ספרי מוסר

פרדס רימונים - חלק ב

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פרדס רימונים - חלק ב

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פרדס-רימונים-חלק-ב/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 12
רָמַז הַכָּתוּב – עוֹלָה לַה' 13
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 15
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 15
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 16
רָמַז הַכָּתוּב – קָטָן וְגָדוֹל 17
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 19
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 19
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 20
רָמַז הַכָּתוּב – וַאֲפִלּוּ בְּהַסְתָּרָה 20
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 23
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 23
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 24
רָמַז הַכָּתוּב – לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי 24
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 27
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 27
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 28
רָמַז הַכָּתוּב – סוֹחֵר מְמֻלָּח 28
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 31
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 31
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 31
רָמַז הַכָּתוּב – מוֹעֶצֶת הַחֲכָמִים 32
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 34
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 35
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 35
רָמַז הַכָּתוּב – אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד 36
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 38
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 39
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 39
רָמַז הַכָּתוּב – אִישׁ הָאֱמֶת 40
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 43
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 43
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 44
רָמַז הַכָּתוּב – עֲשֵׂה כְּפִי יְכָלְתֶּךָ 45
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 47
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 48
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 48
רָמַז הַכָּתוּב – אִישׁ הָאֱלֹקִים 49
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 51
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 51
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 52
רָמַז הַכָּתוּב – כְּסוּי חֲטָאָה 52
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 54
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 54
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 54
רָמַז הַכָּתוּב – זְהֻמַת הַחֵטְא 55
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 57
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 58
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 59
רָמַז הַכָּתוּב – קֶרֶן נֶאֱמָנוּת 59
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 62
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 62
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 63
רָמַז הַכָּתוּב – בְּלִי שׁוּם סָפֵק 64
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 66
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 66
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 67
רָמַז הַכָּתוּב – טָעוּת, טוֹעִים, טָעִיתִי 67
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 69
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 70
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 70
רָמַז הַכָּתוּב – תַּקָּנַת הַשָּׁבִים 71

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 73
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 74
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 75
רָמַז הַכָּתוּב – הָיָה הוֹוֶה וְיִהְיֶה 75
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 78
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 78
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 79
רָמַז הַכָּתוּב – הָאֵשׁ שֶׁלִּי תּוֹקֵד 79
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 82
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 82
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 83
רָמַז הַכָּתוּב – הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר 84
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 85
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 86
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 86
רָמַז הַכָּתוּב – זֶה הַקָּטָן גָּדוֹל יִהְיֶה 87
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 90
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 90
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 91
רָמַז הַכָּתוּב – שִׁירֵי מִצְוָה 91
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 94
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 94
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 95
רָמַז הַכָּתוּב – בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה 95
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 98
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 98
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 99
רָמַז הַכָּתוּב – וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב 100
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 102
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 102
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 102
רָמַז הַכָּתוּב – תּוֹרָתְךָ שַׁעֲשָׁעָי 103
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 106
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 107
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 108
רָמַז הַכָּתוּב – תּוֹרָה לִשְׁמָהּ 108
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 110
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 111
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 112
רָמַז הַכָּתוּב – קְלִפַּת אֱלֹקִים תָּלוּי 112
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 115
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 115
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 116
רָמַז הַכָּתוּב – בְּלִי אַפְלָיוֹת 116
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 119
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 120
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 121
רָמַז הַכָּתוּב – הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם 121
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 124
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 124
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 125
רָמַז הַכָּתוּב – לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ 125
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 127
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 128
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 128
רָמַז הַכָּתוּב – כֹּחַ הַמַּחְשָׁבָה 129
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 132
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 132
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 133
רָמַז הַכָּתוּב – הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל 134
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 136
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 137
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 137
רָמַז הַכָּתוּב – בְּלִי זִיּוּפִים! 138

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 139
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 140
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 140
רָמַז הַכָּתוּב – מוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה . 141
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 143
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 144
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 144
רָמַז הַכָּתוּב – וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ 145
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 147
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 147
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 148
רָמַז הַכָּתוּב – רֹאשׁ טוֹב 148
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 152
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 152
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 153
רָמַז הַכָּתוּב – תִּשָּׁלֵט בְּעַצְמְךָ! 153
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 156
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 156
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 157
רָמַז הַכָּתוּב – לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹקֵיכֶם 157
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 160
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 160
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 161
רָמַז הַכָּתוּב – הוֹרָאָה מִתַּקֶּנֶת 162
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 164
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 165
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 165
רָמַז הַכָּתוּב – מְצָא אֶת הַהֶבְדֵּלִים 167
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 169
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 169
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 170
רָמַז הַכָּתוּב – אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ 170
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 173
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 173
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 174
רָמַז הַכָּתוּב – כִּפַּת בַּרְזֶל 175
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 177
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 178
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 179
רָמַז הַכָּתוּב – הַזְּהֵרוּ מֵחִקּוּיִים! 179
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 182
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 182
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 183
רָמַז הַכָּתוּב – כֹּשֶׁר הַהִתְמַזְּגוּת 184
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 186
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 186
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 187
רָמַז הַכָּתוּב – מִשְׁמַעַת עַצְמִית 188
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 190
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 190
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 191
רָמַז הַכָּתוּב – הָאִינְטֶר-מֶת 191
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 194
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 194
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 195
רָמַז הַכָּתוּב – כֹּשֶׁר אֲבָל מַסְרִיחַ 196
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 198
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 199
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 199
רָמַז הַכָּתוּב – הַיְלוֹדִים לָמוּת 200
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 202
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 203
לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 203

רָמז הַכָּתוּב – בְּקוֹמָה זְקוּפָה 204
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 206
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 207
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 207
רָמז הַכָּתוּב – עֲלֵה יָרֹק 208
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 210
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 210
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 211
רָמז הַכָּתוּב – "שִׁיקְצֶה..." 211
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 213
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 214
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 214
רָמז הַכָּתוּב – וָחַי בָּהֶם 215
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 217
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 218
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 218
רָמז הַכָּתוּב – מַחְלֶקֶת יוֹלְדוֹת 219
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 221
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 221
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 222
רָמז הַכָּתוּב – נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ 223
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 225
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 225
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 226
רָמז הַכָּתוּב – דַּבְּרוּ דָבָר 226
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 229
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 229
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 230
רָמז הַכָּתוּב – נְגִיעָה אִישִׁית 231
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 233
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 233
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 234
רָמז הַכָּתוּב – סִימָנִים בַּדֶּרֶךְ 234
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 237
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 237
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 238
רָמז הַכָּתוּב – הַפּוֹסֵל פָּסוּל 239
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 241
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 241
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 242
רָמז הַכָּתוּב – בִּגְדֵי מַלְכוּת 243
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 245
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 246
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 246
רָמז הַכָּתוּב – שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה 247
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 250
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 250
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 251
רָמז הַכָּתוּב – תִּתְחַדֵּשׁ! 251
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 254
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 254
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 255
רָמז הַכָּתוּב – מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה' 256
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 258
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 259
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 259
רָמז הַכָּתוּב – דַּרְכֵי הָעֲלִיָּה 260
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 263
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 264
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 265
רָמז הַכָּתוּב – בִּנָה בֵיתְךָ 265
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 268
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 269
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 269

רָמז הַכָּתוּב – שֶׁתָּף לַפֶּשַׁע 270
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 273
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 273
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 274
רָמז הַכָּתוּב – מַכַּת חֲשֹׁמַל 274
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 277
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 277
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 278
רָמז הַכָּתוּב – קְדֻשַּׁת הַיְסוֹד 278
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 281
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 281
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 282
רָמז הַכָּתוּב – תִּקּוּן הָאִשָּׁה 283
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 285
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 285
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 286
רָמז הַכָּתוּב – הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם 286
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 289
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 289
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 290
רָמז הַכָּתוּב – כַּת הַנִּרְדָּפִים 290
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 292
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 293
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 293
רָמז הַכָּתוּב – כָּל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ 294
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 297
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 297
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 298
רָמז הַכָּתוּב – שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה 298
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 301
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 302
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 302
רָמז הַכָּתוּב – דָּבָר בְּעִתּוֹ מַה טּוֹב 303
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 306
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 306
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 307
רָמז הַכָּתוּב – הִתְכַּבְּדוּ מְכֻבָּדִים 307
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 310
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 310
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 311
רָמז הַכָּתוּב – הֲרִי אַתְּ מְקֻדָּשֶׁת 312
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 314
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 315
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 316
רָמז הַכָּתוּב – אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ 316
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 318
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 319
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 319
רָמז הַכָּתוּב – גָּדוֹל עָלַי 320
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 322
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 323
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 323
רָמז הַכָּתוּב – עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי 324
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 326
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 326
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 327
רָמז הַכָּתוּב – חָכְמַת הַנִּסְתָּר 327
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 330
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 331
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 331
רָמז הַכָּתוּב – בְּנֵי חֲבִיבִי 332
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 335
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 336
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 336

רָמז הַכָּתוּב – אֵין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס לָעֲרָיוֹת . 337
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 339
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 340
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 340
רָמז הַכָּתוּב – כְּפִיָּה דָּתִית 341
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 344
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 345
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 346
רָמז הַכָּתוּב – תַּעְתּוּעֵי הַיֵּצֶר 346
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 349
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 349
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 350
רָמז הַכָּתוּב – נִצַּר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ ... 350
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 353
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 353
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 354
רָמז הַכָּתוּב – אִם לַמָּסֹרֶת 354
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 357
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 358
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 358
רָמז הַכָּתוּב – עֵצוֹ לְהִתְבּוֹנְנוּת 359
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 362
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 362
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 363
רָמז הַכָּתוּב – רְגִישׁוּת 363
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 366
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 366
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 367
רָמז הַכָּתוּב – בּוֹאִי כַלָּה 367
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 370
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 370
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 371
רָמז הַכָּתוּב – עֲשֵׂה זֹאת בְּעַצְמֶךָ 372
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 374
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 374
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 375
רָמז הַכָּתוּב – קַדֵּשׁ עַצְמְךָ בַּמֻּתָּר לָךְ ... 376
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 379
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 380
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 380
רָמז הַכָּתוּב – פִּצְעֵי אוֹהֵב 381
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 384
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 384
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 385
רָמז הַכָּתוּב – כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל 385
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 388
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 389
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 389
רָמז הַכָּתוּב – רֵעִים אֲהוּבִים 390
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 392
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 393
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 393
רָמז הַכָּתוּב – זוּגִיוּת מֻצְלַחַת 394
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 396
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 397
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 397
רָמז הַכָּתוּב – שׁוֹחֲטֵי הַיְלָדִים 398
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 401
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 401
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 402
רָמז הַכָּתוּב – מִי אֲנִי וּמַה שְּׁמִי? 402
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 405
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 405
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 406

רָמַז הַכָּתוּב – אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה' . . 406
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 409
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 409
לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא 410
רָמַז הַכָּתוּב – אֵשֶׁת חַיִל 410
דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ 413
בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ 413

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון CC BY-NC-SA 2.5 **- אסור בשימוש מסחרי**

בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) **ל הרב דוד רחימי שליט"א**

פְּשָׁטִים וּרְמִיזוֹת, דְּרוּשִׁים וְסוֹדוֹת, הֲלָכוֹת וְהַנְהָגוֹת, עֵצוֹת וְהַדְרָכוֹת,
הָעוֹלוֹת וְנִלְמָדוֹת מִתֵּרְיָ"ג הַמִּצְווֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.
וְעִמָּם מְשֻׁבָּצִים "פְּרִי מְגָדִים" אַבְנֵי חֵן מְאִירִים לְבֵאוּר הַמַּאֲמָרִים - על סדר המצוות קט"ו - רי"א
נִתְחַבֵּר בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ מֵאִתִּי **דָּוִד רָחִימִי** יצ"ו חוֹלוֹן יע"א

הסכמות

ספר זה נתעטר בחלקו הראשון (של הספר המודפס) בהסכמתם ובברכתם של מרנן ורבנן הגאונים:

מרן הגר"ע יוסף זצ"ל
הראשל"צ הגר"ש עמאר שליט"א
הראשל"צ הגר"י יוסף שליט"א
כ"ק מרן האדמו"ר ממודז'יץ שליט"א
כ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א
הג"ר שמעון בעדני שליט"א
הג"ר בניהו שמואלי שליט"א
הג"ר אברהם יוסף שליט"א
הג"ר מאיר מאזוז שליט"א

אקדמות מילין

בְּפֶתַח הַחֵלֶק הַשֵּׁנִי לַסֵּפֶר "פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים" עַל מִצְווֹת הַתּוֹרָה, מָצָאנוּ לְנָכוֹן לְצַטֵּט אֶת דִּבְרֵי הָרה"ק רַבִּי מָנַחֵם מֶנְדֶל מִוִּיטֶבְּסְק זִיעָ"א בְּצַוָּאָתוֹ לְבָנָיו וּלְתַלְמִידָיו, שָׁם הוֹרָה לְכָל שׁוֹמְעֵי לִקְחוֹ לִלְמֹד אֶת תַּרְיַ"ג מִצְווֹת הַתּוֹרָה הַקָּדֵק הֵיטֵב הֵיטֵב הֲדֵק, וְלִהְיוֹת בְּקִיאִים בְּעִנְיָנָן, וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְסַיְּמָן לְכָל הַפָּחוֹת אַחַת בְּחֹדֶשׁ.
וְהִנֵּה יְדִיעַת הַמִּצְווֹת וְטַעֲמָן הִנָּהּ מִיסוֹדֵי וְעִקְרֵי דָּתֵנוּ, וּכְפִי שֶׁהִתְבַּטֵּא הַגה"ק רַבִּי חַיִּים מִצַּאנְז זִיעָ"א שֶׁכְּשֵׁם שֶׁכָּל חַיִל נֶאֱמָן חַיָּב לְדַעַת אֶת חֻקֵּי הַצָּבָא, וְכָל נֶהָג חַיָּב לְדַעַת אֶת כְּלָלֵי הַנְּהִיגָה, כָּךְ כָּל יְהוּדִי חַיָּב לְדַעַת אֶת תַּרְיַ"ג מִצְווֹת הַתּוֹרָה וּמַהוּתָן, וּבְלֹא זֶה הָעִקָּר חָסֵר מִן הַסֵּפֶר.

וְעַל כֵּן בָּאנוּ בִּבְרִית עִם חֲבֵרֵנוּ, הוּא הַקָּלְמוֹס הַנֶּאֱמָן לְדָבָרֵינוּ, וְזֶה שְׁנַיִם שֶׁיִּגְעִים אָנוּ בְּמְלַאכְתֵּנוּ, וּמַקֵּל הַנְּדוּדִים אָחוּז בְּיָדֵינוּ, לְנֶדֶד שֵׁנָה וּתְנוּמָה מֵעֵינֵינוּ, וּלְמַעֵט מִפִּתֵּנוּ וְלַחְמֵנוּ וּמֵימֵינוּ, מְסֻדָּר יוֹמֵנוּ וּמֻחָק לְמוּדֵינוּ, עַל מָנָת לְרַקֵּם וּלְעַצֵּב הַמַּאֲמָרִים, עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה הֵמָּה עֲרוּכִים, עַל פִּי אַרְבַּעַת מִינֵי הָרְבָדִים, פְּשָׁטִים וּרְמִיזוֹת סוֹדוֹת וּדְרוּשִׁים. וּבְעֶזְרַת הָאֵל וּבַעֲצַת רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, זָכִינוּ לָעֵת הַזֹּאת בָּהּ דְּבָרֵינוּ שׁוּב מֻגָּשִׁים, בִּפְנֵי קְהַל יִשְׂרָאֵל עֲדַת קְדוֹשִׁים, קְטַנִּים וּגְדוֹלִים גְּבָרִים וְנָשִׁים, הַמְבַקְּשִׁים לְהַחְכִּים מִתֹּכֶן הַמַּאֲמָרִים, וּלְהִתְבַּשֵּׂם בְּנִיחוֹחַ דִּבְרֵי חָז"ל הַמְאִירִים, בְּתוֹסֶפֶת פְּרִי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ וּלְקָחֵינוּ הַזְּעִירִים, הָאֲמוּרִים לַאֲשֶׁר יְבַקֵּשׁ אֶת רְצוֹן הָאֱלֹקִים, וּמִתּוֹךְ כָּךְ נִזְכֶּה כֻּלָּנוּ לִהְיוֹת חַיָּלִים נֶאֱמָנִים, הָעוֹבְדִים בְּמְסִירוּת אֶת אֲדוֹן הָאֲדוֹנִים, וְאַף לְהַשְׂלִים הַמְּלָאכָה בִּכְתִיבָתֵנוּ, אֶת כָּל תַּרי"ג מִצְווֹת תּוֹרָתֵנוּ, עֲדֵי נִזְכֶּה בְּמְהֵרָה לִקְרִיאַת "הִגִּיעַ זְמַן גְּאֻלַּתְכֶם", וְכִימֵי קֶדֶם יְשַׂמֵּחַ וִינַחֵם, לְעַם אָהוּב אַךְ עָצוּב וְכָאוּב וְנִרְדָּף, וּבְכָל זֹאת לְעוֹלָם לֹא יִיגַע וְלֹא יִיעָף, וְאַף עַל הַמּוֹקֵד עָלָה וְנִשְׂרָף, וּכְמוֹ עֻבָּד אֶל רַבּוֹ תָּמִיד יִשְׁאַף, לַחֲסוֹת בְּצֵל אֵל יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם, שֶׁיָּשׁוּב וְיִחַיֵּנוּ מִיּוֹמַיִם, וְינַחֲמֵנוּ בְּכַכְפָלַיִם, בְּבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם, אכי"ר.

וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה טּוֹב, לְהוֹדוֹת וּלְהוֹקִיר לָרוֹב, לָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהָרַחֲמָן, הַשּׁוֹמְרֵנִי וְאוֹזְרֵנִי בְּכָל זְמַן, וּמִפַּח יוֹקְשִׁים דָּלַנִי וְהִצִּילַנִי, וּבְדֶרֶךְ נְכוֹחָה וּסְלוּלָה הוֹלִיכַנִי.

וְכֵן לְרַבּוֹתַי הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים, כְּזֹהַר הָרָקִיעַ הַמָּה הֵמָּה מְאִירִים, וּלְהוֹרֵי וּקְרוֹבַי הָאֲהוּבִים, יִשְׁמְרֵם וְיִנְצְרֵם הָאֵל מִמְּרוֹמִים, וּלְרַעֲיָתִי הַיְקָרָה מִפְּנִינִים, הַמְעַמֶּדֶת אֶת רַגְלַי בַּשְּׁעָרִים, וּלְיַקִּירַי הַנְּעִימִים שׁוֹמְעֵי לְקָחִי, שֶׁבְּכָל עֵת עוֹמְדִים לִימִינִי

נִזְכֶּה כֻּלָּנוּ יַחַד עִם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְשֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְנַשְׁמִיּוּת מִיַּדֵי הָאֵל, בִּבְרִיאוּת וּבְפַרְנָסָה בְּרֶוַח וּבְנָקֵל, בְּגִיל וּבְשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן וּבְהַלֵּל, וּבְמִלּוּי כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה, עֲדֵי זִקְנָה וְגַם שֵׂיבָה, אָמֵן וְאָמֵן.

הַכּוֹתֵב וְחוֹתֵם, כ"ב לְחֹדֶשׁ סִיוָן

שְׁנַת "בְּרוּכִים אַתֶּם לַה'" (תשע"ה)

ע"ה דָּוִד בֶּן מָרְדְּכַי רַחִימִי יצ"ו.

בְּסִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא

מצוה קט"ו: מעשה קרבן העולה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אִם עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ... וְסָמַךְ... וְשָׁחַט... וְהִפְשִׁיט... וְנִתַּח... וְעָרְכוּ... וְהִקְטִיר... אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה' ". ויקרא א', ג' – י"ג.

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

חֵלֶק נִכְבָּד מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הַמְבֹאָרֶת בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה הוּא עִנְיַן **הַקָּרְבַּת הַקָּרְבָּנוֹת**. וְאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁל קָרְבָּנוֹת מִן הַחַי הֵם: הָעוֹלָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם וְהַשְּׁלָמִים, הַמּוּבָאִים עַל יְדֵי הַיָּחִיד וְעַל יְדֵי הָרַבִּים. וְנוֹסְפוּ עֲלֵיהֶם הַפֶּסַח וְהַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, הַמּוּבָאִים עַל יְדֵי הַיָּחִיד בִּלְבַדהרמב"ם ז"ל בריש הלכות מעשה הקרבנות. . מֵהֶם חוֹבָה וּמֵהֶם רְשׁוּת, מֵהֶם לְכַפָּרָה וּמֵהֶם לְהוֹדָאָה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּדִינָיו וּכְמִשְׁפָּטָיו כְּפִי שֶׁיִּבֹאַר אי"ה כָּל אֶחָד בְּמָקוֹמוֹכן הובא בתלמוד במסכת תמורה, ונתבאר באורך ברמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות, ואנו נפרט ונבאר הדברים אי"ה כל דבר במקומו. .

סוּג הַקָּרְבָּן הָרִאשׁוֹן הַנִּזְכָּר בַּתּוֹרָה הוּא **קָרְבַּן הָעוֹלָה**במדרש הגדול הובא: מפני מה לא פתח הכתוב אלא בעולה? לפי שהיא המעולה שבכל הקרבנות. ועוד: מפני שהיא מעלה את ישראל מדינה של גיהנם. . מִמְּבִיאֶיהָ: הַגֶּר, וְהַנָּזִיר, וְהַזָּב, וְהַיּוֹלֶדֶת וְעוֹד. וּבָאָה מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים וּמִן הַבָּקָר הַזְּכָרִים בְּלִבַּדכן מבואר בתורה (פרשת ויקרא) ובסמ"ג (עשין מצוה קפ"ג) וברמב"ם (הלכות מעשה הקרבנות פרק א' הלכה ח'). ומכל מקום יש שאינם באים אלא ממין מסויים כגון עולת הצבור שאינה באה מן העזים, ועולת כהן גדול ביום הכפורים שאינה באה אלא אלא מן האילים, וכן על זו הדרך. , **בֵּין גְּדוֹלִים וּבֵין קְטַנִּים**שיש מהקרבנות שאינם באים אלא מבן שנה או שנתיים, מה שאין כן העולה שבאה מיום השמיני והלאה. והובא ברמב"ם שם. , **וּמִן הַתּוֹרִים וּבְנֵי הַיּוֹנָה בֵּין זְכָרִים וּבֵין נְקֵבוֹתכן נלמד בגמרא מסכת תמורה (דף י"ד ע"א) שאין דין תמות וזכרות בעופות, ונפסק ברמב"ם שם.** .

וּמִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְהַקְרִיב אֶת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָהּ כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה: מִשֶּׁקִּבֵּל הַכֹּהֵן אֶת הָעוֹלָה הַשְּׁחוּטָהשכן נתבאר במשנה בזבחים (ריש פרק ג') ששחיטת הקדשים כשרה בזר אף לכתחילה, והובא ברמב"ם בהלכות פסולי המוקדשין (פרק א' הלכה א'). ובזוהר הקדוש (במדבר דף קכ"ד) מבואר שאף אסור לכהן לשחטם בהיות שהכהן מקומו ממדת החסד לכן אין לו לעורר את מדת הדין בשחיטה זו. עיין שם. **בִּצְפוֹן הַמִּזְבֵּחַ**שכן כל קדשי הקדשים, והעולה בכללם, שחיטתם בצפון המזבח. וראה בגמרא יומא (ל"ו ע"א) וברמב"ם בהלכות בית הבחירה (פרק ה' הלכה ט"ז) מה נחשב לצפון המזבח. עָלָיו לָקַחַת אֶת דָּמָהּ בְּמִזְרָק וּלְזָרְקוֹ בְּמִזְרָק עַל גַּבֵּי כָּתְלֵי הַמִּזְבֵּחַבאופן

הנזכר ברמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות (פרק ה' הלכה ו'), עיין שם. , וּלְאַחַר מִכֵּן מַפְשִׁיט אֶת הָעוֹלָהובתלמוד (זבחים פ"ה ע"ב) וברמב"ם (פרק ו' מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ב') מובא שחלקים מסויימים כמו הצמר שבראשי הכבשים וזקן התיישים והקרניים כל זמן שלא נתלשו משאירם להקטר יחד עם הקרבן, כמו שכתוב (ויקרא א', ט'): "והקטיר הכהן את הכל". וּמְנַתְּחָהּ לִנְתָחִים, וּמֵסִיר אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה מִן הַיֶּרֶךְ, וּמוֹלֵחַ אֶת הַנְּתָחִים בְּמֶלַח וּמַקְטִירָם עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַראה ברמב"ם שם אופן ניתוח איבריה שאינם רשאים לחתוך איבר אחד לשניים כמוש"כ (ויקרא א', ו') "ונתח אותה לנתחיה" ודרשו על כך (חולין י"א, א') "ולא נתחיה לנתחים", ומספר הכהנים הנדרשים לישא איבריה למזבח, ע"ש ואכמ"ל. . וְאִם הָיְתָה עוֹלַת הָעוֹף עָלָיו לְמָלְקָהּ בְּצִפָּרְנוֹ מִמּוּל עָרְפָּה, וּלְהַבְדִּיל הָרֹאשׁ מֵהַגּוּף בִּשְׁנֵי סִימָנִים וּלְמַצּוֹת דָּמָהּ עַל גַּבֵּי קִיר הַמִּזְבֵּחַ, לְאַחַר מִכֵּן מַפְרִיד אֵיבָרֶיהָ וְזוֹרְקָם עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים כְּפִי הַמְבֹאָרבמשנה בזבחים (ס"ד ע"ב) ובסמ"ג (מצות עשה ק"פ) וברמב"ם (פרק ו' מהלכות מעשה הקרבנות הלכה כ' – כ"ג). עע"ש באורך פרטי הדינים בעולת העוף. . וְכֹהֵן שֶׁשִּׁנָּה מִדִּינֵי עֲשִׂיָּתָהּ וְהַקְרָבָתָהּ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה.

רָמַז הַכָּתוּב – עוֹלָה לַה'

קָרְבַּן הָעוֹלָה נִקַּב בְּשֵׁם זֶה עַל שֶׁעוֹלֶה הוּא כֻּלּוֹ לַה' עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַראה אבות דרבי נתן (נוסחא א' פרק ד') שם אמרו שחביבה עולה יותר מכל הקרבנות, שהיא עולה כולה כליל לאשים, שנאמר "והקטיר הכהן את הכל המזבחה". . אַף חֻלְקִיק זָעִיר לֹא נוֹתַר מִמֶּנּוּ לִבְנֵי הָאָדָם, אֶלָּא כָּל כֻּלּוֹ עוֹלֶה וְנִשְׂרָף כָּלִיל לְמַעַן ה' וְלִכְבוֹדוֹכן דרשו בתורת כהנים (פרק א') על הפסוק "והקטיר הכהן את הכל" – לרבות הקרניים והטלפיים. מלמד שהיו מקריבים את כל כולו על גבי המזבח. . וּכְדֶגְמַת מַעֲשֵׂה הָעוֹלָה כָּךְ נִדְרָשׁ מִן הָאָדָם לְהַקְרִיב אֶת כָּל כֻּלּוֹ עַל מִזְבַּח הַתּוֹרָה וּמִצְוֹותֶיהָכך הובא בילקוט "לקח טוב" על הפסוק "זכר תמים יקריבנו" – כשם שהאיש אם אינו תמים (שלם) אינו לרצון, כך הקרבן אם אינו כזה אינו לרצון. .

לֹא דַּי בְּכָךְ שֶׁיְּקַבֵּל יְהוּדִי עַל עַצְמוֹ תרי"ב מִצְווֹת וְעַנְפֵּיהֶן, תּוֹלְדוֹתֵיהֶן וּגְזֵרוֹתֵיהֶן, בִּכְדֵי לְהַפְקִיעוֹ מֵהַגְּדֵר שֶׁל "מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ". שֶׁכֵּן הוֹרוּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּל שֶׁהֵסִיר מֵעָלָיו עֹל מִצְוָה **אַחַת** מִמִּצְווֹת הַתּוֹרָה וַחֲכָמֶיהָ, גַּם אִם תִּהֵא מֵהַקַּלּוֹת שֶׁבָּהֶן, עִם כָּל זֹאת "**מוּמָר**" שְׁמוֹ, וְאֶת פּוֹשְׁעִים נִמְנָה, וְגָדוֹל עָוֹונוֹ מִנְּשׁוֹאכן כתב רבינו יונה בספרו "שערי תשובה" בשער הראשון. . כִּי יְהוּדִי הוּא שְׁלֵמוּת, מִבְּלִי שׁוּם חִסָּר כְּלָל. וְלוּ יֶחְסַר מִן הַשָּׁלֵם מְעַט שֶׁבְּמְעַט – שָׁלֵם כְּבָר לֹא יִקָּרֵא.

אָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹד ה' מִתּוֹךְ נְכוֹנוּת וּמְסִירוּת לַכֹּל. בְּכָל מַצָּב, בְּכָל מְחִיר, אֲנִי אֶת ה' לֹא עוֹזֵב. עֶבֶד נִרְצָע לְאָדוֹן הַכֹּלוראה עוד בספרנו פרדס רמונים חלק א' (מצוה כ"ח) מש"כ בס"ד מעניין זה. . וְרַק עַל יְדֵי שֶׁמְּבַטֵּל אֶת יֵשׁוּתוֹ וְאֶת רְצוֹנוֹתָיו בִּפְנֵי הַבּוֹרֵא יוּכַל לִדְבֵק וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר.

הַגה"צ **הָרַב אֵלִיָּהוּ דֶּסְלֶר** זַצ"ל בְּסִפְרוֹ "מִכְתָּב מֵאֵלִיָּהוּ"חלק א' עמוד 240 מאמר התשובה. כּוֹתֵב שֶׁחִיּוּב הַהִתְקָרְבוּת שֶׁל הָאָדָם לַה' הִיא עַד כְּדֵי **מִיתָה**. "וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ... וּבְכָל נַפְשְׁךָ" – אֲפִלּוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשֶׁךָ. שֶׁכֵּן לְעוֹלָם הַתַּכְלִית יוֹתֵר מְקֻדֶּשֶׁת מִן הָאֶמְצָעִים, וַהֲרֵי כָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה אֵינָם אֶלָּא אֶמְצָעִי לְהַשִּׂיג אֶת קִרְבַת ה'. וְכָל מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁפִּקּוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחֶה אֶת כָּל הַתּוֹרָה – לֹא נֶאֱמַר עַל הַתְּשׁוּבָה, שֶׁאִם כֵּן לֹא שַׁיָּךְ בּוֹ הַטַּעַם שֶׁל "חַלֵּל עָלָיו שַׁבָּת אַחַת כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה".

רְאִיָּה לַדָּבָר מֵבִיא הָרַב דֶּסְלֶר **מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ ע"ה**, בְּעֵת שֶׁעָמַד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבִקֵּשׁ "הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ"שמות ל"ג, י"ח. , וּתְשׁוּבַת הַקָּבָ"ה הָיְתָה "**לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת פָּנָי כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי**". וּבֵאֵר **הָרַדְבָּ**"ז בַּתְּשׁוּבָה שֶׁבַּקְּשַׁת מֹשֶׁה הָיְתָה לַעֲלוֹת בְּדַרְגָּה וּלְקַבֵּל אֶת נְבוּאָתוֹ בָּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה, אַךְ הַקָּבָ"ה הֶשִׁיבוֹ שֶׁאִם יַשִּׂיג מַדְרֵגָה זוֹ לֹא יִשָּׂאֵר בַּחַיִּים, וְעַם יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לוֹ שֶׁיּוֹבִילֵם אֶל הָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת. וּמִכָּאן לָמַד הָרַב דֶּסְלֶר שֶׁאִלּוּלֵי הָיוּ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְמֹשֶׁה – הָיָה מוּטָל עָלָיו לְמָסֵר נַפְשׁוֹ וְלָמוּת כְּדֵי לְהַשִּׂיג אֶת ה'. עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה הִיא הַמְּסִירוּת נֶפֶשׁ הַנִּדְרֶשֶׁת מִן הָאָדָם כְּלַפֵּי בּוֹרְאוֹ.

גַּם הַגַּר"ח **מִוִּילְנָאזִ'ין** זַצ"ל בְּסִפְרוֹ "**נְעִימָה קְדוֹשָׁה**" כָּתַב כְּעֵין זֶה. שָׁם הֵבִיא שֶׁפְּעָמִים שֶׁהָאָדָם עַל יְדֵי חֶטְאָיו כָּל כָּךְ מִתְרַחֵק מֵהַקָּבָ"ה עַד שֶׁנִּכְרֶתֶת נִשְׁמָתוֹ מִשָּׁרְשָׁהּ, וְלֹא תּוּכַל לְדָבֵק חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה אֶל אִם כֵּן יָמוּת בָּהּ, וּבְכָל זֹאת מְחֻיָּב בָּהּ הָאָדָם. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּתַּלְמוּד מַעֲשֶׂה **בְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן דּוּרְדַּיָּא** שֶׁלֹּא נִשְׁלְמָה תְּשׁוּבָתוֹ עַד שֶׁפָּרְחָה נִשְׁמָתוֹ מֵרוֹב צַעֲרוֹמסכת עבודה זרה (י"ז ע"א). וראה שם בגמרא מה שדרשו על הפסוק "וכל באיה לא ישובון" שישנן עבירות מסויימות שתשובתן ממהרת את מיתתם מחמת צערם וכפיית יצרם, וזוהי גזירת מלך עליהם למות. והדברים מבהילים. , וְכֵן עוֹד מַעֲשִׂים רַבִּים כְּגוֹן אֵלּוּ.

יְדוּעִים דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ בַּעֲלֵי הַמִּדְרָשׁראה מדרש בראשית רבה (פרשת וישב). עַל הַפָּסוּק "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב" – בִּקֵּשׁ יַעֲקֹב לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה קָפַץ עָלָיו רִגְזוֹ שֶׁל יוֹסֵף. וְלִכְאוֹרָה הַדְּבָרִים תְּמוּהִים: וְכִי מִי יוֹתֵר רָאוּי לִמְנוּחָה וּלְשַׁלְוָה מִיַּעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה, אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים שֶׁכָּל כֵּלּוֹ חֲתִיכָה שֶׁל תּוֹרָה וּקְדֻשָּׁה?! וְלָמָּה לְתָקֵף אוֹתוֹ עַל בַּקָּשָׁה פְּשׁוּטָה וּמֻצְדֶּקֶת שֶׁכָּזוֹ?! עַל כָּךְ עוֹנִים הַמְפָרְשִׁים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאֵמֶת שֶׁאֵין רָאוּי לִמְנוּחָה וְשַׁלְוָה יוֹתֵר מִן הַצַּדִּיקִים, אֲבָל לָמָּה **לְבַקֵּשׁ** דָּבָר שֶׁכָּזֶה? הֲרֵי אָדָם מְבַקֵּשׁ דָּבָר שֶׁחָסֵר לוֹ, וְעוֹבֵד ה' כְּיַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא אָמוּר לְהַרְגִּישׁ שׁוּם חֹסֶר מִלְּבַד קִרְבַת אֱלֹקָיו! לֹא אָמוּר לִהְיוֹת לוֹ שׁוּם רָצוֹן מִלְּבַד חוֹבָתוֹ כְּלַפֵּי בּוֹרְאוֹ! וְזֹאת הָיְתָה הַתְּבִיעָה עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁהוֹבִילָה לְצָרַת מְכִירַת יוֹסֵף בְּנוֹ. הָא לָמַדְתָּ, שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא דִּמְיוֹן אֶחָד גָּדוֹל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל אַף לְקַיְּמוֹ, אֲבָל לְךָ אָסוּר לְדַמְיֵן אוֹתוֹ...

מַסְקָנַת הַדְּבָרִים: קָרְבַּן הָעוֹלָה מְלַמְּדֵנוּ אֶת הַחוֹבָה הַמֻּטֶּלֶת עָלֵינוּ לְהִתְמַסֵּר לַתּוֹרָה וּלְמִצְווֹתֶיהָ עַד כְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ, בְּכָל לְבָבֵנוּ וְנַפְשֵׁנוּ וּמְאוֹדֵנוּ, וּבִזְכוּת זֹאת נִזְכֶּה לְדַבֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים וְחַי לְעֹלָם.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

אֶחָד מֵהַשְּׁלַבִּים בְּהַקְרָבַת עוֹלַת הָעוֹף הוּא **מִצּוּי דָּמוֹ** שֶׁל הָעוֹף עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "**וְנִמְצָה דָמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ**"ויקרא א', ט"ו. . וּבַתַּלְמוּדזבחים (ס"ו ע"א). הָעֶלָּהַהַנִּדּוֹן כַּמָּה מִדָּמָהּ נִדְרָשׁ לְהִמָּצוֹת? **מְעוּטוֹ** אוֹ **רֻבּוֹ** אוֹ **כֻּלּוֹ**?

וְשָׁם נִתְבָּאֵר שֶׁלְּמַדִּים מִמַּה שֶׁכָּתוּב בְּמַעֲשֵׂה הָעוֹלָה "עוֹלָה **הִוא**"ויקרא א', י"ז. שֶׁלְּכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְמַצּוֹת אֶת **כָּל** דָּמָהּ, דְּהַיְנוּ גַּם מִגּוּפָהּ וְגַם מֵרֹאשָׁהּ, וְאִם מִצָּה אֶת דַּם גּוּפָהּ בִּלְבַד הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר, שֶׁכֵּן **רוֹב** דָּמָהּ בְּגוּפָהּ, אַף אִם מִצָּה רַק אֶת דַּם רֹאשָׁהּ נִפְסָל הַקָּרְבָּן, שֶׁכֵּן מִסְתַּבֵּר שֶׁרוֹב דָּמָהּ אֵינוֹ מָצוּי בְּרֹאשָׁהּ. וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּהִלְכוֹתֵיובהלכות מעשה הקרבנות (פרק ו' הלכה כ'). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּסֵפֶר "**מַגִּיד מֵישָׁרִים**" לְמָרָן **רַבִּי יוֹסֵף קָארוֹ** זָ"לריש פרשת ויקרא. עיין שם מה שהוסיף בדבר ואכמ"ל. הֵבִיא שֶׁגִּלָּה לוֹ הַמַּגִּיד מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁכָּל אָדָם שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ וּמֵת עַל קִדֻּשַׁת שְׁמוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הֲרֵי הוּא **כְּקָרְבָּן מִנְחָה** שֶׁהֶעֱלָה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְזוֹהִי הַזְּכוּת הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת לָאָדָם עֲלֵי אֲדָמוֹת.

אוּלָם הוֹסִיף לְבָאֵר שֶׁהַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר הוּא זֶה **שֶׁנִּשְׂרָף** עַל קִדּוּשַׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכֵּן מִי שֶׁנֶּהֱרָג אוֹ נֶחְנָק עַל קִדּוּשׁ ה' עֲדַיִן נוֹתָר בְּשָׂרוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם וַהֲרֵי הוּא כְּקָרְבַּן חַטָּאת אוֹ אָשָׁם שֶׁעוֹד צְדָדִים אֲחֵרִים נֶהֱנִים מִמֶּנּוּ, אוּלָם מִי שֶׁנִּשְׂרָף עַל קִדֻּשַׁת ה' הֲרֵי הוּא **כְּקָרְבַּן עוֹלָה שֶׁכֻּלּוֹ עוֹלֶה כָּלִיל לַה'**, וְאַף גּוּפוֹ עוֹלֶה וְדָבֵק בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כְּדֶגְמַת יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁגַּם גּוּפוֹ עָלָה וְדָבַק בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה.

מצוה קט"ז: מעשה קרבן המנחה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַה'... וְיָצַק... וְנָתַן... וְקָמַץ... וְהִקְטִיר... אִשֶּׁה לַה'"ויקרא ב', א' – ט"ז. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁהַקְּרֵבַת הַקָּרְבָּנוֹת הִנָּהּ חֵלֶק נִכְבָּד מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ. וְהִנֵּה מִלְּבַד הַקָּרְבָּנוֹת הַבָּאִים מִן הַחַי, צִוָּנוּ הַבּוֹרֵא עַל קָרְבָּן הַבָּא מִן הַצּוֹמֵחַ, וְהוּא קָרְבַּן הַמְּנָחוֹת.

שְׁנֵים עָשָׂר סוּגֵי מְנָחוֹת הֵן: עֹמֶר הַתְּנוּפָההמובא בחג הפסח, כמבואר בתורה בחומש ויקרא (כ"ג, ט' – י"ד). ובמצוה ש"ב יבוארו אי"ה דיניו ועניניו. , וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶםהבא בעצרת, כמבואר בתורה בחומש ויקרא (כ"ג, ט"ז – י"ז). ובמצוה ש"ז יבוארו אי"ה דיניו ועניניו. , וְלֶחֶם הַפָּנִיםהבא מידי שבת בשבתו, כמבואר בתורה בחומש ויקרא (כ"ד, ה' – ט'). ובמצוה צ"ז נתבארו בס"ד דיניו ועניניו. - אֵלּוּ הַמּוּבָאוֹת עַל יְדֵי הָרַבִּים, וּמִנְחַת חוֹטֵאבחוטא המחוייב קרבן חטאת ואין באפשרותו להביא קרבנו מן החי, שמביאו מן המנחות, כמבואר בתורה בחומש ויקרא (ה', י"א – י"ג). וְסוֹטָהה היא מנחת הקנאות המובאת על ידי בעל האשה הסוטה כמבואר בתורה בחומש במדבר (פרק ה'). וְחִנּוּךְהיא מנחה שמביא ומקריב כל כהן ביום כניסתו לעבודת המקדש, כמבואר בתורה בחומש ויקרא (ו', י"ג). וַחֲבִיתִיןהיא מנחה המובאת בכל יום על ידי הכהן הגדול. ובמצוה קל"ו יבוארו אי"ה דיניה ועניניה. וְסֹלֶת וּמַחֲבַת וּמַרְחֶשֶׁת וּמַאֲפֶה וּרְקִיקִיןחמשה מיני מנחות הללו הן רשות לאדם להביאן בנדר או בנדבה, כל אחת כדיניה. - אֵלּוּ הַמּוּבָאוֹת עַל יְדֵי הַיָּחִיד. מֵהֶן חוֹבָה וּמֵהֶן רְשׁוּת, וְאֵינָן בָּאוֹת אֶלָּא מִסֹּלֶת חִטִּין בִּלְבַד, חוּץ מִמִּנְחַת עֹמֶר הַתְּנוּפָה וּמִנְחַת הַסּוֹטָה הַבָּאוֹת מִן הַשְּׂעוֹרִים.

וּמִצְוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לַעֲשׂוֹת כָּל מִנְחָה כְּמִצְוָתָהּ הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה: מֵהֶן שֶׁנִּבְלְלוֹת בְּשֶׁמֶן וּבִלְבוֹנָה וּמֵהֶן שֶׁלֹּא, מֵהֶן שֶׁנֶּאֱפוֹת בְּתַנּוּר מִמַּתֶּכֶת שֶׁהָיָה בַּמִּקְדָּשׁ וּמֵהֶן הַבָּאוֹת בְּלֹא אֲפִיָּה, מֵהֶן שֶׁנִּקְמָצוֹת עַל פִּי יַד הַכֹּהֵן וְנִקְטָרוֹת עַל הַמִּזְבֵּחַ וְיִתְרָן נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, וּמֵהֶן שֶׁנִּשְׂרָפוֹת כָּלִילוכפי שיבואר אי"ה לקמן במצוה קל"ד ובמצוה קל"ז. עיין שם. . וְכֹהֵן שֶׁשִּׁנָּה מִדִּינֵי עֲשִׂיָּתָהּ וְהַקְטָרָתָהּ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְיֶתֶר פְּרָטֵי הַדִּינִים שֶׁל כָּל מִנְחָה וּמִנְחָה הֲלֹא הֵם מְבֹאָרִים בְּאֹרֶךְ **בָּרַמְבָּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיוראה הלכות מעשה הקרבנות פרקים י"ב, י"ג. ולגודל ריבוי החילוקים והפרטים בדבר לא הבאנום כאן. .

רָמַז הַכָּתוּב – קָטָן וְגָדוֹל

קָרְבַּן הַמִּנְחָה מְכֻנֶּה בְּפִי חֲכָמֵינוּ זַ"ל "**מִנְחַת חֲנִנִּי**". וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁמִּנְחָה זוֹ הָיְתָה מוּבֵאת בְּדֶרֶךְ כְּלָל עַל יְדֵי הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים, שֶׁלֹּא הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתָם לְהָבִיא אֶת קָרְבָּנָם לַה' מִן הַחַי, לָכֵן הָיוּ מְבִיאִים קָרְבַּן מִנְחָה מִן הַצּוֹמֵחַ, מַה שֶּׁהָיָה עוֹלֶה הַרְבֵּה פָּחוֹת. וְרִבּוֹתֵינוּ בַּעֲלֵי הַתַּלְמוּד הֵעִירוּ אֶת תְּשׁוּמֶת לִבֵּנוּ לְשִׁנּוּי בִּלְשׁוֹן הַכָּתוּב גַּבֵּי קָרְבַּן הַמִּנְחָה בּוֹ כָּתוּב "**נֶפֶשׁ** כִּי תַקְרִיב", מַה שֶּׁלֹּא מָצִינוּ בִּשְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת. וְכָךְ מַסְבִּירִים חֲזַ"ל אֶת פֵּשֶׁר הַדָּבָר: **אָמַר רַבִּי יִצְחָק**: מִפְּנֵי מָה נִשְׁתַּנְּתָה מִנְחָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ "נֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב"? אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִי דַּרְכּוֹ לְהָבִיא מִנְחָה? עָנִי, שֶׁאֵין בְּיָדוֹ בְּהֵמוֹת. מַעֲלֶה אֲנִי עָלָיו כְּאִלּוּ הִקְרִיב אֶת **נַפְשׁוֹ** לְפָנַי.

מִטֶּבַע הָאָדָם, לְהִתְפַּעֵל וּלְהִתְרַגֵּשׁ מִגֹּדֶל וּמִכַּמּוּת. "**אֵיזֶה בַּיִת גָּדוֹל**", "**אֵיזֶה אַרְנָק תָּפוּחַ**", "**אֵיזֶה סֵפֶר עַב כֶּרֶס**", וְעוֹד הִתְבַּטְאֵיוֹת כְּגוֹן אֵלּוּ הַשְׁגּוּרוֹת עַל לְשׁוֹנוֹ שֶׁל הָאָדָם רוֹב הַיּוֹם. כְּשֶׁרוֹאִים רַב עִם הַרְבֵּה שַׁמָּשִׁים – מִיָּד מַסִּיקִים שֶׁכַּנִּרְאֶה הוּא צַדִּיק גָּדוֹל, וּכְשֶׁשּׁוֹמְעִים עַל מִפְעָל הַמֵּכִיל עֲשָׂרוֹת אוֹ מֵאוֹת פּוֹעֲלִים – מִיָּד מְדַמְיְנִים אֶת הַמִּילְיוֹנִים שֶׁוַּדַּאי הוּא מְגַלְגֵּל...

אַךְ רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּחָכְמָתָם הָעֲ?מֻקָּה וְהָאֲצִילִית לִמְּדוּנוּ שֶׁלְּעוֹלָם אֵין לִשְׁפֹּט וּלְהִתְרַשֵּׁם מֵהַרְשֵׁם הָרִאשׁוֹנִי שֶׁקִּבַּלְנוּ. הָעוֹלָם אוֹמֵר כִּי "**אֵין הַזְדַּמְּנוּת שְׁנִיָּה לְרֹשֶׁם רִאשׁוֹנִי**", אַךְ דְּבָרִים אֵלּוּ נְכוֹנִים רַק לְאָדָם הַהוֹלֵךְ שׁוֹלֵל אַחַר כֹּחַ הַדִּמְיוֹן שֶׁבּוֹ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אָדָם שָׁקוּל, הַמַּכְרִיעַ אֶת דֵּעוֹתָיו עַל פִּי שִׂכְלוֹ שֶׁחָנָנוֹ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, יוֹדֵעַ שֶׁהָרֹשֶׁם הָרִאשׁוֹנִי שֶׁמִּתְקַבֵּל אֶצְלֵנוּ עַל הַזּוּלָת הוּא מָהוּל בַּאֲחוּזִים רַבִּים שֶׁל חִיצוֹנִיּוּת, הִתְפַּעֲלוּת, וּשְׁאָר מִשְׁרְתֵי הַדִּמְיוֹן. וְרַק לְאַחַר שֶׁיָּנוּחַ הַדִּמְיוֹן מִמַּלַאכְתּוֹ, נִתֵּן יְהֶיהָ לִשְׁקֹל בֶּאֱמֶת וְלִקְבֹּעַ אֶת דַּעְתֵּנוּ עַל הַדָּבָר. כָּךְ כָּתַב רַבֵּנוּ **הַחָזוֹן אִישׁ** זצוק"ל בְּסִפְרוֹ "**אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן**"פרק א' אות ח'. וראה שם גם בריש פרק ה'. כִּי הַדִּמְיוֹן הוּא כֹּחַ נֶאֱצָל מִן הַשֵּׂכֶל, אַךְ הוּא שִׁטְחִי בְּיוֹתֵר

וּבְלִתְּי עִיּוּנִי. טֶבַע הַדִּמְיוֹן לְשַׁכְנֵעַ אֶת הָאָדָם לְהַאֲמִין לִדְבָרָיו וְלֶאֱסֹר אֶת לִבּוֹ לְבַל יִבְדֹּק אֶת אֲמִתּוּתָם וּנְכוֹנוּתָם. עכל"ק.

תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה גִּלְּתָה לָנוּ בְּקֶרְבַּן הַמִּנְחָה שֶׁטּוֹב אֱמִתִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְדֹּד בְּמִדּוֹת גַּשְׁמִיּוֹת. לֹא בְּמֶטְרִים וְלֹא בְּקִילוֹגְרַמִּים, לֹא בְּמִסְפָּרִים וְלֹא בִּצְבָעִים. טוֹב אֱמִתִּי נִמְדָּד **בְּפְנִימִיּוּתוֹ**. מִנְחַת הֶעָנִי אָמְנָם דַּלָּה הִיא בְּכַמּוּתָהּ וּבְיָקְרָתָהּ, אוּלָם מָה רַב הוּא עֶרְכָּהּ בְּהֶיוֹתָהּ יוֹצֵאת מִלִּבּוֹ שֶׁל הֶעָנִי כְּשֶׁנַּפְשׁוֹ מִשְׁתַּפֶּכֶת לְצִדָּהּ. כָּךְ גַּם **יָדִיד טוֹב** וְנֶאֱמָן הוּא זֶה שֶׁיַּעֲמֹד לְצִדְּךָ בְּשִׁעַת צָרָה, וְלֹא זֶה שֶׁמְּפַזֵּר עָלֶיךָ טָבִין וְתַקִּילִין. **אִשָּׁה טוֹבָה** הִיא זוֹ שֶׁתִּהֵא לְךָ לְעֶזֶר מוּל גַּלֵּי הַחַיִּים הַסּוֹחֲפִים וְתִבְנֶה אֶת בֵּיתְכֶם בִּתְבוּנָה, וְלֹא זוֹ שֶׁתַּעֲנֶה עַל דְּרִישׁוֹת הַחֶבְרָה. **עֶסֶק מַצְלִיחַ** הוּא זֶה הַמֵּנִיב רְוָחִים רְאוּיִים וּקְבוּעִים לְטָוְח רָחוֹק, וְלֹא זֶה הַמְּגַלְגֵּל מַחְזוֹר שְׁנָתִי שֶׁל מִילְיוֹנִים וּמְסַיֵּם בְּגֵרָעוֹן.

"**אַל תַּבֵּט אֶל מַרְאֵהוּ וְאֶל גְּבֹהַ קוֹמָתוֹ**"שמואל א', ט"ז, ז'. , כָּךְ אָמַר ה' לִשְׁמוּאֵל הַנָּבִיא שֶׁהִתְפַּעֵל מִתֹּאַר שֶׁל אֱלִיאָבכמו שכתב רש"י שם שאמר לו הקב"ה לשמואל אף על פי שקרוי אתה "רואה", מכל מקום הפעם לא ראית. ועל אף שמצינו שפעמים שתוארו של האדם כן מכריע כמו לענין כהונה גדולה שצריך שיהא גדול בנוי ובכח, עם כל זאת אין זה השיקול המכריע לגמרי. ומהרה"ק ממעזריטש מקובלנו שאדם שתואר פניו יפה מעיד הדבר על נשמה גדולה, אולם אין הדבר מוכרח תמיד, ועוד שהצדיקים מזהים יופי שונה מהיופי ששאר העם רואים. וראה מה שכתב המלב"ם בפירושו על הפסוק הנ"ל בשמואל ותהנה. . "כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לַעֵינַיִם וַה' יִרְאֶה לַלֵּבָב"! אֲנִי אֵינִי מִסְתַּכֵּל עַל כַּמּוּת, וְלֹא עַל גֹּדֶל וּמִסְפָּרִים. עֵינַיִם אֱלֹקִיּוֹת מִתְבּוֹנְנוֹת עַל תָּכְנוֹ וּפְנִימִיּוּתוֹ שֶׁל הַדָּבָר. וְהָרְאָיָה הִיא אַתֶּם עַצְמְכֶם שֶׁנִּבְחַרְתֶּם לִהְיוֹת לִי לְעַמִּי וְצֹאנִי, לַמְרוֹת שֶׁמְּעַטִּים אַתֶּם בֵּין הָעַמִּים, כִּטְפָּה מִן הַיָּם. וּכְפִי שֶׁדָּאג לְהַבְהִיר לָנוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּיּוֹם בּוֹ בָּחַרְנוּ לוֹ לְעָם: "**לֹא מֵרֻבְּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חָשַׁק ה' בָּכֶם**"דברים ז', ז'. .

אָדָם שֶׁכָּל הַכָּרָעוֹתָיו הֵן עַל פִּי הַתּוֹרָה יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא לְהִתְפַּעֵל מֵחִיצוֹנִיּוּת כְּלָלוכפי שציוותה אותנו התורה בהלכות הדיינים ששני בעלי דין הבאים להתדיין לפני הדיין והיה האחד לבוש בגדים יקרים והשני לבוש בגדים בזויים אומרים למכובד או הלבישהו כמותך, או לבש כמותו, כדי שלא יסתתמו טענות העני וכדי שלא להטות את דעת הדיין בפסיקתו. ראה שלחן ערוך חושן משפט (סימן י"ז סעיף א'). . בְּחָכְמָתוֹ וּבְעֵינוֹ הַחַדָּה מַפְשִׁיט הוּא אֶת הַמֻּדָּבָר מִכָּל הָרְשָׁמִים הַמֻּחְצָנִים, וְשׁוֹפְטוֹ עַל פִּי הָאֱמֶת הַפְּנִימִית בִּלְבַד. וְזוֹהִי הַמְכֻנָּה בְּפִי חֲכָמֵינוּ זָ"ל "**דַּעַת תּוֹרָה**"שכן "דעת תורה" אינה מתייחסת רק לפן ההלכתי שבדבר, אלא לנקודת האמת הפנימית שבכל דבר וענין. .

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּדמנחות (ע"ב), וכמו שכתוב בתורה "וכל מנחת כהן כליל תהיה". וּבָרַמְבָּ"סבפרק י"ב מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ט' - י'. מוּבָא **שֶׁכֹּהֵן** שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן מִנְחָה מַקְטִיר אֶת כֻּלָּהּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְאֵין אוֹכְלִים מִמֶּנָּה מְאוּמָה, וְאִלּוּ **בַּת כֹּהֵן** שֶׁהֵבִיאָה קָרְבַּן מִנְחָה קוֹמְצִים מִמֶּנָּה מְעַט לַמִּזְבֵּחַ וְהַשְּׁאָר נָאֱכָל לַכֹּהֲנִיסכדין כל ישראל שהביא מנחה שחלקה מוקטר וחלקה נאכל לכהנים. .

וְהַגּ"ר יוֹסֵף רוֹזִין זַצ"ל בְּסִפְרוֹ "**צָפְנַת פַּעְנֵחַ**"סימן פ"א. נִסְתַּפֵּק מָה הַדִּין בְּכֹהֵן שֶׁהִפְרִישׁ קָרְבַּן מִנְחָה וְנִפְטַר בְּטֶרֶם הִסְפִּיק לְהַקְרִיבוֹ, וְהִנִּיחַ אַחֲרָיו בַּת שֶׁעָלֶיהָ מוּטָל לְהַקְרִיב אֶת קָרְבָּן אָבִיהָ – הַאִם מִנְחָה זוֹ נֶחְשֶׁבֶת לְמִנְחַת כֹּהֵן וְתִקָּטֵר כֻּלָּהּ, אוֹ שֶׁנֶּחְשֶׁבֶת לְמִנְחַת כֹּהֶנֶת וְתֵאָכֵל עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים?

וְהֶעֱלָה שֶׁהַדָּבָר תָּלוּי בְּנִדּוֹן הַגְּמָרָאזבחים ו' - ז'. גַּבֵּי אָדָם שֶׁנִּפְטַר וְהִנִּיחַ לִשְׁנֵי בָּנָיו קָרְבָּן לְהַקְרִיבוֹ אִם נֶחְשָׁב לְקָרְבַּן הַשֻּׁתָּפִים אוֹ לֹא, וּמַסְקָנַת הַגְּמָרָא שָׁם שֶׁלְּעִנְיַן יֵרֹשֶׁה אֵינָם יוֹרְשִׁים אֶת הַקָּרְבָּן, אֲבָל לְעִנְיַן כַּפָּרָה אָכֵן נֶחְשָׁב לָהֶם הַדָּבָר לְכַפָּרָה. וּלְעִנְיַן קָרְבַּן הַמִּנְחָה נָטְתָה דַּעְתּוֹ שֶׁנֶּחְשָׁב לְקָרְבַּן הָאָב, וּמִמֵּילָא תִּקָּטֵר כֻּלָּהּ וְלֹא תֵּאָכֵל כְּלָל, כְּדִין מִנְחַת כֹּהֵן כוזן נראה מדבריו בחידושיו על הלכות כלאיים (פרק ט' סוף הלכה ו'). עיין שם באורך. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן קָרְבַּן הַמִּנְחָה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְהָרה"ק מִקָּאמַארְנָא** זַצוּק"ל בְּסִפְרוֹ "**עֲשִׂירִית הָאֵיפָה**"על תורת כהנים (פרשה י' אות ז'). שֶׁכָּתַב לְבָאֵר שֶׁחֲמִשָּׁה סוּגֵי הַמְּנָחוֹת הַבָּאוֹת מֵרְצוֹן הָאָדָם הֵן מַקְבִּילוֹת לַחֲמֵשׁ בְּחִינוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּאָדָם: **הַמִּרְחֶשֶׁת** הִיא כְּנֶגֶד **הַנֶּפֶשׁ**הבאה לכפר על רחישת הלב, ונרמז בפסוק "רחש לבי דבר טוב". וכן מנחת המרחשת טעונה כיסוי בשעת עשייתה, שהיא בבחינת הלב שמכוסה. , **וְהַמַּחֲבַת** כְּנֶגֶד **הָרוּחַ**שהוא הדבור של האדם, ולכן מנחת המחבת אינה טעונה כיסוי, כמו הדבור שהוא יוצא ומגולה. , **וּמַאֲפֵה וּרְקִיקִין** כְּנֶגֶד **הַנְּשָׁמָה וְהַחַיָּה, וְהַסֹּלֶת** כְּנֶגֶד **הַיְחִידָה**.

וְכָל אַחַת מֵהַמְּנָחוֹת הַלָּלוּ יֵשׁ לָהּ אֶת הַיְכֹלֶת וְהַמְסֻגָּלוּת לְהָאִיר וּלְתַקֵּן אֶת אוֹתוֹ חֵלֶק מֵחֶלְקֵי נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם שֶׁאֵלָיו הִיא מַקְבִּילָה וְשַׁיָּכֶת.

מצוה קי"ז: שלא להקריב שאור או דבש

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"כָּל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַה'"ויקרא ב', י"א. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה בְּעֵת שֶׁעוֹמְדִים הַכֹּהֲנִים לְהַקְרִיב קָרְבָּן אוֹ לְהַקְטִיר מִנְחָה אוֹ קְטֹרֶת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלֹּא יְעָרְבוּ בָּהֶם כָּל שְׂאוֹר אוֹ דְּבַשׁ. וּבִכְלַל אִסּוּר הַשְּׂאוֹר שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ הַמִּנְחָה עֲצָמָהּ חָמֵץ כְּלָל אֶלָּא מַצָּה בְּלָבַדְכן פסק הרמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ב הלכה י"ד). וכל זה דווקא בדבר הקרב על גבי המזבח, משא"כ מנחת שתי הלחם שאינה קריבה על המזבח שמותר לעשותה חמץקורבן שתי הלחם של עצרת שמותר להביאה דבש, כמבואר בתלמוד (מנחות נ"ב ע"ב).. . וּבִכְלַל אִסּוּר הַדְּבַשׁ שֶׁלֹּא יְעָרְבוּ בָּהּ כָּל מִין מִמִּינֵי הַדְּבַשׁ, כְּגוֹן דְּבַשׁ הַדְּבוֹרִים וּדְבָשׁ הַתְּמָרִים וְכֵן כָּל מֹהַל הַיּוֹצֵא מֵהַפֵּרוֹת הַמְּתוּקִיּיסכן כתב רש"י בפירושו על התורה במקום שכל מיני הדבש בכלל, וכן כתב ספר החינוך בבאורו על מצוה זו, וכן כתבו התוספות (מעילה י"ב) ועוד. .

וְאִסּוּר זֶה חָל בֵּין בִּשְׁעַת לִישַׁת הַמִּנְחָה, וּבֵין בִּשְׁעַת אֲפִיָּתָהּ, וְהָעוֹשֶׂה כֵּן הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְלוֹקֶה עַל כָּל שָׁלָב וּמַעֲשֶׂהכן למדו ממה שכתבה התורה (ויקרא ב', י"א) "לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ", וכן כתבה (ויקרא ו', י') "לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ", לחייב על כל מעשה יחידי שבה. והובא ברמב"ם (שם). . וּמִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ חַיָּב עַל כָּךְ אֶלָּא אִם כֵּן הִקְטִירָם עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ יַחַד עִם הַקָּרְבָּן אוֹ לְשֵׁם הַקָּרְבָּן, אֲבָל אִם הֶעֱלָם לְבַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּתוֹר עֵצִים לְבָעִירָה הֲרֵי זֶה פָּטוּרכן למדו בתלמוד (זבחים ע"ו ע"ב) ממה שכתוב "לא יעלו לריח ניחוח" – לריח ניחוח אין אתה מעלה, אבל אתה מעלה לשם עצים. וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכותיו (פרק ה' מאיסורי המזבח הלכה ג'). .

רָמַז הַכָּתוּב – וַאֲפִלּוּ בְּהַסְתָּרָה

אַזְהָרַת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלֹּא לְעָרֵב בְּמִנְחָתֵנוּ שׁוּם שְׂאוֹר וּדְבַשׁ, וְאִם עֵרְבוּ בָּהּ אֶחָד מֵהַמִּינִים הַלָּלוּ הֲרֵי זוֹ מִנְחָה פְּסוּלָה. וְחוֹבָה עָלֵינוּ לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהָבִין מַהוּ הָרֶמֶז הַמָּסוּר לָנוּ בְּאַזְהָרָה חֲמוּרָה זוֹ, וּמַהִי הָעֵצָה שֶׁמְּיֻעֶצֶת לָנוּ הַתּוֹרָה בְּמָקוֹם זֶה.

וְהִנֵּה יָדוּעַ שֶׁעִנְיַן הַקָּרְבַּנוֹת הוּא לְקָרֵב אֶת הָאָדָם אֶל בּוֹרְאוֹ, עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצִיא מֵהוֹנוֹ וּמִכַּסְפּוֹ לְכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאוֹתָהּ הַנְּתִינָה מְקָרֶבֶת אֶת הַמַּקְרִיב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּמְעוֹרֶרֶת בּוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְאַהֲבָה כְּלַפֵּי ה'. וְרִבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְלַמְּדִים כִּי לֹא רַק בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ עַם יִשְׂרָאֵל מַקְרִיבִים קָרְבָּנוֹת, אֶלָּא גַּם לְאַחַר חֻרְבַּן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ מַמְשִׁיכִים עַם יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב מֵעַצְמָם בְּגוּף וּבְמָמוֹן וּבְנֶפֶשׁ לְכְבוֹד הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, בְּמִסְירוּת נַפְשָׁם עַל קִדֻּשַׁת ה' וּבְקִיּוּם מִצְוֹתָיו חֵרֶף כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַקְּשָׁיִים הַנּוֹחֲתִים עֲלֵיהֶם, וּגְדוֹלָה הַקָּרְבַת הָרְצוֹנוֹת וְהַתַּאֲוֹות שֶׁל הָאָדָם יוֹתֵר מֵהַקָּרְבַת כֶּבֶשׂ אוֹ

מִנְחָה, כֵּיוָן שֶׁהָאָדָם אוֹהֵב אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר מֵאֵת מָמוֹנוֹ, וְאֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ יִתֵּן בְּאַהֲבָתוֹ לְהֶרְוֵּיגֵל מְסֻיָּם שֶׁהֶרְוֵּיגֵל בּוֹ אוֹ לְמִלּוּי תַּאֲוָה מְסֻיֶּמֶת שֶׁחָפֵץ בָּהּ, וְאִם עַתָּה עוֹמֵד הוּא וּמַקְרִיב אֶת רְצוֹנוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וּמְבַטֵּל אֶת רְצוֹנוֹ מִפְּנֵי רְצוֹן הַבּוֹרֵא – הֲרֵי שֶׁאֵין לְךָ קָרְבָּן גָּדוֹל מִזֶּה, וּזְכוּתוֹ וּמַעֲלָתוֹ רַבָּה וְנִשְׂגָּבָה.

אֶלָּא שֶׁכְּדֵי לְהַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לה', דּוֹרֶשֶׁת הַתּוֹרָה מֵהָאָדָם שֶׁלֹּא יַכְנִיס בְּקָרְבָּנוֹ שְׁנֵי רְכִיבִים הַפּוֹסְלִים אֶת קָרְבָּנוֹ וּמוֹנְעִים אֶת הִתְקַבְּלוּתוֹ לִפְנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנָה: **הַשְּׁאוֹר וְהַדְּבַשׁ**. כִּי הַשְּׁאוֹר טִבְעוֹ לְנַפֵּחַ אֶת הָעִסָּה וּלְהַתְפִּיחָהּ, וְהַדְּבַשׁ בְּעֵת שֶׁיִּרְתִּיחוּהוּ בָּאֵשׁ טִבְעוֹ לְהַעֲלוֹת קֶצֶף, וְתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה מִדְּתָהּ לִסְלֹד מִכָּל נְפִיחוּת וְגַאֲוָה, וְכִלְשׁוֹן הַכָּתוּב: "**תּוֹעֲבַת ה' כָּל גְּבַהּ לֵב**"משלי ט"ז, ה'. ועיין סוטה (ד' ע"ב) מה דרשו על פסוק זה. . לְלַמֶּדְךָ שֶׁבְּמַעֲשֵׂי הַמִּצְוֹות וּבִמְסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁל הָאָדָם לִכְבוֹד קוֹנוֹ אָסוּר לְעָרֵב אַף לֹא טִפַּת יָהֳרָה וְגַאֲוָה, וְהָעוֹשֶׂה כֵּן הֲרֵי זֶה מַקְדִּימַ אֶת תַּבְשִׁילוֹ וּמְאַבֵּד אֶת כָּל שְׂכָרוֹראה בראשית חכמה (עמוד ר"כ) שביאר כן מהמדרש. .

עִקַּר עֲרֵכָהּ שֶׁל מְסִירוּת נֶפֶשׁ הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֵׂית בְּסֵתֶר וּבְצִנְעָה, וְלֹא בְּפֶמְבִּי עַל מְנָת לְהִתְגָּאוֹת וּלְהִתְיַהֵר. וְאִם נוֹהֵג אָדָם בְּכָל מִינֵי חֲסִידֵיוּת וּמְפַרְסְמָן וּמִתְפָּאֵר בָּהֶן - הֲרֵי זֶה יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ, וּמוּטָב הָיָה שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂם כְּלָל וְלֹא יִתְפָּאֵר בָּהֶן. מִטַּעַם זֶה פָּסַק **הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ** שֶׁהַמִּתְעַנֶּה תַּעֲנִית רְשׁוּת וּמְפַרְסֵם עַצְמוֹ לַאֲחֵרִים כְּדֵי לְהִשְׁתַּבֵּחַ הֲרֵי זֶה נֶעֱנָשׁ עַל כָּךְ, וְאִם שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ אִם הוּא בְּצוֹם הַנָּכוֹן הוּא שֶׁיְּשַׁנֶּה וְיֹאמַר "לֹא"!ראה שלחן ערוך אורח חיים (סימן תקס"ה הלכה ו') ובדברי המשנה ברורה שם. וּכְפִי שֶׁמְּסַפֵּר עַל הַגה"ק **רַבִּי יַעֲקֹב כֻּולִי** זַצַ"ל בַּעַל הַ"**מַעַם לוֹעֵז**" שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה שָׁרוּי בְּתַעֲנִית הַפְסָקָה ג' יָמִים רְצוּפִים לַיְלָה וָיוֹם, וְלִקְרַאת סִיּוּם הַתַּעֲנִית הֻצְרַךְ לֵילֵךְ לְבֵית אַחַד הָעֲשִׁירִים וְהַלָּה כִּבְּדוֹ בְּמַשְׁקֶה, וּכְדֵי שֶׁלֹּא לְפָרְסֵם וּלְגַלּוֹת אֶת תַּעֲנִיּוֹתָיו שָׁבַר הָרַב אֶת הַצוֹם וְשָׁתָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת אֶת הַדָּבָר לְאִישׁכן כתב הגה"ק רבי אליעזר פאפו זיע"א בספרו "פלא יועץ" (ערך "תענית"), עיין שם מה שכתב עוד מנחיצות ההצנעה לתענית. כִּי הַמִּתְגָּאֶה בְּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: "מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיֶּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי"ישעיה א', י"ב. , שֶׁכְּבָיְכוֹל בָּאִים אַתֶּם לְחַצְרוֹתַי לְהַקְבִּיל אֶת פְּנֵי בְּמִנְחָה, אַךְ תּוֹךְ כְּדֵי הַקְרָבָתְכֶם אַתֶּם רוֹמְסִים וּמְבַזִּים אֶת מִקְדָּשִׁי בַּגַּאֲוָה וּבַיָּהֳרָה שֶׁבִּלְבַבְכֶם, וְלָכֵן מוּטָב הָיָה שֶׁלֹּא תְּבוֹאוּ כְּלָל!

כְּךָ מְסַפֵּר בַּמִּדְרָשׁ עַל **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה שֶׁחִבֵּר אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים מִתּוֹךְ מְסִירוּת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה וּרְדִיפוֹת קָשׁוֹת וְנוֹרָאִיוֹת, וּמִתּוֹךְ כָּל זֹאת יָצָא סֵפֶר הַתְּהִלִּים שֶׁעָלָיו כָּל יְהוּדִי מִשְׁתַּתֵּפַּךְ בְּעִתּוֹת צָרָה וְצוּקָה, וְהִנֵּה בְּשָׁעָה שֶׁסִּיֵּם דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְחַבֵּר אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים זָחָה עָלָיו דַּיְעָתּוֹ עַל שֶׁזָּכָה לְחַבֵּר סֵפֶר נִפְלָא שֶׁכָּזֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַךְ מִיָּד נִזְדַּמְּנָה לְפָנָיו

צְפַרְדֵּעַ אַחַת וְאָמְרָה לוֹ: "אַל תָּזוּחַ דַּעְתְּךָ עָלֶיךָ, שֶׁאֲנִי אוֹמֶרֶת שִׁירָה יוֹתֵר מִמְּךָ, וְעַל כָּל שִׁירָה וְשִׁירָה שֶׁאֲנִי אוֹמֶרֶת אֲנִי מַמְשִׁילָה עָלֶיהָ שְׁלוֹשֶׁת אֲלָפִים מְשָׁלִים!"ילקוט שמעוני (סוף תהלים). לְלַמֵּד לָאָדָם שֶׁאֵין לוֹ לְהִתְגָּאוֹת בְּמַעֲשָׂיו הַטוֹבִים, וְכָל מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם אֵינוֹ אֶלָּא כְּטִפָּה מִן הַיָּם לְעֻמַּת הַחוֹבָה הַמֻּטֶּלֶת עָלָיו לַעֲשׂוֹת כְּלַפֵּי בּוֹרְאוֹ.

מִטַּעַם זֶה אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ זָ"ל שֶׁהַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים נִשְׁתַּבְּרוּ, עַל אַף הֱיוֹתָם מַעֲשֵׂה אֱלֹקִים, בִּהְיוֹת שֶׁנִּתְּנוּ בְּרַעַשׁ וּבְקוֹלוֹת. לְעֻמַּת זֹאת הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים עַל אַף הֱיוֹתָם מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עִם כָּל זֹאת נִשְׁתַּמְּרוּ וְנִתְקַיְּמוּ, בִּהְיוֹת שֶׁנִּתְּנוּ בְּשֶׁקֶט מִבְּלִי שׁוּם פִּרְסוּם וּרְעָשִׁיםכן הובא במדרש תנחומא (פרשת כי תשא). . כִּי גַּם הַדָּבָר הַקָּדוֹשׁ וְהַנַּעֲלֶה בְּיוֹתֵר – בָּרֵעַ שֶׁהַכָּבוֹד וְהַפִּרְסוּם יִכָּנְסוּ בּוֹ – מִיָּד יִפְחַת וְיֹאבֵד אֶת עֶרְכּוֹ, וְכָל מַעֲלָתוֹ תִּתְבַּטֵּל וְתִתְגַּמֵּד לְעֻמַּת אֶחָד שֶׁנּוֹהֵג בְּצִנְעָה, וּמַסְתִּיר אֶת צִדְקוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו הַטוֹבִים.

נוֹסָף עַל כָּךְ כּוֹתֵב הגה"ק **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פָּאפּוֹ** זִיע"א כִּי כָּל פְּנִיָּה קַלָּה בְּמַעֲשֵׂי הַמִּצְווֹת וְהָרִגּוּשׁ שֶׁל גַּאֲוָה וְיֶהֱרָה בִּזְכֻיּוֹתָיו מַעֲבִירָה מִיָּד אֶת זְכֻיּוֹתָיו מִן הַקְּדֻשָּׁה אֶל הַקְּלִפָּה, וּמְפָרְנֶסֶת אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא מֵאוֹתָם הַמַּעֲשִׂיםכן הובא בסוף ספרו "פלא יועץ". . וּכְפִי שֶׁכָּתוּב **בַּזּוֹהַר הַקָּדוֹשׁ** שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהָיָה אָדָם מַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא הָיָה קָרְבָּנוֹ מִתְקַבֵּל לָרָצוֹן אֶלָּא רַק לְאַחַר שֶׁהָיָה נִשְׁבָּר לֵב הַמַּקְרִיב בְּקִרְבּוֹ, וּקְלִפַּת הַגַּאֲוָה הָיְתָה סָרָה וּבְדֵלָה מִמֶּנּוּ, וּבְלֹא זֶה הָיוּ מוֹסְרִים בַּשָּׂמַיִם חְלִילָה אֶת קָרְבָּנוֹ לְמַאֲכַל הַכְּלָבִים, וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב "זִבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה"תהלים נ"א, י"ט. שֶׁעִקַּר הַזֶּבַח הוּא בְּרוּחַ הַשְׁפָּלָהראה פרשת פנחס (דף ר"מ ע"א). . וּבְהֵיוֹת שֶׁכַּיּוֹם קָרְבָּנוֹתֵינוּ הֵם הַמַּעֲשִׂים הַטוֹבִים וְהַזְּכֻיּוֹת שֶׁבְּיָדֵינוּ, לָכֵן חוֹבָה עָלֵינוּ לְהִזָּהֵר מִלְּהִתְגָּאוֹת בָּהֶם, מַה שֶּׁעָלוּל לְאַבֵּד וּלְהַפְרִיחַ חָלִילָה אֶת כָּל מַעֲלָתָם וַחֲשִׁיבוּתָם.

אֲפִלּוּ אִם יַסְתִּיר אָדָם אֶת מַעֲשָׂיו הַטוֹבִים, רַק בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ יִתְפָּאֵר וְיִתְגָּאֶה בָּהֶם – מִיָּד תַּעֲלֶה בָּהֶם הַצָּחֲנָה וְהַסֵּרָחוֹן, וְלֹא יַעֲלוּ לְרָצוֹן לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא. וּכְפִי שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ **הַנַּעַם אֱלִימֶלֶךְ** הַקָּדוֹשׁ זִיע"א לְפָרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק "אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'"ירמיה כ"ג, כ"ד. – שֶׁאֲפִלּוּ אִם מַסְתִּיר אָדָם אֶת מַעֲשָׂיו הַטוֹבִים, רַק מַכְנִיס וְכוֹלֵל בְּתוֹכָם אֶת הִרְגָּשַׁת הַ"אֲנִי" שֶׁלּוֹ שֶׁבִּזְכוּתוֹ וּמִמַּעֲלָתוֹ הִגִּיעַ לְמַה שֶּׁהִגִּיעַ – מִיָּד כְּבָר "לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'"! וּבְהֵיוֹת שֶׁדָּבָר זֶה הִנּוֹ מָסוּר לַלֵּב, וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ אֶת שֶׁבְּלֵב חֲבֵרוֹ, לָכֵן שׁוּמָה עָלֵינוּ לְחַזֵּק אֶת עַצְמֵנוּ בְּיוֹתֵר בַּדָּבָר הַזֶּה, לַעֲשׂוֹת כָּל מַעֲשֵׂינוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם וּלְכַוֵּן דַּעְתֵּנוּ לִכְבוֹד הַמָּקוֹם, וְעַל יְדֵי כֵּן נִזְכֶּה שֶׁיִּתְקַבְּלוּ מַעֲשֵׂינוּ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לִפְנֵי ה', אָמֵן.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

רַבּוֹתֵינוּ **הָרִאשׁוֹנִים** מוֹנֵי הַמִּצְוֹוֹת נֶחְלְקוּ בְּאִסּוּר הַעֲלָאַת שְׁאוֹר אוֹ דְּבַשׁ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ הַאִם הוּא לָאו אֶחָד אוֹ שְׁנֵי לָאוִין:

לְדַעַת **הָרַמְבַּ"ם** ז"ל בְּסֵפֶר הַמִּצְוֹוֹתבמצוות לא תעשה צ"ח, והובא גם כן בהלכותיו (איסורי המזבח פרק ה' הלכה א'. וראה שם בכסף משנה שכתב לצדד בדעת הרמב"ם). ומכל מקום גם לדעת הרמב"ם אם הקריבם כל אחד בפני עצמו לוקה שני מלקויות. אִסּוּר שְׁאוֹר וְאִסּוּר דְּבַשׁ שְׁנֵיהֶם לָאו אֶחָד הֵם, כָּךְ שֶׁאֶפְלוּ אִם הִקְרִיב אֶת שְׁנֵיהֶם יַחַד אֵינוֹ לוֹקֶה אֶלָּא שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מַלְקִיּוֹת עַל לָאו אֶחָד.

וְאֵלּוּ לְדַעַת **הָרַמְבַּ"ן** ז"לבהשגותיו על ספר המצוות. ונימוקו עמו שלכל אחד מהשניים נזכר לאו משלו. ע"ש בדבריו. וכעין זה תמה ג"כ הראב"ד בהשגותיו על הרמב"ם בהלכותיו, ע"ש. כָּל אֶחָד מֵהֶם הוּא לָאו בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כָּךְ שֶׁאִם הֶעֱלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ שְׁאוֹר וּדְבַשׁ יַחְדָּיו לוֹקֶה שְׁנַיִם: אַחַת מִשּׁוּם שְׁאוֹר, וְאַחַת מִשּׁוּם דְּבַשׁ.

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר הַקְרָבַת שְׁאוֹר אוֹ דְּבַשׁ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְהָרה"ק מִקָּאמָארְנָא** זִיע"א בְּסִפְרוֹ "**אוֹצַר הַחַיִּים**"על התורה פרשת ויקרא. שֶׁכָּתַב שֶׁכָּל עִנְיַן תַּרְיַ"ג הַמִּצְוֹוֹת בִּכְלָל וְהַקְרָבַת הַקָּרְבָּנוֹת בִּפְרָט הוּא בֵּרוּר וְתִקּוּן נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּאָדָם שֶׁנָּפְלוּ בִּידֵי קְלִפַּת נֹגַהּ עַל יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת. וּבִהְיוֹת שֶׁהַשְּׂאוֹר וְהַדְּבַשׁ שָׁרְשָׁם מִמִּדַּת דִּין דְּגַדְלוּת וּמִדַּת דִּין דְּקַטְנוּת, לָכֵן נֶאֱסְרוּ בְּהַקְרָבָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִינָּקוּ כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה עַל יְדֵי מֵהַשֶּׁפַע וּמֵהַחֲסָדִים הַיּוֹרְדִים בְּהַקְרָבַת הַקָּרְבָּן, וְשֶׁלֹּא יְעַכְּבוּ וְיִמְנְעוּ אֶת הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה בְּהַקְרָבַת הַקָּרְבָּנוֹת וְהַמְּנָחוֹת. וְלָכֵן שְׂא"ר ו-חָמֵ"ץ עוֹלִים בְּגִימַטְרִיָּא עֵ"ץ הַדַּעַ"ת.

וְרַק קָרְבַּן שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַבָּא בְּיוֹם מַתַּן תּוֹרָה מֻתָּר לְבוֹא חָמֵץ, לְהוֹרוֹת שֶׁבְּכֹחַ הַתּוֹרָה נִתָּן לִגְבֹּר עַל הַיֵּצֶר הָרַע וּלְהַכְנִיסוֹ לִקְדֻשָּׁה, וְכֵן קָרְבַּן בִּכּוּרִים שֶׁעָנְיָנוֹ תְּחִלַּת הַכְנָסַת הָאָדָם לִקְדֻשָּׁה מֻתָּר לְבוֹא דְּבַשׁ, לְהוֹרוֹת שֶׁבִּתְחִלַּת הַכְנִיסָה לַקְּדֻשָּׁה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה יְנִיקָה כָּל שֶׁהִיא לַקְּלִפּוֹת מֵעֲבוֹדָתוֹ כַּיָּדוּעַ לִיוֹדְעֵי חֵ"ן.

מצוה קי"ח: שלא להקריב קרבן בלא מלח

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ"ויקרא ב', י"ג. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

אַזְהָרַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלֹּא יַקְרִיבוּ שׁוּם קָרְבָּן אוֹ מִנְחָה אֶלָּא אִם כֵּן יַמְלִיחוּהוּ תְּחִלָּה בְּמֶלַח. וְאֵין לְךָ דָּבָר הַקָּרֵב לַמִּזְבֵּחַ בְּלֹא מֶלַח אֶלָּא הַיַּיִן וְהַנְּסָכִים וְהַדָּם וְהָעֵצִים בְּלֶבַדכן מבואר בתלמוד במסכת מנחות (כ' ע"א), והובא להלכה ברמב"ם בהלכות איסורי המזבח (פרק ה' הלכה י"א). וכתב שם הרמב"ם ז"ל שדין זה שהיין והנסכים וכו' אינם טעונים מלח הוא קבלה ביד חכמים ואין לו מקרא לסמוך עליו, ועיין בכסף משנה שם מה שהקשה על דבריו ומה שתירץ. .

וְאִם עָבַר הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב הַקָּרְבָּן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ בְּלֹא מֶלַח כְּלָל הֲרֵי זֶה לוֹקֶה, אוּלָם הַקָּרְבָּן לִכְשֶׁעָצְמוֹ כָּשֵׁר וְהֶרְצָה לְכַפֵּר עַל בְּעָלָיו. מִלְבַד מִן הַמִּנְחָה שֶׁהַמֶּלַח מְעַכֵּב בְּקֶמִיצָתָהּ וּבְלָעֶדָיו נִפְסָלָה הַמִּנְחָהכן למדו משינוי הלשון בין הקרבן שכתוב בו "על כל קרבנך תקריב מלח" לבין המנחה שכתוב בה "ולא תשבית". ראה ברמב"ם בהלכות איסורי המזבח (פרק ה' הלכה י"ב) ובכסף משנה שם. . וּבַמִּצְוָה קי"ט יְבֹאֲרוּ אי"ה דִּינֵי מְלִיחַת הַקָּרְבָּן וְהִלְכוֹתֶיהָ.

רָמַז הַכָּתוּב – לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי

בְּרִית כָּרַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַמֶּלַח: "לֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית"ויקרא ב', י"ג. וראה ברכות (ה' ע"א). . אֵין זוֹ סְתָם בְּרִיתַת בְּרִית רְגִילָה, זוֹהִי **שִׁתְּפוּת נִצְחִית** שֶׁל בּוֹרֵא כָּל הָעוֹלָמִים עִם אָחָד מִנִּבְרָאָיו. אֶת כָּל קָרְבְּנוֹתָיו שֶׁל הַקָּבָ"ה נִצְטַוּוּ עַם יִשְׂרָאֵל לִמְלֹחַ בְּמֶלַח בְּטָרֶם הַהַקְרָבָה, מַה שֶּׁמַּעֲלֶה אֶת הַמֶּלַח בְּדַרְגָּתוֹ וּבְמַעֲמָדוֹ לִרְאֹשׁ הַסֶּלֶם.

אִם נִתְבּוֹנֵן בְּמֶלַח לִכְשֶׁעַצְמוֹ וּנְחַפֵּשׂ בּוֹ אֵיזוֹ מַעֲלָה, דָּבָר טוֹב אוֹ תְּכוּנָה מְיֻחֶדֶת, לֹא נִמְצָא בּוֹ דָּבָר אֶחָד טוֹב. הָאוֹכְלוֹ טוֹעֵם טַעַם הַדּוֹחֶה כָּל בֶּן אֱנוֹשׁ, תּוֹעֶלֶת תְּזוּנָתִית אֵין בּוֹ אֲפִלּוּ בְּמַעֲטכפי שאמרו רבותינו שהמלח אינו נחשב למזון כלל ולכן אין מערבין בו (ערובין כ"ו ע"ב), והמברך עליו "בורא מיני מזונות" לא יצא ידי חובתו (ברכות ל"ה ע"ב), והנודר מן המזון מותר בו (ברכות שם). , נְזָקָיו הַבְּרִיאוּתִיִּים לַגּוּף גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִיםשכידוע ריכוז מלחים גבוה בגוף גורם לעליה בלחץ הדם ולעוד בעיות רפואיות באדם. ואף הצומח סובל מנזקי המלח ש"גונב" ממנו את המים. , גַּם אֶת מֵי הַיָּם שֶׁכָּל כָּךְ נִרְחָשִׁים וְנִצְרָכִים לָאָדָם הוּא פָּגַם וּפָסַל אֲפִלּוּ לִשְׁתִּיַּת הַכֶּלֶבראה בשלחן ערוך אורח חיים סימן ק"ס. . נִדְמֶה הַדָּבָר שֶׁהַמֶּלַח הוּא הַנִּבְרָא הַטָּפֵל בְּיוֹתֵר בַּיְקוּם, אֲשֶׁר כָּל אֲשֶׁר יַבִּיט בּוֹ יִשְׂא עֵינָיו לַמָּרוֹם וְיִתְמַהּ: עַל מַה שָּׁוְא בָּרָאתָ...תהלים פ"ט, מ"ח.

אַךְ כְּבָר לְמַדְנוּ כִּי רְאִיָּתוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא שׁוֹנָה מִשֶּׁלָּנוּ. אוֹ לְיֶתֶר דִּיּוּק: **אֵין לָנוּ בְּכָלָל רְאִיָּה לְמוּל רְאִיָּתוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא**. הַמֶּלַח לְכְשֶׁעַצְמוֹ אָמְנָם אֵין בּוֹ שׁוּם יִתְרוֹן אוֹ מַעֲלָה, אַךְ דָּבָר אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ מְצַיֵּן: **לְיַעֵל וּלְהוֹעִיל לַאֲחֵרִים**.

יוֹשֵׁב אָדָם לְאַחַר יוֹם עֲבוֹדָה מְפָרֵךְ, רָעֵב כְּמִי שֶׁיּוֹמַיִם שְׁלֵמִים לֹא אָכַל, וְהִנֵּה רַעֲיָתוֹ הַמְסוּרָה מַגִּישָׁה לוֹ אֶת צַלַּחַת הָאֹכֶל הַמַּהְבִּילָה. אֵיזֶה אֹכֶל, אֵילוּ רֵיחוֹת, רַק לְבָרֵךְ וְלִשְׁקֹעַ בַּמֶּלְאָכָה. אֲבָל מְיֻדָּעֵנוּ טוֹעֵם לוֹ טְעִימָה קְטַנָּה, וּמִיָּד מְנַתֵּר מִמְּקוֹם מוֹשָׁבוֹ. רָץ לַמִּטְבָּח, פּוֹתֵחַ אָרוֹן אַחַר אָרוֹן, לֹא נָח וְלֹא נָרְגַּע, עַד שֶׁחוֹזֵר הוּא עִם צְנְצֶנֶת קְטַנְטַנָּה בְּיָדוֹ: **מִלְחִיָּה**. מַהוּ כְּבָר הַמֶּלַח לְעֶמֶת הַמַּאֲכָל? בִּשְׁבִיל זֶה מָשַׁכְתְּ אֶת יָדְךָ וְעִכַּבְתְּ אֶת אֲכִילָתְךָ? אַךְ הַתְּשׁוּבָה בְּרוּרָה לְכֻלָּנוּ: הַמֶּלַח מַטְעִים אֶת הַמַּאֲכָל, נוֹתֵן בּוֹ טַעַם טוֹב. בִּלְעָדָיו אֵין טַעַם בְּמַאֲכָל, וְלוּ הַמְשֻׁבָּח וְהַשָּׁמֵן בְּיוֹתֵר.

הַמֶּלַח מִטְבָּעוֹ גַּם מְשַׁמֵּר כָּל דָּבָר הַנִּמְלָח בּוֹ. בֶּעָבָר הָיוּ מוֹלְחִים בְּשָׂרִים בְּמֶלַח עַל מְנָת לְשָׁמְרָם בִּדְרָכִים, וְכָךְ הָיוּ הוֹלְכִים עִמָּהֶם דְּרָכִים אֲרֻכּוֹת מִבְּלִי שֶׁיִּתְקַלְקְלוּראה שבת (ע"ה ע"ב). וכן הביא הגה"ק בעל ה"ישמח משה" זיע"א (פרשת קרח) שברית כרותה עם המלח שלא יבאיש דבר שימלח בו. . גַּם לַצּוֹמֵחַ דּוֹאֵג הַמֶּלַח לְסַיֵּעַ וְלַעֲזוֹר: בְּמֵי הַהַשְׁקָיָה קַיָּמִים מִגְוָן מִינֵי מְלָחִיםכגון הנתרן והכלור ועוד. הַמְחַזְּקִים אֶת הַצֶּמַח וּמְסַיְּעִים בִּגְדִילָתוֹ, וּבִלְעֲדֵיהֶם הַצֶּמַח לֹא יוּכַל לַעֲמֹד וּלְהִתְקַיֵּם אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת, מַה שֶּׁשּׁוּב מַרְאֵנוּ עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה הִיא תְּרוּמָתוֹ שֶׁל הַמֶּלַח לַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְהַכֹּל בְּהַסְתָּרָה מִבְּלִי שֶׁנֵּדַע כְּלָל.

נִמְצָאנוּ לְמֵדִים שֶׁהַמֶּלַח לִכְשֶׁעַצְמוֹ אֵין בּוֹ שׁוּם מַעֲלָה עַצְמִית, וְעִם כָּל זֹאת בָּחַר בּוֹ הַקָּבָ"ה לִבֶּן בְּרִית. וְלָמָּה? מִפְּנֵי שֶׁדּוֹאֵג הוּא לְסַיֵּעַ **לַאֲחֵרִים**. כָּךְ הִיא נְקֻדַּת מַבָּטוֹ שֶׁל הַמֶּלַח: אִז מַה אִם אֲנִי לִכְשֶׁעַצְמִי מָה אֲנִי? אִז מַה אִם אֵין בִּי שׁוּם מַעֲלָה אוֹ תּוֹעֶלֶת עַצְמִית? אֲבָל לַאֲחֵרִים אֲנִי יָכוֹל לְסַיֵּעַ – שֶׁאֲחֵרִים יִשְׁתַּבְּחוּ וְיִתְעַלּוּ עַל יָדִי - אִז לָמָּה לֹא?! עַל כָּךְ רָאוּי הַמֶּלַח לִבְרִית הַמַּפְלָאָה הַזּוֹראה בפירוש רש"י ז"ל על התורה (במדבר י"ח, י"ט) שכתב שהמלח מבריא את אחרים. .

הַמֶּלַח אֵינוֹ חוֹשֵׁב עַל כָּךְ שֶׁהוּא נִתָּךְ וְנָמֵס בְּתוֹךְ אֲחֵרִים, עַל כָּךְ שֶׁאַף אֶחָד לֹא זוֹכֵר אוֹתוֹ כְּחֵלֶק מֵאֲרוּחַת הַצָּהֳרַיִם הַדְּשֵׁנָה. הָעִקָּר שֶׁלַּשֵּׁנִי יִהְיֶה טוֹב, הָעִקָּר שֶׁאוֹתוֹ יֹאהֲבוּ. כָּךְ אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ לְהֵיטִיב וּלְהָרִים אֶת הַזּוּלַת, גַּם אִם זֶה כָּרוּךְ בְּכָךְ שֶׁאֶתְכּוֹפֵף אֲנִי וְהוּא יַעֲלֶה עַל גַּבִּי וְיִגְבַּהּ – עִם אֶחָד כָּזֶה הַקָּבָ"ה כּוֹרֵת בְּרִית עוֹלָם. אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ לְהֵיטִיב גַּם כְּשֶׁלֹּא יוֹצֵא לוֹ מִזֶּה מַשֶּׁהוּ, שֶׁמֵּיטִיב עִם הַזּוּלַת גַּם אִם זֶה עַל חֶשְׁבּוֹן שֶׁהוּא עַצְמוֹ יִתְמַעֵט – אֵין לְךָ אָהוּב וְקָרוֹב לַבּוֹרֵא מִמֶּנּוּ. שֶׁהֲרֵי זוֹהִי מִדָּתוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ: שֶׁמֵּעֵט כְּבָיְכוֹל אֶת עַצְמוֹ עַל מְנָת לְהַכְנִיסֵנוּ וּלְבָרְאֵנוּ. שֶׁסּוֹבֵל וּמְקַבֵּל בִּשְׁתִיקָה אֶת עֲוֹונוֹתֵינוּ כְּדֵי שֶׁאוּלַי

בְּיוֹם מִן הַיָּמִים נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָהכמו שכתבנו בספרנו פרדס רמונים ריש חלק א' בבאור י"ג מדות של רחמים. עיין שם. . כְּזֶה הוּא מַלְכֵּנוּ, וְעִם כָּאֵלּוּ חָפֵץ הוּא לְהִתְרוֹעֵעַ. אָז אֶמֹר לִי מִי אַתָּה וְאֹמַר לְךָ מִי חֶבְרֶךָ...

מִטִּבְעוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא לֶאֱהֹב בְּיוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ. מִיּוֹם שֶׁיּוֹצֵא הוּא לָאֲוִיר הָעוֹלָם, וְאַף לִפְנֵי כֵן עוֹד בְּבֶטֶן אִמּוֹ, עָמֵל וְחָרֵד הוּא עַל דָּבָר אֶחָד וְיָחִידִי: לֶאֱסֹף וְלִכְנֹס. לִי וְשֶׁלִּי וּבִשְׁבִילִי, וַאֲנִי וְרַק אֲנִי וְשׁוּב אֲנִי, וְאֵין כָּמוֹנִי וְאֵין עוֹד מִלְבַדִּי, כָּךְ קוֹנֶה הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ אֶת מִדַּת הַלְּקִיחָה. אַף הַמֶּלַח מְלַמְּדֵנוּ שֶׁאֵצֶל הַקָּבָ"ה לֹא חָכְמָה הִיא לָקַחַת, לֹא חָכְמָה הִיא לְקַבֵּל. הַחָכְמָה הִיא לָתֵת אֶת עַצְמִי לַשֵּׁנִי, גַּם אִם זֶה עַל חֶשְׁבּוֹנִי.

וְאָכֵן, רַבִּים הֵם הַמְהַוִּים לָנוּ לְסֶמֶל וּלְדֻגְמָא בְּזֹאת, בַּעֲלֵי חֶסֶד וְכֹחַ נְתִינָה אֲמִתִּי. אֶחָד מֵהֶם הוּא **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה. יְדוּעַ הַדָּבָר עַד כַּמָּה הִשְׁתּוֹקֵק דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִבְנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. הֵן לֹא יָכֹל הוּא לְשֶׁבֶת רָגוּעַ בְּבֵיתוֹ בְּעוֹד שֶׁהַקָּבָ"ה הִנּוֹ חֶסֶר בֵּית קֶבַע. וְלַמְרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה מֵאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה חָלְפוּ מֵאָז נִכְנְסוּ עַם יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַם כָּל זֹאת לֹא הִתְעוֹרֵר אַף אֶחָד לִבְנוֹתוֹ, עַד שֶׁבָּא דָּוִד וְשָׁאַל: "**אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וַאֲרוֹן הָאֱלֹקִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה**?!"שמואל ב', ז', ב'. . וְלַמְרוֹת שֶׁיָּדַע דָּוִד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בֵּין הַחַיִּים בַּיּוֹם שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עִם כָּל זֹאת הָיָה מִתְפַּלֵּל וּמְיַחֵל לְבִנְיָנוֹ וְאוֹמֵר "לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם בָּךְ, לְמַעַן בֵּית ה' אֱלֹקֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ"תהלים קכ"ב. . נָכוֹן שֶׁבִּשְׁבִילִי זֶה לֹא טוֹב, נָכוֹן שֶׁהַדָּבָר מְקָרֵב אֶת קִצִּי, אֲבָל לְמַעַן יְדִידַי, לְמַעַן רֵעַי, וּלְמַעַן ה' יִתְבָּרַךְ אֲנִי מְבַקֵּשׁכן הובא בירושלמי שקלים (ז' ע"ב) שהקב"ה הודיעו לדוד כי שלמה בנו יבנה את בית המקדש, והוא לא יהיה בין החיים בעת מלכות בנו, ועם כל זאת היה דוד המלך מבקש שיבנה. ואף כשהיו ליצני ופרוצי הדור הולכים אצל חלונו של דוד ואומרים "דוד דוד, אימתי יבנה בית המקדש?! אימתי בית ה' נלך?!" וכל כוונתם היתה להכעיסו – עם כל זאת היה שמח בדבריהם בכל לבו, כמו שכתוב "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך". . זוֹהִי נְתִינָה אֲמִתִּית.

חֲכָמֵינוּ זַ"ל דָּרְשׁוּ בַּתַּלְמוּדבבא מציעא (ל' ע"ב). אֶת הַפָּסוּק "וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן"שמות י"ח, כ'. עַל הַדֶּרֶךְ בָּהּ דּוֹרֵשׁ הַקָּבָ"ה מֵאִתָּנוּ לֵילֵךְ בָּהּ: "וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם – זֶה בֵּית חַיֵּיהֶם (**פִּרְנָסַת הָאָדָם**), אֶת הַדֶּרֶךְ – זוֹ **גְּמִילוּת חֲסָדִים**, יֵלְכוּ – זֶה **בִּקּוּר חוֹלִים**, בָּהּ – זוֹ **קְבוּרָה**, וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה – זֶה הַדִּין, אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן – זוֹ **לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין**". וְשָׁאֲלוּ חַכְמֵי הַגְּמָרָא בַּמָּקוֹם שֶׁהֲרֵי לְכָאוֹרָה בִּקּוּר חוֹלִים הִנּוֹ גְּמִילוּת חֲסָדִים?! אִם כֵּן מַה בָּא הַפָּסוּק לְרַבּוֹת וּלְחַדֵּשׁ?! וְהֵשִׁיבוּ שָׁם שֶׁבָּא הַכָּתוּב לְרַבּוֹת שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁהַמְבַקֵּר הוּא בֶּן גִּילוֹ (מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וּמִשֶּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ) שֶׁל הַחוֹלֶה, וּבְעִקְבוֹת כָּךְ יַעֲבִיר לוֹ הַחוֹלֶה אֶחָד חֶלְקֵי שִׁשִּׁים מֵחָלְיוֹ, עִם כָּל זֹאת נִדְרָשׁ מִמֶּנּוּ לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים. וּמְדֻבָּרִים

אֵלּוּ אָנוּ שׁוּב לְמִדִּים כַּנַ"ל, עַד הֵיכָן הִיא חוֹבָתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהֵיטִיב וּלְסַיֵּעַ לַזּוּלָת, וַאֲפִלּוּ שֶׁיִּתְכֵּן וְיִנָּזֵק מֵהֶטְבָתוֹ לַזּוּלָת – עִם כָּל זֹאת מְחֻיָּב הוּא לְהֵיטִיב עִמּוֹ וּלְסַיְּעוֹ.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

כָּתַב **הָרַמְבַּ"ם** ז"ל בְּהִלְכוֹת אִסּוּרֵי הַמִּזְבֵּחַפרק ה' הלכה י"א. שֶׁיֵּין הַנִּסָּכִים אַף עַל גַּב שֶׁעוֹלֶה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ עִם כָּל זֹאת קְרֵבָה בְּיָדֵינוּ שֶׁאֵינוֹ טָעוּן מֶלַח.

וְאִלּוּ בְּהִלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹתפרק ט"ז הלכה י"ד. וכן מדוייק מלשונו ברישׁ פרק ב' מהלכות מעשה הקרבנות, עיין שם. כָּתַב שֶׁגַּם בַּיַּיִן יֵשׁ לִיתֵּן מֶלַח לִפְנֵי נְסוּכוֹ, הֵכֵיצַד?!

וְהַכֶּסֶף מִשְׁנֶה בַּמָּקוֹם**ומכל מקום ראה בלחם משנה שם שדחה את יישובו של הכסף משנה ונשאר בצ"ע על דברי הרמב"ם.** הִתְעוֹרֵר לְסָתְירַת הַדְּבָרִים, וְכָתַב לְיַשֵּׁב שֶׁבְּהִלְכוֹת אִסּוּרֵי הַמִּזְבֵּחַ הַמְדֻבָּר הוּא **בְּיַיִן הַנְּסָכִים** הַבָּאִים עִם הַקָּרְבָּן שֶׁאֵינוֹ טָעוּן מֶלַח, וְאִלּוּ בְּהִלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת הַמְדֻבָּר הוּא **בְּיַיִן נֶדֶר אוֹ נְדָבָה** הַבָּא לְבַדּוֹ שֶׁכֵּן טָעוּן מֶלַח. וְכֵן מְדֻיָּק מִלְּשׁוֹן הַזֶּהָב שֶׁל רַבֵּנוּ הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב "בְּיַיִן הַבָּא בִּפְנֵי עַצְמוֹ נוֹתֵן עָלָיו מֶלַח וּמְנַסְּכוֹ..." וְדוֹ"ק.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר פְּעֻלַּת הַמֶּלַח עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד **כָּתַב רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיע"א **בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ**בראשית דף רמ"א ע"ב. וגם בספר הפליאה (בד"ה "ותהיה זהיר") הביא כעין זה. עיין שם. כִּי הַמֶּלַח הוּא קִיּוּם הָעוֹלָם, וּבְרִית כְּרוּתָה לַמֶּלַח שֶׁלֹּא יַסְרִיחַ לְעוֹלָם מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְמַתֵּק אֶת הַמַּר לָתֵת לוֹ טַעַם, וְאִלּוּלֵי הַמֶּלַח לֹא הָיָה יָכוֹל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם וְלִסְבֹּל אֶת הַמְּרִירוּת שֶׁבּוֹ. וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב "אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי"ירמיה ל"ג, כ"ה. .

וְהוֹסִיף **רַבֵּנוּ בְּחַיֵּי** ז"ל לְבָאֵרבבאורו על התורה (פרשת ויקרא). עַל דֶּרֶךְ הַקַּבָּלָה כִּי בַּמֶּלַח קַיָּמִים שְׁנֵי כֹּחוֹת הַפּוּכִים זֶה מִזֶּה וְהֵם הָאֵשׁ וְהַמַּיִם**שכן מקור היווצרות המלח הוא מהמים, וכפי שמובא במדרש שבשעה שברא הקב"ה את העולם וחילק והבדיל בין המים העליונים למים התחתונים געו המים התחתונים בבכייה על שנגזר עליהם לירד למקום טומאה, עד שפייסם הקב"ה והבטיחם שבמלח היוצא מהם ימלחו את הקרבנות. ועצם הפרדת המלח מהמים נעשית מכח החום והאש, נמצא שבמלח טמונים כח המים והאש יחדיו.** , שֶׁהֵם הַכֹּחוֹת הַמְקַיְּמִים אֶת הָעוֹלָם, וְהֵם מִדַּת הַדִּין וּמִדַּת הָרַחֲמִים.

מצוה קי"ט: מליחת הקרבן

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח"ויקרא ב', י"ג. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבְּכָל קָרְבָּן הָעוֹלֶה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ יִתְּנוּ בּוֹ מֶלַח לִפְנֵי הַקָּרְבָּתוֹ. וּלְכַתְּחִלָּה מִצְוָה לְמָלְחוֹ יָפֶה וּבְשֶׁפַע מִשְּׁנֵי צִדָּיו כְּמוֹ שֶׁמּוֹלְחִים אֶת הַצָּלִ'כן אמרינן בתלמוד במנחות (כ"א ע"א): "כיצד הוא עושה? מביא האבר ונותן עליו מלח והופכו וחוזר ונותן עליו מלח ומעלהו". וכן הובא ברמב"ם בהלכות איסורי המזבח (פרק ה' הלכה י"א). , וּבְדִיעֲבַד אֲפִלּוּ מְלָחוּהוּ בְּכָל שֶׁהוּא וַאֲפִלּוּ בְּגַרְגִּיר אֶחָד נִתְקַיְּמָה הַמִּצְוָהכן פירש הרמב"ם את דרשת הגמרא (מנחות כ"א ע"א) "תקריב – כל שהוא". ודלא כרש"י שם שפירש שכל שהוא היינו בכל סוג של מלח. .

אֶת הַמֶּלַח לַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ לוֹקְחִים מִשֶּׁל הַצִּבּוּר בְּלִבַּד וְלֹא מִנְּדָבַת הַיָּחִידכן מסקנת הגמרא במנחות (כ"א ע"ב), וטעם הדבר כתב בספר החינוך שזה להגדלת הבית, שבמקום עשירות אין עניות כמובא במסכת שבת (ק"ב ע"ב). עיין שם. , וּבִשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הָיוּ מוֹלְחִים בַּמִּקְדָּשׁ: בְּלִשְׁכַּת הַמֶּלַח – הָיוּ מוֹלְחִים אֶת עוֹרוֹת הַקֳּדָשִׁים, וְעַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׁ – אֶת הָאֵיבָרִים, וּבְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ – אֶת הַקֻּמְץ וְהַלְּבוֹנָה וְהַמְּנָחוֹת הַנִּשְׂרָפוֹת וְעוֹלַת הָעוֹף"מנחות (כ"א ע"ב). והובא ברמב"ם בהלכות איסורי המזבח (פרק ה' הלכה י"ג). ועיין בלחם משנה שם מה שכתב להוכיח בדעת הרמב"ם שמליחת העורות לא היתה נעשית ממש בלשכת המלח אלא בלשכת הפרווה, רק שממנה היו לוקחים את המלח לצורך כך. .

וְאִם עָבַר הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת הַקָּרְבָּן בְּלֹא מֶלַח הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, מִלְּבַד הַלָּאו שֶׁעָבַר כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּמִצְוָה הַקּוֹדֶמֶת.

רָמַז הַכָּתוּב – סוֹחֵר מִמֶּלַח

מִצְוַת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל קָרְבָּן שֶׁנַּקְרִיב לַגָּבוֹהַּ יִהְיֶה מְמֻלָּח. אַךְ מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם שֶׁאֵינוֹ כֹּהֵן וְאֵינוֹ מַקְרִיב קָרְבָּנוֹת? **יִמְלַח אֶת עַצְמוֹ!** וּכְפִישֶׁ הוֹרוּנוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל: "כָּךְ דַּרְכָּם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים... זְרִיז וּמְמֻלָּח"מסכת כלה רבתי (פרק ג'). .

פֵּרוּשׁ הַמִּלָּה "**מְמֻלָּח**" הוּא עַל פִּי מַה שֶּׁמָּצְאוּ חוֹקְרֵי הַטֶּבַע כִּי גּוּף הָאָדָם מֻרְכָּב מִמַּיִם וְשֶׁמֶן וְסִיד וּמֶלַח. וְעַל פִּי מֶחְקָרִים שֶׁעָרְכוּ מָצְאוּ שֶׁאָדָם חָרִיף וּבַעַל שֵׂכֶל נִמְצָאוּ בּוֹ יוֹתֵר מְלָחִים בְּגוּפוֹ, מַה שֶּׁמְּשַׁיֵּךְ אֶת הַכִּנּוּי "מְמֻלָּח" לְאָדָם חָרִיף וְשָׁנוּן הַמַּפְעִיל אֶת שִׂכְלוֹכך ביאר הגר"ש סגל זצ"ל, בנו של ה"נודע ביהודה", בהקדמה לספר אביו (שו"ת נו"ב מהדו"ק). . וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵי הַתַּלְמוּדקידושין (כ"ט ע"ב). שֶׁהָאָב קוֹדֵם לִבְנוֹ לִלְמֹד, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה

הַבֵּן "**זְרִיז וּמַמְלָח**" שֶׁאֲזַי בְּנוֹ קוֹדֵם לוֹ. וְהֵיינוּ גַּם כֵּן שֶׁאִם הַבֵּן בַּעַל שֵׂכֶל וּבִינָה יִתֵּרָה, אֲזַי מִן הָרָאוּי לְהַקְדִּימוֹ וּלְהַעֲדִיפוֹ לִלְמֹד.

אַךְ לֹא רַק תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים נִדְרָשִׁים לִהְיוֹת כָּאֵלּוּ. כָּל אֶחָד וְאַחַת מֵאִתָּנוּ זָקוּק בְּמֶשֶׁךְ חַיָּיו לַמְּדָה הַזּוֹ שֶׁל "מְמֻלָּח". **הַסַּבָּא מִנּוֹבָהרְדוֹק** זַצַ"ל הָיָה רָגִיל לוֹמַר כִּי הָעֲבֵרָה הֲכִי גְּדוֹלָה זוֹ **לִהְיוֹת טִפֵּשׁ**. הָאָדָם נֶחָן בְּשֵׂכֶל נִפְלָא, כְּלֵי עָצוּם הַמְּשַׁמְּשׁוֹ בְּכָל רֶגַע בַּחַיִּים, וּמִי שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכְּלֵי הַיָּקָר הַזֶּה – שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּא אִם הַהַצְלָחָה מִמֶּנּוּ וְהָלְאָה. מַכִּירִים כֻּלָּנוּ אֶת הַמַּכְשִׁיר הַחַדְשָׁנִי הַמְנַוֵּט אֶת נָהָג הָרֶכֶב לַיַּעַד הַמְבֻקָּשׁ. רַק תֵּעָזֵר בּוֹ וְתַגִּיעַ בְּדִיּוּק לַמָּקוֹם. אַךְ מָה רַבָּה הִיא רַעְתּוֹ שֶׁל אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הַמַּכְשִׁיר הַנַּ"ל תַּחַת יָדוֹ, וְהַלָּה נוֹסֵעַ הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ אֶל הָאָרֶץ הֲלֹא נוֹדַעַת מִבְּלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כְּלָל?! הֲרֵי זוֹ שְׁטוּת שֶׁאֵין כְּדֻגְמָתָהּ?! כָּךְ הוּא אָדָם שֶׁאֵינוֹ מְקַיֵּם אֶת עֻצַּת חֲזַ"ל "סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחְשָׁבָה תְּחִלָּה".

הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי הִיא שֶׁבִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר, מִגְּזֵרָה שָׁוָה, דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ וְכוּ'כן הובא מרבי ישמעאל בריש תורת כהנים. ומפאת חביבותה וחשיבותה של אימרה זו תקנוה רבותינו להקרא מידי יום בקריאת הקרבנות של הבוקר, ראה שלחן ערוך אורח חיים (סימן נ') ובנושאי כליו שם. . מַהוּ הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם? שֶׁיֵּשׁ לְהַפְעִיל אֶת הַשֵּׂכֶל!אמנם כל אותן דרשות הנדרשות אינן באות אלא כשיש מסורת עליהן וקבלה איש מפי איש, אבל הלקח היוצא מהן הוא שלא הכל יכתבו לך, לא הכל יגידו לך, יש דברים שעליך להפעיל את השכל ולהבין לבד מבין השיטין. ובינו נא זאת. אַל תִּסְתַּכֵּל רַק בְּמַה שֶׁכָּתוּב, אֶלָּא גַּם בְּמַה שֶׁלֹּא כָּתוּב. אַל תִּקְרָא רַק אֶת הַשָּׁחוֹר, אֶלָּא גַּם אֶת הַלָּבָן. חֲכָמֵינוּ זָ"ל אָמְרוּ: "שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים עָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִדַּעְתּוֹ וְהִסְכִּים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמּוֹ"שבת (פ"ז ע"א) . וְכִי לָמָּה הָיָה צָרִיךְ מֹשֶׁה לַעֲשׂוֹתָם מֵעַצְמוֹ וּמִדַּעְתּוֹ? וְאִם הַקָּבָ"ה אָכֵן הִסְכִּים עֲלֵיהֶם, אָז מַדּוּעַ לֹא צִוָּהוּ עֲלֵיהֶם בִּמְפֹרָשׁ? אֶלָּא לָמַדְתָּ שֶׁיֵּשְׁנָם דְּבָרִים שֶׁאַתָּה אָמוּר לְהָבִין וְלַעֲשׂוֹת **מֵעַצְמְךָ**, מִבְּלִי שֶׁיֹּאמְרוּ לְךָולכן דייקו חז"ל לומר שעשה "מדעתו" ולא "מעצמו", לרמוז שהפעיל את דעתו ושכלו הזך והשיג את הרצון האלוקי האמיתי שבדבר. וכמובן שלאו כל אדם זוכה, ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול לחדש חידושים מעצמו בדברים העומדים ברומו של עולם, ואדרבה פעמים שיהיה הדבר בגדר "כל המוסיף גורע", אלא רק העיקרון הוא הנלמד מהדברים, וכל לבבות דורש ה'. וראה בחולין (ז' ע"א) שפעמים שבכוונה משאירים לאדם את האפשרות

והזכות לחדש ולתקן דבר בבחינת "מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו". עיין שם. וזהו גם כן ענין "קדש עצמך במותר לך" שלכאורה אם רצתה התורה שנקדש עצמנו ונפרוש מאותו דבר אז למה לא ציוותה אותנו על כך וזהו? אלא רצתה תורתנו הקדושה ללמדנו ולהרגילנו להפעיל את שכלנו ולבנו ולהבין דבר מתוך דבר ולעשות יותר ממה שכתוב. ולא כמו הטועים וטוענים "אם מותר אז למה להחמיר?!", ה' הטוב יכפר בעדם. . **וְזֶהוּ הַנִּקְרָא "מֶמֶלַח".**

לְמִדּוּנוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל "חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא"בבא בתרא (י"ב ע"א). ולמדו זאת ממה שכתוב בתהלים (צ', י"ב) "ונביא לבב חכמה" – הקטן (נביא) נתלה בגדול (חכמה). . וְשָׁאַלְנוּ פַּעַם מַדּוּעַ הֶחָכָם עָדִיף מִמֶּנּוּ? וְאִם כְּבָר תֹּאמַר "גָּדוֹל" מִנָּבִיא וְלֹא "עָדִיף"?! וְחָשַׁבְנוּ לוֹמַר בס"ד שֶׁכְּדֵי לְהַקְרִא חָכָם נָתְנוּ רַבּוֹתֵינוּ שְׁנֵי קְרִיטֶרְיוֹנִים: הָאֶחָד הוּא "אֵין חָכָם כְּבַעַל הַנִּסָּיוֹן"ספר העקדה שער י"ד. , וְהַשֵּׁנִי הוּא "אֵיזֶהוּ חָכָם הָרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד"תמיד (ל"ב ע"א). . וּמִי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן בִּשְׁנֵי כְּלָלִים אֵלּוּ יִמְצָא שֶׁהֵם שְׁנֵי כְּלָלִים הֲפוּכִים: בַּעַל הַנִּסָּיוֹן – הוּא אָדָם הַמִּסְתַּכֵּל **לְאָחוֹר** עַל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, וּמֵפִיק לְקָחִים מִן הֶעָבָר. לְעֻמַּת זֹאת הָרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד – הוּא אָדָם הַמִּסְתַּכֵּל **קָדִימָה** עַל הֶעָתִיד מַה שֶּׁעָלוּל לָבוֹא וְלָצֵאת בְּסוֹפָם שֶׁל הַדְּבָרִים. לְלַמֶּדְךָ, שֶׁכְּדֵי לְהַקְרֵא "חָכָם" חַיָּב אַתָּה לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל דָּבָר מִשְּׁנֵי הֶבֵטִים: עַל הֶעָבָר – מַה קָּרָה לְמִי שֶׁעָשָׂה זֹאת, וְעַל הֶעָתִיד – מָה הַתּוֹצָאוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מִכָּךְ. וְזֶהוּ הַנִּקְרָא "חָכָם". מִמֵּילָא נָבִין מַדּוּעַ הֶחָכָם **עָדִיף** מֵהַנָּבִיא: שֶׁהֲרֵי הַנָּבִיא יָכוֹל בִּנְבוּאָתוֹ לִרְאוֹת רַק אֶת הָעֲתִידוֹת, זוֹהִי מַעֲלָתוֹ הַיְחִידָה בִּהְיוֹתוֹ "נָבִיא". וְאִלּוּ הֶחָכָם הוּא עָדִיף מִמֶּנּוּ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּם כֵּן אֶת הַמַּעֲלָה שֶׁל רוֹאֶה אֶת הֶעָבָר. וְלָכֵן מְעֻלֶּה הוּא מִמֶּנּוּ פִּי עֶשְׂרֶת מוֹנִים.

הַקָּבָ"ה בָּרָא אֶת הָאָדָם "**בְּצַלְמוֹ וְכִדְמוּתוֹ**", וּפָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל "**לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל**"ראה פירוש רש"י ז"ל עה"ת (בראשית א', כ"ו). , שֶׁזֶּהוּ הַכֹּחַ הָאֱלֹקִי שֶׁהֻטְבַּע בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאַחַת מֵאִתָּנוּ לִשְׁקֹל אֶת מַעֲשֵׂינוּ, וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּדַרְכֵינוּ, וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַטּוֹב לְרַע וְלִבְחֹר בַּדָּבָר הַנָּכוֹן[וראה עוד לקמן בבאור מצוה קנ"ג בחלק הרמז. . וְאָדָם שֶׁאֵינוֹ מַפְעִיל אֶת הַכֹּחוֹת הַנִּפְלָאִים הַלָּלוּ הַטְמוּנִים בְּתוֹכוֹ, וְאֵינוֹ מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָרוכן כתב בזהר הקדוש במדבר (קכ"א ע"ב): "איזו חכם? המבין דבר מתוך דבר". וראה חגיגה (י"ד ע"א) כעין זה. , וְאֵינוֹ מֵפִיק לְקָחִים מִטָּעֻיּוֹת שֶׁלּוֹ אוֹ שֶׁל אֲחֵרִים – הֲרֵי זֶה אִבֵּד אֶת צֶלֶם הָאֱלֹקִים שֶׁבּוֹ, וּבַמֶּה יִתְאַפְּשֵׁר לְקָרְאוֹ "אָדָם"?! הַדְּבָרִים נְכוֹנִים בְּתְחוּמִים רַבִּים וְשׁוֹנִים בְּמַהֲלַךְ חַיֵּינוּ, כְּגוֹן בְּדִבּוּרֵנוּ עִם הַזּוּלָת – מַה לוֹמַר וְאֵיךְ לוֹמַר, וּבְיַחֲסֵנוּ כְּלַפֵּי אֲחֵרִים – בְּכָבוֹד וּבַחֲשָׁד וּבְרַגִישׁוּת, וּבְהַחְלָטוֹת שֶׁמַּחְלִיטִים אָנוּ לְעַצְמֵנוּ – בְּזְהִירוּת וּמִתּוֹךְ שִׁקּוּל דַּעַת וַחֲשִׁיבָה נְכוֹנָה, וְעוֹד עִנְיָנִים רַבִּים שֶׁבְּעֶזְרַ ה' נְיַחֵד לְכָל אֶחָד מֵהֶם אֶת הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן הַמַּתְאִים לוֹ.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

נֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ **הָרִאשׁוֹנִים** הַאִם מִצְוַת נְתִינַת הַמֶּלַח הִיא רַק עַל הַחֵלֶק הַקָּרֵב עַל הַמִּזְבֵּחַ, אוֹ גַּם עַל הַחֵלֶק הַנֶּאֱכָל לַכֹּהֲנִים?

הָרא"ה ז"ל כָּתַב שֶׁגַּם עַל הַחֵלֶק הַנֶּאֱכָל לַכֹּהֲנִים יֵשׁ מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל מְלִיחַת הַקָּרְבָּנוֹת הביא שער המלך משמו בב"ה ד"י.

אוּלָם מִדִּבְרֵי **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל עוֹלֶה שֶׁדַּוְקָא אֶת הַחֵלֶק הָעוֹלֶה לַמִּזְבֵּחַ חִיְּבָה הַתּוֹרָה לִמְלֹחַ כתב לדייק בשער המלך מלשון הרמב"ם בהלכות איסורי המזבח (פרק ה' הלכה י"א) שכתב: "מצות עשה למלוח כל הקרבנות קודם שיעלו על המזבח ואין לך דבר שקרב על גבי המזבח בלא מלח". .

וְכֵן דַּעַת **הָרא"ש** שֶׁאֵין נוֹתְנִים מֶלַח אֶלָּא עַל הַחֲלָקִים הַקְּרֵבִים עַל הַמִּזְבֵּחַ כְּגוֹן הָאֵיבָרִים וְהַפְּדָרִים וְהַקֻּמְּצָן כתב בחידושיו עמ"ס פסחים פרק כל שעה (דף קכ"ח ע"ב). , וְכֵן כָּתַב **הָרַשְׁבָּ"א** בספרו תורת הבית. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן מְלִיחַת הַקָּרְבָּן עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב הַגה"ק **רַבִּי שְׁמוּאֵל סָגָל** זַצ"ל בְּסִפְרוֹ "**בִּנְיַן שְׁמוּאֵל**" בית הקרבן ח"ג פרק י'. עיין שם באורך. לְבָאֵר שֶׁהַמֶּלַח הוּא בְּרִית הָעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ". וּבְרִית הִיא בְּחִינַת הָעֲטָרָה, שֶׁהִיא נִמְצֵאת בַּיְסוֹד. וְהַמִּזְבֵּחַ הוּא בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, וְיסוֹד הַמִּזְבֵּחַ הוּא בְּחִינַת הַיְסוֹד, וְהַחֲצִי הָעֶלְיוֹן שֶׁבַּיְסוֹד הוּא בְּחִינַת הָעֲטָרָה.

וְעַל יְדֵי מְלִיחַת הַקָּרְבָּן מִתְמַתְּקִים הַדִּינִים שֶׁבַּמַּלְכוּת כְּדֶגְמַת בְּשַׂר הַקָּרְבָּן הַמִּתְמַתֵּק עַל יְדֵי הַמֶּלַח. וּמִטַּעַם זֶה מְלִיחַת הַקָּרְבָּנוֹת הָיְתָה נַעֲשֵׂית דַּוְקָא בַּחֲצִי הָעֶלְיוֹן שֶׁל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲטָרָה הַמְמַתֶּקֶת אֶת הַדִּינִים כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, וְאכמ"ל.

מצוה ק"כ: קרבן בית דין שטעו בהוראה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ... וְהִקְרִיבוּ הַקָּהָל פַּר בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת... חַטַּאת הַקָּהָל הוּא" ויקרא ד', י"ג – כ"ו. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁבְּאִם שָׁגוּ בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל בְּהוֹרָאָה וְהִתְּירוּ לָעָם אֶת הָאָסוּר, וְעָשׂוּ רוֹב הָעָם בתלמוד (הוריות ה' ע"ב) נחלקו התנאים מה

הגדר של "רוב העם" בזה, ופסק הרמב"ם בהלכות שגגות (פרק י"ב הלכה א') כרבי שמעון בן אלעזר שרוב קהל אפילו אינם רוב שבטים, או רוב שבטים אפילו אינם רוב קהל, נקראים רוב העם. עַל סְמַךְ דִּבְרֵיהֶם וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע שֶׁטָּעוּ בְּהוֹרָאָתָם, חַיָּבִים לְהָבִיא קָרְבָּן עַל טָעוּתָם רמב"ם הלכות שגגות (פרק י"ב). ונחלקו בתלמוד (הוריות ג' ע"ב) מניין מביאים הוצאות הקרבן, וראה ברמב"ם הלכות שקלים (פרק ד' הלכה ב') שפסק שעורכים לכך מגבית מיוחדת מהעם. .

וְאֵיזֶה קָרְבָּן מְבִיאִים בֵּית הַדִּין? אִם הָיְתָה שִׁגְגָתָם בְּחֵטְא **עֲבוֹדָה זָרָה** מְבִיאִים פַּר לְעוֹלָה וּשְׂעִיר לְחַטָּאת מִכָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. וְאִם בִּשְׁאָר **כָּרֵתוֹת** מְבִיאִים פַּר חַטָּאת מִכָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. וּמַקְטִירִים אֶת חֶלְבָּם עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וּמְדָמָם מַזִּים עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ, וְיֶתֶר הַדְּבָרִים הַנַּעֲשִׂים בַּקָּרְבָּן תִּמְצָאֵם בָּרַמְבַּ"ם ז"ל בְּהִלְכוֹתָיו הלכות שגגות (פרקים י"ג – י"ד). עיין שם באורך אימתי יהיו פטורים בין הדין הגדול מהקרבן, ואימתי יהיו העם חייבים, ומי הם הנקראים "בית דין הגדול", ומה נחשב ל"שגגה", ועוד יתר הדינים ואכמ"ל. .

גַּם הַנָּשִׂיא וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁטָּעוּ בְּהוֹרָאָה לְעַצְמָם וְעָבְרוּ עַל אֶחָד מֵהַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל דִּינָם לְהָבִיא קָרְבָּן עַל שִׁגְגָתָם. וְלָמְדוּ חֲכָמֵינוּ **בַּעֲלֵי הַתַּלְמוּד** ז"ל שֶׁהַנָּשִׂיא הַנִּזְכָּר הוּא הַמֶּלֶךְ הוריות י' – י"א. שכן כתוב בו "מכל מצות ה' אלקיו" ודרשו זהו שאין על גביו אלא את ה' אלקיו. , וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַנִּזְכָּר הוּא כֹּהֵן שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְשֶׁהָיָה חָכָם מֻפְלָא הָרָאוּי לְהוֹרוֹת הוריות ז'. שאם לא כן אין הוראתו הוראה ולא נחשב לשוגג. וכן הובא ברמב"ם בריש פרק ט"ו מהלכות שגגות. .

וּבֵית דִּין אוֹ נָשִׂיא אוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּתְחַיְּבוּ בְּקָרְבָּן זֶה בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וְלֹא הֻבִיאוּהוּ הֲרֵי שֶׁבִּטְּלוּ מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – מוֹעֶצֶת הַחֲכָמִים

אַחֲרָיוּת כְּבֵדָה רוֹבֶצֶת עַל כִּתְפֵיהֶם שֶׁל בֵּית הַדִּין, בִּהְיוֹתָם אֵלּוּ הַמּוֹרִים לָעָם אֶת הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן שמות י"ח, כ'. . וְאָמְנָם זְכוּת גְּדוֹלָה הִיא לָאָדָם לִהְיוֹת מוֹרֶה וּמַדְרִיךְ לַאֲחֵרִים מַהִי הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה וְהַנְּכוֹנָה לֵילֵךְ בָּהּ, וּמָה הַמַּעֲשֶׂה הַנָּכוֹן לָהֶם לַעֲשׂוֹת, וְגַם שְׂכָרוֹ הָרַב עַל כָּךְ שָׁמוּר לוֹ בְּמֻשְׁלָם, אוּלָם חוֹבָה גְּדוֹלָה הִיא מְצִדּוֹ לְוַדֵּא שֶׁהָעֵצָה אוֹתָהּ הוּא מַשִּׂיא וְהַהַדְרָכָה אוֹתָהּ הוּא מַעֲנִיק הִיא בֶּאֱמֶת הַטּוֹבָה וְהַנְּכוֹנָה וְהַיְשָׁרָה עֲבוּרוֹ.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר בְּסֵפֶר מִשְׁלֵי "**מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלֶב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה** "משלי כ', ה'. . וּבֵאֵר בַּעַל **הַמְּצוּדַת דָּוִד** "שֶׁהֶחָכָם הָאֲמִתִּי דַּרְכּוֹ לְהַסְתִּיר אֶת עֲצָתוֹ בְּעֹמֶק הַלֵּב,

וְיִקָּשֶׁה לְזוּלָתוֹ לְהַשִּׁינָהּ כְּדֶגֶמֶת מַיִם הַנִּמְצָאִים בְּמַעֲמַקֵּי הַיָּם". וְיֵשׁ לְהָבִין מַדּוּעַ? מַה יֵּשׁ לְחָכָם כָּל כָּךְ לְהַסְתִּיר וּלְהַצְנִיעַ אֶת עָצָתוֹ? הֲרֵי אוֹתוֹ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צִוָּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר "אַל תְּמַנַּע טוֹב מִבְּעָלָיו"משלי ג', כ"ז. , אִם כֵּן לָמָּה לֹא לְהַשִּׁיא עֵצָה טוֹבָה לְכָל מִי שֶׁיְּבַקְּשָׁנָהּ? וְכִי מַה יַּפְסִיד כְּבָר אָדָם מִלִּתֵּן עֵצָה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹ?

תְּשׁוּבָה לַדָּבָר רָצִינוּ לוֹמַר בס"ד עַל פִּי דִּבְרֵי קָדְשׁוֹ שֶׁל הָרה"ק **רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב** זִיע"א בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרָ"ן תורה ז' אות ג'. וראה עוד בספרנו "דובב שפתי ישנים" (פרשת בהר) מש"כ בזה בס"ד. , שָׁם מוּבָא כִּי עֵצָה שֶׁאָדָם מַעֲנִיק זוּלָתוֹ אֵינָהּ סְתָם דִּבּוּר בְּעָלְמָא. הָעֵצָה בִּפְנִימִיּוּתָהּ הִיא סוּג שֶׁל **זִוּוּג רוּחָנִי** הַנַּעֲשֶׂה בֵּין הַמְיַעֵץ לַמִּתְיַעֵץ. כָּךְ אָמְרוּ חַכְמֵי הַגְּמָרָא כִּי הָאֵיבָר מִמֶּנּוּ נוֹבַעַת וְיוֹצֵאת הָעֵצָה הוּא אֵינוֹ הַמֹּחַ אֶלָּא דַּוְקָא... **הַכְּלָיוֹת**בברכות (ס"א ע"א). , מֵהֶן נוֹבַעַת הָעֵצָה אֶל הַמֹּחַ וּמִשָּׁם לַפֶּה. וְיָדוּעַ הַדָּבָר כִּי הַכְּלָיוֹת הֵן כְּלֵי הַזֶּרַע וְהַתּוֹלָדָה שֶׁל הָאָדָם, מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ שֶׁבְּחִינַת הָעֵצָה הִיא כְּדֶגֶמֶת זִוּוּג רוּחָנִי בּוֹ מַשְׁפִּיעַ וּמַעֲנִיק הַמְיַעֵץ מֵחָכְמָתוֹ וּמִדַּעְתּוֹ לַזּוּלָתוֹלכן נקרא הדבר "משיא עצה" מלשון נישואין, וכמו שאמרה חוה להקב"ה "הנחש השיאני" מלשון נשואין שבעצה שהעניק לה נעשתה בחינת זיווג, וזהו עומק דברי חז"ל שהנחש רצה לישא את חוה ובא עליה והטיל בה מזוהמתו. והדברים עמוקים. . וּמִכָּאן נַשְׂכִּיל וְנָבִין שֶׁכֹּשֶׁם שֶׁאֵת זַרְעוֹ שֶׁל הָאָדָם אָסוּר לוֹ לְהוֹצִיא לְבַטָּלָה לְלֹא תּוֹעֶלֶת, וּכְשֵׁם שֶׁבְּרוּר לָנוּ שֶׁאַף אָדָם לֹא יַפְקִיר אֶת אוֹנוֹ לְכָל מָאן דְּבָעֵי, כָּךְ הוּא הַדָּבָר בְּהַשְׁאַת עֵצָה יֵשׁ לְהִזָּהֵר שֶׁתִּהְיֶה מָעֻנָּקֶת לְאָדָם הָגוּן כמו שאמרו חז"ל (חולין קל"ג ע"א) "אמר רבי זירא אמר רב כל השונה לתלמיד שאינו הגון הרי זה כזורק אבן למרקוליס". הֶחְפֵּץ בֶּאֱמֶת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ וּלְיַשְּׁמָהּשאם לא כן עלול להחשב לו הדבר בבחינה של הוצאת זרע לבטלה, שפה של מעלה הוא כדוגמת פה של מטה (ברית קודש), וראה מה שהבאנו בענין זה ב"פרדס רמונים" חלק א' (מצוה נ"ה). וּלְהָפִיק מְמֶנָּה תּוֹעֶלֶת חִיּוּבִית וְלֹא שְׁלִילִית חָלִילָהכן הביא הגה"ק רבי אליעזר פאפו זיע"א בספרו "יעלזו חסידים" (אות ק"ל) שאם מבקש אדם ממך עצה כיצד לעשות דבר שהוא נגד רצון הבורא אל תענהו, שנחשב אתה בזה למסייע ביד עובר עבירה. , וְרַק אָז רַשַּׁאי אָדָם לִתֵּן עֵצָה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹוראה עוד בספרנו "דובב שפתי ישנים" עה"ת (פרשת בהר) מה שכתבנו בזה. .לָכֵן הֶחָכָם אֵינוֹ מְמַהֵר לְהַשִּׁיא עֲצָתוֹ אֶלָּא לְמִי שֶׁרָאוּי לְכָךְ בֶּאֱמֶת. וּמִשָּׁעָה שֶׁאָדָם בָּרוּר לוֹ שֶׁנָּכוֹן וְרָאוּי לוֹ לְיַעֵץ לְזוּלָתוֹ, שׁוּמָה עָלָיו לְוַדֵּא כִּי הָעֵצָה אוֹתָהּ הוּא נוֹתֵן הִיא בֶּאֱמֶת עֵצָה הוֹגֶנֶת וְטוֹבָה וּנְכוֹנָה בַּעֲבוּר הַמִּתְיַעֵץ. כִּי גָּדוֹל הוּא עָנְשׁוֹ שֶׁל הַמַּשִּׁיא עֵצָה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת, שֶׁעוֹבֵר עַל "לִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל"ויקרא י"ט, י"ד. וכן הביא רש"י ז"ל בפירושו שם בשם התורת כהנים. והובא להלכה ברמב"ם הלכות רוצח (פרק י"ב הלכה י"ד). , וְעַל "לֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ"ויקרא כ', י"ז. וכן הביא רש"י ז"ל בפירושו שם. , וַהֲרֵי הוּא בְּכָלָל "אָרוּר מַשִּׁגֶּה עִוֵּר בַּדָּרֶךְ"דברים כ"ז, י"ב. והובא בחפץ חיים (ארורין, ב'). , וְעַל כָּךְ תִּקְּנוּ לָנוּ

אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן בְּכָל יוֹם "וְתַקְּנֵנוּ מַלְכֵּנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ"מתוך ברכות קריאת שמע של ערבית. הֵן כְּלַפֵּי עַצְמֵנוּ, וְהֵן כְּלַפֵּי אֲחֵרִים.

מִכְּלָל הַחִיּוּב לְהַשִּׂיא עֵצָה הוֹצֶנֶת לַזּוּלָת, שֶׁיִּשְׁקֹל הַמְיַעֵץ אֶת דְּבָרֵי שׁוֹאֲלוֹ בִּרְצִינוּת וּבְכֹבֶד רֹאשׁ, וְלֹא יְמַהֵר לְהָשִׁיב וּלְהַשְׁמִיעַ דְּבָרָיו. שֶׁכָּל עֵצָה הָעֲשׂוּיָה בְּמְהִירוּת הִיא סִכְלוּתכן כתב רש"י ז"ל בפירושו על ספר איוב (ה', י"ג). . כִּי כָּךְ הִיא דַּרְכּוֹ שֶׁל הֶחָכָם, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיִּסְמְכוּ אֲחֵרִים עַל חָכְמָתוֹ, עִם כָּל זֹאת יִירָא הוּא מִן הַמִּשְׁגֶּה וְהַשִּׁבּוּשׁשלשון רבינו יונה בפירושו על ספר משלי (י"ב, ט"ו). . וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל שֶׁאַחַת מִמִּדּוֹתָיו שֶׁל הֶחָכָם הַשָּׁלֵם הִיא לִהְיוֹת "**יִרְאַ הוֹרָאָה**"כפי שהובא במסכת דרך ארץ זוטא (פרק ב') שלא יגיס אדם דעתו בהוראה, ובמסכת אבות (ו', ו') נאמר שאחד מקניני התורה הוא שאינו שמח בהוראה. וראה בשלחן ערוך חושן משפט (סימן י') מה שכתב בענין חובת הזהירות בהוראה. .

כְּמוֹ כֵן, לְמִדּוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁכַּוָּנַת הַמְיַעֵץ בַּעֲצָתוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת לְשֵׁם שָׁמַיִם, מִבְּלִי שׂוּם אִינְטֶרֶס וּנְגִיעָה אִישִׁית. וּכְפִי שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ עַל **רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ** שֶׁכָּל עֵצָה שֶׁהָיְתָה מְיַעֵץ הָיְתָה מַצְלִיחָה, שְׁאָלוּהוּ וְכִי נָבִיא אַתָּה? אָמַר לָהֶם לֹא נָבִיא אֲנִי (וְהַיּוֹם אוּלַי הָיוּ כָּאֵלּוּ שֶׁאוֹמְרִים "כֵּן, יֵשׁ לִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ..."), אֶלָּא כָּךְ מְקֻבָּלַנִי מֵרַבּוֹתַי שֶׁכָּל עֵצָה שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "עֲצַת ה' הִיא תָקוּם"מדרש ילקוט תהלים (סימן תרי"ז). . כַּמָּה זְהִירוּת יֵשׁ לְמַיְעֵץ לַחֲבֵרוֹ אוֹ לְתַלְמִידוֹ שֶׁלֹּא לְיַעֵץ לוֹ לְפִי טוֹבָתוֹ וְתוֹעַלְתּוֹ הָאִישִׁית, אֶלָּא אַךְ וְרַק לְפִי טוֹבַת הַשּׁוֹאֵל! וְרַק יִרְאַת שָׁמַיִם גְּדוֹלָה וַאֲמִתִּית הִיא זוֹ שֶׁתּוֹכַל לְשָׁמְרוֹ שֶׁלֹּא לִנְטוֹת מִקַּו הַיֹּשֶׁר וּמִמִּדַּת הָאֱמֶת. וְה' הַטּוֹב יַנְחֵנוּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וְיַצִּילֵנוּ מִשְּׁגִיאוֹת בְּתוֹרָתוֹ אָמֵן.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

כָּתַב רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** ז"ל בְּהִלְכוֹתָיוּפרק ט"ו מהלכות שגגות הלכה ז'. שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁעָבַר מִתַּפְקִידוֹ מִפְּנֵי מוּם אוֹ זִקְנָה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, עִם כָּל זֹאת נִשְׁאַר דִּינוֹ שֶׁאִם חָטָא בִּשְׁגָגָה מֵבִיא פַּר שִׁגְגַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ, וְעַדַיִן נֶחְשָׁב לְכֹהֵן גָּדוֹל לְעִנְיָן זֶה.

אוּלָם בַּעַל הַ"**לֶּחֶם מִשְׁנֶה**" בְּפֵרוּשׁוֹ עַל הָרַמְבַּ"ם שָׁם תָּמַהּ עַל דְּבָרָיו שֶׁהֲרֵי מִשָּׁעָה שֶׁעָבַר מִתַּפְקִידוֹ כְּבָר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְשַׁמֵּשׁ כְּכֹהֵן גָּדוֹל, וּמִמֵּילָא לָמָּה לְעִנְיָן זֶה יִקָּרֵא כֹּהֵן גָּדוֹל?! והגדיל קושייתו שהרי כל מה שאמרו חז"ל בפרק ב' דהוריות ובפרק קמא דמגילה "אין בין כהן המשמש לכהן שעבר אלא פר יום הכיפורים ועשירית האיפה" היינו בכהן שעבר מחמת קריו וחזר לאחר מכן לעבודתו, אבל כהן שנפסל לגמרי לעבודה מחמת מום או זיקנה מניין לו לרמב"ם שנשאר בתקן של כהן גדול?! ועוד עיין בדבריו שם. וְנִשְׁאַר עַל דְּבָרָיו בְּצ"ע.

אוּלָם רַבִּים **מֵהָאַחֲרוֹנִים** כָּתְבוּ לְיַשֵּׁב אֶת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם: מֵהֶם שֶׁכָּתְבוּ שֶׁלֹּא דִּבֵּר הָרַמְבַּ"ם אֶלָּא בְּשֶׁעָבַר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מִתַּפְקִידוֹ וּלְאַחַר מִכֵּן חָזַר לְתַפְקִידוֹכן כתב ליישב בספר "אבני שהם" על הרמב"ם שם, וכעין זה תירץ גם כן בעל ה"זכרון יעקב". ע"ש. , וּמֵהֶם שֶׁכָּתְבוּ שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם אָכֵן נִשְׁאָרִים בּוֹ כָּל דִּינֵי כֹּהֵן גָּדוֹל מִלְּבַד הַנִּזְכָּרִים בַּחֲזַ"לכן כתב להוכיח בספר "אורח מישור", ראה שם ראיותיו לכך בדעת הרמב"ם בפירושו על המשניות ובדעת עוד רבים. , וְכֵן הוּבְאוּ יְשׁוּבִים נוֹסָפִים, חַפֵּשׂ וּמְצָאראה ספר "ידיו של משה" על הרמב"ם שם, וב"חקרי לב" חלק אורח חיים(סימן קט"ו דף רמ"א ע"ב), ובספר "אשר לשלמה". ואכמ"ל. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן קָרְבַּן בֵּית דִּין שֶׁטָּעוּ בְּהוֹרָאָה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **הָרַמְבַּ**"**ן** זַ"ל כִּי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְחֵטְא הָעֵגֶל בַּמִּדְבָּר, וְחֵטְא בֵּית הַדִּין שֶׁטָּעוּ בְּהוֹרָאָה – שְׁלִשְׁתָּם הֵם חֲטָאִים הַדּוֹמִים זֶה לָזֶה וְכֻלָּם מְשֹׁרָשׁ אֶחָד. וְלָכֵן אָמְרוּ חַכְמֵי הָאֱמֶת שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן הִקְרִיב שׁוֹר עַל חֶטְאוֹ, וְאַף חֵטְא הָעֵגֶל הָיָה בּוֹ שׁוֹר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל בַּמִּדְרָשׁ שֶׁיִּשְׂרָאֵל לָקְחוּ כְּבָיְכוֹל אַחַת מֵאַרְבַּע הַדְּמָיוֹת שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה – הַיְנוּ הַשּׁוֹר, וְאַף חֵטְא הַקָּהָל שֶׁעָשׂוּ בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין כַּפָּרָתוֹ בְּפַר. וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב בְּחֵטְא הַקָּהָל "**חַטַּאת הַקָּהָל הוּא**" כַּוָּנַת הַכָּתוּב בְּמִלַּת "הוּא" הִיא לַפָּר שֶׁהוּא הוּא שֹׁרֶשׁ חַטָּאת הַקָּהָל, דְּהַיְנוּ הַפָּר שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּחֵטְא הָעֵגֶל. עכת"ד.

מצוה קכ"א: קרבן היחיד ששגג במצוה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִשְׁגָגָה... וְהֵבִיא שְׂעִירַת עִזִּים... וְסָמַךְ... וְשָׁחַט... וְהִקְטִיר... וְנִסְלַח לוֹ"ויקרא ד', כ"ז – ל"ה. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה בַּזְּמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם עַל כָּל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעָבְרוּ בִּשְׁגָגָה עַל עֲבֵרָה שֶׁעָנְשָׁהּ בְּמֵזִיד הוּא כָּרֵת לְהָבִיא קָרְבַּן חַטָּאת קְבוּעָה לְכַפָּרָה עַל שִׁגְגָתוֹמכות (י"ג ע"ב), ויבמות (ט' ע"א). ורמב"ם הלכות שגגות (פרק א'). ודווקא בעבירה שהיא לאו שיש בו מעשה, למעט המבטל קרבן פסח ומילה שאינם לאו אלא עשה, ולמעט המגדף את השם שהוא לאו שאין בו מעשה. וכן נתמעטו בתורה שלשה שמביאים קרבן עולה ויורד כמבואר בגמרא וברמב"ם שם, ויבואר אי"ה במצוה קכ"ג, ע"ש. . וְאַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה מִינֵי לָאוִין הֵם שֶׁחַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת קְבוּעָה. מֵהֶם: הַבָּא עַל הָעֲרָיוֹת, הָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, הַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת,

הָאוֹכֵל חָמֵץ בְּפֶסַח וְעוֹדראה ברמב"ם הלכות שגגות (פרק א' הלכה ד') מהן כל אותן ארבעים ושלש עבירות שחייבים עליהן חטאת קבועה. .

לְמִדּוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל שֶׁאֵין אָדָם חַיָּב קָרְבַּן חַטָּאת עַל שִׁגְגָתוֹ אֶלָּ אִם כֵּן הָיָה שׁוֹגֵג מַתְחִילָה וְעַד סוֹף הַמַּעֲשֶׂה, אֲבָל אִם הָיָה מֵזִיד בִּתְחִלָּה וְנַעֲשָׂה שׁוֹגֵג (כְּגוֹן שֶׁשָּׁכַח), אוֹ שֶׁהָיָה שׁוֹגֵג מִתְּחִלָּה וְנַעֲשָׂה מֵזִיד (כְּגוֹן שֶׁנִּזְכַּר) – אֵינוֹ נֶחְשָׁב לְשׁוֹגֵג לְהִתְחַיֵּב קָרְבַּן חַטָּאת עָלֶיהָשבת סוף פרק הזורק (ק"ב ע"א) וסמ"ג עשין (מצוה רי"ג), והובא להלכה ברמב"ם ריש פרק ב' מהלכות שגגות. . כְּמוֹ כֵן אִם יָדַע שֶׁהַדָּבָר אָסוּר, אֶלָּא שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁהוּא בְּכָרֵת - גַּם זֶה אֵינוֹ נֶחְשָׁב לְשׁוֹגֵג לְהִתְחַיֵּב קָרְבַּן חַטָּאת עָלֶיהָשבת (ס"ט ע"א) וברמב"ם שם. ראה שם באורך מה נחשב לשוגג החייב בקרבן ומה לא. .

וְהַמִּתְחַיֵּב בְּקָרְבָּן זֶה בַּזְּמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וְאֵינוֹ מְביאוֹ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד

בְּלִמְדֵנוּ אֶת מִצְוַת הַתּוֹרָה לְהָבִיא קָרְבַּן חַטָּאת עַל עֲבֵרָה בִּשׁוֹגֵג מִתְעוֹרֶרֶת בְּתוֹכֵנוּ שְׁאֵלָה קָשָׁה: וְכִי מָה אִשֵּׁם הוּא אָדָם שֶׁנִּכְשַׁל בְּשׁוֹגֵג בַּעֲבֵרָה כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת? הֲלֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹתתהלים ז', י'. , וְכָל לְבָבוֹת דּוֹרֵשׁ ה' וְיֵצֶר מַחֲשָׁבוֹת מֵבִיןדברי הימים א', כ"ח, ט'. , וְחִשַּׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי יַדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּחשמואל ב', י"ד, י"ד. , וְלֹא רְאִיַּת הַבּוֹרֵא כִּרְאִיַּת בָּשָׂר וָדָם כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינַיִם וַה' יִרְאֶה לַלֵּבָבשמואל א', ט"ז, ז'. , אִם כֵּן מַדּוּעַ תּוֹבֵעַ הַקָּבָ"ה אֶת הָאָדָם וּמְחַיְּבוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּן עַל מַעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה בִּשׁוֹגֵג שֶׁלֹּא בְּכַוָּנַת תְּחִלָּה, וּמַצְרִיכוֹ תִּקּוּן עַל דָּבָר שֶׁעָשָׂה שֶׁלֹּא מִתּוֹךְ רַע וְזָדוֹן לֵבָב?! וּבִפְרָט שֶׁכְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל בְּחֵלֶק הַפִּשָׁט שֶׁהַגְּדֵרַת שׁוֹגֵג הִיא שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ שׁוּם יְדִיעָה אוֹ כַּוָּנָה זְדוֹנִית מֵרִישָׁא וְעַד גְּמִירָא?! אֶתְמְהָה!!

וְאָמְנָם כַּמָּה תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר, וְשִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, אַף אָנוּ בָּחַרְנוּ לְהִשָּׁעֵן כָּאן עַל אִילָנָא רַבְרְבָא, מִגְּדוֹלֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהַמְפָרְשִׁים בַּעֲלֵי חָכְמַת הָאֱמֶת, **רַבֵּנוּ מֹשֶׁה בֶּן נַחְמָן** – הָרַמְבַּ"ן זַ"ל. וְכָךְ כּוֹתֵב הוּא בְּבָאֳרוֹ אֶת הַפָּסוּק "פֶּן יֵשׁ בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה, וְהִתְבָּרֵךְ בִּלְבָבוֹ לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה לִי, כִּי בִּשְׁרִירוּת לִבִּי אֵלֵךְ לְמַעַן סְפוֹת הָרָוָה אֶת הַצְּמֵאָה"דברים כ"ט, י"ז – י"ח. : וְדַע כִּי נֶפֶשׁ הָאָדָם מִמְּקוֹרָהּ וּמִשָּׁרְשָׁהּ אֵינָהּ מִתְאַוָּה לִדְבָרִים הָרָעִים לָהּ, בִּהְיוֹתָהּ חֲצוּבָה מִמָּקוֹם טָהוֹר בָּעֶלְיוֹנִים. וְלָכֵן נִקְרֵאת הִיא בִּתְחִלָּה "הָרָוָה", שֶׁאֵינָהּ צְמֵאָה וּמִשְׁתּוֹקֶקֶת לְדָבָר שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתָהּ. אוּלָם כַּאֲשֶׁר תָּבוֹא בָּאָדָם מִקְצָת מִן הַתַּאֲוָה, וְיִטְעַם וְיַרְגִּישׁ מִמֶּנָּה, אָז יֵלֵךְ וְיוֹסִיף בְּנַפְשׁוֹ תַּאֲוָה יְתֵרָה, עַד שֶׁתִּהְיֶה נַפְשׁוֹ צְמֵאָה

מְאֹד לַדָּבָר הַהוּא שֶׁעָשְׂתָה יוֹתֵר מִבְּטֶרֶם שֶׁעָשָׂאתוּ. וְאַף תּוֹסִיף וְתִתְאַוֶּה לִדְבָרִים רָעִים אֲחֵרִים שֶׁלֹּא הָיְתָה מִתְאַוֶּה לָהֶם בַּתְּחִלָּה כְּלָל. כְּגוֹן הַנִּשְׁטָתֵף בְּתַאֲוַת הַנָּשִׁים הַיָּפוֹת עוֹד יָבוֹא לְהִתְאַוּוֹת לְזֹמָּה גְּדוֹלָה וּרְחוֹקָה מִמֶּנָּה, וְהַנִּשְׁטָתֵף בְּתַאֲוַת הַמַּאֲכָל הַמַּתְחִיל תִּתְעוֹרֵר בּוֹ הַתַּאֲוָה גַּם לְמַאֲכָל הָאָסוּר. וְזֶהוּ אָמְרוּ יִתְבָּרַךְ "**שֹׂרַשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה**" שֶׁמִּמֶּשֶׁךְ קְטָן שֶׁל פְּגָם וּטְעִימַת הָעֲבֵרָה יִפְרַח וְיִרְבֶּה לְעֵץ גָּדוֹל וְאֵיתָן שֶׁיִּמְשֹׁךְ אֶת הָאָדָם לְיֶתֶר הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת. וְזֶהוּ "לְמַעַן סְפוֹת הָרָוָה אֶת הַצְּמֵאָה" שֶׁבִּגְלַל שֶׁנִּתְגָּאַל בַּעֲבֵרָה בִּהְיוֹתוֹ בִּבְחִינַת "הָרָוָה", לָכֵן הִגִּיעַ גַּם כֵּן לִבְחִינַת "הַצְּמֵאָה" וְהוֹסִיף וְנִתְאַוֶּה לְעוֹד פְּגָמִים וַעֲוֹנוֹת. עכת"ד.

וְעַל פִּי דִּבְרֵי קָדְשׁוֹ אֵלּוּ אָמַרְנוּ לְהָבִין בס"ד אֶת מִצְוַת הַתּוֹרָה לְכַפֵּר וּלְתַקֵּן אֶת הָעֲבֵרָה בְּשׁוֹגֵג שֶׁעָבַר אָדָם עַל יְדֵי הֲבָאַת הַקָּרְבָּן וְהַוִּדּוּי עָלָיו וְהַקְרָבָתוֹ. שֶׁעַל אַף שֶׁעֲבֵרָתוֹ זוֹ הָיְתָה בְּשׁוֹגֵג גָּמוּר, וּמִבְּלִי שׂוּם תַּאֲוָה לַעֲשׂיָתָהּ בְּגֶדֶר "רָוָה", עִם כָּל זֹאת אֵלּוּלֵי תְּשׁוּבָתוֹ וְכַפָּרָתוֹ עָלֶיהָ הָיָה כֹּחַ הַתַּאֲוָה שֶׁנִּכְנָס בּוֹ מִתְעוֹרֵר וּמִתְגַּבֵּר בְּלִבּוֹ, וְקוֹנֶה קִנְיָן וּשְׁבִיתָה בְּנַפְשׁוֹ, עַד שֶׁהָיָה הוֹפֵכוֹ לְנֶפֶשׁ "צְמֵאָה" לְאוֹתָם מַעֲשִׂים וְדוֹמֵיהֶם, וְאַחֲרִיתוֹ מִי יְשׁוּרֶנּוּ.

וּמִכָּאן יִלְמַד אָדָם שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֵינוֹ נִגְמָר בַּעֲשִׂיָתוֹ, אֶלָּא אַדְרַבָּה מִכָּאן הוּא רַק מַתְחִיל, לְהַשְׁפִּיעַ וּלְעוֹרֵר בּוֹ אֶת אֵשׁ הַתַּאֲוָה, וְדוֹחֵפוֹ לָשׁוּב וְלַעֲשׂוֹתוֹ שׁוּב וּבְיֶתֶר חֻמְרָה וּמִבְּלִי נְקִיפוֹת מַצְפּוּן. וְזֶהוּ עִנְיַן מַה שֶּׁהִזְהִירוּנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל "**הוֹאִיל וְעָבַר עֲבֵרָה וְשָׁנָה בָּהּ נַעֲשֵׂית לוֹ כְּהֶתֵּר**"אמרת רבי יוחנן בסוכה (נ"ב ע"ב). , שֶׁאִם עָבְרָתְּ עֲבֵרָה וְלֹא עָמַלְתָּ מִיָּד לְמָחֳקָה וּלְבַטְּלָה, אָזַי תֵּדַע לְךָ שֶׁמִּכָּאן וְהָלְאָה מַצְבְּךָ רַק יֵלֵךְ וְיִדְרְדֵּר, עַד שֶׁיֵּעָשֶׂה לְךָ הַדָּבָר כְּהֶתֵּר מַמָּשׁ.

וְזֶהוּ גַּם כֵּן פֵּרוּשׁ הַכְּלָל שֶׁלִּמְּדוּנוּ חֲזַ"ל "**אֵבֶר קָטָן יֵשׁ לוֹ לָאָדָם, מַרְעִיבוֹ שָׂבֵעַ מַשְׁבִּיעוֹ רָעֵב**"סוכה (נ"ב ע"ב). , שֶׁכָּל זְמַן שֶׁנִּשְׁאַר הָאָדָם רָעֵב מִן הַתַּאֲוָה הַזּוֹ וְלֹא טָעַם מִמֶּנָּה –עֲדַיִן יְזֻכֶּה וְיִשָּׁאֵר בְּגֶדֶר שֶׁל "רָוָה", דְּהַיְנוּ "שָׂבֵעַ", וְלֹא יְזַדַּקֵּק לְאוֹתָהּ הַתַּאֲוָה. אֲבָל מִשֶּׁטָּעַם וְהִשְׂבִּיעַ עַצְמוֹ וְלוֹ בְּמַעַט מִמֶּנָּה, אָזַי מִיָּד תִּתְעוֹרֵר בּוֹ אֵשׁ הַתַּאֲוָה, עַד שֶׁתְּבִיאוֹ לְגֶדֶר "צְמֵאָה", דְּהַיְנוּ "רָעֵב".

וְזֶהוּ גַּם כֵּן עִנְיַן "**עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה**"אמרת בן עזאי במסכת אבות (פרק ד משנה ב'). , שֶׁאֵלּוּלֵי טָעַם מִן הָרִאשׁוֹנָה לֹא הָיָה מִתְעוֹרֵר בּוֹ הַיֵּצֶר לַעֲבֹר אַף אֶת הַשְּׁנִיָּה, רַק כֵּיוָן שֶׁעָבַר עַל הָרִאשׁוֹנָה אָזַי נִתְעוֹרֵר בּוֹ הַיֵּצֶר וְהַתַּאֲוָה לַעֲבֹר עַל הַשְּׁנִיָּה. וְעַל פִּי זֶה יוּבְנוּ דִּבְרֵי **רַבִּי יוֹחָנָן** שֶׁכְּשֶׁהָיָה קוֹרֵא אֶת הַפָּסוּק "כִּי אֶת כָּל מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבֹא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נֶעְלָם"קהלת י"ב, י"ד. הָיָה בּוֹכֶה וְאוֹמֵר: "עֶבֶד שֶׁרַבּוֹ שׁוֹקֵל לוֹ שְׁגָגוֹת כִּזְדוֹנוֹת תַּקָּנָה יֵשׁ לוֹ?!"ראה חגיגה (ה' ע"א). , וְלִכְאוֹרָה מִי אָמַר לוֹ לְרַבִּי יוֹחָנָן שֶׁהַמִּשְׁקָל שֶׁל הַשְּׁגָגוֹת זֶהֶה לַמִּשְׁקָל שֶׁל הַזְּדוֹנוֹת? וְאוּלַי עַל הַשְּׁגָגוֹת יֶשְׁנוֹ דִּין אֶחָד, וְעַל הַזְּדוֹנוֹת יֵשׁ דִּין אַחֵר?! אֶלָּא שֶׁרַבִּי יוֹחָנָן

הֵבִין שֶׁאִם עָבַר אָדָם עֲבֵרָה בְּשׁוֹגֵג אָזַי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁאֵשׁ הַתַּאֲוָה נִכְנְסָה בּוֹ, וּמִשָּׁם כְּבָר בְּוַדַּאי יַגִּיעַ גַּם לַעֲשׂוֹתָהּ בְּמֵזִיד אִם לֹא יֵעָמֵל לְמָחֳקָה וּלְתַקְּנָהּ, וּמִמֵּילָא מֻכְרָח הוּא שֶׁלְּבַסּוֹף יְדוּנוּהוּ גַּם עַל מֵזִיד. וְעַל כָּךְ הָיָה בּוֹכֶה.

הַמּוֹרֶם מִכָּל הָאָמוּר, שֶׁאֵין לְזַלְזֵל אַף לֹא בַּמִּכְשׁוֹל קַל בְּשׁוֹגֵג, וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל כָּל מַעֲשֶׂה קַל שֶׁבַּקַּלִּים שֶׁאֵינוֹ תּוֹאֵם לִרְצוֹנוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא, וְלִמְצֹא אֶת הַדֶּרֶךְ לְתַקֵּן וְלִמְחֹק אֶת הָרֹשֶׁם שֶׁנַּעֲשָׂה עָלָיו בְּסִבָּתוֹואמנם כיום בעוונותינו הרבים אין בידינו להקריב קרבן חטאת לכפר, אולם דרכים חילופיות לכפרת עוונותינו כן בנמצא, הן בעסק התורה שהוא הגדול שבתיקונים כדרשת חז"ל (מנחות ק"י ע"א) עה"פ "זאת התורה לעולה", והן בקריאת פרשת הקרבנות (תענית כ"ז ע"ב), והן בקבלת היסורין באהבה (ברכות ה' ע"א), והן בתיקונים שמסרו לנו רבותינו הקדושים בעלי חכמת האמת (ראה שער רוח הקודש לרבינו האריז"ל), ועל כך יפנו כל אחד ואחת לרבם להיוועץ עמו מהן דרכי התשובה המתאימים והנצרכים לו. , וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּרישעיה ו', ז'. , וְטוֹב לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בְּשׁוּ"ת "לֵב חַיִּים" לְהַגה"ק **רַבִּי חַיִּים פָּאלָאגִ'י** זַצַ"ל דָּן בִּשְׁאֵלָה הַאִם בְּיָמֵינוּ שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים אֵין לָנוּ בֵּית מִקְדָּשׁ וּמִזְבֵּחַ שֶׁיְּכַפֵּר עָלֵינוּ, בְּכָל זֹאת חוֹבָה עַל אָדָם שֶׁעָבַר עֲבֵרָה בְּשׁוֹגֵג שֶׁחַיָּב עָלֶיהָ קָרְבַּן חַטָּאת לְכְתֹּב לְעַצְמוֹ לְזִכָּרוֹן שֶׁחַיָּב הוּא קָרְבַּן חַטָּאת, בִּכְדֵי שֶׁלִּכְשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ יִזְכֹּר לְהָבִיאוֹ לְכַפָּרָה עַל מַעֲשָׂיו?

וְכָתַב בִּתְחִלָּה לְהוֹכִיחַ מִכַּמָּה סְגֻיּוֹת בְּתַלְמוּד שֶׁאָכֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּןכן כתב להוכיח מדברי רבי אלעזר ביומא (פ' ע"א) ורבי הושעיא בירושלמי מסכת פאה (פרק א' משנה א') שהאוכל חלב בזמן הזה צריך שיכתוב השיעור שאכל. וכן ממה שאמר רבי נתן (שבת י"ב ע"ב) שרבי ישמעאל קרא בשבת לאור הנר והטהו וכתב לעצמו על פנקסו "אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת ולכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה". , **וְשָׁכַן כָּתַב הַשֻּׁלְחָ"ה הַקָּדוֹשׁ** זיע"א בְּסִפְרוֹ "דֶּרֶךְ חַיִּים תּוֹכָחוֹת מוּסָר"דף קע"ב ע"ב. עיין שם שכתב להוכיח כן כנ"ל. **וְהָרַב "יַד אֵלִיָּהוּ"**סימן כ"ט. **וְעוֹד כַּמָּה אַחֲרוֹנִים.**

אוּלָם בְּדַעַת **הַמִּשְׁנֶ"ץ**בחלק ג' סימן ח"ן. הֵבִיא שָׁם שֶׁאֵין צָרִיךְ לִכְתֹּב, וְלִכְשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְיָבוֹא מָלֵךְ הַמָּשִׁיחַ מִמֵּילָא הוּא יוֹרֶה חֻטָּאִים בַּדֶּרֶךְ וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה' וְיוֹרֶה

לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶת תְּשׁוּבָתוֹ הָרְאוּיָה לוֹ. וְכֵן כָּתַב בַּעַל הַ"**צֶּמַח דָּוִד**"בסדר ויקרא דף רי"ג. . וְכֵן הֶעֱלָה לְמַסְקָנָהעיין שם שכתב להוכיח כן מהסוגיה בכריתות (ט' ע"א) גבי גר אם צריך בזמן הזה להפריש רובע לקינו כדי להביאו לכשיבנה בית המקדש, ומסקנת הגמרא שרבן יוחנן בן זכאי ביטל זאת מפני התקלה, וכן פסק הרמב"ם בהלכותיו (פרק י"ג מאיסורי ביאה הלכה ה'), ומדלא כתבו שצריך לכל הפחות לכתוב לעצמו זאת משמע שאין בזה חיוב כנ"ל. הָרַב "**לֵב חַיִּים**" שֶׁאֵין חִיּוּב לִכְתֹּב זֹאת לְעַצְמוֹ, רַק יַעֲשֶׂה בִּתְחִלָּה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְיִקַּבֵּל עָלָיו הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁהִתְחַיֵּב בָּהֶם כְּפִי חֶטְאוֹ כַּאֲשֶׁר הוֹרָה רַבֵּנוּ הָאֲרִיזַ"ל, וְגַם יַרְבֶּה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבִפְרָט בְּסֵדֶר הַקְּרְבָּנוֹת, וְהַמַּחְמִיר עַל עַצְמוֹ גַּם לִכְתֹּב זֹאת לְעַצְמוֹ לְמִזְכֶּרֶת עָוֹון קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הַקְּרְבָּן וְתִקּוּנוֹ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב הָרה"ק **רַבִּי אַבְרָהָם אֲזוּלַאי** זיע"א בְּסִפְרוֹ "**חֶסֶד לְאַבְרָהָם**"במעין ב' נהר מ"ז. כִּי הָרְשָׁעִים שֶׁנִּתְחַיְּבוּ מִיתָה עַל מַעֲשֵׂיהֶם פְּעָמִים שֶׁנִּדּוֹנִים לַחְזֹר לָעוֹלָם הַזֶּה בְּגִלְגּוּל שֶׁל בְּהֵמָה. וְאָזַי, אִם יֵשׁ לָהֶם זְכוּת כָּל שֶׁהִיא, כְּגוֹן שֶׁהִרְהֲרוּ לִפְנֵי מִיתָתָם בִּתְשׁוּבָה אוֹ כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, אָזַי תִּתְלַבֵּשׁ נַפְשָׁם בִּבְהֵמָה טְהוֹרָה הַקְּרֵבָה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וּלְאַחַר שֶׁמְּקַבֶּלֶת זוֹ אֶת עָנְשָׁהּ בְּמַעֲשֵׂה הַשְּׁחִיטָהשבו הכהן שוחט את הבהמה מלמטה ומיכאל הכהן הגדול שוחט את נפש אותו רשע מלמעלה. עיין שם. מִיָּד עוֹלָה וּמִסְתַּלֶּקֶת נַפְשָׁהּ, בְּסוֹד עֶשֶׁן הַמַּעֲרָכָה הָעוֹלֶה וּמִתַּמֵּר מַעְלָה.

אוּלָם אִם לֹא הָיְתָה לָהּ זְכוּת זוֹ אֲזַי תִּתְגַּלְגֵּל בִּבְהֵמָה טְהוֹרָה הַנִּשְׁחֶטֶת וְנֶאֱכֶלֶת לָעָם‏ומטעם זה אמרו חכמינו ז"ל שרשע אסור לו לאכול בשר בהמה בהיות שיתכן שאף הוא בעצמו עתיד להתגלגל בבהמה שכזו. . וְאִם גַּם זֶה לֹא, אֲזַי תִּתְגַּלְגֵּל בִּבְהֵמָה טְהוֹרָה שֶׁנִּתְנַבְּלָה אוֹ שֶׁנִּטְרְפָה. וְאִם גַּם זֶה לֹא, אֲזַי תִּתְגַּלְגֵּל בִּבְהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּכֶלֶב, שֶׁזֶּהוּ גִּלְגּוּל קָשֶׁה עַד לִמְאֹד וְכִמְעַט שֶׁאֵין לוֹ תַּקָּנָה. ה' יַצִּילֵנוּ.

מצוה קכ"ב: מצות עדות

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

"וְנָפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ"ויקרא ה', א'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יוֹדֵעַ עֵדוּת כָּל שֶׁהִיא עַל חֲבֵרוֹ, לִזְכוּת אוֹ לְחוֹבָה, בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת אוֹ נְפָשׁוֹת אוֹ בִּשְׁאָר אִסּוּרִים, שֶׁיָּבוֹא לְהָעִידָהּ בְּבֵית הַדִּין בִּפְנֵי הַדַּיָּנִיסכן כתב השלחן ערוך בתחילת הלכות עדות (חושן משפט סימן כ"ח). וחבירו בא למעט גוי

שאין להעיד לו כמבואר בשלחן ערוך שם (סעיף ג'). . וְצָרֵךְ גָּדוֹל יֵשׁ בְּמִצְוָה זוֹ לְקִיּוּם הָעוֹלָם וּלְהַעֲמָדָתוֹ, שֶׁכֵּן בְּהֶעָדְרָהּ לֹא נִתָּן יְהֶיֶה לְחָיּוֹת חַיִּים מְתֻקָּנִים הַמְבֻסָּסִים עַל מִצְווֹת הַתּוֹרָה וְדִינֶיהָ.

חִלּוּק יֵשׁ בֵּין עֵדוּת בְּעִנְיְנֵי מָמוֹן לִשְׁאָר עֵדֻיּוֹת: שֶׁבְּעֵדוּת מָמוֹן אֵין חוֹבָה עַל הָאָדָם לְהָעִיד אֶת עֵדוּתוֹ אֶלָּא אִם כֵּן תְּבָעוֹ בַּעַל הַדִּין אוֹ בֵּית הַדִּין שֶׁיָּבוֹא לְהָעִידשבועות (ל"א ע"ב) ורמב"ם הלכות עדות (פרק א' הלכה א') ושלחן ערוך שם. , וְאִלּוּ בִּשְׁאָר עֵדֻיּוֹת עַל הָאָדָם לָבוֹא מִיָּזְמָתוֹ לְבֵית הַדִּין וּלְהוֹדִיעָם עַל עֵדוּתוֹ וְלַהֲעִידָהּכן כתב הרא"ש ז"ל במכות (פרק א') שכל הרואה דבר ערוה חייב להעיד לקיים מה שנאמר "ובערת הרע מקרבך", וכן למד הכסף משנה (ריש הלכות עדות) בדעת הרמב"ם, וכן הובא בספר החינוך. . וְהַיּוֹדֵעַ עֵדוּת כָּל שֶׁהִיא וְנִמְנָע מִלָּבוֹא וְלַהֲעִידָהּ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִּםשלחן ערוך שם. וראה בנושאי כלים שם שדנו באורך באופן שחבירו הפסיד ממון מחמת העדר עדותו ולכן תפס לו ממון כנגד מה שהפסיד האם מוציאים מידו או לא, עיין שם. . וְאִם גַּם נִשְׁבַּע לַשֶּׁקֶר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עֵדוּת הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵדראה שבועות (ל' ע"א) מתי מחייב בקרבן זה. . וּלְגַדֶּל חֲמְרַת הַדָּבָר נָקְטָה הַתּוֹרָה בִּלְשׁוֹן "**וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ**".

תְּנָאִים וְדִינִים רַבִּים נֶאֱמְרוּ בְּמִצְוַת הָעֵדוּת, רֻבָּם סוֹבְבִים סְבִיב כַּשְׁרוּת הָעֵד וְכַשְׁרוּת הָעֵדוּת. שֶׁאֵין מְקַבְּלִים עֵדוּת מֵהַקָּטָן, וְלֹא מֵהָאִשָּׁה, וְלֹא מֵהַגּוֹי, וְלֹא מֵהָרָשָׁע, וְלֹא מֵהַשּׁוֹטֶה, אֶלָּא מֵאִישׁ יִשְׂרָאֵל גָּדוֹל הַכָּשֵׁר בְּמַעֲשָׂיו וְצָלוּל בְּדַעְתּוֹ. גַּם הַקְּרוֹבִים פְּסוּלִים לְהָעִיד עַל קְרוֹבֵיהֶם, וּבִכְלָלָם הַנּוֹגֵעַ בַּדָּבָר וְהַמְשֻׁחָד וְכֵיוֹצֵא בָּזֶהראה כל זאת ועוד בשלחן ערוך חושן משפט (סימן ל"ג – ל"ז). .

עִקַּר הָעֵדוּת אֵינָהּ מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא מִפִּיהֶם שֶׁל הָעֵדִים עַצְמָם, אוּלָם פְּעָמִים שֶׁגַּם עֵדוּתָם בִּכְתָב אוֹ חֲתִימַת יָדָם תְּשַׁמֵּשׁ כְּעֵדוּת, הַכֹּל כְּפִי הָעִנְיָן וְהַזְּמַן.בבא בתרא (קס"ח) ורמב"ם (פרק ג' מהלכות עדות הלכה ד') ושלחן ערוך חו"מ (סימן ל"ח סעיף י"א). ואם נתן עדותו כתובה על שטר ואמר "מה שכתוב כאן אני מעיד" ראה בריטב"א על מסכת מכות (סוף פרק א') שמועיל. . וְלִפְנֵי שֶׁיָּעִידוּ הָעֵדִים מַזְהִירִים אוֹתָם בְּכָל מִינֵי אֶפְנִים עַל חֻמְרַת הַמַּעִיד עֵדוּת שֶׁקֶרסנהדרין (כ"ט ע"א) ושלחן ערוך חו"מ (סימן כ"ח סעיף ז'). , וְיֶתֶר דִּינֵי הָעֵדוּת מְבֹאָרִים **בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ** וּבְסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים.

רָמַז הַכָּתוּב – אִישׁ הָאֱמֶת

מִיּוֹם בְּרֹא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, מִתְקַיֶּמֶת מִלְחָמָה מַתְמֶדֶת בֵּין שְׁתֵּי מַמְלְכוֹת גְּדוֹלוֹת וַעֲצוּמוֹת הַשּׁוֹלְטוֹת עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ: **מַמְלֶכֶת הָאֱמֶת וּמַמְלֶכֶת הַשֶּׁקֶר**. כָּל

בָּאֵי הָעוֹלָם הִנָּם נְתִינִים שֶׁל אַחַת מִשְּׁתֵּי מַמְלָכוֹת אֵלּוּ, עֲבָדִים הַמְּכוֹפְפִים אֶת עַצְמָם וְאֶת אִישִׁיּוּתָם תַּחַת חָסוּתָן שֶׁל מַעֲצְמוֹת אֵלּוּ, וּמְקַוִּים וּמְיַחֲלִים לְקַבֵּל מֵהֶן אֶת חַיּוּתָם וְהַצָּלָחָתָם בַּחַיִּים.

הַדְּבֵקִים בְּמִפְלֶגֶת הָאֱמֶת מִתְמַסְּרִים לָלֶכֶת בִּדְרָכֶיהָ, שׁוֹמְרִים וּדְבֵקִים בְּעֶקְרוֹנוֹתֶיהָ, עֲמֵלִים וְיוֹגְעִים לְהַרְבּוֹת אֶת אוֹהֲדֶיהָ וּלְהַגְבִּיר אֶת חֵילוֹתֶיהָ, וּמְבַקְּשִׁים לְפַרְסְמָהּ בָּעוֹלָם בְּכָל הַזְדַּמְּנוּת אֶפְשָׁרִית. בִּתְמוּרָה מְצַפִּים הֵם שֶׁהָאֱמֶת תְּהֵא לְנֵר לְרַגְלָם, וְתָאִיר לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, וְתִפְתַּח בִּפְנֵיהֶם שְׁעָרִים נְעוּלִים וְאוֹצָרוֹת גְּנוּזִים הַשְּׁמוּרִים וּמֻבְטָחִים לְמִי שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל מִדַּת הָאֱמֶת, וְדָבֵק בָּהּ בְּכָל לִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ וּמְאוֹדוֹ.

וּמִצַּד שֵׁנִי, הַדְּבֵקִים בְּמִפְלֶגֶת הַשֶּׁקֶר מְיַגְּעִים אֶת מֹחָם בְּכָל דְּרָכִים וְתַחְבּוּלוֹת לְהַשִּׂיג אֶת מְבֻקָּשָׁם, אֵינָם בּוֹחֲלִים בְּשׁוּם דֶּרֶךְ וְאֶמְצָעֵי הַמַּבְטִיחַ לְסַפֵּק לָהֶם אֶת מְבֻקָּשָׁם, וְגַם אִם זֶה עַל חֶשְׁבּוֹן צַעַר אוֹ הֶפְסֵד שֶׁל הַזּוּלָת. מוֹכְרִים הֵם אֶת נִשְׁמָתָם לַשֶּׁקֶר וְלַתַּרְמִית תְּמוּרַת פַּת לֶחֶם יְבֵשָׁה, וּמַקְרִיבִים אֶת אִישִׁיּוּתָם וְאֶת מַצְפּוּנָם עַל מִזְבַּח הַסִּלּוּף בְּעַד כַּמָּה שְׁקָלִים אוֹ עֲבוּר מְעַט כָּבוֹד וְאַהֲדָה.

כֻּלָּם שֻׁתָּפִים בְּמִלְחֶמֶת הָאֱמֶת עִם הַשֶּׁקֶר, וְכָל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל הוּא הַצַּד הַלּוֹחֵם. יֶשְׁנָם הַבּוֹחֲרִים בַּמַּחֲנֶה הַכָּשֵׁר, וְיֶשְׁנָם הַבּוֹחֲרִים דַּוְקָא בַּמַּחֲנֶה שֶׁכְּנֶגֶד. וּכְמוֹ בְּכָל תְּחוּם וְדָבָר בַּחַיִּים שֶׁתּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה מוֹרָה לָנוּ מֵהֵי הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, גַּם כָּאן נוֹתֶנֶת הַתּוֹרָה אֶת צִוּוּיָהּ לְדָבֵק בְּמִדַּת הָאֱמֶת, וּלְסַיֵּעַ בְּיַד נְצִיגֵי הָאֱמֶת, הֵם הַדִּינִים וְהַשּׁוֹפְטִים, לְהוֹצִיא אֶת הָאֱמֶת לְאוֹר וּלְגַלּוֹת מִיהוּ הַזַּכַּאי וּמִיהוּ הַחַיָּב, מִיהוּ הַדּוֹבֵר אֱמֶת וּמִיהוּ הַמְּשַׁקֵּרומהרה"ק רבי יהושע מאוסטרובצה זיע"א מובא שישנם אנשים האוהבים את האמת בהיות שהיא מועילה להם, וישנם אנשים האוהבים את השקר בהיות שהוא מועיל להם. נמצא, שאינם אנשי אמת ולא אנשי שקר, אלא אנשים האוהבים את עצמם. אך איש אמת הוא אחד האוהב את האמת על עצם היותה אמת, בין אם היא מועילה לו ובין אם היא מפסידה. .

חוֹבָה זוֹ לְסַיֵּעַ בְּהוֹצָאַת הָאֱמֶת לְאוֹר אֵינָהּ מֻגְבֶּלֶת בְּמַעֲרֶכֶת הַמִּשְׁפָּט בִּלְבַד. עֲנָפֶיהָ וּזְרוֹעוֹתֶיהָ חוֹבְקוֹת אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בַּצִּוּוּי הָאֱלֹקִי שֶׁזּוֹעֵק לְעֵבֶר כָּל אֶחָד וְאַחַת מֵאִתָּנוּ גַּם בְּרֶגַע זֶה: "**אִם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ**"! אַל תִּבְנֶה אֶת הָאִישִׁיּוּת שֶׁלְּךָ מֵאַבְנֵי הַשֶּׁקֶר וְהַמִּרְמָה, אַל תְּעַצֵּב אֶת הַתַּדְמִית הָאִישִׁית שֶׁלְּךָ עַל אַדְנֵי הַצְּבִיעוּת וְהַחֲנֻפָּה, בְּנִי אַל תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם, מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם!משלי א', ט"ו. כִּי מִשָּׁעָה שֶׁמַּרְגִּיל אָדָם אֶת לְשׁוֹנוֹ לְשַׁקֵּר – לֹא יְרַחֵק הַיּוֹם וְיִשַּׁקֵּר הוּא גַּם לְעַצְמוֹ!כמו שאמר רב לרבי חייא בנו ששיקר למטרה טובה: "לימדו לשונם דבר שקר" – היום זה למטרה טובה, ומחר זה כבר למטרה אחרת...(ראה כל המעשה ביבמות ס"ג ע"ב). ומתוך שמתרגל אדם לשקר לאחרים – מתחיל להאמין הוא גם בשקר של עצמו, וכמו שאמר

הרה"ק מקאצק זיע"א שאזהרת התורה "לא תגנוב" נכתבה פעמיים: אחת שלא תגנוב דעת אחרים, ואחת שלא תגנוב דעת עצמך.

אִם נָתַן לְךָ הַבּוֹרֵא יְכֹלֶת לְהֵיטִיב עִם אָדָם, לְסַיֵּעַ לוֹ בְּעֵדוּת כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת, אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת!משלי ג', כ"ז. לוּ הָיוּ אֲחֵרִים יוֹדְעִים דָּבָר הַשַּׁיָּךְ לְךָ לֹא הָיִיתָ חָפֵץ שֶׁיּוֹדִיעוּךָ? כַּמָּה מְתַסְכֵּל הוּא הַדָּבָר לִחְיוֹת בְּסָפֵק אוֹ בְּחֹסֶר יְדִיעָה, לִהְיוֹת תָּלוּי וְעוֹמֵד נָתוּן לְחַסְדֵיהֶם שֶׁל אֲחֵרִים, אִם כֵּן לָמָּה תְּעַנֶּה אֶת חֲבֵרְךָ וְלֹא תַּנִּיחַ אֶת דַּעְתּוֹ? דֻּגְמָא לְכָךְ הִיא צַוָּאַת **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ** ע"ה: "אֶל תֹּאמַר לַחֲבֵרְךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ"משלי ג', כ"ח. . אִם יֵשׁ לְךָ תְּשׁוּבָה לִשְׁאֵלָתוֹ, אִם יֵשׁ לְךָ אֶפְשָׁרוּת לְסַיְּעוֹ, לָמָּה תִּדְחֶה אוֹתוֹ שׁוּב וָשׁוּב? לָמָּה לְצַעֲרוֹ וּלְטַלְטְלוֹ לְחִנָּם? אָדָם נִשְׁאַל מֵחֲבֵרוֹ אִם יַגִּיעַ לְאֵרוּעַ פְּלוֹנִי, וְהַלָּה עוֹנֵהוּ בִּתְשׁוּבָה הַיְדוּעָה: "נִרְאֶה", "אוּלַי", "בְּלִי נֶדֶר" וְכַיּוֹצֵא. אָז אִם אָכֵן אֵינוֹ יוֹדֵעַ וְאֵינוֹ בָּטוּחַ הֶחֱרַשְׁתִּי, אֲבָל אִם אֵינְךָ מִתְכַּוֵּן לְהַגִּיעַ לָמָּה לְפַתֵּחַ בְּלֵב חֲבֵרְךָ תִּקְווֹת שָׁוְא? וְאִם יוֹדֵעַ אַתָּה שֶׁתַּגִּיעַ אָז לָמָּה לְשַׂחֵק בְּמִשְׂחַקֵּי "קֶשֶׁה לְהַשָּׂגָה"? שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ לֹא מַסְכִּים לְזֹאת!

עוֹד צִוָּנוּ שְׁלֹמֹה בְּחָכְמָתוֹ: "אַל תַּחֲרֹשׁ עַל רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ"שם פסוק כ"ט. . חֲבֵרְךָ מַאֲמִין בְּךָ, חֲבֵרְךָ סוֹמֵךְ עָלֶיךָ, הִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִמְעוֹל בֶּאֱמוּנוֹ, שֶׁכֵּן אֵין לְךָ יוֹתֵר נִבְזֶה וְשָׁפֵל מֵהַבּוֹגֵד בְּאֱמוּן הַזּוּלָת. הָאֱמוּן הוּא הַדָּבָר הָאִישִׁי וְהַיָּקָר בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ לָאָדָם עָלֵי אֲדָמוֹת, וְאוֹתוֹ הוּא מַעֲנִיק רַק לָאֲנָשִׁים סְפוּרִים. וְאִם מָעַלְתָּ בְּאֱמוּן חֲבֵרְךָ וְנִצַּלְתָּ אֶת בִּטָּחוֹנוֹ בְּךָ - אֵין שׁוּם קָרְבָּן בָּעוֹלָם שֶׁיְּכַפֵּר לְךָ עַל מַעֲשֶׂיךָ!וראה לקמן בבאור מצוה קכ"ז מש"כ בס"ד בענין החזרת האמון באדם. הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל נְסִיוֹנוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל **יוֹסֵף הַצַּדִּיק** עִם אֵשֶׁת פּוֹטִיפַר שֶׁנִּסְּתָה לְהַכְשִׁילוֹ בַּעֲבֵרָה, אַךְ יוֹסֵף נֶעֱמַד אֵיתָן וְסֵרֵב לְהִתְפַּתּוֹת בְּטַעֲנָה: "הֵן אֲדֹנִי לֹא יָדַע אִתִּי מַה בַּבַּיִת וְכֹל אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ נָתַן בְּיָדִי... וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹקִים?"בראשית ל"ט, ח' - ט'. וּבְאֹר **הָרַמְבַּ**"ן זַ"ל שֶׁטַּעֲנַת יוֹסֵף הָיְתָה כִּי בְּהִיוֹת שֶׁאֲדוֹנָיו הִפְקִיד אֶת הַבַּיִת בְּיָדוֹ, וְנוֹתַן בּוֹ אֶת כָּל אֲמוּנוֹ, לָכֵן יֵחָשֵׁב לוֹ הַדָּבָר לִבְגִידָה. וְהַבְּגִידָה בְּאֱמוּן אֲדוֹנָיו הִיא חֵטְא גָּדוֹל וְרַע לֵאלֹקִים, שֶׁכֵּן "עֵינָיו בְּנֶאֱמָנֵי אֶרֶץ"על פי הכתוב בתהלים (ק"א, ו'): "עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי הולך בדרך תמים הוא ישרתני". .

וּמִכָּאן יִלְמַד אָדָם לְמַלֵּא אֶת חוֹבָתוֹ כְּלַפֵּי הַזּוּלָת בְּעֵצָה וּבְתוּשִׁיָּה, בְּעֵדוּת וּבְמֵידָע, וּבְכָל דֶּרֶךְ אַחֶרֶת אֶפְשָׁרִית לְסַיֵּעַ לְזוּלָתוֹ וּלְהַצִּילוֹ מִכָּל צַעַר וְעָגְמַת נֶפֶשׁ וְהֶפְסֵד, וְטוֹב לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת הֻמְצְאָה שִׁיטָה לִבְדִיקַת אֲמִתּוּת דִּבְרֵי הָאָדָם עַל יְדֵי מְכוֹנָה הַנִּקְרֵאת "**מְכוֹנַת אֱמֶת**", שֶׁפְּעָלָתָהּ לְזַהוֹת עַל פִּי תְּנוּעַת הָעֲצַבִּים וּזְרִימַת הַדָּם שֶׁל הַנִּבְדָּק הַאִם הַדְּבָרִים שֶׁהוּא אוֹמֵר הוּא אוֹמְרָם בֶּאֱמֶת אוֹ בְּשֶׁקֶר.והנה על פי הממצאים של מכון הפוליגרף עולה שמכונה זו אינה קולעת תמיד בממציאיה, אלא בלמעלה מתשעים אחוז מהמקרים בלבד. ועיקר פעולתה נעשית על ידי ששואלים את הנבדק שאלות אחרות שאינן קשורות לדין, ובמכונה נעשה זיהוי תגובות גופו של הנבדק כשאומר דברים נכונים, וכשאומר דברים שאינם נכונים, ולפי זה ניתן לאחר מכן לזהות האם התשובה הנצרכת לנו שווה בתגובותיה לדברי האמת או השקר. . וּבְסִפְרֵי הָאַחֲרוֹנִים הָעֲלְתָה הַשְׁאֵלָה הַאִם נִתָּן לִסְמֹךְ עַל תּוֹצָאוֹת מְכוֹנָה זוֹ וְלִפְסֹק עַל פִּיהָ אֶת הַדִּין אוֹ לֹא?

וְהִנֵּה בְּשׁוּ"ת "**קַב וְנָקִי**"בסימן תקפ"ב. הוּבָא בְּשֵׁם **הַגְּרִי"שׁ אֶלְיָשִׁיב** זַצַ"ל שֶׁאָמְנָם אֵין לְמָכוֹנָה זוֹ נֶאֱמָנוּת שֶׁל עֵדוּת גְּמוּרָה לְהוֹצִיא מָמוֹן עַל פִּיהָ, אוּלָם מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל תּוֹצָאוֹתֶיהָ לְעִנְיַן הֲטָלַת שְׁבוּעָה עַל הַנִּתְבָּע, כְּדִין טַעֲנַת שֶׁמָּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רַגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁלְּדַעַת הָרַמַ"א מְטִילִים שְׁבוּעָה עַל הַנֶּאֱשָׁם.כן הובא בהגהת הרמ"א על השלחן ערוך חושן משפט (סימן ע"ה סעיף י"ז). ויש להעיר שכיום המקובל בבתי הדין שאין משביעים את הבעלי הדין מחמת חומרת הדבר ומחשש לשבועת שקר, ממילא ברוב המקרים חל הדין של "מתוך שאינו יכול להשבע משלם", ואם כן השלכה גדולה יש לדבר שכיום יהיה הדין אף להוציא ממון על פי זאת, וצ"ע למעשה. .

אָמְנָם לְדַעַת **הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ**בחושן משפט(שם). , הַסּוֹבֵר שֶׁאֵין לְחַיֵּב שְׁבוּעָה עַל סְמַךְ טַעֲנָה שֶׁאֵינָהּ וַדַּאִית בְּשׁוּם אֹפֶן – נִרְאֶה שֶׁאֵין לְחַיֵּב אֶת הַנִּתְבָּע כְּלָל עַל סְמַךְ תּוֹצָאוֹת הַמְּכוֹנָה, אֶלָּא רַק לְצָרְפָהּ כְּסָנִיף לְשִׁקּוּל דַּעְתָּם שֶׁל הַדַּיָּנִים כַּמְבֹאָר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ גַּבֵּי דִּין הַמֻּרְגָּלהראה חושן משפט (סימן צ"ט) גבי דיין המרגיש שהדין הוא מרומה כיצד עליו להתייחס לכך ואכמ"ל. וכן הסכים עמנו הדיין הג"ר יורם כהן שליט"א. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הָעֵדוּת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**פֶּלַח הָרִמּוֹן**"פרשת בחוקותי. שֶׁכָּתַב שֶׁעִקַּר קִיּוּם הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ נַעֲשֶׂה עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים, וְהֵם: **הַתּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל**. וְזֶהוּ עִקַּר כַּוָּנַת הַכָּתוּב "עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים... יָקוּם דָּבָר", שֶׁהַ"דָּבָר" זֶהוּ מוֹצָא פִּיו שֶׁל הַקָּבָ"ה בּוֹ בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ"תהלים ל"ג, ו'. , וְעַל פִּי דְּהַיְנוּ בַּעֲבוּר וּבִשְׁבִיל שְׁנֵי הָעֵדִים הָאֵלֶּה, שֶׁהֵם הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאָה עֵדוּתדברים ד', מ"ה. ועוד עיין בבעל הטורים (שם) שכתב

ש"עדות" עולה בגימטרייא "תלמוד". וד"ל. , וְיִשְׂרָאֵל שֶׁמְּעִידִים עַל הַקָּבָ"השבשעה שעוסקים בתורה הרי הם כעדים המעידים על בוראם, וכמו שכתוב (תהלים קכ"ב, ד') "עדות לישראל להודות לשם ה'". , יָקוּם דָּבָר – שֶׁנִּצְטָרְפוּ אוֹתִיּוֹת דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַקָּבָ"ה לְדִבּוּר שֶׁלָּם שֶׁהוּא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה הֲרֵי הֵם מְקַיְּמִים אֶת הָעוֹלָם, וְאִם חָלִילָה אֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה אֲזַי אֵין קִיּוּם לָעוֹלָם, כְּמַאֲמַר הַנָּבִיא "אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי"ירמיה ל"ג, כ"ה. .

מצוה קכ"ג: קרבן עולה ויורד

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא... אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע... אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע... וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַה' עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא"ויקרא ה', א' – י'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַחוֹטֵא בְּאֶחָד מֵאַרְבַּעַת הַחַטָּאִים הַמְּנוּיִים כָּאן שֶׁיָּבִיא לְכַפָּרָתוֹ קָרְבָּן, וְהוּא הַנִּקְרָא "קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד"ונקרא כך על כי לא יעמוד במין אחד קבוע, אלא יביא מזה המין פעם ומזה המין פעם, הכל לפי השגת יד החוטא שנתחייב בהבאת הקרבן. הרמב"ם בספר המצוות (מצוה ע"ב). ואמנם גם המצורע והיולדת מביאים קרבן עולה ויורד, אולם אותם נביא אי"ה במקומם ובמצוותם. . וְהָעֲבֵרוֹת עֲלֵיהֶן מִתְחַיֵּב לְהָבִיא קָרְבָּן זֶה הֵן: הַנִּכְנָס לַמִּקְדָּשׁ בְּשִׁגְגָה בְּהִיוֹתוֹ טָמֵא בְּאָב הַטֻּמְאָהרמב"ם הלכות ביאת המקדש (פרק ג' הלכה י"ב). , וְהָאוֹכֵל מִבְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁגָגָה בְּהִיוֹתוֹ טָמֵא בְּאָב הַטֻּמְאָהמשנה בריש כריתות, והובא ברמב"ם הלכות פסולי המוקדשין (פרק י"ח הלכה י"ג). , וְהַנִּשְׁבָּע שְׁבוּעַת בִּטּוּי לְשַׁקֵּר בִּשְׁגָגָהשבועות (ל"א ע"ב) ורמב"ם הלכות שבועות (פרק א' הלכה ג'). , וְהַנִּשְׁבָּע שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עֵדוּת לְחֲבֵרוֹ לְמֵרוֹת שֶׁיּוֹדֵעַ – בֵּין בְּמֵזִיד וּבֵין בִּשְׁגָגָהבגמרא (שם) וברמב"ם (שם הלכה י"ב – י"ג). . עַל כָּל אַחַת מֵהָעֲבֵרוֹת הַלָּלוּ הֲרֵי זֶה חַיָּב לְהָבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ: אִם עָשִׁיר הוּא – מֵבִיא כִּשְׂבָּה אוֹ שְׂעִירָה בְּלִבַּד. וְאִם עָנִי הוּא – מֵבִיא עוֹף אוֹ קֶמַח בְּלִבַּד. וְאִם הָיָה עָשִׁיר וְהֶעֱנִי אוֹ עָנִי וְהֶעֱשִׁיר הַכֹּל הוֹלֵךְ לְפִי שָׁעַת הַהַקְרָבָהכריתות (כ"ז ע"ב) ורמב"ם הלכות פסולי המוקדשין (פרק ה' הלכה ט'). עיין שם מה דינו של אדם שכבר הפריש קרבנו ולאחר מכן העשיר או העני כיצד עליו לנהוג, ואכמ"ל. .

לְמִדּוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁבְּכָל עֲבֵרוֹת אֵלּוּ אֵינוֹ חַיָּב קָרְבָּן אֶלָּא בְּאֹפֶן שֶׁיֵּדַע בִּתְחִלָּה אֶת טֻמְאָתוֹ וְאִסּוּרוֹ, וּלְאַחַר מִכֵּן נֶעְלַם וְנִשְׁכַּח הַדָּבָר מִמֶּנּוּ וְעָשָׂאוֹ, וּלְאַחַר מִכֵּן חָזַר וְנִזְכַּר - הֲרֵי זֶה חַיָּב בְּקָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד. אֲבָל אִם לֹא יָדַע כְּלָל מִלְּפָנֵי כֵן, אוֹ שֶׁיָּדַע גַּם בְּשָׁעָה שֶׁעָשָׂה, אוֹ שֶׁהָיָה אָנוּס – בְּכָל אֵלּוּ לֹא נִתְחַיֵּב בְּקָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵדשבועות פרק ראשון. וראה שם שמבארת הגמרא

באופנים שאינו חייב בקרבן מה מכפר לו על מעשיו. והובא ברמב"ם הלכות שגגות (פרק י"א), עיין שם פרוט החייבים והפטורים. .

הַחַיָּבִים בְּקָרְבָּנוֹת אֵלּוּ הֵם כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרְאֵלוהאשה שנתחייבה קרבן בעלה מביאה בשמה, כמבואר בנדרים (ל"ה ע"ב) וברמב"ם הלכות שגגות (פרק י' הלכה ו'). , לְרַבּוֹת הַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ וְהַהֶדְיוֹטכן כתב הרמב"ם בהלכות שגגות (שם הלכה ז'), ודלא כהראב"ד שחלק לפטור בחלק ממקרים, ראה בכסף משנה שם שכתב לבאר באורך ראיותיהם וטעמם. , מִלְּבַד קָרְבַּן עַל שְׁבוּעַת הָעֵדוּת שֶׁאֵינָהּ שַׁיֶּכֶת אֶלָּא בְּאִישׁ וְלֹא בְּאִשָּׁה, בֵּהֵיוֹת שֶׁהָאִשָּׁה אֵינָהּ שַׁיֶּכֶת בְּמִסְירַת עֵדוּת, כַּמְבֹאָר לְעֵילבמצוה קכ"ב. עיין שם. . וְהַמִּתְחַיֵּב בְּקָרְבָּן זֶה בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וְאֵינוֹ מְביאוֹ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מֵהַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – עֲשֵׂה כְּפִי יְכָלְתְּךָ

מִצְוַת קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד הִיא מִצְוָה מְיֻחֶדֶת בְּמִינָהּ. מַכִּירִים אָנוּ כַּמָּה סוּגֵי עֲבֵרוֹת עֲלֵיהֶן מִתְחַיֵּב אָדָם לְהַקְרִיב קָרְבָּן לְכַפָּרָתוֹ, אוּלָם כָּאן בְּאַרְבַּעַת הָעֲבֵרוֹת הַמְסֻיָּמוֹת הַלָּלוּ שָׁמָּה הַתּוֹרָה דָּגֵשׁ עַל הַחֻלּוּקָה בֵּין **הֶעָנִי לָעָשִׁיר**, שֶׁכָּל אֶחָד חוֹבָתוֹ לְהָבִיא אֶת הַקָּרְבָּן בְּהֶתְאֵם לְמַצָּבוֹ הַכַּלְכָּלִי וְלֹא אַחֶרֶת. וְיֵשׁ לְהָבִין מַהוּ הַדָּגֵשׁ שֶׁנִּתַּן כָּאן עַל דָּבָר זֶה?

וּלְאַחַר הִתְבּוֹנְנוּת בְּאַרְבַּעַת הַדְּבָרִים עֲלֵיהֶם נִתְחַיֵּב אָדָם בְּקָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, מָצָאנוּ בס"ד שֶׁהַמְכַנֶּה הַמְּשֻׁתָּף בְּכֻלָּם הוּא שֶׁעָשׂוּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ תּוֹאֵם לְמַצָּבָם וּלְמַהוּתָם: הַנִּכְנָס לַמִּקְדָּשׁ טָמֵא וְהָאוֹכֵל מִן הַקֳּדָשִׁים בְּהֵיוֹתוֹ טָמֵא -שְׁנֵי אֵלּוּ אֵינָם רְאוּיִים לְכָךְ, וְעַל אַף שֶׁאָכִילַת הַקֳּדָשִׁים הִיא מִמְּנָיַן הַמִּצְווֹתראה לקמן בבאור מצוה קל"ד. , אוּלָם לְגַבֵּיהֶם נֶחְשֶׁבֶת לַעֲבֵרָה. וְכֵן הַנִּשְׁבָּע שְׁבוּעַת בְּטוּי עַל דָּבָר שֶׁעָשָׂה אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה - אָמְנָם יָכֹל לְקַיֵּם מִצְווֹת "וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ"דברים י', כ'. וראה תמורה (ג' ע"ב). , אוּלָם בְּפֹעַל לֹא עָמַד בִּדְבָרָיו וְנִמְצָא מְחַלֵּל שָׁם שָׁמַיִם וְנוֹשֵׂאוֹ לַשָּׁוְא. וְהַנִּשְׁבָּע שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עֵדוּת לַחֲבֵרוֹ -הֲרֵי זֶה מְנַסֶּה לְהִתְכַּחֵשׁ לִידִיעָתוֹ וְלִהְיוֹתוֹ בַּעַל כֹּחַ הַשְׁפָּעָה עַל הַזּוּלַת. כָּל אֵלּוּ אִבְּדוּ אֶת הַ"**אֲנִי**" הָאֲמִתִּי שֶׁבָּהֶם וְהָלְכוּ שׁוֹלֵל אַחַר "אֲנִי" אַחֵר שֶׁרָצוּ אוֹ שֶׁחָשְׁבוּ לִהְיוֹת.

וְלָכֵן תַּקָּנָתָם וְכַפָּרָתָם הִיא בְּכָךְ שֶׁיַּכִּירוּ אֶת עַצְמָם, וְיִדְבְּקוּ בְּמַעֲמָד וּבְדַרְגָּה בָּהּ הֵם נִמְצָאִים, וְלֹא יְנַסּוּ לִהְיוֹת מַה שֶּׁהֵם אֵינָם. אִם עָנִי אַתָּה – הָבֵא קָרְבַּן עָנִי, וְאִם עָשִׁיר אַתָּה – הָבֵא קָרְבַּן עָשִׁיר. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ חָפֵץ בְּמַה שֶׁאֵינוֹ אַתָּה, וְאַף אִם זֶה יוֹתֵר, כִּי לִפְעָמִים יוֹתֵר מִדֵּי זֶה פָּחוֹת בִּבְחִינַת "**כָּל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ**"סנהדרין (פ"ח ע"ב). וכן מצינו בחז"ל שציוו (כתובות נ"ב ע"ב) שאין פודים את השבויים יתר על כדי דמיהם מפני תקון העולם, מה שמלמדנו שלא תמיד העשייה מעבר היא טובה ונכונה ורצויה, והבן. .

בַּתַּלְמוּד מוּבָא פִּתְגָם שֶׁהָיָה שָׁגוּר בְּפִי חַכְמֵי יַבְנֶה: "**אֲנִי בְּרִיָּה וַחֲבֵרִי בְּרִיָּה** (פֵּרוּשׁ רַשׁ"י: אֲנִי הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּרִיָּה אֲנִי, וְכֵן חֲבֵרִי שֶׁהוּא עַם הָאָרֶץ בְּרִיָּה הוּא), **אֲנִי מְלַאכְתִּי בָּעִיר וְהוּא מְלַאכְתּוֹ בַּשָּׂדֶה, אֲנִי מַשְׁכִּים לִמְלַאכְתִּי וְהוּא מַשְׁכִּים לִמְלַאכְתּוֹ. כְּשֵׁם שֶׁהוּא אֵינוֹ מִתְגַּדֵּר בִּמְלַאכְתִּי, כָּךְ אֲנִי אֵינִי מִתְגַּדֵּר בִּמְלַאכְתּוֹ. וְשֶׁמָּא תֹּאמַר אֲנִי מַרְבֶּה וְהוּא מַמְעִיט – שָׁנִינוּ אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם**"ברכות (י"ז ע"א). . וּבֵאֵר הַמַּהַרְשָׁ"א בַּמָּקוֹם שֶׁחִכְמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא מֵהַדְּבָרִים הַנִּגְנָזִרִים בִּשְׁעַת בְּרִיאָתוֹכמבואר בנדה (ט"ז ע"ב) שמלאך הממונה על ההריון שואל מהקב"ה "טפה זו מה תהא עליה... חכם או טיפש?". , וְלָכֵן אָדָם הָעוֹסֵק כְּפִי יְכָלְתּוֹ בַּתּוֹרָה וְלוֹ בְּמַעֲטוכמובן שהדגש הוא על "כפי יכלתו". שאם יש ביכלתו לעסוק בתורה הרבה והוא עוסק בה מעט לא ינקה ביום הדין, אולם אם אין ביכלתו לעסוק הרבה מחמת עול הפרנסה או חלישות שכלו וכיוב"ז אזי מתקיים בו הכלל של "אחד המרבה ואחד הממעיט". , אִם הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ בְּמַעַט הַזֶּה לַשָּׁמַיִם, הֲרֵי שֶׁשְּׂכָרוֹ שָׁוֶה לְשָׂכָרוֹ שֶׁל הַמַּרְבֶּה. וְהַלֶּקַח הַמּוּפָק מִדְּבָרֵי קֹדֶשׁ אֵלּוּ הוּא שֶׁאֵין לִי לְהִתְגַּדֵּר בִּמְלֶאכֶת חֲבֵרִי, וּלְנַסּוֹת לִהְיוֹת מַה שֶּׁלֹּא אֲנִי, אֶלָּא חוֹבָתִי הִיא לִדְבֹּק בְּמַטָּרָה וּבַיַּעַד שֶׁלִּי, וְלִהְיוֹת לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁאֲנִי. שֶׁכֵּן מָה הַתּוֹעֶלֶת אִם אֶעֱשֶׂה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מֻחוֹבָתִי וּמִסַּמְכוּתִי?

כָּל אֶחָד קִבֵּל מֵהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ אֶת הַכֵּלִים הַמַּתְאִימִים לוֹ, וְאִתָּם עָלָיו לְבַצֵּעַ אֶת מְלַאכְתּוֹ וּשְׁלִיחוּתוֹ נֶאֱמָנָה. כֵּיצַד נָגִיב בְּרֹאוֹתֵנוּ קַבְּלָן בִּנְיָן הַמְבַקֵּשׁ לִבְנוֹת בִּנְיָן גּוֹרֵד שְׁחָקִים **בְּסַכִּין נְתוּחִים וּבְפִינְצֶטָה**? וְכֵיצַד נִסְתַּכֵּל עַל רוֹפֵא הַנִּגָּשׁ לְרַפֵּא אֶת מְטֻפָּלוֹ עִם **גַּרְזֶן וּמַסּוֹר חַשְׁמַלִי**? וַדַּאי לֹא הָיִינוּ חֲפֵצִים בְּקַבְּלָן שֶׁכָּזֶה, וְלֹא בְּרוֹפֵא שֶׁכְּמוֹתוֹ (וַעֲלֵיהֶם אָכֵן נִתַּן לְהַמְלִיץ אֶת דִּבְרֵי חֲזַ"ל "כָּל הָעוֹסֵק בְּבִנְיַן מִתְמַסְכֵּן"יבמות ס"ג ע"ב. , וְ"הַטּוֹב שֶׁבְּרוֹפְאִים לַגֵּיהִנֹּם"קידושין (פ"ב ע"א).). אַךְ הַאִם לֹא דּוֹמִים אָנוּ לְפְעָמִים לְאוֹתוֹ קַבְּלָן אוֹ רוֹפֵא, בְּבַקְּשָׁנוּ לִהְיוֹת כְּמוֹ פְּלוֹנִי אוֹ אַלְמוֹנִי, וְלַעֲשׂוֹת יוֹתֵר אוֹ פָּחוֹת מֵהַמִּיעָד וְהַמַּתְאִים לָנוּ?! חוֹבָתֵנוּ לִזְכֹּר שֶׁלֹּא רוֹב הַמַּעֲשֶׂה הוּא שֶׁמַּגְבִּיהַּ אֶת מַעֲמָדֵנוּ, וְלֹא מְעוּטוֹ הוּא שֶׁמּוֹרִיד אֶת עֶרְכֵּנוּ. אֶלָּא כַּוָּנַת הַלֵּב הִיא הַמַּכְרִיעָה, וְרַק עַל פִּיהָ דָּנִים וּמוֹדְדִים אֶת מַעֲשֵׂינוּ בַּמְּרוֹמִים. כְּךְ דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל בַּתַּלְמוּד עַל הַפָּסוּק "**וַיַּלְבֵּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן**"ישעיה נ"ט, י"ז. – מַה שִּׁרְיוֹן זֶה כָּל קְלִפָּה וּקְלִפָּה מִצְטָרֶפֶת לְשִׁרְיוֹן גָּדוֹל, אַף צְדָקָה כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה מִצְטָרֶפֶת לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹלבבא בתרא (ט' ע"ב). . וּבֵאֵר בַּעַל "**נַעַם הַמִּצְווֹת**"להג"ר נפתלי קרעצמער זצ"ל, עיין שם (חלק ב') בבאור מצוה קכ"ג. שֶׁהַכַּוָּנָה הִיא לִצְדָקָה הַנֶּאֱסֶפֶת לְמַטָּרָה מְסֻיֶּמֶת, כְּשֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן סְכוּם פָּעוּט כְּפִי יְכָלְתּוֹ, עַד שֶׁמִּצְטָרֵף הַכֹּל לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל, וְיָכוֹל אָדָם לַחֲשֹׁב לְעַצְמוֹ מַה כְּבָר נָתַתִּי? סַךְ הַכֹּל פְּרוּטָה אוֹ שְׁנַיִם! עַל כָּךְ אוֹמְרִים חֲזַ"ל שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַשִּׁרְיוֹן אָמְנָם גָּדוֹל וְחָזָק, אַךְ כָּל קְלִפָּה וּקְלִפָּה שֶׁבּוֹ נִקְרֵאת "שִׁרְיוֹן" בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כָּךְ גַּם בִּצְדָקָה

אָמְנָם נִדְרָשׁ סַךְ גָּדוֹל, אוּלָם כָּל מִי שֶׁנָּתַן כְּפִי יְכָלְתּוֹ וְלוּ פְּרוּטָה אַחַת, הֲרֵי זֶה נֶחְשָׁב לוֹ שֶׁנָּתַן אֶת כָּל הַסְּכוּם הַנִּדְרָשׁ.

וְאֶת זֹאת לָמְדוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל מִמִּצְוַת הַקָּרְבָּנוֹת: בְּקָרְבַּן **הַבְּהֵמָה** נֶאֱמַר "אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ", וְאַף בְּעוֹלַת **הָעוֹף** נֶאֱמַר "אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ", וְאַף בְּקָרְבַּן **הַמִּנְחָה** נֶאֱמַר "אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ". לְלַמֶּדְךָ, שֶׁאֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם(מנחות (ק"י ע"א). . תַּפְסִיק לְהִסְתַּכֵּל עַל ה"כַּמָּה", אַל תִּתְיַחֵס לַכַּמּוּת, תֵּן דַּעְתְּךָ שֶׁיִּהְיוּ מַעֲשֶׂיךָ יוֹצְאִים מִן הַלֵּב וְיַעֲלֶה לְךָ הַדָּבָר לְרֵיחַ נִחוֹחַ לְפָנֵי ה'.

וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמַר הֶחָכָם בָּאָדָם: "**מְתוּקָה שְׁנַת הָעוֹבֵד, אִם מְעַט וְאִם הַרְבֵּה יֹאכַל**"(קהלת ה', י"א. וראה בגמרא במנחות (שם) שהביאו פסוק זה כסימוכין להנ"ל. , רָצָה לוֹמַר הָעוֹבֵד כְּשֶׁמַּגִּיעַ סוֹף הַיּוֹם, שָׁב הוּא לְבֵיתוֹ וְסוֹעֵד אֶת לִבּוֹ, וּלְאַחַר מִכֵּן עוֹלֶה הוּא עַל יְצוּעוֹ וְנָם אֶת שְׁנַת הַלַּיְלָה שֶׁלּוֹ. בְּעֵת שֶׁיָּשֵׁן הוּא, אֵינוֹ מַרְגִּישׁ אִם אָכַל הַרְבֵּה אוֹ מְעַט, אֹכֶל כָּזֶה אוֹ אַחֵר. הָעִקָּר שֶׁבְּסוֹפָם שֶׁל דְּבָרִים הִגִּיעַ לִשְׂעַת מְנוּחָתוֹ לְאַחַר יוֹם שֶׁל עָמָל וַעֲבוֹדָה בּוֹ מִלֵּא אֶת מְלַאכְתּוֹ נֶאֱמָנָה. כָּךְ הֵם הַדְּבָרִים לְגַבֵּינוּ: בָּעוֹלָם הַבָּא לֹא מֻרְגָּשׁ אִם הָיִיתָ הָרַב הָרָאשִׁי אוֹ אֶחָד מִן הַמְּנִיָן, אִם לָבַשְׁתָּ שְׁחוֹר לָבָן אוֹ יָרֹק וּתְכֵלֶת, אִם סִיַּמְתָּ אֶת הַשַּׁ"ס אוֹ אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים. בָּעוֹלָם הַבָּא לֹא מַכְרִיעִים עַל פִּי הַקְּרִיטֶרְיוֹנִים הַלָּלוּ. הָעִקָּר שֶׁהִגַּעְתָּ לָעוֹלָם הַבָּא לְאַחַר עָמָל וַעֲבוֹדָה, לְאַחַר שֶׁעָשִׂיתָ אֶת הַמֻּטָּל **עָלֶיךָ**.

וְאֶת זֹאת לְמַדְנוּ מִקָּרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד. תִּבְנֶה אֶת עַצְמְךָ לְפִי מִי **שֶׁאַתָּה**, לְפִי מַה **שֶּׁבִּיכָלְתְּךָ**. וּמַה שֶּׁמֵּעֵבֶר לִיכָלְתְּךָ - הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ אֵינוֹ קַיָּם. לָכֵן אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁהָאִשָּׁה שֶׁנִּתְחַיְּבָה קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד בַּעֲלָהּ מֵבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ בִּשְׁמָהּ. וּבַתַּלְמוּדראה כל הסוגיה בנדרים (ל"ה ע"ב). הִתְעוֹרְרָה הַשְּׁאֵלָה בְּבַעַל עָשִׁיר הַאִם יָבִיא עָלֶיהָ קָרְבַּן עָשִׁיר בִּהְיוֹתוֹ כָּזֶה, אוֹ שֶׁמָּא יָבִיא עָלֶיהָ קָרְבַּן עָנִי בִּהְיוֹת שֶׁהָאִשָּׁה לְכְשֶׁעַצְמָהּ אֵין לָהּ דָּבָר מִשֶּׁלָּהּ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁקָּנְתָה הָאִשָּׁה קָנָה בַּעֲלָהּ, וְאִם כֵּן הַדִּין נוֹתֵן שֶׁיָּבִיא עָלֶיהָ קָרְבַּן עָנִי?

וְנִפְשַׁט הַסָּפֵק בַּגְּמָרָא מִדִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא שֶׁלָּמַד שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁהַבַּעַל מִתְחַיֵּב בִּכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ לִהְיוֹת אַחֲרַאי עַל כָּל צָרְכֶיהָ וְהוֹצָאוֹתֶיהָ שֶׁל אִשְׁתּוֹ, וּבִכְלָלָם לְשַׁלֵּם אֶת כָּל קָרְבְּנוֹתֶיהָ שֶׁמְּחֻיֶּבֶת בָּהֶם(כן לשון רש"י בנדרים שם, שחובת הבעל לשלם על הקרבנות שחייבת בהם. וברבינו ניסים (שם) ביאר דהיינו למעט נדריה ונדבותיה שאינו חייב לשלמם עבורה. וכל זה

דלא כהר"ש והתוספות יו"ט שכתבו שאף חטאות ואשמות של האשה אינם מוטלים על הבעל. ראה משנה סוף נגעים (פרק י"ג משנה י"ב). וראה עוד בפירוש "לב מבין" על הרמב"ם (שגגות פרק י' הלכה ו') שדן בחיובים אלו באורך ואכמ"ל. , לְפִיכָךְ אָכֵן נֶחְשֶׁבֶת גַּם הִיא לַעֲשִׂירָה כְּמוֹתוֹ, וּמְמֵילָא מֵבִיא עָלֶיהָ קָרְבַּן עָשִׁיר. וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּהִלְכוֹתָיובהלכות שגגות פרק י'. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְהָרה"ק מִקְּאמַארְנָא** זִיע"א בְּסִפְרוֹ **"אוֹצַר הַחַיִּים"**בבאורו על מצוה זו. שֶׁכָּתַב לְבָאֵר שֶׁכָּל אַרְבַּעַת הַחַטָּאִים הַנִּזְכָּרִים שֶׁחַיָּבִים עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד הֵם מִשָּׁרֶשׁ חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעֵת אֲכִלוֹ מֵעֵץ הַדַּעַת. וּבִפְנִימִים אֵלּוּ גָּרַם שֶׁכֹּחוֹת הַטֻּמְאָה יֵאָחֲזוּ וְיִינָקוּ מִבְּחִינַת "אֱלֹהִים שֶׁל מַעְלָה", וְהוֹרִיד לְמַטָּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ בִּבְחִינַת עוֹלִים וְיוֹרְדִים.

וְלָכֵן יֵשׁ צֹרֶךְ גָּדוֹל לְתַקֵּן אֶת חֶטְאוֹ בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת: בִּבְחִינַת **עַלְיָה**, שֶׁזֶּהוּ קָרְבַּן עוֹלָה שֶׁל הֶעָשִׁיר, וּבִבְחִינַת **יְרִידָה**, שֶׁזֶּהוּ קָרְבַּן יוֹרֵד שֶׁל הֶעָנִי. כָּל אֶחָד כְּפִי הַבְּחִינָה הַמְיֻעֶדֶת לוֹ לְפִי שׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, בִּכְדֵי לְתַקֵּן בִּשְׁלֵמוּת אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן.

מצוה קכ"ד: שלא להבדיל בחטאת העוף

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל"ויקרא ה', ח'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּעֵת שֶׁיָּבוֹאוּ לְהַקְרִיב קָרְבַּן חַטָּאת שֶׁל הֶעָנִי הַבָּא מִן הָעוֹף, שֶׁיְּזַהֵר הַכֹּהֵן שֶׁלֹּא לְהַפְרִיד הָרֹאשׁ מִן הַגּוּף בְּמִלִּיקָתוֹ לָגֶמְרֵי, אֶלָּא יִשְׁאֲרוּ גּוּף הָעוֹף וְרֹאשׁוֹ מְחֻבָּרִיםכן פירשו רוב הראשונים את אזהרת התורה "לא יבדיל", דלא כרש"י שפירש דהיינו שלא ימלוק שני סימנים אלא סימן אחד בלבד. , כְּפִי שֶׁרָאוּי וְהָדוּר לְקָרְבָּן לִהְיוֹת שָׁלֵם בְּהַקָּרָבָתוֹ.

אַף הַמְּלִיקָה הִנּוֹ שֶׁיֹּאחַז הַכֹּהֵן אֶת שְׁתֵּי רַגְלֵי הָעוֹף בֵּין שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו, וְאֶת שְׁתֵּי גַּפָּיו בֵּין שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו, וְיִמְלֹק אֶת רֹאשׁ הָעוֹף בְּצִפָּרְנוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחְתֹּךְ אֶת עֶצֶם הַמִּפְרֶקֶת שֶׁל הָעוֹף, וּלְאַחַר מִכָּן יַחְתֹּךְ גַּם כֵּן אֶת שְׁנֵי הַסִּימָנִים אוֹ אֶת רֻבּוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם בְּצִפָּרְנוֹ. וְזוֹ מֵהַמְּלָאכוֹת הַקָּשׁוֹת שֶׁהָיוּ נַעֲשׂוֹת בַּמִּקְדָּשׁ.

וּמִכָּל מָקוֹם אִם שִׁנָּה בְּאֹפֶן אֲחֵיזַת הָעוֹף בְּמִלִּיקָתוֹ עִם כָּל זֹאת הֶרְצָה הַקָּרְבָּן לְכַפֵּר עַל בְּעָלָיו. אֲבָל אִם הִבְדִּיל וְהִפְרִיד רֹאשׁ הָעוֹף מִגּוּפוֹ בְּמִלִּיקָתוֹ הֲרֵי הַקָּרְבָּן פָּסוּל וְהַכֹּהֵן

הָעוֹשֶׂה כֵּן חַיָּב מַלְקוּתראה כל זה בגמרא בזבחים (ס"ג – ס"ו) וברמב"ם בהלכותיו (פרק ז' מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ו' – ט'). .

רָמַז הַכָּתוּב – אִישׁ הָאֱלֹקִים

בְּהַקְרֵבַת קָרְבַּן הָעוֹף נִצְטַוֵּינוּ בִּשְׁנֵי צִוּוּיִים, הַנִּרְאִים כְּסוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה בְּמַטָּרָתָם: מִצַּד אֶחָד נִצְטַוֵּינוּ "**וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ**" – לַחְתֹּךְ וְלִמְלֹק אֶת רֹאשׁ הָעוֹף עַד שֶׁתִּשָּׁבֵר מִפְּרַקְתּוֹ, וּמִצַּד שֵׁנִי הֻזְהַרְנוּ בְּאַזְהָרָה חֲמוּרָה "**וְלֹא יַבְדִּיל**" – שֶׁלֹּא לְהַפְרִיד הָרֹאשׁ מִן הַגּוּף לְגַמְרֵי בְּמִלִּיקָתוֹ, אֶלָּא שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ גּוּף הָעוֹף וְרֹאשׁוֹ מְחֻבָּרִים זֶה לָזֶה. וְהַתְמִיהָה הִיא גְּדוֹלָה: לְהַפְרִיד אוֹ לֹא? לַחְתֹּךְ אוֹ לֹא? לָמָּה "לְסַבֵּךְ" אֶת הָעִנְיָנִים? אִם רְצוֹן הַתּוֹרָה לְהַשְׁאִיר אֶת הָעוֹף חַי – אָז נִקֹּף אוֹתוֹ לַלּוּל וּנְגַדְּלוֹ בְּנַחַת וּבְהַשְׁקֵט, וְאִם רְצוֹנָהּ לְהַקְרִיבוֹ לַה' – אָז נִשְׁחַט אוֹתוֹ עַד הַסּוֹף?! אֶתְמְהָה!!

אַךְ יָפֶה הִיא תּוֹרָתֵנוּ, מְתוּקוֹת הֵן מִצְוֹותֵינוּ, מְאִירוֹת וּמַחְכִּימוֹת כְּמוֹ נֵר בְּאִישׁוֹן לַיְלָה. וְכָךְ רָאִינוּ לוֹמַר בס"ד:

הַקָּרְבָּן כַּיָּדוּעַ מַטָּרָתוֹ לְהוֹדִיעַ לָאָדָם אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלֵךְ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה, לְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו וּלְיַשֵּׁר אוֹרְחוֹתָיו. וְהָעוֹף הוּא מֵהַמְיֻחָדִים שֶׁבַּנִּבְרָאִים: פְּעָמִים שֶׁתִּרְאֵהוּ רוֹבֵץ עַל הָאָרֶץ, תֵּת אַחַר מָזוֹן בָּאֲדָמָה וּמְדֻדֶּה בֵּין הַסְּלָעִים, וּפְעָמִים שֶׁתִּרְאֵהוּ פּוֹרֵשׂ כְּנָפַיִם וּמַגְבִּיהַּ עוּף עַד שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. נוֹשֵׁק וּמְחַבֵּר הוּא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ כְּאִלּוּ הָיוּ שְׁנֵיהֶם מָנָת חֶלְקוֹ וְגוֹרָלוֹ. וְעַם יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ נִמְשְׁלוּ לְיוֹנָהכן דרשו חז"ל עה"פ (תהלים ס"ח, י"ד) "כנפי יונה נחפה בכסף" - זוהי כנסת ישראל. , שֶׁאַף הֵם רַגְלֵיהֶם בָּאָרֶץ וְרֹאשָׁם מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה. וּבְמַעֲשֵׂיהֶם וּבְמִצְוֹותֵיהֶם מְחַבְּרִים וּמְאַחֲדִים הֵם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, אֶת הַנִּשְׁמִיּוּת וְאֶת הָרוּחָנִיּוּת.

וְאֶת זֹאת מוֹרָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה בְּקָרְבַּן הָעוֹף, שֶׁמִּצַּד אֶחָד עָלֵינוּ לְהַפְרִיד אֶת הָרֹאשׁ מֵהַגּוּף, לְהַגְבִּיהַּ אֶת עַצְמֵנוּ וּלְהִתְעַלּוֹת וְלִדְבֹּק בָּעֶלְיוֹנִים, אַךְ מִצַּד שֵׁנִי לֹא לְהִנָּתֵק לְגַמְרֵי מֵהַגּוּף, אֶלָּא לְהִשָּׁאֵר עִם הַחֹמֶר וּלְהָפְכוֹ לְצוּרָה, לְהִשָּׁאֵר עִם הָאַרְצִיּוּת וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְרוּחָנִיּוּת. אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִשָּׁאֵר מְחֻבָּר כָּל כָּלּוֹ לַגּוּף וְלַחֹמֶר, וְלִשְׁקֹעַ בְּהַבְלֵי עוֹלָם חוֹלֵף, אַךְ גַּם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת מִבְּלִי לְהַעֲלוֹת אֶת הַנִּשְׁמִיּוּת יַחַד אִתּוֹ לַמְּרוֹמִים.

כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל עַל **מֹשֶׁה רַבֵּנוּ**, אֲבִי הַנְּבִיאִים, מְקַבֵּל הַתּוֹרָה מִיְּדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים" - מֵחֶצְיוֹ וּלְמַטָּה אִישׁ, מֵחֶצְיוֹ וּלְמַעְלָה אֱלֹקִיםאמרת רבי אבין במדרש רבה פרשת וזאת הברכה. . בַּגּוּף הָרֵי הוּא כְּכָל הָאָדָם, אַךְ בְּרֹאשׁ מְשׁוֹטֵט הוּא בָּעוֹלָמוֹת

הָעֶלְיוֹנִים. נָכוֹן אֲנִי אוֹכֵל, נָכוֹן אֲנִי שׁוֹתֶה, אֲבָל הָרֹאשׁ נִשְׂאַר תָּפוּס בַּבְּרָכָה, הַמַּחְשָׁבָה שְׁקוּעָה בִּרְצוֹן הָאֱלֹקִים.

וְלֹא רַק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִדְרָשׁ לִהְיוֹת כָּךְ, אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאַחַת מֵאִתָּנוּ מַתְאִימִים וּמְיֹעָדִים לְזֹאת הַתַּכְלִית. כְּשֶׁאוֹכְלִים – לֶאֱכֹל בַּכַּשְׁרוּת הַמַּתְאִימָה וּבְטָהֳרַת הַיָּדַיִם וּבִבְרָכָה בְּכַוָּנָהכמבואר בהלכות נטילת ידים וברכות והסעודה. וכמובא בספרים הקדושים שמאכ"ל אותיות מלא"ך, לרמוז שבכח האכילה יכול האדם להעפיל לדרגת מלאך. , כְּשֶׁיְּשֵׁנִים – לִישֹׁן כְּמוֹ שֶׁהוֹרוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ לְאַחַר קְרִיאַת שְׁמַע עַל הַמִּטָּה וּמִתּוֹךְ מַחְשֶׁבֶת טָהֳרָההיינו שלא לישן על בטנו אלא על צדו, ועיין שלחן ערוך אורח חיים (סימן רל"ט) ובנו"כ שם. , כְּשֶׁיְּגֵעִים לְפַרְנָסָתֵנוּ – לִשְׂא וְלִתֵּן בְּיֹשֶׁר וּבֶאֱמוּנָה וּלְהַפְרִישׁ מֵהָרֶוַח לְצְדָקָהראה שבת (ל"א ע"א) ובבא בתרא (פרק קמא) וכתובות (ס"ו ע"ב). , וְכֵן הָלְאָה בְּכָל פְּעֻלָּה חָמְרִית שֶׁעוֹבֶרֶת תַּחַת יָדֵינוּ. וּכְפִי שֶׁלִּמְּדוּנוּ **חֲכָמֵינוּ** ז"ל בַּתַּלְמוּד שֶׁשִּׁשָּׁה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בִּבְנֵי אָדָם, שְׁלֹשָׁה כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וּשְׁלֹשָׁה כִּבְהֵמוֹת: יֵשׁ לָהֶם דַּעַת, וּמְהַלְכִים בְּקוֹמָה זְקוּפָה, וּמְדַבְּרִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ - כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְאוֹכְלִים וְשׁוֹתִים, וּפָרִים וְרַבִּים, וּמוֹצִיאִים רֵעִי - כִּבְהֵמָהחגיגה (ט"ז ע"א). . וְצָרִיךְ לְהָבִין מָה רָצוּ רַבּוֹתֵינוּ לְלַמְּדֵנוּ בָּזֶה? וְכִי לֹא יָדוּעַ לָנוּ שֶׁאָנוּ הוֹלְכִים בְּקוֹמָה זְקוּפָה, וְשֶׁאָנוּ אוֹכְלִים וְכוּ'?! אֶלָּא מַה שֶּׁרָצוּ הוּא לְהַבְהִיר לָנוּ נֶחְרָצוֹת: **כָּל זֶה נֶאֱמַר בְּךָ** – אַתָּה עָלֶיךָ לִהְיוֹת כְּמַלְאָךְ, וְלִהְיוֹת כִּבְהֵמָה. תִּדְמֶה לְכָל אֶחָד בְּמַה שֶּׁצָּרִיךְ, וּתְחַבֵּר אֶת שְׁנֵי הַדְּבָרִים יַחַד לְהַעֲלוֹתָם לְקָרְבָּן לַה'. תֹּאכַל – אֲבָל בְּדַעַת, תִּפְרֶה וְתִרְבֶּה – אֲבָל בְּקוֹמָה זְקוּפָה, תּוֹצִיא – אֲבָל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה. תַּחְתּוֹךְ בֵּין הַשִּׁנַּיִם, אֲבָל אַל תַּפְרִיד!

וְזֶהוּ פֵּשֶׁר חֲלוֹמוֹ שֶׁל **יַעֲקֹב אָבִינוּ** ע"ה בּוֹ רָאָה "סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו"בראשית כ"ח, י"ב. וראה ב"כלי יקר" שפירש שם כעין מה שהבאנו כאן. . הַיְנוּ שֶׁסֻּלָּם הָעֶלְיָה הָאֱמִתִּי שֶׁל הָאָדָם הוּא דַּוְקָא זֶה הַמֻּצָּב בְּתוֹךְ הָאַרְצִיּוּת וְהַגַּשְׁמִיּוּת, אַךְ רֹאשׁוֹ מוּנָח בָּרוּחָנִיּוּת וּבָעֶלְיוֹנִים, וְכָל עֶלְיוֹתָיו וִירִידוֹתָיו הֵן בִּבְחִינַת מַלְאָךְ הַמַּעֲלֶה אֶת הַכֹּל לְגָבוֹהַּ, אֲזַי הִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו. וְהַמִּתְבּוֹנֵן יֶחֱזֶה שֶׁכְּכָל שֶׁהַסֻּלָּם מֻצָּב יוֹתֵר אַרְצָה – כָּךְ רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ יוֹתֵר הַשָּׁמַיְמָה, כְּשֵׁם שֶׁבַּבְּאֵר כְּכָל שֶׁהַמַּיִם יוֹתֵר עֲמֻקִּים כָּךְ הֵם יוֹתֵר זַכִּים וְנְקִיִּיםשכן מצינו בדברי רבותינו שדוקא הדברים בהם היצר וההתגשמות יותר חזקים הם אלו המעשים הרוחניים והנשגבים ביותר, כגון האכילה ותשמיש המטה ועוד, ואכמ"ל. .

וְלָכֵן לִמְּדוּנוּ **רַבּוֹתֵינוּ** ז"ל שֶׁגּוּף בָּרִיא וְשָׁלֵם מִדַּרְכֵי ה' הוּאלשון הזהב של רבינו הרמב"ם בהלכות דעות (ריש פרק ד'). , כִּי לְלֹא הַגּוּף הַבָּרִיא לֹא נִתָּן יִהְיֶה לַעֲבֹד אֶת ה' כָּרָאוּי, וְלָכֵן חוֹבָתֵנוּ לִשְׁמֹרוֹ וּלְהַבְרִיאוֹ כְּפִי צָרְכּוֹ וְלֹא לְזַלְזֵל בִּצְרָכָיו. וְהַזּוֹכֵר יְסוֹד זֶה לִשְׁמֹר עַל הַחִבּוּר

הַנַ"ל בֵּין הָרֹאשׁ לַגּוּף, וּלְהַעֲלוֹת אֶת שְׁנֵיהֶם יַחַד לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, זֶהוּ עוֹבֵד ה' הַשָּׁלֵם וְהַכּוֹלֵל.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּדבסוגיה בזבחים (שם). נֶחְלְקוּ הַתַּנָּאִים בַּהֲבָנַת דִּבְרֵי הַכָּתוּב גַּבֵּי חַטָּאת הָעוֹף "**וְלֹא יַבְדִּיל**" מַהִי כַּוָּנַת הַתּוֹרָה:

לְדַעַת **רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן** הַתּוֹרָה פָּטְרָה אֶת הַכֹּהֵן מִלְּהַבְדִּיל בְּחַטַּאת הָעוֹף, אוּלָם אִם רָצָה הַכֹּהֵן לְהַבְדִּיל הֲרֵי זֶה רַשַּׁאי, שֶׁלֹּא כְּמוֹ בְּעוֹלַת הָעוֹף שֶׁחִיְּבָה הַתּוֹרָה לְהַבְדִּיל. אוּלָם לְדַעַת **חֲכָמִים** הַתּוֹרָה אָסְרָה עַל הַכֹּהֵן לְהַבְדִּיל בְּחַטַּאת הָעוֹף, כְּמוֹ בִּשְׂאָר לָאוִין שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁלְּשׁוֹן "לֹא" הוּא לְאִסּוּר. וְכֵן נִפְסַק בַּמִּשְׁנָה וּבָרַמְבַּ"סבהלכות מעשה הקרבנות (שם). .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר אַזְהָרַת "לֹא יַבְדִּיל" עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רָאָה לְהָרה"ק בַּעַל **הַדֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם** זִיע"אפרשת ויקרא. שֶׁכָּתַב שֶׁפְּעָמִים שֶׁהָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מֵרוֹב שְׁקִיעוּתוֹ וְיִגִיעָתוֹ בַּתּוֹרָה עָלוּל לְהַפְסִיק מִמַּחְשַׁבְתּוֹ וּמִדְּבֵקוּתוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְכֵּן כתב המהר"ל מפראג זצ"ל בהקדמה לספרו "תפארת ישראל" שפעמים שאהבת התורה עלולה להוות דוקא סתירה והפרעה לאהבת ה'. כי התורה חביבה מאוד על לומדיה, ובשביל אהבתם לתורה פעמים שמסתלקת אהבת המקום באותה שעה שעוסקים בה. וראה עוד מענין זה בספר "מכתב מאליהו" (חלק ה' עמוד 369) ואכמ"ל. . וְעַל כָּךְ בָּאָה אַזְהָרַת "לֹא יַבְדִּיל" לְהוֹרוֹת לָאָדָם הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁלֹּא יַפְרִיד אֶת הַגּוּף מֵהָרֹאשׁ דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַפְרִיד עַצְמוֹ מֵהַדְּבֵקוּת בְּבוֹרֵא יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ שְׁקִיעוּתוֹ בַּתּוֹרָה, שֶׁאִם כֵּן זוֹ תּוֹרָה דִּלֹּא סִלְקָת וּפָרְחָת לְעֵילָא, וְלֹא תְּהֵא לְרָצוֹן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא יַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ גַּם בְּאוֹתָהּ הָעֵת בְּדְבֵקוּת בְּבוֹרֵא יִתְבָּרַךְ.

וּבְשֵׁם זְקֵנוֹ רַבֵּנוּ **הַבַּעַל שֵׁם טוֹב** הַקָּדוֹשׁ זִיע"א הֵבִיא שֶׁפֵּרֵשׁ עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ אֶת מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ"ל "**אֵינוֹ דּוֹמֶה שׁוֹנֶה פְּרָקוֹ מֵאָה פְּעָמִים לְשׁוֹנֶה פְּרָקוֹ מֵאָה וְאֶחָד**"חגיגה ט' ע"ב. שֶׁרָצוּ לוֹמַר בְּדִבְרֵיהֶם שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לִשְׁנוֹת אֶת פִּרְקוֹ מֵאָה פְּעָם, אֲבָל יַחַד עִם הַקָּבָּ"ה שֶׁנִּקְרָא אֶחָד, וְלֹא שֶׁתִּתְחַלֵּשׁ דְּבֵקוּתוֹ בְּבוֹרֵא יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ שְׁקִיעוּתוֹ בְּלִמּוּדוֹוראה עוד מזה בצוואת הריב"ש מה שכתב בזה ואכמ"ל. . וְדִפח"ח.

מצוה קכ"ה: שלא ליתן שמן זית במנחת החוטא

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן"ויקרא ה', י"א. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, בְּעֵת שֶׁיַּקְרִיבוּ קָרְבַּן חַטָּאת שֶׁל עָנִי הַבָּאָה מִן הַמְּנָחוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁלֹּא יִתְּנוּ בָּהּ שֶׁמֶן. וְזֶה לַמְּרוֹת שֶׁשְּׁאָר הַמְּנָחוֹת כֵּן טְעוּנוֹת שֶׁמֶן, בְּמִנְחַת הַחוֹטֵא אָסְרָה הַתּוֹרָה לִיתֵּן שֶׁמֶן(כן מבואר במשנה במנחות (נ"ט) וברמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ב הלכה ז') שכל המנחות טעונות שמן מלבד מנחת החוטא ומנחת הקנאות. .

וְאִם עָבַר הַכֹּהֵן וְנָתַן בְּמִנְחַת הַחוֹטֵא אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא שֶׁמֶן וְהִקְרִיבָהּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מַלְקוּת, וְהַמִּנְחָה נִפְסָלָה. אוּלָם אִם לֹא עֵרֵב אֶת הַשֶּׁמֶן בַּמִּנְחָה אֶלָּא רַק נָתַנוֹ בְּתוֹךְ כֶּלִי וְהִנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּנְחָה, אֵינוֹ עוֹבֵר בָּזֶה עַל אַזְהָרַת "לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן" וְהַמִּנְחָה לֹא נִפְסְלָהכן למדו בגמרא שם (ס' ע"א) מלשון הכתוב "עליה" – דוקא בגופה של מנחה אסרה התורה ליתן השמן. וכן נפסק ברמב"ם (שם). .

רָמַז הַכָּתוּב – כְּסוּי חֵטְאָה

תֹּשַׁע סוּגֵי מְנָחוֹת הָיוּ קְרֵבוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּשֶׁכֻּלָּן טְעוּנוֹת לוֹג שֶׁמֶן עַל כָּל עִשָּׂרוֹן שֶׁל קֶמַח וְקֻמָּץ לְבוֹנָה, מִלְּבַד שְׁתֵּי מְנָחוֹת שֶׁהָיוּ קְרֵבוֹת בְּלֹא שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה כְּלָל: **מִנְחַת הַסּוֹטָה וּמִנְחַת חוֹטֵא עָנִי**. וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ, נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ, עַל מַה וְלָמָּה פָּטְרָה הַתּוֹרָה אֶת הַחוֹטֵא מִנְּתִינַת הַשֶּׁמֶן וְהַלְּבוֹנָה? וְכִי יֵשׁ חוֹטֵא נִשְׂכָּר שֶׁמַּקֵּל אַתָּה בְּעָנְשׁוֹ וּבְכַפָּרָתוֹ? אַדְרַבָּה! הַדִּין נוֹתֵן שֶׁהַחוֹטֵא יִתְחַיֵּב בְּיוֹתֵר שֶׁמֶן, לְכַפֵּר עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים?!

אָמְנָם חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁכָּל רָז לֹא אָנִיס לָהֶם וְכָל נִסְתָּר לִפְנֵיהֶם גָּלוּי עָנוּ גַּם אֶת הַתְּשׁוּבָה: שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּנוֹ שֶׁל הַחוֹטֵא מְהֻדָּרכן הובא מרבי שמעון במנחות (ו' ע"ב). . הוֹלֵךְ לוֹ הַחוֹטֵא לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּשֶׁבְּיָדָיו סַל שֶׁל קָרְבַּן מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וּבְלִבּוֹנָה. רֵיחַהּ הַנָּעִים וּמַרְאֵהּ הַמְּבֹרָךְ מוֹשְׁכִים וְזוֹהֲרִים, רַק חָסֵר שֶׁיֵּצֵא בְּתַפִּים וּבְמִחוֹלוֹת עַל הַזְּכוּת שֶׁנִּפְלָה בְּחֶלְקוֹ לַעֲבֹר עֲבֵרָה וּלְהָבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ!!! הַלְּזֹאת יִקָּרֵא חַטָּאת?! הַלָּזֶה יִקָּרֵא בַּעַל עֲבֵרָה הַמִּתְחָרֵט?! אָדָם הַמִּתְחָרֵט וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּדָבָר שֶׁעָשָׂה מְחַפֵּשׂ מָקוֹם בּוֹ יוּכַל לְקַבֵּר אֶת כְּלִמָּתוֹ, וְלֹא יַעֲלֶה עַל דַּל שְׂפָתָיו אֶת זִכְרָהּ, אַף לֹא מִתּוֹךְ שִׁנָּהּ! אִם כֵּן כֵּיצַד יָבִיא זֶה קָרְבָּן הָדוּר וּמְפֹאָר בְּכָל מִינֵי שְׂמָנִים וּבְשָׂמִים?! לָכֵן אָסְרָה הַתּוֹרָה לְעָרֵב שׁוּם שֶׁמֶן אוֹ לְבוֹנָה בְּמִנְחַת הַחוֹטֵא.

וּכְדֶגְמַת אוֹתוֹ חוֹטֵא, כָּךְ יֵשׁ לְכָל אֲשֶׁר זָנַח אֶת תַּעְתּוּעֵי הַיֵּצֶר וְיִשֵּׁר אֶת אוֹרְחוֹתָיו לְאוֹרְחוֹת צַדִּיקִים לְהִתְבַּיֵּשׁ וּלְהִתְבּוֹשֵׁשׁ בַּעֲבָרוֹ וּלְכַסּוֹת פִּשָּׁעָיו מִבְּנֵי אָדָם(כן הביא הגה"צ רבי אליהו

דסלר זצ"ל בספרו "מכתב מאליהו" (חלק ד' מאמר התשובה) שהחוטא בכח תשובתו וצערו על מעשיו הרי זה כאילו מקריב ממש את חלבו ואת דמו, ונמצאת תשובתו בבחינת קרבן ממש. . כִּי אִם מַזְכִּיר וּמְסַפֵּר הוּא עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים לְכָל שׁוֹאֵל, וּמְשַׁתֵּף אֶת הַכְּלָל בָּ"עָבָר הַזּוֹהֵר" שֶׁהָיָה לוֹ, נִמְצָא שֶׁמִּתְהַדֵּר הוּא בְּחַטָּאתוֹ, וְעַזּוּת פָּנִים הִיא לוֹלשון הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ב' הלכה ה'). , וְלֹא לְזֹאת בַּעַל תְּשׁוּבָה יִקָּרֵא.

כָּךְ דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זָ"ל אֶת דִּבְרֵי **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה "אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה"תהלים ל"ב, א'. מִכָּאן שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לְהַסְתִּיר אֶת חַטָּאוֹת נְעוּרָיו וְלֹא לְפָרְסָמָן‏ויומא (פ"ו ע"ב). וראה שם שאם היה זה חטא לחבירו אזי חייב להודות בפניו כדי שימחל לו עליו, וכן אם היה זה חטא שכבר נתפרסם ושואלים מי עשאו גם כן יודה בכך. , שֶׁמִּעוּט כְּבוֹד שָׁמַיִם הוּא לְסַפֵּר לַרַבִּים אֶת מַעֲשָׂיו הָרָעִיסכן פירש רש"י ז"ל (שם) בד"ה "בחטא". .וְעוֹד שֶׁבָּזֶה מַרְאֶה הוּא שֶׁאֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ בָּהֶם בֶּאֱמֶת, וַהֲרֵי לְמִדּוּנוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל שֶׁהַבּוּשָׁה בַּעֲבֵרָה הִיא זוֹ שֶׁמּוֹחֶקֶת וּמְבַטֶּלֶת אוֹתָהראה ברכות (י"ב ע"ב) ותוספות בברכות (ל"ד ע"ב). . לָכֵן מִצְוַת הַתּוֹרָה הִיא שֶׁאָדָם שֶׁהִצְטַבְּרוּ בְּגוּפוֹ מוֹתְרוֹת מַאֲכָל "וְיָצָאתָ שָׁמָּה... וְחָפַרְתָּה... וְשַׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת צֵאָתֶךָ, כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ"דברים כ"ג י"ג – ט"ו. . אֵין מִצְוָה לְפַרְסֵם אֶת הַפְּסֹלֶת שֶׁבְּךָ, אַדְרַבָּה יֵשׁ בָּזֶה הַרְחָקַת הַשְּׁכִינָה מֵעָלֶיךָ, אֶלָּא הִתְכַּסֵּה בְּבוּשָׁה גְּדוֹלָה וּגְנֹז מִיָּד אֶת עֲבָרְךָ.

בְּכָלָל הַדְּבָרִים, שֶׁכְּשֶׁבָּאִים זוֹג לְהָקִים בַּיִת כָּשֵׁר וְנֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, עַל אַדְנֵי הַתּוֹרָה וְהַקְּדֻשָּׁה, שֶׁלֹּא יַכְנִיסוּ עִמָּם לְבֵיתָם הֶחָדָשׁ אֶת עֲבָרָם הָרַע. לֹא סִפּוּרִים, וְלֹא חֲוָיוֹת, לֹא רְשָׁמִים, וְלֹא זִכְרוֹנוֹת. נְקִיּוּת הַדִּבּוּר וְהַמַּחְשָׁבָה בֵּין בְּנֵי הַזּוּג הִיא מִיסּוֹדוֹת הַבַּיִת וַחֲסִינוּתוֹ, אִם כֵּן לָמָּה לְהַזְכִּיר בּוֹ נִשְׁכָּחוֹת שֶׁמּוּטָב הָיָה לוּ לֹא הָיוּ כְּלָל וּמֵעוֹלָם?! מַה יּוֹסִיף לִבְנְיַן הַקֶּשֶׁר שֶׁל בְּנֵי הַזּוּג הַזֶּה אִם יְסַפְּרוּ זֶה לָזוֹ אֶת כִּשְׁלוֹנוֹת הַיַּלְדוּת וְאֶת חֶסְרוֹנוֹת הֶעָבָר שֶׁלָּהֶם? מַה שֶּׁהָיָה הָיָה, וּמִכָּאן וּלְהַבָּא יֵשׁ לְהַתְחִיל מֵהַתְחָלָה.

וּכְשֵׁם שֶׁהַגֵּר בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְנִסְתַּפַּח לְעַם יִשְׂרָאֵל הֲרֵי הוּא כִּתִינוֹק שֶׁנּוֹלַד מִבְּלִי שׁוּם קֶשֶׁר לְעֶבְרוֹיבמות (כ"ב ע"א). , כָּךְ בַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לְהַרְגִּישׁ שֶׁהוּנוֹ כְּתִינוֹק חָדָשׁ שֶׁנּוֹלַד מַמָּשׁ מִבְּלִי שׁוּם קֶשֶׁר אוֹ זֵכֶר לַעֲבָרוֹ. וּכְפִי שֶׁהִבְהִיר רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּהִלְכוֹתָיופרק ב' מהלכות תשובה. : אֵיזֶהוּ בַּעַל תְּשׁוּבָה? זֶהוּ שֶׁמֵּסִיר חֶטְאוֹ מִמַּחְשַׁבְתּוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁמַּרְגִּישׁ וְאוֹמֵר שֶׁהוּא אָדָם אַחֵר וְאֵינוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁעָשָׂה אֶת אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים. בֶּטַח וּבֶטַח שֶׁלֹּא לְהִתְפָּאֵר בָּהֶם וּלְהִתְנָאוֹת בָּהֶם, וּלְסָפְרָם לְכָל עוֹבֵר וָשָׁב, שֶׁבָּזֶה מַחְלִישׁ הוּא אֶת כֹּחַ תְּשׁוּבָתוֹ וּמַחֲזִיר אֶת עַצְמוֹ לַעֲבָרוֹ הָרַע.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

כָּתַב רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** בְּהִלְכוֹתָיוהלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ב הלכה ח'). בְּזֶה"ל: "נָתַן (שֶׁמֶן) וְהִקְרִיב – לוֹקֶה".

וּבְסֵפֶר "**מַעֲשֵׂי לְמֶלֶךְ**"להג"ר ישעיה זילברשטיין זצ"ל. עַל הָרַמְבַּ"ם הִקְשָׁה עַל דְּבָרָיו שֶׁהֲרֵי אַזְהָרַת הַתּוֹרָה גַּבֵּי נְתִינַת שֶׁמֶן לֹא נֶאֱמְרָה בִּלְשׁוֹן "לֹא **יַקְרִיב** עָלֶיהָ שֶׁמֶן" אֶלָּא "לֹא **יָשִׂים**", דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר בְּעֶצֶם נְתִינַת הַשֶּׁמֶן עַל הַחַטָּאת מִיָּד נִפְסְלָה הַמִּנְחָה וְהַכֹּהֵן עוֹבֵר אְסוּר, וְלָאו דַּוְקָא בְּהַקְרָבָתוֹ. וְכֵן נִרְאֶה מֵהַסְּגָיָה בְּמִנְחוֹת הָעוֹסֶקֶת בְּדִין זֶה. אִם כֵּן, מַדּוּעַ כָּתַב הָרַמְבַּ"ם שֶׁדַּוְקָא אִם "**נָתַן וְהִקְרִיב** לוֹקֶה"? וְנִשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם.

אוּלָם בְּסֵפֶר **לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת**להגה"ק רבי ישראל מאיר הכהן – החפץ חיים זצוק"ל. הֶעֱלָה שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם לֹא מִתְחַיֵּב הַכֹּהֵן בִּנְתִינַת שֶׁמֶן בַּמִּנְחָה אֶלָּא מִשֶּׁהִקְרִיבָהּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְרַק לְעִנְיַן פַּסְלוּת הַמִּנְחָה הִיא נִפְסֶלֶת מִיָּד מִשֶּׁעֵרַב בָּהּ אֶת הַשֶּׁמֶן, וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּעוֹד מָקוֹמוֹתראה בהלכות פסולי המוקדשין (פרק י"א הלכה י'). . וּלְפִי זֶה מִתְיַשֶּׁבֶת לְשׁוֹן הַזָּהָב שֶׁל הָרַמְבַּ"ם הֵיטֵב. וְדוֹ"ק.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר טַעַם אַזְהָרַת "לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן" עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**אִמְרַת הַצְּרוּפָה**" שֶׁכָּתַב שֶׁהַשֶּׁמֶן הַבָּא בְּקָרְבַּן הַמִּנְחָה הֲרֵי הוּא מְרַמֵּז לַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהִיא שְׁכִינְתָּא עִילָּאָה הַשּׁוֹרָה עַל מֵבִיא הַמִּנְחָה, וְנִרְמָז בְּכָךְ שֶׁתֵּבת "**שֶׁמֶן**" בְּחִלּוּפֵי אַתְבַּ"ש הוּא שֵׁם "**בי"ט**", הָעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא שֵׁם **אֶהְיֶ"ה**.

וּבִהְיוֹת שֶׁהַחוֹטֵא בְּחָטְאוֹ הֵסִיר מֵעָלָיו אֶת הַמָּאוֹר הָעֶלְיוֹן וְסִלֵּק אֶת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה מֵעַל פָּנָיו, עַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יִתֵּן חוֹטֵא זֶה שֶׁמֶן בְּמִנְחָתוֹ, כְּדֵי לְהוֹרוֹת וּלְהוֹדִיעַ שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים הַלָּלוּ, וְנִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה מֵעַל פָּנָיו.

מצוה קכ"ו: שלא ליתן לבונה במנחת החוטא

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה"ויקרא ה', י"א. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, בְּעֵת שֶׁיַּקְרִיבוּ קָרְבַּן חַטָּאת שֶׁל עָנִי הַבָּא מִן הַמְּנָחוֹת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁלֹּא יִתְּנוּ בָּקָרְבַּן לְבוֹנָה. וְזֶה לַמְרוֹת שֶׁשְּׁאָר הַמְּנָחוֹת בֵּן טְעוּנוֹת קֹמֶץ לְבוֹנָה, בְּמִנְחַת הַחוֹטֵא אָסְרָה הַתּוֹרָה לִיתֵּן לְבוֹנָתָהכן מבואר

במשנה במנחות (נ"ט) וברמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ב הלכה ז') שכל המנחות טעונות שמן ולבונה מלבד מנחת חוטא ומנחת קנאות. .

וְאִם עָבַר הַכֹּהֵן וְנָתַן בַּמִּנְחָה כַּזַּיִת לְבוֹנָה, מְבֹאָר בַּתַּלְמוּד שֶׁאָמְנָם הַמִּנְחָה נִפְסָלָה, אוּלָם עֲדַיִן בְּיָדוֹ לְתַקְנָהּ עַל יְדֵי שֶׁיְּלַקֵּט הַלְּבוֹנָה מִתּוֹכָהּ. וְרַק אִם **הִקְרִיבָהּ** כְּמוֹת שֶׁהִיא עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ הֲרֵי זֶה חַיָּב מַלְקוֹתבמשנה שם. ובגמרא שם נתבאר שרק אם נתן עליה לבונה שחוקה שאין מציאות להוציא את כולה הרי המנחה נפסלה לעולמים ואין לה תקנה. . וְאַזְהָרָה זוֹ הִנָּהּ אַזְהָרָה נִפְרֶדֶת מֵאַזְהָרַת "לֹא יִתֵּן עָלֶיהָ שֶׁמֶן" הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, וְלוֹקֶה עַל כָּל אַחַת מֵהֶן בִּפְנֵי עַצְמָהּ. וְאִם לֹא עֵרֵב אֶת הַלְּבוֹנָה בַּמִּנְחָה, אֶלָּא נְתָנָהּ בְּתוֹךְ כֵּלִי וְהִנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּנְחָה, אֵינוֹ עוֹבֵר בָּזֶה עַל אַזְהָרַת "לֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה", וְהַמִּנְחָה לֹא נִפְסְלָה, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל גַּבֵּי אַזְהָרַת "לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן"ראה כל זאת ברמב"ם שם. .

רָמַז הַכָּתוּב – זֶהֳמַת הַחֵטְא

הַשֶּׁמֶן וְהַלְּבוֹנָה הִנָּם סַמָּנִים חֲשׁוּבִים וִיקָרִים בְּיוֹתֵר, הַמְפָאֲרִים אֶת קָרְבַּן הַמִּנְחָה. הַמִּנְחָה לִכְשֶׁעַצְמָהּ לְלֹא אוֹתָם רְכִיבִים נִרְאֵית מְאֹד דַּלָּה וַעֲלוּבָה, חֲסֵרַת יֹפִי וּנְטוּלַת רֵיחַ. וְלֹא לְחִנָּם מָנְעָה הַתּוֹרָה נְתִינַת סַמָּנִים אֵלּוּ בְּמִנְחַת הַחוֹטֵא. לְלַמֶּדְךָ, שֶׁאָדָם שֶׁנִּתְלַכְלֵךְ בְּחֵטְא, נִטְלָה מִמֶּנּוּ כָּל נֶזֶר וַעֲטָרָה, וְאָבַד מִמֶּנּוּ כָּל חֵן וְרֵיחַ שֶׁל קְדֻשָּׁהוראה בספר "עיר מקלט" לרבי דוד לידא זצ"ל שכתב שהשמן והלבונה מורים על הגדולה אשר בהם נמשחים המלכים והכהנים, וכן כפי שרואים אנו בחוש שהשמן צף ועולה תמיד כלפי מעלה, וכל זה אינו שייך בבעל העבירה. .

בְּכָל אֶחָד וְאֶחָת מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ שְׁנֵי כֹּחוֹת הַמְחֻבָּרִים יַחַד: **גּוּף וּנְשָׁמָה**. וּלְכָל אֶחָד מֵהַשְּׁנַיִם יֵשׁ אֶת הַתֹּאַר וְהַמַּרְאֶה שֶׁלּוֹ. יֵשׁ אָדָם שֶׁגּוּפוֹ חָסוֹן וְנָאֶה, אַךְ נִשְׁמָתוֹ מְכֹעֶרֶת וַחֲלוּשָׁה, וְיֵשׁ שֶׁגּוּפוֹ מַדִּיף נִיחוֹחוֹת עֲרֵבִים, אַךְ נִשְׁמָתוֹ סְרוּחָה וְדוֹחָה. הוֹאִיל וּבְשָׁעָה שֶׁמִּתְנָאֵל אָדָם בַּעֲבֵרָה, מִיָּד נִדְבָּקֶת בּוֹ זֶהֳמַת הַחֵטְא וּמַפְסִידָה לוֹ אֶת צוּרָתוֹ וְאֶת צַלְמוֹ, עַד שֶׁמִּי שֶׁעֵינָיו קְדוֹשׁוֹת וְזַכּוֹת רוֹאֶה וּמְזַהֶה מִיָּד אֶת פְּגָמָיו וְאֶת עֲוֹנוֹתָיו עַל עַצְמוֹתָיווכמו שכתוב (יחזקאל ל"ב, כ"ז) "ותהי עוונותם על עצמותם". וכן פירש הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' זיע"א את מאמר חז"ל (גיטין ב' ע"ב) "בפני נכתב ובפני נחתם" שעל פניו של האדם נכתבים ונחתמים כל עוונותיו. .

יֹפִי אֲמִתִּי שַׁיָּךְ רַק אֵצֶל אָדָם הַפָּרוּשׁ מִן הַחֵטְא. וְלָכֵן אָמְרוּ **רַבּוֹתֵינוּ** זִ"ל שֶׁכָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵן בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא יֶרֶא שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר "וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו"אימרת רב פפא בסוכה (מ"ט ע"ב). . וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר "לַעֲנָיִים יִתֵּן חֵן"משלי ג', ל"ד. , בִּהְיוֹת שֶׁהֵעָנָו מֻחְזָק הוּא שֶׁלֹּא יֶחֱטָא, וְעַל כֵּן מֻכְתָּר הוּא בְּכֶתֶר הַחֵן. וּכְפִי שֶׁכִּנְּתָה הַתּוֹרָה אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק "יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה"בראשית ל"ט, ו'. , שֶׁיָּפְיוֹ **הָרוּחָנִי** הוּא זֶה שֶׁהִשְׁפִּיעַ גַּם עַל יָפְיוֹ

הַגַּשְׁמִיראה בפירוש רש"י ז"ל שם. . וְכָל מִי שֶׁחָכְמָה וְהַשְׂכֵּל בּוֹ פָּנָיו מְאִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו"קהלת ח', א'. וראה בפירוש המהרי"ץ שם. . וּכְפִי שֶׁיָּדוּעַ לְיוֹדְעֵי חָכְמַת הַנִּסְתָּר שֶׁבְּמִצְחוֹ שֶׁל הָאָדָם נִתָּן לְהַכִּיר בְּכָל מַעֲשָׂיו וַחֲטָאיוראה למהרח"ו ז"ל בשער רוח הקודש (דרוש א', ב') מה שכתב מרבינו האריז"ל כי הרשעים קליפת החושך מכסה את נפשם ורוחם, ולכן אין עורם מאיר. וזוהי פנימיות הפסוק (משלי כ"ד) "נ"ר רשעים ידעך" – נ"ר ראשי תיבות נ'פש ר'וח, שהללו דועכים וכבויים אצל הרשע מחמת מעשיו הרעים. ועוד כתב שם באורך מענין חכמת הפרצוף, וכבוד אלקים הסתר דבר. .

גַּם **רֵיחוֹ** שֶׁל הָאָדָם מֵעִיד עַל דַּרְגָּתוֹ הָרוּחָנִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ "וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה'"ישעיה י"א, ג'. ומהרה"ק רבי שמואל מקמינקא זיע"א מובא שהרהורי עבירה יש להם אחיזה בריח החוטם, וכפי שדרשו חז"ל על הפסוק "לא תנאף" – לא תהנה אף. והרה"ק מברדיטשוב זיע"א היה אומר שבהריחו ריח הטבק היה מבריח הרהורי זימה מאנשים רבים. , שֶׁבְּרֵיחוֹ שֶׁל הָאָדָם נִתָּן לְהַכִּיר אֶת חֶטְאָיו. כִּי מִשָּׁעָה שֶׁעוֹבֵר אָדָם עֲבֵרָה נִדְבֶּקֶת בּוֹ זֶהֱמָה נוֹרָאָה הַמַּדִּיפָה מִמֶּנּוּ רֵיחַ רַע הַנִּכָּר לְמִי שֶׁיִּרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ, וּמִי שֶׁתּוֹרָה וּקְדֻשָּׁה בּוֹ זוֹכֶה שֶׁיִּדְבַּק בּוֹ רֵיחַ גַּן עֵדֶן וְהַכֹּל מְבַקְּשִׁים לְהִסְתּוֹפֵף בְּצִלּוֹ וּבְקוֹרְתּוֹוראה מה שכתב המהרח"ו ז"ל בשער רוח הקודש (שם) שגם בהריח האדם את הבשמים יוכל להכיר איה מקום נשמתו ועוד דברים, ע"ש. .

לוּ הָיָה הָאָדָם מֵבִין מַשְׁמָעוּתָהּ שֶׁל עֲבֵרָה, וְאֶת הַהַשְׁלָכוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהּ עַל בְּעָלֶיהָ, הָיָה חָרֵד וְיָרֵא עַד מְאֹד שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בָּהּ. אֵין לְךָ יוֹתֵר שָׁפָל וּמְאוּס מֵאָדָם הָאִדּוּק בַּעֲבֵרָה, עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת מַרְגִּישׁוֹת בְּסִרְחוֹנוֹ וְסוֹלְדוֹת וּמִתְרַחֲקוֹת מִמֶּנּוּ, כְּפִי שֶׁמּוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכְּלָבִים הַנּוֹבְחִים עַל הָאָדָם פְּעָמִים שֶׁזֶּה מֵחֲמַת הָעֲבֵרוֹת וְהַגַּאֲוָהשכן בשירה אומרים הכלבים "בואו נשתחווה ונכרעה", מה שמסמל על שפלות של הכלבים כלפי הבורא. ולכן בשעה שרואים הם אדם בעל גאווה נובחים עליו. ולכן ישנה סגולה לאדם שמתייראמכלב נובח שירד על ברכיו, והטעם הוא הואיל ובכך מראה הכנעה וממילא הכלב ינוח מזעפו. וראה בספר "מלבוש לשבת ויו"ט" (פרשת וישב). שֶׁבּוֹ, לְכֵן נוֹבְחִים וְצוֹעֲקִים לְעֻבְרוֹ. כֵּיוָן שֶׁאָדָם הָעוֹבֵר עֲבֵרָה אֵינוֹ אוֹתוֹ אָדָם עִם עֲבֵרָה, אֶלָּא בְּרִיָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי, יְשׁוּת חֲדָשָׁה בָּעוֹלָם.

עַל **הַגַּאוֹן מְוִילְנָא** זצוק"ל מְסֻפָּר שֶׁהָיָה יוֹצֵא מִפַּעַם לְפַעַם לְגָלוּת לְכַפָּרַת עֲוֹונוֹתָיו (אֵילוּ עֲוֹונוֹת...), וְזֶה מִבְּלִי לְגַלּוֹת אֶת זֶהוּתוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה צֹרֶךְ שֶׁל מַמָּשׁ. וּבְאַחַת מִנְּסִיעוֹתָיו הִגִּיעַ לָעִיר בֶּרְלִין שֶׁהָיְתָה בְּאוֹתָם יָמִים מֶרְכָּז גָּדוֹל לְתוֹרָה וְלַחָכְמָיָה, אֶלָּא שֶׁרוּחַ הַמַּשְׂכִּילִים הֵחֵלָּה לְפַעֵם שָׁם וְנִסְּתָה לְקַעֲקֵעַ אֶת מוֹרֶשֶׁת יִשְׂרָאֵל. וְאֶחָד מֵרָאשֵׁי הַמַּשְׂכִּילִים שֶׁהָיָה גַּם כֵּן רוֹפֵא בַּעַל שֵׁם עָרַךְ בְּדִיקוֹת בְּגוּפוֹת מֵתִים וְהוֹכִיחַ שֶׁיֶּשְׁנָהּ חְלִילָה טָעוּת בְּקַבָּלַת חֲזַ"ל שֶׁבְּגוּף הָאָדָם יֶשְׁנָם שְׂסָ"ה גִּידִים, בְּהֵיוֹת שֶׁהוּא מָצָא בִּשְׁנֵי גוּפוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן רַק שֵׁשׁ"ד גִּידִים. חַכְמֵי הָעִיר הֵשִׁיבוּ מִצַּדָּם שֶׁדִּבְרֵי חֲזַ"ל אֵינָם צְרִיכִים רְאָיוֹת

וְכַנִּרְאֶה שֶׁהַמַּדָּע טוֹעֶה, אוּלָם תְּשׁוּבוֹת מֵעֵין אֵלּוּ לֹא סִפְּקוּ אֶת הַכּוֹפְרִים וְנוֹצְרָה אֲוִירָה עֲגוּמָה וַאֲפוּפָה עַל הַיְּהוּדִים.

הַנָּאוֹן בְּרָאוֹתוֹ אֶת כָּל זֹאת, חָשַׁף אֶת זֶהוּתוֹ וּבִקֵּשׁ לִבְחֹן אֶת הַגּוּפוֹת. וּמִשֶּׁרָאָה אֶת מְקוֹם הַגִּידִים הַחֲסֵרִים, בִּקֵּשׁ לָלֶכֶת וְלַחְקֹר אַחַר שְׁתֵּי הַגּוּפוֹת הַלָּלוּ אִם הָיָה הָאֶחָד בַּעַל תַּאֲוֹת נְאוּף גָּדוֹל וְהַשֵּׁנִי בַּעַל גַּאֲוָה גָּדוֹל, וְאָכֵן כָּךְ נִמְצָא. וְהִסְבִּיר הַגָּאוֹן זַצַ"ל שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁהִרְבּוּ וְדָשׁוּ בְּאוֹתָן הָעֲבֵרוֹת, לָכֵן אָבְדוּ מֵהֶם אוֹתָם גִּידִים הַשַּׁיָּכִים אֲלֵיהֶם. וְנַעֲשֶׂה רַעַשׁ וְקִדּוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם גָּדוֹל מֵהַדָּבָר. הָא לְמַדְתָּ, עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה הִיא הַשְׁפָּעַת עֲבֵרָה גַּם עַל מְצִיאוּת גּוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה אוֹמֵר בִּתְהִלִּים: "בּוֹר כָּרָה וַיַּחְפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל"תהלים ז', ט"ז. . מָה הַכַּוָּנָה? אֶלָּא אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה וְחוֹשֵׁב טוֹב, נִגְמָר, עָשִׂיתִי, מְכָאן וְהָלְאָה דַּף חָדָשׁ. אֲבָל טָעוּת בְּיָדוֹ! כָּרִיתָ בּוֹר, וְדַע שֶׁהַבּוֹר הַזֶּה מְחַכֶּה לְהִזְדַּמְּנוּת שֶׁתִּפֹּל בּוֹ וְתִנָּזֵק. יֵשׁ בּוֹר גָּדוֹל, יֵשׁ בּוֹר קָטָן, אֲבָל לְהִנָּזֵק מִמֶּנּוּ אַתָּה תִּנָּזֵק וְיהִי מָה. כִּי מִיּוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא הָיָה אָדָם שֶׁעָבַר עֲבֵרָה וְהִרְוִיחַ מִמֶּנָּה, שֶׁיָּצָא שָׁמֵחַ מִמֶּנָּה. זֶה רַק עִנְיָן שֶׁל זְמַן עַד שֶׁיִּתְחָרֵט עַל הָרֶגַע בּוֹ הֶחְלִיט לַעֲשׂוֹתָהּ. וְיוֹתֵר מִזֶּה כּוֹתֵב בַּעַל הַ"**זֹהַר שְׁבָא**" שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעוֹבֵר אָדָם עֲבֵרָה, לֹא דַּי בְּכָךְ שֶׁלּוֹקֶה עָלֶיהָ בְּיִסּוּרִין קָשִׁים וּמָרִים, אֶלָּא מִיָּד נַעֲשֶׂה שִׁיּוּךְ **לִסְטָרָא אַחֲרָא** שֶׁבָּאָה וּמְסַמֵּאת אֶת עֵינָיו וּמַטְעֶה אוֹתוֹ בְּדַרְכּוֹ וּמַפִּילָה אוֹתוֹ לִמְקוֹמוֹת שְׁפָלִים וְנִדְחִים בְּיוֹתֵר, וְהַכֹּל מִכֹּחַ הָעֲבֵרָה שֶׁעָבַר וְנָפַל בָּהּ.

לְפִיכָךְ מָנְעָה הַתּוֹרָה אֶת הַחוֹטֵא מִלִּתֵּן בְּמִנְחָתוֹ שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה, לְרָמֵז לוֹ שֶׁבַּעַל עֲבֵרָה אֵינוֹ רָאוּי לְשׂוּם כָּבוֹד וְהַעֲרָכָה, וּלְשׂוּם נֵזֶר וַעֲטָרָה, וְגַם מַה שֶּׁכְּבָר הָיָה בְּיָדוֹ קָרוֹב לְוַדַּאי שֶׁיִּטְּלוּ מִמֶּנּוּכמו שאמרו חז"ל (פסחים ס"ו ע"ב): על המתייהר ועל המתגאה שאם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו, ואם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו. . כִּי כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּמשלי ג', ל"ה. , וּלְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּאמשלי ח', כ"א. ,וּבְיַד הָאָדָם הָאֶפְשָׁרוּת לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים אוֹ חָלִילָה בְּדַרְכֵי מָוֶת, וְהַבּוֹחֵר יִבְחַר.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּמִּשְׁנָה נֶאֱמַר שֶׁהַנּוֹתֵן בְּמִנְחַת הַחוֹטֵא שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה – הֲרֵי זֶה חַיָּב עַל הַשֶּׁמֶן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְעַל הַלְּבוֹנָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ.

וְכָתְבוּ **הַתּוֹסְפוֹת** בְּשֵׁם **רַבֵּנוּ תָּם**ראה תוספות (מנחות ס' ע"א) ד"ה "יכול". ,שֶׁכָּל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁנָּתַן הַכֹּהֵן אֶת שְׁנֵיהֶם בִּשְׁתֵּי מְנָחוֹת נִפְרָדוֹת: בְּאַחַת שֶׁמֶן, וּבְאַחַת לְבוֹנָה. אֲבָל אִם נָתַן בְּמִנְחָה אַחַת גַּם שֶׁמֶן וְגַם לְבוֹנָה - אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם הָרִאשׁוֹן מֵהֶם שֶׁנָּתַן בִּלְבַד,

שֶׁכֵּן מִשֶּׁנָּתַן אֶת הָרִאשׁוֹן מִיָּד נִפְסְלָה הַמִּנְחָה, וּמִמֵּילָא הַשֵּׁנִי שֶׁנָּתַן לֹא נֶחְשָׁב לִנְתִינָה עַל מִנְחָה כְּשֵׁרָה וְלָכֵן פָּטוּר עָלָיו.

אוּלָם רַשִׁ"י ז"ל כָּתַב שֶׁאֲפִלּוּ נָתַן שְׁנֵיהֶם בְּמִנְחָה אַחַת חַיָּב שְׁנַיִם, וְכֵן נִרְאֶה מִלְּשׁוֹן **הָרַמְבַּ"ם** ז"ל בְּהִלְכוֹתָיו שֶׁכָּתַב "נָתַן וְהִקְרִיב לוֹקֶה עַל הַשֶּׁמֶן בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְעַל הַלְּבוֹנָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ" מַשְׁמַע שֶׁחַיָּב שְׁנֵי לָאוִין אֲפִלּוּ בְּאֹפֶן שֶׁנָּתַן אֶת שְׁנֵיהֶם בְּמִנְחָה אַחַתוכן תמה בעל ה"משנה למלך" על דברי רבינו תם ונשאר בצריך עיון על דבריו. ולענ"ד נראה לומר שיסוד מחלוקתם תלוי במחלוקת הראשונים שהבאנו לעיל (מצוה קכ"ד בחלק "דרוש וחידוש") האם חיוב הלאו הוא בנתינה או בהקרבה: שלדעת הרמב"ם אין חיוב על הנתינה עצמה אלא בהקרבה. ואם כן שפיר יתחייב על שניהם שכן בשעת ההקרבה שהיא העיקר שניהם נמצאים במנחה (דאלת"ה אם כן מדוע יתחייב להרמב"ם אף על הראשון שנתן? והרי עוד בטרם שהקריב כבר נפסלה המנחה? אלא בעל כרחך שלהרמב"ם לא גרע שהמנחה נפסלה, כי עיקר הקפידה הינה על ההקרבה ולא על הנתינה). אולם רבינו תם סובר שהחיוב הולך על שעת הנתינה, וממילא בשעה שנתן את הראשון מיד נפסלה המנחה וחייב עליה, וממילא לא שייך להתחייב גם על הנתינה השניה, בהיות שבנתינה על מנחה פסולה לא חייבה התורה. ולדעת רש"י ז"ל על אף שכבר בנתינה מתחייב, מכל מקום יסבור שחייב על שניהם בהיות שסוף סוף נתן שניהם במנחה. כנלע"ד. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן "וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה" עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסִפְרִי **"עֵינִי הָעֵדָה" לְרַבִּי אֱלִיָּהוּ הַכֹּהֵן הָאִיתָמָרִי** זִיע"א שֶׁהֵבִיאפרשת בא, על הפסוק "ולא יתן". שֶׁבִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת בַּתּוֹרָה נִזְכְּרוּ הַמִּלִּים "וְלֹא יִתֵּן": **"וְלֹא יִתֵּן** הַמַּשְׁחִית"שמות י"ב, כ"ג. , **"וְלֹא יִתֵּן** עָלֶיהָ לְבֹנָה"ויקרא ה', י"א. , **"וְלֹא יִתֵּן** עָלָיו לְבֹנָה"במדבר ה', ט"ו. .

וְעִנְיָנוֹ לְהוֹרוֹת לָעָם יִשְׂרָאֵל כִּי הַקָּבָ"ה הוּא שׁוֹמֵר דַּלְתוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִתֵּן לַמַּשְׁחִית לְהִכָּנֵס אֶל בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל לִנְגֹּף, וְעַל כֵּן אֵין לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לָלֶכֶת בְּחֻקּוֹת הַגּוֹיִים הַמַּבְרִיחִים אֶת הַמַּזִּיקִים מִבָּתֵּיהֶם עַל יְדֵי הַקְטָרַת הַלְּבוֹנָה בְּבֵיתָם כְּפִי שֶׁנָּהוּג בְּקֶרֶב עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים, אֶלָּא שׁוֹמֵר פְּתָאִים ה' וְלָה' הַיְשׁוּעָה. וְכָפַל הַכָּתוּב אֶת אַזְהָרַת "וְלֹא יִתֵּן" שְׁתֵּי פְּעָמִים: אַחַת בִּלְשׁוֹן זָכָר - כְּנֶגֶד **סמא"ל** הַזָּכָר, וְאַחַת בִּלְשׁוֹן נְקֵבָה - כְּנֶגֶד **לילי"ת** בַּת זוּגוֹ.

מצוה קכ"ז: דין המועל בהקדש

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא... וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ... וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יְשַׁלֵּם וְאֶת חֲמִישִׁתוֹ יוֹסֵף עָלָיו"ויקרא ה', ט"ו – ט"ז. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

כָּל יִשְׂרָאֵל מֻזְהָרִים שֶׁלֹּא לִמְעֹל בְּקָדְשֵׁי שָׁמַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לֵיהָנוֹת מִן הַהֶקְדֵּשׁ הַמְיֹעָד לַמִּזְבֵּחַ אוֹ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ אוֹ לַכֹּהֲנִים. וְכָל הַנֶּהֱנֶה מִדָּבָר מִקָּדְשֵׁי ה' בִּשְׁוֵה פְּרוּטָה חַיָּב מַעֲלָכן מפורש בתורה (דברים י"ב, ז'): "לא תוכל לאכול" וכו'. ואי"ה במצוות תמ"ב – תמ"ט יבוארו פרטי הדברים ודיניהם ומקורותם. . וּמִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁמָּעַל בִּשְׁגָגָה בְּקָדְשֵׁי שָׁמַיִם לְהָבִיא קָרְבַּן מְעִילָה שֶׁהוּא אַיִל בְּשׁוִי שֶׁל שְׁנֵי סְלָעִים, וּלְשַׁלֵּם אֶת אֲשָׁמוֹ דְּהַיְנוּ כְּפִי מַה שֶּׁנֶּהֱנָה בְּתוֹסֶפֶת חֹמֶשׁ. וְהַחֹמֶשׁ הַזֶּה הוּא אֶחָד חֶלְקֵי אַרְבַּע מֵהַקֶּרֶן, כְּדִּ שֶׁיִּחַד עִמּוֹ יִהְיוּ חֲמִשָּׁה חֲלָקִיסוכאמור דין זה אינו אלא במועל בשוגג, אבל המועל במזיד הרי זה לוקה ומשלם את הקרן בלבד. וראה כל זה ועוד ברמב"ם הלכות מעילה (פרק א'). .

לְמִדּוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל **בַּתַּלְמוּד** שֶׁתַּשְׁלוּם הַקֶּרֶן וַהֲבָאַת הַקָּרְבָּן הֵם הַמְעַכְּבִים אֶת כַּפָּרָתוֹ, אוּלָם הוֹסֶפֶת הַחֹמֶשׁ לְמָרוֹת שֶׁהִיא מִצְוַת עֲשֵׂה עִם כָּל זֹאת אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת אֶת הַכַּפָּרָהכן מבואר בסוף בבא קמא (קי"א ע"א) ממה שכתוב "באיל האשם" – האיל (קרבן) והאשם (קרן) מעכבים, ואין החומש מעכב. . וְכֵן לָמְדוּ שֶׁהַמַּקְרִיב אֶת קָרְבָּן מְעִילָתוֹ תְּחִלָּה וּלְאַחַר מִכֵּן מֵבִיא אֶת תַּשְׁלוּם אֲשָׁמוֹ לֹא יָצָא, אֶלָּא עָלָיו לְשַׁלֵּם אֶת חוֹבוֹ תְּחִלָּה וְרַק לְאַחַר מִכֵּן לְהַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹובגמרא (שם), וכן פסק ברמב"ם (שם הלכה ה'). וראה בהשגות הראב"ד מה שתמה על דברי הרמב"ם ובמהר"י קורקוס מה שיישבו בטוטו"ד, והובאו דבריו בכסף משנה שם. .

עוֹד נִתְבָּאֵר **בַּתַּלְמוּד** שֶׁדַּוְקָא הַמּוֹעֵל וַדַּאי חַיָּב בְּקָרְבָּן וּבְתַשְׁלוּמִים, אֲבָל **הַמִּסְתַּפֵּק** בְּעַצְמוֹ אִם מָעַל בְּקָדְשֵׁי שָׁמַיִם אוֹ לֹא מָעַל הֲרֵי זֶה פָּטוּר הֵן מִן הַקָּרְבָּן וְהֵן מֵהַתַּשְׁלוּמִיםמחלוקת רבי עקיבא וחכמים במשנה בכריתות (כ"ב ע"א), ונפסק כחכמים שפטור לגמרי. . וְהַמִּתְחַיֵּב בְּקָרְבָּן זֶה בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וְאֵינוֹ מְבִיאוֹ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – קֶרֶן נֶאֱמָנוּת

צִוּוּיִים רַבִּים צִוָּתָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, חֻלָּקָם בְּקוּם וַעֲשֵׂה, וְחֻלָּקָם בְּאַל תַּעֲשֶׂה, אוּלָם כָּאן הַתּוֹרָה מְצַוָּה לָאָדָם שֶׁכְּבָר מָעַל בְּקָדְשֵׁי ה' וְהִשְׁתַּמֵּשׁ אוֹ נָטַל דָּבָר שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הַבּוֹרֵא שֶׁיְּשַׁיְּבֵנוּ בְּתוֹסֶפֶת חֹמֶשׁ מִמָּנּוּ, וּבְכָךְ יְנַקֶּה מֵאוֹתוֹ הֶעָוֹן וְיָשׁוּב הַכֹּל לְמָקוֹמוֹ. וְלִכְאוֹרָה מַה הִרְוִיחָה הַתּוֹרָה בְּצִוּוּי זֶה? אִם לְכַפֵּר לוֹ עַל הֶעָוֹן – הֲרֵי יֵשׁ אֶת הַקָּרְבָּן אוֹתוֹ מְחֻיָּב הוּא לְהָבִיא לְכַפָּרָתוֹ, וְאִם כֵּן לָמָּה עָלָיו גַּם לְהוֹסִיף מַשֶּׁהוּ עַל מַה שֶּׁמָּעַל?

וּמַה שֶּׁנִּרְאֶה בְּסִיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא הוּא שֶׁאָדָם שֶׁמַּעַל וּבָגַד בְּאֱמוּן הַזּוּלָת, וְעָבַר עַל דְּבָרוֹ וְעָשָׂה לוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כַּהֶגֶן, לֹא יוּכַל לְבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתוֹ וּלְהַבִּיעַ אֶת חֲרָטָתוֹ וּבָזֶה לְהַחְזִיר אֶת הַמַּצָּב לְקַדְמוּתוֹ. שֶׁהֲרֵי סוֹף סוֹף רְחוּק וּפֵרוּד נַעֲשָׂה כָּאן, וְהַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם נִתְרוֹפֵף, וּמֵעַתָּה בָּנֶקֶל לוֹ לָשׁוּב עַל טָעוּתוֹ וְלִמְעֹל בּוֹ בַּשֵּׁנִית. **וּכְמָשָׁל** לְמַסְמֵר הַתָּקוּעַ בַּקִּיר, וּבָא אֶחָד וְהוֹצִיאוֹ – אִם יָשׁוּב לְהַכְנִיס אֶת אוֹתוֹ הַמַּסְמֵר לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם בָּרוּר לְכֻלָּנוּ שֶׁיֵּהֵא רוֹפֵף וְחַלָּשׁ בִּמְקוֹמוֹ, וְלֹא יִרְחַק הַיּוֹם עַד שֶׁיִּפֹּל הַמַּסְמֵר מֵעַצְמוֹ. כֵּיוָן שֶׁבְּעֵת הוֹצָאָתוֹ נוֹצַר פֶּעַר וֶרַוַח בֵּין הַמַּסְמֵר לַחֹר. אִם כֵּן מַהִי תַּקָּנָתוֹ? שֶׁיִּקַּח מַסְמֵר גָּדוֹל יוֹתֵר וְיִנְעַץ בַּמָּקוֹם, וְזֶה וַדַּאי יִתְקַע בְּחָזְקָה וְלֹא יֵצֵא בַּשֵּׁנִית אֶלָּא בְּכֹחַ גָּדוֹל. כָּךְ כַּאֲשֶׁר מָעַל אָדָם בַּקָּדָשִׁים, וְנֶהֱנָה בְּאִסּוּר מִכְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ, גַּם אִם יִתְחָרֵט עַל כָּךְ וְיִכָּפֵר בַּקָּרְבָּן עֲדַיִן בְּנָקֵל יוּכַל לָשׁוּב לְסוּרוֹ. לָכֵן הָצָרַךְ שֶׁיַּחְזִיר יֶתֶר עַל מַה שֶּׁנָּטַל וְנֶהֱנָה, וּבָזֶה יְחַדֵּק אֶת הַקֶּשֶׁר וְהָעֲרָכָה שֶׁלּוֹ כְּלַפֵּי הַקָּדָשִׁים, וּמִכָּאן וְהָלְאָה יוּכַל לַעֲמֹד אֵיתָן וְלֹא לָשׁוּב עוֹד עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה.

חֲכָמֵינוּ זַ"ל לִמְּדוּנוּ אֶת הַכְּלָל "**שָׁנָה וּפֵרַשׁ קָשֶׁה מִכֻּלָּם**"פסחים (מ"ט ע"ב). וראה בפירוש רש"י ז"ל שם שפירש בדרך קצת שונה. . וְלִכְאוֹרָה לָמָּה? מַדּוּעַ? הֲרֵי הַהִגָּיוֹן אוֹמֵר לְהֵפֶךְ: שֶׁסּוֹף סוֹף יֵשׁ לוֹ יְסוֹדוֹת טוֹבִים, וְזִכְרוֹנוֹת נְעִימִים, וּמִסְתַּבֵּר הַדָּבָר שֶׁעוֹד יָשׁוּב בְּיוֹם מִן הַיָּמִים אֶל צוּר מַחֲצַבְתּוֹ? אִם כֵּן מַדּוּעַ כָּל כָּךְ הִתְיָאֲשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ מִזֶּה שֶׁהִיא קָרוֹב לַה' וְנִתְרַחֵק? אֶלָּא גַּם זֶה מֵהַטַּעַם הָאָמוּר, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְרַחֵק פַּעַם אַחַת – מִכָּאן וְהָלְאָה לֹא יִקָּשֶׁה בְּעֵינָיו הַדָּבָר לְהִתְרַחֵק בַּשֵּׁנִית, וְגַם אִם יָשׁוּב - לֹא נִרְאֶה שֶׁיַּחְזִיק הַדָּבָר לִזְמַן רַב. לָכֵן גַּם כֵּן הִזְהִירוּנוּ שֶׁכֵּיוָן שֶׁעָבַר אָדָם עֲבֵרָה וְשָׁנָה בָּהּ מִכָּאן וְהָלְאָה נַעֲשֵׂית לוֹ כְּהֶתֵּראמרת רב הונא ביומא (פ"ו ע"ב). – כֵּיוָן שֶׁכְּבָר הִתְרַגֵּל לַעֲבֹר וְלָשׁוּב מִמֶּנָּה, וְרָגֵשׁ הַחֲרָטָה וְהַמַּצָּפוּן קָהָה בְּלִבּוֹ, עַד שֶׁנִּרְאֶה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ זֶה בְּסֵדֶר שׁוּב לַעֲבֹר, וְאֵין דָּבָר הַמְעַכְּבוֹ מִלַּחְטֹא. וּמִכָּאן יָצְאָה הַצָּהָרַת הַתַּנָּא: **כָּל הָאוֹמֵר אֶחֱטָא וְאָשׁוּב אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה**משנה ביומא (פ"ה ע"ב). - כֵּיוָן שֶׁבְּטֶרֶם שֶׁחָטָאתָ עוֹד הָיְתָה בְּךָ הַיִּרְאָה מִן הַחֵטְא, רַק הֱאֱמַנְתָּ שֶׁמְּיָד לְאַחַר מִכֵּן תָּשׁוּב, אַךְ בְּרֶגַע שֶׁיָּצָאתָ מִמְּחִצַּת הַבּוֹרֵא כְּבָר "נִשְׁתַּחְרֵר הַלַּחַץ" מִלִּבְּךָ, וְנָקֵל בְּיָדְךָ לְהַמְשִׁיךְ וְלָצֵאת עוֹד וְעוֹד, לָרֶדֶת מִדֶּחִי אֶל דֶּחִי.

בְּמִצְוָה זוֹ הֶעֱנִיקָה לָנוּ הַתּוֹרָה אֶת הַפִּתְרוֹן לְמִי שֶׁכְּבָר שָׁנָה וּפֵרַשׁ, לָזֶה שֶׁעָבַר וְשָׁנָה, לְאֶחָד שֶׁהָרֶגֶשׁ וְהַמַּצָּפוּן דָּהָה וְנֶעְלַם מִלִּבּוֹ. הֲכִיצַד יְבַסֵּס אֶת תְּשׁוּבָתוֹ? מַה יַּעֲשֶׂה בְּכָל זֹאת כְּדֵי שֶׁתִּתְקַיֵּם חֲזָרָתוֹ? אִז כְּמוֹ שֶׁבְּמְשַׁל הַמַּסְמֵר עָלָיו לְקַחַת מַסְמֵר גָּדוֹל יוֹתֵר מֵהָרִאשׁוֹן, כָּךְ עַל זֶה הָאָדָם יְהֵיֶה לְהוֹסִיף עַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהָיָה בִּתְחִלָּה, וְלִטְמֹן אֶת עַצְמוֹ עָמֹק יוֹתֵר מֵהָרִאשׁוֹן, כָּךְ עַל זֶה הָאָדָם יְהֵיֶה לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ וּלְהַרְחִיב אֶת גְּבוּלוֹת הַקְּדֻשָּׁה, וְכָךְ הַקֶּשֶׁר הַגָּדוֹל וְהֶחָדָשׁ שֶׁיִּרְקֹם לוֹ עִם בּוֹרֵא עוֹלָם יוּכַל בע"ה לַעֲמֹד וּלְהִתְקַיֵּם לְאֹרֶךְ זְמַן.

כָּךְ הוּא הַדָּבָר גַּם בֵּין **בְּנֵי אָדָם**. יֶשְׁנוֹ רֶגֶשׁ עָדִין וְעָמֹק הַנִּמְצָא בְּתוֹכְכֵי הָאָדָם הַנִּקְרָא "**אֱמוּן**". זֶהוּ הָרֶגֶשׁ שֶׁהָאָדָם שׁוֹמְרוֹ לְמַקְרִים מְיֻחָדִים, וְלַאֲנָשִׁים בּוֹדְדִים שֶׁהוֹכִיחוּ אֶת עַצְמָם וְרָכְשׁוּ מִמֶּנּוּ אֶת אֱמוּנוֹ בְּדָמִים מְרֻבִּים. אָדָם שְׁנוֹתֵן אֱמוּן בַּחֲבֵרוֹ – כָּמוֹהוּ כְּמִי שֶׁהִפְקִיד אֶת נִשְׁמָתוֹ בִּידֵי אוֹתוֹ נֶאֱמָן, וּבְיָדוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ כָּכָל אֲשֶׁר יַעֲלֶה בְּדַעְתּוֹ, וְלָכֵן לֹא מְמַהֵר אָדָם לִיתֵּן אֱמוּן בְּזוּלָתוֹ אֶלָּא לְאַחַר שֶׁנִּסָּהוּ כַּמָּה פְּעָמִים. מִמֵּילָא, אִם מָעַל אָדָם בֶּאֱמוּנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ – לֹא יוּכַל לָשׁוּב וּלְקַבְּלוֹ הֵימֶנּוּ כְּבַתְּחִלָּה. מִכָּאן וְהָלְאָה כְּבָר יִהְיֶה הַכֹּל שׁוֹנֶה. תָּמִיד **יַחֲשֹׁד** בּוֹ, לְעוֹלָם **יַחְשֹׁשׁ** מִמֶּנּוּ, וְאִם בְּכָל זֹאת יַחְפֹּץ הַלֵּה לָשׁוּב וְלִרְכֹּשׁ אֶת אֱמוּנוֹ – יִצְטָרֵךְ לְהוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ בִּדְבָרִים גְּדוֹלִים וּמַשְׁמָעוּתִיִּים בְּהַרְבֵּה יוֹתֵר.

מִבֵּין כָּל הַנִּבְרָאִים בָּחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאָדָם אֶחָד שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ לוֹ לְשָׁלִיחַ, לְמְתַוֵּךְ וּלְמוֹסֵר הַתּוֹרָה – **מֹשֶׁה רַבֵּנוּ** ע"ה. וּבְוַדַּאי הִבְחֲרוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְתַפְקִיד זֶה הָיְתָה כְּרוּכָה בְּסִבּוֹת רַבּוֹת, כְּגוֹן מִדּוֹתָיו הַנֶּאֱצָלוֹת וּמְסִירוּתוֹ הַמַּפְלָאָה, אוּלָם אֶת עִקַּר סִבַּת הִבָּחֲרוּתוֹ גִּלָּנוּ הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא בְּאָמְרוֹ: "**בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא**" במדבר י"ב, ז'. . בּוֹ אֲנִי בּוֹטֵחַ, עָלָיו אֲנִי סוֹמֵךְ, וְנֶאֱמָנוּתוֹ כְּלַפַּי הִיא זוֹ שֶׁהִכְרִיעָה אֶת הַכַּף, וְהֶעֱנִיקָה לוֹ אֶת תֹּאַר "**אִישׁ הָאֱלֹקִים**", וְלֹא שׁוּם דָּבָר אַחֵר. מַה שֶּׁשּׁוּב מְלַמְּדֵנוּ כַּמָּה חֲשׁוּבָה הִיא מִדַּת הַנֶּאֱמָנוּת בְּעֵינֵי בּוֹרֵא הָעוֹלָם.

גַּם **הֲהֲלָכָה** מְיַחֶסֶת מִשְׁקָל נִכְבָּד לְמֻשָּׂג "נֶאֱמָנוּת". שֶׁסְּתָם אָדָם הֶאֱמִינָה בּוֹ הַתּוֹרָה בְּדָבָר אִסּוּרעל פי הכלל (גיטין ב' ע"ב) ש"עד אחד נאמן באיסורין", וראה שלחן ערוך יורה דעה (סימן קכ"ז) מהם התנאים לנאמנותו. , וְעַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָרדברים י"ט, ט"ו. וראה דיניהם בשלחן ערוך חושן משפט הלכות עדות. , וְהָאִשָּׁה נֶאֱמֶנֶת עַל סְפִירַת יְמֵי טָהֳרָתָהּ וְעַל טְבִילָתָהּהכן דרשו בתלמוד (כתובות ע"ב ע"א) מהפסוק (ויקרא ט"ו, כ"ח) "וספרה לה שבעת ימים" – לה לעצמה. , אוּלָם בְּאִם נִתְפַּס אֶחָד מֵאֵלּוּ מְשַׁקֵּר וּמוֹעֵל בְּנֶאֱמָנוּתוֹ – מִיָּד אֹבֵד אֶת כֹּחַ נֶאֱמָנוּתוֹ, וְלֹא נַאֲמִין לוֹ בִּדְבָרָיו אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁיּוֹכִיחַ אֶת חֲרָטָתוֹ וְאֶת נֶאֱמָנוּתוֹ יוֹתֵר מֵהָרָגִיל, בְּתַשׁוּבָה גְּמוּרָה וּבְשִׁנּוּי הַמַּעֲשִׂים לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין, אוֹ שֶׁיָּבִיא הוֹכָחוֹת מוּצָקוֹת וּבְרוּרוֹת לִדְבָרָיו, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וּבְסִפְרֵי הֲהֲלָכָהראה שלחן ערוך חושן משפט (סימן ל"ד) ויורה דעה (סימן קפ"ה) ובאחרונים. .

וְהִנֵּה אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹקִים אוֹתָנוּ אֶת כָּל זֹאת, נִמְצָאנוּ לְמֻדִּים שֶׁכְּדַאי לוֹ לָאָדָם לַחֲשֹׁב הֵיטֵב בְּטֶרֶם מוֹעֵל הוּא בְּקֹדֶשׁי שָׁמַיִם, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפְקִיד בְּיָדֵינוּ אֶת הַדָּבָר הַיָּקָר לוֹ מִכֹּל – זוֹ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּמִצְוֹותֶיהָ, אָז כַּמָּה עָלֵינוּ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִמְעֹל בְּתַפְקִידֵנוּ זֶה וּלְשָׁמְרָהּ מִכָּל מִשְׁמָר, כִּי דַּי בְּמַעְיֶלָה אַחַת וּכְבָר אָבְדָה נֶאֱמָנוּתֵנוּ כְּלַפֵּי הַבּוֹרֵאוכפי שאמר בר קפרא (מדרש רבה דברים ד', ד'): אמר הקב"ה לאדם נרי (התורה) בידך ונרך (הנפש) בידי,

אם אתה משמר את נרי אני משמר את נרך, ואם אתה מכבה את נרי אני מכבה את נרך. . וְכָךְ הוּא הַדָּבָר גַּם בְּקָדְשֵׁי הָאָדָם – שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא לִמְעֹל בָּאֱמוּן שֶׁל חֲבֵרוֹ, וּלֹא לְנַצֵּל אֶת הָאֱמוּן שֶׁנִּתַּן בּוֹ לְרָעַת זוּלָתוֹ, כְּוִוּן שֶׁאִם יְאַבְּדֵנוּ יִהְיֶה לוֹ קָשֶׁה מְאֹד לָשׁוּב וְלִרְכֹּשׁ אֶת אֱמוּנוֹ מֵחָדָשׁ, מַה שֶּׁיִּדְרֹשׁ מִמֶּנּוּ רַבּוֹת וּנְצוּרוֹת.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בְּסֵפֶר "**תַּקָּנַת עֶזְרָא**"לרבי עזרא אלטשולר זצ"ל, בביאורו על היד החזקה להרמב"ם הלכות מעילה (פרק א' הלכה ג'). דִּן בְּמִקְרֶה שֶׁאָדָם נֶהֱנָה מִדָּבָר הֶקְדֵּשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחֲרָיוּת, כְּגוֹן אָדָם שֶׁהִקְדִּישׁ קָרְבָּן וְהִתְחַיֵּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ שֶׁבְּאִם יֹאבַד אוֹ יָמוּת יָבִיא קָרְבָּן חָדָשׁ, וּלְאַחַר מִכֵּן בָּא אֶחָד וְאָכַל אֶת הַקָּרְבָּן שֶׁהַקְדֵּשׁ, וְחָזַר בְּעָלָיו וְהִקְדִּישׁ קָרְבָּן חָדָשׁ – הַאִם בְּכָל זֹאת יִתְחַיֵּב הַמּוֹעֵל קָרְבַּן מְעִילָה וְתַשְׁלוּם בְּתוֹסֶפֶת חֹמֶשׁ, אוֹ שֶׁמָּא מִכֵּיוָן שֶׁבְּפֹעַל הַהֶקְדֵּשׁ לֹא הִפְסִיד מְאוּמָה מִמֶּילָא לֹא יָחוּלוּ עָלָיו חִיּוּבִים אֵלּוּ?

וְכָתַב לְחַלֵּק בֵּין דָּבָר הַקָּדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת **הַגּוּף**, לְבֵין דָּבָר הַקָּדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת **דָּמִים**: שֶׁבַּדָּבָר הַקָּדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַגּוּף מַמָּשׁ, כְּגוֹן הַמַּקְדִּישׁ קָרְבָּן מְסָיָם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהִתְחַיֵּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ, וּבָא אֶחָד וְהִפְסִידוֹ, הֲרֵי שֶׁהַמַּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ מָעַל בַּהֶקְדֵּשׁ לַמְרוֹת שֶׁלֹּא הִפְסִידוֹ דָּבָר, וּמִמֵּילָא עַל אַף שֶׁיֵּשׁ אַחֲרָיוּת לַקָּרְבָּן בְּכָל זֹאת הֲרֵי זֶה מָעַל, וְחַיָּב קָרְבַּן מְעִילָה וְתַשְׁלוּמִים וְחֹמֶשׁ. אוּלָם בְּדָבָר הַקָּדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת דָּמִים בִּלְבַד, כְּגוֹן הַמִּתְחַיֵּב סַךְ מְסָיָם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּמְסָרוֹ, וּבָא אֶחָד וְהִפְסִידוֹ, שֶׁהַדִּין הוּא שֶׁאֵין בְּמַעֲשֹׂת אֵלּוּ דִּין מְעִילָה אֶלָּא אִם כֵּן נִפְסְדוּ וְנֶחְסְרוּ, אֲזַי בְּאֹפֶן שֶׁכָּזֶה שֶׁיֵּשׁ אַחֲרָיוּת לַדָּבָר וְיֵשׁ מִי שֶׁיְּשַׁלְּמֵם לַהֶקְדֵּשׁ מִמֵּילָא לֹא נֶחְשַׁב שֶׁהִפְסִידָם לַהֶקְדֵּשׁ, וְלָכֵן לֹא נֶחְשַׁב שֶׁמָּעַל בַּהֶקְדֵּשׁ, וּמִמֵּילָא פָּטוּר מִקָּרְבָּן וּמֵחֹמֶשׁ, רַק אֶת הַקֶּרֶן יִהְיֶה חַיָּב לְשַׁלֵּם לַבְּעָלִיםעיין שם שכתב כן גם בשם שו"ת עונג יום טוב (סימן כ"ו). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן תַּשְׁלוּמֵי הַחֹמֶשׁ עַל מְעִילָה בַּקָּדָשִׁים עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**אִמְרַת הַצְּרוּפָה**"בבאורו על מצוה זו. שֶׁכָּתַב שֶׁשֹּׁעֶקֶר תּוֹעֶלֶת עֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן וּמַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת הִנָּהּ לְתַקֵּן אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּמִטַּעַם זֶה נִתְּנוּ שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּרִיאָה, וְדַוְקָא הַכֹּהֵן שֶׁהוּא הַמֻּבְחָר שֶׁבַּנִּבְרָאִים וְשָׁרְשׁוֹ הוּא מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד (מִמִּדַּת הַחֶסֶד) הוּא זֶה הָרָאוּי לַעֲסֹק בַּקָּדָשִׁים הַלָּלוּ וְלֶאֱכֹל מִן הַהֶקְדֵּשׁ, וְאִלּוּ זָר הָאוֹכֵל מִן הַהֶקְדֵּשׁ הֲרֵי זֶה מַגְבִּיר אֶת חֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּמַמְשִׁיכוֹ.

וְהִנֵּה בְּמַעֲשֶׂה חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּתַב **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיע"א בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁבתקוני הזוהר סוף תיקון י"ט. עיין שם באורך. שֶׁנֶּחְסְרוּ אוֹתִיּוֹת **י"ו** מִשֵּׁם **הַוָיָ"ה** בָּרוּךְ הוּא, וְנוֹתְרוּ אוֹתִיּוֹת **ה"ה**. וּלְאַחַר מִכֵּן בְּחֵטְא הָעֵגֶל נִסְתַּלְּקָה גַּם כֵּן **ה'** הָרִאשׁוֹנָה, וְנוֹתְרָה **ה'** הָאַחֲרוֹנָה יְחִידָה וּבוֹדָדָה. וְלָכֵן הַמּוֹעֵל בְּהֶקְדֵּשׁ נֶחְשָׁב לוֹ שֶׁשָּׁגַם בָּאוֹת ה' הָאַחֲרוֹנָה מִשֵּׁם הַוָיָ"ה, וְלָכֵן תִּקּוּנוֹ הוּא לְהָבִיא לַמִּקְדָּשׁ חֹמֶשׁ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד אוֹת ה' מִשֵּׁם הַוָיָ"ה בָּרוּךְ הוּא שֶׁעַתָּה נֶחְסַר וְנִפְגַּם בִּמְעִילָתוֹ.

מצוה קכ"ח: קרבן אשם תלוי

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאִם נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא... וְאָשֵׁם וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ וְהֵבִיא אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ לְאָשָׁם אֶל הַכֹּהֵן וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר שָׁגַג וְהוּא לֹא יָדָע... אָשָׁם הוּא לַה'"ויקרא ה', י"ז – י"ט. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁאִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעָבַר בְּמֵזִיד עַל עֲבֵרוֹת מְסֻיָּמוֹת הֲרֵי זֶה חַיָּב כָּרֵת מִן הַשָּׁמַיִם. וְאִם חָטָא בְּאַחַת מֵהֶן בִּשְׁגָגָה הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבַּן חַטָּאתראה מצוה קכ"א. . וּמִצְוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁבְּאִם נִסְתַּפֵּק אָדָם אִם חָטָא בְּאֶחָד מֵהַחֲטָאִים הַלָּלוּ אֲזַי עָלָיו לְהָבִיא לַמִּקְדָּשׁ קָרְבַּן הַבָּא עַל הַסָּפֵק הַנִּקְרָא "**אָשָׁם תָּלוּי**" וְהוּא אַיִל תָּמִים. וְקָרְבָּן זֶה מְכַפֵּר לוֹ עַל הַסָּפֵק, וְתוֹלֶה לוֹ עַד שֶׁבְּאִם יוֹדֵעַ לוֹ שֶׁאָכֵן חָטָא אָזַי יָבִיא חַטָּאתוֹכריתות (כ"ה ע"א) ורמב"ם הלכות שגגות (פרק ח' הלכה א'). .

בַּתַּלְמוּד מְבֹאָר שֶׁלֹּא מִתְחַיֵּב אָדָם בְּקָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּי אֶלָּא בְּאֹפֶן שֶׁהָיָה שָׁם אִסּוּר קָבוּעַ, דְּהַיְנוּ שֶׁוַּדַּאי הָיָה בְּפָנָיו דָּבָר אִסּוּר רַק נִסְתַּפֵּק לוֹ אִם בָּאֱמֶת עָשָׂאוֹ אוֹ לֹא. כְּגוֹן שֶׁהָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת שֶׁל בְּהֵמָה: אַחַת שֶׁמָּן (הַמֻּתָּר) וְאַחַת חֵלֶב (הָאָסוּר), וְאָכַל אַחַת מֵהֶן וְהַשְּׁנִיָּה אָבְדָה, וּמִסְפֵּק בְּעַצְמוֹ אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל. וְכֵן אִם הָיְתָה חֲתִיכַת חֵלֶב וַדַּאי וַאֲכָלָהּ, אֶלָּא שֶׁנִּסְתַּפֵּק אִם הָיָה בָּהּ שִׁעוּר כַּזַּיִת אוֹ לֹא. וְכֵן אִם הָיוּ אִשְׁתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ בַּבַּיִת וּבָעַל אַחַת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת מִי. בְּכָל אֵלּוּ הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּי. אוּלָם אִם הָיְתָה רַק חֲתִיכָה אַחַת וַאֲכָלָהּ, וְנִסְתַּפֵּק אִם הָיְתָה שֶׁל חֵלֶב אוֹ שֶׁל שֻׁמָּן - אֲזַי אֵינוֹ חַיָּב קָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּי בְּהֵיוֹת שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם אִסּוּר קָבוּעַכריתות (י"ז – י"ח) וברמב"ם שם (הלכה ב'). .

וְהַמִּתְחַיֵּב בְּקָרְבָּן זֶה בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וְעוֹבֵר וְאֵינוֹ מְבִיאוֹ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה. וְיֶתֶר פְּרָטֵי הַדִּינִים וְהָאֲפָנִים בָּהֶם יִתְחַיֵּב וְיִפָּטֵר מִקָּרְבָּן הֲרֵי הֵם מְבֹאָרִים **בָּרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּהִלְכוֹתָיוראה הלכות שגגות פרק ח'. .

רָמַז הַכָּתוּב – בְּלִי שׁוּם סָפֵק

קָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּי הוּא קָרְבָּן הַבָּא עַל הַסָּפֵק, מַה שֶּׁיָּכוֹל לְלַמֵּד אוֹתָנוּ כֵּיצַד הַתּוֹרָה מִתְיַחֶסֶת **לִסְפֵקוֹת**. יֶשְׁנָם בְּנֵי אָדָם הַטּוֹעִים לַחֲשֹׁב שֶׁכָּל שֶׁאֵינוֹ וַדַּאי אָסוּר – הֲרֵי הוּא מֻתָּר, וְאִם אֵין אֶפְשָׁרוּת לְהוֹכִיחַ אֶת הָאִסּוּר בַּדָּבָר – הֲרֵי זֶה מֻתָּר גָּמוּר. אוּלָם מֵחִיּוּב הַבָּאַת קָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּי אָנוּ לְמֵדִים שֶׁגַּם הַסָּפֵק הוּא סוּג שֶׁל חֵטְא וּפָגַם, וְעַל הָאָדָם לְכַפֵּר עָלָיו וּלְתַקְּנוֹ, מַה שֶּׁאוֹמֵר שֶׁכָּל שֶׁאֵינוֹ וַדַּאי מֻתָּר – הֲרֵי הוּא אָסוּר, וְהַבָּא לְהַתִּירוֹ עָלָיו הַחִיּוּב לְהָבִיא רְאָיָה לְהֶתֵּרוֹ[אין כוונתנו מההיבט ההלכתי גרידא, שבו כבר דנו חכמי התלמוד, אלא המדובר כאן הוא מן ההיבט המוסרי ההשקפתי שבנושא, וכדלקמן. .

יָתֵר עַל כֵּן: בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים מְבֹאָר שֶׁקָּרְבַּן חַטָּאת הַבָּא עַל הַוַּדַּאי עֶרְכּוֹ **סָלַע**, וְאִלּוּ קָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּי הַבָּא עַל הַסָּפֵק עֶרְכּוֹ **שְׁנֵי סְלָעִים**, שֶׁהַתּוֹרָה הֶחְמִירָה בִּסְפֵק עֲבֵרָה **יוֹתֵר** מִבְּוַדַּאי עֲבֵרָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא אָדָם לְהָקֵל עַל עַצְמוֹ בְּמָקוֹם הַסָּפֵק וּלְחַפֵּשׂ לְעַצְמוֹ כָּל מִינֵי הֶתֵּרִים מְפֻקְפָּקִים. וְכָךְ כָּתַב **רַבֵּנוּ יוֹנָה** זָ"ל שֶׁזּוֹהִי עִקַּר הַיְרָאָה לְהִזָּהֵר מִן הַסְּפֵקוֹת, שֶׁהִיא מְעִידָה עַל הָאָדָם שֶׁמַּעֲשָׂיו אֵינָם עַל דֶּרֶךְ הַהֶרְגֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ יִרְאַת חֵטְא אֲמִתִּיתראה בפירושו עמ"ס ברכות (ריש פרק א' בד"ה "והא"). ושם הביא על פי התלמוד שערך החטאת הוא אחד חלקי ארבעים ושמונה מהאשם. ע"ש. . וְכֵן הֵבִיא **הָרַמְ"א** זָ"ל בְּהַגָּהוֹתָיו עַל **הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ**סימן תר"ג בהגהה. שֶׁעַל סְפֵק עֲבֵרָה יֵשׁ לָאָדָם לְהִתְעַכֵּב יוֹתֵר בִּתְשׁוּבָתוֹ, מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ אֵיזֶה עֵרֶךְ וַחֲשִׁיבוּת יֵשׁ לִסְפֵקוֹת וְכֵיצַד עָלֵינוּ לְהִתְיַחֵס אֲלֵיהֶן.

מַטַּעַם זֶה צִוּונוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל "**הִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק**"אמרת רבן גמליאל באבות (פרק א' משנה ט"ז). . שֶׁכְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה דָּבָר וְיוֹדֵעַ שֶׁהוּא אָסוּר – מַצְפּוּנוֹ מְיַסְּרוֹ וְאֵינוֹ מַנִּיחוֹ עַל כָּךְ, וְעוֹד יָבוֹא הַיּוֹם וְיִתְחָרֵט וְיִצְטַעֵר עָלָיו וְיְבַקֵּשׁ לְתַקְּנוֹ. אוּלָם הָעוֹשֶׂה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּטוּחַ שֶׁהוּא אָסוּר – מִפַּעַם לְפַעַם רַק תִּתְחַזֵּק בְּלִבּוֹ הַהַרְגָּשָׁה שֶׁהַדָּבָר הִנּוֹ מֻתָּר, וְתִרְחַק מִמֶּנּוּ הַחֲרָטָה וְהַתְּשׁוּבָה. וְלָכֵן נִצְטַוֵּינוּ לְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק וְלֹא לַעֲמֹד בְּקִרְבָתוֹ בִּכְלָל, שֶׁמָּא יִפֹּל אָדָם בְּרִשְׁתּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אוֹבֵד.

וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁכָּךְ הִיא דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע בְּשָׁעָה שֶׁבָּא לְהַחֲטִיא אֶת הָאָדָם בַּעֲבֵרָה, אֵינוֹ מַיְעֵץ לוֹ מִיָּד לַעֲבֹר עַל עֲבֵרָה מֻחְלֶטֶת, אֶלָּא מַתְחִיל לְהַעֲלוֹת בְּלִבּוֹ כָּל מִינֵי סְפֵקוֹת וּצְדָדִים לְהָקֵל: אוּלַי **יֵשׁ מַתִּירִים**, וְאוּלַי כָּרֵגַע לְךָ זֶה בְּגֶדֶר "**צָרֵךְ**" וּ"**פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ**", וְאוּלַי בְּכָלָל אֵין דִּין וְאֵין דַּיָּן חָלִילָה, וְכָךְ הוֹלְכִים הַסְּפֵקוֹת וּמִתְגַּבְּרִים בְּלִבּוֹ עַד שֶׁמְּשַׁכְנְעוֹ לִפְעֹל בַּעֲבֵרָה. וְכָל כָּךְ גָּדוֹל כֹּחוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר לְהַכְנִיס בְּלֵב הָאָדָם סָפֵק עַד שֶׁאֲפִלּוּ עַל דָּבָר שֶׁאִסּוּרוֹ בָּרוּר כַּאֲחוֹתוֹ שֶׁאֲסוּרָה לוֹ יָכוֹל הוּא לִמְצֹא סְבוֹת וּסְבָרוֹת לְהַתִּירוֹ. וְאָמַרְנוּ פַּעַם בס"ד שֶׁזֶּהוּ פֵּרוּשׁ מַאֲמַר חַזַ"ל "**אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנָסָת בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת**"אמרת ריש

לקיש במסכת סוטה (ג' ע"א). – דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹמֵר הוּא עַל כָּל דָּבָר "**זֶה רוּחַ, אֲוִיר, שְׁטָיוֹת, אֵין בָּזֶה בְּעָיָה**". אֶחָד שֶׁאֵינוֹ לוֹקֵחַ דְּבָרִים בִּרְצִינוּת וְאֵינוֹ מֵשִׂים אֶת לִבּוֹ לָחוּשׁ לְמַעֲשָׂיו, זֶהוּ הַדָּבָר הַגּוֹרֵם לְכָל הָעֲבֵרוֹת כֻּלָּן.

חֲכָמֵינוּ זַ"ל דּוֹרְשִׁים אֶת הַפָּסוּק "**וְנָגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ**"תהלים צ"א, י'. – שֶׁלֹּא תִּמְצָא אִשְׁתְּךָ סָפֵק נִדָּה בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה בָּא מִן הַדֶּרֶךְברכות (נ"ה ע"ב). . וּבֵאֵר **רַשִׁ"י** זַ"ל בַּמָּקוֹם שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מוֹצֵא אֶת אִשְׁתּוֹ וַדַּאי נִדָּה – מֵבִין הוּא שֶׁהִיא אָסוּרָה וּמַשְׁלִים עִם הַמְּצִיאוּת, וּמִמֵּילָא אֵין סַכָּנָה גְּדוֹלָה בְּדָבָר. אוּלָם כְּשֶׁהַדָּבָר נָתוּן בְּפָנָיו בְּסֵפֶק הֲרֵי הוּא מֵצַר וְדוֹאֵג עַל כָּךְ, וְיִצְרוֹ תּוֹקְפוֹ וְאוֹמֵר לוֹ "טָהוֹרָה הִיא, וְעַל חִנָּם אַתָּה מוֹנֵעַ אֶת עַצְמְךָ" עכת"ד. וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים: הֲכֵיצַד יָכוֹל לוֹמַר לוֹ שֶׁהִיא טְהוֹרָה וּמֻתֶּרֶת? הֲרֵי הַדָּבָר נָתוּן בְּסֵפֵק? אֶלָּא כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ לְעֵיל, שֶׁכָּךְ הִיא דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר לוֹמַר לָאָדָם שֶׁכָּל מַה שֶּׁאֵינוֹ אָסוּר וַדַּאי – הֲרֵי הוּא מֻתָּר גָּמוּר, הֵפֶךְ דַּעַת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה.

וְכָךְ כָּתַב הַנָּשֶׁר הַגָּדוֹל רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּצַוָּאָתוֹ לִבְנוֹ: בְּרְחוּ מִן הַסְּפֵקוֹת וְהַעֲמִידוּם בְּחֶזְקַת זוּלָתְכֶם. כִּי טְעִימַת הַדִּמְאי תָּבִיא לִנְגִיעַת הַוַּדַּאי, וְהַמְּעַט יֵהָפֵךְ לְהַרְבֵּה, וְהַנִּסְתָּר יֵהָפֵךְ לְנִגְלֶה, עַד שֶׁיֶּחְזַק הָאָדָם בְּכָל הָעֲבֵרוֹת כֻּלָּן. לָכֵן הַקּוֹנֶה מֵהֶן אַל יִשְׂמַח, וְהַמּוֹכֵר מֵהֶן אַל יִתְאַבֵּל, וְהַסּוֹמֵךְ עָלֵיהֶן יֵבוֹשׁ בְּחַיָּיו וְיִכָּלֵם בְּמוֹתוֹ. עכתד"ק.

בֵּן נֶאֱמָן לְאָבִיו הוּא זֶה שֶׁשּׁוֹאֵל אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת: "אוּלַי יְמֻשַּׁנְי אָבִי וְהָיִיתִי בְעֵינָיו כִּמְתַעְתֵּעַ?"בראשית כ"ז, י"ב. אוּלַי יֵשׁ מַשֶּׁהוּ לֹא נָכוֹן בְּמַעֲשַׂי? אוּלַי לֹא נָהַגְתִּי כַּשּׁוּרָה? תָּמִיד מְעוֹרֵר הוּא סְפֵקוֹת וַחֲשָׁשׁוֹת עַל עַצְמוֹ, וְאֵינוֹ מַרְדִּימָן וּמַעֲלִימָן. וּכְפִי שֶׁהוֹרוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל: "**אֲהַב אֶת הַשָּׁמָא וּשְׂנָא אֶת הַמַּה בְּכָךְ**"אמרת רבי חדקא במסכת דרך ארץ זוטא (פרק א'). . תָּמִיד תַּחְשֹׁב בְּטֶרֶם כָּל מַעֲשֶׂה אוּלַי יֵשׁ בָּזֶה נִדְנוּד עֲבֵרָה? אוּלַי יֵשׁ מָקוֹם לַשְׁאֵלָה? וְאַל תֹּאמַר עַל כָּל דְּבַר מָה יֵשׁ בָּזֶה? מַה כְּבָר אֲנִי עוֹשֶׂה? וְזוֹהִי הַדְּרָגָה הַמְשֻׁבַּחַת בְּיוֹתֵר, שֶׁיִּהֵא הָאָדָם יָרֵא תָּמִיד שֶׁמָּא יִמָּצֵא בְּיָדוֹ אֵיזֶה שֵׁמֶץ חֵטְא שֶׁיִּעָכְּבֵהוּ מִן הַשְּׁלֵמוּתלשון קדשו של רבינו הרמח"ל זיע"א בבאור דרך קנית הזהירות. וכמובן שכל האמור הוא באופן ובמינון ובזמן הנכון, ולא שיבוא לידי זהירות יתירה שתעבירו על דעתו, שכן אמר החכם "מכלל הזהירות שלא להזהר יותר מדאי". והדברים ידועים. . עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲשָׁשׁ אִסּוּר אוֹ נִדְנוּד עֲבֵרָה – וַדַּאי שֶׁהַנְּהָגַת הַתּוֹרָה הִיא לִפְרֹשׁ וְלִמְשׁךְ יָדְךָ מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיִּתְבָּרֵר לְךָ שֶׁהַדָּבָר מֻתָּר כְּשִׁמְלָה חֲדָשָׁהראה כתובות (מ"ו ע"א). , וְאָז תּוּכַל לַעֲשׂוֹתוֹ מִבְּלִי שׁוּם חֲשָׁשׁ.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁאֵין אָדָם מִתְחַיֵּב בְּקָרְבָּן אָשָׁם תְּלוּי אֶלָּא בְּאֹפֶן שֶׁהָיָה אִסּוּר **קָבוּעַ** בַּמָּקוֹם (כְּגוֹן שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת שֶׁאַחַת מֵהֶן הָיְתָה חֵלֶב, וּשְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁאַחַת מֵהֶן אֲחוֹתוֹ וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ). וְנֶחְלְקוּ הָרִאשׁוֹנִיםמקור נידון זה הוא מהמשנה בכריתות (י"א ע"ב), שם לא נתבאר אם מדובר בשהיתה חתיכה אחת או שתים. מָה הַדִּין בְּאֹפֶן שֶׁאָדָם אָכַל חֲתִיכָה יְחִידָה שֶׁהָיְתָה בְּפָנָיו, אֶלָּא שֶׁעַד אֶחָד מֵעִיד בְּפָנָיו שֶׁשֶׁל חֵלֶב הָיְתָה, וְעַד אֶחָד מֵעִיד שֶׁשֶּׁל שֻׁמָּן הָיְתָה, הַאִם נִתְחַיֵּב זֶה בְּקָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּי אוֹ לֹא?

וְהִנֵּה בְּדַעַת רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זְ"ל מְבֹאָר שֶׁאֲפִלּוּ הָיְתָה חֲתִיכָה אַחַת בִּלְבַד רַק שֶׁהָעֵדִים מְעִידִים כָּל אֶחָד אֲחֶרֶת הֲרֵי זֶה נֶחְשָׁב שֶׁנִּקְבַּע הָאִסּוּר עַל פִּי עֵדוּתָם וּמִמֵּילָא חַיָּב בְּקָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּיכן נראה ברור מלשון קדשו בהלכות שגגות (פרק ח' הלכה ג'). וכן צידד ב"כסף משנה" על הרמב"ם שם. .

אוּלָם **הָרַאֲבַ"ד** זְ"ל תָּמַהּ עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַלָּלוּ הֵיכָן נִקְבַּע הָאִסּוּר בָּזֶה? הֲרֵי סוֹף סוֹף הָעֵדִים סוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה, וּמִמֵּילָא נִשְׁאַר הַסָּפֵק אִם הָיְתָה זוֹ חֲתִיכַת חֵלֶב אוֹ שֻׁמָּן? לָכֵן פֵּרֵשׁ הָרַאֲבַ"ד שֶׁרַק בְּאֹפֶן שֶׁהָעֵד הָאֶחָד מְעִידוֹ שֶׁאָכַל חֲתִיכָה נוֹסֶפֶת עִם הַשֻּׁמָּן, וְהִיא הָיְתָה שֶׁל חֵלֶב, וְהָעֵד הַשֵּׁנִי מְעִידוֹ שֶׁרַק שֻׁמָּן אָכַל (שֶׁלֹּא מַכְחִישׁוֹ שֶׁהָיְתָה חֲתִיכָה נוֹסֶפֶת רַק טוֹעֵן שֶׁלֹּא אָכְלָה) - אָזַי חַיָּב הָאוֹכֵל קָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּי. אֲבָל כְּשֶׁוַּדַּאי הָיְתָה חֲתִיכָה אַחַת רַק סָפֵק מָמָּה הָיְתָה אֵינוֹ מִתְחַיֵּב בְּקָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּיכן צידד בספר "מחנה יהודה" על הרמב"ם. עיין שם. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר מִצְוַת הֲבָאַת קָרְבַּן אָשָׁם תָּלוּי עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב בְּסִפְרוֹ "**אַשֶּׁל אַבְרָהָם**"לרבי אברהם טובייאנה זצ"ל, באור על תרי"ג מצוות. לְבָאֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַצַּדִּיק מִכָּל מִשְׁמָר שֶׁלֹּא תָּבוֹא שׁוּם תַּקָּלָה עַל יָדוֹ, בִּהְיוֹתוֹ דָּבֵק בְּיִרְאַת ה' כָּל הַיּוֹם בִּתְמִידוּת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "בַּעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ"שמות כ', י"ז. – שֶׁבַּעֲבוּר יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לָכֵן לֹא תֶּחֱטָאוּ.

וְלָכֵן אָדָם שֶׁנָּפַל סָפֵק בְּדַעְתּוֹ אִם נִכְשַׁל בְּדָבָר אִסּוּר הֲרֵי זֶה הַסָּפֵק עַצְמוֹ כְּבָר מוֹכִיחַ שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק שָׁלֵם, וְשֶׁנַּפְשׁוֹ אֵינָהּ מְטֹהָרָה דַּיָּהּ, שֶׁאִם כֵּן לֹא הָיָה נִכְנָס סָפֵק כָּל שֶׁהוּא בְּלִבּוֹ. אֶלָּא וַדַּאי שֶׁכְּבָר חָטָא כַּמָּה פְּעָמִים לְפָנֵי כֵן, וְלָכֵן נָפַל בְּיָדוֹ הַסָּפֵק הַזֶּה. וְלָכֵן הֶחְמִירָה בּוֹ הַתּוֹרָה לְהַצְרִיכוֹ קָרְבָּן עַל הַסָּפֵק, כֵּיוָן שֶׁעֶצֶם הַסָּפֵק כְּבָר מֵעִיד עַל חֶסְרוֹנוֹ וְקִלְקוּלוֹ.

מצוה קכ"ט: קרבן אשם ודאי

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא... וְאֶת אֲשָׁמוֹ יָבִיא... וְנִסְלַח לוֹ עַל אַחַת מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמָה בָּהּ"ויקרא ה', כ"א – כ"ו. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לְהָבִיא קָרְבָּן הַנִּקְרָא אָשָׁם וַדַּאי עַל כָּל אֶחָד מֵהֶחֳמָשָׁה הַדְּבָרִים הַבָּאִים: א.מִי שֶׁהָיָה מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ בִּגְזֵלָה אוֹ בְּגֵנֵבָה אוֹ בִּשְׁמִירָה וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה וְכָחֵשׁ בִּשְׁבוּעָה, וּלְאַחַר מִכֵּן הִתְחָרֵט וְהֵשִׁיב הַמָּמוֹן לִבְעָלָיו(ווודווקא שהיה שוה פרוטה שיש בו דין השבון, כמבואר בבבא קמא (ק"ג ע"ב). ויתר דינו ראה ברמב"ם הלכות שגגות (פרק ט'). , ב.מִי שֶׁמָּעַל וְנֶהֱנָה מִן הַהֶקְדֵּשׁ בְּשׁוֹגֵג כַּנִּזְכָּר לְעֵילראה לעיל מצוה קכ"ז. , ג.מִי שֶׁהָיָה נָזִיר וְנִטְמָא בְּשׁוֹגֵג אוֹ בְּמֵזִידראה כל דיניו במסכת נזיר (מ"ד ע"ב) וברמב"ם הלכות נזירות (פרק ו'). , ד.מִי שֶׁהָיָה מְצֹרָע וְנִטְהַר מִצָּרַעְתּוֹויתר דיניו יבוארו אי"ה לקמן במצוה קע"ז. עיין שם. , ה.מִי שֶׁבָּא עַל שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת הַמְיֻעֶדֶת לְאִישׁכריתות (ט'). וראה כל דיני ואופני החיוב והפטור ברמב"ם הלכות שגגות (פרק ט'). .

מִדִּיני הַקָּרְבָּן, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּוָּדַע לוֹ לָאָדָם חֶטְאוֹ תְּחִלָּה וְרַק אַחַר כָּךְ יָבִיא קָרְבָּנוֹ, אֲבָל אִם הִקְרִיבוֹ קֹדֶם שֶׁנּוֹדַע לוֹ חֶטְאוֹ וּלְאַחַר מִכֵּן נוֹדַע לוֹ חֶטְאוֹ אֵינוֹ עוֹלֶה לוֹמחלוקת תנאים בכריתות (כ"ב ע"א) והובאה בפירוש רש"י ז"ל עמ"ס שבת (ע"א ע"ב), דלא כפירוש התוספות שם. ונפסק ברמב"ם בהלכות שגגות (פרק ט' הלכה י'). . וְכָל יִשְׂרָאֵל שָׁוִים בְּקָרְבָּנָן זֶה: הַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְכָל שְׁאָר עַם הָאָרֶץהוריות (ט') וברמב"ם שם. . וְקָרְבָּנוֹ הוּא אַיִל הַשָּׁוֶה שְׁתֵּי סְלָעִיםכמובא בפסוק, וראה בכריתות (כ"ב ע"ב). .

וְאִם נִתְחַיֵּב אָדָם בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם בְּקָרְבָּן זֶה בְּאֶחָד מֵאֵלּוּ הָאֲפָנִים וְעָבַר וְלֹא הֵבִיאוֹ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – טָעוּת, טוֹעִים, טָעִיתִי

אַחַד הַתְּנָאִים בַּהֲבָאַת קָרְבַּן הָאָשָׁם וּבְתִקּוּן הָעֲבֵרָה הוּא **הַפָּרַת הַחַטָּא**. וּכְפִי שֶׁאָמְרָה הַתּוֹרָה: "וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא **וְאָשֵׁם**"ויקרא ה', כ"ג. – שֶׁיַּכִּיר בְּעַצְמוֹ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וְיִהְיֶה בְּדַעְתּוֹ לְהִתְוַדּוֹת כִּי חָטָא וְאָשֵׁםלשון רש"י ז"ל בפירושו עה"ת שם. . כִּי בְּלִי שֶׁיָּבִין וְיַכִּיר אָדָם בַּמְּצִיאוּת שֶׁחָטָא וְשֶׁטָּעָה בְּדַרְכּוֹ, לֹא תִּתָּכֵן אֲצִלוֹ מְצִיאוּת שֶׁל תְּשׁוּבָה אוֹ שִׁנּוּי הַמַּעֲשִׂים. אָדָם שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה שׁוּם בְּעָיָה בְּמַעֲשָׂיו, וְנִרְאֶה הוּא בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּמִי שֶׁמֻּשְׁלָם וּמְתֻקָּן בְּדֵעוֹתָיו וּכְטַלְּיִת שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת – רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ הַתְּשׁוּבָה וְהַהִשְׁתַּנּוּת כִּרְחֹק הַשָּׁמַיִם מִן

הָאָרֶץ, וְכִרְחֹק הַמִּזְרָח מִן הַמַּעֲרָב. כִּי כָּל מַה שֶּׁתֹּאמַר וְתָעִיר לוֹ יֵרָאֶה בְּעֵינָיו שֶׁלֹּא עָלָיו מְדַבְּרִים, וְלֹא כְּלַפָּיו הַדְּבָרִים מֻפְנִים, וְאֵין לוֹ מַה לְּנַסּוֹת לְהַפְנִים וְלִשְׁקֹל אֶת הַדְּבָרִים, כִּי כְּבָר מָנוּי וְגָמוּר אֲצִלוֹ שֶׁהוּא כְּבָר מְתֻקָּן.

לָכֵן בְּטֶרֶם הִסְכִּימָה הַתּוֹרָה לְדַבֵּר עַל כַּפָּרָה, בְּקֻשָּׁה הִיא לְבָרֵר דָּבָר אֶחָד: הַאִם מֵבִין אַתָּה שֶׁאֵינְךָ בְּסֵדֶר? הַאִם מַכִּיר אַתָּה בְּטָעוּתְךָ? אִם לֹא – אָז אֵין לָנוּ מַה לְּדַבֵּר. כָּל קָרְבָּן שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יוֹעִיל לְךָ עַד שֶׁתָּבִין שֶׁאֵינְךָ בַּדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה – אָז נוּכַל לְדַבֵּר עַל דֶּרֶךְ הַתִּקּוּן, אֲבָל לֹא לִפְנֵי כֵן.

כָּל אָדָם יָצָא לוֹ בְּמֶשֶׁךְ חַיָּיו לְהִפָּגַע מִמָּאן דְּהוּא. מִיָּדִיד אוֹ מִמַּכָּר, מִקָּרוֹב אוֹ מֵרָחוֹק, וּלְיָמִים בָּא הַלָּה לְפַיְּסוֹ. כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים שֶׁבְּאוֹתוֹ שְׁלָב חָשׁוּב לָנוּ לְשָׁאֲלוֹ דָּבָר אֶחָד: הַמֵּבִין אַתָּה שֶׁפָּגַעְתָּ בִּי?! שֶׁנָּהֲגְתָּ בִּי שֶׁלֹּא כַּשּׁוּרָה?! שֶׁטָּעִיתָ בְּשִׁקּוּל דַּעְתְּךָ?! אִם לֹא – אָז עַל מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ סְלִיחָה? הֲרֵי מִי שֶׁמְּבַקֵּשׁ סְלִיחָה זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁמֵּבִין הוּא שֶׁטָּעָה, וּמִי שֶׁלֹּא מֵבִין שֶׁטָּעָה אָז עַל מַה לוֹ לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה?! לֹא דַּי בַּשִּׁנּוּי הַמַּעֲשִׂים, לֹא מַסְפִּיק בִּפְתִיחַת דַּף חָדָשׁ, יֵשׁ צֹרֶךְ **בְּהַכָּרַת הַטָּעוּת**. וּבִלְעָדֶיהָ – לֹא יִרְחַק הַיּוֹם וּמְיַדְּעֵנוּ יַחְזֹר שׁוּב עַל טָעוּתוֹ, וְאִם כֵּן מַה הוֹעִילוּ חֲכָמִים בְּתַקָּנָתָם?

אָדָם הַמְבַקֵּשׁ לְפַיֵּס אֶת חֲבֵרוֹ עַל דָּבָר שֶׁעָשָׂה לוֹ חַיָּב לָשֶׁבֶת וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּעַצְמוֹ, לִבְחֹן אֶת מַעֲשָׂיו, לְאַתֵּר אֶת טָעוּתוֹ וּלְהִתְחָרֵט עָלֶיהָ. לֹא דַּי בְּכָךְ שֶׁתֶּאֱזֹר אֹמֶץ וּתְבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתוֹ, אֵין בְּכָךְ תּוֹעֶלֶת שֶׁל מַמָּשׁ אִם לֹא הִכַּרְתָּ בְּטָעוּתְךָ. אִם רוֹצֶה אַתָּה בֶּאֱמֶת לְחַדֵּשׁ קֶשֶׁר יַצִּיב וְאֵיתָן עָלֶיךָ לְאַתֵּר אֶת הַטָּעוּת וּלְתַקְּנָהּ, וּבִלְעָדֵי כֵּן זֶה רַק עִנְיַן שֶׁל זְמַן.

בְּנֵי זוּג שֶׁנִּקְלְעוּ לְמְרִיבָה לֹא דַּי בְּכָךְ שֶׁיְּפַיְּסוּ זֶה אֶת זוֹ. עֲלֵיהֶם לְשֶׁבֶת וְלָדוּן עַל מָה הָרִיב, וְהֵיכָן הָיְתָה הַטָּעוּת, וְכֵיצַד יֵשׁ לְתַקְּנָהּ! וּבִלְעָדֵי זֹאת לֹא יִרְחַק הַיּוֹם וְיִמְצְאוּ הֵם אֶת עַצְמָם בְּרִי?ב חָדָשׁ, עַל אוֹתָהּ הַמַּתְכֹּנֶת שֶׁל הָרִיב הַקּוֹדֵם. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּעֲשִׂים עוֹמֵד עַל הַכָּרַת הַטָּעוּת.

כָּךְ הֵם הַדְּבָרִים גַּם **בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם**: אִם לֹא תָּבִין שֶׁאֵינְךָ בְּסֵדֶר, שֶׁמַּעֲשֶׂיךָ הֵם קְשִׁים וַחֲמוּרִים, כֵּיצַד תַּגִּיעַ לְהִשְׁתַּנּוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת? הֲרֵי לְמִדּוּנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁ"**אֵין אָדָם עוֹמֵד עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשַׁל בָּהֶם**"(גיטין (מ"ג ע"א). , כִּי רַק בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מֵבִין שֶׁהוּא נִכְשָׁל, וְנוֹתֵן אֶל לִבּוֹ בַּמֶּה לֹא הָיָה בְּסֵדֶר, רַק אָז הוּא יָכוֹל בֶּאֱמֶת לַעֲמֹד עַל הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה וְהַיְשָׁרָה. לָכֵן אֶחָד מִשְּׁלַבֵּי הַתְּשׁוּבָה הוּא **הַוִּדּוּי**ראה ברמב"ם הלכות תשובה (פרק א', ב'). , כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי שֶׁיְּפָרֵשׁ אֶת חֶטְאָיו בְּפִיו תִּתְבַּהֵר וְתִתְבָּרֵר אֲצִלוֹ הַמְּצִיאוּת שֶׁעָשָׂה מַעֲשִׂים שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ. וּמִטַּעַם זֶה הַקָּבָ"ה כָּל כָּךְ אוֹהֵב וּמְחַבֵּב אֶת שְׁבוּרֵי הַלֵּבָבוֹת שכתוב בתהלים (ל"ד, י"ט) "קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע". ופירש בעל המצודת דוד שזהו המכניע עצמו ושב

ממעשיו. , אֶת אֵלּוּ הַמַּרְגִּישִׁים תָּמִיד "אֲבָל אֲשֶׁמִּים אֲנַחְנוּ"בראשית מ"ב, כ"א. , כִּי אֵלּוּ קְרוֹבָה הִיא תַּקָּנָתָם וּתְשׁוּבָתָם, וּקְרוֹבָה יְשׁוּעָתָם לָבוֹא. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֵלּוּ שֶׁכֻּסֶּל עַל לִבָּסכמו שכתוב בתהלים (מ"ט, י"ד) "זה דרכם כסל למו" ודרש רבה שיודעים הרשעים שדרכם תובילם למיתה, אלא שחלב מכסה את לבם ומונעם מלהכיר ולהודות בטעותם. , וְגַאֲוָתָם אֵינָהּ מַנַּחַת לָהֶם לְקַבֵּל אֶת הַמְּצִיאוּת שֶׁטָּעוּ בְּדַרְכָּם, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר "דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ"משלי ד', י"ט. .

כָּל אָדָם מִטִּבְעוֹ אֵינוֹ אוֹהֵב לִטְעוֹת, וְיֶתֶר עַל כֵּן אֵינוֹ אוֹהֵב **לְהוֹדוֹת עַל טָעוּת** שֶׁעָשָׂה. אַךְ רַבּוֹתֵינוּ מְלַמְּדִים שֶׁאָדָם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהוֹדוֹת עַל טָעוּת, וְסָבוּר שֶׁאַף פַּעַם אֵינוֹ טוֹעֶה, סַכָּנָה גְּדוֹלָה מְרַחֶפֶת מֵעָלָיו וּמֵעַל הַסּוֹבְבִים אוֹתוֹ. כִּי גַּם אִם יִרְאֶה בְּעֵינָיו שֶׁטּוֹעֶה הוּא בְּדַרְכּוֹ עִם כָּל זֹאת יַמְשִׁיךְ בָּהּ, וְאַף יוֹלִיךְ אֲחֵרִים תְּמִימִים עִמּוֹ בִּכְדֵי לְהַצְדִּיק אֶת עַצְמוֹ וְאֶת מַעֲשָׂיו. וְגַם כְּשֶׁיּוֹכִיחוּ לוֹ נֶאֱמָנָה שֶׁטָּעָה בְּמַעֲשָׂיו – מִיָּד יִמְצָא אֵיזֶה תֵּרוּץ לְהַצְדִּיק אֶת טָעוּתוֹ וְיִסְבִּיר לָמָּה לֹא הוּא הָאָשֵׁם בְּכָךְ. אָדָם שֶׁכָּזֶה קָשֶׁה מְאֹד לְשַׁנּוֹת, וְהַשְׁהִיָּה בְּמִחְצָתוֹ אֵינָהּ מֵהַדְּבָרִים הַנִּעְימִים, וְסִכּוּיָיו לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה הֵם אַפְסִיִּים, בִּהְיוֹתוֹ שׁוֹנֵא אֶת הַתּוֹכָחוֹתכפי שהביא הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ד' הלכה ב') שהשונא את התוכחות זהו אחד הדברים המעכבים מהאדם את התשובה. .

דֻּגְמָא מֻפְלָאָה לַדָּבָר מָצִינוּ בַּנָּבִיא הַמְסַפֵּר עַל **חִיאֵל בֵּית הָאֵלִי**, שֶׁבִּקֵּשׁ לִבְנוֹת אֶת יְרִיחוֹ לַמְרוֹת קִלְלַת יְהוֹשֻׁעַ "**בְּבְכֹרוֹ יְיַסְּדֶנָּה וּבִצְעִירוֹ יַצִּיב דְּלָתֶיהָ**". וּבֶאֱמֶת כְּבָר מִשֶּׁהִנִּיחַ אֶת יְסוֹדוֹת הָעִיר קָבַר אֶת אֲבִירָם בְּכוֹרוֹ, וְכָךְ הָלַךְ וְקָבַר אֶת כָּל בָּנָיו ל"ע עַד שֶׁכִּשְׁהִצִּיב אֶת דְּלָתוֹת הָעִיר קָבַר אֶת שְׁגוּב צְעִירוֹראה מלכים א' (סוף פרק ט"ז), וסנהדרין (קי"ג ע"א). . וְהַמִּתְבּוֹנֵן יִתְמַהּ אֵיךְ לֹא חָזַר בּוֹ חִיאֵל? הֲרֵי רוֹאֶה אַתָּה בֶּעָלִיל שֶׁטָּעִיתָ וְשֶׁמְּשַׁלֵּם אַתָּה עַל כָּךְ בְּיֹקֶר, בְּדִיּוּק כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחַ הַנָּבִיא? אֶלָּא כָּךְ הִיא מִדָּתוֹ שֶׁל זֶה שֶׁמְּסָרֵב לְהַכִּיר בְּטָעוּתוֹ. גַּם יִרְאֶה בְּעֵינַיִם אֵיךְ עָתִיד הוּא לִפֹּל לְתַהוֹם עִם כָּל זֹאת יַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹוראה בחז"ל שם שגם לאחר מכן כשעמד אליהו הנביא ז"ל וערך את הנסיון עם נביאי הבעל למי ידלק המזבח מאיליו, והלך שוב חיאל והתחבא תחת מזבח הבעל כדי להדליקו בסתר כאילו נדלק הוא מאיליו, וכל זה כדי לא להודות שטעה. . וְה' יְזַכֵּנוּ לְלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים, וּלְהַכִּיר בְּטָעֲיוֹתֵינוּ, וּלְיַשֵּׁר נְתִיבוֹתֵינוּ לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הוּבָא שֶׁטּוֹב לוֹמַר בְּכָל יוֹם פָּרָשַׁת עוֹלָה וּמִנְחָה וּשְׁלָמִים וְחַטָּאת וְאָשָׁםאורח חיים (סימן א' סעיף ה'). . וּבְשׁוּ"ת "**לֵב חַיִּים**"לרבי חיים פלאג'י זיע"א בחלק א' סימן י"ז. דָּן הָאִם

רַשַּׁאי אָדָם לוֹמַר לְאַחַר קְרִיאָה זוֹ "יְהִי רָצוֹן שֶׁיְּהֵא זֶה חָשׁוּב וּמְקֻבָּל כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי קָרְבַּן עוֹלָה וּמִנְחָה וּשְׁלָמִים וְחַטָּאת וְאָשָׁם"?

וְהִנֵּה **בַּטּוּר** כָּתַב לוֹמַר כֵּן עַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הַנִּזְכָּרִים, מִלְּבַד עַל קָרְבַּן הָעוֹלָה, בִּהְיוֹת שֶׁאֵינוֹ בָּא בְּנָדָבהראה בטור אורח חיים (סימן א'). . אֲבָל לְאַחַר קְרִיאַת פָּרָשַׁת הָאָשָׁם יָכוֹל לוֹמַר, שֶׁכֵּן סוֹבֵר שֶׁהָאָשָׁם בָּא בְּנָדָבָהכן כתב הדמשק אליעזר בחידושיו למסכת חולין (מ"א ע"ב) בשיטת הטור. ובמהרש"ל עשה פשרה לומר בלשון תנאי, וראה ב"לב חיים" שם שדחה סברתו. .

אוּלָם **בַּשַּׁלְחָן עָרוּךְ** פָּסַק שֶׁרַק לְאַחַר קְרִיאַת פָּרָשַׁת הָעוֹלָה וְהַמִּנְחָה וְהַשְּׁלָמִים יֹאמַר כֵּן, וְלֹא לְאַחַר פָּרָשַׁת הַחַטָּאת וְהָאָשָׁםראה שלחן ערוך אורח חיים (סימן א' הלכה ז'). . וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁסּוֹבֵר שֶׁגַּם הָאָשָׁם אֵינוֹ בָּא בְּנָדָבָה. וְכֵן הֶעֱלוּ רוֹב הַפּוֹסְקִים לַהֲלָכָה, וְכֵן פָּסַק בְּשׁוּ"ת "לֵב חַיִּים" לְמַעֲשֶׂה.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן קָרְבַּן הָאָשָׁם וּפְעֻלָּתוֹ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיעָ"א **בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ**ויקרא (דף כ"ז ע"ב). שֶׁכָּתַב שֶׁהַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה מְשׁוּלָה לְיוֹנָה וְלָהּ שְׁנֵי כְּנָפַיִם שֶׁהֵן **מִצְוֹוֹת הָעֲשֵׂה** שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים, וְעַל יָדָן הַשְּׁכִינָה יְכוֹלָה לַעֲלוֹת וְלָצֵאת מִן הַגָּלוּת. אוּלָם **מִצְוֹוֹת הַלֹּא תַּעֲשֶׂה** בְּאִם יִשְׂרָאֵל עוֹבְרִים עֲלֵיהֶן הֲרֵי הֵן כְּמַלְכֻּדֶת לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה הַנֶּאֱחֶזֶת וְנִתְפֶּסֶת בָּהֶם, וְעַל יְדֵי כֵּן מַכְבִּידִים עַל כְּנָפֶיהָ וּמוֹנְעִים מִמֶּנָּה מִלַּעֲלוֹת וּלְהִתְיַחֵד עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיִחוּד גָּמוּר. וְקָרְבַּן הָאָשָׁם שֶׁמֵּבִיא הָאָדָם הוּא הַשּׁוֹחֵד הַמְשַׁחְרֵר אֶת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה וְהָעֲוֹנוֹת הַנֶּאֱחָזִים בָּהּ, וּמְאַפְשְׁרָהּ לַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה.

מצוה ק"ל: השבת הגזל

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל"ויקרא ה', כ"ג. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

אַזְהָרַת הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לִגְזֹל אִישׁ אֶת רֵעֵהוּראה לקמן מצוה רכ"ט בבאור אזהרה זו ודיניה. . וּמִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל מִי שֶׁעָבַר עַל אַזְהָרָה זוֹ וְגָזַל דָּבָר מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיְּשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל לִבְעָלֶיהָ.

בְּכָלַל הַמִּצְוָה, שֶׁיְּשִׁיב דַּוְקָא אֶת הַדָּבָר עַצְמוֹ שֶׁגָּזַל וְלֹא אֶת שָׁוְיוֹ, כָּל עוֹד הוּא קַיָּם וְנִתָּן לְהֻשְׁבוֹן[כן למדו בתלמוד במסכת בבא קמא (ק"ב ע"א) ממה שהאריך הכתוב בלשון "אשר גזל" – ללמד שיחזיר את מה שגזל ממש. . אֲבָל אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחְזִירוֹ כְּמוֹ שֶׁגָּזָלוֹ, כְּגוֹן שֶׁאָבַד, אוֹ

שֶׁגָּזַל עֵצִים וַחֲתָכָם, אוֹ שֶׁגָּזַל דְּבַר מַאֲכָל וַאֲכָלוֹ וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, אֲזַי מִצְוָה לְהָשִׁיב אֶת שָׁוְוי הַגְּזֵלָה וּבָזֶה יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹבגמרא שם, ונפסק בשלחן ערוך חושן משפט (סימן ש"ס סעיף א'). .

חִיּוּב הַשַּׁבָּת גְּזֵלָה אֵינוֹ אֶלָּא מִשְּׁוֵה פְּרוּטָה וָמַעְלָה, אֲבָל הַגּוֹזֵל פָּחוֹת מִשְּׁוֵה פְּרוּטָה עַל אַף שֶׁעָבַר עַל אִסּוּר גָּזֵל מֵהַתּוֹרָה עִם כָּל זֹאת אֵינוֹ מְצֻוֶּה בַּהֲשָׁבָתָהסנהדרין (נ"ז ע"א) ושלחן ערוך (שם סעיף ב'). וראה שם בדין גזלה שהיתה שוה פרוטה כשגזלה ולאחר מכן הוזלה לפחות משוה פרוטה או להיפך מה הדין. . וּפְעָמִים שֶׁחַיָּב הוּא לְלֶכֶת לִמְקוֹם הַבְּעָלִים לַהֲשִׁיבָהּ, וּפְעָמִים שֶׁדַּיּוֹ בְּכָךְ שֶׁמּוֹדִיעַ לָבוֹא וּלְקַבְּלָהּ מִמֶּנּוּכן מבואר במסכת בבא קמא (ק"ג ע"א): שאם כפר הגזלן ונשבע שלא גזל ולאחר מכן שב והודה - יוליכנו אחריו אפילו למדי. אבל אם לא כפר בשבועה אזי הקלו על הגזלן שלא נעול דלת לפני שבים ופטרוהו מלילך אל הנגזל. . וַאֲפִלּוּ הוּא יוֹדֵעַ שֶׁכְּבָר נִתְיָאֲשׁוּ בְּעָלֶיהָ מִמֶּנָּה עִם כָּל זֹאת חַיָּב הוּא לַהֲשִׁיבָהּשלחן ערוך חושן משפט (סימן שס"א). וראה שם באילו אופנים כן משפיע יאוש הבעלים על השבת הגזלה. .

לְמִדּוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּתַּלְמוּד **שֶׁמִּדִּין תּוֹרָה** אָדָם שֶׁגָּזַל דָּבָר - כָּל שֶׁבַח שֶׁהִתְוַסֵּף בַּגְּזֵלָה הֲרֵי הוּא שֶׁל הַבְּעָלִים, לְמָרוֹת שֶׁכְּבָר נִתְיָאֲשׁוּ מִמֶּנָּה. אוּלָם **תַּקָּנַת חֲכָמֵינוּ** זִ"ל, בִּכְדֵי לֹא לְנָעֹל דֶּלֶת בִּפְנֵי הַשָּׁבִים, שֶׁהַמֵּשִׁיב גְּזֵלָה לִבְעָלֶיהָ יְחַשֵּׁב עִם הַבְּעָלִים בְּכַמָּה הִשְׁבִּיחָה וְיקַבֵּל הַשַּׁבָּח מִבַּעַל הַגְּזֵלָהגיטין (נ"ה ע"א). ודוקא מה שהשביחה לאחר יאוש, אבל מה שהשביחה לפני כן נשאר של הבעלים. ומה שהשביח הגזלן בגזלה הרי הוא של הגזלן בכל אופן. ראה כל זאת ועוד בשלחן ערוך חושן משפט (סימן שס"ב). . כְּמוֹ כֵן תִּקְּנוּ שֶׁהַגּוֹזֵל קוֹרָה וּבָנָאָה בְּתוֹךְ קוֹרוֹת בֵּיתוֹ וְכָעֵת בָּא לַהֲשִׁיבָהּ שֶׁרַשַּׁאי הוּא לִיתֵּן אֶת שָׁוְיָהּ בִּמְקוֹמָהּ בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְפָרֵק אֶת בֵּיתוֹמהטעם הנזכר לעיל. וראה בשלחן ערוך חושן משפט (ריש סימן ש"ס). .

וּמִי שֶׁבִּיְדוֹ גְּזֵלָה שֶׁגָּזַל וְאֵינוֹ מְשִׁיבָהּ לִבְעָלֶיהָ הֲרֵי זֶה מְבַטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה. וְיֵתֶר דִּינֵי הַהֲשָׁבָה מוּבָאִים **בָּרַמְבָּ"ם** זִ"ל בְּהִלְכוֹתֶיוהלכות גזלה ואבדה. **וּבַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ**חושן משפט הלכות גזלה. . עַיֵּן עֲלֵיהֶם.

רָמַז הַכָּתוּב – תַּקָּנַת הַשָּׁבִים

בְּחֵלֶק הַפְּשָׁט שֶׁל מִצְוָה זוֹ נִתְבָּאֵר שֶׁתַּקָּנוֹת רַבּוֹת תִּקְּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִ"ל לְהָקֵל עַל הַגַּנָּב, עַל מְנָת שֶׁלֹּא יִמָּנַע מִלָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה. וּבִלְשׁוֹן חֲזַ"ל נִקְרָאוֹת תַּקָּנוֹת אֵלּוּ "**תַּקָּנַת הַשָּׁבִים**". וְכָל כָּךְ יֶחֱסוּ חֲכָמִים חֲשִׁיבוּת לַדָּבָר, עַד שֶׁעָקְרוּ חֵלֶק מִדִּינֵי הַתּוֹרָה וּפָטְרוּ אֶת הַגַּנָּב מִצּוּרַת הַהֲשָׁבָה הַמְּזֻכֶּרֶת בַּתּוֹרָה, וְהִתִּירוּ לוֹ לְהָשִׁיב בְּדְרָכִים חִלּוּפִיּוֹת, וְעוֹד חִיְּבוּ אֶת הַנִּגְנָּב לְשַׁלֵּם לַגַּנָּב פִּצּוּיִים שֶׁאֵינָם מְחֻיָּבִים עַל פִּי דִּין תּוֹרָה. וְכָל זֶה לָמָּה? מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים.

רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים רָאוּ בְּסִיּוּעַ לַזּוּלָת בְּתִקּוּן מַעֲשָׂיו כְּחוֹבָה מוּסָרִית גְּדוֹלָה עַל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל. לֹא רַק הָרַבָּנִים מְחֻיָּבִים בַּדָּבָר, וְלֹא רַק בְּדִבּוּרִים וּבְשִׂכְנוּעִים. אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאַחַת מִיִּשְׂרָאֵל, וְאַף עַל חֶשְׁבּוֹן כַּסְפּוֹ הַפְּרָטִי – מֻחוֹבָתוֹ לְסַיֵּעַ לַזּוּלָת לְהִתְקָרֵב לַבּוֹרֵא וְלִדְבֹק בָּאֱמֶת. כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה לָזֶה, וְאִם חָתוּם אַתָּה בְּעֵרבוּת עַל פְּלוֹנִי וְהַלָּה פָּשַׁט אֶת הָרֶגֶל, בְּעַל כָּרְחֲךָ יִתְבָּעוּ מִמְּךָ אֶת חוֹבוֹ. וְכָל תֵּרוּצִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁל "אָמַרְתִּי לוֹ" וְ"הִזְהַרְתִּי אוֹתוֹ" לֹא יוֹעִילוּ לְךָ בַּדָּבָר, אַתָּה אֶת חוֹבוֹ תְּצַטָּרֵךְ לְשַׁלֵּם. כָּךְ הוּא הַדָּבָר גַּם בְּחוֹבָתֵנוּ כְּלַפֵּי הַזּוּלָת, לְעָמֹל וְלִטְרֹחַ בְּכָל דֶּרֶךְ אֶפְשָׁרִית לְפִתּוֹחַ לָהֶם שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה וּלְסַיֵּעַ לָהֶם בַּדָּבָר.

וְכָךְ נֶאֱמַר בַּתַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי עַל הַפָּסוּק "אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת"דברים כ"ז, כ"ו. – **כָּל שֶׁהָיָה בְיָדוֹ לְהַחֲזִיק וְלֹא הֶחֱזִיק הֲרֵי הוּא בִּכְלַל אָרוּר**ירושלמי סוטה (פרק ד' הלכה ד'). . שֶׁאִם יֵשׁ בְּאֶפְשָׁרוּתְךָ לְחַזֵּק אָדָם, לְעוֹרְרוֹ בִּתְשׁוּבָה, לְקָרְבוֹ לְתוֹרָה – חָשׁוֹב כַּמָּה נְפָשׁוֹת תְּלוּיוֹת בְּמַעֲשֶׂה זֶה: הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּבְנֵי בֵּיתוֹ, וּנְכָדָיו וְנִינָיו וְצֶאֱצָאָיו עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת – כֻּלָּם עוֹמְדִים וּמְצַפִּים וּמְיַחֲלִים שֶׁתּוֹאִיל בְּטוּבְךָ לִשְׁלֹחַ יָדְךָ אֵלָיו וּלְהַעֲלוֹתוֹ עַל דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ. וְאִם חָלִילָה זְלִזַּלְתָּ בַּדָּבָר, וְהִתְעַצַּלְתָּ מִלְּקָרֹא לוֹ לְשִׁעוּר תּוֹרָה אוֹ לְתִפְלָה, אוֹ שֶׁהֶחְלַשְׁתָּ אֶת דַּעְתּוֹ וְרוּחוֹ וְחֶשְׁקוֹ בְּתוֹרָה וּבַמִּצְוֹות – אוֹמֵר הַקָּבָ"ה: "מֶה עָשִׂיתָ? קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה!!!"בראשית ד', י'. וראה במדרש רבה שם שפירש "דמי" היינו כל זרעיותיו של הבל שהיו אמורים לבוא אחריו שבאו אל קין בטרוניה. .

וְיֵשׁ אֲשֶׁר יָבֹא אָדָם וְיִטְעַן: "וְכִי מִי כְּבָר יִשְׁמַע לִי? וְכִי יֵשׁ בִּי אֶת הַכֵּלִים וְהַכִּשּׁוּרִים לְכָךְ?" עַל כָּךְ הֵשִׁיב **הַסַּבָּא מִנּוֹבָהרְדּוֹק** זַצ"ל עַל פִּי דִּבְרֵי חֲז"ל הַקְּדוֹשִׁים הַמְסַפְּרִים לָנוּ אוֹדוֹת **אֶלְקָנָה** אֲבִיו שֶׁל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהָיָה עוֹלֶה לָרֶגֶל לֹא הָיָה לָן אֶלָּא בִּרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר, וְזֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ וְיִשְׁאֲלוּהוּ הַסּוֹבְבִים לְהֵיכָן פָּנָיו מוּעָדוֹת, וְהָיָה מֵשִׁיב לָהֶם שֶׁהוֹלֵךְ לְבֵית ה' אֲשֶׁר בְּשִׁילֹה, שֶׁמִּשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה וּמִצְוֹות, וּמַדּוּעַ לֹא תָּבוֹאוּ עִמִּי וְנֵלֵךְ יַחַד? וּמִיָּד הָיוּ עֵינֵיהֶם מְשַׁגְּרוֹת דְּמָעוֹת וּמִצְטָרְפִים עִמּוֹ, עַד שֶׁלְּאַחַר כַּמָּה שָׁנִים נִמְצְאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹלִים לָרֶגֶל בִּזְכוּתוֹ. אָמַר לוֹ הַקָּבָ"ה: אֶלְקָנָה! אַתָּה הִכְרַעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְכַף זְכוּת – אֲנִי מוֹצִיא מִמְּךָ בֵּן שֶׁיַּכְרִיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל לְכַף זְכוּת. וּבִזְכוּת זֹאת נוֹלַד לוֹ שְׁמוּאֵלראה כל זאת בילקוט שמואל א'. . וְאִם נִתְבּוֹנֵן לְרֶגַע בְּמַעֲשָׂיו שֶׁל אֶלְקָנָה נִוָּכַח שֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ לְאֶלְקָנָה לֹא חֲסִידִים וְלֹא מוֹסָדוֹת, לֹא תַּקָּצִיבִים וְלֹא תְּמִיכוֹת, לֹא כְּנָסִים וְלֹא מוֹדָעוֹת, וְעִם כָּל זֹאת זָכָה לְהַכְרִיעַ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְכַף זְכוּת! לְלַמֶּדְךָ עַד כַּמָּה גָּדוֹל הוּא כֹּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאַחַת מֵאִתָּנוּ בַּאֲשֶׁר הוּא.

וְיֵשׁ אֶת אֵלּוּ הַמְבַקְּשִׁים לִפְטֹר אֶת עַצְמָם בִּטְעָנוֹת כְּמוֹ "נִסִּיתִי לְדַבֵּר, אֲבָל כַּמָּה אֶפְשָׁר לְנַדֵּנֵד?! כְּבָר לֹא נָעִים לִי לְשַׁכְנֵעַ!!" עַל כָּךְ אוֹמְרִים חֲזַ"ל צֵא וּלְמַד **מַרְבִּי פְּרִידָא** שֶׁשָּׁנָה לְתַלְמִידוֹ **אַרְבַּע מֵאוֹת פַּעַם** וְלֹא הֵבִין, חָזַר רַבִּי פְּרִידָא וְשָׁנָה לוֹ **אַרְבַּע מֵאוֹת פְּעָמִים נוֹסָפוֹת** וְהֵבִין. וְזָכָה עַל כָּךְ לְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנוֹת חַיִּים נוֹסָפוֹת, וְשָׁכַל בְּנֵי דּוֹרוֹ זְכוּ לָעוֹלָם הַבָּאראה המעשה בערובין (נ"ד ע"ב). . וְהִנֵּה לְאַחַר הָאַרְבַּע מֵאוֹת פַּעַם הָרִאשׁוֹנוֹת יָכֹל רַבִּי פְּרִידָא לִטְעֹן "דַּי, מַסְפִּיק, הִתְאַמַּצְתִּי מֵעַל וּמֵעֵבֶר. כַּמָּה אֶפְשָׁר לְנַסּוֹת?!", אֲבָל רַבִּי פְּרִידָא לֹא נָהֵג כֵּן. הוּא חָזַר וְשָׁנָה וְ"נִדְנֵד" לְתַלְמִידוֹ עוֹד אַרְבַּע מֵאוֹת פַּעַם לַמְרוֹת שֶׁלֹּא חָשַׁב שֶׁיְּקַלֵּט זֹאת, וְעַל כָּךְ זָכָה לְשָׁכָר עָצוּם שֶׁאֵין כְּדֵגְמָתוֹ.

בְּכֹלַל הַדְּבָרִים, שֶׁיְּהוּדִי הַבָּא לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֶל חֵיק הַיַּהֲדוּת, שׁוּמָה עָלֵינוּ לְהָקֵל מֵעָלָיו עַד כַּמָּה שֶׁאֶפְשָׁר עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּכְבַּד עָלָיו הָעֲבוֹדָה. וְלָכֵן **כֹּחָא דְּהֵיתֵירָא** בַּהֲלָכָה הִנּוֹ כֹּחַ עָצוּם וְנִפְלָא שֶׁנָּתַן הַקָּבָ"ה לְמוֹרֵי הַהוֹרָאָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּמִקְרִים כְּגוֹן אֵלּוּ, לְהָקֵל מֵעַל הַשָּׁב עַד כַּמָּה שֶׁנִּתָּן, וּלְהַנְעִים לוֹ אֶת קִיּוּם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹותֶיהָ, עַד שֶׁיִּתְרַגֵּל בְּמַלְאכָתָהּ וְיוּכַל לְהוֹסִיף וּלְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ כְּפִי כֹּחוֹ וּרְצוֹנוֹ. אֲבָל וַדַּאי שֶׁבִּתְחִלַּת שׁוּבוֹ וְהִתְקָרְבוֹ אֵין לָנוּ לִנְהֹג עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ קָשֶׁה וּמַחְמִירָה, אֶלָּא אַדְרַבָּה לְחַפֵּשׂ לְהָקֵל עָלָיו עַד כַּמָּה שֶׁהַתּוֹרָה מַרְשָׁה לָנוּ, בִּכְדֵי שֶׁלֹּא לִגְעֹל דֶּלֶת בִּפְנֵי הַשָּׁבִים.

גַּם אָדָם שֶׁחָטָא לְךָ וְנָהַג בְּךָ שֶׁלֹּא כַּשּׁוּרָה, וּלְאַחַר זְמַן בָּא לְפַיְּסְךָ וּלְבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתְךָ, צָוּוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם קָשֶׁה לִרְצוֹתכן אמרו באבות (פרק ה' משנה י"א) שהקשה לרצות קרוב להקרא רשע, עיין שם. , וְלֹא יִהְיֶה אַכְזָרִי מִלְּמְחֹלכן הובא בהגהת הרמ"א על השלחן ערוך (אורח חיים סימן תר"ו) בשם המהרי"ל. , אֶלָּא יִפְתַּח בְּפָנָיו שַׁעֲרֵי רַחֲמִים וְרָצוֹן. כִּי כְּמוֹ שֶׁהוּא טָעָה בְּמַעֲשָׂיו וּבְדִבּוּרוֹ כְּלַפֶּיךָ כָּךְ גַּם אַתָּה עָלוּל לִטְעוֹת בְּמַעֲשֶׂיךָ כְּלַפֵּי אֲחֵרִים, וּכְשֵׁם שֶׁהָיִיתָ חָפֵץ שֶׁיָּבִינוּ אֲחֵרִים אֶת טָעוּתְךָ וְאֶת חֶרָטָתְךָ וְיִמְחֲלוּ לְךָ כָּךְ עָלֶיךָ לְהָבִין וְלִמְחֹל לַזּוּלָת עַל מַעֲשֵׂיהֶם. וּבִזְכוּת זֹאת תִּזְכֶּה שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם יַעֲבִירוּ גַּם לְךָ עַל כָּל פְּשָׁעֶיךכמאמר רבא בראש השנה (י"ז ע"א) למי נושא הקב"ה עוון" למי שעובר על פשע. .

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בְּשׁוּ"ת "**שְׁאִילַת יַעֲבֵ**"ץ"סימן ע"ט. לְרַבִּי יַעֲקֹב עֶמְדִין זַצַ"ל דָּן אוֹדוֹת אָדָם שֶׁהִרְבָּה לִגְזֹל וְכָעֵת הִתְעוֹרֵר לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וּלְקַבֵּל דִּינוֹ, אֶלָּא שֶׁלֹּא הֵשִׁיב עֲדַיִן אֶת גְּזֵלוֹתָיו הָרַבִּים, הַאִם נֶחְשָׁב הוּא כְּבָר לְבַעַל תְּשׁוּבָה שֶׁנִּמְחֲלוּ עֲוֹונוֹתָיו אוֹ לֹא?

וְהֵשִׁיב בְּמֻתָּק לְשׁוֹנוֹ שֶׁהַכֹּלֶל הַנָּקוּט בְּיָדֵינוּ הוּא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָאָדָם לְטַבֵּל כְּשֶׁשֶׁרֶץ בְּיָדוֹ. וּמִמֵּילָא אִם יֵשׁ בְּיִכְלָתוֹ שֶׁל זֶה לְהָשִׁיב אֶת גְּזֵלוֹתָיו, וְהַנִּגְזָלִים תּוֹבְעִים וְדוֹרְשִׁים אֶת

דְּמֵיהֶם, וּבְכָל זֹאת הוּא מִתְמַהְמֵהַּ, הֲרֵי שֶׁכָּל תְּשׁוּבָתוֹ לֹא הוֹעִילָה לוֹ וּמְצֹאָתוֹ לֹא רָחָץ וְלֹא נִמְחַל לוֹ מְאוּמָה מִגְּזֵלוֹתָיו. וְאַף הוֹסִיף שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לְנַדּוֹתוֹ עַל כָּךְ שֶׁאֵינוֹ מֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה לִבְעָלֶיהָ, אִם לֹא שֶׁרוֹאִים בֵּית הַדִּין שֶׁיֵּשׁ צֹרֶךְ לְקָרְבוֹ וּלְהָקֵל מֵעָלָיו אֶת הַדִּין כְּדֵי שֶׁלֹּא לִנְעֹל דֶּלֶת בִּפְנֵי הַשָּׁבִים.

וְכָל זֶה כְּשֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ הָאֶפְשָׁרוּת לְהָשִׁיב אֶת גְּזֵלוֹתָיו. אוּלָם אִם אֵין מָמוֹן בְּיָדוֹ לְהָשִׁיב - הֲרֵי זֶה פָּטוּר מִמִּצְוַת הַהֲשָׁבָה, וּבְעֶצֶם חֲרָטָתוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ מִתְכַּפֵּר לוֹ הֶעָוֹן, רַק יְבַקֵּשׁ אֶת מְחִילַת הַנִּגְזָל וְיַפְיְסֶנּוּ, וְיִתְחַיֵּב לוֹ בִּשְׁטָר שֶׁאִם תַּשִּׂיג יָדוֹ מִיָּד יִפְרַע לוֹ אֶת חוֹבוֹ, וּבָזֶה נִמְחָל לוֹ אוֹתוֹ הֶעָוֹן. שֶׁלֹּא תְּבָעָה הַתּוֹרָה מֵהָאָדָם יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבִּיכָלְתּוֹ לְתַקֵּן וְלַעֲשׂוֹת.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר חִיּוּב הַשָּׁבַת הַגְּזֵלָה לִבְעָלֶיהָ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **בְּשַׁעַר הַפְּסוּקִים** מֵרַבֵּנוּ **הָאֲרִיזַ"ל** שֶׁכָּתַב שֶׁמִּי שֶׁגָּזַל אֶת חֲבֵרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמֵת מִבְּלִי לְהָשִׁיב הַגְּזֵלָה לִבְעָלֶיהָ, אָזַי צָרִיךְ שֶׁיָּשׁוּב לָעוֹלָם הַזֶּה בְּגִלְגּוּל כְּדֵי לְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל, כְּגוֹן שֶׁיֵּעָבֵד אֶצְלוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ רֶוַח יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁמְּשַׁלֵּם לוֹ, אוֹ שֶׁיֹּאבַד מָמוֹנוֹ וְהַלָּה יִמְצָאֶנּוּ קֹדֶם יֵאוּשׁ שֶׁל הַגַּזְלָן שֶׁאָז הַמָּמוֹן שַׁיָּךְ עַל פִּי דִּין לַגַּזְלָן, וּבָזֶה תִּקֵּן אֶת גְּזֵלָתוֹ.

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר **רַבֵּנוּ יוֹסֵף חַיִּים** זְצוּק"ל(בספרו "בן יהוידע" על מסכת בבא קמא (קי"ט ע"א). אֶת דְּרָשַׁת הַגְּמָרָא עַל הַפָּסוּק "כִּי מַה תִּקְוַת חָנֵף כִּי יִבְצָע כִּי יְשֵׁל אֱלוֹהַּ נַפְשׁוֹ"איוב כ"ז, ח'. – רַב הוּנָא וְרַב חִסְדָּא נֶחְלְקוּ: אֶחָד פֵּרֵשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁל **גַּזְלָן**, וְאֶחָד פֵּרֵשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁל **נִגְזָל**. וּבֵאֵר רַבֵּנוּ הָגְרי"ח זִיעְ"א שֶׁמִּילַת "יְשֵׁל" הִיא מִלְּשׁוֹן שׁוֹלֶה דָּגִים מִן הַיָּם, שֶׁהוּא עָנְיָן יְצִיאָה וּמְשִׁיכָה, וְהַיְנוּ שֶׁהַקָּבָ"ה מוֹשֵׁךְ נֶפֶשׁ הַגּוֹזֵל וְהַנִּגְזָל לָשׁוּב לְעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהָשִׁיב הַגְּזֵלָה לִבְעָלֶיהָ.

וְכֵן זֶהוּ עֹמֶק דִּבְרֵי **רַבִּי חֲמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא** בַּגְּמָרָאסנהדרין (ח' ע"א). ראה בבן יהוידע שם. שֶׁאָמַר שֶׁדִּין הַנּוֹטֵל מָמוֹן מַאֲחֵד וְנוֹתְנוֹ לְמִשְׁנֵהוּ שֶׁלֹּא כְּדִין הֲרֵי זֶה **מַטְרִיחַ** אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחְזִיר הַמָּמוֹן לִבְעָלָיו. וְלִכְאוֹרָה מַה שַּׁיָּךְ אֲצֶל הַקָּבָ"ה טֹרַח אוֹ יְגִיעָה? אֶלָּא שֶׁכָּל שִׁנּוּי וְהִפּוּךְ מִסִּדְרוֹ שֶׁל עוֹלָם נִקְרָא בִּלְשׁוֹן "טֹרַח", וְהַנּוֹטֵל מָמוֹן מֵחֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא כַּדִּין הֲרֵי זֶה מַטְרִיחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׁנּוֹת מִסִּדְרֵי הַבְּרִיאָה וּלְהוֹרִיד אֶת נִשְׁמַת הַגַּזְלָן וְהַנִּגְזָל לָעוֹלָם הַזֶּה בַּשֵּׁנִית בִּכְדֵי לְהָשִׁיב הַגְּזֵלָה לִבְעָלֶיהָ. עכתד"ק.

מצוה קל"א: הרמת הדשן

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ"ויקרא ו', ג'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְפַנּוֹת אֶת הַדֶּשֶׁן הַמִּצְטַבֵּר עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ מֵהַקְרֵבַת הַקָּרְבָּנוֹת, וּבְכָךְ תִּדְלַק אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ יָפֶה, וְיִתְנָאֶה מְקוֹם הַהַקְרָבָה. הָרַמַת הַדֶּשֶׁן וּפִנּוּיוֹ הָיְתָה נַעֲשֵׂית מִידֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ: בִּימוֹת הַחֹל מֵעָלוֹת הַשַּׁחַר, וּבַמּוֹעֲדִים מִתְּחִלַּת הַשְּׁלִישׁ הָאֶמְצָעִי שֶׁל הַלַּיְלָה, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָהיומא (כ' ע"א) וברמב"ם הלכות תמידין (פרק ב' הלכה י"א). . תְּחִלָּה הָיְתָה הַכְּהֻנָּה הַמְיֻעָּדראה בתלמוד (שם כ"ב ע"א) שבתחילה לא היו עורכים פייס (הגרלה) על כך אלא כל כהן השייך לבית האב המשרת היה רשאי להרים את הדשן. אולם בעקבות תקריות מסויימות שארעו בבית המקדש תיקנו חכמים לערוך פייס על הרמת הדשן. טוֹבֵל וְלוֹבֵשׁ בְּגָדִים הַמְיֻחָדִים לְמִצְוָה זוֹבגדים הנקראים "בגדי הרמה", והיו פשוטים יותר משאר בגדי הכהונה. ובארו חכמינו ז"ל טעם הדבר שאין זה מכבוד המקום ברוך הוא לעבוד את שאר עבודות הכהונה בבגדים שבהם ניקה את המזבח. , לְאַחַר מִכֵּן הָיָה נוֹטֵל מַחְתָּה שֶׁל כֶּסֶף וְעוֹלֶה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, שָׁם הָיָה נוֹטֵל מִן הָאֵפֶר שֶׁנֶּאֱכָל בְּיוֹתֵר בְּלֵב הַמִּזְבֵּחַ, וּמוֹרִידוֹ וּמַנִּיחוֹ בְּמִזְרָח הַכֶּבֶשׁ בְּרִחוּק שְׁלֹשָׁה טְפָחִים מִכֶּבֶשׁ הַמִּזְבֵּחַ. וְלֹא הָיָה מַשְׁלִיכוֹ בְּבִזְיוֹן אֶלָּא בְּנַחַת דֶּרֶךְ כָּבוֹד, שֶׁקְּדֻשָּׁה הָיְתָה בוֹכן למדו בתמורה (ל"ד) מלשון הכתוב (ויקרא ו', ג') "ושמו" – שיניחנו בנחת. , וּמִיָּד הָיָה הָאֵפֶר נִבְלָע בַּכֶּבֶשׁ בְּדֶרֶךְ נֵסיומא (כ' ע"א) ותמיד (כ"ח ע"ב) וברמב"ם הלכות תמידין. . כָּךְ הָיָה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם בְּטֶרֶם הֵחֵלּוּ הַכֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדַת הַמִּקְדָּשׁ.

בְּנוֹסָף עַל כָּךְ, כָּל כַּמָּה יָמִים כְּשֶׁהָיְתָה מִצְטַבֶּרֶת כַּמּוּת גְּדוֹלָה שֶׁל אֵפֶר שֶׁנּוֹתַר עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ עַצְמוֹ, הָיוּ בָּאִים יֶתֶר הַכֹּהֲנִים הַחֲפֵצִים בְּמִצְוָה זוֹ, וּמְפַנִּים אֶת מִצְבּוֹר הַדֶּשֶׁן אֶל תּוֹךְ שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן שֶׁהָיָה מִחוּץ לָעִיר. וּמֵעוֹלָם לֹא נִתְעַצְּלוּ הַכֹּהֲנִים מִלְּהוֹצִיא אֶת הַדֶּשֶׁןתמיד (כ"ח ע"ב). .

רָמַז הַכָּתוּב – הָיָה הוֹוֶה וְיִהְיֶה

קְדֻשָּׁה יְתֵרָה מְיֻחֶסֶת הַתּוֹרָה לָאֵפֶר הַמִּצְטַבֵּר עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. לְפִיכָךְ הֶעֱנִיקָה מִצְוַת עֲשֵׂה מְיֻחֶדֶת לְאִסּוּפוֹ, הַמִּתְקַיֶּמֶת רַק לְאַחַר טְבִילָה בְּמִקְוֶה טְהָרָה וּלְבִישַׁת בְּגָדִים מְיֻחָדִים לְכְבוֹד הַמָּאֹרָע. גַּם עַל אֹפֶן הַנִּחָתוֹ שֶׁל הָאֵפֶר הִקְפִּידָה הַתּוֹרָה שֶׁתִּהְיֶה בְּנַחַת וּבְיִרְאַת כָּבוֹד, וְאַף יְחֻדָּה מָקוֹם מְיֻחָד לְיֶתֶר הָאֵפֶר שֶׁהִצְטַבֵּר עַל הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא נֶאֱסַף וּשְׁמוֹ "**שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן**". בְּנוֹסָף עַל כָּךְ, מוּבָא בַּתַּלְמוּד שֶׁנֵּס גָּדוֹל הָיָה נַעֲשֶׂה מִידֵי יוֹם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, בְּעֵת שֶׁהָיָה הַכֹּהֵן מֵבִיא אֶת חֹפֶן הַדֶּשֶׁן וּמַנִּיחוֹ עַל הַכֶּבֶשׁ, לְפֶתַע הָיָה הָאֵפֶר נִבְלָע בְּקַרְקַע הַמִּקְדָּשׁ בְּדֶרֶךְ נֵס.

כָּל זֹאת מַרְאֶה לָנוּ שֶׁחֲשִׁיבוּת גְּדוֹלָה הֶעֱנִיקָה הַתּוֹרָה לְאוֹתוֹ אֵפֶר, מַה שֶּׁדּוֹרֵשׁ מֵאִתָּנוּ לַחְקֹר וּלְבָרֵר מַה יֵּשׁ כָּל כָּךְ לְכַבֵּד אֶת אוֹתוֹ אֵפֶר חָסַר תּוֹעֶלֶת וְתַכְלִית, וְלָנְהֹג בּוֹ בְּמִשְׁנֶה זְהִירוּת וְלַעֲשׂוֹת עֲבוּרוֹ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים? הֲרֵי זֶה בְּסַךְ הַכֹּל קְצַת אֵפֶר וְלֹא שׁוּם דָּבָר אַחֵר?! אֲבָל הַמִּתְבּוֹנֵן יִמְצָא בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא שֶׁלֶּקַח גָּדוֹל וְחָכְמָה מֻפְלָאָה טָמַן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְוָה זוֹ, לֶקַח לְחַיֵּינוּ וּלְכָל מַה שֶּׁסְּבִיבֵנוּ. כִּי טִבְעוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל כָּל דָּבָר כְּפִי מַה שֶּׁהוּא כָּרֶגַע: טוֹב אוֹ רַע, מוֹעִיל אוֹ מַזִּיק, גָּדוֹל אוֹ קָטָן, מִבְּלִי לְהִתְיַחֵס לְמַה שֶּׁהוּא הָיָה אוֹ לְמַה שֶּׁהוּא יִהְיֶה. וּפְעָמִים רַבּוֹת שֶׁהִסְתַּכְּלוּת מַטְעִית זוֹ מַפְסִידָה וְהוֹרֶסֶת לָנוּ רַבּוֹת בְּמֶשֶׁךְ חַיֵּינוּ עָלֵי אֲדָמוֹת. אָדָם שֶׁבָּעָבָר הָיָה בַּעַל תַּפְקִיד חָשׁוּב, אוֹ בַּעַל סַמְכוּת מֻפְלָאָה, וְכָעֵת יָרַד מִגְּדֻלָּתוֹ - לֹא מִתְיַחֲסִים אָנוּ לַעֲבָרוֹ אֶלָּא לְמַה שֶּׁהוּא כָּרֶגַע. אָדָם שֶׁבָּעָבָר הָיָה עָשִׁיר מֻפְלָג וּבַעַל צְדָקוֹת וְלַאֲחֲרוֹנָה יָרַד מֵעָשְׁרוֹ – רוֹאִים אָנוּ אוֹתוֹ כְּכָל הָאָדָם. וְתַלְמִיד קָטָן בְּתַלְמוּד תּוֹרָה שֶׁאוּלַי יִהְיֶה גְּדוֹל הַדּוֹר הַבָּא אֵינֶנּוּ מְיַחֲסִים לוֹ חֲשִׁיבוּת מְיֻחֶדֶת לְעֵת עַתָּה.

אַךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְלַמְּדָתֵנוּ שֶׁגַּם הָאֵפֶר, שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם תּוֹעֶלֶת וְשׁוּם שִׁמּוּשׁ נוֹכְחִי לָאָדָם – יֵשׁ לִנְהֹג בּוֹ בְּיִרְאַת כָּבוֹד, עַל עֶצֶם הֱיוֹתוֹ קָרְבָּן לְשֶׁעָבַר. נָכוֹן שֶׁכָּעֵת אֵינוֹ כְּלוּם, אֲבָל פַּעַם הוּא הָיָה – אַז אַל תְּבַזֶּהוּ. וְכָךְ מָצִינוּ שֶׁהִזְהִיר **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי** אֶת בָּנָיו: הִזָּהֲרוּ בְּזֵקֶן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ מֵחֲמַת אָנְסוֹ[ברכות (ח' ע"ב) וסנהדרין (צ"ו ע"א)]. שֶׁאֲמָנָם כָּעֵת כְּבָר אֵינוֹ חָכָם, וְאוּלַי אֲפִלּוּ אַתֶּם יוֹדְעִים בְּפֹעַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, אֲבָל בִּהְיוֹת שֶׁבָּעָבָר הָיָה חָכָם – יֵשׁ לְהִזָּהֵר בְּכְבוֹדוֹ לֹא פָּחוֹת מִכָּל חָכָם אַחֵר. וּמִנַּיִן לָמַד זֹאת? **מִלּוּחוֹת הַבְּרִית**. שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁצִּוָּה הַקָּבָ"ה לְמֹשֶׁה לְתַקֵּן אָרוֹן מֻכְבָּד לְלוּחוֹת הַבְּרִית, צִוָּהוּ לְהָנִיחַ בּוֹ גַּם כֵּן אֶת שִׁבְרֵי הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת. לַמְרוֹת שֶׁבַּסּוֹף נַעֲשׂוּ לוּחוֹת חֲדָשׁוֹת, מִכָּל מָקוֹם אֵין לְזַלְזֵל בָּרִאשׁוֹנוֹת.

חֲזַ"ל מְסַפְּרִים עַל **רַבָּן גַּמְלִיאֵל** שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ כִּנְשִׁיא יִשְׂרָאֵל, וּבְעִקְבוֹת קַפְדָּנוּתוֹ עַל אֶחָד הַתַּלְמִידִים הֶחְלַט לְהַדִּיחוֹ מִתַּפְקִידוֹ וּלְמַנּוֹת אֶת **רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה** בִּמְקוֹמוֹ, וְכֵן הָיָה. לְיָמִים פִּיֵּס רַבָּן גַּמְלִיאֵל אֶת אוֹתוֹ תַּלְמִיד, וְהָעֶלְתָה הַבַּקָּשָׁה לְהָשִׁיב אֶת רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְתַפְקִידוֹ. אֶלָּא שֶׁכָּאן נִתְקְלוּ חַכְמֵי הַדּוֹר בִּבְעָיָה: לֹא לְהַחְזִיר אֶת רַבָּן גַּמְלִיאֵל - זֶה לֹא הוֹגֶן כְּיָוֹן שֶׁרָאוּי הוּא לְתַפְקִידוֹ, וּלְהוֹרִיד אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה – זֶה בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי כְּיָוֹן שֶׁמַּעֲלִים בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִים, עַד שֶׁהֶחְלִט לְבַסּוֹף לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם אֶת הַתַּפְקִיד, כַּמּוּבָא בְּתַלְמוּד כָּל הַמַּעֲשֶׂה[ראה ברכות (כ"ח ע"א).] .

וּמֵהַנְּהָגָה זוֹ שֶׁל חֲזַ"ל רָאִינוּ לִלְמֹד בס"ד שֶׁגַּם בִּבְנֵי אָדָם קַיָּם[הַכְּלָל שֶׁל "**מַעֲלִים בְּקֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִים**". שֶׁאִם רָגִיל אָדָם לְמַעֲמָד אוֹ לְהִתְיַחֲסוּת מְסֻיָּמֶת, מוּטָל עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת כָּל שֶׁבִּיכָלְתֵּנוּ לְסַפְּקָהּ לוֹ וְלֹא לְחַסְּרָהּ מִמֶּנּוּ. וְכָךְ דָּרְשׁוּ חֲזַ"ל אֶת הַפָּסוּק "גְּזֵלַת הֶעָנִי

בְּבָתֵּיכֶם"ישעיה ג', י"ד. –זֶה שֶׁרְגִיל לִיתֵּן שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ וּפַעַם אַחַת לֹא נָתַן לוֹ, שֶׁנִּקְרָא **גַּזְלָן**אמרת רב הונא בברכות (ו' ע"ב). . שֶׁהוֹאִיל וְרָגִיל הוּא לְקַבֵּל זֹאת מִמְּךָ, נַעֲשָׂה הַדָּבָר בְּגָדֶר חוֹבָה שֶׁלְּךָ כְּלַפָּיו וְאָסוּר לְךָ לְמָנְעָהּ מִמֶּנּוּ.

כָּךְ מְסַפְּרִים רַבּוֹתֵינוּ עַל **רַבָּא** שֶׁפַּעַם אַחַת הִגִּיעַ אֵלָיו עָנִי בֶּן טוֹבִים וּבִקְּשׁוֹ שֶׁיְּסַעֲדֵנוּ תַּרְנְגֹלֶת פְּטוּמָה וְיַיִן יָשָׁן. הִתְפַּלֵּא רַבָּא עַל הַדְּרִישׁוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאוֹתוֹ עָנִי בְּיַחַס לְמַצָּבוֹ הַנּוֹכְחִי, וְסָבַר לְסָרֵב לְבַקָּשָׁתוֹ. אֶלָּא שֶׁלִּפְתַע נִכְנְסָה אֲחוֹתוֹ שֶׁל רַבָּא לְאַחַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁלֹּא רָאָה אוֹתָהּ, וּבְיָדָהּ: **תַּרְנְגֹלֶת פְּטוּמָה וְיַיִן יָשָׁן!** הֵבִין רַבָּא שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם שָׁלְחוּ זֹאת כְּדֵי לְלַמְּדוֹ שֶׁיֵּשׁ לְהִתְיַחֵס גַּם לַעֲבָרוֹ וּלְהֶרְגֵּלָיו שֶׁל הָאָדָם, וּמִיָּד כִּבְּדוֹ לְשֶׁבֶת וְלֶאֱכֹל מֵאוֹתָם הַמַּטְעַמִּיםכתובות (ס"ז ע"ב). . מַה שֶּׁשּׁוֹב מְלַמְּדֵנוּ שֶׁיֵּשׁ לְהִתְיַחֵס לֹא רַק לְמַצָּבוֹ הַנּוֹכְחִי שֶׁל הָאָדָם, אֶלָּא גַּם לַעֲבָרוֹ. יֶשְׁנָם בְּנֵי אָדָם שֶׁחָווּ בַּעֲבָרָם חֲוָיוֹת מְסֻיָּמוֹת, אוֹ גָּדְלוּ בִּסְבִיבָה וּבְחֶבְרָה מְסֻיֶּמֶת, שֶׁהִשְׁפִּיעָה עַל טִבְעֵיהֶם לְטוֹבָה אוֹ לָרָעָה, וְלָכֵן הֵם מִתְנַהֲגִים כַּיּוֹם כִּפְי שֶׁהֵם מִתְנַהֲגִים. וְגַם זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת לָנוּ לְעֶזֶר כְּדֵי לָדוּן אֶת הַזּוּלָת לְכַף זְכוּת, וּלְהָבִין אֶת הַשֵּׁנִי וּלְקַבְּלוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא וּלְכַבְּדוֹ כְּפִי טִבְעָיו וְהֶרְגֵּלָיו.

גַּם לָעֲתִיד יֶשְׁנָהּ חֲשִׁיבוּת רַבָּה בְּאֹפֶן הִתְיַחֲסֵנוּ לְאָדָם אוֹ לְדָבָר. כָּךְ מְצַוִּים חֲכָמֵינוּ זָ"ל: "אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם וְאַל תְּהִי מַפְלִיג לְכָל דָּבָר, שֶׁאֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם"אבות פרק ד' משנה ג'. . רְצוֹנָם לוֹמַר שֶׁגַּם אִם כָּעֵת נִרְאֶה לְךָ שֶׁאֵין בְּפִלּוֹנִי שׁוּם צֹרֶךְ אוֹ תּוֹעֶלֶת – טָעוּת הִיא בְּיָדְךָ. פָּשׁוּט אֵינְךָ יוֹדֵעַ לְהִסְתַּכֵּל קְדִימָה, לִרְאוֹת אֶת הַנּוֹלָד, לָכֵן אַתָּה חוֹשֵׁב כֵּן. לֹא תּוּכַל לָדַעַת מָתַי תִּצְטָרֵךְ אוֹתוֹ וּמָתַי תֶּהֱא תְּלוּי בִּידִידוּתוֹ וּבְעֶזְרָתוֹ. פְּעָמִים שֶׁאָדָם מֵקֵל רֹאשׁוֹ וּמְאַבֵּד קֶשֶׁר עִם פְּלוֹנִי, וּלְיָמִים נוֹכַח לָדַעַת שֶׁאוֹתוֹ אֶחָד נַעֲשָׂה בַּעַל תַּפְקִיד חָשׁוּב שֶׁרַק הוּא בְּיִכָלְתּוֹ לַעְזֹר לוֹ. לֹא חֲבָל?! וְכַמָּה פְּעָמִים אָדָם זוֹרֵק חֵפֶץ בְּמַחְשָׁבָה שֶׁ"אֶת זֶה אֲנִי לְעוֹלָם לֹא אֶצְטָרֵךְ", וּבְדִיּוּק יוֹם לְמָחָרַת נִצְרָךְ לוֹ הַדָּבָר הַזֶּה בְּיוֹתֵר?! לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה, וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם, לָכֵן גַּם אִם כָּעֵת הוּא נִרְאֶה כְּאֵינוֹ חָשׁוּב –הִזָּהֵר בּוֹ וְהַעֲרֵךְ אוֹתוֹ, שֶׁמִּי יוֹדֵעַ מַה יִּהְיֶה הָלְאָה.

וּמִטַּעַם זֶה הִזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ: "שְׁלֹשָׁה אֵין מִתְקַנְּאִים בָּהֶם: נָכְרִי קָטָן, נָחָשׁ קָטָן, וְתַלְמִיד קָטָן"פסחים (קי"ג ע"א). והכוונה שאין להתגרות בהם ולצער אותם על חנם. . וְלָמָּה? הֲרֵי קְטַנִּים הֵם וּנְתוּנִים תַּחַת יָדִי וְשִׁפּוּטִי? אֶלָּא שֶׁעֲתִידִים הֵם לַעֲלוֹת וּלְהִתְגַּדֵּל, וַעֲלוּלִים לִנְקֹם בְּךָ בְּיוֹם מִן הַיָּמִיםכן פירש רש"י ז"ל שם. . לָכֵן אַל תִּסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם עַכְשָׁו שֶׁהֵם קְטַנִּים וַחֲלוּשִׁים, אֶלָּא רְאֵה מָה עָתִיד לִהְיוֹת עִמָּהֶם, וְתִפְעַל גַּם בְּהֶתְאֵם לְמַעֲמָדָם הָעֲתִידִי. וְכָל זֶה לָמַדְנוּ מִמִּשְׁנָה הַזְּהִירוּת שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ לִנְהֹג בְּאֹפֶן הַקָּרְבָנוֹת, עַל אַף שֶׁכָּרֵגַע אֵין בּוֹ שׁוּם תּוֹעֶלֶת עֲבוּרֵנוּ. וְלוּ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָםדברים ל"ב, כ"ט. .

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

לְעֵיל נִתְבָּאֵר שֶׁהָאֵפֶר הַמּוּרָם מִידֵי יוֹם וּמֻנָּח עַל הַכֶּבֶשׁ הִנּוֹ קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַמִּזְבֵּחַ, וְאָסוּר בַּהֲנָאָה. הַאִם גַּם הָאֵפֶר הַמּוּצָא מִן הַמִּקְדָּשׁ חוּצָה הָיָה אָסוּר בַּהֲנָאָה אוֹ לֹא?

כָּתַב רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זְ"ל בְּהִלְכוֹתָיו בהלכות תמידין ומוספין (פרק ב' הלכה ט"ו). שֶׁהָאֵפֶר הַמּוּרָם מִן הַמִּזְבֵּחַ הֲרֵי הוּא קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַמִּזְבֵּחַ, וּמִמֵּילָא אָסוּר לֵיהָנוֹת מִמֶּנּוּ כְּלָל וְעִקָּר, וְאַף לְאַחַר שֶׁהוּצָא מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ אֶל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן עֲדַיִן נִשְׁאַר הוּא בִּקְדֻשָּׁתוֹ.

אוּלָם **הָרַאֲבַ"ד** זְ"ל בְּהַשָּׂגוֹתָיו עַל הָרַמְבַּ"ם שָׁם כָּתַב שֶׁרַק בָּאֵפֶר הַמּוּרָם וּמֻנָּח בְּצַד הַמִּזְבֵּחַ יֵשׁ אִסּוּר הֲנָאָה, אוּלָם הָאֵפֶר שֶׁהָיָה מְפֻנֶּה עַל יְדֵי יֶתֶר הַכֹּהֲנִים אֶל מִחוּץ לִירוּשָׁלַיִם הֲרֵי שֶׁיָּצָא הָאֵפֶר לְחֻלִּין, וְאֵין בּוֹ יוֹתֵר דִּין מְעִילָה, וּמֻתָּר הוּא בַּהֲנָאָהוראה בכסף משנה בשם המהר"י קורקוס שביאר מחלוקתם על פי הגמרא בתמורה (ל"ד) ומחלוקת רב ור"י בפרק ב' דמעילה. ובמרכבת המשנה (שם) כתב שדברי המהר"י קורקוס מגומגמין ולכן ביאר מחלוקתם בדרך אחרת. עיין שם ואכמ"ל. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הֲרָמַת הַדֶּשֶׁן עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר **תּוֹרַת הָעוֹלָה** לרבי משה איסרליש זצ"ל (בחלק ב' פרק ה'). שֶׁבְּאֵר שֶׁהַקְרָבַת הַקְּרְבָּנוֹת הָיְתָה פְּעֻלָּה הַמּוֹרָה עַל הִתְכַּלּוּת הַחֹמֶר וְאִבּוּדוֹ, מַה שֶּׁבָּא לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם וּלְהַזְכִּירוֹ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת עוֹלָמוֹ יֵשׁ מֵאַיִן, וְשֶׁגּוּף הָאָדָם סוֹפוֹ לְהִתְכַּלּוֹת מִן הָעוֹלָם. וּמִטַּעַם זֶה הָיָה צָרִיךְ לָנֶס שֶׁהָאֵפֶר שֶׁהוּרַם מִן הַמִּזְבֵּחַ הָיָה נִבְלָע וְנֶעֱלָם בְּכֶבֶשׁ הַמִּזְבֵּחַ כַּנִּזְכָּר בְּדִבְרֵי חֲז"ל, מַה שֶּׁהָיָה מוֹרֶה עַל הַהִתְכַּלּוּת הַגְּמוּרָה, לָשׁוּב לְאַיִן כִּבְטֶרֶם הִתְהַוּוּתוֹ. וּמִטַּעַם זֶה גַּם כֵּן כָּל הַקְּרֵבַת הַקְּרְבָּנוֹת הָיְתָה נַעֲשֵׂית **בָּאוּלָם** דַּוְקָא, שֶׁהוּא הַחֵלֶק **הַחִיצוֹן** שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ, לְהוֹרוֹת כִּי הַחֵלֶק הַגַּשְׁמִי וְהַחִיצוֹן שֶׁבָּאָדָם הֲוָיָתוֹ יֵשׁ מֵאַיִן, וְלָכֵן סוֹפוֹ לָשׁוּב לְאַיִן. מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַחֵלֶק הָרוּחָנִי וְהַפְּנִימִי שֶׁבָּאָדָם, הוּא חֵלֶק הַנִּשְׁמָה שֶׁנֶּחְצַב מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵינוֹ מִתְכַּלֶּה לְעוֹלָם, מַה שֶּׁמּוֹרֶה עַל הִשָּׁאֲרוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַתְמָדַת קִיּוּמָהּ.

מצוה קל"ב: הדלקת אש על המזבח

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ"ויקרא ו', ו'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

אֶחָד מֵהַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל בַּמִּקְדָּשׁ הָיָה שֶׁגַּחֶלֶת שֶׁל אֵשׁ יָרְדָה מִן הַשָּׁמַיִם וְהִצִּיתָה אֶת הַמַּעֲרָכָה יומא (כ"א ע"ב) ורש"י שם. וראה שם מה היו תכונותיה ומעלותיה של אש זו במקדש הראשון ובמקדש השני. . וּמִכָּל מָקוֹם מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְעָרֵךְ עֵצִים בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וּלְהַצִּית בָּהֶם אֵשׁ חֲדָשָׁה מִידֵי יוֹם בְּשָׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת: **הָאַחַת** מַעֲרָכָה גְּדוֹלָה שֶׁעָלֶיהָ מַקְרִיבִים אֶת קָרְבַּן הַתָּמִיד וְאֶת יֶתֶר קָרְבְּנוֹת הַיּוֹם, **וְהַשְּׁנִיָּה** מַעֲרָכָה קְטַנָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הָיוּ לוֹקְחִים אֵשׁ בְּמַחְתָּה לְהַקְטִיר קְטֹרֶת בְּכָל יוֹם, **וְהַשְּׁלִישִׁית** אֵין עָלֶיהָ כְּלוּם אֶלָּא לְקַיֵּם מִצְוַת "אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ" יומא (מ"ג ע"ב) וברמב"ם הלכות תמידין ומוספין (פרק ב' הלכה ד'). .

לְצֹרֶךְ הַמַּעֲרָכָה הַגְּדוֹלָה הָיָה הַכֹּהֵן נוֹתֵן שְׁנֵי גִּזְרֵי עֵצִים בַּחֵלֶק הַמִּזְרָחִי שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ, כְּשֶׁקַּצְוֹת הַגִּזְעִים מַגִּיעִים לַדֶּשֶׁן שֶׁבְּמֶרְכַּז הַמִּזְבֵּחַ, וְזֶהוּ הַנִּקְרָא "**תַּפּוּחַ**". אֶת הַמַּעֲרָכָה הַשְּׁנִיָּה הָיָה עוֹרֵךְ מֵעֲצֵי תְּאֵנָה יָפִים וראה מה שפירש רש"י בזבחים (נ"ח ע"א) טעם הדבר על פי אגדה שבעץ התאנה היתה תקנה לאדם הראשון לתפור ממנו מלבושים, ולכן לוקחים ממנו למזבח. כְּנֶגֶד קֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית וּמְשׁוּכָה צְפוֹנָה אַרְבַּע אַמּוֹת, וּמַעֲרָכָה שְׁלִישִׁית הָיָה עוֹשֶׂה בְּכָל מָקוֹם שֶׁרוֹצֶה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַתמיד (כ"ט) וברמב"ם שם (הלכה ז' – ט'). .

עוֹד לִמְּדוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאֵין לַכֹּהֵן לְהַצִּית אֶת הָאֵשׁ **מֵחוּץ** לַמִּזְבֵּחַ, אֶלָּא עָלָיו לְהַצִּיתָהּ מִלְּכַתְּחִלָּה עַל הַמִּזְבֵּחַ עַצְמוֹ בִּלְבַדיומא (מ"ה ע"ב) וברמב"ם שם. . וּמִצְוָה לְהַקְדִּים הַדְלָקַת הָאֵשׁ לַעֲרֵיכַת הָעֵצִים בַּמִּזְבֵּחַכן דרשו בירושלמי יומא (ריש פרק ב'), והובא במשנה למלך כאן ובכסף משנה (פרק ד' מהלכות תמידין הלכה ה') בשם הריטב"א (וצ"ע אם הרמב"ם מסכים עם דבר זה להלכה, בהיות שלא הזכירו כלל). . וְכֹהֵן שֶׁעָבַר וְנִמְנַע מִלְּהַצִּית אֶת הָאֵשׁ בַּמִּזְבֵּחַ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – הָאֵשׁ שֶׁלִּי תּוּקַד

חֲכָמֵינוּ זַ"ל מְעִידִים בַּתַּלְמוּד עַל שְׁנֵי נִסִּים גְּלוּיִים שֶׁהָיוּ בְּאֵשׁ הַמַּעֲרָכָה: הָאֶחָד – שֶׁמַּעוֹלָם לֹא כִּבּוּ גְּשָׁמִים אֶת הָאֵשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה, וְהַשֵּׁנִי – שֶׁאֲפִלּוּ כָּל רוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לֹא הֵזִיזוּ אֶת עֶשֶׁן הַמַּעֲרָכָה מִמְּקוֹמוֹ, אֶלָּא הָיָה מִתְמַּר וְעוֹלֶה בְּקַו יָשָׁר כְּלַפֵּי מַעְלָהיומא כ"א ע"א, ומסכת אבות (פרק ה' משנה ה'). . וּמִשְּׁנֵי נִסִּים מֻפְלָאִים אֵלּוּ יֵשׁ לָנוּ לִלְמֹד שְׁנֵי יְסוֹדוֹת אֱמִתִּיִּים וּמוּצָקִים בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, שֶׁמִּי שֶׁיִּזְכֶּה לִקְנוֹתָם וּלְקַיְּמָם וַדַּאי שֶׁעֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ תִּהְיֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר מֻצְלַחַת וּרְצִינִית.

כָּל מַעֲשֶׂה טוֹב שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּגוֹן גְּמִילוּת חֲסָדִים, לִמּוּד תּוֹרָה אוֹ שְׁאָר מִצְוֹוֹת, הֲרֵי הוּא מֶרְכָּב מִשְּׁנֵי חֲלָקִים: **מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה**. כְּשֶׁהַמַּחְשָׁבָה הִיא הַפְּנִימִיּוּת וְהַ"**נְּשָׁמָה**" שֶׁבַּדָּבָר, וְהַמַּעֲשֶׂה הוּא הַחִיצוֹנִיּוֹת וְהַ"**גּוּף**" שֶׁבּוֹ. וּכְשֵׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָאָדָם לְהִתְקַיֵּם בְּלֹא גּוּף אוֹ בְּלֹא נְשָׁמָה, כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לַעֲבוֹדַת ה' לְהִתְקַיֵּם בְּלֹא מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה. רַק שִׁלּוּב אֱמִתִּי שֶׁל שְׁנֵיהֶם יַחַד הוּא זֶה שֶׁיּוֹצֵר אֶת הַשְׁלֵמוּת שֶׁבְּמַעֲשִׂיםוכך נאמר בספר העיקרים (מאמר ד' פרק נ"א): האדם מורכב משני כחות הפכיים: כח החמרי וכח הרוחני, ואי אפשר שתושג השלימות האנושית אם לא בהיות תאום והסכמה ביניהם, שיתן כל אחד מהם את חלקו הראוי לו, ועל ידי כך יגיע לשלימות האמיתית. עכ"ל. , וּמֵבִיא לִידֵי בִּטּוּי אֶת קִיּוּם הָרָצוֹן הָאֱלֹקִיוכפי שאמר החכם בספר הכוזרי (מאמר ה' אות כ"ז): מעשה בלעדי כוונה, או כוונה בלתי מעשה, תאבד התוחלת. עכ"ל. .

עַל הַחֵלֶק **הַפְּנִימִי** שֶׁבָּאָדָם אָנוּ לְמֵדִים מֵאֵשׁ הַמַּעֲרָכָה, שֶׁכָּל גְּשָׁמִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יָכְלוּ לְכַבּוֹתָהּ, כָּךְ חוֹבַת הָאָדָם לִהְיוֹת חַי וְטָעוּן בִּרְצוֹנוֹת וּבַחֲשָׁקִים חִיּוּבִיִּים בְּכָל עֵת, לֹא מְשֻׁנֶּה מַה קּוֹרֶה וּמָה הַמַּצָּב. אֲצָל עוֹבֵד ה' לֹא קַיָּם מֻשָּׂג שֶׁל "**מַצְבֵי רוּחַ**". לִפְעָמִים שִׂמְחַ וְלִפְעָמִים עָצוּב, לִפְעָמִים חַם וְלִפְעָמִים קַר, יְהוּדִי זֶה לֹא הַמַּכּוֹן הַמֵּטֵאוֹרוֹלוֹגִי וּמֶזֶג הָאֲוִיר אֶצְלוֹ אֵינוֹ אָמוּר לְהִתְחַלֵּף. גַּם יִסּוּרִין אוֹ קְשָׁיִים כְּאֵלּוּ אוֹ אֲחֵרִים ל"ע אֵינָם סִבָּה מֻצְדֶּקֶת לְאִבּוּד הַחֶשֶׁק וְהַהִתְלַהֲבוּת הַפְּנִימִית בְּלֵב הַמַּאֲמִין, כִּי מִי שֶׁהָאֵשׁ הַיּוֹקֶדֶת בְּלִבּוֹ הִיא אֵשׁ שֶׁל מַעְלָה – כָּל גְּשָׁמִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יַצְלִיחוּ לְכַבּוֹתוֹ.

לֹא פַּעַם רוֹאִים אָנוּ בְּנֵי אָדָם הַקָּמִים בַּבֹּקֶר עִם אֲנֶרְגִיּוֹת טוֹבוֹת וּנְכוֹנוֹת גְּדוֹלָה לַעֲשׂוֹת חִיּוּבִית: קָם בְּעֵירְנוּת, מִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שַׁחֲרִית בְּכֹחַ וּבְכַוָּנָה, וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה. אֶלָּא שֶׁ"פִּנְצֵ'ר" אֶחָד בַּדֶּרֶךְ לַעֲבוֹדָה הוֹפֵךְ לוֹ אֶת כָּל הַמַּצָּב רוּחַ – מִישֶׁהוּ זָרָק לוֹ מִלָּה פּוֹגַעַת, אוֹ טָעוּת בִּתְפִלָּה הִצְרִיכָה אוֹתוֹ לַחְזֹר עַל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וּפִתְאוֹם אַתָּה רוֹאֶה שֶׁאֶת כָּל הַיּוֹם הוּא "סוֹחֵב" כְּמוֹ אֵיזֶה סְמַרְטוּט, בְּלִי חֶשֶׁק וּבְלִי הִתְלַהֲבוּת. אֵיפֹה כָּל הַהִתְכַּנְיוּת? הֵיכָן הֵם כָּל הָרְצוֹנוֹת? הַכֹּל נָגוֹז וְנֶעְלַם בֵּן רֶגַע וְהָיָה כָּל הָיָה. זוֹ לֹא אֵשׁ שֶׁל מַעְלָה! זוֹ לֹא פְּנִימִיּוּת אֲמִתִּית וְחָזָקָה!

עֲבוֹדַת ה' אֲמִתִּית חַיֶּבֶת לִהְיוֹת **מַצָּקָה וְאֵיתָנָה**, מְיֻסֶּדֶת עַל רְצוֹנוֹת חֲזָקִים וּמְבֻסֶּסֶת עַל פְּנִימִיּוּת יַצִּיבָה. לֹא שֶׁכָּל יוֹמַיִם הוּא "בִּנְפִילָה" וּמְקַבֵּל "חֲלִישׁוּת הַדַּעַת" וְנִכְנַס לְ"בִלְבּוּלִים". עֶבֶד ה' הוּא תָּמִיד שָׂמֵחַ, תָּמִיד צוֹהֵל, מַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה וּמִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל עֵת לִזְכּוֹת בְּעוֹד מִצְוָה וּבְעוֹד מַעֲשֶׂה טוֹב. לֹא מְשֻׁנֶּה אֵיזֶה יוֹם עָבַר עָלַי, וְכַמָּה כֶּסֶף יֵשׁ לִי בָּאַרְנָק, אֶת הָאֵשׁ שֶׁלִּי לֹא יַצְלִיחוּ לְכַבּוֹת. זוֹ אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִּכְבֶּה.

אָמְנָם דּוֹרֵנוּ הוּא דּוֹר חָלוּשׁ, דּוֹר שֶׁהַחֹסֶן הַנַּפְשִׁי וְהָרִגְשִׁי שֶׁלּוֹ לוֹקֶה בְּחֶסֶר, אִם בְּדוֹרוֹת קוֹדְמִים הַמַּשָּׂג "**יְרִידַת הַדּוֹרוֹת**" הָיָה בְּחִינָה שֶׁל יְרִידָה בְּרָמָה וּבְדַרְגָּה, מֵאָדָם גָּדוֹל לָאָדָם קָטָן, הֲרֵי שֶׁבַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ הַיְרִידָה הִיא **מִצּוּרַת אָדָם** לְגַמְרֵי. הָעוֹלָם פָּשׁוּט נֶאֱבָק לְאַבֵּד מֵהָאָדָם צוּרַת אָדָם, וּפְעָמִים רַבּוֹת שֶׁהוּא אַף מַצְלִיחַ. דֵּעוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם מִשְׁתַּנּוֹת וּמִתְחַלְפוֹת בְּכָל יוֹם, וּמַצַּב רוּחָם שֶׁל הַבְּרִיּוֹת עוֹלֶה וְיוֹרֵד כָּל הַזְּמַן כְּמוֹ הַדּוֹלָר. אֲבָל מִי שֶׁיִּרְאַת ה' בּוֹעֶרֶת בְּתוֹכוֹ וְאֵשׁ הַתּוֹרָה יוֹקֶדֶת בְּלִבּוֹ – אֵין סִבָּה שֶׁכָּל דָּבָר קָטָן יִשְׁבֹּר אֶת רוּחוֹ. לֹא הֻפְסַד גַּשְׁמִי וְלֹא כִּשָּׁלוֹן רוּחָנִי הוּא זֶה שֶׁיְּרוֹקֵן לְךָ אֶת הָאֲוִיר. הֻיֵּה יַצִּיב בְּדַרְכְּךָ, אֵיתָן בְּדֵעוֹתֶיךָ, וְלֹא כָּל לֵיצָן (אוֹ קַנַּאי...) שֶׁיִּמְתַּח בְּקוֹרַת עַל הָרוּחָנִיּוּת וְהַהִשְׁקָפָה שֶׁלְּךָ יַכְנִיס אוֹתְךָ לִסְפֵקוֹת וּלְבִלְבּוּלִים.

זוֹהִי אֵשׁ שֶׁל הַמַּעֲרָכָה, אֵשׁ לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת-יָהּ. וְהַגַּם שֶׁעַל פִּי טֶבַע מַיִם אֲמוּרִים לְגַבֵּר עַל אֵשׁ וּלְכַבּוֹתָהּ, כָּאן הַמְדֻבָּר הוּא בָּאֵשׁ שֶׁיָּרְדָה מִן הַגָּבוֹהַּ, עָלֶיהָ אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: "**מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ**"שיר השירים ח', ז'. והמים מסמלים כידוע את המים הזידונים אלו היצרים והתאוות המבקשות לסחוף את האדם ולהטביעו בתוכן. וכפי שכתב בספר החרדים (דף ס' ע"ב): "העולם הזה הוא כדוגמת ים סוער, וצריך האדם לדמות בדעתו כאילו הוא שט בתוכו ומרים את ראשו למעלה, ליוצרו, ויזהר פן יכנסו בפיו המים הזידונים, וישמר מן הגלים המבקשים לטרדו ולהטביעו". עכ"ל. . וּמִי שֶׁזָּכָה שֶׁפְּנִימִיּוּתוֹ עוֹנָה לִתְנָאִים הַנַּ"ל, הֲרֵי שֶׁזָּכָה זֶה לַפְּנִימִיּוּת הָאֲמִתִּית.

וְעַל הַחֵלֶק **הַחִיצוֹנִי** שֶׁבָּאָדָם אָנוּ לְמֵדִים מֵעֶשֶׂן הַמַּעֲרָכָה, שֶׁכָּל רוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לֹא הֵזִיזוּהוּ מִיַּשְׁרוּתוֹ וְלֹא הֵסִיטוּ אוֹתוֹ מֵהַמַּסְלוּל בּוֹ הוּא אָמוּר לָלֶכֶת. עֶשֶׂן הַמַּעֲרָכָה הָיָה עוֹלֶה בְּקַו יָשָׁר כְּלַפֵּי מַעְלָה מִבְּלִי לְהִתְיַחֵס לְכָל הַתְּנָאִים הַסְּבִיבְתִּיִּים שֶׁסְּבִיבוֹ. גַּם אִם זֶה לֹא נוֹחַ, וְגַם אִם זֶה קָצַת קָשֶׁה, אֲבָל אֲנִי אֶת שֶׁלִּי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת. וּרְגִילִים אָנוּ בַּכְּלָל שֶׁ"**קָשֶׁה יֵשׁ רַק בְּלֶחֶם, וְגַם אֶת זֶה אוֹכְלִים**"! לֹא כָּל עוֹף שֶׁפּוֹרֵחַ מֵעָלֶיךָ צָרִיךְ לִשְׂרֹף וּלְבַטֵּל אוֹתְךָ מֵלְמוּדְךָשכן הובא בתלמוד (סוכה כ"ח ע"א) על רבי יהונתן בן עוזיאל שבשעה שיושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח מעליו מיד נשרף, ואמר מי שאמר שהיום בני אדם יושבים ללמוד וכל עוף שעובר מעליהם הלימוד מיד נשרף... , וְלֹא כָּל רוּחַ שֶׁבָּאָה תַּעֲקֹר וְתַהֲפֹךְ אוֹתְךָ עַל פָּנֶיךָכפי שהובא במסכת אבות (פרק ג' משנה י"ז) שמי שחכמתו מרובה ממעשיו דומה לאילן שענפיו מרובים אך שורשיו מועטים, שכל רוח שבאה עוקרתו והופכתו על פניו. מה שאין כן זה שמעשיו מרובים מחכמתו אפילו כל רוחות שבעולם באות ונושבות בו אינן מזיזות אותו ממקומו. ולכך צריך כל אדם לשאוף ולעמול. .

אַל תִּתְעַקֵּם בְּגִלַּל אֲחֵרִים, אַל תְּשַׁנֶּה אֶת מַעֲשֶׂיךָ בִּשְׁבִיל לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת, זְכֹר שֶׁרוּחוֹת שׁוֹנוֹת מְנַשְּׁבוֹת בָּעוֹלָם בְּכָל עֵת: רוּחַ שֶׁל **כְּפִירָה**, וְרוּחַ שֶׁל **יְצָרִים**, רוּחַ שֶׁל **תַּאֲוֹת**

מָמוֹן וְעוֹד, אֲבָל אַתָּה חַיָּב לְהַתְמִיד בְּדַרְכְּךָ וְלֹא לִפְנוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל בִּדְרָכִים עֲקַלְקַלּוֹת. **הַהַתְמָדָה** בָּעֲשִׂיָּה הִיא מַפְתֵּחַ הַהַצְלָחָה, וּכְמַאֲמַר הַכָּתוּב: "עֹלַת **תָּמִיד** הָעֲשִׂיָּה בְּהַר סִינַי"במדבר כ"ח, ו'. – רָצָה לוֹמַר שֶׁרַק עֲלִיָּה תְּמִידִית וּרְצוּפָה הִיא זוֹ שֶׁתְּבִיאֲךָ לַתּוֹרָה, לְהַר סִינַי. וּמִי שֶׁחָזָק וְאֵיתָן כְּמוֹ עַמּוּד הֶעָשָׁן שֶׁל הַמַּעֲרָכָה, וְאֵינוֹ נָסוֹג אוֹ מְשַׁנֶּה דַּרְכּוֹ מִפְּנֵי שׁוּם רוּחַ הַמְנַשֶּׁבֶת בָּעוֹלָם, הוּא זֶה שֶׁעֲבוֹדָתוֹ עוֹלֶה לְרֵיחַ נִיחוֹחַ וּלְרָצוֹן לִפְנֵי ה' כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן.

דְּרוֹשׁ וְחַדּוּשׁ

נָחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים בְּנֶדֶר מִצְוֹת "אֵשׁ **תָּמִיד**" עָלֶיהָ נִצְטַוֵּינוּ מַהִי כַּוָּנַת הַכָּתוּב: לְדַעַת **הָרִא"ה** ז"ל בְּסֵפֶר הַחִנּוּךְ מִצְוַת הַתּוֹרָה הִיא לְהַדְלִיק הָאֵשׁ מִידֵי יוֹם בַּבֹּקֶר וּבֵין הָעַרְבַּיִם בְּלִבַּד. אָמְנָם אִם בֵּין לְבֵין כָּבְתָה הָאֵשׁ מִסִּבָּה כָּל שֶׁהִיא אֵין שׁוּם חִיּוּב לַחְזֹר וּלְהַבְעִירָהּ שׁוּב, עַד לַפַּעַם הַבָּאָה. וּמַה שֶּׁכָּתְבָה הַתּוֹרָה "אֵשׁ **תָּמִיד**" פֵּרוּשׁוֹ מִידֵי בֹּקֶר וְצָהֳרַיִם, בְּלִי הַפְסָקָה שֶׁל פַּעַם אַחַתוכמו שפירש רש"י ז"ל (שמות כ"ז, כ') במצוות "להעלות נר תמיד" שכל לילה ולילה קרוי תמיד, הוא הדין כאן. . אֲבָל לֹא שֶׁהַבְּעֵרָה עַצְמָהּ תְּחֻיַּב כָּל הַזְּמַן בִּרְצִיפוּת.

אוּלָם בְּדַעַת רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** ז"ל נִרְאֶה שֶׁסּוֹבֵר שֶׁהַמִּצְוָה הִיא שֶׁבְּכָל עֵת תִּהְיֶה הָאֵשׁ דְּלוּקָה עַל הַמִּזְבֵּחַ תָּמִיד **בְּלֹא הֶפְסֵק**, וּלְצֹרֶךְ כָּךְ יֵשׁ לְהַבְעִירָהּ בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר וּבֵין הָעַרְבַּיִם כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּכְבֶּה. וְלָכֵן אִם לָרֹגַע אֶחָד כָּבְתָה הָאֵשׁ לְגַמְרֵי מִצְוָה לְהַדְלִיקָהּ שׁוּב, וַאֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע הַיּוֹם אוֹ בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה. וְאִם לֹא הִדְלִיקוּהָ עָבְרוּ עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָהכן נראה מלשון הזהב שלו בספר המצוות (עשין כ"ט) ובהלכותיו (תמידין מוספין פרק ב' הלכה א'). וכן למד בעל המנחת חינוך בדעת הרמב"ם. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן אֵשׁ שֶׁל גָּבוֹהַּ וְאֵשׁ שֶׁל הֶדְיוֹט שֶׁהָיוּ בַּמִּזְבֵּחַ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב בְּסֵפֶר "**נַחֲלַת בִּנְיָמִין**" שֶׁבְּעֵת הַקְרָבַת הַקָּרְבָּן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ בָּאָה **נִשְׁמַת הַחוֹטֵא** עַצְמוֹ וְנִכְנֶסֶת בַּקָּרְבָּן וְנִשְׂרֶפֶת יַחַד עִמּוֹ וְעוֹלָה לְרָצוֹן לִפְנֵי ה'. וְנִרְמָז בַּפָּסוּק "וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד **בּוֹ**" – בְּמַקְרִיב הַקָּרְבָּן וְלֹא בַּמִּזְבֵּחַ. וּבְהֶיוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא נִיצוֹץ קָדוֹשׁ חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, מִמֵּילָא אֵין זֶה כָּבוֹד שֶׁל מַעְלָה שֶׁתִּשְׁלֹט בָּהּ אֵשׁ שֶׁל הֶדְיוֹט, לָכֵן יוֹרֶדֶת אֵשׁ שֶׁל מַעְלָה וְאוֹסֶפֶת אֶת הַנְּשָׁמָה אֶל שָׁרְשָׁהּ בַּמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן. וְאִלּוּ הָאֵשׁ שֶׁל מַטָּה הָיְתָה שׂוֹרֶפֶת אֶת בְּשַׂר הַקָּרְבָּן עַצְמוֹ, שֶׁלֹּא הָיָה נִשְׂרָף עַל יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁל מַעְלָהונרמז יפה גם כן בעקידת יצחק בה

אמר יצחק לאברהם "הנה האש והעצים ואיה השה לעולה", רצה לומר הרי הבאת אש של ההדיוט, ואם כן ודאי בא אתה להקריב בהמה ולא אדם, אם כן הוא איה השה לעולה. .

מצוה קל"ג: שלא לכבות האש שעל המזבח

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אֵשׁ תָּמִיד... לֹא תִכְבֶּה"ויקרא ו', ו'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

בְּנוֹסָף לְמִצְוַת הָעֲשֵׂה שֶׁעַל הַכֹּהֲנִים לְהַצִּית אֵשׁ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ בְּכָל בֹּקֶר, הֻזְהֲרוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְכַבּוֹת אֶת הָאֵשׁ הַמְצוּיָה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וַאֲפִלּוּ כְּבָה אָדָם גַּחֶלֶת אַחַת שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ הֲרֵי זֶה עָבַר עַל אַזְהָרָה זוזבחים (צ"א ע"ב) ורמב"ם הלכות תמידין ומוספין (פרק ב' הלכה ו'). . וְאַף אִם עָדַיִן לֹא הֶקְרִבוּ קָרְבָּנוֹת עַל הָאֵשׁ, אֶלָּא מִיָּד מְשֻׁהְדְּלִיקוּהָ בָּא זֶה וְכִבָּהּ – עִם כָּל זֹאת עָבַר עַל אַזְהָרַת "לֹא תִכְבֶּה"כן כתב במנחת חינוך (מצוה קל"ג). עיין שם.

עוֹד לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁבִּכְלַל הָאַזְהָרָה שֶׁאֲפִלּוּ אִם **הוֹרִיד** אֶת הָאֵשׁ מֵעַל מִהַמִּזְבֵּחַ, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן כִּבָּהּ, גַּם זֶה עָבַר עַל אַזְהָרַת "לֹא תִכְבֶּה" וְחַיָּב מַלְקוֹת. אוּלָם אִם נָטַל מֵאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ לְצֹרֶךְ דָּבָר אַחֵר כְּגוֹן לְהַקְטֶרֶת הַקְּטֹרֶת אוֹ לְהַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה, יוֹתֵר אֵינָהּ נִקְרֵאת "אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ", וְהַמְכַבֶּה אוֹתָהּ בְּאֹפֶן שֶׁכָּזֶה אֲפִלּוּ בְּעוֹדָהּ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ הֲרֵי זֶה פָּטוּרמחלוקת אביי ורבא ביומא (מ"ו ע"ב), ונפסק כרבא שאפילו כיבה על גבי המזבח פטור. והובא ברמב"ם (שם). וראה במנחת חינוך שכתב שנראה שמה שפטור היינו ממלקות, אבל איסור תורה יש בדבר, ועדיין נשאר בצ"ע על כך. .

כְּמוֹכֵן, אִם בָּא אָדָם זָר אוֹ שְׁאָר פְּסוּלִים לְהַדְלָקָה וְהִדְלִיק אֵשׁ פְּסוּלָה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ – עַל אֵשׁ שֶׁכָּזוֹ לֹא נֶאֱמְרָה אַזְהָרַת "לֹא תִכְבֶּה", וְהַמְכַבֶּה אוֹתָהּ לֹא עָבַר אִסּוּר, וְאַדְרַבָּה מִצְוָה לְכַבּוֹתָהּכן כתב במנחת חינוך (מצוה קל"ג). עיין שם. .

וְכָל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁכִּבָּה אֶת אֵשׁ הַמַּעֲרָכָה הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מַלְקוֹתוראה בפירוש רש"י עה"ת שכתב שהמכבה אש המערכה עובר בשני לאוין, בהיות שנכפלה האזהרה בתורה פעמיים, וכן הובא בסמ"ג. אולם ברמב"ם ובעוד ראשונים לא נזכר כן, וצ"ע להלכה. .

רָמַז הַכָּתוּב – הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר

בְּבֵאוּר הַמִּצְוָה הַקּוֹדֶמֶת דִּבַּרְנוּ בס"ד מִגֹּדֶל הַחֲשִׁיבוּת לְקַיֵּם אֶת הָאֵשׁ וְהַהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּלִבֵּנוּ, וּלְחַזְקָהּ וּלְיַצְּבָהּ. וּבְבֵאוּר מִצְוָה זוֹ נָבוֹא בְּעֶזְרַת ה' לְדַבֵּר עַל הֶבֵּט נוֹסָף בְּנוֹשֵׂא זֶה, בּוֹ לְצַעֲרֵנוּ נוֹפְלִים וְנִכְשָׁלִים לִפְעָמִים גַּם הַטּוֹבִים שֶׁבַּחֲבוּרָה, מֵחֹסֶר שִׂימַת לֵב כָּרָאוּי.

יָדוּעַ שֶׁטִּבְעוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא לִשְׁאֹף לִהְיוֹת תָּמִיד גָּבוֹהַּ מֵעַל כֻּלָּם. אוֹהֵב הוּא לִהְיוֹת **הַמְיַחֵד** שֶׁבַּחֲבוּרָה, **וְהַמַּצְלַח** שֶׁבַּבְּנִים, **וְהַמַּכְשֶׁרֶת** שֶׁבַּבָּנוֹת. וְאָמְנָם טֶבַע זֶה יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ לוֹ לָאָדָם כְּסֻלָּם עֲלִיָּה לִדְרֻגּוֹת גְּבוֹהוֹת יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁחִשַּׁב לְעַצְמוֹ, בִּבְחִינַת "קִנְאַת סוֹפְרִים תַּרְבֶּה חָכְמָה", אוּלָם פְּעָמִים שֶׁטֶּבַע זֶה מְעוֹרֵר בָּנוּ דַּוְקָא פְּעֻלָּה הֲפוּכָה, וְהִיא **לְהוֹרִיד** אֶת הַזּוּלָת וּלְהַשְׁפִּילוֹ לְכָל הַפָּחוֹת אֲלֵינוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא יוֹתֵר מֵאִתָּנוּ.

פְּעָמִים זֶה בָּא בְּאֹפֶן טִבְעִי שֶׁל "מַה הוּא מִתְנַהֵג שׁוֹנֶה מִכֻּלָּם? אָסוּר לָאָדָם לִפְרֹשׁ מִן הַצִּבּוּר!", וּפְעָמִים זֶה בָּא בְּטַעֲנָה שֶׁל "לָמָּה לוֹ לְהַחְמִיר? כֹּחָא דְּהֶיתֵּירָא הוּא הֶעָדִיף", וּבְמִקְרִים יוֹתֵר חֲמוּרִים אַף נִשְׁמַע מִבְּנֵי אָדָם בִּטּוּיִים כְּמוֹ "זוֹ סְתָם הִתְלַהֲבוּת רִגְעִית וְקִיצוֹנִיּוּת מְיֻתֶּרֶת, הוּא פּוֹעֵל מִתּוֹךְ גַּאֲוָה וְהִתְנַשְּׂאוּת". אַף אִם נִתְבּוֹנֵן בֶּאֱמֶת בְּתוֹךְ נַפְשׁוֹ שֶׁל הַ"מִתְלוֹנֵן" הַזֶּה נִגְלֶה בְּעֻצְּם שֶׁפְּשׁוּט קָשֶׁה לוֹ שֶׁיֶּשְׁנוֹ מִישֶׁהוּ טוֹב מִמֶּנּוּ, לָכֵן מִשְׁתַּמֵּשׁ הוּא בְּסִבָּרָה שֶׁ"אָסוּר לִפְרֹשׁ מִן הַצִּבּוּר", וּבְהִיוֹת אֵין לוֹ דַּי יְרֹאַת שָׁמַיִם כְּדֵי לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ, לָכֵן זוֹרֵק הוּא סִסְמָא שֶׁאָפִלּוּ אֵינוֹ מֵבִין כְּמוֹ "כֹּחָא דְּהֶיתֵּירָא עָדִיף", וּכְשֶׁכְּבָר מִיּוֹאָשׁ הוּא מִנְּסִיּוֹנוֹתָיו וְרוֹאֶה אֶת הַשֵּׁנִי עוֹלֶה וּמִתְעַלֶּה בְּדַרְגּוֹת נִשְׂגָּבוֹת – מַפְטִיר עָלָיו בְּשָׂפָה רָפָה שֶׁזֶּה סְתָם, וְרִגְעִי, וְלֹא בֶּאֱמֶת מִבִּפְנִים.

לָמָּה כָּל זֶה הִגִּיעַ? מַדּוּעַ מְיַדְּעֵנוּ מִתְבַּטֵּא בְּזִלְזוּל שֶׁכָּזֶה? אוּלַי מִשּׁוּם שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְעַלּוֹת כְּמוֹתוֹ? וְאוּלַי כִּי קָשֶׁה לוֹ לְהִתְנַתֵּק מֵאֹרַח הַחַיִּים הַמַּתִּירָנִי אֲלֵיהֶם הִתְרַגֵּל? וְכָאן מִתְעֹרֶרֶת הַתּוֹרָה וּמַזְהֶרֶת: "**אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ! לֹא תִכְבֶּה!**"אַל תְּכַבֶּה לַשֵּׁנִי אֶת הָאֵשׁ שֶׁלּוֹ, אַל תַּחְלִישׁ אוֹתוֹ בְּמַה שֶּׁבָּנָה וְעָשָׂה לְעַצְמוֹ. אִם אַתָּה לֹא מְסֻגָּל לִהְיוֹת אָדוּק בְּמִצְוֹת כְּמוֹהוּ, אִז לָמָּה תְּזַלְזֵל בְּמִסְירוּת שֶׁלּוֹ עַל הַדָּבָר? וְאִם לְךָ אֵין יִרְאַת שָׁמַיִם כְּמוֹ אוֹתוֹ בַּעַל תְּשׁוּבָה, מַדּוּעַ תּוֹרִיד מֵעֶרְכּוֹ וְתָקֵל בְּמַעֲמָדוֹ? הוּא הֶחְלִיט לִהְיוֹת חַם, לִהְיוֹת בּוֹעֵר, אִז מַדּוּעַ תְּקָרֵר אֶת רוּחוֹ כַּעֲמַלֵּק?

מִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן בַּתְּכָנִים שֶׁל כְּלֵי הַתִּקְשׁוֹרֶת בְּיָמֵינוּ קוֹלֵט תּוֹפָעָה מְאֹד מוּזָרָה: הַמְּגַזֵּר הַחֲרֵדִי מֻתְקָף עַל יְדֵם שׁוּב וְשׁוּב לְלֹא הֶרֶף. מָה עָשׂוּ לָכֶם אֱלֹהּ? מַדּוּעַ אַתֶּם מְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם סָרָה כָּל הַיּוֹם? עוֹשִׂים כַּתָּבוֹת אוֹדוֹת חוֹזְרִים בִּשְׁאֵלָה, וּמְפַרְסְמִים כִּשְׁלוֹנוֹת וּמֻחְדָּלִים בּוֹדְדִים שֶׁנִּמְצְאוּ תַּחַת יָדָם, אֵין לָכֶם דְּבָרִים מִשֶּׁלָּכֶם לְדַבֵּר עֲלֵיהֶם שֶׁאַתֶּם כָּל כָּךְ מִתְעַנְיְנִים

בְּשׁוֹמְרֵי הַמִּצְוֹות? אַךְ הִתְשׁוּבָה הִיא בְּרוּרָה כַּשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם: פָּשׁוּט קָשֶׁה לָהֶם לְקַבֵּל שֶׁעוֹבְדֵי ה' הֵם סֵמֶל לְדֶגְמָא, הֵם אוֹת לְמוֹפֵת, הֵם מוֹדֶל לְחִקּוּי. הַמְּצִיאוּת שֶׁל גַּלֵּי הַחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה טוֹפַחַת עַל פְּנֵיהֶם וּמְעוֹרֶרֶת בְּתוֹךְ לִבָּם רְגָשׁוֹת נְחִיתוּת וְיִסּוּרֵי מַצְפּוּן, וְלָכֵן מְנַסִּים הֵם לְבַטְּלָם עַל יְדֵי תְּקִיפָה וְהַשְׁפָּלָה שֶׁל שׁוֹמְרֵי הַתּוֹרָה.

וְכָךְ לְצַעֲרֵנוּ נִתַּן לִמְצֹא בָּרֹבֶד הָאִישִׁי וְהַחֲבָרְתִי, בּוֹ לֹא פַּעַם וְלֹא פַּעֲמַיִם אָדָם מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ מֻתְקָף עַל חֲזוּתוֹ הַדָּתִית, אוֹ עַל אֹרַח חַיָּיו הַשֹּׁמְרָנִי, וְעַל הַחֲתָנָה הַצְּנוּעָה וְהַמֻּפְרֶדֶת שֶׁמִּתְכַּוֵּן הוּא לַעֲשׂוֹת, אֲבָל אַל חֶשְׁשׁ יַקִּירִי! דַּע כִּי אַתָּה הוּא הַמְנֻצָּח בַּמַּעֲרָכָה, אַתָּה הוּא זֶה שֶׁנִּמְצָא עַל הַסּוּס. פָּשׁוּט הֵם קָשֶׁה לָהֶם לְלֶכֶת עַל אַרְבַּע וְלִרְאוֹת אוֹתְךָ רוֹכֵב בַּהֲנָאָה, לָכֵן מְנַסִּים הֵם לִמְשֹׁךְ אוֹתְךָ אֲלֵיהֶם לְמַטָּה. זֶה כָּל הַסִּפּוּר.

גַּם בֵּין שׁוֹמְרֵי הַמִּצְוֹות עַצְמָם, אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל דִּגְלוֹ, לְכָל זֶרֶם וּלְכָל קְבוּצָה יֵשׁ אֶת הַחִיּוּבִי וְהַיָּפֶה שֶׁבָּהּ. וְזֶה שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ בְּדַרְכְּךָ וּבְהַשְׁקָפָה אַחֶרֶת – אֵינוֹ אוֹמֵר שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַשּׁוֹנִים מִמְּךָ פְּסוּלִים אוֹ חֲסֵרֵי מַעֲלָה. פְּלוֹנִי מְשַׁקִּיעַ בַּעֲבוֹדַת **הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַתְּפִלָּה**, וְאַלְמוֹנִי מִתְרַכֵּז **בַּהֲלָכָה**, וְהַהוּא כָּל חַיָּיו בַּעֲשִׂיַּת **חֶסֶד**, וְכֻלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם קְדוֹשִׁים. אֵיננוּ חַיָּבִים לִנְהֹג כְּמִנְהָגָם, אַךְ גַּם אָסוּר לָנוּ לְזַלְזֵל בְּמַלַּאכְתָּם.

וְאָנוּ, הַקּוֹרְאִים אֶת זֶה הַמַּאֲמָר, הַאִם לֹא נָהַגְנוּ אֵי פַּעַם כְּאוֹתָם אֲנָשִׁים? זִלְזַלְנוּ בַּזּוּלָת וּבְמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, וְהֶחְלַשְׁנוּ אוֹתוֹ בְּדֵעוֹת כּוֹזְבוֹת וּבִסְבָרוֹת חֲסֵרוֹת טַעַם רַק כְּדֵי לְהַצְדִּיק אֶת עַצְמֵנוּ, וְכִבִּינוּ אֶת הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁלּוֹ לְמִצְוָה כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת. אִם כֵּן, אוּלַי נוּכַל לְכַפֵּר עַל עַצְמֵנוּ בְּכָךְ שֶׁנְּעוֹרֵר אֶת הַזּוּלָת לַתּוֹרָה וְלַמִּצְוֹות, וְיַחַד אִתָּם נִתְעוֹרֵר גַּם אָנוּ וְנִטְעַם אֶת אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ בְּלִבֵּנוּ לָעַד, אָמֵן.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

כָּתַב רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו שֶׁהַמַּכֶּבֶּה אֲפִלּוּ גַּחֶלֶת אַחַת מֵהַמִּזְבֵּחַ הֲרֵי זֶה חַיָּב וְלוֹקֶה. וּבְסֵפֶר "**מַצַּל מֵאֵשׁ**"לגאון הרב ר"י אלפאנדארי זיע"א, בסימן נ"א. הִסְתַּפֵּק כֵּיצַד יִהְיֶה הַדִּין כְּשֶׁכִּבָּה אָדָם **חֵלֶק** מֵהַגַּחֶלֶת, וְחֶלְקָה עֲדַיִן בּוֹעֵר, הַאִם בְּכָל זֹאת יִתְחַיֵּב אוֹ לֹא?

וְכָתְבוּ **הָאַחֲרוֹנִים** שֶׁמִּלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב "אֲפִלּוּ גַּחֶלֶת **אַחַת**" יֵשׁ לִלְמֹד שֶׁדַּוְקָא כְּשֶׁכִּבָּה אֶת כֻּלָּהּ חַיָּב, אֲבָל אִם כִּבָּה מִקְצָתָהּ וְחֶלְקָה עֲדַיִן דּוֹלֵק לֹא עָבַר בָּזֶה עַל אַזְהָרַת "לֹא תְכַבֶּה". וְטַעַם הַדָּבָר כֵּיוָן שֶׁמִּקְצָת כִּבּוּי לֹא נֶחְשָׁב לְכִבּוּי, שֶׁלֹּא כִּבְדִינֵי שַׁבָּת שֶׁמִּקְצָת כִּבּוּי נֶחְשָׁב לְכִבּוּיכן למדים אנו ממה שאמרו שהמסתפק משמן הנר בשבת חייב משום מכבה. .

וְרַק אִם כִּבָּה גַּחֶלֶת שְׁלֵמָה מֵהַמִּזְבֵּחַ, אֲפִלּוּ יֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ עוֹד גֶּחָלִים בּוֹעֲרוֹת, הֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם "לֹא תְכַבֶּה", הוֹאִיל וְאוֹתָהּ גַּחֶלֶת כִּבּוּיָהּ עַתָּה לְגַמְרֵיכן העלה בספר "צרור החיים"

על הרמב"ם להג"ר חיים יעקב זצ"ל, וכן הביא הג"ר מסעוד חי רקח זצ"ל בספרו "מעשה רקח" על הרמב"ם. וראה שם את כל ראיותיהם באורך. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן אַזְהָרַת "לֹא תִּכְבֶּה" עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**טַעֲמֵי הַמִּצְווֹת**" שֶׁכָּתַב לְבָאֵר שֶׁכָּל עִנְיַן הַקְּרְבָּנוֹת וַעֲבוֹדַת הַמִּזְבֵּחַ הִנָּהּ לְבַטֵּל מֵעַל יִשְׂרָאֵל אֶת הַדִּינִים וּלְהַרְחִיק מֵהֶם אֶת הַמְקַטְרְגִים הַמְבַקְּשִׁים לְהִפָּרַע מֵהֶם עַל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים. וְדָבָר זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁאוֹתָם כֹּחוֹת נִפְרָעִים מֵהַקְּרְבָּן אֵיבָר כְּנֶגֶד אֵיבָר, וּבָזֶה נִמְחָה הֶעָוֹן מִיִּשְׂרָאֵל. וְלָכֵן נִקְרָא "קָרְבָּן" מִלְּשׁוֹן "**קָרוֹב**" שֶׁמְּקָרֵב אֶת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּמוֹחֵק אֶת עֲוֹנוֹתֵיהֶם. נִמְצָא שֶׁאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ הִיא זוֹ הַמַּצֶּלֶת אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָאֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, וְלָכֵן נִצְטַוִּינוּ שֶׁתִּהֵא הָאֵשׁ דּוֹלֶקֶת עַל הַמִּזְבֵּחַ **תָּמִיד** וְלֹא תִּכְבֶּה, בִּכְדֵי לְפָרְסֵם לַמְקַטְרְגִים אֶת אַהֲבַת הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וּבִכְדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים לְכַבּוֹת אֶת אֵשׁ הָאַהֲבָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵלועל זו הדרך ניתן גם כן לפרש את המשנה באבות (פרק ה' משנה ה') "עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש... ולא כיבו גשמים אש של עצי המערכה" שכל המשטינים והמקטרגים שבעולם לא הצליחו לכבות את אש האהבה והכפרה של הקדוש ברוך הוא לעמו ישראל. .

מצוה קל"ד: אכילת שירי המנחות

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו"ויקרא ו', ט'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁיֶּשְׁנָן שְׁנֵים עָשָׂר סוּגֵי מְנָחוֹת הַנִּקְטָרוֹת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, כְּשֶׁחֶלְקָן נִקְטָרוֹת כָּלִיל עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְחֶלְקָן רַק קֹמֶץ מִתּוֹכָן קָרֵב. וּמִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לֶאֱכֹל אֶת שְׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת הַנִּקְמָצוֹתכן למדו בספרא (צו ב', ט') ממה שכתוב בהן "מצות תאכל" מלשון מצוה, שמצות עשה לאוכלן ולא רשות. וכן הובא במנחות (ריש פרק שביעי) ונפסק ברמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק י' הלכה ב'). וכל המנחות נקמצות ושיירן נאכלים, חוץ ממנחת זכרי כהונה ומנחת חינוך וחביתין וכהן שהביא מנחת חוטא או נדבה (מנחות שם ורמב"ם שם הלכה ט'). בְּעֶזְרַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁזבחים (נ"ד ע"ב) וברמב"ם (שם הלכה ג'). , וּבְדִיעֲבַד אִם אָכְלוּ אוֹתָן בַּהֶיכֵל גַּם כֵּן עָלְתָה לָהֶם אֲכִילָתָםזבחים (ס"ג ע"א) וברמב"ם (שם). . מִדִּין תּוֹרָה רַשָּׁאִים הַכֹּהֲנִים לֶאֱכֹל אֶת שְׁיָרֵי הַמְּנָחָה כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם בּוֹ קְרֵבָה הַמְּנָחָה, וְכָל הַלַּיְלָה שֶׁלְּאַחֲרָיו עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר. אוּלָם **חֲכָמֵינוּ** זַ"ל עָשׂוּ סְיָג לַדָּבָר לְאָכְלָן רַק עַד

חֲצוֹת הַלַּיְלָה וְלֹא יְאַחֵר מִכְּךָ, בִּכְדֵי לְהַרְחִיקָם מִן הָעֲבֵרָהזבחים (נ"ז ע"ב) וברכות (ט'). ונפסק ברמב"ם (שם הלכה ז' – ח'). .

עוֹד לִמְּדוּ חֲכָמִים שֶׁאֵין לְחַלֵּק אֶת שִׁירֵי הַמְּנָחוֹת מִנְחָה כְּנֶגֶד מִנְחָה, פְּלוֹנִי מִנְחָה אַחַת וְאַלְמוֹנִי מִנְחָה אַחֶרֶת, אֶלָּא יֵשׁ לְחַלֵּק כָּל מִנְחָה וּמִנְחָה בֵּין כָּל כֹּהֲנֵי בֵּית הָאָב, לַמְּרוֹת שֶׁשְּׁעָמִים יוֹצֵא שֶׁכָּל אֶחָד מְקַבֵּל רַק חֵלֶק מוּעָטקידושין (נ"ג ע"א) ומנחות (ע"ג). ולמדו כן ממה שכתוב במנחת הסולת (ויקרא ז', י') "וכל מנחה... לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו". .

וְכֹהֵן שֶׁעָבַר וְלֹא אָכַל אֶת שִׁירֵי הַמִּנְחָה שֶׁקִּבֵּל, הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – זֶה הַקָּטָן גָּדוֹל יִהְיֶה

אִם נְנַסֶּה לְדַמְיֵן לְעַצְמֵנוּ אֶת הִתְנַהֲלוּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה, וְאֶת סִדְרֵי הָעֲבוֹדָה וְהַהַקְרָבָה בּוֹ, נִגְלֶה מִפְּעָל עָצוּם שֶׁל מְאוֹת וְאַלְפֵי עוֹבְדִים הָעֲמֵלִים בְּצַוָּתָא לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם וּלְכַפֵּר עַל עֲוֹונוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כָּל אֶחָד שֶׁחָטָא בִּשְׁגָגָה, כָּל מִי שֶׁאִשְּׁתּוֹ יָלְדָה, אֶחָד שֶׁנָּדַר וְשֶׁנִּי שֶׁנָּדַב, כֻּלָּם מַגִּיעִים לְאוֹתוֹ מָקוֹם יְחִידִי לְמַלְּאוֹת אֶת חוֹבָתָם בְּהַקְרָבַת הַקָּרְבָּן. וַדַּאי לַחַץ גָּדוֹל וְעֹמֶס רַב שׁוֹרֵר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל יוֹם, שֶׁכֵּן לֹא עֲבוֹדָה פְּשׁוּטָה הִיא. וּכְפִי שֶׁמִּתְאָרִים לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁבָּעֶרֶב פֶּסַח, עֵת הָיוּ הַכֹּהֲנִים מַקְרִיבִים אֶת קָרְבַּן הַפֶּסַח, הָיוּ נוֹעָלִים אֶת דַּלְתוֹת הָעֲזָרָה מִקְבּוּצָה לַקִּבּוּצָה מֵחֲמַת הָעֹמֶס הָרַב שֶׁהָיָה נוֹצָר בָּהּראה פסחים (ס"ד ע"א). .

וְכָעֵת נְנַסֶּה לְהַכְנֵס בְּמָקוֹם אוֹתוֹ כֹּהֵן שֶׁהִקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁל אֵיזֶה עָנִי מָרוּד, שֶׁמִּנְחָתוֹ הִיא גַּם כָּכָה בַּשְּׁעוּר הַמּוּעָט בְּיוֹתֵר שֶׁנִּתָּן, וּלְאַחַר שֶׁקָּמַץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה וְחִלְקָהּ בֵּין כָּל הַכֹּהֲנִים – פְּעָמִים שֶׁהָיָה מְקַבֵּל כָּל כֹּהֵן אוּלַי כַּמָּה גְּרָמִים בּוֹדְדִים שֶׁל קֶמַח אוֹ סֹלֶת, שֶׁאַף לֶאֱפוֹתָם לֹא הָיָה נִתָּן כתב הרמב"ם ז"ל בהלכותיו (פרק י' ממעשה הקרבנות הלכה ט"ו): "הסולת אם יחלקוה ביניהם נמצא מגיע לזה מלוא כפו סולת או פחות שאינו ראוי לא ללוש אותו ולא לאפותו...". עכ"ל. . וְעַל כָּךְ מְצַוָּה הַתּוֹרָה חַד מַשְׁמָעִית: "וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו". אַל תְּזַלְזְלוּ בְּשִׁירֵי הַמִּנְחוֹת, הַקְּפִידוּ לְאָכְלָם עַד תֹּם! גַּם אִם זֶה דָּבָר מוּעָט, גַּם אִם זוֹ כַּמּוּת מִזְעָרִית, אֶל תְּזַלְזְלוּ בְּקַטָנוֹת. הַעֲרִיכוּ כָּל פֵּרוּר וְגַרְגִּיר שֶׁבָּהּ.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ ע"ה אָמַר "**בָּז לְדָבָר יֵחָבֵל לוֹ**"משלי י"ג, י"ג. . וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִ"ל שֶׁעַל **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** אָבִיו אָמַר אֶת הַדָּבָר, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ תָּמַהּ וְשָׁאַל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! לְכָל בְּרִיּוֹתֶיךָ מוֹצֵא אֲנִי טַעַם, אֲבָל בְּשׁוֹטִים וּבְצִרְעָה וּבְעַכָּבִישׁ מַה הֲנָאָה לָעוֹלָם?" אָמַר לוֹ הַקָּבָ"ה:"חַייֶךָ, שֶׁלְּסוֹף תִּצְטָרֵךְ לָהֶם בְּעַצְמְךָ!" וְאָכֵן כְּשֶׁנִּתְפַּס דָּוִד וְהוּבָא לִפְנֵי אָכִישׁ מֶלֶךְ גַּת עָשָׂה דָּוִד אֶת עַצְמוֹ **כְּשׁוֹטֶה** וּבְזִכּוּת זֹאת נִצַּלכמובא בשמואל

א' (פרק כ"א) כל המעשה. וזהו שכתוב בתהלים (ל"ד, א') "לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך", שהיה דוד מוריד ריר על זקנו כשוטה, ואבימלך הוא אכיש מלך גת כמובא במדרש. , וּכְשֶׁבָּרַח מִשָּׁאוּל וְהִתְחַבֵּא בַּמְּעָרָה בָּא **עַכְבִּישׁ** וְאָרַג אֶת קוּרָיו וּבְזִכּוּת כָּךְ לֹא מְצָאוֹ שָׁאוּל, וּכְשֶׁנִּתְפַּס בֵּין רַגְלֵי אַבְנֵר בָּאָה **צְרָעָה** וְעָקְצָתּוּ וּמִתּוֹךְ כָּךְ הִצְלִיחַ לַחֲמֹק מִידֵי שָׁאוּל. מִכָּאן לָמְדוּ חֲכָמִים שֶׁאַל יְבַזֶּה אָדָם שׁוּם דָּבָר שֶׁבַּנִּבְרָאִים.

תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה מְלַמֶּדְתֵּנוּ שֶׁלֹּא לְזַלְזֵל בְּקַטָנוּת. כָּךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ זָ"ל שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן גְּדֻלָּה לָאָדָם עַד שֶׁבּוֹדְקֵהוּ **בְּדָבָר קָטָן**מדרש רבה שמות (פרשה ב'). . כִּי אָדָם גָּדוֹל הוּא זֶה שֶׁמְּסֻגָּל לְזַהוֹת דְּבָרִים קְטַנִּים, וּלְהִתְיַחֵס אֲלֵיהֶם בְּהֶתְאֵם. כָּךְ הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל **יַעֲקֹב אָבִינוּ** ע"ה שֶׁחָזַר בַּחֲזָרָה אֶת נַחַל יַבֹּק בִּשְׁבִיל לְקַחַת כַּמָּה פַּכִּים קְטַנִּים שֶׁשָּׁכַח בְּמָקוֹמוֹ, שֶׁכָּךְ הִיא מִדָּתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים לְהִזָּהֵר אַף בְּדָבָרִים קְטַנִּיםאמרת רבי אלעזר בחולין (צ"א ע"א). . אַף **הַדַּיָּנִים** הֻזְהָרוּ שֶׁלֹּא לְהָקֵל רֹאשׁ בְּדִין שֶׁל סְכוּם פְּעוּט, שֶׁדִּין פְּרוּטָה כְּדִין מֵאָה מָנֶהשלחן ערוך חושן משפט (סימן י' סעיף ד'). . וְכָל אֶחָד יוֹדֵעַ שֶׁבְּדִינֵי הַתּוֹרָה פְּרָטִים קְטַנִּים יֵשׁ בְּכֹחָם לַהֲפֹךְ אֶת הַהֲלָכָה מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶהשכן אות אחת חסרה בספר תורה פסלה את כל הספר, ושערה אחת מחוץ למקוה פסלה את הטבילה, ומילה אחת שאדם החסיר בקריאת שמע ולא יצא ידי חובתו, וכן עוד דוגמאות רבות אין ספור. .

כָּךְ הִיא מִדָּתָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְזַלְזֵל בְּקַטָנוּת, כִּי מִי שֶׁרָגִיל לְהִסְתַּכֵּל לְטָוְח רָחוֹק יוֹדֵעַ שֶׁהֶבְדֵּל קָטָן הַיּוֹם מֵבִיא לְהֶבְדֵּל גָּדוֹל מָחָרכך ראינו ב"מגדל פיזה" שבאטליה שטעות של מילימטר בתכניות הבניה הביאה לעקמימות גדולה בבניית המגדל, עד שרבים משחרים למקום בכדי לחזות בטעות המרהיבה... . וְאִם הַיּוֹם עוֹבֵר אָדָם עֲבֵרָה קַלָּה, מָחָר יָבוֹא לַעֲבֹר עֲבֵרָה חֲמוּרָהשבת (ק"ה ע"ב), וראה עוד בירושלמי פאה (פרק א' משנה א'). . וְאִם בָּטַלְתָּ מִן הַתּוֹרָה יֵשׁ לְךָ בְּטֵלִים הַרְבֵּה כְּנֶגְדְּךָאבות (פרק ד' משנה י'). . וְאִם תַּעֲזֹבֵנִי יוֹם – יוֹמַיִם אֶעֱזָבְךָספרי פרשת עקב (פרק י"א). . תִּתְרַגֵּל לְהִתְיַחֵס לְכָל דָּבָר קָטָן, כִּי הַתַּשְׁלוּם עָלָיו יִהְיֶה גָּדוֹל. וּמִתּוֹךְ שֶׁמִּתְרַגֵּל אָדָם לִהְיוֹת זָהִיר בִּדְבָרִים קְטַנִּים – קוֹנֶה הוּא אֶת מִדַּת הַזְּהִירוּת הַמְסַיַּעַת לוֹ בַּחַיִּים וּמַצִּילָה אוֹתוֹ מִנְּפִילוֹת גְּדוֹלוֹת. וְכָךְ יָדוּעַ גַּם בַּתְּחוּם הַכַּלְכָּלִי שֶׁמִּפְעָלִים גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים קָרְסוּ וּפָשְׁטוּ אֶת הָרֶגֶל רַק בְּגַלַּל שֶׁהֵחֵלּוּ לְזַלְזֵל בַּדְּבָרִים הַקְּטַנִּים...

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מְלַמְּדֵנוּ בִּכְתָבָיו כִּי: "הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט, וְקֹבֵץ עַל יָד יַרְבֶּה"משלי י"ג, י"א. . וּפֵרֵשׁ **הָרַלְבַּ**"ג זָ"ל בְּמָקוֹם שֶׁהַהוֹן טִבְעוֹ לְהִוָּצֵר וּלְהִתְחַבֵּר מִדָּבָר שֶׁהוּא הֶבֶל וּמוּעָט מְאֹד, וְחֵלֶק אַחַר חֵלֶק יִרְבֶּה לוֹ הוֹן. וְלָכֵן הֶחְפֵּץ לְהִשְׁתַּלֵּם בְּקִנְיַן דָּבָר אֵין לוֹ לְבַזּוֹת הַחֵלֶק מִפְּנֵי קָטְנוֹ, אֶלָּא יְקַחֵהוּ וְיַאַסְפֵּהוּ אֶל הַדּוֹמִים לוֹ וּבָאֹפֶן הַזֶּה יַשִּׂיג מִמֶּנּוּ רַב. וְהַדְּבָרִים מְדַבְּרִים בְּעַד עַצְמָםוכן הזהיר שלמה המלך במשלי (כ"ז, כ"ד): "לא לעולם חוסן" ופירש רש"י ז"ל

במקום שגם אם אתה עשיר בכסף וזהב אל תבזה דברים קטנים שלך שמא לא יתקיים עושרך לעולם" עכת"ד. , שֶׁאָדָם שָׂרוּצָה לְהַצְלִיחַ בְּחַיָּיו, חַיָּב לִקְנוֹת בְּנַפְשׁוֹ אֶת הַמִּדָּה הַנִּפְלָאָה הַזּוֹ שֶׁל זְהִירוּת בִּקְטַנּוֹת: כְּבָר בְּרֵאשִׁית **לִמּוּדָיו** הוּא יַשְׁכִּיל לְקַלֵּט וּלְשַׁנֵּן כָּל פְּרָט וּפְרָט מִלִּמּוּדָיו – כָּךְ יַעֲמֹד לוֹ לִמּוּדוֹ לְאֹרֶךְ זְמַנּוֹ כתב קדוש ישראל רבי ישראל סלנטר זצ"ל באגרת: "והעיקר שברפאות תחלואי הנפש הוא העיון בהלכה הדק היטב בכל פרטי סעיפיה...". ורבינו החזון איש זצ"ל בספרו "אמונה ובטחון" (פרק ג') הוסיף בזה"ל: "בלמדו במרוצה ובשטחיות לא קנה עדנה את הקנין המבוקש...". , גַּם **בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין** שֶׁלּוֹ יֵדַע שֶׁדַּוְקָא הַדְּבָרִים הַקְּטַנִּים הֵם אֵלּוּ שֶׁמְּבוֹנִים וּמְחַזְּקִים אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּינוֹ לְבֵין זוּגָתוֹכמו הזהירות בכבוד השני, ומילוי רצונו, ומילות עידוד וחיבה, שלעיתים נראים בעיני האחד כדברים קטנים אך בעיני הזולת נחשבים כפיקוח נפש... , וּכְשֶׁיָּבוֹא לְחַנֵּךְ אֶת **יְלָדָיו** יַבְחִין בְּכָל בְּעָיָה חִנּוּכִית עוֹד בְּטֶרֶם תַּחְמִיר וְיִטַּפֵּל בָּהּ בְּטֶרֶם יִהְיֶה מְאֻחָרכך דרשו חכמינו ז"ל עה"פ "כחצים ביד גבור כן בני הנעורים" שכמו החץ כל זמן שהינו ביד הגבור עוד יכול לכוונו לאן שצריך, אך משירה אותו יותר לא יוכל לכוונו, כך הילד בעודו רך בשנים ניתן לישר דרכו, אך משגדל ויצא לעולם הגדול כבר קשה הדבר. וכמו עץ שבעת נטיעתו היה עקום מעט - בגדלותו יהיה עקום הרבה. וראה עוד בספרנו פרדס רמונים (חלק א' מצוה ס"א) מש"כ בענין זה. . **בַּעֲסָקָיו** וּבְכָלְכָלַת בֵּיתוֹ יֵדַע לְחַשֵּׁב כָּל שֶׁקֶל שֶׁמּוֹצִיא אִם לְצֹרֶךְ הַדָּבָר אוֹ לֹא, וְכָךְ יַצְלִיחַ לַחֲסֹךְ הוֹצָאוֹת מְיֻתָּרוֹת וּלְהִתְקַדֵּם בְּכַלְכָּלַת בֵּיתוֹשזוהי לצערנו אחת ממחלות הדור הנוכחי, שרבים מבני האדם הולכים שולל אחר הצעות מפתות של מותרות למיניהן, והוצאות קטנות שאין בהן צורך, ופריסת תשלומים וכיוב"ז, ומתוך כך נכנסים הם למערבולת של חובות גדולים שכל באיה לא ישובון. והדברים ידועים. , וְאַף בִּשְׁמִירַת **בְּרִיאוּתוֹ** יֵדַע לְבַדֵּק מְיָד כָּל בְּעָיָה רְפוּאִית שֶׁצָּצָה בְּגוּפוֹ וְלֹא יַזְנִיחַ אוֹתָהּ עַד שֶׁתַּחְמִיר וּתְהֵא חֲסֵרַת תַּקָּנָהכך למדונו רבותינו שיש לאדם להקדים רפואה למכה, ועוד בטרם המצב החמיר יש לאדם לטפל בבעיה ולא להזניחה, כי פעמים שהזנחת מחלה יכולה להביא לא עלינו לתוצאות בלתי הפיכות. ופוק חזי מאי עמא דבר. . וְכֵן עַל זוֹ הַדָּרֶךְ בְּכָל תְּחוּם וְנוֹשֵׂא בַּחַיִּים, יְזַהֵר בִּקְטַנּוֹת וְיַגִּיעַ לִגְדוֹלוֹתוראה עוד מה שכתבנו בזה בס"ד בספרנו "דובב שפתי ישנים" (פרשת שלח לך). .

וּמַהוּ הַדָּבָר הַמַּקְנֶה לָאָדָם מִדָּה נִפְלָאָה זוֹ? אֵיךְ זוֹכֶה אָדָם לְהִתְרַגֵּל בְּהַנְהָגָה זוֹ? כָּל עוֹבֵד ה' אֱמִתִּי יוֹדֵעַ **שָׁקְיוֹם הַתּוֹרָה וְלִמּוּדָהּ** זוֹ הַדֶּרֶךְ לְהַשְׁגָּתָהּ. הַמְקַיֵּם מִצְווֹת כְּהִלְכָתָן מִתְרַגֵּל לְדַקְדֵּק בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַמִּצְוָה, וְהָעוֹסֵק בַּגְּמָרָא וּבַהֲלָכָה מְסַגֵּל בְּנַפְשׁוֹ אֶת הַטַּבַּע לִבְחֹן כָּל פְּרָט וְדַעָה מִכָּל צְדָדֶיהָ וְהֶבֵטֶיהָ, וּמִתּוֹךְ כָּךְ לוֹמֵד הוּא לְהַעֲרִיךְ וְלֹא לְזַלְזֵל אַף בְּקָטָן שֶׁבַּקְטַנִּים. זֶהוּ רֶוַח נִפְלָא לַחַיִּים, שֶׁזּוֹכִים לוֹ לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה וּמְקַיְּמֵי מִצְווֹתֶיהָ, מִלְּבַד הַשָּׂכָר הָעָצוּם שָׁבָה.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

הַאִם רַשָּׁאִים הַכֹּהֲנִים לֶאֱכֹל אֶת שְׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת יַחַד עִם מַאֲכָלִים אֲחֵרִים, אוֹ שֶׁמָּא עֲלֵיהֶם לְאָכְלָם **בִּפְנֵי עַצְמָם**?

בַּתַּלְמוּד לָמְדוּ מִכֶּפֶל הַלָּשׁוֹן שֶׁכָּתְבָה הַתּוֹרָה "וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ... יֹאכְלוּהָ" לְלַמֵּד שֶׁאִם הָיְתָה הַמְּנָחָה מְנָה נִכְבֶּדָה וּמְרֻבָּה אֵין לַכֹּהֲנִים לֶאֱכָלָהּ בְּתוֹסֶפֶת דָּבָר אַחֵר, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה אֲכִילָה גַּסָּה. אוּלָם אִם הָיְתָה הַמְּנָחָה מְנָה מוּעֶטֶת הֲרֵי שֶׁאוֹכְלִים עִמָּהּ הַכֹּהֲנִים חֻלִּין וּתְרוּמָה, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה נֶאֱכֶלֶת עִם הַשִּׁבְעִכן הובא בתורת כהנים (פרשת צו) ובתמורה (כ"ג ע"א). ונפסק ברמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק י' הלכה י"א). .

וְנֶחְלְקוּ **הָרִאשׁוֹנִים** אִם יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים אֶת הַחֻלִּין מַמָּשׁ יַחַד עִם הַמְּנָחָה בָּעֲזָרָהכן כתבו התוספות בתמורה (שם) שלא נאסרה הכנסת חולין לעזרה אלא כשעושה בהם עבודה כל שהיא, אבל שלא לצורך עבודה מותר. , אוֹ שֶׁיֹּאכְלוּ אֶת הַחֻלִּין מְחוּץ לָעֲזָרָה, וּלְאַחַר מִכֵּן יִכָּנְסוּ וְיֹאכְלוּ אֶת שְׁיָרֵי הַמְּנָחָה עַל הַשִּׁבְעִכן כתב רש"י (שם) מטעם שאין מכניסים חולין לעזרה. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן אֲכִילַת הַכֹּהֲנִים מִשְּׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**אֲשֶׁל אַבְרָהָם**"בבאור מצוה קפ"ו. ועוד ראה שם באורים נוספים מתוקים ויקרים. **לְרַבִּי אַבְרָהָם טוֹבְיִיאנָה** זַצ"ל שֶׁכָּתַב לְבָאֵר שֶׁבְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן יָרְדוּ נְשָׁמוֹת רַבּוֹת לְדַרְגַּת דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי וּמְדַבֵּר. וְהַכֹּהֲנִים בְּהַקְרֵבַת הַקָּרְבָּנוֹת וְהַמְּנָחוֹת מַעֲלִים אֶת אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁיָּרְדוּ לְדַרְגּוֹת אֵלּוּ מַעְלָה מַעְלָה מִדְּרֵגָה אַחַר מִדְּרֵגָה עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ בַּחֲזָרָה לְמַדְרֵגַת "אָדָם" כְּפִי שֶׁהָיוּ בִּתְחִלָּה.

וּבְהָיוֹת שֶׁהַכֹּהֲנִים הֵם בְּמַדְרֵגַת **מִיכָאֵל** הַשַּׂר הַגָּדוֹל הַמַּקְרִיב מִנְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ הָעֶלְיוֹן וּמְתַקְּנָן, לָכֵן גַּם הַכֹּהֲנִים מַקְרִיבִים אֶת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הַמְגֻלְגָּלוֹת בַּצּוֹמֵחַ וּבַחַי בְּהַקְרָבָתָן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְאֶת שְׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת שֶׁלֹּא הֻקְרְבוּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא בָּאוּ עַל תִּקּוּנָן מְתַקְּנִים הַכֹּהֲנִים בַּאֲכִילָתָם, לְהַעֲלוֹתָם עַל יְדֵי כֵּן לְמַדְרֵגַת "אָדָם" כַּנִּזְכָּר.

מצוה קל"ה: שלא להחמיץ את שירי המנחות

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם"ויקרא ו', י'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁכָּל מִנְחָה הַקְּרֵבָה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אָסְרָה הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹתָהּ חָמֵץ (ראה לעיל מצוה קי"ז.). וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁגַּם אֶת שְׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת הַנֶּאֱכָלִים לַכֹּהֲנִים לֹא לְהַחְמִיץ, בֵּין בְּעֵת הַלִּישָׁה, בֵּין בְּעֵת הָאֲפִיָּה, וּבֵין בְּכָל שְׁלָב קֹדֶם שֶׁקָּרְבָה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְהָעוֹבֵר וּמְחַמֵּץ אֶת שְׁיָרֵי הַמְּנָחָה בְּאֶחָד מֵהָאֲפָנִים הַנַּ"ל הֲרֵי זֶה חַיָּב מַלְקוֹת (נ"ה ע"א) והובא ברמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ב הלכה י"ד – ט"ו). . אוּלָם מִשֶּׁעָה שֶׁעָלְתָה הַמְּנָחָה עַל רֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, אִם לְאַחַר מִכֵּן הֶחְמִיץ אֶת הַקֹּמֶץ אוֹ אֶת הַשְּׁיָרִים אֵינוֹ לוֹקֶה עַל כָּךְ (נ"ז ע"א) נתבאר שלאחר הקטרת המנחה ודאי שלא עובר על חימוצה. ונסתפק שם רב מרי באופן שהעלה המנחה על ראש המזבח אך עדין לא הקטירה אם כעת עובר על חימוצה או לא, והגמרא נשארה בתיקו. וברמב"ם פסק מספק לקולא שכבר משהעלה המנחה למזבח אין רשות להלקותו על חימוצה של המנחה ושיריה. ומכל מקום עיין בבאור "יכהן פאר" על הרמב"ם לרבי חנוך צבי הכהן לוין זצ"ל שתמה כמה תמיהות על דברים אלו, ולכן פירש את הדברים בדרך אחרת. עיין שם. .

עוֹד לְמָדוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁהַמַּחֲמִיץ אֶת הַמְּנָחָה וְאֶת שְׁיָרֶיהָ, עַל אַף שֶׁכְּבָר הֶחְמִצוּ לִפְנֵי כֵן, עִם כָּל זֹאת הֲרֵי זֶה חַיָּב וְלוֹקֶהכן למד רבי יוחנן במנחות (נ"ו ע"ב), ונפסק להלכה ברמב"ם (שם הלכה י"ד). . וְכֵן אִם עָשָׂה בָּהֶן כַּמָּה פְּעָלוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁל חִמּוּץ, הֲרֵי זֶה חַיָּב עַל כָּל פְּעֻלָּה וּפְעֻלָּה בִּפְנֵי עַצְמָהכגון שלשה עם חמץ וקטפה וערכה ואפאה ובישלה – הרי זה חייב מלקות על כל שלב ושלב בפני עצמו. ולמדו זאת בגמרא במנחות (נ"ו) מכפילות הפסוק "לא תעשה חמץ" ו"לא תאפה חמץ". עיין שם. והובא להלכה ברמב"ם (שם). . וַאֲפִלּוּ רַק הֵנִיחַ שְׂאוֹר עַל גַּבֵּי עִסָּתָהּ וְנִתְחַמְּצָה מֵאֵלֶיהָ הֲרֵי זֶה חַיָּב עַל כָּךְ מַלְקוֹתכן הובא במנחות (נ"ו ע"ב) וברמב"ם (שם הלכה ט"ז). . אוּלָם כָּל זֶה לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא בַּמִּנְחָה וּבִשְׁיָרֶיהָ מִנְחָה הַכְּשֵׁרוֹת לְקָטֵר עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִנְחָה פְּסוּלָה וּשְׁיָרֶיהָ שֶׁהַמְחַמְּצָן הֲרֵי זֶה פָּטוּרכן למדו במנחות (נ"ז ע"א) מלשון הכתוב (ויקרא ב', י"א) "כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ" – דוקא הקריבה ולא הפסולה שאינה קריבה. .

רָמַז הַכָּתוּב – שְׁיָרֵי מִצְוָה

כְּשֶׁמִּתְבּוֹנְנִים אָנוּ בְּאַזְהָרַת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְהַחְמִיץ אֶת שְׁיָרֵי הַמְּנָחָה, נִגְלֶה בְּפָנֵינוּ הֶבֵט חָשׁוּב וְיסוֹדִי בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹותֶיהָ. שֶׁכֵּן טִבְעוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא לְבַקֵּשׁ לְהָפִיק לְעַצְמוֹ אֶת מֵרַב הָאֵיכוּת בְּמֵעֵט הַכַּמּוּת, וּבְהַשְׁקָעָה מִינִימָלִית לְהָנִיב תְּפוּקָה מַקְסִימָלִית. וְאָמְנָם שִׁקּוּל זֶה נָכוֹן בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אוּלָם לֹא כֵן כְּשֶׁהַמְּדֻבָּר הוּא בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹותֶיהָ. גַּם עַל

שִׁירֵי מִצְוָה כְּמוֹ שִׁירֵי הַמִּנְחָה שֶׁקְּרֵבָה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ הִזְהִירָה הַתּוֹרָה בְּאַזְהָרָה חֲמוּרָה שֶׁלֹּא נַחְמִיץ אוֹתָהּ, וְנִזְהֵר לְאָכְלָה כָּרָאוּי וְכַיָּאוּת מִבְּלִי לְזַלְזֵל בְּקִיּוּמָהּהוידועה דרשת חז"ל במכילתא עה"פ "ושמרתם את המצות" מכאן שמצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, אף כאן יש לדרוש שאיסור החמצת שיירי המנחה בא לרמז שלא להחמיץ ולהפסיד שום מצוה קלה שהיא. .

רַבּוֹתֵינוּ ז"ל מְלַמְּדִים שֶׁבְּקִיּוּם הַמִּצְוֹות חוֹבָתֵנוּ לִהְיוֹת זְהִירִים בְּמִצְוָה קַלָּה כְּבַחֲמוּרָהאמרת רבי באבות (פרק ב' משנה א'). . וְלֹא כְּמוֹ שֶׁשִּׂכְלֵנוּ מוֹרֶה שֶׁמּוּטָב לָאָדָם לַעֲסֹק רַק בָּרָם וּבַנַּעֲלֶה בְּיוֹתֵר, אֶלָּא טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח אֶת יָדֶךָ, כִּי יֵרֵא אֱלֹקִים יֵצֵא אֶת כֻּלָּםקהלת ז', י"ח. . וְכָךְ נֶאֱמַר **בְּתַלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי** עַל הַפָּסוּק "מִכָּל מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים"משלי ד', כ"ג. וראה במפרשים שם שפירשו כנ"ל. – מִכָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר לְךָ בַּתּוֹרָה הִשָּׁמֵר, שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה מֵהֶם יוֹצֵא לְךָ חַיִּיםאמרת רבי יצחק בירושלמי פאה (פרק א' הלכה א'). . מֵחוֹבַת הָאָדָם לְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּדֵי שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ וַדַּאי יַגִּיעַ לַשְּׁלֵמוּת הָאֲמִתִּית בְּקִיּוּם רְצוֹן הַבּוֹרֵא. שֶׁכֵּן הוֹרוּנוּ **חֲכָמֵינוּ** ז"ל שֶׁבְּקִיּוּם הַמִּצְוֹות אֵין לְהִסְתַּכֵּל **מַהוּ הַצִּוּוּי**, אֶלָּא **מֵיהוּ הַמְצַוֶּה** אוֹתוֹ! וְאִם כֵּן אֵין הֶבְדֵּל בֵּין מִצְוָה קַלָּה לַחֲמוּרָה, שֶׁכֵּן כֻּלָּן נִתְּנוּ מֵרוֹעֶה אֶחָד, אֵל אֶחָד נְתָנָן, וּפְרָנָס אֶחָד אֲמָרָן, מִפִּי אֲדוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּאחגיגה ג' ע"ב. וראה במדרש רבה (במדבר פרשת נשא) שהובא כעין זה. , אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּיםערובין (י"ג ע"ב). !

וְכָךְ דָּרְשׁוּ **בְּאַבּוֹת דְּרַבִּי נָתָן**פרק ב' משנה ב'. עַל הַפָּסוּק "בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים"שיר השירים ז', ג'. – עֲרֵמַת חִטִּים אֵלּוּ הַמִּצְוֹות הַחֲמוּרוֹת, וְסוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים אֵלּוּ מִצְוֹות קַלּוֹת, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִזְהָרִים בִּשְׁנֵיהֶן לְקַיְּמָן אֲזַי הֵן מְבִיאוֹת אוֹתָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. **וּכְמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה** בְּאָדָם אֶחָד שֶׁקָּרָא הַרְבֵּה וְשָׁנָה הַרְבֵּה וְשִׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַרְבֵּה, וּמֵת בַּחֲצִי יָמָיו. וְהָיְתָה אִשְׁתּוֹ נוֹטֶלֶת אֶת תְּפִלָּיו וְעוֹבֶרֶת בְּבָתֵּי הַמִּדְרָשׁוֹת וְשׁוֹאֶלֶת לַחֲכָמִים "תּוֹרָתְכֶם שֶׁכָּתוּב בָּהּכִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ, מִפְּנֵי מָה מֵת בַּעֲלִי בַּחֲצִי יָמָיו?!" וְלֹא הָיָה אִישׁ מְשִׁיבָהּ דָּבָר. יוֹם אֶחָד נִזְדַּמֵּן לָהּ **אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא** וּשְׁאָלָהּ: כֵּיצַד נָהַג בַּעֲלֵךְ עִמָּךְ בִּימֵי נְדָתֵךְ? אָמְרָה לוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לֹא נָגַע בִּי וְלוּ בְּאֶצְבַּע קְטַנָּה שֶׁלּוֹ. וּבִימֵי לִבּוּנֵךְ? אָמְרָה לוֹ יָשַׁן עִמִּי בְּמִטָּה אַחַת וְלֹא עָלָה בְּדַעְתּוֹ שׁוּם דָּבָר אַחֵר. אָמַר לָהּ אֵלִיָּהוּ בָּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁהֲרָגוֹ! שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה הִזְהִירָה "אֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרָב", וְזֶה הֵקֵל בַּקַּלּוֹת וְהֶחְמִיר בַּחֲמוּרוֹתשבת (י"ג), וראה שם בגמרא שיש אומרים שישן עמה במטה רחבה, וי"א שהיה בהפסקת בגד. ועיין עוד בפירוש רש"י והתוספות שם מה שנחלקו. . לְלַמֶּדְךָ עַד כַּמָּה חָמוּר הוּא עָנְשׁוֹ שֶׁל הַמֵּקֵל בַּדָּבָר הַקַּל.

אָמְנָם הָיוּ בְּנֵי אָדָם בְּמֶשֶׁךְ הַדּוֹרוֹת, וּמִסְתַּבֵּר גַּם שֶׁיֶּשְׁנָם וְאַף עֲתִידִים לִהְיוֹת, שֶׁיֵּלְכוּ אַחַר שִׂכְלָם וְדַעְתָּם וִיבַקְשׁוּ לְהִתְמַקֵּד אַךְ וְרַק בְּחֵלֶק מְסֻיָּם מִמִּצְוֹות הַתּוֹרָה: יֶשְׁנָם שֶׁיִּבְחֲרוּ בְּמִצְוֹות שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ בִּלְבַד, וְאֶת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם יַזְנִיחוּ, וְיֵשׁ שֶׁלְּהֵפֶךְ, וְיֵשׁ שֶׁיְּבַקְּשׁוּ רַק לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה מִבְּלִי לְקַיֵּם שְׁאָר מִצְוֹות הַמְּזַדְּמְנוֹת לָהֶם, וְיֵשׁ שֶׁיִּתְּורוּ אַחַר הַמִּצְוֹות הַשִּׂכְלִיּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, וְיֵשׁ שֶׁיְּבַקְּשׁוּ דַּוְקָא אֶת הַמִּסְתּוֹרִיּוֹת וְהַסְּגֻלִּיּוֹת שֶׁבָּהּ. עַל אֲנָשִׁים שֶׁכָּאֵלּוּ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ ז"ל: כָּל הָאוֹמֵר אֵין לִי אֶלָּא תּוֹרָה – אַף תּוֹרָה אֵין לוֹ(אמרת רבי יוסי ביבמות (ק"ט ע"ב). . שֶׁאִם חוֹשֵׁב אַתָּה לִבְחֹר רַק חֵלֶק מְסֻיָּם הַנִּרְאֶה לְךָ מֵהַתּוֹרָה, וּבִשְׁאָר לִזְלְזֵל וְלִפְסֹחַ עָלָיו – דַּע לְךָ כִּי גַּם מַה שֶּׁתַּעֲשֶׂה לֹא יַעֲמֹד לְךָ, כִּי מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ **יַחְדָּו**תהלים (י"ט, י'). וראה עוד בספרנו "דובב שפתי ישנים" (פרשת כי תשא) מש"כ בזה בס"ד. .

וְכָתַב **רַבֵּנוּ חַיִּים וִיטָאל** זיע"א מֵרַבֵּנוּ **הָאֲרִיזַ"ל** כִּי יְרִידַת הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם הִיא לְצֹרֶךְ תִּקּוּן נִשְׁמָתוֹ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבִכְלַל הַתִּקּוּן הוּא שֶׁיְּקַיֵּם אֶת כָּל תַּרַי"ג הַמִּצְוֹות בְּמַחְשָׁבָה בְּדִבּוּר וּבְמַעֲשֶׂה, וְכֵן מְחֻיָּב הוּא לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה עַל דֶּרֶךְ הַפְּשָׁט הָרֶמֶז הַדְּרָשׁ וְהַסּוֹד, וְאִם הֶחְסִיר חִלִּילָה מַשֶּׁהוּ מִכָּל הָאָמוּר, הֲרֵי שֶׁיִּצְטָרֵךְ לָשׁוּב וְלִגָּלְגֵּל בְּכִדֵי לְהַשְׁלִים אֶת שֶׁחִסֵּר. וְלָכֵן אֲפִלּוּ מִצְוֹות קַלּוֹת, אוֹ מִצְוֹות שֶׁאֵינָן בְּגֶדֶר חוֹבָה אֶלָּא רְשׁוּת אֲצִלּוֹ, יֵשׁ לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶן וּלְקַיְּמָן בִּשְׁלֵמוּת עַל מְנַת שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לַעֲבֹר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בַּשֵּׁנִיתכן כתב בשער הגלגולים (סוף הקדמה ט"ז). אמנם ציין שם שנשמות שאינן חדשות בעולם יתכן שיהיו להן רק מצוות מסויימות שעליהם לתקנן מהגלגול שעבר, ולכן לא יוצרכו לשוב בגלגול על מצוות אחרות שאינן חלק מתיקונן, אולם מכל מקום יוצרכו להתעבר בתוך איזה אדם אחר שיקיימן בכדי להשלימן. ע"ש מש"כ בזה. . מַה שֶּׁשּׁוּב מְלַמְּדֵנוּ עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה הִיא הַחֲשִׁיבוּת מִצַּדֵּנוּ לְתוּר וְלִרְדֹּף אַחַר כָּל מִצְוָה קַלָּה הַמְּזַדַּמֶּנֶת לְיָדֵינוּ, וְלֹא לְזַלְזֵל בְּשׁוּם מַעֲשֶׂה טוֹב הַנִּקָּרֶה לָנוּ בַּדָּרֶךְ.

נִצְטַוֵּינוּ בַּתּוֹרָה עַל הֲבָאַת קָרְבָּן בַּעֲצֶרֶת, הֶעָשׂוּי מִשְּׁנֵי כְּבָשִׂים, כְּשֶׁחֵלֶק מִתַּהֲלִיךְ הַהַקְרָבָה הִנּוֹ הֲנָפַת הַכְּבָשִׂים בַּמִּקְדָּשׁ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְאָמְנָם הַהֲנָפָה עַצְמָהּ אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת אֶת הַקָּרְבָּן, שֶׁאַף בִּלְעָדֶיהָ הַקָּרְבָּן כָּשֵׁר, אוּלָם מָסֹרֶת בְּיַד חֲכָמֵינוּ שֶׁמַּעֲלַת הַהֲנָפָה הִיא לַעֲצֹר וְלִמְנֹעַ בִּיאַת רוּחוֹת רָעוֹת וּטְלָלִים רָעִים לָעוֹלָם. וּמִדָּבָר זֶה לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁדָּוְקָא שְׁיָרֵי הַמִּצְוֹות שֶׁאָמְנָם אֵינָן מְעַכְּבוֹת בְּקִיּוּמָן, אוּלָם הֵן אֵלּוּ הַמְעַכְּבוֹת וּמוֹנְעוֹת אֶת הַפֶּרְעָנֻיּוֹת מִלְּבוֹא עַל הָאָדָם(ראה סוכה (ל"ז ע"ב - ל"ח ע"א). . וְזֶה נָכוֹן לְגַבֵּי הַדִּקְדּוּק בַּאֲמִירַת הַבְּרָכוֹת בְּקוֹל, וְהַזְּהִירוּת בַּהֲנָחַת הַתְּפִלִּין בַּמָּקוֹם הַמְּדֻיָּק, וְהַהִדּוּר בְּתַכְלִית הַכַּשְׁרוּת בְּמַאֲכָלִים,

וְהַהַקְפָּדָה עַל קִיּוּם הַמִּצְוּוֹת עַד תֵּמָּן מִבִּלִי לְהַפְסִיק בָּאֶמְצַע, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. כָּל הַזְּהִירִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת הַלָּלוּ – הֵן אֵלּוּ שֶׁמַּצִּילוֹת אוֹתָנוּ מִן הַפֶּרֶעָנוּיוֹת.

פְּעָמִים שֶׁמְּזַדַּמֶּנֶת לוֹ לָאָדָם מִצְוָה קַלָּה שֶׁרַבִּים מִבְּנֵי הָאָדָם מְזַלְזְלִים בָּהּ, וְאָמְנָם מוּכָן הוּא לְקַיְּמָהּ בְּחֵפֶץ לֵב, אֶלָּא שֶׁעוֹמֵד הוּא בִּפְנֵי מִצְוָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר הָעוֹמֶדֶת לְהַגִּיעַ, וְלָכֵן דּוֹחֶה הוּא אֶת הַקַּלָּה מִפְּנֵי הַחֲמוּרָה. כְּגוֹן שֶׁמְּסָרֵב **לִגְמֹל חֶסֶד** עִם הַשָּׁכֵן כֵּיוָן שֶׁעוֹד מְעַט יֵשׁ לוֹ **שִׁעוּר תּוֹרָה**, אוֹ שֶׁנִּמְנָע מִלְּסַיֵּעַ **לִבְנֵי בֵּיתוֹ** בִּהְיוֹת שֶׁמְּמַהֵר לָצֵאת **לִזְכּוֹת אֶת הָרַבִּים** וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. אַךְ רַבּוֹתֵינוּ לִמְּדוּנוּ שֶׁמִּצְוָה קַלָּה הַבָּאָה לְאָדָם אֵין לְדָחוֹתָהּ וּלְהַחְמִיצָנָּה אֲפִלּוּ מִפְּנֵי מִצְוָה חֲמוּרָה הָעֲתִידָה לְבוֹאכן כתב רש"י ז"ל בפירושו עמ"ס סוכה (כ"ה ע"ב בד"ה "שחל"). ! וְכִדְרָשַׁת חֲזַ"ל עַל הַפָּסוּק "עָוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵנִי"תהלים מ"ט, ו'. – אֵלּוּ מַעֲשִׂים שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו וְאֵינָם חֲשׁוּבִים בְּעֵינָיו, אַךְ מְסֻבִּים הֵם לוֹ לְתָבְעוֹ לֶעָתִיד לָבוֹאאמרת ריש לקיש במסכת עבודה זרה (י"ח ע"א). . וְרַבִּים הֵם הַטּוֹעִים בַּדָּבָר, וּמִצָּוָה לַהֲאִירָם וּלְהַעִירָם בְּנַחַת.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁהַמְחַמֵּץ מִנְחָה פְּסוּלָה וּשְׁיָרֶיהָ הֶרֵי זֶה פָּטוּר. וּבַתַּלְמוּדמנחות (שם). נִסְתַּפֵּק **רַב פָּפָּא** בְּאֹפֶן שֶׁאָדָם הֶחְמִיץ מִנְחָה כְּשֵׁרָה וּלְאַחַר מִכֵּן הוֹצִיאָהּ לְבַחוּץ (וּבְכָךְ שֶׁהוֹצִיאָהּ בְּעָצֶם פְּסָלָהּ לְהַקְרָבָה) וְשׁוּב הִכְנִיסָהּ וְחִמְּצָהּ בַּשֵּׁנִית, הַאִם יִתְחַיֵּב עַל הַחֲמוּץ הַשֵּׁנִי כְּמוֹ עַל הַחֲמוּץ הָרִאשׁוֹן, אוֹ שֶׁמָּא כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִפְסְלָה הַמִּנְחָה בְּהוֹצָאָתָהּ יוֹתֵר אֵינוֹ מִתְחַיֵּב עַל חֲמוּצָהּ?

וּסְפֵקוֹ שֶׁל **רַב** פָּפָּא לֹא נִפְשַׁט בַּתַּלְמוּד וְנִשְׁאַר הַסָּפֵק בְּמָקוֹמוֹ, עַל כֵּן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו שֶׁהָעוֹשֶׂה כֵּן אֵינוֹ לוֹקֶה עַל חֲמוּצָהּ הָאַחֲרוֹנוראה הלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ב הלכה י"ח). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הָאִזְהָרָה שֶׁלֹּא לְהַחְמִיץ אֶת שִׁירֵי הַמְּנָחוֹת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה מַה שֶּׁכָּתַב **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיע"א **בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ**ויקרא (ק"י ע"א). שֶׁכֻּשֵּׁם שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ כַּמָּה וְכַמָּה סוּגֵי קָרְבָּנוֹת, וְכָל קָרְבָּן הָיָה בְּמַהוּת וּבְדַרְגָּה וּבְיִעוּד מְשֻׁלָּו, כָּךְ בַּתּוֹרָה יֶשְׁנָן דְּרָגוֹת שׁוֹנוֹת כְּפִשָּׁטִים וּרְמָזִים וּדְרָשׁוֹת וְסוֹדוֹת וְסִתְרֵי סְתָרִים. וּפְשׁוּטֵי הָעָם מְבִיאִים אֶת קָרְבָּנָם מִן **הַחַי** שֶׁהֵן הַתְּפִלּוֹת וְהַמַּעֲשִׂים טוֹבִים, וְהַחֲכָמִים מְבִיאִים אֶת קָרְבָּנָם מִן **הַמְּנָחוֹת** שֶׁהֵן סוֹדוֹת וְרָזֵי הַתּוֹרָה, וְתַלְמִידֵיהֶם מְבִיאִים אֶת קָרְבָּנָם **מִשְּׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת** שֶׁהֵן הַפִּלְפּוּל בְּדִבְרֵי

הַחָכְמִים וּפֵרוּשֵׁיהֶם. וְהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'.

וְלָכֵן, כְּשֵׁם שֶׁאֶת הַמְּנָחוֹת וּשְׁיָרֵיהֶן יֵשׁ לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא לְהַקְטִיר וְלֹא לֶאֱכֹל בְּתַעֲרֹבֶת שֶׁל חָמֵץ וּשְׂאוֹר, כָּךְ אֶת הַתּוֹרָה וּפֵרוּשֶׁיהָ יֵשׁ לְהַזְהֵר לִלְמֹד בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה לְשֵׁם שָׁמַיִם מִבְּלִי לְעָרֵב בָּהּ פְּסֹלֶת שֶׁל חָמֵץ וּשְׂאוֹר שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע.

מצוה קל"ו: קרבן מנחה של כהן גדול

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַה'..."ויקרא ו', י"ג. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁיַּקְרִיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל קָרְבַּן מִנְחָה בְּכָל יוֹם מַחֲצִיתוֹ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתוֹ בֵּין הָעַרְבַּיִם, וְהִיא הַנִּקְרֶאת "מִנְחַת חֲבִיתֵי כֹהֵן גָּדוֹל" אוֹ "מִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ"כן כתב רמב"ם ז"ל בספר המצוות (עשין מ'). והובא גם כן בספר החינוך. .

לְצֹרֶךְ הָעִנְיָן, הָיָה מֵבִיא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מִנְחָה הַמְּכִילָה עִשָּׂרוֹן‏העשרון הוא מדת נפח השווה לכאלפיים וחמש מאות סמ"ק לשיטת הגרא"ח נאה וצ"ל. שֶׁלֶם שֶׁל קֶמַח וּמְקַדְּשָׁהּ בְּכֶלִי, לְאַחַר מִכֵּן הָיָה מְחַלְּקָהּ לִשְׁנֵי כֵּלִים קְטַנִּים יוֹתֵר שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ הַמְּכִילִים חֲצִי עִשָּׂרוֹן כָּל אֶחָד. בְּנוֹסָף עַל כָּךְ הָיָה לוֹקֵחַ שְׁלֹשָׁה לֻגִּין‏הלוג הוא גם כן מדת נפח השווה לכשלוש מאות וחמשים סמ"ק לשיטת הגרא"ח נאה וצ"ל. שֶׁל שֶׁמֶן הַמַּסְפִּיקוֹת לִשְׁנֵים עָשָׂר רְבִיעִיּוֹת, וְעוֹשֶׂה מֵהֶן שְׁנֵים עָשָׂר עִסּוֹת, וְלָשׁ כָּל אַחַת מֵהֶן בִּרְבִיעִית שֶׁמֶן, וְאוֹפָן מְעַט וּמְבַשְּׁלָן מְעַט בְּמַחֲבַתכן למדו במנחות (נ' ע"ב) ממה שכתוב בה "תפיני" ופירושו בין נא למבושל. ונפסק ברמב"ם שם. .

לְאַחַר מִכֵּן הָיָה לוֹקֵחַ אֶת שְׁנֵים עָשָׂר הַחַלּוֹת וְחוֹלְקָן כָּל אַחַת לִשְׁנֵי חֲצָאִים, וְכָל חֲצִי הָיָה פּוֹתֵת לִשְׁנַיִם, וּמַחֲצִית מֵהֶן הָיָה מַקְרִיב עִם חֲצִי קֹמֶץ שֶׁל לְבוֹנָה בַּבֹּקֶר, וּמַחֲצִית מֵהֶן הָיָה מַקְרִיב עִם חֲצִי קֹמֶץ שֶׁל לְבוֹנָה בֵּין הָעַרְבַּיִם, וְהַכֹּל הָיָה מַקְרִיב כְּלִיל לַה'במנחות שם ובדף פ"ז ע"ב. והובא כל זה להלכה ברמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ג). .

וְאִם עָבַר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וּבִטֵּל הַקָּרְבַּת מִנְחָה זוֹהֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה

דְּמוּתוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מְצֻטְיֶּרֶת בְּעֵינֵי כָּלְנוּ כִּדְמוּת הוֹד מַזְהִירָה. אָדָם נִשּׂוּא פָּנִים, הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ וְאַצִּיל בְּמִדּוֹתָיו, גְּדֻלָּתוֹ בַּתּוֹרָה מְחַיֶּבֶת וַעֲשִׁירוּתוֹ הַמַּפְלֶגֶת מִתְבַּקֶּשֶׁת מֵאֵלֶיהָכן למדו חכמי הגמרא (יומא י"ח ע"א) מהפסוק "והכהן הגדול מאחיו" – בנוי, בכח, בעושר ובחכמה. . הַכֹּל מִתְבַּטְּלִים וּמִתְכּוֹפְפִים בְּפָנָיו, אֲפִלּוּ הַנָּבִיא וְהַסַּנְהֶדְרִיןכן אמרו בהוריות (י"ג ע"א) שכהן

גדול קודם לנביא, ובמדרש תנחומא (פרשת מצורע) נאמר שנקרא "מלאך". . שֶׁכֵּן הוּא הַנִּשְׂיא שֶׁבַּדּוֹר, הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים. וְאָכֵן, נְכוֹנָה הִיא הִתְרַשְּׁמוּתֵנוּ, אוּלָם עִם כָּל הַמַּעֲלָה וְהַשֶּׁבַח שֶׁבַּדָּבָר, צוּתָה הַתּוֹרָה אֶת מְיַדְּעֵנוּ לְהַקְרִיב מִידֵי יוֹם קָרְבַּן מִנְחָה לַה'. מַה מְּקוֹמוֹ שֶׁל זֶה הַקָּרְבָּן? לְאֵיזוֹ מַטָּרָה הוּא בָּא וּמַדּוּעַ?

וְהִנֵּה כַּיָּדוּעַ תַּפְקִיד חָשׁוּב מוּטָל עַל כְּתֵפָיו שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, לַעֲמֹד וּלְכַפֵּר עַל עֲוֹונוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת, וּלְבַטֵּל מֵעֲלֵיהֶם כָּל קִטְרוּג אוֹ פְּתִחוֹן פֶּה שֶׁל הַשָּׂטָן לָרָעָה. לֹא דָּבָר שֶׁל מַה בְּכָךְ הוּא, וְאַחֲרִיוּת גְּדוֹלָה הִיא לִהְיוֹת הַ"מַּטָּאָטֵא" שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַמְנַקֶּה כָּל כֶּתֶם וּרְבָב שֶׁיִּמָּצֵא עַל בִּגְדֵי הָאֻמָּה הַנִּבְחֶרֶת. וְכִמּוּבָן שֶׁלְּצֹרֶךְ כָּךְ נִמְסְרוּ לוֹ הָאֶמְצָעִים הַנִּדְרָשִׁים לְמִלּוּי תַּפְקִידוֹ נֶאֱמָנָה, הֶחֵל מִצָּרְכָיו הַגַּשְׁמִיִּים וְהַכַּלְכָּלִיִּים שֶׁמְּסֻפָּקִים בְּמִלּוֹאָם עַל יְדֵי הָעָם, וְעַד לְמִלּוּי צָרְכָיו הָרוּחָנִיִּים הַמְאַפְשְׁרִים לוֹ לְהִתְעַלּוֹת בְּדַרְגוֹת רוּחָנִיּוֹת גְּבוֹהוֹת בְּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְהָגֵן בְּזְכוּתוֹ עַל עַם שָׁלֵם.

אוּלָם אַחַד הַדְּבָרִים הַנִּצְרָכִים בְּיוֹתֵר לְאֶחָד שֶׁכָּזֶה, בְּכְדֵי שֶׁיּוּכַל בֶּאֱמֶת לְכַפֵּר עַל הָאֲחֵרִים, הוּא לִהְיוֹת **הוּא בְּעַצְמוֹ** מְכֻפָּר וְנָקִי מִכָּל חֵטְא וְעָוֹן, וְשֶׁלֹּא תְּהֵא עָלָיו שׁוּם אַשְׁמָה וְתַרְעֻמֶת שֶׁתִּסְתֹּם אֶת תְּפִלּוֹתָיו וּפְעֻלּוֹתָיו? וְתַמָּנַע מִמֶּנּוּ מִלְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן שֶׁמַּטְאֲטֵא מִלְכָלְכְּךָ לְעוֹלָם לֹא יוּכַל לְטַאטֵא וּלְנַקּוֹת אֲחֵרִים, עַד שֶׁיְּנַקֶּה הוּא אֶת עַצְמוֹ בְּתְחִלָּה. וּמִטַּעַם זֶה נִצְטַוָּה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְהַקְרִיב מִידֵי יוֹם בֹּקֶר וְעֶרֶב אֶת מִנְחַת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עַל מְנָת שֶׁיִּהְיֶה מְכֻפָּר בְּעַצְמוֹ, וְכָךְ יוּכַל אַף לְעַסֵּק וּלְהַצְלִיחַ בִּלְכַפֵּר עַל אֲחֵרִים.

כְּךָ דָּרְשׁוּ **חֲכָמֵינוּ** ז"ל בַּתַּלְמוּד אֶת הַפָּסוּק "הִתְקוֹשְׁשׁוּ וְקוֹשׁוּ"צפניה ב', א'. – קְשׁוֹט עַצְמְךָ וְאַחַר כָּךְ קְשׁוֹט אֲחֵרִיםבבא בתרא (ס' ע"ב). ופירושו חפש והסר הקש מבין עיניך, ורק אחר כך תוכל לחפש ולהסיר הקש מעיני אחרים. . שֶׁעַד שֶׁלֹּא תְּקַנְתָּ אֶת עַצְמְךָ בְּדָבָר לְעוֹלָם לֹא תּוּכַל לְתַקֵּן אוֹתוֹ אֲצֶל אֲחֵרִים. מִטַּעַם זֶה צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא **לְאַבְרָהָם אָבִינוּ** שֶׁיְּמוּל תְּחִלָּה אֶת עַצְמוֹ וְרַק לְאַחַר מִכֵּן אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹבראשית י"ז, י"ג. וראה בפירושו של רבינו אור החיים הקדוש זיע"א במקום שפירש כן על פי הגמרא במסכת עבודה זרה (כ"ז ע"א). ע"ש. , וְכֵן צִוָּה אֶת **אַהֲרֹן** לְהִתְוַדּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תְּחִלָּה עַל עַצְמוֹ וְרַק לְאַחַר מִכֵּן עַל אֶחָיו הַכֹּהֲנִים וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵלויקרא ט"ז, י"א. וראה הפירוש השפתי חכמים שם שכתב כן. , וְכֵן לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל נִדְרַשׁ אַהֲרֹן לְהָבִיא תְּחִלָּה עֵגֶל בֶּן בָּקָר **עַל עַצְמוֹ** וְרַק לְאַחַר מִכֵּן עַל יִשְׂרָאֵלויקרא ט, ב' – ג'. וראה בפירוש הכלי יקר שם שכתב כן. .

וְאָמְנָם בְּתַרְבּוּת אֻמּוֹת הָעוֹלָם מָצִינוּ שֶׁלֹּא מֻכָּרַח לִהְיוֹת קֶשֶׁר וְתַאוּם בֵּין מַה שֶּׁהָאָדָם מַטִּיף וּמְלַמֵּד לַזּוּלָת לְבֵין מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה בְּעַצְמוֹ, כְּפִי שֶׁמִּסֵּפֶר עַל אֲרִיסְטוֹ הַפִּילוֹסוֹף הַיְוָנִי שֶׁהָיָה מַטִּיף לְתַלְמִידָיו עַל דַּרְכֵי הָאֲכִילָה וּשְׁמִירַת הַבְּרִיאוּת, בּוֹ בִּזְמַן שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ

לֹא הָיָה מְיַשֵּׁם אֶת עֲצוֹתָיו. וּכְשֶׁשְּׁאָלוּהוּ תַּלְמִידָיו "הֵכֵיצַד?!" הֱשִׁיבָם שֶׁבְּעֵת הַהַרְצָאָה אֲנִי "הַפִּילוֹסוֹף", וְאִלּוּ בְּבֵיתִי אֲנִי "אָרִיסְטוֹ", וְאֵין שׁוּם קֶשֶׁר מְחַיֵּב בֵּין הַשְּׁנַיִים. אוּלָם לֹא כֵן תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁרוֹקֶמֶת קֶשֶׁר אָדוּק וּמְחַיֵּב בֵּיוֹתֵר בֵּין מַה שֶּׁהָאָדָם אוֹמֵר לְבֵין מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה, וּלְדַעְתָּהּ לֹא בַּנִּמְצָא יָצוּר שָׁפָל וּבָזוּי יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁאָמְנָם נָאֶה דּוֹרֵשׁ אוּלָם אֵינוֹ נָאֶה מְקַיֵּם(חגיגה (י"ד ע"ב) ויבמות (ס"ג ע"ב). , בְּהֶיוֹתוֹ תּוֹבֵעַ וְדוֹרֵשׁ דְּבָרִים מֵהַזּוּלָת, בּוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ מְקַיָּמָם, וְלָכֵן סוֹפוֹ שֶׁל אֱוִיל זֶה שֶׁאַף חָכְמָתוֹ וְתוֹרָתוֹ לֹא תִּתְקַיֵּם וְלֹא תַּעֲמֹד לוֹכפי שלימד רבי חנינא בן דוסא באבות (פרק ג' משנה ט'): "כל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת". .

כְּלָל גָּדוֹל לְמֻדּוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּתַלְמוּד: כָּל דַּיָּן שֶׁהוֹצִיאוּ מִמֶּנּוּ מָמוֹן בַּדִּין – אֵינוֹ רָאוּי לָדוּן(בבא בתרא (נ"ח ע"ב). וראה בפירוש הכלי יקר (דברים ט"ז) שפירש על פי זה את הפסוק "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך... ושפטו את העם משפט צדק" – שרק כשהשופטים הם לעצמם ובעצמם, אזי יוכל גם לשפוט את העם בצדק. . שֶׁאִם נָטַל בְּעַצְמוֹ מָמוֹן שֶׁלֹּא בְּיֹשֶׁר, כֵּיצַד יוּכַל לַעֲמֹד וּלְהוֹרוֹת לָאֲחֵרִים מַהִי הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה בַּדִּין? לָכֵן מֻכְרָח הַדָּבָר שֶׁיְּתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ בְּטֶרֶם יָבוֹא לְתַקֵּן אֲחֵרִים. וּכְמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה **בְּרַבִּי יַנַּאי** שֶׁהָיָה לוֹ אִילָן שֶׁנּוֹפוֹ הָיָה נוֹטֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבְיוֹם מִן הַיָּמִים קָבְלוּ בְּנֵי הָעִיר בִּפְנֵי רַבִּי יַנַּאי עַל אָדָם אֶחָד שֶׁנּוֹף עֵצָיו הָיָה נוֹטֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמַפְרִיעַ לְמַעֲבַר הוֹלְכֵי הָרֶגֶל. רַבִּי יַנַּאי שָׁמַע אֶת הַדְּבָרִים וּמֵהֵר לָקוֹץ אֶת נוֹפוֹ שֶׁלּוֹ, וּלְאַחַר מִכֵּן קָרָא לְאוֹתוֹ אֶחָד וְצִוָּהוּ לָקוֹץ אֶת נוֹפוֹ. לְפֶתַע שָׁאֲלוֹ אוֹתוֹ אֶחָד: "וַהֲרֵי גַּם לִכְבוֹדוֹ יֵשׁ עֵץ שֶׁנּוֹפוֹ נוֹטֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים?!" אָמַר לוֹ רַבִּי יַנַּאי לֵךְ וּרְאֵה, אִם קָצַצְתִּי אֶת שֶׁלִּי – קְצֹץ אַף אַתָּה אֶת שֶׁלְּךָ, וְאִם לֹא קָצַצְתִּי אַף אַתָּה אַל תִּקְצֹץ, וּבָאֱמֶת רָאָה וְקִצֵּץראה בבא בתרא (ס') כל המעשה, ואמרו שם שמה שרבי ינאי לא קצץ את נופו עד אז הוא משום שחשב שהרבים נהנים מהנוף הנוטה ומסתופפים בצלו, ומשראה שהרבים מתלוננים על כך מיהר לתקן את הדבר. . וּמִנַּיִן יָדַע רַבִּי יַנַּאי לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה? מֵהַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים בְּחוֹבַת הַזְּהִירוּת לִהְיוֹת שָׁלֵם וּמְתַקֵּן בְּדָבָר בּוֹאֲנוּ מְבַקְּשִׁים לְתַקֵּן אֶת אֲחֵרִים.

כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ יֵשׁ בּוֹ בְּחִינָה שֶׁל "**מַנְהִיג**"כן פירשו חכמי הגמרא את הכתוב במגילה "להיות כל איש שורר בביתו" – שאף האדם הפשוט ביותר נחשב לנגיד בביתו. . אֶחָד מַנְהִיג אֶת **תַּלְמִידָיו**, וְהַשֵּׁנִי מַנְהִיג אֶת **שְׁכֵנָיו**, וְהַשְּׁלִישִׁי אֶת **בְּנֵי בֵיתוֹ**, אֵין לְךָ אָדָם שֶׁלֹּא לְמֵדִים מִמֶּנּוּ. וּמֵחוֹבָתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד לִדְאֹג לְהַנְהִיג אֶת צַאנוֹ בַּדֶּרֶךְ וּבַצּוּרָה הַטּוֹבָה וְהַנְּכוֹנָה בְּיוֹתֵר, וּלְכָךְ נִדְרֶשֶׁת מֵהָאָדָם שְׁלֵימוּת בְּדָבָר אוֹתוֹ הוּא מְלַמֵּד וּמַנְחִיל לְשׁוֹמְעָיו. **מְנַהֵל** שֶׁגּוֹנֵב וּמְרַמֶּה בַּעֲסָקָיו אַל יִתְפַּלֵּא אִם עוֹבְדָיו גַּם כֵּן גּוֹנְבִים וּמְרַמִּים אוֹתוֹ. **וְאָב** הַמְזַלְזֵל בְּהוֹרָיו אַל יִתְפַּלֵּא שֶׁיְּלָדָיו

מְזַלְזְלִים גַּם כֵּן בְּכִבּוּדוֹ. **וְרַב** הַמִּתְיַהֵר וּמַקְפִּיד עַל תַּלְמִידָיו קָרוֹב הַדָּבָר שֶׁיִּנָּהֲגוּ גַּם הֵם כְּלַפָּיו בְּאוֹתָהּ הַמִּדָּה. שֶׁמַּעֲשֶׂה אָבוֹת סִימָן לְבָנִים.

פְּעָמִים שֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ שֶׁהַזּוּלָת אֵינוֹ מֵאִיר לוֹ פָּנִים כָּרָאוּי. אִם זוֹ אִשְׁתּוֹ, וְאִם זֶה יְדִידוֹ מֵהָעֲבוֹדָה אוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וְאָדָם תָּמֵהַּ לְעַצְמוֹ וְשׁוֹאֵל: "לָמָּה הוּא מִתְנַהֵג אֵלַי כָּכָה?" **אַךְ שְׁלֹמֹה** הַמֶּלֶךְ לִמְּדָנוּ בְּסִפְרָיו כִּי "כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם"משלי כ"ז, י"ט. ולכן אמרו רבותינו איזהו מכובד – המכבד את הבריות. שאם אתה מתוקן בכבוד הזולת אף אחרים ינהגו כך כלפיך. – אִם אַתָּה אֵינְךָ מֵאִיר פָּנִים, מָה אַתָּה מְצַפֶּה שֶׁיָּאִירוּ לְךָ אֲחֵרִים אֶת פְּנֵיהֶם? אִם אַתָּה אֵינְךָ מִתְיַחֵס לְאִשְׁתְּךָ בְּכָבוֹד וּבַהֲעָרָכָה הָרְאוּיָה לָהּ לְמָּה שֶׁהִיא תִּנָּהֵג כְּךָ כְּלַפֶּיךָ? יַשֵּׁר וְתַקֵּן אֶת עַצְמְךָ בְּאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁכֻּלָּם מִתְיַשְּׁרִים כְּלַפֶּיךָ גַּם כֵּן בְּאוֹתָהּ הַמִּדָּה.

וְלָכֵן הוֹרְתָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא הַמְמֻנֶּה לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹונוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לְכַפֵּר עַל עַצְמוֹ תְּחִלָּה וּלְנַקּוֹת אֶת עַצְמוֹ מִכָּל אַשְׁמָה, וְרַק אַחַר כָּךְ יוּכַל לְעָמֹד וּלְכַפֵּר אַף עַל עֲדָתוֹ.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

הַאִם מִצְוַת הַקְרָבַת קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת אוֹ לֹא?

בַּתַּלְמוּדמנחות (נ' ע"ב). נִתְבָּאֵר **שֶׁטְּחִינַת הַקֶּמַח** לְצֹרֶךְ מִנְחַת כֹּהֵן גָּדוֹל **וְהַרְקָדָתוֹ** אֵינָן דּוֹחוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, וְיֵשׁ לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת אֵלּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. אוּלָם **לִישַׁת הַמִּנְחָה וַאֲפִיָּתָהּ** כֵּן דּוֹחוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, וּמִצְוָה לַעֲשׂוֹתָם בְּעִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם וְלֹא לִפְנֵי כֵן, וְזֶה מִגּ' טְעָמִים:

א. כָּל קָרְבָּן שֶׁקְּבָעָה לוֹ הַתּוֹרָה זְמַן הֶרֵי הוּא דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת.

ב. בְּמִנְחַת כֹּהֵן גָּדוֹל כָּתוּב "תְּמִידִי", וְדָרְשׁוּ עַל זֹאת בְּתַלְמוּד "תֹּאפֶה נָאֶה", דְּהַיְנוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם.

ג. אִם תֹּאפֶה הַמִּנְחָה מִבָּעֶרֶב שֶׁלִּפְנֵי הֶרֵי שֶׁתִּפָּסֵל בְּלִינָה.

וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו מֵהַטְּעָמִים הַנַּ"לבהלכות תמידין ומוספין (פרק ג' הלכה י"ח – י"ט). וראה ספר "נר שמואל" על הרמב"ם לרבי שמואל וילנסקי זצ"ל מה שדן בדברי הרמב"ם על פי הגמרות הנ"ל, ואכמ"ל. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן מִנְחַת כֹּהֵן גָּדוֹל הַקְּרֵבָה בְּכָל יוֹם עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְהָרה"ק מִקָּאמַארְנָא** זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ "**אוֹצַר הַחַיִּים**"פרשת צו, בבאור מצוה זו. שֶׁכָּתַב לְבָאֵר שֶׁי"ב שָׁעוֹת הַיּוֹם הֵן

כְּנֶגֶד י"ב מַזָּלוֹת שֶׁבִּיסוֹד הַמּוֹשְׁלִים בַּיּוֹם, וְי"ב שָׁעוֹת הַלַּיְלָה הֵן י"ב מַזָּלוֹת שֶׁבְּמַלְכוּת הַמּוֹשְׁלִים בַּלַּיְלָה, וְכָל אֶחָד מֵהֶם אַחֲרַאי וּמְמֻנֶּה לְהוֹרִיד וּלְהַשְׁפִּיעַ בְּכָל יוֹם אֶת הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה הַשַּׁיָּכִים לְאוֹתוֹ הַיּוֹם.

וְזֶהוּ סוֹד מַה שֶּׁמַּקְרִיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶת י"ב לַחְמֵי הַחֲבִיתִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם, מַחֲצִיתוֹ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתוֹ בָּעֶרֶב, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי כֵּן יֻשְׁפַּע הַשֶּׁפַע הָרָאוּי לְיִשְׂרָאֵל לְאוֹתוֹ הַיּוֹם שזוהי בחינת הזיווג הנעשה בכל יום על ידי הכהן הגדול. ולכן הצריך הכתוב לעשותן בחביתין דווקא, שזה בבחינת "עשאה כלי". ועוד עיין שם מה שקישר זאת למנחת החינוך שנצטווה הכהן להקריב בתחילת עבודתו, ואין לנו להאריך עוד בדבר. .

מצוה קל"ז: שלא לאכל מנחת כהנים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל" ויקרא ו', ט"ז. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

כְּבָר נִזְכַּר לְעֵילראה לעיל בבאור מצוה ב'. שֶׁיֵּשְׁנָן י"ב סוּגֵי מְנָחוֹת הַנִּקְטָרוֹת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, כְּשֶׁחֶלְקָן מִצְוָה לְהַקְטִיר רַק קֹמֶץ מִתּוֹכָן וְהַיֶּתֶר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, וְחֶלְקָן מִצְוָה לְהַקְטִירָן כָּלִיל עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וּמִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה הִיא שֶׁכָּל הַמְּנָחוֹת הַקְּרֵבוֹת וּבָאוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים הַזְּכָרִים, לֹא יֵאָכְלוּ לְשׁוּם אָדָם כְּלָל, אֶלָּא יֻקְטְרוּ כָּלִיל עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ מנחות (ע"ב ע"ב), ורמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ב הלכה ט'). וכל זה דלא כדעת רבי שמעון בפרק אלו מנחות שסובר שמנחת חוטא של כהנים כן נקמצת. .

וְאֵלּוּ הֵן הַמְּנָחוֹת הַקְּרֵבוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים? **מִנְחַת חִנּוּךְ, וּמִנְחַת חֲבִיתִין, וְכֹהֵן שֶׁהֵבִיא מִנְחַת חוֹטֵא אוֹ מִנְחַת נְדָבָה**. בְּכָל אֵלּוּ חָל הָאִסּוּר לְאָכְלָן, וְהָעוֹבֵר וְאוֹכְלָן בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה, הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה. וְאִם אָכַל מִמֶּנָּה כַּזַּיִת הֲרֵי זֶה לוֹקֶה. עוֹד לִמְּדוּ חֲכָמֵינוּ שֶׁדָּוְקָא מִנְחוֹת **זִכְרֵי כְּהֻנָּה** מֻקְטָרוֹת כָּלִיל וְאֵינָן נֶאֱכָלוֹת כְּלָל, אוּלָם מִנְחַת **בַּת כֹּהֵן** נִקְמֶצֶת וּשְׁיָרֶיהָ נֶאֱכָלִים כִּשְׁאָר מִנְחוֹת יִשְׂרָאֵלסוטה כ"ג. וזה בין שהיא רווקה ובין שהיא נשואה לישראל. אבל אם היא נשואה לכהן דינה כדלהלן. . **וְאִשֶּׁת כֹּהֵן** בֵּין שֶׁהִיא יִשְׂרְאֵלִית וּבֵין שֶׁהִיא בַּת כֹּהֵן בְּכָל מְקֹרֶה מִנְחָתָהּ נִקְמֶצֶת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ בְּהֶיוֹת שֶׁהִיא אֵינָהּ מִזִּכְרֵי כְּהֻנָּה, אוּלָם אֵין שְׁיָרֶיהָ נֶאֱכָלִים מִפְּנֵי בַּעְלָהּ שֶׁהוּא מִזִּכְרֵי כְּהֻנָּה. אֶלָּא מְפַזְּרִים אֶת שְׁיָרֵי מִנְחָתָהּ עַל בֵּית הַדֶּשֶׁן סוטה כ"ג. .

רָמַז הַכָּתוּב – וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב

כָּל הַמְּנָחוֹת דִּינָן שֶׁנִּקְמָצוֹת בְּחֶלְקָן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְיִתְרָתָן נֶאֱכָלוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים וּבְנֵי בֵּיתָם. וּכְבָר נִתְבָּאֲרָה לְעֵיל הַתּוֹעֶלֶת שֶׁבַּאֲכִילַת הַכֹּהֲנִים לְכַפֵּר עַל בַּעַל הַמְּנָחָה. וְהִנֵּה בְּמִנְחַת הַכֹּהֲנִים עַצְמָם צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תֵּאָכֵל לְשׁוּם כֹּהֵן, אֶלָּא תֻּקְטַר כֻּלָּהּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְהַתְמִיהָה עַל כָּךְ הִיא גְּדוֹלָה: תִּינַח הַכֹּהֵן בַּעַל הַמְּנָחָה בְּעַצְמוֹ, מוּבָן מַדּוּעַ לֹא יֹאכְלֶנָּה, אֶלָּא כֹּהֲנִים אֲחֵרִים מַדּוּעַ שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ מִמֶּנָּה וְיכַפְּרוּ עַל אֲחֵיהֶם הַכֹּהֵן?

וּמַה שֶּׁחִשַּׁבְנוּ לְדָלוּת מִמְּצִוָּה זוֹ בְּסִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא הוּא שֶׁפְּעָמִים רַבּוֹת אָדָם בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לַעֲשׂוֹת דָּבָר צוֹדֵק, דָּבָר נָכוֹן, דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ טַעַם וּסְבָרָה מוּבָנֶת, וְעִם כָּל זֹאת יֵשׁ לוֹ לְהִמָּנַע מִלַּעֲשׂוֹתוֹ, בִּהְיוֹת שֶׁעָלוּל לְהֵרָאוֹת לֹא טוֹב בְּעֵינֵי אֲחֵרִים. בִּלְשׁוֹן חֲז"ל זֶה נִקְרָא: "**הַרְחֵק מִן הַכִּעוּר וּמִן הַדּוֹמֶה לוֹ**"חולין (מ"ד ע"ב). . אָמְנָם זֶה מֻתָּר, נָכוֹן שֶׁאַתָּה צוֹדֵק, אֲבָל לֹא כְּדַאי לְךָ, שֶׁאֵין הַצָּר שָׁוֶה בְּנֶזֶק. אִם מַעֲשֶׂיךָ עֲלוּלִים לְהִצְטַיֵּר בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת כִּפְסוּלִים, גַּם אִם בָּרוּר לְךָ שֶׁהַצֶּדֶק עִמְּךָ – מְשֹׁךְ יָדְךָ מֵהַדָּבָר. שֶׁכְּשֵׁם שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת שָׁמַיִם, כָּךְ נִצְטַוֵּינוּ לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת אָדָם.

מִטַּעַם זֶה צִוְּתָה הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְהֻוִּים לְסֵמֶל וּלְדֻגְמָא לָעָם בְּיִשְׁרוּתָם וּבְנְקִיּוּת כַּפֵּיהֶם שֶׁלֹּא יִשְׂירוּ מִמְּנָחָתָם אַף לְחַבְרֵיהֶם הַכֹּהֲנִים, מַה שֶּׁעָלוּל לְהֵרָאוֹת בְּעֵינֵי הָעָם כְּחִשּׁוּד שֶׁמָּא לֹא הִקְרִיבוּ אֶת קָרְבָּנָם בִּשְׁלֵמוּת וְחִפּוּ אִישׁ עַל אָחִיו, וּלְהִתְפָּרֵשׁ בְּצוּרָה שֶׁאֵינָהּ נְכוֹנָה. אֶלָּא עֲלֵיהֶם לְהַקְטִירָהּ כֻּלִּיל עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וּמִן הַשָּׁמַיִם כְּבָר יִשְׁלְימוּ אֶת כַּפָּרָתָם. וְדָבָר זֶה הוּא לֶקַח עָצוּם עֲבוּרֵנוּ בְּכָל צַעַד וְשַׁעַל בְּחַיֵּינוּ לְוַדֵּא שֶׁמַּעֲשֵׂינוּ לֹא רַק **יְשָׁרִים**, אֶלָּא גַּם **מְיֻשָּׁרִים**–הֵינוּ בְּעֵינֵי אֲחֵרִים. שֶׁהֲרֵי כַּמָּה גְּדֵרוֹת גָּדְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ רַק מֵהַטַּעַם שֶׁל "**מַרְאִית עַיִן**" וְשֶׁמָּא יַחְשְׁדוּהוּ בַּעֲבֵרָה, מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ שֶׁמֵּחוֹבָתֵנוּ לִמְנֹעַ עֲשׂוֹת מַעֲשִׂים הַמְּבִיאִים לִדְבָרִים אֵלּוּ.

כָּךְ אָמַר הַכָּתוּב: "וְהְיִיתֶם נְקִיִּם מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל"דברים ל"ב, כ"ב. – אַל תַּעֲשֶׂה דָּבָר שֶׁבְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת נִרְאֶה כְּאִסּוּר. שֶׁאִם הַבְּרִיּוֹת חוֹשְׁבִים עָלֶיךָ רַע, אַף בַּשָּׁמַיִם חוֹשְׁבִים עָלֶיךָ רַע, וּכְפִי שֶׁגִּלּוּנוּ **חֲכָמֵינוּ** ז"ל: כָּל שֶׁאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ – אַף רוּחַ הַמָּקוֹם אֵינָהּ נוֹחָה הֵימֶנּוּאבות (פרק ג' משנה י'). . **וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ** לִמֵּד לָאָדָם: "וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹקִים וְאָדָם"משלי ג', ד'. וראה ירושלמי שקלים (ח' ע"א) משנ"כ בזה. - הִשְׁתַּדֵּל לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת, וּלְהֶחְשֵׁב לְמַשְׂכִּיל וּלְטוֹב וְהָגוּן בְּעֵינֵיהֶם. לָכֵן לִפְנֵי כָּל הַחְלָטָה שֶׁאַתָּה מְקַבֵּל, וְכָל פְּעֻלָּה שֶׁאַתָּה נוֹקֵט, בְּחַן שְׁנֵי דְּבָרִים: אֵיךְ אֶרְאֶה בְּעֵינֵי ה', וְאֵיךְ אֶצְטַיֵּר בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת. **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ** הָיָה הֶחְכָּם בָּאָדָם, וְהֶעֱנִיק לָנוּ בִּכְתָבָיו עֵצָה יְקָרָה וְחֲשׁוּבָה: "הֶסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה, וּלְזוּת שְׂפָתַיִם הַרְחֵק מִמֶּךָ"משלי ד', כ"ד. . עָלֶיךָ לְהָבִין שֶׁיֶּשְׁנָם אֲנָשִׁים

הַמְחַפְּשִׂים אֶת הֶרַע בַּשֵּׁנִי, מְנַסִּים בְּמַה "לְתַפֵּס" אֶת הַזּוּלָת, וּבְכְדֵי לֹא לִפּוֹל בְּמַלְתְּעוֹת פִּיהֶם עָלֶיךָ לִהְיוֹת זַךְ וְנָקִי, לְלֹא שׁוּם פִּתְחוֹן פֶּה. פְּעָמִים שֶׁתֵּאָלֵץ לְוַתֵּר, פְּעָמִים שֶׁתִּצְטָרֵךְ לְהַפְסִיד, אֲבָל בְּהִסְתַּכְּלוּת קְדִימָה הַדָּבָר שָׁוֶה. כָּךְ הוֹרוּנוּ חֲזַ"ל בְּהִלְכוֹת צְדָקָה, **שֶׁגַּבַּאי צְדָקָה** שֶׁאָסַף מָעוֹת לִצְדָקָה וְחָפֵץ לְפָרְטָן לְמַטְבֵּעַ גָּדוֹל – אֵינוֹ רַשַּׁאי לְפָרֵט מִכַּסְפּוֹ הַפְּרָטִי, שֶׁמָּא יַחְשְׁדוּהוּ שֶׁנָּטַל לְעַצְמוֹ. **וְגַבַּאי תַּמְחוּי** שֶׁאָסַף מָזוֹן לַעֲנִיִּים וְנוֹתֵר מָזוֹן מְיֻתָּר – אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקָנוֹתוֹ בְּעַצְמוֹ אֶלָּא יִמְכְּרֶנּוּ לַאֲחֵרִים בִּלְבַד, וְגַם זֶה מֻהַתָּעַם הַנַּ"לראה פסחים (י"ג ע"א) ושלחן ערוך יורה דעה (סימן רנ"ז סעיף ב'). ועיין עוד במש"כ בס"ד בספרנו "פרדס רמונים" (חלק א' מצוה כ') .

כָּל אָדָם יוֹצֵא לוֹ בְּמֶשֶׁךְ חַיָּיו לְשַׁמֵּשׁ כְּיוֹעֵץ לַזּוּלָת. אִם זֶה לִידִידוֹ, וְאִם זֶה לְתַלְמִידוֹ, וְאִם זֶה לִבְנוֹ, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. וּפְעָמִים הִנְּךָ עָלוּל לְהִקָּלַע לְמַצָּב בּוֹ שְׁאָלוּךָ בְּעִנְיָן בּוֹ יֵשׁ לְךָ נְגִיעָה וְאִינְטֶרֶס אִישִׁי. כַּמּוּבָן שֶׁעָלֶיךָ לַעֲמֹד וּלְטַהֵר אֶת עַצְמְךָ מִכָּל נְגִיעָה אִישִׁית, וְלִדְלוֹת עֲבוּרוֹ אֶת הָעֻבְדָּה הַהוֹגֶנֶת לוֹ, אֲבָל גַּם לְאַחַר שֶׁמָּצָאתָ לְנָכוֹן שֶׁבָּאֱמֶת הַטּוֹב בַּעֲבוּרוֹ הוּא דָּבָר מְסֻיָּם – חָשׁוֹב כֵּיצַד תִּצְטַיֵּר תְּשׁוּבָתְךָ בְּעֵינָיו. וְלָאו דַּוְקָא כָּעֵת, אֶלָּא אִם מָחָר תִּכָּשֵׁל עֲצָתְךָ וְלֹא תִּצְלַח? הַאִם גַּם אָז יַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁיָּעַצְתָּ לוֹ אֶת עֲצָתְךָ בֶּאֱמוּנָה? אוֹ שֶׁמָּא יִנְטֹר בְּלִבּוֹ וְיַחְשֹׁד שֶׁעָנִיתָ לוֹ לְפִי טוֹבָתְךָ וְתוֹעֲלָתְךָ? אִם יֵשׁ לְךָ חֲשָׁשׁ קַל שֶׁכָּזֶה – מוּטָב שֶׁלֹּא תַּעֲנֶהוּ. כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֶד יוֹם, וּמִי שֶׁהַיּוֹם הוּא אוֹהֲבְךָ מָחָר עָלוּל לִהְיוֹת שׂוֹנַאֲךָ, לָכֵן הֱסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וּלְזוּת שְׂפָתַיִם הַרְחֵק מִמֶּךָמשלי ד', כ"ד. .

גַּם **בְּמַעֲשִׂים** לֹא תְּמִיד נָכוֹן לְמַהֵר. פְּעָמִים שֶׁהִנְּךָ מְבַקֵּשׁ לְהֵיטִיב עִם הַזּוּלָת וּלְסַיְּעַ לוֹ, וְהַלָּה מְפָרֵשׁ אֶת מַעֲשֶׂיךָ כְּאִלּוּ **לְטוֹבַת עַצְמְךָ** נִתְכַּוַּנְתָּ, וּלְתוֹעֲלָתְךָ הָאִישִׁית. וּבְמַצָּב שֶׁכָּזֶה הַסַּכָּנָה הִיא גְּדוֹלָה, כֵּיוָן שֶׁאַתָּה מִטְבָּעֲךָ וַדַּאי תְּצַפֶּה לַהַעֲרָכָה הָרְאוּיָה, וּבְשָׁעָה שֶׁתְּקַבֵּל הֵימֶנּוּ אֶת הַהֵפֶךְ – תִּפָּגַע עַד עִמְקֵי נִשְׁמָתְךָ וְאֵשׁ הַשִּׂנְאָה תִּפְרֹץ בֵּינֵיכֶם. לָכֵן גַּם לַעֲשׂוֹת טוֹב לֹא תָּמִיד נָכוֹן, אֶלָּא יֵשׁ לִשְׁקֹל תְּחִלָּה הַאִם יִתְקַבְּלוּ מַעֲשֶׂיךָ בְּעֵינֵי הַשֵּׁנִי בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אוֹ לֹא, שֶׁטּוֹבָה שֶׁעֲשִׂיתָ הַיּוֹם לְפִלּוֹנִי עֲלוּלָה לְהִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו מָחָר כְּרָעָה, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ: "טָב לְבִישׁ עֲבַדְתָּ – בִּישׁ עֲבַדְתָּ"מדרש רבה ויקרא (כ"ב, ב'). תרגומו: "טוב לרע עשית – רע עשית". ועוד נאמר (שם אות ז') "טוב לרע אל תעשה ולא יבוא לך רע". .

הַמּוֹרֶם מִכָּל הָאָמוּר, שֶׁחוֹבַת הָאָדָם לְהִזָּהֵר לְבַל יַחְשְׁדוּהוּ בְּמַעֲשָׂיו, וְלִהְיוֹת נָקִי מִכָּל שֵׁמֶץ שֶׁל פִּתְחוֹן פֶּה לְרָעָה, וּלְהִמָּנַע מִמַּעֲשִׂים הָעֲלוּלִים לְהִתְפָּרֵשׁ בְּצוּרָה לֹא נְכוֹנָה. וְעַל יְדֵי כֵּן יִזְכֶּה בע"ה לַעֲבֹר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה וּבְהַצְלָחָה רַבָּה.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

אָדָם שֶׁהוּא **סָפֵק כֹּהֵן סָפֵק יִשְׂרְאֵל**, מַה דִּין מְנָחָתוֹ לְעִנְיַן קְמִיצָתָהּ וּלְעִנְיַן אֲכִילַת שְׁיָרֶיהָ? יֵשׁ? בַּמִּשְׁנָה מְבֹאָר שֶׁוַּלְדוֹת כֹּהֶנֶת וְיִשְׂרְאֵלִית שֶׁנִּתְעָרְבוּ זֶה בָּזֶה וְאֵין יָדוּעַ מִי שֶׁל מִי, נוֹתְנִים עֲלֵיהֶם חֲמֵרֵי כֹּהֲנִים וְחֲמֵרֵי יִשְׂרְאֵלִים. וּבֵאֲרוּ **בַּגְּמָרָא** שֶׁהַמְדֻבָּר הוּא לְעִנְיַן מְנָחָתָם, שֶׁבְּהֶיוֹת שֶׁאֵין יָדוּעַ לָנוּ אִם הַוָּלָד הוּא כֹּהֵן אוֹ יִשְׂרְאֵל, עַל כֵּן מוֹרִים לוֹ לְהַקְטִיר אַף וְרַק קֹמֶץ מִמְּנָחָתוֹ וְלֹא אֶת כֻּלָּהּ, שֶׁמָּא יִשְׂרְאֵל הוּא וּמְנָחַת יִשְׂרְאֵל שֶׁלֹּא נִקְמְצָה פְּסוּלָה כְּמוֹ זֶבַח שֶׁלֹּא נִשְׁחַט. וְאִלּוּ שְׁיָרֵי הַמְּנָחָה אֵינָם נֶאֱכָלִים, שֶׁמָּא כֹּהֵן הוּא וְיֶשְׁנוֹ אִסּוּר תּוֹרָה לֶאֱכֹל שְׁיָרֵי מִנְחַת כֹּהֵן, לָכֵן מְפַזְּרִים אֶת שְׁיָרֵי מִנְחָתוֹ עַל בֵּית הַדֶּשֶׁן[יבמות צ"ט – ק'. וראה בפירוש רש"י והתוספות שם שנחלקו מהו אותו בית הדשן המדובר כאן. . וְכֵן נִפְסַק **בָּרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּהִלְכוֹתָיו[וראה הלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ב הלכה י"א). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הַקְרָבַת מִנְחַת הַכֹּהֵן כָּלִיל עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה מַה שֶּׁכָּתַב הַגָּאוֹן **רַבִּי מֹשֶׁה אִיסֶרְלִישׁ** (הָרַמ"א) זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ "**תּוֹרַת הָעוֹלָה**"[חלק ב' פרק כ"ט. כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל מְבִיאִים אֶת מִנְחָתָם לַמִּקְדָּשׁ הָיוּ מְעָרְבִים בָּהּ שְׁנֵי כֹּחוֹת מְנֻגָּדִים הֵם הַטּוֹב וְהָרַע יַחַד, וְהָאֱמֶת וְהַשֶּׁקֶר הָיוּ כְּרוּכִים בַּמְּנָחָה בִּכְרִיכָה אַחַת. וְעַל הַכֹּהֲנִים הַמַּקְרִיבִים הָיָה מוּטָל לְהַבְחִין וְלִבְרֹר אֶת הַחֵלֶק הַטּוֹב וְהַזַּךְ וְהָאֲמִתִּי שֶׁבַּמְּנָחָה וּלְהַקְטִירוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ לָגָבוֹהַּ, וְאֶת הַיֶּתֶר הָיוּ מְתַקְּנִים וּמְבָרְרִים עַל יְדֵי אֲכִילַת הַדְּיוֹט.

אוּלָם כָּל זֶה הָיָה נָכוֹן רַק בְּמִנְחוֹת הָעָם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִנְחַת הַכֹּהֲנִים עַצְמָם שֶׁהֵם תּוֹפְשֵׁי הַתּוֹרָה, וּבְוַדַּאי הָיוּ יוֹדְעִים וְנִזְהָרִים בַּהֲבָאָתָם אֶת מִנְחָתָם לְכַוֵּן בָּהּ רַק מִצַּד הַטּוֹב וְהָאֲמִתִּי שֶׁבָּהּ, לָכֵן לֹא הָיָה צֹרֶךְ שֶׁיֹּאכְלוּהָ הַכֹּהֲנִים אֶלָּא הָיְתָה נִקְטֶרֶת כֻּלָּהּ לְגָבוֹהַּ מִבִּלִי לְשַׂיֵּר מִמֶּנָּהּ כְּלָל.

מצוה קל"ח: מעשה קרבן החטאת

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת... בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל... כָּל זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא"[ויקרא ו', י"ח – כ"ב. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵילְרָאה לעיל בבאור מצוה קכ"א ו-קכ"ד. שֶׁעַל עֲבֵרוֹת מְסֻיָּמוֹת שֶׁעָבְרוּ בְּשׁוֹגֵג אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל, מִן הַיָּחִיד אוֹמֵן הָרַבִּים, עֲלֵיהֶם לְהָבִיא קָרְבָּן הַנִּקְרָא "**קָרְבַּן**

חַטָּאת". וּמִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְהַקְרִיב אֶת הַחַטָּאת כְּדִינֶיהָ וּכְהִלְכוֹתֶיהָ, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְכַּפֵּר לְבַעַל הַקָּרְבָּן עַל חֶטְאוֹ אֲשֶׁר חָטָא.

הַחַטָּאוֹת בָּאוֹת מִן הַכְּבָשִׂים, הָעִזִּים וְהַבָּקָר, וְכֵן מִן הַתּוֹרִים וּבְנֵי הַיּוֹנָה. זְכָרִים וּנְקֵבוֹת, גְּדוֹלִים וּקְטַנִּיםרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק א' הלכה ט'). . וּשְׁחִיטָתָן הָיְתָה נַעֲשֵׂית בְּצִפּוֹן הַמִּזְבֵּחַכדין כל הקרבנות המכונים "קדשי קדשים" ששחיטתם בצפון המזבח, כמו שכתוב (ויקרא א', י"א) "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה". ראה זבחים (מ"ז) ורמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק ה' הלכה ב', ג'). וכבר ביארנו לעיל בס"ד ששחיטת הקרבן ניתנה לזרים, ורק מקבלת הדם והולכתו נצרך שיהיה כהן. וכל זה מלבד חטאת העוף שהית הקריבה בדרך אחרת כמבואר ברמב"ם שם. . לְאַחַר מִכֵּן הָיָה הַכֹּהֵן לוֹקֵחַ מְעַט מִן הַדָּם בְּכְלִי הַנִּקְרָא "מַזְרֵק", וּמִשָּׁם הָיָה מוֹלִיכוֹ לְהַזּוֹתוֹ.

אִם הָיְתָה זוֹ חַטַּאת מִן הַחַטָּאוֹת **הַנֶּאֱכָלוֹת**, אֲזַי הָיָה הַכֹּהֵן מוֹלִיךְ אֶת דָּמָהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ, שָׁם הָיָה נוֹתֵן מֵהַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹעַל כָּל אַחַת מִקַּרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ, כְּשֶׁמַּתְחִיל הוּא מֵהַקֶּרֶן הַדְּרוֹמִית מִזְרָחִית, וּמְסַיֵּם בַּקֶּרֶן הַמַּעֲרָבִית דְּרוֹמִית, שָׁם הָיָה גַּם שׁוֹפֵךְ אֶת יֶתֶר הַדָּם אֶל תּוֹךְ יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ. לְאַחַר מִכֵּן הָיָה מַפְשִׁיט אֶת הַחַטָּאת מֵעוֹרָהּ, וּמוֹצִיא הָאֵמוּרִים וּמוֹלְחָם וּמַקְרִיבָם עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְיֶתֶר הַבָּשָׂר הָיָה נֶאֱכָל עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים.

וְאִם הָיְתָה זוֹ מִן הַחַטָּאוֹת **הַנִּשְׂרָפוֹת**, אֲזַי הָיָה הַכֹּהֵן מוֹלִיךְ אֶת דָּמָהּ אֶל הַהֵיכָל, שָׁם הָיָה מַזֶּה מֵהַדָּם כְּמִפֹּרָשׁ בַּתּוֹרָה, וְאֶת יֶתֶר הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ אֶל תּוֹךְ יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ. לְאַחַר מִכֵּן הָיָה מוֹצִיא אֶת הָאֵמוּרִים וּמוֹלְחָם, וּמַקְרִיבָם עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְיֶתֶר הַחַטָּאת הָיְתָה יוֹצֵאת לְהִשָּׂרֵף מִחוּץ לָעִיר בְּבֵית הַדֶּשֶׁן[ראה ברמב"ם פרק ז' מהלכות מעשה הקרבנות כל דינים אלו ועוד ומקורותיהם. .

וְכֹהֵן שֶׁעָבַר וְשִׁנָּה מִסֵּדֶר וּמֵאֹפֶן עֲשִׂיַּת הַחַטָּאת הֲרֵי זֶה בְּטֵל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – תּוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי

רַבּוֹתֵינוּ חַכְמֵי הַתַּלְמוּד זָ"ל עָמְדוּ עַל לְשׁוֹן הַתּוֹרָה "זֹאת **תּוֹרַת** הַחַטָּאת" – מִדּוּעַ לֹא נֶאֱמַר "זֹאת הַחַטָּאת"?! וְהֵשִׁיבוּ שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְלַמֵּד לָאָדָם יְסוֹד חָשׁוּב וְעֵילְאִי בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא: שֶׁכָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת הַחַטָּאת, דְּהַיְנוּ בְּהִלְכוֹתֶיהָ וּבְדִינֶיהָ, הֲרֵי זֶה כְּאִלּוּ הִקְרִיב קָרְבַּן חַטָּאת מַמָּשׁ, וְנִתְכַּפֵּר לוֹ עֲוֹונוֹ כְּאִלּוּ הִקְרִיב עָלָיו קָרְבָּן[אמרת רבי יצחק במנחות (ק"י ע"א). וראה שם שדרשו כן גם על קרבן האשם וכיוב"ז. .

וּבְאוּר הַדְּבָרִים הוּא שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעוֹבֵר אָדָם עֲבֵרָה חָלִילָה, וְאֶפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג, נוֹצַר רִחוּק וְחִיץ מְסֵיָם בֵּינוֹ לְבֵין הַבּוֹרֵא. וְזֶה מֵחֲמַת אוֹתָם הַמְקַטְרְגִים שֶׁנּוֹצְרוּ מִמַּעֲשֵׂהוּ הָרַע וְנִדְבָּקוּ בְּנִשְׁמָתוֹ עַד שֶׁמַּרְחִיקִים אוֹתוֹ מֵהַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא. וְעַל יְדֵי הֲבָאַת הַקָּרְבָּנוֹת הָיָה הָאָדָם מְטַהֵר אֶת נִשְׁמָתוֹ מִזֶּהֲמַת הַחֵטְא וּמְקָרְבָהּ בַּחֲזָרָה אֶל מְקוֹר מַחְצַבְתָּהּ תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְהִנֵּה הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ הִיא הִתְגַּלְמוּת רְצוֹן הַבּוֹרֵא בָּעוֹלָמִנוּ זֶה, וּבְשָׁעָה שֶׁיּוֹשֵׁב אָדָם וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבְהִלְכוֹתֶיהָ מִמֵּילָא מִתְקָרֵב וְנִדְבָּק הוּא בָּרְצוֹן הָאֱלֹקִי וּבְדַרְכֵי הַנְהָגָתוֹ וּמִתְקַיֶּמֶת בּוֹ מִצְוַת הַתּוֹרָה "**וּלְדָבְקָה בּוֹ**"דברים י"א, כ"ב. , מַה שֶּׁמֵּבִיא אוֹתוֹ לְהִתְקָרֵב לְהַקָּבָ"ה גַּם מִבְּלִי קָרְבָּן כָּזֶה אוֹ אַחֵר. וְלָכֵן הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת ה' וּבְחֶקֶיהָ הֲרֵי זֶה פּוֹעֵל מַה שֶּׁהָיָה אָמוּר לִפְעֹל בְּכֹחַ הַקָּרְבַּת הַקָּרְבָּן.

חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת כֻּלָּם חָזְרוּ וְהִדְגִּישׁוּ אֶת הָעֲלִיּוֹנוּת שֶׁל מִצְוַת תַּלְמוּד תּוֹרָה יֶתֶר עַל שְׁאָר הַמִּצְוֹוֹת הַנִּזְכָּרוֹת בַּתּוֹרָה. שֶׁתַּלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם[פאה א', א'. , וְגָדוֹל תַּלְמוּד שֶׁמֵּבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה[קידושין (מ' ע"ב). , וְגָדוֹל תַּלְמוּד יוֹתֵר מֵהַקָּרְבַּת תְּמִידִין[אמרת רב בעירובין (ס"ג ע"ב). וּמִבְּנֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּמֵהַצָּלַת נְפָשׁוֹת[מגילה (ט"ז ע"ב). , וְתוֹרָה מְגִנָּה מִן הַפֻּרְעָנוּת בֵּין בִּזְמַן שֶׁעוֹסֵק בָּהּ וּבֵין בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בָּהּ[אמרת רבא בסוטה (כ"א ע"א). וראה שם שמן הפרענות תורה מצילה אף כשאינו עוסק בה, ואילו מן החטא אינה מצילה אלא בשעה שעוסק בה, מה שאין כן מצוה שלעולם אינה מצילה מן החטא אף בשעה שעוסק בה. , וְאֵין תַּחְלַת דִּינוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא עַל תַּלְמוּד תּוֹרָה[סנהדרין (ז' ע"א). וכו'. וְטַעַם הַדָּבָר הוּא שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הֲרֵי הִיא **כְּאִילָן גָּדוֹל וּפוֹרֶה**כפי שדרשו חז"ל עה"פ "עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ". , וּמַעֲשֵׂי הַמִּצְוֹוֹת הֲרֵי הֵן **הַפֵּרוֹת**. וְכַמּוּבָן שֶׁעִקַּר תַּכְלִית הָאִילָן הוּא בִּשְׁבִיל לְהִסְתַּפֵּק וְלֶאֱכֹל מִפֵּרוֹתָיו, וְאִילָן מִבְּלִי פֵּרוֹת אֵין בּוֹ שׁוּם תּוֹעֶלֶת, אוּלָם אֵין חוֹלֵק שֶׁאָדָם שֶׁנָּטַע בְּאַדְמָתוֹ אִילָן מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה בְּהַרְבֵּה מִזֶּה שֶׁהָלַךְ לַשּׁוּק וְקָנָה כַּמָּה פֵּרוֹת בּוֹדְדִים, שֶׁכֵּן זֶה אֵינוֹ מֻכְטָח שֶׁיְּהִיוּלוֹ עוֹד פֵּרוֹת בָּעֲתִיד, וְאִלּוּ זֶה אִילָנוֹ מֻחְזָק לְהָנִיב לוֹ פֵּרוֹת בְּלִי סוֹף, וּבוֹ יוּכַל לִתְלוֹת מִבְטָחוֹ בְּעֵת קְשֵׁי וּמַחְסוֹר. כָּךְ הָאָדָם כָּל זְמַן שֶׁעוֹסֵק הוּא בְּמִצְוֹוֹת – עֲדַיִן אֵין לוֹ עֲרֵבָה שֶׁיַּמְשִׁיךְ וְיַתְמִיד בָּהֶן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָעוֹסֵק בְּלִמּוּדָהּ זוֹכֶה שֶׁתּוֹרָתוֹ תְּלַוֶּהוּ לְאֹרֶךְ הַדֶּרֶךְ וְתוֹלִיכֶהוּ בַּדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה.

עוֹד דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּאֶת הַפָּסוּק "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר"משלי ו', כ"ג. שֶׁקִּיּוּם מִצְוָה מָשׁוּל לְאָדָם הַמַּדְלִיק נֵר, וְאִלּוּ הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מָשׁוּל לְאָדָם הַמְהַלֵּךְ בְּאוֹר הַיּוֹם[אמרת רבי מנחם בר יוסי בסוטה (כ"א ע"א). . וְרָצוּ לְלַמֵּד בָּזֶה שֶׁהַנֵּר אַף בְּהִיוֹתוֹ דָּלוּק בְּיָדְךָ – עָלוּל לְכְבוֹת בֶּן רֶגַע, וּמִכָּאן וְהָלְאָה אַתָּה מְהַלֵּךְ בַּחֹשֶׁךְ וּבַאֲפֵלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אוֹר הַיּוֹם שֶׁגַּם אִם לֹא תִּרְצֶה, כָּל עוֹד הַיּוֹם מֵאִיר הֲרֵי שֶׁהַדֶּרֶךְ נְכֶרֶת וּבְרוּרָה לְךָ. וְלָכֵן הוֹרוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁיֵּשׁ

לָאָדָם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּכָל מַצָּב וּבְכָל אֹפֶן, אַף אִם עֲדַיִן רָחוֹק הוּא מִקִּיּוּמָהּ, כֵּיוָן שֶׁהַמַּאוֹר שֶׁבָּהּ יָאִיר לוֹ אֶת הַשְּׁבִיל וְיַחְזִירֵנוּ לַמּוּטָבירושלמי חגיגה (פרק א' הלכה ז'). . לְפִיכָךְ יֵדַע הָאָדָם נֶאֱמָנָה שֶׁגָּדוֹל הוּא כֹּחַ לִמּוּד הַתּוֹרָה לְהָאִיר עַל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם וּלְהַצִּית אֶת אֵשׁ הַקְּדֻשָּׁה בְּלִבּוֹ, וּמִתּוֹךְ כָּךְ יַעֲלֶה וְיָבוֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה לִפְנֵי קוֹנוֹ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה.

רַבִּים הֵם הָאֲנָשִׁים, וּבִפְרָט מִבְּנֵי דּוֹרֵנוּ, הַתָּרִים אַחַר הָאוֹר שֶׁיָּאִיר אֶת חַיֵּיהֶם. חַיִּים הֵם חַיֵּי הֶפְקֵרוּת, מִבְּלִי טַעַם וְתַכְלִית, מְגַשְּׁשִׁים כְּעִוֵּר בָּאֲפֵלָה, וּמְבַקְּשִׁים לְגַלּוֹת אֶת הָאוֹר. **הַתַּאֲוֹת** אֵינָן מְסַפְּקוֹת, **וְהַמַּשְׂכּוֹרוֹת** אֵינָן מַסְפִּיקוֹת, וְחַיֵּיהֶם הֵם **מְרֻדָּף אַחַר הָאשֶׁר** שֶׁעַד הַיּוֹם אַף אֵינוֹ נִרְאֶה בָּאֹפֶק. גַּם בְּקֶרֶב שׁוֹמְרֵי הַמִּצְוֹוֹת נִתָּן כַּיּוֹם לִמְצֹא כַּמָּה שֶׁכָּאֵלּוּ. נִרְאֶה הַדָּבָר כְּאִלּוּ מָצְאוּ אֶת הָאוֹר, וְשֶׁהָאֱמֶת הִיא נֵר לְרַגְלָם, אַךְ עֵינֵיהֶם כַּעֲצוּמוֹת מֵרְאוֹת וְלִבָּם טַח מִשְּׁמֹעַ. אֵינָם שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם, וְלֹא שָׂשִׂים בְּבוֹאָם, רַק עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנֵיהֶם מִבְּלִי חֵשֶׁק וְרָצוֹן. תְּפִלָּתָם מְזֻלְזֶלֶתכדרשת חז"ל (ברכות ו' ע"ב) עה"פ (תהלים י"ב, ט') "כרום זלות לבני אדם" - אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ופירש רש"י ז"ל שם כגון התפילה. , וּמִצְוָתָם מְלֻמָּדָהכתוכחת הנביא (ישעיה כ"ט, י"ג) "ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה". ופירש המלבי"ם שם שעושים המצוות מתוך הרגל וציווי הוריהם ולא מתוך כוונה ומחשבה. , וְטַעַם עָפָר טוֹעֲמִים בְּמִצְוֹתֵיהֶם, כְּאִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַםמשלי י"א, כ"ב. . הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם שֶׁשְּׁנֵיהֶם מַרְגִּישִׁים רֵיקָנוּת, חֹסֶר סִפּוּק וְשִׂמְחָה. מַהִי הָרְפוּאָה לְמַחֲלָתָם? מַהוּ הַמָּזוֹר לְכְאֵבָם?

עַל כָּךְ עוֹנֶה נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה בְּאָמְרוֹ: "פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב"תהלים י"ט, ט'. . מָה רָצָה לוֹמַר לָנוּ בְּפָסוּק זֶה? וְכִי מִי אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁחֻקֵּי הַתּוֹרָה מְיֻשָּׁרִים וּמְצֻדָּקִים? אֶלָּא חִשְּׁבֻנוּ לוֹמַר שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ יָדַע גַּם יָדַע שֶׁיֶּשְׁנָם הַחוֹשְׁבִים לְעַצְמָם שֶׁאֱמֶת שֶׁהַתּוֹרָה הִיא מְשַׂמַּחַת אֱלֹקִים וְאָדָם, אֲבָל יֶשְׁנָם **עוֹד** דְּבָרִים הַיְכוֹלִים לְשַׂמֵּחַ, כְּמוֹ הֲנָאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכֶסֶף וְזָהָב לְרוֹב, תַּאֲוֹוֹת הַנָּשִׁים וּמְשַׂחֲקֵי הַיְלָדִים, אוּלָם דָּוִד הַמֶּלֶךְ מְלַמְּדֵנוּ כָּאן שֶׁכָּל מַנְעַמֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה הֵם **שַׁקְרָנִים**, בְּתְחִלָּה מְאִירִים לָאָדָם פָּנִים וּמַבְטִיחִים לוֹ אֹשֶׁר פְּנִימִי בְּלִבּוֹ, אַךְ לְבַסּוֹף אֵינוֹ נוֹחֵל מֵהֶם אֶלָּא כְּאֵב לֵב וּדְאָגָה, צַעַר וַחֲרָטָה. תְּחִלָּתָם שַׁלְוָה וְסוֹפָם יִסּוּרִיםמדרש רבה (בראשית ס"ח, ה') ותנא דבי אליהו זוטא (פרק י"א). . מַה שֶּׁאֵין כֵּן פִּקּוּדֵי ה' – הֵם יְשָׁרִים, אֲמִתִּיִּים, מַבְטִיחִים וּמְקַיְּמִים, וּמְשַׂמְּחִים אֶת לִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם לְעוֹלָמִים.

וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב **רַבֵּנוּ חַיִּים בֶּן עֲטָר** זיע"א בְּסִפְרוֹ "**אוֹר הַחַיִּים**" הַקָּדוֹשׁדברים כ"ו, ח'. : "**אִם הָיוּ בְּנֵי אָדָם מַרְגִּישִׁים בְּמִתְיקוּת וַעֲרֵבוּת אוֹר הַתּוֹרָה הָיוּ מִשְׁתַּגְּעִים וּמִתְלַהֲטִים אַחֲרֶיהָ, וְלֹא יֵחָשֵׁב בְּעֵינֵיהֶם מְלֹא עוֹלָם כֶּסֶף וְזָהָב לִמְאוּמָה, כִּי הַתּוֹרָה כּוֹלֶלֶת כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם.**

וְלֹא לַנְּשָׁמָה בִּלְבַד יַגִּיעַ הַטּוֹב, אֶלָּא גַּם לְבֵית הַנְּשָׁמָה – הָרִוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ, כָּל אֶחָד יִתְעַדֵּן בָּהּ כְּפִי יְכָלְתּוֹ" עַד כָּאן לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ. הָא לָמַדְתָּ, שֶׁכָּל הַמַּעֲלוֹת וְהַתּוֹעָלוֹתכך אמר רבי מאיר באבות (ריש פרק ו'): "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה..." עין שם באורך. , הַסְּגֻלּוֹת וְהָרְפוּאוֹתכך אמר רבי יהושע בן לוי בערובין (נ"ד ע"א) שהחש בראשו / בגרונו / במעיו / בעצמותיו / בכל גופו יעסוק בתורה ויתרפא. ואכן היה מקיים מאמרו בעצמו כפי שמספרים עליו חז"ל (כתובות ע"ז ע"ב) שהיה נכרך יחד עם חולי הראתן (מחלה נוראה ומדבקת ביותר שאפילו ביצה שנולדה בעירם היתה נזרקת) ועוסק בתורה מבלי לחשוש!!! וראה בחתם סופר עה"ת (פרשת האזינו) שכתב שכל רפואה בעולם יש בה הכח לרפא דבר מסויים בלבד, אמנם התורה אינה כן, אלא כל עסק ועסק בה מרפא את כל הגוף בכל מקום שיהא בו חולי. עכת"ד. , הַחָכְמוֹת וְהַיְדִיעוֹתכאומרם ז"ל "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא" (תרגום: אין דבר שאינו רמוז בתורה), וכתב הגר"א זצ"ל בביאורו לספרא דצניעותא (פרק ה' דף נ"ה) שכל מה שהיה והווה ויהיה עד עולם, הכל כלול בתורה מבראשית עד לעיני כל ישראל. ואפילו כל פרט ופרט מכל חייו של כל מין בהמה וחיה ועשב ודומם הכל מופיע שם. והדברים מבהילים! , כֻּלָּן כְּלוּלוֹת בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאָדָם הַבָּטֵל מִן הַתּוֹרָה חֲרֵי זֶה כְּפוֹרֵשׁ מִן הַחַיִּים, וְאֵינוֹ אֶלָּא כְּדָג הַמְפַרְפֵּר בְּהֶיוֹתוֹ מְחוּץ לַמַּיִם, שֶׁכָּל שֶׁחוֹלֵף הַזְּמַן כָּךְ הוֹלֶכֶת וּמִתְיַבֶּשֶׁת לַחְלוּחִיתוֹ וְנִפְסֶקֶת חֲיוּתוֹ, וְרַק הַתּוֹרָה הִיא שֶׁתְּהֵא לוֹ לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ וְלִמְקוֹר חַיִּיםראה בברכות (ס"א ע"ב) המשל שאמר רבי עקיבא ע"ה לפפוס בן יהודה. . לָכֵן הֶפֹךְ בָּהּ וַהֲפֹךְ בָּהּ דְּכוּלָּא בָּהּ, וּבָהּ תֶּחֱזֵי וְסִיב וּבְלֵה בָּהּ, וּמִנַּהּ לֹא תָּזוּעַ שָׁאֵין לְךָ מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה! אמרת בן בג בג באבות (פרק ה' משנה כ"ב) וביאר רבינו עובדיה מברטנורא ז"ל: הפוך ועסוק בתורה שהכל תמצא בה, וגם עד זקנה ושיבה אל תעזבנה, ואף לא לטובת חכמות אחרות, שאין לך מדה טובה ממנה!

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד מְבֹאָר שֶׁחֲלָקִים מְסֻיָּמִים מִן הַחַטָּאוֹת שֶׁאֵינָם קְרֵבִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, הֲרֵי הֵם שֶׁל הַכֹּהֲנִים, וּמִתְחַלְּקִים מִיָּדֵי עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁמָר שֶׁעָבְדוּ בְּאוֹתוֹ שָׁבוּעַראה זבחים (ק"ג ע"א) ורמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק ה' הלכה י"ט). .

וְנֶחְלְקוּ **הָאַחֲרוֹנִים** בְּמִקְרֶה בּוֹ כֹּהֵן בָּא קָרְבָּן לְיָדוֹ, אַךְ לֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבוֹ בְּמִשְׁמַרְתּוֹ עַד שֶׁנִּסְתַּיְּמָה אוֹתָהּ הַמִּשְׁמֶרֶת, אֲזַי מָה עוֹשִׂים בְּאוֹתוֹ הַקָּרְבָּן? הַאִם בְּיִכְלְתּוֹ לְהַקְרִיבוֹ בְּעַצְמוֹ בְּמִשְׁמֶרֶת אֲחֵרִים, אוֹ שֶׁשּׁוֹמְרוֹ לְמִשְׁמַרְתּוֹ הַבָּאָה, אוֹ שֶׁמּוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִיָּדוֹ וּמַעֲבִירִים אוֹתוֹ לַמִּשְׁמֶרֶת הַחֲדָשָׁה?

וְהִנֵּה הָרַב בַּעַל ה"**מִּשְׁנָה לְמֶלֶךְ**" הֵבִיא בְּדַעַת **רַשְׁ"י** ז"ל שֶׁכָּל מַה שֶּׁלֹּא הִסְפִּיקוּ אֲנָשֵׁי הַמִּשְׁמֶרֶת לְהַקְרִיב בְּמִשְׁמַרְתָּם חֲרֵי זֶה נִשְׁמָר עִמָּהֶם עַד שֶׁתַּגִּיעַ מִשְׁמַרְתָּם הַבָּאָהראה

משנה למלך על הרמב"ם הלכות גזילה ואבידה (פרק ח') שכתב להוכיח כן מסוגיית בני יהויריב (בבא קמא קי"א). .

אולם בְּסֵפֶר "**מַזַּל שָׁעָה**" עַל "**הָרַמְבַּ"ם**"לרבי שלמה הכהן מסאלוניקי זצ"ל. הֵבִיא לְחַלֵּק שֶׁדְּוָקָא כְּשֶׁמְּנִיעַת הַהַקְרָבָה הָיְתָה מִצַּד בַּעַל הַקָּרְבָּן, אֲזַי תִּקְּנוּ שֶׁהַמִּשְׁמָר שֶׁזָּכָה בַּקָּרְבָּן יִשְׁמְרֶנּוּ וְיַקְרִיבֶנּוּ בַּפַּעַם הַבָּאָה. אוּלָם אִם הַמַּקְרִיב הֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ כַּדִּין, רַק שֶׁהַכֹּהֲנִים נִתְעַצְּלוּ וְהִתְעַכְּבוּ בְּהַקְרָבָתוֹ עַד שֶׁתַּמָּה מִשְׁמַרְתָּם, אֲזַי לֹא זָכוּ בַּקָּרְבָּן כְּלָל, וַעֲלֵיהֶם לְהַעֲבִירוֹ לַמִּשְׁמָר הַבָּא אַחֲרֵיהֶם.שכן מוכח מהסוגיה בבבא קמא שם שהעיכוב היה מצד בעל הקרבן, שהביא את אשמו בטרם השיב הממון. ועוד שהרי לא זוכים הכהנים בקרבנות אלא משעה שנשחטו והוקרבו ולא בעודם בחיים. ועוד עיין שם באורך. .

בְּסוֹד עֵבֶדְיךָ

בְּבֵאוּר תּוֹעֶלֶת קָרְבַּן הַחַטָּאת לְכַפֵּר עַל הָאָדָם עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**יַלְקוּט יִצְחָק**"לרבי יצחק זאלר זצ"ל, שם הביא בבאור מצוה קל"ט דברים אלו בשם בעל ה"נחלת בנימין". שֶׁכָּתַב שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּא אָדָם לַעֲבֹר עֲבֵרָה מִיָּד בְּאוֹתוֹ הָרֶגַע מִסְתַּלְּקוֹת מִמֶּנּוּ הָרוּחַ וְהַנְּשָׁמָה שֶׁאֵינָן חֲפֵצוֹת לְהִשְׁתַּתֵּף בַּמַּעֲשֶׂה, וְנִשְׁאֶרֶת בּוֹ רַק הָרוּחַ הַבַּהֲמִית הַמְחַיָּה אֶת הַגּוּף, וְהִיא זוֹ שֶׁמִּשְׁתַּתֶּפֶת בַּעֲשִׂיַּת הָעֲבֵרָהכן הובא בזהר הקדוש (ויקרא ט"ז ע"א), עיין שם. . וּבְתוֹרַת הַגִּלְגּוּל מְבֹאָר שֶׁלִּבְהֵמָה וּלְחַיָּה וּלְעַכּוּ"ם אֵין נְשָׁמָה כְּלָל, אֶלָּא נֶפֶשׁ בִּלְבַד. וְזֶה בְּהֵיוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה הִנָּהּ חֵלֶק טָהוֹר וְקָדוֹשׁ מִמַּעַל, וְאֵינָהּ מְסֻגֶּלֶת לִסְבֹּל אֶת הַגּוּף הַנָּגוּף שֶׁל הָעַכּוּ"ם וְהַבְּהֵמָה. וְלָכֵן, אָדָם הָעוֹבֵר עֲבֵרָה דַּי לוֹ לְכַפָּרָה וּלְתִקּוּן נַפְשׁוֹ בְּהַקְרָבַת הַבְּהֵמָה, בְּהֵיוֹת שֶׁאַף הוּא בִּשְׁעַת הָעֲבֵרָה הָיָה רַק עִם הַנֶּפֶשׁ בִּלְבַד כְּדֶגְמַת הַבְּהֵמָה. וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרָה הַתּוֹרָה "**נֶפֶשׁ** כִּי תֶחֱטָא"ויקרא ד', ב'. , וְ"**הַנֶּפֶשׁ** הַחוֹטֵאת הִיא תָּמוּת"יחזקאל י"ח, ד'. – נֶפֶשׁ דַּוְקָא, וְלֹא רוּחַ וּנְשָׁמָה. וְזֶהוּ גַּם כֵּן עֹמֶק דִּבְרֵי חֲז"ל שֶׁשָּׁאֲלוּ לַנְּבוּאָה חוֹטֵא מַה יַּעֲשֶׂה וְיִתְכַּפֵּר לוֹ? אָמְרָה **הַנֶּפֶשׁ** הַחוֹטֵאת הִיא תָּמוּת, שְׁאֲלוּ לַתּוֹרָה וְאָמְרָה יָבִיא קָרְבָּן וְיִתְכַּפֵּר לוֹכן הובא בירושלמי מכות (פרק ב' הלכה ו'). , שֶׁזֶּה שָׁקוּל כְּמוֹ זֶה כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל. וְאוּ מִתְקַיֵּם בַּחוֹטֵא הַפָּסוּק "וְאַתֶּן אָדָם תַּחְתָּיִךְ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ"ישעיה מ"ג, ד'. וראה בכלי יקר בפירושו על התורה (דברים ל"ב, ב') שפירש על זו הדרך את הפסוק "אדם ובהמה תושיע ה'". עיין שם ותהנה. .

מצוה קל"ט: שלא לאכל מבשר חטאת פנים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף"ויקרא ו', כ"ג. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים וְעַל כָּלַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מֵאוֹתָן חַטָּאוֹת שֶׁהָיוּ מַזִּין מִדָּמָן עַל הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁהָיָה בַּהֵיכָלמבואר בתלמוד בזבחים (פ"א ע"ב) וברמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק י"א הלכה ג'). . אֶלָּא יֵשׁ לִשְׂרֹף אֶת אִמּוּרֵיהֶן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְאֶת יֶתֶר הַבָּשָׂר הָיוּ שׂוֹרְפִים מִחוּץ לָעִיר בְּבֵית הַדֶּשֶׁן, כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּמִצְוָה קל"ח.

חַטָּאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת בַּתּוֹרָה הֵן: פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּפַר כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּפַר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר, וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדָה זָרָה. וְלִמְּדוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁבְּכְלַל הָאִסּוּר כְּלוּלוֹת גַּם כֵּן חַטָּאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֻכְנַס דָּמָן שֶׁלֹּא כְּדִין אֶל תּוֹךְ הַהֵיכָל, שֶׁגַּם מֵהֶן אָסוּר לֶאֱכֹל הוֹאִיל וְנִפְסְלוּ בְּהַכְנָסַת דָּמָן[כן דרשו מיתור הכתוב "באש תישרף" – כל שדינה בשריפה הרי הוא בלאו באכילתה. .

וְכָל הָעוֹבֵר וְאוֹכֵל כַּזַּיִת מֵאוֹתָן חַטָּאוֹת הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מַלְקוּת.

רָמַז הַכָּתוּב – תּוֹרָה לִשְׁמָהּ

חֻמְדָּה גְּנוּזָה הָיְתָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבֵית גְּנָזָיועל פי המובא בלמוד מסכת שבת (פ"ח ע"ב). , וְתוֹרָה שְׁמָהּ. תתקע"ד (974) דּוֹרוֹת בְּטֶרֶם בְּרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּבָר הֻכִינָהּ וַחֲקָקָהעל פי הכתוב באיוב (כ"ח, כ"ז) "אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה". , בָּהּ הִשְׁתַּעְשַׁע וְעִמָּהּ הִתְרוֹעֲעָכפי שנאמר במשלי (ח', ל') "ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת" ופירשוה על התורה הקדושה. עיין במפרשים שם. , וּבְתוֹכָהּ טָמַן אֶת כָּל רְצוֹנוֹ וְחָפְצוֹ. וּבְהַגִּיעַ הָרֶגַע הַמְיֻחָל, עָמַד וּנְתָנָהּ בְּמַתָּנָה לְזֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבוֹ, לָעָם הַנִּבְחָר מִכָּל הָעַמִּים. אַךְ בְּאַזְהָרָה זוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מֵחֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת רָמַז לָנוּ נוֹתֵן הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁעָה שֶׁנִּכְנָס אָדָם אֶל תּוֹךְ הַקֹּדֶשׁ, וְעוֹסֵק בְּעֹמֶק הַתּוֹרָה וּבִפְנִימִיּוּתָהּ, יֵשׁ לוֹלְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לְטוֹבָתוֹ וְלַהֲנָאָתוֹ הָאִישִׁיתשכן בתחילת הדרך התירו חכמים לאדם לעסוק בתורה שלא לשמה, דהיינו לשם כבוד או ממון וכיוב"ז, כדי שמתוך כך יתדבק בה ויישר את דרכו (ראה ברכות י"ז ע"א ובפירוש התוספות שם). אבל משנכנס כבר לפנימיות התורה ושקוע בעולמה של תורה מי התיר לו להשאר באותו הגדר?! , וְשֶׁלֹּא לֶאֱכֹל וְלִנְגֹּס מִמֶּנָּה, אֶלָּא "מָה אֲנִי בְּחִנָּם אַף אַתֶּם בְּחִנָּם"נדרים (ל"ז ע"א). וראה ברמב"ם הלכות תלמוד תורה (פרק א' הלכה ז') ובשלחן ערוך יורה דעה (סימן רכ"א סעיף ב', וסימן רמ"ה סעיף ו') בדינים השייכים לענין זה, ואכמ"ל. .

כְּדִהְזָהִירוּנוּ **רַבּוֹתֵינוּ**: אַל תַּעֲשׂוּהָ עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהּ וְלֹא קַרְדֹּם לַחְפֹּר בָּהּאמרת רבי צדוק באבות (פרק ד' משנה ה'). , כִּי קָדֹשׁ הִיא לָכֶם[שמות ל"א, י"ד. וראה כתובות (ל"ד ע"א). – הִיא

קֹדֶשׁ וּמַעֲשֵׂיהָ קֹדֶשׁ, וְאֵין לָכֶם רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לְעַצְמְכֶם אֶלָּא לִרְאוֹתָהּ בִּלְבַד - לֵהָנוֹת אֶת נִשְׁמַתְכֶם מִדֶּבְשָׁהּ, וּלְהַרְווֹת אֶת נַפְשְׁכֶם מִיֵּינָהּ, אֲבָל חֲלִילָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לְצָרְכֵיכֶם הָאִישִׁיִּים וּלְעִנְיְנֵיכֶם הַפְּרָטִיִּים – כָּזוֹ לֹא תִּהְיֶה! שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהָאוֹכֵל מֵחֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת נִפְסָלָה חַטָּאתוֹ וְנִשְׂרֶפֶת, כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל שֶׁהַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִתְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם. וְלָמְדוּ זֹאת בְּקַל וָחֹמֶר מִבִּלְשַׁצַּר הָרָשָׁע שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי הַמִּקְדָּשׁ לְאַחַר שֶׁכִּבֵּר נַעֲשׂוּ חֻלִּין, וּבְכָל זֹאת נֶעֱקַר מִן הָעוֹלָם, אֵז הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִתְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה!ראה כל זה בנדרים (ס"ב ע"א).

בַּתַּלְמוּד מוּבָא מַעֲשֶׂה **בְּרַבִּי טַרְפוֹן** שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה עוֹמֵד בְּתוֹךְ כֶּרֶם עֲנָבִים, וּבַעַל הַכֶּרֶם שֶׁלֹּא הִכִּירוֹ חָשְׁבוֹ לְגַנָּב. הִכְנִיסוֹ בְּתוֹךְ שַׂק וּנְטָלוֹ עַל כְּתֵפוֹ לְהַשְׁלִיכוֹאֶל תּוֹךְ הַנָּהָר, עַד שֶׁלְּפֶתַע שָׁמַע אֶת רַבִּי טַרְפוֹן צוֹעֵק "אוֹי לוֹ לְטַרְפוֹן שֶׁזֶּה הוֹרְגוֹ". מִיָּד הֵבִין שֶׁהַמְדֻבָּר הוּא בִּגְדוֹל יִשְׂרָאֵל, וּמֵרוֹב בּוּשָׁה עָזַבוֹ מִיָּדוֹ וּבָרַח מִן הַמָּקוֹם כָּל עוֹד נַפְשׁוֹ בּוֹ. רַבִּי טַרְפוֹן יָצָא מִתּוֹךְ הַשַּׂק וְהָלַךְ לְבֵיתוֹ, אוּלָם נִצְטַעֵר עַד מְאֹד עַל שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָאֳרוֹ וּבְתוֹרָתוֹ בִּכְדֵי לְהַצִּיל אֶת חַיָּיו, וְעַל דָּבָר זֶה הָיָה בּוֹכֶה וּמֵצֵר וּמִתְעַנֶּה כָּל יְמֵי חַיָּיונדרים (שם). ונתבאר שם שבהיות שרבי טרפון היה עשיר, לכן היה לו להציל עצמו בממונו ולא בכבוד תורתו, ולכן היה אסור לו לנהוג כן. ומשמעות הדברים שאין לו לאדם להשתמש בכבוד תורתו על מנת להשיג ריווח כזה או אחר, ואף לא למנוע הפסד ממוני. וצריך עיון בדבר למעשה, שמא מדת חסידות היתה בו. .

מָה הַפֵּרוּשׁ "**עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהּ**"? אָדָם הַמְעַטֵּר אֶת עַצְמוֹ בְּמִינֵי תַּכְשִׁיטִים, אֵינוֹ מְעָנְיָן לְהַרְאוֹת אֶת **יָפְיָם**בְּעֵינֵי הַזּוּלָת. מְחַפֵּשׂ הוּא רַק לְיַפּוֹת אֶת **עַצְמוֹ**, אֶלָּא שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ הוּא בָּהֶם לְצָרֶךְ כָּךְ. אִם הָיְתָה מִזְדַּמֶּנֶת לוֹ דֶּרֶךְ אַחֶרֶת טוֹבָה יוֹתֵר לְהִתְנָאוֹת בִּפְנֵי בְּנֵי אָדָם – אוּלַי אַף הָיָה בּוֹחֵר בָּהּ. הוּא אֵינוֹ הוֹלֵךְ וּמַכְרִיז "**רְאוּ אֵיזֶה תַּכְשִׁיט יָפֶה**", אֶלָּא "**רְאוּ אֵיזֶה יָפֶה אֲנִי**". כָּךְ אָדָם הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבְמִצְווֹתֶיהָ שֶׁלֹּא מִתּוֹךְ כַּוָּנָה לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם, וְלֹא מִתּוֹךְ תְּשׁוּקָה עַזָּה שֶׁיְּכִירוּ אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת מַעֲלָתָהּ, אֶלָּא מִתּוֹךְ הַפְּגָנַת "נֶצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר"ישעיה ס', כ"א. , "לִי הַיְאוֹר וַאֲנִי עֲשִׂיתִיו", רְאוּ כַּמָּה אֲנִי יוֹדֵעַ וְכַמָּה אֲנִי מִתְחַסֵּד – הֲרֵי זֶה עָשָׂאהּ עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהּ.

וּמָה הַפֵּרוּשׁ "**קַרְדֹּם לַחְפֹּר בָּהּ**"? אָדָם הֶחָפֵץ לִזְרֹעַ אֶת שָׂדֵהוּ, נוֹטֵל לְצָרְכּוֹ כָּךְ מַעְדֵּר וּמַתְחִיל לַעֲדֹר אֶת שָׂדֵהוּ. אֵין לוֹ כָּל עִנְיָן בַּמַּעְדֵּר, רַק מְעָנְיָן הוּא לַחֲרֹשׁ אֶת אַדְמָתוֹ. וּמַה שֶּׁאּוֹחֵז הוּא אֶת הַמַּעְדֵּר בִּשְׁתֵּי יָדָיו - אֵין זֶה מֵאַהֲבָתוֹ אֵלָיו אוֹ מֵהַעֲרָכָתוֹ כְּלַפָּיו, אֶלָּא מִתּוֹךְ **אִינְטֶרֶס אִישִׁי כַּלְכָּלִי** בִּלְבַד. כָּךְ אָדָם הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבְמִצְווֹתֶיהָ שֶׁלֹּא מִתּוֹךְ רַחֲשֵׁי חִבָּה, אֶלָּא כִּכְלִי עֵזֶר לְהַשָּׂגַת צְרָכָיו הָאִישִׁיִּים – הֲרֵי זֶה עָשָׂאהּ קַרְדֹּם לַחְפֹּר בָּהּ.

וּמִכָּאן נָסִיק: מִשֶּׁנִּתְמַנָּה אָדָם **לְלַמֵּד תּוֹרָה**, אוֹ כְּשֶׁנּוֹהֵג אָדָם **בַּחֲסִידוּת** מְסַיֶּמֶת בִּפְנֵי הָעָם, יִבְדֹּק אֶת עַצְמוֹ מַה כַּוָּנָתוֹ בְּכָךְ? הַאִם בֶּאֱמֶת לְפָאֵר אֶת יוֹצְרוֹ עַל שֵׁם כָּבוֹד מַלְכוּתוֹ, אוֹ שֶׁמָּא לְפָאֵר אֶת עַצְמוֹ בְּמַעֲשָׂיו הַנָּאִים?! וְאִם הֶסְמֵךְ אָדָם לְאֻמָּנוּת **הַמִּילָה** אוֹ לַעֲסֹק **בְּצָרְכֵי צִבּוּר**, יִתְבּוֹנֵן בְּעַצְמוֹ עַל שׁוּם מָה מִתְעַסֵּק הוּא בְּאוֹתָם מִקְצוֹעוֹת קְדוֹשִׁים? הַאִם מִתּוֹךְ רָצוֹן לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים, אוֹ עַל מְנָת שֶׁיְּעַטְּרוּהוּ בִּזְהוּבִים?! אָז נָכוֹן שֶׁ"מִתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ יָבוֹא לִשְׁמָהּ", אֲבָל מָתַי הַ"לִשְׁמָהּ" הַזּוֹ תַּגִּיעַ? הֵן כְּבָר עָבַר אָדָם אֶת מַחֲצִית יָמָיו אוֹ יוֹתֵר, וַעֲדַיִן הִיא אֵינָהּ נִרְאֵית בָּאֹפֶק?!

אַתָּה קוֹרֵא פְּרָקֵי תְּהִלִּים? קוֹבֵעַ עִתִּים לְתוֹרָה? קָבֵל עַל עַצְמְךָ בְּלִי נֶדֶר לוֹמַר כָּל פַּעַם לִפְנֵי הַלִּמּוּד "**לְכִבּוֹד ה' יִתְבָּרַךְ**", "**לְשֵׁם שָׁמַיִם**" וְכִיּוֹצֵא. עוֹמֵד אַתָּה בִּפְנֵי קָהָל הַמִּתְפַּעֲלִ מִידִיעוֹתֶיךָ וּמֵחָכְמָתְךָ? זְכֹר וְשַׁנֵּן לְעַצְמְךָ כִּי "הַ' **מַסִּיר שָׂפָה לָנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יַקַּח**"איוב י"ב, כ'. והובא גם כן באגרת הרמב"ן הידועה. . נִגַּשׁ אַתָּה לְקִיּוּם מִצְוָה? אֱמֹר לִפְנֵי כֵּן "**לְשֵׁם יִחוּד**", "**הֲרֵינִי בָּא לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרִי וְלַעֲשׂוֹת רָצוֹן בּוֹרְאִי**". וּכְלָל מָסוּר הוּא בְּיָדֵינוּ שֶׁאַחֲרֵי הַפְּעֻלּוֹת נִמְשָׁכִים הַלְּבָבוֹת, וְאַט אַט יִכָּנְסוּ הַדְּבָרִים אֶל תּוֹךְ הַלֵּב.

חֲכָמֵינוּ זָ"ל בַּתַּלְמוּד הִקְשׁוּ שֶׁלְּכְאוֹרָה יֶשְׁנָהּ סְתִירָה בְּדִבְרֵי דָּוִד **הַמֶּלֶךְ** ע"ה: בְּמָקוֹם אֶחָד אוֹמֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ "כִּי גָדֹל **עַד** שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ"תהלים נ"ז, י"א. , וְאִלּוּ בְּמָקוֹם אַחֵר אוֹמֵר "כִּי גָדוֹל **מֵעַל** שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ"תהלים ק"ח, ה'. – הָא כֵּיצַד? וְיִשְּׁבוּ אֶת הַדְּבָרִים שֶׁהָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה **שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ** – אֵינוֹ מְסֻגָּל לְהַשְׁפִּיעַ בְּכֹחַ תּוֹרָתוֹ וּמַעֲשָׂיו אֶלָּא פֹּה לְמַטָּה בָּאָרֶץ, לְדָרֹשׁ יָפֶה וּלְהַלְהִיב אֶת הַקָּהָל, לְיַשֵּׁב קֻשְׁיוֹת וּלְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁים. וְאִלּוּ הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה **לִשְׁמָהּ** – יֵשׁ בְּיָכְלְתּוֹ לְהַשְׁפִּיעַ וְלִפְעֹל גַּם בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, בִּרְפוּאוֹת וּבִישׁוּעוֹת, בְּפַרְנָסוֹת וּבְזִוּוּגִיםראה פסחים (נ' ע"ב) ובפירוש המהרש"א שם. . עַד כַּמָּה מְשַׁנֶּה הַכַּוָּנָה שֶׁבְּמַעֲשִׂים!

וּלְסִכּוּמָם שֶׁל דְּבָרִים: אֶת הַתּוֹרָה קִבַּלְנוּ בְּמַטָּרָה וּבְתַכְלִית בְּרוּרָה: לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רָצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וְלָכֵן אָסוּר לָנוּ לְנַצְלָהּ לְטוֹבוֹת וּלְמַטָּרוֹת אִישִׁיּוֹת שֶׁלָּנוּ, וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ כְּאִלּוּ הִיא בַּעֲבוּרֵנוּ, אֶלָּא כָּל כֻּלָּהּ קֹדֶשׁ לַה', וְאִם לֹא אֲזַי גְּדוֹלָה הַתְּבִיעָה עַל כָּךְ!

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בְּסֵפֶר "**אִמְרַת הַצְּרוּפָה**"פרשת צו, בבאור מצוה זו. מְעוֹרֵר אֶת הַתְּמִיהָה מַדּוּעַ הִקְפִּידָה הַתּוֹרָה כָּל כָּךְ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִבְּשַׂר הַחַטָּאוֹת שֶׁנִּכְנַס דָּמָן אֶל הַהֵיכָל? וּבְמֶה נִגְרַע קָרְבָּן זֶה, שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ לִשְׂרְפוֹ בְּבֵית הַדֶּשֶׁן מִחוּץ לָעִיר הָרְחֵק מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ?

וּמְבָאֵר שֶׁמְּקוֹם הַהֵיכָל הָיָה מָקוֹם שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל רַשָּׁאִים לְהִכָּנֵס אֵלָיו, וּמִמֵּילָא לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לִרְאוֹת מַה בֶּאֱמֶת נַעֲשָׂה בִּבְשַׂר הַקָּרְבָּן. וּבִהְיוֹת שֶׁכָּךְ, הָיָה יוֹתֵר מָקוֹם שֶׁיָּבוֹאוּ לִטְעוֹת וְלַחְשֹׁב שֶׁחִלֵּלָה יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צֹרֶךְ בַּקָּרְבָּן לְעַצְמוֹ. עַל כֵּן נִצְטַוּוּ הַכֹּהֲנִים לְהוֹצִיא אֶת הַבָּשָׂר וְהָעוֹר לְבַחוּץ וּלְשָׂרְפָם לְעֵינֵי כֹּל, לְמַעַן הָסֵר כָּל סָפֵק. וְאִם יִהְיֶה הַבָּשָׂר נֶאֱכָל יִהְיֶה מָקוֹם לִטְעוֹת בַּטָּעוּת הַנִּזְכֶּרֶת וּלְגַשֵּׁם חָלִילָה אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר הָאִסּוּר לֶאֱכֹל מִבְּשַׂר חַטָּאוֹת הַצִּבּוּר עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְהָרה"ק מִקָּאמַארְנָא** זִיעַ"א בְּסִפְרוֹ "**אוֹצַר הַחַיִּים**"בבאורו מצוה זו. עיין שם באריכות נפלאה. שֶׁכָּתַב שֶׁקָּרְבַּן הַחַטָּאת הוּא קָרְבַּן הַבָּא עַל הַשִּׁגְגָה, שֶׁמְּקוֹרָהּ הוּא **מִקְלִפַּת נֹגַהּ** הַשּׁוֹרָה עַל הָאָדָם וּבָהּ מְעֹרָבִים כֹּחַ הַטּוֹב וְכֹחַ הָרַע בְּיַחַד, וְהִיא זוֹ הַמַּכְשִׁילָה אֶת הָאָדָם בְּשׁוֹגֵג מִכֹּחַ הָרַע שֶׁבָּהּ, וְלוּלֵי קְלִפָּה זוֹ לֹא הָיָה הָאָדָם חוֹטֵא לְעוֹלָם בְּשׁוֹגֵג. וְעַל יְדֵי קָרְבַּן הַחַטָּאת שֶׁמֵּבִיא וְהַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשֶׂה זוֹכֶה לְהַפְרִיד אֶת חֵלֶק הָרַע שֶׁבְּנַפְשׁוֹ מֵחֵלֶק הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, וְאֵשׁ הַגְּבוּרָה יוֹרֶדֶת לַמִּזְבֵּחַ וּמְכַלֶּה אֶת אוֹתוֹ הָרַע לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּשְׁאַר הַמַּקְרִיב זַךְ וְנָקִי לְגַמְרֵי בְּנַפְשׁוֹ וּבְנִשְׁמָתוֹ. וּמִמֵּילָא יְכוֹלִים הַכֹּהֲנִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשַׂר הַחַטָּאת הַזֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה זַךְ וְטָהוֹר מִבְּלִי שׁוּם תַּעֲרֹבֶת שֶׁל רַע בְּתוֹכוֹוזהו סוד מאמר חז"ל (יבמות צ' ע"א) "כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים". וד"ל. .

אוּלָם כָּל זֶה נָכוֹן רַק בַּחַטָּאוֹת שֶׁמֵּבִיא **הַיָּחִיד**, שֶׁהֲרֵי בְּכֹחוֹ לַעֲמֹד וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וּלְהַפְרִיד אֶת הַחֵלֶק הָרַע שֶׁבְּקִלְפַּת נֹגַהּ מִן הַחֵלֶק הַטּוֹב שֶׁבָּהּ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן חַטָּאוֹת **הַצִּבּוּר**, שֶׁבָּהֶן לֹא שַׁיָּךְ הַתִּקּוּן הַשָּׁלֵם עַד בִּיאַת גּוֹאֵל צֶדֶק לֶעָתִיד לָבוֹא, שֶׁעַל אָז כָּתוּב "בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח", וְרַק אָז מַלְכוּת הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ תִּכָּלֶה, אֲבָל עַד אָז לֹא שַׁיָּךְ הַפְרָדַת חֵלֶק הָרַע מֵחֵלֶק הַטּוֹב שֶׁבְּנַפְשׁוֹ מִכְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא רַק הַפְרָדַת שְׁלֹשֶׁת כֹּחוֹת הָרַע הַגְּמוּר שֶׁבָּהּ, אֲבָל הָרַע שֶׁבַּטּוֹב עֲדַיִן יִשָּׁאֵר בְּתוֹכָהּ. וְלָכֵן אֵין לַכֹּהֲנִים לֶאֱכֹל מִן הַחַטָּאוֹת הַלָּלוּ שֶׁעֲדַיִן מְעֹרָב בָּהֶן כֹּחַ הָרַעמלבד שעירי ראש חדש ורגלים שכן נאכלים, הואיל והיו באים לתקן את הפרטות של הכלל. , וְנֶחְשָׁב לָהֶם לְמָזוֹן עָכוּר הֶעָלוּל לְגָרֵם לָהֶם לְהִכָּשֵׁל בְּחֵטְא.

מצוה ק"מ: מעשה קרבן האשם

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם... וְאֶת כָּל חֶלְבּוֹ יַקְרִיב... וְהִקְטִיר... לוֹ יִהְיֶה"ויקרא ז', א' – ז'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁעַל עֲבֵרוֹת מְסֻיָּמוֹת שֶׁעָבַר אָדָם עָלָיו לְהָבִיא קָרְבָּן הַנִּקְרָא "קָרְבַּן אָשָׁם". עַל הַסְפֵּקוֹת מֵבִיא "אָשָׁם תָּלוּי"ראה פרטיו ועניניו לעיל בבאור מצוה קכ"ח. , וְעַל הַוַּדָּאיוֹת מֵבִיא "אָשָׁם וַדַּאי"ראה פרטיו ועניניו לעיל בבאור מצוה קכ"ט. . וּמִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְהַקְרִיב אֶת הָאָשָׁם כְּדִינָיו וּכְהִלְכוֹתָיו, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְכַּפֵּר לְבַעַל הַקָּרְבָּן עַל חֶטְאוֹ אֲשֶׁר חָטָארמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק ט' הלכה א'). .

קָרְבַּן הָאָשָׁם אֵינוֹ בָּא אֶלָּא **מִזִּכְרֵי כְּבָשִׂים אוֹ אֵילִים** בִּלְבַד. מַה שֶּׁאֵין כֵּן נְקֵבָה, אוֹ שְׂאָר מִינֵי בַּעֲלֵי חַיִּים, שֶׁהֵם פְּסוּלִים לְקָרְבַּן אָשָׁם. וּמִצְוַת הַתּוֹרָה לִשְׁחֹט אֶת הָאָשָׁם וְלִזְרֹק אֶת דָּמוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּמַעֲשֵׂה קָרְבַּן הַחַטָּאת, רַק שֶׁבְּחַטָּאת הָיָה הַכֹּהֵן זוֹרֵק אֶת הַדָּם לְמַעְלָה מִחוּט הַסִּקְרָא הַכָּרוּךְ סָבִיב הַמִּזְבֵּחַ, וְאִלּוּ בְּאָשָׁם הָיָה זוֹרְקוֹ מִתַּחַת לְחוּט הַסִּקְרָאראה לעיל בבאור מצוה קל"ח. ומקור הדברים ברמב"ם פרק ה' ממעשה הקרבנות. והדברים נכונים לגבי כל סוגי האשמות, מלבד אשם המצורע שיש כמה שינויים באופן קבלת דמו, כמבואר ברמב"ם הלכות מחוסרי כפרה (פרק ד'). עיין שם. . לְאַחַר מִכֵּן הָיָה הַכֹּהֵן מַפְשִׁיט אֶת הַכֶּבֶשׂ מֵעוֹרוֹ וּמוֹצִיא אֶת הָאֵמוּרִים וּמוֹלְחָם וְזוֹרְקָם עַל גַּבֵּי הָאִשִּׁים. וְיֶתֶר הַבָּשָׂר הָיָה נֶאֱכָל לְזִכְרֵי הַכֹּהֲנִים בְּעֶזְרַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כִּבְשַׂר קָרְבַּן הַחַטָּאת.

וְכֹהֵן שֶׁעָבַר וְשִׁנָּה מִסֵּדֶר וּמֵאֵפֶן עֲשִׂיַּת הָאָשָׁם וְהַקְרָבָתוֹ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – קְלָלַת אֱלֹקִים תָּלוּי

בְּמִצְוָה קכ"ט נִתְבָּאֵר שֶׁאָדָם שֶׁנִּטַּל מָמוֹן זוּלָתוֹ שֶׁלֹּא כְּדִין וּבָא לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו עָלָיו לְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל, וּלְאַחַר מִכֵּן לְהָבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ וּלְהַקְרִיבוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְהַמִּתְבּוֹנֵן בַּדָּבָר יִרְאֶה שֶׁלְּכְאוֹרָה הַדָּבָר אֵינוֹ מוּבָן, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹאָדָם חָטָא **לַחֲבֵרוֹ** בְּכָךְ שֶׁנִּטַּל אֶת מָמוֹנוֹ שֶׁלֹּא כְּדִין, וְאִם כֵּן הַדִּין נוֹתֵן שֶׁעָלָיו לְהָשִׁיב **לוֹ** אֶת מָמוֹנוֹ וּלְפַיְסוֹ וּלְרַצּוֹתוֹ, וּבָזֶה יִתְנַקֶּה מֵאוֹתָהּ אַשְׁמָה. אִם כֵּן מַה מָּקוֹם יֵשׁ כָּאן לַהֲבָאַת קָרְבַּן אָשָׁם? וַהֲרֵי רְצָה זֶה אֶת הַנִּגְזָל וְלָמָּה יֵשׁ צֹרֶךְ גַּם בְּקָרְבָּן?

עַל שְׁאֵלָה זוֹ עוֹנֶה הַגה"ק **רַבִּי דָּוִד לִידָא** זַצ"ל בַּעַל הָ"**עִיר מִקְלָט**"על תרי"ג מצוות, בבאורו למצוה זו. בְּמָשָׁל לְאָדָם שֶׁעָבַר עַל חֻקֵּי הַמַּלְכוּת וְהִכָּה אֶת חֲבֵרוֹ, וְנִתְחַיֵּב לְשַׁלֵּם עַל כָּךְ קְנָס לַמַּלְכוּת, הָלַךְ הַלָּה וּפִיַּס אֶת חֲבֵרוֹ – הַאִם יִפָּטֵר מֵהַקְּנָס שֶׁהוּשַׂת עָלָיו? וַדַּאי שֶׁלֹּא! שֶׁכֵּן מִלְּבַד זֹאת שֶׁחָטָא כְּלַפֵּי חֲבֵרוֹ, הֲרֵי חָטָא גַּם כֵּן כְּלַפֵּי הַמֶּלֶךְ, וְעַל כָּךְ עָלָיו לְשַׁלֵּם לַמֶּלֶךְ. כָּךְ הַדָּבָר גַּם בַּעֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁמִּלְּבַד הַחֵטְא שֶׁחוֹטֵא כְּלַפֵּי הַזּוּלַת בְּמָמוֹנוֹ אוֹ

בְּגוּפוֹ אוֹ בְּנַפְשׁוֹ, חוֹטֵא בָּזֶה גַּם כֵּן כְּלַפֵּי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וּבְתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָת מֵאִתָּנוּ שׁוֹכֶנֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא נִיצוֹץ נֶאֱצָל וְקָדוֹשׁ מֵה' הַגָּדוֹל הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָאכן כתב בספר הקדמון "נשמת אדם". , וּמִמֵּילָא מִי שֶׁפּוֹגֵעַ בְּאָדָם לֹא פּוֹגֵעַ רַק בּוֹ, אֶלָּא גַּם בַּחֵלֶק **הָאֱלֹקִי** שֶׁבּוֹ, וְלָכֵן עָלָיו לְפַיֵּס גַּם אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ.

בְּפָרָשַׁת כִּי תֵצֵא מְצַוֶּה הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם שֶׁעָבַד עֲבוֹדַת אֱלִילִים דֵּינוֹ בְּסְקִילָה, וּלְאַחַר מִכֵּן תּוֹלִים אוֹתוֹ עַל עֵץ סָמוּךְ לְשִׁקִיעַת הַחַמָּה וּמֵיָּד מוֹרִידִים אוֹתוֹ וְקוֹבְרִים אֶת גּוּפוֹ. וְהִזְהִירָה הַתּוֹרָה אֶת בֵּית הַדִּין לְבַל יְלִינוּ אֶת נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ "כִּי קִלְלַת אֱלֹקִים תָּלוּי"דברים כ"א, כ"ג. וראה ברמב"ם הלכות סנהדרין (פרק ט"ו) כל דינים אלו. , וּבְאֹר **רַשֵּׁ"י** זָ"ל בַּמָּקוֹם שֶׁהָאָדָם עָשׂוּי בִּדְמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִמְצָא שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁתּוֹלִים אֶת הָאָדָם – כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ **דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ תְּלוּיָה**, וְלָכֵן יֵשׁ לְמַהֵר וּלְהוֹרִיד אֶת נִבְלָתוֹ מֵהָעֵץ. וּמֵעַתָּה צֵא וַחֲשֹׁב אָדָם שֶׁפּוֹגֵעַ בַּזּוּלָת, מַעֲלִיבוֹ אוֹ מְקַלְלוֹ – בְּמִי בְּעֶצֶם פָּגַע? אֶת מִי קִלֵּל? וְהַדְּבָרִים מַבְהִילִים!

כָּךְ אָמְרוּ **חֲכָמֵינוּ** זָ"ל בַּתַּלְמוּד שֶׁאִם חָטָא אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּמֵת - עָלָיו לֵילֵךְ עַל קִבְרוֹ עִם עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים וְלוֹמַר בִּפְנֵיהֶם "חָטָאתִי לַה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל וְלִפְלוֹנִי שֶׁחָבַלְתִּי בּוֹ"יומא (פ"ז ע"א), ונפסק בשלחן ערוך אורח חיים (סימן תר"ו סעיף ב'). ועיין שם באחרונים שצריך גם כן לפרט חטאו וישיבו לו הנוכחים "מחול לך" ג' פעמים. . וְלִכְאוֹרָה מָה הַמָּקוֹם לוֹמַר "חָטָאתִי לַה'"? הֲרֵי רַק פָּגַע בִּפְלוֹנִי? אֶלָּא שׁוּב לָמַדְנוּ שֶׁכָּל חֵטְא כְּלַפֵּי הַזּוּלָת הוּא גַּם חֵטְא כְּלַפֵּי הַקָּבָ"ה. וְכָךְ הוּבָא בַּחֲזַ"ל שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מִצְטַעֵר הַשְּׁכִינָה מָה אוֹמֶרֶת? קַלֵּנִי מֵרֹאשִׁי קַלֵּנִי מִזְּרוֹעִיאמרת רבי מאיר בחגיגה (ט"ו ע"ב). וראה בפירוש רש"י ז"ל שם שפירש זאת על היסורין שמטיל הקב"ה על הרשעים שכביכול הקב"ה קשה לו עם הדבר. , דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָיְכוֹל הַדָּבָר קָשֶׁה וּמַכְבִּיד עַל כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, מַה שֶּׁשּׁוּב מְלַמְּדֵנוּ מַהִי הַמַּשְׁמָעוּת שֶׁל צַעַר הַזּוּלָת. וְלָכֵן רַבּוֹתֵינוּ כָּל כָּךְ הֶחְמִירוּ בְּכָל הַקָּשׁוּר לְבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבְכָל הַנּוֹגֵעַ לִכְבוֹדוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהֲרֵי אַף כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא כָּלוּל בַּתְּמוּנָה. וְלָכֵן לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר "רִצִּיתִי אַךְ חֲבֵרִי, פִּיַּסְתִּי אוֹתוֹ וְסָלַח לִי". זֶה נָכוֹן בֵּינְךָ לְבֵינוֹ, אֲבָל בֵּינְךָ לְבֵין הַבּוֹרֵא עוֹד הַתִּיק פָּתוּחַ, עוֹד הַחוֹב קַיָּם, וְעַל כָּךְ צָרִיךְ לְשַׁלֵּם.

הַמַּהַרַ"ל מִפְּרָאג זִיעָ"א כּוֹתֵב כִּי הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ אֲמָנָם מְכִילָה הֲמוֹן פְּרִיטִים וְנִבְרָאִים שׁוֹנִים, אוּלָם בִּפְנִימִיּוּת הַבְּרִיאָה הַכֹּל זֶה מִקְשָׁה אַחַת הַמְחֻבֶּרֶת וּמְאֻגֶּדֶת זֶה בָּזֶה בְּקֶשֶׁר בַּל יִנָּתֵק. כָּךְ הַיּוֹם לוֹוֶה מֵהַלַּיְלָה וְהַלַּיְלָה מֵהַיּוֹם, הָאוֹר מֵהַחֹשֶׁךְ וְהַחֹשֶׁךְ מֵהָאוֹרראה בספה"ק "אגרא דכלה" (פרשת בראשית ופרשת מטות) מה שכתב נפלאות מענין זה ואכמ"ל. , הַחַי נִזּוֹן מֵהַצּוֹמֵחַ וְהַצּוֹמֵחַ מֵהַחַיכפי שרואים אנו שבעלי החיים ניזונים ומתפרנסים מן הצומח, ואף הצומח

נהנה ממותרות החי המעשירים את האדמה ומבעלי החיים המפזרים את זרעי האילנות וכיוב"ז. , הֶעָנִי נֶעֱזָר בֶּעָשִׁיר וְהֶעָשִׁיר בֶּעָנִיכן אמר רבי מאיר (בבא בתרא י' ע"א) שהקב"ה אינו מפרנס את העניים כדי להציל את העשירים מן הגיהנם, ובמדרש רבה (ויקרא פרק ל"ד) אמרו "יותר ממה שהעשיר עושה עם העני – העני עושה עם העשיר". , הָאִישׁ צָרִיךְ לְאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה לְאִישׁשכלשון התורה (בראשית ב', י"ח) "אעשה לו עזר כנגדו", ואמרו רבותינו (מדרש רבה בראשית פרק ה') "לא איש בלא אשה, ולא אשה בלא איש, ולא שניהם בלא שכינה". , וְכָךְ כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. כֻּלָּם קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה בְּשַׁרְשֶׁרֶת בַּל תִּנָּתֵק, עַד שֶׁאָמַר אַחַד הַחֲכָמִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִקְטֹף פֶּרַח מִבְּלִי לְגָרֵד בְּכָךְ כּוֹכָבִים, וּכְשֶׁפִּרְפֵּר מְנוֹפֵף בִּכְנָפָיו בַּדָּרוֹם – סוּפַת הוֹרִיקָן מִתְעוֹרֶרֶת בַּצָּפוֹן. וּמֵעַל הַכֹּל חִבֵּר וְקִשֵּׁר הַבּוֹרֵא אֶת **הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא**כך אמרו (אבות פרק ד' משנה ט"ז) שעולם הזה הוא כפרוזדור והעולם הבא הוא כטרקלין, והרי אי אפשר להכנס לטרקלין מבלי לעבור בפרוזדור... , וְאֶת הַנִּשְׁמִיּוּת בָּרוּחָנִיּוּתשכן כמעט כל מצוות התורה תלויות בגשמיות כמו התפילין והציצית והלולב וכו'. , וְאֶת הַנִּבְרָא בַּבּוֹרֵא. וְלָכֵן אֵין שׁוּם מְצִיאוּת שֶׁל חֻלּוֹקָה אוֹ הַפְרָדָה כָּל שֶׁהִיא בֵּין הַמִּצְווֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ לְבֵין הַמִּצְווֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם, אֶלָּא שְׁתֵּיהֶן צְמוּדוֹת וּמְחֻבָּרוֹת זוֹ לְזוֹ וּמַשְׁפִּיעוֹת בְּמֵישָׁרִין אַחַת עַל הַשֵּׁנִיָּה. וּמִכָּאן יָצָא הַכְּלָל שֶׁלִּמְּדוּנוּ חֲכָמֵינוּ "כָּל שֶׁרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ, וְכָל שֶׁאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ אֵין רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ"אמרת רבי חנינא בן דוסא באבות (פרק ג' משנה י'). , שֶׁזֶּה וְזֶה קְשׁוּרִים אֶחָד בַּשֵּׁנִי לְעוֹלָמִים.

מִכְּלַל הַזְּהִירוּת בְּעִנְיְנֵי בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, יֵשׁ לְאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל לְהֵיטִיב וְלִגְמֹל חֶסֶד עִם הַזּוּלָת. כֵּיוָן שֶׁכָּל עֶזְרָה וְסִיּוּעַ שֶׁאָדָם מַעֲנִיק לַחֲבֵרוֹ הֲרֵי זֶה סִיּוּעַ גָּדוֹל גַּם **לְאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם**, שֶׁנֶּחְשָׁב כְּמִי **שֶׁסּוֹמֵךְ** אֶת כִּסְאוֹ שֶׁל הַקָּבָ"הכן הובא במדרש תהלים (פרק פ"ט) על פי הכתוב (ישעיה ט"ז, ה') "והוכן בחסד כסא". , וּכְאֵלּוּ **מְלַוֶּה** לַה'כן אמר רבי יוחנן בתלמוד (בבא בתרא י ע"א) ממה שכתוב (משלי י"ט, י"ז) "מלוה ה' חונן דל". **וּפוֹדֵהוּ** מִבֵּין הָעַמִּיםכן נאמר בברכות (ח' ע"א) "אמר הקב"ה: כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם". **וְעוֹזֵר** אֶת הַשְּׁכִינָהכן אמר רשב"י במדרש (תנחומא פרשת ויחי) ממה שכתוב (שופטים ה', כ"ג) "אורו ארור יושביה כי לא באו לעזרת ה'". . שֶׁכְּשֶׁם שֶׁהַפּוֹגֵעַ בָּאָדָם הֲרֵי זֶה פּוֹגֵעַ גַּם בְּהַקָּבָ"ה, כָּךְ הַמְסַיֵּעַ לְהַקָּבָ"ה. וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְתַקֵּן וּלְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ הֵן בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם, וְהֵן בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְלִהְיוֹת מִסּוֹעֲדֵי הַשְּׁכִינָה וְתוֹמְכֶיהָ, עָלָיו נֶאֱמַר "וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹקִים וְאָדָם"משלי ג', ד'. .

דְּרוֹשׁ וְחַדּוּשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁקָּרְבַּן הָאָשָׁם קָרֵב רַק מִן **הַזְּכָרִים**. מָה הַדִּין בְּמִי שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּקָרְבַּן אָשָׁם עַל עֲבֵרָה מְסֻיֶּמֶת, וְהִפְרִישׁ לַאֲשָׁמוֹ **נְקֵבָה**, וְכָעֵת נוֹדַע לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַקְרִיבָהּ, כֵּיצַד יִהְיֶה עָלָיו לִנְהֹג בְּאוֹתָהּ בְּהֵמָה?

וְהִנֵּה בַּמִּשְׁנָה מְבֹאָר שֶׁהַמַּפְרִישׁ נְקֵבָה לַאֲשָׁמוֹ אָמְנָם אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַקְרִיבָהּ לְשֵׁם כָּךְ, אוּלָם גַּם לֹא יוּכַל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ כְּאַוַּת נַפְשׁוֹ, בִּהְיוֹת שֶׁבְּעֶצֶם הַהַפְרָשָׁה לְשֵׁם כָּךְ נֶעֱשְׂתָה קְדוּשָׁה בְּקְדֻשָּׁהעיין שם בסוגיה ובראשונים שדנו האם קדושתה היא קדושת הגוף או קדושת דמים. . לָכֵן עָלָיו לְשַׁלְּחָהּ שְׁתִּרְעֶה בַּשָּׂדוֹת עַד שֶׁיִּפֹּל בָּהּ אֵיזֶה מוּם, וְאָז יוּכַל לְמָכְרָהּ לְחֻלִּין וּבְמֵעוֹת שֶׁיְּקַבֵּל בִּתְמוּרָה יִקְנֶה קָרְבַּן אָשָׁם זָכָר לְכַפֶּרֶת אַשְׁמָתוֹ. וְאִם כְּבָר הִקְרִיב אֶת אֲשָׁמוֹ מִמָּקוֹם אַחֵר, אֲזַי יִקְנֶה בְּדָמֶיהָ קָרְבַּן נְדָבָה וְיַקְרִיבֶנּוּראה כל זה בתמורה (י"ט ע"ב), ונפסק להלכה ברמב"ם (פרק ד' מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ט"ז). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר הַחִלּוּק בֵּין קָרְבַּן הַחַטָּאת לְקָרְבַּן הָאָשָׁם עַל פֶּרֶךְ הַסּוֹד, שֶׁבְּקָרְבַּן הַחַטָּאת הָיָה הַכֹּהֵן מַזֶּה אֶת הַדָּם בַּחֵלֶק הָעֶלְיוֹן שֶׁל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ מֵעַל לְחוּט הַסִּקְרָא, וְאִלּוּ בְּקָרְבַּן הָאָשָׁם הָיָה הַכֹּהֵן מַ?זֶּה אֶת הַדָּם בַּחֵלֶק הַתַּחְתּוֹן מִתַּחַת לְחוּט הַסִּקְרָא, כָּתַב בְּסֵפֶר "**נַחֲלַת בִּנְיָמִין**"בבאור ענין מעשה האשם. לְבָאֵר שֶׁמִּזְבַּח הָעוֹלָה הִנּוֹ מִמִּדַּת **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה, הַמְקַבֵּל אֶת הַכַּפָּרוֹת מִלְּמַטָּה וּמַעֲלֶן לְמַעְלָה וּמְחַלְּקָן כְּדֵי לְכַפֵּר לָאָדָם עַל חֶטְאָיו. וְלָכֵן הָיָה הַמִּזְבֵּחַ מְסוֹבָב בְּחוּט סִקְרָא בִּבְחִינַת "וְדָוִד חָגוּר אֵפוֹד בָּד"שמואל ב', ו', י"ד. . וְשָׁם הָיְתָה גַּם כֵּן קַבָּלַת הַדָּם בִּבְחִינַת "וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם"שמואל א', ט"ז, י"ב. , שֶׁאַדְמִימוּתוֹ הָיְתָה בִּבְחִינַת חֶסֶד וְרַחֲמִים לְכַפֵּר לַחוֹטֵא בְּדַם הַקָּרְבָּן, וְלֹא כְּעֵשָׂו שֶׁהָיָה "אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ"בראשית כ"ה, כ"ה. בִּבְחִינַת מַאֲדִים הַמּוֹרֶה עַל שְׁפִיכַת דָּם נָקִי.

וּבִהְיוֹת שֶׁדָּוִד בְּשָׁרְשׁוֹ הָיָה חֶצְיוֹ **מֵרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה** הַמְעֹרָבִים בּוֹ פְּסֹלֶת וּסְיָגִים שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְכַפֵּר עַל הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת אֶלָּא עַל הַקַּלּוֹת יוֹתֵר כַּאֲשָׁמוֹת, וְחֶצְיוֹ הַשֵּׁנִי זֶרַע וְטָהוֹר הָרָאוּי לְכַפֵּר אַף עַל הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת כְּחַטָּאוֹת, לָכֵן בַּחֵלֶק הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הָיוּ נִתָּנִים הַדָּמִים שֶׁל הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת, וְאִלּוּ בַּחֵלֶק הַתַּחְתּוֹן שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הָיוּ נִתָּנִים הַדָּמִים שֶׁל הָעֲבֵרוֹת הַפָּחוֹת חֲמוּרוֹתכספיקות, או עבירות שאין עליהן חטאת, כמבואר לעיל במצוה קכ"ח, קכ"ט. וכן ביאר בספר "תורת העולה" את הפרשי החומרה שבין החטאות לאשמות, עיין שם. . וְלָכֵן אִם שִׁנָּה וְנָתַן דָּמִים הָעֶלְיוֹנִים לְמַטָּה אוֹ דָּמִים הַתַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה לֹא כִּפֵּר.

מצוה קמ"א: מעשה קרבן השלמים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים... וְהִקְרִיב... לוֹ יִהְיֶה"ויקרא ז', י"א - י"ד. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

אַרְבָּעָה מִינֵי קָרְבָּנוֹת קָיְמִים בַּמִּקְדָּשׁ. שְׁלֹשָׁה מֵהֶם נִתְבָּאֲרוּ כְּבָר מַעֲשֵׂיהֶם וְדִינֵיהֶם לְעֵילהעולה (מצוה קט"ו) והחטאת (מצוה קל"ח) והאשם (ק"מ). , וְהָרְבִיעִי מֵהֶם הוּא **קָרְבַּן זֶבַח הַשְּׁלָמִים**. וּמִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְהַקְרִיב אֶת זֶבַח הַשְּׁלָמִים כְּדִינָיו וּכְהִלְכוֹתָיו, וְעַל יְדֵי זֶה יַעֲלֶה הַזֶּבַח לְרָצוֹן, אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'.

קָרְבַּן הַשְּׁלָמִים קָרֵב מִן הַבָּקָר מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים, מִן הַגְּדוֹלִים וּמִן הַקְּטַנִּים, מִן הַזְּכָרִים וּמִן הַנְּקֵבוֹתמנחות (ק"ז ע"ב), וספר החינוך בבאורו למצוה זו. ושם נתבאר שגדר "קטנים" הוא מבן שמונה ימים ועד לשנה, וגדר "גדולים" בבקר הוא משנה ועד שלוש שנים, ובצאן הוא משנה ועד שתי שנים. ולאחר מכן נפסל מלהקריבו. . וּמִתְחַלֵּק לִשְׁנֵי סוּגֵי שְׁלָמִים:

שַׁלְמֵי צִבּוּר - הֵם שְׁנֵי כְּבָשִׂים הַמּוּבָאִים יַחַד עִם קָרְבַּן לֶחֶם הַתְּנוּפָה בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת, אוֹתָם מֵנִיף הַכֹּהֵן בְּעוֹדָם חַיִּיסוכן מניף בשנית את החזה והשוק לאחר שחיטת הכבשים, ראה הלכות תמידין ומוספין (פרק ח' הלכה י"א) כל סדר ההקרבה באורך. , וּלְאַחַר מִכֵּן שׁוֹחֲטָם בִּצְפוֹן הַמִּזְבֵּחַ כָּעוֹלָה, וּמַזֶּה הַכֹּהֵן מִדָּמָם עַל אַרְבַּע קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ כָּעוֹלָה, וּמַפְשִׁיט הַזֶּבַח מֵעוֹרוֹ וּמוֹצִיא הָאֵמוּרִים וּמוֹלְחָם וּמַקְטִירָם, וְהַשְּׁאָר נֶאֱכָל לְזִכְרֵי כְּהֻנָּה כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁםמנחות (כ' ע"א) ורמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק ט' הלכה ד'). .

שַׁלְמֵי יָחִיד – הֵם שַׁלְמֵי חֲגִיגָה, וְשַׁלְמֵי תּוֹדָה, וְשַׁלְמֵי נָזִיר. וּמוּבָאִים כָּל אֶחָד כְּדִינוֹ, בְּתוֹסֶפֶת מִצְוַת הֲנָפַת הַשְּׁלָמִים עַל יְדֵי הַכֹּהֵן וְהַבְּעָלִים יַחַד. לְאַחַר מִכֵּן מֻקְטָרִים חֵלֶק מֵהָאֵיבָרִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְחֶלְקָם נֶאֱכָל עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְחֶלְקָם עַל יְדֵי הַבְּעָלִים, כַּמְבֹאָר **בָּרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּהִלְכוֹתָיוראה פרק ט' מהלכות מעשה הקרבנות כל פרטי הדינים ואופן ההנפה שמניף הכהן עם הבעלים. .

וְכֹהֵן שֶׁעָבַר וְשִׁנָּה מִסֵּדֶר וּמֵאֵפֶן עֲשִׂיַּת הָאִשֶּׁם וְהַקְרָבָתוֹ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – בְּלִי אַפְלָיוֹת

רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְבָאֲרִים שֶׁכִּנּוּי הַקָּרְבָּן "שְׁלָמִים" הוּא עַל שֵׁם שֶׁמַּטִּילִים שָׁלוֹם בֵּין הַמִּזְבֵּחַ וְהַכֹּהֲנִים וְהַבְּעָלִים, בְּהְיוֹת שֶׁקָּרְבָּן זֶה הוּא הַיָּחִיד שֶׁבַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁגַּם קָרֵב עַל הַמִּזְבֵּחַ וְגַם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְגַם נֶאֱכָל לִבְעָלָיוּשכן הדם והאימורים קרבים על גבי המזבח, והחזה

והשוק נאכלים על ידי הכהנים, ועורה ובשרה ניתן לישראל. ראה מדרש תנחומא על פסוק זה. . אוּלָם קַשֵׁי גָּדוֹל עָלָה בְּלִבֵּנוּ בְּקָרְאֵנוּ דִּבְרֵי חֲז"ל אֵלּוּ: וְכִי אֵיזֶה שָׁלוֹם צָרִיךְ לְהַטִּיל בֵּין שְׁלוֹשֶׁת אֵלּוּ? וְכִי יֵשׁ אֵיזוֹ שִׂנְאָה אוֹ מַחְלֹקֶת בֵּינֵיהֶם? וַהֲלֹא הוֹרָאַת הַתּוֹרָה הִיא עַל כָּל קָרְבָּן וְקָרְבָּן מַה לַּעֲשׂוֹת בּוֹ וּמִי יֹאכְלֶנּוּ, וְאִם כֵּן מַה שַּׁיָּךְ כָּאן מֶשֶׁג שֶׁל "מַחְלֹקֶת" אוֹ "הֲטָלַת שָׁלוֹם"? אֶתְמְהָה!!

אַךְ גַּם כָּאן מַחְכִּימָה אוֹתָנוּ תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה בְּחָכְמָה נִפְלָאָה, דֶּרֶךְ חַיִּים וְהַנְהָגָה נְכוֹנָה בָּעוֹלָם בּוֹ אָנוּ נִמְצָאִים. שֶׁכֵּן הַמִּזְבֵּחַ וְהַכֹּהֵן וְהַבְּעָלִים שְׁלָשְׁתָּם שֻׁתָּפִים בְּמֶלֶאכֶת הַהַקְרָבָה, לְהָבִיא קֵרוּב בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וּבְהִיוֹת שָׁשְׁלָשְׁתָּם דּוֹמִים זֶה לָזֶה בְּתַכְלִית וּבְמַטָּרָה נַעֲלֵית זוֹ, לָכֵן עֲלוּלָה לְהִתְפַּתֵּחַ בֵּינֵיהֶם מֵעֵין קִנְאָה בְּאֹפֶן חֲלוּקַת הַקָּרְבָּן. אוּלַי מִתּוֹךְ כַּוָּנָה טְהוֹרָה, וְאוּלַי לֹא, אֲבָל כָּךְ הוּא מִנְהָגוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁכְּשֶׁיֵּשְׁנָם כַּמָּה מַעֲמָדִים הַדּוֹמִים בְּמַעֲמָדָם מִיָּד נוֹצֶרֶת מְתִיחוּת וְתַחֲרוּת בֵּינֵיהֶם שכן כל זמן שהאחד שונה בתפקידו ובמעמדו ממשנהו – אש הקנאה לא תכנס ביניהם, שכן אין האיכר מתקנא בבן המלך, ודווקא במי שדומה לו עלול לבוא לידי קנאה ותחרות. ולכן כשטענה הלבנה בפני הקב"ה ש"אין שני מלכים יכולים למלוך בכתר אחד" מיד הקב"ה מיעטה – וכי מה פתר בזה? אלא שכעת שהיא קטנה מן השמש יותר לא שייך שתתקנא בה. .

שָׁלוֹם אֲמִתִּי יָכוֹל לִשְׂרֹר רַק כַּאֲשֶׁר יֶשְׁנָה **חֲלוּקַת תַּפְקִידִים** בְּרוּרָה, אוֹ כְּשֶׁיֵּשׁ **שִׁוְיוֹן** בֵּין הַגּוּפִים הַדּוֹמִים. לְעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְגַבֵּשׁ קְבוּצָה בַּעֲלֵי אוֹתוֹ מַעֲמָד אוֹ תַּפְקִיד, כְּשֶׁרַק חֶלְקָם מִתְגַּמְּלִים וְחֶלְקָם לֹא. וּבְמָקוֹם שֶׁיֶּשְׁנָם הֶבְדֵּלֵי מַעֲמָדוֹת לֹא מֻצְדָּקוֹת אוֹאַפְלָיוֹת וּקְרוֹבִים שֶׁכָּאֵלֶּה – מִיָּד מִסְתַּלֵּק לוֹ הַשָּׁלוֹם, וְאֶת מְקוֹמוֹ תּוֹפְסוֹת הַקִּנְאָה וְהַשִּׂנְאָה וְהַתַּחֲרוּת!

רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מְתָאֲרִים בַּמִּדְרָשׁ אֶת הַתַּקְרִית הַמַּחְרִידָה שֶׁאֵרְעָה בֵּין **קַיִן לְהֶבֶל**, שֶׁהוֹבִילָה בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר לַהֲרִיגַת אִישׁ אֶת אָחִיו, וְשָׁם מְסַפְּרִים חֲז"ל שֶׁקַּיִן וְהֶבֶל שְׁנֵיהֶם הִקְרִיבוּ אֶת קָרְבָּנָם לַה', אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂעָה אֶל מִנְחַת הֶבֶל וְאִלּוּ אֶל מִנְחַת קַיִן לֹא שָׂעָה. מִיָּד הֻחֲלָה הַתַּחֲרוּת לְכַרְסֵם בֵּינוֹתָם וְהֵחֵלּוּ לָרִיב זֶה עִם זֶה: יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁעַל **חֲלוּקַת הָעוֹלָם** רָבוּ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁעַל **תְּאוֹמָה יְתֵרָה שֶׁנּוֹלְדָה עִמָּם** רָבוּ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁעַל **בֵּית הַמִּקְדָּשׁ** רָבוּ, עַד שֶׁקָּם קַיִן עַל הֶבֶל וַהֲרָגוֹ. עַד כָּן דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁראה מדרש רבה בראשית (כ"ב, ח'). . וְהַמִּתְבּוֹנֵן יֶחֱזֶה דְּבַר פֶּלֶא: שֶׁהֲרֵי אִם עַל הָעוֹלָם רָבוּ - הֲרֵי כָּל הָעוֹלָם שַׁיָּךְ רַק לִשְׁנֵיכֶם, אִם כֵּן עַל מָה יֵשׁ לָכֶם לָרִיב? הֲרֵי גַּם חַיֵּי נַצָּח לֹא יַסְפִּיקוּ לָכֶם כְּדֵי לְסַיֵּם אֶת שֶׁבִּרְשׁוּתְכֶם? וְאִם עַל אִשָּׁה רָבוּ – הֲרֵי כְּבָר יֵשׁ לְכָל אֶחָד מִכֶּם אִשָּׁה, וְכִי עַל עוֹד

אַחַת הֶגְיוֹנִי וּמַצְדִּיק לָרִיב עַד כְּדֵי הֲרִיגָה? וְאִם עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רָבוּ – וְכִי בִּימֵיכֶם יִבָּנֶה הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאַתֶּם רָבִים הֵיכָן יִבָּנֶה? וּמַה בִּכְלָל שַׁיָּךְ לָרִיב וְלִשְׁפּוֹךְ דָּם עַל דָּבָר רוּחָנִי שֶׁכָּזֶה? אַךְ הַתְּשׁוּבָה לְכָךְ הִיא פְּשׁוּטָה: כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנַיִם בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד, וְנַעֲשֵׂית מְעַט הַבְדָּלָה בֵּינֵיהֶם – לֹא צָרִיךְ סִבָּה כְּדֵי לָרִיב, הַמְּרִיבָה כְּבָר צָפָה וְעוֹלָה מֵאֵלֶיהָ. גַּם אִם לֹא יִהְיֶה עַל מָה – הֵם כְּבָר יִמְצְאוּ עַל מָה לָרִיב וְלִשְׁנֹא, כִּי אֵשׁ הַקִּנְאָה וְהַתַּחֲרוּת נִכְנְסָה בֵּינֵיהֶם. לֹא מְשַׁנֶּה שֶׁיֵּשׁ לִי, וְלֹא מְשַׁנֶּה שֶׁלֹּא חָסֵר לִי, וְלֹא מְשַׁנֶּה שֶׁמְּדֻבָּר בְּקִדְשֵׁי קָדָשִׁים. אִם אֲנִי וְהוּא דּוֹמִים אָז לָמָּה הוּא כֵּן וַאֲנִי לֹא?! וְזֶהוּ שׁוֹרֶשׁ כָּל הַמְּרִיבוֹת וְהַמַּחֲלוֹקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. לָכֵן אָמְרוּ **רַבּוֹתֵינוּ** ז"ל שֶׁכָּל אֻמָּן מִטְּבָעוֹ שׂוֹנֵא אֶת בְּנֵי אֻמָּנוּתוֹ(וראה פירוש רש"י עה"ת (בראשית ג', ה'). . לָמָּה? וְאִם מְלַאכְתּוֹ הִיא בְּחוּ"ל אָז לָמָּה לִשְׂנֹאתוֹ? הֲרֵי בָּרוּר לְךָ שֶׁלֹּא יִקַּח לְךָ אֶת הַפַּרְנָסָה? אֶלָּא הֲיוֹת וְהֵם דּוֹמִים, וֲהֵיוֹת וּמְלַאכְתָּם זֶהָה, מִיָּד נִכְנֶסֶת בֵּינֵיהֶם רוּחַ הַתַּחֲרוּת, וּמִכָּאן וְעַד קִנְאָה וְשִׂנְאָה הַדֶּרֶךְ הִיא קְצָרָה מְאֹד.

גַּם בְּמָקוֹמוֹת הַמְקֻדָּשִׁים בְּיוֹתֵר, וְגַם בַּכַּוָּנוֹת הַטְּהוֹרוֹת בְּיוֹתֵר, אִם קַיֶּמֶת בֵּין שְׁנַיִם אַפְלָיָה אוֹ הַעֲדָפָה – מִיָּד מוּפָר הַשָּׁלוֹם. כָּךְ מָצִינוּ בִּשְׁנֵיִם עָשָׂר **שִׁבְטֵי יָהּ** הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעַל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם נֶאֱמַר שֶׁמִּטָּתוֹ שְׁלֵמָה – מַה שֶּׁמְּפָנֶה כְּלַפֵּי יְלָדָיו, וְעִם כָּל גְּדֻלּוּתָם הָרוּחָנִית הַבִּלְתִּי נִתָּנֶת לְהַשְׁוָנָה בְּכָל זֹאת הִגִּיעוּ לְמַעֲשֶׂה מְכִירַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק לַיִּשְׁמְעֵאלִים. עַל מָה וְלָמָּה? אוֹמְרִים חֲז"ל עַל **פִּסַּת בַּד** שֶׁנָּתַן יַעֲקֹב בְּשַׁרְווּלֵי בִּגְדוֹ. עַל זֹאת נִתְקַנְּאוּ בּוֹ אֶחָיו וְעָשׂוּ אֶת מַה שֶּׁעָשׂוּ. הֲיִתָּכֵן?! עַל דָּבָר כֹּה טָפֵל וְשׁוּלִי? אֶלָּא כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁלֹּא הַצֹּרֶךְ אוֹ הַחֹסֶר בַּדָּבָר הוּא הַמַּפְרִיעַ, אֶלָּא **הַהַבְדָּלָה וְהָאַפְלָיָה**. וּמִשָּׁם אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ "לְעוֹלָם אַל יְשַׁנֶּה אָדָם בְּנוֹ בֵּין הַבָּנִים"ראה שבת (י' ע"ב) כל זאת. . אַל תַּעֲדִיף אֶת זֶה עַל זֶה, וְאַל תַּעֲזֹר לָזֶה יוֹתֵר מִלָּזֶה, וְאַל תַּקְפִּיד עַל זֶה יוֹתֵר מֵעַל זֶה. כֵּיוָן שֶׁמִּזּוּת הָרְאִיָּה שֶׁלָּהֶם - הֵם כֻּלָּם בָּנֶיךָ, וְכֻלָּם יוֹצְאֵי חֲלָצֶיךָ, וּמִמֵּילָא לֹא יְקַבְּלוּ הַבְדָּלָה כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת.

בְּמַעֲשֵׂה הַבְּרִיאָה מוּבָא שֶׁכְּשֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת הָאָדָם, עָמַד וְנִמְלַךְ בַּמַּלְאָכִיםכמו שכתוב (בראשית א', כ"ו): "ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו..." ופרשו חז"ל שלמלאכים אמר דבר זה, כמובא בפירוש רש"י ז"ל שם. וראה עוד מש"כ בזה בס"ד בספרנו "דובב שפתי ישנים" עה"ת (פרשת בראשית). . וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ: מִדּוּעַ דַּוְקָא כָּאן מָצָא הַבּוֹרֵא לְהַמֶּלֶךְ בָּהֶם וְלֹא בִּשְׁאָר מַעֲשֵׂה הַבְּרִיאָה? וּמַה בִּכְלָל יֵשׁ לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּבָ"ה לְהִוָּעֵץ עִם נִבְרָאָיו? עַל כָּךְ עוֹנֶה **רַשָּׁ**"**י** ז"ל בְּפֵרוּשׁוֹ שֶׁדְּמוּת הָאָדָם הִנָּה כְּדִמּוּת הַמַּלְאָכִים - לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל, מַה שֶּׁלֹּא קַיָּם בְּשׁוּם נִבְרָא אַחֵר, וְחָשַׁשׁ הַקָּבָ"ה שֶׁיִּבְוֹאוּ הַמַּלְאָכִים לְהִתְקַנְּאוֹת בָּאָדָם עַל כָּךְ שֶׁיֵּשׁ עוֹד מִישֶׁהוּ בְּדַרְגָּתָם, לָכֵן עָמַד וְנוֹעַץ עִמָּם, כְּדֵי לְהַרְגִּיעַ וְלוּ בְּמְעַט אֶת נַהֲמַת לִבָּם. וְהַדְּבָרִים מֻפְלָאִים בְּיוֹתֵר: **מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים**,

שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם קִנְאָה וְשִׂנְאָה וְתַחֲרוּתראה שבת (פ"ט ע"א) **ששאל משה רבינו למלאכי השרת: "כלום קנאה יש ביניכם?!"**. , **וְעִם כָּל זֹאת חָשַׁשׁ הַקָּבָ"ה שֶׁתִּתְעוֹרֵר בָּהֶם קִנְאָה כָּל שֶׁהִיא. עַל מָה? וְלָמָּה? עַל שֶׁיֵּשׁ עוֹד מִישֶׁהוּ כְּמוֹתָם!** רַק זֶה כְּבָר הָיָה מְעוֹרֵר בָּהֶם אֶת אֵשׁ הַקִּנְאָה וְהַתַּחֲרוּת!!! וְאִם נָפְלָה בַּמַּלְאָכִים הָאֲרָזִים שַׁלְהֶבֶת, מַה יַּגִּידוּ בְּנֵי הָאָדָם אֲזוֹבֵי הַקִּיר... בַּתַּלְמוּד מְסֻפָּר שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹרוֹת הַקְּרָבָּנוֹת מִתְחַלְּקִים בֵּין הַכֹּהֲנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מִידֵי עֶרֶב כְּמִצְוַת הַתּוֹרָה, אֶלָּא שֶׁבְּשָׁלְב מְסֻיָּם הֵחֵלּוּ כֹּהֲנִים בַּעֲלֵי זְרוֹעַ וּבַעֲלֵי מַעֲמָד וְהִשְׁפִּיעָה לְטוֹל יוֹתֵר מִשֶּׁמַּגִּיעַ לָהֶם. מָה עָשׂוּ? עָמְדוּ כָּל הַכֹּהֲנִים וְהִקְדִּישׁוּ אֶת חֶלְקָם לְמִקְדָּשׁ, וּמֵאָז לֹא נָטַל אַף אֶחָד מֵהָעוֹרוֹת אֶלָּא מְכָרוּם וְחִפּוּ בְּכַסְפָּם אֶת הַהֵיכָל בְּזָהָב עֲבֵי דִּינָר, לְהַרְאוֹת לַכֹּל שֶׁמַּלַאכְתָּם יְשָׁרָה וְאֵין בָּהּ דִּפְיַראה פסחים (נ"ז ע"א). וראה שם בהמשך עוד כמה מחדלים דומים שארעו בין בני ישראל לפני חרבן הבית, מה שמלמדנו על מה אבדה הארץ... . וּמִזֶּה לָמַדְנוּ דָּבָר נִפְלָא: שֶׁבְּהֶבְדֵּלֵי מַעֲמָדוֹת וְאַפְלָיוֹת וּ"קְרוֹבִים לַצַּלַּחַת" וְכַיּוֹב"ז **גַּם גְּדוֹלִים וְטוֹבִים עֲלוּלִים לִפּוֹל וּלְהִכָּשֵׁל**, וְהַדָּבָר הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לְהַצִּיל אֶת הַמַּצָּב הוּא הַהֶקְדֵּשׁ לַשָּׁמַיִם, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁכֻּלָּם מְכַוְּנִים (בֶּאֱמֶת) לְשֵׁם שָׁמַיִם - מִיָּד כָּל הַנְּגִיעוֹת וְהָאִינְטֶרֶסִים יוֹרְדִים, וּבִפְנֵי הַקֹּדֶשׁ בָּרוּךְ הוּא כֻּלָּם שָׁוִים, וּמִמֵּילָא אֵין שׁוּם מָקוֹם לְאַפְלָיוֹת וְלַהֲטָבוֹת לְמִינֵיהֶן, וְהַשָּׁלוֹם שׁוֹרֵר בֵּין כֻּלָּם. אֲבָל בְּמָקוֹם בּוֹ אֵין יִרְאַת שָׁמַיִם, וְהַכֶּסֶף וְהַמַּעֲמָד הוּא הַקּוֹבֵעַ וְהַמְדַבֵּר – מִיָּד הַקִּנְאָה וְהַתַּחֲרוּת מִתְעוֹרֶרֶת, וְהַשְׁחִיתוּת וְהָאַפְלָיָה מִשְׁתַּלֶּטֶת, וְאֵשׁ הַמַּחֲלֶקֶת פּוֹרֶצֶת, וְאַחֲרִיתוֹ מִי יְשׁוּרֶנּוּ.

וּמִקְרְבַן הַשְּׁלָמִים יִלְמַד כָּל **מֶלֶךְ** בְּעִירוֹ וְכָל **מְנַהִיג** בַּעֲדָתוֹ וְכָל **רַב** בְּקָהָלוֹ וְכָל **אָב** בְּבֵיתוֹ לְהַשְׁווֹת בֵּין כֻּלָּם, וּלְהִזָּהֵר מִן הָאַפְלָיוֹת וּמִן הַקְּרוּבִים, וְלֹא לְהַעֲדִיף אֶת פְּלוֹנִי עַל אַלְמוֹנִי שֶׁלֹּא מִסִּבָּה בְּרוּרָה וּמוּבָנֶת. וְעַל כָּךְ נִתַּן לְהַמְלִיץ אֶת אַזְהָרַת הַתּוֹרָה: "**לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּבֵיתְךָ אֵיפָה וְאֵיפָה גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה**"דברים כ"ה, י"ד. שֶׁלֹּא יַבְדִּיל אָדָם בֵּין אֶחָד לְמִשְׁנֵהוּ אֶלָּא כֻּלָּם יִהְיוּ שָׁוִים בְּעֵינָיו לְטוֹבָה, שֶׁכָּךְ הִיא מִדָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין לְפָנָיו מַשּׂוֹא פָּנִים וְלֹא מְקַח שׁוֹחַדאבות ד', כ"ב. , אֶלָּא כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים כֻּלָּם קְדוֹשִׁיםמתוך נוסח ברכות קריאת שמע של שחרית. . וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכּוּ בְּעֶזֶר ה' שֶׁהַשָּׁלוֹם יְהֵא מְנָת חֶלְקָם, וְלֹא יִשְׁמַע שֹׁד וְשֶׁבֶר בִּגְבוּלָם.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

הַגה"ק **רַבִּי חַיִּים פָּאלָאגִ'י** זַצוּק"ל בְּשׁוּ"ת "**לֵב חַיִּים**"חלק אורח חיים סימן ל"ט. דָּן מָה הָיָה תַּפְקִידוֹ שֶׁל קָרְבַּן הַשְּׁלָמִים? הַאִם הָיָה מוּבָא **לְכַפֵּר** עַל חֲטָאִים מְסֻיָּמִים, אוֹ שֶׁמָּא הוּא בָּא בְּדֶרֶךְ שֶׁל **הוֹדָאָה וְחִבָּה** בִּלְבַד?

וְהֵבִיא מִמִּדְרָשֵׁי וּמִמַּאֲמְרֵי חֲכָמֵינוּ זָ"ל פָּנִים לְכָאן במדרש תנחומא (סוף פרשת תצוה) נאמר שקרבן השלמים בא לכפר על מצוות עשה. וכן כתב רש"י ז"ל בערכין (כ"א ע"א). וכן הובא בזהר הקדוש (ויקרא דף י"א ע"ב). וכן כתב בעל הטורים (ויקרא ג', ג') שקרבן השלמים היה בא לכפר על חטא. וּלְכָאן במדרש תנחומא (פרשת צו, וכן הובא כעין זה בריש פרשת תולדות) נאמר שקרבן השלמים לא בא אלא לדורון בלבד, להטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. וכן כתב רש"י בזבחים (כ"ט ע"א). , וְלַמַּסְקָנָה הֶעָלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר שֶׁקָּרְבַּן הַשְּׁלָמִים לֹא הָיָה בָּא לְכַפָּרָה עַל חֵטְא מְסֻיָּם, אֶלָּא לְאַחַר שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה עַל מִצְוֹות עֲשֵׂה שֶׁחָטְאוּ בָּהֶן וְדַי בָּהֶן בִּתְשׁוּבָה, אֲזַי הָיָה בָּא קָרְבַּן הַשְּׁלָמִים בְּמַטָּרָה לְהַשְׁרוֹת הַשָּׁלוֹם וְהַחִבָּה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וּבְתוֹר דּוֹרוֹן וְתוֹדָה וּפִיּוּס לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עָנְיַן קָרְבָּן הַשְּׁלָמִים עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**תּוֹרַת הָעוֹלָה**" בחלק ג' פרק י"ב. **לְרַבִּי מֹשֶׁה אִיסֶרְלִישׁ** זַצ"ל שֶׁכָּתַב שֶׁקָּרְבַּן הַשְּׁלָמִים הוּא קָרְבָּן הַמּוֹרֶה עַל **שְׁלֵמוּת** הַמַּקְרִיב. וּבְהָיוֹת שֶׁכָּךְ, לָכֵן רוֹב מִינֵי הַשְּׁלָמִים הִנָּם רַק שֶׁל **הַיָּחִיד**, שֶׁכֵּן בְּיָחִיד תִּתָּכֵן שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַמַּעֲשִׂים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן **הַצִּבּוּר** שֶׁמִּן הַנִּמְנָע הוּא שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַצִּבּוּר שְׁלֵמִים בְּמַעֲלָתָם וּבְמַעֲשֵׂיהֶם, וּמִמֵּילָא לֹא יוּכְלוּ לְהָבִיא קָרְבַּן שְׁלָמִים, מִלְּבַד לְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לִשְׁלֵמוּת נַפְשָׁם בְּדִבּוּר וּבְמַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר אֶת כָּל מִצְוֹתַי כָּל הַיָּמִים" דברים ה', כ"ו. ושם מדבר הכתוב לאחר מעמד קבלת התורה. , אֲזַי רְאוּיִים הֵם לְהַקְרִיב קָרְבַּן שְׁלָמִים, וְהֵם שַׁלְמֵי צִבּוּר שֶׁל חַג הַשָּׁבוּעוֹת.

וּמִטַּעַם זֶה גַּם כֵּן אֵין הַשְּׁלָמִים בָּאִים מִן הָעוֹף כְּלָל, אֶלָּא מִן הַבְּהֵמָה בִּלְבַד, וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁבְּקָרְבְּנוֹת הָעוֹפוֹת אֵין דִּין זְכָרוּת וְנְקֵבוּתכן ילפינן בתמורה (י"ד) ובמנחות (כ"ה) שאין דין תמות וזכרות בעופות כלל. , וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין זָכָר וּנְקֵבָה אֵין שְׁלֵמוּת, לָכֵן אֵין מְבִיאִים מִן הָעוֹפוֹת לִשְׁלָמִים, אֶלָּא מִן הַבָּקָר וּמִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים בִּלְבַד.

מצוה קמ"ב: שלא להותיר מבשר הקרבנות

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וּבְשַׂר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֵאָכֵל לֹא יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר" ויקרא ז', ט"ו. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

קָרְבַּן שַׁלְמֵי תוֹדָה נִתְפָּרֵשׁ בַּתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱכַל עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים וּבְנֵי בֵיתָם, זְכָרִים וּנְקֵבוֹת. וּזְמַן נִקְצָב לַאֲכִילָתוֹ בְּיוֹם הַקְרָבָתוֹ וּבַלַּיְלָה שֶׁלְּמָחֳרָתוֹ בִּלְבַד. וְאַזְהֲרַת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יוֹתִיר הַכֹּהֵן שֶׁזְּכָה בַּקְּרְבָּן מִבְּשַׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים לְאַחַר זְמַן זֶה הַקָּצוּב לוֹזבחים (ל"ו) ורמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק י' הלכה ז'). . וְהָעוֹבֵר וּמַנִּיחַ כַּזַּיִת מִבְּשַׂר הַתּוֹדָה לְאַחַר שֶׁעָלָה הַשַּׁחַר הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָהכן כתב המנחת חינוך להוכיח באורך בדעת הרמב"ם שלא חייב על לאו זה אלא המניח כזית מן הבשר, אולם מלשון ספר החינוך משמע שאפילו בכל שהוא עובר וצ"ע בדבר. , אוּלָם אֵין בֵּית דִּין מַלְקִים אוֹתוֹ עַל כָּךְ כִּשְׁאָר מִצְוֹות לֹא תַּעֲשֶׂה, בְּהְיוֹת שֶׁזֶּהוּ לָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה, אֶלָּא נַעֲשֶׂה הוּא מֵאֵלָיו, וְעַל לָאו שֶׁכָּזֶה אֵין מַלְקִים אֶת הַחוֹטֵאחולין (פ"ג ע"א) ורמב"ם הלכות פסולי המוקדשין (פרק י"ח הלכה ט'). וראה בכסף משנה שם שתמה על מה שכתב הרמב"ם שם שהטעם הוא משום שזהו לאו הניתק לעשה ומה שיישב בדבר. .

וְלִמְּדוּ **חֲכָמֵינוּ** זִ"ל שֶׁמֵּאַזְהָרָה זוֹ אָנוּ לְמֵדִים לֹא רַק לְקָרְבַּן שַׁלְמֵי הַתּוֹדָה, אֶלָּא גַּם לְכָל שְׁאָר מִינֵי הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁאָסוּר לָנוּ לְהוֹתִירָם מֵעֵבֶר לַזְּמַן הַקָּצוּב לָהֶםכן אמרינן בתורת כהנים פרשת צו שנתרבו כל סוגי הקדשים לאיסור "לא יניח", כל קרבן לפי הזמן הקצוב לו. והובא ברמב"ם (שם). . אִסּוּר הוֹתָרַת בְּשַׂר הַזֶּבַח הִנּוֹ רַק עַל הַחֲלָקִים הָרְאוּיִים לַאֲכִילַת אָדָם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן **הָעֲצָמוֹת וְהַקְּרָנַיִם** וְכֵיוֹב"ז שֶׁאֵין אִסּוּר בְּהוֹתָרָתָם. וְאַף חֲלָקִים הָאֲסוּרִים מִדְּרַבָּנָן בָּאֲכִילָה אֵין לְאָכְלָם, אֶלָּא שׁוֹרְפָם כְּדִין נוֹתָרכן מבואר בתלמוד בפסחים (פ"ג), וראה במנחת חינוך על מצוה ח' מה שכתב בענין זה באורך. .

בַּגְּמָרָא נִתְבָּאֵר שֶׁאָמְנָם **מִדִּין תּוֹרָה** רַשָּׁאִים הַכֹּהֲנִים לֶאֱכֹל מִבְּשַׂר קָרְבָּן זֶה עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר, אוּלָם **חֲכָמֵינוּ** זִ"ל צִוּוּ לְאָכְלוֹ לֹא יְאֻחַר מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה. וְזֶה בִּכְדֵי לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֲבֵרָה, שֶׁלֹּא יָבוֹא בְּטָעוּת לְהִתְעַכֵּב וְלַעֲבֹר אֶת הַזְּמַן הֶמֻּתָּר מִן הַתּוֹרָה וְלַעֲבֹר עַל הַלָּאו הֶחָמוּר הַנַּ"לזבחים (נ"ז ע"ב) וברכות (ט' ע"א) והובא ברמב"ם (שם הלכה ח'). .

רָמַז הַכָּתוּב – הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם

בְּאַזְהָרַת "לֹא יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר" לְמֵדִים אָנוּ כְּלָל חָשׁוּב לְחַיִּים: אִם חָפֵץ אַתָּה לַעֲשׂוֹת דָּבָר, אַל תְּחַכֶּה לְמָחָר, פֶּן יִהְיֶה מְאֻחָר, אֶלָּא כָּל אֲשֶׁר בְּכֹחֲךָ לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם עֲשֵׂה, וְאַל תֹּאמַר לְכְשֶׁאֶפָּנֶה אֶשְׁנֶה שָׁמָּא לֹא תִּפָּנֶהאבות ב', ד'. . וְאִם הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁתַּעֲשֶׂה דָּבָר מְסֻיָּם, וְהַכְשָׁרָה הִעֵת וְהַמַּצָּב לְכָךְ, מִי יוֹדֵעַ מָתַי תֵּחָלֵף הַשָּׁעָה וּכְבָר יִבָּצֵר מִמְּךָ מִלַּעֲשׂוֹתוֹ. וְכָךְ לְמָדְנוּ **רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר** בַּתַּלְמוּד: "עֲשֵׂה עַד שֶׁאַתָּה מוֹצֵא וּמְצוּי לְךָ וְעוֹדְךָ בְּיָדְךָ"שבת (קנ"א ע"ב). וראה בפירוש רש"י ז"ל שם שפירש זאת על מצוות הצדקה. , וּכְלָל זֶה נָכוֹן וְתָקֵף

כְּלַפֵּי כָּל דָּבָר וְעִנְיָן שֶׁבָּעוֹלָם, הָחֵל מֵעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָלָה בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא. אֲנָשִׁים רַבִּים בָּעוֹלָם חָשְׁבוּ לְעַצְמָם שֶׁהָעוֹלָם לִפְנֵיהֶם וְהַזְּמַן לִרְשׁוּתָם, וְהִתְעַכְּבוּ מִלְּמַלְּאוֹת אֶת שְׁלִיחוּתָם וּלְקַיֵּם אֶת תַּפְקִידָם, עַד שֶׁלְּפֶתַע שְׁעוֹן הַחוֹל שֶׁלָּהֶם נֶעֱצַר וְהֶחְמִיצוּ אֶת הִזְדַּמְּנוּת חַיֵּיהֶם (תַּרְתֵּי מַשְׁמַע)...

כָּךְ זְכוּרֵנוּ שֶׁלְּפָנֵי כַּמָּה שָׁנִים הָיָה יְהוּדִי מְבֻגָּר שֶׁאֻשְּׁת נְעוּרָיו נִפְטְרָה עַל פָּנָיו, וְהָיָה בְּצַעַר גָּדוֹל מְאֹד עַל כָּךְ, וְאָמַר לָנוּ שֶׁכָּל כָּךְ חִכָּה לִימֵי הַזִּקְנָה בָּהֶם יוּכַל לְהִזְדַּקֵּן יַחַד עִמָּהּ, וּלְבַלּוֹת עִמָּהּ וְלִשְׂהוֹת בְּמַחְצָתָהּ, שֶׁכֵּן רוֹב יְמֵיהֶם חָלְפוּ עֲלֵיהֶם בְּעָמָל וּבִיגִיעָה עַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה וְעַל גִּדּוּל הַיְלָדִים, וְתָמִיד אָמְרוּ לְעַצְמָם שֶׁכְּשֶׁיִּתְבַּגְרוּ יִחְיוּ אֶת חַיֵּיהֶם שֶׁלָּהֶם יַחַד, וְעַתָּה כְּשֶׁהִגִּיעוּ לַזְּמַן הַנִּכְסָף הָלְכָה הִיא לְבֵית עוֹלָמָהּ וְנוֹתַר הוּא לְבַדּוֹ. וְכַאֲבָנוּ יַחַד עִמּוֹ אֶת כְּאֵבוֹ אַךְ נִסִּינוּ לְעוֹרְרוֹ שֶׁמִּכָּל מָקוֹם יְנַצֵּל לְכָל הַפָּחוֹת אֶת הַזְּמַן שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ לְעַצְמוֹ, אַךְ הַלָּה שׁוּב שָׁקַע בִּטְרֻדוֹת כָּאֵלּוּ וַאֲחֵרוֹת עַד שֶׁגַּם הוּא נֶאֱסַף אֶל עַמָּיו, וְעָלָה לַשָּׁמַיִם קֶרַח מִכָּאן וּמִכָּאן. זוֹהִי דֻּגְמָא שֶׁל אָדָם שֶׁלֹּא הִשְׁכִּיל לְנַצֵּל אֶת יָמָיו בַּזְּמַן הַנָּכוֹן.

וְכֹה רַבִּים הֵם הָאֲנָשִׁים הַמְבַזְבְּזִים אֶת חַיֵּיהֶם עַל הַדָּבָר הֲלֹא נָכוֹן, מֵכִּ?ים בְּסַנְוֵרִים מֵהַיֵּצֶר הַמַּבְטִיחָם כַּמָּה וְכַמָּה הַבְטָחוֹת מְתוּקוֹת, וְכָל חַיִּים הֵם טְרוּדִים בְּסִפּוּק **יִצְרָם**, וּלְעוֹלָם לֹא חוֹשְׁבִים לְסַפֵּק אֶת **יוֹצְרָם**, וּלְבַסּוֹף מוֹצְאִים אֶת עַצְמָם רֵיקִים מִזֶּה וּמִזֶּה וְיוֹרְשִׁים שְׁנֵי גֵּיהִנֹּם – בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. אָדָם הָרְדוּף אַחַר תַּאֲוֹות הָעוֹלָם הַזֶּה – הוּא זֶה הַחַי אֶת הַמָּחָר. כִּי תָּמִיד עָמֵל הוּא כְּדֵי שֶׁמָּחָר יוּכַל לֵיהָנוֹת, עוֹבֵד כְּדֵי שֶׁלִּעֵת זִקְנָה יוּכַל לָנוּחַ, עָצֵב כְּדֵי שֶׁלְּמָחָר יִהֵא שָׂמֵחַ, אֶלָּא שֶׁהַמָּחָר הַזֶּה אֵינוֹ מַגִּיעוֹ לְעוֹלָם. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אָדָם הָעוֹסֵק בְּקִנְיְנֵי הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ, בְּתִקּוּן הַמִּדּוֹת וּבְקִיּוּם הַתּוֹרָה וְחֻקֶּיהָ – זֶה אֵינוֹ חַי אֶת הַמָּחָר, כִּי אִם אֶת **הַהַיּוֹם**! הַיּוֹם הוּא שָׁמֵחַ בְּמַה שֶּׁעוֹשֶׂה, וְלֹא מָחָר. כָּל רֶגַע וְרֶגַע מֵחַיָּיו הוּא מְבֻלֶּה בְּקִיּוּם הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּית. וְכָךְ אָמַר **הַסַּבָּא מִנּוֹבַהְרְדּוֹק** זַצַ"ל **שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִיתֵּן אֶת כָּל יְמֵי הַמָּחָר שֶׁלּוֹ בְּשְׁבִיל הַהַיּוֹם, וְאִם לֹא - אֲזַי יִצְטָרֵךְ לִיתֵּן אֶת כָּל יְמֵי הַהַיּוֹם שֶׁלּוֹ בְּשְׁבִיל מָחָר אֶחָד**. וְהַבּוֹחֵר יִבְחַר...

כֻּלָּנוּ מַכִּירִים אֶת "**אַנְשֵׁי הַמָּחָר**". אֵלּוּ שֶׁתָּמִיד רוֹצִים לַעֲשׂוֹת, וּמוּכָנִים וּמְזֻמָּנִים לְהַתְחִיל, אֲבָל לֹא מֵהַיּוֹם - מִמָּחָר. דּוֹמִים הֵם לְאָדָם הָעוֹמֵד עַל רְצִיף הָרַכֶּבֶת, וּמְבַקֵּשׁ לְהַגִּיעַ לְמָחוֹז חֶפְצוֹ. בְּתְחִלָּה עוֹמֵד וְצוֹפֶה הוּא עַל הַסּוֹבְבִים הָעוֹלִים אִישׁ אִישׁ עַל רַכֶּבְתּוֹ, וּמַמְתִּין בְּקֹצֶר רוּחַ עַד שֶׁיַּגִּיעַ תּוֹרוֹ, לְאַחַר מִכֵּן מִתְפַּעֵל וּמְבֹהָל מִקּוֹל צִפְצוּף הַקַּטָּר וּבוֹחֵן בְּעֵינָיו אֶת הָרַכֶּבֶת וְטִיבָהּ, וּלְבַסּוֹף מִתְבּוֹנֵן בָּרַכֶּבֶת אֵיךְ עוֹזֶבֶת הִיא אֶת הָרְצִיף וּמוֹתִירָה אוֹתוֹ לְבַדּוֹ בְּמְקוֹמוֹ. מַה שֶּׂכַח מְיַדְּעֵנוּ הַתָּמִים? רַק דָּבָר אֶחָד: לַעֲלוֹת עַל הָרַכֶּבֶת – וּלְהַגִּיעַ לְיַעֲדוֹ. כָּךְ הָאָדָם בְּשַׁחַר נְעוּרָיו צוֹפֶה וּמֵצִיץ עַל הַגְּדוֹלִים, וּכְשֶׁגָּדֵל מַתְחִיל לְתָמֹהַּ וּלְחַפֵּשׂ

הֵיכָן מִתְחַבֵּא אָשְׁרוֹ, וָעֵד שֶׁלּוֹמֵד אֶת הַכְּלָלִים וּמְבַקֵּשׁ שִׁלְחָיוֹת אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה כְּבָר נוֹתֵן הַגּוּף אֶת אוֹתוֹתָיו עַל עֲזִיבָתוֹ. אָז מָתַי יִחְיֶה? מָתַי יֵהָנֶה? אַךְ זוֹהִי דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר, לְהַבְטִיחַ לָאָדָם הָרִים וּגְבָעוֹת, כְּשֶׁבְּפֹעַל לֹא נוֹתֵן הוּא מְאוּמָהוכך המליץ החכם בספר "פניני המליצות" (נ"א): "עשה כל שתוכל בעולם הזה כאילו לנצח חיותך, ועשה כל שתוכל לעולם הבא כאילו הגיע זמן מותך". .

אָדָם חָכָם זֶה אֶחָד שֶׁאֵינוֹ דּוֹחֶה לְמָחָר אֶת מַה שֶּׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם. מִצְוָה הַבָּאָה לְיָדְךָ – אַל תַּחְמִיצֶנָּהמכילתא שמות (פרק ב'). , הִזְדָּרֵז לְקַיְּמָהּ בְּטֶרֶם תַּחֲלֹף. אִם הִגַּעְתָּ לַמַּסְקָנָה שֶׁצַּעַד מְסַיֵּם הוּא הַנָּכוֹן וְהַטּוֹב בִּשְׁבִילְךָ, וְשֶׁזֶּה מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַפֶּה מִמְּךָ לַעֲשׂוֹת -אַל תַּחְשׁ?ב פַּעֲמַיִם, אַל תְּחַכֶּה לְמָחָר, קוּם וַעֲשֵׂה! כִּי רִבּוּי הַחֶשְׁבּוֹנוֹת וְהַתְּכְנוּנִים רַק יְשַׁבֵּשׁ לְךָ אֶת הַחַיִּים. נָכוֹן שֶׁעַל הָאָדָם לִהְיוֹת מְחֻשָּׁב בְּמַעֲשָׂיו, אֲבָל לֹא יוֹתֵר מִדַּאי, וּכְמוֹשֶׁ אָמַר **הַשָּׂרָף מִקּאצְק** זיע"א שֶׁמִּי שֶׁחוֹשֵׁב אֶת עַצְמוֹ לְחָכָם גָּדוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ "נו, אָז תִּסְתַּדֵּר לְבַד...". לָכֵן פְּעָמִים שֶׁאָדָם דָּוְקָא צָרִיךְ לִזְרֹק אֶת עַצְמוֹ לַמַּיִם, כְּנַחְשׁוֹן בֶּן עֲמִינָדָב שֶׁנִּכְנַס לַיָּם עַד שֶׁהִגִּיעוּ הַמַּיִם לְצַוָּארוֹ, וְרַק אָז זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בִּזְכוּתוֹ שֶׁנִּבְקַע לָהֶם הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. אַל תְּתַכְנֵן יוֹתֵר מִדַּאי, תַּשְׁאִיר לְהַקָּבָ"ה קְצָת עֲבוֹדָה, הוּא מְסִתַּדֵּר הֵיטֵב בְּתִכְנוּן חַיֵּיהֶם שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים, וּבְטַח גַּם אֶת לוּחַ הַזְּמַנִּים שֶׁלְּךָ הוּא יוֹדֵעַ לְתַכְנֵן.

אַחַד הַדְּבָרִים הַחִיּוּנִיִּים בְּיוֹתֵר לָאָדָם הֶחָפֵץ לְהַצְלִיחַ בְּחַיָּיו זֶה **הָאֱמֶת**. אֱמֶת כָּל צַעַד דּוֹרֵשׁ זְהִירוּת וְחָכְמָה, אֲבָל גַּם הַרְבֵּה אֱמֶת וּבְטָחוֹן! אָדָם חַשְׁשָׁן הַמְפַחֵד מִצְּעָדִים בַּחַיִּים לְעוֹלָם לֹא יַגִּיעַ לִגְדוֹלוֹת, וְסָפֵק אִם יַגִּיעַ אַף לִקְטַנּוֹת. כִּי פְּעָמִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דּוֹרֵשׁ מֵהָאָדָם לַעֲשׂוֹת צַעַד שֶׁלֹּא מִתּוֹךְ הַשֵּׂכֶל וְהַהֶגְיוֹן, אֶלָּא מִתּוֹךְ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה וּבְרוּרָה בְּבוֹרֵא עוֹלָם. זֶה נָכוֹן בְּמִקְרִים כְּמוֹ מְסִירוּת נֶפֶשׁ עַל הַמְּצוֹוֹת, וְתוּר עַל רְצוֹנוֹת מִפְּנֵי חֲשַׁשׁ עֲבֵרָה, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. וְאָדָם שֶׁאֵין לוֹ אֶת הָאֱמֶת בְּדְבָרִים שֶׁכְּאֵלּוּ עָלוּל לְהַחְמִיץ אֶת הַיְעוּד שֶׁל חַיָּיו. כָּךְ אָמַר הַקָּבָ"ה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ "לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ"בראשית י"ב, א'. – לְאָן? לְאֵיפָה? מִי? מָה? וְאַבְרָהָם אֵינוֹ שׁוֹאֵל דָּבָר, מִיָּד קָם וְהוֹלֵךְ. נָתְאַר לְעַצְמֵנוּ אִלּוּלֵי הָיָה עוֹמֵד אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּנִסָּיוֹן זֶה לְלֶכֶת, אִם הָיָה חוֹשֵׁשׁ "רֶגַע, אֲבָל מַה עִם תְּפִלָּה בְּמִנְיָן? וּמָה עִם בִּטּוּל תּוֹרָה? וּמָה עִם הַגֵּרִים שֶׁגִּיַּרְתִּי? אֵיפֹהֵם יִסְתַּדְּרוּ?!" – מִי יוֹדֵעַהֵיכָן הָיָה הַיּוֹם עַם יִשְׂרָאֵל, וְאִם בִּכְלָל!

וּכְשֵׁם שֶׁלִּקְרָבָן נִקְצַב זְמַן לְהַקְרָבָתוֹ, וּמִשֶּׁעָבַר זְמַנּוֹ בָּטֵל קָרְבָּנוֹברכות (כ"ו ע"א). וראה בתוספות שם בד"ה "טעה". , כָּךְ לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִםקהלת ג', א'. , וּמִי יוֹדֵעַ אִם מָחָר לֹא יִהְיֶה כְּבָר מְאֻחָר, כִּי מַה שֶּׁהַיּוֹם עוֹדֶנּוּ- מָחָר אֵינֶנּוּראה ירושלמי סנהדרין (סוף

פרק ו'). . וְיִזְכֹּר אָדָם שֶׁאַחַת מֵהַקְלָלוֹת הַנִּזְכָּרוֹת בַּתּוֹרָה הִיא "בַּבֹּקֶר תֹּאמַר מִי יִתֵּן עֶרֶב וּבָעֶרֶב תֹּאמַר מִי יִתֵּן בֹּקֶר"דברים כ"ח, ס"ז. , לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֵין יוֹתֵר קָשֶׁה לָאָדָם מִלְּדָחוֹת אֶת עַצְמוֹ לְמָחָר, אֶלָּא הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וְלֹא לְמָחָר לַעֲשׂוֹתָםערובין כ"ב ע"א. .

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

הַאִם רַשַּׁאי אָדָם לִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית **לְאַחַר חֲצוֹת הַלַּיְלָה**?

בַּגְּמָרָא הוּבְאָה מַחְלֹקֶת בֵּין **רַבָּן גַּמְלִיאֵל וַחֲכָמִים** בְּדִין קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית: לְדַעַת **רַבָּן גַּמְלִיאֵל** מֻתָּר אַף לְכַתְּחִלָּה לִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר, וְאִלּוּ לְדַעַת **חֲכָמִים** עָשׂוּ גָּדֵר שֶׁלֹּא לִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע אֶלָּא עַד חֲצוֹת בִּלְבַד, בִּכְדֵי לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֲבֵרָהכן **פשטות לשון הסוגיה בברכות** (ט' ע"א). **ומכל מקום עיין בבאור הלכה** (**סימן רל"ה בד"ה** "**וזמנה**") **שצידד לומר שגם רבן גמליאל מודה לגדר שעשו חכמים שיש לקרוא קריאת שמע לפני חצות הלילה**. . **וְהִנֵּה הָרֹא"שׁ וְהָרַשְׁבָּ"א וְהָרִיאַ"ז** וְעוֹד פָּסְקוּ כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁמֻּתָּר לְכַתְּחִלָּה לִקְרֹאהּ עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר, וְכֵן פָּסַק בְּשׁוּ"ת **שַׁאֲגַת אֲרִיֵּה**סימן ד'. עיין שם באורך. לַהֲלָכָה. אוּלָם **הָרַמְבַּ"ם וְהַסְּמָ"ג וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם** וְעוֹד פָּסְקוּ כְּדַעַת חֲכָמִים שֶׁלְּכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְהַקְפִּיד לִקְרֹאהּ לִפְנֵי חֲצוֹת הַלַּיְלָהומצד "זריזין מקדימין" יש להשתדל לקוראה סמוך צאת הכוכבים. ראה בשלחן ערוך (סימן רל"ה סעיף ג') ובמשנה ברורה שם. , וְרַק בְּדִיעֲבַד אִם עָבַר וְלֹא קָרְאָה אֲזַי יִקְרָאֶנָּה עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַרהיינו כשעבר ונמנע במזיד מלקראה בזמנה. אולם אם נאנס אזי רשאי לקוראה אף עד הנץ החמה, כמבואר בשלחן ערוך (שם סעיף ד'). . וְכֵן פָּסַק **הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ** לַהֲלָכָה וְכֵן הִסְכִּימַת **הָאַחֲרוֹנִים** לְמַעֲשֶׂהראה בשלחן ערוך (שם סעיף ג') ובאחרונים. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר הוֹתָרַת בְּשַׂר הַזָּבַח עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**אִמְרַת הַצְּרוּפָה**"פרשת צו, בבאור מצוה זו. שֶׁכָּתַב עַל הַפָּסוּק "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר" שֶׁתֵּבת **נ"ר** הִיא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל **נָ**פֶשׁ **ר'**וּחַ, לְרַמֵּז שֶׁבְּמַעֲשֶׂה הַמִּצְוֹות שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה וּמְקַיֵּם הֲרֵי הוּא מְחַבֵּר אֶת הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ וּמְבַטֵּל אֶת הַמָּוֶת שֶׁיָּרַד לְעוֹלָם בְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן.

וְלָכֵן בְּעֵת הַקְּרֻבַת הַקָּרְבָּן יֵשׁ אֶת הַחִיּוּב לְחַבֵּר וּלְהַסְמִיךְ אֶת זְרִיקַת הַדָּם – שֶׁהִיא בְּחִינַת חֵלֶק **הַנֶּפֶשׁ** שֶׁבַּקָּרְבָּן, לַאֲכִילַת הַבָּשָׂר – שֶׁהִיא בְּחִינַת חֵלֶק **הָרוּחַ** שֶׁבַּקָּרְבָּן, וְלֹא לְהַפְסִיק בֵּינֵיהֶם לְזְמַן רַב, שֶׁאִם כֵּן הֲרֵי זֶה מַפְרִיד בֵּין הַנֶּפֶשׁ לְרוּחַ וּמַכְנִיס בֵּינֵיהֶם אוֹתִיּוֹת **ו"ת** שֶׁל מָוֶת, מַה שֶּׁיּוֹצֵא **נו"תָר**, וּבְכָךְ לֹא תִּקֵּן אֶת חִבּוּר הַנֶּפֶשׁ לָרוּחַ בִּבְחִינַת "כִּי נֵר מִצְוָה" כַּנִּזְכָּר.

מצוה קמ"ג: שרפת הנותר מן הקדשים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְהַנּוֹתָר מִבְּשַׂר הַזֶּבַח... בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף"ויקרא ז', י"ז. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

בַּמִּצְוָה הַקּוֹדֶמֶת נִתְבָּאֵר הָאִסּוּר לְהוֹתִיר מִבְּשַׂר הַזֶּבַח לְאַחַר הַזְּמַן שֶׁהֻקְצַב לַאֲכִילָתוֹ. וְכָאן הוֹסִיפָה תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבְּאֹם בְּכָל זֹאת עָבַר אָדָם וְהוֹתִיר מִבְּשַׂר הַזֶּבַח לְאַחַר זְמַן אֲכִילָתוֹ, אָזַי מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים **לִשְׂרֹף בָּאֵשׁ** אֶת אוֹתוֹ חֵלֶק הַנּוֹתָר בְּיָדָם[רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין (פרק י"ט הלכה א'). .

דִּין זֶה שֶׁל שְׂרֵפַת הַנּוֹתָר נָכוֹן לְגַבֵּי כָּל סוּגֵי הַקָּדָשִׁים שֶׁנּוֹתְרוּ לְאַחַר זְמַן אֲכִילָתָם[כנזכר לעיל במצוה הקודמת שדין נותר חל על כל סוגי הקדשים. . אִם הָיָה הַנּוֹתָר מִקָּדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים – אֲזַי יִשָּׂרְפוּהוּ בַּמָּקוֹם בּוֹ הוּא נִמְצָא: בִּפְנִים הַמִּקְדָּשׁ, אוֹ מְחוּצָה לוֹ. וְאִם הָיָה מִן הַקָּדָשִׁים הַקַּלִּים – אֲזַי שׂוֹרְפִים אוֹתוֹ בְּעָלָיו בְּבָתֵּיהֶם[פסחים (פ"א ע"ב) וברמב"ם (שם הלכה ו' – ז'). . וְלָמְדוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל שֶׁזְּמַן שְׂרֵפַת הַנּוֹתָר הוּא בַּיּוֹם בִּלְבַד וְלֹא בַּלַּיְלָה[כן למדו בפסחים (ג' ע"א) מלשון הכתוב "ביום השלישי באש ישרף". והובא להלכה ברמב"ם (שם הלכה ד'). .

וְכֹהֵן שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ בְּשַׂר קָדָשִׁים שֶׁנּוֹתַר וְנִמְנַע מִלִּשְׂרְפוֹ הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, מִלְּבַד הַלָּאו שֶׁל הוֹתָרָתוֹ.

רָמַז הַכָּתוּב – לְרָגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ

כְּבָר נִתְבָּאֲרָה לְעֵיל אֲזְהָרַת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְהוֹתִיר מִבְּשַׂר הַקָּרְבָּן מֵעֵבֶר לַזְּמַן הַקָּצוּב לוֹ. אַף בְּמִצְוָה זוֹ הוֹסִיפָה הַתּוֹרָה דִּין נוֹסָף שֶׁל חִיּוּב שְׂרֵפַת הַקָּדָשִׁים שֶׁנּוֹתְרוּ לְאַחַר זְמַנָּם, מַה שֶּׁמְּעוֹרֵר בְּלִבֵּנוּ תְּמִיהָה רַבָּה: וְכִי מַה כְּבָר קָרָה?! אִז נָכוֹן, לֹא נֶאֱכַל הַקָּרְבָּן בְּיוֹמוֹ, אֲבָל בְּגָלַל זֶה לִשְׂרֹף וּלְאַבְּדוֹ בָּאֵשׁ? וְכִי לֹא חָבַל עַל כָּל הַמַּאֲמָץ וְהַהִשְׁקָעָה שֶׁל בַּעַל הַקָּרְבָּן וְהַכֹּהֵן? וְאוּלַי מוּטָב הָיָה לְאָכְלוֹ מֵאֲחַר מֵאֲשֶׁר לְעוֹלָם לֹא?!

אַךְ כְּמוֹ תָּמִיד, מֵהַתְּמִיהוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת עַל מִצְוֹות הַתּוֹרָה דּוֹלִים אָנוּ עֲצוּת וְהַנְחָיוֹת נִפְלָאוֹת: שֶׁכֵּן רְצוֹן הַבּוֹרֵא לְלַמֵּד וּלְהַרְגִּיל אֶת הָאָדָם **לַעֲמֹד בְּלוּחַ הַזְּמַנִּים**. לְלַמְּדוֹ שֶׁהָעוֹלָם אֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, וְלֹא לְעוֹלָם חֹסֶן[משלי כ"ז, כ"ד. , וּמִי יוֹדֵעַ מָתַי תַּגִּיעַ הָעֵת לְהָשִׁיב אֶת נִשְׁמָתוֹ לְבוֹרְאוֹ, לָכֵן תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לַעֲמֹד בַּזְּמַן שֶׁנִּקְצַב לְךָ. כָּךְ מָצִינוּ בְּמִצְוֹות רַבּוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁנִּתְּלוּ בִּזְמַן מְסֻיָּם בּוֹ נִתָּן לְקַיְּמָן, וְנִקְרְאוּ בִּלְשׁוֹן חֲכָמֵינוּ זָ"ל "**מִצְוֹות שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָן**"ראה קידושין (כ"ט ע"א) וברכות (כ' ע"ב). . הַצִּיצִית – רַק בַּיּוֹם, וְהַלּוּלָב – רַק בֶּחָג, וְהַמַּצָּה – רַק בְּפֶסַח, זְמַן תְּפִלָּה לְחוּד וּזְמַן תּוֹרָה לְחוּדשבת (י' ע"א). ואמנם מצות לימוד התורה זמנה כל

היום, כמו שכתוב (יהושע א', ח') "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה", אך מכל מקום ישנם זמנים שעל האדם לעסוק בדברים אחרים ולא בתורה, כגון בזמן תפילה וכיוב"ז. , וְכֵן עַל זוֹ הַדָּרְךְ רְשִׁימָה אֲרֻכָּה שֶׁל מִצְוֹות עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה הֶחְלוֹת אַךְ וְרַק בְּיָמִים מְסֻיָּמִים וּבְשָׁעוֹת מְסֻיָּמוֹת, זְמַנּוֹ שֶׁל זֶה לֹא כִּזְמַנּוֹ שֶׁל זֶהמגילה (ב' ע"א). , וּמֵעֵבֶר לִזְמַנָּן אִם יָבוֹא אָדָם לַעֲשׂוֹתָן הֲרֵי שֶׁמַּעֲשָׂיו בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים, וּפְעָמִים אַף אֲסוּרִיםשכן הוזהרנו על "בל תוסיף" שלא להוסיף על המצוה מעבר לזמנה, ראה שלחן ערוך אורח חיים (סימן תרס"ו). .

חוֹבַת הָאָדָם לְהָבִין שֶׁהַחַיִּים מֻרְכָּבִים מֵרְכָּבוֹת רָב?בוֹת שֶׁל רְגָעִים, כְּשֶׁכֻּלָּם יוֹצְרִים אֶת הַמֻּשָּׂג הַמְכֻנֶּה "**חַיִּים**", וּמִמֵּילָא כָּל רֶגַע וְרֶגַע הוּא קְרִיטִי וּמַכְרִיעַ לְנַבֵּי כָּל הַחַיִּים כֻּלָּם. וְלָכֵן בְּקֹשֶׁ הַקָּבָ"ה לְהַרְגִּילֵנוּ בַּעֲמִידָה בִּזְמַנִּים כְּדֵי שֶׁלֹּא נַעֲבִיר אֶת רְגָעֵינוּ לָרִיק וּבְבַטָּלָה, מַה שֶּׁיַּחְסִיר מֵאִתָּנוּ חֶסֶר גָּדוֹל לָעוֹלָם הַבָּא. וּבְנוֹסָף עַל כָּךְ, אָדָם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לַעֲמֹד בְּלוּחַ זְמַנִּים וְלַעֲשׂוֹת כָּל דָּבָר בַּזְּמַן הַקָּבוּעַ לוֹ, לֹא יֵדַע לְהַצְלִיחַ וּלְהִסְתַּדֵּר גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה. כִּי לַעֲבוֹדָה תָּמִיד יְאַחֵר, וּבַדָּרְךְ לְבֵיתוֹ יִתְעַכֵּב, וְאֶת הַתּוֹר לָרוֹפֵא יְפַסְפֵּס, וְכָל חַיָּיו יִהְיוּ רְצוּפֵי עִכּוּבִים מְיֻתָּרִים.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר בִּתְהִלִּים: "לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבָא לְבַב חָכְמָה"תהלים צ', י"ב. . וּבֵאֲרוּ הַמְפָרְשִׁים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גִּלָּה לָנוּ שֶׁיְּמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְזֶה בְּמַטָּרָה שֶׁנֵּדַע וְנַשְׂכִּיל לִמְנוֹת אֶת יָמֵינוּ הַחוֹלְפִים וְנִזְכֹּר שֶׁהֵם מוּעָטִים, וְנָבִיא אֶת לִבֵּנוּ לָתוּר אַחַר הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּמִצְוֹותֶיהָראה שם בפירוש המצודת דוד והמלבי"ם. . לָקוּם לְתִפְלַת שַׁחֲרִית בַּזְּמַן, וְאֶת פַּת הַשַּׁחֲרִית לְקַיֵּם בְּעִתָּהּראה בברכות (ס"ב ע"ב) שהזהירו חכמים: "אדכפנת – אכול" (פירוש: מיד משתרעב הזדרז לאכול ואל תתמהמה, שאחר כך האכילה לא תהא מועילה לך. רש"י). וראה עוד בשלחן ערוך אורח חיים (סימן קנ"ה). , וְאֶת לִמּוּדֵינוּ נִלְמַד בְּרִגְיעָה וְלֹא מִתּוֹךְ לַחַץ וּבֶהָלָהשזו כידוע חולה רעה שפקדה את העולם בשנים האחרונות, שעם כל הקידמה והטכנולוגיה המשוכללת שאמורה לכאורה להקל על יומו של האדם ולפנות לו זמן – עכ"ז במציאות אנו רואים דוקא להיפך שהכל נעשים רק יותר לחוצים ברוב דוחק, ואינם מספיקים להשלים מעשיהם, וכל ימיהם עוברים בריצה ומתח ולחץ ובהלה, ה' ישמרנו. . זוֹהִי עֲבוֹדַת ה' אֲמִתִּית הַמֻּשְׁתֶּתֶת עַל מוֹעֲדִים וּזְמַנִּים מְסֻדָּרִים לְכָל דָּבָר וְדָבָר.

אָדָם שֶׁחַיָּיו וּמַעֲשָׂיו מְבֻסָּסִים עַל סְדָרִים וּזְמַנִּים קְבוּעִים – מֻבְטָח לוֹ שֶׁבְּעֶזְר ה' יַצְלִיחַ לַעֲמֹד וּלְהַתְמִיד בָּהֶם, וּכְפִי שֶׁאוֹמְרִים אָנוּ בְּנֹסַח בִּרְכַּת הַלְּבָנָה: "חֹק וּזְמַן נָתַן לָהֶם שֶׁלֹּא יְשַׁנּוּ אֶת תַּפְקִידָם" – שֶׁעַל יְדֵי הַחֻקִּיּוּת וּקְבִיעוּת הַזְּמַנִּים נִתָּן יוֹתֵר בְּנָקֵל לְמַלְאוֹת אֶת תַּפְקִידֵנוּ מִבְּלִי לְשַׁנּוֹתוֹ. וְלָכֵן אָדָם הֶחָפֵץ לְהַתְחִיל בְּדָבָר מְסֻיָּם, אוֹ לְקַבֵּל קַבָּלָה כָּל שֶׁהִיא, אוֹ לִשְׁכֹּר פּוֹעֵל לִמְלָאכָה וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה רָצוּי מְאֹד שֶׁיַּקְצִיב וְיַגְדִּיר לְעַצְמוֹ מַהֶם הַזְּמַנִּים

הַקְּצוּבִים לַדָּבָר, וּמַהֶם הָעִתִּים הַמְיֻעָדִים לְכָךְ, וְעַל יְדֵי כֵּן יָקֵל עָלָיו לֵעָמֹד בַּדְּרִישׁוֹת וּבַצַּפִּיּוֹת. מַה שֶּׁאֵין כֵּן קַבָּלָה שֶׁאָדָם מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ בִּסְתָם, בְּלִי הַגְדָּרָה בְּרוּרָה שֶׁל כַּמָּה וּמָתַי וְאֵיךְ – אֵין לָהּ קִיּוּם שֶׁל מַמָּשׁ וְסוֹפָהּ בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת עָוֹן.

וּכְדֵי לְהָבִין עַד כַּמָּה עֶקְרוֹנִית וַחֲשׁוּבָה הִיא הָעֲמִידָה בְּלוּחַ הַזְּמַנִּים רְאִינוּ מַעֲשֶׂה נוֹרָא בְּרַבֵּנוּ **הֶחָפֵץ חַיִּים** זצוק"ל שֶׁהָיָה דַּיְקָן לְהַפְלִיא בְּלוּחַ הַזְּמַנִּים, עַד שֶׁבְּחֹרֶף תרפ"ג נִתְפָּרְסֵם שֶׁהֶחָפֵץ חַיִּים יִשָּׁא דְּרָשָׁה בְּשָׁעָה שְׁמוֹנֶה בָּעֶרֶב וְהַדָּבָר נִכְתַּב בְּמוֹדָעוֹת, וְהֵעִידוּ הַנּוֹכְחִים שֶׁלֹּא רַק שֶׁהִגִּיעַ הָרַב בַּזְּמַן, אֶלָּא גַּם כְּשֶׁעָלָה לַבִּימָה וּפָתַח אֶת פִּיו הָיָה זֶה בְּדִיּוּק בְּשָׁעָה שְׁנֶּקְבָה! גַּם עַל רַבֵּנוּ **הַחָזוֹן אִישׁ** זצוק"ל הֵעִידוּ שֶׁהָיָה דַּיְקָן גָּדוֹל בִּזְמַנָּיו, וְמִנְהָגוֹ הָיָה לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מִנְחָה גְּדוֹלָה בְּשָׁעָה 12:30 עִם מִנְיָן מְצֻמְצָם שֶׁהָיָה מִתְאַסֵּף בְּבֵיתוֹ, וּפַעַם אַחַת הִתְקַשּׁוּ לֶאֱסֹף מִנְיָן וְרַק בְּשָׁעָה 12:45 נִמְצָא הָעֲשִׂירִי לְמִנְיָן. לְפֶתַע נִגַּשׁ אֵלָיו הָג"ר שְׁמוּאֵל גְּרֵיְינֶמָן זַצ"ל וְאָמַר לוֹ שֶׁקָּבַע פְּגִישָׁה עִם מָאן דְּהוּא בְּעוֹד רֶבַע שָׁעָה, וּבִהְיוֹת שֶׁנִּתְעַכְּבוּ בְּאִתּוּר הַמִּנְיָן בְּוַדַּאי יְאַחֵר לִפְגִישָׁתוֹ, וּשְׁאָלוֹ הַאִם לְהִשָּׁאֵר לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לָלֶכֶת לַפְּגִישָׁה? הֶשִׁיבוֹ הַחָזוֹן אִישׁ שֶׁאֵין כָּאן שׁוּם מָקוֹם לִשְׁאֵלָה, וְאִם רָגִיל הוּא לַעֲמֹד בְּדִבּוּרוֹ וּלְהַגִּיעַ לִפְגִישׁוֹתָיו בַּזְּמַן עָלָיו לַעֲשׂוֹת זֹאת גַּם כָּעֵת, וְאָכֵן הַקָּהָל הִתְפַּזֵּר וְהַמִּנְיָן בַּטֵּלוּ (שני מעשיות אלו בספר הנפלא "סדרת תקון המדות" (חלק ב' פרק ט'). . **וְהַמֶּסֶר הוּא עָצוּם!**

הַמּוּרָם מִכֹּל הָאֲמוּר הוּא שֶׁיְּהוּדִי הֶחָפֵץ לַעֲבֹד אֶת הַבּוֹרֵא כָּרָאוּי עָלָיו לִהְיוֹת מְחֻשָּׁב בְּכָל רֶגַע. סֵדֶר יוֹמוֹ קָצוּב וְיָדוּעַ, הַנְּהָגוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו תְּמִידִין כְּסִדְרָן, אֵין לוֹ רֶגַע פָּנוּי לְבַטָּלָה, כָּל דָּבָר בְּעִתּוֹ מַה טּוֹבmשלי ט"ו, כ"ג. . שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה עַצְמָהּ כְּבָר מְסַדֶּרֶת וְקוֹבַעַת לוֹ אֶת רוֹב יוֹמוֹ, וְלוֹ רַק נוֹתַר לְמַלְאוֹת אֶת הַחֹרִים הָרֵיקִים. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אָדָם שֶׁאֵינוֹ עֶבֶד ה' אֲמִתִּי כָּל יוֹמוֹ מְבֻלְבָּל, אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה מַּעֲשָׂיו כָּרֶגַע וּבֶטַח לֹא בְּעוֹד שָׁעָה, אִם כֵּן מָה הַפֶּלֶא שֶׁכָּל יָמָיו חוֹלְפִים עָלָיו בְּשִׁעְמוּם וּבְבַטָּלָה?! לָכֵן לִמְּדוּנוּ חַכְמֵי הַגְּמָרָא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹחֵן וְשׁוֹפֵט אֶת הָאָדָם לְרֶגָעָיואימרת רבי נתן בראש השנה (ט"ז ע"א). , וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לְרָגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ"איוב ז', י"ח. מֶה עָשִׂיתָ עִם כָּל רֶגַע מֵחַייְךָ? הַאִם הָיִיתָ זָהִיר וּמְחֻשָּׁב שֶׁלֹּא לְשָׁרֵף אֶת זְמַנְךָ הַיָּקָר לָרִיק? וְהוּ הַלֶּקַח הַנִּלְמָד מִמִּצְוַת הַתּוֹרָה לִשְׂרֹף אֶת הַקֻּרְבָּן שֶׁעָבַר זְמַנּוֹ.

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

בַּתַּלְמוּדראה מסכת שקלים (י"ט ע"א). הָעֲלָה הַנִּדּוֹן גַּבֵּי בָּשָׂר שֶׁנִּמְצָא בְּשֶׁטַח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֵין יָדוּעַ מַה הוּא וּמַהוּ זְמַן הֶתֵּר אֲכִילָתוֹ, מַה דִּינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַבָּשָׂר?

וְנִתְבָּאֵר שָׁם שֶׁבְּאֹם נִמְצָא הַבָּשָׂר בָּעֲזָרַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אָזַי אִם הוּא מְחֻלָּק אֵיבָרִים אֵיבָרִים חֲזָקָתוֹ שֶׁהוּא קָרְבַּן **עוֹלָה**, וְאִם הוּא חָתוּךְ לַחֲתִיכוֹת חֲזָקָתוֹ שֶׁהוּא קָרְבַּן **חַטָּאת**. וְאִם

נִמְצָא מִחוּץ לְמִקְדָּשׁ אֲבָל בְּתוֹךְ גְּבוּלוֹת יְרוּשָׁלַיִם אֲזַי חֶזְקָתוֹ לִהְיוֹת קָרְבַּן **שְׁלָמִים**. אוּלָם מֵחֲמַת הַסָּפֵק בַּדָּבָר וְחֹסֶר הַיְדִיעָה מַהוּ זְמַן אֲכִילָתוֹ יֵשׁ לְהוֹצִיאוֹ בְּכָל הַמַּקְרִים הַלָּלוּ **לְבֵית הַשְּׂרֵפָה וּלְשָׂרְפוֹ** כְּדִין בְּשַׂר נוֹתָר. וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זְ"ל בְּהִלְכוֹתְיוראה ברמב"ם הלכות פסולי המוקדשין (פרק י"ט הלכה ד"). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר חִיּוּב שְׂרֵפַת הַנּוֹתָר מִן הַקָּדָשִׁים לְאַחַר זְמַן אֲכִילָתוֹ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**עִיר מִקְלָט**"להגה"ק רבי דוד לידא זצ"ל בבאורו למצוה צ"א. שֶׁכָּתַב שֶׁלְּכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ אֶת הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה וּפוֹעֵל בּוֹ, וּלְפִיכָךְ אֵין לְהוֹתִיר אֶת חֶלְקֵי הַקָּרְבָּן וּשְׂיָרָיו מִיּוֹם אֶחָד לְמִשְׁנֵהוּ, מַה שֶּׁנִּרְאֶה כְּמִי שֶׁמְּזַמְּנוֹ לְאוֹתוֹ מַלְאָךְ לְהִתְעַסֵּק עַל הַשְּׂיָרִים וְעַל הַנּוֹתָר שֶׁל הַיּוֹם שֶׁעָבַר.

וּמִזֶּה הַטַּעַם גַּם כֵּן אָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁאֵין יוֹם טוֹב אֶחָד מֻכִּין לְיוֹם טוֹב חֲבֵרוֹ, בִּהְיוֹת שֶׁלְּכָל יוֹם טוֹב יֵשׁ אֶת הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עָלָיו, לְפִיכָךְ אֵין לְעָרֵב וְלִתֵּן מִזֶּה לָזֶה. וְלָכֵן אִם עָבַר וְהוֹתִיר מֵהַקָּרְבָּן מֵעֶבֶר לִזְמַנּוֹ יוֹתֵר לֹא תּוֹעִיל אֲכִילָתוֹ לְתַקֵּן אֶת מַה שֶּׁהָיָה לָהּ לְתַקֵּן בַּיּוֹם שֶׁלִּפְנֵי כֵן, אֶלָּא עָלָיו לְשָׂרְפוֹ בָּאֵשׁ.

מצוה קמ"ד: שלא לאכל פגול

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל... פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא"ויקרא ז', י"ח. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

אַזְהָרַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִקָּרְבָּן שֶׁנִּתְפַּגֵּל עַל יְדֵי מַחֲשָׁבָה, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּעֵת שְׁחִיטָתוֹ אוֹ הַקָּרְבָתוֹ חָשַׁב הַמְּתעַסֵּק בּוֹ לֶאֱכֹל אֶת הַקָּרְבָּן לְאַחַר הַזְּמַן הַקָּצוּב לוֹ, אוֹ לְהַקְטִיר אֶת חֶלְקָיו לְאַחַר הַזְּמַן הַקָּצוּב לוֹזבחים (כ"ז ע"א) ורמב"ם הלכות פסולי המוקדשין (פרק י"ח הלכה ג'). . וְקִבְּלוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּמַסֹּרֶת שֶׁאַזְהָרָה זוֹ נִתְפָּרְשָׁה בַּפָּסוּק "**לֹא יֵאָכֵל כִּי קֹדֶשׁ הוּא**", הַכּוֹלֵל כָּל מַה שֶּׁנִּפְסַד מִן הַקָּדָשִׁים וְאֵין רָאוּי לְאָכְלוֹ כְּמוֹ הַנּוֹתָר וְהַפִּגּוּלפסחים (כ"ד ע"א). ובמסכת עבודה זרה (ס"ו ע"א) למדוהו גם כן מן הפסוק (דברים י"ד, ג') "לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה", והובא ברמב"ם (שם). . וְהָעוֹבֵר עַל אִסּוּר תּוֹרָה זֶה וְאוֹכֵל בְּמֵזִיד כַּזַּיִת פִּגּוּל, הֲרֵי זֶה חַיָּב מַלְקוּת עַל אֲכִילָתוֹ, וּבְנוֹסָף לְכָךְ חַיָּב גַּם כֵּן עֹנֶשׁ כָּרֵת מִן הַשָּׁמַיִם. וְאִם אָכַל בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבַּן חַטָּאתכן נתבאר בריש מסכת כריתות, והובא להלכה ברמב"ם (שם). .

עוֹד אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁגַּם עֶצֶם **הַמַּחְשָׁבָה** הַפְּסוּלָה שֶׁחָשַׁב הַמַּקְרִיב בְּהַקְרָבָתוֹ נֶחְשֶׁבֶת לְלָאו מֵהַתּוֹרָה, אָמְנָם אֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת לְלָאו בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֶלָּא כִּסְנִיף מֵהַלָּאו הַנִּזְכָּר, וְאַף מַלְקוֹת אֵינוֹ חַיָּב עָלֶיהָ בְּהֶיוֹתָהּ לָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂהכן למדו בזבחים (כ"ט ע"ב) מהמילים "לא יחשב", שעצם המחשבה היא בכלל האיסור. והובא ברמב"ם (שם הלכה א' – ב'). .

לְמִדּוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁעֶצֶם הָאִסּוּר שֶׁל אֲכִילַת הַפִּגּוּל חָל עַל כָּל חֶלְקֵי הַקָּרְבָּן שֶׁנִּתְפַּגֵּל, אוּלָם חִיּוּב הַכָּרֵת אֵינוֹ חָל אֶלָּא עַל הָאוֹכֵל מִן הַחֲלָקִים שֶׁהָיוּ מְיֻעָדִים לַאֲכִילַת הָאָדָם אוֹ הַמִּזְבֵּחַ בִּלְבַד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן חֲלָקִים שֶׁלֹּא יֵעָד?וּ מִלְּכַתְּחִלָּה לָאָדָם אוֹ לַמִּזְבֵּחַ, כְּגוֹן הַדָּם וְהַקֹּמֶץ וְהַלְּבוֹנָה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם, אִם אָכַל אָדָם אֶת אוֹתָם חֲלָקִים מִקָּרְבָּן שֶׁנִּתְפַּגֵּל אָמְנָם עָבַר עַל לָאו מֵהַתּוֹרָה, אוּלָם עֹנֶשׁ כָּרֵת אֵינוֹ מַגִּיעוֹזבחים (מ"ג ע"א) וברמב"ם (שם הלכה ז' – ח'). .

רָמֵז הַכָּתוּב – כֹּחַ הַמַּחְשָׁבָה

כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר, הַפִּגּוּל הִנּוֹ פְּסוּל שֶׁנּוֹצַר בַּקָּרְבָּן בְּעִקְבוֹת מַחֲשָׁבָה רָעָה שֶׁחָשַׁב הַמַּקְרִיב בִּשְׁעַת הַקָּרְבָּתוֹ. הַקָּרְבָּן לְכְשֶׁעַצְמוֹ הָיָה כָּשִׁיר, וְהַמַּקְרִיב הִקְרִיב בְּאֹפֶן שֶׁנִּדְרָשׁ, אוּלָם חִסָּרוֹן אֶחָד הָיָה כָּאן: **בַּמַּחְשָׁבָה**. וְגָדוֹל הוּא כֹּחַ הַמַּחְשָׁבָה לַהֲרֹס וְלִפְגֹּם כָּל חֶלְקָה טוֹבָה, עַד שֶׁאֶת הַקָּרְבָּן הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּצַוָּה לְאָכְלוֹ הוֹפֶכֶת הַמַּחְשָׁבָה לְפִגּוּל מְשֻׁקָּץ שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר "לֹא יֵרָצֶה". מַהִי בְּעֶצֶם הַמַּחְשָׁבָה? מַה פְּעֻלָּתָהּ? מַדּוּעַ הִיא כָּל כָּךְ מַכְרַעַת וּמַשְׁפִּיעָה? אֶת זֹאת מוּטָל עָלֵינוּ לְבָרֵר.

כֹּחַ הַמַּחְשָׁבָה הוּא עָצוּם. שֹׂרֶשׁ הֱוָיָתָהּ הִנּוֹ בַּכְּלָיוֹתראה ברכות (ס"א ע"א) שהכליות הן היועצות, וראה לעיל בבאור מצוה ק"כ מש"כ בזה בס"ד. , מִשָּׁם דּוֹלֶה הַשֵּׂכֶל אֶת הַמַּחְשָׁבָה וּמְשַׁגְּרָהּ לַלֵּבוראה בפירוש הגר"א עה"ת מהדו"ת (במדבר כ"ה, י"ב) שכתב שארבעה מיני חושים יש במחשבה: השומר והמדמה והמשותף והמחשבי. . לְאַחַר מִכֵּן, אִם נִתְקַבְּלָה הַמַּחְשָׁבָה עַל הַדַּעַת אוֹ עַל הַלֵּב אוֹ עַל שְׁנֵיהֶם, אֲזַי מוֹצִיא הָאָדָם אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ לַפֹּעַל בְּדִבּוּר אוֹ בְּמַעֲשֶׂהוראה בזהר הקדוש (ויקרא ה' ע"ב) שכתב בזה"ל: "מחשבה דבר נש היא רישא דכולא, ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין". וכנ"ל. . וּכְמוֹ שֶׁבִּבְרִיאַת הָעוֹלָם רֵאשִׁית הַבְּרִיאָה הָיְתָה תֹּהוּ וָבֹהוּ שֶׁנִּתְהַוָּה מֵהַבּוֹרֵא וּמִשָּׁם נִרְקְמָה כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כָּךְ מַחְשֶׁבֶת הָאָדָם הִיא בְּחִינַת תֹּהוּ שֶׁנִּמְשָׁכָה מִן הָעֶלְיוֹנִים וּמְמֶּנָּה יוֹצְאִים כָּל הַמַּעֲשִׂיסכן כתב בזרע קודש (פרשת תרומה). וזהו מה שכתוב בבריאת העולם "סוף מעשה במחשבה תחילה". . אָמְנָם גַּם בְּכֹחַ הַמַּחְשָׁבָה עַצְמָהּ יָכוֹל הָאָדָם לִפְעֹל רַבּוֹת וְנִשְׂגָּבוֹת מִבְּלִי לְהַפְעִיל שׁוּם אֵיבָר מֵאֵיבָרָיו, וּכְפִי שֶׁמּוּבָא **בְּתוֹרַת הַקַּבָּלָה** שֶׁעַל יְדֵי **כַּוָּנוֹת וְיִחוּדֵי שֵׁמוֹת קֹדֶשׁ** הָאָדָם בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמְשַׁנֶּה אֶת מַעַרְכוֹת הַשָּׁמַיִם וְיָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ לְעַצְמוֹ אוֹ לַאֲחֵרִים בְּרִיאוּת וּמַזָּל וּפַרְנָסָה

וילוּדָה וְכוּ'ראה שער הכוונות מרבינו האריז"ל, וראה מה שהביא בספר "שבילי אמונה" (הנתיב השלישי) דברים נפלאים לבאר כיצד היא השתלשלות המחשבה מן העליונים ועד לתחתונים, עיין שם ותהנה. .

נִמְצָאנוּ לְמֵדִים, שֶׁכֹּחַ הַמַּחְשָׁבָה הִנּוֹ כֹּחַ חָזָק לֹא פָּחוֹת מִכֹּחַ הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה, וְאַף יוֹתֵר – בְּהִיוֹתוֹ פּוֹעֵל וּמַשְׁפִּיעַ בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְלָכֵן מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, בִּהְיוֹתָהּ בַּעֲלַת הַשְׁפָּעָה וְהַשְׂלָכוֹת כְּמוֹ הַמַּעֲשֶׂה עַצְמוֹ וְיוֹתֵרקידושין (מ' ע"א). ובזהר הקדוש (בראשית דף קנ"ה ע"ב) כתב שההרהור והמחשבה עושים מעשה ממש. וראה מש"כ בזה באורך בס"ד בספרנו "פרדס רמונים" חלק א' (בבאור מצוה נ"ז). ועוד עיין בליקוטי מאמרים למוהרצ"ה מלובלין זצוק"ל (ע"ג ע"א) שביאר שהטעם שמחשבה רעה אינה מצטרפת למעשה בהיות שבין המחשבה למעשה יש את הלב שאפשר שיתחרט, ע"ש. . וְזוֹהִי גַּם כֵּן הַסִּבָּה שֶׁהַרְהוּרֵי עֲבֵרָה קָשִׁים מֵעֲבֵרָהיומא (כ"ט ע"א), וראה מש"כ בס"ד מענין זה בספרנו "דובב שפתי ישנים" עה"ת (פרשת מטות). , מֵהַטַּעַם הַנִּזְכָּר. וּמִטַּעַם זֶה אָמְרוּ **בַּעֲלֵי חֲסִידוּת** שֶׁהֵיכָן שֶׁמַּחְשַׁבְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם נִמְצֵאת – שָׁם בְּעֶצֶם הָאָדָם עַצְמוֹכן כתב בעל התולדות יעקב יוסף זיע"א (פרשת חיי שרה) בשם רבינו הבעל שם טוב זיע"א, וכן הביא בספר תורת המגיד (פרשת וירא). , כֵּיוָן שֶׁמַּחְשֶׁבֶת הָאָדָם הִיא עִקַּר הָאָדָם.

בַּתַּלְמוּד מוּבָא שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהוֹצִיא **רַבִּי עֲקִיבָא** לַהוֹרֶג עַל יְדֵי מַלְכוּת הָרִשְׁעָה הָיוּ מְסָרְקִים אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמַסְרֵקוֹת שֶׁל בַּרְזֶל, וְהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. תָּמְהוּ תַּלְמִידָיו שֶׁנָּכְחוּ בַּמַּחֲזֶה וּשְׁאָלוּהוּ: "רַבֵּנוּ, עַד כָּאן?!" הֵשִׁיב לָהֶם: "כָּל יָמַי הָיִיתִי מִצְטַעֵר עַל פָּסוּק זֶה בְּכָל נַפְשֶׁךָ – אֲפִלּוּ נוֹטֵל אֶת נִשְׁמָתְךָ, אָמַרְתִּי מָתַי יָבוֹא לִידֵי וַאֲקַיְּמֶנּוּ, וְעַכְשָׁו שֶׁבָּא לְיָדִי לֹא אֲקַיְּמֶנּוּ?!" וְהָיָה מַאֲרִיךְ בְּאֶחָד עַד שֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּאֶחָדברכות (ס"א ע"ב). .

וּבֵאֵר הָרה"ק **רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב** זיע"א שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא הָיָה אוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע הָיָה מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מְסִירַת נֶפֶשׁ בְּמַחְשָׁבָה גְּדוֹלָה וְתַקִּיפָה, עַד שֶׁהָיָה מַרְגִּישׁ מַמָּשׁ אֶת יְסוֹרֵי הַמִּיתָה בְּגוּפוֹ. וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ דְּבָרָיו "**כָּל יָמַי הָיִיתִי מִצְטַעֵר**" הַיְנוּ מַמָּשׁ מִצְטַעֵר בְּגוּפוֹ כְּאִלּוּ יוֹצֵאת נַפְשׁוֹ, וְלָכֵן עַתָּה כְּשֶׁבָּא הַדָּבָר לְיָדוֹ יָכֹל הָיָה לְקַיְּמוֹ. וְהוֹסִיף הָרה"ק וְכָתַב שֶׁהָעוֹשֶׂה כֵּן צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִשְׁקֹעַ בְּמַחְשָׁבָה שֶׁכָּזוֹ בְּעֵת שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁקָּרוֹב שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ, שֶׁלֹּא יָמוּת בְּלֹא עִתּוֹ ח"וראה כל זה בליקוטי מוהר"ן (תורה קצ"ג). . מַה שֶּׁשּׁוֹב מַרְאֶנּוּ וּמְלַמְּדֵנוּ עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה הִיא הַשְׁפָּעַת הַמַּחְשָׁבָה וּפְעֻלָּתָהּ.

בַּסְּפָרִים מוּבָא **מַעֲשֶׂה** בְּמֶלֶךְ אֶחָד שֶׁאִשְׁתּוֹ הָיְתָה יוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר לְיֶלֶד, אֶלָּא שֶׁהָיְתָה מִתְקַשָּׁה מְאֹד בְּלֵדָתָהּ וְהַתִּינוֹק לֹא יָצָא זֶה זְמַן רַב. הַכֹּל כָּבָר אָמְרוּ נוֹאָשׁ, עַד שֶׁלְּפֶתַע הוֹפִיעַ חָכָם אֶחָד וְאָמַר שֶׁבִּיכָלְתּוֹ לְסַיֵּעַ בְּלֵדָתָהּ. נִכְנַס הֶחָכָם לְכַמָּה דַּקּוֹת וּלְאַחַר מִכֵּן יָצָא

וּבְשֵׁר לְכֻלָּם "מַזָּל טוֹב, בְּשָׂעָה טוֹבָה". כֻּלָּם מִיָּד צָהֳלוּ וְנָשְׁמוּלִרְוָחָה וְנִכְנְסוּ אֶל הַיּוֹלֶדֶת, אֶלָּא שֶׁבְּדִיּוּק בְּאוֹתוֹ הָרֶגַע מְצָאוּהָ יוֹלֶדֶת אֶת הַתִּינוֹק. תָּמְהוּ וְשָׁאֲלוּ לְחָכָם מַדּוּעַ אָמַרְתָּ שֶׁכְּבָר יָלְדָה? וְאֵיךְ יָדַעְתָּ שֶׁמִּיָּד אַחֲרֵי כֵּן הִיא תֵּלֵד? אָמַר לָהֶם הֶחָכָם שֶׁהִתְּשׁוּבָה לִשְׁתֵּי הַשְּׁאֵלוֹת הִיא אַחַת: שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהִיּוּ כֻּלָּם דּוֹאֲגִים וּמְצַרִּים עַל הַדָּבָר – הָיוּ מְעַכְּבִים וּמוֹנְעִים אֶת הַיְשׁוּעָה, וְלָכֵן בְּשָׂעָה שֶׁאָמַר "מַזָּל טוֹב" חָשְׁבוּ כֻּלָּם שֶׁיָּלְדָה וּפָסְקוּ מִמַּחְשְׁבוֹתֵיהֶם הַשְּׁלִילִיּוֹת, וְזֶה מַה שֶּׁאִפְשֵׁר לַיּוֹלֶדֶת לָלֶדֶת אֶת עֻבָּרָהּ. לְלַמֶּדְךָ שֶׁגַּם עַל הַזּוֹלֶת יְכוֹלָה מַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהַשְׁפִּיעַ, לְטוֹב אוֹ לְרָע.

הַמַּחְשָׁבָה הִיא **הַמַּפְעִיל** שֶׁל הַלֵּב. כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב עַל צָרָה אוֹ נִזְכָּר בָּהּ מִיָּד הַלֵּב מַתְחִיל לְכְאֹב עָלֶיהָ, וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר עָבְרָה וְחָלְפָה יָכוֹל אָדָם לַחְזוֹר וְלַחֲווֹת וְלִכְאֹב אוֹתָהּ מֻחְדָּשׁ פַּעַם אַחַר פַּעַם, וְזֶה בְּגִלַּל שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ שׁוּב וְשׁוּב בְּזִכְרוֹנוֹ. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה קָשֶׁה הוּא מַצָּבוֹ שֶׁל אָדָם הַחוֹשֵׁב תָּמִיד מַחֲשָׁבוֹת שְׁלִילִיּוֹת, וּמֵצֵר וְדוֹאֵג עַל הֶעָתִיד שֶׁמָּא תָּבוֹא עָלָיו אֵיזוֹ צָרָה, כְּשֶׁבְּפֹעַל יִתָּכֵן וּכְלָל לֹא תִּהְיֶה. אֲנָשִׁים שֶׁכָּאֵלּוּ מְאַבְּדִים אֶת מֵרַב כֹּחָם וְטִיבָם מלבד מחלות רבות בגוף ובנפש הפוקדות ל"ע את בעלי מחשבות שליליות ודאגות כגון מחלות לב, עצבים, חוסר תפקוד, חרדות, דכאונות ועוד. , וּמִמֵּילָא לֹא יַצְלִיחוּ בְּשׁוּם דָּבָר בְּחַיֵּיהֶם. לְעֻמַּת זֹאת אֲנָשִׁים שְׂמֵחִים הַחוֹשְׁבִים תָּמִיד מַחֲשָׁבוֹת חִיּוּבִיּוֹת יְכוֹלִים לְהַצְלִיחַ הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמַּה שֶׁחָשְׁבוּ וְחָלְמוּ עַל עַצְמָם ולכן, כותב הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א, שתיבת מחשב"ה בחילוף אותיות עולה בשמח"ה, שעיקר פעולת המחשבה להיטיב עם האדם היא בהיותו בשמחה. . יְכוֹלִים הֵם לְהַגִּיעַ לְדַרְגוֹת גְּבוֹהוֹת וּלְהֻשָּׂגִים גְּדוֹלִים כְּשֶׁהַכֹּל מִכֹּחַ מַחֲשַׁבְתָּם. נִמְצָא שֶׁשְּׁלִיטָה בַּמַּחְשָׁבוֹת שֶׁלָּנוּ הִיא שְׁלִיטָה בְּחַיֵּינוּ, וְזֶהוּ מַפְתֵּחַ חָשׁוּב לְהַצְלָחָה. וּמְסַפְּרִים עַל אָדָם אֶחָד שֶׁעָבַר לְיַד בּוֹר עָמֹק וְרָאָה שֶׁבְּתוֹכוֹ מִסְפַּר צְפַרְדְּעִים הַמְקַפְּצוֹת וּמְנַסּוֹת לָצֵאת מִמֶּנּוּ, צָעַק לְעֻבְרָן "אֵין לָכֶן סִכּוּי, לְעוֹלָם לֹא תַּצְלִיחוּ לָצֵאת מֵהַבּוֹר הַזֶּה, הוּא עָמֹק מִדַּי בִּשְׁבִילְכֶן!" וְהִמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ. כַּעֲבוֹר כַּמָּה שָׁעוֹת עָבַר שׁוּב לְיַד אוֹתוֹ הַבּוֹר וְרָאָה שֶׁכָּל הַצְּפַרְדְּעִים שׁוֹכְבוֹת בְּיֵאוּשׁ בְּתוֹךְ הַבּוֹר, וְרַק צְפַרְדֵּעַ אַחַת מְדַדָּה לָהּ בְּשִׂמְחָה בַּחוּץ. בָּדַק אֶת אוֹתָהּ אַחַת וּמָצָא שֶׁהִיא... **חֵרֶשֶׁת**! שֶׁבִּזְכוּת שֶׁלֹּא שָׁמְעָה לְדֵעוֹתָיו הַשְּׁלִילִיּוֹת וְלֹא אִבְּדָה אֶת בִּטָּחוֹנָהּ הִצְלִיחָה לָצֵאת מֵהַבּוֹרכן שמענו מהגה"צ רבי יאשיהו פינטו שליט"א. .

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אוֹמְרִים שֶׁתַּלְמִיד שֶׁלֹּא רָאָה סִימָן יָפֶה בְּמִשְׁנָתוֹ חֲמֵשׁ שָׁנִים שׁוּב אֵינוֹ רוֹאֶהחולין (כ"ד ע"א). ועיין שם שיש אומרים שלש שנים, ראה שם מקורותיהם. . וְחָשַׁבְנוּ לְבָאֵר בְּסִיְעָתָא דִּשְׁמַיָּא שֶׁגַּם כָּאן רָצוּ חֲכָמִים לְלַמְּדֵנוּ עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה הִיא הַשְׁפָּעַת הַמַּחְשָׁבָה עַל הַצְלָחוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהֲרֵי לֹא יִתָּכֵן שֶׁתַּלְמִיד יַעֲסֹק בְּתוֹרָה חֲמֵשׁ שָׁנִים

וְלֹא יַצְלִיחַ בְּשׁוּם דָּבָר מִלְּמוּדָיו?! אֶלָּא עִקַּר הַדְּבָרִים הוּא שֶׁבֶּאֱמֶת וַדַּאי הִצְלִיחַ אוֹתוֹ תַּלְמִיד בְּמַשֶּׁהוּ, אֲבָל הוּא עַצְמוֹ **אֵינוֹ רוֹאֶה** אֶת הַבְּרָכָה בְּלִמּוּדָיו, אֵינוֹ מַרְגִּישׁ בַּהִתְקַדְּמוּת וְאֵינוֹ שָׂם לֵב לַעֲלִיָּה, וְלָכֵן אֶחָד כָּזֶה **וַדַּאי לֹא יִרְאֶה עוֹד בְּרָכָה לְעוֹלָם**, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ לִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב שֶׁבּוֹ...

מִכָּל זֹאת אָנוּ לְמֵדִים עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה הִיא הַשְׁפָּעַת הַמַּחְשָׁבָה, לְשַׁנּוֹת אֶת הַמְּצִיאוּת מִטּוֹב לְרַע וּמֵרַע לְטוֹב, וּמִמֵּילָא נִתְיַשְּׁבָה הַתְּמִיהָה מַדּוּעַ מַחֲשָׁבָה לֹא טוֹבָה בְּקָרְבָּן פְּסֻלָּתוֹ בָּאָכְלָה וְהָפְכָה אוֹתוֹ לְפִגּוּלוראה ב"עיר מקלט" שכתב שהקרבן מורכב מהגוף - הוא הקרבן, ומהנשמה - היא המחשבה, ובעת שהוסרה המחשבה מהקרבן נשאר לגו"ף שהוא אותיות פגו"ל. עָלָיו נֶאֱמַר "לֹא יֵרָצֶה". וּמִתּוֹךְ כָּךְ נַשְׂכִּיל אָנוּ לִשְׁמֹר עַל טָהֳרַת וְטִיב מַחְשָׁבוֹתֵינוּ בַּחֲשִׁיבָה חִיּוּבִית וּבְבִטָּחוֹן בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּבְעַצְמֵנוּכן כתב מוהרצ"ה מלובלין זיע"א בספרו "צדקת הצדיק" (אות קנ"ד) שכשם שצריך אדם להאמין בה' יתברך כך צריך גם להאמין בעצמו שיש בו חלק אלוק ממעל ושאינו עתיד ליבטל לעולם ושהקב"ה חפץ בו ובמצוותיו וכו'. ע"ש בדבריו. , וְעַל יְדֵי כֵּן נוּכַל בְּעֶזְרַת ה' לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמִּכְשׁוֹלִים.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד נִתְבָּאֵר שֶׁהָאוֹכֵל חֲצִי כַּזַּיִת מִבְּשַׂר פִּגּוּל, וַחֲצִי כַּזַּיִת מִבְּשַׂר נוֹתָר, עַל אַף שֶׁהֵם מִשְּׁנֵי סוּגֵי קָרְבָּנוֹת וּפִגּוּלִים שׁוֹנִים, עִם כָּל זֹאת הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִים יַחַד לְחַיֵּב אֶת הָאוֹכְלָם עַל אֲכִילַת כַּזַּיִת אִסּוּרכן הובא במעילה (י"ז ע"ב) בשם שמואל שהפגול והנותר מצטרפים זה לזה לענין אכילה. . וְנֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ **הָרִאשׁוֹנִים** לְאֵיזֶה עִנְיָן הֵם מִצְטָרְפִים:

בַּעֲלֵי **הַתּוֹסָפוֹת** סוֹבְרִים שֶׁרַק לְעִנְיַן **לָאו וּמַלְקוֹת** מִצְטָרְפִים שְׁנֵי סוּגֵי הַפִּגּוּלִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְעִנְיַן חִיּוּב **קָרְבָּן** שֶׁאֵין הָאוֹכְלָם חַיָּב עַד שֶׁיֹּאכַל כַּזַּיִת שָׁלֵם מִמִּין פִּגּוּל אֶחָדכן כתבו להוכיח בכריתות (י"א ע"ב) בד"ה "שאם", עיין שם מדוע נצרכו לחילוק זה ואכמ"ל. .

אוּלָם **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל סוֹבֵר שֶׁהַהִצְטָרְפוּת לְכַזַּיִת הִנָּהּ **לְכָל דָּבָר**, בֵּין לְעִנְיַן לְחַיְּבוֹ מַלְקוֹת וְכָרֵת בְּמֵזִיד, וּבֵין לְעִנְיַן לְחַיְּבוֹ קָרְבָּן בְּשׁוֹגֵגכן למד הג"ר ישראל יעקב פישר זצ"ל בספרו "אבן ישראל" על הרמב"ם (פרק י"ח מפסולי המוקדשין הלכה י"א) מסתימת לשונו של הרמב"ם שלא חילק לענין מה מצטרפים. ועיין שם שנשאר בצ"ע לדעת הרמב"ם על קושיית התוספות הנ"ל. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר פִּגּוּל הַקָּרְבָּן בְּמַחְשָׁבָה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**טַעֲמֵי מִצְוֹות**" **לְרַבִּי מְנַחֵם הַבַּבְלִי**בבאורו למצוה ע"ו. שֶׁכָּתַב לְבָאֵר שֶׁעִקַּר כֹּחַ וִינִיקַת הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר יֵעָשׂוּ בְּעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה הוּא מִכֹּחַ הַמַּחְשָׁבָה שֶׁבַּמַּעֲשֶׂה. וְגָדוֹל הוּא כֹּחַ הַמַּחְשָׁבָה שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵעָשׂוּ

כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיֵצְאוּ כָּל רַעְיוֹנוֹת הָאָדָם מִן הַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְכָךְ הוּא גַּם כֵּן בְּמַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁכָּל תּוֹעֶלֶת הַקָּרְבָּן לְכַפֵּר עַל הַחוֹטֵא הַמַּקְרִיב אֵינָהּ אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁרוֹאֶה אֶת אֲשֶׁר נַעֲשָׂה לַקָּרְבָּן וְחוֹשֵׁב בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁכָּל אֵלּוּ הַמַּעֲשִׂים הָיוּ רְאוּיִים לְהֵעָשׂוֹת בּוֹ, וְעַל יְדֵי זוֹ הַמַּחְשָׁבָה נֶחְשַׁב לוֹ כְּאִלּוּ נַעֲשָׂה בּוֹ הַדָּבָר מַמָּשׁ וּמִתְכַּפֵּר לוֹ עַל מַעֲשָׂיו. וְלָכֵן אִם חָשַׁב הַמַּקְרִיב מַחֲשָׁבָה פְּסוּלָה בְּעֵת שְׁחִיטָתוֹ לְהַקְרִיבוֹ שֶׁלֹּא כְּדִין הֲרֵי זֶה נֶחְשַׁב מַמָּשׁ כְּאִלּוּ הִקְרִיבוֹ בְּאוֹתוֹ הָאֹפֶן, וּמִמֵּילָא נִפְסַל הַקָּרְבָּן לְגַמְרֵי וְנִקְרָא "פִּגּוּל".

וְהוּא הַדִּין בַּעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁחַיָּב הָאָדָם לְטַהֵר אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ וּלְרַכֵּז אֶת כָּל כַּוָּנָתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, וְאִם לֹא חָלִילָה נֶחְשַׁב לוֹ הַדָּבָר כְּפִגּוּל.

מצוה קמ"ה: שלא לאכל בשר קדשים שנטמא

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל"ויקרא ז', י"ט. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה הָרַשָּׁאִים לֶאֱכֹל מִן הַקָּרְבָּנוֹת לְבַל יֹאכְלוּ מִבְּשַׂר הַקֳּדָשִׁים שֶׁנִּטְמְאכן מבואר בזבחים (ל"ד ע"א) ובעוד מקומות, והובא להלכה ברמב"ם בהלכות פסולי המוקדשין (פרק י"ח הלכה י"ב). , אוֹ מִשְּׁאָר חֶלְקֵיהֶן כְּגוֹן עֹצֶיהָ אוֹ לְבוֹנָתוֹ וְכַיּוֹב"זכן למדו בזבחים (שם) ממילת "והבשר" היתירה בכתובים. . וְזֶה אָמוּר בֵּין שֶׁהַבָּשָׂר טָמֵא בְּאַב הַטֻּמְאָה, וּבֵין בְּוֹלַד הַטֻּמְאָה שֶׁל טֻמְאָה דְּאוֹרָיְיתָא. אוּלָם אִם טָמֵא בְּטֻמְאָה שֶׁל דִּבְרֵיהֶם אֵינוֹ חַיָּב מֵהַתּוֹרָה, אֲבָל מַכִּים אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת מִדִּבְרֵיהֶם.

אִסּוּר זֶה הוּא בֵּין לְאַחַר שֶׁנִּסְתַּיְּמָה הַקָּרְבָּתוֹ, וּבֵין לִפָנָיו, כָּל שֶׁנִּזְרַק דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ. אֲבָל מִי שֶׁאָכַל בְּשַׂר קָדְשִׁים טָמֵא קֹדֶם זְרִיקַת דָּמוֹ אֵינוֹ חַיָּב מֵהַתּוֹרָה, אוּלָם מַכִּים אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת מִדִּבְרֵיהֶם מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש בזבחים (ל"ד ע"א), ונפסק כרבי יוחנן. .

בְּכְלַל הַדְּבָרִים אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאָסוּר גַּם כֵּן לְטַמֵּא אֶת בְּשַׂר הַקֳּדָשִׁים, אוּלָם עַל דָּבָר זֶה מְקֻבָּלְנוּ שֶׁאֵין חִיּוּב מַלְקוּת מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש בזבחים (ל"ג ע"ב) ובמכות (י"ד ע"ב), ופסקו הראשונים כרבי יוחנן שאיסור יש בדבר אולם אינו לוקה. .

וְהָעוֹבֵר וְאוֹכֵל כַּזַּיִת מִן הַקֳּדָשִׁים שֶׁנִּטְמְאוּ הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מַלְקוּת.

רָמַז הַכָּתוּב – הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל

מִצְוָה רַבָּה וְנִשְׂגָּבָה הִיא לֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים. לֹא בִּכְדֵי הוּטַל תַּפְקִיד נַעֲלֶה זֶה עַל הַמּוּרָמִים מֵעַם, אֵלּוּ הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי ה' שֶׁהִקְדִּישׁוּ אֶת כָּל חַיֵּיהֶם לַעֲבוֹדַת הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, מַה שֶּׁמַּלְמֵדֵנוּ עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה וְנַעֲלִית הִיא אֲכִילַת הַקֳּדָשִׁים.

אוּלָם עִם כָּל זֹאת, רָאֻתָה הַתּוֹרָה לְנָכוֹן לְמָנֹעַ מֵהָאָדָם מִלֶּאֱכֹל מִבְּשַׂר קָדָשִׁים שֶׁבָּא בְּמַגָּע עִם טֻמְאָה כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת, שֶׁבְּוַדַּאי הִשְׁפִּיעָה עַל קְדֻשָּׁתוֹ וּפָגְמָה בְּמַעֲלָתוֹ. לֹא מָצָאנוּ אַזְהָרָה שֶׁכָּזוֹ עַל בְּשַׂר חֻלִּין שֶׁנִּטְמָא, רַק עַל בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ דָּבָר זֶה נֶאֱמַר, מַה שֶּׁמַּלְמֵדֵנוּ **כְּלָל גָּדוֹל** בַּחַיִּים: אֶת הַדְּבָרִים הַמְקֻדָּשִׁים לָנוּ חוֹבָתֵנוּ לִשְׁמֹר בְּיֶתֶר שְׁמִירָה וְטָהֳרָה, מִבְּלִי לְעָרְבָם עִם סִיגִים וּפְסוּלִים כָּאֵלּוּ וַאֲחֵרִים. וְאִם בְּכָל זֹאת נִתְעָרְבוּ הַלָּלוּ בְּאֵיזֶה שֶׁהוּא סֵרֻךְ טֻמְאָה – הֲרֵי שֶׁהַהֶעְדֵּר טוֹב מִן הַמְּצִיאוּת, וְעָדִיף שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כְּלָל.

דֻּגְמָא אַחַת מִנֵּי רַבּוֹת הִיא **עוֹלַם הַיְשִׁיבוֹת**. רַבּוֹתֵינוּ מַנְהִיגֵי הָאֻמָּה בְּכָל הַדּוֹרוֹת הִקְפִּידוּ בְּיוֹתֵר עַל שְׁמִירַת טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ בְּכָל הַנּוֹגֵעַ לְעוֹלַם הַתּוֹרָה. אֵין כְּנִיסָה לְרוּחוֹת זָרוֹת, אֵין שִׁתּוּף עִם דֵּעוֹת כּוֹזְבוֹת, אֵין עֵרְבּוּב עִם לְמוּדֵי חֹל (לִיבָּה...), הַקֹּדֶשׁ חַיָּב לְהִשָּׁאֵר בְּטָהֳרָתוֹ. וְאִם חָלִילָה יִתְעָרֵב אוֹ יִגַּע בַּקֹּדֶשׁ מְעַט מִן הַחֹל – הֲרֵי שֶׁמּוּטָב לִסְגֹּר אֶת הַיְשִׁיבָה וְלֹא יִלְמְדוּ בָּהּ כְּלָל, מִשֶּׁיִּלְמְדוּ בָּהּ תּוֹרָה שֶׁלֹּא בְּטָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ.

כְּךָ הָיָה מַעֲשֶׂה בַּגָּאוֹן **הַנָּצִי"ב מִוולוֹאז'ין** זַצ"ל רֹאשׁ יְשִׁיבַת וולוֹאז'ין הַיְדוּעָה, מִמֶּנָּה צָמְחוּ וְיָצְאוּ גְּדוֹלֵי עוֹלָם וַעֲנָקֵי רוּחַ, כְּשֶׁיּוֹם מִן הַיָּמִים דָּרַשׁ הַמַּמְשָׁל הָרוּסִי מֵהַנְהָלַת הַיְשִׁיבָה לְהַכְנִיס בְּמִסְגֶּרֶת הַלִּמּוּדִים כַּמָּה שָׁעוֹת שֶׁל לִמּוּדֵי חֹל, וְהַנָּצִי"ב מִוולוֹאז'ין הִתְנַגֵּד לְכָךְ בְּכָל תֹּקֶף, בְּאָמְרוֹ שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ "לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל", וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְשַׁנּוֹת מִדֶּרֶךְ אֲבוֹתֵינוּ בְּהַכְנָסַת רוּחוֹת זָרוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת לְהֵיכְלֵי הַתּוֹרָה. הַמַּמְשָׁל הִבְהִיר לְהַנְהָלַת הַיְשִׁיבָה שֶׁשְּׁתֵּי אֶפְשָׁרִיּוֹת עוֹמְדוֹת בִּפְנֵיהֶם: אוֹ לְהַכְנִיס אֶת לִמּוּדֵי הַחוֹל כִּדְרִישָׁתָם, אוֹ לִסְגֹּר אֶת הַיְשִׁיבָה עַל מַנְעוּל וּבְרִיחַ. וְאָכֵן הַנָּצִי"ב מִוולוֹאז'ין הֶעְדִּיף וּבָחַר בָּאֶפְשָׁרוּת הַשֵּׁנִיָּה, וְישִׁיבַת וולוֹאז'ין הַמְפֻרְסֶמֶת וְהַמַּעֲטִירָה נִסְגְּרָה. אוּלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נִשְׁאַר חַיָּב לְאַף אֶחָד: אוֹתָם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיָּצְאוּ מֵהַיְשִׁיבָה הִתְפַּזְּרוּ וּפָתְחוּ יְשִׁיבוֹת חֲדָשׁוֹת, שֶׁבְּרֹבוֹת הַיָּמִים הָלְכוּ וְהִתְרַחֲבוּ וְהֶעֱמִידוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְבָהֲקִים מוֹרֵי הוֹרָאוֹת לְתִפְאֶרֶת עַם יִשְׂרָאֵל. לְלַמֶּדְךָ, שֶׁבְּכָל הַנּוֹגֵעַ לְקָדָשִׁים – אֵין מָקוֹם לִפְשָׁרוֹת, וְכָל רוּחַ טֻמְאָה קַלָּה הַנִּכְנֶסֶת וּמִתְעָרֶבֶת בָּהֶם הֲרֵי הִיא מְכַ?לָּה וּמְקַלְקֶלֶת אֶת קְדֻשָּׁתָם.

בֵּין הַתַּקָּנוֹת וְהַגְּזֵרוֹת הַשּׁוֹנוֹת שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל מָצִינוּ תַּקָּנָה יוֹצֵאת דֹּפֶן: גְּזֵרַת חֲכָמִים הִיא שֶׁסֵּפֶר תּוֹרָה מְטַמֵּא אֶת כָּל הַנּוֹגֵעַ בּוֹ!!!ראה ידים (פרק ג') ושבת (י"ד ע"א) שלא גזרו אלא לתרומה. **הֲיִתָּכֵן**?! הַפְּרִיט הַמְקֻדָּשׁ בְּיוֹתֵר בַּיַּהֲדוּת לוֹמַר עָלָיו אֶת הַתֹּאַר "**מְטַמֵּא**"?! עַל

מָה וְלָמָּה?! וּמְבָאֲרִים חָז"ל שֶׁבָּעָבָר הָיוּ אֲנָשִׁים מַצְנִיעִים מִינֵי מַאֲכָלִים בְּצַד סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ, וְהָיוּ בָּאִים עַכְבָּרִים וְאוֹכְלִים מֵהַמַּאֲכָלִים, וּמִתּוֹךְ כָּךְ הָיוּ מַזִּיקִים גַּם כֵּן לְסִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ. מִשָּׁרְשׁוֹ זֹאת חֲכָמִים, גָּזְרוּ שֶׁמַּאֲכָל אוֹ אָדָם שֶׁיִּגַּע בְּכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ יִטְמָא, וּמִמֵּילָא יִמָּנְעוּ בְּנֵי הָאָדָם מִלְּהַנִּיחַ דְּבָרִים לְיַד סִפְרֵי הַתּוֹרָה.

וּמְדָּבָר זֶה לָמְדָנוּ אָנוּ עַד כַּמָּה מְסֻכָּן לְעָרְבֵב בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל. עַד כַּמָּה חוֹבָתֵנוּ לִשְׁמֹר עַל כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וּלְבוֹדְדוֹ מִכָּל טֻמְאָה וְרוּחַ זָרָה, וְאִם לֹא נַעֲשֵׂית הַהַפְרָדָה הַנִּדְרֶשֶׁת בֵּין הַקֹּדֶשׁ לְבֵין הַחֹל - עֲלוּלִים חֲלִילָה לְהִגָּרֵם נְזָקִים רַבִּים וַעֲצוּמִים שֶׁיִּגְבּוּ מֵאִתָּנוּ מְחִיר כָּבֵד עַד מְאֹד.

בְּדוֹרֵנוּ אָנוּ שׁוֹמְעִים טְעָנוֹת וּמַעֲנוֹת רַבּוֹת מְבוּרִים וְשׁוֹטִים לְמִינֵיהֶם, הַצּוֹעֲקִים בְּקוֹל רָם: מַה לְמִשָּׁה בַּמַּחֲנָה?כמו שדרשו בעלי חסידות על הפסוק בתהלים "וידברו במשה במחנה" שהיו הכופרים שבעם ישראל רוגנים ומלחששים מדוע משה רבינו מתערב בענייני המחנה?! מקומו באהל מועד ולא בשאר העניינים! וּמַה לְּכֹהֵן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת?מדרש רבה שמות (ה', י"ח). מַה לְּרַבָּנִים לְהִתְעָרֵב בְּכֶסֶף וּבְפוֹלִיטִיקָה? מְקוֹמָם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, בֵּין הַחֻמָּשׁ לַגְּמָרָא, וּבֵין הָרִאשׁוֹנִים לַמִּשְׁנָה בְּרוּרָה, אַל לָהֶם לְהִתְעָרֵב בְּעִנְיְנֵי הַחֹל!!

וְהָאֱמֶת הִיא, שֶׁרַק בִּגְלַל הֱיוֹתָם **שׁוֹטִים** יֵשׁ לְקַבֵּל אֶת דִּבְרֵיהֶם, שֶׁכֵּן גִּלּוּנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁמִּיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִטְלָה הַנְּבוּאָה מִן הַנְּבִיאִים וְנִתְּנָה לְשׁוֹטִיםבבא בתרא (י"ב ע"ב). , וְאִם כֵּן חוֹבָה עָלֵינוּ לְהַטּוֹת אָזֶן לְדִבְרֵיהֶם: אָכֵן, אֵין לָרַבָּנִים לַעֲסֹק בְּחֻלִּין. זֶה לֹא תַּפְקִידָם וְלֹא יִעוּדָם בָּעוֹלָם. גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת לֹא בָּאוּ לָעוֹלָם בִּכְדֵי לְהִתְרַפֵּס בִּפְנֵי גְּבִירִים וּלְהִתְחַנֵּן לְהוֹרָאוֹת קֵבַע, גַּם לֹא בִּשְׁבִיל לְעוֹדֵד בְּמַסַּע הַבְּחִירוֹת וְלַעֲרֹךְ "קֶמְפֵּיְין" לְמִפְלָגוֹת כְּאֵלּוּ וַאֲחֵרוֹת. אַף מַה לַּעֲשׂוֹת שֶׁאֵלּוּ שֶׁכֵּן אֲמוּרִים לְהִתְעַסֵּק בָּזֶה אֵינָם מְמַלְּאִים אֶת יְעוּדָם?! וְאִם אֵין לָרַב קֶמַח – כֵּיצַד יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה?! אָז בְּדוֹרוֹת עֲבָרוּ הָיָה זְבוּלוּן דּוֹאֵג לְכָל צָרְכֵי יִשָּׂשכָר, וְכָךְ לֹא הָיָה לְתַלְמִידֵי הַחֲכָמִים וּלְמַנְהִיגֵי הַדּוֹר שׁוּם שִׂיג וְשִׂיחַ בְּכֶסֶף אוֹ בְּפוֹלִיטִיקָה, עַד שֶׁאֻפְּלוּ לֹא הִסְתַּכְּלוּ בְּצוּרְתָא דְּזוּזְאראה פסחים (ק"ד ע"א) שרבי מנחם בר סימאי נקרא "בנן של קדושים" על שלא הסתכל בצורת מטבע. . אֲבָל כַּיּוֹם שֶׁעוֹלָם הַתּוֹרָה כּוֹרֵעַ תַּחַת מַשָּׂאוֹ, וַעֲמֵלֵי תּוֹרָה רַבִּים מְשַׁוְּעִים לְפַרְנָסָתָם – מָה הַפֶּלֶא שֶׁטְּרוּדִים הָרַבָּנִים כָּל הַיּוֹם בְּעִנְיְנִים הַמְּלֻכְלָכִים הַלָּלוּ?! הָא לְמַדְתָּ, שֶׁגַּם בַּדָּבָר הַזֶּה הִנְחָתָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לַעֲשׂוֹת חִיץ בֵּין הַקֹּדֶשׁ לַחֹל, וְשֶׁלֹּא לְטַמֵּא וּלְחַלֵּל אֶת הַקֹּדֶשׁ בִּדְבָרִים חֲמָרִיִּים וּפְחוּתִים.

רַבִּים הֵם הָאֲנָשִׁים הַתְּמֵהִים לְעַצְמָם וְשׁוֹאֲלִים: לָמָּה לְהַדִּיר אֶת הַנָּשִׁים מִמֶּרְכַּז הָעִנְיָנִים? וּמָה רַע בְּהַכְנָסַת כְּלֵי תִּקְשֹׁרֶת מְסֻיָּמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גַּם תּוֹעֶלֶת רוּחָנִית?

וְהִתְשׁוּבָה לִשְׁאֵלָתָם הִיא אָמְנָם פְּשׁוּטָה, אַךְ לָהֶם יִהְיֶה קָשֶׁה מְאֹד לַהֲבִינָהּ. כֵּיוָן שֶׁרַק מִי שֶׁהוּא בְּגֶדֶר "**קָדֵשׁ**" יָכוֹל לָחוּשׁ אֶת הָרְגִישׁוּת הַיְתֵרָה לִנְקֻדּוֹת אֵלּוּ: רַק אָדָם שֶׁהִנּוֹ שָׁמוּר וְגָדוּר בְּעִנְיְנֵי הַקְּדֻשָּׁה וְהַצְנִיעוּת מֵבִין כַּמָּה הַשְׁלָכוֹת שְׁלִילִיּוֹת יֵשׁ לִרְאִיַּת פְּנֵי אִשָּׁה זָרָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אָדָם הַפָּרוּץ בַּעֲרָיוֹת וְשָׁטוּף בְּתַאֲוֹת נָשִׁים לְעוֹלָם לֹא יָחוּשׁ בָּרְגִישׁוּת הַדָּבָר. כְּדֶגְמַת הַמֻּרְגָּל בְּעִשּׁוּן שֶׁאֵינוֹ מֵרִיחַ אֶת הַסָּרְחוֹן שֶׁבַּסִּיגָרִיָּה, וּכְדֶגְמַת הַבַּדּוּאִי הַמְהַלֵּךְ עַל גַּבֵּי קוֹצִים וַאֲבָנִים וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ דָּבָר. אָז בִּגְלַל שֶׁהֵם שְׁטוּפִים בַּדָּבָר גַּם אֲנִי צָרִיךְ לְהִתְגַּשֵּׁם?! מִי שֶׁהוּא חָלִין יָכוֹל לִיגַּע בְּטָמֵא, אֲבָל סֵפֶר תּוֹרָה -קְדֻשָּׁתוֹ מַבְדִּילָתוֹ מִכָּל דָּבָר זָר!וכמעשה שהיה בגה"צ רבי ירוחם ממיר זצ"ל שביקר בעיר וילנא וראה שם גימנסיא בה לומדים בנים ובנות צעירים בתערובת, ותמה לעצמו: הלא אצלנו בישיבה אם תיכנס אשה אחת להיכל הישיבה לא יוכלו כל מאות הבחורים ללמוד, ואלו לומדים יום יום בתערובת גדולה מבלי שהדבר יפריע להם, הכיצד?! והשיב לעצמו שהיות והתורה היא קדושה, וקדושה לא סובלת טומאה, לכן הדבר יטרידנו, אולם הללו שקועים כל כולם בטומאה, ואם כן לטומאה אין שום בעיה להסתדר עם טומאה נוספת...

וְכֵיצַד יִסְתַּכְּלוּ עַל תּוֹרָתְךָ וּתְפִלָּתְךָ בַּשָּׁמַיִם, כְּשֶׁהִנְּךָ אוֹמְרָהּ מִתּוֹךְ מַכְשִׁיר שֶׁרַק לְפִי כַּמָּה דַּקּוֹת הוֹפִיעוּ בּוֹ כָּל תּוֹעֲבוֹת מִצְרַיִם? הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא כַּפֶּיךָ? הַקְּרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ!מלאכי א', ח'. מוּטָב תִּתְפַּלֵּל **בְּעַל פֶּה** וְלֹא מִתּוֹכוֹ, שֶׁאֵין קֶטֶגוֹר נַעֲשֶׂה סָנֵגוֹרברכות (נ"ט ע"א). , וְקֹדֶשׁ שֶׁנִּגַּע בְּטָמֵא אֵינוֹ רָצוּי לִפְנֵי הַבּוֹרֵא!

לְסִכּוּם: קִבַּלְנוּ לְיָדֵינוּ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה וּטְהוֹרָה, חֵלֶק מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְחוֹבָה עָלֵינוּ לְשָׁמְרָהּ מִכָּל טֻמְאָה, שֶׁחְלִילָה לֹא תַּעֲלֶה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁטֻּמְאָתָהּ בְּשׁוּלֶיהָ וְהַקָּבָ"ה יְסָרֵב לְקַבְּלָהּ בַּחֲזָרָהכמו שכתוב באיכה (א', ט'): "טמאתה בשוליה לא זכרה אחריתה ותרד פלאים אין מנחם לה". . נִשְׁמֹר אֶת הַקְּדֻשִׁים, וְנָרְחִיק אֶת הַדְּבָרִים הַטְּמֵאִים, וּבְכָךְ עוֹד נִזְכֶּה בע"ה לֶאֱכֹל מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁאִסּוּר אֲכִילַת קָדָשִׁים שֶׁנִּטְמְאוּ חָל לֹא רַק עַל הַקְּרָבָן עַצְמוֹ, אֶלָּא גַּם עַל שְׁאָר הַקְּדָשִׁים הַמִּתְלַוִּים עִמּוֹ כְּגוֹן הַלְּבוֹנָה הַנִּקְמֶצֶת עִמּוֹ, וְאַף עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה. וְלַמְרוֹת שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ אֵינָם בְּגֶדֶר מַאֲכָל מִכָּל מָקוֹם לִמְּדוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּתַּלְמוּד שֶׁחִבַּת הַקֹּדֶשׁ מַכְשִׁירָתָם לִיתֵּן עֲלֵיהֶם שֵׁם שֶׁל מַאֲכָל, וּמִמֵּילָא הָאוֹכְלָם בְּטֻמְאָתָם הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב מַלְקוּת.

וְהִנֵּה בְּסֵפֶר "**מִנְחַת חִנּוּךְ**"בסוף באורו למצוה זו. מִסְתַּפֵּק כֵּיצַד יִהְיֶה הַדִּין בְּאוֹכֵל מִן הַחֲלָקִים שֶׁאֵינָם עוֹלִים עִם הַקָּרְבָּן לַמִּזְבֵּחַ אֶלָּא מוּסָרִים מִמֶּנּוּ קֹדֶם הַקְרָבָתוֹ כְּגוֹן **עֻצְמוֹתָיו** וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן, הַאִם גַּם בָּהֶם יִתְחַיֵּב עַל אֲכִילָתָם אוֹ לֹא?

וְהֵבִיא אֶת דַּעַת **הַצַּלַ"ח** שֶׁכָּתַב שֶׁחִבַּת הַקֹּדֶשׁ מַכְשֶׁרֶת כָּל מַה שֶּׁקְּשׁוּר לַקֹּדֶשׁ וְהוֹפַכְתּוֹ לְהִקָּרֵא "**מַאֲכָל**" אַף שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה לַמִּזְבֵּחַ וְאֵינוֹ נֶאֱכָלוהוכיח דבריו מדין נותר, עיין שם בדבריו. , וּמִמֵּילָא גַּם עַל דְּבָרִים כְּגוֹן אֵלּוּ יִתְחַיֵּב אָדָם מַלְקוּת. אוּלָם לַהֲלָכָה הִכְרִיעַ הַמְּנָחַת חִנּוּךְ שֶׁרַק דָּבָר הַנֶּאֱכָל לַמִּזְבֵּחַ חִבַּת הַקֹּדֶשׁ מַכְשַׁרְתּוֹ לְהֶחָשֵׁב כְּנֶאֱכָל לָאָדָם וּלְחַיְּבוֹ, אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָל לֹא לָאָדָם וְלֹא לַמִּזְבֵּחַ לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר בּוֹ "חִבַּת הַקֹּדֶשׁ מַכְשַׁרְתּוֹ", וְהָאוֹכְלוֹ בְּטָמְאָה אֵינוֹ חַיָּב מַלְקוֹת. ע"ש נִמּוּקָיו וּטְעָמָיו לַדָּבָר.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר אֲכִילַת קֳדָשִׁים שֶׁנִּטְמְאוּ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**אִמְרַת הַצְּרוּפָה**"על תרי"ג מצוות, בבאור מצוה זו. שֶׁכָּתַב שֶׁעִקַּר עִנְיַן הַקְּרֻבַּת הַקָּרְבָּן וַאֲכִילָתוֹ הוּא תִּקּוּן לְחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְהִנֵּה בְּכָל מָקוֹם בּוֹ יֵשׁ כְּנִיעָה לַסִּטְרָא אַחֲרָא מִיָּד הַקְּדֻשָּׁה נֶעֱלֶמֶת וּבוֹרַחַת, בְּבְחִינַת "אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִים לָדוּר בְּכְפִיפָה אַחַת"ראה סוטה (ה' ע"א) ויבמות (קי"ב ע"ב). . כֵּיוָן שֶׁהַקְּדֻשָּׁה טִבְעָהּ לִשְׁכֹּן בָּעֲלִיּוֹנִים, וְכָל מַה שֶּׁיּוֹרֶדֶת לְבֵין הַתַּחְתּוֹנִים הוּא רַק לְאַחַר הֶכָּנָה רַבָּה וְטָהֳרָה יְתֵרָה הַמְזַמֶּנֶת לַקְּדֻשָּׁה מָקוֹם הָרָאוּי לִשְׁרוֹת בּוֹ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשָׂעָה שֶׁהַטֻּמְאָה מִתְקָרֶבֶת וְנִכְנֶסֶת - מִיָּד הַקְּדֻשָּׁה פּוֹרַחַת וּמִסְתַּלֶּקֶת.

וְלָכֵן בְּשָׂעָה שֶׁנִּטְמָא הַקָּרְבָּן מִסִּבָּה כָּל שֶׁהִיא מִיָּד הַקְּדֻשָּׁה מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, וְיוֹתֵר אֵין בַּאֲכִילָתוֹ שׁוּם תּוֹעֶלֶת אוֹ תִּקּוּן, אֶלָּא אַדְרַבָּה נִדְבֶּקֶת נִשְׁמַת הָאוֹכֵל בַּסִּטְרָא אַחֲרָא הַשּׁוֹרָה עָלָיו וּמְטַמֵּאת נַפְשׁוֹ. וְנִרְמָז הַדָּבָר בַּכְּתוּבִים שֶׁכֵּן כָּתוּב "**וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא**" מַה שֶּׁעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא "**שֶׁאִם בָּא הָרַע יְגָרֵשׁ כָּל טוֹב**". עכת"ד.

מצוה קמ"ו: שרפת בשר קדשים שנטמא

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא... בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף"ויקרא ז', י"ט. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בִּרְשׁוּתוֹ קָרְבָּן אוֹ מִנְחָה מִן הַקֳּדָשִׁים שֶׁנִּטְמְאוּ לִשְׂרָפָם בָּאֵשׁ כְּדִינָם: אִם הָיָה הַקָּרְבָּן **מִקָּדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים** וְנִטְמָא בְּתוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ – שׂוֹרְפִים אוֹתוֹ הַכֹּהֲנִים בְּבֵית הַדֶּשֶׁן הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה בָּעֲזָרָה. וְאִם נִטְמָא מִחוּץ לְמִקְדָּשׁ – לֹא יַכְנִיסוּהוּ בְּטֻמְאָתוֹ אֶלָּא יִשְׂרְפוּהוּ בַּחוּץ. וְאִם הָיָה מִן **הַקֳּדָשִׁים הַקַּלִּים** שׂוֹרְפִים אוֹתוֹבְּעֲלִיּוֹ בְּבֵיתָם מחלוקת התנאים בשקלים (פרק ח' הלכה ג') ונפסק כרבי עקיבא. ראה ברמב"ם הלכות פסולי המוקדשין (פרק י"ט הלכה ו'). .

וְנִתְבָּאֵר בַּתַּלְמוּד, שֶׁמִּשָּׁעָה שֶׁנִּטְמָא בְּשַׂר הַקֳּדָשִׁים אֵין יוֹתֵר צֹרֶךְ לְשָׁמְרוֹ שֶׁלֹּא יִטָּמֵא בְּטֻמְאָה חֲמוּרָה יוֹתֵר תּוֹךְ כְּדֵי שְׂרֵפָתוֹ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, אֶלָּא רַשָּׁאִים לְשָׂרְפוֹ אַף יַחַד עִם דָּבָר אַחֵר שֶׁנִּטְמָא בְּטֻמְאָה חֲמוּרָה יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כֵּיוָן שֶׁאֵין נִזְהָרִים אֶלָּא עַל הַטָּהוֹר שֶׁלֹּא יִטָּמֵא וְלֹא עַל הַטֻּמְאראה פסחים (י"ד ע"א) במשנה ובגמרא שם, והובא ברמב"ם בהלכותיו (שם). .

וּמִי שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ בְּשַׂר קָדָשִׁים שֶׁנִּטְמָא וְלֹא שָׂרְפוֹ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – בְּלִי זִיּוּפִים!

כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ מַכִּיר וּמוֹקִיר אֶת הַמַּשָּׂג "קָדֵשׁ". מִלָּה זוֹ מְעוֹרֶרֶת בְּלִבֵּנוּ רְגָשׁוֹת רוֹמְמוּת וְהַעֲרָכָה, הֶבֵט חִיּוּבִי וְעֵרֶךְ עֶלְיוֹן לְכָל אֲשֶׁר מֻגְדָּר בִּתְחוּמֵי הַקֳּדָשִׁים. וְהִנֵּה בְּמִצְוָה דָּנָן נִצְטַוִּינוּ לְטוֹל אֶת אוֹתוֹ בָּשָׂר מְקֻדָּשׁ, מִתּוֹכְכֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, **וּלְשָׂרְפוֹ וּלְאַבְּדוֹ בָּאֵשׁ**. מַדּוּעַ?! לָמָּה לֹא לְקָבְרוֹ דֶּרֶךְ כָּבוֹד, אוֹ לְהַנִּיחוֹ עַד שֶׁיִּתְכַּלֶּה מֵאֲלָיו? הֲרֵי סוֹף סוֹף קָדוֹשׁ הוּא, וְאִם כֵּן מַדּוּעַ לְנַהֵג בּוֹ בְּבִזָּיוֹן?!

תְּשׁוּבָה לְכָךְ נוֹכֵל לְקַבֵּל בע"ה מִדִּין שֶׁהֶזְכֵּר **בַּתַּלְמוּד** וְנִפְסַק **בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ**: "אָמַר רַב נַחְמָן: סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁכָּתְבוֹ מִין - יִשָּׂרֵף"ראה גיטין (מ"ה ע"ב) ושלחן ערוך יורה דעה (ריש סימן רפ"א). ועיין בראשונים ובאחרונים שם מהי הגדרת "מין". . **הַשְׁמַעְתֶּם**?! סֵפֶר תּוֹרָה, עִם כָּל הָאֲזְכָּרוֹת וּשְׁמוֹת הַוְיָ"ה שֶׁבּוֹ, בְּמָקוֹם לְנָשְׁקוֹ וּלְחַבְּקוֹ – חוֹבָה לְהַשְׁלִיכוֹ אֶל תּוֹךְ מַאֲכֶלֶת אֵשׁ וּלְשָׂרְפוֹ. זֶהוּ גּוֹרָלוֹ שֶׁל קֹדֶשׁ שֶׁנַּעֲשָׂה בְּטֻמְאָה, שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶהוּ גַּם כֵּן סוֹפוֹ שֶׁל בְּשַׂר קָדָשִׁים שֶׁנִּטְמָא, וְלֹא נִשְׁמַר בִּקְדֻשָּׁתוֹ. לֹא לִקְבֹּר, לֹא לִגְנֹז, לִשְׂרֹף! שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ זֵכֶר! כִּי עֶצֶם הַשְּׁאֵרוּתוּבָעוֹלָם מְהַוֶּה לָנוּ לְרוּעַ.

בַּשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת קָמוּ לָהֶם בְּנֵי בְּלִיַּעַל פּוֹרְקֵי עֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹות, וְהִצִּיבוּ לְעַצְמָם מַטָּרָה וְיִעוּד בָּעוֹלָם: לְלַמֵּד "**קַבָּלָה לָעָם**". לֹא אַנְגְלִית וְלֹא חֶשְׁבּוֹן, לֹא דְּרָמָה וְלֹא בִּשּׁוּל, מִכָּל מִקְצוֹעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לֹא מָצְאוּ לְנָכוֹן אֶלָּא לִשְׁלֹחַ יָד בַּקֳּדָשִׁים וּלְטַמְּאָם בִּידֵיהֶם הַמְגֹאָלוֹת. יָדַיִם הַמְחֻלָּלוֹת שַׁבָּת, פֶּה הַנּוֹשֵׁק לָעֲרָיוֹת, רַגְלַיִם הַמְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה – אֵלּוּ הֵם הַמְבַקְּשִׁים לַעֲסֹק בַּקֳּדָשִׁים וּלְהַעֲבִירָם לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים. מַה דִּינָם? אוּלַי נָקְרֵבֵם, אוּלַי נָדוּן לְכַף זְכוּת, אוּלַי נִקַּח מֵהֶם (חָלִילָה) אֶת הַטּוֹב, אוּלַי פְּשׁוּט נִשְׁתֹּק וְנִתְעַלֵּם? לֹא וְלֹא! מִצְוֹת הַתּוֹרָה הִיא שֶׁקְּדֻשִּׁים שֶׁנִּטְמְאוּ יִשָּׂרְפוּ, וְסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁכָּתְבוֹ מִין יִשָּׂרֵף, וְכָךְ הוּא גַּם כֵּן דִּינָם שֶׁל חִבּוּרִים מְפֻקְפָּקִים וְחַסְרֵי דָּת וְדִין.

יוֹתֵר מִכָּךְ הִגְדִּילוּ לַעֲשׂוֹת בְּנֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם הַמִּתְאַוִּים לְהִדָּמוֹת לָאֻמָּה הַקְּדוֹשָׁה, אֶלָּא שֶׁכְּדֶרֶךְ בִּלְעָם אֲבִיהֶם מְבַקְּשִׁים הֵם לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה זִמְרִי וְלִטּוֹל שָׂכָר כְּפִינְחָסראה סוטה (כ"ב ע"ב) שזוהי דרכם של החנפים, וכך אמרו על בלעם שביקש "תמות נפשי מות ישרים ותהי

אחריתי כמוהו". , לְהַמְשִׁיךְ בְּאוֹתָם וּלְהִתְהַדֵּר בְּכֶתֶר הַיַּהֲדוּת, עַל כֵּן מָה עָשׂוּ? לָקְחוּ אֶת הַיַּהֲדוּת בִּשְׁמָהּ וְהַלְבִּישׁוּ לָהּ חֻקִּים קַלִּים וְנוֹחִים – "**רֶפּוֹרְמָה יְהוּדִית**". הֲיֵשׁ יוֹתֵר שָׂפָל וְנִבְזֶה מֵהֶם?! וְיהוּדִים תְּמִימִים הַמִּתְקַשִּׁים בְּמִדַּת מָה לְהִתְקָרֵב לְשָׁרְשֵׁי יַהֲדוּתָם, הוֹלְכִים שׁוֹלֶל אַחַר אוֹתָם מְטַמְּאֵי הַקֳּדָשִׁים וְנִמְשָׁכִים אַחַר בֵּית הַכְּנֶסֶת הַמְעֹרָב שֶׁלָּהֶם וְאַחַר הַהִתְבּוֹלְלוּת הַמַּחְרִידָה שֶׁבְּקִרְבָּם. גַּם אֶת אֵלּוּ מִצְוָה עָלֵינוּ לְרַדֵּף וְלַהֲדֹף עַד חָרְמָה, וְכָל כִּתְבֵיהֶם וְחֻפְצֵיהֶם טְעוּנִים שְׂרֵפָה יַחַד עִם שְׁמוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּתוֹכָם(ראה פתחי תשובה וברכי יוסף (ריש סימן רפ"א). .

כְּךָ מוּבָא בַּסְּפָרִים מָשָׁל עַל **הַכֶּלֶב** שֶׁחָפַץ מְאֹד לִהְיוֹת כְּחַיּוֹת הַיַּעַר, הָאֲרִי וְהַנָּמֵר וְהַבַּרְדְּלָס, שֶׁהַכֹּל יְרֵאִים וּמְפַחֲדִים מֵהֶם, וְחִתָּתָם נְתוּנָה עַל כָּל הַסּוֹבְבִים. עַל כֵּן תְּפָרָה לוֹ אִמּוֹ חֲלִיפָה מֵעוֹר הַפִּיל וְהָאֲרִי, מִפְּרוַת הַדֹּב וְהַלְּבִיאָה, עַד שֶׁכָּל כֻּלּוֹ הָיָה מְעֻטָּף בְּכָל סוּגֵי הַחַיּוֹת הַטּוֹרְפוֹת וְהַמְאֵימוֹת. יָצָא הַבָּחוּר אֶל מַעֲמַקֵּי הַיַּעַר, וּלְפֶתַע פָּגְשׁוּ הַשּׁוּעָל וּשְׁאָלוֹ: מִי אַתָּה?! הִצְבִּיעַ הַכַּלְבָּלָב עַל עוֹר הַפִּיל וְאָמַר: "**אֲבִי הָיָה פִּיל**", אֲבָל הַשּׁוּעָל שָׁב וּשְׁאָלוֹ: "מִי אַתָּה?!" הִצְבִּיעַ הַכַּלְבָּלָב עַל פִּרְוַת הָאֲרִי וְאָמַר: "**סָבִי הָיָה אַרְיֵה**", אַךְ הַפַּעַם שְׁאָלוֹ הַשּׁוּעָל בְּתַקִּיפוּת: "אֱמֹר לִי מִי אַתָּה!!!" וְהַכַּלְבָּלָב הַבָּהוּל עָנָהוּ בְּבוּשָׁה: "**אֲנִי כֶּלֶב**..." וְהַמֶּסֶר בָּרוּר: כֶּלֶב – נִשְׁאַר כֶּלֶב...

וּכְמַעֲשֶׂה אוֹתָם שְׁפָלִים, כָּךְ מְבַקֵּשׁ הַיֵּצֶר לְהַכְשִׁילֵנוּ וּלְלַכְדֵנוּ בִּרְשָׁתוֹ: נָכוֹן שֶׁהַחֲזִיר טָמֵא בְּהֵיוֹת שֶׁאֵינוֹ מַעֲלֶה גֵּרָה, אֲבָל אִם רַק נִגְרַם לוֹ לְהַקִּיא אֶת מַאֲכָלוֹ – הֲרֵי שֶׁהַפַּכְנוּהוּ לְטָהוֹר, הֲלֹא כֵּן?! וְאִם חָפֵץ אַתָּה לִשְׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ מִבְּנֵי עַמֵּנוּ – הַגֵּשׁ מִסְמָכִים לְבַקֵּשֶׁת "**גִּיּוּר מְקֻצָּר**" וְהִנֵּה בַּת יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁרָה, לֹא?! כָּךְ הוּא הַדָּבָר גַּם בְּאוֹתָם הַמְבַקְּשִׁים לְהַתִּיר אֶת קְשׁוּרֵי הָ"אִינְטֶרְנֶט" בְּמַעֲטֶה שֶׁל "יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים טוֹבִים" וַ"אֲנִי מִתְחַזֵּק מִזֶּה" וְ"זֶה לְצֹרֶךְ פַּרְנָסָה". הַחֲזִיר נִשְׂאָר **טָמֵא**, וְהַנַּעֲרָה נִשְׂאֶרֶת **גּוֹיָה**, וְהָאִינְטֶרְנֶט נִשְׂאָר **אָסוּר**. דָּבָר לֹא הִשְׁתַּנָּה. בִּמְקוֹם לְחַפֵּשׂ אֵיךְ **לְטַהֵר אֶת הַשֶּׁרֶץ** נִתְעַסֵּק **בְּלִשְׁמֹר אֶת הַקֳּדָשִׁים**, וּלְמַגֵּר כָּל פִּרְצָה מִמַּחֲנֵנוּ, וּלְכַלּוֹת כָּל טֻמְאָה מִמִּשְׁכָּנֵנוּ, וְטוֹב לָנוּ בָּזֶה וּבַבָּא.

דְּרוֹשׁ וְחַדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד מְבֹאָר שֶׁיֶּשְׁנָם כַּמָּה דְּבָרִים הָאֲסוּרִים בַּהֲנָאָה מִן הַתּוֹרָה שֶׁצִּוּוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל **לְקָבְרָם** בָּאֲדָמָה. וְטַעַם מִצְוָה זוֹ מֻחָשָׁשׁ שֶׁמָּא יָבוֹאוּ הַבְּרִיּוֹת לִשְׁכֹּחַ אוֹ לִטְעוֹת וְלֵהָנוֹת מֵהֶם, מַה שֶּׁגּוֹבֵל בְּאִסּוּר תּוֹרָה. וּמְצֻוֶּה זוֹ חָלָה עַל כַּמָּה וְכַמָּה דְּבָרִים כְּגוֹן: שׁוֹר הַנִּסְקָל, וְעֶגְלָה עֲרוּפָה, וּשְׂעַר נָזִיר שֶׁנִּטְמָא, וּפֶטֶר חֲמוֹר שֶׁעֲרָפוֹ, וְתַעֲרֹבֶת בָּשָׂר בְּחָלָב וְעוֹדראה משנה

בתמורה (ל"ג ע"ב) וספר החינוך (בבאור מצוה זו) ורמב"ם הלכות פסולי המוקדשין (פרק י"ט הלכה י"א). ועיין במנחת חינוך שדן האם מצות קבורה באלו היא מדאורייתא או מדרבנן ואכמ"ל. .

וְאִם רָצָה אָדָם לְשַׁנּוֹת וְלִשְׂרֹף אֶת הַנִּקְבָּרִים אוֹ לְקִבֹּר אֶת הַנִּשְׂרָפִים – אֵינוֹ רַשַּׁאי, אֶלָּא בְּכָל אֶחָד יִנָּהֵג כְּדִינוֹתמורה (שם ל"ד ע"א) ורמב"ם (שם הלכה י"ד), עיין שם בטעם הדבר. .

בְּסוֹד עֶבְדֶּיךָ

בְּבֵאוּר מִצְוֹת שְׂרֵפַת קָדָשִׁים שֶׁנִּטְמְאוּ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **להרה"ק מִקְאַמְארְנָא** זִיעָ"א בְּסִפְרוֹ "**הֵיכַל הַבְּרָכָה**"פרשת צו. שֶׁכָּתַב שֶׁאִם נִטְמָא בְּשַׂר הַקָּרְבָּן אֲזַי נִדְבָּקִים בּוֹ הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַחִיצוֹנִים וְיוֹנְקִים מִקְדֻשָּׁתוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ לְשָׂרְפוֹ בָּאֵשׁ שֶׁפְּעָלָתָהּ לְכַלּוֹת וּלְהַפְרִיד אֶת הַקְּלִפּוֹת שֶׁנֶּאֱחֲזוּ בַּקָּרְבָּן וּלְהָסִירָן מֵעָלָיו.

וּכְמוֹ בַּקָּרְבָּן כָּךְ יֵשׁ לְאָדָם לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְטַמֵּא אֶת **גּוּפוֹ** וְאֶת בְּשַׂר בְּרִית הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ בְּטֻמְאַת קֶרִי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִטְמָא הַלְּבוּשׁ הָרוּחָנִי שֶׁל נִשְׁמָתוֹ וְנִדְבָּקִים בּוֹ הַחִיצוֹנִים וְיוֹנְקִים מִכֹּחַ קְדֻשָּׁתוֹ, וְאַף זֶה תַּקָּנָתוֹ עַל יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁתְּכַלֶּה וְתַפְרִיד אֶת הַטֻּמְאָה מֵעָלָיו. וְאִם זָכָה אֲזַי אֵשׁ הַתּוֹרָה וְאַהֲבַת ה' וְאֵשׁ הַסְּגוּפִים וְהַתַּעֲנִיּוֹת הִיא שֶׁתְּסִיר אֶת הַקְּלִפּוֹת מֵעָלָיו, אֲבָל אִם לֹא אֲזַי הָאֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנֹּם הִיא זוֹ שֶׁתְּכַלֶּה וְתָסִיר אֶת הַטֻּמְאָה מֵעָלָיו, וְתַשְׁאִיר אוֹתוֹ עִם לְבוּשׁ זַךְ וְנָקִי וְטָהוֹר.

מצוה קמ"ז: שלא לאכל חלב

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז לֹא תֹאכֵלוּ"ויקרא ז', כ"ג. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה לְבַל יֹאכַל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל מֵחֶלְבָּם שֶׁל הַשּׁוֹר אוֹ הַכֶּבֶשׂ אוֹ הָעֵז, בֵּין כְּשֵׁרוֹת אוֹ טְרֵפוֹת אוֹ נְבֵלוֹת. **וּבִשְׁלשָׁה** מְקוֹמוֹת נִמְצָא הַחֵלֶב: עַל הַקֶּרֶב, וְעַל הַכְּלָיוֹת, וְעַל הַכְּסָלִים, וְנוֹסְפוּ עֲלֵיהֶם חוּטִים וּקְרוּמִים שֶׁל חֵלֶב הַמְפֻזָּרִים בְּמָקוֹמוֹת מְסֻיָּמִים בְּגוּף הַבְּהֵמָה, שֶׁגַּם אוֹתָם יֵשׁ לְנַקֵּר וּלְהָסִיר, כַּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִיםמשנה ריש כריתות, ורמב"ם פרק שביעי מהלכות מאכלות אסורות, ושלחן ערוך יורה דעה (סימן ס"ד), עיין שם באורך בבאור החלבים והקרומים והגידים הדורשים ניקור. . אֲבָל הָאַלְיָה עַל אַף שֶׁמְּכֻנָּה בַּתּוֹרָה בִּלְשׁוֹן "חֵלֶב" מִכָּל מָקוֹם מֻתֶּרֶת בַּאֲכִילָהכן מבואר בכריתות (ד' ע"א), והובא להלכה ברמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק ז' הלכה ה') ובשלחן ערוך (שם סעיף ה'). .

כָּל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׁלשׁ הַבְּהֵמוֹת הַלָּלוּ, אֲבָל חֵלֶב שְׁאָר הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת הֲרֵי הוּא מֻתָּר בַּאֲכִילָה. וְכֵן נִתְבָּאֵר בַּתַּלְמוּד שֶׁבְּאֵם שָׁחֲטוּ אַחַת מִשְּׁלשׁ הַבְּהֵמוֹת הַלָּלוּ וְנִמְצָא בִּבְטְנָהּ

שְׁלִיל, הַיְנוּ עֻבָּר, וַעֲדַיִן לֹא כָּלוּ לוֹ חֳדָשָׁיו אֲזַי חֶלְבּוֹ מֻתָּר בָּאֲכִילָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא **כְּאֵיבָר מְמֻנֶּה** וְאֵינוֹ יָלוּד בִּפְנֵי עַצְמוֹחולין (ע"ד ע"א) וברמב"ם (שם) ובשלחן ערוך יורה דעה (סימן ס"ד). וגבי עובר שכלו לו חדשיו עיין לקמן בחלק הדרוש. .

וְאִם עָבַר אָדָם וְאָכַל בְּמֵזִיד כַּזַּיִת מִן הַחֲלָבִים הָאֲסוּרִים הֲרֵי זֶה חַיָּב כָּרֵת, וְעָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מַלְקוֹת. וְאִם אָכָלוֹ בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבַּן חַטָּאת קְבוּעָהמשנה בריש כריתות, וברמב"ם (שם). .

רָמַז הַכָּתוּב – מוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה

כָּל הַלָּמֵד אֶת דִּינֵי הַחֵלֶב הָאָסוּר וְאָפְנֵי הֶסָּרָתוֹ, נוֹכַח לָדַעַת שֶׁמִּלְאכָה סְבוּכָה וּמְרֻבָּה מוּטֶלֶת עָלֵינוּ בְּטֶרֶם נֹאכַל אֶת אוֹתוֹ בָּשָׂר. שִׁכְבוֹת הַחֵלֶב פְּרוּשׁוֹת בַּחֲלָקִים רַבִּים בְּגוּף הַבְּהֵמָה, וּמֵהֶן יוֹצְאִים גִּידִים וְחוּטִים רַבִּים הַמִּסְתַּבְּכִים וּמִסְתַּעֲפִים בְּתוֹכְכֵי אֵיבְרֵי הַבְּהֵמָה, וְאֶת כָּל אֵלּוּ דּוֹרֶשֶׁת מֵאִתָּנוּ הַתּוֹרָה לְחַטֵּט וּלְנַקֵּר וּלְהָסִיר, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן הַבְּהֵמָה רְאוּיָה לְמְלִיחָה וּלְבִשּׁוּל וְלַאֲכִילָה.

כֵּיוֹם רוֹב רַבָּנוּ מְקַבְּלִים אֶת הַבָּשָׂר לְבֵיתֵנוּ לְאַחַר שֶׁהוּא כְּבָר מְנֻקָּר וּמֻכְשָׁר כְּדַת וְכַדִּין, אַךְ אֵלּוּ הָעוֹסְקִים בְּמְלֶאכֶת הַנִּקּוּר יוֹדְעִים נֶאֱמָנָה כִּי לֹא פָּשׁוּט הַדָּבָר לְהַכְשִׁיר בְּהֵמָה לַאֲכִילָה. זֶהוּ תַּהֲלִיךְ **אָרֹךְ וְקַפְדָנִי וּמְיֻגָּע** בּוֹ יֵשׁ לְזַהוֹת וּלְהַבְדִּיל אֵיזֶהוּ גִּיד הָאָסוּר וְאֵיזֶהוּ גִּיד הַמֻּתָּר, עַד אֵיזֶה עֹמֶק יֵשׁ לְחַטֵּט וּמֵהֵיכָן כְּבָר אֵין צֹרֶךְ לְהַעֲמִיק, מַהוּ שֶׁמָּן הַמֻּתָּר וּמַהוּ חֵלֶב הָאָסוּר, וְכֵן הָלְאָה יְדִיעוֹת רַבּוֹת וּמְרֻבּוֹת בְּהַכְשָׁרַת בָּשָׂר הַבְּהֵמָהראה כל זאת בשלחן ערוך יורה דעה (סימן ס"ד). .

גַּם אָנוּ **בְּנֵי הָאָדָם** נִדְמִים בְּמִדַּת מָה לִבְהֵמָה: אָנוּ אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים כִּבְהֵמָה, פָּרִים וְרְבִים כַּבְּהֵמָה, וְאַף מוֹצִיאִים אֶת מוֹתְרֵי גּוּפֵנוּ כִּבְהֵמָה. אֶלָּא שֶׁאֶת הַ"בְּהֵמָה" הַזּוֹ עָלֵינוּ לֹא רַק לְהַכְשִׁיר לַאֲכִילָה, אֶלָּא לְהַעֲלוֹתָהּ לְדַרְגַּת "**אָדָם**" הַדּוֹמֶה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. שֶׁכֵּן הָאָדָם יֵשׁ לוֹ דַּעַת כְּמַלְאָכִים, וּמְהַלֵּךְ בְּקוֹמָה זְקוּפָה כְּמַלְאָכִים, וּמְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמַלְאָכִיםראה חגיגה (ט"ז ע"א). , מַה שֶּׁמְּוֹרֶה וּמוֹכִיחַ כִּי יְעוּד וְתַכְלִית מְסֻיֶּמֶת יֵשׁ לְכֻלָּנוּ בַּחַיִּים: **לְהַגִּיעַ לְדַרְגַּת הַמַּלְאָכִים**.

וּכְשֵׁם שֶׁמַּטָּל עַל הַמְנַקֵּר לַעֲמֹל וְלִטְרֹחַ בַּהֲסָרַת כָּל הַחֲלָקִים הָאֲסוּרִים מִגּוּף הַבְּהֵמָה, כָּךְ מוּטָל עַל כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ לַעֲמֹל כָּל חַיֵּינוּ יוֹמָם וְלַיְלָה בַּעֲקִירַת הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת וְהַטְּבָעִים הָרָעִים שֶׁנִּשְׁתָּרְשׁוּ בְּתוֹכֵנוּ וְכָבְשׁוּ אֶת נַפְשֵׁנוּ. וּמִבְּלִי הֶסָּרַת וְהַפְרָדַת כָּל הַחֲלָקִים הָרָעִים הַלָּלוּ מִקִּרְבֵּנוּ – גַּם הַיְהוּדִי הַכָּשֵׁר בְּיוֹתֵר שֶׁכָּלוּ תּוֹרָה וּמִצְוֹות לֹא יַעֲלֶה עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם.

כְּךָ הָיָה אוֹמֵר מְיַסֵּד תְּנוּעַת הַמוּסָר הַגה"ק **רַבִּי יִשְׂרָאֵל סָלַנְטֶר** זִיע"א: הַמַּהֲרַ"ל מִפְּרָאג בָּרָא גֹּלֶם, וְזֶהוּ פֶּלֶא גָּדוֹל וְעָצוּם. אֲבָל פִּי כַּמָּה גָּדוֹל הוּא הַפֶּלֶא לַהֲפֹךְ אֶת הַחֹמֶר הַגַּשְׁמִי שֶׁל הָאָדָם וְלִיצֹר מִמֶּנּוּ "**בֶּן אָדָם**"כן הובא משמו בספר "המאורות הגדולים". . וְשֶׁלֹּא נִטְעֶה לֶחֱרַע לַחֲשֹׁב שֶׁמְּלָאכָה קַלָּה הִיא זוֹ, מַמָּשׁ לֹא. כַּמָּה קָשֶׁה יִהְיֶה לָאָדָם לַהֲפֹךְ אֶת בִּגְדּוֹ **בִּהְיוֹתוֹ לָבוּשׁ בּוֹ** – כְּךָ קָשֶׁה הַדָּבָר וְיוֹתֵר בִּשְׁבִירַת וּבַהֲפִיכַת הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁבְּקִרְבֵּנוּ: הַקִּנְאָה וְהַשִּׂנְאָה וּרְדִיפַת הַכָּבוֹד וְכָל יֶתֶר הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת עֲלֵיהֶן הֻזְהַרְנוּ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, לְחַטֵּט וְלָתוּר אַחַר כָּל טֶבַע רַע שֶׁבְּנַפְשֵׁנוּ, לְעָקְרוֹ וּלְשָׁרְשׁוֹ מִבְּלִי הַשְׁאִיר לוֹ שְׁרִיד וּפָלִיט. אֶת כָּל שְׁנוֹת חַיֵּינוּ קִבַּלְנוּ עֲבוּר מְלָאכָה זוֹ, מַה שֶּׁמַּעִיד וּמוֹכִיחַ עַד כַּמָּה הִיא קָשֶׁה וּסְבוּכָה.

אָז אוּלַי נַנִּיחַ לְעַצְמֵנוּ וְזֶהוּ? נִסְתַּדֵּר עִם מִי שֶׁאֲנַחְנוּ וְעִם מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ? עַל כָּךְ כּוֹתֵב רַבֵּנוּ **הַגְרָ"א** זַצַ"ל בִּפְתִיחַת סִפְרוֹ "**אֶבֶן שְׁלֵמָה**" בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: "כָּל עֲבוֹדַת ה' תְּלוּיָה **בְּתִקּוּן הַמִּדּוֹת**, וְכָל הַחֲטָאִים מֻשְׁרָשִׁים **בַּמִּדּוֹת הָרָעוֹת**, וְעִקַּר חִיּוּת הָאָדָם אֵינָהּ אֶלָּא לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד בִּשְׁבִירַת הַמִּדּוֹת, **וְאִם לָאו – לָמָּה לוֹ חַיִּים**?!"וזהו מה שכתוב במשלי (ד', י"ג): "החזק במוסר אל תרף נצרה כי היא חייך". . רוֹאִים אָנוּ בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם הַהוֹלְכִים וּבָאִים, קְמִים וישְׁנִים, נוֹלָדִים וּמֵתִים, חֶלְקָם אַף מְסֻגָּלִים לְעַצְמָם זְכֻיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְווֹת וּשְׁמָם כְּשֵׁם הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, אַךְ עֲבוֹדַת ה' אֲמִתִּית **רְחוֹקָה מֵהֶם** כִּרְחֹק מִזְרָח מֵהַמַּעֲרָב. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאָדָם הוּא דַּוְקָא בָּאֲמוּר לְעֵיל: בְּבִטּוּל הַגַּאֲוָה שֶׁבְּלִבּוֹ, וּבְשִׁמְחָה בְּהַצְלָחַת חֲבֵרוֹ, וּבְהִתְרַגְּלוּת בְּמִדַּת הַנְּתִינָה וְהַהַעֲנָקָה – אֵלּוּ מַטָּרוֹת חַיָּיו, וּבִלְעֲדֵיהֶן הֶחְמִיץ הָאָדָם אֶת תַּכְלִית בִּיאָתוֹ לְעוֹלָם.

כְּךָ מוּבָא בַּמִּדְרָשׁ אוֹדוֹת **אַבְרָהָם אָבִינוּ** ע"ה, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁרָאָה אֶת שִׁלְשֶׁת הָאֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו אָמַר לְעַצְמוֹ: אִם אֲנִי רוֹאֶה שֶׁשְּׁכִינָה מַמְתֶּנֶת עֲלֵיהֶם – יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם **גְּדוֹלִים**, וְאִם אֲנִי רוֹאֶה שֶׁהֵם חוֹלְקִים כָּבוֹד זֶה לָזֶה - יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם **מְהֻגָּנִים**, כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתָם חוֹלְקִים כָּבוֹד זֶה לָזֶה יָדַע שֶׁהֵם מְהֻגָּנִים וְהִכְנִיסָם(ראה מדרש רבה בראשית (מ"ח, ט'). וראה בספר "שיחות מוסר" להג"ר חיים שמואלביץ זצ"ל שהביא רעיון זה. . וּמִדְּבָרִים אֵלּוּ אָנוּ לְמֵדִים שֶׁגַּם אִם הָיָה רוֹאֶה אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהַשְּׁכִינָה מַמְתֶּנֶת עֲלֵיהֶם, וּבְוַדַּאי אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים וַחֲשׁוּבִים הֵם עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁהַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, עִם כָּל זֹאת **לֹא הָיָה מַסְכִּים לְהַכְנִיסָם לְבֵיתוֹ**, עַד שֶׁרָאָה שֶׁהֵם נוֹהֲגִים כָּבוֹד זֶה בָּזֶה מַה שֶּׁמּוֹכִיחַ שֶׁהֵם מְהֻגָּנִים וּמְיֻשָּׁרִים בְּמִדּוֹתֵיהֶם, וְרַק אָז אָבָה לְהַכְנִיסָם וּלְקַבְּלָם לְאוֹרְחִים. וְזֶה הַפֶּלֶא וְהַפֶּלֶא!

הָאָדָם מִטְבָּעוֹ אֵינוֹ אוֹהֵב לְהִתְיַגֵּעַ. אוֹהֵב הוּא אֶת הַמְּנוּחָה וְהָרֹגַע, אֶת הַקַּל וְהַנָּעִים, וְאֵין יוֹתֵר קַל וְנוֹחַ מִלִּדְבֹּק בִּטְבָעֵינוּ וּבְמִדּוֹתֵינוּ עִמָּן נוֹלַדְנוּ. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְיָדֵינוּ נִסָּיוֹן שֶׁל

שְׁבִירַת הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת כְּגוֹן **וּתְוֹר** לְבֶן אוֹ לְבַת הַזּוּג שֶׁלְּנוּ עַל דָּבָר מְסֻיָּם הַנּוֹגֵד אֶת רְצוֹנֵנוּ, אוֹ **הַבְלָגָה** עַל זְלְזוּל אוֹ כְּפִיּוּת טוֹבָה כְּלַפֵּינוּ, מִיָּד מִתְעוֹרֵר בָּנוּ הַחֵשֶׁק הָרַע לְלֶכֶת אַחַר מִדּוֹתֵינוּ הַמֻּשְׁחָתוֹת. אַךְ דַּוְקָא שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יוֹשֵׁב וּמְסְתַּכֵּל עָלֵינוּ בְּעַיִן פְּקוּחָה: הַאִם יַעֲמֹד זֶה בְּנִסָּיוֹן שֶׁשָּׂלַחְתִּי לוֹ? הַאִם יִתְגַּבֵּר עַל הַמִּכְשׁוֹל שֶׁהִצַּבְתִּי בְּפָנָיו? הֲבֵן: לֹא סְתָם צָעֲקוּ עָלֶיךָ, וְלֹא בְּמִקְרֶה כִּבְּדוּךָ – כָּל מְאֹרָע בְּחַיֶּיךָ הוּא נִסָּיוֹן וּמִבְחָן אִם תִּבְחַר בַּדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אוֹ הָרָעָה, וּמֵהַמִּבְחָנִים הַלְלוּ אָנוּ בּוֹנִים לְעַצְמֵנוּ אֶת הַחֻפָּה שֶׁלָּנוּ בָּעוֹלָם הַבָּא. אָז מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר מִבְחָנִים, וּמִי שֶׁעוֹמְדִים בְּפָנָיו יוֹתֵר מִכְשׁוֹלִים, וּמִי שֶׁמִּדּוֹתָיו יוֹתֵר מְקֻלְקָלוֹת וְתַאֲוֹתָיו יוֹתֵר חֲזָקוֹת – פָּשׁוּט קִבֵּל מִן הַשָּׁמַיִם כֵּלִים וְאֶמְצָעִים **גְּדוֹלִים** יוֹתֵר לִבְנוֹת אֶת אַרְמוֹנוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא.

וּלְאוֹר כָּל זֹאת, הַמַּסְקָנָה הִיא בְּרוּרָה: כָּל נִסָּיוֹן שֶׁל קְנְאָה, כָּל קֹשִׁי שֶׁל נְתִינָה, כָּל מִבְחָן שֶׁל גַּאֲוָה – אֵינוֹ אֶלָּא מַתָּנָה, **סַכָּרִיָּה** שֶׁנִּשְׁלְחָה לָנוּ מִבּוֹרֵא הָעוֹלָם, בְּמַטָּרָה לְהַרְבּוֹת אֶת שְׂכָרֵנוּ בָּעוֹלָם הַבָּא. וְאִם נִזְכֹּר זֹאת בְּשָׁעַת הַנִּסָּיוֹן, יוּקַל עָלֵינוּ לַעֲמֹד בּוֹ בִּגְבוּרָה, לְוַתֵּר וְלִתֵּן וּלְרַחֵם, לִשְׂמֹחַ וְלִכְבֹּשׁ וּלְהִתְגַּבֵּר, וּלְתַקֵּן אֶת מִדּוֹתֵינוּ וּלְיַשְּׁרָן כְּרָצוֹן אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וּשְׂכָרֵנוּ כְּפוּל מִן הַשָּׁמַיִם.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

נָחְלְקוּ הָרִאשׁוֹנִיםראה דעותיהם במגיד משנה על הרמב"ם (שם הלכה ג'). בְּדִין הַשׁוֹחֵט אַחַת מִשְּׁלֹשׁ הַבְּהֵמוֹת שֶׁנָּהוּג בָּהֶן דִּין חֵלֶב וְנִמְצָא בְּתוֹכָהּ **עֶבֶר** שֶׁכְּבָר שָׁלְמוּ לוֹ חֲדָשָׁיו, הַאִם חָל אִסּוּר עַל חֶלְבּוֹ כְּכָל יְלוּד אוֹ שֶׁמָּא דִּינוֹ **כְּשָׁלִיל** שֶׁמֻּתָּר אַגַּב אִמּוֹ?

לְדַעַת **הָרַמְבַּ"ן** זְ"ל כָּל שֶׁהוּצָא עַל יְדֵי שְׁחִיטַת אִמּוֹ וְלֹא הִפְרִיס עַל הָאָרֶץ דִּינוֹ כִּשְׁלִיל שֶׁחֶלְבּוֹ וְגִידָיו מֻתָּרִים, וַאֲפִלּוּ שֶׁשָּׁלְמוּ חֲדָשָׁיו.

וּלְדַעַת **הָרַשְׁבַּ"א** זְ"ל אֲמָנָם חֶלְבּוֹ שֶׁל זֶה מֻתָּר, אוּלָם גִּידוֹ אָסוּר.

וּלְדַעַת **הָרַמְבַּ"ם** זְ"ל אִם שָׁלְמוּ לוֹ חֲדָשָׁיו אֲזַי חֶלְבּוֹ אָסוּר מֵהַתּוֹרָה וְחַיָּבִים עָלָיו כָּרֵת כְּכָל חֵלֶב הָאָסוּר.

וְלַהֲלָכָה פָּסַק **הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ** לְהַתִּיר חֶלְבּוֹ וְגִידוֹ שֶׁל עֶבֶר וַאֲפִלּוּ שֶׁשָּׁלְמוּ לוֹ חֲדָשָׁיו, וּבְתוֹר יֵשׁ אוֹמְרִים הֵבִיא אֶת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁאוֹסְרִיראה שלחן ערוך יורה דעה (סימן ס"ד סעיף ב'). .

וְהַסְכָּמַת **הָאַחֲרוֹנִים** לְמַעֲשֶׂה שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ לְדַעַת הָאוֹסְרִיםכן כתב הש"ך (על השלחן ערוך שם) ועוד אחרונים. וכל הנ"ל אינו אלא כשנמצא העובר חי, אבל אם נמצא העובר מת אזי בכלל אינו נחשב ששלמו לו חדשיו וחלבו מותר לכל הדעות כנזכר לעיל. .

בְּסוֹד עֵבֶדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר אֲכִילַת הַחֵלֶב עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר **לִקּוּטֵי תּוֹרָה** מֵרַבֵּנוּ **הָאֲרִיזַ"ל** שֶׁכָּתַבראה ליקוטי תורה (סוף פרשת ויקרא). שֶׁכָּל כֹּחַ הַיְנִיקָה שֶׁל הַחִיצוֹנִים מִן הַקְּדֻשָּׁה אֵינוֹ אֶלָּא מִן **הַסִּיּוּם וְהַקְּצָווֹת** שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, וְלָכֵן יְנִיקַת קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל מֵאַבְרָהָם הִיא דַּוְקָא מִסִּיּוּמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהִיא בְּחִינַת הַחֵלֶב הַטָּמֵא שֶׁל נֹגַהּ, וְלָכֵן אָסְרָה הַתּוֹרָה אֶת הַחֵלֶב הַזֶּה בִּהְיוֹתוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ מְקוֹם הַיְנִיקָה שֶׁל אוֹתָם חִיצוֹנִים.

וּמִכָּל מָקוֹם בְּהַקְרֵבַת הַקָּרְבָּן לְגָבוֹהַּ הֻתְּרָה הַהַקְרָבָה גַּם בְּאוֹתָם חֲלָקִים, וְלֹא חָשְׁשׁוּ לִינִיקַת הַחִיצוֹנִים מִמֶּנָּה, בֶּהְיוֹת שֶׁבִּפְעֻלַּת הַהַקְרָבָה מִתְחַבֶּרֶת הַנֹּגַהּ עִם הַקְּדֻשָּׁה וְנִכְלֶלֶת בָּהּ, וּמֵמֵילָא לֹא יְכוֹלִים הַחִיצוֹנִים לְהִתְחַבֵּר אֵלֶיהָ וְלִינֹק מִמֶּנָּה. וּבְמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְקַצֵּר אֵין רְשׁוּת לְהַאֲרִיךְ.

מצוה קמ"ח: שלא לאכל דם

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ"ויקרא ז', כ"ו. .

לְפָשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל דָּם בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף, בֵּין הַטְּהוֹרִים וּבֵין הַטְּמֵאִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "**לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה**" וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהַחַיָּה הִיא בִּכְלַל הַבְּהֵמָה. אֲבָל דַּם **הַדָּגִים וְהַחֲגָבִים** הַטְּהוֹרִים מֻתָּר בָּאֲכִילָה, רַק חֲכָמִים הִצְרִיכוּהוּ שֶׁיְּהֵא נִכָּר לְכָל שֶׁאֵינוֹ שֶׁל בְּהֵמָה אוֹ עוֹף, כְּגוֹן שֶׁיִּהְיוּ בַּכְּלִי מִקְצָת מִקַּשְׁקַשֵּׁי הַדָּגכריתות (כ"א) ורמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק ו'). ודם שאר דגים טמאים ושקצים ורמשים אסור מהתורה משום בשרם. .

וְדַם **הָאָדָם** אֲסָרוּהוּ חֲכָמִים לְגַמְרֵי מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן, וְהוּא שֶׁפֵּרַשׁ מִן הַבָּשָׂר. אֲבָל בְּאֵם עֲדַיִן לֹא פֵּרַשׁ הֲרֵי זֶה מֻתָּרכריתות (כ"ב ע"א) ורמב"ם (שם הלכה ב') ושלחן ערוך (סוף סימן ס"ו). .

וְדַם הַנִּמְצָא **בַּבֵּיצָה** אִם נִתְרַקְּמָה בּוֹ מְעַט מִצּוּרַת אֶפְרוֹחַ הֲרֵי זֶה כְּדַם הָעוֹף וְאָסוּר מִן הַתּוֹרָה, וְאִם לֹא נִתְרַקְּמָה צוּרָתוֹ כְּלָל הֲרֵי זֶה מֻתָּר מִן הַתּוֹרָה אֲבָל חֲכָמִים אֲסָרוּהוּ מִדִּבְרֵיהֶםחולין (ס"ד ע"ב) ושלחן ערוך יורה דעה (סימן ס"ו סעיף ב'), ועיין שם פרטים נוספים בענין זה. .

וְדָם הָאָסוּר מִן הַתּוֹרָה יֵשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁהָאוֹכְלוֹ הוּא גַּם בְּכָרֵת, וְהוּא "**דַּם הַנָּפֶשׁ**" דְּהַיְנוּ הַדָּם הַיּוֹצֵא מִן הַשְּׁחִיטָה וְהַדָּם הַמְקַלְּחַ בִּשְׁעַת הַהַקָּזָה וְהַדָּם הַכָּנוּס בְּתוֹךְ הַלֵּב. אֲבָל שְׁאָר דָּם הַיּוֹצֵא מֵהַנַּ"ל אֵין חַיָּבִים עָלָיו כָּרֵת אֶלָּא מַלְקוֹת בִּלְבַדכן למדו בגמרא בכריתות (כ"ב ע"א)

ממה שכתוב (ויקרא י"ז, י"א) "כי נפש הבשר בדם הוא" שרק על הדם שהנשמה תלויה בו יש חיוב כרת, אבל שאר דם אין בו אלא לאו בלבד. והובא בשלחן ערוך יורה דעה (ריש סימן ס"ז). .

וְלֹא נֶאֱסַר בָּאֲכִילָה אֶלָּא דָּם **שֶׁפֵּרַשׁ**, אֲבָל דָּם הַבָּלוּעַ בָּאֵיבָרִים מֻתָּר אַף מִדִּבְרֵיהֶם, כְּגוֹן חֲתִיכַת בָּשָׂר שֶׁלֹּא נִתְבַּשְּׁלָה וְלֹא נִמְלְחָה רַק הֻדַּח בְּמַיִם שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּם בְּעַיִן. אֲבָל אִם בִּקֵּשׁ לְבַשֵּׁל הַבָּשָׂר חַיָּב לְמָלְחוֹ כְּדִינוֹ וְרַק אַחֲרֵי כֵן יוּכַל לְבַשְּׁלוֹ וּלְאָכְלוֹ, כַּמְבֹאָר **בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ** וּבַאֲחֲרוֹנִיםראה שלחן ערוך יורה דעה (סימן ס"ז והלאה) כל דיני מליחה באורך ואכמ"ל. .

וְהָעוֹבֵר וְאוֹכֵל כַּזַּיִת מִן הַדָּם שֶׁאָסְרָה הַתּוֹרָה בְּמֵזִיד הֲרֵי זֶה חַיָּב מַלְקוֹת, וְאִם בְּמֵזִיד הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבַּן חַטָּאת. וְאִם הָיָה זֶה מִדַּם הַנֶּפֶשׁ הֲרֵי זֶה גַּם בְּכָרֵת כַּנִּזְכָּר לְעֵיל.

רָמַז הַכָּתוּב – וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ

הָרַמְבַּ"ן זָ"ל בְּפֵרוּשׁוֹ לְאַזְהָרַת אֲכִילַת הַדָּם מְבָאֵר כִּי הַדָּם הוּא מְקוֹם מִשְׁכַּן הַנֶּפֶשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "**כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ**"דברים י"ב, כ"ג. ועיקר מושבה הוא בכבד שהוא שורש ומקור הדם. וראה עוד בספה"ק "אגרא דכלה" (פרשת תצוה) מה שכתב בענין זה. , וְהִנֵּה בְּנֵי הָאָדָם וּבַעֲלֵי הַחַיִּים כֻּלָּם הֵם מַעֲשֶׂה יְדֵי ה', וּכְמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל‘קהלת ג', י"ט. , וְגַם לִבְהֵמוֹת וּלְחַיּוֹת יֵשׁ נֶפֶשׁ שֶׁהִיא נִיצוֹץ צַח וְזוֹהֵר מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וּמִמֶּנָּה יֵשׁ בָּהֶם אֶת הַדַּעַת לִבְרֹחַ מִן הַהֶזֵּק וְלֶלֶכֶת אַחַר הֲנָאוֹת לָהֶם וְלֶאֱהֹב אֶת קְרוֹבֵיהֶם וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה. וּבִהְיוֹת שֶׁכָּךְ, אֵין זֶה מִן הָרְאוּי שֶׁנֶּפֶשׁ אַחַת תֹּאכַל נֶפֶשׁ חֲבֶרְתָּהּ. וְעַל אַף שֶׁאֲכִילַת בָּשָׂר הַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת הֻתְּרָה לָנוּ מִימוֹת נֹחַ, עִם כָּל זֹאת אֲכִילַת **הַנֶּפֶשׁ** שֶׁלָּהֶן לֹא הֻתְּרָה, וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁאֵין רָאוּי לְבַעַל הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֹּאכַל נֶפֶשׁ אַחֶרֶת, שֶׁהַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּן לָאֵל הֵנָּהשכן כל היתר אכילת הבשר לאדם היתה מכך שנח הקריב קרבן לה', ואם כן עיקר ההיתר שבאכילה הוא בכך שהבשר נאכל והנפש עולה לכפרה ולרצון לפני האלקים. וזה מה שכתוב "כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח" – על המזבח דווקא, ודו"ק. . עכת"ד.

וּמִדְּבָרִים מַפְלִאִים אֵלּוּ יֵשׁ לָנוּ לִלְמֹד יְסוֹד גָּדוֹל וְחָשׁוּב: שֶׁלְּעוֹלָם אֵין לוֹ לָאָדָם לְזַלְזֵל אוֹ לְהַמְעִיט בְּעֶרְכּוֹ שֶׁל מִישֶׁהוּ אוֹ מַשֶּׁהוּ הַשָּׁוֶה לוֹ בְּאוֹתוֹ עִנְיָן. וּכְמוֹ שֶׁבַּעַל הַנֶּפֶשׁ אֵין לוֹ לְזַלְזֵל בְּבַעַל נֶפֶשׁ אַחֶרֶת, כָּךְ אָדָם מְכֻבָּד עָלָיו לְהִזָּהֵר בִּכְבוֹד הַזּוּלָת, וְהֶעָשִׁיר צָרִיךְ לְהִתְיַחֵס לְחֶסְרוֹן זוּלָתוֹ, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. שֶׁהֲרֵי גַּם בְּךָ יֵשׁ נֶפֶשׁ הַיְקָרָה לְךָ בְּיוֹתֵר, וְאֵינְךָ חָפֵץ שֶׁיִּפְגְּעוּ בָהּ וְיֹאכְלוּהָ, לָכֵן הֲזָהַרְתָּ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אֶת נֶפֶשׁ הַזּוּלָת. כָּךְ גַּם רְאֵה כִּי כְּבוֹדְךָ חָשׁוּב לְךָ עַד מְאֹד, וְאִם כֵּן אֵיךְ תִּרְמֹס וְתַמְעִיט בִּכְבוֹד הָאַחֵר? וְכֻלָּנוּ יוֹדְעִים עַד כַּמָּה חָשׁוּב לָנוּ לִשְׁמֹר עַל מָמוֹנֵנוּ וּרְכוּשֵׁנוּ, וְאִם כֵּן לְמָּה נִפְגַּע אוֹ נְזַלְזֵל בְּמָמוֹן חֲבֵרֵינוּ? וּכְשֵׁם שֶׁתִּסְלַד נַפְשֵׁנוּ מִיָּדִיד שֶׁיּוֹלִיכֵנוּ שׁוֹלָל בְּמִרְמָה כָּךְ חוֹבָתֵנוּ לְהִשָּׁמֵר פֶּן נִרְמֶה וּנְשַׁקֵּר אֶת יְדִידֵינוּ.

תּוֹרָתֵנוּ מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ לִרְאוֹת אֶת הַשֵּׁנִי כְּמוֹ שֶׁרוֹאִים אָנוּ אֶת עַצְמֵנוּ, וְלָדוּן וְלִנְהֹג עִמּוֹ כְּפִי שֶׁהָיִינוּ חֶפְצִים שֶׁיִּנָּהֲגוּ אֲחֵרִים עִמָּנוּ. וְעַל כָּךְ נִצְטַוֵּינוּ בְּכַמָּה וְכַמָּה אֲפָנִים: "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ – **כָּמוֹךָ**"ויקרא י"ט, י"ח. ויתפרש שעליך לאהוב את זולתך כיוון שגם הוא כמוך, וכמו שאתה רצונך שיאהבוך אחרים כך אהוב אחרים כי זהו גם כן רצונם. , "אַל תָּדוּן אֶת חֲבֵרְךָ – עַד שֶׁתַּגִּיעַ **לִמְקוֹמוֹ**"אימרת הלל הזקן באבות (ב', ד'). ויתפרש שבטרם תבוא לדון ולפסוק על חברך דבר, שים את עצמך במקומו ותבדוק אם היה נכון להחיל ולפסוק את אותו הדין גם עליך, כי כמוהו כמוך. , "אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד – **הַמְכַבֵּד** אֶת הַבְּרִיּוֹת"אימרת בן זומא באבות (ד', א'). ויתפרש שאם אינך מכבד את הבריות – זאת אומרת שגם אתה אינך ראוי לכבוד זה, והראיה – שהרי אינך מכבד אחרים שכמותך... , וְכֵן עוֹד צַוָּאוֹת רַבּוֹת שֶׁהִנְחִילָה לָנוּ הַתּוֹרָה וַחֲכָמֶיהָ. אֶלָּא שֶׁטִּבְעוֹ הָרַע שֶׁל הָאָדָם מוֹשְׁכוֹ דַּוְקָא לִנְהֹג לְהֵפֶךְ, וּכְפִי שֶׁהִתְבַּטָּא הָרה"ק **רַבִּי יִשְׂרָאֵל סַלַנְטֶר** זִיע"א וְאָמַר: "תָּמַהּ אֲנִי מַדּוּעַ בְּנֵי הָאָדָם כָּל כָּךְ יְרֵאִים מִלֶּאֱכֹל תּוֹלַעַת קְטַנָּה, וְאִלּוּ אֵינָם יְרֵאִים כְּלָל מִלֶּאֱכֹל וְלִבְלֹעַ אָדָם שָׁלֵם בְּפִיהֶם..."כן הובא משמו בספר "המאורות הגדולים". . כָּל כָּךְ חָשׁוּב לָנוּ שֶׁיִּרְאוּ אוֹתָנוּ חֲבֵרֵינוּ בְּעַיִן טוֹבָה, וִידַבְּרוּ עָלֵינוּ רַק דְּבָרִים טוֹבִים (גַּם אִם יֵשׁ בְּנוֹ דְּבָרִים רָעִים), אִם כֵּן אֵיךְ מֵעֵזִים אָנוּ לְהִסְתַּכֵּל עַל חֲבֵרֵינוּ בְּעַיִן צָרָה וּלְדַבֵּר בִּגְנוּתָם? הֲרֵי מַכִּירִים אָנוּ אֶת הַהַרְגָּשָׁה שֶׁל "צָחֲקוּ עָלַי", "רָכְלוּ עָלַי", "בִּזּוּ אוֹתִי", אָז אֵיךְ נַעֲשֶׂה כֵּן לַאֲחֵרִים שֶׁנּוֹצְרוּ בְּצַלְמֵנוּ וּכְדִמּוּתֵנוּ?

אָז אוּלַי אֲנַחְנוּ יוֹתֵר טוֹבִים מֵהֶם, וְיוֹתֵר צַדִּיקִים מֵהֶם, וַאֲנַחְנוּ טוֹבִים וְהֵם לֹא, וְלָהֶם מַגִּיעַ וְלָנוּ לֹא, וְעוֹד סְטָמָאוֹת בְּדוּיוֹת שֶׁמַּרְבִּים בְּנֵי הָאָדָם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כְּדֵי לְהַצְדִּיק אֶת צְבִיעוּתָם, אֲבָל גַּם אִם נַנִּיחַ וְכָל זֶה נָכוֹן, עֲדַיִן הוּא בְּצַלְמֵנוּ וּכְדִמּוּתֵנוּ, אֶת זֶה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁלֹל כִּי הַתּוֹרָה מְעִידָה עַל כָּךְ, וְאִם כֵּן מִי הִתִּיר לָנוּ לְהַמְעִיט מֵעֶרְכּוֹ?! וַאֲפִלּוּ אִם פְּלוֹנִי **חוֹטֵא וּמַחְטִיא** – הַאִם הֻתַּר לָנוּ לִלְעֹג לוֹ וְלִשְׁפֹּךְ אֶת דָּמוֹ לְחִנָּם?! וְגַם אִם **רַב אוֹ אִישׁ צִבּוּר** פְּלוֹנִי מָעַד וְנִכְשַׁל בְּדָבָר מְסֻיָּם – וְכִי לָנוּ יֵשׁ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁ"לִּי זֶה לֹא יִקָּרֶה"? אָז לָמָּה לְדוֹנוּ וְלִשְׁפֹּךְ אֶת דָּמוֹ? הֲרֵי כָּךְ הָיוּ אוֹמְרִים בֵּיְנֵי שֶׁהַגַּנָּב שֶׁגִּנְּבָה לֹא נִתְלָה עַל **שֶׁגָּנַב**, אֶלָּא עַל **שֶׁנִּתְפַּס**, וְהֶרְאָיָה: שֶׁזֶּה שֶׁגָּנַב וְלֹא נִתְפַּס לֹא נִתְלָה, אִם כֵּן בַּמֶּה אָנוּ יוֹתֵר טוֹבִים מֵאֵלּוּ שֶׁמָּעֲדוּ? הֲרֵי גַּם לָנוּ זֶה עָלוּל חָלִילָה לִקְרוֹת?

דּוֹרֵנוּ עָסוּק כָּל כָּךְ בִּלְהַמְעִיט מֵעֶרְכּוֹ שֶׁל הַשֵּׁנִי: כָּל מִפְלָגָה עֲסוּקָה בִּלְגַנּוֹת אֶת זוּלָתָהּ, וְכָל מִתְמוֹדֵד מַסְבִּיר עַד כַּמָּה הַמַּצָּע שֶׁל הַמִּתְמוֹדֵד הַשֵּׁנִי לֹא יָעִיל, וְכָל זֶרֶם עָסוּק בִּלְהַזְהִיר מִזְּרָמִים וּמִדְּרָכִים אֲחֵרוֹת. זֶה פּוֹסֵל אֶת כֻּלָּם, וְזֶה פּוֹסֵל אֶת זֶה שֶׁכָּל הַזְּמַן פּוֹסֵל. אוּלַי לְחִלּוּפִין נְנַסֶּה לְפַתֵּחַ וּלְטַפֵּחַ אֶת הַטּוֹב שֶׁבָּנוּ?! לְהַצִּיג וּלְהַצִּיעַ אֶת הַדֶּרֶךְ **שֶׁלָּנוּ**?! כֻּלָּם אֲהוּבִים, כֻּלָּם בְּרוּרִים, כֻּלָּם גִּבּוֹרִים, כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, וּכְשֵׁם שֶׁאֵין פַּרְצוּפֵיהֶם שָׁוִים וְאַף אֶחָד

לֹא יוֹצֵא בָּרַבִּים עַל פְּלוֹנִי שֶׁפֵּרְצוּפוֹ אֵינוֹ דּוֹמֶה לְשֶׁלָּנוּ, כָּךְ אֵין דֵּעוֹתֵיהֶם שָׁווֹת וְאַל לָנוּ לְהַבִּיעַ דֵּעָה עַל דֵּעוֹת שֶׁאֵינָן תּוֹאֲמוֹת לָנוּ.

אִם עַל **הַדָּם** נִצְטַוֵּינוּ שֶׁלֹּא לְאָכְלוֹ, בִּהְיוֹת שֶׁהַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית הִיא גַּם כֵּן בַּעֲלַת זְכוּת וַחֲשִׁיבוּת וְמַעְלָה, וְאִם עַל **בַּל תַּשְׁחִית** הֻזְהַרְנוּ, שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ יְקָר וַחֲשִׁיבוּת מִצַּד עַצְמוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁאָנוּ מֻזְהָרִים שֶׁלֹּא לְהָיוֹת בִּבְחִינַת "אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חַיִּים בְּלָעוֹ", וּבַל תַּשְׁחִית שֶׁל גּוּף וְנִשְׁמַת הַזּוּלַת וַדַּאי עָדִיף וְחָמוּר יוֹתֵר מִבַּל תַּשְׁחִית שֶׁל הַצּוֹמֵחַ וְהַדּוֹמֵם, אָז מַדּוּעַ אֵיפָנוּ נִזְהָרִים בַּדְּבָרִים אֵלּוּ כָּרָאוּי? חֹמֶר לְמַחְשָׁבָה...

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בְּשׁוּ"ת "**יַבִּיעַ אוֹמֶר**"חלק ג' **יורה דעה סימן ב'**. **עיין שם**. דָּן מָרָן **הַגָּרַ"ע יוֹסֵף** זַצַ"ל גַּבֵּי בֵּיצִים הַנִּרְכָּשׁוֹת כַּיּוֹם בַּחֲנֻיּוֹת, בְּאִם נִמְצָא בְּהֶן קֶרְטוֹב שֶׁל דָּם הַאִם נֶאֱסָרוֹת בְּזֶה בְּאָכְלָה אוֹ לֹא? וְהֶעֱלָה עַל פִּי הַמְבֹאָר בַּתַּלְמוּד וּבְרִאשׁוֹנִים שֶׁבֵּיצֵי "סַפְנָא דְּאַרְעָא", הַיְנוּ בֵּיצִים שֶׁאֵינָן מֵהַפְּרִית הַזָּכָר אֶלָּא מֵחֹם הַקַּרְקַע, אֵין אֶפְרוּחַ נִקְלָט בָּהֶן לְעוֹלָם, וְלָכֵן אִם נִמְצָא בָּהֶן קוֹרְט שֶׁל דָּם דֵּינוֹ שֶׁיּוֹרֵק אֶת הַדָּם וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָרחולין (ס"ד ע"ב), וכן פסקו הרשב"א (בתורת הבית הארוך דף פ"ה ע"ב) והטור (יורה דעה סימן ס"ו) ועוד ראשונים, וכן פסק השלחן ערוך והאחרונים. .

וְכַיּוֹם רוֹב רֻבָּן שֶׁל הַבֵּיצִים הַמְשֻׁוָּקוֹת בַּחֲנֻיּוֹת אֵינָן שֶׁל זָכָר, לָכֵן אֵין לָחוּשׁ שֶׁאוֹתוֹ דָּם מֵעִיד עַל הִתְרַקְּמוּת אֵיבָרִים, וְכָל דְּפָרֵישׁ מֵרוּבָּא פָּרֵישׁ. וְגַם אֵין לָחוּשׁ לָאוֹסְרִים בֵּיצָה שֶׁיָּשְׁבָה עָלֶיהָ תַּרְנְגֹלֶת ג' יָמִים מֵעֵת לְעֵת כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִפְסַק כֵּן לַהֲלָכָה, וְעוֹד שֶׁבַּמְּצִיאוּת אֵינוֹ כֵּן[כן כתב הבית יוסף (סוף סימן ס"ו) והמחזיק ברכה והשלחן גבוה ועוד אחרונים. דלא כהגר"ר יוסף חיים זצ"ל בספרו "בן איש חי" (פרשת טהרות) שכתב שנהגו שלא לאכלן מהחשש הנ"ל. . וְלָכֵן לַהֲלָכָה וּלְמַעֲשֶׂה אֵין חִיּוּב לְבָדֵק אֶת הַבֵּיצִים הַמְשֻׁוָּקוֹת כַּיּוֹם בַּחֲנֻיּוֹת, וְאִם בְּכָל זֹאת בָּדַק וּמָצָא בָּהֶן דָּם הֲרֵי זֶה מְסִירוֹ וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר. וְהַמַּחְמִיר בְּכָל זֹאת לְבָדְקָן תְּחִלָּה תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר אֲכִילַת הַדָּם עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְרַבֵּנוּ יוֹסֵף חַיִּים** זִיעָ"א בְּסִפְרוֹ "**בֶּן אִישׁ חַי**"שנה שניה, ריש פרשת טהרות. שֶׁבֵּאֵר שֶׁכָּל דָּבָר הַמּוֹסִיף כֹּחַ בְּגוּף הָאָדָם וּבֶחְמְרִיּוּתוֹ – בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּמַעֵט מִכֹּחַ הַנְּשָׁמָה, וְכָל דָּבָר הַמְמַעֵט מִכֹּחַ הַגּוּף וְהַחֹמֶר – בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיּוֹסִיף כֹּחַ בַּנֶּפֶשׁ. וְלָכֵן הַתּוֹרָה נִקְרֵאת **תּוּשִׁיָּה** שֶׁמַּתֶּשֶׁת כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם[כן אמרו בסנהדרין (כ"ו ע"ב). , וּפִזּוּר מָמוֹן לְצָדָקָה מְחַזֵּק וּמְרוֹמֵם אֶת הַנֶּפֶשׁ[ככתוב בנביא (ישעיה ל"ב, י"ז): "והיה מעשה

הצדקה שלום", וכאומרם ז"ל "תשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה". , וְהַצּוֹם מְרוֹמֵם אֶת הָאָדָם וּמְקָדְּשׁוֹכמאמר רבי אלעזר בתענית (י"א ע"א) שכל היושב בתענית נקרא קדוש. . וְזֶהוּ סוֹד הַפָּסוּק "כִּי אֱלֹקִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים"תהלים ע"ה, ח'. , וּפָסוּק "לְאֹם מִלְּאֹם יֵאָמֵץ"בראשית כ"ה, ג'. , וּפָסוּק "וְקוֹוֵי ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ"ישעיה מ', ל"א. , שֶׁכֻּלָּם עִנְיָנָם הֲמָרַת הַכֹּחַ הַחָמְרִי וְהַגַּשְׁמִי בַּכֹּחַ הָרוּחָנִי, שֶׁלְּעוֹלָם זֶה בָּא עַל חֶשְׁבּוֹן זֶה. וּמִטַּעַם זֶה הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לְבַלְתִּי אֱכֹל אֶת הַדָּם, שֶׁכֵּן טִבְעוֹ לְהוֹסִיף בָּאָדָם עַכְרִירוּת וְגַסוּת, וּלְהַעֲבוֹת אֶת גּוּף הָאָדָם, וּבָזֶה עָלוּל לְהַגִּיעַ קִלְקוּל גָּדוֹל לִנְשְׁמַת הָאָדָם עַד שֶׁיִּתְדַּמֶּה לִבְהֵמָה ח"ו.

מצוה קמ"ט: שלא יכנסו הכהנים למקדש מגדלי שער

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"רָאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ"ויקרא י', ו'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ אֶל הַמִּקְדָּשׁ מִן הַמִּזְבֵּחַ וְלִפְנִים לַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדָתָם כְּשֶׁהֵם מְגֻדְּלֵי שֵׂעָרכן מבואר בסנהדרין (פ"ג ע"א) וברמב"ם הלכות ביאת המקדש (פרק א' הלכה ח'). , דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא גִּלְּחוּ שַׂעָרָם **שְׁלֹשִׁים יוֹם**כן למדו בתענית (י"ז ע"ב) מנזיר שנאמר בו (במדבר ו', ה') "גדל פרע שער ראשו" ואין נזירות פחותה משלשים יום. והובא ברמב"ם שם. . וְאִם נִכְנַס הַכֹּהֵן מְגֻדַּל שֵׂעָר הֲרֵי זֶה לוֹקֶה, וְגַם חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם.

אוּלָם מִכָּל מָקוֹם, גַּם אִם עָבַד הַכֹּהֵן אֶת עֲבוֹדָתוֹ בִּהְיוֹתוֹ מְגֻדַּל שֵׂעָר, לֹא נִתְחַלְּלָה עֲבוֹדָתוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּמִיתָה עֲבוֹדָתוֹ כְּשֶׁרָהכן נתבאר בתענית (שם) וברמב"ם (שם הלכה ט'). .

וְכָל אִסּוּר גִּדּוּל שַׂעָרָם אֵינוֹ אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָסִים לַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל בִּהְיוֹתָם **מחוץ** לַמִּקְדָּשׁ רַשָּׁאִים לִהְיוֹת מְגֻדְּלֵי שֵׂעָר, שֶׁלֹּא כְּכֹהֵן גָּדוֹל שֶׁמִּצְוָתוֹ לְגַלֵּחַ שַׂעֲרוֹ אַף כְּשֶׁאֵינוֹ בַּמִּקְדָּשׁכן שיטת הרמב"ם (שם הלכה י') על פי דברי הגמרא שאינו חייב אלא בשעת ביאה. והראב"ד במקום חלק על דברי הרמב"ם וכתב שגם כשאינם במקדש מוזהרים בכך. ע"ש בכסף משנה מש"כ בעניין. .

רָמַז הַכָּתוּב – רֹאשׁ טוֹב

בְּיָמִים כְּתִקְנָם בָּהֶם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, וְהַכֹּהֲנִים הָיוּ עוֹמְדִים לְשָׁרֵת בַּעֲבוֹדָתָם, הָיוּ הַכֹּהֲנִים מֻזְהָרִים שֶׁלֹּא לְהִכָּנֵס לַמָּקוֹם בּוֹ הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה פְּרוּעֵי רֹאשׁ וּמְגֻדְּלֵי שֵׂעָר, אֶלָּא חוֹבָה הָיְתָה עֲלֵיהֶם לִשְׁמֹר עַל שֵׂעָר מְסֻדָּר וְקָצוּץ בְּטוּב טַעַם וְדַעַת, כְּדֶרֶךְ הַחֲכָמִים וְהַנִּכְבָּדִים. אַךְ יֵשׁ לְהָבִין מַדּוּעַ הִקְפִּידָה הַתּוֹרָה כָּל כָּךְ עַל פֶּרַע הָרֹאשׁ, מַה שֶּׁלֹּא הִקְפִּידָה בַּזָּקֵן אוֹ בְּדָבָר אַחֵר?

וְחָשַׁבְנוּ לוֹמַר בְּסִיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא שֶׁרָּ?מָּז רָמְזָה לָנוּ הַתּוֹרָה שֶׁיְּהוּדִי עוֹבֵד ה' חַיָּב שֶׁיִּהְיֶה לוֹ **רֹאשׁ מְיֻשָּׁב וּמְסֻדָּר**, בַּעַל דֵּעוֹת בְּרוּרוֹת וּמוּצָקוֹת שֶׁאֵינָן מִשְׁתַּנּוֹת מִיּוֹם לְיוֹם וּמִשָּׁעָה לְשָׁעָה. כֵּיוָן שֶׁהָרֹאשׁ הוּא **הַמֶּלֶךְ** לְכָל הָאֵיבָרִיםשבת (ס"א ע"א). , וְאִם חָלִילָה הָרֹאשׁ וְהַמַּנְהִיג אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה הוּא רוֹצֶה מֵעַצְמוֹ – אָז קַל וָחֹמֶר שֶׁכָּל הַחוֹסִים בְּצִלּוֹ לֹא יוּכְלוּ לְמַלְּאוֹת אֶת תַּפְקִידָם וְיִעוּדָםוכך נאמר בפרקי דרבי אליעזר (מ"ב): "הכל הולך אחר הראש". . כְּדֵי לְהַעֲמִיד עַם חָזָק צָרִיךְ רֹאשׁ מֻמְשָׁלָה יַצִּיב בְּדֵעוֹתָיוושלא כמו דורנו ש"בית הנבחרים" אינם יודעים מה הם רוצים מעצמם, רק מסתכלים מה ימצא חן בעיני העם ואת זה הם אומרים ועושים, ועל כך נאמר "פני הדור כפני הכלב" שהכלב כל הזמן מסתכל היכן בעליו הולכים הוא מסתרך אחריהם, כך נראים מנהיגים שאינם בדרך התורה והמצוות. , וּכְדֵי לְהַעֲמִיד דּוֹרוֹת יְשָׁרִים צָרִיךְ הוֹרִים הַבָּטוּחִים וּמְאֻחָדִים בְּדֵעוֹתֵיהֶםוכך דרשו הדרשנים על פרשת בן סורר ומורה בה נאמר "איננו שומע בקול אביו ובקול אמו" – שכיוון שבבית ישנם קולות שונים ומגוונים מאביו ומאמו, ואין החלטיות ותיאום בהנהגת הבית, לכן חלילה יוצא בן סורר ומורה ל"ע. , וְתַלְמִיד לֹא יוּכַל לְקַבֵּל מֵרַבּוֹ אִם רַבּוֹ בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה הוּא רוֹצֶה מֵעַצְמוֹ. כָּךְ גַּם אֵצֶל כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ הָרֹאשׁ הוּא הַקַּבָּרְנִיט שֶׁל הַסְּפִינָה, וְאִם לֹא יְהֵא רֹאשֵׁנוּ מְסֻדָּר וְהֶחְלֵטִי בְּדֵעוֹתָיו עֲלוּלָה הַסְּפִינָה לְהִסָּחֵף עִם גַּלֵּי הַיָּם עַד שֶׁתִּשְׁתַּקַּע חָלִילָה בְּמִצּוּלוֹת.

חֲז"ל מְסַפְּרִים בַּתַּלְמוּדגיטין (נ"ח ע"א). עַל **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה** שֶׁשָּׁמַע לְאַחַר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיֶּשְׁנוֹ אֵיזֶה נַעַר אֶחָד יְהוּדִי הַשָּׁבוּי בִּידֵי הָרוֹמָאִים, וְהוּא יָפֶה עֵינַיִם וְטוֹב רוֹאִי וּקְווּצוֹתָיו סְדוּרוֹת לוֹ תַּלְתַּלִּים. הָלַךְ וְנֶעֱמַד עַל יַד פֶּתַח בֵּית הָאֲסוּרִים וְאָמַר "מִי נָתַן לְמִשְׁפָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבַזִּזִים?", עָנָה הַנַּעַר "הֲלוֹא ה' זוּ חָטָאנוּ לוֹ". אָמַר מוּבְטָחַנִי בָּזֶה שְׁמוֹרֶה הוֹרָאוֹת בְּיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה, פָּדָאוֹ בְּמָמוֹן רַב וּלְיָמִים נִתְגַּדֵּל וְנַעֲשָׂה **רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע** כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנַס לִפְנֵי וְלִפְנִים וְנִתְבַּקֵּשׁ מֵאֵת הַבּוֹרֵא בַּבַּקָּשָׁה "**בָּרְכֵנִי**"ראה ברכות (ז' ע"א) ומדרש "אלה אזכרה". . וְהַתְּמִיהָה הִיא גְּדוֹלָה: וְכִי בִּגְלַל שֶׁהָיָה הַנַּעַר טוֹב רוֹאִי וְשֵׂעָרוֹתָיו סְדוּרוֹת הִסְכִּים רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לִפְדּוֹתוֹ?! וּלְפִי מָה יָדַע שֶׁמַּבְטָח זֶה לִהְיוֹת מוֹרֶה הוֹרָאוֹת בְּיִשְׂרָאֵל?

וּלְפִי הָאָמוּר לְעֵיל יוּבַן בְּסִיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא: לְאַחַר חֻרְבַּן הַבַּיִת הָיָה בִּלְבּוּל וְהֶסְתֵּר גָּדוֹל בְּעַם יִשְׂרָאֵל, וּבְאוֹתָהּ תְּקוּפָה שָׁמַע רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁיֶּשְׁנוֹ נַעַר הָאָסוּר בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וּבְכָל זֹאת קְווּצוֹתָיו סְדוּרוֹת לוֹ תַּלְתַּלִּים – מַה שֶּׁמְּרַמֵּז שֶׁדַּעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת וְלֹא הִתְבַּלְבֵּל וְהִתְפַּזֵּר בְּדַעְתּוֹ, אָמַר חַיָּב אֲנִי לְתָהוֹת עַל קַנְקָנוֹ אִם בֶּאֱמֶת עֲדַיִן צָלוּל הוּא בְּדֵעוֹתָיו, וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ אוֹמֵר גַּם מִתּוֹךְ בֵּית הָאֲסוּרִים "הֲלוֹא ה' זוּ חָטָאנוּ לוֹ", שֶׁגַּם בְּשָׁעַת הַהַסְתָּרָה הַגְּדוֹלָה נִשְׁאַר אֵיתָן

בְּדַעְתּוֹ וּבְדַרְכּוֹ – בָּזֶה כְּבָר הָיָה מֻבְטָח שֶׁעָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ מַנְהִיג גָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁכֵּן מַנְהִיגוּת דּוֹרֶשֶׁת רֹאשׁ מְסֻדָּר וְיַצִּיב, וְאָכֵן כָּךְ הָיָה.

כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ הוּא מַנְהִיג בִּבְחִינָה מְסֻיֶּמֶת – עַל קְהָלוֹ אוֹ עַל **בְּנֵי בֵּיתוֹ** וַאֲפִלּוּ עַל **עַצְמוֹ**, אַךְ לֹא כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ יוֹדֵעַ בֶּאֱמֶת מַה הוּא רוֹצֶה מֵעַצְמוֹ: הֵיכָן אֲנִי עוֹמֵד כָּעֵת, וּמֶהֶן הַצַּפִּיּוֹת אֲלֵיהֶן אֲנִי שׁוֹאֵף לְהַגִּיעַ, וּמֵהֶם הַהֶשֵּׁגִים אוֹתָם אֲנִי מְבַקֵּשׁ לְהַשִּׂיג, וּבְאֵילּוּ כֵּלִים אֲנִי מוֹצֵא לְנָכוֹן לְהֵעָזֵר. בְּתוֹךְ שְׁאֵלוֹת אֵלּוּ טְמוּנוֹת וּמְקֻפָּלוֹת כָּל שְׁנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם, כָּל מַעֲשָׂיו וּפְעָלָיו, הַצְלָחוֹתָיו וְכִשְׁלוֹנוֹתָיוודומה הדבר למכשיר הניווט שהומצא בדורנו בו מוגדר המקום בו נמצא הרכב כעת, והיעד אליו הוא חפץ להגיע, והדרך בה עליו ליסוע, וכך ניתן בע"ה להגיע ליעד הנכון בדרך היעילה ביותר (בדרך כלל...). . וְאִם רַק יֵדַע הָאָדָם בְּבֵרוּר לַעֲנוֹת עַל שְׁאֵלוֹת אֵלּוּ – הֲרֵי שֶׁחָצִי הַדֶּרֶךְ כְּבָר אַחֲרָיו. הַבְּעָיָה הִיא שֶׁלֹּא כֻּלָּנוּ מַקְדִּישִׁים דַּי זְמַן כְּדֵי לְהַגְדִּיר לְעַצְמֵנוּ: **מִי אֲנִי וּמָה אֲנִי**? הַאִם אֲנִי (בַּמַּשְׁגִּים שֶׁל הוֹרַנוּ) חֲרֵדִי אוֹ דָּתִי אוֹ חִילּוֹנִי? הַאִם אֲנִי עָשִׁיר אוֹ עָנִי? הַאִם אֲנִי בְּכְלָל בַּכּוּוּן הַנָּכוֹן אוֹ הֶהָפוּךְ? וּלְאַחַר שֶׁהִגְדַּרְנוּ לְעַצְמֵנוּ אֶת מְקוֹמֵנוּ, יֵשׁ לְהַגְדִּיר אֶת **הַיַּעַד** אֵלָיו רְצוֹנֵנוּ לְהַגִּיעַ: הַאִם רְצוֹנִי לִהְיוֹת צַדִּיק אוֹ רָשָׁע? עֶבֶד ה' אֲמִתִּי אוֹ "דָּתִי לַיְיט"? הַאִם מַטָּרַת חַיַּי הִיא לִחְיוֹת חַיֵּי תַּעֲנוּגוֹת אוֹ לִצְבֹּר זְכֻיּוֹת לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ? וּלְאַחַר שֶׁהִצַּבְנוּ לְעַצְמֵנוּ אֶת הַמַּטָּרָה עָלֵינוּ לְבָרֵר מֵהֶם **הַכֵּלִים** הַמַּתְאִימִים לָנוּ וְלִשְׁאִיפוֹתֵינוּ? אֵיזֶה סִגְנוֹן שֶׁל אֹרַח חַיִּים מַתְאִים לָנוּ? אֵיזֶה לְבוּשׁ וְאֵיזוֹ רָמַת חַיִּים? אֵיזוֹ אִשָּׁה וְאֵיזֶה חִנּוּךְ לִילָדִים? כַּמָּה שָׁעוֹת בַּיּוֹם לִלְמֹד וְכַמָּה לַעֲבֹד? וְעוֹד כַּהֲנָה וְכַהֲנָה שְׁאֵלוֹת רַבּוֹת וּמְגֻוָּנוֹת.

הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל **יוֹסֵף הַצַּדִּיק** שֶׁנִּשְׁלַח עַל יְדֵי אָבִיו לִרְאוֹת אֶת שְׁלוֹם אֶחָיו, וּמֹשֶׁם יָצָא לִתְקוּפַת נִסָּיוֹן קָשָׁה וַאֲרֻכָּה בָּהּ הֻשְׁלַךְ לַבּוֹר וְנִמְכַּר וְיָרַד לְמִצְרַיִם. אַךְ בִּתְחִלַּת דַּרְכּוֹ מְסַפֶּרֶת הַתּוֹרָה שֶׁפְּגָשׁוֹ אִישׁ, וַחַז"ל מְגַלִּים לָנוּ שֶׁהָיָה זֶה הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל, וּשְׁאָלוֹ: "**מַה תְּבַקֵּשׁ**?". וּמִסְּבִיר **הָרַה"ק מִקּאצְק** זִיע"א שֶׁהַמַּלְאָךְ נִשְׁלַח לִרְמֹז לְיוֹסֵף: תֵּדַע! אַתָּה עוֹמֵד בְּפָנֵי נִסָּיוֹן גָּדוֹל, אֵיךְ תַּצְלִיחַ לַעֲמֹד בּוֹ? רַק אִם תַּגְדִּיר לְעַצְמְךָ מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ, וּמַה יְעוּדְךָ בָּעוֹלָם, מַהִי הַשְּׁאִיפָה וְהַמַּטָּרָה שֶׁבַּעֲבוּרָהּ בָּאת לְעוֹלָם – רַק כָּךְ תּוּכַל תַּעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן שֶׁבְּפָנֶיךָ!

עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ פֵּרֵשׁ הָרַבִּי מִקּאצְק גַּם כֵּן אֶת שְׁאֵלַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן לְאַחַר הַחֵטְא: "**אַיֶּכָּה**?" דְּהַיְנוּ תַּגְדִּיר לְעַצְמְךָ בְּאֵיזוֹ דַּרְגָּה רוּחָנִית אַתָּה נִמְצָא כָּעֵת, וְתַכִּיר אֶת מְקוֹמְךָ, וּבְכָךְ תּוּכַל מִכָּאן וָהָלְאָה לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ אֶת דַּרְכְּךָ!ועל פי זה הסביר הרה"ק מקאצק זיע"א גם את תשובת אדם הראשון להקב"ה "אכלתי ואוכל" – שלכאורה איך יתכן שאדם הראשון

קודש קודשים החציף כך כלפי שמיא?! אלא אדם הראשון ידע להיות אמיתי וכנה עם עצמו, ולכן כשהקב"ה שאלו "איכה?" מיד עשה חשבון נפש עם עצמו והגיע למסקנה שעדין לא התחרט די על חטאו, ועדין הוא בדרגה נמוכה שעלול הוא לשוב לאכול, ותשובתו עדין אינה בשלמותה. ודפח"ח. .

אי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת אֶת הַחַיִּים מִבְּלִי לְסַדְּרָם. עִקְרוֹת הַבַּיִת רְגִילוֹת תָּמִיד לוֹמַר **שֶׁהַבַּיִת לֹא הִסְתַּדֵּר וְהִתְנַקֶּה לְבַד, מִישֶׁהוּ סִדֵּר וְנִקָּה אוֹתוֹ** (מְעַנְיֵן מִי...), אָז קַל וָחוֹמֶר שֶׁחַיֵּינוּ עֲלֵי אֲדָמוֹת חוֹבָה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם סֵדֶר וְנִקָּיוֹן: מַה לְהוֹצִיא וּמַה לְהַכְנִיס, מַה לְהוֹסִיף וּמַה לְהוֹרִיד, הֵיכָן טָעִינוּ וְכֵיצַד לֹא נִטְעֶה לְהַבָּא, כָּל הַבָּלְאָגָן הַזֶּה נִמְצָא בְּתוֹךְ רֹאשֵׁנוּ, וְלָנוּ אֵין אֶת הַפְּנַאי לַעֲשׂוֹת בּוֹ סֵדֶר... עַל כָּךְ מְצַוֶּה אוֹתָנוּ הַבּוֹרֵא: רָאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ! מַה זֶּה הַבָּלְאָגָן הַזֶּה? יוֹם אַתָּה לְמַעְלָה וְיוֹם אַתָּה לְמַטָּה, יוֹם חָזָק כְּמוֹ אַרְיֵה וְיוֹם שָׁבוּר כְּמוֹ קֵיסָם, הַקַּבָּלָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּבָר נֶעֱלָמָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְהַשִּׁעוּר תּוֹרָה שֶׁקִּבַּעְתָּ לְעַצְמְךָ הוֹלֵךְ וּמִתְפּוֹרֵר. כָּכָה נִרְאֶה יְהוּדִי?!וכך ניתן לפרש את דברי שלמה המלך במשלי (כ"א, ח'):

"הפכפך דרך איש זר, וזך ישר פעלו" – שאדם שהוא הפכפך ואינו מיושב בדרכו סימן שאינו עובד ה' אמיתי, כיוון שהזך מעשיו ישרים וקבועים ומסודרים. ועיין בספה"ק "אגרא דפרקא" (אות קל"ב) שכתב שאדם שהוא הפכפך בדעותיו ובמעשיו זהו סימן מובהק שהקליפות עדין דבוקות ואחוזות בו, ולכן הן מבלבלות ומתעתעות בו כל הזמן להחליף את שיטתו.

נוֹעַץ עִמָּנוּ פַּעַם אֵיזֶה בָּחוּר בְּעִנְיָן מְסֻיָּם, כְּשֶׁשְּׁתֵּי דְּרָכִים נִצְּבוּ בְּפָנָיו וְלֹא יָדַע בַּמֶּה לִבְחֹר. אָמַרְנוּ לוֹ שֶׁיִּבְחַר בְּאֵיזוֹ דֶּרֶךְ שֶׁנִּרְאֵית לוֹ נְכוֹנָה, אַךְ בְּתִנַּאי שֶׁיַּחְזִיק בָּהּ לְפָחוֹת **לַחֲצִי שָׁנָה** וַאֲפִלּוּ אִם יִגְלֶה שֶׁטָּעָה בִּבְחִירָתוֹ. וְלֹא כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ בְּטָעוּתוֹ, אֶלָּא כְּדֵי לְהַרְגִּילוֹ לִהְיוֹת יַצִּיב בְּדַעְתּוֹ, הֶחְלֵטִי בְּדַרְכּוֹ, כֵּיוָן שֶׁבְּלֹא זֶה גַּם אֶת הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה לְיָמִים יַעֲזֹב וְיִנְטֹשׁ. כָּךְ כָּל הַחְלָטָה בַּחַיִּים צְרִיכָה לִהְיוֹת אִטִּית וּשְׁקוּלָה, וּמֻרְגַּע שֶׁהֶחְלַטְתָּ בְּבֵרוּר – אַל תַּמְשִׁיךְ לְהַרְהֵר וְלַחֲשֹׁב עָלֶיהָ עוֹד, רַק קוּם וַעֲשֵׂה.

כָּל מַעֲסִיק חָכָם הַמְרַאֵיין מָעֲמָד לְתַפְקִיד יוֹדֵעַ שֶׁרְצוּי לְבָרֵר כַּמָּה עֲבוֹדוֹת הֶחְלִיף הַמָּעֲמָד בְּטֶרֶם הַגִּיעוֹ לְכָאן, וְאִם כָּל שְׁבוּעַ הֶחְלִיף עֲבוֹדָה – אֵין לְמַהֵר לְקַבְּלוֹ. כִּי יַצִּיבוּת וְהֶחְלֵטִיּוּת הִיא מוּצָר חָשׁוּב בָּאָדָם. וּמִי שֶׁדַּעְתּוֹ מְפֻזֶּרֶת לְכָל עֵבֶר וּבְכָל יוֹם מַחְלִיף לְעַצְמוֹ סֵדֶר יוֹם וּמַסְלוּל – מְעַטִּים סְכוּיָו שֶׁל זֶה לְהַצְלִיחַ בְּמַשֶּׂהוּ בְּחַיָּיו. כָּךְ גַּם יוֹדֵעַ כָּל הַמְבַקֵּשׁ לִרְכֹּשׁ רֶכֶב – שֶׁכְּכָל שֶׁהָרֶכֶב עָבַר יוֹתֵר בַּעֲלֵיוֹת כָּךְ מִסְתַּבֵּר שֶׁתַּקִּינוּתוֹ שֶׁל הָרֶכֶב פְּחוּתָה בְּעֶרְכּוֹ. כִּי נֶהָג טוֹב וְרֶכֶב טוֹב לֹא מַחְלִיפִים זֶה אֶת זֶה בִּמְהִירוּת. כָּךְ גַּם רֹאשׁ בָּרִיא לֹא מִשְׁתַּנֶּה וּמִתְחַלֵּף כָּל כָּךְ בְּחָפְזָה. וְאַשְׁרֵי הַבּוֹנֶה אֶת רֹאשׁוֹ וְדַעוֹתָיו בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, עוֹד יִזְכֶּה לְהִתְעַלּוֹת וּלְהַצְלִיחַ בְּכָל אֲשֶׁר יִפְנֶה.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

נֶחְלְקוּ הָרִאשׁוֹנִים הַאִם אִסּוּר "רָאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ" הִנּוֹ רַק בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבֵד הַכֹּהֵן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּפֹעַל, אוֹ שֶׁאֲפִלּוּ אִם רַק **נִכְנַס** לְמִקְדָּשׁ כְּבָר נִתְחַיֵּב עַל כָּךְ?

לְדַעַת **הָרַמְבַּ"ן** ז"ל אֵין אִסּוּר תּוֹרָה עַל הַכֹּהֵן לִהְיוֹת פָּרוּעַ רֹאשׁ אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבֵד בַּמִּקְדָּשׁ מַמָּשׁ, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת עֲבוֹדָתוֹ אֵין בַּדָּבָר אִסּוּר תּוֹרָה אֶלָּא **מַעֲלָה מִדַּרַבָּנָן** בִּלְבַד כן כתב בהשגותיו על ספר המצוות להרמב"ם, וראייתו ממה שאמרו בסיפרא שפרוע ראש אינו חייב אלא בשעת עבודה. ומה שאמרו במשנה בכלים (פרק א' משנה ט') "בין האולם ולמזבח מקודש ממנו שאין בעלי מומין ופרועי ראש נכנסים לשם" היינו ממעלות דרבנן שהחמירו שאף הכניסה אסורה עליו. .

אוּלָם לְדַעַת **הָרַמְבַּ"ם** ז"ל כְּבָר עַל עֶצֶם כְּנִיסָתוֹ פָּרוּעַ רֹאשׁ מִן הַמִּזְבֵּחַ וְלִפְנִים עָבַר עַל לָאו וְחַיָּב מַלְקוֹת, וְרַק מִיתָה אֵינוֹ מִתְחַיֵּב אֶלָּא אִם כֵּן עָבַד כָּךְ אֶת עֲבוֹדָתוֹ כן כתב בהלכותיו (שם הלכה ט"ו), ולשיטתו מה שאמרו בסיפרא "אינו חייב אלא בשעת עבודה" היינו בשעה הכשירה לעבודה, אבל לאו דווקא שעבד בפועל. או שאינו חייב מיתה אלא בשעת עבודה ממש אבל מלקות בכל מצב. ומה שאמרו במשנה בכלים היינו מדאורייתא. ומכל מקום עיין בכסף משנה (שם) שדייק מלשון הרמב"ם שכתב דין זה בלשון "יראה לי" כיוון שראה שניתן לפרש גם כן שלא כפירושו. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר הַכֹּהֵן לְהִכָּנֵס מְגֻדָּל שֹׂעָר לַמִּקְדָּשׁ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**אִמְרַת הַצְּרוּפָה**" ריש פרשת שמיני. שֶׁהֵבִיא **מֵהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ** כן כתב בזוה"ק (פרשת בהעלותך), ועוד עיין בשער המצוות לרבינו האריז"ל (פרשת קדושים) מה שכתב בענין זה. שֶׁהַשְּׂעָרוֹת הֵמָּה שָׁרְשֵׁי הַדִּינִים וּמַמְשִׁיכוֹת דִּינִים וְכַעַס עַל הַמְגַדְּלָן. וּבִהְיוֹת שֶׁהַכֹּהֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת כֻּלּוֹ חֶסֶד, כְּדֶגְמַת מִיכָאֵל הַכֹּהֵן שֶׁל מַעֲלָה שֶׁכֻּלּוֹ חֶסֶד, לָכֵן אָסוּר לוֹ לִהְיוֹת מְגֻדַּל שֵׂעָר בְּבוֹאוֹ לַמִּקְדָּשׁ, מַה שֶּׁמַּמְשִׁיךְ עָלָיו אֶת מִדַּת הַדִּין.

וְכָךְ הוּבָא **בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים** שֶׁשַּׂעָרוֹת רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם מְקוֹרָן מִמּוֹתְרוֹת הַגּוּף וְהַמֹּחַ כן כתב בספה"ק "אוהב ישראל" (פרשת כי תשא). הָעוֹלִים מִן הַלֵּב דֶּרֶךְ הַקְּנָה אֶל הָרֹאשׁ ספר שבילי אמונה לנכד הרא"ש (נתיב ד'). , וְכָל מוֹתְרוֹת הַגּוּף מְקוֹרָן מִן הַתַּאֲוָה וְהַשְׁטוּת וְלָכֵן יֵשׁ לַסְּטָרָא

אַחֲרָא אָחִיזָה בָּהֶן]ראה בספר "תפארת יהונתן" (פרשת נשא) שלכן עשיו שהיה רשע היה שעיר ובעל תאוה. ובספר "כנסת ישראל" כתב שמטעם זה שלמה המלך שהיה חכם גדול היו לו מעט שערות. , וְהַמְגַדְּלָן וּמַאֲרִיכָן מוֹלִיד בְּנַפְשׁוֹ רְדִיפָה וּדְאָגָה עַל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ כן כתב בספר "צמח ה' לצבי" (פרשת נשא), וכן כתב רבינו יוסף חיים זיע"א בספרו "בניהו" על תקוני הזוהר (דף פ"ט), ובשו"ת תורה לשמה (סימן שפ"ח), עיין שם. , וְלָכֵן רָאוּי לָאָדָם לְהַקְפִּיד לְגַלֵּחַ שֵׂעָר רֹאשׁוֹ לְכָל הַפָּחוֹת כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם]ראה ספר פרלא יועץ לגה"ק רבי אליעזר פאפו (ערך גלוח) ובשו"ת תורה לשמה (שם). .

מצוה ק"ן: שלא יכנסו הכהנים למקדש קרועי בגדים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וּבִגְדֵיכֶם לֹא תִפְרֹמוּ"ויקרא י', ו'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ אֶל הַמִּקְדָּשׁ מִן הַמְּזֻבֵּחַ וְלִפְנִים לַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדָתָם כְּשֶׁהֵם קְרוּעֵי בְּגָדִים, דְּהַיְנוּ לְאַחַר שֶׁקָּרְעוּ בִּגְדֵיהֶם עַל קְרוֹבָם שֶׁנִּפְטַר. וְאִם נִכְנַס הַכֹּהֵן קְרוּעַ בְּגָדִים הֲרֵי זֶה לוֹקֶה, וְגַם חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם]הוריות (י"ב ע"ב) ורמב"ם הלכות ביאת המקדש (פרק א'). .

וְלֹא נֶחְשָׁב לִקְרוּעַ בְּגָדִים אֶלָּא אִם כֵּן קָרַע **טֶפַח** אוֹ יוֹתֵר עַל **הַמֵּת**, אֲבָל שֶׁלֹּא עַל הַמֵּת אוֹ פָּחוֹת מִטֶּפַח אֵינוֹ נֶחְשָׁב לִקְרוּעַ בְּגָדִים]כן הובא בספרא (פרשה ב') על פי המבואר במועד קטן (כ"ב ע"ב) שאין קריעה פחותה מטפח. .

וּכְפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּאִסּוּר כְּנִיסַת הַכֹּהֵן לַמִּקְדָּשׁ פְּרוּעַ רֹאשׁ, גַּם כָּאן לֹא נֶאֱסָר הַכֹּהֵן בִּקְרִיעַת בְּגָדָיו אֶלָּא בִּזְמַן עֲבוֹדָתוֹ, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּזְמַן עֲבוֹדָתוֹ הֲרֵי זֶה קוֹרֵעַ עַל מֵתוֹ כְּדִינוֹ]רמב"ם הלכות ביאת המקדש (שם), וזה מלבד כהן גדול שאסור בקריעת בגדיו תמיד. . וְאִם עָבַד בְּהִיוֹתוֹ קְרוּעַ בְּגָדִים עַל אַף שֶׁעָבַר אִסּוּר עִם כָּל זֹאת עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה וְלֹא נִתְחַלְּלָה. וּכְבָר נִתְבָּאֲרָה לְעֵיל מַחְלֹקֶת הָרִאשׁוֹנִים גַּבֵּי פְּרוּעַ רֹאשׁ הָאִם חִיּוּבוֹ הוּא בְּעֶצֶם **כְּנִיסָתוֹ** כְּךְ לְמִקְדָּשׁ, אוֹ דַּוְקָא **כְּשֶׁעָבַד** כֵּן, וְכָךְ נֶחְלְקוּ הָרִאשׁוֹנִים גַּם גַּבֵּי קְרוּעַ בְּגָדִים]רמב"ם (שם). .

רָמַז הַכָּתוּב – תִּשְׁלֹט בְּעַצְמֶךָ!

אַזְהָרַת הַתּוֹרָה הִיא עַל הַכֹּהֲנִים הַבָּאִים אֶל בֵּית ה' לְבַל יִכָּנְסוּ לְמָקוֹם מִקְדָּשׁ זֶה בִּבְגָדִים קְרוּעִים וּפְרוּמִים עַל קְרוֹבֵיהֶם שֶׁמֵּתוּ. וְכַמָּה טְעָמִים נֶאֶמְרוּ בַּדָּבָר, אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, אַךְ אָנוּ נִגַּע בְּאֶחָד בִּלְבַד.

הִנֵּה עֲבוֹדַת הַמִּקְדָּשׁ כַּיָּדוּעַ הָיְתָה כֻּלָּהּ מִתּוֹךְ **שִׂמְחָה**. הַקְּרֵבַת הַקָּרְבָּנוֹת מִידֵי יוֹם הָיְתָה לְקוֹל נְגִינַת וְשִׁירַת הַלְוִיִּים, וִיפֵי תְּאָרוֹ שֶׁל הַמִּקְדָּשׁ אַף הוּא הוֹסִיף לֹא מְעַט לָאֲוִירָה, וּכְפִי שֶׁאָמַר **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה "עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּנָה"תהלים ק', ב'. וראה חגיגה (ה' ע"ב) שאין עציבות לפני הקדוש ברוך הוא שנאמר (דברי הימים א' ט"ז, כ"ז) "הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו". . וְלָכֵן אָמְרָה הַתּוֹרָה הֵיאַךְ יִכָּנֵס הַכֹּהֵן לְמָקוֹם זֶה בִּבְגָדִים קְרוּעִים וּפְרוּמִים כְּדֶרֶךְ הָאֲבֵלִים וְהָעֲצֻבִים, מַה שֶּׁאֵינוֹ תּוֹאֵם לְרוּחַ הַמָּקוֹם?! לָכֵן הֻזְהֲרוּ הַכֹּהֲנִים בְּאַזְהָרַת "בִּגְדֵיכֶם לֹא תִפְרֹמוּ", לְהוֹרוֹת לָהֶם שֶׁיִּכְבְּשׁוּ אֶת רִגְשׁוֹתֵיהֶם וְיִכָּנְסוּ לַעֲבוֹדַת הַמִּקְדָּשׁ כְּהֶרְגֵּלָם מִבְּלִי לַחֲרֹג וּלְשַׁנּוֹת מֵאֲוִירַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַמְרוֹמֶמֶת וְהַשְּׂמֵחָה.

תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה מְלַמֶּדְתֵּנוּ שֶׁבְּעֵת שֶׁנַּגִּיעַ לְמָקוֹם נְנַהֵג כְּמִנְהַג הַמָּקוֹם מִבְּלִי לְשַׁנּוֹתוֹ לְפִי רוּחֵנוּ: שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם בּוֹכֶה בֵּין הַצּוֹחֲקִים, וְלֹא יָשֵׁן בֵּין הֶעָרִים, וְלֹא עוֹמֵד בֵּין הַיּוֹשְׁבִים וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְראה מסכת דרך ארץ זוטא (פרק ה'). . כִּי מַעֲלָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ שֶׁל הָאָדָם נִכֶּרֶת דַּוְקָא בִּיכָלְתּוֹ לִהְיוֹת **מֻבְלָע** בֵּין הָאֲנָשִׁים, וְלֹא בְּהִתְבַּלְטוּתוֹ וּבְפָרִישָׁתוֹ מֵהֶם וכבקשת חנה בתפילתה (שמואל א', א', י') "ונתתה לאמתך זרע אנשים" ופירשו חז"ל (ברכות ל"א ע"ב) שביקשה זרע המובלע בין האנשים, שאינו בולט ויוצא דופן מהכלל. . וּכְפִי שֶׁאָמַר אַחַד הַחֲכָמִים: הַסֶּכֶר זָכָה לִהְיוֹת מָתוֹק רַק בִּזְכוּת שֶׁמִּתְנַמֵּס הוּא בְּפָנֵי כֹּל, כָּךְ עַל הָאָדָם לִהְיוֹת מְסֻגָּל לְהִתְאִים אֶת עַצְמוֹ לַסּוֹבְבִים אוֹתוֹ וְלָאֲוִירָה בָּהּ הוּא נִמְצָא. כָּךְ מְסֻפָּר עַל רַבֵּנוּ **הַחָזוֹן אִישׁ** זַצ"ל שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה מְמַהֵר בְּדַרְכּוֹ יַחַד עִם סֶגֶל תַּלְמִידָיו, וּמִתּוֹךְ הִלּוּכָם חָלְפוּ לְצַד אָדָם זָקֵן שֶׁהִשְׁתַּרֵךְ לְאִטּוֹ. לְפֶתַע הֵאֵט הַחָזוֹן אִישׁ אֶת קֶצֶב הֲלִיכָתוֹ וְהִתְאִימוֹ לְקֶצֶב הַזָּקֵן, עַד שֶׁאוֹתוֹ זָקֵן פָּנָה לְאַחַת הַסִּמְטָאוֹת וְשׁוּב חָזַר הַחָזוֹן אִישׁ לְקִצְבּוֹ הָרִאשׁוֹן. לִתְמִיהַת סוֹבְבָיו הִסְבִּיר כִּי אִם הָיָה מַמְשִׁיךְ בְּקֶצֶב הִלּוּכוֹ הַמָּהִיר, הָיָה עָלוּל אוֹתוֹ זָקֵן לִרְאוֹתָם וּלְהִצְטַעֵר עַל הֱיוֹתוֹ חָלוּשׁ וּתְשׁוּשׁ כֹּחַ, לָכֵן הֵאֵט אַף הוּא אֶת קִצְבּוֹ וְהִתְאִימָהּ לְשֶׁלּוֹ, בִּכְדֵי לֹא לְגָרֵם לוֹ עָגְמַת נָפֶשׁ שֶׁכָּזוֹ.

עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ פֵּרְשׁוּ בַּעֲלֵי הַמּוּסָר אֶת דִּבְרֵי **רַב אָדָא בַּר אַהֲבָה** בַּתַּלְמוּדתענית (כ' ע"ב). : "מִימַי לֹא שִׂמְּחוּנִי בְּתַקָּלַת חֲבֵרַי" - שֶׁרַב אָדָא הָיָה נִזְהָר בְּשָׁעָה שֶׁחֲבֵרוֹ הָיָה שָׂרוּי בְּצַעַר שֶׁלֹּא לְהַבִּיעַ שִׂמְחָה אֲפִלּוּ עַל שִׂמְחָה אִישִׁית מֻצְדֶּקֶת, בִּהְיוֹת שֶׁאֵין זֶה יָאֶה לְהַפְגִּין שִׂמְחָה בְּמָקוֹם שֶׁמִּישֶׁהוּ שָׂרוּי בְּעֶצֶב. וְכָךְ כּוֹתֵב **רַבֵּנוּ בָּחַיֵּי** זַ"ל בְּסִפְרוֹ "**חוֹבוֹת הַלְּבָבוֹת**" כִּי הַפְרוּשׁ צַהֲלָתוֹ עַל פָּנָיו, וְאֶ?בְלוֹ בְּלִבּוֹשׁער הפרישות ריש פרק ד'. . כִּי אִם לְךָ יֵשׁ אֵיזֶה שֶׁהוּא צַעַר אוֹ עָגְמַת נָפֶשׁ אִישִׁית, אֵין זֶה צוֹדֵק שֶׁגַּם אֲחֵרִים יִצְטַעֲרוּ עָלֶיהָ בִּגְלָלְךָ. וְאִם כָּרֵגַע לְךָ אֵין כָּל כָּךְ מַצַּב רוּחַ מְרוֹמָם – זוֹ לֹא סִבָּה לְהָרַס גַּם לַאֲחֵרִים, וְאִם מִסִּבָּה כָּל שֶׁהִיא אַתָּה

כָּעוֹס וְעַצְבָּנִי – מַדּוּעַ תּוֹצִיא וְתַפְרֹק זֹאת עַל סוֹבְבֶיךָ הַחַפִּים מִפֶּשַׁע? כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: אַל תַּפִּיל אֶת הָעֹל שֶׁעָלֶיךָ - עַל גַּב זוּלָתְךָ.

הַגה"ק **רַבִּי יִשְׂרָאֵל סַלַנְטֶר** זִיע"א סִפֵּר שֶׁפַּעַם אַחַת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וּבְדַרְכּוֹ פָּגַשׁ אֶת אַחַד הַחֲכָמִים וְהַיְרֵאִים שֶׁל הָעִיר אֲשֶׁר חָרְדַת יוֹם הַדִּין הָיְתָה נְכֶרֶת עַל פָּנָיו בְּיוֹתֵר. וּכְשֶׁפָּנָה אֵלָיו רַבִּי יִשְׂרָאֵל בְּאֵיזוֹ שְׁאֵלָה שֶׁנִּצְרָכָה לוֹ הַלָּה לֹא הֵשִׁיבוֹ מְגֹדֶל חָרְדָתוֹ מִתֹּקֶף קְדֻשַּׁת הַיּוֹם. הִמְשִׁיךְ רַבִּי יִשְׂרָאֵל לְדָרְכּוֹ וְתָמַהּ: וְכִי מָה אֲנִי אָשֵׁם בְּכָךְ שֶׁהוּא יָרֵא וּמְפֻחָד מִיּוֹם הַדִּין? וְכִי בִּגְלַל זֶה עָלַי לִסְבֹּל? הֲלֹא מִדַּרְכֵי הַהֲטָבָה חוֹבָתוֹ לַהֲשִׁיבֵנִי עַל שְׁאֵלָתִי בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת גַּם בְּשָׁעָה שֶׁכָּזֹאת?!ראה סדרת תקון המדות (חלק ה' עמוד רנ"ו). וְהַדְּבָרִים נוֹקְבִים וַאֲמִתִּיִּים.

מִבֵּין הַמַּעֲלוֹת הָרַבּוֹת לָהֶן זוֹכֶה עֶבֶד ה' אֲמִתִּי, זוֹכֶה הוּא גַּם כֵּן בַּמַּסְגֻּלּוֹת לִשְׁלֹט בְּגוּפוֹ וּבְרוּחוֹ. אֵין אֶצְלוֹ מֻשָּׂג שֶׁל "**הִתְפָּרְצוּת**" אוֹ "**אִינְסְטִינְקְט**", כָּל הַבָּעֹת פָּנִים וּקְרִיצָה הִיא נִשְׁלֶטֶת, כָּל פְּעֻלָּה אוֹ תְּגוּבָה הִיא מְחֻשֶּׁבֶת. אֲפִלּוּ עַל **הִתְעַטְּשׁוּת וּפִהוּק וּצְחוֹק** צָרִיךְ הוּא לִשְׁלֹטראה רבינו בחיי (שער הפרישות פרק ד') שהחסיד צחוקו – ריוח שפתיים בלבד, ועוד עיין ברמב"ם הלכות דעות (פרק ה') ותשכיל. . וּבַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים אַף מִבֹּאֶרֶת הַדֶּרֶךְ כֵּיצַד יִשְׁתֶּה אָדָם **שֵׁכָר לְרָוְיָה** מִבְּלִי לְהִשְׁתַּכֵּרכן מובא מרבינו האריז"ל ומרבינו הבעל שם טוב זיע"א, ואכמ"ל. . שֶׁזּוֹהִי תְּבִיעַת הַבּוֹרֵא מֵהָאָדָם לִהְיוֹת שׁוֹלֵט בְּעַצְמוֹ בְּכָל עֵת, וּמַתְאִים אֶת עַצְמוֹ לְרִצּוֹן הָאֱלֹקִים. לָכֵן לֹא שַׁיָּךְ אֵצֶל זֶה הִתְבַּטְּאֻיּוֹת כְּמוֹ "מָה אֲנִי יַעֲשֶׂה, זֶה אֲנִי", אוֹ "בָּא לִי" – שׁוּם דָּבָר לֹא בָּא מֵאֵלָיו, הַכֹּל צָרִיךְ לִהְיוֹת תַּחַת שְׁלִיטָה וּבַקָּרָה. וְאִם כָּרֵגַע צָרִיךְ שֶׁתְּחַיֵּךְ לְאִשָּׁתְךָ אוֹ לְיַלְדְּךָ עָלֶיךָ לַעֲשׂוֹת זֹאת גַּם אִם אֵינְךָ בַּמַּצַב רוּחַ הַמַּתְאִים. וְאִם רָאִיתָ דָּבָר מַצְחִיק לְיַד אָדָם שָׁבוּר וְרָצוּץ תֵּדַע לִשְׁלֹט בְּעַצְמְךָ וְלֹא לְגַחֵךְ.

כָּךְ הֵעִידוּ עַל הַגָּאוֹן **רַבִּי חַיִּים קַנְיֶבְסְקִי** שֶׁלִּיט"א כִּי בְּעֵת שֶׁנִּלְקְחָה עָלָיו זוּגָתוֹ הָרַבָּנִית ע"ה הָיָה הַדָּבָר בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל שַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת (תשע"ב), וּכְשֶׁבָּאוּ בְּנֵי הַבַּיִת וְהוֹדִיעוּהוּ עַל הַבְּשׂוֹרָה הַמָּרָה לֹא עָלְתָה עַל עֵינוֹ אַף לֹא חֲצִי דְּמָעָה, כְּךְ הִמְשִׁיךְ אֶת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ עַד לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וּמְשֶׁיָּצְאָה הַשַּׁבָּת לְפֶתַע פָּרַץ בִּבְכִי תַּמְרוּרִים עַל אֵשֶׁת נְעוּרָיו שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ. וַדַּאי לִבּוֹ הָפְתּוּחַ כְּאוּלָם הָיָה כְּאוֹב וְדַאוֹב, וּוַדַּאי שֶׁדִּמְעָתוֹ בִּקְשָׁה לִזְלֹג עַל לֶחָיָו, אֶלָּא שֶׁהַזְּמַן לֹא הָיָה מֻכְשָׁר לָכָךְ, וְלָכֵן יָדַע עָנָק הָרוּחַ הַזֶּה לִשְׁלֹט בְּרוּחוֹ וּלְעַכֵּב אֶת בְּכִיּוֹ מִלִּפְרֹץ – עַד שֶׁהַזְּמַן אִפְשֵׁר. וְעָצְמָה זוֹ הַנְּתוּנָה בְּמַתָּנָה לְמִי שֶׁשָּׁם חֶלְקוֹ בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה – הִיא כְּלִי עֻזֵּר יָקָר וְנִפְלָא בִּזְמַנִּים קָשִׁים בָּהֶם עָלוּל הָאָדָם לְהִשָּׁבֵר לִרְסִיסִים, וְרַק הַשְׁלִיטָה הַמְּלֵאָה בַּגּוּף וּבַנֶּפֶשׁ הִיא זוֹ שֶׁמַּצִּילָתוֹ מִכָּךְ.

וְלָקַח זֶה חַיָּב לְלַוּוֹתֵנוּ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ בְּכָל צַעַד וְשַׁעַל, לִפְקֹחַ עַיִן וְלָשִׂים לִבֵּנוּ עַל כָּל אָדָם, כֵּיצַד לְדַבֵּר עִמּוֹ וְכֵיצַד לְהִתְיַחֵס לְדָבָרָיו, לְהִזָּהֵר בִּרְגְשׁוֹתָיו וּלְכַבֵּד אֶת צָרְכָיו, וְלֹא לִכְפּוֹת אֶת מַצָּבֵנוּ עַל הַשֵּׁנִי אֶלָּא אַדְרַבָּה לְהִתְבַּטֵּל בִּפְנֵי כֹּל וּלְהַתְאִים אֶת עַצְמֵנוּ אֵלָיו, וְטוֹב לָנוּ בָּזֶה וּבַבָּא.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בְּסֵפֶר **מִנְחַת חִנּוּךְ**בבאורו למצוה זו. דָּן גַּבֵּי כֹּהֵן שֶׁקָּרַע בֶּגֶד מִבִּגְדָיו עַל מֵתוֹ, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיָה לָבוּשׁ בְּבֶגֶד בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁקָּרָעוֹ אֶלָּא הָיָה מוּנָח בַּאֲרוֹן וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה וּבָא וּקְרָעוֹ – הַאִם גַּם בְּאֹפֶן שֶׁכָּזֶה נִתְחַיֵּב מִשּׁוּם "וּבִגְדֵיכֶם לֹא תִפְרֹמוּ" אוֹ שֶׁמָּא דַּוְקָא עַל בֶּגֶד שֶׁהוּא לָבוּשׁ בּוֹ חָל אִסּוּר זֶה?

וּבְתַחְלָה תְּלָה אֶת הַדִּבָּר בַּבֵּרוּר הַאִם אִסּוּר הַתּוֹרָה הוּא בְּמַעֲשֵׂה הַקְּרִיעָה שֶׁל הַבֶּגֶד, אוֹ בִּלְבִישַׁת בֶּגֶד הַקָּרוּעַ? שֶׁאִם הָאִסּוּר הוּא עַל עֶצֶם מַעֲשֵׂה הַקְּרִיעָה – הֲרֵי שֶׁעַל אַף שֶׁאֵינוֹ לָבוּשׁ בּוֹ בְּכָל זֹאת יִתְחַיֵּב עַל כָּךְ, אוּלָם אִם הָאִסּוּר הוּא רַק בְּמַעֲשֵׂה הַלְּבִישָׁה שֶׁל בֶּגֶד הַקָּרוּעַ, הֲרֵי שֶׁכְּשֶׁקָּרַע בֶּגֶד מִבְּלִי לְלָבְשׁוֹ לֹא יִתְחַיֵּב עַל כָּךְ עַד שֶׁיִּלְבְּשֶׁנּוּ.

אוּלָם בְּמַסְקָנַת דְּבָרָיו הֶעֱלָה שֶׁאָמְנָם כָּל הָאִסּוּר אֵינוֹ אֶלָּא **בְּמַעֲשֵׂה הַקְּרִיעָה** בְּדַוְקָא, וּכְפִי שֶׁמּוּכָח מִלְּשׁוֹן הַזָּהָב שֶׁל רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל שֶׁכָּתַבראה פרק א' מהלכות ביאת המקדש (הלכה י'). בִּלְשׁוֹן "אָסוּר לִקְרֹעַ בְּגָדָיו" וְלֹא בִּלְשׁוֹן "אָסוּר לִלְבֹּשׁ בֶּגֶד קָרוּעַ". אוּלָם לֹא חִיְּבָה הַתּוֹרָה עַל הַקְּרִיעָה אֶלָּא בְּאֹפֶן שֶׁהָיָה לָבוּשׁ בְּאוֹתוֹ הַבֶּגֶד, שֶׁכֵּן זוֹהִי דֶּרֶךְ קְרִיעַת הַמַּלְבּוּשׁ עַל הַמֵּת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם קָרַע בִּגְדּוֹ שֶׁהָיָה מוּנָח בַּתֵּבָה אָזַי לֹא יִתְחַיֵּב עַל כָּךְ.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר חֲשִׁיבוּת הַבְּגָדִים שֶׁל הָאָדָם וּמַעֲלָתָם עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**לִקּוּטֵי מוֹהָר"ן**"תורה כ"ט, ותורה קכ"ז. מֵהָרה"ק **רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב** זִיע"א שֶׁבְּגָדָיו שֶׁל הָאָדָם הֵם בְּסוֹד **הַחַשְׁמַ"ל**, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירָה לָאָדָם, וְלָכֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ בִּגְדֵי הָאָדָם תָּמִיד שְׁלֵמִים וְלֹא קְרוּעִים, שֶׁעַל יְדֵי כֵּן עָלוּל חָלִילָה לְאַבֵּד אֶת הַשְּׁמִירָה. וְהַבְּגָדִים עַצְמָם הֵם אֵלּוּ שֶׁתּוֹבְעִים אֶת הָאָדָם עַל שֶׁלֹּא שָׁמַר בְּכָבוֹד וּבִנְקִיּוּת כָּרָאוּי.

וּכְכָל שֶׁהָאָדָם יוֹתֵר גָּדוֹל בְּמַעֲלָתוֹ כָּךְ מְדַקְדְּקִים עִמּוֹ יוֹתֵר עַל בְּגָדָיו וְעַל שְׁמִירָתָם כְּפִי דַּרְגָּתוֹ, וְלָכֵן אָמְרוּ חַז"ל שֶׁתַּלְמִיד חָכָם שֶׁנִּמְצָא רָבָב עַל בִּגְדּוֹ חַיָּב מִיתָהשבת (קי"ד ע"א). , וְרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא הָיָה קוֹרֵא לְמַאנֵיהּ מְכַבְּדוּתֵיהּראה שבת (קי"ג ע"א). ופירוש הדברים שרבי

יהודה היה קורא לבנדיו - כבודו. . וְזֶהוּ גַּם כֵּן סוֹד אִסּוּר קְרִיעַת בִּגְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהֲזָהַר לְשָׁמְרָם כָּרָאוּי בִּשְׁלֵמוּתָם מִגֹּדֶל קְדֻשָּׁתָם וּמַעֲלָתָם.

מצוה קנ"א: שלא יצאו הכהנים מן המקדש בשעת עבודתם

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:
"וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶּן תָּמֻתוּ"ויקרא י', ז'. .

לְפֻשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּשְׁעָה שֶׁנִּכְנָסִים אֶל הַמִּקְדָּשׁ לַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדָתָם בַּקֹּדֶשׁ לֹא יֵנִיחוּהָ לָצֵאת מִן הַמִּקְדָּשׁ לְכָל צֹרֶךְ שֶׁהוּא עַד תֹּם מִשְׁמַרְתָּם, שֶׁבִּזְיוֹן הוּא לַמִּקְדָּשׁ לְהַנִּיחוֹ לְטוֹבַת דָּבָר אַחֵר. וְכֹהֵן שֶׁיָּצָא מִן הַמִּקְדָּשׁ בִּשְׁעַת עֲבוֹדָתוֹ הֲרֵי זֶה עָבַר עַל לָאו מִן הַתּוֹרָה וְלוֹקֶה, וְגַם חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם כן הובא בספרא (פרשת שמיני) וברמב"ם הלכות ביאת המקדש (פרק ב' הלכה ה'). .

אַזְהָרָה זוֹ תִּקֵּפָה הֵן כְּלַפֵּי כֹּהֵן הֶדְיוֹט, וְהֵן כְּלַפֵּי כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֲסוּרִים לָצֵאת מִן הַמִּקְדָּשׁ בִּזְמַן עֲבוֹדָתָם. אוּלָם עִם כָּל זֹאת נִשְׁנְתָה הָאַזְהָרָה בַּשֵּׁנִית כְּלַפֵּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא"ויקרא כ"א, י"ב. , וּמִכָּךְ לָמְדוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁכֹּהֵן הֶדְיוֹט שֶׁהָיָה עוֹבֵד בַּמִּקְדָּשׁ וְשָׁמַע שֶׁמֵּת לוֹ מֵת שֶׁהוּא חַיָּב לְהִתְאַבֵּל עָלָיו אֵינוֹ יוֹצֵא מִן הַמִּקְדָּשׁ אֲבָל פּוֹסֵק מִיָּד מִלַּעֲבֹד בִּהְיוֹת שֶׁהוּא אוֹנֵן עַל מֵתוֹ, וְאִלּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁאֵרַע לוֹ כֵּן מְצַוֶּה לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲבוֹדָתוֹ חֵרֶף הֱיוֹתוֹ אוֹנֵן סנהדרין (י"ח ע"א) וזבחים (ט"ז ע"א) ורמב"ם (שם הלכה ו'). וראה בהגהת הראב"ד שם שסובר שבהיות שהכהן ההדיוט אינו עובד באנינותו ממילא מותר לו לצאת ולהטמא למתו. .

רָמַז הַכָּתוּב – לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹקֵיכֶם

עִנְיָן חָמוּר בְּיוֹתֵר הִטִּילָה הַתּוֹרָה עַל כֹּהֵן הַיּוֹצֵא בְּאֶמְצַע מִשְׁמַרְתּוֹ מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ עַד כַּמָּה הַדָּבָר נוֹרָא בְּעֵינֵי הַשֵּׁי"ת, וְעַד כַּמָּה הוּא פּוֹגֵעַ וּמְזַלְזֵל בְּבֵית ה' וּבְקֻדֻּשָּׁתוֹ. כֻּלָּנוּ מַכִּירִים אֶת הַהַרְגָּשָׁה הַמְבִישָׁה בְּעֵת הֱיוֹתֵנוּ מְשׂוֹחֲחִים עִם פְּלוֹנִי כְּשֶׁלְּפֶתַע מַכְשִׁיר הַסְּלוּלְאר שֶׁלּוֹ מְנַגֵּן, וְהַלָּה עוֹנֶה לְשִׂיחָתוֹ וּמוֹתִיר אוֹתָנוּ "**מְיֻבָּשִׁים וּמְבֻיָּשִׁים**" עַד שֶׁיְּסַיֵּם הַלָּה אֶת שִׂיחָתוֹ. יוֹדְעִים אָנוּ עַד כַּמָּה דָּבָר זֶה אֵינוֹ נָעִים. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אִם אוֹתוֹ פְּלוֹנִי פָּנָה הוּא אֵלֵינוּ וְלֹא אָנַחְנוּ אֵלָיו, וְקַל וָחֹמֶר אִם שִׂיחָתֵנוּ עִמּוֹ הָיְתָה סוֹבֶבֶת סְבִיב עֻזְרָה אוֹ טוֹבָה שֶׁהוּא זָקוּק מֵאִתָּנוּ, וַדַּאי הַדָּבָר יַרְתִּיחַ אֶת דָּמֵנוּ בְּיוֹתֵר וְיעוֹרֵר בָּנוּ אֶת הַחֵשֶׁק לְעַנּוֹתוֹ בִּשְׁלִילָה.

כְּךָ הֵם פְּנֵי הַדְּבָרִים בְּאוֹתוֹ כֹּהֵן הָעוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, בְּכַפָּרַת הָעָם וּבְבַקָּשַׁת רַחֲמִים עַל עַצְמוֹ וְעַל שׁוֹלְחָיו – אִם יַעֲזֹב אֶת עֲבוֹדָתוֹ וְיֵצֵא מִן הַמִּקְדָּשׁ אֵין לְךָ זְלְזוּל גָּדוֹל יוֹתֵר מִזֶּה כְּלַפֵּי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. עַל אוֹתוֹ מִשְׁקָל אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ ז"ל שֶׁהַמַּפְסִיק מִמִּשְׁנָתוֹ וְאוֹמֵר מַה נָּאֶה אִילָן זֶה וּמַה נָּאֶה נִיר זֶה מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ(אימרת רבי שמעון במסכת אבות (פרק ג' משנה ז'). ! שֶׁאִם פָּסַקְתָּ מִלַּעֲסֹק בְּתוֹרַת ה' וְיָצָאתָ מִלְּמוּדְךָ לְצָרְכֵיךְ הָאִישִׁיִּים – הֲרֵי שֶׁדִּינְךָ כְּדִין הַכֹּהֵן שֶׁיָּצָא מֵהַמִּקְדָּשׁ בְּאֶמְצַע עֲבוֹדָתוֹ וְנִתְחַיֵּב מִיתָה בַּר מִינָן. וּבְמָקוֹם אַחֵר הִזְהִירוּנוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל שֶׁכָּל הַפּוֹסֵק מִדִּבְרֵי תוֹרָה וְעוֹסֵק בְּדִבְרֵי שִׂיחָה מַאֲכִילִים אוֹתוֹ גַּחֲלֵי רְתָמִים(כן למד רבי לוי בחגיגה (י"ב ע"ב) מהפסוק (איוב ל', ד') "הקוטפים מלוח עלי שיח ושרש רתמים לחמם". , וְגַם זֶה מֵהַסִּבָּה הַנִּזְכֶּרֶת שֶׁבִּזְיוֹן גָּדוֹל הוּא לַעֲזֹב אֶת עֵסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְטוֹבַת דְּבָרִים אֲחֵרִים, מַה שֶּׁמּוֹכִיחַ אֵיזֶה מֵהֶם יוֹתֵר גָּדוֹל וְחָשׁוּב בְּעֵינֶיךָ.

כַּמָּה כּוֹאֵב הַדָּבָר לִרְאוֹת בְּנֵי אָדָם הַמַּגִּיעִים לְתִפְלָּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, מִתְיַשְּׁבִים בִּמְקוֹמָם וּפוֹתְחִים אֶת הַסִּדּוּר וְנוֹשְׂאִים תְּפִלָּה זַכָּה לִפְנֵי הַבּוֹרֵא, עַד שֶׁלִּפְתַע קוֹפֵץ אַחַד הַמִּתְפַּלְּלִים מִמְּקוֹמוֹ כְּמִי שֶׁהִכִּישׁוֹ נָחָשׁ, וּמִמַּהֵר לָצֵאת מֵהַמָּקוֹם כְּשֶׁמּוֹתִיר הוּא אֶת הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַסִּדּוּר לְבַדּוֹ מֵאַחֲרָיו. עַל מָה הָרַעַשׁ? מָה הַבֶּהָלָה? "לֹא, פָּשׁוּט הָיְתָה לִי שִׂיחַת טֶלֶפוֹן חֲשׁוּבָה, מַשֶּׁהוּ שֶׁלֹּא סוֹבֵל דִּחוּי". שִׂמְעָתֶם?! שִׂיחָה חֲשׁוּבָה, יוֹתֵר חֲשׁוּבָה מֵ"ה' מֶלֶךְ" וּמֵ"אַתָּה קָדוֹשׁ", יוֹתֵר נִצְרֶכֶת מִ"סְלַח לָנוּ" וּמֵ"רְפָאֵנוּ", כָּל כָּךְ חֲשׁוּבָה הִיא עַד שֶׁשָּׁוֶה לְהַעֲבִיר אֶת הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְ"מַמְתִּינָה"...

אָז יֶשְׁנָם כָּאֵלּוּ שֶׁיִּנָּעְנְעוּ בְּרֹאשָׁם וְיֹאמְרוּ: "חָלִילָה! לַעֲנוֹת?! חַס וְשָׁלוֹם! אֲנִי רַק מִסְתַּכֵּל מִי זֶה, אֲנִי לֹא עוֹנֶה!" לַ"צַּדִּיקִים" הַלָּלוּ אָנוּ נַעֲנֶה בְּעֲבָדָה עַל אַחַד הַגְּדוֹלִים שֶׁסֵּרֵב בְּכָל תֹּקֶף לְהַפְעִיל בְּקָו הַטֶּלֶפוֹן שֶׁלּוֹ שֵׁרוּת שֶׁל "**שִׂיחָה מַמְתִּינָה**" הַמַּצִּיגָה אֶת הַשִּׂיחָה הַמַּמְתִּינָה עַל הַקָּו, בְּאָמְרוֹ שֶׁדָּבָר זֶה עָלוּל לְגָרֹם לוֹ לְמַעַט מֵהַיַּחַס וּתְשׂוּמֶת הַלֵּב הָרְאוּיָה כְּלַפֵּי בֶּן שִׂיחוֹ הַנּוֹכְחִי, וְלָכֵן סֵרֵב לְכָךְ. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כְּשֶׁעוֹמְדִים אָנוּ מוּל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּבָ"ה בְּבֵיתוֹ שֶׁלּוֹ, וּמְדַבְּרִים בְּפָנָיו כְּבֵן לִפְנֵי אָבִיו וּכְעֶבֶד לִפְנֵי רַבּוֹ, וַדַּאי וַוַדַּאי שֶׁ"הִסְתַּכְּלוּת" שָׁכְזוֹ בְּצַג הַטֶּלֶפוֹן הִיא מִמַּעֲטֶת מֵהָרִכּוּז וְהַכַּוָּנָה בִּתְפִלָּתֵנוּ, וּפוֹגַעַת וַחֲמוּרָה עַד לְמְאֹד.

בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִבְצְרָה מֵאִתָּנוּ הַזְּכוּת לְחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלָה אֶת חֲמָתוֹ עַל בֵּיתוֹ בְּשִׁבְיל לְהַשְׁאִיר אוֹתָנוּ בֵּין הַחַיִּים, וּבֵינְתַיִם כְּבָר כְּאַלְפַּיִם שָׁנָה שֶׁהוּא נוֹדֵד מִבֵּית כְּנֶסֶת לְבֵית כְּנֶסֶת בִּמְקוֹם לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּבֵית תִּפְאַרְתּוֹ. בְּאֵיזוֹ בֹּשֶׁת פָּנִים וְהִתְרַפְּסוּת אֲמוּרִים אָנוּ לְהִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, בְּיוֹדְעֵנוּ שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵינוּ שֻׁלְחָה אִמֵּנוּ

וּבְסִבָּתָנוּ גָּלִינוּ מֵעַל שֻׁלְחַן אֲבִינוּ! וּכְשֶׁכְּבָר עוֹמְדִים אָנוּ לִפְנֵי הַבּוֹרֵא - חִיל וּרְעָדָה תֹּאחֲזֵנָה עַצְמוֹתֵינוּ מֵהַמַּחֲשָׁבָה "דַּע לִפְנֵי מִי אַתָּה עוֹמֵד"צוואת רבי אליעזר הגדול. . אַךְ בִּמְקוֹם זֶה עֲסוּקִים אָנוּ בַּהֲבָלֵינוּ וְאַף מַכְנִיסִים אוֹתָם עִמָּנוּ אֶל בֵּית מִקְדָּשׁ מְעַט. לֹא כָּךְ צִפָּה הָאֵל שֶׁנִּנְהַג עִמּוֹ בְּבֵיתוֹ, לֹא בִּשְׁבִיל זֶה זְכָה אוֹתָנוּ לִהְיוֹת מִמַּשְׁכִימֵי וּמַעֲרִיבֵי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. דַּוְקָא מֵאִתָּנוּ מְצַפֶּה הַקָּבָ"ה לִיוֹתֵר, בִּהְיוֹת שֶׁבְּיָדְעוֹ וּבְמַכִּירוֹ קָאֲמִינָא, בִּהְיוֹת שֶׁזָּכִינוּ לְדַעָה אֶת ה', לָכֵן מְצַפֶּה הוּא מֵאִתָּנוּ שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּאִים אָנוּ אֵלָיו – נַנִּיחַ לְכָל מִטְרְדֵי הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף וְנִתְעַסֵּק רַק בּוֹ.

לֹא פָּחוֹת חָמוּר מִכָּךְ הוּא אָדָם הַמּוֹכֵר אֶת **שְׁעוֹת לְמוּדָיו** בְּעַד נְזִיד עֲדָשִׁים. בִּשְׁבִיל סְדוּרִים כְּאֵלּוּ וַאֲחֵרִים, דְּבָרִים הַנִּתָּנִים לְהִדָּחוֹת בְּהִשְׁתַּדְּלוּת קַלָּה לְשָׁעוֹת אֲחֵרוֹת, אֲבָל אָנוּ בּוֹחֲרִים דַּוְקָא בְּהַלָּלוּ וְלֹא בַּתּוֹרָה. הֲרֵי אִי אֶפְשָׁר לְוַתֵּר עַל הָעֲבוֹדָה, וְגַם הַשֵּׁנָה חֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר, אָז מַה נִּשְׁאַר? רַק שְׁעַת הַלִּמּוּד שֶׁלֹּא כָּל כָּךְ מְחַיֶּבֶת... הַלְוָה "קוֹבֵעַ עִתִּים" יִקָּרֵא?! וְאִם תּוֹרָתוֹ אָמָנוּתוֹ – אֵיזֶה מִן אֻמָּן זֶה?! נֶלְכָה וְנִשְׁאָלֶה כָּל בַּעַל חֲנוּת אִם יַסְכִּים לִסְגֹּר אֶת חֲנוּתוֹ בְּאֶמְצַע הַיּוֹם בִּכְדֵי לְטַפֵּל בְּסִדּוּרִים שֶׁכָּאֵלּוּ, אִם יַעֲזֹב אֶת הַקְלִינְטִים שֶׁלּוֹ וְיֵצֵא לְהָכִין לְעַצְמוֹ אֵיזֶה כּוֹס קָפֶה חַם – לְעוֹלָם לֹא! אָז לָמָּה אֶת לִמּוּדֵינוּ כֵּן? אֶתְמְהָה!

תְּמֵהִים אָנוּ מַדּוּעַ תְּפִלָּתֵנוּ אֵינָהּ מְנִיבָה פֵּרוֹת, מַדּוּעַ תּוֹרָתֵנוּ לֹא מַעֲלָה אוֹתָנוּ בְּדַרְגוֹת, הֵיכָן הִיא הַתְּפִלָּה שֶׁמְּהַפֶּכֶת אֶת הַדִּין וְהַתּוֹרָה שֶׁמְּזַכָּה בַּדְּבָרִים הַרְבֵּה? אַךְ אִם אֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע לְכַבֵּד וּלְהַעֲרִיךְ אֶת תְּפִלּוֹתֵינוּ – לָמָּה שֶׁהָאֵל יִתְיַחֵס לְבַקָּשׁוֹתֵינוּ בְּכֹבֶד רֹאשׁ? אִם הַתּוֹרָה שֶׁלָּנוּ נִלְמֶדֶת בָּאֲרָעִיּוּת וּבְקָרְעִיסכך דרש רבי זירא בסנהדרין (ע"א ע"א) את הפסוק "וקרעים תלביש נומה" שכל הישן באמצע לימודו תורתו נעשית קרעים קרעים. – אָז מַה כְּבָר אֶפְשָׁר לְהַעֲנִיק לְאֶחָד שֶׁכָּזֶה? אָז נָכוֹן שֶׁבְּכָל יוֹם יֵשׁ לִמּוּד, וְשֶׁהַתְּפִלָּה הִיא שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, אֲבָל הַאִם זוֹהִי סִבָּה לְזַלְזֵל בָּהּ וּלְאַבְּדָהּ?! לַעֲזֹב אֶת הַשְׁכִינָה לְבַדָּהּ וְלָצֵאת הַחוּצָה בְּחֻצְפָּה?!

כִּמְדֻמֶּה, שֶׁאִם נְקַבֵּל עַל עַצְמֵנוּ שֶׁלֹּא לָצֵאת בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה לְשׁוּם עִנְיָן, וְשֶׁלֹּא לְהַפְסִיק מִמִּשְׁנָתֵנוּ לִצְרָכֵינוּ הָאִישִׁיִּים, נוֹכִיחַ בְּכָךְ שֶׁהַבּוֹרֵא הוּא **בַּמָּקוֹם הָרִאשׁוֹן**. נַרְאֶה לוֹ וּלְכֻלָּם שֶׁאֵין דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁיַּפְסִיק אוֹתָנוּ מִתְּפִלָּתֵנוּ, אֵין עִסּוּק בָּעוֹלָם שֶׁנַּעֲדִיפוֹ עַל פְּנֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה. וְאִם אָנוּ נָשִׂים אֶת הַבּוֹרֵא **לְפָנֵי כֻּלָּם** – אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהַנְהָגָתוֹ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה יָשִׂים גַּם אוֹתָנוּ **לְפָנֵי כֻּלָּם**, וְיַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בְּעֵינָא פְּקִיחָא וּבִשְׁמִירָה עֶלְיוֹנָה, וְיִשָּׂא פָּנָיו אֵלֵינוּ וְיָשִׂים לָנוּ שָׁלוֹם, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

הַגָּאוֹן **רַבִּי יְהוּדָה רוֹזַאנִיס** זַצ"ל בַּעַל הַ"**מִּשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ**" עַל הָרַמְבַּ"ם בפרק ב' מהלכות ביאת המקדש (הלכה ה'). דָּן הַאִם אִסּוּר יְצִיאַת הַכֹּהֵן מִן הַמִּקְדָּשׁ בִּזְמַן עֲבוֹדָתוֹ רָאוּי לְהִדָּחוֹת מִפְּנֵי **פְּקוּחַ נֶפֶשׁ**, אוֹ שֶׁמָּא בְּכָל זֹאת חָל עַל הַכֹּהֵן אִסּוּר יְצִיאָה מִן הַמִּקְדָּשׁ, כְּגוֹן שֶׁיֵּדַע הַכֹּהֵן לְלַמֵּד זְכוּת עַל אָדָם פְּלוֹנִי שֶׁנִּדּוֹן כָּעֵת בְּבֵית הַדִּין לְהֵהָרֵג, וְאִם לֹא יֵצֵא לַהֲעִידוֹ יוֹצִיאוּהוּ לַהוֹרֵג, אֶלָּא שֶׁכָּעֵת נִמְצָא הַכֹּהֵן בִּשְׁעַת עֲבוֹדָתוֹ, הַאִם יֵצֵא לְשֵׁם הַצָּלַת אוֹתוֹ אֶחָד אוֹ לֹא?

וְהֵבִיא בִּדְבָרָיו אֶת סֻגְיַת הַתַּלְמוּד בְּמַסֶּכֶת יוֹמָא שָׁם נֶאֱמַר **מַרְבִּי יוֹחָנָן** עַל פִּי שִׁיטַת **רַבִּי עֲקִיבָא** שֶׁבַּאֹפֶן שֶׁכָּזֶה שֶׁיֶּשְׁנָהּ הַצָּלַת נְפָשׁוֹת בַּדָּבָר מֻתָּר לַכֹּהֵן לָצֵאת מִן הַמִּקְדָּשׁ אַף בְּאֶמְצַע עֲבוֹדָתוֹ, שֶׁבַּאֹפֶן שֶׁכָּזֶה לֹא אָסְרָה עָלָיו הַתּוֹרָה לָצֵאת(ראה יומא (פ"ה) ובפירוש רש"י ז"ל שם. . וְאָכֵן הִכְרִיעַ בַּעַל הַמִּשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ שֶׁיֵּשׁ לִפְסֹק כֵּן לַהֲלָכָה עַל אַף שֶׁדִּין זֶה לֹא נִזְכָּר בָּרַמְבַּ"ם זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו, מִכָּל מָקוֹם כָּךְ הַדִּין נוֹתֵן שֶׁבִּמְקוֹם הַצָּלַת נְפָשׁוֹת יִהְיֶה מֻתָּר לַכֹּהֵן לָצֵאת מִן הַמִּקְדָּשׁ. עַיֵּן שָׁם בִּדְבָרָיו וּבְסִבָּרוֹתָיו וְאכמ"ל.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר יְצִיאַת הַכֹּהֵן מִן הַמִּקְדָּשׁ בִּשְׁעַת עֲבוֹדָתוֹ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְהָרַה"ק מִקָּאמַארְנָא** זִיעָ"א בְּחִבּוּרוֹ "**אוֹצַר הַחַיִּים**"(ויקרא י', ז'. שֶׁכָּתַב לְבָאֵר שֶׁעֲבוֹדַת הַכֹּהֵן וּמַחְשַׁבְתּוֹ הִיא בְּעוֹלַם **הָאֲצִילוּת**, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַגָּבוֹהַּ וְהַנִּשְׂגָּב בְּיוֹתֵר וּמִמֶּנּוּ נִשְׁאֶבֶת כָּל הַחַיּוּת הָאֱמִתִּית לַנִּבְרָאִים. וְעַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ וּמַחְשַׁבְתּוֹ מְיַחֵד וּמְקַשֵּׁר הַכֹּהֵן בֵּין הָעוֹלָמוֹת וּמֵבִיא חַיִּים לָעוֹלָם. וְלָכֵן אִם חָלִילָה יֵצֵא מִן הַמִּקְדָּשׁ בִּשְׁעַת עֲבוֹדָתוֹ הֲרֵי זֶה מַפְרִיד הַיִּחוּד וְהַקֶּשֶׁר וּמוֹנֵעַ חַיִּים, וְלָכֵן חַיָּב עַל כָּךְ מִיתָה.

וְהוֹסִיף לְבָאֵר שֶׁאוֹר הָאֲצִילוּת שֶׁמּוֹרִיד הַכֹּהֵן לָעוֹלָם בַּעֲבוֹדָתוֹ נִקְרָא "**אָלֶף**", וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ ע"ה "וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף"משלי ט"ז, כ"ח. , הַיְנוּ שֶׁהַכֹּהֵן בְּכָךְ שֶׁיּוֹצֵא מִן הַמִּקְדָּשׁ גּוֹרֵם לְהַפְרִיד וּלְהַפְסִיק אֶת אוֹר הָאֲצִילוּת הַנִּקְרָא אַלּוּף הַיּוֹרֵד לָעוֹלָם בַּעֲבוֹדַת הַמִּקְדָּשׁ.

מצוה קנ"ב: שלא להכנס שתוי יין למקדש

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ... בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמֻתוּ"ויקרא י', ט'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים הַכְּשֵׁרִים לַעֲבוֹדַת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לַמִּקְדָּשׁ לַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ בְּהְיוֹתָם שְׁתוּיֵי יַיִן וכן דרשו בסיפרא על הפסוק "אתה ובניך אתך" – מה אתה כשר אף בניך כשרים, יצאו חללים ובעלי מומים. . וְאִם נִכְנַס כֹּהֵן לַמִּקְדָּשׁ וְעָבַד עֲבוֹדָה בְּהְיוֹתוֹ שְׁתוּי יַיִן הֲרֵי זֶה עָבַר עַל לָאו מִן הַתּוֹרָה וְלוֹקֶה, וּבְנוֹסָף עַל כָּךְ חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם כן מבואר בסנהדרין (כ"ב ע"ב) והובא ברמב"ם הלכות ביאת המקדש (פרק א' הלכה א'). , וַעֲבוֹדָתוֹ שֶׁעָבַד פְּסוּלָה כן למדו בסנהדרין (שם) מסמיכות האזהרה ל"ולהבדיל בין הקודש ובין החול" ללמד שמחוללת עבודתו. והובא גם בזבחים (י"ז ע"ב) וברמב"ם (שם). . וְאִם רַק נִכְנַס מִבֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ וְלִפְנִים בְּהְיוֹתוֹ שְׁתוּי יַיִן מִבְּלִי לַעֲבֹד הֲרֵי זֶה חַיָּב מַלְקוּת בִּלְבַד וְלֹא מִיתָה כן דעת הרמב"ם ז"ל (שם הלכה ט"ו) וספר החינוך (מצוה קנ"ב), שלא כדעת הרמב"ן ז"ל (בספר המצוות ל"ת ע"ג) שהכניסה למקדש שתוי יין בלי לעבוד אינה אסורה מן התורה אלא רק מעלה מדבריהם. ולדעת הרמב"ם ז"ל המעלה מדבריהם היא רק עד המזבח, אבל מן המזבח ולפנים הרי זה בלאו. .

שִׁעוּר הַיַּיִן שֶׁיִּשְׁתֶּה וְיִתְחַיֵּב הוּא שֶׁשָּׁתָה בְּבַת אַחַת **רְבִיעִית** יַיִן חַי שֶׁעָבְרוּ עָלָיו אַרְבָּעִים יוֹם. אֲבָל אִם שָׁתָה פָּחוֹת מֵרְבִיעִית, אוֹ שֶׁשָּׁתָאוֹ בְּהַפְסָקוֹת, אוֹ שֶׁמָּזְגוּ בְּמַיִם, אוֹ שֶׁהָיָה הַיַּיִן בֶּן פָּחוֹת מֵאַרְבָּעִים יוֹם – בְּכָל אֵלּוּ פָּטוּר מִמִּיתָה וּמַמַּלְקוֹת וַעֲבוֹדָתוֹ לֹא נִפְסָלָה. אוּלָם כָּל זֶה דַּוְקָא אִם שָׁתָה רְבִיעִית בְּצִמְצוּם, אֲבָל אִם שָׁתָה יֶתֶר עַל רְבִיעִית – אֲזַי אֲפִלּוּ הָיָה הַיַּיִן מָזוּג וּשְׁתָאוֹ בְּהַפְסָקוֹת עִם כָּל זֹאת חַיָּב מַלְקוֹת וּמִיתָה וַעֲבוֹדָתוֹ נִפְסֶלֶת כן למדו בכריתות (י"ג ע"ב), והובא להלכה ברמב"ם ז"ל בהלכותיו (שם הלכה א'). וראה בהשגות הראב"ד שם שחלק על דברי הרמב"ם לגבי חיוב מיתה לשותה יתר מרביעית יין מזוג, ומה שיישב ה"כסף משנה" את דברי הרמב"ם. .

וְאִם הָיָה הַכֹּהֵן שָׁתוּי מִשְּׁאָר מִינֵי שֵׁכָר וַאֲפִלּוּ מִן הֶחָלָב וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה מִלְּבַד הַיַּיִן גַּם כֵּן אָסוּר לְהַכְנֵס לַמִּקְדָּשׁ, אוּלָם אֵין עֲבוֹדָתוֹ נִפְסֶלֶת בְּכָךְ, וְאֵינוֹ חַיָּב עַל כָּךְ מִיתָה אֶלָּא מַלְקוֹת בִּלְבַד כן למדו בסיפרא (שמיני א', ב') מייתור הכתוב "יין ושכר" ללמד שעל השכר חייב רק מלקות, ועל היין חייב גם מיתה. והובא ברמב"ם (שם הלכה ב'). .

וּמֵחֲמַת אִסּוּר תּוֹרָה זֶה אָסוּר לְכֹהֲנֵי בֵּית אָב שֶׁזֵּהוּ יוֹם עֲבוֹדָתָם לִשְׁתּוֹת יַיִן כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה. וְלִשְׁאָר אַנְשֵׁי הַמִּשְׁמָר שֶׁל אוֹתוֹ שָׁבוּעַ אָסוּר לִשְׁתּוֹת בַּיּוֹם שֶׁמָּא תִּכְבֵּד הָעֲבוֹדָה וְיִקְרְאוּ לָהֶם לְסַיְּעָם, אֲבָל בַּלַּיְלָה מֻתָּרִים. וּשְׁאָר כֹּהֲנִים שֶׁאֵין זֶה מוֹעֵד עֲבוֹדָתָם כְּלָל מֻתָּרִים לְגַמְרֵי תענית (ט"ו ע"ב) ורמב"ם (שם הלכה ו'). .

מִלְּבַד אִסּוּר תּוֹרָה זֶה עַל הַכֹּהֲנִים, אִסּוּר עַל **כָּל יִשְׂרָאֵל** אִישׁ אוֹ אִשָּׁה לְהִכָּנֵס לַמִּקְדָּשׁ כֻּלּוֹ מִתְּחִלַּת הָעֲזָרָה וְלִפְנִים בְּהִיוֹתָם שְׁתוּיֵי יַיִן אוֹ שִׁכּוֹרִים מִדִּין מוֹרָא הַמִּקְדָּשׁ וּכְבוֹדוֹ, אוּלָם אֵין בַּדָּבָר לָאו אוֹ מִיתָּהכן כתב הרמב"ם ז"ל (שם הלכה י"ז) מסברא, וכן כתבו עוד ראשונים. . בְּנוֹסָף עַל הַנַּ"ל, לָמְדוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל מֵאַזְהָרָה זוֹ שֶׁיֵּשׁ אִסּוּר תּוֹרָה עַל **כָּל יִשְׂרָאֵל** לְהוֹרוֹת הוֹרָאָה בִּהְיוֹתָם שְׁתוּיֵי יַיִן, כְּפִי שֶׁיִּתְבָּאֵר לְהַלָּן בְּחֵלֶק הַדְּרוּשׁ.

רָמַז הַכָּתוּב – הוֹרָאָה מְתַקֶּנֶת

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִמְּדוּנוּ שֶׁבְּתוֹךְ אַזְהָרַת "יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ... בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד" כְּלוֹלָה אַזְהָרָה חֲמוּרָה עַל כָּל מוֹרֵי הַהוֹרָאוֹת בְּיִשְׂרָאֵל לְבַל יָקֵלּוּ רֹאשׁ בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹרִים הוֹרָאָה לָעָם, וְיִהְיוּ צְלוּלִים בְּדַעְתָּם וּבְמַחְשַׁבְתָּם מִבְּלִי שׁוּם הַפְרָעָה אוֹ טָרְדָּה כָּל שֶׁהִיא הָעֲלוּלָה לְשַׁבֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתָּם וּלְהוֹצִיא חִלִּילָה תַּקָּלָה מִתַּחַת יָדָם. מִטַּעַם זֶה אָסְרָה הַתּוֹרָה עַל מוֹרֵה הוֹרָאָה לְהוֹרוֹת הוֹרָאָה בְּעֵת הֱיוֹתוֹ שְׁתוּי, בִּהְיוֹת שֶׁמְּלֶאכֶת הַהוֹרָאָה הִיא אֲחָרִיּוּת גְּדוֹלָה וַחֲשׁוּבָה, וְטָעוּת בְּהוֹרָאָה הִיא מִכְשׁוֹל גָּדוֹל וַחֲמוּר, לָכֵן הִזְהִירוּ חֲזַ"ל בְּיוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה הַמּוֹרֶה כָּשִׁיר וּמְיֻשָּׁב בְּדַעְתּוֹ בְּכְדֵי לְהָשִׁיב לְשׁוֹאֲלָיו אֶת הַתְּשׁוּבָה הַנְּכוֹנָה, וְלֹא יַכְשִׁיל חָלִילָה אֶת הַסּוֹמְכִים עַל דְּבָרָיו.

תַּפְקִידוֹ וּמַעֲמָדוֹ שֶׁל מוֹרֵה הַהוֹרָאוֹת בְּיִשְׂרָאֵל הוּא רָם וְנִשָּׂא. כָּךְ לִמְּדוּ חַכְמֵי הַתַּלְמוּד שֶׁכָּל הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ נֶחְשָׁב כְּשֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁיתאימרת רבי חייא בר רב מדפתי (שבת י' ע"א), עיין שם מנין למד זאת. , וְכָל הַמְלַמֵּד אֶת בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ יְלָדוֹאימרת רבי יונתן בסנהדרין (י"ט ע"ב). , וְכָל כָּךְ הֶחְשִׁיבוּ חֲכָמֵינוּ אֶת הַמּוֹרֶה הוֹרָאָה עַד שֶׁהִתִּירוּהוּ לְלַמֵּד וּלְהוֹרוֹת לָעָם אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ יְמֵי אֲבֵלוֹ עַל שִׁבְעַת קְרוֹבָיו, עַל אַף הֱיוֹתוֹ אָסוּר בְּלִמּוּד הַתּוֹרָהראה ילקוט יוסף הלכות אבלות. . אַךְ עִם כָּל גְּדֻלּוּתוֹ וּמַעֲלָתוֹ שֶׁל זֶה, אֲחָרָיוּת כְּבֵדָה רוֹבֶצֶת עַל כְּתֵפָיו לְהִזָּהֵר לְהוֹרוֹת לָעָם אֶת הַהוֹרָאָה הַנְּכוֹנָה וְהַמַּתְאִימָה לְבַל יֵצֵא מִכְשׁוֹל מִתַּחַת יָדָיו, וְאִם חָלִילָה הֵשִׁיב לְשׁוֹאֲלוֹ שֶׁלֹּא כְּדִין וְהִכְשִׁילוֹ בַּעֲבֵרָה עָתִיד הוּא לְהִתָּפֵס וּלְהֶעָנֵשׁ עַל אוֹתוֹ הֶעָווֹנְךכך אמרו חכמינו ז"ל במסכת אבות (פרק ד' משנה י"ג) "הוי זהיר בתלמוד ששגגת תלמוד עולה זדון", ופירש רבינו עובדיה מברטנורא (שם) שאם תטעה בהוראה מתוך שלא דקדקת בתלמודך ותבוא להתיר את האסור הקב"ה מעלה על ידך כאילו עשית במזיד. . לָכֵן הִזְהִירוּ חֲכָמֵינוּ בַּתַּלְמוּד שֶׁלֹּא יָעֵז אָדָם לַעֲלוֹת עַל כִּס הָרַבָּנוּת וְהַהוֹרָאָה אֶלָּא אִם כֵּן הִגִּיעַ לָרָמָה הָרְאוּיָה לְכָךְ, וּבְאִם לֹא הֲרֵי זֶה שׁוֹטֶה רָשָׁע וְגַס רוּחַ וְנֶחְשָׁב לִמְכַבֶּה נֵרָהּ שֶׁל תּוֹרָה וְלִמְחַבֵּל בְּכֶרֶם צְבָא ה'ראה ברמב"ם הלכות תלמוד תורה (פרק ה' הלכה ד'). .

כְּךָ הִמְשִׁילוּ חֲזַ"ל אֶת הַדָּבָר לְיֶלֶד קָטָן שֶׁחָמַד לִלְבֹּשׁ אֶת בִּגְדֵי אָבִיו הָרְחָבִים, בְּחָשְׁבוֹ שֶׁבְּכָךְ יֵהָפֵךְ לְאֵיזֶה אָדָם חָשׁוּב וְגָדוֹל כְּאָבִיו, אוּלָם בָּרֶגַע שֶׁיָּצָא לָרְבִּים עִם בְּגָדִים שֶׁאֵינָם הוֹלְמִים אֶת מִדָּתוֹ מִיָּד הִכִּירוּ בּוֹ כֻּלָּם כִּי יֶלֶד קָטָן הוּא וּמַעֲשָׂיו מַעֲשֵׂי נַעֲרוּת, וְאַף הוּא לְאַחַר כַּמָּה צְעָדִים נִתְקָלָה רַגְלוֹ בַּבֶּגֶד שֶׁלָּבַשׁ וְנָפַל עַל פָּנָיו בְּבוּשָׁה. כֵּיוָן שֶׁלֹּא הַבֶּגֶד עוֹשֶׂה וְהוֹלֵם אֶת הָאָדָם, אֶלָּא הָאָדָם עוֹשֶׂה וְהוֹלֵם אֶת בִּגְדּוֹ. כָּךְ אוֹמְרִים חֲזַ"ל שֶׁהַמִּתְעַטֵּף בְּאִיצְטְלָא דְּרַבָּנָן וְאֵינוֹ רָאוּי לָהּ עָלָיו נֶאֱמַר "רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה" דְּהַיְנוּ הוּא עַצְמוֹ כְּנֶפֶל שֶׁיָּצָא מִבֶּטֶן אִמּוֹ קוֹדֶם זְמַנּוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם תּוֹחֶלֶת וְתִקְוָה, וְסוֹפוֹ שֶׁיִּפּוֹל בַּבּוֹר שְׁכָרָה לְעַצְמוֹאימרת רב מסכת עבודה זרה (י"ט ע"ב) והובא ברמב"ם (שם), ופירשו שהתלמיד שקופץ להורות טרם זמנו הרי הוא כנפל, שאבד הוא ואבדו כל הנשענים עליו. .

כָּל מַנְהִיג וּמוֹרֶה הוֹרָאָה חַיָּב לְהַפְנִים שֶׁשְּׁלִיחוּת גְּדוֹלָה וּקְדוֹשָׁה נִצָּבֶת בְּפָנָיו: לְהַעֲבִיר אֶת דְּבַר ה' אֶל הָעָם. וּבְאוֹתָהּ שְׁלִיחוּת הֲרֵי הוּא בִּבְחִינַת "מֹשֶׁה רַבֵּנוּ" קָטָן שֶׁהַקָּבָ"ה עוֹמֵד מֵעָלָיו וּמַזְהִירוֹ וּמְצַוֵּהוּ: "כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגֵּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל"שמות י"ט, ג'. וּפֵרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל "כֹּה תֹאמַר – **בַּלָּשׁוֹן הַזֶּה וְכַסֵּדֶר הַזֶּה**: לְנָשִׁים בְּלָשׁוֹן רַכָּה, וְלִזְכָרִים בְּלָשׁוֹן קָשֶׁה"מדרש רבה שמות (פרק כ"ח). . נִקּוּט בַּמִּלִּים הַנְּכוֹנוֹת וּבְסֵדֶר הַדְּבָרִים הַנָּכוֹן, אַל תִּבָּהֵל לְהָשִׁיב וְהָשֵׁב עַל רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן"אבות (פרק ה' משנה ז'), וראה בברטנורא שם מנין נלמדים דברים אלו. , עֲנֵה בְּלָשׁוֹן מְדֻקְדֶּקֶת וּבְרוּרָה שֶׁאֵינָהּ מְשַׁתַּמַּעַת לִשְׁנֵי פָּנִיםראה בקיצור הנהגת הוראות איסור והיתר לבעל הש"ך (אות ט') שכתב שמורה הוראה האוסר דבר מספק אסור לו להורות לשואל "אסור" בסתם, אלא עליו לפרש ולהבהיר לשואל שדבר זה אסור מספק, כדי שאם בעתיד יצטרף איזה סניף נוסף ניתן יהיה להקל. וכן כשמתיר בשעת הדחק או בנסיבות מסויימות יפרש לו שההיתר הינו רק משום המצב הנוכחי, שלא יקיש וילמד למקרים ולאנשים אחרים. , שְׁנֵה כְּלָשׁוֹן רַבּוֹתֶיךָכך אמרו במסכת עדיות (פרק א') "חייב אדם לומר בלשון רבו". וּבַלָּשׁוֹן הַקְּצָרָה בְּיוֹתֵרכך אמר רבי מאיר בפסחים (ג' ע"ב) "לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה". , וְהִזָּהֵר בִּדְבָרֶיךָ שֶׁמָּא תָּחוּב חוֹבַת גְּלוּתְךָכך אמר אבטליון במסכת אבות (פרק א' משנה י"א) "חכמים הזהרו בדבריכם שמא תחובו חובת גלות", עיין שם בבאורי המפרשים. . פְּעָמִים שֶׁנִּצְרָךְ לְחַפֵּשׂ הֶתֵּרִים וּלְהָקֵלכגון בשעת הדחק או במקום חשש מכשול וכיוצא בזה, וכן למטרת קרוב רחוקים פעמים שצריך המורה להורות כדעה המקילה על אף שלא נפסקה להלכה, והכל לפי הענין והזמן ובעצת גדולים. , וּפְעָמִים שֶׁנְּכוֹן לָחוּשׁ לְאוֹסְרִים וּלְהַחְמִירכגון במקום שעלולה להיווצר פירצה בחומת הדת וביסודותיה, וכן כשמורה לבעל נפש שיראתו קודמת לחכמתו ועוד. , פְּעָמִים שֶׁאֵין לוֹמַר דָּבָר בְּהִיּוֹתוֹ תָּמוּהַּ לָרַבִּיםראה שלחן ערוך יורה דעה (סימן רמ"ב סעיף י') שכתב כן בשם ההגהות מיימוניות. ועוד עיין בספר "ישרי לב" ערך "דבר התמוה לרבים" מה שכתב בזה באורך

ואכמ"ל. , וּפְעָמִים שֶׁעֲדִיף שֶׁלֹּא לוֹמַר שֶׁלֹּא יִהְיוּ הָעָם מְזִידִיםראה ביצה (ל' ע"א) ובבא בתרא (ס' ע"ב), ובשלחן ערוך אורח חיים (סימן תר"ח סעיף ב') ובהג"ה שם מה שכתב בזה. . כָּל דָּבָר דָּבָר עַל אָפְנָיומשלי כ"ה, י"א. , וְכָל דָּבָר בְּעִתּוֹ מַה טּוֹבמשלי ט"ו, כ"ג. .

בְּכָלַל הָאָמוּר, חַיָּב הַמּוֹרֶה הוֹרָאָה לִהְיוֹת מְיֻשָּׁב וּמָתוּן בְּדַעְתּוֹ. שֶׁהַפְּזִיזוּת וְהַבְּהִילוּת עֲלוּלָה לְהָבִיא אֶת הַמּוֹרֶה לִידֵי טָעוּת בְּהוֹרָאָה. כָּךְ הִזְהִירָה הַתּוֹרָה "**לֹא תַעֲלֶה בְמַעֲלֹת עַל מִזְבְּחִי**"שמות כ', כ"ג. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל מִכָּאן אַזְהָרָה לַדַּיָּן שֶׁלֹּא יַפְסִיעַ פְּסִיעָה גַּסָּה בַּדִּיוֹמדרש רבה שמות (פרק ל'). . וְלָכֵן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּמִשְׁנָתָם "הֱווּ **מְתוּנִים** בַּדִּין"אבות א', א'. , דְּהַיְנוּ שֶׁעַל אַף שֶׁעַל כָּל אָדָם לִהְיוֹת מָתוּן, מִכָּל מָקוֹם עִם מַנְהִיגֵי הָעָם וְהַדַּיָּנִים יֶשְׁנָה הַנְהָגָה מְיֻחֶדֶת וְשׁוֹנָה שֶׁל מְתִינוּת יְתֵרָה עַל שְׁאָר בְּנֵי הָאָדָםראה ספר "שיחות מוסר" להגר"ח שמואלביץ זצ"ל (מאמר מ"ג) מה שכתב בענין זה. . מִטַּעַם זֶה הִמְלִיצוּ רַבּוֹתֵינוּ לְמוֹרֶה הוֹרָאָה לְהַמָּנַע מִלְּהוֹרוֹת בְּיוֹם שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת, כְּגוֹן בְּיוֹם בּוֹ הָלַךְ דֶּרֶךְ אֲרֻכָּה אוֹ בְּיוֹם בּוֹ כָּעַס אוֹ דָּאַג עַל צָרָה כָּל שֶׁהִיאראה עירובין (ס"ה ע"ב), וכן כתבו התוספות שראוי לנהוג על פי דברי הירושלמי, וכן כתב הב"ח. ראה בש"ך (יורה דעה סימן רמ"ב ס"ק כ"א). . לְלַמֶּדְךָ כַּמָּה יִשּׁוּב הַדַּעַת נִצָּרֵךְ לְמוֹרֶה הַהוֹרָאָה בִּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְהוֹרוֹת אֶת הַדָּבָר הַנָּכוֹן לְשׁוֹאֲלוֹ.

וְהַדְּבָרִים אֲמוּרִים גַּם כְּלַפֵּי כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר הֻפְקְדָה בִּידֵיהֶם הָאַחֲרָיוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁל **גִּדּוּל יְלָדִים וְחִנּוּכָם**, לָדַעַת לְהוֹרוֹת לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה וְהַטּוֹבָה וְהַנְּכוֹנָה וּלְחַנְּכָם מִתּוֹךְ שִׁקּוּל דַּעַת נָאוֹת וְדֵעָה וְהַשְׂקָפָה צְרוּפָה, וְלֹא לִפְעֹל וּלְהָגִיב כְּלַפֵּיהֶם חְלִילָה מִתּוֹךְ קִצֶּר רוּחַ אוֹ פְּזִיזוּת, מַה שֶּׁבְּדֶרֶךְ כְּלָל מֵבִיא לִידֵי טָעוּת וּמְכְשׁוֹל וְעָלוּל לְהַטּוֹת אֶת הַיֶּלֶד מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. וְנִזְכֹּר כֻּלָּנוּ כִּי כָּל בֵּן הוּא כְּתַלְמִיד לְאָבִיו, וְכָל בַּת הִיא כְּתַלְמִידָה לְאִמָּהּ, וּמֵהֶם יִלְמְדוּן אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַעַן סוּר מִשְּׁאוֹל מָטָהמשלי ט"ו, כ"ד. . וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהוֹלִיךְ אֶת הַזּוּלָת בְּמִסְלַת יְשָׁרִים שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם הִבְטִיחוּהוּ שֶׁאֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹראה אבות (פרק ה' משנה י"ח). , וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶדניאל י"ב, ג'. .

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּסִּפְרָא לָמְדוּ מִסְּמִיכוּת אַזְהָרַת "יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ"ויקרא י', ט'. לַפָּסוּק "וּלְהוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"ויקרא י', י"א. שֶׁאִסּוּר תּוֹרָה הוּא לָדוּן וּלְהוֹרוֹת בְּדָבָר מִדִּינֵי הַתּוֹרָה בְּעוֹד הָאָדָם שִׁתּוּי יַיִן אוֹ שְׁכוֹרכן הובא בעירובין (ס"ד ע"א), ונפסק ברמב"ם ז"ל בהלכות ביאת המקדש (פרק א' הלכה ג'). ובהגהת הרמ"א (יורה דעה סימן רמ"ב סעיף י"ג) ובאחרונים שם. ועיין בפתחי תשובה שם ובשלחן ערוך חושן משפט (סימן ז') האם מותר לדון בשכרות. . וַאֲפִלּוּ הָיָה רַק מְשֻׁבָּשׁ מְעַט

בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת הַיַּיִן אַל יוֹרֶה וכבר משיעור רביעית יין נקרא שדעתו משובשת ואסור להורות. ומכל מקום ביינות של ימינו שחלשים יש מקילים כל שלא נשתבשה דעתו (סמ"ע חושן משפט סימן ז'). .

וְדַוְקָא בְּדָבָר הוֹרָאָה אָסוּר, אֲבָל דָּבָר הַבָּרוּר בַּכְּתוּבִים כְּגוֹן לוֹמַר עַל הַשֶּׁרֶץ שֶׁהוּא טָמֵא אוֹ עַל הַדָּם שֶׁהוּא אָסוּר וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה מֻתָּר. וְאֻפְלוּ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד תּוֹרָה וַהֲלָכוֹת מִבְּלִי לְהוֹרוֹת לְמַעֲשֶׂה מֻתָּר, אֶלָּא אִם כֵּן הוּא חָכָם הַקָּבוּעַ לְהוֹרָאָה שֶׁכָּל דְּבָרָיו הוֹרָאָה אֲזַי אָסוּר לוֹ לִלְמֹד בְּשִׁכְרוּתוֹ כְּלָלכן נתבאר בכריתות (י"ג ע"ב). וראה בסנהדרין (כ"ב ע"ב) ובתענית (י"ז ע"ב) מהם הדברים המפכחים מן היין, והובא ברמב"ם (שם הלכה ה'). . וְאַף אִשָּׁה חֲכָמָה הָרְאוּיָה לְהוֹרוֹת אֲסוּרָה לִשְׁתּוֹת כַּנִּזְכָּרכן כתב הרא"ה ז"ל בספר החינוך (סוף מצוה קנ"ב). . וְאִם עָבַר אָדָם וְהוֹרָה בְּהֶיּוֹתוֹ שָׁתוּי אוֹ שִׁכּוֹר הֲרֵי זֶה עָבַר עַל לָאו מִן הַתּוֹרָה, אוּלָם אֵינוֹ חַיָּב מַלְקוֹת אוֹ מִיתָה.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אַזְהָרַת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ הַכֹּהֲנִים שְׁתוּיֵי יַיִן לַמִּקְדָּשׁ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לָרִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיע"א **בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ**ויקרא (ל"ט ע"א). שֶׁכָּתַב **שֶׁהַיַּיִן** הוּא בִּבְחִינַת **קוֹל**, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ"ל "נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד"עירובין (ס"ה ע"א). , וְהוּא חֶלְקָם שֶׁל הַלְוִיִּים הַשָּׁרִים בְּקוֹל עַל הַדּוּכָן. וְאִלּוּ **הַשֵּׁמָן** הוּא בִּבְחִינַת **מַחֲשָׁבָה**, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ"תהלים קל"ג, ב'. , וְהוּא חֵלֶק הַכֹּהֲנִים הַמַּשְׁפִּיעִים טוֹבָה וּבְרָכָה לְיִשְׂרָאֵל בְּכֹחַ מַחֲשַׁבְתָּם.

וּמִטַּעַם זֶה אָסְרָה הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים לְהִכָּנֵס לַמִּקְדָּשׁ לְשָׁרֵת בִּהְיוֹתָם שְׁתוּיֵי יַיִן, בִּהְיוֹת שֶׁהַדָּבָר נוֹגֵד אֶת תַּפְקִידָם וְאֶת יְעוּדָם בַּמִּקְדָּשׁ לַעֲבֹד וּלְשָׁרֵת בְּכֹחַ מַחֲשַׁבְתָּם, מַה שֶּׁנִּפְגָּם וְנֶחְלַשׁ בְּעֵת שְׁתִיַּת הַיַּיִן כַּנּוֹדָע.

מצוה קנ"ג: בדיקת סימני בהמה וחיה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכֹּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ, כֹּל מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע פְּרָסֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ"ויקרא י"א, ב'-ג'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִרְצוּ לֶאֱכֹל מִמִּינֵי הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת שֶׁיֹּאכְלוּ רַק מִן הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶן אֶת **שְׁנֵי** סִימָנֵי הַטָּהֳרָה שֶׁלִּמְּדָה

הַתּוֹרָה, וְהֵם שֶׁתְּהֵא מַעֲלַת גֵּרָה, וּפַרְסוֹתֶיהָ יִהְיוּ שְׁסוּעוֹתכפי שמפורש בתורה, והובא בשלחן ערוך יורה דעה (ריש סימן ע"ט). .

וּלְדַעַת **הָרַמְבַּ"ם** זְ"ל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל **לִלְמֹד וְלֵידַע** אֶת הַסִּימָנִים הַמַּבְדִּילִים בֵּין הַטְּהוֹרוֹת לַטְּמֵאוֹת, וְעַל יְדֵי כֵּן יֵדְעוּ מָהֶן הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת הַמֻּתָּרוֹת בָּאֲכִילָה, וּמֵהֶן הָאֲסוּרוֹתכן כתב ברישׁ הלכות מאכלות אסורות (פרק א' הלכה א') ללמוד ממה שכתוב (ויקרא כ', כ"ה) "והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ובין העוף הטמא לטהור", וממה שכתוב (ויקרא י"א, מ"ז) "להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל". ולשיטתו שלוש מצוות עשה בפני עצמן הן: בהבדלת הבהמה והחיה הטהורה, ובהבדלת העוף הטהור, ובהבדלת הדגים והחגבים הטהורים. . אוּלָם לְדַעַת **הָרַמְבַּ"ן** זְ"ל אֵין יְדִיעַת הַסִּימָנִים מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֶלָּא רַק אֶמְצָעִי לְקִיּוּם מִצְוַת אֲכִילַת הַטְּהוֹרוֹת וְלִזְהִירוּת מֵאִסּוּר אֲכִילַת הַטְּמֵאוֹתכן כתב בהקדמתו לבהמ"צ (שורש ו'). וגם בעל ספר החינוך לבו נאחז בסברת הרמב"ן ז"ל, אולם מכל מקום הביאה כמצוות עשה כדעת הרמב"ם. .

וּכְלָל גָּדוֹל לִמְדונוּ **חֲכָמֵינוּ** זְ"ל שֶׁכָּל בְּהֵמָה מַעֲלַת גֵּרָה אֵין לָהּ שְׁנַיִם בְּלֶחְיָהּ הָעֶלְיוֹן, וְלָכֵן אִם אֵינוֹ מַכִּירָהּ אִם הִיא מַעֲלַת גֵּרָה אוֹ לֹא יָכוֹל לְוַדֵּא שֶׁפַּרְסוֹתֶיהָ שְׁסוּעוֹת וְאֵין לָהּ שְׁנַיִם בְּלֶחְיָהּ הָעֶלְיוֹן וְהֲרֵי הִיא טְהוֹרָהכן כתב הרמב"ם ז"ל בהלכות מאכלות (פרק א' הלכה ב'). וראה בהשגות הראב"ד שם מה שהקשה שהרי השפן והארנבת מעלי גרה ויש להם שיניים בלחים העליון? וראה ב"מגיד משנה" שביאר דברי הרמב"ם בטוטו"ד. . כְּמוֹ כֵן לִמְדונוּ שֶׁכָּל בְּהֵמָה שֶׁהִיא מַעֲלַת גֵּרָה בְּיָדוּעַ שֶׁפַּרְסוֹתֶיהָ שְׁסוּעוֹת חוּץ מִן הַגָּמָל, וְכָל בְּהֵמָה שֶׁפַּרְסוֹתֶיהָ שְׁסוּעוֹת בְּיָדוּעַ שֶׁהִיא מַעֲלַת גֵּרָה חוּץ מִן הַחֲזִיר, וְלָכֵן אִם מַכִּיר בְּאוֹתָהּ חַיָּה שֶׁאֵינָהּ אַחַת מִשְּׁנֵי חַיּוֹת אֵלּוּ דַּי לוֹ בְּאוֹתוֹ סִימָן אֶחָד כְּדֵי לֵידַע שֶׁהִיא טְהוֹרָה.

עוֹד אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְ"ל שֶׁמִּכָּל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם יֶשְׁנָן רַק **עֶשֶׂר** שֶׁהֵן טְהוֹרוֹת, וְהֵן: הַשּׁוֹר וְהַשֶּׂה וְהָעֵז מִן הַבְּהֵמוֹת, וְהָאַיָּל וְהַצְּבִי וְהַיַּחְמוּר וְהָאַקּוֹ וְהַדִּישׁוֹן וְהַתְּאוֹ וְהַזֶּמֶר מִן הַחַיּוֹת. וּמִי שֶׁהוּא מַכִּירָן אֵינוֹ צָרִיךְ לִבְדֹּק סִימָנֵיהֶוורמב"ם (שם הלכה ח'). .

בְּנוֹסָף עַל זֹאת, גַּם בֵּין הַטְּהוֹרוֹת יֵשׁ צָרֵךְ לֵידַע וּלְהַבְדִּיל אִם הִיא מִין בְּהֵמָה אוֹ חַיָּה. שֶׁכֵּן הַחַיָּה חֶלְבָּהּ מֻתָּר וְאִלּוּ הַבְּהֵמָה חֶלְבָּהּ אָסוּר, וְעוֹד שֶׁבַּחַיָּה יֵשׁ מִצְוַת כִּסּוּי הַדָּם בָּעָפָר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּבְהֵמָה. וְסִימַן הַחַיָּה הוּא שֶׁקַּרְנֶיהָ הֵן מְפֻצָּלוֹת, אוֹ לְחִלּוּפִין שֶׁקַּרְנֶיהָ כְּרוּכוֹת חֲרוּקוֹת וַהֲדוּרוֹתכן מבואר בחולין (נ"ט ע"ב) וברמב"ם (שם הלכה ט' – י') ובשלחן ערוך יורה דעה (סימן פ' סעיף א'), ועיין במפרשים על הרמב"ם שם שדנו האם צריך גם כן שתהא חריקתן מובלעת או לא, ובשלחן ערוך הנ"ל הכריע שכן. .

וּמִי שֶׁעָבַר וְאָכַל בְּהֵמָה אוֹ חַיָּה מִבְּלִי לְוַדֵּא שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֶת סִימָנֵי הַטָּהֳרָה הַלָּלוּ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, מִלְּבַד הַלָּאו שֶׁיִּתְבָּאֵר אי"ה בַּמִּצְוָה הַבָּאָהלדעת הרמב"ם הנזכר לעיל

אפילו אם נתברר אחר כך שהיתה טהורה עם כל זאת ביטל מצות עשה של בדיקת סימניה, ואילו לדעת הרמב"ן רק אם באמת לא היתה טהורה הרי זה עבר על מצות עשה. .

רָמַז הַכָּתוּב – מְצָא אֶת הַהֶבְדֵּלִים

בְּמִצְוָה נִכְבָּדָה זוֹ נֶחְשָׁפִים אָנוּ לַמַּנָּח "**הַבְדָּלָה**" הַמָּזְכָּר בְּכַמָּה עִנְיָנִים וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ, כְּשֶׁכֻּלָּם מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ עַל הַחֲשִׁיבוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ בְּמֻשָּׂג זֶה. כְּבָר בְּמַעֲשֵׂה הַבְּרִיאָה הִטְבִּיעַ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ אֶת הַמֻּשָּׂג "הַבְדָּלָה" בְּבָרְאוֹ אֶת הַמַּיִם, בָּהֶם עָשָׂה הַבְדָּלָה בֵּין הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִיםראה בראשית א', ו'. . כְּמוֹ כֵן בָּרָא אֶת הַיָּמָה, וּבָהּ יָצַר חֵיץ בֵּין הַיּוֹם לְבֵין הַלַּיְלָהראה בראשית א', י"ד. . לְאַחַר מִכֵּן נָטַל אֶת הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁהָיוּ מְשַׁמְּשִׁים בְּעֵרְבּוּבְיָא וְהִבְדִּילָם זֶה מִזֶּהראה בראשית א', י"ח. . וְכָל זֹאת לַמָּרוֹת שֶׁיְּכֹל הַקָּבָ"ה לְבָרְאָם מֻתְחִילָה נִפְרָדִים וְנִבְדָּלִים זֶה מִזֶּה, בְּכָל זֹאת בָּחַר לְבָרְאָם יַחַד וּלְהַבְדִּילָם. וְטַעַם הַדָּבָר הוּא בִּהְיוֹת שֶׁרָצָה הַבּוֹרֵא לְהַטְבִּיעַ בַּבְּרִיאָה אֶת הַמֻּשָּׂג שֶׁל "**הַבְדָּלָה**", בְּדֵי יֵדַע הָאָדָם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַטּוֹב לְבֵין הָרַע שֶׁבַּבְּרִיאָה, לָכֵן הֶעֱנִיק לוֹ אֶת הַכֹּחַ לְהַבְחִין בֵּין הַטּוֹב לְרַע וְאֶת הַיְכֹלֶת לִבְחֹר בַּטּוֹב וּלְמָאֵס בָּרַע, שֶׁזּוֹהִי כָּל מַעֲלָתוֹ שֶׁל הָאָדָם מֵעַל שְׁאָר בַּעֲלֵי הַחַיִּים בִּהְיוֹתוֹ בַּעַל דֵּעָה וְהַשֵּׂכֶל לְהַבְדִּיל בֵּין דְּבָרִים, וּבִלְעֲדֵי כֵּן כְּמוֹהוּ כְּמוֹ חַיַּת הַשָּׂדֶהראה רש"י (ויקרא כ',) שכתב שהאדם שונה מהבהמה בכך שיודע להבחין בין טוב לרע, ועוד עיין בספר "נתיבות חיים" (עמוד ע"ג) שגם בשאר היצורים קיים מושג של בחירה והבדלה במובן מסויים, ע"ש באורך. . וְלָכֵן כָּל שִׁכָּרוֹ שֶׁל הָאָדָם בָּעוֹלָם הַבָּא מְבֻסָּס עַל כֹּשֶׁר הַבְדָּלָתוֹ בֵּין הַטּוֹב לָרַע וּבְחִירָתוֹ בַּטּוֹב, וּכְפִי שֶׁכָּתוּב "רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע"דברים ל', ט"ו. וּפֵרְשׁוּ בְּשִׁפְתֵי חֲכָמִים שֶׁאִם תַּעֲשֶׂה אֶת הַטּוֹב – אֶתֵּן לְךָ אֶת הַחַיִּים, וְאִם תַּעֲשֶׂה אֶת הָרַע – אֶתֵּן לְךָ אֶת הַמָּוֶת, כִּי בְּיָדְךָ לִבְחֹר מֵהַטּוֹב וְהָרַע אֵיזֶה שֶׁתִּרְצֶה, עכל"ק.

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תִּקְּנוּ לָנוּ לוֹמַר הַבְדָּלָה בְּתוֹךְ תְּפִלַּת מוֹצָאֵי הַשַּׁבָּת, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם בַּתְּפִלָּה תִּקְּנוּ לְאָמְרָהּ? בְּבִרְכַּת "אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה". לִכְאוֹרָה הַהֶגְיוֹן הַפָּשׁוּט אוֹמֵר שֶׁהָיָה לָהֶם לְתַקְּנָהּ בְּתוֹךְ בִּרְכַּת "רְצֵה" כְּמוֹ שְׁאָר הַמּוֹעֲדִים, אוֹ בְּ"שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה", מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָר הַמְּקוֹמוֹת שֶׁלֹּא מָצִינוּ בָּהֶן שׁוּם הוֹסָפָה?! עַל כָּךְ מְבֹאָר בַּתַּלְמוּד שֶׁבְּהִיוֹת שֶׁהַהַבְדָּלָה הִיא **חָכְמָה**, לָכֵן קְבָעוּהָ בִּבְרִכַּת הַחָכְמָה. הָא לָמַדְתָּ, שֶׁכְּדֵי לְדַעַת לְהַבְדִּיל בֵּין דְּבָרִים צָרִיךְ **חָכְמָה גְּדוֹלָה**, וּמִי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לַעֲשׂוֹת הַבְדָּלָה וְהַפְרָדָה בֵּין דָּבָר לְמַשְׁנֵהוּ מִמֵּילָא אֵינוֹ חָכָם...

מִי שֶׁמֻּרְגָּל בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וְהִרְבָּה לַעֲסֹק בָּהּ בְּמָשָׁךְ חַיָּיו זוֹכֶה לִתְכוּנַת נֶפֶשׁ מַפְלָאָה שֶׁל הַיְכֹלֶת לְהַבְחִין בִּדְבָרִים קְטַנִּים. עֲמַל הַתּוֹרָה וִיגִיעַת לִמּוּד הַהֲלָכָה מַרְגִּילִים אֶת הָאָדָם לָשִׂים לֵב לְכָל פְּרָט קָטָן וּלְהַעֲנִיק לוֹ מַשְׁמָעוּת גְּדוֹלָה וּרְחָבָה. כָּךְ מִיַּחֶסֶת הַהֲלָכָה חֲשִׁיבוּת **לְכַוָּנַת** הָאָדָם בְּעֵת קִיּוּם הַמִּצְוֹוֹת, **וּלְכַמּוּת** הָאִסּוּר שֶׁנִּתְעָרֵב בַּהֶתֵּר, וּלְכָל דִּין וְסָעִיף יֶשְׁנָם עֲשָׂרוֹת סְעִיפִים קְטַנִּים וַחֲקִירוֹת וְחִלּוּקִים דַּקִּים הַמַּרְגִּילִים אֶת הָאָדָם לִבְחֹן כָּל דָּבָר בִּפְנֵי עַצְמוֹ וּלְהִתְיַחֵס לְכָל מִקְרֶה לְגוּפוֹ. בּוֹרֵא הָעוֹלָם יָכוֹל הָיָה לִבְרֹא רַק בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת, וְכָךְ לֹא הָיִינוּ צְרִיכִים לְזַהוֹת וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַטְּהוֹרָה לִטְמֵאָה. אַךְ מְצָא הַשי"ת לָנָכוֹן לִבְרֹא אֶת זוֹ וְאֶת זוֹ בְּכְדֵי לְהַרְגִּילֵנוּ בִּתְכוּנַת הַהַבְדָּלָה, בָּהּ נִשְׁתַּמֵּשׁ גַּם לִשְׁאָר עִנְיְנֵי הַחַיִּים לְהַבְחִין וּלְהַבְדִּיל בָּהֶם בֵּין טוֹב לְרַע.

גַּם **בְּבִיתִ הַמִּקְדָּשׁ** צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה, שֶׁתַּפְקִידָהּ הוּא לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ לְבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁיםכפי שכתוב (שמות כ"ו, ל"ג): "והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים". , מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ שֶׁגַּם בַּקְּדֻשָּׁה – בַּטּוֹב, יֵשׁ לֵידַע לַעֲשׂוֹת הַבְדָּלָה בֵּין טוֹב אֶחָד לְמשְׁנֵהוּ, וּבֵין יוֹתֵר טוֹב לְפָחוֹת, וּבֵין טוֹב עַכְשָׁו לְטוֹב אַחַר כָּךְ. כָּךְ הִבְדִּילָנוּ אֱלֹקֵינוּ מִן הַגּוֹיִםכפי שכתוב (ויקרא כ', כ"ו): "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי". , וְאֶת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּים הִבְדִּיל מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵלכפי שכתוב (דברים י', ח'): "בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי". , וְאֶת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מִיֶּתֶר אֶחָיו הַכֹּהֲנִיםכך למדו חכמינו (יומא י"ח ע"א) "הכהן הגדול מאחיו – שיהא גדול מאחיו בכח בנוי בחכמה ובעושר. , לְלַמְּדֵנוּ שֶׁהָעוֹלָם מֻשְׁתָּת עַל הֶבְדִּלִים בֵּין דָּבָר לְמשְׁנֵהוּ, וּבֵין אִישׁ לְרֵעֵהוּ, וְעַל הֶבְדִּלִים אֵלּוּ חוֹבָתֵנוּ לְהַקְפִּיד וְלִשְׁמֹר כֵּיוָן שֶׁגַּם הֵם מֵרְצוֹן הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא.

בִּלְעָם הָרָשָׁע בְּעֵת שֶׁהִשְׁקִיף עַל מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל אָמַר "מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל"במדבר כ"ד, ה'. . וַחֲכָמֵינוּ זָ"ל מְגַלִּים שֶׁאוֹתוֹ רָשָׁע נִתְפַּעֵל מִדָּבָר אֶחָד: שֶׁרָאָה כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט שׁוֹכֵן **לְעַצְמוֹ** וְאֵינָם מְעֹרָבִים, וְשֶׁאֵין פִּתְחֵיהֶם מְכֻוָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶהראה רש"י ז"ל בפירושו על התורה (במדבר כ"ד, ב'). . שֶׁזּוֹהִי עִקַּר מַעֲלָתוֹ וּסְגֻלָּתוֹ שֶׁל עַמֵּנוּ, בִּהְיוֹתֵנוּ יוֹדְעִים לִיצֹר חַיִץ וְהַבְדָּלָה בֵּין דָּבָר לְמשְׁנֵהוּ, וּלְהַגְדִּיר כָּל דָּבָר בִּמְקוֹמוֹ הָרָאוּי לוֹ, וְלֹא מַנִּיחִים לְאוֹר וּלְחֹשֶׁךְ לְשַׁמֵּשׁ בְּעֵרְבּוּבְיָא. זוֹהִי גַּם כֵּן פְּנִימִיּוּת מִצְוַת **הַצְנִיעוּת**שעיקרה להרגיל את האדם לגדור את עצמו וליצור הפרדה בינו לבין הזולת. ולכן אדם וחוה לאחר שאכלו מעץ הדעת טוב ורע מיד תפרו לעצמם בגדים להתכסות בהם ולהיבדל. , וְזֶהוּ עִקַּר אִסּוּר **הַגָּזֵל וְהָעֲרָיוֹת**ומטעם זה אמרו חז"ל (חגיגה י"א ע"ב) ששני דברים אלו נפשו של אדם מחמתדן, בהיות שהנפש מטבעה אוהבת להתפשט ולהתרחב כמה שיותר בלי גבול ומדה, לכן נמשכת היא לשני דברים הללו שהם פריצת הגבול והגדר שבין האדם לזולתו. וראה עוד בספרנו "פרדס רמונים" חלק א' (מצוה ק"ה) ותהנה. ,

לֵידַע לִיתֵּן רֶוַח בֵּין הַדְּבֵקִים וְלִיצֹר גְּבוּלוֹת בֵּין דָּבָר לְמַשְׁנֵהוּ. וּמִי שֶׁקָּנָה בְּנַפְשׁוֹ אֶת הַמִּדָּה הַחִיּוּנִית הַלֵּזוּ מֻבְטָח לוֹ שֶׁמִּכָּאן וָהָלְאָה תְּהֵא לוֹ הַדֶּרֶךְ קַלָּה וּקְצָרָה, וְיִתְקַיֵּם בּוֹ הַפָּסוּק "הַשֵּׂם **גְּבוּלֵךְ** שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ"תהלים קמ"ז, י"ד. .

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

בַּתַּלְמוּד הָעָלְתָה הַשְׁאֵלָה מַה יְּהֵא הַדִּין **בִּבְהֵמָה טְהוֹרָה** שֶׁיָּלְדָה בְּפָנֵינוּ בְּהֵמָה שֶׁאֵין לָהּ סִימָנֵי טָהֳרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַוָּלָד אֵינוֹ מַעֲלֶה גֵּרָה אוֹ שֶׁאֵין פַּרְסוֹתָיו שְׁסוּעוֹת, הַאִם יְהְיֶה מֻתָּר לֶאֱכֹל אֶת הַוָּלָד הַזֶּה אוֹ לֹא? וּמַה יְּהֵא הַדִּין בְּמִקְרֶה הֶפּוּךְ **שֶׁבְּהֵמָה טְמֵאָה** יָלְדָה בְּפָנֵינוּ בְּהֵמָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ סִימָנֵי טָהֳרָה הַאִם יְהְיֶה מֻתָּר לֶאֱכֹל אֶת הַוָּלָד הַזֶּה אוֹ לֹא?

וּבֶאֱמֶת הוּבְאָה דַּעַת **רַבִּי שִׁמְעוֹן** הַלּוֹמֵד מִן הַפְּסוּקִים שֶׁגַּם בַּוָּלָד צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ סִימָנֵי הַטָּהֳרָה, וְלָכֵן סוֹבֵר שֶׁכָּל טָמֵא הַיּוֹצֵא מִן הַטָּהוֹר – הֲרֵי זֶה טָמֵא, וְכָל טָהוֹר הַיּוֹצֵא מִן הַטָּמֵא – הֲרֵי זֶה טָהוֹר, שֶׁכֵּן יֵשׁ לְהִתְיַחֵס לַוָּלָד כִּיצוּר בִּפְנֵי עַצְמוֹ בְּלִי שׁוּם קֶשֶׁר לְאִמּוֹ.

אוּלָם דַּעַת **חֲכָמִים** הִיא שֶׁכָּל שֶׁהָאֵם יֵשׁ בָּהּ בְּוַדָּאוּת סִימָנֵי טָהֳרָה – הֲרֵי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁכָּל הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה יִהְיֶה גַּם כֵּן טָהוֹר כְּמוֹהָ וּמֻתָּר בָּאֲכִילָה עַל אַף שֶׁאֵין לוֹ סִימָנֵי טָהֳרָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְכָל שֶׁהָאֵם אֵין לָהּ סִימָנֵי טָהֳרָה – הֲרֵי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁכָּל הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה יִהְיֶה גַּם כֵּן טָמֵא כְּמוֹהָ וְאָסוּר בָּאֲכִילָה עַל אַף שֶׁהוּא עַצְמוֹ יֵשׁ בּוֹ סִימָנֵי טָהֳרָה. וְנִפְסַק לַהֲלָכָה כְּדַעַת חֲכָמִיםראה כל זה בבכורות (ה' – ו') וברמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק א' הלכה ד' – ה') ובשלחן ערוך יורה דעה (סימן ע"ט סעיף ב'). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר מִצְוַת בְּדִיקַת סִימָנֵי הַטָּהֳרָה שֶׁל הַבְּהֵמָה וְהַחַיָּה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**הַצִּיּוֹנִי**" שֶׁכָּתַב שֶׁהַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת הַטְּהוֹרוֹת שָׁרְשָׁן וַהֲוָיָתָן **מִמִּדַּת הַחֶסֶד**, וְלָכֵן מִטִּבְעָן אֵינָן טוֹרְפוֹת, וְאַף אֶת מַאֲכָלָן הֵן חוֹזְרוֹת וּמַעֲלוֹת בִּבְחִינַת נְתִינָה וְחֶסֶד. וְאִלּוּ הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת הַטְּמֵאוֹת מְקוֹר הֲוָיָתָן וַאֲצִילוּתָן **מִמִּדַּת הַדִּין**, וְלָכֵן טִבְעָן לִטְרֹף וְלִדְרֹס בַּאֲכְזָרִיּוּת, וְאֵינָן מַעֲלוֹת גֵּרָה.

וְהָאָדָם יֵשׁ בּוֹ גַּם מִן הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית שֶׁהִיא מִסִּטְרָא דְּדִינָא וְגַם מִן הַנְּשָׁמָה הַזַּכָּה שֶׁהִיא מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, וּבְאֹם יֹאכַל אָדָם מֵהַמִּין הַטָּהוֹר מִיָּד תִּתְעוֹרֵר בּוֹ מִדַּת הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים וְתִגָּבֵר מִדַּת הַטּוֹב שֶׁבּוֹ, אֲבָל אִם יֹאכַל מֵהַמִּין הַטָּמֵא מִיָּד יִמְצָא מִין אֶת מִינוֹ וְיִתְגַּבֵּר סִטְרָא דְּדִינָא שֶׁבּוֹ בִּבְחִינַת חוֹזֵר וְנֵעוֹר שֶׁתִּתְעוֹרֵר הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית שֶׁבָּאָדָם וְתַשְׁפִּיעַ עַל מַעֲשָׂיו לְרָעָה.

מצוה קנ"ד: שלא לאכל בהמה וחיה טמאה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אֶת זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִסֵי הַפַּרְסָה... מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ"ויקרא י"א, ד' – ח'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ בְּהֵמָה אוֹ חַיָּה טְמֵאָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ אֶת שְׁנֵי סִימָנֵי הַטָּהֳרָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל. וְאֵמָנָם בַּתּוֹרָה פֹּרְטוּ **הַגָּמָל וְהַשָּׁפָן וְהָאַרְנֶבֶת וְהַחֲזִיר**, אוּלָם לְמִדּוּנוּ **חֲכָמֵינוּ** ז"ל שֶׁאַזְהֲרַת הַתּוֹרָה חָלָה גַּם עַל כָּל יֶתֶר מִינֵי הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת אֲשֶׁר אֵין בָּהֶן אֶת שְׁנֵי סִימָנֵי הַטָּהֳרָה הַנִּדְרָשִׁים, שֶׁכֵּן אִלּוּ הַנִּזְכָּרוֹת בַּתּוֹרָה יֵשׁ בָּהֶן סִימָן אֶחָד וְאַף עַל פִּי כֵן אֲסוּרוֹת, קַל וָחֹמֶר אִלּוּ שֶׁאֵין בָּהֶן אַף לֹא סִימָן אֶחָד שֶׁהֵן אֲסוּרוֹת בָּאֲכִילָהכן הובא בסיפרא (שמיני ג', א' – ב') ללמוד קל וחומר זה, עיין שם. . בְּכְלַל הָאִסּוּר הוּא שֶׁלֹּא יֹאכַל אָדָם מִבְּשָׂרָן שֶׁל הַטְּמֵאוֹת אוֹ מֵחֶלְבָּנָכן מבואר בחולין (קי"ז ע"א) והובא ברמב"ם בהלכות מאכלות אסורות (פרק ב' הלכה ב'), שם נתבאר שאיסור חלב של בהמה טמאה הוא בלאו בלבד ולא בכרת כחלב בהמה טהורה, כנזכר לעיל בבאור מצוה קמ"ז. , וְאִם אָכַל כַּזַּיִת מֵהֶן הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה וְעָבַר עַל לָאו מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מַלְקוּתראה רמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק ב' הלכה ד'). . אוּלָם שְׁאָר חֶלְקֵיהֶן כְּגוֹן **הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים וְהַקְּרָנַיִם וְהַטְּלָפַיִם** וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן לְמָרוֹת שֶׁאָסוּר מִן הַתּוֹרָה לְאָכְלָן, מִכָּל מָקוֹם אִם אָכָלָן אֵינוֹ חַיָּב עַל כָּךְ מַלְקוּתרמב"ם שם (פרק ד' הלכה י"ח). וראה שם בבאור "אורה ושמחה" על הרמב"ם שפירט בארוכה בעניינים אלו. .

רָמַז הַכָּתוּב – אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ

מִבֵּין כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת הַטְּמֵאוֹת הָאֲסוּרוֹת בַּאֲכִילָה, הִזְכִּירָה הַתּוֹרָה אַרְבָּעָה מִינִים בִּלְבַד וְהֵם: הַגָּמָל וְהַשָּׁפָן וְהָאַרְנֶבֶת וְהַחֲזִיר. וּמִפְּנֵי מָה הִזְכִּירָתַם הַתּוֹרָה? בִּהְיוֹת שֶׁלְּהַלָּלוּ יֵשׁ אֶחָד מִסִּימָנֵי הַטָּהֳרָה, וַעֲלוּלִים הָיִינוּ לַחֲשֹׁב שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ יֵשׁ לְהַכְשִׁירָם וּלְטַהֲרָם, לָכֵן הִבְהִירָה לָנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהֵם טְמֵאִים כְּכָל הַחַיּוֹת הַטְּמֵאוֹת הָאֲחֵרוֹתכן נאמר בילקוט לקח טוב על פרשה זו, עיין שם. . וּמֶסֶר בָּרוּר הָעֲבַר לָנוּ כָּאן: שֶׁבַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּבְמִצְוֹתֶיהָ **אֵין מָקוֹם לִפְשָׁרוֹת!** אוֹ שֶׁאַתָּה טָהוֹר – אוֹ שֶׁאַתָּה טָמֵא, אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת "**חֲצִי טָהוֹר**" אוֹ "**חֲצִי כָּשֵׁר**". וְגַם אִם יִכָּנֵס הַטָּמֵא בְּרוֹב רַבּוֹ לְתוֹךְ מִקְוֵה הַטָּהֳרָה וְרַק חֵלֶק זָעִיר מִמֶּנּוּ יִוָּתֵר בַּחוּץ – הֲרֵי שֶׁלֹּא הוֹעִיל מְאוּמָה בְּטְבִילָתוֹראה שלחן ערוך יורה דעה (סימן קצ"ח) מדיני הטבילה וחציצתה. . כָּךְ גַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא "**מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל**"כך כינה ירמיה הנביא את הקב"ה

(יד, ח') "מקוה ישראל מושיעו בעת צרה". הַמְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹונוֹתֵיהֶם, אֲבָל בִּשְׁבִיל כָּךְ עָלֵינוּ לְהִכָּנֵס כָּל כֻּלָּנוּ בְּאַהֲבַת ה' וּבְיִרְאָתוֹ.

אָדָם הַקּוֹרֵא לְעַצְמוֹ "**מַאֲמִין**" חַיָּב לְהַאֲמִין בַּה' בְּכָל לִבּוֹ, וְלֹא רַק בְּדָבָרִים פְּשׁוּטִים וּבְרוּרִים. אֲפִלּוּ אִם חֶרֶב חַדָּה מוּנַחַת עַל צַוָּארוֹ עָלָיו לְהַאֲמִין בִּישׁוּעַת ה' וְלֹא לְהִתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִיםכפי שמקובלנו מדוד המלך ע"ה, ראה ברכות (י' ע"א). , וְאִם לָאו – אֵיזֶה מַאֲמִין הוּא?! אָדָם שֶׁחָפֵץ לְקַיֵּם אֶת מִצְוַת הַבּוֹרֵא "וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ" – חַיָּב לַעֲשׂוֹת זֹאת "בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ"דברים ו', ה'. . אִי אֶפְשָׁר לֶאֱהֹב אֶת ה' לַחֲצָאִין, אוֹ עַד לְגָבוּל מְסֻיָּם – זוֹ לֹא אַהֲבַת אֱמֶת. כָּךְ כּוֹתֵב **הַמַּהֲרַ"ל מִפְּרָאג** זִיע"א כִּי אַהֲבָה פְּרוּשָׁהּ דְּבֵקוּת הָאוֹהֵב בְּנֶאֱהָב, וְאִם דְּבֵק בָּזֶה אֵינוֹ דָּבֵק בְּאַחֵר, כִּי אֵין הָאַהֲבָה לִשְׁנַיִם. לָכֵן כָּל אַהֲבָה אַחֶרֶת זוֹלַת אֱלֹקִים מַחְלִישָׁה וּמְמַעֶטֶת אֶת אַהֲבָתֵנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְראה בהקדמתו בספרו "תפארת ישראל", והוסיף שם לבאר שמטעם זה תלמידי חכמים פעמים שמרוב דבקותם ואהבתם לתורה מתמעטת ונחלשת בהם האהבה להקב"ה, עיין שם בדבריו. . מִמֵּילָא יְהוּדִי שֶׁמַּבִּין שֶׁה' הוּא הָאֱלֹקִים - עָלָיו לָלֶכֶת אַחֲרָיו בְּכָל מְחִיר וּבְכָל מַצָּב, מִבְּלִי הִסְתַּיְּגִיּוֹת כָּל שֶׁהֵן בַּמֶּה הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁלִּי וּבַמֶּה לֹא. וּכְמוֹ שֶׁלֹּא הָיִינוּ רוֹצִים אֱלֹקִים שֶׁאֵינוֹ כָּל יָכוֹל, כָּךְ הָאֱלֹקִים אֵינוֹ מֻרְצֶה מִבָּנִים שֶׁאֵינָם מוּכָנִים לַעֲשׂוֹת בַּעֲבוּרוֹ הַכֹּלכך מובא מהרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' זיע"א שאמר: "העולם סוברים שהצדיקים שונאים את בניהם ונשותיהם וממונם, אבל האמת אינו כן, שאמנם אוהבים הם את בניהם ונשותיהם וממונם, רק שאוהבים הם את השי"ת יותר מאת כל אלו". ודפח"ח. .

כָּל עֶקֶרֶת בַּיִת מְנֻסָּה יוֹדַעַת שֶׁבִּכְדֵי לְהָכִין עוּגָה מֻצְלַחַת יֵשׁ לְהַקְפִּיד לִשְׁמֹר עַל הַכְּלָלִים וְהַמְּנוּן שֶׁכְּתוּבִים בַּמַּתְכּוֹן. אִם תַּפְחִית קְצָת מֵהַקֶּמַח וְתוֹסִיף קְצָת בַּסֻּכָּר לֹא תֵּצֵא עוּגָה הָרְאוּיָה לְמַאֲכָל, אֶלָּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַל הַכְּלָלִים. כָּךְ נָתְנָה לָנוּ הַתּוֹרָה אֶת סֵפֶר הַכְּלָלִים וְהַחֻקִּים וְאָמְרָה שֶׁמִּי שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת אֵלֶּה עָתִיד לְקַצֵּר פֵּרוֹת טוֹבִים, וּמִי שֶׁיַּתְחִיל לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרוֹת וְחִלּוּקִים לֹא יַחֲזִיק לְאֹרֶךְ זְמַן. וְאָכֵן כָּךְ הַמְּצִיאוּת מַרְאָה שֶׁדָּוְקָא אוֹתָם זְרָמִים בַּיְּהֲדוּת שֶׁשָּׁמְרוּ וְקִיְּמוּ אֶת דָּתָם **בִּמְלֹאָהּ** – הֵם אֵלּוּ שֶׁהֶעֱמִידוּ וּמַעֲמִידִים דּוֹרוֹת יְשָׁרִים מְבֹרָכִים, בָּנִים וּבְנֵי בָּנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְווֹת. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אוֹתָם "**פַּשְׁרָנִים**" שֶׁחָשְׁבוּ לָקַחַת רַק חֵלֶק מֵהַתּוֹרָה וּמִמִּצְוֹתֶיהָ, וְלִבְחֹר לְעַצְמָם מַה לְּקַיֵּם וּמַה לְהִתְעַלֵּם – הֲרֵי יַלְדֵיהֶם הִמְשִׁיכוּ בְּמַעֲשֵׂי אֲבוֹתֵיהֶם וְלָקְחוּ חֵצִי מִן הַחֵצִי, עַד שֶׁנֶּכְדֵיהֶם נוֹתְרוּ מְנֻפָּנְפִים בְּיַהֲדוּתָם מִבְּלִי לְקַיֵּם מִמֶּנָּה מְאוּמָה, ה' יִשְׁמְרֵנוּ וְיַצִּילֵנוּ.

מוֹצְאִים אָנוּ בַּתַּלְמוּד לְגַבֵּי **מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל** אֶת הַתְּאוּר הַחָד שֶׁל "אֵין לוֹ עַל גַּבָּיו אֶלָּא ה' אֱלֹקָיו"ראה הוריות (י' ע"א). . זֶהוּ הַדְּמוּי שֶׁל "מֶלֶךְ" בְּעֵינֵי הַתּוֹרָה, וַהֲרֵי כְּבָר לִמְּדוּנוּ חֲז"ל

שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לַכְּנוּי "מֶלֶךְ"ראה שבת (קי"א ע"א) שאמר רבי שמעון כל ישראל בני מלכים הם. , אֶלָּא שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּנוּ הַתֵּאוּר "אֵין לוֹ עַל גַּבָּיו אֶלָּא ה' אֱלֹקָיו" – הַיָּחִיד שֶׁאוֹתוֹ הוּא רוֹאֶה לְנֶגֶד עֵינָיו זֶה ה' יִתְבָּרַךְ, וְאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְאֶפֶס זוּלָתוֹ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם אָדָם יָרֵא מֵהַבּוֹרֵא אֲבָל גַּם מֵהַשׂוֹטֵר, וְאוֹהֵב אֶת הַקָּבָ"ה אֲבָל גַּם אֶת תַּאֲוֹתָיו – זֶה כְּבָר לֹא מֶלֶךְ, זֶהוּ עֶבֶד לְכַמָּה וְכַמָּה אֲדוֹנִים. לָכֵן חוֹבָתֵנוּ לְקַבֵּל עַל עַצְמֵנוּ עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּמִלּוּאָהּ, וּלְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּבַחֲכָמֶיהָ עַל כָּל פְּרָטֶיהָ וְדִינֶיהָ, וּבָזֶה הַקָּבָ"ה מְטַהֲרֵנוּ וּמַעֲלֵנוּ לְדַרְגַּת מְלָכִים.

עַל הָאָדָם לְהָבִין שֶׁאִם אַתָּה כְּבָר מְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת דָּבָר – תַּעֲשֶׂהוּ כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְלֹא בְּאֹפֶן חֶלְקִי. הָאִשָּׁה מְצֻוָּה מִן הַתּוֹרָה לְכַסּוֹת אֶת שְׂעַר רֹאשָׁהּ, וְאַשְׁרֵיהֶן בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַיְּמוֹת מִצְוָה זוֹ בְּמִסִּירוּת וּבְאַהֲבָה, אֲבָל אִם כְּבָר אַתְּ מְכַסָּה אֶת רֹאשֵׁךְ – לָמָּה לָךְ לְחַפֵּשׂ לְגַלּוֹת אֶצְבַּע אוֹ שְׁתַּיִם?! אָז נָכוֹן שֶׁיֵּשׁ לָכֶךְ הֶתֵּר בַּהֲלָכָה, וְאוּלַי לֹא עַל זֶה תְּקַבְּלִי "גִּיהִנֹּם", אֲבָל לָמָּה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה לָךְ מִצְוָה שְׁלֵמָה, מִצְוָה מְלֵאָה? וְאִם אַתָּה כְּבָר נִזְהָר מִלְּהִתְגַּלֵּחַ בִּימֵי הָעֹמֶר, אָז לָמָּה לְךָ לְחַפֵּשׂ הֶתֵּרִים שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְעֶרֶב שַׁבָּת וְכִיוֹב"ז? לְךָ עִם זֶה עַד הַסּוֹף, תִּרְאֶה קְצָת אַהֲבָה וּנְכוֹנוּת! וְכִלְשׁוֹן קָדְשׁוֹ שֶׁל הַגה"ק **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פָּאפּוֹ** זִיע"אבספרו "פלא יועץ" ערך "הידור", עיין שם. : "**הָעוֹבֵד מֵאַהֲבָה לְפִי רוֹב הַחִבָּה מְדַקְדֵּק בָּהּ שֶׁלֹּא תֶּחְסַר כָּל בָּהּ, וְהַמּוֹסִיף לְהִתְנָאוֹת זֶה לוֹ לְמוֹפֵת וּלְאוֹת שֶׁהוּא אוֹהֵב אֶת ה' בְּכָל לְבָבוֹ וּבְכָל מְאוֹדוֹ**" עכל"ק.

חָז"ל מְתָאֲרִים אֶת מַצָּבָם שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל בְּחֵטְא הָעֵגֶל בְּצוּרָה מְאֹד מְבִישָׁה: "לְבַבְתִּינִי אֲחוֹתִי כַלָּה לְבַבְתִּינִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ"שיר השירים ד', י'. - אוֹמְרִים חָז"ל שֶׁעַיִן אַחַת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיְתָה עַל הַר סִינַי, וְעַיִן שְׁנִיָּה שֶׁלָּהֶם הָיְתָה עַל עֵגֶל הַזָּהָב, וְעַל כָּךְ אָמַר עוּלָא "עֲלוּבָה כַּלָּה מְזֻנָּה בְּתוֹךְ חֻפָּתָהּ"ראה שבת (פ"ח ע"ב). . לֹא רָחוֹק מִכָּךְ הוּא אָדָם שֶׁבְּעוֹד הוּא שָׁרוּי בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ – מְתַכְנֵן הוּא אֶת תַּכְנִיּוֹתָיו לְמָחָר, וּבְעוֹד הוּא שָׁרוּי בִּתְפִלַּת הַלַּחַשׁ – חוֹשֵׁב הוּא עַל אֲרוּחַת הַצָּהֳרַיִם הַמַּמְתִּינָה לוֹ. בְּתוֹךְ הַחֻפָּה?! בְּאֶמְצַע הַמִּצְוָה?! לֹא כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה!

בְּדוֹרֵנוּ מִתְנַהֶלֶת מִלְחָמָה גְּדוֹלָה בֵּין הַטּוֹב לְבֵין הָרַע, וּבֵין הָאוֹר לְבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְיוֹתֵר מִסֵּכֶן הוּא הַיֵּצֶר הַבָּא לָאָדָם בְּטַעֲנָה שֶׁל "גַּם אֲנִי בְּסֵדֶר", "גַּם אֲנִי טָהוֹר", "יֵשׁ לִי כַּמָּה תַּסְמִינִים שֶׁל דָּתִי, תִּהְיֶה כָּמוֹנִי..." - זוֹהִי סַכָּנָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִכָּל דָּבָר אַחֵר. לָכֵן יֵדַע הָאָדָם לִבְחֹר בַּדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה, וְיַעֲשֶׂנָּה עַל הַצַּד הַטּוֹב בְּיוֹתֵר בִּשְׁלֵמוּת וּבְאַהֲבָה, עַד שֶׁתִּהֵא הַתּוֹרָה נִקְשֶׁרֶת בְּלִבּוֹ תָּמִיד כָּרָאוּי וְיַעֲזֹב כָּל מַה שֶּׁבָּעוֹלָם חוּץ מִמֶּנָּה, וְיִתְקַיֵּם בּוֹ הַפָּסוּק "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר"ישעיה מ"ט, ג'. וראה עוד ברמב"ם סוף הלכות תשובה מה שכתב מענין זה. .

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

רַבּוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים נֶחְלְקוּ בְּדִין **בְּשַׂר הָאָדָם**, הַאִם הוּא בִּכְלַל הָאִסּוּר שֶׁל אֲכִילַת בְּהֵמָה וְחַיָּה הָאֲסוּרָה מִן הַתּוֹרָה אוֹ שֶׁמָּא אֵינוֹ בִּכְלָל הָאִסּוּר?

וְהִנֵּה לְדַעַת **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּשַׂר הָאָדָם אֵינוֹ בִּכְלָל הַלָּאו שֶׁל "אֶת זֶה לֹא תֹאכְלוּ"כפי שהובא בתורת כהנים: "זה לא תאכלו" – זה בלא תעשה על אכילתו, ואין בשר מהלכי שתים (אדם) בלא תעשה. עכ"ל חז"ל. , אוּלָם מִצָּוָה הוּא בְּמִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל "זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ"כן כתב הרמב"ם ז"ל בהלכות מאכלות אסורות (פרק ב' הלכה ג'). ומכל מקום מודה הרמב"ם שדם וחלב האדם אינו אסור מן התורה, כפי שנתבאר בכתובות (ס') ובדיני חלב (פרק ג') ובדיני דם (פרק ו'). , וּמִמֵּילָא כָּל שְׁאָר מִינֵי הַבָּשָׂר, כּוֹלֵל בָּשָׂר הָאָדָם, אֲסוּרִים בַּאֲכִילָה.

וּלְדַעַת **הָרַשְׁבָּ"א** זָ"ל בְּשַׂר הָאָדָם אֵינוֹ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה כְּלָל, שֶׁכֵּן אִם הָיָה אִסּוּרוֹ מִן הַתּוֹרָה מִמֵּילָא הָיָה חָל הַכְּלָל שֶׁל "הַיּוֹצֵא מִן הַטָּמֵא טָמֵא" וְהָיָה צָרִיךְ חֲלָבוֹ לִהְיוֹת אָסוּר גַּם כֵּן מִן הַתּוֹרָה, וַהֲרֵי נִתְפָּרֵשׁ בַּתַּלְמוּד שֶׁחֲלֵב הָאָדָם מֻתָּר מִן הַתּוֹרָה. לָכֵן סוֹבֵר שֶׁאִסּוּר אֲכִילַת בְּשַׂר אָדָם הִנּוֹ מִדְּרַבָּנָן בְּלִבַּדוכן כתב גם הראב"ד ז"ל בהשגותיו על הרמב"ם. .

וְלָדַעַת **הָרַמְבַּ"ן** זָ"ל אָמְנָם אֵין אִסּוּר אֲכִילַת בְּשַׂר אָדָם מִן הַתּוֹרָה מִצַּד אֲזָהֲרַת אֲכִילַת חַיּוֹת טְמֵאוֹת, אוּלָם מִכָּל מָקוֹם יֶשְׁנוֹ אִסּוּר תּוֹרָה לֵיהָנוֹת מִבְּשַׂר הַמֵּת, וּמִמֵּילָא הָאוֹכֵל מִבְּשַׂר אָדָם כָּלוּל בָּזֶה אִסּוּר מִן הַתּוֹרָהראה במגיד משנה על הרמב"ם (שם) שהביא את דברי הרמב"ן ז"ל וביארם. .

וְלַהֲלָכָה רְאֵה בְּסִפֶּר "**הֲלִיכוֹת עוֹלָם**"חלק ו' (עמוד רכ"א). וראה עוד בילקוט יוסף חלק איסור והיתר (כרך ב' עמוד נ"ט). שֶׁהָעִקָּר כְּדֵעָה הַסּוֹבֶרֶת שֶׁבְּשַׂר אָדָם אָסוּר בַּאֲכִילָה מִן הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם בִּדְבָרָיו בְּאֹרֶךְ.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר אֲכִילַת בְּהֵמָה וְחַיָּה טְמֵאָה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסִפֶּר "**אֲשֶׁל אַבְרָהָם**" **לְרַבִּי אַבְרָהָם חַנִּין** זִיע"אבבאורו למצוה נ"ט. עיין שם באורך. שֶׁכָּתַב שֶׁבְּרֵאשִׁית בְּרִיאַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרִיּוֹת שֶׁמְּקוֹרָן מִסְּטָרָא דִּקְדֻשָּׁה, וּכְנֶגְדָּן בָּרָא גַּם בְּרִיּוֹת שֶׁמְּקוֹרָן מִסְּטָרָא דִּסְאָבָא. וְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל נֶחְצְבוּ כֻּלָּן מִסְּטָרָא דִּקְדֻשָּׁה, וְאִלּוּ נִשְׁמוֹת אֻמּוֹת הָעוֹלָם נֶחְצְבוּ מֵהַסְּטָרָא הָאַחֲרָא. וְגַם בַּבְּהֵמוֹת וּבַחַיּוֹת יֵשׁ מֵהֶן שֶׁנִּבְרְאוּ מִסְּטָרָא דִּקְדֻשָּׁה – אֵלּוּ הַטְּהוֹרוֹת שֶׁבַּבְּהֵמוֹת, וְיֵשׁ שֶׁנִּבְרְאוּ מִסְּטָרָא דִּסְאָבָא – אֵלּוּ הַטְּמֵאוֹת שֶׁבָּהֶן.

וּמִטַּעַם זֶה נִצְטַוֵּינוּ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מֵאוֹתָן שֶׁאֵין לָהֶן אֶת סִימָנֵי הַטָּהֳרָה, שֶׁלֹּא תִּתְעָרְבֵב נַפְשֵׁנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ עִם אוֹתָם כֹּחוֹת רָעִים הָעֲלוּלִים לְהַזִּיק וְלִפְגֹּם בְּקְדֻשַּׁת נִשְׁמָתֵנוּ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁגַּם כָּכָה שָׂרְשָׁם מֵאוֹתָהּ סִטְרָא מְסַאֲבָא, הֲתֵר לָהֶם לֶאֱכֹל מִן הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת הַטְּמֵאוֹת וְאֵין הַדָּבָר מַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם לְרָעָה. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִצְוָה זוֹ "**וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים** כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תְטַמְּאוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם"ויקרא י"א, מ"ד. וראה עוד בזהר הקדוש (פרשת שמיני) מה שכתב כעין זה ואכמ"ל. .

מצוה קנ"ה: בדיקת סימני דגים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אֶת זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם כֹּל אֲשֶׁר לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים אֹתָם תֹּאכֵלוּ"ויקרא י"א, ט'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִרְצוּ לֶאֱכֹל מִמִּינֵי הַדָּגִים, שֶׁיֹּאכְלוּ רַק מִן הַמִּינִים הַטְּהוֹרִים אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם אֶת שְׁנֵי סִימָנֵי הַטָּהֳרָה שֶׁלִּמְּדָה הַתּוֹרָה, וְהֵם שֶׁיִּהְיֶה לַדָּג סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂתכפי שמפורש בכתובים, והובא ברמב"ם ז"ל בהלכות מאכלות אסורות (פרק א' הלכה כ"ד) ובשלחן ערוך יורה דעה (סימן פ"ג). .

וּכְבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁלְּדַעַת **הָרַמְבַּ"ם** ז"ל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל **לִלְמֹד וְלֵידַע** אֶת הַסִּימָנִים הַמַּבְדִּילִים בֵּין הַטְּהוֹרִים לִטְמֵאִים, אוּלָם לְדַעַת **הָרַמְבַּ**"ן ז"ל אֵין יְדִיעַת הַסִּימָנִים מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ אֶלָּא אֶמְצָעִי לְקִיּוּם מִצְוַת אֲכִילַת הַמִּינִים הַטְּהוֹרִים וְלִזְהִירוּת מֵאִסּוּר אֲכִילַת הַטְּמֵאִיםראה מקור הדברים בהרחבה לעיל בבאור הפשט של מצוה קנ"ג. וע"ש בשו"ת שבט הלוי (ואזנר) שדן במי שהלך על פי רוב בסימני הטהרה של הדג אם נחשב לו שעבר על מצות "והבדלתם" או לא. .

מְדִינִי הַמִּצְוָה, שֶׁאֲפִלּוּ לֹא נִמְצָא הַקַּשְׂקֶשֶׂת כִּי אִם בְּמִקְצָת גּוּפוֹ, וַאֲפִלּוּ קַשְׂקֶשֶׂת אַחַת בִּלְבַד, דִּיּוּ וְכָשֵׁרמחלוקת רבי יהודה וחכמים בחולין (נ"ט ע"א), ונפסק כחכמים שדי בקשקשת אחת. . וּבְכָל מָקוֹם שֶׁתִּמָּצֵא הַקַּשְׂקֶשֶׂת נֶחְשֶׁבֶת לְסִימָן, אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁנִּשְׂרָה מִדָּג אַחֵר וְנִדְבְּקָה בְּדָג זֶהשכן בתוספתא (חולין פרק ג' הלכה ט') נאמר "והוא שתהא תחת לחיו או תחת זנבו או תחת סנפירו", ופירשו הרמב"ן והרשב"א ז"ל שמוכרח שתהא הקשקשת תחת אחד מהמקומות הללו, ובנאונים הובא שצריך שתהא בשלושת המקומות הללו יחד, אולם הרמב"ם והשלחן ערוך לא הזכירו זאת כלל בהיות שלא נפסק כהתוספתא הנ"ל,

וכן עיקר (והרמ"א בהגהה כתב שטוב להחמיר). ורק כשישנו חשש של ממש שאינה מהדג עצמו אזי יש לחוש לספק תורה ולאסור הדג, כמבואר בדברי המגיד משנה על הרמב"ם (שם). .

עוֹד נִתְבָּאֵר בַּחֻז"ל שֶׁכָּל דָּג שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת - בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְאֵין צָרִיךְ לִבְדֹּק אַחֲרָיו, כְּגוֹן שֶׁהָיָה חָתוּךְ וְלֹא יָדוּעַ לָנוּ אִם הָיוּ לוֹ סְנַפִּירִים – אִם רוֹאִים אָנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת הֲרֵי זֶה מֻתָּרמשנה במסכת נדה (נ"א ע"ב). וראה שם בגמרא ששאלו אם כן למה כתבה התורה גם סנפיר? היתה מצוה על הקשקשת ודיו? והשיבו על כך ש"יגדיל תורה ויאדיר". .

עוֹד לִמְּדוּ **חֲכָמֵינוּ** זַ"ל שֶׁיֵּשׁ מִמִּינֵי הַדָּגִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קַשְׂקֶשֶׂת בִּהְיוֹתָם **בְּתוֹךְ** הַמַּיִם, אוּלָם בְּעֵת שֶׁעוֹלִים מִן הַיָּם מִיָּד הִיא נוֹשֶׁרֶת מֵהֶם לְגַמְרֵי, וְעִם כָּל זֹאת מִינִים אֵלּוּ כְּשֵׁרִים. כְּמוֹ כֵן יֶשְׁנָם שֶׁאֵינָם מוֹצִיאִים הַקַּשְׂקֶשֶׂת עַד שֶׁיִּגְדְּלוּ, אֲבָל בְּקַטְנוּתָם אֵין לָהֶם קַשְׂקֶשֶׂת כְּלָל, וְגַם אֵלּוּ כְּשֵׁרִים וּמֻתָּרִים בַּאֲכִילָה אַף בְּקַטְנוּתָם, בִּהְיוֹתָם מֵהַמִּינִים בַּעֲלֵי הַקַּשְׂקֶשֶׂתראה כל זה בחולין (ס"ו ע"א) וברמב"ם (שם) ובשלחן ערוך (שם). .

וּמִי שֶׁעָבַר וְאָכַל מִמִּינֵי הַדָּגִים מִבְּלִי לְוַדֵּא שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֶת סִימָנֵי הַטָּהֳרָה הַלָּלוּ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, מִלְּבַד חִיּוּב הַלָּאו שֶׁיִּתְבָּאֵר אי"ה בַּמִּצְוָה הַבָּאָהלדעת הרמב"ם הנזכר לעיל אפילו אם נתברר אחר כך שהיה הדג טהור עם כל זאת ביטל מצות עשה של בדיקת סימניו, ואילו לדעת הרמב"ן רק אם באמת לא היה טהור הרי זה עבר על מצות עשה, וכפי שבארנו לעיל במצוה קנ"ג. .

רָמַז הַכָּתוּב – כִּפַּת בַּרְזֶל

בְּסֵפֶר "**אוֹרוֹת הַמִּצְוָה**" כָּתַב טַעַם נָאֶה לְמִצְוַת הַתּוֹרָה שֶׁנֹּאכַל רַק מִן הַדָּגִים שֶׁהֵם בַּעֲלֵי קַשְׂקֶשֶׂת וּסְנַפִּיר, וְהוּא לִרְמֹז לָאָדָם שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהַדָּג הַטָּהוֹר עָטוּף בְּקַשְׂקֶשֶׂת הַמְּגִנָּה עָלָיו מִפְּנֵי הַהֶזֵּק וְהַטוֹרְפִים, כָּךְ הָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת מְעֻטָּף בְּמִצְוֹות הַמְּגִנוֹת עָלָיו מִפְּנֵי הַפֶּרְעָנֻיּוֹת. וּכְשֵׁם שֶׁהַדָּג הַטָּהוֹר סְנַפִּירָיו מְסַיְּעִים לוֹ לָשׂוּט וּלְהִתְקַדֵּם בַּמַּיִם, כָּךְ הָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בַּעַל מַעֲשִׂים טוֹבִים הַמְסַיְּעִים בְּיָדוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וּבְלֹא הַזְּכֻיּוֹת הַנִּפְלָאוֹת הַלָּלוּ הָאָדָם הוּא **כְּדָג טָמֵא** הֶעָרוּם מִכָּל וָכֹל, וְאֵין לוֹ שׁוּם סוֹעֵד וְתוֹמֵךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ בָּעוֹלָם הַבָּא, ה' יִשְׁמְרֵנוּ וְיַצִּילֵנוּ.

חֻז"ל הַקְּדוֹשִׁים לִמְּדוּנוּ שֶׁכֹּחַ עָצוּם טָמוּן בְּמַעֲשֵׂי הַמִּצְוֹות, לְהָגֵן עַל הָאָדָם מִפְּנֵי פֶּרְעָנֻיּוֹת בֵּין בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בָּהֶן וּבֵין לְאַחַר שֶׁסִּיֵּם מִלַּעֲסֹק בָּהֶן, בִּהְיוֹת שֶׁהֵן כְּשִׁרְיוֹן הָעוֹטֵף אֶת הָאָדָם וּמָגֵן עַל גּוּפוֹ וְנִשְׁמָתוֹ. אֵין לְךָ **אֲפוֹד מָגֵן** מוֹעִיל יוֹתֵר מֵהַצִּיצִית, וְלֹא **קַסְדָּה** טוֹבָה מֵהַכִּפָּה וְהַתְּפִלִּין, אֵלּוּ הֵם הַמְּגִנִּים הַיּוֹתֵר בְּטוּחִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם. כִּי מִי שֶׁנִּגְזָרָה עָלָיו

חֲלִילָה גְּזֵרָה מִן הַשָּׁמַיִם – שׁוּם גּוֹרֵם גַּשְׁמִי לֹא יַצְלִיחַ לְבַטְּלָה, וְשׁוּם אֶמְצָעִי הֲגָנָה לֹא יוֹעִיל לְהַרְחִיקָהּ. כֹּחוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא גָּדוֹל מִכֹּחֵנוּ, וְחִצֵּי שְׁלוּחָיו שְׁנוּנִים מֵחִצֵּינוּ, גַּם לֹא כִּפַּת בַּרְזֶל תְּיֵרֵט רָקֶטָה שֶׁנִּגְזַר עָלֶיהָ לִנְחוֹת, רַק מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הֵם כִּתְרִיס בִּפְנֵי הַפֻּרְעָנוּת. כָּךְ אָמַר **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ** הֶחְכָּם בָּאָדָם: "לֹא יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם עֶבְרָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת"משלי י"א, ד'. – כַּמָּה מוּכָן אָדָם לְשַׁלֵּם בְּעַד פִּסַּת חַיִּים נוֹסֶפֶת, עֲבוּר הַאֲרַכַת חַיָּיו בְּעוֹד כַּמָּה רְגָעִים, אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ יִתֵּן בַּעֲדָם. אֲבָל אִם גְּזֵרָה הִיא מִן הַשָּׁמַיִם עַל הָאָדָם – גַּם הַטּוֹב שֶׁבָּרוֹפְאִים לֹא יוּכַל לְבַטְּלָהּ, וְאַף לֹא לְעַכְּבָהּ בְּרֶגַע. גַּם הֶעָשִׁיר שֶׁל הַמְּדִינָה שֶׁכַּמָּה בָּתֵּי חוֹלִים נְתוּנִים לְחֶסְדָּיו לֹא יַצְלִיחַ לַחֲמֹק מִיָּדָיו שֶׁל שְׁלִיחַ הַיְסוּרִיסוכבר אמר לנו פעם פתי אחד "אני לא דואג, יש לי קשרים טובים בבית חולים פלוני, שם ידאגו לי טוב" – צא תאמר לו "לא מדובשך ולא מעוקצך", אין לנו חפץ לא בקשרים הללו, ולא בהזדקקות אליהם, אלא "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו"! . וְיוֹתֵר מִכָּךְ אוֹמְרִים רַבּוֹתֵינוּ, כִּי פְּעָמִים שֶׁהָאָדָם בְּעַצְמוֹ מְבַלֵּי לָדַעַת מוֹלִיךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל יְסוּרָיו, שֶׁרַגְלָיו שֶׁל הָאָדָם הֵם הָעֲרֵבִים לְהוֹלִיכוֹ לַמָּקוֹם אֲלָיו כָּתוּב לוֹ לָלֶכֶתראה סוכה (נ"ג ע"א) והמעשה משלמה המלך שם. .

לְעֻמַּת זֹאת, כָּל צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן הָאָדָם בְּחַיָּיו הֲרֵי הִיא כְּשׁוֹחַד הַפּוֹדֶה אֶת נַפְשׁוֹ מֵרֵדֶת שַׁחַת וּמַצִּיל אֶת הָאָדָם מִן הַמָּוֶת. שֶׁאֵין לְךָ מוֹעִיל יוֹתֵר לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה מִנְּתִינַת צְדָקָה הַמְשֻׁלֶּבֶת בִּתְשׁוּבָה וּתְפִלָּה, שֶׁרַב כֹּחָהּ לְהוֹשִׁיעַ אֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר נִגְזְרָה הַגְּזֵרָה. וְכָךְ כָּל מִצְוָה וּמַעֲשֶׂה טוֹב שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם הֲרֵי הֵם פְּרָקְלִיט גָּדוֹל לָאָדָם בְּעֵת צָרָהכאומרם ז"ל (אבות ד', י"א) "העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד". , וּבִלְעֲדֵיהֶם לֹא יִמְצָא אָדָם אֶת יָדָיו וְאֶת רַגְלָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וּכְפִי שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל: "הַפֶּתַח שֶׁאֵינוֹ פָּתוּחַ לְמַטָּה – פָּתוּחַ לְרוֹפֵא"מדרש רבה שיר השירים (ו', י"ז). .

אָדָם שֶׁמֵּבִין שֶׁכָּל חַיָּיו תְּלוּיִים בְּדָבָר מְסֻיָּם – לֹא יְזַלְזֵל אֲפִלּוּ בִּפְרָט קָטָן שֶׁבּוֹ, כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצָאוֹת חַיִּיםמשלי ד', כ"ג. . מִטַּעַם זֶה אוֹמְרִים רַבּוֹתֵינוּ "לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם עַצְמוֹ כְּאִלּוּ חֶצְיוֹ חַיָּב וְחֶצְיוֹ זַכַּאי, עָשָׂה מִצְוָה אַחַת – אַשְׁרָיו שֶׁהִכְרִיעַ עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת, עָבַר עֲבֵרָה אַחַת – אוֹי לוֹ שֶׁהִכְרִיעַ אֶת עַצְמוֹ לְכַף חוֹבָה"קידושין (מ' ע"ב). . אִם תְּבִין שֶׁכָּל עוֹלָמְךָ תָּלוּי בְּמִצְוָה זוֹ, וַדַּאי תְּשַׁנֶּה אֶת יַחַסְךָ כְּלַפֶּיהָ, לֹא תְּזַלְזֵל בָּהּ וְלֹא תַּמְעִיט מֵעֶרְכָּהּ הָרָם. וְאָכֵן כָּךְ מָצִינוּ בְּמִדְרְשֵׁי חַזַ"ל דֻּגְמָאוֹת רַבּוֹת מִמַּעֲשִׂים **קְטַנִּים** שֶׁעָשׂוּ אֲנָשִׁים וְזָכוּ בִּזְכוּתָם לְשָׂכָר עָצוּם לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת: בְּשָׂכַר "מְחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל"בראשית י"ד, כ"ג. שֶׁאָמַר **אַבְרָהָם אָבִינוּ** ע"ה זְכוּ עִם יִשְׂרָאֵל לְחוּט שֶׁל תְּכֵלֶת וְלִשְׂרוֹךְ שֶׁל תְּפִלִּיןסוטה י"ז ע"א. , וּבְשָׂכַר "יֶקַח נָא מְעַט מַיִם" זְכוּ לִבְאֵרָהּ שֶׁל מִרְיָם, וּבְשָׂכַר "וְאֶקְחָה פַּת לֶחֶם" זְכוּ לְלֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִםמדרש

רבה שמות (פרק כ"ה). . גַּם **יְהוּדָה** שֶׁהִשְׁתַּדֵּל עֲבוּר בִּנְיָמִין אָחִיו זָכָה שֶׁיִּבָּנֶה הַמִּזְבֵּחַ בְּחֶלְקוֹ, מַה שֶּׁלֹּא זָכָה אַף אֶחָד מֵהַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁיםזבחים (קי"ח ע"ב). .

וְכָךְ אוֹמֵר **רַבֵּנוּ בְּחַיֵּי** בְּסִפְרוֹ "**חוֹבוֹת הַלְּבָבוֹת**": אַל תְּמַעֵט בְּעֵינֶיךָ שׁוּם טוֹבָה שֶׁתַּעֲשֶׂנָּה לְשָׁמוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּמִלָּה אוֹ בְּרִאְיָה, כִּי **הַמְעַט מִמְּךָ – רַב אֶצְלוֹ**". וּפְעָמִים שֶׁמַּעֲשֶׂה קָטָן שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה עוֹמֵד לוֹ בִּשְׁעַת הַצָּרָךְ וּמָגֵן עָלָיו מִפְּנֵי הַפֶּרְעָנוּת, וּבִלְעָדָיו חָלִילָה לֹא הָיְתָה לוֹ הַזְכוּת לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה. וְזֶהוּ עֹמֶק דִּבְרֵי חֲזַ"ל הַקְּדוֹשִׁים "הֱוֵי זָהִיר בְּמִצְוָה קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַתַּן שְׂכָרָן שֶׁל מִצְווֹת"אימרת רבי יהודה הנשיא במסכת אבות (פרק ב' משנה א'). – דְּהַיְנוּ אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מָתַי תִּצְטָרֵךְ שֶׁדַּוְקָא אוֹתָהּ מִצְוָה תָּגֵן וְתִשְׁמֹר עָלֶיךָ, לָכֵן הֱוֵי זָהִיר בְּכָל מִצְוָה אֲפִלּוּ אִם הִיא נִרְאֵית קַלָּה בְּעֵינֶיךָ.

מִכָּל הָאֲמוּר לְמָדְנוּ עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה הִיא חֲשִׁיבוּתוֹ וּנְחִיצוּתוֹ שֶׁל כָּל מַעֲשֶׂה טוֹב שֶׁבְּיָדֵינוּ לַעֲשׂוֹת. וּכְמוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ וְאֵין שֵׁנִי לוֹ כָּךְ גַּם אַתָּה יָחִיד בְּעוֹלָמְךָ וְאֵין שֵׁנִי כָּמוֹךָ, וְאַף אֶחָד לֹא יוּכַל לְהַשְׁלִים אֶת חֶסְרוֹנְךָ וּלְהַחְלִיף אֶת תַּפְקִידְךָ בְּעוֹלָמְךָ, לֹא קְרוֹבֶיךָ וְלֹא יְדִידֶיךָ, אַף לֹא בָּנֶיךָ וְלֹא תַּלְמִידֶיךָ, אֶלָּא "אִם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָךְ וְלַצְתָּ לְבַדֶּךָ תִּשָּׂא"משלי ט', י"ב. , וְאוֹמֵר "אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט"ישעיה מ"ו, ד'. . וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא תִּסְמֹךְ עַל כַּסְפְּךָ וְעַל זְהָבְךָ שֶׁיְּגֵנוּ עָלֶיךָ בְּיוֹם צָרָה, אֶלָּא רַק עַל מַעֲשֶׂיךָ וְצִדְקוֹתֶיךָ הַמְהֻלָּכִים לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ"ישעיה נ"ח, ח'. . וּז?כֹר כִּי כָּל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁעָשִׂיתָ בְּמֶשֶׁךְ חַיֶּיךָ מֵהֶם תּוֹפֵר לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא **בִּגְדֵי יֶשַׁע**כלשון הכתוב (ישעיה ס"א, י') "שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי כי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני", וראה בפירוש המלבי"ם שם מה שכתב בזה. הַמְּגִנִּים עָלֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמְכִינִים אֶת כְּנִיסָתְךָ לָעוֹלָם הַבָּא, וּמְטַהֲרִים אֶת נִשְׁמָתְךָ לָבוֹא וּלְהִתְעַדֵּן בְּנֹעַם זִיו הֲדַר גְּאוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בְּשׁוּ"ת "**בִּנְיַן אָב**"חלק ב' סימן מ"ב. **לְהַגְ"ר אֵלִיָּהוּ בַּקְשִׁי דּוֹרוֹן שְׁלִיט"א דָּן אוֹדוֹת דָּג הַצְּלוֹפָח הָאֵירוֹפִּי** שֶׁפְּעָמִים שֶׁנִּרְאִים בּוֹ סִימָנֵי טָהֳרָה שֶׁל קַשְׂקַשִּׂים, הַאִם יֵשׁ לְהַתִּירוֹ בַּאֲכִילָה בְּמִקְרִים שֶׁאֵכֶן נִכָּרִים סִימָנֵי טָהֳרָתוֹ?

וְהֵבִיא אֶת בַּעַל הַ"**מְּלֵאכֶת שָׁמַיִם**"על דיני סת"ם (כלל ג'). וכן העלה בספר נחל אשכול על ספר האשכול (סימני טהרה עמוד 67). הַסּוֹבֵר שֶׁכָּל דָּג שֶׁהֶחָזַק לְטָמֵא אֵין לְהַכְשִׁירוֹ כְּלָל, וַאֲפִלּוּ אִם נִגְלֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקַשִּׂים. וְכֵן כָּתַב בְּ"**בִּגְדֵי כְּהֻנָּה**"על שלחן ערוך יורה דעה (סימן ד'). שֶׁאֵין לְהַתִּיר דָּבָר שֶׁנֶּהֱגוּ בּוֹ הָעוֹלָם אִסּוּר.

אוּלָם בַּעַל הַ"**גִּדּוּלֵי טָהֳרָה**"סימן ג'. סוֹבֵר שֶׁכָּל שֶׁרוֹאִים בּוֹ סִימָנֵי טָהֳרָה אֲפִלּוּ שֶׁעַד הַיּוֹם הֶחְזַקְנוּהוּ לְטָמֵא מֻתָּר לְאָכְלוֹ עַל פִּי סִימָנָיו. וְכֵן כָּתַב בַּ"**נּוֹדָע יְהוּדָה**"מהדורא תנייאנא יורה דעה (סימן כ"ח). שָׁרָק בָּעוֹף אָנוּ הוֹלְכִים אַחַר הַמְּסֹרֶת לְחֻמְרָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּדָג שֶׁסִּימָנֵי הַטָּהֳרָה דַּיָּם בִּכְדֵי לְהַתִּיר אֶת אוֹתוֹ הַדָּג בָּאֲכִילָה.

וּלְמַעֲשֶׂה הָעֶלָה שֶׁעַל אַף שֶׁמֵּעִקַּר הַדִּין יֵשׁ מָקוֹם לְהַתִּירָם בָּאֲכִילָה, מִכָּל מָקוֹם לְמַעֲשֶׂה יֵשׁ לְאָסְרָם מִשּׁוּם חֲשָׁשׁ שֶׁמָּא יָבוֹאוּ לְהַחְלִיפָם בַּאֲחֵרִים וּלְהַכְשִׁיר גַּם כָּאֵלּוּ שֶׁאֵין בָּהֶם אֶת סִימָנֵי הַטָּהֳרָה.

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן וַחֲשִׁיבוּת הַדָּגִים עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד מוּבָא בְּכִתְבֵי **הָאֲרִיזַ"ל** שֶׁצַּדִּיקִים שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם לַחֲזֹר בְּגִלְגּוּל לְעוֹלָם מִסְבָּה כָּל שֶׁהִיא עַל פִּי רוֹב יָבוֹאוּ בְּגִלְגּוּל **הַדָּגִים**עיין ספר טעמי המנהגים ומקורי הדינים (ענייני שבת אות ש"ה). , וְלָכֵן תִּמְצָא שֶׁהַדָּגִים יֵשׁ בָּהֶם יוֹתֵר רוּחַ חַיִּים מִשְּׁאָר בַּעֲלֵי הַחַיִּים, וְאֵין בָּהֶם לֹא דָּם וְלֹא חֵלֶב וְלֹא כָּל מִינֵי הַטְּרֵפָיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּבְהֵמָה, הוֹאִיל וְנִקְרְצוּ מִן הַחֹמֶר הַזֶּה בְּיוֹתֵר לְלֹא חֵטְא וּפְגָמוכפי שמובא בקידושין (י"ג ע"א) שבדור המבול לקו כל היצורים מלבד הדגים שלא נמחו, הואיל ולא היו שותפים בחטאי אותו הדור. .

וּמִטַּעַם זֶה גַּם כֵּן אֵין צָרֵךְ לְשָׁחֲטָם הוֹאִיל וְנִתְקָנִים מִמֵּילָאכן כתב בספר "דעת שלום" (דף ל"ז), וע"ע בספה"ק "ישמח משה" (פרשת וירא) שמטעם זה לא מוזכר בכתובים סעודת דגים, הואיל ובזמנם היו הצדיקים שלמים בנפשם ולא נצטרכו לבוא בגלגול כלל, ע"ש. , וְאַף אֲכִילָתָם רְאוּיָה וּרְצוּיָה יוֹתֵר מֵאֲכִילַת הַבָּשָׂרכן כתב הכלי יקר בפירושו על התורה (פרשת בהעלתך) שאכילת הבשר יאות לרשעים ואכילת הדגים יאות לצדיקים. עיין שם. .

וְזֶהוּ סוֹד מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲזַ"ל בִּיצִיאַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם שֶׁ"עֲשָׂאוּהָ כִּמְצוּלָה שֶׁאֵין בָּהּ דָּגִים"אימרת ריש לקיש בברכות (ט' ע"ב). , רָצוּ לוֹמַר שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הֶעֱלוּ עִמָּהֶם אֶת כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהָיוּ בָּהּ, עַד שֶׁנֶּעֶשְׂתָה מִצְרַיִם בִּבְחִינַת מְצוּלָה שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם רוּחַ חַיִּים שֶׁל קְדֻשָּׁה, הוֹאִיל וְכָל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה כְּבָר נִבְרְרוּ מִמֶּנָּהכן כתב בספר "אהבת יהונתן" (סוכות דרוש א'). ואולי מטעם זה הזהירה אותנו התורה הקדושה לבל נשוב מצריימה, הואיל וכל ניצוצות הקדושה שהיו בה כבר נתקנו בשלמותן, וממילא אין לנו למה לחזור לשם, כנלע"ד. .

מצוה קנ"ו: שלא לאכל דג טמא

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ וְאֶת נִבְלָתָם תְּשַׁקְּצוּ"ויקרא י"א, י"א. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

כְּבָר נִתְבָּאֲרוּ לְעֵיל מֵהֶם סִימָנֵי הַדָּגִים הַטְּהוֹרִים אוֹתָם נִצְטַוֵּינוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבָרֵר בְּטֶרֶם נֹאכַל מֵהֶם, וְכָאן הוֹסִיפָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהִזְהִירָה בְּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לְבַל נֹאכַל מֵאוֹתָם מִינֵי הַדָּגִים שֶׁאֵין בָּהֶם אֶת סִימָנֵי הַטְּהֳרָה הַלָּלוּ.
וְאִם עָבַר אָדָם וְאָכַל בְּמֵזִיד כַּזַּיִת מִבְּשַׂר דָּג שֶׁאֵינוֹ טָהוֹר הֲרֵי זֶה עָבַר עַל לָאו מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מַלְקוֹת, מִלְּבַד מִצְוַת הָעֲשֵׂה שֶׁעָבַר עָלֶיהָ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְאִם אֲכָלוֹ בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זֶה פָּטוּר מִן הַמַּלְקוֹתחולין (ס"ו ע"ב) ורמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק ב' הלכה ד'). .

רָמַז הַכָּתוּב – הִזָּהֲרוּ מֵחִקּוּיִים!

בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים מוּבָא רַבּוֹת מִשְׁבָּחָיו וּמַעֲלוֹתָיו שֶׁל הַדָּגוּכפי שנתבאר לעיל במצוה הקודמת (חלק הסוד). . וְשֹׁרֶשׁ סִבַּת הַדָּבָר הוּא בִּהְיוֹת שֶׁכְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, חָטְאָה הָאָרֶץ חֵטְא וְהִמְרְתָה אֶת פִּי ה' יִתְבָּרַךראה פירוש רש"י ז"ל (בראשית א', י"א) שהקב"ה ציוה לארץ שתוציא אילן שטעם עצו כטעם פריו, והיא לא עשתה כן. , וּלְאַחַר מִכֵּן כְּשֶׁבָּרָא הַקָּבָּ"ה אֶת בַּעֲלֵי הַחַיִּים בָּרָאָם מִשְּׁנֵי יְסוֹדוֹת עִקָּרִיִּים שֶׁהֵם הֶעָפָר וְהַמַּיִם, מִלְּבַד הַדָּגִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִן הַמַּיִם בִּלְבַדכן כתב רש"י ז"ל בפירושו במועד קטן (י"א ע"א). ע"ש. , נִמְצָא שֶׁהַדָּגִים הָיוּ הַיְחִידִים שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם שׁוּם חֵלֶק בְּחֶטְאָהּ שֶׁל הָאָרֶץ, וְזֶה מַה שֶּׁמַּעֲלֶה וּמְזַכֵּךְ אֶת מַעֲלָתָם**וְהָעוֹפוֹת נִבְרְאוּ מִן הָרָקִיעַ שֶׁהִיא תַּעֲרוּבֶת שֶׁל עָפָר וּמַיִם. וּמִטַּעַם זֶה פֵּירְשׁוּ שֶׁהַבְּהֵמָה וְהַחַיָּה צְרִיכָה שְׁחִיטַת רֹב שְׁנֵי סִימָנִים הַתִּירָה, וְאִילּוּ הָעוֹף רֹב סִימָן אֶחָד, וְאִילּוּ הַדָּג אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלָל שְׁחִיטָה לְהַתִּירוֹ, בְּהְיוֹת שִׁכְלוֹ בְּרִיאָתוֹ הִיא מִן הַמַּיִם שֶׁלֹּא חָטְאוּ כְּמוֹ הָאֲדָמָה. וּרְאֵה עוֹד מָזֶה לְקַמָּן בְּבֵאוּר מִצְוָה קנ"ז (חלק הסוד). .**
וְהִנֵּה כַּיָּדוּעַ **הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה נִמְשְׁלָה לְמַיִם**כך למדו חז"ל בבבא קמא (י"ז ע"א) ממה שכתוב (ישעיה נ"ה, א') "הוי כל צמא לכו למים". , שֶׁאַף הַתּוֹרָה הִיא זַכָּה וּבָרָה וְאֵין בָּהּ חֵטְא, וּכְשֵׁם שֶׁאֶת מֵי הַמִּקְוֶה כָּל טֻמְאָה שֶׁבָּעוֹלָם לֹא תְּטַמְּא כָּךְ הַתּוֹרָה אֵינָהּ נִטְמֵאת לְעוֹלָם**וראה ברכות (כ"ב ע"א) שאמר רבי יהודה בן בתירא דברי תורה אינם מקבלים טומאה.** , וְכֵן עַם יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ בְּחֹז"ל לְדָגִים, שֶׁכָּל חַיּוּתָם הִיא רַק בְּהִיוָּתָם בְּתוֹךְ הַמַּיִם**כפי שאמר יעקב אבינו ע"ה (בראשית מ"ח, ט"ז) "וידגו לרוב בקרב הארץ", וראה עוד המשל של רבי עקיבא בברכות (ס"א ע"ב).** , מִמֵּילָא בָּאָזְהָרָה זוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל דָּג טָמֵא בָּאָה הַתּוֹרָה לִרְמֹז לָאָדָם שֶׁפְּעָמִים אָנוּ עֲלוּלִים לְהִתְקֵל בִּבְנֵי אָדָם הַמְכֻנִּים "**דָּגִים**", דְּהַיְנוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁכָּל חַיּוּתָם וְקִיּוּמָם לְכָאוֹרָה הִיא בְּתוֹךְ "**הַמַּיִם**" דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעִם כָּל זֹאת הֵם **טְמֵאִים** וְחוֹבָתֵנוּ לְהִתְרַחֵק מֵהֶם. כִּי לֹא כָּל מִי שֶׁבָּא **בַּשֵּׁם** הַתּוֹרָה **וְנִרְאֶה** כְּנָצִיג שֶׁלָּהּ הוּא בֶּאֱמֶת כָּךְ.

כְּמוֹ שֶׁלְּכָל חֶבְרָה בַּעֲלַת שֵׁם וּמוֹתָג מְפֻרְסָם יֶשְׁנָם מַעְתִּיקִים וּמְזַיְּפִים, כָּךְ לְהַבְדִּיל גַּם לַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא חֶמְדָּה גְּנוּזָה וּצְנִיף תִּפְאָרָה יֶשְׁנָם זַיָּפָנִים לְמִינֵיהֶם, הַמְּשַׁתְּמְשִׁים בְּכִתְרָהּ וּבִשְׁמָהּ בִּכְדֵי לְהַשִּׂיג אֶת תַּאֲוָתָם וּמְבֻקָּשָׁם, כְּשֶׁהָאֱמֶת הִיא שֶׁהֵם בְּסַךְ הַכֹּל **דָּגִים טְמֵאִים** הַמַּרְאִים אֶת עַצְמָם כִּטְהוֹרִים. לֹא כָּל דָּג הוּא טָהוֹר, וְלֹא כָּל תַּלְמִיד חָכָם הוּא שְׁלִיחַ הַמָּקוֹם. כָּךְ מָצִינוּ **בְּדוֹאֵג וַאֲחִיתֹפֶל** שֶׁהָיוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עֲצוּמִיםראה פירוש רש"י ז"ל בברכות (י"ב ע"ב) בד"ה "בחלותם". , וּמֵרוֹב בְּקִיאוּתָם וְגַדְלוּתָם בַּתּוֹרָה כְּבָר בְּשָׁנוֹת הַשִּׁלְשִׁיםכך נאמר בסנהדרין (ק"ו ע"ב) שדואג מת בן שלשים וארבע ואחיתופל מת בן שלשים ושלש. עיין שם. לְחַיֵּיהֶם הָיוּ שׁוֹנִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הֲלָכוֹת בְּמִגְדָּל הַפּוֹרַחַ בָּאֲוִירחגיגה (ט"ו ע"ב), ועיין בפירוש רש"י ז"ל שם שהביא שלשה פירושים מהו אותו מגדל הפורח באויר, ואכמ"ל. , וְעִם כָּל זֹאת כָּל תּוֹרָתָם הָיְתָה רַק מִן הַשָּׂפָה וְלַחוּץ וּקְרָאָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְשָׁעִים וְאֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּאסנהדרין (שם) וחגיגה (שם). . לְלַמֶּדְךָ שֶׁלֹּא כָּל מִי שֶׁחָזוּתוֹ וְדִבּוּרוֹ מַרְאִים עַל קֶשֶׁר לַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת הוּא טָהוֹר וְכָשֵׁר.

רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּהִלְכוֹתָיוראה הלכות יסודי התורה (פרק י'). מְבָאֵר שֶׁכְּדֵי לְהַחֲזִיק אָדָם לִנְבִיא אֱמֶת יֵשׁ לְבָדְקוֹ הַרְבֵּה פְּעָמִים, וְרַק לְאַחַר שֶׁנִּמְצָא שֶׁלֹּא בָּא לְהוֹסִיף אוֹ לִגְרֹעַ עַל דִּבַּר ה' אֶלָּא רַק לַעֲבֹד אֶת ה' בְּמִצְוֹות הַתּוֹרָה, וְשֶׁאֵכֶן נֶאֱמָנִים דְּבָרָיו, אָזַי נוֹכַל לְהַחֲזִיקוֹ לִנְבִיא אֱמֶת. וּהוֹסִיף הָרַמְבַּ"ם לְהַזְהִיר שָׁם מִפְּנֵי **מְכַשְּׁפִים וּנְבִיאֵי שֶׁקֶר** לְמִינֵיהֶם הַמַּרְאִים אֶת עַצְמָם כִּנְבִיאֵי אֱמֶת, כְּשֶׁבְּעֶצֶם כָּל מַעֲשֵׂיהֶם אֵינָם אֶלָּא מַעֲשֵׂי תַּעְתּוּעִים וְדֶרֶךְ כְּזָבִיםראה פירוש רש"י ז"ל בזכריה (י"ג, ד') שכתב "דרך המסיתים והמדיחים שמתעטפים בטליתם כאילו הם אנשים צדיקים למען יקבלו כחשיהם". . כָּךְ גַּם בְּיָמֵינוּ שֶׁהַנְּבוּאָה אָמְנָם פָּסְקָה אַךְ מָסֹרֶת הַתּוֹרָה קַיֶּמֶת וְעוֹבֶרֶת עַל יְדֵי חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל מַנְהִיגֵי הַדּוֹרוֹת, יֵשׁ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהַעֲנִיק כִּנּוּי זֶה אֶלָּא לְאֵלּוּ הָרְאוּיִים לְכָךְ הַהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הַמְּסוּרָה בְּיָדֵינוּ מִדּוֹר דּוֹרראה מה שכתב הגה"ק רבי עקיבא איגר זיע"א (איגרות סופרים מכתב י"ח) עה"פ "והיית משוגע ממראה עיניך" שזה נאמר על רבנים בדורות הללו המתעים את הדור בתהו לא דרך ומסיתים את העם ממעגלי צדק ויושר, עע"ש באורך. .

דּוֹרֵנוּ הוּא דּוֹר שֶׁזָּכָה לְהִתְבָּרֵךְ בְּשֶׁפַע רוּחָנִיּוּת, הֵיכְלֵי הַתּוֹרָה וּמֶרְכָּזֵי הַתְּשׁוּבָה גְּדוּשִׁים עַד אֶפֶס מָקוֹם, וְצָמָא גָּדוֹל עוֹד קַיָּם בָּעָם בְּצוּרָה בִּלְתִּי נִתֶּנֶת לְתֵאוּר. אוּלָם עִם כָּל זֹאת הִזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים יַעֲמִיד הס"מ אֶת נְצִיגָיו וְחַיָּלָיו, חֶלְקָם גַּם בִּדְמוּת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְרַבָּנִים, עוֹבְדֵי ה' וְעוֹד כַּמָּה מִינֵי "דְּגִיגִים" נֶחְמָדִים שֶׁעַל פְּנֵיהֶם נִרְאִים הֵם כִּשְׁלִיחֵי ה' וּכְנִצְיגֵי הַתּוֹרָה, כְּשֶׁהָאֱמֶת הִיא שֶׁאֵינָם אֶלָּא **שְׁלִיחֵי הַשָּׂטָן** שֶׁנִּשְׁלְחוּ בְּמַטָּרָה לְבַלְבֵּל אֶת הַבְּרִיּוֹת, וּלְהַשְׁנִיא אֶת הַתּוֹרָה עַל הָעָם וּלְהוֹצִיא שֵׁם רַע עַל

עַבְדֵי ה' הָאֱמֶתְיִיםראה בספר הקדוש "דגל מחנה אפרים" (פרשת וישלח) עה"פ "הצילני נא מיד אחי מיד עשו" שעתיד עשו להתעטף בציצית ולישב בין הצדיקים עד שקב"ה ימשכנו משם, ואלו הערב רב המתערבים בישראל וקשה להפרידם שהם קשים מכולם.ובספר "הדור האחרון" (ע' קכ"ד) הביא מהרה"ק מראפשיץ זיע"א שקודם ביאת המשיח יהיו ראשים שהס"מ יהיה רוכב עליהם ולא יהיו ניכרים. וכן כתב בליקוטי מוהר"ן (תורה ח') שיש רב דקליפה ע"ש ואכמ"ל. . וּמִי שֶׁמּוֹרֶה דֶּרֶךְ שֶׁאֵינָהּ תּוֹאֶמֶת בְּתַכְלִיתָהּ וּבִיסוֹדָהּ לַתּוֹרָה וּלְמִצְוֹתֶיהָ – יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ וְלַחְשֹׁד בּוֹ שֶׁמָּא הוּא מְשֻׁתַּיָּךְ לְאוֹתָהּ הַקְּבוּצָה.

וְלָכֵן אֵין לָנוּ לְהִתְבַּלְבֵּל בִּרְאוֹתֵנוּ אֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ וַאֲחֵרִים, אֲשֶׁר בְּשֵׁם ה' הֵם בָּאִים אַךְ מַעֲשֵׂיהֶם אֵינָם תּוֹאֲמִים. חוֹבָה עָלֵינוּ לִזְכֹּר כִּי הַתּוֹרָה לִכְשֶׁעַצְמָהּ הִיא זַכָּה וּבָרָה, קְדוֹשָׁה וּטְהוֹרָה, וְזֶה שֶׁמָּאן דְּהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׁמָהּ לְזִיּוּף – אֵינוֹ גּוֹרֵעַ מְאוּמָה מִמַּעֲלָתָהּ. וְכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁאִם יִלְבַּשׁ אָדָם תַּחְפֹּשֶׂת שֶׁל שׁוֹטֵר וְיָרוּץ בְּחוּצוֹת הָעִיר כִּמְשֻׁגָּע נִתָּן יִהְיֶה לְפַרְסֵם בָּעִתּוֹנוּת שֶׁהַשּׁוֹטְרִים מְשֻׁגָּעִים?! וַדַּאי שֶׁלֹּא, שֶׁהֲרֵי הוּא כְּלָל אֵינוֹ שׁוֹטֵר! כָּךְ הוּא הַדָּבָר בִּרְאוֹתֵנוּ אָדָם הַמִּתְחַזֶּה לְעוֹבֵד ה' אַךְ **מַעֲשָׂיו** מוֹכִיחִים עָלָיו שֶׁהוּא אֵינוֹ כָּזֶה – וַדַּאי שֶׁאֵינוֹ נָצִיג שֶׁל הַתּוֹרָה, וַהֲרֵי הוּא כְּקַל שֶׁבְּצַבּוּרשלחן ערוך יורה דעה (סימן רמ"ג סעיף ג'). , וְאֵין עוֹמְדִים בְּפָנָיו וְאֵין קוֹרְאִים אוֹתוֹ "רַבִּי", וְהַטַּלִּית שֶׁעָלָיו כְּמִרְדַּעַת שֶׁל חֲמוֹרירושלמי ביכורים (פרק ג'). , וְאֵין הַדָּבָר גּוֹרֵעַ מְאוּמָה מִמַּעֲלַת הַתּוֹרָה וּמִסְגֻּלַּת עֲבָדֶיהָ הָאֱמִתְיִים וּמַנְהִיגֶיהָ הַנֶּאֱמָנִים.

כְּמוֹ כֵן אֵין לָנוּ לְהֻחְלַשׁ בְּדַעְתֵּנוּ מִדֵּעוֹת כּוֹזְבוֹת שֶׁל אִינְשֵׁי דְּלָא מַעֲלֵי, וּמִשִּׁיטוֹת חַדְשָׁנִיּוֹת שֶׁרוּחַ חַכְמֵי הַדּוֹר אֵינָהּ נוֹחָה מֵהֶן. וּכְשֵׁם שֶׁמִּכַּתּוֹת הַנַּצְרוּת וְהָאִיסְלָם אֵינֶנּוּ מִתְפַּעֲלִים בְּהֶיוֹתֵנוּ יוֹדְעִים שֶׁאֵינָן אֶלָּא זִיּוּף שֶׁל דָּתֵנוּ וֶאֱמוּנָתֵנוּ הַמְקוֹרִית, כָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר קָמִים אֲנָשִׁים חֲטָאִים הַמְבַקְּשִׁים לְהַמְצִיא דֶּרֶךְ חֲדָשָׁה, אֶלָּא שֶׁחַיָּבִים הֵם לְהִשָּׁעֵן עַל הָאֱמֶת כְּדֵי לִינֹק מִכֹּחָהּ וּלְהִתְקַיֵּם מִמֶּנָּהשהרי השקר אין לו רגלים אם כן איך יצעד? והטומאה אין לה חיות מצד עצמה אם כן איך תתקיים? לכן נדבקים הם לקדושה וממנה יונקים את כל חיותם וכחם. , לָכֵן מַעְתִּיקִים הֵם אֶת הָאֱמֶת עִם שִׁנּוּיִים קְטַנִּים אוֹ גְּדוֹלִים וּמַתְחִילִים לְשַׁוֵּק אֶת עַצְמָם. פַּעַם אֵלּוּ הַצְּדוֹקִים וְהַבַּיְתוֹסִים, וּפַעַם אֵלּוּ הַקָּרָאִים, לְאַחַר מִכֵּן קָמוּ הַמַּשְׂכִּילִים וְעַד שֶׁבְּיָמֵינוּ צְצִים חֲקָיָנִים וְזַיָּפָנִים לְמִינֵיהֶם הַבָּאִים בְּשֵׁם ה'.

וּפְעָמִים שֶׁחְלּוּל ה' גָּדוֹל נַעֲשֶׂה מֵאֲנָשִׁים שֶׁכָּאֵלּוּ, וְעַם יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים וְהַתְּמִימִים מוּלָכִים שׁוֹלָל וּמֵחֹסֶר יְדִיעָה מְטִילִים אֶת הָאַשְׁמָה עַל עוֹבְדֵי ה' הָאֲמִתְיִים, אַךְ לֹא לָנוּ לְדַבֵּר חָלִילָה סָרָה עַל אַף יְהוּדִי, וְכָל אֶחָד יְרֻבֶּה לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֵי בּוֹרְאוֹ שֶׁיַּנְחֵהוּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וְרַק לְעוֹרֵר וּלְהַזְהִיר בָּאנוּ שֶׁלֹּא לְהָיוֹת פֶּתִי הַמַּאֲמִין לְכָל דָּבָר, וְאֵין לְהַאֲמִין לְכָל

אָדָם הַנִּרְאֶה כְּנִצִּיג הַיְּהָדוּתוכמובן שכל הנ"ל אין בו לגרוע כהוא זה מהאמונה השלימה והתמימה והאיתנה שיש לנו בצדיקים האמיתיים ובמנהיגי הדורות לכל זרמיהם ולכל דרכיהם, שכולם קדושים וכולם עושים באימה וביראה רצון קוניהם ומקדישים ליוצרם בנחת רוח. ופשוט. , אֶלָּא הִזָּהֲרוּ מֵחִקּוּיִים!

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

בַּתַּלְמוּד הוּבָא מַעֲשֶׂה **בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים** שֶׁהֵבִיא לִמְכֹּר בַּשּׁוּק כְּלִי מֻלָּא חֲתִיכוֹת שֶׁל דָּגִים, וְלֹא הָיוּ קַשְׂקַשִּׂים אֶלָּא בַּחֲתִיכָה אַחַת בִּלְבַד, וְעִם כָּל זֹאת הִתִּיר **רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל** לֶאֱכֹל אֶת כֻּלָּן. וּבֵאֵר **רַב פָּפָּא** שָׁם שֶׁטַּעַם הֶתֵּרוֹ שֶׁל רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הָיָה הוֹאִיל וּבָדְקוּ וּמָצְאוּ שֶׁכָּל הַחֲתִיכוֹת מַתְאִימוֹת זוֹ לְזוֹ בְּחוּתְכָן וּבְצוּרָתָן וּמַשְׁלִימוֹת זוֹ אֶת זוֹ לְצוּרַת הַדָּג, לָכֵן תּוֹלִים שֶׁכֻּלָּן מֵאוֹתוֹ דָּג שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קַשְׂקֶשֶׂת וּמֻתָּרוֹת בָּאֲכִילָה, וְלֹא חוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא בְּמִקְרֶה הִתְאִימוּ הַחֲתִיכוֹת אַחַת לַחֲבָרְתָּהּ. אַף בְּלֹא תְּנַאי זֶה לֹא הָיִינוּ מַתִּירִים אֶלָּא אֶת הַחֲתִיכוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן קַשְׂקֶשֶׂת בִּלְבַד, מִשּׁוּם שֶׁסָּפֵק דְּאוֹרַיְתָא לְחֻמְרָאראה כל המעשה במסכת עבודה זרה (מ' ע"א). .

וּבַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הוּבְאוּ דְּבָרִים אֵלּוּ לַהֲלָכָה, וְהוֹסִיף שֶׁאַף אִם אוֹתָן חֲתִיכוֹת טְהוֹרוֹת מֻנָּחוֹת בְּיַחַד עִם חֲתִיכוֹת טְמֵאוֹת – עִם כָּל זֹאת הֵן מֻתָּרוֹת, וְלֹא חוֹשְׁשִׁים לְצִיר הַדָּגִים הַטְּמֵאִים שֶׁמָּא נִתְעָרֵב בַּדָּגִים הַטְּהוֹרִיםשלחן ערוך יורה דעה (סימן פ"ג הלכה ד'). ועיין שם בסעיף ה' בהגהת הרמ"א שהחמיר לכתחילה בנמלחו יחד. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר אֲכִילַת דָּג טָמֵא עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**טַעֲמֵי מִצְוֹות**" **לְרַבִּי מְנַחֵם הַבַּבְלִי** זָ"לבבאור מצוות לא תעשה (אות פ"ו). שֶׁכָּתַב שֶׁהַסְּנַפִּיר וְהַקַּשְׂקֶשֶׂת שֶׁל הַדָּגִים הֵם הָאֵיבָרִים הַמְמֻנִּים לְהָגֵן עֲלֵיהֶם כִּתְרִיס מִפְּנֵי כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה, וְלָכֵן אוֹתָם דָּגִים שֶׁאֵין לָהֶם אֶת הַסִּימָנִים הַלָּלוּ הֲרֵי הֵם מִסְטָרָא דְּשִׂמְאָלָא, וּמִטַּעַם זֶה אָסְרָה הַתּוֹרָה לְאָכְלָם.
וְלָכֵן תִּמְצָא שֶׁאוֹתָם שֶׁאֵין לָהֶם סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת רַבָּם שׁוֹכְנִים **בַּמַּיִם הָעֲכוּרִים**, לְהוֹרוֹת שֶׁהַמְמֻנִּים עֲלֵיהֶם הֵם מִסְטָרָא דְּשִׂמְאָלָא, וְלָכֵן יֵשׁ לְהִמָּנַע מִלְּאָכְלָם פֶּן תַּשְׁפִּיעַ אֲכִילָתָם עַל נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל הַזַּכָּה וְהַטְּהוֹרָה.

מצוה קנ"ז: שלא לאכל עוף טמא

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:
"וְאֶת אֵלֶּה תְּשַׁקְּצוּ מִן הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם וְכוּ'"ויקרא י"א, י"ג. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ מִמִּינֵי הָעוֹף הַטְּמֵא אֲשֶׁר אֵין בּוֹ אֶת סִימָנֵי הַטָּהֳרָה שֶׁיִּבְאֲרוּ לְקַמָּן. וְאָמְנָם בַּתּוֹרָה לֹא נִתְפָּרְשׁוּ סִימָנֵי הַטָּהֳרָה בָּעוֹפוֹת, הוֹאִיל וּפֵרְטָה הַתּוֹרָה אֶת כָּל שְׁמוֹת הָעוֹפוֹת הַטְּמֵאִים וּמִמֵּילָא כָּל הַשְּׁאָר הֲרֵי הֵם טְהוֹרִים וּמֻתָּרִים בְּאֲכִילָה, מִכָּל מָקוֹם חֲכָמֵינוּ זִ"ל פֵּרְשׁוּ לָנוּ מֵהֶם סִימָנֵי הַטָּהֳרָה בָּעוֹף בִּכְדֵי שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר בִּשְׁמוֹת הָעוֹפוֹת וּבְמַרְאִיתָם יוּכַל לֵידַע עַל פִּי הַסִּימָנִים הַלָּלוּ הַאִם אוֹתוֹ הָעוֹף הוּא מִמִּינֵי הָעוֹפוֹת הַטְּהוֹרִים אוֹ מִן הַטְּמֵאִיםרמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק א' סעיף י"ד) ושלחן ערוך יורה דעה (ריש סימן פ"ב). .

וְסִימָנֵי הָעוֹף הַטָּהוֹר הֵם שְׁלֹשָׁה: שֶׁיֵּשׁ לוֹ **אֶצְבַּע יְתֵרָה** הַיּוֹצֵאת יוֹתֵר מִשְּׁאָר הָאֶצְבָּעוֹת, וּבְסוֹף הַוֵּשֶׁט יֵשׁ לוֹ מָקוֹם רָחָב הַנִּקְרָא "זָפָק" וּבוֹ מְקַבֵּץ אֶת מַאֲכָלוֹ בְּתְחִלַּת אֲכִילָתוֹ, וְקֹרְקְבָנוֹ נִקְלָף. וּבְאִם יֵשׁ לְאוֹתוֹ הָעוֹף אֶת שְׁלֹשֶׁת סִימָנֵי הַטָּהֳרָה הַלָּלוּ הֲרֵי הוּא טָהוֹר וּמֻתָּר מֵהַדִּין בַּאֲכִילָהמשנה בחולין (נ"ט ע"א) ושלחן ערוך (שם סעיף ב'). אמנם רבו הדעות בראשונים האם צריך את כל שלושת הסימנים או את חלקם או יותר מהם, עיין ש"ך (סימן פ"ב סק"ד). וראה לקמן כיצד נוהגים למעשה. . בְּנוֹסָף עַל זֹאת, לְמַדּוּנוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁמִּכָּל הָעוֹפוֹת הַטְּהוֹרִים לֹא תִּמְצָא אֶחָד **הַדּוֹרֵס** אֶת טַרְפּוֹ, וְלָכֵן אִם הָיָה הָעוֹף הַזֶּה דּוֹרֵס בְּצִפָּרְנָיו – בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא טָמֵא וְאָסוּר בַּאֲכִילָהשם במשנה. ופירש רש"י ז"ל שדורס היינו שמניח רגליו על טרפו בשעה שאוכלו כדי שלא יזוז יבוא כולו לפיו. ורבינו תם ז"ל פירש היינו שדורס את טרפו ואוכלו בעודו חי. והרמב"ן ז"ל פירש היינו שנועץ צפרניו בטרפו ודורסו. .

וְלַהֲלָכָה הִצְרִיכוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בּוֹ גַּם שְׁלֹשֶׁת סִימָנֵי הַטָּהֳרָה הַנִּזְכָּרִים, וְגַם שֶׁנֵּדַע בְּוַדָּאוּת שֶׁאֵינוֹ דּוֹרֵסכן כתבו הרא"ש בתשובה ורבינו ירוחם ועוד, והובא הלכה בשלחן ערוך (שם). וראה שם כיצד ניתן לידע בוודאות שהעוף אינו דורס, ואכמ"ל. . וְאִם יֶשְׁנָהּ מָסֹרֶת עַל אוֹתוֹ הַמִּין שֶׁהוּא טָהוֹר שׁוּב אֵין צָרִיךְ לִבְדֹּק בּוֹ שׁוּם סִימָן וּמֻתָּר בַּאֲכִילָהשלחן ערוך (שם) בשם הראשונים. והרמ"א בהגהתו על השלחן ערוך (שם סעיף ג') הכריע שבכל מקרה אין להתיר אלא על פי מסורת המקובלת בידינו שהוא טהור, ובלא המסורת אין להתיר אפילו שיש את כל סימני הטהרה. והסכימו עמו הזבחי צדק (אות כ"ד) וכף החיים (אות כ"ט), וכן יש לנהוג לכתחילה. .

רָמַז הַכָּתוּב – כֹּשֶׁר הַהִתְמַזְגוּת

בְּסֵפֶר "**תִּפְאֶרֶת יוֹנָתָן**"פרשת נח. מוּבָא שֶׁהָעוֹפוֹת הַטְּהוֹרִים טִבְעָם לִהְיוֹת נוֹחִים לְסָבֹל מִינֵי אַקְלִים שׁוֹנִים, וּמְסֻגָּלִים לְהִתְקַיֵּם **בְּחֹם** כְּמוֹ **בְּקֹר**, **בַּסְּתָיו** כְּמוֹ **בָּאָבִיב**, וְזֶה שֶׁלֹּא כְּמוֹ הָעוֹפוֹת הַטְּמֵאִים שֶׁאֵינָם עוֹמְדִים אֶלָּא בְּאַקְלִים אֶחָד מְסֻיָּם, וּבְהִשְׁתַּנּוֹת הָאַקְלִים בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם מִיָּד פּוֹרְחִים וְנוֹדְדִים לְמָקוֹם אַחֵר בּוֹ הָאַקְלִים כְּטִבְעָם וּכְמִזְגָּם. וּמִטַּעַם זֶה רוֹב הָעוֹפוֹת הַשּׁוֹכְיחִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם מֵהַמִּינִים הַטְּהוֹרִים, בִּהְיוֹת שֶׁהָאַקְלִים וּמֶזֶג הָאֲוִיר בְּאַרְצֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה מִשְׁתַּנֶּה מֵעוֹנָה לְעוֹנָה, וְלָכֵן דַּוְקָא אֵלּוּ הַטְּהוֹרִים מוֹצְאִים אֶת מְקוֹמָם בְּאַרְצֵנוּ. מַה שֶּׁמַּעִיד וּמוֹכִיחַ עַל טִבְעָם הָרָךְ וְהַמְמֻזָּג שֶׁל הָעוֹפוֹת הַטְּהוֹרִים אוֹתָם הִתִּירָה לָנוּ הַתּוֹרָה בָּאֲכִילָה.

וּמִדָּבָר זֶה לָמַדְנוּ אָנוּ, שֶׁחֵפֶץ ה' מִבְּרִיּוֹתָיו שֶׁיִּהְיוּ **נוֹחִים בְּרוּחָם** לְכָל אָדָם, וְנָאִים בְּמִזְגָּם לְקַבֵּל אֶת כָּל אֲשֶׁר יִקְרֶה בְּפָנֵיהֶם, וּלְבַל נִהְיֶה **קָשִׁים וּמְקֻבָּעִים** עַל מִדּוֹתֵינוּ וּטְבָעֵינוּ הַמֻּרְגָּלִים בָּנוּ. שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהָעוֹפוֹת הַטְּהוֹרִים יוֹדְעִים לְהִתְמַזֵּג וּלְהִסְתַּדֵּר עִם כָּל אַקְלִים שֶׁמּוֹפִיעַ, כָּךְ יֵשׁ לָנוּ לָדַעַת לְהִתְמַזֵּג וּלְהִסְתַּדֵּר עִם כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, גַּם אִם טִבְעָיו וְהֶרְגֵּלָיו שׁוֹנִים מִשֶּׁלָּנוּ. כְּךָ בִּקֵּשׁ **מֹשֶׁה רַבֵּנוּ** ע"ה קֹדֶם פְּטִירָתוֹ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "יִפְקֹד ה' אֱלֹקֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה"במדבר כ"ז, ט"ז. וּפֵרַשׁ **רַשְׁ"י** ז"ל שֶׁבִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיְתָה לְמַנּוֹת מַנְהִיג **שֶׁיִּהֵא סוֹבֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי רוּחוֹ וְדַעְתּוֹ**, שֶׁזּוֹהִי חָכְמָה גְּדוֹלָה וְנִכְבָּדָה לְדַעַת לְהָבִין כָּל אֶחָד וְלֵירֵד לְסוֹף דַּעְתּוֹ, וְלִנְהֹג עִמּוֹ לְפִי שִׂכְלוֹ וְרוּחוֹ.

בְּדִבְרֵי חֲז"ל מוֹצְאִים אָנוּ הַבְטָחָה מְעַנְיֶנֶת: "כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ, וּכְשֶׁמֵּת אוֹמְרִים לוֹ אֵי עָנָו אֵי חָסִיד מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ"אימרת רב הונא בברכות (ו' ע"ב). . וְדוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמְהוּ מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁל קְבִיעַת מָקוֹם בִּתְפִלָּה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, וְלַחֲסִידוּת וְלַעֲנָוָה?!ואמנם במואר בגמרא שם שגם אברהם קבע מקום לתפילתו, אך האם בגלל זה כל מעשה טוב שעשה אברהם אבינו נשייכו אליו? ועוד מדוע לכנותו חסיד ועניו?

וּבֵאֲרוּ בְּדֶרֶךְ צַחוּת שֶׁאָדָם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהִסְתַּדֵּר וּלְהִתְנַגֵּשׁ עִם הַזּוּלָת מִמֵּילָא יִהְיֶה לוֹ קָשֶׁה מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית כְּנֶסֶת וּבְמָקוֹם קָבוּעַ, וְכָל זְמַן מָה תִּמְצָאֵהוּ עוֹבֵר מָקוֹם כִּי פְּלוֹנִי מַפְרִיעַ לוֹ וְאַלְמוֹנִי לֹא מוֹצֵא חֵן בְּעֵינָיו וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִי שֶׁדָּבֵק בְּטִבְעָיו וּבְמִדּוֹתָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהָיָה מִתְחַשֵּׁד עִם הַבְּרִיּוֹת וְעָנָו בְּמִדּוֹתָיו אָדָם זֶה יֵדַע וְיוּכַל לְהִסְתַּדֵּר עִם כֻּלָּם וּמִמֵּילָא יִקָּבַע מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ, וְלָכֵן רָאוּי הוּא לְכָל הַהַבְטָחוֹת הַנִּפְלָאוֹת הַלָּלוּ. וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

מִשֶּׁבַע הָאָדָם שֶׁתָּמִיד מְבַקֵּשׁ הוּא לְשַׁנּוֹת אֶת הַזּוּלָת. **שֶׁהוּא** יִשְׁתַּנֶּה, **וְהוּא** לֹא בְּסֵדֶר, **וְהוּא** הָאָשָׁם בַּכֹּל. הָאָדָם אֵינוֹ אוֹהֵב לְהִשְׁתַּנּוֹת בְּעַצְמוֹ, וּבָטַח שֶׁלֹּא בִּשְׁבִיל אֲחֵרִים. אַךְ יְהוּדִי

עוֹבֵד ה' אֱמִתִּי נִדְרָשׁ לְחַפֵּשׂ תָּמִיד מָה **אֲנִי** צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת, וּבַמֶּה **אֲנִי** לֹא בְּסֵדֶר. וְאִם נוֹצַר חִכּוּךְ כָּל שֶׁהוּא בֵּינִי לְבֵין הַשֵּׁנִי חוֹבָתִי הִיא לְבָרֵר בַּמֶּה **אֲנִי** צָרִיךְ וְיָכוֹל לְתַקֵּן וּלְהִשְׁתַּנּוֹת בִּכְדֵי לִמְנֹעַ חִכּוּכִים שֶׁכְּאֵלּוּ. כָּךְ מָצִינוּ **בְּיַעֲקֹב אָבִינוּ** ע"ה שֶׁעָבַר מַסֶּכֶת יִסּוּרִין אֲרֻכָּה מִלָּבָן, הֶחֵל מֵהַחְלָפַת רָחֵל בְּלֵאָה, עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה שֶׁרְמָהוּ וְהֶחְלִיף אֶת תְּנָאֵי עֲבוֹדָתוֹ מֵאָה פְּעָמִים(ראה פירוש רש"י ז"ל עה"ת בבראשית (ל"א, ז'). , וְעוֹד כַּהֲנָה וְכַהֲנָה, וְעִם כָּל זֹאת בְּהַגִּיעַ רֶגַע הָאֱמֶת בּוֹ עוֹמְדִים יַעֲקֹב וְלָבָן זֶה מוּל זֶה מַתְחִיל יַעֲקֹב לְהִצְטַדֵּק וְלִשְׁאֹל: "**מַה פָּשְׁעִי מַה חַטָּאתִי כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי**?"(בראשית ל"א, ל"ו). בַּמֶּה **אֲנִי** לֹא בְּסֵדֶר שֶׁכָּךְ אַתָּה נוֹהֵג בִּי? יַעֲקֹב עָשָׂה הַכֹּל כְּדֵי לְהִסְתַּדֵּר עִם לָבָן, וּבְכָל זֹאת הִמְשִׁיךְ לְחַפֵּשׂ בַּמֶּה אֲנִי לֹא הָיִיתִי בְּסֵדֶר, וּבַמֶּה עוֹד אוּכַל לְהִשְׁתַּנּוֹת כְּדֵי שֶׁנִּסְתַּדֵּר. זֶהוּ עוֹבֵד אֱמִתִּי שֶׁכָּל רְצוֹנוֹ הוּא לִחְיוֹת בְּאַחְוָה עִם כֻּלָּם.

וְכָךְ כּוֹתֵב רַבֵּנוּ **הַחָזוֹן אִישׁ** זַצוּק"ל בְּסִפְרוֹ "**אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן**"פרק א' אות י"א. : "אֲצִיל הַנֶּפֶשׁ מְקַבֵּל אֶת רַעֲהוּ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, וְחָרֵד הוּא תָּמִיד **אוּלַי לֹא קָלַע אֶל הַמַּטָּרָה לְפִי רוּחוֹ** וְאוּלַי דִּבֵּר דָּבָר שֶׁלֹּא כַּהֶגֶן, כִּי אֵין כְּאֵב לֵב אֲצִלּוֹ כִּכְאֵב שֶׁל פְּגִיעָה בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ. וּמֵעוֹלָם לֹא נִפְגַּע הוּא מֵרֵעֲהוּ, בְּיָדְעוֹ שֶׁאֵין רוֹב בְּנֵי הָאָדָם אֲצִילֵי הַמִּדּוֹת, וּבְכָל זֹאת רוֹחֵשׁ לִבּוֹ לָהֶם יְקָר וְכָבוֹד. כִּי תַּפְנוּקֵי הַנֶּפֶשׁ מְפַנְּקִים אֶת בַּעֲלֵיהֶם לִהְיוֹת מְשַׁמֵּשׁ גַּם בִּשְׁנֵי הֶפְכִּים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד: לִהְיוֹת מַאֲשִׁים אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל שֶׁעַל עַל חֶסְרוֹן הַשְׁלֵמוּת בִּסְגֻלַּת הַמִּדּוֹת, וְלִהְיוֹת מְזַכֶּה אֶת אָחִיו זְכוּת גְּמוּרָה וּמַחְלֶטֶת אַף אִם כַּעֲבוֹת הֶעָגְלָה חֲטָאָיו. יַקִּיר הַנֶּפֶשׁ דַּנְן נַפְשׁוֹ מְלֻטָּשֶׁת וּמְצֻחְצַחַת וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת כְּתָמִים, וְהוּא שֹׂבַע שְׂמָחוֹת וְגִיל בִּנְעִימוּת נֶצַח". עכת"ד קָדְשׁוֹ הַמְּתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים.

כֹּשֶׁר **הַהִתְמַזְּגוּת וְהַגְּמִישׁוּת** עִם הַזּוּלָת הִיא מִדָּה נִפְלָאָה וּמְבֹרָכָה. הַזּוֹכֶה לָהּ רוֹוֶה אֹשֶׁר וְרֹגַע **מְנַשּׁוּאָיו**, וְכָל יָמָיו רוֹאֶה נַחַת **מִיָּלָדָיו**, גַּם עִסְקוֹ עִם בְּנֵי הָאָדָם הוּא לְעֹנֶג עֲבוּרוֹ, וְלֹא בַּנִּמְצָא אָדָם שֶׁיִּרְאֶהוּ מֵרָחוֹק וְלֹא יִגַּשׁ לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹמוֹ. כָּל מָקוֹם אֵלָיו הוּא מַגִּיעַ הוּא רָצוּי וּמְבֻקָּשׁ, וְכָל דֶּלֶת וְכָל שַׁעַר יִפָּתְחוּ מִיָּד בְּפָנָיו. תְּכוּנָה וּמַעֲלָה זוֹ נוֹכַל לִמְצֹא גַּם בְּשֹׁאַר הַנִּבְרָאִים, שֶׁכֵּן תִּמְצָא שֶׁכְּכָל שֶׁעֶצֶם יוֹתֵר גָּמִישׁ וְרַךְ – כָּךְ תִּמְצָאֵהוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר: בְּמָקוֹם בּוֹ לֹא יִכָּנְסוּ הַסְּלָעִים הַגְּדוֹלִים יִכָּנְסוּ גַּרְגִּירֵי הַחוֹל הַדַּקִּים, וְהֵיכָן שֶׁגַּם הַלֶּלוּ לֹא יִכָּנְסוּ יַחְדְּרוּ הַמַּיִם הַגְּמִישִׁים, וּלְאַן שֶׁגַּם לַמַּיִם לֹא תִּהְיֶה כְּנִיסָה עֲדַיִן תִּמְצָא שֶׁחוֹמֶק לוֹ פְּנִימָה הָאֲוִיר הַקַּל. הָא לְמַדְתָּ כְּכָל שֶׁהִנְּךָ יוֹתֵר גָּמִישׁ וְרַךְ כָּךְ הִמְצָאוּתְךָ הִיא יוֹתֵר מְבֻקֶּשֶׁת וּנְעִימָה, וְזֶהוּ לֶקַח נִפְלָא וְעָצוּם לְכֻלָּנוּ.

וְאָכֵן כָּךְ מְסֻפָּר עַל קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל **רַבִּי יִשְׂרָאֵל סַלַנְטֶר** זִיע"א שֶׁהָיָה נִזְהָר בְּכָל מְאוֹדוֹ לִהְיוֹת נוֹחַ לַבְּרִיּוֹת, וּבִפְרָט בְּעֵת שֶׁהָיָה מִתְאָרֵחַ בְּבֵית זָרִים שֶׁעַל כָּךְ צִוּוּ חֲכָמֵינוּ "כָּל מַה

שֶׁ"אמַר לְךָ בַּעַל הַבַּיִת עֲשֵׂה"פסחים (פ"ו ע"ב) ושחן ערוך אורח חיים (סימן ק"ע סעיף ה'). , עַד שֶׁהָיוּ מְאֹרָחָיו חוֹשְׁשִׁים לְהַצִּיעַ בְּפָנָיו דְּבַר מַאֲכָל אוֹ מַשְׁקֶה פֶּן יֹאכַל וְיִשְׁתֶּה נֶגֶד רְצוֹנוֹ וּבְרִיאוּתוֹ. וְאָכֵן פַּעַם אַחַת הִתְאָרֵחַ אֵצֶל אֵיזֶה עָנִי בֶּן טוֹבִים, וְהַלָּה הִגִּישׁ בְּפָנָיו כּוֹס תֵּה וּשְׁתָאוֹ רַבִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא מֵרְצוֹנוֹ לִכְבוֹדוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, וּכְשֶׁיָּצָא מִבֵּיתוֹ הֵקִיא אֶת כָּל מַה שֶׁשָּׁתָה!!!כן הובא בספר "תנועת המוסר" (עמוד 344). עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה הִיא הַדְּרִישָׁה מֵהָאָדָם לְהַנְעִים וּלְהַתְאִים אֶת עַצְמוֹ לִרְגִשׁוֹת הַזּוּלָת!

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

הַאִם **תַּרְנְגוֹל הֹהוֹדוּ** הַמָּצוּי בְּיָמֵינוּ מֻתָּר בַּאֲכִילָה?

תַּרְנְגוֹלֵי הֹהוֹדוּ הַמְּצוּיִים כַּיּוֹם הֵם שׁוֹנִים בְּתָאֳרָם מֵהַתַּרְנְגוֹלִים הָרְגִילִים הַיְדוּעִים לָנוּ כִּטְהוֹרִים, שֶׁכֵּן גְּדוֹלִים הֵם יוֹתֵר וְיֵשׁ לָהֶם נוֹצוֹת עַל רַגְלֵיהֶם, וְכֵן צַוָּארָם מְאֻרָּךְ בְּיוֹתֵר וְקוֹלָם עָב וּמְשֻׁנֶּה וְאֵין לָהֶם כַּרְבֻּלֶת גְּדוֹלָה כִּשְׁאָר הַתַּרְנְגוֹלִים.

וְאָכֵן כְּמָה מֵהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ לֶאֱסֹר אֶת תַּרְנְגוֹלֵי הֹהוֹדוּ בַּאֲכִילָה, מֵהֶם הַגְּאוֹן **רַבִּי שְׁלֹמֹה** קְלוּגֶר בְּסִפְרוֹ "**טוּב טַעַם וָדַעַת**"תליתאי, סימן ק"נ. וְהַגה"ק בַּעַל **הַיכַל הַבְּרָכָה** זִיע"אראה בדרכי תשובה (סימן פ"ב ס"ק ל"ד) שהביא דבריהם. . אוּלָם **רוֹב הָאַחֲרוֹנִים** כָּתְבוּ שֶׁתַּרְנְגוֹלִים אֵלּוּ הֵם מִמִּין הַתַּרְנְגוֹלִים וּמֻתָּרִים בַּאֲכִילָה, וְכֵן עִקַּר לַהֲלָכָה וּלְמַעֲשֶׂהכן העלה בשו"ת שואל ומשיב תליתאה (ח"א סימן קמ"ט) ובשו"ת דברי חיים (ח"ב יו"ד סימן מ"ה) ועוד, וכן כתב הראשל"ץ הגר"י יוסף שליט"א בספרו "ילקוט יוסף" איסור והיתר (ח"ב ע' קס"ד). .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הָעוֹפוֹת הַטְּהוֹרִים וְהַטְּמֵאִים עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב בְּ"**סִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא דְּיַעֲקֹב**"פרשת נח. לְבָאֵר מַה שֶּׁמּוֹצְאִים אָנוּ שֶׁבַּעוֹפוֹת הַמִּינִים הַטְּהוֹרִים רַבִּים יוֹתֵר מֵהַמִּינִים הַטְּמֵאִים, וְאִלּוּ בַּבְּהֵמוֹת רוֹאִים לְהֶפֶךְ שֶׁהַמִּינִים הַטְּמֵאִים רַבִּים יוֹתֵר מֵהַמִּינִים הַטְּהוֹרִים, וְלֹא בְּכִדְי הוּא?!

וְהֵבִיא שֶׁכָּל יְצוּרֵי הָעוֹלָם נִתְיַסְּדוּ וְנִתְהַוּוּ מֵאַרְבַּעַת יְסוֹדֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם: אֵשׁ, עָפָר, רוּחַ, וּמַיִם. וְהִנֵּה הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת עִקַּר יְסוֹדָן וַהֲוָיָתָן הוּא מִיסוֹד **הֶעָפָר**, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁבַּעֲשִׂיָּה – הַחֵלֶק הַחָמְרִי וְהַמְגֻשָּׁם בְּיוֹתֵר שֶׁבַּבְּרִיאָה, אֲשֶׁר שָׁם מְצוּיוֹת הַקְּלִפּוֹת בְּיוֹתֵר, וְלָכֵן רוֹב רֻבָּן שֶׁל מִינֵי הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת הֵן טְמֵאוֹת וַאֲסוּרוֹת בַּאֲכִילָה לְיִשְׂרָאֵל.

לְעֻמַּת זֹאת הָעוֹפוֹת עִקַּר יְסוֹדָם וַהֲוָיָתָם הוּא מִיסוֹד **הָאֵשׁ וְהַמַּיִם**, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת יְצִירָה שֶׁבַּעֲשִׂיָּה, וּמִטַּעַם זֶה נִקְרְאוּ בְּשֵׁם "**עוֹף הַשָּׁמַיִם**" – הַיְנוּ שֶׁמְּקוֹר הֲוָיָתָם הוּא מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁשָּׁם אֵשׁ וּמַיִם, וְלָכֵן רוֹב רֻבָּם שֶׁל הָעוֹפוֹת הֵם טְהוֹרִים וּמֻתָּרִים בַּאֲכִילָה.

מצוה קנ"ח: בדיקת סימני חגבים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אַךְ אֶת זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל אַרְבַּע אֲשֶׁר לוֹ כְרָעַיִם מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנַתֵּר בָּהֵן עַל הָאָרֶץ"ויקרא י"א, כ"א. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִרְצוּ לֶאֱכֹל מִמִּינֵי הַחֲגָבִים שֶׁיֹּאכְלוּ רַק מֵהַמִּינִים הַטְּהוֹרִים אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם אֶת שְׁלֹשֶׁת סִימָנֵי הַטָּהֳרָה שֶׁלְּמָדָה הַתּוֹרָה, וּכְפִי שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּע"ה לְקַמָּן.

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל לִלְמֹד וְלֵידַע אֶת הַסִּימָנִים הַמַּבְדִּילִים בֵּין הַטְּהוֹרִים לַטְּמֵאִים, וְאִלּוּ לְדַעַת הָרַמְבַּ"ן ז"ל אֵין יְדִיעַת הַסִּימָנִים מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ אֶלָּא אֶמְצָעִי לְקִיּוּם מִצְוַת אֲכִילַת הַמִּינִים הַטְּהוֹרִים וְלִזְהִירוּת מֵאִסּוּר אֲכִילַת הַטְּמֵאִיםראה מקור הדברים בהרחבה לעיל בבאור הפשט של מצוה קנ"ג. .

סִימָנֵי הֶחָגָב הַטָּהוֹר נִתְפָּרְשׁוּ בַּתּוֹרָה וְהֵם: שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַרְבַּע רַגְלַיִם, וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם הַחוֹפוֹת אֶת רוֹב אֹרֶךְ גּוּפוֹ וְאֶת רוֹב הֶקֵּף גּוּפוֹ, וּשְׁנֵי כְּרָעַיִם לְנַתֵּר בָּהֶן. וּבְנוֹסָף עַל כָּךְ הִצְרִיכוּ חֲכָמֵינוּ שֶׁיְּהֵא שְׁמוֹ חָגָב אוֹ שֶׁתְּהֵא מָסֹרֶת בְּיָדֵינוּ שֶׁכָּךְ שְׁמוֹמשנה בחולין (נ"ט ע"א), ורמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק א' הלכה כ"ב), ופסק שם גם כרבי יוסי שצריך שיהיה נקרא בשם "חגב". וראה במגיד משנה (שם) שדעת הרמב"ם היא כדעת הרשב"א שאף שאין ראשו ארוך ואין לו זנב בכל זאת צריך שייקרא חגב. וכן פסק בשלחן ערוך יורה דעה (ריש סימן פ"ה). . וַאֲפִלּוּ שֶׁאֵין לוֹ כַּעֵת אֶת אוֹתָם הַסִּימָנִים, אֶלָּא שֶׁעָתִיד הוּא לְגַדְּלָם לְאַחַר זְמַן לְכְשֶׁיְּגַדֵּל – בְּכָל זֹאת הֲרֵי הוּא טָהוֹר וּמֻתָּר בָּאֲכִילָהכן נתבאר בגמרא חולין (שם) והובא ברמב"ם ובשלחן ערוך הנ"ל. וזאת למודעי כי חגב הטהור מותר באכילה ללא שחיטה, וברכתם "שהכל נהיה בדברו". ראה ספר "ילקוט יוסף" איסור והיתר (חלק ב' עמוד רפ"ה). .

בְּנוֹסָף עַל סִימָנִים אֵלּוּ מְסוּרִים בְּיָדֵינוּ שְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל כָּל שְׁמוֹנַת מִינֵי הַחֲגָבִים הַטְּהוֹרִים, וְהֵם: הֶחָגָב וְהַזַּרְבָּנִית וְהַחַרְגֹּל וְהָעַרְצוּבְיָא וְהָאַרְבֶּה וְצִפֹּרֶת הַכַּרְמִים וְהַסָּלְעָם וְיוֹחָנָה יְרוּשַׁלְמִיתחולין (ס"ה ע"א). . וְאָדָם הַבָּקִיא לְזַהוֹתָם עַל פִּי שְׁמוֹתֵיהֶם הֲרֵי זֶה רַשַּׁאי לְאָכְלָם עַל סְמַךְ זֹאת אַף מִבְּלִי לְבַדֹּק אֶת סִימָנֵיהֶם, כַּנִּזְכָּר בְּדִינֵי הָעוֹפוֹת הַטְּהוֹרִיםרמב"ם (שם הלכה כ"ב). .

וּמִי שֶׁעָבַר וְאָכַל מִמִּינֵי הַחֲגָבִים מִבְּלִי לְבַדֹּק אֶת סִימָנֵי טָהֳרָתָם הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָהספר המצוות (מצוה קנ"א) וספר החינוך (מצוה קנ"ח). . וְאִם אָכַל מִין חָגָב טָמֵא עָבַר עַל לָאו מִן הַתּוֹרָה שֶׁל "כֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף טָמֵא הוּא לָכֶם לֹא יֵאָכֵלוּ"דברים י"ד, י"ט. וְחַיָּב

מַלְקוֹתבספרי שם, והובא ברמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק ב' הלכה ה'), ויבואר אי"ה בבאור מצוה של"א. .

רָמַז הַכָּתוּב – מִשְׁמַעַת עַצְמִית

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ ע"ה בְּתָאֳרוֹ אֶת מִין הָאַרְבֶּה אוֹמֵר "מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה וַיֵּצֵא חֹצֵץ"משלי ל', כ"ז. , וּבֵאֵר **הַגָּאוֹן מִוִּילְנָא** זַצ"ל כִּי הָאַרְבֶּה אֵין לָהֶם שׂוּם שַׂר אוֹ מוֹשֵׁל, וְאַף עַל פִּי כֵן הֵם הוֹלְכִים שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת כְּחַיִל. וְזוֹהִי אֶבֶן יְקָרָה וּמַעֲלָה מֻפְלָאָה לָאָדָם לִהְיוֹת בַּעַל מִשְׁמַעַת עַצְמִית וּמְסֻגָּל לָקַחַת אֶת עַצְמוֹ בַּיָּדַיִם, לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּעֲשִׂים הַנְּכוֹנִים מִבְּלִי שֶׁיַּעֲמֹד מִישֶׁהוּ מֵעָלָיו הַמְחַיֵּב אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹתָם. גַּם **בַּנְּמָלָה** מָצָא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מִדָּה זוֹ בְּאָמְרוֹ "לֵךְ אֶל נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם, אֲשֶׁר אֵין לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל"משלי ו', ז'. - הִתְפַּעֲלוּתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הִיא דַּוְקָא מִכְּךָ שֶׁאֵין לִנְמָלָה מִי שֶׁיְּחַיְּבֶנָּה לַעֲבֹד, וּמִי שֶׁיְּזָרְזֶנָּה לֶאֱסֹף, וְעִם כָּל זֹאת "תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַקָּצִיר מַאֲכָלָהּ"משלי ו', ח'. . וּמִיצוּר קָטָן זֶה נֶאֱלַף בֵּינָה אֵלֵינוּ בְּנֵי הָאָדָם הַחֲכָמִים וְהַנְּבוֹנִים כַּמָּה עָלֵינוּ לִהְיוֹת אַחְרָאִים עַל עַצְמֵנוּ וְלִשְׁלֹט בְּמַעֲשֵׂינוּ, וְלֹא לְהִתָּלוֹת וּלְהִצְטָרֵךְ לַאֲחֵרִים כְּדֵי לְמַלְאוֹת יְעוּדֵנוּ וְחוֹבָתֵנוּ בָּעוֹלָם.

בַּתַּלְמוּד מְסֻפָּר שֶׁכְּשֶׁחָלָה **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל** נִכְנְסוּ תַּלְמִידָיו לְבַקְּרוֹ, אָמְרוּ לוֹ: רַבֵּנוּ בָּרְכֵנוּ! אָמַר לָהֶם יְהִי רָצוֹן שֶׁיְּהֵא מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם כְּמוֹרָא בָּשָׂר וָדָם. אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו: עַד כָּאן?! אָמַר לָהֶם וְהַלְוַאי, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אוֹמֵר שֶׁלֹּא יִרְאַנִי אָדָם(ברכות כ"ח ע"ב). . וּמִי שֶׁיַּעֲמִיק בְּדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַלָּלוּ יִמְצָא שֶׁבִּקֵּשׁ לְבָרְכָם בַּמִּדָּה הַיְקָרָה הַזּוֹ שֶׁל **מִשְׁמַעַת עַצְמִית** לִהְיוֹת עוֹשִׂים מַה שֶּׁצָּרִיךְ לֹא מִפְּנֵי בְּנֵי אָדָם הָרוֹאִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, וּמִבְּלִי חֶשְׁשׁ שֶׁיִּתְגַּלֶּה קְלוֹנָם לָרַבִּים, אֶלָּא מִתּוֹךְ תּוֹבָנָה פְּנִימִית אֲמִתִּית שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹסֵר לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה פְּלוֹנִי, אוֹ שֶׁמְצַוֶּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה אַלְמוֹנִי, וְלָכֵן חוֹבָה עָלַי לַעֲשׂוֹתוֹ, וְלֹא רַק בְּעִקְבוֹת לַחַץ שֶׁל הַחֶבְרָה אוֹ הַשְׁפָּעָה שֶׁל הַסְּבִיבָה אֲשֶׁשָּׁנוּ.

כְּךָ לִמֵּד **הִלֵּל הַזָּקֵן** אֶת תַּלְמִידָיו לְשַׁנֵּן לְעַצְמָם כָּל הַזְּמַן: "אִם אֵין אֲנִי לִי – מִי לִי?!"אבות פרק א' משנה י"ד. אַל תְּחַכֶּה לֶחָבֵר שֶׁיְּעוֹדֵד אוֹתְךָ, וְלֹא לָרַב שֶׁיְּיָרִים אוֹתְךָ, וְלֹא לְאִשָּׁה שֶׁבְּיַחַד אִתָּהּ תִּתְחַזֵּק – כָּל אֵלּוּ סְפוּרִים וְתֵרוּצִים שֶׁל אָדָם עָצֵל שֶׁלֹּא רוֹצֶה לָקַחַת אַחֲרָיוּת עַל עַצְמוֹ, שֶׁמְּחַפֵּשׂ שֶׁכֻּלָּם יַעֲשׂוּ בִּשְׁבִילוֹ חוּץ מִמֶּנּוּ, וְעִם אֶחָד כָּזֶה הַתּוֹרָה לֹא מִסְתַּדֶּרֶת. אִם אַתָּה מֵבִין שֶׁצָּרִיךְ וְנָכוֹן – אָז קוּם וְתַעֲשֶׂה, גַּם מִבְּלִי שֶׁיַּגִּידוּ לְךָ. **חֲכָמֵינוּ** זַ"ל מְצוּיִם אוֹתָנוּ "פְּשֹׁט נְבֵלָה בַּשּׁוּק וְאַל תִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת"ראה פסחים (קי"ג ע"ב) כעין זה. – עֲשֵׂה כָּל שֶׁבִּיכָלְתְּךָ כְּדֵי לְהִסְתַּדֵּר בְּכֹחוֹת עַצְמְךָ מִבְּלִי שֶׁאֲחֵרִים יִשְׂאוּ וְיִסְחֲבוּ אוֹתָךְ. תִּהְיֶה הַמּוֹשֵׁל שֶׁל רוּחֲךָ וְהַקְּצִין שֶׁל אֵיבָרֶיךָ וְתִדְאַג שֶׁחַיָּלֶיךָ הַלָּלוּ יְמַלְאוּ אֶת תַּפְקִידָם כַּנִּדְרָשׁ.

עַל הַגה"ק **רַבִּי מֵאִיר שַׁפִּירָא מִלּוּבְּלִין** זַצַ"ל מְסֻפָּר שֶׁבָּנָה וְחִנֵּךְ אֶת תַּלְמִידֵי יְשִׁיבָתוֹ לְאוֹת וּלְמוֹפֵת. הַתְמָדָה מַפְלָאָה, תְּפִלּוֹת בְּכַוָּנָה, גְּמִילוּת חֶסֶד אֲמִתִּית, כָּל אֵלּוּ הָיוּ נְטוּעוֹת וּמֻשְׁרָשׁוֹת בְּתַלְמִידָיו. וְהִנֵּה בְּהַגִּיעַ עוֹנַת בֵּין הַזְּמַנִּים בָּהּ אֲמוּרִים הַבַּחוּרִים לַעֲזֹב אֶת הַיְשִׁיבָה לְתָקוּפַת מָה בְּקֶשֶׁ רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה מֵאַב הַבַּיִת לְהַצִּיב מֵעַל דֶּלֶת הַיְצִיאָה שֶׁלֶט גָּדוֹל, עָלָיו הָיָה כָּתוּב הַפָּסוּק "לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ לִי יִרְאַת ה' אֲלַמֶּדְכֶם"תהלים ל"ד, י"ב. . וְלַתַּלְמִידִים שֶׁתִּמְהוּ לְפֵּשֶׁר הַדָּבָר הִסְבִּיר שֶׁעַד עַתָּה הָיָה כָּל אֶחָד מִכֶּם חוֹסֶה בְּצֵל הַיְשִׁיבָה, וּמִן הַמִּתְבַּקֵּשׁ הָיָה שֶׁבְּתוֹךְ מִסְגֶּרֶת שֶׁל מַשְׁגִּיחַ וְרַבָּנִים וְכוּ' יְקַיֵּם אֶת כָּל הַתַּקָּנוֹת וְהַהַנְהָגוֹת שֶׁל הַמָּקוֹם כָּרָאוּי, אַךְ כְּעֵת יוֹצֵא בָּחוּר לָעוֹלָם הַגָּדוֹל בּוֹ לֹא מַשְׁגִּיחַ עָלָיו שׁוּם אָדָם, וְלֹא מְפַקֵּחַ עַל מַעֲשָׂיו שׁוּם אַב בַּיִת, אֵין מִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה וְאֵין מִי יֹאמַר לוֹ מַה תִּפְעַל כִּי הַכֹּל מַעֲשֶׂה יָדָיוּמתוך קטעי הסליחות לימים נוראים. , כְּעֵת זָהוּ הַמִּבְחָן הָאֲמִתִּי מִיהוּ עוֹבֵד ה' בֶּאֱמֶת וּמִי לֹא. וְכָךְ פֵּרֵשׁ לָהֶם אֶת הַפָּסוּק "לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ לִי יִרְאַת ה' אֲלַמֶּדְכֶם": כְּעֵת שֶׁאַתֶּם בִּבְחִינַת "לְכוּ בָנִים" אִם עֲדַיִן תִּהְיוּ בְּגֶדֶר "שִׁמְעוּ לִי" זוֹהִי הַהוֹכָחָה שֶׁאֲכֵן "יִרְאַת ה' אֲלַמֶּדְכֶם" וְשֶׁאֲכֵן בָּנִיתִי אֶתְכֶם עִם יִרְאַת שָׁמַיִם פְּנִימִית וּמִשְׁמַעַת עַצְמִית. גַּם רַבֵּנוּ **הַחַתָּם סוֹפֵר** זִיע"א כּוֹתֵב בְּזֶה"ל: "מְקֻבָּלַנִי מִמּוֹרִי הַגָּאוֹן (רַבִּי נָתָן אַדְלֶר) זַצַ"ל שֶׁאֵין הַתַּלְמִיד זוֹכֶה לְתַכְלִית הַשָּׁגָתוֹ הָאַחֲרוֹנָה כָּל זְמַן שֶׁהוּא חוֹסֶה תַּחַת כַּנְפֵי רַבּוֹתָיו, עַד שֶׁיִּפָּרֵד מֵהֶנּוּ לְגַמְרֵי"ראה פתיחה לדרוש ש"ש תק"ע. . וְנִרְאֶה שֶׁסִּבַּת דְּבָרָיו הִיא בְּהֵיוֹת שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַתַּלְמִיד עוֹד חוֹסֶה תַּחַת כַּנְפֵי רַבּוֹתָיו – אֵינוֹ נוֹטֵל אֶת הָאַחֲרָיוּת הַמְּלֵאָה עַל עַצְמוֹ וְעַל לִמּוּדָיו וּמַעֲשָׂיו, בִּהְיוֹתוֹ נִשְׁעָן וְנִסְמָךְ גַּם עַל דַּעַת רַבּוֹתָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִשֶּׁעָה שֶׁנּוֹתָר הוּא לְבַדּוֹ מִבְּלִי שׁוּם סוֹמֵךְ וּמוֹשִׁיעַ נוֹטֵל הוּא אֶת מְלוֹא הָאַחֲרָיוּת עַל כְּתֵפָיו, וְחַיָּב לְהִשָּׁמַע לְעַצְמוֹ כָּרָאוּי, וְאָז זוֹכֶה לְמַצּוֹת אֶת מְלוֹא כֹּחוֹתָיו וְהֶשֶּׂגָיווכמובן שכל זה רק לאחר שנעשה בר סמכא ומסוגל לעמוד בכך, מה שאין כן אם עדין לא נבנה דיו ועוזב הוא את משענתו מיד יפול ויאבד גם את מה שיש בידו, וד"ל. . מַה שֶּׁשּׁוּב מְלַמְּדֵנוּ עַל הַחֲשִׁיבוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁבַּבְּנִיָּה הָאִישִׁית וּבְמִשְׁמַעַת הָעַצְמִית שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִרְכֹּשׁ לְעַצְמוֹ.

יֶשְׁנָם אֲנָשִׁים שֶׁלְּלֹא מִסְגֶּרֶת מְחַיֶּבֶת מְאַבְּדִים אֶת עַצְמָם וְאֵינָם מְנַצְּלִים אֶת יוֹמָם. דָּבָר זֶה יִתָּכֵן, אַךְ מֵעִיד עַל כָּךְ שֶׁאֲפָיִם חַלָּשׁ וְשֶׁלֹּא עָמְלוּ דַּי לְחַזְּקוֹ. אָדָם בַּעַל אֹפִי חָזָק אֵינוֹ זָקוּק שֶׁיְּעוֹרְרוּ וְיַדְרְבְּנוּ אוֹתוֹ כָּל הַזְּמַן לַעֲשׂוֹת, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת אָז עוֹשֶׂה. יֶשְׁנָם כְּאֵלּוּ שֶׁאִם לֹא יָעִיר אוֹתוֹ חֲבֵרוֹ לְתְפִלַּת הַשַּׁחֲרִית הוּא לֹא יִגַּיַּע, וְאִם לֹא תַּזְכִּיר לוֹ אִשְׁתּוֹ לְשַׁלֵּם אֶת הַתַּשְׁלוּמִים הַחֲדָשִׁיִּים הוּא לֹא יְשַׁלֵּם – עַל מָה וְלָמָּה? לָמָּה שֶׁלֹּא תִּבְנֶה אֶת עַצְמְךָ לֹא לִהְיוֹת תְּלוּיִּתי בְּאַף אֶחָד, וּבְשׁוּם דָּבָר, וּתְמַלֵּא אֶת חוֹבוֹתֶיךָ בְּכֹחוֹת עַצְמְךָ וּבְטִבְעִיּוּת?! אִם אֵין לְךָ מִשְׁמַעַת וְחִנּוּךְ כְּלַפֵּי עַצְמְךָ – אֵיךְ תִּרְצֶה לְחַנֵּךְ אֶת יְלָדֶיךָ לְמִשְׁמַעַת וּלְאַחֲרָיוּת?!

הָאַרְבֶּה אָמְנָם נִרְאִים קְטַנִּים וְחַסְרֵי כֹּחַ וְעָצְמָה, אֲבָל בְּכֹחַ הַמִּשְׁמַעַת הַמַּפְלֵאת שֶׁבָּהֶם מַצְלִיחִים הֵם לִגְבֹּר עַל עֲיָרוֹת שְׁלֵמוֹת וּכְלוֹת שָׁדוֹת שְׁלֵמִים שֶׁל תְּבוּאָה מִבְּלִי לְהִנָּזֵק בְּצִפֹּרֶן רַגְלָם, וְכָל זֶה בִּזְכוּת הַמִּשְׁמַעַת הָעַצְמִית שֶׁבָּהֶם. כָּךְ גַּם אָדָם הַיּוֹדֵעַ אֶת מְחֻיָּבוּתוֹ וְדָבֵק בָּהּ בְּהַתְמָדָה אֵין שׁוּם כֹּחַ בָּעוֹלָם שֶׁיּוּכַל לְמָנְעוֹ מִלְּיַשְּׁמָהּ.

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

הַאִם אֲכִילַת הַחֲגָבִים הַטְּהוֹרִים מֻתֶּרֶת לְמַעֲשֶׂה בְּיָמֵינוּ?

כָּתַב בַּעַל הַ"**טּוּרֵי זָהָב**"על השלחן ערוך יורה דעה (סימן פ"ה סק"א). שֶׁכַּיּוֹם לֹא נָהֲגוּ בַּאֲכִילַת חֲגָבִים כְּלָל, וַאֲפִלּוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֶת הַסִּימָנִים הַנִּדְרָשִׁים, וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁאֵינָנוּ בְּקִיאִים כָּרָאוּי בְּשְׁמוֹתֵיהֶם. וְכֵן כָּתְבוּ **הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה**שם בהגהות בית יוסף (סק"ג). **וְעָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן**שם סעיף ה'. וְעוֹד, וְכֵן עִקָּר.

וּמִכָּל מָקוֹם יֶשְׁנָן כַּמָּה קְהִלּוֹת מִיּוֹצְאֵי **תֵּימָן** שֶׁמְּסֹרֶת בְּיָדָם לֶאֱכֹל חֲגָבִים הַיְדוּעִים לָהֶם בְּסִימָנֵיהֶם וּבִשְׁמוֹתֵיהֶם כִּטְהוֹרִים, וְהָרְשׁוּת בְּיָדָם לְסָמֹךְ עַל מִנְהָגָם וּלְאָכְלָם. אוּלָם מִי שֶׁאֵין בְּיָדוֹ מָסֹרֶת זוֹ מֵאֲבוֹתָיו אֵינוֹ רַשַּׁאי לְסָמֹךְ עַל כָּךְכן הובא בכף החיים ובילקוט יוסף איסור והיתר (חלק ב' עמוד רפ"ג), עיין שם בהרחבה. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּסֵפֶר **שִׁבְחֵי הָאֲרִיזַ"ל** מוּבָא מַעֲשֶׂה נוֹרָא מֵרַבֵּנוּ **הָאַר"י** שֶׁפַּעַם אַחַת בִּהְיוֹתוֹ לוֹמֵד עִם תַּלְמִידָיו עָצַר הָרַב מִלִּמּוּדוֹ וְאָמַר "בָּרוּךְ דַּיַּן הָאֱמֶת". וְשָׁאֲלוּ לוֹ תַּלְמִידָיו מַדּוּעַ אָמַר כָּךְ? וְאָמַר לָהֶם שֶׁשָּׁמַע כְּרוֹז בָּרָקִיעַ שֶׁעוֹד מְעַט יָבֹא אַרְבֶּה בְּכָל גְּבוּל צָפַת וְיֹאכַל אֶת כָּל עֵשֶׂב הָאָרֶץ וְלֹא יַשְׁאִיר מִחְיָה בִּצְפַת, וְכָל זֶה בִּשְׁבִיל עָנִי אֶחָד שֶׁיּוֹשֵׁב וּמִתְרַעֵם לִפְנֵי הַקָּבָ"ה עַל רֹ?ַע מַזָּלוֹ וּבוֹכֶה בְּמְרִירוּת נַפְשׁוֹ עַל שְׁכֵנָיו הָרָעִים שֶׁיּוֹדְעִים בְּצַעֲרוֹ וְאֵינָם מְרַחֲמִים עָלָיו, לָכֵן נִגְזְרָה גְּזֵרָה זוֹ. מִיָּד גָּבוּ בֵּינֵיהֶם חֲמִשָּׁה זְהוּבִים וְשָׁלְחוּ אֶת אַחַד הַחֲבֵרִים לְבֵיתוֹ וּמְצָאוֹ צוֹעֵק וּבוֹכֶה, וַיֹּאמַר לוֹ מַה לְּךָ כִּי תִזְעָק? וַיַּעַן אֵיךְ לֹא אֶבְכֶּה עַל רֹעַ מַזָּלִי שֶׁכָּל פַּרְנָסָתִי הִיא שֶׁהָיִיתִי מְמַלֵּא קַנְקַנֵי מַיִם וּמוֹכְרָם, וְהַיּוֹם נָפְלוּ הַקּוֹרוֹת וְנִשְׁבְּרוּ הַקַּנְקַנִּים וְאֵין לִי בְּמָה לִקְנוֹת אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶם וְלָזֶה אֲנִי בּוֹכֶה לִפְנֵי ה'. מִיָּד נָתַן בְּיָדוֹ הֶחָבֵר אֶת הַזְּהוּבִים וְסִפֵּר לוֹ שֶׁבַּעֲבוּר כֵּן נִגְזְרָה גְּזֵרָה, וְהֶעָנִי הִפִּיל עַצְמוֹ לָאָרֶץ וּבָכָה לִפְנֵי ה' שֶׁתִּבָּטֵל הַגְּזֵרָה, וְהֶחָבֵר חָזַר לִמְקוֹמוֹ וְסִפֵּר לַחֲבֵרִים וְחָזְרוּ לְלִמּוּדָם. וְהִנֵּה בְּאֶמְצַע הַלִּמּוּד וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ חַיִל כָּבֵד שֶׁל אַרְבֶּה וַיִּירְאוּ מְאֹד, וַיֹּאמַר לָהֶם הָרַב אַל תִּירְאוּ שֶׁכְּבָר מָחַל הֶעָנִי עַל עֶלְבּוֹנוֹ וְנִתְבַּטְּלָה הַגְּזֵרָה, וּלְפֶתַע בָּאָה רוּחַ חֲזָקָה וַתַּשְׁא אֶת הָאַרְבֶּה עַד שֶׁלֹּא

נִשְׁאַר אַרְבָּה אֶחָד בְּכָל גְּבוּל צָפַת. אָמַר לָהֶם הָרַב בְּרוּכִים תִּהְיוּ שֶׁבִּשְׁבִילְכֶם נִתְבַּטְּלָה הַגְּזֵרָה, וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם וָהָלְאָה הָיוּ כָּל אַנְשֵׁי צְפַת מַשְׁגִּיחִים עַל הָעָנִי הַהוּא. עכת"ד.

מצוה קנ"ט: טמאת שמונה שרצים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ, וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְּטָאָה וְהַחֹמֶט וְהַתְּנִשְׁמֶת... כָּל הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמֹתָם... טָמֵא הוּא לָכֶם"ויקרא י"א, כ"ט – ל"ח. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת הַתּוֹרָה הִיא שֶׁכָּל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְּעוּ בְּאֶחָד מִשְּׁמוֹנַת הַשְּׁרָצִים הַנִּזְכָּרִים בַּפָּסוּק הֲרֵי הֵם נֶחְשָׁבִים לִטְמֵאִים בְּאַב הַטֻּמְאָה, וְכָל אָדָם אוֹ כְּלִי שֶׁיִּגְּעוּ בּוֹ הֲרֵי הוּא נַעֲשֶׂה טָמֵא. וּכְלִי חֶרֶס דִּינוֹ לְהִטָּמֵא מֵהֶם כְּבָר בְּהַכְנִיסָם יָד אוֹ רֶגֶל בְּתוֹךְ חָלָל הַכְּלִי אַף מִבְּלִי לָגַעַת בּוֹ כְּלָלכלים (פרק א' משנה א'), ורמב"ם הלכות שאר אבות הטומאות (פרק ד'). .

מִדִּינֵי הַמִּצְוָה, שֶׁלֹּא מְטַמְּאִים אֶלָּא אוֹתָם שְׁמוֹנָה שֶׁרָצִים בִּלְבַד וְלֹא וַאֲחֵרִים. וְאַף אֵלּוּ אֵינָם מְטַמְּאִים אֶלָּא **בְּמִיתָתָם**, אֲבָל בְּחַיּוּתָם אֵינָם מְטַמְּאִיסכן למדו חז"ל מלשון הכתוב (ויקרא י"א, ל"א) "הנוגע בהם במותם יטמא". . וּמְטַמְּאִים רַק בְּנִגִּיעָה בָּהֶם מַמָּשׁ, אֲבָל אִם הֶזִּיזָם אָדָם מִבְּלִי לָגַעַת בָּהֶם לֹא נִטְמָא בְּכָךְ כְּלָל. וְגֹדֶל שֶׁרֶץ הַמְטַמֵּא הוּא בְּכַעֲדָשָׁה וַמַּעְלָה, אֲבָל אִם הָיָה הַשֶּׁרֶץ פָּחוֹת מִכָּךְ אֵינוֹ מְטַמֵּאכן נאמר בתורת כהנים, והובא בחגיגה (י"א) וברמב"ם (שם הלכה ב'). ועיין מעילה (ט"ו ע"ב) שאף כמה מיני שרצים מצטרפים לשיעור כעדשה לטמא. .

וְיֶתֶר הַדִּינִים מְבֹאָרִים בָּרַמְבַּ"ם זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו, עַיֵּן שָׁם.

וְאָמְנָם לֹא אָסְרָה עָלֵינוּ הַתּוֹרָה לִטָּמֵא לְאֶחָד מִן הַשְּׁרָצִים הַלָּלוּ, אוּלָם נִצְטַוֵּינוּ לְהִזָּהֵר בְּכָל דִּינֵי הַטֻּמְאָה כְּגוֹן שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִן הַקְּדָשִׁים בְּטֻמְאָה וְכֵיוב"זראה לרבינו הרמב"ם ז"ל בספר המצוות שלו (מצוה צ"ו) שכתב כן. . וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְכָל מֵבִין לְהִתְרַחֵק מִן הַטֻּמְאָה, שֶׁכֵּן הַנֶּפֶשׁ מִתְקָרֶבֶת לֶאֱלֹקֶיהָ וּמִתְעַלָּה בְּכֹחַ הַטָּהֳרָהכן כתב הרא"ה ז"ל בספר החינוך (סוף ביאור מצוה זו). .

רֶמֶז הַכָּתוּב – הָאִינְטֶר-מֶת

הוֹלֵךְ לוֹ אָדָם בַּדֶּרֶךְ, כְּשֶׁלְּפֶתַע נִתְקַל הוּא בְּמִין חַיָּה קְטַנָּה וַחֲמוּדָה, יְצִיר כַּפָּיו שֶׁל בּוֹרֵא כָּל הָעוֹלָמִים. מִתְבּוֹנֵן הוּא בְּצוּרָתָהּ, מִתְפַּעֵל מִיצִירָתָהּ, אוּלַי אַף מְשַׁבֵּחַ לְבוֹרְאוֹ שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּחָכְמָה כֹּה מֻפְלָאָה וְיָצַר בָּהּ בְּרוּאִים לְשַׁמֵּשׁ אֶת הָאָדָם וּלְסַיְּעוֹ. בַּעֲדִינוּת

שׁוֹלֵחַ אֶת יָדוֹ לְעֶבֵרָה, וּמְלַטְּפָהּ לְטוּף קַל וְזָהִיר, וּמַנִּיחָהּ וּמַמְשִׁיךְ לוֹ בְּדַרְכּוֹ. אַךְ לְפֶתַע נוֹחֲתִים עָלָיו שְׁנֵי מַלְאָכִים מִמָּרוֹם, מַבִּיטִים בּוֹ בְּזַעַם וְלוֹחֲשִׁים לְעֶבְרוֹ: **טָמֵא אַתָּה!** אֲבִי הַטֻּמְאָה! נָגַעְתָּ בְּשֶׁרֶץ טָמֵא, וְעַל כֵּן דָּבְקָה בְּךָ טֻמְאָתוֹ. וּמְיַדְּעֵנוּ שׁוֹאֵל בְּפֶלְיָאָה: וְכִי מַה כְּבָר עָשִׂיתִי? הַאִם עָשִׂיתִי מַשֶּׁהוּ לֹא טוֹב?! הֲרֵי סַךְ הַכֹּל לִטַּפְתִּי אוֹתוֹ לְתֻמִּי, לֹא הִתְכַּוַּנְתִּי לְהָרַע כְּלָל?! אַךְ כָּל תֵּרוּצִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יוֹעִילוּהוּ – כָּל הַנּוֹגֵעַ בָּהֶם יִטְמָא. זוֹהִי חֻקַּת הַתּוֹרָה, וְעָלֶיהָ אִי אֶפְשָׁר לְעַרְעֵר. כִּי מַגָּע עִם דָּבָר טָמֵא יוֹצֵר מִין קֶשֶׁר דַּק אֲלֵיו, וְכָל קֶשֶׁר קַל שֶׁבַּקַּלִּים לַטֻּמְאָה מוֹבִיל אַחֲרָיו הַשְׁלָכוֹת בִּלְתִּי נִמְנָעוֹת.

וּכְמוֹ אוֹתוֹ יְהוּדִי תָּמִים שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת כָּל רַע, וְאַף חָשַׁב שֶׁקִּלֵּס אֶת בּוֹרְאוֹ, כָּךְ יְהוּדִים רַבִּים שֶׁכְּמוֹתָנוּ נִפְגָּשִׁים עִם שְׂרָצִים שׁוֹנִים וּמְשֻׁנִּים הַמְצוּיִים רַבּוֹת בְּדָרְכֵינוּ, וּמִבְּלִי לְהִתְיַחֵס לְחֻמְרַת הַדָּבָר מוֹשִׁיטִים אֶת יָדֵינוּ וְנוֹגְעִים, מְלַטְּפִים לִשְׁנִיָּה וְאוּלַי רַק מִסְתַּכְּלִים, אֲבָל הַקֶּשֶׁר כְּבָר נוֹצָר, הַטֻּמְאָה שָׁתְלָה אֶת זְרָעֶיהָ, וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים יָצוּץ וְיִצְמַח לוֹ שֹׁרֶשׁ פּוֹרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה שֶׁעָלוּל לְהָסִית וּלְהַדִּיחַ גַּם אֶת שֶׁכְּמוֹתָנוּ לְדָרָכִים חֲשׁוּכוֹת וַאֲפֵלוֹת, לַאֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה, לָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, וּלְכָל מַרְעִין בִּישִׁין שֶׁרַק נִתָּן לְדַמְיֵן. וְהַכֹּל – מִנְּגִיעָה קַלָּה, מֵהֲצָצָה קְטַנָּה.

הָאִינְטֶרֶנֶט – אֲבִי הַטֻּמְאָה, וְתוֹלְדוֹתָיו – כָּל הָעֲרוּצִים הַטְּמֵאִים וְהַמְתֹעָבִים שֶׁבּוֹ, הַמַּרְאִים אֶת עַצְמָם כִּתְמִימִים וּמוֹעִילִים וּמְקִלִּים וּמְסַיְּעִים – רַק תִּגַּע בִּי, רַק תַּחֲלֹף עָלַי, וְתִרְאֶה כַּמָּה אֲנִי נָעִים. אֲנִי לֹא נוֹשֵׁךְ, אֲנִי לֹא עוֹקֵץ, נִבְרֵאתִי בִּשְׁבִילְךָ לְסַיֵּעַךְ – הִשְׁתַּמֵּשׁ בִּי לַהֲנָאָתְךָ, אֶגְלֹשׁ עִמְּךָ וְאָבִיא אוֹתְךָ לְעוֹלָמוֹת שֶׁעֲלֵיהֶם לֹא חָלַמְתָּ –

אֲבָל בָּאֱמֶת לֹא חָלַמְתָּ!!!

לְכָל **תּוֹעֲבוֹת מִצְרַיִם** הַקְּדוּמָה, לְתַרְבּוּת **רוֹמִי** וְיָוָן הַטְּמֵאָה, **לְלֹא תִנְאָף וּלְלֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, לְלָשׁוֹן הָרַע וְלִרְכִילוּת** הַחֲמוּרִים, **לְלֹא תָתוּרוּ וּלְלֹא תָּבִיא תּוֹעֵבָה** אֶל בֵּיתֶךָ, לְהַכְנִיס **פֶּסֶל וּמַצֵּבָה** אֶל לִבֶּךָ, **לְהַרְחֵק מִן הַכִּעוּר** וּמִכָּל הַדּוֹמֶה לוֹ, **לְדִקְדּוּק וּלְעֶצֶב** שֶׁאֵין דּוֹמֶה לוֹ, **לְהִרְהוּרֵי עֲבֵרָה** הַקָּשִׁים מֵעֲבֵרָה, לְנִסָּיוֹן הַהוֹפֵךְ אוֹתְךָ לְהֹקֶרֶא **רָשָׁע**, לְחֶבֶר **לְאִישׁ מַשְׁחִית** וְנִפְשָׁע, **לִמְסַיֵּעַ וּמְחַזֵּק** יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבֵרָה, לְעוֹבֵר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים **שָׁחַיָּב מִיתָה, לְכַת לֵיצָנִים** שֶׁלֹּא יִרְאוּ פְּנֵי שְׁכִינָה, לְהֵחָשֵׁב בְּעֵינֵי ה' **לְת-וֹ-עֲ-בָ-ה**, וְעוֹד רְשִׁימָה אֲרֻכָּה וּכְאוּבָה.

זֶהוּ הַשֶּׁרֶץ שֶׁלָּנוּ, קַטָּן וְעָדִין וְנֶחְמָד. נִדְמֶה הָיָה שֶׁסְּתָם הִתְנַפְּלוּ עָלָיו וְטִמְאוּהוּ, שֶׁמִּסְתַּכְּלִים רַק עַל הָרַע שֶׁבּוֹ וְלֹא עַל הַטּוֹב. אֲבָל מִי שֶׁתּוֹרַת אֱלֹקָיו בְּלִבּוֹ יוֹדֵעַ – שֶׁטֻּמְאָה הוּא וּטְמֵאִים כָּל נוֹגְעָיו. וְלֹא בָּאנוּ לְעוֹרֵר אֶת **הַמַּרְגָּלִים** בּוֹ, לָהֶם נִצְרֶכֶת **סִדְרַת טִפּוּלִים אֲרֻכָּה**, רַק לְאַלּוּ שֶׁלִּטְּפוּ וְהֵצִיצוּ, שֶׁ"מִּשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ רַק לְדָבָרִים טוֹבִים", שֶׁ"לּוֹמְדִים בּוֹ דַּף

הַיּוֹמִי וַהֲלָכָה יוֹמִית" – אֲלֵיהֶם דִּבְּרֵינוּ אֲמוּרִים: **אֶל תַּאֲמִינוּ! אַל תִּתְפַּתּוּ!** אַל תַּעַבְרוּ עַל אַזְהָרַת הַתּוֹרָה, אַל תַּחְלְקוּ עַל כָּל גְּדוֹלֵי וְחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, אֵין הַצַּר שׁוֶה בַּנֶּזֶק!

חֲזַ"ל הַקְּדוֹשִׁים כּוֹתְבִים שֶׁאִם רוֹאֶה אָדָם שֶׁיִּצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו לְהַחֲטִיאוֹ בַּעֲבֵרָה, יֵלֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר וְיִתְעַטֵּף בִּבְגָדִים שְׁחוֹרִים, וּמִתּוֹךְ כָּךְ יִתְקָרֵר יִצְרוֹ וְיִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מִן הֶעֲבֵירָהראה חגיגה (ט"ז ע"א) ובפירוש רש"י ותוספות שם שהביאו כמה פירושים לדבר. . אַךְ מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם שֶׁהָעֲבֵרָה הוֹלֶכֶת עִמּוֹ לְכָל מָקוֹם? שֶׁהַיֵּצֶר מִתְלַוֶּה אֵלָיו בְּכָל עֵת? שֶׁהַחֵטְא נָגִישׁ לוֹ בְּכָל רֶגַע? הֲיֵשׁ לָזֶה תַּקָּנָה כָּל שֶׁהִיא?! לֹא סְתָם הִתְנַבְּאָה הַתּוֹרָה עַל אַחֲרִית הַיָּמִים אֶת הַנְּבוּאָה "וְהָיִיתָ מְשַׁגֵּעַ **מִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה**"דברים כ"ח, ל"ד. – כָּל צָרוֹת וְשִׁגְעוֹנוֹת הַדּוֹר מַגִּיעוֹת בְּדוֹרֵנוּ מִמַּרְאֵה עֵינֵינוּ. כַּמָּה בָּתִּים (**טוֹבִים**) הִתְפָּרְקוּ, כַּמָּה יְלָדִים (**מְחֻנָּכִים**) נָשְׁרוּ, כַּמָּה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל (**כְּשֵׁרוֹת**) הִתְלַכְלְכוּ, כַּמָּה יְדִידִים (**קְרוֹבִים**) נִפְרְדוּ, וְהַכֹּל מֵאוֹתוֹ מַכְשִׁיר טָמֵא וְחֵילוֹתָיו.

חֲכָמֵינוּ זַ"ל מְבָאֲרִים בַּתַּלְמוּד שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נַעֲשִׂים חֲלִילָה אֲדוּקִים בַּעֲבֵרָה - קָשֶׁה לָהֶם מְאֹד לִפְרֹשׁ מִמֶּנָּה. כָּךְ מְסַפְּרִים שֶׁבִּתְקוּפַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה דָּמָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִשְׁפָּךְ כַּמַּיִם, וְהָיָה אֱלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב מְחַזֵּר אַחַר הַנּוֹתָרִים בְּנִסָּיוֹן לְהַצִּילָם, וְהִנֵּה פַּעַם אַחַת מָצָא אֵלִיָּהוּ נַעַר יְהוּדִי תָּפוּחַ רָעָב הַמַּטֶּל בְּאַשְׁפּוֹתוֹת וּשְׁאָלוֹ מֵאֵיזוֹ מִשְׁפָּחָה אַתָּה? אָמַר לוֹ מִמִּשְׁפָּחָה פְּלוֹנִית אֲנִי שֶׁלֹּא נוֹתַר מִמֶּנָּה אֶלָּא אֲנִי. אָמַר לוֹ אִם אֲנִי מְלַמֶּדְךָ דָּבָר שֶׁאַתָּה חַי בּוֹ אַתָּה לְמֵד? אָמַר לוֹ כֵּן. אָמַר לוֹ אְמֹר בְּכָל יוֹם "**שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד**" וְתִנָּצֵל. אָמַר לוֹ הַנַּעַר: "**הַס מִלְּהַזְכִּירוֹ!**" וּמִיָּד הוֹצִיא אֶת יִרְאָתוֹ מֵחֵיקוֹ וְהֵחֵל מְחַבְּקָהּ וּמְנַשְּׁקָהּ, עַד שֶׁנִּבְקְעָה כְּרֵסוֹ וְנָפְלָה יִרְאָתוֹ לָאָרֶץ, וְנָפַל אַף הוּא עָלֶיהָ. וְכָל זֹאת מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ אֲדוּקִים בְּתוֹעֲבוֹתָם.סנהדרין (ס"ג ע"ב - ס"ד ע"א) . וְהַמִּתְבּוֹנֵן יִרְאֶה שֶׁאוֹתוֹ תַּסְרִיט חוֹזֵר וְנִשְׁנֶה בְּיָמֵינוּ, כְּשֶׁטּוֹבֵי הַבָּתִּים וְהַמְיֻחָסוֹת שֶׁבַּמִּשְׁפָּחוֹת נִקְרָעוֹת וְנֶחֱרָבוֹת כָּלִיל בְּגַלַּל הַמַּכְשִׁירִים הַטְּמֵאִים, וּכְשֶׁפּוֹנִים אֶל הַנּוֹתָרִים שֶׁבָּהֶם שֶׁמִּדַּת הַדִּין עֲדַיִן לֹא פָּגְעָה בָּהֶם, וְאוֹמְרִים לָהֶם אֲנִי מְלַמֶּדְךָ דָּבָר שֶׁאַתָּה חַי בּוֹ! זְרֹק אֶת הַתּוֹעֵבָה שֶׁלְּךָ וֶאֱמוֹר "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד"! מִיָּד מַה הֵם עוֹשִׂים? מְמָאֲנִים וּמְסָרְבִים בְּכָל תֹּקֶף, וּמוֹצִיאִים אֶת "יִרְאָתָם מִכִּיסָם", מְחַבְּקִים וּמְנַשְּׁקִים לוֹחֲצִים וְגוֹלְשִׁים, עַד שֶׁנּוֹפְלִים גַּם הֵם עַל יִרְאָתָם וּמֵתִים וְאוֹבְדִים יַחַד עִמָּהּ מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא. וְהַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁאֲדוּקִים וּדְבוּקִים הֵם בְּתוֹעֲבוֹתָם!

הֲרֵי זֶה כְּבָר לֹא סוֹד שֶׁנִּזְקִים גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים בָּאִים מִמַּכְשִׁירִים אֵלּוּ. בְּתֵּי הַסֵּפֶר **הַחֻפְשִׁיִּים** עוֹרְכִים דּוּבְרוּת וְהַסְבָּרָה עַל הַסַּכָּנוֹת שֶׁבַּדָּבָר, **הוֹרִים** מְבִינִים וְגוֹמְלִים אֶת יַלְדֵיהֶם הַמְּכוּרִים לְאוֹתָהּ טִפָּה מָרָה, וְאַף **הָרַשּׁוּת הַמְּחוֹקֶקֶת** כְּבָר הֶעֱלְתָה עַל שֻׁלְחָן

הַדְּיוּנִים הַצָּעַת חֹק לִסְגֹּר אֲתָרִים כָּאֵלּוּ וְאַחֵרִים. אָז לָמָּה אַתָּה מְחַכֶּה? לָמָּה אַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת הָאַחֲרוֹן? הַאִם רַק לְאַחַר שֶׁאָדָם יְאַבֵּד חֲלִילָה **יֶלֶד** אוֹ **יַלְדָּה**, **בַּעַל** אוֹ **אִשָּׁה**, אָז יִתְעוֹרֵר לְהִתְנַעֵר וּלְהִתְנַתֵּק? וּכְמוֹ כָּל דָּבָר אַחֵר בָּעוֹלָם – יֵשׁ מִמֶּנּוּ בַּטֶּמְאָה וּכְנֶגְדּוֹ יֵשׁ בַּקְּדֻשָּׁה, יֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּאִסּוּר וּכְנֶגְדּוֹ יֵשׁ בְּהֶתֵּרכן נאמר בחולין (ק"ט ע"ב): כל מה שאסר לנו הבורא – התיר לנו דומה לו: אסר את הדם – התיר את הכבד, אסר דם נדה – התיר דם טוהר, אסר את החזיר – התיר את מח השיבוטא, אסר את הבשר בחלב – התיר את הכחל, אסר אשת איש – התיר גרושה בחיי בעלה ועוד. , כָּךְ גַּם יֶשְׁנָם מַכְשִׁירִים כְּשֵׁרִים הַמְאֻשָּׁרִים עַל יְדֵי וַעֲדוֹת כַּשְׁרוּת מֻסְמָכוֹת הַמְּסִירוֹת אֶת שְׁכְבוֹת הַטֻּמְאָה וּמַגִּישׁוֹת לַלָּקוֹחַ מוּצָר נָקִי לְלֹא חֲשַׁשׁ שְׁרָצִים, אָז לָמָּה לִבְחֹר בְּמִפְלֶגֶת **הָעֲבָרָה**? לָמָּה לֹא לִבְחֹר בְּמִפְלֶגֶת **הַתּוֹרָה**? עַל כָּךְ לֹא תִּהְיֶה תְּשׁוּבָה לְשׁוּם אָדָם בְּיוֹם הַדִּין, מַדּוּעַ הִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמַּכְשִׁירִים הָאֲסוּרִים בְּעוֹד הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֵלּוּ הַמֻּתָּרִים. וְאַשְׁרֵי הַמְדַבֵּר עַל אֹזֶן שׁוֹמַעַת.

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁאֵין הַשֶּׁרֶץ מְטַמֵּא אֶת נוֹגְעוֹ אֶלָּא כְּשֶׁהָיָה בּוֹ שִׁעוּר **כַּעֲדָשָׁה**. וּמִכָּ? ל מָקוֹם, לְמִדּוּנוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל בַּמִּשְׁנָה **שֶׁאֵיבָר שָׁלֵם** מִן הַשֶּׁרֶץ מְטַמֵּא בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין בּוֹ שִׁעוּר כַּעֲדָשָׁהנדה (מ"ג ע"ב) ורמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה (פרק ד' הלכה ג'). . כְּמוֹ כֵן נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁאֵין הַשֶּׁרֶץ מְטַמֵּא אֶת נוֹגְעוֹ אֶלָּא **בְּמוֹתוֹ** בִּלְבַד. וּמִכָּל מָקוֹם, אִם נִתְלַשׁ אֵיבָר שָׁלֵם מִן הַשֶּׁרֶץ הֲרֵי שֶׁאוֹתוֹ אֵיבָר מְטַמֵּא עַל אַף שֶׁהַשֶּׁרֶץ עַצְמוֹ עֲדַיִן חַיחולין (קכ"ה ע"א) ורמב"ם (שם הלכה ד'). והגדרת איבר לענין זה היא שיש בו בשר וגידים ועצמות כדי שיוכל להעלות ארוכה. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר מְקוֹר טֻמְאַת שְׁמוֹנָה שְׁרָצִים עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **רַבִּי מְנַחֵם הַבַּבְלִי** בְּסִפְרוֹ "**טַעֲמֵי מִצְוֹות**"מצוה ע"א. שֶׁשְּׁמוֹנָה שֶׁרָצִים אֵלּוּ הֵם קְשׁוּרִים וַאֲחוּזִים לְמַעְלָה בְּכֹחוֹת הַטֻּמְאָה, וְכָל יְנִיקָתָם הִיא מֵאוֹתָם כֹּחוֹת, וְלָכֵן כָּל הַנּוֹגֵעַ בָּהֶם בְּמוֹתָם מוֹשֵׁךְ עָלָיו מֵאוֹתָם כֹּחוֹת טֻ?מְאָה הַמַּחְלִיאִים אֶת נִשְׁמָתוֹ.

וְעַל אַף שֶׁשְּׁאָר שִׁעוּרֵי הַתּוֹרָה הֵם **בִּכְזַיִת** וְיוֹתֵר, כָּאן לְגַדֶּל זַכּוּת וְטׂהַר הַנִּשְׁמָה שֶׁל הָאָדָם וּלְגַדֶּל הַטֻּמְאָה שֶׁל אוֹתָם שְׁרָצִים, כְּבָר בְּשִׁעוּר קָטָן שֶׁל **כַּעֲדָשָׁה** מִיָּד הֵם מְטַמְּאִים.

מצוה ק"ס: טמאת אכלין ומשקין

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא"ויקרא י"א, ל"ד. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

בְּהֶמְשֵׁךְ לְעִנְיַן טֻמְאַת שְׁמוֹנָה שְׁרָצִים שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, צִוְּתָה הַתּוֹרָה עָלֵינוּ שֶׁנִּנְהַג דִּינֵי טֻמְאָה בְּאֳכָלִין וּבְמַשְׁקִין שֶׁבָּאוּ בְּמַגָּע עִם אוֹתָם שְׁרָצִים הַמְטַמְּאִים, לְבַל נַכְנִיסֵם לַמִּקְדָּשׁ וּלְבַל יֹאכְלוּם אֲנָשִׁים הַמְזֻהָרִים עַל הַטֻּמְאָה וּמְצֻוִּים עַל שְׁמִירַת טָהֳרַת גּוּפָם.

בִּכְלַל הַמִּצְוָה, שֶׁכָּל דָּבָר הַמְיֻחָד לְמַאֲכַל אָדָם כְּגוֹן לֶחֶם וּבָשָׂר וַעֲנָבִים וְזֵיתִים וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הֲרֵי זֶה מְקַבֵּל טֻמְאָה, אֲבָל כָּל שֶׁאֵינוֹ מְיֻחָד לְמַאֲכַל אָדָם כְּגוֹן מִינֵי עֲלִים וַעֲשָׂבִים וְגִזְעֵי עֵצִים וּפְרָחִים שֶׁאֵינָם עוֹמְדִים לַאֲכִילָה אֵינָם מְקַבְּלִים טֻמְאָה, אֶלָּא אִם כֵּן יְחֻדַּם לַאֲכִילַת אָדָם[משנה בעוקצין (פרק ג') ורמב"ם הלכות טומאת אוכלין (פרק א'), ועיין שם כל פרטי הדינים והאופנים. .

מִלְּבַד זֹאת אָמְרָה הַתּוֹרָה שֶׁאֵין הָאוֹכָלִין מְקַבְּלִים טֻמְאָה עַד שֶׁיֻּכְשְׁרוּ לְכָךְ עַל יְדֵי שֶׁיִּבָּלְלוּ תְּחִלָּה בְּאֶחָד מִשִּׁבְעַת הַמַּשְׁקִין הַמַּכְשִׁירִים לְקַבֵּל טֻמְאָה וְהֵם: הַמַּיִם וְהַטַּל וְהַשֶּׁמֶן וְהַיַּיִן וְהֶחָלָב וְהַדָּם וְהַדְּבַשׁ. וְאֵינָם מַכְשִׁירִים עַד שֶׁיִּבָּלְלוּ בָּהֶם בְּרִצּוֹן הַבְּעָלִים. וּמִשֶּׁהֻכְשְׁרוּ אֲפִלּוּ אִם נִתְנַגְּבוּ הֲרֵי הֵם רְאוּיִים לְקַבֵּל טֻמְאָהכפי שכתוב (ויקרא י"א, ל"ח) "וכי יותן מים על זרע". והובא במכשירין (פרק ו') ובבכורות (ז' ע"ב). ומה שצריך שיותנו המשקין מרצון הבעלים כן למדו חכמי התלמוד בבבא מציעא (כ"ב ע"ב) מהפסוקים. .

כְּמוֹ כֵן אֵין הָאוֹכָלִין הַבָּאִים מִן הַצּוֹמֵחַ מְקַבְּלִים טֻמְאָה עַד שֶׁיֵּעָקְרוּ לְגַמְרֵי מִן הַקַּרְקַע, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהֵם מְחֻבָּרִים וַאֲפִלּוּ בִּמְעָט הַמְחַיֶּה אוֹתָם אֵינָם מְקַבְּלִים טֻמְאָהעוקצין (פרק ב') ורמב"ם (שם פרק ב'). . וְכֵן אֵין הָאוֹכָלִין הַבָּאִים מִן הַחַי מְקַבְּלִים טֻמְאָה עַד שֶׁיָּמוּתוּ, אֲבָל בְּחַיֵּי חַיּוּתָם נִשְׁאָרִים בְּטָהֳרָתָם[עוקצין (פרק ג') וחולין (קי"ח) ורמב"ם (שם). ועיין שם מה דינו של בעל חי שנגע בשרץ בעת פירכוסו למות. .

עוֹד לִמְּדוּנוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁאֲפִלּוּ **כָּל שֶׁהוּא** שֶׁל אוֹכָלִין אוֹ מַשְׁקִין שֶׁנָּגַע בָּהֶם שֶׁרֶץ הֲרֵי הֵם טְמֵאִים, שֶׁנֶּאֱמַר "**מִכָּל** הָאֹכֶל... **וְכָל** מַשְׁקֶה...". אוּלָם אוֹכָלִין טְמֵאִים אֵינָם מְטַמְּאִים אוֹכָלִין אֲחֵרִים עַד שֶׁיִּהְיוּ הָאוֹכָלִין הַטְּמֵאִים בְּשִׁעוּר שֶׁל **כַּבֵּיצָה**. וְאִלּוּ הַמַּשְׁקִין מְטַמְּאִים אֲפִלּוּ בְּכָל שֶׁהוּאכן נאמר בתורת כהנים, והובא ביומא (פ') וברמב"ם הלכות טומאת אוכלין (פרק ד'). .

כֵּיוָן שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין הַשְׁלָכוֹת מַעֲשִׂיּוֹת לְדִינִים אֵלּוּ, אוּלָם לְכְשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ יָשׁוּבוּ דִּינִים אֵלּוּ לְתָקְפָּם עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל.

רָמַז הַכָּתוּב – כָּשֵׁר אֲבָל מַסְרִיחַ

תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל הוֹרָתָנוּ מָהֵם סוּגֵי הַמַּאֲכָלִים הַמֻּתָּרִים וּמֵהֶם הָאֲסוּרִים, הָחֵל מֵהַחַיּוֹת הַטְּהוֹרוֹת וְהַטְּמֵאוֹת, דֶּרֶךְ אַפְנֵי הַשְׁחִיטָה וְהַכְשָׁרָתָן, דִּינֵי עֶרְלַת הַפֵּרוֹת וְעִשּׂוּרָן, וְעוֹד פְּרָטֵי דִּינִים רַבִּים. אַךְ כָּאן נִתְחַדֵּשׁ לָנוּ שֶׁלֹּא כָּל מַאֲכָל **כָּשֵׁר** – הוּא גַּם **טָהוֹר**. יִתְכֵּן שֶׁמַּאֲכָל פְּלוֹנִי הוּא כָּשֵׁר, אַךְ מִנְּסִבּוֹת כְּאֵלּוּ וַאֲחֵרוֹת עָלֵינוּ לְהִמָּנַע מִלְּאָכְלוֹ, כִּי לֹא כָּל מַה שֶׁכָּשֵׁר וּמֻתָּר הוּא גַּם כְּדַאי וְרָצוּי לֶאֱכֹל.

כְּךָ לְדֻגְמָא הִזְהִירָנוּ הֶחָכָם בָּאָדָם "**אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו**"משלי כ"ג, ו'. . מַאֲכָל שֶׁנִּתָּן לְךָ מִתּוֹךְ **צָרוּת עַיִן** וְלֹא בְּלֵב שָׁלֵם הִזְהִיר מִמֶּנּוּ, שֶׁסֵּם הַמָּוֶת נָתוּן בְּתוֹכוֹ, בִּהְיוֹת שֶׁבְּעֵת שֶׁנּוֹתֵן אָדָם דָּבָר לַחֲבֵרוֹ חֵלֶק מִנַּפְשׁ הַנּוֹתֵן עוֹבֵר יַחַד עִם הַדָּבָר, וְאִם נָתָנוֹ מֵרְצוֹנוֹ הַטּוֹב וּבְכָל לִבּוֹ – הֲרֵי שֶׁחֵלֶק טוֹב עָבַר בּוֹ, אֲבָל אִם נְתָנוֹ מִתּוֹךְ צָרוּת עַיִן וּכְעָסִים – הֲרֵי שֶׁחֵלֶק רַע עָבַר בּוֹ, וְסַכָּנָה גְּדוֹלָה הִיא לְמִי שֶׁיֹּאכְלֶנּוּוראה עוד בספר "טוב עין" להגה"צ רבי יאשיהו פינטו שליט"א מה שכתב בענין זה ותתנה. .

בְּרוּסְיָה הַקּוֹמוֹנִיסְטִית עֶרְכּוֹ **מֶחְקָר אַכְזָרִי** שֶׁמַּטָּרָתוֹ הָיְתָה לְבָרֵר עַד כַּמָּה גְּדוֹלָה הִיא הַשְׁפָּעַת **הָעַיִן** עַל דְּבַר מַאֲכָל: לָקְחוּ אְסִיר שֶׁנִּדּוֹן לְמָוֶת, וְהִרְעִיבוּהוּ שִׁלְשָׁה יָמִים לְלֹא אֲכִילָה וּלְלֹא שְׁתִיָּה כְּלָל. לְאַחַר מִכֵּן אֲזָקוּהוּ בַּאֲזִקִּים וְהִנִּיחוּ בְּפָנָיו לְמֶשֶׁךְ מִסְפַּר שָׁעוֹת כִּכַּר לֶחֶם טָרִיָּה וּמַדִּיפַת נִיחוֹחַ טוֹב וְעָרֵב. לְסִיּוּם, לָקְחוּ אֶת אוֹתָהּ הַכִּכָּר וְהֶאֱכִילוּהָ לְכֶלֶב – **וְהַכֶּלֶב מֵת**... מַה שֶּׁמַּרְאֶה לָנוּ בְּחוּשׁ אֶת דִּבְרֵי הֶחָכָם בָּאָדָם "אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן". בְּנוֹסָף עַל כָּךְ הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאֵין לֶאֱכֹל **מִסְעוּדָה שֶׁאֵינָהּ מַסְפֶּקֶת לִבְעָלֶיהָ**, שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר אֲבַק גֶּזֶל וְזֶהוּ מֵהַדְּבָרִים שֶׁיִּהְיֶה קָשֶׁה לְאָדָם לְתַקְּנָםראה רמב"ם הלכות תשובה (פרק ד' הלכה ד'). . לָכֵן אִם לֹא בָּרוּר לְךָ שֶׁיֵּשׁ לַשֵּׁנִי דַּי וְהוֹתֵר מִמַּאֲכָלוֹ אַל תְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ עַל אַף שֶׁהוּא מַפְצִיר בְּךָ. וּמַעֲשֶׂה הָיָה בַּגָּאוֹן **רַבִּי זַלְמָן מְוִוילְנְאזְ'ין** זַצַ"ל שֶׁכִּבֵּד מֵאִיזֶה אָדָם בְּדָבָר מַאֲכָל מְסֻיָּם, וְסֵרֵב לֶאֱכֹל בְּאָמְרוֹ שֶׁהָרוֹפֵא הִזְהִירוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אֶת אוֹתוֹ מַאֲכָל. לְאַחַר מִכֵּן שְׁאָלוּהוּ מְקֹרָבָיו מִמָּתַי נֶאֱסַר עַל רַבֵּנוּ לֶאֱכֹל מַאֲכָל זֶה? הֲרֵי לֹא שָׁמַעְנוּ עַל כָּךְ? וֶהֱשִׁיבָם הַגָּאוֹן שֶׁהֲלֹא רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל הָיָה רוֹפֵא גָּדוֹל, וְהוּא הִזְהִיר בְּסִפְרָיו שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִסְעוּדָה שֶׁאֵינָהּ מַסְפֶּקֶת לִבְעָלֶיהָ, וּבִהְיוֹת שֶׁהָיָה נָכָר שֶׁאוֹתוֹ אָדָם שֶׁכִּבְּדוֹ לֹא הָיָה לוֹ דַּי מִמַּאֲכָלוֹ וְכִבְּדוֹ רַק מֵחֶסֶר נְעִימוּת, לָכֵן אָמַר אֶת הָאֱמֶת שֶׁהָרוֹפֵא הִזְהִירוּ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ...כן הובא ספר "אמרות חכמה" (עמוד רמ"ה).

כְּמוֹ כֵן יֶשְׁנָם מַאֲכָלִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְהֵאָכֵל מִצַּד עַצְמָם, שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם **תּוֹעֶלֶת** אוֹ **טוֹבָה** לְאָדָם. כָּךְ הָיָה מַעֲשֶׂה עִם **הַסְּטַיְיפְּלֶר הַקָּדוֹשׁ** זַצַ"ל שֶׁאַחַת מִנְּכִדּוֹתָיו נִגְּשָׁה אֵלָיו וּבְיָדָהּ גּוּמִי לְעִיסָה, וְשָׁאֲלָה הַאִם זֶה כָּשֵׁר. הִסְתַּכֵּל עָלֶיהָ הָרַב וְשָׁאַל בִּתְמִיהָה: "**וְכִי כָּל מַה**

שֶׁכָּשֵׁר זֶה אוֹמֵר שֶׁצָּרִיךְ לֶאֱכֹל?! וְכִי מַה תּוֹעֶלֶת יֵשׁ בְּדָבָר זֶה שֶׁצָּרִיךְ לְאָכְלוֹ?! וְאָמְנָם לֹא בָּאנוּ כָּאן לְהוֹרוֹת הוֹרָאָה לְמַעֲשֶׂה בְּעִנְיָן זֶהשכן הדבר תלוי מיהו השואל ומה מטרתו, שפעמים שהדבר נצרך למניעת ריח הפה או להרגעה או מנסיבות אחרות שאין המקום לפרטן. , רַק הַמֶּסֶר הוּא בָּרוּר שֶׁלֹּא כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ צָרִיךְ לֶאֱכֹל, וְלֹא כָּל מַה שֶּׁכָּשֵׁר צָרִיךְ לְהַכְנִיס לְפֶה.

הָאֲכִילָה הִיא כְּמוֹ מִלּוּי דֶּלֶק לְרֶכֶב. אַף אֶחָד לֹא הוֹלֵךְ לְתַחֲנַת הַדֶּלֶק בְּתוֹר תַּחְבִּיב, וּבֶטַח שֶׁאַף אָדָם לֹא יִשְׂרֹף סְתָם דֶּלֶק בְּרִכְבּוֹ כְּדֵי לְמַלְּאוֹתוֹ שׁוּב. כָּךְ אָמוּר לִהְיוֹת הַדִּבָּר גַּם בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה, הָאֲכִילָה נוֹעֲדָה לְחַזֵּק אֶת גּוּפֵנוּ וּלְאַפְשֵׁר אֶת קִיּוּמוֹ, אַךְ אָנוּ הָפַכְנוּ זֹאת לְאֶחָד מִי"ג הָעִקָּרִים... הַשֶּׂפַע הַגָּדוֹל שֶׁפִּקַּד אֶת הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים הִכְנִיס אֶת עוֹלָמֵנוּ לְסִחְרוּר בִּלְתִּי נִשְׁלָט, בְּנֵי אָדָם רָצִים וְרוֹדְפִים אַחַר הַמַּאֲכָלִים כְּאִלּוּ זוֹהִי כָּל מַטָּרַת בִּיאָתָם לָעוֹלָם וּבְלִי לֶאֱכֹל אֲרוּחָה "מְפַנֶּקֶת" הֲרֵי שֶׁאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה מְבֻזְבָּז בְּעֵינֵיהֶם. חוּצוֹת הָעִיר מְלֵאוֹת בְּמִגְוָן מִסְעָדוֹת וּמַאֲפִיּוֹת, רִשְׁתוֹת הַמָּזוֹן הָפְכוּ לְמַעֲצְמוֹת עַל וּמִסְפַּר הַהַצָּעוֹת וְהָאֶפְשָׁרֻיּוֹת הָפַךְ לְאַסְטְרוֹנוֹמִי.

אִם עַד לִפְנֵי כַּמָּה שָׁנִים יָדַעְנוּ שֵׁשׁ אַרְטִיק קָרֵחַ, שׁוֹקוֹ וָנִיל, וְעוֹד שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה סוּגִים שֶׁל הָעֶשְׂרִים – אָז הַיּוֹם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת "שְׁעוּרֵי בַּיִת" לִפְנֵי שֶׁנִּכָּנָסִים לַמַּכֹּלֶת כְּדֵי לֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מֵהַמִּבְחָר... כָּךְ גַּם יָדַעְנוּ בִּילְדוּתֵנוּ שֶׁכְּבַר לֶחֶם זֶה שָׁחֹר אוֹ לָבָן, שָׁלֵם אוֹ פָּרוּס, וְלַמְּפֻנָּקִים יֵשׁ לַחְמָנִיָּה – וְאִלּוּ הַיּוֹם מִדְּפֵי הַלְּחָמִים וְהַחֲלוֹת תּוֹפְסִים מַחְלָקָה שְׁלֵמָה – לֶחֶם חַי וְלֶחֶם מַת, לֶחֶם קַל וְלֶחֶם כָּבֵד, עִם צִמּוּקִים וְעִם אֱגוֹזִים וְעִם כָּל שִׁבְעַת הַמִּינִים, מֵרוֹב לַחְמֵי בְּרִיאוּת כְּבָר נַעֲשִׂים אֲנָשִׁים לְחוֹלִים! אָז בָּרוּךְ ה' עַל הַשֶּׂפַע, וִיהִי רָצוֹן שֶׁלֹּא יֶחְסַר, אֲבָל מַה הֵבִיא עִמּוֹ הַשֶּׂפַע הַגָּדוֹל הַזֶּה? חוּשׁ הַטַּעַם קָהָה לַחֲלוּטִין, רוֹפְאֵי הַשִּׁנַּיִם מִתְעַשְּׁרִים וּמְכוֹנֵי הַהַרְזָיָה גַּם כֵּן מְכַכְּבִים, מַחֲלוֹת קָשׁוֹת וְתוֹפְעוֹת לְוַאי לָרוֹב, וּלְפֶתַע הַדָּבָר שֶׁאָמוּר לְהַאֲרִיךְ אֶת תּוֹחֶלֶת חַיֵּינוּ הוֹפֵךְ לְאוֹיֵב מְסֻכָּן וְאַכְזָרִי.

עַל כָּךְ יָעֲצוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ: "**סְעוּדָה שֶׁהֲנָאָתְךָ מִמֶּנָּה – מְשֹׁךְ יָדְךָ הֵימֶנָּה**"אימרת רבי חייא בגיטין (ע' ע"א). . דַּע לִשְׁלֹט עַל אֲכִילָתְךָ וּלְנַוֵּט אֶת סְעוּדוֹת?תֶּיךְשכן חשיבות גדולה יחסו חכמינו ז"ל לפת השחרית (בבא מציעא ק"ז ע"ב), ונזק רב לשוכב לישון מתוך אכילה, ועוד עצות רבות השזורות לנו לאורך התלמוד ומפרשיו. , אֶכֹל אֶת הַטּוֹב וְלָאוּ דַּוְקָא אֶת הָעֲרֵבשכן על פי רוב הערב אינו טוב, והטוב אינו ערב, לכן לעולם יבחר אדם בטוב, ואם הוא גם ערב – לא הפסיד. , בַּקֵּשׁ לְהַשְׁקִיט אֶת רַעֲבוֹנְךָ וְלֹא לְמַלְּאוֹת אֶת כְּרֵסְךָשקשה אכילה גסה לגוף כמו סם המות, והיא עיקר לכל החולאים בכך שממלא בטנו באכילה גסה ואפילו מהמאכלים הטובים (רמב"ם הלכות דעות פרק ד'). , חַפֵּשׂ לְהַדֵּר בִּבְרָכוֹתֶיךָ וְלֹא בְּטַעַם מַאֲכָלֶיךָ, וּזְכֹר שֶׁלֹּא כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ צָרִיךְ לֶאֱכֹל, אֶלָּא כְּשֶׁצָּרִיךְ לֶאֱכֹל אוֹכְלִים מַה שֶּׁיֵּשׁ.

עוֹד הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מַאֲכָלִים שֶׁשָּׁהוּ תַּחַת הַמִּטָּה בְּעֵת שֶׁיָּשְׁנוּ עָלֶיהָראה הליכות עולם (חלק ז' עמוד ר"ט) מענין זה ובאילו אופנים ניתן להקל. , וְלֹא שׁוּם וּבָצָל וּבֵיצָה שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶם לַיְלָה בְּהֶיוֹתָם קְלוּפִיםנדה (י"ז ע"ב). וראה בהליכות עולם (שם עמוד רי"ד) מענין זה. , וְלֹא מַאֲכָלִים הַגּוֹרְמִים לְשִׁכְחָהעיין ביביע אומר (חלק ב' סימן ח') ובפסקי תשובות (חלק ב' סימן ק"ע) מה שהביאו באורך בזה. , וְלֹא מַאֲכָלִים שֶׁהֶכְנְסוּ לְבֵית הַכִּסֵּאראה כף החיים סופר (סימן ד' ס"ק כ') ושו"ת תשובות והנהגות (חלק א' סימן ד') אם דבר זה אסור מהדין או בתורת חומרה. , שֶׁכָּל אֵלּוּ קָשִׁים לְגַשֵּׁם וּלְקַלְקֵל אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְהַנִּזְהָר בָּהֶם מְזַכֵּךְ וּמְטַהֵר אֶת גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ לִהְיוֹת רָאוּי לְקַבֵּל אֶת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה וּמִצְוֹותֶיהָועוד עיין באורך מענינים אלו בספר "שמירת הגוף והנפש" וספר "הזכרון". .

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד מְבֹאָר שֶׁחֲכָמֵינוּ זִ"ל תִּקְּנוּ תַּקָּנָה שֶׁכָּל הָאוֹכֵל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו רְטִיבוּת שֶׁל אֶחָד מִשִּׁבְעָת הַמַּשְׁקִין הַמְטַמְּאִים הֲרֵי זֶה צָרִיךְ לִטּוֹל אֶת יָדָיו כְּדִינֵי נְטִילַת יָדַיִם לַסְּעוּדָהכן מבואר בפסחים (קט"ו ע"א) ובראשונים שם. . וְנֶחְלְקוּ הַפּוֹסְקִים לְגַבֵּי יָמֵינוּ שֶׁלֹּא נוֹהֲגִים לְמַעֲשֶׂה בְּדִינֵי טֻמְאָה וְטָהֳרָה הַאִם בְּכָל זֹאת יֵשׁ לְבָרֵךְ עַל נְטִילָה זוֹ אוֹ לֹא?

וְלַהֲלָכָה פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁיֵּשׁ לִטּוֹל בְּלֹא בְּרָכָה, וְכֵן הַכְּרָעַת הָאַחֲרוֹנִים לְמַעֲשֶׂהשכן על אף שלדעת רוב הראשונים גם כיום יש ליטול נטילה זו בברכה, כן כתבו רש"י והרמב"ם ותלמידי רבינו יונה והרא"ש ועוד, מכל מקום בהיות שדעת התוספות בפסחים (קט"ו ע"ב) שכיום שלא נוהגים בדיני טומאה וטהרה אין בכלל חיוב בנטילה זו, וכן כתבו כמה ראשונים שיש ליטול בלא ברכה, מהם רבינו ירוחם והמהר"ם וכן הובא בהגה"מ, לכן הכריע בשלחן ערוך (אורח חיים סימן קנ"ח סעיף ד') שלא לברך מספק ברכות להקל, וכן הכרעת האחרונים למעשה. וְכֵן עִקָּר.

כְּמוֹ כֵּן נֶחְלְקוּ הַפּוֹסְקִים הַאִם חִיּוּב נְטִילָה זוֹ הוּא דַּוְקָא בְּשִׁעוּר כַּזַּיִת אוֹ אֲפִלּוּ בְּפָחוֹתלדעת הרשב"ץ (מאמר חמץ דף ל"ה) אין חיוב נטילה זו אלא בכזית, וכן כתבו האחרונים להוכיח בדעת הרמב"ם. אולם מהרא"ש (פסחים קי"א ע"א) והטור (סימן תע"ג) מוכח שאף בפחות מכזית חייב בנטילה. , וְהַאִם הַחִיּוּב הוּא אֲפִלּוּ בְּאֹפֶן שֶׁאֵין יָדָיו נוֹגְעוֹת בִּרְטִיבוּת הַמַּאֲכָל (כְּגוֹן שֶׁאוֹכֵל עַל יְדֵי מַזְלֵג) אוֹ לֹאכן כתבו בשיירי כנסת הגדולה (סימן קנ"ח) ובכף החיים (שם) שאף שאינו נוגע ברטיבות בכל זאת חייב בנטילה שמא יגע במשקין, ויש אומרים שלא גזרו בכהאי

גוונא. , וְהַאִם הַחִיּוּב הוּא גַּם כְּשֶׁהַמַּשְׁקִין הֵם מְבֻשָּׁלִים אוֹ לֹאכן כתב להקל במהרימ"ט ובשיירי כנסת הגדולה (שם), אולם מהר"י צמח בהגהותיו לשו"ע כתב להצריך נטילה, וכ"כ בשו"ת בית דוד (סימן ס"ז). . וּלְמַעֲשֶׂה יֵשׁ לְטוֹל גַּם בָּאֳפָנִים הַנַּ"ל, אֶלָּא אִם כֵּן בְּהִצְטָרֵף שְׁלוֹשֶׁת הָאֳפָנִים יַחַד שֶׁאֵין צָרִיךְ לְטוֹל יָדָיו לְכָךְעיין שו"ת יביע אומר (ח"ט סימן ק"ח) וספר הליכות עולם (ח"א עמוד של"א) שכתב כן. ובילקוט יוסף (סימן קנ"ח סעיף ח') כתב שמעיקר הדין ניתן להקל אף בהצטרף שני אופנים בלבד, והבוחר יבחר. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן טֻמְאַת הָאֳכָלִין עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב רַבִּי מֹשֶׁה קוּרְדּוֹבֵּירוֹ זִיע"א שֶׁהַטֻּמְאָה הִיא כֹּחַ הַנֶּאֱצָל מִן הַיֵּצֶר הָרַע וְעִקַּר פְּעֻלָּתָהּ הִיא לְהַחְלִישׁ אֶת כֹּחַ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּאָדָם. וְלָכֵן נִקְרֵאת טֻמְאָה מִלְּשׁוֹן "אֹטֶם" שֶׁאוֹטֶמֶת אֶת שִׂכְלוֹ שֶׁל הָאָדָם מִלְּהַשְׂכִּיל וּמִלְּהָבִין בַּעֲבוֹדַת קוֹנוֹ. וּמִטַּעַם זֶה יֶשְׁנָה יְרִידָה בְּחַדּוּת וּבְזַכּוּת שִׂכְלָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ בִּהְיוֹת שֶׁהַטֻּהֳרָה חֲסֵרָה בְּיָמֵינוּ וְהַטֻּמְאָה הוֹלֶכֶת וְגוֹבֶרֶת בֵּינוֹתֵינוּ מִיּוֹם לְיוֹם.

וְלָכֵן שְׁלִיטַת הַטֻּמְאָה הִיא דַּוְקָא עַל הָאוֹכְלִין וְהַמַּשְׁקִין שֶׁהֵם הַשָּׁפַע הַנִּשְׁפָּע בָּעוֹלָם וַאֲלֵיהֶם נִמְשָׁכִים הַחִיצוֹנִים בְּיוֹתֵר. וּמִטַּעַם זֶה גַּם כֵּן נִדְבָּקֶת הַטֻּמְאָה בָּהֶם רַק לְאַחַר שֶׁהֻכְשְׁרוּ לְקַבֵּל טֻמְאָה עַל יְדֵי אֶחָד מִשִּׁבְעַת הַמַּשְׁקִין שֶׁהֵם גַּם כֵּן מִינֵי שֶׁפַע שֶׁהַחִיצוֹנִים רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם בְּיוֹתֵרוראה לרבי אברהם טובייאנה זצ"ל בספרו אשל אברהם (מצוה צ"ח) שלכן דווקא אותם שבעה משקין הם משקין חשובים המורים על השפע היורד ממרום ואליו נדבקים החיצונים ביותר. כַּיָּדוּעַ מֵעִנְיַן הַמַּשְׁקִין הַמְגֻלִּים שֶׁהַטֻּמְאָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם‌ראה שלחן ערוך יורה דעה (סימן קט"ז) ובפוסקים שם. .

מצוה קס"א: טמאת נבלה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הִיא לָכֶם לְאָכְלָה הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד הָעָרֶב"ויקרא י"א, ל"ט. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת הַתּוֹרָה הִיא שֶׁכָּל בְּהֵמָה אוֹ חַיָּה מִן הַטְּהוֹרוֹת אוֹ מִן הַטְּמֵאוֹת שֶׁמֵּתָה הֲרֵי הִיא מְטַמְּאָה אָדָם אוֹ כֵּלִים בְּמַגָּע עִמָּהּ, וּכְלֵי חֶרֶס נִטְמָאִים מִמָּנָּה כְּבָר בְּהִכָּנְסָהּ תּוֹךְ חֲלַל הַכְּלִי אַף מִבְּלִי לָגַעַת בָּהּ כְּלָל. וְהַנּוֹשְׂאָהּ נִטְמָאִים אַף בְּגָדָיו שֶׁהָיָה לָבוּשׁ בָּהֶם בְּעֵת

שֶׁנִּשְׁאֲהכן מפורש בכתובים הנ"ל ובמשנה במסכת כלים (פרק א' משנה ב') וברמב"ם הלכות שאר אבות הטומאות (פרק א'). .

וְדִין טֻמְאַת נְבֵלָה הוּא בֵּין שֶׁמֵּתָה מִיתַת עַצְמָהּ, וּבֵין שֶׁנִּתְנַבְּלָה מֵחֲמַת שֶׁנִּשְׁחֲטָה שֶׁלֹּא כַּדִּין. אֲבָל אִם נִשְׁחֲטָה כַּדָּת וְכַדִּין אֲזַי בִּטְהוֹרוֹת הֲרֵי הִיא טְהוֹרָה וְאֵינָהּ מְטַמְּאָהואפילו היתה טריפה ואסורה באכילה, כל שנשחטה כדין הרי היא טהורה מלטמא. חולין (ע"ב ע"ב) ורמב"ם (שם). , וּבַטֻּמְאוֹת בְּכָל זֹאת נֶחְשֶׁבֶת נְבֵלָה וּמְטַמְּאָהחולין (שם) ורמב"ם (שם סעיפים ב' – ג'). . לְמִדּוּנוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁאֵין הַנִּבְלָה מְטַמְּאָה אֶלָּא בְּשִׁעוּר שֶׁל **כַּזַּיִת** לְכָל הַפָּחוֹת. וְדַוְקָא בְּשָׂרָה וְחֶלְבָּהּ הֵם הַמִּצְטָרְפִים לְכַזַּיִת לְטַמֵּא, אֲבָל עַצְמוֹתֶיהָ וְקַרְנֶיהָ וּטְלָפֶיהָ אֵינָם מִצְטָרְפִים לְשִׁעוּר כַּזַּיִת לְטַמֵּא, וְרַק בִּהְיוֹתָם מְחֻבָּרִים לְכַזַּיִת מִבְּשָׂרָהּ הֲרֵי הֵם מְטַמְּאִים בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂאתורת כהנים (סוף פרשת שמיני) וחולין (קי"ז ע"ב) ורמב"ם (שם פרק א'). .

וּמִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדְנוּ שֶׁאַף נִבְלַת עוֹף טָהוֹר מְטַמְּאָה, אַךְ לֹא בְּמַגָּע אוֹ בְּמַשָּׂא אֶלָּא רַק בְּעֵת הֱיוֹת כַּזַּיִת מִמֶּנָּה **בְּבֵית הַבְּלִיעָה** בִּלְבַד. וּכְמוֹ יֶתֶר דִּינֵי הַטֻּמְאָה הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל גַּם דִּינִים אֵלּוּ אֵינָם מַעֲשִׂיִּים בְּיָמֵינוּ, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְבִנְיַן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

רָמַז הַכָּתוּב – הַיִּלּוֹדִים לָמוּת

הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הֵחֵלָּה טֻמְאָה חֲמוּרָה עַל כָּל בְּהֵמָה וְחַיָּה שֶׁמֵּתָה בְּצוּרָה כָּל שֶׁהִיא, אֶלָּא אִם כֵּן מֻתֶּרֶת בְּאֲכִילָה עַל פִּי כָּל דִּין. וְדָבָר זֶה אָמוּר לְעוֹרֵר אֶת כֻּלָּנוּ עַד כַּמָּה עָלֵינוּ לְנַצֵּל אֶת חַיֵּינוּ עֲלֵי אֲדָמוֹת לַתּוֹעֶלֶת הָרְצוּיָה בְּטֶרֶם נָשִׁיב אֶת נִשְׁמָתֵנוּ לְבוֹרְאֵנוּ וְנַעֲמֹד לַדִּין לִפְנֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה. כִּי אֵין שַׁלִּיט בָּרוּחַ לִכְלֹא אֶת הָרוּחַ וְאֵין שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶתקהלת ח', ח'. , וְאֵין אָדָם הַיּוֹדֵעַ אֶת יוֹמוֹ בּוֹ יִדְרֹשׁ לִיתֵן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן עַל כָּל מִפְעָלָיו. וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם עוֹד חַי בְּיִכָלְתּוֹ לְהוֹסִיף וְלִצְבֹּר זְכֻיּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֲבָל מִשֶּׁמֵּת אָדָם נֶאֱמַר בּוֹ "**בַּמֵּתִים חָפְשִׁי**"תהלים פ"ח, ו'. וּפֵרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל חָפְשִׁי מִן הַמִּצְווֹתאימרת רבי יוחנן בשבת (ל' ע"א). – שֶׁכְּבָר אֵין עָלָיו אֶת חוֹבַת הָעֲשִׂיָּה, וּמִמֵּילָא לֹא יוּכַל יוֹתֵר לְרַכֵּשׁ מִצְווֹת לְעוֹלָם שֶׁכָּלוֹ אָרוּךְ. אָדָם שֶׁחַי אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה מִבְּלִי תַּכְלִית שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא הֲרֵי זֶה רֵיק מִכָּל תֹּכֶן. אֵין לוֹ שׁוּם יְעוּד וּשְׁאִיפָה שֶׁל מַמָּשׁ, אֵין עֵרֶךְ אֲמִתִּי לְחַיָּיו וְלִזְמַנּוֹ. כִּי כָּל מַה שֶּׁיִּשְׁאַף וְיבַקֵּשׁ אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה – אֵינוֹ מַצְדִּיק אֶת הָעֲמָל וְהַיְגִיעָה בַּעֲבוּרוֹ. כָּךְ **הִמְשִׁילוּ** חֲזַ"ל אֶת הַדָּבָר בְּשׁוּעָל אֶחָד שֶׁעָבַר לְיַד כֶּרֶם עֲנָבִים, וְנִתְאַוָּה לֶאֱכֹל מֵהָאֶשְׁכּוֹלוֹת הָעֲסִיסִיִּים שֶׁבּוֹ. סוֹבֵב סָבִיב הַכֶּרֶם לְחַפֵּשׂ כֵּיצַד לְהִכָּנֵס, וְלֹא מָצָא אֶלָּא פִּרְצָה קְטַנָּה שֶׁדַּרְכָּהּ לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲבֹר. מָה עָשָׂה? יָשַׁב לְיַד הַפִּרְצָה בְּצוֹם עַד שֶׁלְּאַחַר כַּמָּה יָמִים כָּחַשׁ גּוּפוֹ וְהִצְלִיחַ לְהִשְׁתַּחֵל דֶּרֶךְ הַפִּרְצָה. מִיָּד הֵחֵל לֶאֱכֹל לְרִווֹת וּלְהִתְבַּסֵּם בַּעֲנָבִים, עַד שֶׁמִּלֵּא אֶת כָּל תַּאֲוָתוֹ. לְפֶתַע

נִזְכָּר שֶׁעוֹד מְעַט יִגִּיעַ בַּעַל הַכֶּרֶם וְלָכֵן עָלָיו לַחֲמֹק וְלָצֵאת בִּמְהֵרָה, אַךְ אֲבוֹי: מְיַדְּעֵנוּ שָׁמַן מֵרוֹב אֲכִילָתוֹ וְגוּפוֹ לֹא עָבַר דֶּרֶךְ הַפְּרִצָה. מָה עָשָׂה? הִמְתִּין שׁוּב עַד שֶׁכָּחַשׁ גּוּפוֹ כְּבַתְּחִלָּה, וּבָרַח מַהֵר מֵהַמָּקוֹם כָּל עוֹד נַפְשׁוֹ בּוֹ. הִסְתּוֹבֵב הַשּׁוּעָל אֶל הַכֶּרֶם וְאָמַר: כֶּרֶם כֶּרֶם, אָמְנָם יָפָה וּמוֹשֵׁךְ אַתָּה, אֲבָל מַה תּוֹעֶלֶת יֵשׁ בְּךָ? **רָעֵב נִכְנַסְתִּי וְרָעֵב יָצָאתִי**מדרש רבה קהלת (פרשה ה'). .

וְהַמֶּסֶר בָּרוּר לְכָל שׁוֹאֵל: אִם תְּחַפֵּשׂ לֵיהָנוֹת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַזֶּה – דַּע כִּי רָעֵב נִכְנַסְתָּ וְרָעֵב?ב תֵּצֵא, וְהֵיטִיבוּ חֲז"ל לְהַגְדִּיר זֹאת בִּלְשׁוֹנָם: "אֵין אָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ"מדרש רבה קהלת (פרשה ג'). . וּכְפִי שֶׁרוֹאִים אָנוּ בְּחוּשׁ שֶׁאֶת כָּל עָמְלוֹ וִיגִיעוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא מוֹצִיא וּמְפַזֵּר לְעֻמַּת זְקֻנוּתוֹ לְמַעַן הַמְּנוּחָה וְהַבְּרִיאוּת עָלֶיהָ וּתֵת בְּצַעֲירוּתוֹ, נִמְצָא שֶׁכְּמוֹ אוֹתוֹ שׁוּעָל מְסֻכָּן כָּךְ גַּם מְבַקְּשֵׁי הָעוֹלָם הַזֶּה לְעוֹלָם לֹא יֵצְאוּ שְׂבֵעִים מֵהָעוֹלָם הַזֶּהולכן מצינו בפטירת הצדיקים את המושג "זקן ושבע ימים", שהללו יצאו באמת שבעים מהעולם הזה עם מטען של זכויות ומעשים טובים. . הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּבְחִינַת **צִמְצוּם**, וְהַנְּשָׁמָה הַטְּהוֹרָה הִיא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם מֻשָּׂג שֶׁל צִמְצוּם, וְלָכֵן לְעוֹלָם הִיא לֹא תִּסָּפֵק מִמֶּנּוּ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם הָיָה הַשּׁוּעָל חָכָם בֶּאֱמֶת אֲזַי מֵרֹב שִׂנְכְנַס לַכֶּרֶם הָיָה דּוֹאֵג לְהוֹצִיא לְעַצְמוֹ צֵידָה **לַבַּחוּץ**, שָׁם הָיָה מִתְרַפֵּק וְנֶהֱנֶה מִיגִיעַ כַּפָּיו בֶּאֱמֶת. וְכָמוֹהוּ גַּם הָאָדָם אִם יֵדַע לְנַצֵּל אֶת יָמָיו עָלֵי חֵלֶד לְסַגֵּל לְעַצְמוֹ זְכֻיּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא זֶהוּ הָאָדָם הַשָּׂלֵם וְהַמְאֻשָּׁר בְּיוֹתֵר עָלָיו נֶאֱמַר "יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ – אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לְךָ לָעוֹלָם הַבָּא"תהלים (קכ"ח, ב') וברכות (ח' ע"א). .

בְּתִפְלַּת יוֹם הַכִּפּוּרִים (נוסח אשכנז) נֶאֱמַר "אָדָם יְסוֹדוֹ מֵעָפָר, וְסוֹפוֹ לֶעָפָר, וּבְנַפְשׁוֹ יָבִיא לַחְמוֹ", וְתָמֵהַּ עַל כָּךְ הַגה"ק **רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר** זַצ"ל שֶׁלִּכְאוֹרָה סֵדֶר הַדְּבָרִים אֵינוֹ נָכוֹן, שֶׁכֵּן "וּבְנַפְשׁוֹ יָבִיא לַחְמוֹ" הָיָה צָרִיךְ לָבוֹא לִפְנֵי "וְסוֹפוֹ לֶעָפָר"?! וּבֵאֵר שֶׁכַּוָּנַת הַדְּבָרִים "וּבְנַפְשׁוֹ יָבִיא לַחְמוֹ" לַלֶּחֶם הָאֱמִתִּי שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, כִּי הָאָדָם הֶחָכָם וְהַשָּׂלֵם זוֹכֵר שֶׁיָּבוֹא הַיּוֹם וְיַעֲזֹב אֶת הַכֹּל פֹּה לְמַטָּה וְיַעֲלֶה רַק עִם תּוֹרָה וּמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. כְּעֵין זֶה מְסֻפָּר עַל הָרה"ק **רַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֶל מִקּאצְק** זיע"א שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו אֶחָד מֵחֲסִידָיו וְנוֹעַץ עִמּוֹ אִם כְּדַאי לוֹ לְרַכֵּשׁ חֶלְקַת קַרְקַע בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּכְדֵי לְהִנָּצֵל מִגַּלְגּוּל הַמַּחְלוֹת בְּתִחְיַת הַמֵּתִים. הִסְתַּכֵּל עָלָיו הָרה"ק בְּמַבָּט שֶׁל בּוּז וּשְׁאָלוֹ: "**אוֹי וַאֲבוֹי! עַד כְּדֵי כָּךְ גּוּפְךָ חָבִיב עָלֶיךָ, שֶׁאַתָּה דּוֹאֵג לִשְׁלוֹמוֹ אֲפִלּוּ לְאַחַר מוֹתְךָ?!**".

יָדוּעַ לְכֻלָּנוּ שֶׁמֵּרֹב יְצִיאַת הַנְּשָׁמָה מִגּוּפוֹ שֶׁל הַחַי מַתְחִיל הִרְקָבוֹן לִשְׁלֹט בְּגוּף, וְהַצַּחֲנָה עוֹלָה וּמִתְפַּשֶּׁטֶת, עַד שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר מָאוּס וְדָחוּי יוֹתֵר מִן הַנְּבֵלָה הַמַּסְרַחַת. וּבְיוֹתֵר מִתְקַיֵּם הַדָּבָר בְּגוּפוֹ שֶׁל **הָאָדָם** מִבִּשְׂאָר בַּעֲלֵי הַחַיִּים, וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁכְּכָל שֶׁהָרוּחַ יוֹתֵר שׁוֹלֶטֶת

בְּגוּף כָּךְ הַגּוּף יוֹתֵר תָּפֵל וְשׁוּלִי, וְלָכֵן בְּמִיתָתוֹ מְאִיסוּתוֹ וְטֻמְאָתוֹ מִתְגַּבֶּרֶת. מִטַּעַם זֶה אָמְרוּ חָז"ל שֶׁהַגּוֹי שֶׁמֵּת אֵינוֹ מְטַמֵּאנדה (ס"ט ע"ב). ומכל מקום מדרבנן אף העכו"ם מטמאים, כמבואר שם. , וְאִלּוּ הַיְהוּדִי שֶׁמֵּת מְטַמֵּא, כִּי בְּעֵת הִתְפָּרְדוּת הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה מִגּוּפֵנוּ הוֹפֵךְ הַגּוּף מִשִּׁיא הַקְּדֻשָּׁה וְהַמַּעֲלָה לְשֶׁפֶל הַמַּדְרֵגָה וְהַחִדָּלוֹן, לָכֵן מְטַמֵּא אֶת כָּל הַנּוֹגֵעַ בּוֹ בְּטֻמְאָה חֲמוּרָה. לָכֵן גַּם כֵּן אָסוּר הַמֵּת בַּהֲנָאָהראה שלחן ערוך יורה דעה (סימן שמ"ט). , בְּהִיוֹת שֶׁמֵּרֵגַע שֶׁנִּלְקַחַת מִמֶּנּוּ הַנְּשָׁמָה מִיָּד הוֹפֵךְ הוּא לַחֲסַר תּוֹעֶלֶת וְתַכְלִית.

הַרְבֵּה מַעֲבָרִים וְשִׁנּוּיִים עוֹבְרִים אָנוּ בְּמֶשֶׁךְ חַיֵּינוּ, אַךְ הֶחְשׁוּב וְהַמַּכְרִיעַ שֶׁבָּהֶם הוּא **רֶגַע הַמִּיתָה**, אֲלֵיו עָלֵינוּ לְהִתְכּוֹנֵן וּלְהִצְטַיֵּד כָּרָאוּי. כָּךְ הִתְבַּטָּא **הַיְהוּדִי הַקָּדוֹשׁ מִפְּשִׁיסְחָא** זִיע"א וְאָמַר: "כָּל יְמֵי שְׁהוּתִי בָּעוֹלָם הַזֶּה הָיוּ רַק בְּמַטָּרָה **לִלְמֹד אֵיךְ לָמוּת**...". וְכֵן תִּרְאֶה שֶׁאָדָם הַהוֹלֵךְ לְבַקֵּר אֶת קְרוֹבוֹ, בְּעֵת שֶׁנִּכְנָס לְלוֹבִי הַבִּנְיָן מִיָּד מַתְחִיל לְסַדֵּר וּלְיַשֵּׁר אֶת בְּגָדָיו בְּטֶרֶם הִכָּנְסוֹ אֶל הַבַּיִת, כָּךְ גַּם הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא כִּטְרַקְלִין בִּפְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא בּוֹ עָלֵינוּ לְדָאֹג שֶׁיִּהְיוּ בְּגָדֵינוּ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשֵׁנוּ לֹא יֶחְסַר. שֶׁהֲרֵי כָּל מַטָּרַת בִּיאָתֵנוּ לָעוֹלָם הַזֶּה הִיא לְמַעַן נִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְאִם כֵּן מַה לָּנוּ לְפַחֵד וְלַחְשֹׁשׁ מֵרֶגַע הַמִּיתָה שֶׁהוּא חֵלֶק מֵהֶהֱרֵךְ הַמּוֹבִילָה אֶל הַתַּכְלִית?!ובספר "רביד הזהב" (פרשת אחרי) הביא מעשה עם הרה"ק ממעז'בוז' זיע"א שראה איש אחד שלפני פטירתו היתה המיתה באה לו בקושי ובפחד גדול, ואמר: "תמוה לי, הרי כל ימי חיי של האדם ניתנו כדי שילמד כיצד למות, וכעת כשהגיע הזמן לא ידע זה כיצד למות?!". וְכָךְ פֵּרְשׁוּ **בַּעֲלֵי חֲסִידוּת** אֶת הַפָּסוּק "יָקָר בְּעֵינֵי ה' הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו"תהלים קט"ז, ט"ו. שֶׁרֶגַע מִיתַת הֶחָסִיד הוּא **שָׁלֵב יָקָר וְחָשׁוּב** בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁבּוֹ בְּעֶצֶם בָּאָה לִידֵי בִּטּוּי תַּכְלִית בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹראה ספר "צוואות והנהגות" בשם הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א. .

אָדָם הַחוֹלֵף לְיַד נְבֵלָה מַסְרָחַת יָכוֹל לִרְאוֹת בְּבֵרוּר מַהוּ סוֹפוֹ שֶׁל הַגּוּף הַנָּגוּף, וּלְהָבִין שֶׁכָּל עוֹד הַנְּשָׁמָה בְּאַפֵּינוּ חוֹבָה עָלֵינוּ לְנַצֵּל כָּל שַׁבְרִיר שֶׁל שְׁנִיָּה לְמַטָּרָה הַנַּעֲלִית וְהַמְקֻדֶּשֶׁת בְּיוֹתֵר הַנִּקְרֵאת "**נְצוּל הַחַיִּים**", וְזֶה עַל יְדֵי אִסּוּף זְכֻיּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁיַּעַמְדוּ לוֹ לְמֵלִיץ יֹשֶׁר בְּיוֹם פְּקֻדָּה. וְלֹא יֵלֵךְ שׁוֹלֶל אַחַר מַנְעַמֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה הַמְּשׁוּלִים לַמַּיִם הַמְּלוּחִים שֶׁלְּעוֹלָם אֵינָם מְסַפְּקִים אֶת הָאָדָם, וּבוֹגְדִים בָּאָדָם בְּאַחֲרִית יָמָיו. וְשִׁמְעָ לְעֵצָה חָכָם.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד הָעֲלָתָה הַשְּׁאֵלָה מַה דִּין בְּשַׂר נְבֵלָה וּבְשַׂר שְׁחוּטָה שֶׁנִּתְעָרְבוּ יַחַד, וְאֵין יָדוּעַ מִי הַנְּבֵלָה וּמִי הַשְּׁחוּטָה, הַאִם נִטְמָא הַכֹּל מִסָּפֵק אוֹ לֹא?

וּמַסְקָנַת הַגְּמָרָא שֶׁאִם הָיָה רוֹב הַתַּעֲרֹבֶת מִבְּשַׂר הַשְּׁחוּטָה - הֲרֵי שֶׁבְּשַׂר הַנְּבֵלָה בָּטֵל בְּרוֹב, וְאִם **נָגַע** אָדָם בְּזוֹ הַתַּעֲרֹבֶת אֵינוֹ נִטְמָא כְּלָל. אוּלָם אִם **נָשָׂא** אָדָם אֶת כָּל הַתַּעֲרֹבֶת הַזּוֹ הֲרֵי זֶה נִטְמָא, כֵּיוָן וַדַּאי נָשָׂא בְּכָךְ גַּם אֶת כַּזַּיִת הַנְּבֵלָה וְנִטְמָאראה כל מחלוקת התנאים והאמוראים בזה בבכורות (כ"ג). . וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זְ"ל בְּהִלְכוֹתָיוהלכות שאר אבות הטומאות (סוף פרק א'). וראה בכסף משנה שם שכתב לדייק מלשון הרמב"ם שאפילו אם יגע בכל החתיכות יחד גם כן הוא טהור, והביא שם בשם הר"י קורקוס טעם לדבר, עיין שם. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר טֻמְאַת הַנְּבֵלָה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה מַה שֶּׁכָּתַב בְּשַׁעַר "**רוּחַ הַקֹּדֶשׁ**"בעמוד כ"ט, טור ב'. מֵרַבֵּנוּ **הָאֲרִיזַ**"**ל** שֶׁזְּהִירוּת גְּדוֹלָה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהָרִיחַ **רֵיחַ רַע** שֶׁל נְבֵלָה אוֹ כֵּיוֹצֵא בָּזֶה, שֶׁהָעוֹשֶׂה כֵּן הֲרֵי זֶה פּוֹגֵם פְּגָם גָּדוֹל בְּנַפְשׁוֹ וְגוֹרֵם לָהּ שֶׁתִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְ"ל שֶׁהָעוֹבֵר וּמַרִיחַ רֵיחַ רַע שֶׁל נְבֵלָה יִתְקַשֶּׁה בְּלִמּוּדוֹראה הוריות (י"ג ע"ב) ובפירוש רש"י ז"ל שם. .

וּכְשֵׁם שֶׁהָרֵיחַ הַטּוֹב מוֹעִיל לַנְּשָׁמָה וּמֵשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ, כְּפִי שֶׁהוֹרוּנוּ חֲכָמֵינוּ זְ"ל לְהָרִיחַ בַּבְּשָׂמִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹתראה ברכות (נ"א ע"ב) ושלחן ערוך אורח חיים (סימן רצ"ז). , כָּךְ לְהֵפֶךְ הָרֵיחַ הָרַע מַזִּיק לַנְּשָׁמָה וּמַרְחִיק אֶת הַנֶּפֶשׁ מֵהָאָדָם וּמַחְלִישָׁהּ.

מצוה קס"ב: שלא לאכל שרץ הארץ

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל"ויקרא י"א, מ"א. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לְבַל יֹאכְלוּ מִמִּינֵי הַשְּׁרָצִים הַשּׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ, כְּגוֹן הַנָּחָשׁ וְהָעַקְרָב וְהַחֲפוּשִׁית וְהַנָּדָל וְכַיּוֹצֵא בָּהֶםחולין (ס"ו ע"ב) ורמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק ב'). .

וְעַל אַף שֶׁאַזְהָרַת הַתּוֹרָה הִיא בְּכָל שֶׁהוּא, מִכָּל מָקוֹם קָבְלָה בְּיָדֵינוּ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁאֵין חִיּוּב מַלְקוּת עַל אֲכִילַת שֶׁרֶץ הָאָרֶץ אֶלָּא עַל מִי שֶׁאָכַל לְמַעְלָה מִשִּׁעּוּר **כַּזַּיִת** מִן הַשֶּׁרֶץ, אוֹ שֶׁאָכַל **שֶׁרֶץ שָׁלֵם** שֶׁאֵינוֹ חָסֵר שׁוּם אֵיבָר וְנֶחְשָׁב לִבְרִיָּה שְׁלֵמָה. וְרַק שְׁמוֹנַת הַשְּׁרָצִים הַמְטַמְּאִים הַנִּזְכָּרִים בַּתּוֹרָה הָאוֹכֵל מֵהֶם לְאַחַר מִיתָתָם שִׁעוּר כַּעֲדָשָׁה הֲרֵי זֶה חַיָּב מַלְקוּתמעילה (ט"ז ע"ב) ורמב"ם (שם). וראה לקמן בחלק הדרוש כמה מלקויות חייב האוכל משרץ הארץ. .

וְאִם שָׂתָה אֶת דַּם הַשֶּׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ הֲרֵי זֶה עָבַר עַל **שְׁנֵי** אִסּוּרִים: אִסּוּר אֲכִילַת שֶׁרֶץ, וְאִסּוּר אֲכִילַת דָּם. אִם הִתְרוּ בּוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁתֶּה מִשּׁוּם שֶׁרֶץ הָאָרֶץ – אֲזַי בְּשִׁעוּר כַּזַּיִת חַיָּב מַלְקוּת, אֲבָל אִם הִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם אִסּוּר אֲכִילַת דָּם – עַל אַף שֶׁעָבַר אִסּוּר תּוֹרָה מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ חַיָּב מַלְקוּת, כְּשֵׁם שֶׁהָאוֹכֵל דַּם בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף אֵינוֹ לוֹקֶה(אימרת רב יהודה בשם רב בכריתות (כ"א ע"ב), ועל פי ביאורו של רבי זירא שם. .

רָמַז הַכָּתוּב – בְּקוֹמָה זְקוּפָה

מִטִּבְעָם שֶׁל מִינֵי הַשְּׁרָצִים הַשּׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ שֶׁמְּהַלְּכִים וְחַיִּים הֵם כְּשֶׁפְּנֵיהֶם טְמוּנוֹת בַּקַּרְקַע, וּכְפִי שֶׁנִּתְקַלֵּל הַנָּחָשׁ בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם "**עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ**"(בראשית ג', י"ד. . וְהַמִּתְבּוֹנֵן יִמְצָא שֶׁחֲשִׁיבוּת גְּדוֹלָה הֶעֱנִיקָה הַתּוֹרָה לַעֲבֹדָה שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ כִּשְׁאָר הַיְצוּרִים הַשּׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ, וְלֹא כְּבַעֲלֵי הַחַיִּים שֶׁקּוֹמָתָם שְׁחוּחָה וּכְפוּפָה, אֶלָּא הָאָדָם מְהַלֵּךְ **בְּקוֹמָה זְקוּפָה וּבְרֹאשׁ מוּרָם**, מַה שֶּׁטּוֹמֵן בְּתוֹכוֹ **סוֹד גָּדוֹל וְנִפְלָא**כן כתב המהר"ל מפראג זיע"א בספרו "תפארת ישראל" (פרק ט"ז) שבמכוון ברא הקב"ה את האדם כשהוא מהלך בקומה זקופה, בהיות שהוא מלך בעליונים, ואת בעלי החיים ברא בקומה שחוחה וכפופה, כיאה לעבד. וזה ענין מאמר חז"ל (אבות ג', י"ד) "חביב אדם שנברא בצלם" דהיינו בצלם מלוכה כמו הקב"ה שנקרא מלך. .

הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּתָאֳרָה אֶת מַצָּבָם שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל בְּיָמִים מְתֻקָּנִים, בָּהֶם עוֹשִׂים וּמְקַיְּמִים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, מַבְטִיחָה לָנוּ אֶת הַבְּרָכָה "וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת"(ויקרא כ"ו, י"ג. . וּבְאָרוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּמִּדְרָשׁ "קוֹמְמִיּוּת - **בְּקוֹמָה זְקוּפָה**"אימרת רבי חייא במדרש רבה (במדבר פרק י"ג). . וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר טָעוּן בֵּאוּר: וְכִי אֵימָתַי לֹא הָלַכְנוּ בְּקוֹמָה זְקוּפָה? וַהֲרֵי כָּל בְּנֵי הָאָדָם מְהַלְּכִים בְּקוֹמָה זְקוּפָה וְאֵינָם כְּפוּפֵי קוֹמָה כְּבַעֲלֵי הַחַיִּים, אִם כֵּן מַהִי הַבְּרָכָה הַכֹּל כָּךְ מְיֻחֶדֶת שֶׁמַּבְטִיחָה לָנוּ הַתּוֹרָה אִם נֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ ה'?!

וּכְדֵי לְהָשִׁיב עַל שְׁאֵלוֹת אֵלּוּ עָלֵינוּ לְהָבִיא אֶת דִּבְרֵי **הַמַּהַר"ל מִפְּרָאג** זיע"א בְּחִדּוּשָׁיו, שָׁם כָּתַב לְבָאֵר כִּי מִבְנֵה גּוּף הָאָדָם הוּא כְּדֶגְמַת **אִילָן** הַיּוֹנֵק אֶת חִיּוּתוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ, אֶלָּא שֶׁבְּשׁוֹנֶה מֵהָאִילָן שֶׁשָּׁרָשָׁיו הֵם **לְמַטָּה** וְכָל יְנִיקָתוֹ הִיא מִן **הָאָרֶץ** - הָאָדָם שָׁרָשָׁיו הֵם **לְמַעְלָה** וְכָל יְנִיקָתוֹ הִיא מִן **הַשָּׁמַיִם**. לָכֵן שַׂעֲרוֹת רֹאשׁוֹ מְרֻבִּים כְּדֶגְמַת הַשָּׁרָשִׁים, וְרֹאשׁוֹ הוּא מְקוֹם הַיְנִיקָה, וּפְלַג גּוּפוֹ הָעֶלְיוֹן הוּא הַגֶּזַע, וְיָדָיו וְרַגְלָיו אֵלּוּ הָעֲנָפִים, מַמָּשׁ כְּאִילָן הָפוּךְ, וְכָל חִיּוּתוֹ וִיְנִיקָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא מֵהָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְזֶהוּ גַּם כֵּן עִקַּר הָעִנְיָן שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ בַּהֲנָחַת **הַתְּפִלִּין** בְּמָקוֹם הַשֵּׂכֶל וְהַלֵּב שֶׁהֵם הָאֵיבָרִים הַמְמֻנִּים לִקְשֹׁר אֶת הָאָדָם אֶל שָׁרְשׁוֹ בָּעֶלְיוֹנִיםראה כל זאת ועוד בחידושי אגדות למהר"ל עמ"ס גיטין (נ"ח ע"א). .

וּלְאוֹר זֹאת אָמַרְנוּ לְבָאֵר בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא שֶׁהַלִּיכַת הָאָדָם בְּקוֹמָה זְקוּפָה מִתְבַּטֵּאת לֹא רַק בְּמִבְנֵה **גּוּפוֹ**, אֶלָּא דַּוְקָא בַּקֶּשֶׁר הָרוּחָנִי שֶׁלּוֹ לָעֶלְיוֹנִים. לֹא כָּל מִי שֶׁמְּהַלֵּךְ עַל שְׁתַּיִם רָאוּי לְהִקָּרֵא "**אָדָם**", וְלֹא כָּל מִי שֶׁיְּהַלֵּךְ עַל אַרְבַּע הוֹפֵךְ לִהְיוֹת "**בְּהֵמָה**". אֶלָּא רַק מִי שֶׁזְּקִיפוּת קוֹמָתוֹ מִתְבַּטֵּאת בַּקֶּשֶׁר לָעֶלְיוֹנִים, וּבְחִבּוּר לַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ – זֶהוּ הָרָאוּי לְהִקָּרֵא "אָדָם" הַמְּהַלֵּךְ בְּקוֹמָה זְקוּפָה. וְזוֹהִי כַּוָּנַת בְּרִכַּת הַתּוֹרָה "וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת – בְּקוֹמָה זְקוּפָה", דְּהַיְנוּ שֶׁתִּהְיוּ מְחֻבָּרִים לָעֶלְיוֹנִים וּרְאוּיִים לַכִּנּוּי "**אָדָם**" שֶׁרָגְלָיו מֻצָּבוֹת אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה.

וּלְפִי זֹאת נוּכַל לְהָבִין גַּם כֵּן אֶת קִלְלַת הַנָּחָשׁ "עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ"בראשית ג', י"ד. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהַנָּחָשׁ בִּתְחִלָּה הָיָה מְהַלֵּךְ בְּקוֹמָה זְקוּפָה וְאוֹכֵל מַאֲכַל אָדָם, וּמִשֶּׁנִּתְקַלֵּל נִכְפְּפָה קוֹמָתוֹ וְנַעֲשָׂה מְהַלֵּךְ עַל גְּחוֹנוֹ, וּמַאֲכָלוֹ מַאֲכַל בְּהֵמָה, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ מְזוֹנוֹתָיו מְצוּיִים וּמְזֻמָּנִים לוֹסוטה (ט' ע"ב) ויומא (ע"ה ע"א). . וְלִכְאוֹרָה מָה הַקְּלָלָה הַגְּדוֹלָה בַּהֲלִיכָה עַל הַגָּחוֹן? וְיֶתֶר עַל כֵּן מָה הַקְּלָלָה בְּכָךְ שֶׁכָּל מְזוֹנוֹתָיו מְצוּיִים לוֹ?! אֶלָּא הַנָּחָשׁ בִּתְחִלָּה הָיָה מֵהַמַּבְחָרִים שֶׁבַּבְּרִיאָה, מְהַלֵּךְ עַל שְׁתַּיִם וּבַעַל דַּרְגָּה שֶׁל קֶשֶׁר וְחִבּוּר לַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. אַךְ מִשֶּׁהֶחְטִיא אֶת אָדָם וְחַוָּה נֶעְתַּק מִמֶּנּוּ הַחִבּוּר וְהַקֶּשֶׁר לָעֶלְיוֹנִים, וּמֵמֵילָא הָפְכָה קוֹמָתוֹ לְכִפּוּפָה מַה שֶּׁמּוֹרֶה עַל הַפְרָדָתוֹ וְרִחוּקוֹ מִן הָעֶלְיוֹנִיםמדרש רבה שמות (פרק ג'). . וְלָכֵן גַּם כֵּן נִתְקַלֵּל מְזוֹנוֹתָיו יִהְיוּ מְצוּיִים לוֹ, וְלֹא יִפְנֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְבַקֵּשׁ פַּרְנָסָתוֹ, מַה שֶּׁמֵּעִיד עַל הַנִּתּוּק הַמַּחְלָט שֶׁבֵּין הַבּוֹרֵא לְבֵינוֹ.

עַל דֶּרֶךְ זוֹ מְפָרֵשׁ בַּעַל הַ"**כְּלִי יָקָר**"בפירושו על התורה (שמות ד', ב'). אֶת עִנְיַן הָאוֹת שֶׁמָּסַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא **לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ** בְּמַטֵּהוּ שֶׁהָפַךְ לְנָחָשׁ, וּבְכָךְ הֶרְאָה אֶת יַד ה' וַאֲמִתּוּת שְׁלִיחוּתוֹ, וְהָעִנְיָן הוּא כִּי **הַמַּטֶּה** מוֹרֶה עַל זְקִיפוּת הַקּוֹמָה וְהַיַּשְׁרוּת, וְאִלּוּ **הַנָּחָשׁ** מְרַמֵּז עַל חֵטְא הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁדִּבֵּר דֶּלְטוֹרְיָא וְלָשׁוֹן הָרַע עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלָכֵן אִבֵּד אֶת קוֹמָתוֹוראה מדרש רבה בראשית (פרק כ'). . וּבְכָךְ רָמַז לָהֶם הַקָּבָ"ה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל מַה שֶּׁאִבְּדוּ אֶת מַעֲמָדָם וְקוֹמָתָם בְּמִצְרַיִם וְהָפְכוּ לַעֲבָדִים אֵין זֶה בִּגְלַל שֶׁהֵסִיר הַשִּׁגְחָתוֹ מֵהֶם, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כַּמִּקֶּל בְּיַשְׁרוּת וּבִזְקִיפוּת, וְשֶׁהָיְתָה דֶּלְטוֹרְיָא וּרְכִילוּת בֵּינֵיהֶם, לְכֵן נֶהֱגַ בָּהֶם כְּמוֹ בַּנָּחָשׁ.

גַּם בְּפָרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי מַבְטִיחַ לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וַהֲקִימֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם"ויקרא כ"ו, ט'. וּפָרְשׁוּ חֲזַ"ל "**בְּקוֹמָה זְקוּפָה**"ראה תורת כהנים (פרק ב'). ואם תקשה והרי גם בישמעאל מצינו שאמר הקב"ה לאברהם "והפריתי אותו והרביתי אותו"?! ועיין בפירוש ה"שפתי חכמים" בויקרא (שם) מה שישבו את הדבר, ואכמ"ל. , מַה

שֶׁשּׁוּב פַּעַם בָּא לְהַדְגִּישׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל תַּכְלִית בִּיאָתָם וַהֲבָאַת תּוֹלְדוֹתָם לָעוֹלָם הִיא בְּמַטָּרָה שֶׁיִּהְיוּ מְהַלְּכִים **בְּקוֹמָה זְקוּפָה**, דְּהַיְנוּ בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ בַּל יִנָּתֵק לָעֲלִיּוֹנִים, וּבִלְעֲדֵי כֵּן מַה תּוֹעֶלֶת יֵשׁ בְּעַם יִשְׂרָאֵל לְהִקָּרֵא הָעָם הַנִּבְחָר?!

מִטַּעַם זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל שֶׁבִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים נִדְמִים בְּנֵי הָאָדָם לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת: יֵשׁ לָהֶם **דַּעַת** כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמְדַבְּרִים **בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ** כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמְהַלְּכִים **בְּקוֹמָה זְקוּפָה** כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת[חגיגה (ט"ז ע"א). . וְלִכְאוֹרָה הַדַּעַת וְהַדִּבּוּר בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הֵן בֶּאֱמֶת מַעֲלוֹת נִשְׂגָּבוֹת וְיִחוּדִיּוּת לַמַּלְאָכִים וְלָאָדָם וְאָכֵן רָאוּי לְצַיְּנָן, אֲבָל הַהֲלִיכָה בְּקוֹמָה זְקוּפָה מַה מּוֹעִילָה הִיא כָּל כָּךְ עַד שֶׁמָּצְאוּ חֲזַ"ל לְדַמּוֹת בָּהּ אֶת הָאָדָם לְמַלְאָךְ?! אֶלָּא לְפִי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל הַדָּבָר מוּבָן הֵיטֵב: שֶׁקּוֹמָה זְקוּפָה אֵין פֵּרוּשָׁהּ גֵּב יָשָׁר וְזָקוּף, אֶלָּא עֲדוּת הִיא עַל הַקֶּשֶׁר הַיָּשִׁיר לָעֲלִיּוֹנִים, וְעַל הַחִבּוּר הַתָּמִידִי לְבוֹרֵא כָּל הָעוֹלָמִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא[ועוד עיין בזהר הקדוש (בראשית דף קל"ב) מה שביאר בענין זה שזקיפות הקומה היא בבחינת הזכר משפיע, עיין שם. .

הַמּוּרָם מִכָּל הָאָמוּר, שֶׁבְּאַזְהָרַת הַהַרְחָקָה מִן הַשְּׁרָצִים הַשּׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ כְּלוּלָה גַּם כֵּן הָאַזְהָרָה לִשְׁמֹר עַל הַקּוֹמָה הַזְּקוּפָה שֶׁלָּנוּ כִּבְנֵי אֵל חַי, וּלְחַזֵּק אֶת הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּנוּ לָעֲלִיּוֹנִים וְלֹא לְהִתְחַבֵּר לָאַרְצִיּוּת וְלַתַּחְתּוֹנִים, וּבְכָךְ נִזְכֶּה לְקֶשֶׁר חָזָק בַּל יִמּוֹט לְבוֹרֵא כָּל הָעוֹלָמִים אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

נֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים כַּמָּה חִיּוּבֵי **מִלְקוּת** יֵשׁ עַל הָאוֹכֵל כַּזַּיִת מִשֶּׁרֶץ הָאָרֶץ:

רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל סוֹבֵר שֶׁעַל אַף שֶׁלָּאוּ מִסָּיָם מְזַכֵּר בַּתּוֹרָה כַּמָּה פְּעָמִים, עִם כָּל זֹאת חִיּוּב הַמַּלְקוֹת עָלָיו אֵינוֹ אֶלָּא **אֶחָד**. וְלָכֵן עַל אַף שֶׁאִסּוּר אֲכִילַת שֶׁרֶץ הָאָרֶץ מְזֻכָּר **חָמֵשׁ פְּעָמִים** בַּתּוֹרָה, עִם כָּל זֹאת חִיּוּב הַמַּלְקוֹת עָלָיו אֵינוֹ אֶלָּא **אֶחָד**. וְרַק בְּהִצְטָרֵף כַּמָּה טְבָעִים שׁוֹנִים בְּמִין אֶחָד, כְּגוֹן שֶׁרֶץ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּנָפַיִם וְגַם רַגְלַיִל לְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ, אָזַי יִלָּקֶה כְּמִסְפַּר מִינֵי הַשֶּׁרֶץ שֶׁבּוֹ.

אוּלָם רַבּוֹתֵינוּ **הַגְּאוֹנִים** סוֹבְרִים שֶׁכְּפִי מִסְפַּר הַפְּעָמִים שֶׁנִּזְכַּר הַלָּאוּ בַּתּוֹרָה – כֵּן הוּא מִסְפַּר חִיּוּבֵי הַמַּלְקוֹת שֶׁמִּתְחַיֵּב הָעוֹבֵר עָלָיו. וְלָכֵן הָאוֹכֵל כַּזַּיִת מִשֶּׁרֶץ הָאָרֶץ שֶׁאִסּוּרוֹ נִזְכַּר בַּתּוֹרָה **חָמֵשׁ פְּעָמִים** הֲרֵי זֶה חַיָּב חָמֵשׁ פְּעָמִים מַלְקוֹת. וְכֵן סוֹבֵר **הָרַאֲבַ**"**ד** זָ"ל, וְכֵן הֶעֱלוּ **הָאַחֲרוֹנִים** לַהֲלָכָה.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר חֶמְרַת אֲכִילַת הַשְּׁרָצִים עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **רַבֵּנוּ דָּוִד בֶּן זִמְרָא** זַצַ"לבבאור טעמי המצוות שלו, והובא בספר "ילקוט יצחק". כִּי כָּל יְצוּרֵי הָעוֹלָם שָׁרְשָׁם וְעִקָּרָם הוּא בָּעֶלְיוֹנִים, וְשָׁם הוּא עִקַּר מְצִיאוּתָם וַהֲוָיָתָם, וְאִלּוּ הַגּוּפִים הַנִּגְשָׁמִיִּים הַתַּחְתּוֹנִים אֵינָם אֶלָּא דֻּגְמָא שֶׁלָּהֶם, כְּדֻגְמַת הַצֵּל הַמֻּצָּל עַל הָאָרֶץ. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁאֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שֶׁאֵין לוֹ שַׂר בָּרָקִיעַ שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַלמדרש רבה בראשית י', ו'. שֶׁנֶּאֱמַר "הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמָיִם אִם תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ"איוב ל"ח, ל"ג. .

וְהִנֵּה אוֹתָם הַשָּׂרִים יֵשׁ מֵהֶם שֶׁמְּקוֹרָם מִמִּדַּת **הַחֶסֶד**, וְיֵשׁ שֶׁמְּקוֹרָם מִמִּדַּת **הַגְּבוּרָה**, וְיֵשׁ מִצַּד **הַקְּדֻשָּׁה** וְיֵשׁ מִצַּד **הַטֻּמְאָה**. וְהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הִזְהִירָנוּ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְבַל נֹאכַל מֵאוֹתָם הַיְצוּרִים הַנִּשְׁלָטִים עַל יְדֵי כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה, מֵהֶם הַשְּׁרָצִים הַטְּמֵאִים לְמִינֵיהֶם, שֶׁהַלָּלוּ אֲצִילוּתָם וְשָׁרְשָׁם מֵרוּחַ הַטֻּמְאָה וְאִם יֹאכְלֵם הָאָדָם מְיָד יִשְׁלְטוּ בּוֹ אוֹתָם שָׂרִים וְיַטּוּ אוֹתוֹ לְמִדָּתָם. לָכֵן הֵזְהִירָנוּ בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא נֹאכַל מֵאוֹתָם הַמִּינִים הַטְּמֵאִים הַמְּטַמְּטְמִים אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם וּמְשַׁקְּצִים אֶת נִשְׁמָתוֹ הַטְּהוֹרָה.

מצוה קס"ג: שלא לאכל מיני שרצים שבפרות

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"לְכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי שֶׁקֶץ הֵם"ויקרא י"א, מ"ב. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לְבַל יֹאכְלוּ מִמִּינֵי הַשְּׁרָצִים הַמִּתְהַוִּים בְּפֵרוֹת וּבִירָקוֹת בְּעוֹדָם מְחֻבָּרִים לָאָרֶץ, כְּגוֹן הַתּוֹלָעִים וְהָרִמּוֹת הַנִּמְצָאִים בָּהֶם, וְעַל אַף שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ מֵהַפְּרִי לְעוֹלָם בְּכָל זֹאת קְרוּיִים "הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ" בִּהְיוֹתָם רוֹחֲשִׁים בְּתוֹךְ פְּרִי הַמְחֻבָּר לָאָרֶץחולין (ס"ז ע"א) וכשמואל. וכן הובא ברמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק ב' הלכה ט"ו). .

וְאִם נִתְהַוּוּ בַּפְּרִי רַק לְאַחַר שֶׁנִּתְלַשׁ מִן הָאָרֶץ אֲזַי לֹא אֲסָרָתָן הַתּוֹרָה בָּאֲכִילָה אֶלָּא אִם כֵּן פֵּרְשׁוּ מִן הַפְּרִי וְרָחֲשׁוּ עַל הָאָרֶץ, וְאָז אֲפִלּוּ אִם חָזְרוּ לְאַחַר מִכֵּן בַּחֲזָרָה אֶל תּוֹךְ הַפְּרִי קְרוּיִים "הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ" וַאֲסוּרִים. וְהָאוֹכֵל כַּזַּיִת מֵהֶם אוֹ בְּרֵיָה שְׁלֵמָה מֵהֶם הֲרֵי זֶה חַיָּב מַלְקוּתבגמרא שם. ומה שכתבנו פירשו על הארץ כן מוכח בתלמוד שדווקא כשפירשו על הארץ ממש נאסרים ודאי, אבל אם רק יצאו על הפרי ספק הוא אם נקראים בכך "השרץ על הארץ" להיאסר או לא, ולכן למעשה אסורים אך אינו לוקה על כך. וכן כתבו הרמב"ן, והחינוך, והרמב"ם בהלכותיו

(ולמרות שבספר המצוות שלו כתב הרמב"ם שלוקה, העיקר כמו שכתב בהלכותיו) והשלחן ערוך (יורה דעה סימן פ"ד סעיף ד"). .

וּבְאֹפֶן שֶׁמְּסַפֵּק אָדָם אִימָתַי נִתְהַוָּה אוֹתוֹ הַשֶּׁרֶץ שֶׁבַּפְּרִי אִם בְּטֶרֶם שֶׁנִּתְלַשׁ הַפְּרִי מִן הָאָרֶץ אוֹ אַחֲרֵי כֵּן – הֲרֵי זֶה אָסוּר בָּאֲכִילָה מְסַפֵּק, וְכֵן כְּשֶׁמְּסַפֵּק אִם רִחֵשׁ הַשֶּׁרֶץ מִחוּץ לָאָרֶץ אוֹ לֹא – הֲרֵי זֶה אָסוּר בָּאֲכִילָה מְסַפֵּק. וְלָכֵן כָּל מִינֵי פֵּרוֹת שֶׁדַּרְכָּם לְהַתְלִיעַ בִּהְיוֹתָם מְחֻבָּרִים אֵין לְאָכְלָם עַד שֶׁיִּבְדֹּק בְּתוֹכָם שֶׁמָּא יֵשׁ בָּהֶם תּוֹלַעַת אוֹ שֶׁרֶץ אַחֵרכן כתב הרמב"ם ז"ל בהלכותיו (שם הלכה ט"ו), והובא בשלחן ערוך (שם). ונחלקו האחרונים מהו שיעור "מצוי" לחייבו בדיקה: לדעת הגרי"ש אליישיב זצ"ל אפילו פחות מעשר אחוז נחשב מצוי, וכן העלה בשו"ת שבט הלוי (ואזנר ח"ד סימן פ"א). אולם בילקוט יוסף (או"ח ח"ב עמוד רי"ב בהערות) הביא להקל כדעת הריב"ש בתשובה שכל שאינו קרוב לחמישים אחוז אינו מחוייב בדיקה. והמחמיר תע"ב. .

וּפְרִי שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַתְלִיעַ בִּמְחֻבָּר וּמָצָא אָדָם בְּתוֹכוֹ שֶׁרֶץ וּלְיָדוֹ חֹר הַנָּקוּב לְבַחוּץ, וּמְסֻפָּק אִם רִחֵשׁ לְבַחוּץ אוֹ לֹא, לְדַעַת **הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ** לֹא חוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא פֵּרֵשׁ וּמֵתָר בָּאֲכִילָהכן פסק ביורה דעה (סימן פ"ד) להתיר כדעת הרשב"א, וכן העלו להלכה הגינת ורדים (כלל א' סימן י"ח) והפרי תואר (שם ס"ק י"א). , וּלְדַעַת הָרַמָ"א יֵשׁ לָחוּשׁ וְלֶאֱסֹרכדעת המרדכי והראבי"ה. וכן פסקו להלכה הפרי חדש (שם) והבן איש חי (פרשת נשא). .

רָמַז הַכָּתוּב – עֵלֶה יָרָק

מֵאַזְהָרָה זוֹ שֶׁל אֲכִילַת הַשְּׁרָצִים שֶׁנִּתְהַוּוּ בַּפֵּרוֹת וּפֵרְשׁוּ נִתַּן לִלְמֹד **רָמַז יָקָר וְחָשׁוּב** לְכָל יְהוּדִי וִיהוּדִיָּה, בְּעִנְיַן חוֹבַת הַקֶּשֶׁר הַבִּלְתִּי פוֹסֵק לַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְמִצְוֹתֶיהָ. שֶׁכֵּן פֶּלֶא גָּדוֹל הוּא שֶׁתּוֹלַעַת שֶׁנּוֹצְרָה בְּתוֹךְ הַפְּרִי מֻתֶּרֶת בָּאֲכִילָה, וְאִלּוּ בָּרֶגַע שֶׁתִּפָּרֵשׁ מִמֶּנּוּ לְבַחוּץ מִיָּד תֵּאָסֵר בְּאִסּוּר חָמוּר מִן הַתּוֹרָה. שֶׁהֲרֵי לְכְאוֹרָה מַה נִּשְׁתַּנְּתָה זוֹ בִּיצִיאָתָהּ?! וַהֲלֹא זוֹ אוֹתָהּ הַגְּבֶרֶת וְאַף בְּלִי שִׁנּוּי אַדֶּרֶת? אִם כֵּן עַל מָה מָצְאָה הַתּוֹרָה לְנָכוֹן לְאָסְרָהּ עָלֵינוּ בָּאֲכִילָה?!

וְנִרְאֶה לִרְמֹז בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה נִקְרֵאת "**עֵץ חַיִּים**"משלי ג', י"ח. וברכות (ל"ב ע"ב). , וְהַמִּצְוֹת וְהַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם הֵם בִּבְחִינַת **הַפֵּרוֹת** אוֹתָם מֵנִיב הָאָדָם בָּעוֹלָםכלשון חז"ל "אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהן בעולם הזה וכו'". , וְכָל זְמַן שֶׁשָּׁרוּי הָאָדָם בְּתוֹךְ מַעְגַּל הַקְּדֻשָּׁה הַזֶּה הֲרֵי הוּא טָהוֹר וְכָשֵׁר וְהָגוּן. אַךְ בְּרֶגַע שֶׁפּוֹרֵשׁ הָאָדָם מִמְּקוֹר חַיִּים זֶה מִיָּד נִטְמָא וְנַעֲשָׂה מְרֻחָק וּמְשֻׁקָּץ לַכֹּל, שֶׁכְּלָל גָּדוֹל לִמְּדוּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: "**כָּל הַמְחֻבָּר לְטָהוֹר – טָהוֹר**"בבא קמא (צ"ב ע"ב). ובספר "תפארת היהודי" הובא שהרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זיע"א שאל פעם את היהודי הקדוש מפשיסחא זיע"א כיצד יתכן שאמרו חכמים שהמחובר לטהור – טהור, בזמן הטהור היה פרוש ומובדל מהבלי העולם

הזה ועבד כל ימיו את הבורא במסירות נפש עצומה, ואילו זה אך התחבר לו וכבר נהיה טהור כמוהו?! והשיב לו הרה"ק כי להיות מחובר באמת לטהור זו עבודה גדולה וקשה יותר מלהיות טהור בעצמו!!! ודפח"ח. , לָכֵן כָּל זְמַן שֶׁאָדָם עוֹד מְחֻבָּר לְעֵץ הַחַיִּים וְיוֹנֵק מִמֶּנּוּ עוֹד יָכוֹל לְהַנִּיב פֵּרוֹת טוֹבִים בָּעוֹלָם, אֲבָל מֵרֶגַע שֶׁעוֹזֵב וּפוֹרֵשׁ חָלִילָה מִמְּקוֹר חַיּוּתוֹ מִיָּד נַעֲשֶׂה כְּשֶׁרֶץ הַשׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץולכן אמר רבי טרפון לרבי עקיבא (קידושין ס"ו ע"ב) "הפורש ממך כפורש מן החיים", שהתורה וחכמיה הם כל חיותו של האדם, וכמו שכתוב (קהלת ז', י"ב) "החכמה תחיה בעליה". .

הַרְאִיתָם פַּעַם עֲלֶה יָרֹק הַמִּתְנַתֵּק מִמְּקוֹר חַיּוּתוֹ? אָמְנָם מְשֻׁחָרָר הוּא מִכָּל רֶסֶן וּכְבָלִים, מְטַיֵּל הוּא לְאִטּוֹ בֵּין הַשְּׁבִילִים וּמְרַחֵף מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, אֵין מִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה, מַמָּשׁ "עוֹשֶׂה חַיִּים" וְ"רוֹאֶה עוֹלָם" – חָפְשִׁי וּמְאֻשָּׁר. אַךְ בַּחֲלוֹף כַּמָּה יָמִים לְפֶתַע נִרְאִים בּוֹ סִימָנִים שֶׁל יַבָּשׁוּת, תֹּאַר פָּנָיו מַחְשִׁיךְ וְגוֹן עוֹרוֹ דּוֹהֶה, כָּל יַרְקוּת וְחַיּוּת שֶׁהָיְתָה בּוֹ – חוֹלֶפֶת וְנֶעֱלֶמֶת לַחֲלוּטִין, וְאֶת מְקוֹמָהּ תּוֹפֶסֶת הַכְּמִישָׁה וְהַנִּבְלוּת, הֶעָצֵב וְהַדִּכָּאוֹן. כָּךְ הוֹלֵךְ וּמִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ עַד שֶׁבִּרְבוֹת הַיָּמִים תִּמְצָאֵהוּ מוּטָל בְּצִדֵּי הַדְּרָכִים יַחַד עִם עוֹד "נוֹשְׁרִים" כְּמוֹהוּ, שֶׁאִבְּדוּ כָּל טַעַם מֵחַיֵּיהֶם וּמְצַפִּים לְאֵיזֶה עוֹבֵד עִירְיָה שֶׁיּוֹאִיל בְּטוּבוֹ לַהֲרִימָם וּלְאַסְפָּם לְפַח אַשְׁפָּה.

כָּךְ נִתָּן לִרְאוֹת בְּדוֹרֵנוּ, ה' יְרַחֲמֵנוּ וַיִּשְׁמְרֵנוּ, עָלִים יְרֻקִּים וְחַיִּים, בַּחוּרֵי חֶמֶד בְּנֵי תּוֹרָה עֲסִיסִיִּים, כִּבְנֵי מֶלֶךְ חַיִּים וּמְהַלְּכִים, בְּבִגְדֵי מַלְכוּת מְהֻדָּרִים, כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה'ישעיה ס"א, ט'. . אַךְ מִסְּבּוֹת כָּאֵלּוּ וַאֲחֵרוֹת, שֶׁעַל פִּי רוֹב גַּם לָהֶם לֹא נִרְאוֹת, מִתְנַתְּקִים מִמְּקוֹר חַיּוּתָם, מֵהָאוֹר וּמֵהַקְרֶשָׁה שֶׁבִּרְשׁוּתָם, עוֹזְבִים מְקוֹר מַיִם חַיִּים לַחְצֹב בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים, פּוֹשְׁטִים צוּרָה וְלוֹבְשִׁים סְחָבוֹת וּסְמַרְטוּטִים, מוֹכְרִים אֶת הַבְּכוֹרָה בְּעַד נְזִיד עֲדָשִׁים, וּבֶן רֶגַע הוֹפְכִים חַיֵּיהֶם לְמַסֶּכֶת רְדִיפָה וְיִסּוּרִים, בְּמָקוֹם תְּפִלָּה בְּכֹחַ וּבְשִׂמְחָה – שְׁכוּבִים עַל עַרְשׂוֹתָם עַד לִשְׁעַת הַמְּנָחָה, בְּמָקוֹם לַעֲסֹק בְּתוֹרַת חַיִּים – מִתְעַסְּקִים בְּהַבְלֵי הֲבָלִים, בְּמָקוֹם לְיַגֵּעַ אֶת מֹחָם בַּתּוֹרָה – מִתְיַגְּעִים לִרְדֹּף אַחַר בַּחוּרָה, וּבְמָקוֹם לְהָכִין קָרְבָּן לְיוֹצְרָם – מַכְעִיסִים וּמַקְנִיאִים אֶת קוֹנָם.

וּבְסֹתֶר לִבָּם הַסָּגוּר, יוֹדְעִים גַּם יוֹדְעִים בְּבֵרוּר, שֶׁמִּיּוֹם שֶׁעָזְבוּ אֶת עַצְם, וְיָצְאוּ מִמְּקוֹר חַיּוּתָם, לֹא שִׂמְחָה וְלֹא אוֹר עַל פְּנֵיהֶם, לֹא בְּרָכָה וְלֹא הַצְלָחָה בִּידֵיהֶם, אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא קִבְּלוּ, וְאֶת הָעוֹלָם הַבָּא כְּבָר שִׁכְּלוּ. אָנָה יֵלְכוּ? אָנָה יִפְנוּ? לְמִי יִשְׁפְּכוּ אֶת לִבָּם? לְאָן יוֹלִיכוּ אֶת בֹּשֶׁת פְּנֵיהֶם וְאֵיךְ יוֹדוּ הָאֱמֶלְלִים בְּטָעוּתָם? לַחְזֹר אֶל הָרַב לֹא נָעִים, וְאֵיךְ לְתַקֵּן אֶת טָעוּתָם לֹא יוֹדְעִים, שְׁנָה וּפֶרֶשׁ קָשֶׁה מִכֻּלָּם – קָשֶׁה לָהֶם שֶׁהִפְסִידוּ עוֹלָמפסחים (מ"ט ע"ב). וכמה פירושים בדבר, וכאן יתפרש שאדם שפירש מן התורה הוא עצמו קשה לו הדבר יותר מכל

אחד אחר. , לִבִּי לִבִּי עַל חֲלָלֵיהֶם מֵעַי מֵעַי עַל הֲרוּגֵיהֶם, אוֹי לָהֶם לְבָנִים שֶׁגָּלוּ מֵעַל שֻׁלְחַן אֲבִיהֶם[ברכות (ג' ע"א). .

זֶהוּ גּוֹרָלָם שֶׁל עֲלִים, שֶׁחָשְׁבוּ אֶת עַצְמָם לִגְדוֹלִים, שֶׁלֹּא הֵבִינוּ שֶׁעֲלֶה לֹא גָּדֵל לְבַד, שֶׁזְּקוּק הוּא **לְעֵץ** מְיֻחָד, **לְתוֹרָה וּלְתְפִלָּה** בַּזְּמַן, **לְרַב** תּוֹמֵךְ **וּלְיָדִיד** נֶאֱמָן, לִדְבָרִים שֶׁנִּרְאוּ כְּמִטְרָד בְּדַרְכֵּנוּ, אַךְ הֵם אֵלּוּ שֶׁיִּצְבוּ אֶת חַיֵּינוּ. אִם זָכִיתָ לְהִוָּצֵר וְלִגְדֹּל מִבִּפְנִים – זֶהוּ אוֹת שֶׁהִנְּךָ כָּשֵׁר וְטָהוֹר, לָכֵן אַל תִּטְעֶה אֶת טָעוּת חַיֶּיךָ, אַל תִּפְרֹשׁ מֵהַפְּרִי וְלוּ לְרֶגַע. הַקְפֵּד עַל כָּל מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה, אֶחוֹז חָזָק בְּעַמּוּדֵי הָעוֹלָם – אֵלּוּ הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וּגְמִילוּת הַחֲסָדִים[כמאמר שמעון הצדיק באבות (פרק א' משנה ב') "על שלשה דברים העולם עומד: על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". , וּבִזְכוּתָם תִּזָּכֶה בְּעֶזְרַ ה' לְחַיִּים טוֹבִים וּמְאֻשָּׁרִים, בְּצֵל אִילָן גָּדוֹל וְנִפְלָא שֶׁעוֹד עָתִיד לְהוֹצִיא לְךָ פֵּרוֹת טוֹבִים וּמְתוּקִים, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

נָחְלְקוּ **הָרִאשׁוֹנִים** בְּדִין שֶׁרֶץ שֶׁנִּתְהַוָּה בִּפְרִי בִּהְיוֹתוֹ מְחֻבָּר לָאָרֶץ וְלֹא פֵּרַשׁ, הַאִם יֵשׁ לְאָסְרוֹ אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא רִחֵשׁ כְּלָל אַף בְּתוֹךְ הַפְּרִי, אוֹ שֶׁמָּא דַּוְקָא **כְּשֶׁרִחֵשׁ וְהִלֵּךְ** בְּתוֹךְ הַפְּרִי הַמְחֻבָּר אֲזַי נִקְרָא "הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ" וְאָסוּר בַּאֲכִילָה?

לְדַעַת **הָרַשְׁבָּ"א וְהָרָ"ן** יֵשׁ לֶאֱסֹר כָּל שֶׁרֶץ שֶׁנִּתְהַוָּה בְּתוֹךְ פְּרִי הַמְחֻבָּר לָאָרֶץ וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא רִחֵשׁ כְּלָל בְּתוֹךְ הַפְּרִי, כְּגוֹן שֶׁמָּנַח בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לוֹ אֶפְשָׁרוּת לְהַלֵּךְ וְלִרְחֹשׁ בּוֹ כְּלָל. וְכֵן פָּסְקוּ **הַשֻּׁלְחָן גָּבוֹהַ**שם (ס"ק ג'). **וְהַבָּן אִישׁ חַי**פרשת נשא (אות ו'). .

אוּלָם לְדַעַת **הַתּוֹסְפוֹת וְהָרא"ש** אֵין לֶאֱסֹר בְּזֶה הָאִפָּן אֶלָּא אִם כֵּן **רִחֲשׁוּ** בַּפְּרִי, שֶׁאָזַי נֶחְשָׁבִים הֵם לְשׁוֹרְצִים עַל הָאָרֶץ עַל אַף שֶׁלֹּא יָצְאוּ מִחוּץ לַפְּרִי, אֲבָל בְּשֶׁלֹּא רִחֲשׁוּ כְּלָל אֵין לְאָסְרָם. וְכֵן פָּסַק בְּשׁוּ"ת **רִיחַ שָׁדָה**סימן ז'. וּבְסֵפֶר **יַלְקוּט יוֹסֵף**איסור והיתר (חלק ב' עמוד ר'). ועיין בהגהות שם ותהנה. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הַתּוֹלַעַת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב רַבֵּנוּ **הַמַּהַר"י צֶמַח** זִיעָ"א מַרְבֵּנוּ **הָאֲרִיזַ"ל**בשלחן ערוך האריז"ל. כִּי בַּקִּלְקָפָה יֶשְׁנוֹ כֹּחַ הַנִּזּוֹן מֵחֵטְאֵי הָאָדָם וּשְׁמוֹ נִקְרָא "**תּוֹלָע**" וְהוּא הַמַּרְקִיב וּמְכַלֶּה הַכֹּל, וּבְכָל בֹּקֶר וּבְכָל מִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ כֹּחַ לְצֵאת וּלְכַלּוֹת אֶת הָעוֹלָם חָלִילָה, וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרוֹב חֶסְדָיו מְגַלֶּה אֶת אוֹר הַחֶסֶד בָּעוֹלָם עַל יְדֵי קָרְבַּן עוֹלַת הַתָּמִיד הַקָּרֵב בְּכָל בֹּקֶר, וְזֶהוּ **עוֹלַ"ת** אוֹתִיּוֹת **תּוֹלָ"ע**, וּבְכָךְ נִכְנַע אוֹתוֹ תּוֹלָע הַטָּמֵא.

וְלָכֵן כְּשֶׁקּוֹרֵא אָדָם בַּבֹּקֶר אֶת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד בְּאָמְרוֹ "**עוֹלַת** תָּמִיד הָעֲשׂוּיָה" יְכַוֵּן בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּמִלַּת **עוֹלַ"ת** כִּי הוּא סוֹד שֵׁם **אבגית"ץ** שֶׁעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא **תּוֹלָ"ע**, שֶׁהוּא הַחֶסֶד הַמֵּאִיר בְּכָל בֹּקֶר וּמַכְנִיעַ אֶת כֹּחַ הַתּוֹלָ"ע כַּנִּזְכָּר.

מצוה קס"ד: שלא לאכל משרץ המים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אַל תְּשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָּהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם".ויקרא י"א, מ"ג.

לְפָשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לְבַל יֹאכְלוּ מִמִּינֵי הַשְּׁרָצִים הַשּׁוֹרְצִים בַּמַּיִם, אֵלּוּ הַבְּרִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת וְהַגְּדוֹלוֹת שֶׁבַּמַּיִם שֶׁאֵינָן מִמִּין הַדָּגִים, כְּגוֹן הַתּוֹלָעִים וְהָעֲלוּקָה שֶׁבַּמַּיִם, וְכֶלֶב הַיָּם וְהַצְּפַרְדֵּעַ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן(רמב"ם הלכות מאכלות אסורות (פרק ב'). ודע שדוקא הרמב"ם לומד את איסור שרץ המים מפסוק זה, מה שאין כן הרמב"ן ושאר הראשונים שלמדוהו מפסוקים אחרים. ראה ספר החינוך מה שכתב מענין זה באורך בבאורו למצוה זו, ואכמ"ל. .

וְגַם כָּאן אִסּוּר הַתּוֹרָה לְאָכְלָן הוּא בְּכָל שֶׁהוּא, אוּלָם אֵין חִיּוּב מַלְקוֹת אֶלָּא עַל הָאוֹכֵל שִׁעוּר **כַּזַּיִת** מֵהֶם, אוֹ שֶׁאוֹכֵל **בְּרִיָּה שְׁלֵמָה** אֲפִלּוּ קְטַנָּה בְּיוֹתֵר, שֶׁאָזַי חַיָּב אַרְבַּע פְּעָמִים מַלְקִיּוֹת.

לַמְרוֹת הָאָמוּר, שֶׁרֶץ הַמַּיִם הַנּוֹצָר בְּכֵלִים וּבְבוֹרוֹת וּבְמְעָרוֹת שֶׁאֵין מֵימֵיהֶם זוֹרְמִים אֶלָּא עֲצוּרִים – הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִים מִן הַתּוֹרָה בַּאֲכִילָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ מִחוּץ לִמְקוֹם גִּדּוּלָם(כן למדו בחולין (ס"ו ע"ב) מלשון הכתוב (ויקרא י"א, ט') "תאכלו מכל אשר במים". וראה לקמן בחלק הדרוש מה שכתבנו בזה למעשה. . וְרַק אִם פָּרְשׁוּ וְקָפְצוּ אֶל שִׂפַּת הַבּוֹר אוֹ מִחוּץ לִשְׂפַת הַכְּלִי הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִים מֵהַתּוֹרָה בַּאֲכִילָה, וַאֲפִלּוּ שֶׁחָזְרוּ לְאַחַר מִכֵּן לְמֵימֵיהֶם(חולין (ס"ו ע"ב), והובא להלכה ברמב"ם (שם) ובשלחן ערוך יורה דעה (ריש סימן פ"ד). .

לְפִיכָךְ, מַשְׁקֶה שֶׁרוֹחֲשִׁים בּוֹ תּוֹלָעִים קְטַנִּים שֶׁנּוֹצְרוּ בּוֹ הֲרֵי זֶה **שׁוֹתֵהוּ עִם שְׁרָצָיו**, אוּלָם אִם סִנֵּן אֶת הַמַּשְׁקֶה מִן הַשְּׁרָצִים שֶׁבּוֹ אָסוּר לוֹ לְאָכְלָם וַאֲפִלּוּ שֶׁהֶחְזִירָם בַּחֲזָרָה לְתוֹךְ הַמַּשְׁקֶה(רמב"ם ושלחן ערוך (שם). .

רָמַז הַכָּתוּב – "שִׁיקְצֶה..."

בְּאַזְהָרָה זוֹ עוֹמֶדֶת תּוֹרָתֵנוּ וּמַזְהִירָה: "אַל תְּשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם", וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לָמְדוּ מִכָּךְ שֶׁאָסוּר לָאָדָם לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים הַמְאוּסִים עָלָיו, וְלֶאֱכֹל מַאֲכָלִים שֶׁנַּפְשׁוֹ קָצָה

בָּהֶם, בִּהְיוֹת שֶׁנַּפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם אֲצוּלָה מִמְּקוֹם גָּבוֹהַּ, טְהוֹרָה וּבְרוּרָה כְּסַפִּיר מְאִירָה, וְאִם יַעֲלֶה עָלֶיהָ אָבָק דַּק כְּחוּט הַשַּׂעָרָה מִיָּד יַשְׁחִית פְּנֵי הוֹדָהּ זִיוָהּ וְתִפְאַרְתָּהּכן כתב בזו הלשון בספר המדות (שער היראה פרק י"ב). . וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא מְגֻנֶּה בְּהֵרָאוֹתוֹ לָאָדָם יוֹלִיד דְּמוּת גְּנַאי בְּנַפְשׁוֹלשון רבינו האבן עזרא ז"ל בפירושו על התורה (דברים כ"ג, י"ד). , וְיוֹתִיר רֹשֶׁם רַע עַל נִשְׁמָתוֹ, מַה שֶּׁעָלוּל לְגָרֵם לוֹ **לְנָזְקִים רוּחָנִיִּים וְלַחֲלִישׁוּת** בַּעֲבוֹדַת הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן חוֹבָה עָלֵינוּ לְהִתְרַחֵק מִכָּל דָּבָר הַמְשַׁקֵּץ אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ.

בְּכֹלֶל הַדְּבָרִים הַזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא נַשְׁהֶה אֶת נְקֵבֵינוּ מִלְּהִתְפַּנּוֹת מִיָּד בְּעֵת הַצֹּרֶךְאימרת רב אחאי במכות (ט"ז ע"ב), והובא להלכה בשלחן ערוך אורח חיים (סימן ג' הלכה י"ז). , מַה שֶּׁמְּטַמֵּא אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמַשְׁרֶה עָלֶיהָ רוּחוֹת רָעוֹת וּמְסֹאָבוֹתכן כתב רבינו יוסף חיים זצ"ל בבן איש חי (פרשת ויצא) וכן הובא בכף החיים (סופר, סימן סימן ג' ס"ק מ"ו) בשם רבינו האריז"ל שהפסולת ומותרי המאכלים עיקרן מן הקליפות, ובכחן לטמא את נפשו של האדם. , אֶלָּא מִיָּד מְשַׁיְּתְעוֹרֵר בָּאָדָם צֹרֶךְ לְפַנּוֹת אֶת גּוּפוֹ יְהֵא זְרִיז נִשְׁכָּר לְהָסִיר מֵעָלָיו כָּל פְּסֹלֶת הַמַּאֲכָלִים, וּלְנַקּוֹת אֶת גּוּפוֹ הֵיטֵב בִּבְחִינַת "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה ה' מִי כָמוֹךָ"תהלים ל"ה, י'. . גַּם אִם הוּא נִמְצָא בְּאֶמְצַע עִסּוּקָיו אוֹ לְמוּדָיו לֹא יָחוּשׁ מִלְּהַפְסִיק בְּאֶמְצַע מְלַאכְתּוֹ, כִּי בַּל תַּשְׁחִית שֶׁל הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ הוּא חָמוּר מִכָּל בַּל תַּשְׁחִית אַחֵרראה שבת (קכ"ט ע"א) שאמרו כן. , וְעַל כְּגוֹן זֹאת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ "בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ יְסוֹדָהּ"ראה מנחות (צ"ט ע"ב) ובפירוש רש"י ז"ל שם. , וְלִמּוּד תּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה שֶׁלֹּא בְּנָקִיּוּת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ מַזִּיקִים יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁמּוֹעִילִיסכן כתב הבן איש חי (פרשת ויצא אות א'-ב') שהמתעכב מלהתפנות מחמת לימודו הרי זו שטות גדולה ומצוה הבאה בעבירה. אולם בהליכות עולם (חלק א' פרשת ויצא) כתב להתיר לסיים הענין ואפילו שאינו יכול לשהות כדי שיעור פרסה, עיין שם טעמו. , וְלָכֵן אַל יִתְעַצֵּל אָדָם בְּדָבָר וִימַהֵר לְפַנּוֹת אֶת גּוּפוֹ לְכָבוֹד יוֹצְרוֹ וְאַף דָּבָר זֶה לְמִצְוָה יֵחָשֵׁב לוֹ.

נוֹסָף עַל כָּךְ כָּתַב **רַבֵּנוּ חַיִּים וִיטָאל** זִיע"א בְּשֵׁם רַבֵּנוּ **הָאַר"י** זַ"ל שֶׁיְּזַהֵר הָאָדָם מִלְּהָרִיחַ כָּל רֵיחַ רַע שֶׁנַּפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם קְצָה בּוֹ, כְּגוֹן רֵיחַ הַנִּבֵּלָה אוֹ כֵּיוֹצֵא בָּזֶה, שֶׁהַעוֹשֶׂה כֵּן פּוֹגֵם מְאֹד בְּנַפְשׁוֹ וְגוֹרֵם לָהּ שֶׁתִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ. כִּי הַנֶּפֶשׁ מִטִּבְעָהּ תִּתְרַחֵב מְאֹד מֵהֲרֵיחַ הַטּוֹב וְתֵיטִיב וְתִתְחַבֵּר אֵלָיו, וְתִרְחַק מִן הָרֵיחַ הָרַע וְתִבְרַח מִמֶּנּוּכן כתב רבינו הרמ"א זצ"ל בספרו "תורת העולה" (חלק ב' פרק ל"ה). , לָכֵן יִמָּנַע אָדָם מִלַּעֲבֹר בַּמְּבוֹאוֹת הַמְטֻנָּפִים, וּבְקִרְבַת פַּחֵי הָאַשְׁפָּה וּשְׁאָר מְקוֹמוֹת הַמַּדִּיפִים רֵיחוֹת רָעִים, עַד כַּמָּה שֶׁהַדָּבָר נִתָּן וְעַד הֵיכָן שֶׁיָּדוֹ שֶׁל אָדָם מַשֶּׂגֶת.

כְּמוֹ כֵן הוֹרִינוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים הַמַּגְעִילִים וְדוֹחִים אֶת דַּעְתֵּנוּ, כְּגוֹן לִשְׁתּוֹת בִּכְלֵי שֶׁמַּקִּיזִים בּוֹ דָּמשבת (צ' ע"ב), והובא בספר המצוות להרמב"ם (סוף מצוה קע"ט). , אוֹ לִשְׁתּוֹת

מַשְׁקֶה שֶׁנָּפַל בּוֹ יַתּוּשׁ, אוֹ לֶאֱכֹל מַאֲכָל שֶׁנָּפַל וְנִמְאַס, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ כָּל דָּבָר הַמָּאוּס עַל הָאָדָם לְפִי טְבָעָיו וְדֵעוֹתָיו יִמָּנַע מִלַּעֲשׂוֹתוֹ, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהֶזְהִירָנוּ שֶׁלֹּא לְצַעֵר אֶת הַזּוֹלֶת כָּךְ הֶזְהִירָנוּ שֶׁלֹּא לְצַעֵר אֶת עַצְמֵנוּ עַל חִנָּם, וְלִשְׁמֹר עַל נְקִיּוּת גּוּפֵנוּ וּבְגָדֵינוּ, וּכְפִי שֶׁמְּסַפֵּר עַל רַבֵּנוּ **הַמַּהֲרִי"ל** זִיע"א שֶׁלֹּא הָיָה מְכַבֵּס אֶת הַסְּדִינִים שֶׁהָיָה יָשֵׁן עֲלֵיהֶם מִיָּדֵי לַיְלָה אֶלָּא **מִפֶּסַח לְפֶסַח**, וְעִם כָּל זֹאת הָיוּ נְקִיִּים יוֹתֵר מִסְּדִינֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁשָּׁכְבוּ בָּהֶם שְׁבוּעַיִם!כן הובא בספר "מטבע שטבעו חכמים" חלק ב' (ערך "נקיות"). כִּי הִרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִשְׁמֹר עַל נְקִיּוּת יְתֵרָה, וְלֹא גָּעַל אֶת גּוּפוֹ וְאֶת נַפְשׁוֹ בְּמִינֵי מוֹתָרוֹת וְלִכְלוּכִים לְמִינֵיהֶם.

וְכָתַב בְּ"**סֵפֶר הַגָּן**"לרבי יצחק ב"ר אליעזר זצ"ל (מאמר יום חמישי), והובא גם כן בספר "חיים בריאים כהלכה" לג"ר יחזקאל אסחייק שליט"א שהיה משב"ק אצל מרן הרב שך זצ"ל. כִּי הַמַּרְבֶּה בָּאֲכִילָה וּבִשְׁתִיָּה גַּסָּה שֶׁלֹּא לְצָרְךְ בְּרִיאוּת גּוּפוֹ הֲרֵי זֶה עוֹבֵר כַּמָּה וְכַמָּה אִסּוּרִים חֲמוּרִים, וּמַזִּיק לְגוּפוֹ וּלְנַפְשׁוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם מִצְוַת אֲכִילָה כְּגוֹן בְּשַׁבָּתוֹת וּבַיָּמִים טוֹבִים, עִם כָּל זֹאת עוֹבֵר עַל "בַּל תְּשַׁקְּצוּ" שֶׁמְּשַׁקֵּץ אֶת גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ בְּמַאֲכָלִים מְיֻתָּרִים. וְלָכֵן יֵשׁ לָאָדָם לִשְׁמֹר עַל אִזּוּן מִשְׁקָלוֹ וּבְרִיאוּת אֵיבָרָיו, שֶׁלֹּא יַעֲדִיף וְלֹא יַחְסִיר מִגּוּפוֹ אֶת הַדְּבָרִים הַנִּצְרָכִים לוֹ, וְלֹא יַעֲמִיס עַל גּוּפוֹ חֲמָרִים מְזִיקִים הַמְקַלְקְלִים וּמַשְׁחִיתִים אֶת גּוּפוֹ וּמַשְׁפִּיעִים בְּכָךְ גַּם עַל נַפְשׁוֹ. כִּי בְּרִיאוּת הַנֶּפֶשׁ תְּלוּיָה בִּבְרִיאוּת הַגּוּף, וְכָל זְמַן שֶׁגּוּפוֹ חָזָק וּבָרִיא מִמֵּילָא גַּם נַפְשׁוֹ יְכוֹלָה לִהְיוֹת בְּרִיאָה וְאֵיתָנָה לַעֲבֹד אֶת קוֹנָהּ וּלְמַלְאוֹת אֶת יְעוּדָהּ וְתַפְקִידָהּראה רמב"ם הלכות דעות (פרק ד' הלכה א') מה שכתב בזה, והדברים ידועים. .

בְּכְלַל הַדְּבָרִים שֶׁנִּזְהֲרִים שֶׁלֹּא לְהַמְאִיס אֶת הַזּוּלַת בְּמַעֲשֵׂינוּ, וּכְפִי שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁלֹּא יִשֹּׂךְ אָדָם מַהַפַּת וְיִניחֶנָּה בְּפָנֵי חֲבֵרוֹ, וְלֹא יִתֵּן לַחֲבֵרוֹ לִשְׁתּוֹת מִכּוֹסוֹ מִבְּלִי שֶׁיְּקַנְּחֶנָּה, שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ עֲלוּלִים לְהַמְאִיס וּלְהַגְעִיל אֶת הַמְּסֻבִּים בַּשֻּׁלְחָן(מסכת דרך ארץ, ושלחן ערוך אורח חיים (סימן ק"ע). . וְכֵן אָמְרוּ הַמַּמְאִיס אֶת חֲבֵרוֹ בְּמַעֲשָׂיו כְּגוֹן שֶׁהוֹרֵג כִּנָּה בְּפָנָיו, אוֹ שֶׁרַק בִּפְנֵי חֲבֵרוֹ וְנִמְאָס עָלָיו נֶאֱמַר "כִּי אֶת כָּל מַעֲשֶׂה הָאֱלֹקִים יָבִא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נֶעְלָם"ראה חגיגה (ה' ע"א). . לָכֵן זְהִירוּת גְּדוֹלָה עָלֵינוּ לְהִזָּהֵר בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָאִים אָנוּ בְּסִבִיבַת בְּנֵי אָדָם, שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים הָעֲלוּלִים לְהַמְאִיסָם אוֹ לִגְרֹם לָהֶם לְצַעַר אוֹ לְאֵי נְעִימוּת, וְלַמַּזְהִיר וְלַנִּזְהָר שְׁלוֹמִים תֵּן כְּמֵי נָהָר.

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

לַמְרוֹת שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁשְּׁרָצִים שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ מִחוּץ לְמָקוֹם הֲוָיָתָם אֵין בָּהֶם אִסּוּר אֲכִילַת שְׁרָצִים וַהֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִים מִן הַתּוֹרָה בַּאֲכִילָה, מִכָּל מָקוֹם כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁאִם מְאוּסָה עָלָיו אֲכִילָתָם הֲרֵי זֶה אָסוּר לְאָכְלָם מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם אִסּוּר "**בַּל תְּשַׁקְּצוּ**"לדעת הסמ"ק וספר

היראים איסור בל תשקצו הוא מן התורה, וכן כתב הריטב"א בחידושיו עמ"ס מכות בשם הרמ"ה. אולם לדעת המאירי ורוב הראשונים איסור זה הוא מדרבנן, והפסוק אינו אלא אסמכתא בעלמא. ובבית יוסף (אורח חיים סימן ג') נסתפק בדעת הרמב"ם ז"ל בסוף הלכות רוצח, ועוד עיין בדברי מרן החיד"א בספרו יעיר אוזן (מערכת ל') ובשדי חמד (מערכת ה') מה שכתבו בזה, ואכמ"ל. .

וְאִם עָלָיו אֵינָם מְאוּסִים, אֲבָל רוֹב הָעוֹלָם נִמְאָסִים בַּאֲכִילָתָם, דַּעַת בַּעַל הַ"**בַּיִת חָדָשׁ**" לֶאֱסֹר הַדָּבָר גַּם עָלָיו מִשּׁוּם שֶׁהוֹלְכִים אַחַר רוֹב הָעוֹלָם כן כתב בקונטרס אחרון שלו. . אוּלָם **הַפְּרִי חָדָשׁ** סוֹבֵר שֶׁבְּאִסּוּר בַּל תְּשַׁקְּצוּ לֹא הוֹלְכִים אַחַר הָרוֹב, אֶלָּא כָּל אֶחָד לְפִי טִבְעוֹ וּמִדָּתוֹבסעיף קטן ב'. . וְהַכְּרֵעַת מָרָן **הַגְּרָ"ע יוֹסֵף** זַצַ"ל לְמַעֲשֶׂה שֶׁבְּהֵיוֹת שֶׁאִסּוּרוֹ הוּא מִדְּרַבָּנָן לָכֵן בְּאֹפֶן שֶׁכָּזֶה בּוֹ נֶחְלְקוּ הַפּוֹסְקִים נִתָּן לְהָקֵלראה הליכות עולם (חלק א' פרשת תולדות). .

וְאִם רוֹב הָעוֹלָם אֵינוֹ נִמְאָס בְּכָךְ וְגַם הוּא עַצְמוֹ אֵינוֹ נִמְאָס הֲרֵי זֶה מֻתָּר בְּכָךְ לְכָל הַדֵּעוֹת.

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הַנִּמְצָא בְּמַיִם עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**שַׁעַר הַמִּצְווֹת**" מֵרַבֵּנוּ **הָאֲרִיזַ"ל**לפרשת עקב בד"ה "ונחזור", והובא גם כן בספר נגיד ומצוה למהר"י צמח בהנהגת נטילת הידים. שֶׁהֵבִיא שֶׁהָיָה מַזְהִיר לְתַלְמִידָיו שֶׁכְּשֶׁבָּאִים לִשְׁתּוֹת מִמֵּי נָהָר אוֹ מַעְיָן שֶׁלֹּא יִשְׁתּוּ יְשִׁירוֹת מֵהַנָּהָר, אֶלָּא יִקְּחוּ הַמַּיִם בְּיָדָם אוֹ בִּכְלִי וְרַק אָז יְבָרְכוּ וְיִשְׁתּוּ.

וְטַעַם הַדָּבָר הוּא בִּהְיוֹת שֶׁפְּעָמִים שֶׁבַּמַּיִם יִהְיוּ מְצוּיוֹת אֵילוּ נְשָׁמוֹת הַמְגֻלְגָּלוֹת שָׁם, וְשֶׁמָּא בְּגָלַל אֵיזֶה חֵטְא שֶׁבִּיַּד הָאָדָם תִּתְעַבֵּר בּוֹ נִשְׁמַת רָשָׁע הַמְגֻלְגֶּלֶת בְּאוֹתָם הַמַּיִם וְתַזִּיק לוֹ. לָכֵן יִקַּח מֵהַמַּיִם בְּיָדוֹ וִיבָרֵךְ בְּכַוָּנָה, וְכוּלֵי הָאי וְאוּלַיוּעיין שם שהביא בהאריז"ל עצמו שהיה כידוע בקיא גדול בגלגולי הנשמות, והיה מביט ומכוון את כוונותיו עד שבכח כוונתו היה מגרש ודוחה משם את הרוח או הנפש המגולגלת שם, ואחר כך היה שותה מן המים ההם, ולאחר מכן היתה חוזרת הרוח ההיא למקומה. .

מצוה קס"ה: שלא לאכל מן השרצים המתהוים מן העפוש

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְלֹא תְטַמְּאוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ"ויקרא י"א, מ"ד. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לְבַל יֹאכְלוּ מִמִּינֵי הַשְּׁרָצִים הַמִּתְהַוִּים מִן הָעִפּוּשׁ, כְּגוֹן הָרִמָּה וְהַתּוֹלָעִים הַיּוֹצְאִים מִן הָאַשְׁפּוֹת וּמִן הַנְּבֵלוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן, וְכֵן כָּל אוֹתָם שֶׁאֵינָם נִבְרָאִים מִזֶּכֶר וּנְקֵבָה אֶלָּא מִן הָעִפּוּשׁ וְהַסֶּרָחוֹן וְאֵינָם נִקָּרָאִים

"שׁוֹרְצִים" אֶלָּא "רוֹמְשִׂים" עַל הָאָרֶץ כן למדו בתורת כהנים מיתור פסוק זה שבא לרבות אף את אלו הנוצרים מן העיפוש, וכן הביא הרמב"ם בהלכותיו (פרק ב' מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ג). אולם הרמב"ן למד אחרת את הלימוד מפסוק זה, ראה במגיד משנה על הרמב"ם (שם) שהביא את דבריו וביארם. .

וְגַם כָּאן אִסּוּר הַתּוֹרָה לְאָכְלָן הוּא בְּכָל שֶׁהוּא, אוּלָם אֵין חִיּוּב מַלְקוֹת אֶלָּא עַל הָאוֹכֵל שִׁעוּר כַּזַּיִת מֵהֶם, אוֹ שֶׁאוֹכֵל בְּרִיָּה שְׁלֵמָה אֲפִלּוּ קְטַנָּה בְּיוֹתֵר, שֶׁאֲזַי חַיָּב מִשּׁוּם חֲמֵשׁ מַלְקִיּוֹת. וְעַל אַף שֶׁאִסּוּר אֲכִילַת הַשְּׁקָצִים וְהָרְמָשִׂים הוּא בְּכָל שֶׁהוּא, וַאֲפִלּוּ הַתּוֹלַעַת הַזְּעִירָה בְּיוֹתֵר הֲרֵי הִיא אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה, מִכָּל מָקוֹם זֶה דָּוְקָא כְּשֶׁהִיא נִרְאֵית לְעַיִן בְּרִיאָה וְחַדָּה לְנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ. אֲבָל אִם אֵינָהּ נִרְאֵית גַּם בְּאֹפֶן שֶׁכָּזֶה, אֶלָּא רַק עַל יְדֵי מִקְרוֹסְקוֹפּ אוֹ אֶמְצָעִים מְלָאכוּתִיִּים אֲחֵרִים – הֲרֵי שֶׁאֵין שׁוּם אִסּוּר בַּאֲכִילָתָהּ, לֹא מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְלֹא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִיםראה בספר הברית שכתב כן מטעם שלא ניתנה התורה למלאכי השרת אלא לבשר ודם. וכן הביא בספר ערוך השלחן (סימן פ"ד סעיף ל"ו) ובשו"ת יביע אומר חלק ד' (יו"ד סימן כ"א). .

רָמַז הַכָּתוּב – וְחַי בָּהֶם

בְּאַזְהָרָה זוֹ לָמְדָנוּ שֶׁלֹּא אָסְרָה הַתּוֹרָה בַּאֲכִילָה אֶלָּא יְצוּרִים הַנִּרְאִים לְעַיִן בְּרִיאָה, וְשֶׁיֵּשׁ בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם לִפְרֹשׁ מֵהֶם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כַּאֵלּוּ שֶׁלֹּא נִכָּרִים לְעַיִן כְּלָל וְאִי אֶפְשָׁר לָאָדָם לְזַהוֹתָם וּלְהִמָּנַע מֵאֲכִילָתָם – הֲרֵי שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָתָם. וּמִדְּבָר זֶה לָמְדָנוּ אָנוּ שֶׁמִּצְווֹת הַתּוֹרָה נִתְּנוּ לָנוּ בְּמַטָּרָה לְיַשְּׁמָן, וְלֹא חְלִילָה בְּמַטָּרָה לְהַכְשִׁילֵנוּ בָּהֶן, מִמֵּילָא לֹא תּוּבַע נוֹתֵן הַתּוֹרָה מֵהָאָדָם לַעֲשׂוֹת מֵעֵבֶר לִיכוֹלוֹתָיו, וּבְלָשׁוֹן חֲכָמֵינוּ זַ"ל: "**אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו**"מסכת עבודה זרה (ג' ע"א). . כָּךְ כּוֹתֵב גַּם רַבֵּנוּ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו: "אֵין מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה נָקְמָה בָּעוֹלָם, אֶלָּא רַחֲמִים וְחֶסֶד וְשָׁלוֹם"בהלכות שבת (פרק ב' הלכה ג'). וראה שם שעל הסוברים אחרת נאמר (יחזקאל כ', כ"ה) "גם אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם". , מַה שֶּׁמַּכְרִיחַ שֶׁלֹּא יִדְרְשׁוּ מֵאִתָּנוּ מִן הַשָּׁמַיִם דָּבָר שֶׁהוּא מֵעֵבֶר לְכֹחֵנוּ וִיכָלְתֵּנוּ.

מִטַּעַם זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אֶת הַכְּלָל הַמַּפְרֶסֶם "**אָנוּס רַחֲמָנָא פַּטְרֵיהּ**"נדרים (כ"ז ע"א). ותרגומו: אנוס הקב"ה פטרו. – שֶׁמִּי שֶׁנֶּאֱנַס מִלְּקַיֵּם מִצְוָה מְסֻיֶּמֶת, אוֹ שֶׁנֶּאֱנַס לַעֲבֹר עֲבֵרָה מְסֻיֶּמֶת – לֹא יִתְבַּע עַל כָּךְ לֶעָתִיד לָבוֹא, הוֹאִיל וְהַקָּבָ"ה פְּטָרוֹ מִכָּךְ. וְהַגָּאוֹן הַגָּדוֹל **רַבִּי יִצְחָק זְאֵב סוֹלוֹבֶיצִ'יק מִבְּרִיסְק** זַצַ"ל אָמַר בְּאוּר מָתוֹק וְנִפְלָא בְּמַאֲמַר חֲזַ"ל זֶה: שֶׁאָדָם שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת אָנוּס מִלְּקַיֵּם מִצְוָה מְסֻיֶּמֶת, וְאִלּוּלֵי אוֹתוֹ הָאֹנֶס הָיָה מְקַיְּמָהּ בְּכָל לִבּוֹ, אֲזַי לֹא רַק שֶׁאֵינוֹ נִתְבָּע עָלֶיהָ לְמָה לֹא עָשָׂאהָ, אֶלָּא כִּבְיָכוֹל אַף הַקָּבָ"ה "פּוֹטֵר אוֹתוֹ" **וּמוֹצִיא**

אוֹתוֹ יָדֵי חוֹבָה בְּמָקוֹמוֹ, וְאִם כֵּן וַדַּאי עוֹלֶה לוֹ הַדָּבָר כְּאִלּוּ עָשָׂאהּ, וְאַף יוֹתֵר בִּשְׁלֵמוּת מֵאֲשֶׁר הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ הוּא בְּעַצְמוֹ...

וּמִדָּבָר זֶה לָמְדוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל שֶׁאֵין לָנוּ לִדְרֹשׁ מֵהָאָדָם דְּבָרִים שֶׁאֵינָם מְגֻדָּר הַהֶגְיוֹן, וְאֵינָם בִּגְבוּל הַהִסְתַּבְּרוּת שֶׁל יְכָלְתּוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת(יומא (ל' ע"א). אֶלָּא לִבְנֵי הָאָדָם, וּמִמֵּילָא לֹא יִתָּכֵן לְחַיֵּב אֶת הָאָדָם דָּבָר שֶׁאֵין בְּכֹחוֹ לַעֲשׂוֹת. לָכֵן קָבְעוּ חֲכָמֵינוּ שֶׁאֵין גּוֹזְרִים גְּזֵרָה עַל הַצִּבּוּר אֶלָּא אִם כֵּן יְכוֹלִים לַעֲמֹד בָּהּ(הכן למדו במסכת בבא בתרא (ס' ע"ב) מהכתוב (מלאכי ג', ט') "במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו", וראה בפירוש רש"י ז"ל שם. , וְכֵן לָמְדוּ הֲלָכוֹת וְדִינִים רַבִּים עַל פִּי כְּלָל זֶהראה יומא (שם) גבי איסור קריאת שמע כשצואה על בשרו, וקידושין (נ"ד ע"א) גבי היתר הנאת הכהנים מבגדי כהונה, וע"ע בתוספות במנחות (כ"ג ע"א) בד"ה "הוא". , כְּשֶׁהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶם הוּא שֶׁאֵין לִדְרֹשׁ מֵהָאָדָם לַעֲשׂוֹת אֶלָּא אֶת מַה שֶּׁבְּגֶדֶר כֹּחוֹתָיו וִיכוֹלוֹתָיו הָאֱנוֹשִׁיִּים, וְכָל מַה שֶּׁמֵּעֵבֶר לְכָךְ לֹא מוּטָל עָלָיו לַעֲשׂוֹת.

הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ צִ?וָּנוּ בְּתוֹרָתוֹ: "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם"ויקרא י"ח, ה'. . וְדָרְשׁוּ בַּתַּלְמוּד "וָחַי בָּהֶם – וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם"יומא (פ"ה ע"ב). וראה בפירוש רש"י ז"ל עמ"ס סנהדרין (ע"ד ע"א) שביאר הטעם בהיות שנשמתו של יהודי יקרה וחביבה בעיני ה'. ע"ש. , שֶׁכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה נִתְּנוּ בְּמַטָּרָה שֶׁנִּחְיֶה וְנֵאָרִיךְ יָמִים בָּהֶם וְלֹא חֲלִילָה לְהֵפֶךְ, וּמִמֵּילָא לָמַדְנוּ שֶׁכָּל מִצְוָה שֶׁיִּתָּכֵן וְאֵינָהּ מְמַלֵּאת מַטָּרָה נִפְלָאָה וְנַעֲלֵית זוֹ יֵשׁ לְבָדָקָהּ הֵיטֵב אִם אָכֵן נָכוֹן וְנָחוּץ לָנוּ לַעֲשׂוֹתָהּ אוֹ לֹא. כָּךְ הָיָה רָגִיל לוֹמַר מְיַסֵּד תְּנוּעַת הַמּוּסָר **רַבִּי יִשְׂרָאֵל סַלַנְטֶר** זִיע"א: הַחוֹלֶה פָּטוּר מִכָּל הַמִּצְוֹות שֶׁבַּתּוֹרָה פָּרֵט לְמִצְוָה אַחַת: "וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם"דברים ד', ט"ו. ! וְאָכֵן פַּעַם אַחַת נִכְנַס מָאן דְּהוּא לְחַדְרוֹ וּמְצָאוֹ עָסוּק בְּהִתְעַמְּלוּת מְדֻקְדֶּקֶת וְקַפְדָּנִית לְפִי כְּלָלִים וְצִיּוּרִים שֶׁבְּסֵפֶר הַמּוּנָח לְפָנָיו, כְּפִי שֶׁצִּוָּה עָלָיו רוֹפְאוֹראה ספר "תנועת המוסר" (עמוד 342). .

חֲכָמֵי הַתַּלְמוּד דָּנוּ מָהֶן אוֹתָן "כַּפּוֹת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת"ויקרא כ"ג, מ'. שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ לִטּוֹל בְּחַג הַסֻּכּוֹת, וּבְמַהֲלַךְ דִּיּוּנָם נֶאֱמַר שֶׁוַּדַּאי אֵין הַכַּוָּנָה לְמִינִים מְסֻיָּמִים הַדּוֹקְרִים אֶת הַיָּדַיִם, בְּהִיוֹת שֶׁהַכָּתוּב אוֹמֵר "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם"משלי ג', י"ז, , וְלֹא יִתָּכֵן שֶׁהַתּוֹרָה תְּצַוֵּנוּ לִטּוֹל מִינִים הַדּוֹקְרִים וּמַכְאִיבִים אוֹתָנוּ וְאֶת הַסּוֹבְבִים אוֹתָנוּ, דָּבָר הַנּוֹגֵד וְסוֹתֵר אֶת דַּרְכֵי הַנֹּעַם וְהַשָּׁלוֹם(ראה כל הסוגיה באורך במסכת סוכה (ל"ב). . וּמִדָּבָר זֶה יֵשׁ לִלְמֹד שֶׁכְּשֶׁנִּצְטָרֵךְ לָאָדָם לְקַיֵּם מִצְוָה מְסֻיֶּמֶת הָעֲלוּלָה לִפְגֹּעַ בַּעֲדִינוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁלּוֹ אוֹ שֶׁל זוּלָתוֹ, אוֹ הַמַּעֲרֶעֶרֶת אֶת הַשָּׁלוֹם בֵּין הַבְּרִיּוֹת, עָלָיו לַחְקֹר בְּשֶׂבַע חֲקִירוֹת הַאִם זֶהוּ בֶּאֱמֶת הָרָצוֹן הָאֱלֹקִי כָּרֵגַע וְהַאִם זֶהוּ הַדָּבָר הַנָּכוֹן לַעֲשׂוֹתוֹ, אוֹ שֶׁמָּא דַּרְכֵי הַנֹּעַם שֶׁל הַתּוֹרָה שׁוֹלְלִים אֶת אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה מִכָּל וְכֹל.

כָּךְ מְסֻפָּר עַל קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל **רַבִּי יִשְׂרָאֵל סַלַנְטֶר** זִיעָ"א שֶׁנִּזְדַּמֵּן לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שַׁחֲרִית בְּאֵיזֶה בֵּית כְּנֶסֶת, וּבְעוֹדוֹ לוֹחֵשׁ אֶת הַקָּרְבָּנוֹת הֵחֵל וְכוּחַ סוֹעֵר בֵּין הַמִּתְפַּלְּלִים הַאִם לְהַתְחִיל אֶת הַתְּפִלָּה מִ"לְשֵׁם יִחוּד" אוֹ מֵ"הוֹדוּ". אֶלּוּ בְּכֹה וְאֵלּוּ בְּכֹה, וְהַקּוֹלוֹת הָלְכוּ וְגָבְרוּ, עַד שֶׁהִפְסִיקָם רַבִּי יִשְׂרָאֵל בְּאָמְרוֹ: מִן הַנִּרְאֶה הוּא שֶׁבְּבֵית כְּנֶסֶת זֶה יֵשׁ לְהַתְחִיל אֶת הַתְּפִלָּה מִ"לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם", שֶׁכֵּן זֶהוּ הַדָּבָר שֶׁיּוֹתֵר חָסֵר כָּאן...מעשה נאה זה שמענו מהג"ר יוסף מוגרבי שליט"א ראש קהילת "מקור חיים" בחולון. וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

הָרַבֵּה נְסִיוֹנוֹת עוֹבֵר הָאָדָם בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו עָלֵי אֲדָמוֹת. פְּעָמִים שֶׁנִּדְרָשׁ הוּא לְהִתְאַמֵּץ בְּקִיּוּם וְהַחְמָרָה בִּדְבָרִים מְסֻיָּמִים וּבְכָךְ לְהוֹכִיחַ אֶת מְסִירוּתוֹ לְמַעַן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וּפְעָמִים שֶׁנִּדְרָשׁ הוּא דַּוְקָא לְהֵפָּךְ: לֹא לַעֲשׂוֹת וְלֹא לְקַיֵּם, לְחַפֵּשׂ לִדְבַר הֶתֵּר וּלְהִתְפַּשֵּׁר כְּדַעַת הַמֻּקָּל, וּבְכָל זֹאת לְהַאֲמִין וּלְקַבֵּל אֶת הַדָּבָר בְּאַהֲבָה וּבֶאֱמוּנָה שֶׁזֶּהוּ רְצוֹן הָאֱלֹקִים כְּעֵת. וְאֵצֶל אוֹהֲבֵי ה' הָאֲמִתִּיִּים הַרְבֵּה יוֹתֵר גָּדוֹל וְקָשֶׁה הַנִּסָּיוֹן שֶׁל הֶ"**לֹא לְקַיֵּם**" מֵהַנִּסָּיוֹן שֶׁל הַ"**לְקַיֵּם**", מִגֹּדֶל תְּשׁוּקָתָם וְאַהֲבָתָם לְהַשֵּׁם. וְלָכֵן תִּמְצָא פְּעָמִים שֶׁצַּדִּיקִים גְּדוֹלִים וּשְׁלֵמִים לַמְרוֹת נְכוֹנוּתָם וּרְצוֹנָם הָעַז לְהֵיטִיב אוֹ לְהוֹשִׁיעַ אֶת הַזּוּלַת, נִכְבָּלִים יְדֵיהֶם מִלַּעֲשׂוֹת, וְנֶחְסָמוֹת דַּרְכֵיהֶם מִלִּפְעֹל, וְהַכֹּל זֶה נִסָּיוֹן מִלְמַעְלָה אִם יְקַבְּלוּ אֶת הַדָּבָר בֶּאֱמוּנָה וְלֹא יְהַרְהֲרוּ אַחַר מִדּוֹתָיו שֶׁל הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

מֻחֶמֶת רִבּוּי הַנְּגִיעוֹת שֶׁל שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים בְּמִינֵי הַפֵּרוֹת וְהַיְרָקוֹת הַמְיֻשָּׁנִים, יֵשׁ לְהַקְפִּיד בְּיֶתֶר שְׂאֵת לִבְדֹּק הַמַּאֲכָל בְּטֶרֶם אֲכִילָתוֹ שֶׁמָּא מְצוּיִים בּוֹ שְׁקָצִים כְּאֵלּוּ וַאֲחֵרִים.

וּמִכָּל מָקוֹם, כָּתַב **הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ** שֶׁכָּל פְּרִי שֶׁשָּׁהָה לְמַעְלָה מִשְּׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ לְאַחַר שֶׁנִּתְלַשׁ מֵהָעֵץ, אֵין לְחוּשׁ לַתּוֹלָעִים שֶׁבּוֹ וּמֻתָּר לֶאֱכָלוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא בְּלֹא בְּדִיקָה, הוֹאִיל וְקַבָּלָה בְּיַד רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁכָּל בְּרִיָּה שֶׁאֵין לָהּ עֲצָמוֹת אֵינָהּ חַיָּה אֶלָּא שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים, וּלְאַחַר שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים נוֹסָפִים הִיא נַעֲשֵׂית לְאֵפֶר וּמֻתֶּרֶת, וְלָכֵן גַּם אִם הָיוּ בָּהּ תּוֹלָעִים וְכַיּוֹב"ז מֵעֵת הֱיוֹתָהּ מְחֻבֶּרֶת לָאָרֶץ הֲרֵי שֶׁכְּבָר כָּלוּ וְאֵינָם, וְאִם נוֹצְרוּ בָּהּ בֵּינְתַיִם הֲרֵי שֶׁלֹּא רִחֲשׁוּ לְבַחוּץ וּמֻתָּרִים.

אֶלָּא שֶׁאִם כַּוָּנָתוֹ לְחָתְכוֹ אוֹ לִתְּנוֹ בְּקֻדָּרָה הֲרֵי יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִפָּרְשׁוּ חוּצָה וְיַחְזְרוּ, וְלָכֵן יֵשׁ לְשָׁטְפוֹ הֵיטֵב מִבַּחוּץ כְּדֵי שֶׁכָּל שֶׁרֶץ שֶׁעָלָיו יִפּוֹל, וּלְאַחַר מִכֵּן לִתְּנוֹ בְּמִי סַבּוֹן אוֹ בְּרוֹתְחִין כְּדֵי שֶׁאֵלּוּ שֶׁבְּתוֹכָהּ יָמוּתוּ בִּמְקוֹמָם וְלֹא יִרְחֲשׁוּ חוּצָה, וַאֲזַי מֻתָּר הַמַּאֲכָל בְּלֹא בְּדִיקָהראה שלחן ערוך יורה דעה (סימן פ"ד סעיף ח'). ובילקוט יוסף איסור והיתר (חלק ב' עמוד רי"ז) הביא שהסכמת האחרונים שבשנה מעוברת יש להמתין י"ג חודש. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הַכִּנּוּיִם הַמִּתְהַוִּים מִזִּעַת הָאָדָם כָּתַב **מַהַר"י צֶמַח** זִיע"א בְּסִפְרוֹ "**לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם**"בענין מצוות שאין להן קבע, עיין שם. כִּי אוֹתָם כִּנּוּיִם הַנּוֹלָדִים מִזִּעַת הָאָדָם הֵם מִסּוֹד מוֹתְרֵי הָאָדָם וְסִיגָיו הַמִּתְמַצִּים וְיוֹצְאִים מִגּוּפוֹ, שֶׁמֵּהֶם מִתְהַוִּים הַכִּנּוּיִם הַלָּלוּ, וְעַל יְדֵי יְצִיאָתָם מִגּוּף הָאָדָם הוּא מִתְבָּרֵר וּמִתְנַקֶּה מֵהַמּוֹתָרוֹת וּמֵהַפְסֹלֶת שֶׁבּוֹ.
וְלָכֵן, אֵין לָאָדָם לָקוּץ אוֹ לִמְאֹס בָּהֶם, שֶׁכֵּן טוֹבָה גְּדוֹלָה הִיא לְנַפְשׁוֹ וְתוֹעֶלֶת רַבָּה לִנְשָׁמָתוֹ.

מצוה קס"ו: טמאת יולדת

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:
"אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים... וְאִם נְקֵבָה תֵּלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם וְכוּ'"ויקרא י"ב, ב' – ה'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת הַתּוֹרָה הִיא שֶׁכָּל אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל הַיּוֹלֶדֶת, בֵּין שֶׁיָּלְדָה חַי וּבֵין שֶׁיָּלְדָה נֵפֶל נַפְלנדה (כ"ד). ובהפילה שפיר מלא מים או דם נחלקו הראשונים: לדעת הרמב"ן והרשב"א טמאה, ולדעת הרמב"ם (הלכות איסורי ביאה פרק י' הלכה ד') טהורה, ולמעשה פסק השלחן ערוך (יורה דעה סימן קצ"ד סעיף ג') שחוששים לולד וטמאה. , כָּל שֶׁמָּלְאוּ אַרְבָּעִים יָמִיםאולם המפלת בתוך ארבעים יום אינה חוששת משום טומאת יולדת, אבל חוששת משום טומאת נדה, כמבואר בשלחן ערוך (שם סעיף ב'). לְהֶרְיוֹנָהּ – הֲרֵי הִיא טְמֵאָה לְבַעֲלָהּ לְכָל עִנְיְנֵי הַטָּהֳרָה. וַאֲפִלּוּ לֹא רָאֲתָה דָּם כְּלָל בְּלֵדָתָהּ עִם כָּל זֹאת טְמֵאָה, שֶׁכְּלָל גָּדוֹל לִמְּדוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִפְתִיחַת הָרֶחֶם בְּלֹא יְצִיאַת דָּם, וְשֶׁמָּא הָיָה מוּעָט הַדָּם וְנִמּוֹק וְנֶעֱלַמתורת כהנים ומסכת נדה (ל'). .
וּמִכָּל מָקוֹם, כָּל הַנַּ"ל אֵינוֹ אֶלָּא בְּיוֹלֶדֶת לַדָּה רְגִילָה, אֲבָל הַיּוֹלֶדֶת דֶּרֶךְ הַדֹּפֶן (נִתּוּחַ קֵיסָרִי) כָּל שֶׁלֹּא רָאֲתָה דָּם כְּלָל הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָהכן למדו בגמרא מלשון הכתוב "אשה כי תזריע וילדה זכר" – עד שתלד ממקום שמזרעת. ומכל מקום למעשה ברוב המקרים היא רואה דם וצריכה למנות כנדה. .
וּלְכַמָּה זְמַן הִיא טְמֵאָה? אִם יָלְדָה **זָכָר** – הֲרֵי הִיא טְמֵאָה לְשִׁבְעָה יָמִים, וְאִם יָלְדָה **נְקֵבָה** – הֲרֵי הִיא טְמֵאָה לְאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם, וְיוֹם הַלֵּדָה מִן הַמְּנָיָן. וּבְהִסְתַּיֵּם אוֹתָם הַיָּמִים מֵיָּד הִיא טוֹבֶלֶת וּמֻתֶּרֶת לְבַעֲלָהּ. וַאֲפִלּוּ הָיְתָה עֲדַיִן שׁוֹפַעַת דָּם הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה מִדִּין תּוֹרָה, שֶׁהַתּוֹרָה טִהֲרָה אֶת דְּמֵי הַיּוֹלֶדֶת מֵהַיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְעַד שִׁלְשִׁים וּשְׁלֹשָׁה יוֹם לְזָכָר, וּמֵהַיּוֹם הַחֲמִשָּׁה עָשָׂר וְעַד שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה יוֹם לִנְקֵבָה, וְכָל הַדָּמִים שֶׁתִּרְאֶה בְּאוֹתָם יָמִים הֲרֵי הֵם טְהוֹרִים מִדִּין תּוֹרָה.

אוּלָם **רַבּוֹתֵינוּ** זִ"ל גָּזְרוּ גְּזֵרָה וְטִמְּאוּ מִדְּרַבָּנָן אֶת דַּם הַטֹּהַר שֶׁל הַיּוֹלֶדֶת, וְלֹא הִתִּירוּהָ לְטָהֵר לְבַעֲלָהּ עַד שֶׁתִּפְסֹק מִלָּזוּב דָּם לְגַמְרֵי וְתִמְנֶה שִׁבְעָה יָמִים שְׁלֵמִים נְקִיִּים, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן תּוּכַל לְטָבֵל וְלִטָּהֵר לְבַעֲלָהּכן מבואר ברמב"ם (שם פרק אחד עשר) ובשלחן ערוך (שם סימן קצ"ד) ובאחרונים. וראה לקמן בחלק הדרוש מחלוקת הראשונים מהו מקור התקנה. ע"ש. .

וּבְכָל אוֹתָם יְמֵי טֻמְאָתָהּ יֵשׁ לָהּ וּלְבַעֲלָהּ לִנְהֹג בְּכָל דִּינֵי הַהַרְחָקוֹת שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ מִדִּין תּוֹרָה וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, וְהָעוֹבֵר וּבָא עָלֶיהָ בְּמֵזִיד בְּתוֹךְ אוֹתָם יָמִים שֶׁטֻּמְאָתָהּ הַתּוֹרָה אוֹ אֲפִלּוּ לְאַחַר מִכֵּן כָּל שֶׁלֹּא טָבְלָה לְטָהֳרָתָהּ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה זוֹ, וְגַם עָבַר עַל לָאו שֶׁל "אֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרָב"ויקרא י"ח, י"ט. , וְגַם חַיָּב כָּרֵת מִן הַשָּׁמַיִם. וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זֶה חַיָּב לְהָבִיא קָרְבָּן חַטָּאת קְבוּעָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

רָמַז הַכָּתוּב – מַחְלֶקֶת יוֹלְדוֹת

כֹּחַ הַיְלוּדָה הוּא אֶחָד מִפְּלָאֵי הַבְּרִיאָה הַגְּדוֹלִים וְהַקְּסוּמִים בְּיוֹתֵר הַקַּיְמִים עָלַי אֲדָמוֹת. אָמְנָם כְּבָר הֻרְגַּלְנוּ בּוֹ מֵרִבּוּי הִמְצְאוּתוֹ בֵּינוֹתֵינוּ, אוּלָם אֵין זֶה גּוֹרֵעַ מֵעֶרְכּוֹ שֶׁל תַּהֲלִיךְ נִשְׂגָּב זֶה. תְּחִלַּת הָעִנְיָן הָיְתָה **בְּחַוָּה** הִיא אֵם כָּל חָי, שֶׁבְּכָךְ שֶׁאָכְלָה מֵעֵץ הַדַּעַת וּנְתָנַתּוּ גַּם לְאִישָׁהּ הֵמִיטָה גְּזֵרַת מָוֶת לָעוֹלָם, וְעַל כָּךְ אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אַתְּ עָסַקְתְּ בְּמִיתַת הָעוֹלָם, לָכֵן תְּקוּנֵךְ יֶהֱא בְּכָךְ שֶׁתַּעַסְקִי בְּחַיּוּת הָעוֹלָם וּבְהֶמְשֵׁכְיוּתוֹ. וּמֵאָז הוּטַל עַל הָאִשָּׁה תַּפְקִיד הַיְלוּדָה, כְּשֶׁנִּלְוָה אֵלָיו דַּם הַנִּדּוּת וְצַעַר הַיְלוּדָה שֶׁגַּם הֵם חֵלֶק מִתִּקּוּן מַעֲשֶׂיהָולכן אומרים חז"ל שבשעת הלידה מתפרקים כל איברי האשה, עד שנחשב לה כאילו עברה תהליך של מיתה, וגם זה חלק מתיקון חטאה כנזכר. .

בְּכָל אִשָּׁה נוֹרְמָלִית טָמוּן צֹרֶךְ וְרָצוֹן עַז בָּהֵרָיוֹן וּבַיְלוּדָה. לַמְרוֹת הַצַּעַר וְהַקֹּשִׁי הַכְּרוּכִים בַּדָּבָר, עִם כָּל זֹאת הָאִשָּׁה מִטִּבְעָהּ מִשְׁתּוֹקֶקֶת לְהָבִיא יְלָדִים לָעוֹלָם, וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁיּוֹדַעַת בְּמַעֲמַקֵּי נַפְשָׁהּ שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן חֶטְאָהּ. וְהִנֵּה כָּל זְמַן שֶׁגּוּפָהּ אֵינוֹ עָסוּק בְּפִתּוּחַ עֶבֶר אוֹ בַּהֲנָקָתוֹ – מִתְקַיֵּם בּוֹ תַּהֲלִיךְ חָדְשֵׁי שֶׁל "**מִיתָה פְּנִימִית**" בּוֹ בּוֹנֶה גּוּף הָאִשָּׁה מַעֲרֶכֶת שְׁלֵמָה שֶׁל אֶמְצָעִים לְגִדּוּל עֶבֶר וּפִתּוּחוֹ, וּמִשֶּׁנּוֹכַח הַגּוּף שֶׁלֹּא נִתְמַלֵּא יְעוּדוֹ מַתְחִיל לְהִתְפּוֹרֵר וְלִקְרֹס וְלִצֵּאת בְּדַם הַנִּדּוּת. וְזֶהוּ מֵעֵין מַהֲלַךְ שֶׁל "**מִיתָה**" בּוֹ מִתְאַבֵּל וּמִצְטַעֵר הַגּוּף עַל שֶׁלֹּא זָכָה לְמַלֵּא אֶת תַּפְקִידוֹ כַּנָּדְרֹשׁ.

וְזֶהוּ גַּם כֵּן עֹמֶק דִּבְרֵיהֶ שֶׁל **רָחֵל אִמֵּנוּ** לְיַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה "הָבָה לִי בָנִים וְאִם אַיִן **מֵתָה** אָנֹכִי"בראשית ל', א'. – שֶׁבִּלֹּא הֲבָאַת יְלָדִים לָעוֹלָם תִּצְטָרֵךְ לַעֲבֹר כָּל יָמֶיהָ אֶת אוֹתוֹ תַּהֲלִיךְ שֶׁל מִיתָה הַחוֹזֵר וְנִשְׁנָה בַּגּוּפָה, וְלֹא תִּזְכֶּה לְמַלְאוֹת אֶת יְעוּדָהּ בְּחַיֶּיהָ, מִמֵּילָא נֶחְשֶׁבֶת הִיא לְמֵתָהומכאן למדו רבותינו (מסכת עבודה זרה ה' ע"א) שמי שאין לו בנים חשוב כמת ל"ע. .

וְלָכֵן בֶּאֱמֶת **רְאוּ זֶה פֶּלֶא**: כָּל זְמַן שֶׁהָאִשָּׁה עֲסוּקָה בְּעִבּוּר וּבַהֲבָאַת יְלָדִים לָעוֹלָם - דַּם הַנִּדּוּת **נֶעֱלָם** מִגּוּפָהּ, וְיִתֵּרָה מִכָּךְ הוֹפֵךְ הוּא **לְחָלָב** הַמְסַיֵּעַ בְּקִיּוּם הַוָּלָד וּפִתּוּחוֹ, כְּאִלּוּ אוֹמְרִים לָהּ לְאִשָּׁה מִן הַשָּׁמַיִם: בִּהְיוֹת שֶׁעֲסוּקָה אַתְּ בְּתִקּוּן חֶטְאֵךְ לָכֵן אֵין סִבָּה שֶׁתַּמְשִׁיכִי לִלְקוֹת וּלְהִתְיַסֵּר עָלָיו!

כָּךְ צְרִיכָה לִהְיוֹת שְׁאִיפָתָהּ שֶׁל כָּל אִשָּׁה בְּיִשְׂרָאֵל, לִזְכּוֹת לְהָבִיא בָּנִים וּבָנוֹת זֶרַע קֹדֶשׁ עוֹבְדֵי אֱלֹקִים, וּבְכָךְ מַשְׁלִימָה אֶת תִּקּוּנָהּ עֲלֵי אֲדָמוֹת וּמְקָרֶבֶת אֶת בִּיאַת הַמָּשִׁיחַכפי שאמרו חז"ל (יבמות ס"ב ע"א): "אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף". . וְכָל עִכּוּב אוֹ מְנִיעָה חָלִילָה שֶׁל עִבּוּר וִילוּדָה בָּאִשָּׁה, מַחְזִיר אוֹתָהּ אֲחוֹרָה אֶל חֶטְאָהּ שֶׁל חַוָּה שֶׁהֵבִיאָה מִיתָה לָעוֹלָם. וְדַע לְךָ בְּנִי, כִּי בַּדּוֹרוֹת שֶׁעָבְרוּ לֹא נִשְׁמַע מֵעוֹלָם הַמַּשָּׁג "תִּכְנוּן יְלוּדָה"! מַפְתֵּחַ הַיְלוּדָה לֹא נִמְסַר מֵעוֹלָם לְשׁוּם מַלְאָךְ אוֹ שָׂלִיחַ, רַק **הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ בָּא וּפוֹתֵחַ אֶת שַׁעֲרֵי הַיּוֹלֶדֶת לְהָבִיא חַיִּים לָעוֹלָםכך אמר רבי יוחנן (תענית ב' ע"א): "ג' מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח, ואלו הם: מפתח של גשמים, ומפתח של חיה (יולדת), ומפתח של תחיית המתים. , וּמִי שֶׁמַּפְרִיעָה לַבּוֹרֵא בְּמַלֶּאכֶת קֹדֶשׁ זוֹ גָּדוֹל חֶטְאָהּ וְחָמוּר עָנְשָׁהּ. לָכֵן כָּל זְמַן שֶׁאֵין סִבָּה **הֶלְכָתִית** לַדָּבָר אֵין רְשׁוּת לְשׁוּם נִבְרָא לְהִתְעָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בַּעֲבוֹדָתוֹ. **בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים** מְבֹאָר שֶׁכָּל נִשְׁמוֹת הַנְּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם הֵן נִיצוֹצוֹת וְחֶלְקֵיקִים מִנִּשְׁמַת חַוָּה, וּמִמֵּילָא כֻּלָּן הָיוּ חֵלֶק מִמֶּנָּה בְּעֵת שֶׁחָטְאָה בְּחֵטְא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת. אֶלָּא שֶׁמֵּהֶן שֶׁנֶּהֱנוּ וְהִשְׁתַּתְּפוּ יוֹתֵר בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, וּמֵהֶן שֶׁפָּחוֹת, וּמֵהֶן שֶׁכִּמְעַט וְלֹא נֶהֱנוּ מִמֶּנּוּ כְּלָלראה שער הגלגולים (הקדמה כ"ג). . וְכָל אִשָּׁה עַל פִּי שׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתָהּ נִדְרֶשֶׁת לְתַקֵּן אֶת אוֹתָהּ הֶנְאָה שֶׁנֶּהֱנְתָה מֵהַחֵטְא עַל יְדֵי צַעַר הַיְלוּדָה, וְלָכֵן נָשִׁים שֶׁצַּעַר הַיְלוּדָה אֶצְלָן הוּא פָּחוּת יָכוֹל הַדָּבָר לְהָעִיד לְעִתִּים עַל רְחוּק נִשְׁמַת הָאִשָּׁה מֵחֵטְא זֶה, וּכְמַאֲמַר חֲזַ"ל "**נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת לֹא הָיוּ בְּפִתְקָהּ שֶׁל חַוָּה**"מדרש רבה שמות (פרק כ'). .

כֹּחַ הַיְלוּדָה הוּא כֹּחַ נִפְלָא וְעָצוּם, וּמוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁכֹּחַ זֶה שָׁרֹ?שׁוֹ מִמִּדַּת הַחֶסֶד וְהַהַשְׁפָּעָה וְהַהִתְפַּשְׁטוּת. מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִי שֶׁאָחוּז כָּל הַזְּמַן בְּמִדַּת הַדִּין וְהַלְקִיחָה וְהַצְמָצוּם דָּבָר זֶה עָלוּל לִבְצֹר מִמֶּנּוּ אֶת כֹּחַ הַיְלוּדָה. וְעַל פִּי זֶה בֵּאֲרוּ אֶת לְשׁוֹן הַפָּסוּק "וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם, אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק"בראשית כ"ה, י"ט. שֶׁיִּצְחָק אָבִינוּ ע"ה הָיָה מִמִּדַּת **הַיִּרְאָה וְהַצִּמְצוּם** וְלָכֵן לֹא הָיָה בּוֹ אֶת כֹּחַ הַיְלוּדָה מִצַּד עַצְמוֹ, אַךְ מִכֹּחַ אַבְרָהָם אָבִיו שֶׁהָיָה מִמִּדַּת **הָאַהֲבָה וְהַחֶסֶד** יָכֹל הָיָה לְהוֹלִיד, וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב "אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק" דְּהַיְנוּ שֶׁאַבְרָהָם הִשְׁפִּיעַ לְיִצְחָק בְּנוֹ אֶת הַכֹּחַ לְהוֹלִידכן פירש בספר "תורת אמת" פרשת תולדות. . וּמִטַּעַם זֶה אָמְרוּ חֲזַ"ל מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִהְיוּ לוֹ בָּנִים זְכָרִים? יְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ לְדַבֵּר מִצְוָהאימרת רבי יהושע בבבא בתרא (י' ע"ב), ועיין בפירוש רש"י ז"ל

שם. . שֶׁהַשִּׂמְחָה הִיא בִּבְחִינַת הִתְפַּשְׁטוּת, וּמוֹעִילָה לְכֹחַ הַיְלוּדָה. וְזֶה מַה שֶּׁאָמַר הַכָּתוּב "אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה"כ"כ בספר "עצי המערכה" שהעיצבון מכווץ את רחם האשה, וממילא מתקשה להפקד. שֶׁבְּכֹחַ הַשִּׂמְחָה נִתָּן לִזְכּוֹת בע"ה לִילָדִים.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

לְאוֹר מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁיּוֹלֶדֶת שֶׁרָאֲתָה דַּם טָהוֹר, דְּהַיְנוּ בֵּין שְׁמוֹנָה לִשְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לְזָכָר וּבֵין חֲמִשָּׁה עָשָׂה לִשְׁשִׁים וְשִׁשָּׁה לַנְּקֵבָה, הֲרֵי הִיא טְהוֹרָה מִדִּין תּוֹרָה, וְרַק מִתַּקָּנַת חֲכָמִים הִיא טְמֵאָה וְחַיֶּבֶת בִּטְבִילָה, נֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ הַפּוֹסְקִים בְּדִין אִשָּׁה הַטּוֹבֶלֶת עַל רְאִיַּת דָּם בְּתוֹךְ יָמִים אֵלּוּ (לְאַחַר שֶׁכְּבָר טָבְלָה פַּעַם אַחַת מִלֵּדָתָהּ) הַאִם **תְּבָרֵךְ** עַל טְבִילָה זוֹ אוֹ שֶׁתִּטְבֹּל בְּלֹא בְּרָכָה?

לְדַעַת הָרַמְבַּ"ן וְהָרַאֲבַ"ד זַ"ל מִקּוֹר תַּקָּנָה זוֹ הוּא עוֹד מִזְּמַן הַגְּמָרָא, מִתַּקָּנַת **רַבִּי זֵירָא**. וְאִם כֵּן יֵשׁ לְבָרֵךְ עַל טְבִילָה זוֹ כְּשֵׁם שֶׁמְּבָרְכִים עַל כָּל טְבִילָה אַחֶרֶת. וְכֵן דַּעַת **עָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן**בסימן ר' סעיף קטן א'. **וְהַגרב"צ אַבָּא שָׁאוּל** זַצַ"לכן הביא משמו הג"ר משה פנירי שליט"א בספרו "אבני שהם" (חלק א' עמוד תנ"ח). ועיין שם שהביא את דברי החתם סופר הסובר שאף לדעת הרמב"ם יש לברך על טבילה זו. ע"ש. וּבַעַל שׁוּ"ת **"שֵׂבֶט הַלֵּוִי"** זַצַ"לבחלק ג' סימן קכ"ב. . אוּלָם לְדַעַת **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל מְקוֹר תַּקָּנָה זוֹ הוּא מִימֵי **הַגְּאוֹנִים**, וּמִמֵּילָא אֵינָהּ תַּקָּנָה גְּמוּרָה מִימוֹת הַתַּלְמוּד, וּלְפִי זֶה לֹא יְהֶיהָ שַׁיָּךְ לְבָרֵךְ עַל טְבִילָה זוֹ "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ". וְכֵן דַּעַת בַּעַל **הַנּוֹדָע בִּיהוּדָה**בספרו דגול מרבבה (סימן קצ"ד). ועוד עיין בנודע ביהודה תניינא (יורה דעה סימן קכ"ו). **וְהַלֶּחֶם וְשִׂמְלָה**בסעיף קטן ד'. וּמָרָן **הַגְּרָ"ע יוֹסֵף** זַצַ"לבטהרת הבית (סימן י"א סעיף ג'). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְ?יַן טֻמְאַת הַיּוֹלֶדֶת שִׁבְעָה יָמִים עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**עֵץ הַחַיִּים**" **לְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן חַנִּין** זִיע"אבבאור מצוה רמ"ג. שֶׁכָּתַב לְבָאֵר שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁצַּעַר הַיְלוּדָה שֶׁל הָאִשָּׁה הוּא עֹנֶשׁ עַל חֵטְא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, שֶׁאָז הֵטִיל הַנָּחָשׁ אֶת זֹהַמְתּוֹ בְּחַוָּה, לָכֵן זֶהוּ עָנְשָׁהּ שֶׁבְּעֵת שֶׁכּוֹרַעַת הָאִשָּׁה לְלֶדֶת בָּא הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי וּמַכִּישָׁהּ בְּצִירֵי וּבְחֶבְלֵי הַלֵּידָה, וְזֶהוּ הָעֶצֶב שֶׁל לֵדָתָהּ שֶׁנֶּאֱזַר עָלֶיהָ.

וּבִהְיוֹת שֶׁכָּךְ, לָכֵן כָּל אוֹתָם דָּמִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנָּה בְּאוֹתָם יָמִים מְקוֹרָם הוּא **מִסִּטְרָא דְּמַסָּאֲבָא**, וְלָכֵן טְמֵאָתָהּ הַתּוֹרָה עַד שֶׁיַּעַבְרוּ שִׁבְעַת יְמֵי הָרְעָה וְתַתְחִיל לְהִטָּהֵר מִדָּמֶיהָ.

מצוה קס"ז: שלא יאכל טמא מן הקדשים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע"ויקרא י"ב, ד. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנִּטְמָא בְּאַחַת מֵהַטֻּמְאוֹת הַמְחַיְּבוֹת אֶת הַנִּכְנָס בָּהֶן לְמִקְדָּשׁ עִנְּשׁ כָּרֵת שֶׁלֹּא יֹאכַל מִמִּינֵי הַקֳּדָשִׁים, בֵּין קָדָשִׁים טְהוֹרִים וּבֵין קָדָשִׁים טְמֵאִים, עַד שֶׁיִּטְהַר אֶת עַצְמוֹ בִּטְבִילַת הַמִּקְוֶה וּבְהַעֲרֶב שֶׁמֶשׁ וּבַהֲבָאַת כַּפָּרָתוֹ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְאִם עָבַר אָדָם בְּמֵזִיד וְאָכַל כַּזַּיִת מֵאוֹתָם קָדָשִׁים בִּהְיוֹתוֹ טָמֵא הֲרֵי זֶה עָבַר עַל לָאו מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב עַל כָּךְ עִנְּשׁ כָּרֵת מִן הַשָּׁמַיִם חיוב הכרת נלמד ממה שכתוב בויקרא (ז', כ') "והנפש אשר תאכל מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונכרתה". . וְאִם בְּשׁוֹגֵג עָשָׂה כֵּן הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד זבחים (ל"ג ע"ב) ומכות (י"ד) שם נתבאר שהאוכל בטומאתו מן הקדשים אינו לוקה אלא ענוש כרת, והואיל והוקש לביאת מקדש לכן אינו חייב אלא כשהיה טמא בטומאה שהנכנס בה למקדש חייב כרת. .

וְעַל אַף שֶׁנָּקַט הַכָּתוּב בִּלְשׁוֹן "**לֹא תִגַּע**", מִכָּל מָקוֹם לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁעַל הַנִּגִּיעָה יֵשׁ רַק **אִסּוּר**, וְאִלּוּ עַל הָאֲכִילָה יֵשׁ גַּם עִנְּשׁ **כָּרֵת**. וְאִם כְּבָר טָבַל בְּמִקְוֶה הַטָּהֳרָה אֶלָּא שֶׁעֲדַיִן לֹא הֶעֱרִיב שִׁמְשׁוֹ וַעֲדַיִן לֹא הִקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ – הֲרֵי זֶה חַיָּב מַלְקוֹת וְלֹא כָּרֵת כן למד הרמב"ם ז"ל (פרק י"ח מהלכות פסולי המוקדשין) מדברי המשנה במסכת פרה (פרק י"א). אולם הראב"ד חלק על הרמב"ם וכתב שגם לאחר שטבל חייב כרת אם אכל מהקדשים. .

וְכָל הָאָמוּר אֵינוֹ אֶלָּא בְּמִי שֶׁהָיָה טָמֵא מִן הַתּוֹרָה, אֲבָל אִם הָיָה טָמֵא בְּטֻמְאָה מִדְּרַבָּנָן אֵינוֹ חַיָּב לֹא מַלְקוֹת וְלֹא כָּרֵת, רַק מַכִּים אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת מִדִּבְרֵיהֶם מסכת פרה (שם) ורמב"ם (שם הלכה ט"ו). .

עוֹד הִגְבִּילָה הַתּוֹרָה אֶת חִיּוּבֵי הַמַּלְקוֹת וְהַכָּרֵת עַל הָאוֹכֵל קָדָשִׁים בְּטֻמְאָה שֶׁכָּל קֹדֶשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין בְּהַקְרָבָתוֹ, כְּגוֹן זְרִיקַת דָּמוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, לֹא יִתְחַיֵּב הָאוֹכְלוֹ בְּטֻמְאָה עִנְּשׁ אֶלָּא אִם כֵּן אָכְלוֹ לְאַחַר שֶׁכְּבָר קָרְבוּ מַתִּירָיו, אֲבָל אִם אֲכָלוֹ בְּטֶרֶם נִזְרַק דָּמוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אֲזַי עַל אַף שֶׁעָבַר אִסּוּר מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ חַיָּב עַל כָּךְ מַלְקוֹת אוֹ כָּרֵת מעילה (י') וזבחים (ל"ג ע"ב) ורמב"ם (שם). וזה מלבד טמא שאכל פסח שלא נצלה או לחמי תודה שלא הורמה חלתן שחייב על כך כרת למרות שאינן ראויות למה שהן. (רמב"ם שם הלכה י"ט). .

רָמַז הַכָּתוּב – נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ

מֵאַזְהָרַת "**בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע**" אָנוּ לְמֵדִים אֶת גֹּדֶל הַחֲשִׁיבוּת שֶׁמְּיַחֶסֶת הַתּוֹרָה לְקָדְשֵׁי שָׁמַיִם. כָּל חֵפֶץ אוֹ פְּרִיט, אָדָם אוֹ מַאֲכָל הַמִּשְׁתַּיֵּךְ לִקְבוּצַת "קָדְשֵׁי ה'" יֵשׁ לוֹ **חֲסִינוּת מְיֻחֶדֶת** הַמְחַיֶּבֶת אוֹתָנוּ לִנְהֹג בּוֹ בְּיֶתֶר כָּבוֹד וְהַעֲרָכָה, זְהִירוּת וּקְדֻשָּׁה. מִטַּעַם זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל שֶׁכָּל הַנּוֹגֵעַ בְּסֵפֶר תּוֹרָה עָרֹם (מִבְּלִי הֶפְסֵק מְטַפַּחַת) נִקְבַּר עָרֹם מִבְּלִי אוֹתָהּ מִצְוָה, שֶׁאִם הָיָה אוֹחֲזוֹ כְּדֵי לִלְמֹד בּוֹ – לֹא זוֹכְרִים לוֹ מְאוּמָה מִלְּמוּדוֹ, וְאִם כְּדֵי לְגוֹלְלוֹ – לֹא יְקַבֵּל עַל כָּךְ שׂוּם שָׂכָרשבת (י"ד ע"א), ובפירוש התוספות שם. , שֶׁהוֹאִיל וְאֵינוֹ חָשׁ בַּקְּדֻשָּׁה הַיְתֵרָה שֶׁבַּדָּבָר הֲרֵי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְשָׂכָר עַל אוֹתָהּ מִצְוָה. כְּמוֹ כֵן הַזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהַתּוֹלֶה אֶת תְּפִלָּיו עַל יָתֵד יִתָּלוּ לוֹ חַיָּיו, שֶׁהֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וְאִם לֹא נֵדַע לְהִזָּהֵר בִּקְדֻשָּׁתָם אֲזַי אֵינֶנּוּ רְאוּיִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם וְלֵהָנוֹת מִזִּיו הוֹדָם וַהֲדָרָםברכות (כ"ד ע"א), וראה שם ובפירוש רש"י ז"ל באילו אופנים אסור לתלות, ואכמ"ל. . בִּכְלַל הַדְּבָרִים, שֶׁיִּנְהַג אָדָם בְּכָבוֹד בְּכָל כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ וְהַסְּפָרִים, וְיִשְׁמֶרֶם שְׁמִירָה יַתִּירָה שֶׁלֹּא יִקָּרְעוּ וְלֹא יִטָּנְפוּ, וְיַקְפִּיד לְאָחֲזָם בִּיָדִים נְקִיּוֹת דֶּרֶךְ כָּבוֹד וְהַעֲרָכָה, וְכֵן יִמְנַע מִלְּהַכְנִיסָם לַמְּבוֹאוֹת הַמְטֻנָּפִים, וְכָל זֶה בִּכְדֵי לִשְׁמֹר עַל קְדֻשָּׁתָם וַחֲשִׁיבוּתָם הָרַבָּה.

גַּם יֶתֶר פְּרִיטֵי הַקְּדֻשָּׁה וְכָל חֲפָצֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ נִכְלָלִים בַּהַגְדָּרָה שֶׁל "**מָמוֹן גָּבוֹהַּ**", וְלָכֵן בִּזְהִירוּת יְתֵרָה עָלֵינוּ לִנְהֹג בְּעֵת שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים אָנוּ בְּרָהוּט שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, וּבַחֲשִׁמַל שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁלֹּא לִנְהֹג בָּהֶם זִלְזוּל אוֹ בִּזָּיוֹן, וְשֶׁלֹּא לְשָׁבְרָם אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג, הוֹאִיל וְהֻזְהַרְנוּ עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּאַזְהָרָה חֲמוּרָה "**לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹהֵיכֶם**"כן למדו בספרי (פרשת ראה), ועיין בשלחן ערוך אורח חיים (קנ"א – קנ"ג) ובערוך השלחן (אורח חיים סו"ס קנ"ב) מדינים אלו. , וּבָתֵּי הַכְּנֵסִיּוֹת וְהַמִּדְרָשׁוֹת שֶׁלָּנוּ נֶחְשָׁבִים לְ"בֵית מִקְדָּשׁ מְעַט" שֶׁגַּם בָּהֶם נוֹהֶגֶת מֹרַאַ קְדֻשַּׁת הַמִּקְדָּשׁ.

זְכָנוּ הַבּוֹרֵא לְקַדֵּשׁ אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ רַבּוֹת, פְּעָמַיִם וְשָׁלֹשׁ בַּיּוֹם וְאַף יוֹתֵר מִזֶּה, אַךְ זְכוּת זוֹ אַלְיָה וְקוֹנֵס בָּהּ, שֶׁטִּבְעוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁדָּבָר הַחוֹזֵר עַל עַצְמוֹ רַבּוֹת נֶהְפָּךְ לְהֶרְגֵּל, וְהַהִתְפַּעֲלוּת וְהַהִתְרַגְּשׁוּת מִמֶּנּוּ נֶחְלֶשֶׁת, עַד שֶׁנַּהֲפֹךְ הַדָּבָר בְּעֵינֵינוּ מִזְכוּת לְעֹל וּמִמַּעֲלָה לְמַטָּלָה. כָּלְנוּ מַכִּירִים אֶת הַתְּחוּשָׁה שֶׁל "חַיָּב לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה" וְ"צָרִיךְ לָקוּם לְשַׁחֲרִית" וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, כְּשֶׁהָאֱמֶת הִיא שֶׁאֵין אֵלּוּ **חוֹבָה וּמַטָּלָה** אֶלָּא **זְכוּת יוֹצֵאת מִן הַכְּלָל** לְהִכָּנֵס אֶת הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה וְלִשְׁפֹּךְ שִׂיחַ לִפְנֵי מִי שֶׁבְּיָדוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת שֶׁהַשִּׁגְרָה וְהַהֶרְגֵּל עוֹשִׂים אֶת שֶׁלָּהֶם, וְרִגְשׁוֹת הַהִתְפַּעֲלוּת וְהַהִתְלַהֲבוּת שֶׁלָּנוּ חָלְפוּ וְאֵינָם, וְלוּ הָיִינוּ מַפְנִימִים שֶׁאוֹתוֹ אֶלְקִים שֶׁל תְּפִלַּת נְעִילָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא אוֹתוֹ אֱלֹקִים שֶׁל כָּל תְּפִלָּה יוֹם יוֹמִית, אֲזַי וַדַּאי שֶׁשְּׁהִיָּתֵנוּ בְּבֵית מִקְדָּשׁ מְעַט הָיְתָה נִרְאֵית לְגַמְרֵי אַחֶרֶת.

הַתּוֹרָה עָשְׂתָה כָּל שֶׁבִּיכָלְתָּהּ כְּדֵי לִשְׁמֹר עַל עֶרְכָּם שֶׁל הַקֶּדָשִׁים, וְזֶה עַל יְדֵי הַמִּגְבָּלוֹת וְהַתְּנָאִים שֶׁהִצִּיבָה כֵּיצַד וּמָתַי נִתָּן לָגֶשֶׁת אֲלֵיהֶם. אַךְ עָלֵינוּ מוּטֶלֶת הַחוֹבָה לְהַשְׁלִים אֶת חֶלְקֵנוּ וּלְעוֹרֵר בְּלִבֵּנוּ אֶת הַיִּרְאָה וְהַכָּבוֹד הָרָאוּי כְּלַפֵּי הַקֶּדָשִׁים, וּלְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת אֶת הַהִתְרַגְּשׁוּת בְּעֵת שִׁמּוּשָׁם. וְדָבָר גָּדוֹל וְנוֹרָא כָּתַב רַבֵּנוּ **הַיַּעֲבֵ"ץ** זִיעָ"א בְּסִפְרוֹ פירוש על מסכת אבות ליעב"ץ (פרק א' משנה ד'). כִּי טִבְעָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם לִקּוּץ וְלִמְאֹס בַּדְּבָרִים הַמְצוּיִים אֶצְלָם בִּתְמִידוּת, וַאֲפִלּוּ הַדָּבָר הַמְקֻדָּשׁ וְהַנַּעֲלֶה בְּיוֹתֵר אִם יִהְיֶה נָגִישׁ וּמָצוּי לְאָדָם רַבּוֹת לְאַחַר זְמַן מָה יְאַבֵּד אֶת עֶרְכּוֹ וּמַעֲלָתוֹ בְּעֵינָיו, וּכְפִי שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל "לְמָה דּוֹמָה תַּלְמִיד חָכָם בְּפָנֵי עַם הָאָרֶץ? לְקִיתוֹן שֶׁל זָהָב, **דִּבֵּר** עִמּוֹ – לְקִיתוֹן שֶׁל כֶּסֶף, **נֶהֱנָה** מִמֶּנּוּ – לִכְלִי שֶׁל חֶרֶס"סנהדרין (נ"ב ע"ב). .

וְכָךְ מְבָאֵר **הַיַּעֲבֵ"ץ** זִיעָ"א אֶת צִוּוּי ה' יִתְבָּרַךְ לָעוֹלִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ בָּרֶגֶל "הַבָּא דֶּרֶךְ שַׁעַר **צָפוֹן** לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ שַׁעַר **נֶגֶב**, וְהַבָּא דֶּרֶךְ שַׁעַר **נֶגֶב** יֵצֵא דֶּרֶךְ שַׁעַר **צָפוֹנָה**, לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר בּוֹ"יחזקאל מ"ו, ט'. שֶׁדָּבָר זֶה הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְאֶה אָדָם אֶת שַׁעַר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁתֵּי פְּעָמִים וִימַעֵט עֶרְכּוֹ בְּעֵינָיו, שֶׁאַף דָּבָר קָדוֹשׁ וּמְרוֹמָם כְּבֵית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ עָלוּל לְאַבֵּד אֶת חִנּוֹ בְּעֵינֵי הָעָם מֵרִבּוּי הַהִתְרָאוּת בּוֹ. וְהוֹסִיף שֶׁזֶּה גַּם הָיָה הַדָּבָר שֶׁגָּרַם לְעַם יִשְׂרָאֵל לַחֲטֹא **בְּחֵטְא הָעֵגֶל**, בִּהְיוֹת שֶׁהָיָה אֹהֶל מוֹעֵד מָצוּי וּמְזֻמָּן בְּתוֹךְ מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁמֵּרוֹב הִמְצְאוּתוֹ מָאֲסוּ בּוֹ וּבִקְּשׁוּ "עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים"שמות ל"ב, א'. , לָכֵן נָטָה מֹשֶׁה אֶת הָאֹהֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִטָּוַח עֵינֵיהֶם. כָּל זֶה מְלַמְּדֵנוּ עַד כַּמָּה **טִבְעִי** לָאָדָם לְהִתְרַגֵּל לְקָדְשִׁים וְלָבוֹא חֲלִילָה לְזַלְזֵל בָּהֶם‌וראה עוד לקמן בחלק הרמז למצוה קפ"ד מה שכתבנו בס"ד בענין זה. , וְלָכֵן חוֹבָה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת כָּל שֶׁבִּיכָלְתֵּנוּ עַל מְנָת לְשַׁמֵּר אֶת רִגְשׁוֹתֵינוּ וְיַחֲסֵנוּ כְּלַפֵּי הַקֶּדָשִׁים.

לֹא רַק **בַּדּוֹמְמִים** מָצִינוּ קְדֻשָּׁה זוֹ, אֶלָּא גַּם **לִבְנֵי הָאָדָם** יְחָסָהּ הַתּוֹרָה מַעֲלָה וּקְדֻשָּׁה מְיֻחֶדֶת הַמְחַיֶּבֶת אוֹתָנוּ לְהִזָּהֵר בִּכְבוֹדָם וּבְמַעֲלָתָם. כָּךְ נִצְטַוֵּינוּ בְּיַחֲסֵנוּ כְּלַפֵּי **הַכֹּהֲנִים** "וְקִדַּשְׁתּוֹ... קָדֹשׁ יִהְיֶה לָךְ"ויקרא כ"א, ח'. ופירשו חז"ל בתורת כהנים "נהוג בו קדושה, לפתוח ראשון בכל דבר, ולברך ראשון בסעודה". , וְעַל **הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים** הֻזְהַרְנוּ לְיִרְאָה וּלְדָבְקָה בָּהֶם‌כפי שדרש רבי עקיבא (פסחים כ"ב ע"ב) את הפסוק "את ה' אלקיך תירא" – לרבות תלמידי חכמים, ועוד נצטוינו "ולדבקה בו" ופירשו חז"ל (כתובות קי"א ע"ב) הדבק בתלמידי חכמים. , וְאַף **יִשְׂרָאֵל** נִקְרָאִים קְדֹשִׁ‌ראה זוהר הקדוש (פרשת משפטים דף קכ"ב). וְלָכֵן הֻזְהַרְנוּ שֶׁלֹּא לְהָרִים יָד עֲלֵיהֶם מֻחָמַת הֱיוֹתָם "עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹקֶיךָ"דברים ז', ו'. וראה סנהדרין (נ"ח ע"ב) שהסוטר לוע של ישראל כאילו סוטר לוע השכינה, והמרים יד על חבירו להכותו אפילו לא הכהו נקרא רשע, והוא בחרם ואינו

מצטרף למנין (שלחן ערוך חושן משפט ריש סימן ת"כ). . מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ כַּמָּה זְהִירוּת נִדְרָשֶׁת מִצַּדֵּנוּ כְּלַפֵּי כָּל דָּבָר וְאָדָם, וּבִפְרָט כְּלַפֵּי הַקֳּדָשִׁים.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד הָעֲלָה נִדּוֹן גַּבֵּי גּוֹי שֶׁהִתְנַדֵּב קָרְבָּן לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּבָא אָדָם טָמֵא וְאָכַל אֶת אוֹתוֹ הַקָּרְבָּן, הַאִם יִתְחַיֵּב עַל כָּךְ מִשּׁוּם טָמֵא שֶׁאָכַל מִן הַקֳּדָשִׁים אוֹ לֹא?

לְדַעַת **רַבִּי שִׁמְעוֹן** אֵין חִיּוּב פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא עַל אֲכִילַת קָרְבַּן הַגּוֹי, הוֹאִיל וְנֶאֱמַר בַּתּוֹרָה גַּבֵּי הַכֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ טְמֵאֵי מֵת "דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְיִנָּזְרוּ מִקָּדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא כ"ב, ב'. – מַשְׁמַע דַּוְקָא מִקָּדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא מִקָּדְשֵׁי הַגּוֹי.

אוּלָם לְדַעַת **רַבִּי יוֹסֵי** יֵשׁ לָדוּן אֶת קָדְשֵׁי הַגּוֹי כְּקָדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הוֹאִיל וְנֶאֱמַר בַּתּוֹרָה "אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ וְכוּ'" (ויקרא כ"ב, י"ח. וְדָרְשׁוּ עַל כָּךְ "אִישׁ אִישׁ – לְרַבּוֹת אֶת קָדְשֵׁי **הַגּוֹי**", כְּךְ שֶׁגַּם עַל קָדְשֵׁי הַגּוֹי חָל אִסּוּר אֲכִילָה לְטָמֵא בְּמִלּוֹאוֹ.

וְלַהֲלָכָה פָּסַק הָרַמְבַּ"ם זְ"ל בְּהִלְכוֹתָיו כְּדַעַת רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאֵינוֹ חַיָּב, וְאִלּוּ הָרַאֲבַ"ד זְ"ל שָׁם חָלַק וּפָסַק לְחַיְּבוֹ כֶּרֶתראה ברמב"ם הלכות פסולי המוקדשין (סוף פרק י"ח) ובכסף משנה שם שביאר במה נחלקו, ע"ש. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר אֲכִילַת טָמֵא מִן הַקֳּדָשִׁים עַד שֶׁיִּטָּהֵר עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב הָרה"ק **מהרצ"ה מִלּוּבְלִין** זִיעַ"א בְּסִפְרוֹ "**צִדְקַת הַצַּדִּיק**"ראה שם אות י"ב ואות רכ"ח. שֶׁמִּי שֶׁנְּפְשׁוֹ נִמְצֵאת בְּקְדֻשָּׁה הֲרֵי שֶׁגַּם אֲכִילָתוֹ הִיא בִּקְדֻשָּׁה, וְאִלּוּ מִי שֶׁנְּפְשׁוֹ נִמְצֵאת חֲלִילָה בַּטֻּמְאָה הֲרֵי שֶׁאֲכִילָתוֹ נוֹתֶנֶת כֹּחַ לָרַע וְנִכְלֶלֶת בָּרַע. וְלָכֵן נֶאֱסָר הַטָּמֵא שֶׁשָּׁרוּי בִּידֵי הָרַע מִלֶּאֱכֹל בְּקָדְשִׁים שֶׁהֵם שֹׁיא הַטּוּב וְהַקְּדֻשָּׁה.

וּלְפִיכָךְ טָמֵא הֶחָפֵץ לֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים עָלָיו לְקַיֵּם שְׁנֵי שְׁלַבִּים וְהֵם: לְרַפֵּא אֶת הֶעָבָר, וּלְהִתְקַדֵּשׁ לְהַבָּא. דְּהַיְנוּ הַטְּבִילָה הִיא הַהִטַּהֲרוּת מֵהֶעָבָר **וַעֲזִיבַת הָרַע**, וּלְאַחַר מִכֵּן הָעֶרֶב הַשֶּׁמֶשׁ הוּא רִפּוּי הֶעָתִיד עַל יְדֵי שֶׁעוֹבֵר יוֹמוֹ שֶׁהָיָה בּוֹ טָמֵא וְהֶעֱרִיב עָלָיו שִׁמְשׁוֹ וְנִכְנַס לַיּוֹם הֶחָדָשׁ בְּטָהֳרָה שֶׁזּוֹהִי **הַתְחָלָה חֲדָשָׁה** בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת וּבְעִנְיָן אַחֵר, וְרַק אָז רַשַּׁאי הוּא לֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים מִבְּלִי חֲשַׁשׁ שֶׁיִּתֵּן בְּכָךְ כֹּחַ לָרַע.

מצוה קס"ח: קרבן יולדת

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעולה ובן יונה או תור לחטאת אל פתח אוהל מועד אל הכהן"ויקרא י"ב, ו'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הָאִשָּׁה הַיּוֹלֶדֶת זָכָר אוֹ נְקֵבָה שֶׁתָּבִיא לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ קָרְבָּן הַנִּקְרָא "**קָרְבַּן יוֹלֶדֶת**", הַמֻּרְכָּב מִכֶּבֶשׂ לְעוֹלָה, וּבֶן יוֹנָה אוֹ תּוֹר לְחַטָּאת.
וְלֹא רַק הַיּוֹלֶדֶת מַמָּשׁ חַיֶּבֶת בְּקָרְבָּן, אֶלָּא אַף הַמַּפֶּלֶת בְּכָל אֶחָד מֵהָאֻפָנִים שֶׁזִּינָּה לִהְיוֹת טְמֵאָה בְּטֻמְאַת יוֹלֶדֶת – הֲרֵי הִיא חַיֶּבֶת בְּקָרְבַּן יוֹלֶדֶתראה רמב"ם (פרק ה' מהלכות איסורי ביאה) שם נתבאר באילו אופנים נחשבת לטמאת לידה, ואכמ"ל. . וְאִם מְסֻפֶּקֶת אִם חַיֶּבֶת בְּקָרְבָּן הֲרֵי זוֹ מְבִיאָה קָרְבָּנָהּ, אֶלָּא שֶׁחַטָּאתָהּ אֵינָהּ נֶאֱכֶלֶתכריתות (ז' ע"ב) ורמב"ם הלכות מחוסרי כפרה (פרק א' הלכה ז'). .
זְמַן הֲבָאַת הַקָּרְבָּן אֵינוֹ אֶלָּא בְּיוֹם הָאַרְבָּעִים וְאֶחָד לְזָכָר, וּבְיוֹם הַשְּׁמוֹנִים וְאֶחָד לַנְּקֵבָה, אֲבָל אִם הֵבִיאָה לִפְנֵי כֵן לֹא עָלָה לָהּ קָרְבָּנָהכן למדו חכמינו בספרא (פרשת תזריע) מלשון הכתוב "ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא...", והובא ברמב"ם שם (פרק א' הלכה ה'). . וְאִם לֹא הֵבִיאָה בַּזְּמַן הָרָאוּי תְּבִיא לְאַחַר מִכֵּן, אוּלָם כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הֵבִיאָה קָרְבָּנָהּ אֵינָהּ רַשָּׁאִית לֶאֱכֹל מִן הַקָּדָשִׁיםנגעים (פרק י"ד משנה ג'), וכפי שנתבאר לעיל בבאור המצוה הקודמת. .
וּמִכָּל מָקוֹם אֵינָהּ חַיֶּבֶת לְרָאוֹת בְּפֹעַל שֶׁהִקְרִיבוּ אֶת קָרְבָּנָהּ, אֶלָּא דַּי בְּכָךְ שֶׁתָּבִיא אֶת עֶרֶךְ הַקָּרְבָּן בְּמָעוֹת וּתְשַׁלְשְׁלֵם בַּקֻּפָּה הַמְיֻחֶדֶת לְכָךְ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְלָעֶרֶב כְּבָר תּוּכַל לֶאֱכֹל בְּקָדָשִׁים, שֶׁחֲזָקָה עַל הַכֹּהֲנִים שֶׁמְּסַיְּמִים לְהַקְרִיב אֶת כָּל קָרְבְּנוֹת הַיּוֹלְדוֹת בּוֹ בַּיּוֹם.
וְאִשָּׁה שֶׁיָּלְדָה וְלֹא הֵבִיאָה אֶת קָרְבָּנָהּ הֲרֵי זוֹ בִּטְלָה מִצְוַת עֲשֵׂה מֵהַתּוֹרָה וּמְחֻסֶּרֶת כַּפָּרָה וַאֲסוּרָה בְּקָדָשִׁים כַּנִּזְכָּרובתלמוד (קידושין י"ג ע"ב) נתבאר שאם השאירה האשה נכסים אחר פטירתה הרי שמחוייבים יורשיה ליתן מהם לצורך קרבנה, והובא ברמב"ם (שם). .

רָמַז הַכָּתוּב – דַּבְּרוּ דָּבָר

כַּמָּה טְעָמִים נֶאֶמְרוּ בְּמִצְוַת הֲבָאַת קָרְבַּן הַיּוֹלֶדֶת, כְּשֶׁהַבּוֹלֵט שֶׁבָּהֶם הוּא טַעֲמוֹ שֶׁל **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זי"א שֶׁאָמַר בִּהְיוֹת שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁכּוֹרַעַת הָאִשָּׁה לָלֶדֶת הִיא קוֹפֶצֶת וְנִשְׁבַּעַת שֶׁלֹּא תִּתְעַבֵּר שׁוּב, וּלְאַחַר מִכֵּן כְּשֶׁמִּתְיַשֶּׁבֶת דַּעְתָּהּ הִיא מִתְחָרֶטֶת וּמְבַקֶּשֶׁת לְהַתִּיר אֶת נִדְרָהּ, עַל כָּךְ חִיַּבְתָּהּ הַתּוֹרָה קָרְבָּנוגדה (ל"א ע"ב). וראה בפירוש האבן עזרא על התורה כאן שהביא פירוש כעין זה. . מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ עַד כַּמָּה צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת **מְיֻשָּׁב בְּדַעְתּוֹ** בְּטֶרֶם יְדַבֵּר, וְכַמָּה עָלָיו לַחֲשֹׁב לִפְנֵי שֶׁאוֹמֵר דָּבָר. כָּל דִּבּוּר שֶׁמּוֹצִיא הָאָדָם מִפִּיו בְּלֹא

הֲכָנָה וּמַחְשָׁבָה רְצִינִית מִלִּפְנֵי כֵּן הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁזּוֹרֵעַ בַּאֲדָמָה שֶׁאֵינָהּ מְעֻבֶּדֶת – לֹא רַק שֶׁפֵּרוֹת טוֹבִים לֹא יֵצְאוּ לוֹ, אֶלָּא גַּם אֶת מַה שֶּׁהָיָה בְּיָדוֹ כַּנִּרְאֶה שֶׁיְּאַבֵּד.

כְּשֶׁרוֹן הַדִּבּוּר הוּא כְּחֵץ שָׁנוּן הַחוֹדֵר קִירוֹת וּמָסָכִים, אַךְ תָּלוּי אִם יוֹרִים אוֹתוֹ לַכִּוּוּן הַנָּכוֹן. אִם אָדָם לֹא הִתְרַכֵּז הֵיטֵב לְכַוֵּן אֶת חִצּוֹ לַכִּוּוּן הַנָּכוֹן וְיָרָהוּ מִבְּלִי לְהִתְבּוֹנֵן – עָלוּל לְגָרֵם **לְעַצְמוֹ וְלַאֲחֵרִים** נֶזֶק גָּדוֹל וּבִלְתִּי הָפִיךְ מִמֶּנּוּ אֵין שׁוּם דֶּרֶךְ חֲזָרָה. לָכֵן אָדָם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁלֹט בְּמוֹצָא פִּיו, וּמְמַהֵר הוּא לִפְלֹט מִלִּים שֶׁאַחֲרֵי כֵּן קָרוֹב לְוַדַּאי שֶׁיִּתְחָרֵט עֲלֵיהֶן – אֵינוֹ רָאוּי כְּלָל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלִי מִפְאָר זֶה, וּלְאֶחָד שֶׁכָּזֶה מַמְלִיץ הֶחָכָם בָּאָדָם "**גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב**"**משלי י"ז, כ"ח.** , שֶׁמּוּטָב שֶׁיֹּאחַז בְּפֶלֶךְ הַשְׁתִּיקָה, וְלֹא יְדַבֵּר וִיגַלֶּה אֶת פְּזִיזוּתוֹ וּכְסִילוּתוֹ.

כְּךְ מַגְדִּירִים **חֲכָמֵינוּ** זַ"ל אֶת הָרְשָׁעִים: אוֹמְרִים הַרְבֵּה וַאֲפִלּוּ מְעַט אֵינָם עוֹשִׂיםבבא מציעא (פ"ז ע"א), שם למדו כן מעפרון החתי. , וְכָל יְמֵיהֶם מְלֵאִים חֲרָטוֹתכן כתב בשבט מוסר (פרק כ"ה), וראה נדרים (ט' ע"ב) כעין זה. , וְאֵינָם עוֹמְדִים בְּדִבּוּרָםראה בבא מציעא (מ"ד ע"א) שכן היתה דרכם של אנשי דור המבול ודור הפלגה, ועוד עיין בספרנו "דובב שפתי ישנים" עה"ת (פרשת וזאת הברכה) מש"כ בס"ד מענין זה. . לְעֻמַּת זֹאת הַצַּדִּיקִים אוֹמְרִים מְעַט וְעוֹשִׂים הַרְבֵּהבבא מציעא (פ"ז ע"א), שם למדו כן מאברהם אבינו ע"ה. , וּבוֹחֲרִים תָּמִיד בַּלָּשׁוֹן הַקְּצָרָהפסחים (ג' ע"ב). , וּלְשׁוֹנָם סֹלֶת נְקִיָּה מְנֻפָּה בְּי"ג נָפוֹת, וּכְכָל הַיּוֹצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂהבמדבר ל', ג'. .

כַּמָּה פְּעָמִים אָדָם בַּשָּׁעַת כַּעַס אוֹ לַחַץ אוֹמֵר דְּבָרִים, וּלְאַחַר מִכֵּן כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ "אֵיךְ אָמַרְתָּ דָּבָר כָּזֶה?" הוּא מֵשִׁיב "אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי, לֹא מֵאֲמִין שֶׁאָמַרְתִּי כָּךְ", וּבֶאֱמֶת הוּא אֵינוֹ זוֹכֵר שֶׁאָמַר, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הוֹצִיא אֶת הַדְּבָרִים מִלִּבּוֹ אֶלָּא מִן הַשָּׂפָה וְלַחוּץ, וּבְכָלָל לֹא שָׂם לֵב לְמַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר! כְּעֵין זוֹ מָצִינוּ בַּתַּלְמוּד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁנִּשְׁאֲלוּ חֲכָמִים עַל הֲלָכָה מְסֻיֶּמֶת אִם אָמְרוּהָ, וְהַלָּלוּ הֵשִׁיבוּ בִּשְׁלִילָה, וּמְבָאֶרֶת הַגְּמָרָא שֶׁאָכֵן אָמְרוּהָ, אֶלָּא שֶׁכָּל כָּךְ הִתְחָרְטוּ עָלֶיהָ עַד שֶׁהָיָה נִרְאֶה בְּעֵינֵיהֶם שֶׁלֹּא אָמְרוּהָ כְּלָלראה ערובין (י"ד ע"ב) ומגילה (י' ע"א), ובמפרשים שם. . הָא לָמַדְתָּ שֶׁדִּבּוּר שֶׁלֹּא יָצָא מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה וְכַוָּנָה רְאוּיָה אֵין לוֹ שׁוּם עֵרֶךְ וּמַעֲלָה, וְאַדְרַבָּה בִּיכָלְתּוֹ רַק לַהֲרֹס וְלִפְגֹּעַ וּלְהַזִּיק.

כָּךְ חוֹזֵר **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ** וְכוֹתֵב: "מֵשִׁיב דָּבָר בְּטֶרֶם יִשְׁמָע אִוֶּלֶת הִיא לוֹ וּכְלִמָּה"משלי י"ח, י"ג. . אֵין לְךָ יוֹתֵר בּוּשָׁה לְאָדָם מִכָּךְ שֶׁדִּבֵּר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן וְהִתְחָרֵט עָלָיו, שֶׁהֲרֵי הַפֶּה הוּא הַכְּלִי הַיָּחִיד בּוֹ נִבְדַּלְנוּ מִן הַבְּהֵמָה, וְאִם אָדָם לֹא הִשְׂכִּיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ נָכוֹן, סִימָן שֶׁלֹּא רָחוֹק הוּא מִמֶּנָּה... לָכֵן הִרְחִיקוּ לֶכֶת חֲכָמֵינוּ זַ"ל וְאָמְרוּ מָה אָמְנוּתוֹ שֶׁל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה? יָשִׂים עַצְמוֹ **כְּאִלֵּם**!כך דרש רבי יצחק בחולין (פ"ט ע"א) על הפסוק (תהלים נ"ח, ב') "האמנם אלם צדק תדברון", ועיין שם באילו דברים כן ראוי לאדם לדבר. שֶׁמּוּטָב שֶׁתִּשְׁתֹּק וְלֹא תּוֹעִיל כְּלָל,

מִשֶּׁתְּדַבֵּר וְתַזִּיק נֶזֶק שֶׁאוּלַי לֹא תּוּכַל אַחַר כָּךְ לְתַקְּנוֹ. וּבְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם דָּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק "תֹּלֶה אֶרֶץ עַל בְּלִי מָה "איוב כ"ו, ז'. שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּזְכוּת בְּנֵי אָדָם הַבּוֹלְמִים אֶת פִּיהֶם בִּשְׁעַת מְרִיבָה, שֶׁזּוֹהִי שְׁלֵמוּת הַשִּׁלְטוֹן וְרִ?סוּן הַפֶּה, בְּכָךְ שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁבִּשְׁעַת מְרִיבָה עֲלוּלִים לְהֵאָמֵר דְּבָרִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים וְעָלוּל הוּא לְהִתְחָרֵט עֲלֵיהֶם, וְלָכֵן בּוֹלֵם אֶת פִּיו מִלְּדַבֵּר בִּשְׁעָה שֶׁכָּזוֹ שֶׁאֵינוֹ מְיֻשָּׁב וּמְחֻשָּׁב בְּדִבּוּרוֹ.

חֲז"ל מְסַפְּרִים עַל **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי** שֶׁבְּהַגִּיעַ זְמַן פְּטִירָתוֹ בִּקֵּשׁ מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת לְהַרְאוֹת לוֹ אֶת מְקוֹמוֹ בְּגַן עֵדֶן. הִסְכִּים מַלְאַךְ הַמָּוֶת לַדָּבָר, אַךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בִּקְּשׁוֹ שֶׁיַּפְקִיד בְּיָדוֹ אֶת חַרְבּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יַפְתִּיעוֹ בַּדֶּרֶךְ, וְאָכֵן הִסְכִּים הַמַּלְאָךְ גַּם לָזֶה. מִשֶּׁהִגִּיעוּ לְפֶתַח גַּן עֵדֶן קָפַץ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶל תּוֹךְ הַמָּקוֹם, כְּשֶׁחַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת בְּיָדוֹ, וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יֵצֵא מִשָּׁם. הָלַךְ מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְקִבֵּל עָלָיו אֲצָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁאֵינוֹ מוּכָן לָשׁוּב, אָמַר הַקָּבָ"ה שֶׁיִּבְדְּקוּ בְּפִנְקָסָיו: אִם מֵעוֹלָם לֹא נִשְׁבַּע שְׁבוּעָה וְהִתִּירָהּ – גַּם כָּעֵת יִשָּׁאֵר שָׁם, וְאִם אֵי פַּעַם נִשְׁבַּע וְהִתִּיר שְׁבוּעָתוֹ – גַּם כָּעֵת יַתִּירֶנָּה וְיָשׁוּב, וְאָכֵן זָכָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְהִשָּׁאֵר בְּגַן עֵדֶן, רַק אֶת הַחֶרֶב הֵשִׁיב לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁלֹּא יְבַטֵּל מִמַּלְאַכְתּוֹ(ראה כל המעשה בכתובות (ע"ז ע"ב). .

וּמִמַּעֲשֶׂה נוֹרָא זֶה לְמֵדִים אָנוּ שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם מְצַפִּים מֵהָאָדָם לִהְיוֹת **שָׁקוּל בְּדִבּוּרוֹ**, עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁאִם נִשְׁבַּע עַל דָּבָר – לֹא יְצַטָּרֵךְ לְהַתִּירוֹ, עַל אַף שֶׁמַּתִּיר לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְזֶה כְּדֵי לְהַרְגִּיל אֶת הָאָדָם לִשְׁקֹל הֵיטֵב אֶת מִלָּיו קֹדֶם שֶׁיֹּאמְרָן. וּכְפִי שֶׁהֵעִיד **רַבִּי יוֹסֵי** עַל עַצְמוֹ: "מֵעוֹלָם לֹא אָמַרְתִּי דָּבָר וְחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי"ערכין ט"ו ע"ב. , שֶׁזּוֹהִי הַמַּעֲלָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת בָּאָדָם, שֶׁאָדָם לֹא מְמַהֵר לוֹמַר דָּבָר, אַךְ מִשֶּׁאוֹמֵר – עוֹמֵד מֵאֲחוֹרֵי דְּבָרָיו וְאֵינוֹ מִתְחָרֵט עֲלֵיהֶם. וּכְפִי שֶׁהוֹרָנוּ רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ**"ן זְ"ל בְּאִגַּרְתּוֹ: חָשׁוֹב בַּדִּבּוּר קֹדֶם שֶׁתּוֹצִיאֵנוּ מִפִּיךָ!

עַל הַסַּבָּא מִנּוֹבָהרְדּוֹק זַצַ"ל מְסֻפָּר שֶׁנִּתְוַעֵד פַּעַם אַחַת עִם אֵיזֶה מַנְהִיג שֶׁנִּתְפָּרְסֵם לְצַדִּיק וּבַעַל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּבְתוֹךְ שִׂיחָתָם אָמַר אוֹתוֹ מַנְהִיג בְּנֶעְימָה שֶׁל עֲנָוָה הַמְהוּלָה בִּזְחִיחוּת הַדַּעַת: "הָאֱמִינוּ לִי כִּי לִפְנֵי שֶׁאֲנִי דּוֹרֵשׁ בִּפְנֵי שׁוֹמְעֵי לִקְחִי אֵינִי יוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר פִּי יַגִּיד, וּבְשָׁעָה שֶׁאֲנִי דּוֹרֵשׁ אֵינִי יוֹדֵעַ מָה אֲנִי שָׂח, וּלְאַחַר דְּבָרַי לֹא אֵדַע אֶת אֲשֶׁר שׂוֹחַחְתִּי". עָנְתָה עַל כָּךְ הַסַּבָּא זַצַ"ל בִּפְלִיאָה: "הֲאֱמֶת הִיא שֶׁצָּרִיךְ הַכֹּל לִהְיוֹת בְּדִיּוּק הַהֶפֶךְ מִמַּה שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים: אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת וּלְהִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב מַה הוּא עוֹמֵד לְדַבֵּר, וְתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּרוֹ לִבְחֹן שׁוּב מַה הוּא מְדַבֵּר, וּלְאַחַר דְּבָרָיו לִבְחֹן מֵחָדָשׁ אֶת כָּל מַה שֶּׁדִּבֵּר..."כן הובא בספר "המאורות הגדולים" (עמוד רכ"א). .

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

לְעֵיל נִתְבָּאֵר שֶׁמִּצְוַת הֲבָאַת קָרְבַּן הַיּוֹלֶדֶת הוּא אַךְ וְרַק מִיּוֹם הָאַרְבָּעִים וְאֶחָד לְזָכָר וְיוֹם הַשִּׁמּוֹנִים וְאֶחָד לִנְקֵבָה, וְאִם הֵבִיאָה קָרְבָּנָהּ לִפְנֵי כֵן לֹא יָצְאָה יְדֵי חוֹבָתָהּ. וְנֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים בְּדִין יוֹלֶדֶת שֶׁנִּזְכְּרָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה קָרְבָּן עַל לֵדָתָהּ **הַקּוֹדֶמֶת**, הַאִם רַשָּׁאִית הִיא לְהָבִיא בְּתוֹךְ יְמֵי לֵדָתָהּ הַלָּלוּ אֶת הַקָּרְבָּן עַל הַלֵּדָה הַקּוֹדֶמֶת אוֹ לֹא?

רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זְ"ל בְּהִלְכוֹתָיו כְּתַב שֶׁאַף עַל לֵדוֹתֶיהָ הַקּוֹדְמוֹת אֵינָהּ רַשָּׁאִית לְהָבִיא קָרְבָּנָהּ בַּיָּמִים הַלָּלוּ, וְאִם הֵבִיאָה לֹא עָלְתָה לָהּ לְקָרְבָּן וּצְרִיכָה לְהָבִיא שֵׁנִיתראה בהלכות מחוסרי כפרה (פרק א' הלכה ה'). .

אוּלָם **הָרַאֲבַ"ד** זְ"ל בְּהַשָּׂגוֹתָיועל הרמב"ם שם. תָּמַהּ עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַלָּלוּ מִמַּה שֶׁיִּדּוּעַ לָנוּ שֶׁהַטָּמֵא רַשַּׁאי לִשְׁלֹחַ קָרְבָּנוֹת שֶׁמְּחֵיב עֲלֵיהֶם מִלְּפָנֵי כֵן כְּגוֹן חַטַּאת חֵלֶב אוֹ חַטַּאת דָּם שֶׁנִּכְשַׁל בַּאֲכִילָתָם, וְזֶה לַמְרוֹת הֱיוֹתוֹ טָמֵא, אִם כֵּן הוּא הַדִּין שֶׁיּוֹלֶדֶת זוֹ תְּהֵא רַשָּׁאִית לִשְׁלֹחַ אֶת קָרְבָּנָהּ עַל לֵדָתָהּ הַקּוֹדֶמֶת, לַמְרוֹת שֶׁכָּרֵעַ לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּהּ לְקָרְבָּן הַנּוֹסָף.

וּבְסֵפֶר "**נְתִיב מֵאִיר**" עַל הָרַמְבַּ"ם כָּתַב לְבָאֵר שֶׁיְּסוֹד מַחֲלֹקְתָּם הוּא הַאִם הָאִשָּׁה בְּתוֹךְ יְמֵי לֵדָתָהּ הִיא אֲמְנָם מְחֻיֶּבֶת בְּהַקְרָבַת הַקָּרְבָּן, אֶלָּא שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַן הַקָּרְבָּתוֹ (וְזוֹ תְּהֵא סְבָרַת הָרַאֲבַ"ד זְ"ל), אוֹ שֶׁבְּאוֹתָם יָמִים הִיא מְשֻׁלֶּלֶת הַקָּרְבָּה לְגַמְרֵי וְלָכֵן אֵינָהּ מַקְרִיבָה אֶת קָרְבָּנָהּ (וְזוֹ תְּהֵא סְבָרַת הָרַמְבַּ"ם זְ"ל). ע"שׁ בְּאֹרֶךְ וְאכמ"ל.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר חֻשִּׁיבוּת קָרְבַּן הַיּוֹלֶדֶת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "דֶּרֶךְ פִּקּוּדֶיךָ" לְהַגה"ק **רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ מִדִּינוֹב** זִיעַ"אבבאור מצות המילה אות כ"ח. שֶׁבִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה הַבַּעַל מֵבִיא לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֶת קָרְבַּן הַיּוֹלֶדֶת עֲבוּר אִשְׁתּוֹ, וּבְכָךְ הָיָה מְכַפֵּר לָהּ עַל **חַטָּאת פִּיהָ** כַּמּוּבָא בַּחֲזַ"לראה נדה (ל"א ע"ב) שטעם חיוב קרבן ליולדת הוא בהיות שבשעה שציריה תוקפים אותה היא קופצת ונשבעת שלא תיזקק יותר לבעלה, ולאחר מכן היא מתחרטת, ולכן צריכה על כך כפרה, ועל כן נקרא קרבנה בשם "חטאת", ונאמר בה "וכפר עליה הכהן". .

אוּלָם כַּיּוֹם שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים חָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְאֵין בְּיָדֵינוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן, אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְ"ל **שֶׁהָאֲמִירָה** עוֹלָה בִּמְקוֹם **הַקָּרְבָּה**, כִּלְשׁוֹן הַפְּסוּק "וּנְשַׁלְּמָה פָּרִים שְׂפָתֵינוּ"הושע י"ד, ג'. , וְלָכֵן יֵשׁ לְכָל בַּעַל שֶׁאִשְׁתּוֹ יָלְדָה לְהַמְתִּין שֶׁיִּמְלְאוּ יְמֵי טָהֳרָתָהּ, דְּהַיְנוּ אַרְבָּעִים וְאֶחָד יוֹם לְזָכָר אוֹ שְׁמוֹנִים וְאֶחָד יוֹם לִנְקֵבָה, וְאָז לוֹמַר אֶת **פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת** שֶׁל הַיּוֹלֶדֶתדהיינו ספר ויקרא פרק י"ב פסוקים א' – ח'. והביא זאת שם בשם בעל התבואות שור. .

מצוה קס"ט: ענין טמאת הצרעת

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת וְהָיָה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צָרָעַת וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן... וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמֵּא אֹתוֹ"ויקרא י"ג, ב' – ג'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרְאֵל, וַאֲפִלּוּ קָטָן וּקְטַנָּהוכן עבדים עבריים, למעט גוים וגר תושב. כן למדו חכמינו במסכת נדה (מ"ג ע"ב) ממה שכתוב "אדם כי יהיה בעור בשרו" – אדם כל שהוא. שֶׁיִּרְאֶה עַל גּוּפוֹ סִימָנֵי נֶגַע צָרַעַת, לָבוֹא אֶל הַכֹּהֵן שֶׁיִּפְסֹק אִם אָכֵן טָמֵא הוּא בְּנֶגַע צָרַעַת וְיִנָּהֵג בְּדִינֵי הַמְצֹרָעסִפר המצוות להרמב"ם (עשה ק"א) וספר החינוך בבאור מצוה זו. .

נֶגַע הַצָּרַעַת הִנּוֹ מַרְאֶה כֶּתֶם לָבָן בְּעוֹרוֹ שֶׁל הָאָדָם הַנֶּחֱלָק לְאַרְבָּעָה סוּגִים: **הַבַּהֶרֶת, וְסַפַּחְתָּה, וְהַשְּׂאֵת, וְסַפַּחְתָּה**, כָּל אֶחָד כְּמַרְאֶהוּ וּכְדִינָיוּמסכת נגעים (פרק א') ושבועות (ה' ע"ב) ורמב"ם הלכות טומאת צרעת (פרק א'). . וְאִם בָּדַק הַכֹּהֵן וּמָצָא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶחָד מֵאֵלּוּ הַנְּגָעִים בַּשְּׂעוֹר **כִּגְרִיס הַקִּלְקִי**, שֶׁהוּא שָׁטַח עוֹר מְרֻבָּע הַמַּחֲזִיק שִׁלְשִׁים וְשִׁשָּׁה שְׂעֹרוֹתמסכת נגעים (פרק ו') וברמב"ם (שם). , וְמַרְאֶהוּ עָמֹק מִן הָעוֹר בְּמַרְאִית הָעַיִן כמו שכתוב "ומראהו עמוק מן העור". ופרשו חכמינו ז"ל (שבועות ו' ע"ב) לא שעמוק במישוש היד אלא במראהו. וכן פסק הרמב"ם (שם הלכה ו'), וראה שם בהשגות הראב"ד שסובר שיש לחלק בין בהרת לשאת. , וּמָצָא בּוֹ שֵׂעָר לָבָן אוֹ מִחְיַת בָּשָׂר חַי – הֲרֵי זֶה טָמֵא בְּטֻמְאַת צָרַעַת וּמִיָּד עָלָיו לְהַתְחִיל בְּתַהֲלִיךְ הַהִטָּהֲרוּת. וְאִם לֹא הָיָה בּוֹ שֵׂעָר לָבָן וְלֹא מִחְיָה – מַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים, וּבַשְּׁבִיעִי בּוֹדְקוֹ: אִם נוֹלַד בּוֹ שֵׂעָר לָבָן אוֹ מִחְיָה אוֹ שֶׁפָּשָׂה וְהִתְרַחֵב הַנֶּגַע – הֲרֵי זֶה טָמֵא. וְאִם לֹא נוֹלַד בּוֹ אֶחָד מֵאֵלּוּ מַסְגִּירוֹ שְׁבוּעַ שֵׁנִי, וּבַשְּׁבִיעִי בּוֹדְקוֹ: אִם נוֹלַד בּוֹ אֶחָד מֵהֶנִּ"ל – הֲרֵי זֶה טָמֵא, וְאִם לֹא נוֹלַד בּוֹ הֲרֵי זֶה טָהוֹר וּפוֹטְרוֹ. וְאִם בְּכָל זֹאת נוֹלַד בּוֹ לְאַחַר מִכֵּן אֶחָד מֵהַסִּימָנִים הַלָּלוּ - הֲרֵי זֶה טָמֵא. וּפְרָטֵי הַדִּינִים בְּכָל הָאָמוּר הֲרֵי הֵם מְבֹאָרִים **בַּתַּלְמוּד** וּמוּבָאִים **בָּרַמְבַּ"ם** ז"ל בְּהִלְכוֹתָיו, עַיֵּן שָׁם.

עוֹד לִמְּדוּנוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל שֶׁאֵין הַנְּגָעִים מְטַמְּאִים אֶלָּא כְּשֶׁהוֹפִיעוּ בִּמְקוֹם **עוֹר גָּלוּי** בָּאָדָם, אֲבָל אִם הוֹפִיעוּ שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם עוֹר, אוֹ שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם גָּלוּי – אֲזַי אֵינָם מְטַמְּאִים, כְּגוֹן נֶגַע שֶׁהוֹפִיעַ בְּתוֹךְ **הָעַיִן** אוֹ בְּתוֹךְ **הָאֹזֶן** אוֹ בְּתוֹךְ **הַפֶּה** אוֹ עַל **הַצִּפָּרְנַיִם** וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁטָּהוֹרִיםמסכת נגעים (פרק ו') ורמב"ם (שם פרק ו'). .

רְאִיַּת הַנְּגָעִים נַעֲשֵׂית אַךְ וְרַק בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָהמסכת נגעים (פרק ב') ומועד קטן (ח'). ודוקא בשעות רביעית, חמישית, שמינית ותשיעית. , וְהַכֹּל כְּשֵׁרִים לִרְאוֹת נְגָעִים וַאֲפִלּוּ יִשְׂרְאֵלִים וְכֹהֲנִים בַּעֲלֵי מוּמִים, לְמַעֵט הַסּוּמָא וְהֶחָלָל, וּבִלְבַד שֶׁאֶת הַפְּסִיקָה יֹאמַר הַכֹּהֵן בְּפִיו בְּעַצְמוֹמסכת נגעים (פרק ב', ג') ותורת כהנים. ואפילו סומא באחת מעיניו פסול לראיית נגעים. וראה בספר "המאיר לארץ" על הרמב"ם (פרק י"א מהלכות טומאת צרעת הלכה ו') שהביא בשם ספר "תולדות אדם" להג"ר זלמן שכתב שרק כשישנם כהנים בעלי ייחוס חלים דינים אלו, משא"כ כיום שאין לכהנים ייחוס כראוי ממילא לא חלים דיני המצורע וטהרתו. ע"ש). . וּמִי שֶׁנִּצְטָרַע בְּגוּפוֹ וְלֹא נָהַג כְּדִינֵי הַתּוֹרָה בְּעִנְיַן טֻמְאַת הַצָּרַעַת וּבָאֲפָנֵי טָהֳרָתָהּ, הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – נְגִיעָה אִישִׁית

מִבֵּין פְּרָטֵי הַדִּינִים הָרַבִּים בְּהַנְהָגַת הַמְצֹרָע וְטָהֳרָתוֹ מְצִינוּ הֲלָכָה מְעַנְיֶנֶת שֶׁהָפְכָה לְפִתְגָּם הַשָּׁגוּר בְּפִינוּ רַבּוֹת, הַטּוֹמֶנֶת בְּתוֹכָהּ לִמּוּד חָשׁוּב וְגָדוֹל לָאָדָם. רַבּוֹתֵינוּ פָּסְקוּ שֶׁכָּל הַבָּקִיא בְּדִינֵי נְגָעִים רַשַּׁאי לְרְאוֹת נְגָעִים וּלְהַכְרִיעַ בָּהֶם, מִלְּבַד – נִגְעֵי עַצְמוֹ, שֶׁעַל עַצְמוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן לְבָחֹן וּלְהַכְרִיעַ אִם נֶגַע טְמֵאִים אוֹ לֹאונפסק ברמב"ם ז"ל הלכות טומאת צרעת (פרק ט' הלכה א'). . וְזֶה מִסִּבָּה פְּשׁוּטָה: שֶׁהָאָדָם קָרוֹב וְנָגוּעַ אֵצֶל עַצְמוֹ, וּמִטֶּבַע הָאָדָם שֶׁגַּם מַעֲשָׂיו הָרָעִים וְהַמְקֻלְקָלִים יִישְׁרוּ בְּעֵינָיו וְיֵרָאוּ בְּעֵינָיו כִּמְתֻקָּנִים, וְגַם אִם עַל אֲחֵרִים שֶׁעָשׂוּ אֶת אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה הוּא יְצַוַּח וְיוֹכִיחַ – עַל עַצְמוֹ יִמְצָא כָּל תֵּרוּצִים שֶׁבָּעוֹלָם לְהַצְדִּיק אֶת מַעֲשָׂיו וּלְיַשֵּׁר אֶת דְּרָכָיו.

וּכְדֵי לְהָבִין עַד כַּמָּה לְקוּיָה רְאִיָּתוֹ שֶׁל הָאָדָם עַל עַצְמוֹ, יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בַּהֲלָכָה נוֹסֶפֶת שֶׁהוּבְאָה **בַּתַּלְמוּד** הָאוֹמֶרֶת כִּי **אֵין אָדָם נֶאֱמָן לְשִׂים אֶת עַצְמוֹ לָרָשָׁע**, דְּהַיְנוּ שֶׁאִם בָּא אָדָם וּמֵעִיד עַל עַצְמוֹ שֶׁעָבַר עֲבֵרָה מְסֻיֶּמֶת – אֵינוֹ נֶאֱמָן לְחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ בַּדִּין כְּלָל, בִּהְיוֹת שֶׁקָּרוֹב הוּא אֵצֶל עַצְמוֹובמות (כ"ה ע"ב), וראה בפירוש רש"י ז"ל שם החילוק בין חיוב ממון לבין חיוב קנסות ועונשין. . וְהַתְּמִיהָה הִיא גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר: זֶה שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן לְזַכּוֹת אֶת עַצְמוֹ – מוּבָן, אֲבָל לְהָרְשִׁיעַ אֶת עַצְמוֹ מַדּוּעַ לֹא? וְכִי מִי לָנוּ גָּדוֹל מֵהָאָדָם עַצְמוֹ לְהָעִיד עַל עַצְמוֹ כָּךְ?! אֶלָּא בְּהֶכְרֵחַ שֶׁהַכְּלָל הַזֶּה שֶׁהָאָדָם קָרוֹב אֵצֶל עַצְמוֹ, וְאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת הָרַע שֶׁבְּעַצְמוֹ, הוּא כְּלָל כָּל כָּךְ יַצִּיב וְהֶחְלֵטִי בִּידֵי חַזַ"ל, עַד שֶׁאֲפִלּוּ **עֵדוּת גְּמוּרָה שֶׁלּוֹ עַצְמוֹ** לֹא תִּגָּבֵר עַל דָּבָר זֶה הַמְקֻבָּל בְּיַד רַבּוֹתֵינוּ.

מִטַּעַם זֶה הִזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ "אַל תְּדוּן אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ"מסכת אבות (פרק ב' משנה ד'). . וְלִכְאוֹרָה מַדּוּעַ עָלַי לְהַגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וּלְמַצָּבוֹ כְּדֵי לְדוּנוֹ? הֲרֵי אִם לָמַדְתִּי אֶת הַדִּין וְיוֹדֵעַ אֲנִי מַה מֻּתָּר וּמָה אָסוּר לָמָּה שֶׁלֹּא אָדוּן אוֹתוֹ לְפִי מֵיטַב יְדִיעוֹתַי?! אֶלָּא שֶׁחָכְמֵינוּ זַ"ל צָלְלוּ אֶל עֹמֶק נַפְשׁוֹ וּמִדּוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם, וּמָצְאוּ שֶׁבְּתוֹךְ כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ חֲבוּי **טֶבַע רַע וּמְגֻנֶּה** הַמְבַקֵּשׁ לְהִתְנַשֵּׂא וּלְטַפֵּס מֵעַל זוּלָתֵנוּ, יְהִיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה, וְיֶשְׁנוֹ חֶשְׁשׁ קַל שֶׁבְּבוֹאֵנוּ לִשְׁפֹּט וְלָדוּן אֶת זוּלָתֵנוּ – יִתְעוֹרֵר הַטֶּבַע הַזֶּה בְּקִרְבֵּנוּ וְיַרְאֶה לָנוּ אֶת מַעֲשָׂיו כִּפְסוּלִים וַאֲסוּרִים, וְלוּ רַק בִּכְדֵי לְנַשֵּׂא אֶת עַצְמֵנוּ מֵעָלָיו, וְלְהַרְאוֹת שֶׁ"אֲנִי יוֹתֵר טוֹב מִמְּךָ". לָכֵן הוֹרוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ אַל תָּדוּן אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ גַּם כֵּן לִמְקוֹמוֹ, שֶׁכֵּן אִם הִגַּעְתָּ לְכָךְ בְּעַצְמְךָ וְחַיָּבְתָּ גַּם אֶת עַצְמְךָ – הֲרֵי בָּטוּחַ שֶׁמַּה שֶׁחַיָּבְתָּ גַּם אוֹתוֹ זֶה בְּיֹשֶׁר וּבֶאֱמוּנָה, וְלֹא חָלִילָה מִתּוֹךְ נְגִיעָה אוֹ מִדָּה רָעָה כָּל שֶׁהִיא. וְעַל זוֹ הַדֶּרֶךְ נוּכַל לְהָבִין בס"ד אֶת הוֹרָאַת חַז"ל "קְשֹׁט עַצְמְךָ וְאַחַר כָּךְ קְשֹׁט אֲחֵרִים"אימרת ריש לקיש בבבא מציעא (ק"ז ע"ב). , שֶׁפֵּרוּשָׁהּ קֹדֶם תִּגְדֹּר אֶת עַצְמְךָ בִּדְבָר וְאַחֲרֵי כֵן אֶת אֲחֵרִים, וְגַם זֶה מֵהַטַּעַם הַנַּ"ל שֶׁאִם אֶת עַצְמְךָ הוֹכַחְתָּ וְשָׁנִיתָ בַּדָּבָר, אָז בְּוַדַּאי שֶׁמָּה שֶׁמּוֹכִיחַ אַתָּה אֶת אֲחֵרִים זֶה בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט.

כְּשֶׁחָז"ל הַקְּדוֹשִׁים בִּקְּשׁוּ לְתָאֵר וּלְהַגְדִּיר מִיהוּ הָרָאוּי לַתֹּאַר הַנִּכְסָף "**תַּלְמִיד חָכָם**", אָמְרוּ שֶׁזֶּהוּ אָדָם **הָרוֹאֶה טָרְפָּה לְעַצְמוֹ**, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְעוֹרֵר אֵיזֶה סָפֵק כַּשְׁרוּתִי בִּבְהֶמְתּוֹ שֶׁנִּשְׁחֲטָה, וְנִרְאֶה בּוֹ צַד לְהֶתֵּר וּלְאִסּוּר, וְאֵינוֹ חָס עָלֶיהָ וְאוֹסְרָהּ – זֶהוּ תַּלְמִיד חָכָם אֲמִתִּיראה חולין (מ"ד ע"ב) ובפירוש רש"י ז"ל שם. . כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה סְגָלָתָהּ וּמַעֲלָתָהּ לְשַׁחְרֵר אֶת הָאָדָם מִכַּבְלֵי הַ"**אֲנִי**", וּלְהָסִיר אֶת הַנְּגִיעָה הָאִישִׁית מִלִּבּוֹ, עַד שֶׁלֹּא יַעֲמֹד לְנֶגֶד עֵינָיו שׁוּם דָּבָר מִלְּבַד רְצוֹן הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן רַק מִי שֶׁטָּהֵר אֶת לִבּוֹ וְזִכֵּךְ אֶת שִׂכְלוֹ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּיכָלְתּוֹ לִשְׁפֹּט וּלְחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ בַּדִּין.

גַּם כְּלֵפֵי קְרוֹבָיו שֶׁל הָאָדָם יֵשׁ לוֹ נְגִיעָה מְסֻיֶּמֶת, לְהַעֲדִיפָם עַל פְּנֵי אֲחֵרִים וּלְהַעֲלִים עֵינוֹ מִנְּגִעֵיהֶם. מִטַּעַם זֶה פָּסְלָה הַתּוֹרָה אֶת הָאָדָם מִלָּדוּן אֶת קְרוֹבָיו וַאֲהוּבָיו, שֶׁמָּא נְגִיעָתוֹ כְּלַפֵּיהֶם תַּטֶּה אֶת דַּעְתּוֹ מִן הַיֹּשֶׁרראה שלחן ערוך חושן משפט (סימן ל"ג). . וְכַמָּה רַבָּה הִיא הַמַּכְשֵׁלָה בְּקֶרֶב בַּעֲלֵי זְרוֹעַ לְמִינֵיהֶם הַמְּטִיבִים עִם קְרוֹבֵיהֶם שֶׁלֹּא כְּדִין, וּבַעֲלֵי סַמְכוּת הַמְקַדְּמִים אֶת שְׁאֵינָם רְאוּיִים כְּדֵי לֵיהָנוֹת מֵהֶם, וּכְפִי שֶׁאָמְרוּ **רַבּוֹתֵינוּ** זַ"ל שֶׁהַמַּעֲמִיד דַּיָּן שְׁאֵינוֹ הָגוּן הֲרֵי זֶה כְּאִלּוּ נָטַע אֵילָן לַעֲבוֹדָה זָרָה לְיַד מִזְבַּח ה'אימרת ריש לקיש במסכת עבודה זרה (נ"ב ע"א). , וּבֶאֱרוּ הַמְפָרְשִׁים שֶׁכְּמוֹ שֶׁאֵילָן הָעֲבוֹדָה זָרָה מוֹצִיא עֲנָפִים לְחָסוֹת בְּצִלָּם, כָּךְ גַּם הַלָּלוּ מוֹצִיאִים וּמַעֲמִידִים דַּיָּנִים מִקְרוֹבֵיהֶם כְּדֵי לֵיהָנוֹת מֵהֶם, וְדַיָּנָם כְּנוֹטְעֵי עֵץ הָאֲשֵׁרָהכן כתב בעל ה"כלי יקר" בפירושו על התורה (שמות כ"א). .

גַּם בַּמַּעֲשִׂים **הַטּוֹבִים** שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה עָלָיו לִבְחֹן אִם בֶּאֱמֶת הֵם נְכוֹנִים וְיִשָּׁרִים. שֶׁכֵּן פְּעָמִים שֶׁהָרְצוֹנוֹת הָאִישִׁיִּים שֶׁל הָאָדָם מַטְעִים אוֹתוֹ לַחֲשֹׁב שֶׁדָּבָר פְּלוֹנִי הוּא טוֹב לַעֲשׂוֹתוֹ, וְשֶׁמַּעֲשֶׂה פְּלוֹנִי הוּא קָדוֹשׁ וְעִילָּאִי, כְּשֶׁלְּמַעַן הָאֱמֶת אֵין זוֹ אֶלָּא תַּאֲוָה אִישִׁית שֶׁלּוֹ. כָּךְ הָיָה אוֹמֵר **הַסַּבָּא מִנּוֹבָהרְדוֹק** זַצַ"ל שֶׁאָדָם הֶחָפֵץ לְקָרֵב רְחוֹקִים וּלְחַזֵּק רְפוּיֵי יָדַיִם יִתְאַמֵּץ לַעֲשׂוֹת כֵּן דַּוְקָא עִם כָּאֵלּוּ שֶׁטִּבְעָם וּמִזְגָּם **שׁוֹנֶה** מִשֶּׁלּוֹ, וְשֶׁאֵין לוֹ הֲנָאָה טִבְעִית לְשׂוֹחֵחַ עִמָּהֶם, וְזוֹ תִּהְיֶה הַהוֹכָחָה שֶׁמַּעֲשָׂיו נוֹבְעִים בֶּאֱמֶת מִתּוֹךְ רָצוֹן לְהֵיטִיב עִם הַזּוּלָת, וְלֹא מִתּוֹךְ נְגִיעָה אִישִׁית כָּל שֶׁהִיא[ראה ספר "המאורות הגדולים" (עמוד קצ"ז)].

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּמִּשְׁנָה בִּנְגָעִים מְבֹאָר שֶׁכֹּהֵן הַסּוּמְא בְּאַחַת מֵעֵינָיו, אוֹ שֶׁנֶּחְלְשָׁה רְאִיָּתוֹ, הֲרֵי הוּא פָּסוּל לִרְאִיַּת נְגָעִים[ראה פרק ב' מנגעים משנה ג', והובא להלכה ברמב"ם הלכות טומאת מצורע (פרק ט' הלכה ה')].

וּבְסֵפֶר "**שַׁעֲרֵי שִׂמְחִים**" עַל הָרַמְבַּ"ם **לְרַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֶל הַכֹּהֵן** רִיזִיקָאוּוו זַצַ"ל נִסְתַּפֵּק מַה יִּהְיֶה הַדִּין בְּכֹהֵן שֶׁנֶּחְלְשָׁה רְאִיָּתוֹ וּמַרְכִּיב **מִשְׁקָפַיִם**, וְעַל יְדֵי כֵּן רוֹאֶה הוּא הֵיטֵב, הַאִם יִהְיֶה כָּשֵׁר בְּכָךְ לִרְאִיַּת מַרְאוֹת נְגָעִים אוֹ לֹא?

וְהָעֶלָה לַהֲלָכָה שֶׁאַף עַל יְדֵי הַרְכָּבַת מִשְׁקָפַיִם אֵינוֹ רַשַּׁאי לִרְאוֹת מַרְאוֹת נְגָעִים, הוֹאִיל וְתַלְתָּה הַתּוֹרָה אֶת הַדָּבָר לֹא רַק בִּרְאִיַּת **הַכֹּהֵן**, אֶלָּא בִּרְאִיַּת **עֵינָיו**, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "לְכָל מַרְאֵה **עֵינֵי** הַכֹּהֵן", מַשְׁמַע שֶׁדַּוְקָא **עֵינָיו** יִרְאוּ וְלֹא אַחֶרֶת. לָכֵן גַּם עַל יְדֵי מִשְׁקָפַיִם יִהְיֶה פָּסוּל לִרְאִיַּת מַרְאוֹת נְגָעִים[אמנם אם רק אחת מעיניו נחלשה והשניה רואה היטב ראה בתוספות יום טוב שם שכתבו שכשר לראיית נגעים].

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן טֻמְאַת הַמְצֹרָע עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְרַבִּי מֹשֶׁה זַכּוּתָא** זִיעַ"אפרשת תזריע. שֶׁהֵבִיא לְבָאֵר אֶת דִּבְרֵי **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיעַ"א בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁפרשת תזריע דף מ"ט ע"ב בד"ה א"ר יצחק. ע"ש באורך. שֶׁנֶּגַע הַצָּרַעַת הוּא דִּינָא תַּקִּיפָא מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁבָּא בְּמַטָּרָה לְסַלֵּק אֶת הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת מֵהָאָדָם, אֶלָּא שֶׁרַק לְאַחַר שֶׁבָּא הָאִישׁ אֶל הַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן טִמְּאוֹ אָזַי נֶאֱחָזִים הַחִיצוֹנִים בַּנֶּגַע, וְלֹא לִפְנֵי כֵן. וְלָכֵן רַק לְאַחַר שֶׁטִּמְּאָ הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע נֶחְשָׁב הַמְצֹרָע לְטָמֵא, וְלֹא לִפְנֵי כֵן, מַה שֶּׁלֹּא מָצָאנוּ בְּשׁוּם טֻמְאָה אַחֶרֶת. וְלָכֵן רַק אִם יֵשׁ שֵׂעָר לָבָן בַּנֶּגַע זֶהוּ סִימָן שֶׁהוּא טָמֵא, שֶׁשְּׂעָרוֹת אֵלּוּ הֵן סִימָן עַל הִתְאַחֲזוּת הַחִיצוֹנִים בָּאָדָם, אֲבָל אִם לֹא הָיָה שֵׂעָר לָבָן עַל אַף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נֶגַע בְּכָל זֹאת אֵינוֹ טָמֵא.

וּמִשָּׁעָה שֶׁטִּמְּאוֹ הַכֹּהֵן וְנֶאֱחֲזוּ בּוֹ הַחִיצוֹנִים, אֲזַי אִם חוֹזֵר הַמְצֹרָע בִּתְשׁוּבָה וּמְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו וְנִטְהַר כְּפִי שֶׁמּוֹרֶה לוֹ הַכֹּהֵן אֲזַי יֵשׁ כֹּחַ בִּידֵי הַדִּינָא תַּקִּיפָא לִדְחוֹת אֶת הַחִיצוֹנִים וּלְסַלְּקָם מֵעַל הָאָדָם. אֲבָל אִם אֵינוֹ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה וְאֵינוֹ מְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו אֲזַי חֲלִילָה גּוֹבְרִים עָלָיו הַחִיצוֹנִים וְנֶאֱחָזִים בַּקְּדֻשָּׁה וְיוֹנְקִים מִמֶּנָּה, וְנִשְׁאַר זֶה בְּטֻמְאָתוֹ חֲלִילָה עַד עוֹלָם.

מצוה ק"ע: שלא לגלח שער הנתק

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאֶת הַנֶּתֶק לֹא יְגַלֶּחַ"ויקרא י"ג, ל"ג. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

אֶחָד מִסּוּגֵי הַנְּגָעִים הַנִּזְכָּרִים בַּתּוֹרָה הוּא **נֶגַע הַנָּתֶק**. וְעִנְיָנוֹ הוּא כַּאֲשֶׁר יִנְשְׂרוּ שְׂעָרוֹת מִשֵּׁעַר רֹאשׁוֹ אוֹ מִזְּקָנוֹ שֶׁל אָדָם בְּמָקוֹם מְסֻיָּם עַד שֶׁיִּשְׁאֵר אוֹתוֹ מָקוֹם פָּנוּי מִשֵּׁעָר לְגַמְרֵי זֶהוּ הַנִּקְרָא נָתֶק. וְשִׁעוּרוֹ הוּא לֹא פָּחוֹת **מִכִּגְרִיס הַמְרֻבָּע**תורת כהנים ותוספתא (פרק ד"). . וּבְאֹם נוֹלָד בָּאָדָם נָתֶק שֶׁכָּזֶה, אֲזַי יִרְאֶנּוּ הַכֹּהֵן אִם יִמְצְאוּ בַּנָּתֶק שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צְהֻבּוֹת דַּקּוֹת, **לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר** – הֲרֵי זֶה טָמֵא. וְאִם לֹא נִמְצְאוּ בּוֹ כָּאֵלֶּה - מַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים, וּבַשְּׁבִיעִי בּוֹדְקוֹ: אִם צָמְחוּ בּוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צְהֻבּוֹת כַּנַּ"ל אוֹ שֶׁפָּשָׂה וְהִתְרַחֵב הַנָּתֶק – הֲרֵי זֶה טָמֵא. וְאִם לֹא נִמְצְאוּ בּוֹ כָּאֵלֶּה מְגַלֵּחַ סְבִיבוֹת הַנָּתֶקובתורת כהנים ביארו שמשייר שיעור שתי שערות סביב הנתק בכדי שיהא ניכר כשיפשה. וּמַסְגִּירוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי, וּבַשְּׁבִיעִי בּוֹדְקוֹ: אִם נוֹלַד בּוֹ כַּנַּ"ל אוֹ שֶׁפָּשָׂה הַנֶּגַע – הֲרֵי זֶה טָמֵא, וְאִם לָאו הֲרֵי זֶה טָהוֹר וּפוֹטְרוֹ. וְאִם בְּכָל זֹאת נוֹלַד בּוֹ לְאַחַר מִכֵּן אֶחָד מֵהַסִּימָנִים הַלָּלוּ – הֲרֵי זֶה טָמֵאמשנה בנגעים (פרק י') ורמב"ם הלכות טומאת צרעת (פרק ח'). וכל זה דווקא בשלא חזר לצמוח בנתק שער שחור, אבל אם צמחו בו שתי שערות שחורות הרי זה טהור. .

וּמִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה הִיא שֶׁלֹּא יְגַלַּח אָדָם אֶת הַנָּתֶק עַצְמוֹ וְאֶת סִימָנָיו, בִּכְדֵי שֶׁיּוּכַל הַכֹּהֵן לְהַכִּיר בְּסִימָנֵי הַנֶּגַע וְלֵידַע אִם לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ. וְאִם עָבַר אָדָם וְגִלַּח אֶת כָּל הַנֶּגַע בְּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בַּדּוֹר חָכָם הָרָאוּי לִרְאוֹת נְגָעִים הֲרֵי זֶה חַיָּב מַלְקוּתתורת כהנים ורמב"ם (שם פרק י' הלכה א'), שם נתבאר שאינו חייב מלקות אלא אם כן גילח את כל הנתק כולו. .

רָמַז הַכָּתוּב – סִימָנִים בַּדֶּרֶךְ

יְדוּעִים דִּבְרֵי חַז"ל הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁאֵין הַנְּגָעִים בָּאִים עַל הָאָדָם אֶלָּא בִּכְדֵי לְעוֹרְרוֹ בִּתְשׁוּבָה עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים, וּלְמַעַן יִפְרֹשׁ מִדַּרְכּוֹ רָעָה וְיִדְבַּק בְּדַרְכּוֹ טוֹבָה, וּבְכָךְ יִזְכֶּה לַטּוּב הַצָּפוּן

לְיִרְאֵי ה' וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. וְעַל פִּי זֶה נוּכַל לְבָאֵר בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא אֶת אַזְהָרַת הַתּוֹרָה "וְאֶת הַנֶּתֶק לֹא יְגַלֵּחַ" שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁהַנֶּגַע בָּא עַל הָאָדָם לְעוֹרְרוֹ, לָכֵן אָסוּר לוֹ לְהִתְלוֹשׁ אֶת הַנֶּגַע אוֹ לְגַלְּחוֹ וּבְכָךְ לִשְׁכֹּחַ וּלְהִתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ, כֵּיוָן שֶׁעַל אַף שֶׁהַנֶּגַע **בַּגּוּף** הוּסַר, מִכָּל מָקוֹם הַנֶּגַע הָעִקָּרִי שֶׁהוּא **בְּנִשְׁמָתוֹ** לֹא חָלַף, וּמִי יוֹדֵעַ אִם שׁוּב יְקַבֵּל אִתּוּת כָּזֶה אוֹ אַחֵר מִן הַשָּׁמַיִם אוֹ שֶׁחֲלִילָה מִדַּת הַדִּין כְּבָר תִּתְבַּע אֶת שֶׁלָּהּ.

מֵחֲסָדָיו הַגְּדוֹלִים שֶׁל הַבּוֹרֵא עִם בְּרִיּוֹתָיו, שֶׁנּוֹהֵג בָּהֶם כְּדִין הַתּוֹרָה "אֵין עוֹנְשִׁין אֶלָּא אִם כֵּן מַזְהִירִין"סנהדרין (נ"ו ע"ב). , וְלָכֵן מְעַכֵּב הַקָּבָ"ה אֶת מִדַּת הַדִּין מִלִּפְגֹּעַ בָּאָדָם, וְשׁוֹלֵחַ לוֹ שְׁלִיחִים טוֹבִים וְנֶאֱמָנִים לְעוֹרֵר אוֹתוֹ לִתְשׁוּבָה וּלְשַׁנּוֹת הַמַּעֲשִׂים. בְּיָמִים עָבְרוּ הָיוּ שְׁלִיחִים אֵלּוּ **הַנְּבִיאִים** שֶׁהֵבִיאוּ אֶת דְּבַר ה', וּמִיני **הַנְּגָעִים** שֶׁפָּקְדוּ אֶת הָאָדָם. אַךְ בַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵינוּ נִכְנָסְנוּ לְהַנְהָגָה שֶׁל "הֶסְתֵּר פָּנִים", וּפְעָמִים אַף לְ"הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה"כמו שכתוב על אחרית הימים (דברים ל"א, י"ח) "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" על כל הרעה אשר עשה והיינו שהקב"ה יסתיר את הנהגתו, וגם כשירצה לעורר את האדם על מעשיו הרעים ימסור לו את מסריו רק בהסתרה שבתוך הסתרה. והדברים מורגשים בימינו היטב. , נִשְׁלָחִים לָנוּ רַק רְמָזִים סְמוּיִים וַעֲקִיפִים כְּגוֹן שְׁמוּעוֹת עַל **אֲחֵרִים** שֶׁלּוֹקִים, אוֹ עָנְשֵׁי **מַדֶּה כְּנֶגֶד מִדָּה** הַמְלַמְּדִים אוֹתָנוּ לְקָחִים, אוֹ **יִסּוּרִין** הַבָּאִים בְּמַטָּרָה לְנַעֵר אוֹתָנוּ מֵהַתַּרְדֵּמֶת בָּהּ אָנוּ שׁוֹקְעִים מֵעֵת לְעֵת.

וְעַל מְסָרִים אֵלּוּ הַנִּשְׁלָחִים אֵלֵינוּ מִן הַשָּׁמַיִם מַזְהִירָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה "וְאֶת הַנֶּתֶק לֹא יְגַלֵּחַ" – אַל תִּתְעַלֵּם מֵהַמְּסָרִים, אַל תַּחְלִיק וְתַעֲבִיר אֶת מַה שֶּׁשָּׁמַעְתָּ וְתַמְשִׁיךְ עַל סֵדֶר הַיּוֹם. אִם קִבַּלְתָּ מֶסֶר מְמֻרוֹמִים – תַּעֲצֹר, תִּתְבּוֹנֵן בּוֹ, תָּבִין אֶת תָּכְנוֹ וְתִפְעַל בְּהֶתְאֵם. אֵין יוֹתֵר חָמוּר מֵאָדָם שֶׁאֵינוֹ מִתְיַחֵס לַהֲתָרְאוֹת שֶׁמְּקַבֵּל בְּטֶרֶם תַּגִּיעַ הַהוֹצָאָה לַפֹּעַל, שֶׁכֵּן אוֹתָן הַזְּהָרוֹת אֵינָן אֶלָּא **לְטוֹבָתוֹ**, וְאִם אֲלֵיהֶן הוּא אֵינוֹ מִתְיַחֵס מִי יוֹדֵעַ מַה יִּהְיֶה סוֹפוֹ! לָכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ אִם רוֹאֶה אָדָם שֶׁיִּסּוּרִין בָּאִים עָלָיו יְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיוברכות (ה' ע"א). , וְלֹא יְחַכֶּה שֶׁתַּחֲלֹף הַצָּרָה מֵאֵלֶיהָ וְיַמְשִׁיךְ אֶת חַיָּיו כָּרָגִיל.

אֲנָשִׁים רְגִילִים בִּשְׁעַת צָרָה חֲלִילָה אוֹ יִסּוּרִין לוֹמַר "**זֶה יַעֲבֹר**", וְאָמְנָם חוֹבָה עָלֵינוּ לְקַוּוֹת לִישׁוּעַת ה' בְּכָל עִנְיָנֵינוּ, אוּלָם אֵין זֶה שׁוֹלֵל אֶת הַחוֹבָה לְהִתְבּוֹנֵן בְּמִקּוֹר הַיִּסּוּרִים וּלְחַפֵּשׂ מָה הַקָּבָ"ה רוֹצֶה לָנוּ בָּהֶם, כִּי אִם חֲלִילָה יַחְלְפוּ וְיַעַבְרוּ אוֹתָם הַיִּסּוּרִים מִבְּלִי שֶׁנְּשַׁנֶּה אֶת מַעֲשֵׂינוּ, אֲזַי מַצָּבֵנוּ יִהְיֶה חָמוּר פִּי כַּמָּה וְכַמָּה! וּכְפִי שֶׁמְּסַפְּרִים חֲזַ"ל בַּתַּלְמוּדברכות (ה' ע"ב), ועיין שם המעשה במקורו, ואנו הבאנוהו עם תוספת נופך ומוסרים העולים ונלמדים ממנו. עַל **רַב הוּנָא** שֶׁהֶחְמִיצוּ לוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן וְהָיָה מִצְטַעֵר עַל כָּךְ בְּיוֹתֵר, שָׁמְעוּ עַל כָּךְ חֲבֵרָיו מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ וּבָאוּ לְבֵיתוֹ לְבַקְּרוֹ (וְנִלְמַד מִכָּאן שֶׁאַף גְּדוֹלִים כְּמוֹתָם לֹא חָשְׁשׁוּ

לְ"בטוּל תּוֹרָה" בִּשְׁעַת צָרַת חֲבֵרִם...). אָמְרוּ לוֹ: פַּשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֶׂיךָ! אָמַר לָהֶם וְכִי חָשׁוּד אֲנִי בְּעֵינֵיכֶם שֶׁלֹּא פִּשְׁפַּשְׁתִּי? וַדַּאי שֶׁפִּשְׁפַּשְׁתִּי אַךְ לֹא מָצָאתִי(!!!) אָמְרוּ לוֹ אִם הַקָּבָ"ה מֵבִיא עָלֶיךָ יִסּוּרִים אֵלּוּ – בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּשׁ לְךָ מַה לְתַקֵּן אֶלָּא שֶׁאֵינְךָ יוֹדֵעַ, וְהֶאֱירוּ אֶת עֵינָיו עַל דָּבָר דַּק שֶׁנִּתְבַּע עָלָיו. עָמַד רַב הוּנָא וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְתַקֵּן אֶת הַדָּבָר וּמִיָּד חָזְרוּ חֲבִיּוֹת יֵינוֹ לְעֶרְכָּן. עַד כָּאן הַמַּעֲשֶׂה.

וּנְתָאֵר לְעַצְמֵנוּ לוּ הָיָה מַמְשִׁיךְ רַב הוּנָא עַל סֵדֶר הַיּוֹם עַד שֶׁתַּחֲלֹף לָהּ הַצָּרָה, לוּ הָיָה אוֹמֵר עַל הֶפְסֵדָיו "כַּפָּרָה" וְ"הַכֹּל מִשָּׁמַיִם" וְהוֹלֵךְ לַיְשִׁיבָה כְּרַגִיל- מִסְתַּבֵּר שֶׁלְּאַחַר זְמַן מָה הָיָה מַגִּיעַ לוֹ חֶזֶק נוֹסָף, וְצָרָה נוֹסֶפֶת, כְּךָ שַׁרְשֶׁרֶת שֶׁל יִסּוּרִים, עַד שֶׁחֲלִילָה הָיָה צָרִיךְ לְמַצּוֹת אֶת דִּינוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה אוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא. אַךְ בִּמְקוֹם זֹאת מָה עָשָׂה רַב הוּנָא? פָּשׁוּט עָצַר, הִתְבּוֹנֵן, מָצָא אֶת שֹׁרֶשׁ הַבְּעָיָה וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְתַקְּנָהּ – וְעוֹד בְּטֶרֶם תִּקְּנָהּ כְּבָר חָלְפָה לָהּ הַצָּרָה וְהָיְתָה כְּלֹא הָיְתָה. זוֹהִי הַדֶּרֶךְ לְהִתְמוֹדֵד עִם יִסּוּרִים, כְּךָ פּוֹתְרִים בְּעָיוֹת בַּחַיִּים, כָּךְ הַחַיִּים לֹא "נִתְקָעִים", וְלֹא בְּשׁוּם דֶּרֶךְ אַחֶרֶת!

כָּל אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁחֹר בְּשֵׁן לֹא מִיָּד סוֹתְמִים. יֵשׁ צֹרֶךְ לְקִדּוֹחַ בַּשֵּׁן וְלִמְצֹא אֶת הַמָּקוֹם הָרָקוּב, לְגָרְדוֹ וּלְנַקּוֹתוֹ עַד שֶׁכָּל הַחֵלֶק הַנָּגוּעַ יוּסַר, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן מְמַלְּאִים אֶת הַמָּקוֹם בְּחֹמֶר וּמְקוּיִם שֶׁשּׁוּב לֹא יִוָּצֵר חֹר. אִם יַחְלִיט מִישֶׁהוּ לִנְקֹט בְּשִׁיטַת "עֲשֵׂה זֹאת בְּעַצְמְךָ" וְלִסְתֹּם אֶת הַחֹר בְּחֹמֶר מִבְּלִי לַחְפֹּר וּלְנַקּוֹת אֶת הַשֹּׁטַח – הַחֹ?ר רַק יֵלֵךְ יַעֲמִיק, עַד שֶׁיֵּצֵרְךָ הַלְּה לְטַפּוּל שׁוֹרֶשׁ כּוֹאֵב וְאָרֹךְ שֶׁיַּעֲלֶה לוֹ פִּי כַּמָּה וְכַמָּה. כָּךְ הַדְּבָרִים גַּם בְּחַיֵּינוּ: **מִבְּעָיוֹת לֹא מִתְעַלְּמִים, בְּעָיוֹת פּוֹתְרִים!** אִם נִתְקַלְתָּ בְּאֵיזוֹ בְּעָיָה בְּחַיֶּיךָ, בְּאֵיזֶה מַחְסוֹם בִּדְרָכֶיךָ – עֲצֹר לְהִתְבּוֹנְנוּת, חַפֵּשׂ אֶת הַמֶּסֶר שֶׁבַּדָּבָר, עַד תִּמְצָא פִּתְרוֹן לַבְּעָיָה. וְאִם אֵינְךָ מֻמְחֶה בְּרִפּוּאַת הַנֶּפֶשׁ וְהַנְּשָׁמָה - לֵךְ לְחָכָם שֶׁהוּא רוֹפֵא הַנְּפָשׁוֹת, וְהוּא יַעֲרֹךְ בְּךָ בְּדִיקָה מַקִּיפָה וְיִמְצָא אֶת מְקוֹר הַכְּאֵבִים, וִיטַפֵּל בְּךָ בִּיסוֹדִיּוּת וּבִיעִילוּת (וְאַף מִבְּלִי לָקַחַת עַל זֶה כֶּסֶף...).

חַיֵּי הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹהֶם כְּמוֹ נֶהָג הַנּוֹסֵעַ בִּכְבִישׁ מְפֻתָּל וְאָרֹךְ, וּבְדַרְכּוֹ מֻצָבִים לוֹ תַּמְרוּרִים רַבִּים: פְּעָמִים מְסַמְּנִים לוֹ "הָאֵט - אַתָּה מִתְקָרֵב מַהֵר מִדַּי", וּפְעָמִים "אֵין כְּנִיסָה - זֶה לֹא הַיִּעוּד שֶׁלְּךָ", לְעִתִּים יֵשׁ מַעֲבָר חֲצָיָה בּוֹ צָרִיךְ לְוַתֵּר וְלַעֲצֹר בִּשְׁבִיל אֲחֵרִים וְיֵשׁ גַּם מִקְרִים בָּהֶם פָּגַעְתָּ בְּאַחֵר וְחַיָּבְתָּ לְשַׁלֵּם עַל כָּךְ. אַתָּה הוּא הַנֶּהָג, וְהַהֶגֶה הוּא בְּיָדֶיךָ. אַךְ מַה נֹּאמַר עַל נֶהָג **שֶׁנִּדְלְקָה לוֹ נוּרַת הַדֶּלֶק אוֹ הַשֶּׁמֶן**, אוֹ שֶׁנִּהְיָה לוֹ **פַּנְצֶ'ר בַּגַּלְגַּל**, וְהוּא לְתֻמּוֹ אוֹמֵר "כַּפָּרָה, זֶה מִשָּׁמַיִם, גַּם זֶה יַעֲבֹר" וּמַמְשִׁיךְ לִנְסֹעַ – כַּמָּה זְמַן נִתַּן לוֹ עַד שֶׁרְכָבוֹ יִתָּקַע בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ?! כָּךְ בְּדִיּוּק הוּא אָדָם הַמִּתְעַלֵּם מֵהָאִתּוֹתִים וּמֵהַמְסָרִים שֶׁבְּחַיָּיו, וּמִסְתַּפֵּק בְּאֵיזוֹ סִסְמָה מְנֻחֶמֶת שֶׁל "כָּל דַּעֲבִיד רַחֲמָנָא לְטָב עֲבִיד"ברכות (ס' ע"ב). וּמַמְשִׁיךְ כְּאִלּוּ לֹא קָרָה כְּלוּם. לֹא בִּשְׁבִיל זֶה נִשְׁלְחוּ הָאִתּוֹתִים, אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁתַּעֲצֹר בַּצַּד, תִּקַּח

יוֹם חֹפֶשׁ מֵהָעֲבוֹדָה אוֹ מֵהַלִּמּוּדִים, תְּטַפֵּל בַּבְּעָיָה וְרַק אַחַר כָּךְ תּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ לִנְסֹעַ. וְהוּא הַנֶּהָג הֶחָכָם וְהַזָּהִיר שֶׁרְכְבּוֹ לֹא יִשְׁבֹּק חַיִּים בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ, וְעוֹד יִזְכֶּה בְּעֶזְרַ ה' לְהַגִּיעַ לְמָחוֹז חֶפְצוֹ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. דֶּרֶךְ צְלֵחָה!

דְּרוֹשׁ וְחַדּוּשׁ

נָחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים בְּאֵיזֶה אֹפֶן נֶאֱסָר לְהָסִיר אֶת סִימָנֵי הַנֶּתֶק?

לְדַעַת **הָרַאֲבַ"ד** זְ"ל כָּל הַמֵּסִיר אֶת סִימָנֵי הַנֶּתֶק בְּכָל דֶּרֶךְ שֶׁהִיא הֲרֵי זֶה חַיָּב, בֵּין **בְּגִלּוּחַ** וּבֵין **בִּתְלִישָׁה** אוֹ בְּכָל אֹפֶן אַחֵר, שֶׁכֵּן עַל מִצְוַת הַגִּלּוּחַ סָבִיב הַנֶּתֶק דָּרְשׁוּ חֲזַ"ל "וְהִתְגַּלָּח" – בְּכָל דָּבָר, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין לְאִסּוּר הַגִּלּוּחַ אֶת הַנֶּתֶק עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּכָל אֹפֶן.

אוּלָם דַּעַת רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זְ"ל שֶׁבְּאַזְהָרַת "לֹא יְגַלֵּחַ" אֵינוֹ חַיָּב הַמְגַלֵּחַ אֶלָּא אִם כֵּן הֵסִיר אֶת סִימָנֵי הַנֶּתֶק בְּגִלּוּחַ **בְּתַעַר** דַּוְקָא, אֲבָל הַמְּסִירָם בְּמִסְפָּרַיִם אוֹ בְּתִלְישָׁה בְּיָד אֵינוֹ חַיָּב, הוֹאִיל וְכָאן לֹא שִׁנְּתָה הַתּוֹרָה מִלְּשׁוֹן "וְגִלַּח" לִלְשׁוֹן "וְהִתְגַּלַּח", וְאִם כֵּן אֵין לְךָ אֶלָּא מַה שֶּׁחִיְּבָה הַתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ גִּלּוּחַ שֶׁהוּא בְּתַעַר בִּלְבַד וְלֹא בִּשְׁאָר אֲפָנִיראה כל זה ברמב"ם ז"ל הלכות טומאת צרעת (פרק י' הלכה א'). ורבים מהאחרונים עמדו לבאר את יסוד מחלוקתם בכמה אופנים שונים, עיין שם ותהנה. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר גִּלּוּחַ שְׂעַר הַנֶּתֶק עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**הֵיכַל הַבְּרָכָה**" **לְהָרַה"ק מִקָּאמַארְנָא** זִיעַ"אבבאורו על מצוה זו. שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם רַבֵּנוּ **הָאֲרִיזַ"ל**בשער הקליפות פרק ג'. שֶׁשַּׂעָרוֹת הָאָדָם בְּמִקּוֹרָם אֲמוּרִים לִהְיוֹת **אֲדֻמִּים**, בִּהְיוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם הוּא מֵהַדִּינִים הַתַּקִּיפִים וּמְמוֹתָרוֹת הָאָדָם, אֶלָּא שֶׁבִּסְתָם אֵין שְׁלִיטָה חֲזָקָה לַחִיצוֹנִים עֲלֵיהֶם, וְלָכֵן הַשֵּׂעָר הַשָּׁחוֹר בַּנֶּתֶק הוּא סִימָן **טָהֳרָה**. אוּלָם בְּשָׂעָה שֶׁהָעוֹנוֹת גּוֹבְרִים וְהַקְּלִפּוֹת מִתְגַּבְּרִים, אָזַי נַעֲשִׂים שַׂעֲרוֹת הַנֶּתֶק אֲדֻמִּים וּצְהֻבִּים, שֶׁזֶּהוּ סִימָן שֶׁהַקְּלִפָּה גּוֹבֶרֶת וְיוֹנֶקֶת יוֹתֵר מֵהָרִגְלָהּ, וְלָכֵן גָּזַן זֶה שֶׁל שֵׂעָר הוּא סִימָן **טֻמְאָה** בַּנֶּתֶקוזהו סוד עשו שיצא אדמוני וכולו כאדרת שער מה שמורה על התגברות הדינים, וד"ל. .

וּבִהְיוֹת שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהָאָדָם מְצֹרָע עוֹמְדִים כֹּחוֹת הַקְּלִפּוֹת סָבִיב הַנֶּתֶק וְרוֹצִים לִינֹק מֵהִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים, לָכֵן אָסוּר לָנוּ לְהַעֲבִירָם בְּכֹחַ וּבְחָזְקָה, אֶלָּא אַךְ וְרַק בִּתְשׁוּבָה וּבִתְפִלָּה וּבָאֶפְנֵי טָהֳרַת הַמְצֹרָע שֶׁנִּתְּנָה לָנוּ הַתּוֹרָה. וּמִטַּעַם זֶה הֻזְהַרְנוּ שֶׁלֹּא לְגַלֵּחַ אֶת שְׂעַר הַנֶּתֶק בְּשָׁעַת הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים הַתַּקִּיפִים כַּנַּ"ל.

מצוה קע"א: הנהגת המצרע בזמן טמאתו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא. כָּל יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ"ויקרא י"ג, מ"ה – מ"ו. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַמְצֹרָע שֶׁטִּמְּאוֹ הַכֹּהֵן לִהְיוֹת כָּל יְמֵי טֻמְאָתוֹ מְכֻסֶּה רֹאשׁכן פירשו בתורת כהנים ובמסכת מועד קטן (ט"ו ע"א) ממה שכתוב "על שפם יעטה". והובא להלכה ברמב"ם הלכות טומאת צרעת (פרק י'). וְעוֹטֶה שָׂפָם כְּאָבֵל, וְאָסוּר בִּשְׁאֵילַת שָׁלוֹם כן דרשו במועד קטן (שם) מהפסוק הנ"ל, ועיין בתוספות שם (ד"ה אסור) כיצד מדייקים זאת מהפסוק. וּבְתִסְפֹּרֶת וּבִכְבּוּס הַבְּגָדִים, וּמוֹדִיעַ לְכָל הָעוֹבְרִים בְּפָנָיו שֶׁהוּא טָמֵאכן למדו בתורת כהנים ממה שכתוב "וטמא טמא יקרא". וראה שבת (ס"ז). . וַחֲמוּרָה טֻמְאַת הַמְצֹרָע שֶׁבְּכֹחָהּ לְטַמֵּא כֵּלִים בְּמַגָּע, וּכְלִי חֶרֶס אַף מֵאֲוִירוֹ, וְאָדָם אַף בְּמַשָּׂא, וְכָל מוֹשָׁב שֶׁיָּשַׁב עָלָיו וּמִשְׁכָּב שֶׁשָּׁכַב עָלָיו אֲפִלּוּ כַּמָּה שְׁכָבוֹת כֻּלָּם טְמֵאִים, וְאִם נִכְנַס לְבֵית כָּל אֲשֶׁר בַּבַּיִת נִטְמָאמשנה בכלים (פרק א') ובנגעים (פרק י"ג) והובא ברמב"ם שם. .

כְּמוֹ כֵן, מִצְוָה עַל הַמְצֹרָע לְפָרֵעַ אֶת שַׂעֲרוֹ וְלִפְרֹם אֶת בְּגָדָיו, וַאֲפִלּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁמְּזֻהָר שֶׁלֹּא לְקָרֵעַ בְּגָדָיו אִם נִצְטָרַע חַיָּב לִפְרֹעַ בְּגָדָיוכן נתבאר במועד קטן (ט"ו ע"א), הואיל ואיסור פריעה ופרימה לכהן הוא לא תעשה, ומצוות המצורע היא מצוות עשה, וכלל בידינו שמצוות עשה דוחה את לא תעשה. . וְאִם הָיָה גָּר בְּעִיר מוּקֶפֶת חוֹמָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַתְקִינִים לוֹ מָקוֹם מִחוּץ לָעִיר לֵישֵׁב שָׁם לְבַדּוֹכמו שכתוב "מחוץ למחה מושבו". ונתבאר במסכת כלים (פרק א'). . וְנוֹהֵג בְּכָל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִיםמועד קטן (שם). .

לַמְרוֹת כָּל הָאֲמוּר, מֻתָּר הַמְצֹרָע בִּרְחִיצָה וּבְסִיכָה וּבִנְעִילַת הַסַּנְדָּל וּבְתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה וּבְלִמּוּד הַתּוֹרָה, וְכֵן זוֹקֵף אֶת מִטָּתוֹ כְּשֶׁאֵר הָעָם. וְדִין הָאִשָּׁה שֶׁנִּצְטָרְעָה וְטִמְּאָהּ הַכֹּהֵן כְּדִין הָאִישׁ, מִלְּבַד פְּרִיעַת הָרֹאשׁ וַעֲטִיַּת הַשָּׂפָם וּפְרִימַת הַבְּגָדִים שֶׁאֵינָן נוֹהֲגוֹת בָּהּמועד קטן (ז' ע"ב), וסוטה (כ"ג). . וְכָל הָאֲמוּר אֵינוֹ רַק בְּמִצְרָע הַמֻּחְלָט שֶׁטִּמְּאוֹ הַכֹּהֵן, אֲלָא אַף מְצֹרָע שֶׁהֻכְנַס לְהֶסְגֵּר דֵּינוֹ שֶׁמְּטַמֵּא וְנוֹהֵג בְּכָל הַנַּ"ל כִּמְצֹרָע הַמֻּחְלָט, מִלְּבַד פְּרִיעַת הַשֵּׂעָר וּפְרִימַת הַבְּגָדִים שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בָּהֶם אֶלָּא אִם כֵּן הֻחְלְטָה טֻמְאָתוֹמגילה (ח' ע"ב), והובא ברמב"ם (שם הלכה י'). .

וּמְצֹרָע שֶׁהֻחְלַט אוֹ הֻסְגַּר וְלֹא נָהַג בְּאֶחָד מֵהַדְּבָרִים הַלָּלוּ הֲרֵי זֶה בְּטֵל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – הַפּוֹסֵל פָּסוּל

בְּהַנָּהָגַת הַמְצָרֵעַ בִּזְמַן טֻמְאָתוֹ כָּתְבָה הַתּוֹרָה "וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא", וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא הוּא שֶׁעַל הַמְצָרֵעַ לְהוֹדִיעַ וּלְיַדַּע לַכֹּל שֶׁהוּא טָמֵא בִּכְדֵי שֶׁיִּפָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יִגְּעוּ בּוֹ, וְעַל כֵּן קוֹרֵא הוּא לְכָל הַמִּתְקָרֵב אֵלָיו "טָמֵא", לְיַדְּעוֹ עַל מַצָּבוֹמועד קטן (ה' ע"א), וכפי שנתבאר לעיל ברובד הפשט. . אוּלָם **רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים** לְמֵדִים מֵאֲרִיכוּת הַלָּשׁוֹן "טָמֵא טָמֵא יִקְרָא" שֶׁכְּלָל גָּדוֹל טָמוּן פֶּה: מִי שֶׁהוּא טָמֵא – קוֹרֵא לַאֲחֵרִים בַּשֵּׁם טְמֵאִים, וּבְלָשׁוֹן חֲזַ"ל: **כָּל הַפּוֹסֵל – בְּמוּמוֹ פּוֹסֵל**קידושין (ע' ע"א). .

כְּדִ כּוֹתֵב בַּעַל **הַכְּלִי יָקָר**: "כִּי הַמְטַמֵּא בְּנִיב שְׂפָתָיו אֲחֵרִים אָזַי טָמֵא יִקָּרֵא גַּם הוּא, כִּי וַדַּאי בְּמוּמוֹ פּוֹסֵל"ראה בפירושו על התורה (ויקרא י"ג, מ"ו). . וְעִמָּק סִבַּת הַדָּבָר הוּא בִּהְיוֹת שֶׁטִּבְעוֹ שֶׁל הָאָדָם לְשִׂים לֵב בְּיוֹתֵר לַדָּבָר אֵלָיו הוּא קָשׁוּר וּמְחֻבָּר, וּכְפִי שֶׁתִּרְאֶה בַּמְּצִיאוּת שֶׁאָדָם הַנִּכְנָס לַבַּיִת אִם **נֶגַע** הוּא – יָשִׂים לֵב **לַשַּׁלְחָן** הֶעָקֹם, וְאִם **חֲשָׁמַלַּאי** – יִקְלֹט **שֶׁהַמַּפְסְקִים** אֵינָם תַּקִינִים, וְאִם **צָבַע** – יָעִיר עַל **הַצָּבַע** הַחוֹבְבָנִי, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְכך סיפר הג"ר יוחנן דוד סלומון מחבר הספרים "בעין יהודית" שבנערותו היה עובר בשוק הערבי ביפו, והיו יושבים הסנדלר והספר על שרפרפים בצד הדרך ושותים קפה. והנה, ברגע שהיה מעובר אדם בפניהם, מבטיהם היו מופנים לכיוונים שונים: הסנדלר היה מביט למטה, והספר היה מביט למעלה. ולמה? כי הספר מיד היה בוחן את שערותיו, ואילו הסנדלר היה בוחן את מצב מנעליו... . וְלָכֵן אָדָם הָרָגִיל לִפְסֹל רַבּוֹת בְּפָסוּל מְסֻיָּם – הַדָּבָר עָלוּל לְהָעִיד עַל קֶשֶׁר יָשִׁיר שֶׁלּוֹ לְאוֹתוֹ הַפָּסוּל. וְיִתֵּרָה מִכָּךְ: אָדָם הַפָּגוּם בְּדָבָר מְסֻיָּם, מְנֻסֶּה תָּמִיד לְנַחֵם וּלְהַשְׁקִיט אֶת מַצְפּוּנוֹ בְּכָךְ שֶׁאֵינוֹ הַיָּחִיד בָּעוֹלָם, וְשֶׁיֶּשְׁנָם עוֹד נוֹסָפִים כָּמוֹהוּ, וּכְפִי שֶׁשָּׁגוּר בְּפִי הָעָם לוֹמַר שֶׁצָּרַת רַבִּים חֲצִי נֶחָמָהכן כתב ספר החינוך (מצוה של"א), ונראה שמקור המאמר מדברי חז"ל במדרש רבה (דברים פרק ב'): "כל צרה שהיא של יחיד – צרה, וכל צרה שאינה של יחיד – אינה צרה". , וְלָכֵן מְמַהֵר לִפְסֹל אֲחֵרִים בְּאוֹתוֹ הַפְּגָם. מַה שֶּׁשּׁוּב מְבִיאֵנוּ לַכְּלָל שֶׁהִתְוּוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ: כָּל הַפּוֹסֵל – בְּמוּמוֹ פּוֹסֵל.

מִטַּעַם זֶה הוֹרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאָדָם שֶׁמְּרַבֶּה לוֹמַר עַל אֲחֵרִים שֶׁהֵם עֲבָדִים אוֹ מַמְזֵרִים – יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ כָּזֶה, וּלְהֶמָּנַע מִלְּהִשְׁתַּדֵּךְ עִמּוֹכן הובא בקידושין (שם) ונפסק בשלחן ערוך אבן העזר (סימן ב' סעיף ב'). . מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ שֶׁנְּקֻדָּה זוֹ אֵינָהּ רַעְיוֹן מוּסְרִי גְּרִידָא אֶלָּא **מַשָּׂג הִלְכָתִי מוּצָק**, וְחוֹבָתֵנוּ לָחוּשׁ לוֹ וּלְהִזָּהֵר בּוֹ הֵן לְגַבֵּי **עַצְמֵנוּ** – שֶׁלֹּא לִפְסֹל אֲחֵרִים, וְהֵן לְגַבֵּי **הַזּוּלָת** – לָחוּשׁ לְהַלְּלוּ הַפּוֹסְלִים. וּכְכָל שֶׁיַּרְבֶּה אָדָם לְדַבֵּר בְּשִׁבְחָם שֶׁל הַבְּרִיּוֹת וּבְמַעֲלָתָם, וּלְעוֹרֵר אֶת הַנְּקֻדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁבָּהֶן, כָּךְ מְמַלֵּא יִקְרַב גַּם הוּא בְּעַצְמוֹ אֶל הַטּוֹבוּעוד עיין במה שכתבנו מזה בס"ד בספרנו "דובב שפתי ישנים" (סוף פרשת משפטים). .

לֹא רַק אֶת **הַכְּשֵׁרִים** אָסוּר לָנוּ לִפְסֹל וְלִשְׁלֹל, אֶלָּא אַף אֶת **הַפְּסוּלִים בֶּאֱמֶת** צִוּוּ חֲכָמֵינוּ שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר חֶסְרוֹנָם, וּכְפִי שֶׁלָּמְדוּ מֵהַפָּסוּק "וְגֵר לֹא תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם"שמות כ"ב, כ'. – **מוּם שֶׁבְּךָ אַל תֹּאמַר לַחֲבֵרְךָ**בבא מציעא נ"ט, ב'. , שֶׁהֲרֵי יִתָּכֵן וְאַף אַתָּה נָגוּעַ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר, וְאִם כֵּן בְּאֵיזוֹ זְכוּת אַתָּה אוֹמֵר כֵּן עַל אֲחֵרִים? הֲתוּכַל לִפְסֹל אֶת פְּלוֹנִי עַל שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל אֲכִילָתוֹ – בּוֹ בַּזְּמַן שֶׁבֵּרְכוֹתֶיךָ שֶׁלְּךָ אֵינָן בַּכַּוָּנָה הֲרָאוּיָה? וְכֵיצַד תּוּכַל לְזַלְזֵל בִּפְלוֹנִי עַל שֶׁנִּכְשַׁל בְּעִנְיְנֵי קְדֻשָּׁה בְּעוֹד אַתָּה עֲצָמְךָ אֵינְךָ שָׁלֵם בִּשְׁמִירַת עֵינֶיךָ? דָּבָר שֶׁאֵינְךָ מְתֻקָּן בּוֹ בְּעַצְמְךָ אַל תַּעֲלֵהוּ עַל דַּל שְׂפָתֶיךָ, פֶּן תְּעוֹרֵר קִטְרוּג עַל עַצְמְךָ בָּרִאשׁוֹנָה וּבָרִאשׁוֹנָה!

יֶשְׁנָם בְּנֵי אָדָם שֶׁלְּקִחוּ לָהֶם מַטָּרָה בַּחַיִּים לְהַזְהִיר אֶת כֻּלָּם מִפְּנֵי הָרַמָּאִים וְהַצְּבוּעִים, מִפְּנֵי הַשַּׁקְרָנִים וְהַמַּכְשִׁילִים, וּבְכָל יוֹם יוֹצְאִים הֵם בְּהַכְרָזָה חֲדָשָׁה עַל פְּלוֹנִי שֶׁאָסוּר לִשְׁמֹעַ אוֹתוֹ וְעַל אַלְמוֹנִי שֶׁצָּרִיךְ "לְגַנּז" אוֹתוֹ, הַהוּא טָרֵף וְהַהוּא נְבֵלָה, כֻּלָּם שַׁקְרָנִים וְכֻלָּם רַמָּאִים וְרַק הֵם הַבַּת קוֹל הַיּוֹצֵאת מִשָּׁמַיִם וּמוֹחָה עַל עֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה. הֲאֻמְנָם?! הֲרֵי גַּם אוֹתָהּ בַּת קוֹל הַיּוֹצֵאת בְּכָל יוֹם מֵהֵר חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת "אוֹי לָהֶם בְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה"אימרת רבי יהושע בן לוי במסכת אבות (פרק ו' משנה ב'). – מֵעוֹלָם לֹא שְׁמַעֲנוּהָ, וְלִכְאוֹרָה לָמָּה לֹא נִשְׁמַע בְּדִיּוּק מִי הֵן אוֹתָן בְּרִיּוֹת הַמַּעֲלִיבוֹת אֶת הַתּוֹרָה וְנֵדַע לְפָרֵשׁ וּלְהַזְהֵר מֵהֶן?! אֶלָּא כְּנִרְאֶה שֶׁגַּם אוֹתָהּ בַּת קוֹל מְבִינָה שֶׁאֵין זֶה פָּשׁוּט לִפְסֹל וּלְפָרְסֵם לְגַנַּאי אֲחֵרִים, וְשֶׁאֵין זוֹ דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה לְדַבֵּר כָּל הַזְּמַן בְּגַנּוּתָן שֶׁל הַבְּרִיּוֹת.

כְּדִ מְסֻפָּר עַל הַגה"ק **רַבִּי רָפָאֵל מֵהָאמְבּוּרְג** זַצ"ל שֶׁפַּעַם אַחַת נִתְבַּקֵּשׁ לְהַחֲרִים וּלְהַרְחִיק דֶּרֶךְ מְסֻיֶּמֶת שֶׁנִּתְפַּשְׁטָה, בְּטַעֲנָה שֶׁהִיא נוֹגֶדֶת אֶת דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה. הֵשִׁיב הַגה"ק וְאָמַר שֶׁבַּעֲקֵדַת יִצְחָק מָצִינוּ שֶׁכְּשֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּבָ"ה מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ **לִשְׁחֹט** אֶת בְּנוֹ בִּקֵּשׁ זֹאת מֵאַבְרָהָם **בְּעַצְמוֹ**, לְעֵמַת זֹאת כְּשֶׁשִּׁגְּרוֹ **שֶׁלֹּא לְשָׁחֲטוֹ** שָׁלַח זֹאת עַל יְדֵי **מַלְאָךְ**, מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ כְּלָל גָּדוֹל בְּהַנְהָגַת הָאָדָם בָּעוֹלָם: שֶׁכְּדֵי **לְסַיֵּעַ וְלַעֲזֹר** לָאָדָם דַּי לִשְׁמֹעַ אֶת הַדְּבָרִים מִפִּי **מַלְאָךְ**, אַךְ כְּשֶׁהַצַּוּוּי הוּא **לְצַעֵר וּלְהַזִּיק** – אֲזַי אֵין לְהַאֲמִין אַף לַמַּלְאָךְ, אֶלָּא צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ זֹאת **מֵהַקָּבָ"ה** בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ! וְלָכֵן סֵרֵב לְהַחֲרִימָם כָּל עוֹד לֹא נִתְבָּרֵר לוֹ דַּיּוֹ שֶׁכָּךְ נָכוֹן לַעֲשׂוֹת. וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

אַחַת מִצַּוָּאוֹת חָזַ"ל הַמְפֻרָסָמוֹת הִיא: "כַּבְּדֵהוּ וְחַשְּׁדֵהוּ"שגור בפי העם ומקורו מדברי חז"ל במדרש כלה רבתי (פרק ט'): "לעולם יהיו כל בני אדם לפניך כליסטים, והוה מכבדם כרבן גמליאל". , וְאָמַר לָנוּ פַּעַם כ"ק **הָאַדְמוֹ"ר מִמַּכְנוֹבְקָא** שֶׁלִּיטָ"א בְּאוֹר נִפְלָא בַּדָּבָר הַסּוֹבֵב אוֹדוֹת **אַבְרָהָם אָבִינוּ** ע"ה בְּעֵת שֶׁהִכְנִיס לְבֵיתוֹ אֶת שְׁלֹשֶׁת הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּדְמוּ לוֹ כַּעֲרָבִים, וְחִשֵּׁשׁ בְּלִבּוֹ שֶׁמָּא הֵם עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הַמִּשְׁתַּחֲוִים לַאֲבַק רַגְלֵיהֶם וְעַתָּה יַכְנִיסוּ אֶת טֻמְאָתָם

לְבֵיתוֹ, עַל כֵּן הֵבִיא לָהֶם מַיִם שֶׁיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם. אֶלָּא שֶׁבְּשׁוֹנָה מִכָּל הָאֵרוּחַ שֶׁנַּעֲשָׂה בְּעֵין יָפָה וּבְיָד רְחָבָה – כָּאן אָמַר אַבְרָהָם "יֻקַּח נָא **מְעַט** מַיִם"בראשית י"ח, ד'. , מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ יָדַע שֶׁאֶת חֵלֶק הַ"**כַּבְּדֵהוּ**" יֵשׁ לְקַיֵּם בְּשֶׁפַע וּבְהִדּוּר, וְאִלּוּ אֶת חֵלֶק הַ"**חַשְּׁדֵהוּ**" יֵשׁ לְקַיֵּם **בְּמְעַט** בִּכְדֵי לָצֵאת יְדֵי חוֹבָה, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁרוֹב הָעוֹלָם טוֹעִים שֶׁאֶת חֵלֶק "כַּבְּדֵהוּ" מְקַטְּנִים, וְאִלּוּ אֶת חֵלֶק הַ"חַשְּׁדֵהוּ" מַגְדִּילִים. עכתד"ק. וְהִנֵּה נִתְבּוֹנֵן אָנוּ עַל עַצְמֵנוּ כַּמָּה אָנוּ חוֹקְרִים וּבוֹדְקִים בְּטֶרֶם שֶׁמּוּכָנִים אָנוּ לִתְרֹם לְאֵיזֶה גּוּף שֶׁל צְדָקָה, וּלְעֻמַּת זֹאת כְּשֶׁשּׁוֹמְעִים אֵיזֶה חֶשְׁד עַל פְּלוֹנִי אוֹ אַלְמוֹנִי מִיָּד מוֹחֲקִים אוֹתוֹ מֵרְשִׁימַת קְרוֹבֵינוּ וּמְמַהֲרִים לְרַחֲקוֹ, מַה שֶּׁהַפּוּךְ מִדַּעַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וַחֲכָמֶיהָ.

וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִהְיוֹת דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹאסתר י', ג'. , וּמְקַיֵּם אֶת צִוּוּי **יַעֲקֹב אָבִינוּ** ע"ה "לְךָ נָא רְאֵה אֶת **שְׁלוֹם** אַחֶיךָ" – אֶת **הַשְּׁלֵמוּת** וְאֶת **הַטּוֹב** שֶׁבְּאָחִיךבראשית ל"ז, י"ד. וכן פירש הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זיע"א את הפסוק. , וְאֶת צִוּוּי **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה "וּרְאֵה **בְּטוּב** יְרוּשָׁלַיִם" – אֶת **הַטּוֹב** שֶׁבְּכָל אֶחָד וְאֶחָדתהלים קכ"ח, ה', וראה בפירוש המלבי"ם שם שכתב כעין פירוש זה. , וְהַמְבָרֵךְ יִתְבָּרֵךְ וְהַמְשַׁבֵּחַ יִשְׁתַּבַּח.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁמִּצְוַת הַתּוֹרָה הִיא שֶׁיַּכְרִיז הַמְצֹרָע וְיוֹדִיעַ לְכָל אֲשֶׁר בְּקִרְבָתוֹ שֶׁהִנּוֹ מְצֹרָע וְטָמֵא, וּבְכָךְ יֵדְעוּ הַכֹּל לְהִתְרַחֵק מִגְּבוּלוֹ וּלְהִזָּהֵר מִלִּטַּמֵּא מִמֶּנּוּ.

אוּלָם חֲכָמֵינוּ זַ"ל לִמְּדוּ שֶׁלֹּא רַק הַמְצֹרָע מְצֻוֶּה עַל כָּךְ, אֶלָּא אַף כָּל הַטְּמֵאִים מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ הַטָּמֵא מֵת וְהַטָּמֵא שֶׁרֶץ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם מְחֻיָּבִים מֵהַתּוֹרָה לְהוֹדִיעַ לְכָל הָעוֹבְרִים בִּפְנֵיהֶם שֶׁהֵם טְמֵאִים בִּכְדֵי שֶׁיָּסוּרוּ וְיִתְרַחֲקוּ מֵהֶם, וְאִם לֹא עָשׂוּ כֵּן הֲרֵי שֶׁבִּטְּלוּ מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָהכן למדו בספרא (ויקרא י"ב, ט') מריבוי הכתוב "וטמא טמא יקרא". והובא ברמב"ם ז"ל בהלכותיו (טומאת צרעת פרק י' הלכה ח'). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר הַנְּהָגַת הַמְצֹרָע עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**יַלְקוּט יִצְחָק**"בבאורו למצוה קע"ב. שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם **הַמְקֻבָּלִים** שֶׁכַּיָּדוּעַ עַל יְדֵי הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים רוֹקֵם הָאָדָם לְנִשְׁמָתוֹ **מַלְבּוּשׁ זֹךְ וְטָהוֹר** הַמְשַׁמֵּר אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁלֹּא תִּנָּזֵק. וְהִנֵּה מְצֹרָע זֶה כָּל כָּךְ הִגְדִּיל לְהָרַע עַד שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי מַלְבּוּשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ וְנִתְלַבֵּשׁ לֹא עָלֵינוּ בְּמַלְבּוּשׁ הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא נֶגַע הַצָּרַעַת.

וְלָכֵן נִצְטַוָּה עַל **פְּרִימַת בְּגָדָיו** - לְהוֹרוֹת שֶׁמַּלְבּוּשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ נִקְרַע מֵעָלָיו, וְעַל פְּרִיעַת **שְׂעַר רֹאשׁוֹ** – שֶׁשְּׂעַר הָרֹאשׁ הוּא כֹּחַ הָאָדָם וּבְכָךְ לְהוֹרוֹת שֶׁאִבֵּד אֶת כֹּחַ נִשְׁמָתוֹ, וְעַל

שָׁפָם יַעְטֶה - לְהוֹרוֹת שֶׁמְּחֻמַּת רִבּוּי עֲוֹונוֹתָיו אֹבֵד אֶת כֹּחַ הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ, **וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא** – אֶחָד לְדוֹכְרָא וְאֶחָד לְנוּקְבָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, **וְלָכֵן מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ** – לְהוֹרוֹת שֶׁחֲלִילָה אֵין לְנִשְׁמָתוֹ חֵלֶק בְּנַחֲלַת ה'.

מצוה קע"ב: ענין צרעת הבגד

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְהַבֶּגֶד כִּי יִהְיֶה בוֹ נֶגַע צָרַעַת... וְהָרְאָה אֶת הַכֹּהֵן"ויקרא י"ג, מ"ז – מ"ט. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵלואפילו בקטן ובקטנה נוהגים דיני צרעת הבגד, אבל בבגדי הגוי לא נוהגים דיני צרעת הבגד. ובתוספתא מבואר שאף בגד של ישראל שהוסגר מחמת נגע ומכרו הישראל לגוי הרי זה טהור. ראה רמב"ם הלכות טומאת צרעת (פרק י"ג הלכה י"א). , שֶׁיִּרְאֶה עַל בִּגְדּוֹ סִימָנֵי נֶגַע צָרַעַת לָבוֹא אֶל הַכֹּהֵן שֶׁיִּפְסֹק אִם אָכֵן טָמֵא הַבֶּגֶד בְּנֶגַע צָרַעַת וְיִנְהַג בּוֹ בְּדִינֵי הַבֶּגֶד הַמְצֹרָעספר המצוות להרמב"ם (עשה ק"ב) וספר החינוך בבאור מצוה זו. .

סִימָנֵי צָרַעַת הַבֶּגֶד הֵם שְׁלֹשָׁה: הַיְרָקְרָקהיינו שירוק הרבה ככנף הטווס וכענפי הדקל. תורת כהנים ותוספתא (נגעים פרק א'). וְהָאֲדַמְדָּםהיינו שאדום הרבה כזהורית יפה. ומצטרפים שני הגוונים הללו לטמא. וְהַפִּשְׁיוֹן. וְאִם מָצָא הַכֹּהֵן בַּבֶּגֶד כֶּתֶם בְּשִׁשְׁוּר כִּגְרִיס הַקִּילְקִי מְרֻבָּע מֵהַגְּוָנִים הַנַּ"ל, הֲרֵי זֶה מַסְגִּיר אֶת הַבֶּגֶד לְמֶשֶׁךְ שִׁבְעָה יָמִים, וּבַשִּׁבִיעִי רוֹאֶה: אִם פָּשָׂה הַנֶּגַע וְגָדַל הֲרֵי זֶה טָמֵא וְשׂוֹרְפוֹ. וְאִם עָמַד בְּמַרְאֵהוּ וְלֹא פָשָׂה, אוֹ שֶׁפָּשָׂה אֶלָּא שֶׁדָּהָה בִּמְעַט הַכֶּתֶם – אָז יְכַבֵּס מְקוֹם הַנֶּגַע וַיַּסְגִּיר הַבֶּגֶד שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית, וּבְסוֹפָם רוֹאֶה: אִם שׁוּב דָּהָה הַכֶּתֶם הֲרֵי זֶה מְכַבְּסוֹ וְטָהוֹר, וְאִם עָמַד בַּמַּרְאֶה שֶׁהֶסְגֵּר בּוֹ בִּתְחִלָּה הֲרֵי זֶה טָמֵא וְשׂוֹרְפוֹ כֻּלּוֹ, וְאִם נִשְׁתַּנָּה מֵרְאֵהוּ מִירַקְרַק לַאֲדַמְדָּם אוֹ לְהֵפֶךְ הֲרֵי זֶה קוֹרֵעַ אֶת מְקוֹם הַנֶּגַע וְשׂוֹרְפוֹ, וּמְכַבֵּס אֶת שְׁאָר הַבֶּגֶד וּמַטְבִּילוֹ וְטָהֳרוּראה כל זה במסכת נגעים (פרק י"א), וברמב"ם הלכות טומאת צרעת (ריש פרק י"ב). .

וְאִלּוּ הֵם בְּגָדִים הָרְאוּיִים לְטָמֵא? כָּל בֶּגֶד הָאָרוּג מִצֶּמֶר אוֹ מִפִּשְׁתִּים אוֹ הֶעְשׂוּי מֵעוֹרלמעט שאר מיני בדים ובגד העור וכיוב"ז שאינם נטמאים כלל. , וְשִׁעוּרוֹ הוּא לְכָל הַפָּחוֹת שָׁלֹשׁ אֲצְבָעוֹת עַל שָׁלֹשׁ אֲצְבָעוֹתנגעים (פרק י"ב) ושבת (כ"ט). , וְצִבְעוֹ לָבָןלמעט בגד צבוע בידי אדם או בידי שמים שאינו נטמא בצרעת הבגד כלל, מלבד בגד עור הצבוע בידי שמים שנטמא. – הֲרֵי זֶה יָכוֹל לִטָּמֵא בְּטֻמְאַת צָרַעַת. וְאִם חָסֵר בּוֹ אֶחָד מֵהַתְּנָאִים הַנַּ"ל אֵינוֹ נִטְמָא כְּלָל. לְעֻמַּת זֹאת, כָּל כְּלֵי הָרְאוּי לְקַבֵּל טֻמְאָה, וְגָדְלוֹ לֹא פָּחוֹת מִכְּרֹחַב הַגְּרִיס - הֲרֵי זֶה יָכוֹל לִטָּמֵא

בְּטֶמְאַת צָרַעַתנגעים (פרק י"א) ורמב"ם (שם פרק י"ג). . וְיֶתֶר דִּינֵי טֻמְאַת הַכֵּלִים וְהַבְּגָדִים מְבֹאָרִים הֵיטֵב **בָּרַמְבָּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו, עַיֵּן שָׁם.

וּמִי שֶׁנִּצְטָרַע בִּגְדוֹ וְלֹא נָהַג בּוֹ כְּדִינֵי הַתּוֹרָה בְּעִנְיַן טֻמְאָתוֹ וּבְאָפְנֵי טָהֳרָתוֹ, הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – בִּגְדֵי מַלְכוּת

אַחַד הָאֳפָנִים בּוֹ מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנָכוֹן לְאוֹתַת וּלְסִמָּן לָאָדָם עַל מַעֲשָׂיו – הוּא צָרַעַת הַבְּגָדִים, מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ עַל הַחֲשִׁיבוּת וְהַהַשְׁפָּעָה הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ **לִבְגָדָיו** שֶׁל הָאָדָם עַל אִישִׁיּוּתוֹ. הָעוֹלָם רָגִיל לוֹמַר שֶׁלֹּא **הַבְּגָדִים** עוֹשִׂים אֶת **הָאָדָם** אֶלָּא **הָאָדָם** עוֹשֶׂה אֶת **בְּגָדָיו**, אַךְ תּוֹרָתֵנוּ מוֹכִיחָה שֶׁהַדְּבָרִים אֵינָם מְדֻיָּקִים כְּלָל, וּפְעָמִים רַבּוֹת שֶׁהַבְּגָדִים דַּוְקָא עוֹשִׂים וּמַשְׁפִּיעִים רַבּוֹת עַל נַפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם וְעַל מַעֲשָׂיו. פְּעָמִים שֶׁהַהַשְׁפָּעָה הִיא **חִיּוּבִית** וּמוֹעִילָה, וּמְרוֹמֵמְתּוֹ לְדַרְגּוֹת רָמוֹת וְנִשְׂגָּבוֹת, וּפְעָמִים שֶׁהַהַשְׁפָּעָה הִיא **מַזִּיקָה** וְהַרְסָנִית, וּמוֹרִידָה אֶת הָאָדָם לִשְׁאוֹל תַּחְתִּית וּלְשֶׁפֶל הַמַּדְרֵגָה, לְאֵן שֶׁלֹּא הָיָה מַגִּיעַ אִלּוּלֵי אוֹתָם בְּגָדִים שְׁלִילִיִּים.

וּכְמוֹ שֶׁבַּצָּבָא קַיֶּמֶת הַקְפָּדָה גְּדוֹלָה עַל מַלְבּוּשׁ הַחַיָּלִים, וּלְכָל חַיָּל וְחַיָּל יֵשׁ אֶת הַמַּדִּים הַשַּׁיָּכִים לוֹ, וְחַיָּל שֶׁיִּשַּׁנֶּה אֶת מַדָּיו אוֹ יִזְלֹזֵל בָּהֶם אוֹ יִלְבָּשֵׁם שֶׁלֹּא כָּרָאוּי עָלוּל לְהֵעָנֵשׁ עַל כָּךְ, כֵּן הַדְּבָרִים גַּם לְגַבֵּינוּ עִם יִשְׂרָאֵל הַגְּבָרִים וְהַנָּשִׁים שֶׁמַּלְבּוּשֵׁנוּ הִנּוֹ בַּעַל עֵרֶךְ וּמַשְׁמָעוּת, וְכָל הַמְּשַׁנֶּה בּוֹ יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה. וּכְפִי שֶׁלִּמְּדוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ **בַּמִּדְרָשׁ** שֶׁזֶּהוּ אַחַד הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַר עַל יִשְׂרָאֵל בִּהְיוֹתָם בְּמִצְרַיִם שֶׁלֹּא שִׁנּוּ אֶת מַלְבּוּשָׁם וּבִזְכוּת כָּךְ זָכוּ לְהִגָּאֵל וְלָצֵאת מִמִּצְרַיִם[פסיקתא זוטרתא (שמות ו', ו')]. .

בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מָצִינוּ שֶׁהַכֹּהֲנִים נִצְטַוּוּ לַעֲבֹד אַךְ וְרַק בַּבְּגָדִים הַמְיֻעָדִים לְכָךְ, וְכָל תּוֹסֶפֶת אוֹ מִגְרַעַת בָּהֶם אֲסוּרָה. גַּם בִּבְגְדֵי **הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל** מָצִינוּ שֶׁפְּעָמִים עוֹבֵד בִּבְגְדֵי לָבָן, וּפְעָמִים בִּבְגְדֵי זָהָב, כְּשֶׁלְּכָל מַלְבּוּשׁ יֵשׁ מֶסֶר וּמַשְׁמָעוּת מְשֻׁלֶּחֶת לוֹ מַשְׁפִּיעַ לְטוֹבָה עַל קִבּוּל הַתְּפִלּוֹת וְהַקְרָבָנוֹתראה ראש השנה (כ"ו ע"א) שלכן לא היה משמש הכהן הגדול בבגדי זהב לפני ולפנים ביום הכיפורים, כדי שלא לעורר קיטרוג ממעשה ענל הזהב על עם ישראל. . עוֹד מָצִינוּ **בַּחֲז"ל** עֵצָה לְמִי שֶׁיִּצְרוֹ תּוֹקְפוֹ לַעֲבֹר עֲבֵרָה שֶׁיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי שְׁחוֹרִים וּמִתּוֹךְ כָּךְ יִשְׁבֹּר לִבּוֹ וְתָסוּר מֵחִשְׁבָתּוֹ הָרָעָהחגיגה (ט"ז ע"א) ובפירוש התוספות שם. , מַה שֶּׁשּׁוּב מְלַמְּדֵנוּ עַל הַתּוֹעֶלֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת בְּמַלְבּוּשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם. וְלֹא לְחִנָּם הָיָה **רַבִּי יוֹחָנָן** קוֹרֵא לְבִגְדָיו בַּתֹּאַר "**כְּבוֹדִי**"שבת (קי"ג ע"ב). , שֶׁכֵּן חֵלֶק גָּדוֹל מִתָּאֳרוֹ וּמִצַּלְמוֹ שֶׁל הָאָדָם נִשְׁמָר וְנִבְנֶה בִּזְכוּת מַלְבּוּשָׁיו, כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאַרובספר "אמת ואמונה" (אות שכ"ב) הובא מהרר"ב מפשיסחא זיע"א

שאמר שיש לאדם להזהר מאוד בכבוד מלבושיו, וזה בהיות שהם משמשים אותו ומצילים אותו מן הבושה. וניתן ללמוד זאת מהנשמה המבקרת את הגוף גם לאחר מותו, וזה מאחר והיה לה צורך בו בהיותה כאן בעולם הזה, על כן מכבדתו גם לאחר מכן. .

מֵאִידְךְ גִּיסָא, הֲזִקִים גְּדוֹלִים עֲלוּלִים לְהִגָּרֵם לָאָדָם מִמַּלְבּוּשׁ שֶׁאֵינוֹ נָכוֹן וְהוֹלֵם. לָכֵן הִקְפִּידָה הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יִלְבַּשׁ **גֶּבֶר** מַלְבּוּשֵׁי **אִשָּׁה**, וְלֹא תַּעֲדֶה **אִשָּׁה** עֲדֵי **אִישׁ**דברים (כ"ב, ה') ורמב"ם הלכות עבודה זרה (פרק י"ב הלכה א') ושלחן ערוך יורה דעה (סימן קפ"ב). , וְשֶׁלֹּא נִלְבַּשׁ מַלְבּוּשֵׁי **צֶמֶר וּפִשְׁתָּן** יַחְדָּיוויקרא (י"ט, י"ט) ורמב"ם הלכות כלאים (פרק י') ושלחן ערוך יורה דעה (סימן רח"צ). , שֶׁכָּל אֵלּוּ פּוֹגְמִים אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם וּמוֹלִידִים בּוֹ טְבָעִים מְקֻלְקָלִים וּמִדּוֹת רָעוֹת וּמְגֻנּוֹת. וּמִטַּעַם זֶה מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְהַטִּיל חוּטֵי **צִיצִית** עַל כַּנְפֵי בְּגָדֵינוּ כִּלְשׁוֹן הַכָּתוּב "וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם" שֶׁעַל יְדֵי לְבִישַׁת הַצִּיצִית יָכוֹל אָדָם לְהִנָּצֵל מִכָּל הָעֲבֵרוֹת כֻּלָּוראה בפירוש האבן עזרא והספורנו (שם) שכתבו שעל ידי מצוות הציצית אדם זוכר את ה' בכל עת ופורש מן העבירות ודבק במצוות. .

בְּהַנְהָגַת הַמַּלְבּוּשִׁים הוֹרוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאֵין לָאָדָם לִרְדֹּף אַחַר **הַפְאֵר וְהֶהָדֵר** שֶׁבַּמַּלְבּוּשִׁים, שֶׁכֵּן טִפּוּחַ הַחִיצוֹנִיּוּת אֵינוֹ סִימָן יָפֶה עַל הַפְּנִימִיּוּת, וְאָדָם הַמַּקְדִּישׁ זְמַן וְיַחַס רַב לְבִגְדָיו וּלְמַרְאֵהוּ הַחִיצוֹנִי מֵעִיד בְּכָךְ עַל **פְּנִימִיּוּת רֵיקָנִית וּנְבוּבָה** וְסָרַת טַעַמראה קובץ אגרות לחזון איש זצ"ל (חלק ג' אגרת קנ"ב), ובספר "הלבוש והקשוט מזוית יהודית". . אֶלָּא יֵלֵךְ אַחַר הַדֶּרֶךְ הַמְמֻצַּעַת וְהַצְּנוּעָה הַשּׁוֹמֶרֶת עַל גְּדֵרֵי הַהֲלָכָה וְהַצְּנִיעוּת, וּמְשַׁקֶּפֶת אֶת הֵלֶךְ הָרוּחַ שֶׁל יֶרֶא ה' הַמַּשְׁקִיעַ אֶת מֵיטַב כֹּחוֹ וּמִרְצוֹ בְּטִפּוּחַ **הָרוּחַ וְהַנְּשָׁמָה**. וּבִפְרָט **תַּלְמִיד חָכָם** שֶׁאִישִׁיּוּתוֹ נִמְדֶּדֶת וְנִבְחֶנֶת כָּל הַזְּמַן בְּעֵינֵי הֶהָמוֹן, שֶׁעָלָיו לְהִזָּהֵר וּלְהַקְפִּיד בְּדְבָרִים אֵלּוּכמו שאמרו חז"ל במסכת דרך ארץ זוטא (פרק ה') שתלמידי חכמים ניכרים בעטיפתם, ובתלמוד (שבת קי"ד ע"א) נאמר שתלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה, ועוד עיין ברמב"ם הלכות דעות (פרק ה' הלכה ט'). .

וְכָךְ נֶאֱמַר **בְּמַרְגָּנִיתָא דְּרַבִּי מֵאִיר**: "וְכִי מַה הֲנָאָה מִמַּלְבּוּשׁ שֶׁגּוֹרֵם לִפְגִיעוֹת רַבּוֹת?!" וּבֵאֵר מָרָן **הַחַיָּד"א** זִיע"אבספרו "לב דוד" (פרק ט'). שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁמִּתְמַקֵּד אָדָם בְּטִפּוּחַ מַלְבּוּשָׁיו מַטֶּה הַיֵּצֶר הָרַע אֶת לִבּוֹ לְהִתְגָּאוֹת וְלִשְׁקֹעַ בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלִזְנֹחַ אֶת הֶעָמָל וְהַיְגִיעָה עַל הָעוֹלָם הַבָּא, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל בַּמִּדְרָשׁ "כְּשֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹאֶה מִי שֶׁמְּסַלְסֵל בְּשַׂעֲרוֹ וּמַקְפִּיד לִלְבֹּשׁ בְּגָדִים יְקָרִים מִיָּד אוֹמֵר **זֶה שֶׁלִּי**"מדרש רבה בראשית (פרק כ"ב). . לָכֵן יִזְהַר אָדָם לִלְבֹּשׁ בְּגָדִים הַהוֹלְמִים אֶת הַשְּׁקֻפְתּוֹ וְלֹא יֵלֵךְ אַחַר מַלְבּוּשֵׁי הָעוֹלָם וְהַחֶבְרָה שֶׁבְּכָךְ חָלִילָה מְאַבֵּד אֶת כָּל אִישִׁיּוּתוֹ וּפְנִימִיּוּתוֹ.

וּבְיוֹתֵר הַדְּבָרִים אֲמוּרִים **בִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל**, שֶׁעִקַּר מַעֲלָתָן וּשְׂכָרָן בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא הוּא עַל עִנְיַן **הַצְּנִיעוּת**, וּבִשְׂכָרָהּ זוֹכוֹת לְבָנִים צַדִּיקִים וּלְפַרְנָסָה מְבֹרָכָה(הראה יומא (מ"ז ע"ב) ובמה שכתבנו בס"ד בספרנו "דובב שפתי ישנים" (פרשת נשא) מענין זה. , וּבְהֶעָדְרָהּ חָלִילָה עֲתִידוֹת לְהֵעָנֵשׁ בָּעֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים. שֶׁכֵּן לִמְּדָנוּ **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה: "כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ **פְּנִימָה**"תהלים מ"ה, י"ד. – כְּכָל שֶׁתַּפְנִימִי אֶת עַצְמֵךְ פְּנִימָה וּתְטַפְּחִי אֶת אִישִׁיּוּתֵךְ וְנִשְׁמָתֵךְ כְּךְ תִּזְכִּי לְיוֹתֵר כָּבוֹד וִיקָר, הֵן מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵן מֵהַבְּרִיּוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם תַּחְצִינִי אֶת עַצְמֵךְ חוּצָה וְתַשְׁקִיעִי בְּלְהַבְלִיט וּלְהַצִּיג אֶת עַצְמֵךְ לְרַבִּים הֲרֵי שֶׁיִּמְעַט עֶרְכֵּךְ וְיִשְׁפַּל כְּבוֹדֵךְ עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ מְאוּמָה. אֵיזֶה עֵרֶךְ יֵשׁ כַּיּוֹם לַנָּשִׁים בְּעֵינֵי הַחָפְשִׁיִּים? הֲרֵי נִדְמוֹת הֵן בְּעֵינֵיהֶם כִּכְלִי לְמִלּוּי תַּאֲוֹות וְיִצָּרִים גְּרִידָא, וְתוּ לֹא! וּמִי גּוֹרֵם לְזֹאת אִם לֹא הֵן בְּעַצְמָן, בְּכָךְ שֶׁזּוֹנְחוֹת כָּלִיל אֶת פְּנִימִיּוּתָן וְעוֹסְקוֹת יוֹמָם וָלַיִל בְּטִפּוּחַ הַבָּגָדִים וְהַגּוּף?! אָז לָמָּה תִּתְפַּלְּאִי שֶׁבַּעְלֵךְ כְּלָל אֵינוֹ מִתְעַנְיֵן **בָּךְ** אֶלָּא **בְּגוּפֵךְ**?! לוּ הָיִית שׁוֹמַעַת בְּקוֹל ה' הַלּוֹחֵשׁ בְּאָזְנֵךְ "**הַיְי צְנוּעָה**"ראה מדרש תנחומא (פרשת וישב) שלכן ברא הקב"ה את האשה מן הצלע, כדי שתהא בטבעה ובפנימיותה צנועה. וַדַּאי הָיִית מְאֻשֶּׁרֶת יוֹתֵר, מְסֻפֶּקֶת יוֹתֵר, וְשָׂוָה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁמַּשְׁוִים אוֹתָךְ כָּעֵת.

כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: בְּגָדָיו שֶׁל הָאָדָם יְכוֹלִים **לִשְׁמֹר וּלְהָגֵן** עָלָיו, וְיכוֹלִים גַּם **לְטַמְּאוֹ וּלְהַשְׁחִיתוֹ**. וּכְכָל שֶׁנַּקְפִּיד עַל לְבוּשׁ הַהוֹלֵם אֶת אֱמוּנָתֵנוּ, וְעַל בִּגּוּד הַתּוֹאֵם לְתוֹרָתֵנוּ, כְּךְ נִזְכֶּה לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת וּלְהִתְקָרֵב לַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא, וּלְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בָּרַבִּים, כֵּן יְזַכֵּנוּ ה'.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁנֶּגַע הַצָּרַעַת אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא בִּבְגָדֵי **יִשְׂרָאֵל**, אֲבָל **גּוֹי** שֶׁנִּמְצָא נֶגַע צָרַעַת בְּבִגְדּוֹ הֲרֵי זֶה טָהוֹר וְאֵינוֹ מְטַמֵּאכן הובא במסכת נגעים (ריש פרק י"א) וברמב"ם הלכות טומאת צרעת (פרק י"ג הלכה ב'). .

אוּלָם נָחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ **חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה** ז"לראה תוספתא נגעים (סוף פרק ה'). מַה יִּהְיֶה הַדִּין בְּבֶגֶד שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְצָא בּוֹ נֶגַע צָרַעַת, וְהוּבָא אֶל כֹּהֵן שֶׁיִּרְאֶנּוּ וְהַלָּה הִסְגִּירוֹ לְשִׁבְעָה יָמִים, וּבְתוֹךְ יְמֵי הֶסְגֵּרוֹ הָלַךְ בַּעַל הַבֶּגֶד וּמְכָרוֹ לְגוֹי – הַאִם יִטְהַר הַבֶּגֶד לְמַפְרֵעַ אוֹ לֹא?

לְדַעַת **רַבִּי שִׁמְעוֹן** בְּהִיוֹת שֶׁהַבֶּגֶד כְּבָר הֻסְגַּר לָכֵן נִשְׁאָרִים בּוֹ כָּל דִּינֵי הַהֶסְגֵּר וְהַטֻּמְאָה הֶחְלִים עַל בֶּגֶד שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

אוּלָם דַּעַת **חֲכָמִים** עַל אַף שֶׁכְּבָר הֻסְגַּר, עִם כָּל זֹאת בְּרֶגַע שֶׁנִּמְכַּר הַבֶּגֶד לְגוֹי הֲרֵי שֶׁבָּטְלוּ מִמֶּנּוּ דִּינֵי נְגָעִים וַהֲרֵי הוּא טָהוֹר.

וְרַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זְ"ל פָּסַק בְּהִלְכוֹתָיו כְּדַעַת חֲכָמִים שֶׁהַבֶּגֶד טָהוֹרראה ברמב"ם שם (פרק י"ג הלכה י"א). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן צָרַעַת הַבְּגָדִים עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **רַבִּי דָּוִד בֶּן זִמְרָא** זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ "**מְצוּדַת דָּוִד**"בבאור מצוה תמ"ו. שֶׁכַּיָּדוּעַ אֵין טֻמְאַת הַצָּרַעַת בָּאָה אֶלָּא עַל בֶּגֶד עוֹר אוֹ צֶמֶר אוֹ פִּשְׁתִּים.

וְהַטַּעַם שֶׁנֶּגַע הַצָּרַעַת בָּא רַק עַל הַבְּגָדִים הַלָּלוּ הוּא בִּהְיוֹת **שֶׁהָעוֹר** הוּא הַלְּבוּשׁ שֶׁהִלְבִּישׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם וְחַוָּה בְּגַן עֵדֶן, וּמֵאָז חָמְדוּ אוֹתוֹ הַחִיצוֹנִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ **כָּתְנוֹת עוֹר** וַיַּלְבִּשֵׁם"בראשית ג', כ"א. וְאָמְרוּ חַזַ"ל אַל תִּקְרֵי "**עוֹר**" אֶלָּא "**אוֹר**"אימרת רבי מאיר במדרש רבה (בראשית פרשה כ'). , שֶׁהָיְתָה הַכֻּתֹּנֶת מְפִיצָה אוֹר גָּדוֹל וְלָכֵן חָמְדוּהָ הַחִיצוֹנִים, וּלְפִיכָךְ כַּאֲשֶׁר יִמְצְאוּ הַחִיצוֹנִים מָקוֹם לְטַמְּאוֹ בְּנֶגַע הַצָּרַעַת מִיָּד יְטַמְּאוּהוּ. וְטַעַם **הַפִּשְׁתִּים** הוּא בִּהְיוֹת שֶׁקָּרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן הָיָה מִן הַפִּשְׁתִּים, וְקַיִן הוּא כֹּחַ הַחִיצוֹנִים שֶׁכֵּן הַנָּחָשׁ הֵטִיל אֶת זֻהֲמָתוֹ בְּחַוָּה וּמִכָּךְ נוֹלַד קַיִן, לָכֵן יֵשׁ לָהֶם שְׁלִיטָה בְּבֶגֶד הַפִּשְׁתִּים. וְטַעַם **הַצֶּמֶר** הוּא בִּהְיוֹת שֶׁקָּרְבָּנוֹ שֶׁל הֶבֶל שֶׁנִּתְקַבֵּל הָיָה מִן הַצֶּמֶר, וּמִתּוֹךְ כָּךְ נִתְקַנְּאוּ בּוֹ קַיִן וְכָל כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה, לָכֵן מְחַפְּשִׂים הֵם לְהֵאָחֵז בְּבֶגֶד הַצֶּמֶר וּלְטַמְּאוֹ. עַד כָּאן תֹּכֶן דְּבָרָיו.

מצוה קע"ג: טהרת המצרע

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְכוּ'"ויקרא י"ד, ב'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנִּטְמָא בְּנֶגַע צָרַעַת בְּגוּפוֹ לַעֲמֹד וּלְהִטָּהֵר מִטֻּמְאָתוֹ בְּבוֹא הָעֵת שֶׁיִּרְפָּא הַנֶּגַע. וְתַהֲלִיךְ הַטָּהֳרָה הוּא שֶׁיִּקַּח הַכֹּהֵן שֶׁטִּמְּאוֹ מַזְרֵק שֶׁל חֶרֶס חָדָשׁ וְיִתֵּן בּוֹ רְבִיעִית מַיִם חַיִּים, וְיִקַּח שְׁתֵּי צִפּוֹרֵי דְּרוֹר וְיִשְׁחַט אֶת הַמַּבְחֶרֶת שֶׁבָּהֶן עַל הַמַּיִם שֶׁבִּכְלִי וְשׁוֹפֵךְ דָּמָהּ לְתוֹכוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה הַדָּם נִכָּר בְּמַיִם. וְאֶת הַצִּפּוֹר הַשְּׁחוּטָה קוֹבְרָהּ בְּפָנָיומסכת נגעים (פרק י"ד) וסוטה (י"ז ע"ב) .

לְאַחַר מִכֵּן לוֹקֵחַ גֶּזַע עֵץ אֶרֶז בְּאֹרֶךְ אַמָּה וַאֲגֻדַּת אֵזוֹב בְּאֹרֶךְ טֶפַח וּשְׁנֵי תּוֹלַעַת, וְקוֹשְׁרָם יַחַד עִם הַצִּפּוֹר הַחַיָּה, וְטוֹבְלָם יַחַד בִּכְלִי עִם הַמַּיִם וְהַדָּם, וּמַזֶּה מֵהֶם שֶׁבַע פְּעָמִים עַל אַחַר יָדוֹ שֶׁל הַמְּצֹרָעובתוספתא נתבאר שבדיעבד אם היזה על שאר גופו יצא. כן הביא ב"ישועות

מלכו" על הרמב"ם. , וּמְשַׁלֵּחַ אֶת הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה מִחוּץ לְחוֹמַת הָעִירנדה (כ"ו) ויומא (מ"ב) ומנחות (כ"ז). . וְאִם חָזְרָה הַצִּפּוֹר חוֹזֵר וּמְשַׁלְּחָהּ שׁוּב וְשׁוּב עַד שֶׁתֵּלֵךְ וְלֹא תָּשׁוּבתוספתא דנגעים (פרק ח') וקידושין (פרק ב'). . וְהֶמְשֵׁךְ תַּהֲלִיךְ הַתִּגְלַחַת וְהַטָּהֳרָה יְבֹאַר אי"ה בַּמְּצֹוָה הַבָּאָה.

תַּהֲלִיךְ טָהֳרָה זֶה נַעֲשָׂה דַּוְקָא **בַּיּוֹם** וְלֹא בַּלַּיְלָה, וְכָל שֶׁיֵּשׁ חָכָם בָּקִיא שֶׁטִּמְאוֹ יֵשׁ לְקַיֵּם תַּהֲלִיךְ טָהֳרָה זֶה, וְאַף בְּחוּץ לָאָרֶץ וְלָאו דַּוְקָא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁתורת כהנים ותוספתא שם. ועוד ראה ברמב"ם הלכות טומאת צרעת (פרק י"א) כל הנ"ל ועוד פרטי דינים רבים בנושא ואכמ"ל. . וְאִם נִמְנַע הַמְצֹרָע מִלְּהִטָּהֵר בְּדֶרֶךְ הַנַּ"ל הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רֶמֶז הַכָּתוּב – שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

רַבּוֹתֵינוּ פַּרְשָׁנֵי הַתּוֹרָה מְבָאֲרִים כִּי תַּהֲלִיךְ הַהִטָּהֲרוּת שֶׁל הַמְצֹרָע מְצָרַעְתּוֹ זֶהֶה וּמַקְבִּיל לְתַהֲלִיךְ **הַתְּשׁוּבָה** שְׁצָרִיךְ הַחוֹטֵא לַעֲבֹר, וְכָל שֶׁלֵּב מִשְׁלַבֵּי הַהִטָּהֲרוּת הַלָּלוּ מְלַמֵּד עַל הַצְּעָדִים שֶׁצָּרִיךְ בַּעַל תְּשׁוּבָה לַעֲשׂוֹת בְּמַהֲלַךְ תְּשׁוּבָתוֹ עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה לְטָהוֹררֹאשׁ בפירושו המתוק של בעל ה"כלי יקר" על התורה בפרשת מצורע (ויקרא י"ד), ולא הבאנו את תוכן דבריו מחמת אריכותם. . וְאָנוּ נְתַמֵּקֵד בְּעֵזֶר ה' בְּשֶׁלֶב אֶחָד בִּלְבַד, וְהוּא שִׁלּוּחַ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה.

בֵּאֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהַמְצֹרָע בִּימֵי טֻמְאָתוֹ הָיָה נָתוּן בִּידֵי כֹּחַ הַטֻּמְאָה, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת "**שָׂדֶה**" הַמְרַמֵּז לַסִּטְרָא אַחֲרָא וְחֵילוֹתֶיהָ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵשָׂו "אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ **שָׂדֶה**"בראשית כ"ה, כ"ז. שֶׁהָיָה צָד אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמַכְנִיסָם תַּחַת כַּנְפֵי הַטֻּמְאָה. וְכָעֵת בְּתַהֲלִיךְ הַהִטָּהֲרוּת מִתְנַתֵּק הַמְצֹרָע וּבוֹרֵחַ מִידֵי הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְנִצָּל מִמֶּנָּה וְנִכְנָס תַּחַת כַּנְפֵי הַקְּדֻשָּׁה, אֲבָל מִצְוַת הַתּוֹרָה שֶׁיִּשְׁלַח הַמְטַהֵר צִפּוֹר חַיָּה עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה שֶׁתְּשַׁמֵּשׁ כְּמִין "**שִׁחַד**" לַסִּטְרָא אַחֲרָא לְסַתֵּם אֶת פִּיהָ שֶׁלֹּא תְּקַטְרֵג עָלָיו, לְפִי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁלְמָה טָהֳרָתוֹ עַד אַחַר הַתִּגְלַחַת וְהַטְּבִילָה וְכוּ' וַעֲדַיִן יֵשׁ בְּכֹחָהּ לְמָשְׁכוֹ אֵלֶיהָ בַּחֲזָרָה. וְרַק לְאַחַר שֶׁתִּשְׁלַם טָהֳרָתוֹ וְיֵצֵא לְגַמְרֵי מֵרְשׁוּת הַטֻּמְאָה יוֹתֵר לֹא יִצְטָרֵךְ לְחוּשׁ לְהַכִּן פירש בעל ה"שפתי כהן" על פרשה זו, והובא בכמה ממפרשי טעמי המצוות. .

כְּךְ הַדָּבָר גַּם בָּאָדָם הַמְבַקֵּשׁ לִזְנֹחַ אֶת הֶרְגְּלָיו הָרָעִים, וּלְהִתְנַתֵּק מִכַּבְלֵי הַיֵּצֶר וְלִבְחֹר בְּדֶרֶךְ חָדָשָׁה וּטְהוֹרָה, עָלָיו לְדַעַת **שָׁעֲדַיִן** יֵשׁ לַסִּטְרָא אַחֲרָא כֹּחַ וְהַשְׁפָּעָה עָלָיו, וְאֵינוֹ יָכוֹל בֶּן רֶגַע קָט לְבָעֹט בָּהּ וְלָצֵאת מֵרְשׁוּתָהּ, בִּהְיוֹת שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לָהּ שְׁלִיטָה וַאֲחִיזָה בּוֹ. וְלָכֵן פְּעָמִים שֶׁבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִיתֵּן לָהּ **שֹׁחַד וְכֹפֶר** כָּל שֶׁהוּא עַל בְּרִיחָתוֹ מִמֶּנָּה עַד שֶׁיִּשְׁתַּחְרֵר לְגַמְרֵי מִכְּבָלֶיהָ וַאֲזַי יוּכַל בע"ה לַעֲמֹד אֵיתָן כְּנֶגְדָּהּ מִבְּלִי לַחְשֹׁשׁ כְּלָל. וְשֹׁחַד זֶה יָכוֹל לָבוֹא

לִידֵי בִּטּוּי בַּעֲזִיבַת הַחֵטְא **בַּשְּׁלַבִּים וּבְהַדְרָגָה** צַעַד אַחַר צַעַד עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְחוֹף מִבְטָחִים, אוֹ פְּעָמִים שֶׁעָלָיו **לְוַתֵּר** עַל דְּבָרִים מְסֻיָּמִים בְּרוּחָנִיּוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְעַלּוֹת בִּדְבָרִים אֲחֵרִים שֶׁהַשָּׁעָה יוֹתֵר צְרִיכָה לָהֶם, וּפְעָמִים נִזְקָק **לְהֶתֵּרִים מְיֻחָדִים** וַחֲרִיגִים הַנְּכוֹנִים אַךְ וְרַק לְאוֹתוֹ אָדָם וּלְאוֹתוֹ שָׁלָב. מַה שֶּׁבָּרוּר הוּא שֶׁלִּקּוּם וְלַעֲזֹב בְּלִי לִשְׁקֹל הֵיטֵב זֶה מְסֻכָּן, וּבְרֹב הַפְּעָמִים עָלוּל הוּא לִפּוֹל וּלְהִכָּנַע בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ.

עֲזִיבַת הַחֵטְא וַעֲשִׂיַּת תְּשׁוּבָה אֵינָהּ דָּבָר שֶׁל מַה בְּכָךְ. זֶהוּ לֹא תַּהֲלִיךְ **אִישִׁי פְּנִימִי** בָּאָדָם עַצְמוֹ בִּלְבַד, אֶלָּא זוֹ הִתְמוֹדְדוּת **חֲזִיתִית** עִם גּוֹרְמִים **חִיצוֹנִיִּים** הַשׁוֹלְטִים עַל הָאָדָם, וְנִלְחָמִים בְּכָל כֹּחָם לִשְׁמֹר אוֹתוֹ לְצִדָּם. וְלָכֵן חוֹבָה עָלֵינוּ לְקַחַת אֶת הַכֹּל בְּחֻשְׁבּוֹן, וּלְהִתְיַחֵס גַּם לָעֲבָרוֹ שֶׁל זֶה בְּרַצִינוּת וּבְכֹבֶד רֹאשׁ. כַּמָּה זְנָקוּ בְּפִזְיזוּת וּבְמְהִירוּת לַמְּרוֹמִים וּלְפֶתַע מַקֵּל קַטָּן הֶשְׁחַל בְּגַלְגֵּלֵיהֶם וְהִנְחִיתָם אַרְצָה בְּהִתְרַסְּקוּת שֶׁמְּנָעָה מֵהֶם מִלְּקוּם שֵׁנִית וּלְהִתְרוֹמֵם?! כַּמָּה חָשְׁבוּ לְעַצְמָם "**הַכֹּל אֲנִי יָכוֹל, מַיָּד וְעַכְשָׁו וְהָרֵגַע**", וּכְמוֹ שֶׁזֶּה בָּא מַהֵר כָּךְ זֶה גַּם הָלַךְ בְּאוֹתָהּ הַמְּהִירוּת, וְהַכֹּל בִּגְלַל שֶׁלֹּא הִשְׂכִּילוּ לְהַטּוֹת אֹזֶן לְדִבְרֵי חֲכָמִים הַמַּזְהִירִים לְבַצַּע אֶת מַהֲלָכָם בִּשְׁלַבִּים! כְּדֵי לִבְנוֹת בִּנְיָן גָּבוֹהַּ לֹא מַתְחִילִים יָשָׁר לִבְנוֹת לַמְּרוֹמִים, תְּחִלָּה צָרִיךְ **לַחְפֹּר** וְלָרֶדֶת **לַמַּעֲמַקִּים**, וְרַק מִשָּׁם אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת עִם יְסוֹדוֹת אֵיתָנִים וַחֲזָקִים וְיַצִּיבִים. כָּךְ בַּעַל תְּשׁוּבָה לֹא יוּכַל יָשָׁר לִבְנוֹת לְעַצְמוֹ הָרִים וּגְבָעוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים מִבְּלִי לִיצֹק לְעַצְמוֹ יְסוֹדוֹת אֵיתָנִים, וּלְצֹרֶךְ כָּךְ יֵשׁ צֹרֶךְ לִפְעָמִים לְהַמְתִּין אוֹ לְוַתֵּר, לְחַכּוֹת אוֹ לְהָקֵל, עַד שֶׁיִּתְבַּסֵּס הֵיטֵב, וְגַם שָׁלֵב זֶה הוּא חֵלֶק מִשְּׁלַבֵּי הָעֲלִיָּה.

כָּךְ מָצִינוּ גַּם **בִּתְשׁוּבַת הָרַבִּים** בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּקָרְבַּן הַחַטָּאת שֶׁהָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מַקְרִיב בְּעַד הָעָם, הָיָה שׁוֹלֵחַ כְּנֶגְדּוֹ שֵׂעִיר אֶחָד לַעֲזָאזֵל שֶׁהָיָה **כְּשֻׁחַד** לַסְּטָרָא אַחֲרָא שֶׁלֹּא תַּפְרִיעַ וּתְקַטְרֵג עַל תְּשׁוּבָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל(ויקרא פרק י"ט, וכן הסבירו מפרשי התורה שם. ועוד ראה בזוהר הקדוש (פרשת פקודי) שכתב שזהו גם כן הטעם של שעיר של ראש חודש שבא למנוע מהסטרא אחרא מלקטרג על התחדשות הלבנה. . וְאִם צִבּוּר כֹּה גָּדוֹל זָקוּק לְכָךְ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה יָחִיד חָלוּשׁ כָּמוֹנוּ. גַּם **יַעֲקֹב אָבִינוּ** ע"ה יָדַע סוֹד זֶה, וְלָכֵן בְּעֵת שֶׁנִּפְגַּשׁ עִם עֵשָׂו הָרָשָׁע שָׁלַח לוֹ דּוֹרוֹן בְּאָמְרוֹ "אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנָי"(בראשית ל"ב, כ"א. , וּבְכָךְ קִוָּה שֶׁיִּנָּצֵל מִיָּדָיו וְלֹא יַעֲצֹרֵנוּ הַרַע הָזֶה בְּדַרְכּוֹ.

וְעַל זוֹ הַדֶּרֶךְ בֵּארוּ **בַּעֲלֵי הַסּוֹד** אֶת עִנְיַן **הַמַּיִם אֲחֲרוֹנִים** שֶׁהֵזְהִירָנוּ לַעֲשׂוֹת בְּסוֹף הַסְּעוּדָה, בְּהְיוֹת שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא עוֹמֶדֶת עַל הַשֻּׁלְחָן בְּשָׁעַת הַסְּעוּדָה וְיכוֹלָה בְּאוֹתָהּ הָעֵת לִשְׁלֹט וּלְהַזִּיק לָאָדָם בְּיוֹתֵר, וְעַל יְדֵי זוֹ הַמַּתָּנָה שֶׁאָנוּ נוֹתְנִים לָהּ הִיא מִתְרַצֵּית וּמְסְתַּלֶּקֶת וְהוֹלֶכֶת לָהּ, וְאֵינָהּ מְקַטְרֶגֶת עָלֵינוּ בַּאֲכִילָתֵנוּ וּבְבִרְכָתֵנוּכן הובא בשער המצוות (פרשת עקב), עיין שם

מהו האופן הנכון לעשיית המים אחרונים ואכמ"ל. . וְלָכֵן אֵין מְבָרְכִים עַל מַיִם אֵלּוּ, בְּהֶיוֹת שֶׁאֵין לַסְּטָרָא אַחֲרָא חֵלֶק וְשַׂיָכוּת בִּבְרָכָה כְּלָלראה זוהר הקדוש פרשת תרומה (דף קנ"ד) שכתב כן. . מַה שֶּׁשּׁוֹב מִלַּמְּדֵנוּ שֶׁפְּעָמִים שֶׁצָּרִיךְ לְוַתֵּר וּלְרַצּוֹת אֶת הָרַע כְּדֵי שֶׁלֹּא יַפְרִיעַ לַטּוֹבוראה בספר העיקרים (מאמר ד' פרק נ"א) שכתב בזו הלשון: "באשר האדם מורכב משני כחות הפכיים – כח החמר יוכח הנפשי, לכן אי אפשר שיושג השלמות האנושי אם לא בהיות שום הסכמה ביניהם, שינתן לכל אחד מהם חלקו הראוי לו, ועל ידי כך יושג השלום הרוחני". עכ"ל. .

כָּל בַּעַל תְּשׁוּבָה – בֵּין שֶׁשָּׁב מִדָּבָר אֶחָד וּבֵין שֶׁפָּר לְגַמְרֵי מִדֶּרֶךְ רָעָה לְדֶרֶךְ טוֹבָה – עוֹד יֵשׁ לוֹ בְּתְחִלַּת דַּרְכּוֹ **קֶשֶׁר וְזִיקָה לַעֲבָרוֹ**. הֶעָבָר לֹא נִשְׁכַּח כָּל כָּךְ בְּקַלּוּת, וְאִם בִּכְלָל, וְלָכֵן עָלָיו לִהְיוֹת זָהִיר בְּדַרְכּוֹ שֶׁלֹּא יִמְעַד וַיַּחְזֹר לְסוּרוֹוכן פירש הרה"ק ממעז'בוז' זיע"א את מאמר חז"ל (גיטין ב' ע"א) "בפני נכתב ובפני נחתם" שבפניו של האדם נכתבים ונחתמים על עוונותיו ופשעיו, וכידוע מרבינו האריז"ל שיודעי דבר יכולים לזהות את עוונותיו ופגמיו של האדם על מצחו. . מִטַּעַם זֶה הִזְהִירוּנוּ **רַבּוֹתֵינוּ** שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בִּגְנוּת אָמָּה בִּפְנֵי גֵּר שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה, שֶׁמָּא עֲדַיִן נוֹתַר בּוֹ קֶשֶׁר נֶפֶשִׁי לְאוֹתָהּ אֻמָּה וְיִצְטַעֵר עָלֶיהסנהדרין (צ"ד ע"א). . וּכְפִי שֶׁהֵעִידָה הַתּוֹרָה עַל **יִתְרוֹ** חוֹתֵן מֹשֶׁה, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁשָּׁמַע עַל אִבּוּד מִצְרַיִם נַעֲשָׂה בְּשָׂרוֹ חִדּוּדִין חִדּוּדִין, עַל אַף שֶׁכְּבָר הִכִּיר בַּאֱמִתּוּת ה' וְתוֹרָתוֹ, וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁעֲדַיִן הָיָה בּוֹ מַשֶּׁהוּ מִן הֶעָבָרכן דרשו בסנהדרין (שם) מלשון הכתוב (שמות י"ח, ט') "ויחד יתרו". . כָּךְ גַּם הִזְהִירוּ שֶׁלֹּא יֹאמַר אָדָם לְבַעַל תְּשׁוּבָה "זְכֹר מַעֲשֶׂיךָ הָרִאשׁוֹנִים" פֶּן יְצַעֲרוֹ וְיעוֹרֵר בּוֹ אֶת אוֹתָם הַזִּכְרוֹנוֹת וְיִגְרֹם לוֹ חְלִילָה לַחֲזֹר לְסוּרוֹבבא מציעא (נ"ח ע"ב), ונפסק בשלחן ערוך חושן משפט (סימן רכ"ח סעיף ד'). .

וּבִהְיוֹת שֶׁנַּפְשׁוֹ עוֹד מָרֻגֶּלֶת וּמְחֻבֶּרֶת לֶעָבָר, לָכֵן חוֹבָה עָלֵינוּ לִנְהֹג עִמּוֹ בַּהֲנָהֲגָה הַמְיֻחֶדֶת וְהַמַּתְאֶמֶת לוֹ, עַד שֶׁיִּתְנַתֵּק לְגַמְרֵי מֵעָבָרוֹ וְיַהֲפֹךְ לִבְרִיָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי. וּלְכָךְ נִצְרֶכֶת הַדְּרָכָה אִישִׁית לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, בְּהֶתְאֵם לַעֲבָרוֹ וּלְמַצָּבוֹ הָרוּחָנִי, עַל יְדֵי תַּלְמִיד חָכָם מֻבְהָק הַבָּקִיא בְּנוֹשֵׂא רָגִישׁ זֶה. לֹא כָּל **הֲלָכָה** נְכוֹנָה לְגַבָּיו, וְלֹא כָּל **מְצִוָּה** מְסוּרָה כָּעֵת בְּיָדָיו, גַּם **בִּפְרִישָׁה** מִן הָעֲבֵרוֹת יֵשׁ סֵדֶר לַמִּשְׁנָה מַה לִּפְנֵי וּמָה אַחֲרֵי, וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁחֲמֵרוֹת וְהִדּוּרִים לֹא בְּסַמְכוּתוֹ לְקַבֵּל. וְאֵלּוּ הַמַּעֲמִיסִים עַל בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה יֶתֶר עַל הַמִּדָּה וּמַחְמִירִים עִמָּם בִּתְשׁוּבָתָם – אֵינָם מְקֻרָבִים אֶלָּא מְרֻחָקִים, וַעֲלוּלִים חְלִילָה לְהִתְבַּע עַל מַעֲשֵׂיהֶם. וְחָכְמָה גְּדוֹלָה נִדְרֶשֶׁת לִמְלָאכָה זוֹ, תְּבוּנָה רַבָּה וּזְהִירוּת יְתֵרָה, שֶׁכֵּן מִתְעַסְּקִים כָּאן בִּנְשָׁמוֹת פְּצוּעוֹת הַמְבַקְּשׁוֹת לְהַחְלִים, וְכָל טָעוּת קְטַנָּה עֲלוּלָה לְעוֹרֵר מֵחָדָשׁ אֶת הַנֶּגַע לָשׁוּב וּלְהִשְׁתַּלֵּט, וְהַנִּזָּקִים גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר.

לָכֵן כָּל עָרוּם יַעֲשֶׂה בְּדַעַת, לָלֶכֶת בַּעֲצָתָם שֶׁל חֲכָמִים וְלִשְׁמֹר אֶת מוֹצָא פִּיהֶם, שֶׁעַל כָּךְ צִוְּתָה הַתּוֹרָה "לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל"דברים י"ז, י"א. וּפֵרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ

זָ"ל "אֲפִלּוּ אוֹמֵר לְךָ עַל **יָמִין** שֶׁהוּא **שְׂמֹאל** וְעַל **שְׂמֹאל** שֶׁהוּא **יָמִין**"בספרי (דף קנ"ד), והובא בפירוש רש"י ז"ל על התורה שם. , דְּהַיְנוּ אֲפִלּוּ אוֹמְרִים לְךָ **לֵירֵד** בְּמָקוֹם **לַעֲלוֹת**, **וְלַעֲצֹר** בְּמָקוֹם **לְהִתְקַדֵּם**, **וּלְהָקֵל** בְּמָקוֹם **לְהַחְמִיר** – לֹא תְסוּר מִדִּבְרֵיהֶם. וְכָךְ לִמְּדוּנוּ **חַכְמֵי הַתַּלְמוּד**: "אִם יֹאמְרוּ לְךָ יְלָדִים בְּנֵה וּזְקֵנִים סְתֹר – שְׁמַע לַזְּקֵנִים וְאַל תִּשְׁמַע לַיְלָדִים, שֶׁבְּנָיַן יְלָדִים סְתִירָה וּסְתִירַת זְקֵנִים בְּנָיַן"אימרת רבי שמעון בן אלעזר בנדרים (מ' ע"א). – **רְצוּ** לוֹמַר שֶׁאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁנִּרְאֶה בְּעֵינֶיךָ **כַּהֲרִיסָה וְכִירִידָה** – אֵינוֹ בֶּאֱמֶת אֶלָּא **מָנוֹחַ וְסִיּוּעַ** לִבְנְיָה וְלַעֲלִיָּה, וְלָכֵן לֵךְ בַּעֲצָתָם וְתַצְלִיחַ.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

חַכְמֵי הַמִּשְׁנָה זָ"ל נָחְלְקוּ גַּבֵּי אוֹתָם עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנֵי תּוֹלַעַת הַנִּדְרָשִׁים לְטָהֳרַת הַמְצֹרָע, הַאִם יְהֵא מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם **שֵׁנִית** לְמְצֹרָע נוֹסָף, אוֹ שֶׁמָּא יֵשׁ לִטּוֹל חֲדָשִׁים לְכָל מְצֹרָע וּמְצֹרָע?ראה המחלוקת בתוספתא דנגעים (ריש פרק ח').

לְדַעַת **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר** נִדְרָשׁ שֶׁאוֹתָם דְּבָרִים לֹא נֶעֶשְׂתָה בָּהֶם מְלָאכָה מֵעוֹלָם, אֲבָל אִם נֶעֶשְׂתָה בָּהֶם מְלָאכָה כָּל שֶׁהִיא הֲרֵי הֵם פְּסוּלִים לְטָהֳרַת מְצֹרָע.

אוּלָם **חֲכָמִים** סוֹבְרִים שֶׁאַף אִם נֶעֶשְׂתָה בָּהֶם מְלָאכָה כְּשֵׁרִים הֵם לְטָהֳרַת מְצֹרָע. וְהֵבִיאוּ מַעֲשֶׂה רַב מֵרַבִּי יְהוּדָה שֶׁבָּא לְבַקֵּר אֶת רַבִּי טַרְפוֹן, וְהַלָּה הֶרְאָהוּ מַקֵּל שֶׁבּוֹ טִהֵר כְּבָר שְׁלֹשָׁה מְצֹרָעִים, הָא לָמַדְתָּ שֶׁאֵין צָרֵךְ שֶׁיִּהְיוּ חֲדָשִׁים. וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּהִלְכוֹתָיוהלכות טומאת צרעת (פרק י"א הלכה ז'). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן טָהֳרַת הַמְצֹרָע עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**זֶרַע קֹדֶשׁ**"הובאו דבריו בספר "ילקוט משיח וגאולה" עה"ת (עמוד 386), עיין שם שכתב עוד כמה עניינים נפלאים בנושא ואכמ"ל. שֶׁכָּתַב שֶׁגְּלוּת יִשְׂרָאֵל הִיא בְּסוֹד נֶגַע צָרַעַת, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל "אֵיכָה יָשְׁבָה **בָּדָד**" – "כִּמְצֹרָע שֶׁכָּתוּב בּוֹ "**בָּדָד יֵשֵׁב**"מדרש איכה רבתי. , וּבְבוֹא הַגְּאֻלָּה כָּתוּב "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים"יחזקאל ל"ו, כ"ה. כְּדֶגְמַת הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֶת הַמְצֹרָע, וְאָז מֵיָּד עוֹלִים יִשְׂרָאֵל מִשְּׁמָאָה לְטָהֳרָה כְּדֶגְמַת הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה בְּרֶגַע אֶחָד בּוֹ יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה, וּמִמַּעֲמַקֵּי הַטֻּמְאָה הֶעְפִּילוּ לְ"רָאֲתָה שִׂפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה"מכילתא פרשת בשלח. .

וְנִרְמָז כָּל זֹאת בְּפָסוּק "וְזֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְצֹרָע" – תִּהְיֶה בִּלְשׁוֹן **עָתִיד**, לְרָמֵז עַל הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה, "בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן" – זֶהוּ יוֹם הַגְּאֻלָּה בּוֹ יִתְקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל בַּחֲזָרָה

אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵלראה סנהדרין (ל"ט ע"א) "אלקיכם כהן הוא". .

מצוה קע"ד: תגלחת המצרע

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְגִלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ... וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ וְכוּ'"ויקרא י"ד, ח' – ט'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

כְּהֶמְשֵׁךְ לַתַּהֲלִיךְ הַטָּהֳרָה שֶׁל הַמְצֹרָע, מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַמְטַהֵר שֶׁיְּגַלְּחֶנּוּ הַכֹּהֵן הַמְטַהֲרוֹ בְּתַעַר וְיָסִיר אֶת כָּל שְׂעַר גּוּפוֹ הַנִּרְאֶה, הֵן זְקָנוֹ וְהֵן גַּבּוֹת עֵינָיוומלבד ריסי עיניו שמבואר בתוספתא בשם רבי יוסי הגלילי שאינו מגלחם. , לְרַבּוֹת שְׂעַר הָעֶרְוָה וּבֵית הַשָּׁחִי, וּלְמַעֵט שֵׂעָר שֶׁבְּתוֹךְ הַחֹטֶם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה. וְאִם גִּלְּחוֹ שֶׁלֹּא בְּתַעַר, אוֹ שֶׁהוֹתִיר לוֹ אֲפִלּוּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת שֶׁלֹּא גִּלְּחָן – הֲרֵי זֶה לֹא עָשָׂה כְּלוּם, וְלֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבַת הַתְּגַלַּחַתתורת כהנים, והובא במסכת נגעים (פרק י"ד) ובסוטה (ט"ז). .

לְאַחַר תְּגַלְּחָתוֹ, מְכַבֵּס אֶת בְּגָדָיו וְטוֹבֵל בְּמִקְוֵה טָהֳרָה, וּמֵאָז רַשַּׁאי הוּא לְהִכָּנֵס לִפְנִים מֵחוֹמַת הָעִיר, וְיוֹתֵר אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה לְאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּב וּבְמוֹשָׁב וּבְמַשָּׂא, אַךְ עֲדַיִן מְטַמֵּא הוּא אָדָם וְכֵלִים בְּמַגָּעמשנה ריש מסכת כלים, ובבא בתרא (ט' ע"ב). וכן אסור המצורע בתשמיש המטה בימים אלו, אך המצורעת מותרת (כריתות ח'). . וְכַעֲבוֹר **שִׁבְעָה יָמִים** מְגַלְּחוֹ הַכֹּהֵן שׁוּב כְּבָרִאשׁוֹנָה, וּמְכַבֵּס אֶת בְּגָדָיו וְטוֹבֵל שֵׁנִית, וּבְכָךְ נַעֲשָׂה טָהוֹר לְגַמְרֵי מִטֻּמְאַת צָרַעְתּוֹ, וַהֲרֵי הוּא כְּכָל טָבוּל יוֹם שֶׁמֻּתָּר בַּאֲכִילַת מַעֲשֵׂר, וְאָסוּר בַּאֲכִילַת תְּרוּמָה עַד שֶׁתִּשְׁקַע הַשֶּׁמֶשׁ, וְכֵן אָסוּר בַּאֲכִילַת קָדָשִׁים עַד שֶׁיָּבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ לְכַפֵּרמב"ם הלכות טומאת צרעת (פרק י"א), שם הביא את כל הדינים הנ"ל ועוד. , וּכְפִי שֶׁיְּבֹאַר אי"ה לְקַמָּןראה באור מצוה קע"ו. . וְאִם עָבַר הַמְצֹרָע וְלֹא נִתְגַּלַּח כְּדִינוֹ, הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – תִּתְחַדֵּשׁ!

בְּסֵפֶר הַחִנּוּךְ כָּתַב לְבָאֵר שֶׁהַטַּעַם שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל תְּגַלַּחַת הַמְצֹרָע הוּא בִּכְדֵי שֶׁיִּרְאֶה הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִבְרָא מֵחָדָשׁ, וּכְשֵׁם שֶׁשַּׂעָרוֹ מַתְחִיל הַיּוֹם לְצְמֹחַ מֵחָדָשׁ כָּךְ גַּם הוּא יַתְחִיל וְיחַדֵּשׁ אֶת מַעֲשָׂיו לַטּוֹב, שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשֶׂה הַחִדּוּשׁ וְהַנְּקִיּוּת שֶׁל גּוּפוֹ מַשְׁפִּיעַ הַדָּבָר גַּם עַל נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ לְהַחְלִים מֵחָדָשׁ בְּדֶרֶךְ טוֹבָה וּנְכוֹנָה וְיִשָּׁרָה. וְכָאן מְגַלִּים אָנוּ כֹּחַ נִפְלָא וְעָצוּם שֶׁהֶעֱנִיק הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לָאָדָם וְהוּא **כֹּחַ הַהִתְחַדְּשׁוּת**.

כָּל הַמִּתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשֵׂה הַבְּרִיאָה יִרְאֶה שֶׁכָּל הַנִּבְרָאִים כֻּלָּם, מֻשְׁתָּתִים עַל פְּעֻלָּה מַחְזוֹרִית וְגַלְגַּלִּית שֶׁיֵּשׁ לָהּ סוֹף וְיֵשׁ לָהּ הַתְחָלָה, כְּשֶׁכָּל סוֹף הוּא הַתְחָלָה חֲדָשָׁה. כָּךְ תְּנוּעַת מַעֲרֶכֶת צְבָא הַשָּׁמַיִם וְהַכּוֹכָבִים נָעִים בִּתְנוּעָה גַּלְגַּלִּית וְכָל פַּעַם מַתְחִיל **סִיבּוּב חָדָשׁ**, גַּם עוֹנוֹת הַשָּׁנָה מְשֻׁתָּנוֹת וּמִתְחַלְּפוֹת זוֹ אַחַר זוֹ, אַרְבַּעַת סוּגֵי הַנִּבְרָאִים הַקַּיָּמִים – דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי וּמְדַבֵּר – גַּם הֵם נְתוּנִים בְּמַעֲרֶכֶת מֻפְלָאָה זוֹ שֶׁל מַחְזוֹרִיּוּת בְּחֹמֶר וּבְצוּרָה שֶׁל חַיִּים וּמָוֶת, צְמִיחָה וּקְמִילָה, הִתְהַוּוּת וְהִתְפָּרְקוּת, כְּשֶׁכָּל סִיֻּמֶת הִיא **הַתְחָלָה** שֶׁל חַיִּים חֲדָשִׁים. גַּם צִיר הַזְּמַן סוֹבֵב בְּמַעְגָּלִים: הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה הוֹלְכִים וּבָאִים, כָּךְ גַּם שֶׁבְּעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַוהאמת היא שהעולם כולו מעיד על מעשה הבריאה שהיה בששת ימי המעשה ובשביעי שבת וינפש, בכך שלא תמצא בכל העולם כולו שום אומה או לשון או כת או שבט כל שהוא המונה פחות או יותר משבעה ימים בשבוע, מה שלכאורה בלתי מובן מי התחיל זאת? ואיך כולם פועלים בכזו התאמה מופלאה? אם לא שבורא כל העולמים הטביע את הדבר בבריאתו!!! וְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָהומטעם זה מסבירים המפרשים שהמילה "חודש" היא מלשון "חידוש" לרמוז ללבנה המתחדשת כל הזמן כמו שכתוב "וללבנה אמר שתתחדש", ואף עם ישראל נמשלו ללבנה כלשון הכתוב "יפה כלבנה ברה כחמה" ולכן אומרים אנו בקידוש הלבנה "שגם הם עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם". , וְעַל כָּל זֹאת אוֹמְרִים אָנוּ בְּכָל בֹּקֶר: "**הַמְחַדֵּשׁ** בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית"מתוך נוסח ברכות קריאת שמע של שחר. וראה בספר "נפש החיים" (שער א' פרק י"ג) שכתב כעין זה. .

וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ לְהָבִין מָה הַהֶטְבָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָךְ? וְכִי מַה בְּכְלָל הַצֹּרֶךְ לְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת אֶת מַעֲשֵׂה הַבְּרִיאָה? מַדּוּעַ לֹא הָיָה מַסְפִּיק לְבָרְאוֹ כְּשֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּמַתְכֹּנְתּוֹ וּבְצִבְיוֹנוֹ מִבְּלִי כָּל הִתְחַדְּשׁוּת? אֶלָּא מִכָּךְ לָמַדְנוּ אֶת הַחֲשִׁיבוּת וְהָעֲצָמָה הַמֻּפְלָאָה הַקַּיֶּמֶת בִּפְעֻלַּת הַהִתְחַדְּשׁוּת. גַּם הַבְּרִיאָה עַצְמָהּ מְקֻבֶּלֶת "**כֹּחוֹת מְחֻדָּשִׁים**" בְּכָל יוֹם, וּמִי יוֹדֵעַ אִם הָיְתָה הַבְּרִיאָה עוֹד עוֹמֶדֶת בִּמְלוֹא הוֹדָהּ וַהֲדָרָהּ בְּלֹא אוֹתָהּ הִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָאָה. וְכָךְ גַּם הָאָדָם עַל יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת בְּמַעֲשָׂיו וּבְחַיָּיו מִתְעוֹרְרִים בְּתוֹכוֹ כֹּחוֹת מְחֻדָּשִׁים הַמְסַיְּעִים לוֹ בְּדַרְכּוֹ וּמְחַזְּקִים אֶת לִבּוֹ לִפְעֹל וְלַעֲשׂוֹת.

כֻּלְּנוּ מַכִּירִים אֶת הַהַרְגָּשָׁה הַמְרוֹמֶמֶת שֶׁבְּהַתְחָלַת דָּבָר חָדָשׁ: לְבִישַׁת **בֶּגֶד** חָדָשׁ, לִמּוּד **נוֹשֵׂא** חָדָשׁ, **קֶשֶׁר** בֵּין אִישֵׁי חָדָשׁ, כָּל דָּבָר חָדָשׁ יֵשׁ בּוֹ חֵן **וְהִתְרַגְּשׁוּת** הַמְעוֹרְרִים אֶת הָאָדָם לַעֲשׂוֹתוֹ, וְאֶת הַחֵן הַזֶּה טָבַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. כַּמָּה מְרַעֲנֵן לְהִתְחַדֵּשׁ בְּפֵרוֹת הַקַּיִץ וְהַחֹרֶף, לְהָרִיחַ מֵחָדָשׁ אֶת נִיחוֹחַ הַגֶּשֶׁם וְלִרְאוֹת אֶת זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתָהּ - כָּל הַהִתְחַדְּשֻׁיּוֹת הַלָּלוּ מַעֲנִיקוֹת לָנוּ כֹּחוֹת פְּנִימִיִּים בִּלְתִּי נִרְאִים הַמְאַפְשְׁרִים לָנוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּמִפְעָלֵנוּ, וּבִלְעֲדֵיהֶם הָיֵינוּ חָלִילָה עֲצוּרִים וּכְבוּיִים בְּמַעֲשֵׂינוּ.

וְסוֹד זֶה יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ לְכָלְנוּ כִּכְלִי עֶזֶר נִפְלָא בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, עַל יְדֵי שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת מַעֲשִׂים וּפְעֻלּוֹת חִיּוּבִיּוֹת בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, לִמּוּד חָדָשׁ וְקַבָּלָה חֲדָשָׁה וְחֶמְרָה חֲדָשָׁה – כָּל אֵלּוּ צוֹבְעִים לָאָדָם אֶת חַיָּיו וּמַעֲנִיקִים לוֹ כֹּחוֹת חֲזָקִים לֹא לִפּוֹל וּלְהֵרֵדֵם בַּעֲבוֹדָתוֹ, וְלִהְיוֹת הוֹלֵךְ וּמוֹסִיף בְּכָל עֵת בִּבְחִינַת "**תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי**"תהלים ק"ג, ה'. ועיין בפירוש רש"י ז"ל שם שהביא מדרש אגדה שיש מין נשר אחד שלעת זקנותו חוזר לנעורותו ומתחיל את חייו מחדש.

עַל יְדֵי שֶׁרוֹאֶה כָּל יוֹם כְּהַתְחָלָה חֲדָשָׁה וּכְהִזְדַּמְּנוּת פָּז לְהִתְרוֹמֵם וּלְהִתְעַלּוֹת. וּכְלָל זֶה לְמָדְנוּ **רַבֵּנוּ יוֹנָה**: "הַהִתְחַדְּשׁוּת - הֶגְנָה, הַהֶרְגֵּל – סַכָּנָה", שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ אֶת עַצְמְךָ בְּדִבּוּרִים חֲדָשִׁים וּבְמַעֲשִׂים חֲדָשִׁים, תָּגֵן עַל עַצְמְךָ מִפְּנֵי תַּרְדֵּמַת הַהֶרְגֵּל הָעוֹצֶרֶת אֶת הָאָדָם מִלְּהִתְקַדֵּם בְּחַיָּיו בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

בְּהַגִּיעַ עַם יִשְׂרָאֵל לְמַעֲמַד קַבָּלַת הַתּוֹרָה אָמַר הַכָּתוּב "**בַּיּוֹם הַזֶּה** בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי"שמות י"ט, א'. , וְחָזַ"ל שׁוֹאֲלִים וְכִי בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינַי? וַהֲלֹא הַרְבֵּה לִפְנֵי כֵן הִגִּיעוּ? וּמְשִׁיבִים שֶׁמֶּסֶר חָשׁוּב מָסְרָה לָנוּ הַתּוֹרָה בְּפָסוּק זֶה: שֶׁיִּהְיוּ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה חֲדָשִׁים עָלֶיךָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִתְּנוּ"כן דרשו בפסיקתא, והובא בפירוש רש"י ז"ל על התורה שם. . לֹא נֶאֱמַר "**חֲשׁוּבִים**" אוֹ "**יְקָרִים**" אֶלָּא "**חֲדָשִׁים**", כִּי אִם תַּרְגִּישׁ אוֹתָם כַּחֲדָשִׁים מִמֵּילָא בָּטוּחַ שֶׁתְּקַיְּמֵם בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן. מִטַּעַם זֶה נָכוֹן לְהַנְהִיג בְּכָל מִסְגֶּרֶת שֶׁהִיא מַשָּׂג שֶׁל "**פַּגְרָה**" אוֹ "חֻ?**פְּשָׁה**" אוֹ "**בֵּין הַזְּמַנִּים**" וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, שֶׁכֵּן מִלְּבַד מְנוּחַת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ הַנִּצְרֶכֶת לוֹ לָאָדָם מֵעֵת לְעֵת, יֵשׁ גַּם אֶת הַתּוֹעֶלֶת שֶׁל הַהִתְחַדְּשׁוּת בַּדָּבָר, שֶׁבְּהַתְחָלָה חֲדָשָׁה הָאָדָם נִגָּשׁ עִם כֹּחוֹת חֲדָשִׁים וְרַעֲנָנִים כָּךְ שֶׁגַּם אִם עַד עַתָּה לֹא פָּעַל כָּרָאוּי – אֲבָל כָּעֵת שֶׁזּוֹ הַתְחָלָה חֲדָשָׁה יַתְחִיל מֵחָדָשׁ בְּדֶרֶךְ נְכוֹנָהכן אמר לנו פעם ידידנו הגה"צ רבי בצלאל טאוב שליט"א בן כ"ק האדמו"ר ממודז'יץ שליט"א. . וְזֶהוּ כְּלָל גָּדוֹל לְכָל דָּבָר שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים לַעֲשׂוֹתוֹ מִתּוֹךְ הִתְחַדְּשׁוּת וְהִתְרַעֲנְנוּת, מַה שֶּׁיּוֹסִיף לָנוּ כֹּחַ וְתוֹשִׁיָּה לַעֲשׂוֹתוֹ כָּרָאוּי.

לִפְעָמִים הָאָדָם מַרְגִּישׁ כְּבֵדוּת וַעֲיֵפוּת בְּחַיָּיו, כְּאִלּוּ צָרִיךְ הוּא "לִסְחֹב אֶת עַצְמוֹ" לְתִפְלָה וְלַעֲבוֹדָה וּלְסִדּוּרִים וְכוּ', וּבְרֶגַע שֶׁמַּרְגִּישׁ אָדָם הַרְגָּשָׁה כָּעֵין זוֹ עָלָיו **לַעֲצֹר אֶת חַיָּיו** וּלְחַפֵּשׂ כֵּיצַד לְחַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בַּדָּבָר. לֹא לְהַחְלִיף וְלִזְנֹחַ אוֹתוֹ, אֶלָּא **לְחַדְּשׁוֹ**ובלשון העולם נקרא "לשדרג"... . זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת עַל יְדֵי שִׁנּוּי **הַסִּדּוּר** בּוֹ אַתָּה מִתְפַּלֵּל, אוֹ הוֹסָפַת **בַּקָּשׁוֹת וּמִזְמוֹרִים** חֲדָשִׁים, הַתְחָלַת **יָזְמָה** אוֹ **פְּרוֹיֶיקְט** חָדָשׁ בַּעֲבוֹדָתֶךָ, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. וְהִתְחַדְּשׁוּת זוֹ יֵשׁ בָּהּ לְהַעֲנִיק לְךָ כֹּחוֹת חֲדָשִׁים וְרַעֲנָנִים בִּבְחִינַת "וְקוֵי ה' **יַחֲלִיפוּ** כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא יִיגְעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ"ישעיה מ', ל"א. וראה בפירוש המצודת ציון שכתב ש"יחליפו" הוא ענין התחדשות. , דְּהַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַהִתְחַדְּשׁוּת זוֹכִים שֶׁהַכֹּחוֹת לְעוֹלָם אֵינָם כָּלִים, וּמִמֵּילָא זוֹכִים לְ"לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים וְרוּחַ נָכוֹן **חַדֵּשׁ** בְּקִרְבִּי"תהלים נ"א, י"ב. ,

שֶׁהַהִתְחַדְּשׁוּת מְעוֹרֶרֶת תְּשׁוּקָה וְהִתְלַהֲבוּת פְּנִימִית הַמְטַהֶרֶת אֶת לִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם לְעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּאראה בליקוטי מוהר"ן (חלק א' תורה קנ"ו) מה שכתב בזה דברים נפלאים. .

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, מִצְוַת הַתּוֹרָה הִיא עַל הַמְצֹרָע לְהִתְגַּלֵּחַ **כָּל שְׂעַר גּוּפוֹ**. וְנִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה מַה יְּהֵא הַדִּין בָּאָדָם שֶׁהִנּוֹ **נָזִיר** הַמֻּזְהָר מִן הַתּוֹרָה בְּאַזְהָרַת "כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ", וּמְצֻוֶּה בְּמִצְוַת "קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ"ראה במדבר ו', ה'. , וּבְתוֹךְ תְּקוּפַת נְזִירוּתוֹ נַעֲשָׂה מְצֹרָע וּלְצֹרֶךְ טָהֳרָתוֹ נִצְטַוָּה לְגַלַּח כָּל שְׂעַר גּוּפוֹ, הַאִם יִתְגַּלַּח אוֹ לֹא?

עַל כָּךְ כָּתַב רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו: "נָזִיר שֶׁנִּטְמָא וְנִרְפָּא מִצָּרַעְתּוֹ בְּתוֹךְ יְמֵי נְזִירוּת הֲרֵי זֶה **מְגַלֵּחַ כָּל שַׂעֲרוֹ**. שֶׁהֲרֵי תִּגְלַחְתּוֹ **מִצְוַת עֲשֵׂה**, וְכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא מִצְוַת עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה – אִם יָכוֹל לְקַיֵּם אֶת שְׁנֵיהֶם מוּטָב, וְאִם לָאו – יָבֹא עֲשֵׂה וְיִדָּחֶה אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה"הלכות נזירות (פרק ז' הלכה ט"ו). .

וּמַמְשִׁיךְ שָׁם הָרַמְבַּ"ם וּמְבָאֵר: וְאִם תֹּאמַר הֲלוֹא נָזִיר שֶׁגִּלַּח בִּימֵי נְזִרוֹ עָבַר עַל לֹא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה, וְאִם כֵּן לָמָּה יִדָּחֶה עֲשֵׂה שֶׁל תִּגְלַחַת הַמְצֹרָע אֶת הָעֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁל הַנְּזִירוּת? אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר נִטְמָא הַנָּזִיר בְּצָרַעַת מִמֵּילָא אֵינוֹ קָדוֹשׁ וּכְבָר בִּטֵּל הָעֲשֵׂה מֵאֵלָיו, וְאִם כֵּן נִשְׁאַר רַק הֵלֹא תַּעֲשֶׂה, וּלְפִיכָךְ בָּא הָעֲשֵׂה שֶׁל תִּגְלַחַת הַמְצֹרָע וְדָחָה אוֹתוֹ. עכת"ד.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן תִּגְלַחַת הַמְצֹרָע עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **הָרֶקָנָאטִי** זָ"לבבאורו על מצוה זו. כִּי הַשְּׂעָרוֹת הֵם מִסְטְרָא דִּמְסַאֲבָא (מִצַּד הַטֻּמְאָה) וְשָׁרְשָׁם הוּא בַּקְּלִפָּה, וְלָכֵן בְּעֵת בּוֹאוֹ לְהִטָּהֵר עָלָיו לְהָסִיר אֶת כָּל שְׁלִיטַת הַחִיצוֹנִים עַל גּוּפוֹ, וּבְכָךְ תָּסוּר מֵעָלָיו מִדַּת הַדִּין וְיוּכַל הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּמִדַּת הַחֶסֶד לְהַזּוֹת עָלָיו מַיִם חַיִּים וּלְטַהֲרוֹ מִטֻּמְאָתוֹוראה עוד בספר "חסד לאברהם" אזולאי (מעיין ב' נהר נ"ט) שכתב שבעשר מקומות בגוף צומחות השערות, והם כסא לעשר כחות הטומאה הבאים על האדם כשנטמא. . וְלָכֵן רַק הַכֹּהֵן כָּשֵׁר לְגַלְּחוֹ, בִּהְיוֹת שֶׁשָּׁרְשׁוֹ הוּא מִמִּדַּת הַחֶסֶד, וּבִיכָלְתּוֹ לְהָסִיר מֵעַל הַמְצֹרָע אֶת מִדַּת הַדִּין.

וּמַה שֶּׁהִקְפִּידָה הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר עַל הֶסֵּרַת שְׂעַר **רֹאשׁוֹ זְקָנוֹ וְגַבּוֹתָיו** יוֹתֵר מֵעַל שְׁאָר שְׂעַר הַגּוּף בִּהְיוֹת שֶׁאֵלּוּ רוֹמְזִים לַפָּנִמִים מֵהֶם הִגִּיעָה טֻמְאַת הַצָּרַעַת, וְהֵם: **הַמַּחְשָׁבָה** (גַּאֲוָה) **וְהָרְאִיָּה** (צָרוּת עַיִן) **וְהַדִּבּוּר** (לָשׁוֹן הָרַע)כן הביא בעל ה"כלי יקר" על התורה (פרשת מצורע). .

מצוה קע"ה: טבילה לטמאים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהֵר"ויקרא י"ד, ט'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה הַטְּמֵאִים בְּטֻמְאָה כָּל שֶׁהִיא לְכְשֶׁיִּרְצוּ לִטָּהֵר מִטֻּמְאָתָם בִּכְדֵי לְהִכָּנֵס לַמִּקְדָּשׁ אוֹ בִּכְדֵי לֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים שֶׁיִּטְבְּלוּ בְּמֵי **מִקְוֶה טָהֳרָה**, וַאֲזַי יַעֲלוּ מִטֻּמְאָתָם וְיִטָּהֲרוּ וְיוּכְלוּ לֶאֱסֹק בְּקָדָשִׁים.

וְאָמְנָם אֵין חִיּוּב לְטָמֵא לְטָבֵל וְלִטָּהֵר, אֶלָּא רַק אִם יַחְפֹּץ לִטָּהֵר לֹא יוּכַל רַק עַל יְדֵי הַטְּבִילָה בְּמֵי הַמִּקְוֶהכן נאמר בסיפרא (פרשת אחרי מות), והובא בספר המצוות לרמב"ם (עשה ק"ט) ובעוד ראשונים. . וּמִכָּל מָקוֹם מִמִּדַּת הַחֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה לְטַהֵר אֶת עַצְמָם תָּמִיד בִּהְיוֹת שֶׁהַטֻּמְאָה מְאוּסָה וּמְגֻשֶּׁמֶת, וְהַטָּהֳרָה מוֹעִילָה וּמְזַכֶּכֶת אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָםכן הובא בספר החינוך בבאורו למצוה זו. .

מִדִּינֵי כַּשְׁרוּת מֵי הַמִּקְוֶה שֶׁתְּהֵא בַּמַּיִם כַּמּוּת מַסְפֶּקֶת שֶׁל מַיִם שֶׁכָּל בְּשָׂרוֹ שֶׁל הָאָדָם רָאוּי לָבוֹא בָּהֶם, וְשִׁעֻרוּ חֲכָמִים שֶׁהֵן **אַרְבָּעִים סְאָה**דהיינו 332 ליטר מים בקרוב, ועולה בשיעור אמה על אמה ברום שלוש אמות. ראה מסכת עבודה זרה (ע"ה ע"ב) ורמב"ם הלכות מקוואות (ריש פרק ד'). . כְּמוֹ כֵן שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַמַּיִם **שְׁאוּבִים**, וְלֹא **זוֹחֲלִים**, וְלֹא **מְכֻנָּסִים** בְּתוֹךְ כְּלִי הַמִּטַּלְטֵל, וְעוֹד פְּרָטֵי דִּינִים רַבִּיםראה רמב"ם הלכות מקוואות ושלחן ערוך יורה דעה (סימן ר"א) כל דיני המקוואות ופרטיהם. .

מִדִּינֵי הַטּוֹבֵל שֶׁצָּרִיךְ לִטְבֹּל אֶת **כָּל גּוּפוֹ** בְּמַיִם, וּבְלֹא זֶה לֹא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה. וְצָרִיךְ לְהָסִיר כָּל דָּבָר **הַחוֹצֵץ** בֵּינוֹ לְבֵין הַמַּיִם, וְכָל שֶׁרוֹב גּוּפוֹ לֹא נָגַע בְּמַיִם מֵחֲמַת חֲצִיצָה כָּל שֶׁהִיא שֶׁמַּקְפִּיד עָלֶיהָ הֲרֵי שֶׁלֹּא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה מִן הַתּוֹרָה, אֲבָל אִם הַחֲצִיצָה הִיא עַל מְעוּט מִגּוּפוֹ אוֹ שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עָלֶיהָ הֲרֵי שֶׁעָלְתָה לוֹ טְבִילָה מִדִּין תּוֹרָה, אַךְ חֲכָמִים פָּסְלוּ אֶת טְבִילָתוֹ. וְרַק אִם הָיְתָה הַחֲצִיצָה עַל מְעוּט גּוּפוֹ וְגַם אֵינוֹ מַקְפִּיד עָלֶיהָ אֲזַי אֵינוֹ חוֹצֵץ כְּלָל וּטְבִילָתוֹ כְּשֵׁרָה לַהֲלָכָהכן מבואר בשלחן ערוך (שם סימן ר"ב). .

וּמִטַּעַם זֶה תִּ?קְּנוּ **עֶזְרָא הַסּוֹפֵר וּבֵית דִּינוֹ** שֶׁאִשָּׁה הַבָּאָה לִטְבֹּל מִטֻּמְאָתָהּ תְּעַיֵּן הֵיטֵב בְּגוּפָהּ וְתַחְפֹּף וּתְסָרֵק כָּל שַׂעֲרָהּ כְּדֵי לְהָסִיר כָּל חֲצִיצָה שֶׁקַּיֶּמֶת, וּלְכָךְ נָהֲגוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל גַּם לִרְחֹץ עַצְמָן בְּמַיִם חַמִּים קֹדֶם טְבִילָתָן[בבא קמא (פ"ב) ונדה (ס"ח) ורמב"ם הלכות מקוואות (פרק ב' הלכה ט"ז), והובא בשלחן ערוך (שם סימן קצ"ח), שם נתבארו כל דיני החציצה בטבילת האשה. .

וְיֶתֶר דִּינֵי הַמִּקְוֶה וְהַטְּבִילָה מוּבָאִים וּמְבֹאָרִים בְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים, וְכָל הָעוֹבֵר וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ אוֹ כַּיּוֹצֵא בָּזֶה מִבְּלִי לִטְבֹּל וְלִטָּהֵר בְּמִקְוֶה טָהֳרָה הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת עֲשֵׂה זוֹ.

רָמַז הַכָּתוּב – מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה'

אֶחָד מִפְּלְאֵי הַבְּרִיאָה הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר, הוּא שֶׁלָּקַח בּוֹרֵא הָעוֹלָם אֶת **הַחֹמֶר** וְאֶת **הָרוּחַ**, שֶׁהֵם שְׁנֵי דְּבָרִים הַנּוֹגְדִים זֶה לָזֶה בְּתַכְלִית, וְחִבְּרָם יַחַד זֶה בָּזֶה. אֶת הַחִבּוּר הַזֶּה נָתַן לִמְצֹא בְּכָל אֶחָד מֵהַנִּבְרָאִים, הֵן בַּדּוֹמֵם וְהֵן בְּכָל סוּגֵי הַחַיִּים, בְּכָל נִבְרָא יֶשְׁנוֹ נִיצוֹץ חַיּוּת רוּחָנִית אֱלֹקִית הַמְחַיָּה אֶת אוֹתוֹ נִבְרָא, וּמַעֲנִיקָה לוֹ חַיּוּת וְקִיּוּם בָּעוֹלָם, וּבִלְעָדֶיהָ מִיָּד יֵעָלֵם אוֹתוֹ נִבְרָא וְהָיָה כְּלֹא הָיָה.

זֶהוּ עֹמֶק מַאֲמַר **הַנְּבִיא** "אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה"חבקוק ב', י"א. וראה חגיגה (ט"ז ע"א) שלמדו מפסוק זה שקורות ביתו של האדם מעידים עליו ביום הדין. , שֶׁאַף הָאֶבֶן יֵשׁ בָּהּ חֵלֶק רוּחָנִי הַמַּעֲנִיק לָהּ הֶרְגֵּשִׁים מְסֻיָּמִים, וְכֵן נֶאֱמַר **בַּמִּדְרָשׁ** שֶׁאֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב שֶׁאֵין לוֹ מַזָּל בָּרָקִיעַ הַמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַלאימרת רבי סימון במדרש רבה (בראשית פרשה י'). , מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ עַל הַנִּיצוֹץ הָאֱלֹקִי שֶׁהֶאֱצִיל הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל יְצִיר וְנִבְרָא. וְכָךְ מוּבָא בְּכִתְבֵי **רַבֵּנוּ הָאֲרִיזַ"ל** שֶׁכָּל יְצִיר מְחֻבָּר בְּשָׁרְשׁוֹ בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וּמִשָּׁם מְקַבֵּל אֶת חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ, וּבָעֵת שֶׁתִּפָּסֵק יְנִיקָתוֹ מִן הָרוּחָנִיּוּת וּמִן הָעֶלְיוֹנִים – מִיָּד יִתְבַּטֵּל וְיֵעָלֵם מִן הָעוֹלָם**ראה שער הגלגולים (הקדמה כ"ה).** . הָא לָמַדְתָּ, שֶׁכָּל אֶחָד מֵהַנִּבְרָאִים כָּלוּל **מֵחֹמֶר וְרוּחַ** הַמְשַׁמְּשִׁים בְּעֵרְבּוּבְיָא, וּבְהִפָּרֵד הַחֲבִילָה מִיָּד תָּשׁוּב הָרוּחָנִיּוּת הַנִּצְחִית אֶל שָׁרְשָׁהּ, וְהַחֹמֶר יַחְזֹר לְהִבָּטֵל וְלַהֲפֹךְ מִיֵּשׁ לְאַיִן.

חַכְמֵי הַפִּיזִיקָה וּמַדְעֵי הַחֹמֶר מְגַלִּים, כִּי כָּל חֹמֶר שֶׁבָּעוֹלָם מֻרְכָּב וְעָשׂוּי מֵחֲלָקִיקִים קְטַנִּים הַנִּקְרָאִים "אָטוֹמִים", הַמּוּנָעִים בִּתְנוּעָה מַתְמֶדֶת עַל יְדֵי אֵיזֶה כֹּחַ בִּלְתִּי מוּבָן, וְהוּא הַמַּעֲנִיק לַחֹמֶר אֶת הֲוָיָתוֹ וְאֶת קִיּוּמוֹ. וְהַדְּבָרִים נוֹשְׁקִים וּמוּבָנִים לָנוּ הֵיטֵב לְאַחַר מַה שֶּׁהִזְכַּרְנוּ, שֶׁאֵין לְךָ נִבְרָא מֵהַנִּבְרָאִים שֶׁאֵין בּוֹ תְּרֻכֶּבֶת שֶׁל חֹמֶר וְרוּחַ, וְחִבּוּר שְׁנֵיהֶם הוּא זֶה שֶׁיּוֹצֵר וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ.

וּבְהֵיוֹת שֶׁכָּךְ, נוֹכַל לְהָבִין בְּנָקֵל אֶת הָעִנְיָן שֶׁפְּעָמִים שֶׁרוּחַ טֻמְאָה תִּשְׁרֶה עַל אֶחָד מִן הַנִּבְרָאִים, וְתַעֲבֹר מִנִּבְרָא לְמִשְׁנֵהוּ, וְתִשְׁתַּלֵּט עַל גּוּפוֹ וְעַצְמִיּוּתוֹ וְתִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כִּכְלִי הַמַּחְזִיקָהּ בָּעוֹלָם, וּבִלְעָדָיו מִיָּד תִּפָּרַח בָּאֲוִיר וְתַחְזֹר לִמְקוֹמָהּ בָּעֶלְיוֹנִים. וְזֶהוּ עִנְיַן הַטֻּמְאָה הַשּׁוֹרָה עַל **הַמֵּת** מִיָּד בְּעֵת יְצִיאַת נִשְׁמָתוֹ, בִּהְיוֹת שֶׁרוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ פָּנוּ אֶת מְקוֹמָן וּמִיָּד בָּאוֹת רוּחוֹת הַמְבַקְּשׁוֹת לְקַבֵּעַ אֶת מִשְׁכָּנָן בַּמָּקוֹם הַהוּא. זֶהוּ גַּם עִנְיַן הַטֻּמְאָה הַשּׁוֹרָה עַל אָדָם **שְׁנָגַע** בַּדְּבָרִים טְמֵאִים אוֹ **שְׁיִשַּׁב** עֲלֵיהֶם, מַה שֶּׁקִּשֵּׁר אוֹתוֹ עִם אוֹתָהּ רוּחַ

הַשּׁוֹרָה שָׁם, וְאִפְשֵׁר לָהּ לְהִכָּנֵס וְלִשְׁר?וֹת גַּם עָלָיו. בְּנוֹסָף לְכָךְ גִּלְּתָה לָנוּ הַתּוֹרָה שֶׁיֶּשְׁנָם דְּבָרִים מְסֻיָּמִים הַמּוֹשְׁכִים אֶת הַטֻּמְאָה אֲלֵיהֶם וּמַכְנִיסִים אוֹתָהּ פְּנִימָה לִשְׁרוֹת בְּתוֹכָם, כְּגוֹן **נִגְעֵי צָרַעַת** מְסֻיָּמִים **וְיִצִיאַת שִׁכְבַת זֶרַע** מִגּוּף הָאָדָם וְעוֹד, כְּשֶׁבְּכֻלָּם הַמַּכָּנָה הַמְשֻׁתָּף הוּא הִתְלַבְּשׁוּת רוּחַ טֻמְאָה עַל הַחֹמֶר וּשְׁרִיָּתָהּ עָלָיו.

וּבְהָיוֹת שֶׁחֵפֶץ ה' שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַם הַקֹּדֶשׁ יִדְבְּקוּ תָּמִיד בַּקְּדֻשָּׁה, וְיִרָחֲקוּ מִכָּל רוּחַ טֻמְאָה הַחוֹצֶצֶת וּמַבְדֶּלֶת בֵּינֵנוּ לְבֵין אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, לָכֵן צִוָּנוּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כִּי בְּעֵת שֶׁתִּשְׁרֶה טֻמְאָה עַל הָאָדָם יְסִירֶנָּה מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי הַטְּבִילָה בְּמֵי מִקְוֶה כְּשֵׁרִים, מַה שֶּׁפּוֹעֵל לַהֲסָרַת הַטֻּמְאָה וְהַפְרָחָתָהּ בָּאֲוִיר, וּלְהַחְזֶרֶת הָאָדָם אוֹ הַחֵפֶץ לְמַצָּב שֶׁל טָהֳרָה. וְכֵיצַד פּוֹעֶלֶת טְבִילַת הַמִּקְוֶה לְהַפְרָחַת הַטֻּמְאָה? מְבָאֲרִים חֲכָמֵינוּ כִּי כָּל רוּחַ – בֵּין שֶׁל טָהֳרָה וּבֵין שֶׁל טֻמְאָה – מְקוֹרָהּ וְשָׁרְשָׁהּ הוּא מִן הָעֶלְיוֹנִים, וּבְאִם לֹא יִהְיֶה לָהּ דָּבָר גַּשְׁמִי לְהֶאָחֵז בּוֹ – מִיָּד תֶּכְרַח לִפְרֹחַ וְלָשׁוּב לְשָׁרְשָׁהּ בָּעֶלְיוֹנִים. וּגְזֵרַת הַבּוֹרֵא הִיא שֶׁאַרְבָּעִים סְאָה שֶׁל מֵי גְּשָׁמִים לְעוֹלָם אֵינָם מְקַבְּלִים טֻמְאָה, וְשׁוּם רוּחַ טֻמְאָה לֹא יְכוֹלָה לְהִכָּנֵס בָּהֶם, לָכֵן מְמַלְּאִים בְּעֵת שֶׁנִּכְנַס אָדָם טָמֵא כָּל כֵּלִים בְּתוֹךְ מֵי הַמִּקְוֶה מְמֻלָּא בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּנָּתֵק מִגּוּפוֹ רוּחַ הַטֻּמְאָה, וּמִשָּׁם הַדֶּרֶךְ קְצָרָה וּמְיֻדַּעַת עַד שֶׁתַּעֲלֶה וְתַחְזֹר לְשָׁרְשָׁהּ בָּעֶלְיוֹנִיסוראה מה שהבאנו לקמן בחלק הסוד מבעל ה"חסד לאברהם" זיע"א. .

מִטַּעַם זֶה הִצְרִיכָה הַתּוֹרָה **שֶׁכָּל גּוּפוֹ** שֶׁל הַטּוֹבֵל יָבוֹא בְּמַיִם, וְלֹא תִּשְׁתַּיֵּר אַף לֹא שַׂעֲרָה אַחַת קְטַנָּה בַּחוּץ, מַה שֶּׁיּוֹתִיר לַטֻּמְאָה בְּמַה לְהֶאָחֵז וְיֹאפְשֵׁר לָהּ לְהִשָּׁאֵר מְחֻבֶּרֶת לְאוֹתוֹ הַדָּבָר. וְעַד שֶׁלֹּא טָבַל הַטָּמֵא אֶת גּוּפוֹ בְּמִקְוֶה טְהֳרָה כַּדָּת וּכְדִין וְלֹא הֵסִיר מֵעָלָיו אֶת רוּחַ הָעוֹעִים, לֹא הֻרְשָׁה לְהִכָּנֵס לְמַקְדֵּשׁ וְלֹא לֶאֱכֹל בַּקֳּדָשִׁים. וְהַדְּבָרִים נְכוֹנִים גַּם כְּלַפֵּי דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁרוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, כְּגוֹן כֵּלִים הַנִּקָּחִים מִן הַגּוֹי, וּבַיִת שֶׁנִּמְצְאוּ בּוֹ נִגְעֵי צָרַעַת, וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה.

מִלְּבַד הֲסָרַת הַטֻּמְאָה שֶׁפּוֹעֶלֶת טְבִילַת הַמִּקְוֶה, לִמְּדוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁיֵּשׁ בַּטְּבִילָה כֹּחַ נִפְלָא וְעָצוּם לְהַשְׁרוֹת קְדֻשָּׁה עַל הָאָדָם. מִטַּעַם זֶה דָּרְשָׁה הַתּוֹרָה מֵהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִטְבֹּל כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, בִּכְדֵי לְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁתוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ בְּדַרְגָּה לִהְיוֹת רָאוּי לְהִכָּנֵס לִפְנֵי וְלִפְנִים אֶל תּוֹךְ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וְכֵן כָּל אָדָם אֲפִלּוּ טָהוֹר לֹא הָיָה רַשַּׁאי לְהִכָּנֵס לְעֶזְרַת הַמִּקְדָּשׁ עַד שֶׁיִּטְבֹּל יוֹם (ל' ע"א). , שֶׁכָּךְ טָבַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ שֶׁכָּל הִתְרַחֲקוּת שֶׁל הָאָדָם מִן הַטֻּמְאָה מְבִיאָה אוֹתוֹ לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְאֶל הַטָּהֳרָה, וְכָל הוֹסָפָה בַּקֹּדֶשׁ מַעֲלָה אֶת הָאָדָם בִּדְרָגוֹת רָמוֹת וְנַעֲלוֹת עַד אֵין קֵץוראה מה שכתב רבינו המהרח"ו זיע"א בשער רוח הקודש (דף ל"ו) בשם רבינו האריז"ל שאין לך דבר יותר מוכרח וצריך לאדם לענין ההשגה של רוח הקודש כמו הטבילה. . וְלָכֵן דַּוְקָא מֵי הַמִּקְוֶה שֶׁאֵין

שׁוּם טֻמְאָה שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלָה לִשְׂרוֹת בָּם, הֵם הָאֶמְצָעִי הַנִּשְׁמִי הָרָאוּי בְּיוֹתֵר לְקַדֵּשׁ אֶת הָאָדָם וּלְטַהֲרוֹ מִכָּל דָּבָר רַע. וְדַי לָנוּ בְּמַאֲמָרוֹ שֶׁל **רַבִּי עֲקִיבָא** ע"ה שֶׁאָמַר "מַה מִּקְוֶה מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים אַף הַקָּבָ"ה מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל"משנה ביומא (פ"ה ע"ב). כְּדֵי לְהָבִין אֶת גֹּדֶל יְקָרַת וּמַעֲלַת הַטְּבִילָה בְּמִקְוֶה הַטְּהָרָה, עַד שֶׁמַּמְשִׁיל הַנָּבִיא אֶת **הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** בְּכְבוֹדוֹ לְמִקְוֶה הַטְּהָרָה.

כְּךָ כּוֹתֵב **רַבֵּנוּ הַמְּאִירִי** מִגְּדוֹלֵי הָרִאשׁוֹנִים: "הַטְּבִילָה בַּמִּקְוֶה גְּדוֹלָה וּקְדוֹשָׁה הִיא, וְכָל הַמַּחְמִיר בָּהּ תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים **אָדָם נִצּוֹל מֵעֲבֵרָה בִּסְבָתָהּ**"בספר המידות, הובא בספר "מקוה ישראל" (עמוד ל"ג). עיין שם ובספר "כתנת פסים" להרה"ג יוסף מוגרבי שליט"א (בסופו) שהביאו עוד ציטוטים נפלאים למעלת טבילת המקוה. . וְכָךְ הִזְהִיר הַמַּגִּיד מִן הַשָּׁמַיִם **לְרַבֵּנוּ יוֹסֵף קָארוֹ** זִיע"א: "אַל תְּבַטֵּל מִטְּבִילַת הַמִּקְוֶה כִּי **אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַתַּן שְׂכָרָהּ**"כן כתב בספרו מגיד מישרים (פרשת אמור). . **וּבְלִקּוּטֵי מוֹהָרָ"ן** כָּתַב שֶׁעַל יְדֵי טְבִילַת הַמִּקְוֶה זוֹכֶה אָדָם **לִרְפוּאָה וְלַאֲרִיכוּת יָמִים, לְשָׁלוֹם וּלְבִטּוּל הַמַּחֲלֹקֶת, וּלְשֶׁפַע פַּרְנָסָה בְּנָקֵל**ראה בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן (תורה נ"ו). . וְאַשְׁרֵי הַנִּזְהָר בַּדָּבָר הַזֶּה, עָלָיו יֵאָמֵר "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה"ירמיה י"ד, ח'. .

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

מִן הַתּוֹרָה חִיּוּב בִּיאַת הַמַּיִם בְּטְבִילָה הוּא רַק עַל הַמְּקוֹמוֹת **הַגְּלוּיִים** שֶׁבַּגּוּף, וְלֹא עַל הַמְּקוֹמוֹת **הַנִּסְתָּרִים**, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְרָחַץ **בְּשָׂרוֹ** בְּמַיִם" – מַה בְּשָׂרוֹ מִבַּחוּץ אַף כָּל מָקוֹם שֶׁבַּחוּץ. אָמְנָם עִם כָּל זֹאת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ הָאֵיבָרִים הַפְּנִימִיִּים **רְאוּיִים** לְבִיאַת מַיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֲלֵיהֶם דָּבָר שֶׁהָיָה מוֹנֵעַ בִּיאַת מַיִם, וּבְכָךְ נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ בָּאוּ הַמַּיִם גַּם עַל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם.קידושין (כ"ה), והובא ברמב"ם הלכות מקוואות (פרק א' הלכה י') ובשלחן ערוך יורה דעה (סימן קצ"ח סעיף כ"ה) ובאחרונים. .

וְנֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ **הָרִאשׁוֹנִים** הַאִם חִיּוּב זֶה הוּא מִן **הַתּוֹרָה** אוֹ **מִדִּבְרֵי חֲכָמִים**:

לְדַעַת בַּעֲלֵי **הַתּוֹסְפוֹת** חִיּוּב זֶה שֶׁיִּהְיוּ הָאֵיבָרִים הַפְּנִימִיִּים רְאוּיִים לְבִיאַת מַיִם הוּא מִן הַתּוֹרָה, וּכְפִי שֶׁדָּרְשׁוּ חֲזַ"ל עַל הַפָּסוּק "וְרָחַץ אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ" לְרַבּוֹת בֵּית הַסְּתָרִיםראה קידושין (כ"ה) ונדה (ס"ו). ומכל מקום אין צריך ביאת מים ממש הואיל ודרשו גם כן מהכתוב (ויקרא ט"ו, י"א) "וידיו" – כל שגלוי כידיו, לכן רק צריך שיהיו האיברים הפנימיים ראויים לביאת מים. .

אוּלָם לְדַעַת **הָרִיטְבָּ"א** זָ"ל מַה שֶּׁהִצְרִיכוּ בָּאֵיבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְבִיאַת מַיִם הִנּוֹ מִדְּרַבָּנָן בִּלְבַד, שֶׁהוֹאִיל וּלְעִנְיַן טֻמְאָה נֶחְשָׁבִים הָאֵיבָרִים הַנִּסְתָּרִים כִּגְלוּיִים לְהִטָּמֵא, לָכֵן עָשׂוּ חֲכָמִים כִּגְלוּיִים גַּם לְעִנְיַן טָהֳרָה שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְבִיאַת מַיִם.כן כתב בחידושיו

עמ"ס קידושין (פרק קמא) בשם רבו. . וְכֵן דַּעַת רוֹב הַפּוֹסְקִים לְהֲלָכָהראה בשו"ת נודע ביהודה (יורה דעה סימן ס"ד) ובשו"ת חתם סופר (יורה דעה סימן קצ"ב) ובספר אבני שהם (חלק ב' עמוד תתכ"ד). .

בְּסוֹד עֶבְדֶּיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הַטְּבִילָה בַּמִּקְוֶה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב הָרה"ק **רַבִּי אַבְרָהָם אֲזוּלַאי** זִיע"א בְּסִפְרוֹ "**חֶסֶד לְאַבְרָהָם**"מעיין ב' נהר נ"ט. שֶׁהַטְּמֵא שׁוֹרֹות עָלָיו **אַרְבַּע מֵאוֹת** כִּתּוֹת שֶׁל טֻמְאָה בְּסוֹד "וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ"בראשית ל"ב, ז'. וראה בתיקוני הזוהר (קכ"א ע"ב). , וְהַלָּלוּ נֶאֱחָזוֹת בּוֹ וְאֵינָן מַרְפּוֹת, וּבִכְדֵי לְהָסִירָן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּטְבֹּל אֶת גּוּפוֹ **בְּאַרְבָּעִים** סְאָה שֶׁל מַיִם, שֶׁכָּל סְאָה יֵשׁ בְּכֹחָהּ לְהַעֲבִיר **עֶשֶׂר** כִּתּוֹת שֶׁל טֻמְאָה.

וְאֵין הַטְּבִילָה מוֹעִילָה אֶלָּא בְּמַיִם בִּלְבַד וְלֹא בְּשׁוּם דָּבָר אַחֵר, וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁהַטֻּמְאָה הִיא **רוּחַ** כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ"זכריה י"ג, ב'. , וְהָרוּחַ מִטִּבְעָהּ אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִכָּנֵס אֶל תּוֹךְ הַמַּיִם, וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁהַטֻּמְאָה נִכְנָס לְמֵי הַמִּקְוֶה מִיָּד מֻכְרַחַת הַטֻּמְאָה לְהִשְׁתַּלֵּף וְלָסוּר מִן הָאָדָם וְלִפְרֹחַ בָּאֲוִיר. וְלָכֵן חַיָּב הַטֻּמְאָה לְהִכָּנֵס כָּל כֻּלּוֹ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְאִם נוֹתְרָה אֲפִלּוּ שַׂעֲרָה אַחַת מְחוּץ לַמַּיִם לֹא נִטְהַר כְּלָל, וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁאִם נוֹתַר כָּל שֶׁהוּא מְחוּץ לַמַּיִם מִשָּׁם הַטֻּמְאָה נֶאֱחֶזֶת בּוֹ וְנִשְׁאֶרֶת, וּכְשֶׁיּוֹצֵא מִן הַמַּיִם חוֹזֶרֶת וְשׁוֹרָה עַל כָּל גּוּפוֹ.

מצוה קע"ו: קרבן המצרע

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי כְבָשִׂים תְּמִימִם וְכַבְשָׂה אַחַת בַּת שְׁנָתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן וְלֹג אֶחָד שָׁמֶן וְכוּ'"ויקרא י"ד, י'. .

לְפָשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַמְצֹרָע, שֶׁבְּעֵת שֶׁיִּתְרַפֵּא מֵחֳלְיוֹ יָבִיא לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ קָרְבָּן הַנִּקְרָא "**קָרְבַּן מְצֹרָע**" לְכַפָּרָה עַל נַפְשׁוֹ, וּזְמַנּוֹ הוּא לְאַחַר שֶׁטָּבַל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהֶעֱרִיב שִׁמְשׁוֹ, וּלְמֶחֱרַת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי יַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ. וְעַד אָז הוּא נִקְרָא "**מְחֻסַּר כַּפָּרָה**" הָאָסוּר בַּאֲכִילַת קָדָשִׁים עַל אַף שֶׁכְּבָר טָהַר, הוֹאִיל וַעֲדַיִן לֹא הִקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ.

וּלְצֹרֶךְ הַקָּרְבָּן מֵבִיא הַמְצֹרָע שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת: אַחַת לְעוֹלָה, וְאַחַת לְחַטָּאת, וְאַחַת לְאָשָׁם, וְלֹג שֶׁמֶן. וְאִם הָיָה עָנִי וְאֵין בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לְהָבִיא כָּךְ, מֵבִיא כֶּבֶשׂ אֶחָד לְאָשָׁם, וּשְׁנֵי תּוֹרִים אוֹ בְּנֵי יוֹנָה לְחַטָּאת וּלְעוֹלָה, וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת וְלֹג שֶׁמֶן.

תַּהֲלִיךְ הַהַקְרָבָה הוּא שֶׁהַמְצֹרָע עוֹמֵד מִחוּץ לְעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּהֵן מֵנִיף אֶת קָרְבַּן הָאָשָׁם עִם לֹג הַשֶּׁמֶן וּמְבִיאוֹ לַמְצֹרָע לִסְמֹךְ עָלָיו אֶת יָדָיו. לְאַחַר מִכֵּן שׁוֹחֲטִים אֶת הָאָשָׁם וּמַזִּים מִדָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְעַל תְּנוּךְ אָזְנוֹ וּבֹהֶן יָדוֹ וּבֹהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית שֶׁל הַמְצֹרָע. אַחַר כָּךְ מַקְרִיבִים אֶת קָרְבַּן הַחַטָּאת וְהָעוֹלָה, וְיוֹצְקִים מְעַט מֵהַשֶּׁמֶן וּמַזִּים כְּנֶגֶד בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים וְעַל מְקוֹם הַדָּם בִּתְנוּךְ אָזְנוֹ וּבֹהֶן יָדוֹ וּבֹהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית שֶׁל הַמְצֹרָע וְהַמּוֹתָר נוֹתְנִים עַל רֹאשׁוֹראה כל זאת ועוד ברמב"ם הלכות מחוסרי כפרה (פרק ד', ה'). .

חִיּוּב קָרְבָּן זֶה הוּא בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, וְהַמְצֹרָע שֶׁנִּתְרַפֵּא וְלֹא הֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ בִּזְמַנּוֹ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רֶמֶז הַכָּתוּב – דַּרְכֵי הָעֲלִיָּה

הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְלַמֶּדֶת אֶת הָאָדָם בְּמִצְווֹתֶיהָ אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל, לְמַעַן סוּר מִשְׁאוֹל מָטָהמשלי ט"ו, כ"ד. . וְהַמִּתְבּוֹנֵן בֵּין הַשִּׁיטִין שֶׁל תַּהֲלִיךְ טָהֳרַת הַמְצֹרָע מִצָּרַעְתּוֹ, יִמְצָא **לֶקַח גָּדוֹל וְחָשׁוּב** בִּשְׁלַבֵּי הָעֲלִיָּה וְהַהִתְקָרְבוּת לַה' בָּרוּךְ הוּא.

יָדוּעַ הַדָּבָר כִּי צָרַעַת **הַגּוּף** שְׁרָשָׁהּ וּמְקוֹרָהּ מִצָּרַעַת **הַנֶּפֶשׁ**, מִפְּגָמֵי הָאָדָם וּמַעֲשָׂיו הָרָעִים שֶׁהוֹבִילוּהוּ לְטֻמְאָה זוֹ הַדּוֹרֶשֶׁת תִּקּוּן הֶעָבָר וְקַבָּלָה לֶעָתִיד, וּבְכָךְ נִטְהָר הָאָדָם מִפְּגָמָיו וּמְיַשֵּׁר אֶת דַּרְכּוֹ בְּמִסְלַּת יְשָׁרִים. וְהִזְהִירָה תּוֹרָתֵנוּ אֶת הַמְצֹרָע בְּתַהֲלִיךְ הַטָּהֳרָה שֶׁבִּתְחִלָּה יְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ מִן הַטֻּמְאָה עַל יְדֵי הַטְבִילָה וְהַהַזָּאָה, וּלְאַחַר מִכֵּן יַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַקָּרְבָּן, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן רַשַּׁאי הוּא לָגֶשֶׁת וְלֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים. וְכָל עוֹד לֹא הִכְנִיס אֶת עַצְמוֹ לַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַקָּרְבָּן, אֵין לוֹ רְשׁוּת לֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים, עַל אַף שֶׁכְּבָר טָהֵר אֶת עַצְמוֹ מִתַּחֲלוּאֵי הֶעָבָר.

וּמִדָּבָר זֶה לָקַחְנוּ **מוּסַר הַשֵּׂכֶל** לְאָדָם שֶׁזָּנַח אֶת עָבָרוֹ וּבָחַר בְּדֶרֶךְ ה' הַיִּשָּׁרָה, וְכָל כֵּלּוֹ מָלֵא בְּרָצוֹנוֹת טוֹבִים וְחִיּוּבִיִּים, שֶׁעָלָיו לְהַשְׂכִּיל וְלָדַעַת שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לִקְפֹּץ וְלַעֲסֹק בַּקֳּדָשִׁים מִיָּד מִשֶּׁעָבַר מִן הָרַע, וְלֹא כָּל הָרוֹצֶה לִטּוֹל אֶת ה' יָבוֹא וְיִטֹּלאימרת רבן שמעון בן גמליאל בברכות (ט"ז ע"ב). . אֶלָּא רַק לְאַחַר שֶׁתִּתְיַשֵּׁב עָלָיו דַּעְתּוֹ כָּרָאוּי, וִימַלֵּא אֶת עַצְמוֹ בְּמָנָה גְּדוּשָׁה וּמְכֻבֶּדֶת שֶׁל קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם אֲמִתִּית, יוּכַל לָגֶשֶׁת וּלְהִתְעַסֵּק בִּדְבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם.

כָּל נִבְרָא מִטִּבְעוֹ מְבַקֵּשׁ **לְהִתְפַּתֵּחַ וּלְהִתְקַדֵּם**. וּכְמוֹ הָאֵילָן הַשׁוֹלֵחַ אֶת עֲנָפָיו לְמֶרְחָבִים, כָּךְ גַּם הָאָדָם מִטִּבְעוֹ מִשְׁתּוֹקֵק לְהִתְקַדֵּם וּלְהַעְפִּיל כָּל חַיָּיו לִמְחוֹזוֹת חֲדָשִׁים. אֶלָּא שֶׁטָּעוּת נוֹרָאָה נִתְיַשְּׁבָה לָהּ בְּלִבָּם שֶׁל אֲנָשִׁים רַבִּים, הַחוֹשְׁבִים שֶׁיֶּשְׁנוֹ אֵיזֶה "**קְצוּר דֶּרֶךְ**" אוֹ "**תַּהֲלִיךְ מְזֹרָז**" לְהִתְעַלּוֹת בְּרוּחָנִיּוּת, וּכְבָר בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לְתִשׁוּבָתָם מְבַקְּשִׁים הֵם לְהַגִּיעַ

לְכָל הַדְּרָגוֹת הַכְּתוּבוֹת בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, וּלְקַיֵּם אֶת כָּל הַהַנְהָגוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּתוֹרַת הַחֲסִידוּת, וְאַף שׁוֹלְחִים אֶת יָדָם בְּתוֹרַת הַנִּסְתָּר הַמְּצוּיָה וּמְזֻמֶּנֶת כַּיּוֹם לְצַעֲרֵנוּ לְכָל אֲשֶׁר יְבַקֵּשׁ. וְעַל טָעוּת זוֹ עוֹמֶדֶת הַתּוֹרָה כָּאן וּמַזְהֶרֶת שֶׁכָּל עוֹד לֹא הִקְרִבְתָּ אֶת הַקָּרְבָּנוֹת הַנִּדְרָשִׁים מִמְּךָ לַבּוֹרֵא, וְכָל עוֹד לֹא הִתְקָרַבְתָּ דַּיֶּךָ לַה', וְלֹא הִקְרַבְתָּ דַּי מֵעַצְמְךָ לִכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עֲדַיִן הִנְּךָ בְּגֶדֶר "**מְחַסַּר כַּפָּרָה**". וְגַם אִם נִטְהַרְתָּ מִן הֶעָבָר וְנִזַּחְתָּ אֶת הֶרְגֵּלֶיךָ הָרָעִים, עֲדַיִן אֵין זֶה אוֹמֵר שֶׁהִרְשׁוּת בְּיָדְךָ לָגֶשֶׁת וְלֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים.

אִם עֲדַיִן אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֶת **חֻקֵּי הַמְּדִינָה** אֵיךְ תְּבַקֵּשׁ לְהִסְתּוֹבֵב בָּהּ לְבַדְּךָ?! וְאִם לֹא עָמַלְתָּ לְקַבֵּל **רִשָּׁיוֹן נְהִיגָה** אֵיךְ תַּעֲלֶה עַל מוֹשֶׁב הַנְּהָג בְּאוֹטוֹבּוּס וּתְבַקֵּשׁ לִסַּע בּוֹ לַמֶּרְחַקִּים?! כָּל גָּדוֹל וְחָסִיד בְּיִשְׂרָאֵל עָמַל **שָׁנִים רַבּוֹת** כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְמָה שֶׁהִגִּיעַ, וְאַתָּה מְבַקֵּשׁ לְדַלֵּג וּלְהִכָּנֵס לְנַעֲלָיו תּוֹךְ שָׁנָה אוֹ שְׁנָתַיִם?! זֶה בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי! קַבֵּל עַל עַצְמְךָ לִלְמֹד מוּסָר וַהֲלָכָה, תַּלְמוּד וְאַגָּדָה, וּבְעוֹד כַּמָּה שָׁנִים נְדַבֵּר! גַּם לַסְּעוּדָה לֹא "קוֹפְצִים" יָשָׁר וּלְעָנְיָן. צָרִיךְ תְּחִלָּה לִטּוֹל יָדַיִם כַּהֲלָכָה, לְאַחַר מִכֵּן לְבָרֵךְ אֶת הַבְּרָכָה לְאַט וּבְכַוָּנָה, וְרַק אָז מַתְחִילִים בָּאֲכִילָה. וְגַם הָאֲכִילָה עַצְמָהּ הִיא תַּהֲלִיךְ: לְעִיסָה, וְעוֹד לְעִיסָה, בְּזְהִירוּת שֶׁלֹּא לְהֶחָנֵק, וּלְבַסּוֹף בּוֹלְעִים וּשְׁבֵעִים. כָּכָה גְּדֵלִים, וְכָכָה מַצְלִיחִים.

אַחַד הַיְסוֹדוֹת הַנִּדְרָשִׁים לָאָדָם כְּדֵי לְהַעְפִּיל וְלַעֲלוֹת לִדְרָגוֹת רָמוֹת הוּא **מִדּוֹת טוֹבוֹת וְדֵעוֹת מְכֻוָּנוֹת**. אָדָם שֶׁלֹּא תִּקֵּן אֶת מִדּוֹתָיו וְאֶת דֵּעוֹתָיו כִּפְי שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מוֹרָה לָנוּ, אִסּוּר לוֹ לָגֶשֶׁת וּלְהִתְעַסֵּק בִּדְבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁלּוֹ עוֹלָם. אֶלָּא רַק לְאַחַר שֶׁאָדָם סִגֵּל לְעַצְמוֹ פְּנִימִיּוּת מְבֻסֶּסֶת וְהַשְׁקָפָה בְּרוּרָה, וְקָבַע לְעַצְמוֹ מַהִי הַדֶּרֶךְ בָּהּ הוּא מוֹצֵא לְנָכוֹן לֵילֵךְ, רַק אָז אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקַדֵּם וְלַעֲלוֹת בַּסֻּלָּם שֶׁל הַחַיִּים. לְהַעֲמִיק בַּתּוֹרָה וְלַעֲסֹק בְּנִסְתָּרוֹת, לְקָרֵב רְחוֹקִים וְלִסְמֹךְ נוֹפְלִים, לִנְהֹג בְּחֶמְרוֹת וּלְבַקֵּשׁ הִדּוּרִים. אֲבָל כָּל עוֹד לֹא בִּסֵּס אֶת מַעֲמָדוֹ כָּרָאוּי – סַכָּנָה גְּדוֹלָה הִיא בִּשְׁבִילוֹ לְשׁוֹטֵט בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

כָּךְ הַזְּהִירוּ **רַבּוֹתֵינוּ** שאין לְחָכָם לִדְרֹשׁ בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה בָּרַבִּים, בִּהְיוֹת שֶׁלֹּא לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת הַדַּעַת הָרְחָבָה הַנִּצְרֶכֶת בִּכְדֵי לְהָבִין אֶת הַדְּבָרִים הַנִּשְׂגָּבִים הַלָּלוּ עַל בּוּרְיָם, וְחָלִילָה עֲלוּלִים הַשּׁוֹמְעִים לְהוֹצִיא דְּבָרִים מֵהֶקְשֵׁרָם, וּלְגַלּוֹת פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה. וְרַק מִי שֶׁנִּקְרָא חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, וְרָאוּי וּמְיֻשָּׁב דַּיּוֹ לְהַשָּׂגַת דְּבָרִים אֵלּוּ, רַשַּׁאי לִשְׁלֹחַ יָדוֹ וְלִצְלֹל בַּמַּיִם הָעֲמֻקִּים הַלָּלוּראה חגיגה (י"ג ע"א) ובמפרשים שם. . וּמִטַּעַם זֶה הִזְהִיר רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו שֶׁאֵין רָאוּי לְאָדָם לְטַיֵּל בְּפַרְדֵּס הַחָכְמָה עַד שֶׁיְּמַלֵּא אֶת כְּרֵסוֹ בִּידִיעַת הַמִּצְוֹוֹת וְהִלְכוֹתֵיהֶן, מַה שֶּׁמְּיַשֵּׁב אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּמַרְחִיב אֶת לִבּוֹ וּמַכְשִׁירוֹ לְהָבִין וּלְקַבֵּל דְּבָרִים עֲמֻקִּים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָםבהלכות יסודי התורה (פרק ד' הלכה י"ג). ועיין

עוד בהגהת הרמ"א על השלחן ערוך יורה דעה (סימן רמ"ו סעיף ד') ובנושאי הכלים שם מה שכתבו בענין, ואכמ"ל. .

דּוֹרֵנוּ הוּא דּוֹר מְבֹרָךְ שֶׁזָּכָה שֶׁמַּעְיְנוֹת הַחָכְמָה נִפְתְּחוּ בּוֹ, וְחָכְמַת הָאָדָם רָבְתָה בָּאָרֶץ וְאַף מַצְפּוּנֵי הַתּוֹרָה מַגִּיעִים לְכָל בַּיִת וּלְכָל מָקוֹם. וּמִצַּד אֶחָד תּוֹעֶלֶת גְּדוֹלָה יֵשׁ בְּכָךְ שֶׁכָּל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלַּפִּידִיםשמות כ', ט"ו. , אֶת חָכְמַת הַתּוֹרָה וּסְגֻלָּתָהּ וּמַעֲלוֹתֶיהָ, וְעַל יְדֵי כֵּן מִתְקָרְבִים לַחֲסוֹת בְּצִלָּהּ וְלִשְׁתּוֹת מִמֵּימֶיהָ, אַךְ מִצַּד שֵׁנִי רַבִּים הֵם הַמִּתְפָּרְצִים לַעֲלוֹת בָּהָר קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּם, מַה שֶּׁמֵּבִיא עִמּוֹ קְרָבָנוֹת רַבִּים הַנּוֹפְלִים חֲלָלִים מֵחֲמַת שֶׁהֶעְפִּילוּ לְמַעֲלוֹת שֶׁאֵינָן רְאוּיוֹת לָהֶם. וְכַמָּה שָׁמַעְנוּ גַּם רָאִינוּ נְשָׁמוֹת יְקָרוֹת בַּעֲלוֹת רְצוֹנוֹת טוֹבִים, שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁעָסְקוּ בְּרָזֵי תּוֹרָה מִבְּלִי שֶׁהֻכְשְׁרוּ לְכָךְ נָפְלוּ מֵאֲגַרְא רָמָה לְבֵירָא עֲמִיקְתָא, וּמִשָּׁם כְּבָר לֹא הָיְתָה לָהֶם תְּקוּמָה. וְהַכֹּל מִשּׁוּם שֶׁלֹּא צִיְּדוּ אֶת עַצְמָם בָּאֶמְצָעִים הַנִּדְרָשִׁים לְכָךְ.

אַחַד הַתַּחְבִּיבִים הַנִּפּוֹצִים כַּיּוֹם בָּעוֹלָם הוּא **טִפּוּס הָרִים**, בּוֹ מַצִּיבִים אֲנָשִׁים לְעַצְמָם מַטָּרָה לַעֲלוֹת וּלְטַפֵּס רַגְלִית עַל הָרִים גּוֹרְדֵי שְׁחָקִים, חֶלְקָם אַף תְּלוּלִים וּמַשְׁלְגִים, כְּשֶׁמַּטָּרָתָם הָעִקְּרִית הִיא לְהַגִּיעַ אֶל פִּסְגַּת הָהָר הַנִּכְסֶפֶת. עַל פָּנָיו נִרְאֶה הַדָּבָר קַל וּפָשׁוּט, רַק צָרִיךְ מְעַט כֹּשֶׁר וְרָצוֹן, מֶזֶג אֲוִיר טוֹב וְצֵידָה לַדֶּרֶךְ – וְהָעֲלִיָּה מֻבְטַחַת, אַךְ כְּכָל שֶׁמִּתְחִילִים לַעֲלוֹת בָּהָר כָּךְ מְגַלִּים שֶׁהַדָּבָר לֹא פָּשׁוּט כְּלָל: כְּכָל שֶׁעוֹלִים יוֹתֵר כָּךְ כַּמּוּת **הַחַמְצָן בָּאֲוִיר** פּוֹחֶתֶת, וְהַנְּשִׁימָה נַעֲשֵׂית כְּבֵדָה, וּמִי שֶׁאֵין בְּיָדוֹ כְּלֵי עֶזֶר נְאוֹתִים לְכָךְ עָלוּל לְמְצֹא אֶת עַצְמוֹ נָפוּל שָׁדוּד בְּאֶמְצַע הַר בּוֹדֵד מִבְּלִי שׁוּם פּוֹדֶה וּמַצִּילוכך ארע בעוונותינו הרבים בשנת תשע"ה לקבוצת יהודים שטיפסו על הרי ההימליה שבנפאל, ונקלעו לסופת שלגים קשה ואיבדו את כושר נשימתם, ושם מצאו את מותם ז"ל. . עַל כָּךְ אוֹמֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה: "מִי יַעֲלֶה בְהַר ה', וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ"תהלים כ"ד, ג'. – לַעֲלוֹת בְּהַר ה' וּבְרוּחָנִיּוּת אֵין זוֹ גְּדֻלָּה כֹּה מְיֻחֶדֶת, אֶלָּא הָעִקָּר זֶה לְהַצְלִיחַ לַעֲמֹד וּלְהַחְזִיק בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה זְמַן רַב מִבְּלִי לִפּוֹל, וְזֶה יָכוֹל רַק מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדָיו אֶת הָאֶמְצָעִים רְאוּיִים לְכָךְראה ספר בוצינא דנהורא מהרה"ק רבי ברוך ממעז'יבוז' זיע"א (עמוד קפ"א) שפירש כן. ובאמת מהם הכלים הנדרשים לכך? גם על זה השיב דוד המלך ע"ה: "נקי כפים ובר לבב וכו'" רשימה ארוכה של תנאים ומעלות כדי להיות ראוי לעלות בהר ה'! .

הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל **חֵטְא הַמְרַגְּלִים**, בּוֹ הוֹצִיאוּ הַמְרַגְּלִים דִּבָּה רָעָה עַל הָאָרֶץ, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִתְרַעֲמוּ וְהִתְלוֹנְנוּ עַל מַר גּוֹרָלָם, וְעַל כָּךְ נֶעֱנְשׁוּ לָתוּר בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה. וּמִשֶּׁהֵבִינוּ יִשְׂרָאֵל אֶת טָעוּתָם, בִּקְּשׁוּ לְתַקֵּן אֶת הַדָּבָר, וְהִתְחַזְּקוּ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֹּל יָכוֹל וְשֶׁהוּא יַכְנִיסֵם אֶל הָאָרֶץ בְּשָׁלוֹם. מִיָּד כָּתוּב "וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל רֹאשׁ הָהָר

לֵאמֹר הִנֵּנוּ וְעָלִינוּ עַל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' כִּי חָטָאנוּ"במדבר י"ד, מ'. – בְּמִסֵּירוּת וּבְנַחְישׁוּת בְּקֹשׁוּ הָעָם לְהַעְפִּיל וְלַעֲלוֹת עַל הָהָר לְכִוּוּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּלְהִלָּחֵם בְּיוֹשְׁבֶיהָ בְּשֵׁם ה' וּבִישׁוּעָתוֹ, מִתּוֹךְ הַכָּרָה בַּחֵטְא שֶׁחָטְאוּ בֶּחֳסְרוֹן אֱמוּנָתָם בְּבוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא. אַךְ דַּוְקָא שָׁם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָצָרָם בְּאָמְרוֹ "אַל תַּעֲלוּ כִּי אֵין ה' בְּקִרְבְּכֶם, וְלֹא תִּנָּגְפוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם"במדבר י"ד, מ"א. וראה שם שהיו שבכל זאת התעקשו לעלות לבדם, וסופם היה רע ומר. . לְלַמֶּדְךָ שֶׁלֹּא כָּל עֲלִיָּה וְהִתְקַדְּמוּת הִיא רְצוּיָה וּמְקֻבֶּלֶת, אֶלָּא רַק כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ עִם הָאָדָם בַּעֲלִיָּתוֹ יִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּרָכָה בְּדַרְכּוֹ.

גַּם בְּמַעֲמַד **קַבָּלַת הַתּוֹרָה** עַל הַר סִינַי, צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ ע"ה לְהַגְבִּיל אֶת הָעָם מִלַּעֲלוֹת אֶל הָהָר הַמְקֻדָּשׁ וּמִנְּגֹעַ בְּקִצּוֹתָיו. וְאַף בְּרֶגַע הַמְּסִירָה חָזַר וְהוֹרָה לְמֹשֶׁה "רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב"שמות י"ט, כ"א. , שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ מִתּוֹךְ כַּוָּנָה טוֹבָה וְהִתְעוֹרְרוּת לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְעַלּוֹת יֶתֶר עַל הַמִּדָּה, מַה שֶּׁעָלוּל לְגָרֵם לְהֶרֶס וּלְחֻרְבָּן, וְלִנְפִילָה שֶׁל רַבִּים מֵעַם יִשְׂרָאֵל. הָא לָמַדְתָּ, שֶׁגַּם לַעֲלִיָּה וְלַהִתְעַלּוּת הָרוּחָנִית צָרִיךְ אֶת הַתִּזְמוּן הַנָּכוֹן, וְאֶת הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, וְאֶת הַכֵּלִים וְהָאֶמְצָעִים הַדְּרוּשִׁים לְכָךְ.

עַל הַגָּאוֹן **רַבִּי מֵאִיר חָדָשׁ** זַצ"ל, מַשְׁגִּיחַ הָרוּחָנִי שֶׁל יְשִׁיבַת "**עֲטֶרֶת יִשְׂרָאֵל**" מְסֻפָּר, שֶׁפַּעַם אַחַת הִתְאָרְגְּנָה קְבוּצַת בַּחוּרִים בַּיְשִׁיבָה שֶׁבִּקְּשׁוּ לִקְבֹּעַ לְעַצְמָם סֵדֶר לִמּוּד בְּסֵפֶר "שְׁמִירַת הַלָּשׁוֹן" הַמְעוֹרֵר עַל חֲמַרַת הַמְדַבֵּר לָשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוּת. מִשֶּׁשָּׁמַע זֹאת הַמַּשְׁגִּיחַ אָמַר לָאוֹתָם תַּלְמִידִים: "לִלְמֹד יָשָׁר אֶת סֵפֶר שְׁמִירַת הַלָּשׁוֹן זוֹ לֹא הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה לְרָכִישַׁת הַדָּבָר. אֶלָּא לְכוּ נָא תְּחִלָּה וְחַזְּקוּ אֶת עַצְמְכֶם בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל וּבְכִבּוּד הַזּוּלַת, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן לִמְּדוּ אֶת הֲלָכוֹת מַה מֻּתָּר לְדַבֵּר וּמָה אָסוּר. כִּי בְּלִי הַיְסוֹדוֹת שֶׁל אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל וְהַזְהִירוּת בְּכִבּוּדָם, לֹא תָּפִיקוּ אֶת הַתּוֹעֶלֶת הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת מִלִּמּוּד הֲלָכָה בִּשְׁמִירַת הַלָּשׁוֹן". וּבִינוּ נָא זֹאת!

דְּרוֹשׁ וְחַדּוּשׁ

נָחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ מַה דִּינוֹ שֶׁל מְצֹרָע הַמְבַקֵּשׁ לְטַהֵר מִצָּרַעְתּוֹ, אֶלָּא שֶׁאֵין לוֹ תְּנוּךְ אֹזֶן יָמִין אוֹ יָד יָמִין אוֹ רֶגֶל יָמִין, וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַזּוֹת עָלָיו כַּדִּין, מַה יִּהְיֶה דִּינוֹ בְּאֹפֶן שֶׁכָּזֶה? וְהִנֵּה **בַּמִּשְׁנָה** מְבֹאָר שֶׁמִּצֹרָע שֶׁאֵין לוֹ אֹזֶן אוֹ בֹּהֶן יָד אוֹ רֶגֶל יְמָנִית לְדַעַת **חֲכָמִים** אֵין לוֹ טָהֳרָה עוֹלָמִית, וּלְדַעַת **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר** מִזֶּה מֵהַדָּם עַל הַמָּקוֹם בּוֹ אָמוּר הָיָה לִהְיוֹת אוֹתוֹ הָאֵיבָר, וְלַדַּעַת **רַבִּי שִׁמְעוֹן** נוֹתֵן עַל הָאֵיבָר הַשְּׂמָאלִי שֶׁלּוֹמשנה נגעים (פרק י"ד משנה ט') והובא גם כן בסנהדרין (מ"ה ע"ב). . וְנִפְסַק **כַּחֲכָמִים** שֶׁאֵין לוֹ טָהֳרָה.

וְכָתְבוּ בַּעֲלֵי **הַתּוֹסָפוֹת** זַ"ל שֶׁכָּל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁהָיְתָה לוֹ יָד בְּעֵת שֶׁנִּטְמָא, אֲבָל אִם נִקְטְעָה עוֹד מִלִּפְנֵי כֵן – הֲרֵי שָׁיְד שְׂמֹאל שֶׁלּוֹ נֶחְשֶׁבֶת לְיַד יְמִינוֹ, וְעָלֶיהָ מַזִּים אַף לְדַעַת הֲכָמִיםראה תוספות בסנהדרין (מ"ה ע"ב) בד"ה "אין" שלמדו כן מדין עדים גידמים, ועוד עיין בפירוש ר"ע מברטנורא שסובר כמו התוספות רק לא משעת הטומאה אלא משעת הטהרה, ע"ש. .

אוּלָם מִדִּבְרֵי **הָרַמְבַּ"ם** בְּהִלְכוֹתָיו נִרְאֶה שֶׁאֵין חִלּוּק, וְכָל שֶׁנִּצְטָרַע וְאֵין לוֹ אֶת אֶחָד מֵאוֹתָם הָאֵיבָרִים מִכָּל זְמַן וְסִבָּה שֶׁתִּהְיֶה הֲרֵי שֶׁאֵין לוֹ טָהֳרָה עוֹלָמִיתכן למדו רוב האחרונים בדעת הרמב"ם, ועיין בפירוש ה"מעשה רקח" על הרמב"ם ובשו"ת חות יאיר (סימן קס"ז) מה שדנו ופילפלו בזה ואכמ"ל. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר קָרְבַּן הַמְצֹרָע עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**תּוֹרַת הָעוֹלָה**" **לְרַבִּי מֹשֶׁה אִיסֶרְלִישׁ** (הָרַמָ"א) זַצַ"לחלק ג' פרק ששים ושמונה. שֶׁכָּתַב לְבָאֵר שֶׁהַמְצֹרָע חַיָּב בַּהֲבָאַת שְׁלֹשָׁה קָרְבָּנוֹת וְהֵם **הָעוֹלָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם**. וְטַעַם הַדָּבָר הוּא בִּהְיוֹת שֶׁנִּגְעֵי הַצָּרַעַת בָּאִים עַל הָאָדָם עַל חֵטְא לָשׁוֹן הָרַע כַּיָּדוּעַ, וְהִנֵּה חֵטְא וּפְגָם זֶה מִתְקַיֵּם בִּשְׁלֹשָׁה אֲפָנִים יַחַד וְהֵם **בְּמַחְשָׁבָה וּבְדִבּוּר וּבְמַעֲשֶׂה**, שֶׁכֵּן בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ חוֹשֵׁב הוּא הֵיאַךְ לְדַבֵּר סָרָה עַל חֲבֵרוֹ וּלְהוֹצִיא עָלָיו לַעַז וְדִבְרֵי גְּנַאי, וּבְפִיו וּבִלְשׁוֹנוֹ מְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֲסוּרִים, וּבְגוּפוֹ פּוֹעֵל לְגַלּוֹת אֶת סִתְרֵי חֲבֵרוֹ וּלְפַרְסָמָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "לֹא תֵלֵךְ רָכִיל"ויקרא י"ט, ט"ז. . לְפִיכָךְ חִיַּבְתּוֹ הַתּוֹרָה לְהָבִיא שְׁלֹשָׁה קָרְבָּנוֹת כְּנֶגֶד שְׁלוֹשָׁה אֲפָנִים אֵלֶּה, שֶׁהֵם הָעוֹלָה הַבָּאָה לְכַפֵּר עַל הִרְהוּרִים הָרָעִים, וְהַחַטָּאת הַבָּאָה לְכַפֵּר עַל הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים, וְהָאָשָׁם הַבָּא לְכַפֵּר עַל הַדִּבּוּר הָאָסוּר.

וּבִהְיוֹת שֶׁעִקַּר חֵטְא הַלָּשׁוֹן הוּא בְּדִבּוּר, לָכֵן עִקַּר הַכַּפָּרָה שֶׁל הַמְצֹרָע הָיְתָה מִתְקַיֶּמֶת בְּאָשָׁם, שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיוּ זוֹרְקִים אֶת הַדָּם וּמַזִּים עַל הַמְצֹרָע כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, וּבְכָךְ הָיָה נִתְקַן וְנֶעֱקַר הַחֵטְא מִשָּׁרְשׁוֹ וְסָר עֲוֹנוֹ וְחַטָּאתוֹ תְּכֻפַּר.

מצוה קע"ז: ענין צרעת הבית

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לַאֲחֻזָּה וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם וְכוּ'"ויקרא י"ד, ל"ד. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁיִּרְאֶה עַל קִירוֹת בֵּיתוֹ סִימָנֵי נֶגַע צָרַעַת לָבוֹא אֶל הַכֹּהֵן שֶׁיִּפְסֹק אִם אָכֵן טָמֵא הַבַּיִת בְּנֶגַע צָרַעַת וְיִנָּהֵג בּוֹ בְּדִינֵי הַבַּיִת הַמְצֹרָעספר המצוות להרמב"ם (עשה ק"ג) וספר החינוך בבאור מצוה זו. .

צָרַעַת הַבַּיִת נוֹהֶגֶת **בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל** בִּלְבַד, מִלְּבַד **בֵּירוּשָׁלַיִם** שֶׁלֹּא נוֹהֶגֶת בָּהּ. וְאֵינָהּ נוֹהֶגֶת אֶלָּא בְּבֵית יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בֵּית הַגּוֹי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין בּוֹ דִּינֵי נְגָעִים. וּלְעָנְיָן זֶה לֹא קָרוּי בַּיִת אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ יוֹתֵר, וְיֵשׁ לוֹ אַרְבַּע כְּתָלִים חִיצוֹנִיִּים (לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר) וּמֻצָּב עַל הָאָרֶץ (וְלֹא עַל גַּבֵּי סְפִינָה אוֹ קָרוֹן וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה).

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת הַבַּיִת הַמֻּנָּגַע, אִם רוֹאֶה שֶׁהַנֶּגַע גָּדְלוֹ כְּגֹדֶל שְׁנֵי גְּרִיסִים אוֹ יוֹתֵרכן קבלה בידינו הלכה למשה מסיני, והובא בתורת כהנים וברמב"ם הלכות טומאת צרעת (ריש פרק י"ד). וְצִבְעוֹ יְרַקְרַק אוֹ אֲדַמְדַּם וּמַרְאֵהוּ שׁוֹקֵעַ בַּקִּירוֹתכמו שכתוב (ויקרא י"ד, ל"ז) "שקערורת", וראה ברמב"ם (שם הלכה ג'). אֲזַי מַסְגִּירוֹ שִׁבְעַת יָמִים, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי רוֹאֶה אִם חָלַשׁ אוֹ כָּהָה הַנֶּגַע אֲזַי קוֹלֵף אֶת מְקוֹם הַנֶּגַע וְאֶת הַבַּיִת טָהוֹר. וְאִם עָמַד בְּעֵינָיו מַסְגִּירוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי, וּבַיּוֹם הַשְּׁלִשָּׁה עָשָׂר אִם חָלַשׁ אוֹ כָּהָה הַנֶּגַע אֲזַי קוֹלֵף אֶת מְקוֹם הַנֶּגַע וּמְטַהֵר אֶת הַבַּיִת בְּצִפּוֹרִים. וְאִם פָּשָׂה הַנֶּגַע בַּשָּׁבוּעַ הַשֵּׁנִי אוֹ שֶׁעָמַד בְּעֵינוֹ אֲזַי חוֹלֵץ אֶת הָאֲבָנִים שֶׁבָּהֶן הַנֶּגַע וּמוֹצִיאָן אֶל מִחוּץ לָעִיר וְטָח אֶת כָּל הַבַּיִת וּמַסְגִּירוֹ שָׁבוּעַ שְׁלִישִׁי. וּבַיּוֹם הַתְּשִׁעָה עָשָׂר רוֹאֶה אִם חָזַר הַנֶּגַע כַּשִּׁעוּר נוֹתֵץ אֶת כָּל הַבַּיִת, וְאִם לֹא חָזַר הַנֶּגַע מְטַהֲרוֹ בְּצִפּוֹרִים. וְאִם לְאַחַר שֶׁסִּיֵּם לְטַהֲרוֹ בְּצִפּוֹרִים חָזַר הַנֶּגַע מֻחְדָּשׁ אֲזַי חוֹזֵר לִרְאוֹתוֹ מֻחְדָּשׁ וּמַתְחִיל אֶת הַתַּהֲלִיךְ מֵהַהַתְחָלָהראה מסכת נגעים (פרק ג'), והובא באורך ברמב"ם (שם פרק ט"ו). .

תַּהֲלִיךְ הַטָּהֳרָה שֶׁל בַּיִת הַמֻּנָּגַע קָרוֹב הוּא לְתַהֲלִיךְ הַטָּהֳרָה שֶׁל אָדָם הַמֻּנָּגַע, אֶלָּא שֶׁבְּטָהֳרַת הָאָדָם מַזֶּה הַכֹּהֵן שֶׁבַע פְּעָמִים לְאַחַר יָדוֹ שֶׁל הַמִּצֹּרָע, וְאִלּוּ בְּטָהֳרַת הַבַּיִת מַזֶּה הַכֹּהֵן שֶׁבַע פְּעָמִים עַל מַשְׁקוֹף הַבַּיִת מִבַּחוּץ, וּשְׁאָר כָּל מַעֲשֵׂיהֶם שָׁוִיםראה מסכת נגעים (ריש פרק י"ד) וברמב"ם (שם סוף פרק ט"ו). .

וּמִי שֶׁנִּצְטָרַע בֵּיתוֹ וְלֹא נָהַג בּוֹ כְּדִינֵי הַתּוֹרָה בְּעִנְיַן טֻמְאָתוֹ וּבְאָפְנֵי טָהֳרָתוֹ, הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – בְּנֵה בֵּיתְךָ

חֲשִׁיבוּת גְּדוֹלָה יֵשׁ לְבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם, זֹאת נִתַּן לִלְמֹד מִגְּלוּיִ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל הָאוֹמְרִים כִּי גָּלוּת הָאָדָם מִבֵּיתוֹ מְכַפֶּרֶת כָּל עָוֹון, וּמְסִירָה מֵעָלָיו עֹנֶשׁ מָוֶתראה ברכות (נ"ו ע"א), ובסנהדרין

(כ"ו ע"א) אמרו שקשה טלטלת הגבר מביתו יותר מטלטלת האשה מביתה. , מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ עַד כַּמָּה קָשׁוּר הָאָדָם וּתְלוּתִי בְּכָתְלֵי בֵּיתוֹ. כָּךְ שָׁגוּר בְּפִי הָעָם לוֹמַר כִּי **בֵּיתוֹ שֶׁל הָאָדָם זֶהוּ מִבְצָרוֹ**, וְהַחֹסֶן הַנַּפְשִׁי שֶׁלּוֹ, כִּי כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא עַל הָאָדָם – עוֹד מִתְנַחֵם הוּא בְּכָךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּיִת לַחְזֹר אֵלָיו, אַךְ מִשֶּׁמְאַבֵּד אָדָם חֶלִילָה אֶת מְקוֹם מְנוּחָתוֹ – אֵין לְךָ יוֹתֵר קָשֶׁה וְשָׁבוּר מִמֶּנּוּ. מִטַּעַם זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאֵין צָרָה גְּדוֹלָה מִצָּרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם[ראה ברכות (ז' ע"ב) שאמרו "קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג", ובשבת (י"א ע"א) אמרו "כל רעה ולא אשה רעה". , וְלָכֵן הִזְהִירוּ לָאָדָם שֶׁלֹּא יְמַכֵּר אֶת הַקַּרְקַע הָרִאשׁוֹנָה שֶׁרָכַשׁ בְּחַיָּיו, בִּהְיוֹת שֶׁזֶּהוּ רֵאשִׁית אוֹנוֹ וְחָסְנוֹ שֶׁל הָאָדָם[קידושין (נ"א ע"א). ועיין בספרנו "דובב שפתי ישנים" עה"ת (פרשת בהר) מש"כ בזה. .

אַךְ דַּוְקָא בְּגָלֶל שֶׁהַבַּיִת מְהַוֶּה לְמַשְׁעֶנֶת כֹּה חֲשׁוּבָה וְחִיּוּנִית בְּחַיָּיו שֶׁל הָאָדָם, לָכֵן חוֹבָה עָלָיו לִבְחֹן וְלִשְׁקֹל הֵיטֵב אֵיזֶה בַּיִת הוּא בּוֹנֶה, הֵן בֵּיתוֹ **הַגַּשְׁמִי** וְהֵן בֵּיתוֹ **הָרוּחָנִי**, וְהַאִם בֵּיתוֹ חָזָק וְיַצִּיב דַּיּוֹ בְּכְדֵי לְהִתְקַיֵּם לְאֹרֶךְ יָמִים, וְכֵן שׁוּמָה עָלָיו לְוַדֵּא בְּכָל עֵת שֶׁאֵין יְסוֹדוֹת בֵּיתוֹ נֶחְלָשִׁים וּמִתְמוֹטְטִים. כִּי לֹא מְעַטִּים הֵם הָאֲנָשִׁים שֶׁזָּכוּ בְּחַסְדֵי הָאֵל לִבְנוֹת בַּיִת לְתִפְאָרָה – בַּיִת נָאֶה, וְאִשָּׁה נָאָה, וְכֵלִים נָאִים – כָּל מַה שֶּׁנִּדְרָשׁ לָאָדָם כִּדֵי לְהַרְחִיב אֶת דַּעְתּוֹ לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ[ברכות (נ"ז ע"ב). , אֶלָּא שֶׁבִּגְלַל שֶׁלֹּא יָדְעוּ **לִשְׁמֹר וְלִפְקֹחַ, לַעֲקֹב וּלְהַשְׁגִּיחַ**, הֶחֱלוּ כָּל מִינֵי נְגָעִים לְמַיְנֵיהֶם לְחַלְחֵל וּלְהוֹפִיעַ בְּבֵיתָם, וּלְאַט לְאַט הִתְפַּשְּׁטוּ וְהִתְרַבּוּ בְּבֵיתָם, עַד שֶׁלֹּא עָלֵינוּ בְּיוֹם מִן הַיָּמִים נָתַץ כָּל בֵּיתָם, וְכָל הַבִּנְיָן שֶׁבָּנוּ נָפַץ לְרִסִיסִים, וְכָךְ נוֹתְרוּ הֵם לְבַדָּם עֲרֻמִּים וְחַסְרֵי כֹּל.

כְּךָ אָמַר **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ** ע"ה: "בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת, וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן" – חָכְמָה רַבָּה צְרִיכָה כְּדֵי לִבְנוֹת בַּיִת, וּבִינָה יְתֵרָה וּמְרֻבָּה מִכָּךְ נִדְרֶשֶׁת כְּדֵי שֶׁזֶּה הַבַּיִת יַעֲמֹד וְיִכּוֹן לָעַד. מִטַּעַם זֶה הִזְהִירָה הַתּוֹרָה אֶת הָאָדָם "וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל **בֵּיתֶךָ**" – גַּם אִם חֶלִילָה קָשׁוּר אַתָּה בַּאֲזִיקֵי הַתּוֹעֵבָה וּבַאֲבִיזָרֶיהָ, עִם כָּל זֹאת אַל תָּעֵז לְהַכְנִיסָהּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתְךָ. כִּי כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹלַעַת מְכַרְסֶמֶת וּמְקַלְקֶלֶת אֶת הַתְּבוּאָה - כָּךְ תִּכְלֶה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת אֶת בֵּיתְךָ, עַד שֶׁלְּפֶתַע תְּגַלֶּה שֶׁכָּל מַה שֶּׁבָּנִיתָ נָפַל לְטַמְיוֹן[ראה אימרת רב חסדא בסוטה (ג' ע"ב) שקשה הפריצות בביתו של האדם כמו התולעת לשומשום, שמכלה ומקלקלת ומאבדת את כולו. . עָלֶיךָ לְהָבִין כִּי בֵּיתְךָ הוּא **בֵּית מִקְדָּשׁ מְעַט**, וּכְמוֹ שֶׁאֶל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא הָיָה נִכְנָס כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה וְכָל מָתַי שֶׁרוֹצֶה – כָּךְ אֶל בֵּיתְךָ אַל תְּאַפְשֵׁר כְּנִיסַת כָּל אָדָם וְכָל זְמַן, כָּל מִינֵי מַכְשִׁירִים וְאֶמְצָעֵי מֶדְיָה לְמִינֵיהֶם, כָּל סֵפֶר קְרִיאָה וְכָל הֶכְשֵׁר בִּלְתִּי יְדוּעַ- הַכֹּל צָרִיךְ לַעֲבֹר סִנּוּן וּבְדִיקָה קַפְדָנִית, סֶלֶקְצִיָּה מְדֻקְדֶּקֶת בְּרַרְנִית, מָה רָאוּי לְהִכָּנֵס לְבֵיתֵךְ נָאֲוָה קָדֵשׁ וּמַה לֹּא.

אֲנָשִׁים שֶׁהִכְנִיסוּ אֶל בֵּיתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים, וּמַכְשִׁירִים פְּסוּלִים הַמּוֹבִילִים אֶת גּוֹלְשֵׁיהֶם לִמְבוֹאוֹת אֲפֵלִים וַחֲשׁוּכִים – רָאוּ בְּרִבּוֹת הַיָּמִים אֶת הַנְּגָעִים הַטְּמֵאִים הַחֲמוּרִים שֶׁהִשְׁתַּלְּטוּ עַל בְּנֵי בֵּיתָם, וּפְעָמִים שֶׁשּׁוּם טָהֳרָה כְּבָר לֹא תּוֹכַל לַעֲזֹר, וְכָל יְגִיעָם הָלַךְ לָרִיק וְכָל לֻדָּתָם הָיְתָה לְבֶהָלָה רַחֲמָנָא לִצְלַן. לָכֵן יְעָצוּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה "מְנַע רַבִּים מִתּוֹךְ בֵּיתְךָ, וְלֹא הַכֹּל תְּבִיא בֵּיתְךָ"יבמות (ס"ג ע"ב). . גַּם אִם בֵּיתְךָ פְּתוּחַ לִצְדָקָה וּלְחֶסֶד, וּלְתוֹרָה וּלְקִרּוּב רְחוֹקִים, הִשָּׁמֵר לְךָ פֶּן יַהֲפוֹךְ חֲלִילָה **לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהַכְּלָל**. כִּי בְּרֶגַע שֶׁתְּאַבֵּד אֶת הַמּוֹשְׁכוֹת מִיָּדֶיךָ, וְלֹא תּוּכַל לְתָהוֹת עַל כָּל קַנְקַן הַמְבַקֵּשׁ לְהִכָּנֵס אֵלֶיךָ – מִשָּׁם יָחֵל חֲלִילָה הַהֶרֶס וְהַחֻרְבָּן שֶׁל בֵּיתְךָ הַגָּדוֹל וְהַמְפֹאָר. מִי לָנוּ גָּדוֹל **מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ** ע"ה שֶׁקִּבֵּץ אֶת בֵּיתוֹ בַּמָּקוֹם הַמֻּרְכָּזִי בְּיוֹתֵר בָּאָרֶץ, וּפָתַח אַרְבָּעָה פְּתָחִים לְבֵיתוֹ לְכָל עוֹבֵר וְשָׁבכן הובא באורך בסוטה (י' ע"א – ע"ב), עיין שם. , וְעִם כָּל זֹאת כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו שְׁלֹשֶׁת הַמַּלְאָכִים בָּחַן וּבָדַק אֶת מַעֲשֵׂיהֶם בְּעֶשֶׂר עֵינַיִם וַחֲשָׁדָם בְּכָל מַה שֶּׁרַק יָכוֹל לִהְיוֹתראה בבא מציעא (פ"ו ע"ב) שחשדם שמשתחוים לאבק רגליהם. , וְאַף לְשָׂרָה אִמֵּנוּ הַצַּדֶּקֶת לֹא אִפְשֵׁר לִשְׁהוֹת בְּמֶחְצַתָּםכמו שכתוב (בראשית י"ח, ט') "ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל". ועיין בפירושו של רבינו אור החיים הקדוש זיע"א שכתב שם שכוונת המלאכים בשאלתם היתה להבהיר לאברהם שכל ביאתם היא בשביל לבשר בשורה לשרה ולא לו, עכת"ד. ואם כך הם הדברים, צריך להבין מדוע לא הכניסה אברהם אליהם שיבשרוה? אלא מכך למדת שאפילו עם מלאכים לא מצא אברהם לנכון להפגיש את אשתו, ולכן השיבם "הנה באהל" – צנועה היא. והדברים אמיתיים ומבהילים!!! . אִם כָּךְ הַדְּבָרִים הָיוּ אֵצֶל אַבְרָהָם אָבִינוּ - קַל וָחֹמֶר שֶׁאֲמוּרִים הֵם לִהְיוֹת כָּךְ גַּם אֶצְלֵנוּ.

לָכֵן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ לָאָדָם שֶׁלֹּא יְמַנֶּה **אַפּוֹטְרוֹפּוֹס** (אַב בַּיִת) בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְשֶׁלֹּא יְהֵא רָגִיל לֵישֵׁב עִם חֶבֶר מֵרֵעָיו בְּבֵיתוֹ, אֶלָּא לְעִתִּים רְחוֹקוֹת בִּלְבַדכך אמר רבי יהודה הנשיא בברכות (ס"ג ע"א) לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך ביתו שנאמר (משלי י"ח, כ"ד) "איש רעים להתרועע". , שֶׁלֹּא לִיתֵּן פֶּתַח לַיֵּצֶר הָרַע וְלִדְבַר מִכְשׁוֹל. כְּמוֹ כֵן יִרְאֶה לְפַקֵּחַ עַל בָּנָיו וּבְנוֹתָיו בְּכָל עֵת לֵידַע וּלְהִוָּדַע מִי הֵם חַבְרֵיהֶם וּמַה מַּעֲשֵׂיהֶם, וְיַרְחִיקֵם מִכָּל נְסָיוֹן וּמִכְשׁוֹל, וְיוֹלִיכֵם בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים.

כְּשֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לִבְחֹר לוֹ **מָקוֹם** לָדוּר בּוֹ, לֹא יִתֵּן אֶת עֵינָיו רַק בְּעֵצִים וּבָאֲבָנִים, בְּמִסְפַּר הַחֲדָרִים וּבְסוּגֵי הַבְּרָזִים, וּבִשְׁאָר הַשְּׁקוּלִים הַחֻמְרִיִּים. שֶׁהֲרֵי עַד לִפְנֵי כַּמָּה עֲשֹׂרוֹת שָׁנִים הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ מְגַדְּלִים מִשְׁפָּחוֹת בָּנוֹת שְׁמוֹנָה יְלָדִים וְיוֹתֵר בְּחֶדֶר אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם, וּבְלִי כָּל הַלּוּקְסוּס וְהַהֶפְאֵר שֶׁל יָמֵינוּ הֶעֱמִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת מֻצְלָחִים וּמְחֻנָּכִים לְתִפְאָרָה. וְיוֹתֵר מִזֶּה: דַּוְקָא כְּשֶׁהָיוּ גְּדֵלִים מִסְפַּר יְלָדִים בְּחֶדֶר אֶחָד לָמְדוּ **לַחְלֹק** זֶה עִם זֶה, **וּלְוַתֵּר** זֶה לְזוֹ, מַה

שֶׁהוֹעִיל וְסִיַּע לָהֶם רַבּוֹת בְּמַהֲלַךְ חַיֵּיהֶם. וְאִלּוּ הַיּוֹם שֶׁבְּהַרְבֵּה בָּתִּים לְכָל יֶלֶד יֵשׁ אֶת **הַחֶדֶר** שֶׁלּוֹ, וְאֶת **הָאָרוֹן** שֶׁלּוֹ, וְאֶת **הַטֶּלֶפוֹן** שֶׁלּוֹ – צֵא וּרְאֵה מַה קּוֹרֶה כְּשֶׁמִּתְבַּקֵּשׁ הוּא לַחְלֹק עִם אַשְׁתּוֹ בְּאוֹתָם דְּבָרִים...! אֶלָּא בְּעִקָּר יֵשׁ לָאָדָם לְהִתְמַקֵּד בְּסוּג הַשְּׂכֵנִים, בְּקִרְבַת הַבַּיִת לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, בַּנּוֹף הַנִּרְאֶה מֵחַלּוֹנוֹת הַבַּיִת וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁיִּקְבְּעוּ אִם בֵּיתוֹ יִכּוֹן לָעַד, וְלֹא יֶתֶר הַשְּׁקוּלִים הַשּׁוֹלִיִּים. לָכֵן צִוָּנוּ **רַבּוֹתֵינוּ** זַ"ל לְרָחֹק מִשָּׁכֵן רַע[אימרת ניתאי הארבלי באבות (פרק א' משנה ז'). , וְעַם הָאָרֶץ חָסִיד אַל תְּדוּר בִּשְׁכוּנָתוֹ[אימרת רבי שמעון בן לקיש בשבת (ס"ג ע"א). ושימו נא לב שעל הרשע לא נאמר אלא שלא לגור בשכנות עמו, ואילו על עם הארץ חסיד (מה שנקרא כיום "דתי בכאילו") נאמר שלא לדור בשכונתו כלל, והמבין יבין... , שֶׁהַרְבֵּה שְׂכֵנִים הָרָעִים עוֹשִׂיסוטה (ז' ע"א). , וְהוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יֶחְכָּם וְרֹעֶה כְסִילִים יֵרוֹעַ[משלי י"ג, כ'. .

כְּמוֹ כֵן יְעַצּוּנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהַשְׁקִיעַ **בִּרְכִישַׁת קַרְקַע**. יֶשְׁנָם אֲנָשִׁים הַמַּשְׁקִיעִים רַבּוֹת בְּרֶכֶב חָדִישׁ וּבְגִוּד יְקָרָתִי וּבְנָפָשִׁים תְּדִירִים, אַךְ אֶת עִקַּר הַחֹסֶן וְהַבִּטָּחוֹן הַגַּשְׁמִי שֶׁל הָאָדָם – זֶהוּ **בֵּיתוֹ** – לֹא מִתְאַמְּצִים דַּי לְהַשִּׂיג. וְהִנֵּה **מֹשֶׁה רַבֵּנוּ** ע"ה לִמְּדָנוּ שֶׁדֶּרֶךְ הָעוֹלָם הַנְּכוֹנָה הִיא שֶׁבַּתְּחִלָּה אָדָם יִבְנֶה בַּיִת, וְרַק אַחַר כָּךְ יַכְנִיס לְתוֹכוֹ כֵּלִים, וְלֹא לְהֶפֶךְ[כך הובא בברכות (נ"ה ע"א) שאמר משה רבינו להקדוש ברוך הוא. . כְּמוֹ כֵן הוֹרוּ חֲזַ"ל לְאָדָם שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל תְּחִלָּה לִבְנוֹת בַּיִת וְרַק אַחַר כָּךְ לִישָּׂא אִשָּׁה[ראה סוטה (מ"ד ע"א) ורמב"ם הלכות דעות (פ"ה הי"א). , מַה שֶּׁמְּלַמֵּד עַל הַצֹּרֶךְ הַגָּדוֹל שֶׁתִּהְיֶה לְאָדָם קוֹרַת גַּג נָאוֹתָה לְסַפֵּק לִבְנֵי בֵּיתוֹ. וְאָמְנָם לֹא כָּל אָדָם זוֹכֶה, וּפְעָמִים שֶׁבִּזְכוּת תַּלְיָא מִילְתָא, אַךְ רַבִּים הֵם הָאֲנָשִׁים בְּדוֹרֵנוּ שֶׁיָּכְלוּ לְצַמְצֵם בְּהוֹצָאוֹתֵיהֶם עַד לִרְכִישַׁת בַּיִת, וּבִמְקוֹם זֹאת בָּחֲרוּ לְפַזֵּר וּלְהִתְפַּזֵּר בְּהוֹצָאוֹת מְיֻתָּרוֹת, וְלִחְיוֹת בְּרָמַת חַיִּים (גַּשְׁמִית) גְּבוֹהָה, וְאֶת מֵיטַב זְהָבָם וְכַסְפָּם הִשְׁלִיכוּ עַל דְּבָרִים חוֹלְפִים, וְאִלּוּ לְקוֹרַת גַּג לָהֶם וּלְיִלְדֵיהֶם לֹא דָּאֲגוּ, וְלֹא כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, וְשִׁמְעוּ לְעֵצָה חָכָם.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּמִּשְׁנָה מְבֹאָר שֶׁכָּל זְמַן שֶׁלֹּא פָּסַק הַכֹּהֵן עַל הַבַּיִת שֶׁהוּא טָמֵא – לֹא נִטְמְאִים הַמִּטַּלְטְלִין שֶׁבּוֹ, וְלָכֵן עָלָיו לְפַנּוֹת מִן הַבַּיִת אֶת כָּל כֵּלָיו לַחֲלוּטִין, וְאַפִלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁאֵינָם מְקַבְּלִים טֻמְאָה כְּגוֹן חֲבִילֵי עֵצִים וְקָנִים, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן יִפְסֹק הַכֹּהֵן עַל הַבַּיִת שֶׁהוּא טָמֵא וְיֶתֶר רְכוּשׁוֹ נִצָּל[מחלוקת תנאים בנגעים (פרק י"ב משנה ה')]. ונפסק כרבי יהודה, ראה רמב"ם (שם פרק י"ד הלכה ד'). .

וְכָתְבוּ **הָאַחֲרוֹנִים** שֶׁשְּׁנֵי טְעָמִים יְכוֹלִים לִהְיוֹת בַּדָּבָר:

אוֹ מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה **חָסָה עַל מָמוֹנָם** שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן רָצְתָה לִמְנֹעַ מִבַּעַל הַבַּיִת אֶת הַהֶפְסֵד שֶׁל כֵּלָיו שֶׁיִּטְמְאוּ, וּלְפִי זֶה אֵין **חִיּוּב** לְהוֹצִיא אֶת חֲפָצָיו מֵהַבַּיִת אֶלָּא רַק **רְשׁוּת** לְכָךְ אִם הוּא חָפֵץ לִשְׁמֹר אֶת כֵּלָיו שֶׁלֹּא יִטְמְאוּ.

אוֹ שֶׁזּוֹהִי **גְּזֵרַת הַכָּתוּב** שֶׁצָּרִיךְ בַּעַל הַבַּיִת לְפַנּוֹת אֶת כָּל כֵּלָיו וְרַק לְאַחַר מִכֵּן רַשַּׁאי הַכֹּהֵן לְטַמֵּא אֶת הַבַּיִת, וּלְפִי זֶה **חַיָּב** בַּעַל הַבַּיִת לְפַנּוֹת אֶת כֵּלָיו גַּם אִם לֹא יִרְצֶה. וְכָךְ לָמְדוּ הַמְפָרְשִׁים בְּדַעַת **הָרַמְבַּ"ם** זְ"לשכן פסק כרבי יהודה שיש להוציא את חבילי עציו על אף שאינם מקבלים טומאה, מה שאומר שדבר זה אינו מצד הפסד הממון, אלא מגזירת הכתוב בלבד. וראה כל המהלך הזה במשנה למלך על הרמב"ם שם. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן נִגְעֵי הַבַּיִת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב הַגה"ק **רַבִּי דָּוִד בֶּן זִמְרָא** זִיעַ"א בְּסִפְרוֹ "**מְצוּדַת דָּוִד**"מצוה תמ"ו. שֶׁכְּשֶׁם שֶׁבַּקְדֻשָּׁה יֶשְׁנָן **עֶשֶׂר** צוּרוֹת לַשֵּׁם הֲוָיְ"ה בָּרוּךְ הוּא שֶׁהֵן בְּחִינוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁל סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, כָּךְ לְהַבְדִּיל יֵשׁ כְּדֶגְמָתָם גַּם בַּטֻּמְאָה **עֶשֶׂר** בְּחִינוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁל סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא. וּכְשֶׁהָיוּ שִׁבְעַת הָעַמָּמִים יוֹשְׁבִים בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, הָיוּ בּוֹנִים אֶת בָּתֵּיהֶם עַל שֵׁם אוֹתָם הַכֹּחוֹת הַטֻּמְאִים, וְהָיְתָה הַטֻּמְאָה מִתְפַּשֶּׁטֶת וְשׁוֹלֶטֶת בְּכָל הַבַּיִת כֻּלּוֹ.

וּכְשֶׁבָּאוּ עַם יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הָיוּ הַבָּתִּים הַטְּמֵאִים מַרְאִים נִגְעֵיהֶם לְהוֹדִיעָם שֶׁשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְלָכֵן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לַהֲרֹס אֶת אוֹתוֹ הַבַּיִת מִן הַיְסוֹד וְלִבְנוֹתוֹ מֵחָדָשׁ בְּטָהֳרָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה שׁוּם שְׁלִיטָה לַטֻּמְאָה עַל אֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ.

וּמִטַּעַם זֶה לֹא נוֹהֵג עִנְיַן נִגְעֵי הַבָּתִּים אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ לֹא נוֹהֲגִים דִּינִים אֵלּוּ בִּהְיוֹת שֶׁהִיא מְכֻוָּנֶת כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה וְאֵין לְאוֹתָם הַכֹּחוֹת שְׁלִיטָה עָלֶיהָ כְּלָל.

מצוה קע"ח: ענין טמאת הזב

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זוֹבוֹ טָמֵא הוּא... וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים וְטָהֵר"ויקרא ט"ו, ב' – י"ג. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

אֶחָד מִסּוּגֵי הַטֻּמְאָה הַנִּזְכָּרִים בַּתּוֹרָה הוּא טֻמְאַת הַזָּב, וְהוּא אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁזָּב מִפְּי אַמְתּוֹ כְּעֵין לֵחָה שֶׁאֵין בָּהּ תַּאֲוָה אוֹ הֲנָאָה, וְלֹא נָבַע הַדָּבָר מֵחֲמַת אֵיזֶה גּוֹרֶם חִיצוֹן כְּגוֹן חֹלִי אוֹ מַאֲכָל אוֹ הִרְהוּר וְכַיּוֹצֵא בָּזֶהתוספתא בזבחים (פרק ב'). ובנזיר (ס"ה ע"ב) למדו ממה שכתוב "זב מבשרו" שרק זיבה הבאה מאיליה נקראת זיבה, מה שאין כן מחמת חולי או כיוב"ז שאינה

מטמאה כלל. עיין שם. , אֲזַי אִם רָאָה זִיבָה פַּעַם אַחַת דֵּינוֹ כְּבַעַל קֶרִי, וְאִם פַּעֲמַיִם הֲרֵי זֶה טָמֵא בְּטֻמְאַת זִיבָה וְטָעוּן סְפִירַת שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים וּטְבִילָה בְּמִקְוֶה טָהֳרָה, וְאִם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים נוֹסָף עָלָיו גַּם הַחִיּוּב לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת מבואר בפסוקים, והובא במסכת זבים (פרק א') וברמב"ם הלכות מחוסרי כפרה (פרק ב'). וראה שם אילו ראיות מצטרפות זו לזו. .

הַכֹּל נִטְמָאִים בְּזִיבָה, וַאֲפִלּוּ הַקָּטָן וְהַגֵּר וְהָעֶבֶד וְחֵרֵשׁ וְשׁוֹטֶה. וּצְרִיכִים לְהָבִיא עֲלֵיהֶם כַּפָּרָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ מֻתָּרִים לֶאֱכֹל בְּקָדָשִׁיםערכין (ג') וזבים (פרק ב') ורמב"ם (שם פרק ג' הלכה ו'). .

וְדִין הַתּוֹרָה הוּא שֶׁהַזָּב מְטַמֵּא אֶת הַכֵּלִים **בְּמַגָּע וּבְהֶסֵּט**, וְאֶת בְּנֵי הָאָדָם **בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא**. וְכֵן כָּל כְּלֵי הֶעָשׂוּי לְמִשְׁכָּב אוֹ לְמוֹשָׁב אוֹ לְרִכִיבָה בֵּין שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בַּעֲמִידָה, אוֹ בִּישִׁיבָה, אוֹ בִּשְׁכִיבָה, אוֹ שֶׁנִּשְׁעָן עֲלֵיהֶם, הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִים, וַאֲפִלּוּ כַּמָּה מַצָּעוֹת זֶה עַל גַּבֵּי זֶה אִם יָשַׁב עֲלֵיהֶם כֻּלָּם טְמֵאִיםרמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב. .

וְכָל זְמַן שֶׁהַזָּב לֹא נִטְהַר מִטֻּמְאָתוֹ, מְזָהֵר הוּא שֶׁלֹּא לְהַכְנִס לְמִקְדָּשׁ וְלֹא לֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים. וְאִם עָבַר וְנִכְנַס אוֹ אָכַל הֲרֵי זֶה בְּטֵל מִצְוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, מִלְּבַד הָאִסּוּר שֶׁעָבַר בַּדָּבָרראה לעיל מצוה קס"ז אזהרת "שלא יאכל טמא מן הקדשים". .

רָמַז הַכָּתוּב – שֶׁתָּף לַפֶּשַׁע

חִדּוּשׁ גָּדוֹל מָצִינוּ בְּעִנְיַן טֻמְאַת הַזָּב, שֶׁכָּל מוֹשָׁב שֶׁיָּשַׁב עָלָיו הַזָּב, וַאֲפִלּוּ כַּמָּה וְכַמָּה מַצָּעוֹת זֶה עַל גַּבֵּי זֶה וְהוּא עַל כֻּלָּם – הֲרֵי שֶׁכָּל הַמּוֹשָׁבִים כֻּלָּם טְמֵאִים בְּטֻמְאַת הַזָּב הַחֲמוּרָה, וּטְעוּנִים טָהֳרָה. וְזֶה עַל אַף שֶׁלֹּא נָגְעוּ בּוֹ כְּלָל, אֶלָּא רַק שִׁמְּשׁוּ לוֹ לְמוֹשָׁב בְּדֶרֶךְ כָּזוֹ או אַחֶרֶת – כְּבָר שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם טֻמְאָתוֹ. מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ עַל הַקֶּשֶׁר הַיָּשִׁיר שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לְדָבָר שֶׁהִנּוֹ מְסַיֵּעַ אוֹ מִסְתַּיֵּעַ בּוֹ, וְעַל אַף שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה בְּעַצְמוֹ כְּלָל אֶלָּא רַק מְסַיֵּעַ בּוֹ לַאֲחֵרִים אוֹ מִסְתַּיֵּעַ בּוֹ לְעַצְמוֹ – כְּבָר בָּזֶה נִדּוֹן הַדָּבָר גַּם עָלָיו, לִזְכוּת אוֹ לְחוֹבָה.

כָּךְ פָּסְקוּ **חַכְמֵי הַתַּלְמוּד** שֶׁאָסוּר לָאָדָם לְסַיֵּעַ בִּידֵי עוֹבְרֵי עֲבֵרָה, וַאֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר הֵחֵלּוּ בָּהּ וְגַם בִּלְעָדָיו יַעֲשׂוּהָ, עִם כָּל זֹאת אָסוּר לָאָדָם לְהִמָּנוֹת עַל הַמְסַיְּעִים וְהַנּוֹתְנִים יָד בַּדְּבָרראה מסכת עבודה זרה (נ"ה ע"ב) ובתוספות שם בד"ה "אין בוצרין", ועוד עיין בגיטין (ס"א ע"א) שהובא גם כן מענין זה. . כִּי הָאָדָם קִבֵּל מִן הַשָּׁמַיִם כֵּלִים רַבִּים לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, וְכֹחוֹת עִלָּאִיִּים וּתְכוּנוֹת נָפֶשׁ נִפְלָאוֹת, כְּשֶׁכֻּלָּם נִתְּנוּ לוֹ בְּמַטָּרָה אַחַת וְיִחוּדָה, וְהִיא לַעֲבֹד בָּהֶם אֶת קוֹנוֹ וּבוֹרְאוֹ, וּלְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמוֹ בָּעוֹלָם וּלְהַרְבּוֹת חַיָּלִים לְלֶגְיוֹנוֹ. וּכְפִי שֶׁאוֹמֵר הַנָּבִיא: "כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עָשִׂיתִיו"ישעיה מ"ג, ז'. . וְאִם חָלִילָה מִשְׁתַּמֵּשׁ הָאָדָם

בַּכֹּחוֹת וּבַכֵּלִים שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ לְסַיֵּעַ לִדְבַר עֲבֵרָה וּלְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר אוֹ בְּגָלוּי – אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא הוּא הָעוֹבֵר – עָדַיִן הִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לַמַּטָּרוֹת הַלֹּא נְכוֹנוֹת, וְעָתִיד לִיתֵּן אֶת הַדִּין עַל כָּךְ. לָכֵן מֵחוֹבָתוֹ שֶׁל הָאָדָם לִבְדֹּק הֵיטֵב בְּכָל סִיּוּעַ שֶׁהוּא בָּא לְהַעֲנִיק לַזּוּלָת, הַאִם הַסִּיּוּעַ יַרְבֶּה כְּבוֹד שָׁמַיִם אוֹ חָלִילָה יְמַעֵט וִיחַלֵּל, וּלְפִי זֶה יֵדַע אִם לְסַיֵּעַ אוֹ לֹא. מִטַּעַם זֶה הוֹרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁיֵּשׁ לְהִמָּנַע מִלַּעֲסֹק בְּמִכִירַת בְּגָדִים לֹא צְנוּעִים לְנָשִׁיםראה בשו"ת יחוה דעת (חלק ג' סימן ס"ז) שהעלה כן להלכה, ובשו"ת משנה הלכות (חלק ז' סימן קט"ו) הביא כמה צדדים להקל מעיקר הדין בשעת הדחק, ובשו"ת שבט הלוי (ואזנר, חלק ב' סימן ס"ב) כתב שמכל מקום שומר נפשו ירחק מזה, ויחפש להתפרנס בלכתחילה ולא בהיתרים דחוקים. ע"ש. , וּכְלֵי תִּקְשֹׁרֶת הַמְשַׁמְּשִׁים בְּעִקַּר לְדַבֵּר עֲבֵרָהראה ילקוט יוסף (הלכות כיבוד אב ואם) שאוסר לבן לרכוש לאביו עיתון של החופשיים, ועוד עיין בספר "ואין למו מכשול" (חלק ה' פרק ט"ו) שהביא דברי האחרונים בנושא, ואכמ"ל. , כִּי כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁיִּתְבַּצְּעוּ בְּאוֹתָם כֵּלִים – כֻּלָּם יְזַקְפוּ וְיִזְכְּרוּ "לְזִכּוּתוֹ" שֶׁל אוֹתוֹ אֶחָד שֶׁמְּכָרָם וְסִפְּקָם, וּבְבֹא הָעֵת גַּם יִרְצֶה אֶת עָנְשׁוֹ עֲלֵיהֶם. גַּם כְּשֶׁמַּגִּישׁ אָדָם לְזוּלָתוֹ דָּבָר מַאֲכָל אוֹ מַשְׁקֶה חוֹבָתוֹ לְהַדְרִיךְ אֶת הַשִּׁנַּי כֵּיצַד לְבָרֵךְ עַל אֲכִילָתוֹ כַּדָּת וְכַהֲלָכָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְצֵא מַכְשִׁילוֹ בְּאֲכִילָה לְלֹא בְּרָכָהראה שלחן ערוך אורח חיים (סימן קס"ט הלכה ב') ובדברי האחרונים שם. .

גַּם רְכִישָׁה מִמְּקוֹמוֹת הַמְּפָרְסָמִים לַמְּרִימִים יָד עַל תּוֹרַת ה' וּמִצְוֹוֹתָיו הִיא בְּלִתִּי רְצוּיָה, וְהַשִּׁמּוּשׁ בְּשֵׁרוּתִים שׁוֹנִים הַמְסֻפָּקִים בְּדָרְכִים שֶׁאֵינָן כְּשֵׁרוֹת נִכְנָסֶת בְּגֶדֶר זֶה. כִּי אִלְמָלֵי שֶׁרָכַשְׁנוּ וְהִשְׁתַּמַּשְׁנוּ בְּאוֹתָם סַפָּקִים מְפֻקְפָּקִים, קָרוֹב הַדָּבָר לְוַדַּאי שֶׁלֹּא הָיוּ מַמְשִׁיכִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַמְקֻלְקָלִים. מִטַּעַם זֶה רָאוּי לָאָדָם לְהִמָּנַע מִלְּקְנוֹת מֵחֲנוּת הַפּוֹתַחַת אֶת שְׁעָרֶיהָ בְּעֵצוּמוֹ שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת, אוֹ מִמִּסְעָדָה הַמְסַפֶּקֶת בֵּין הַיֶּתֶר מַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים לְלָקוֹחוֹתֶיהָ, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ – כָּל שֶׁיֵּשׁ בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהִמָּנַע מִלֶּהָנוֹת מְשֻׁרוּתֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹבסוגיה סבוכה זו דנו פוסקים רבים, ואמנם למעשה אי אפשר לאסור את הדבר מהדין מכמה וכמה טעמים שאין זה המקום לפרטם, מכל מקום הכל מודים שבמקום ובאופן שאפשר נכון להמנע מלהינות משירותים הניתנים על ידי עסקים הרומסים את עיקרי הדת וחומותיה, ולהשתמש בספקים שומרי תורה ומצוות בדווקא. .

תּוֹרָתֵנוּ מְצַוָּה אוֹתָנוּ "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא"ויקרא י"ט, י"ז. , וְלָמְדוּ מִכָּךְ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל שֶׁאָדָם שֶׁרוֹאֶה אֶת עֲמִיתוֹ עוֹבֵר עֲבֵרָה מְסֻיֶּמֶת וּבְיָדוֹ לְהוֹכִיחוֹ וּלְהַנִּיאוֹ מִכָּךְ וְאֵינוֹ מוֹכִיחַ – הֲרֵי זֶה נוֹשֵׂא אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל זוּלָתוֹ עַל גַּבּוֹ, וְעָתִיד אַף הוּא לְהִתְבַּע עַל כָּךְראה בפירוש הרמב"ן ז"ל עה"ת ובשאר המפרשים שם, ובספר שערי תשובה לרבינו יונה ז"ל (סוף השער הראשון). . וְלִכְאוֹרָה מָה אֲנִי אִשֵּׁם שֶׁפְּלוֹנִי הֶחְלִיט לַעֲבֹר עֲבֵרָה מְסֻיֶּמֶת?! וְכִי בְּגָלַל שֶׁהוּא לֹא הִשְׂכִּיל לִגְבֹּר עַל יִצְרוֹ אֲנִי צָרִיךְ לְשַׂאת וְלִסְבֹּל מִכָּךְ?! אֶלָּא שֶׁלְּפִי הָאֱמוּר לְעֵיל

מוּבָן, שֶׁבֵּין הַכֵּלִים הַנִּפְלָאִים הָרַבִּים שֶׁקִּבַּלְנוּ לְיָדֵינוּ זָכִינוּ גַּם כֵּן לְכֹחַ הַהַשְׁפָּעָה וְהַשִּׁכְנוּעַ, הַבִּקֹּרֶת וּנְתִינַת הָעֵצָה לְזוּלָתֵנוּ, וְגַם זֶה כְּלִי שֶׁנִּתַּן לָנוּ לְמַטָּרָה מְסֻיֶּמֶת, וּמַהִיר? לְהַשְׁפִּיעַ עַל הַחוֹטֵא לַחֹדֶשׁ מִמַּעֲשָׂיו הָרָעִים, וּלְשַׁכְנְעוֹ אֶת הָרָחוֹק לְהִתְקָרֵב לְאָבִיו שֶׁבַּמְּרוֹמִים, וְלִמְתֹּחַ בִּקֹּרֶת עַל קְרוֹבֵינוּ שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי חַטָּאִים, וּלְיַיֵּעַ עֲצוֹת הֲגוּנוֹת וְיִשָּׁרוֹת לַמְסֻפָּקִים. כָּל פְּעֻלּוֹת אֵלּוּ הֵן בְּגֶדֶר "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ", וּבְהֵעָ?דְרָן נִכְנַס אָדָם חָלִילָה לְגֶדֶר שֶׁל "תִּשָּׂא עָלָיו חֵטְא".

נִמְצָא שֶׁלֹּא רַק הַמַּחֲזִיק וְתוֹמֵךְ בַּעֲבֵרָה יִתְבַּע עָלֶיהָ, אֶלָּא אַף הַמּוֹשֵׁךְ יָדוֹ מִלְּמָנְעָהּ נִתְפָּס בְּרִשְׁתָּהּ. וּמִכָּאן אָמְרוּ **חֲכָמֵינוּ** זַ"ל בַּתַּלְמוּד: "כָּל שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לִמְחוֹת בְּאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וְאֵינוֹ מוֹחֶה נִתְפָּס עַל אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, וְאִם בְּאַנְשֵׁי עִירוֹ וְאֵינוֹ מוֹחֶה נִתְפָּס עַל אַנְשֵׁי עִירוֹ, וְאִם בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְאֵינוֹ מוֹחֶה נִתְפָּס עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ"שבת (נ"ד ע"ב). . לְלַמֶּדְךָ עַד כַּמָּה יִשְׂרָה וְהֶחְלֵטִית הִיא אַחֲרָיוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם עַל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַנִּשְׁעָנִים עָלָיו וְהַתְּלוּיִים בּוֹ.

כָּל מִי שֶׁזָּעַת תּוֹרָה בְּקִרְבּוֹ יוֹדֵעַ שֶׁדּוֹרֵנוּ הוּא דּוֹר עִקְבָתָא דִּמְשִׁיחָא. הַגה"צ **רַבִּי אֱלִיָּהוּ** דֶּסְלֶר זַצ"ל, שֶׁהָיָה מִגְּדוֹלֵי בַּעֲלֵי הַמּוּסָר בַּיּוֹבֵל הָאַחֲרוֹן, מְתָאֵר בְּסִפְרוֹ "**מִכְתָּב מֵאֵלִיָּהוּ**"בחלק ג', מאמר "פנימיות וחיצוניות". אֶת מַצַּב דּוֹרֵנוּ כָּךְ: "דּוֹרֵנוּ הוּא בְּוַדַּאי דּוֹר עִקְבָתָא דִּמְשִׁיחָא אֲשֶׁר עָלָיו אָמְרוּ חֲז"ל "וְהָאֱמֶת תִּהֵא נָעֳדֶרֶת". זֶהוּ דּוֹר חִיצוֹנִי הַדָּבֵק בְּחִיצוֹנִיּוּת בְּלִבַּד מִבְּלִי שׂוּם תֹּכֶן פְּנִימִי. דּוֹר שֶׁכָּל עוֹלָמוֹ הוּא תֵּאַטְרוֹן, וְכָל מַעֲשָׂיו הֵם מִשְׂחָקִים, וְכָל מַחְשְׁבוֹתָיו הֵם פִּרְי הַדִּמְיוֹן וְהַהֶבֶל. עוֹלָמֵנוּ נַעֲשָׂה כְּבֵית חוֹלֵי נָפֶשׁ הַדְּבֵקִים בִּשְׁטְיוֹתֵיהֶם, וְכָל מַחְשְׁבוֹתָיו הֵם פִּרְי הַדִּמְיוֹן וְהַהֶבֶל. עוֹלָמֵנוּ נַעֲשָׂה כְּבֵית חוֹלֵי נָפֶשׁ הַדְּבֵקִים בִּשְׁטְיוֹתֵיהֶם, וּמִי הֵמָּה הָרוֹפְאִים בְּבֵית הַחוֹלִים הַנּוֹרָא הַזֶּה? הַחוֹלִים בְּעַצְמָם! הֲיִתָּכֵן לוֹמַר לְחוֹלֵי נָפֶשׁ "צְאוּ וְרַפְּאוּ אֶת עַצְמְכֶם"?!" עַד כָּאן לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ. וּמָה הַדְּבָרִים אֲמוּרִים לְעִנְיָנֵנוּ? הַסְכִּיתוּ וְשִׁמְעוּ:

הָרה"ק **רַבִּי נַפְתָּלִי מֵרוֹפְּשִׁיץ** זִיע"א יָשַׁב פַּעַם עִם בָּנָיו, וּבְתוֹךְ שִׂיחָתָם פָּתַח וְאָמַר לָהֶם: דְּעוּ לָכֶם, כִּי בְּעִקְבָתָא דִּמְשִׁיחָא לִפְנֵי בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ, יִסַּע הַבַּעַל דָּבָר (הַיֵּצֶר הָרַע) עַל עֲגָלָה, וְרַבִּים מֵהַמְּנֻהָגִים וּמֵהַגְּדוֹלִים יִסְעוּ אַף הֵם יַחַד עִמּוֹ בָּעֲגָלָה. וְאַתֶּם בָּנַי – רַק בַּקָּשָׁה אַחַת יֵשׁ לִי מִכֶּם: **שֶׁלֹּא תִּהְיוּ מֵאֵלּוּ שֶׁיַּעְזְרוּ לְדָחֹף אֶת הָעֲגָלָה וּלְהַסִּיעָהּ!!!**כן הובא משמו בספר "הדור האחרון" (עמוד קכ"ד), עיין שם שהובאו עוד נבואות מבהילות מתלמידי הבעל שם טוב הקדוש ומעוד צדיקים זיע"א על הדור שלפני ביאת המשיח ומאורעותיו. וְהַדְּבָרִים מַבְהִילִים: שֶׁבְּדוֹרֵנוּ יָכוֹל אָדָם לַחֲשֹׁב שֶׁהוּא מֵהַמְסַיְּעִים וְהַדּוֹחֲפִים אֶת הָעֲגָלָה שֶׁל קוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁל צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי עֶלְיוֹן, וּמְסַיֵּעַ בְּיָדָם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹות וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, אַךְ הָאֱמֶת הִיא שֶׁהוּא מְסַיֵּעַ בִּידֵי **הַס"מ וְחֵילוֹתָיו**, הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְגוּנְדָּא דִּילֵיהּ, וְעָתִיד אַף לִיתֵּן אֶת הַדִּין עִמָּהֶם. לָכֵן בְּדוֹרֵנוּ זֶה חוֹבָה עַל כֻּלָּנוּ לִהְיוֹת עֵירְנִיִּים, פְּקוּחֵי עֵינַיִם וּזְהִירִים,

בְּיַד מִי אָנוּ תּוֹמְכִים וּלְמִי אָנוּ עוֹזְרִים, וּלְאֵילוּ מַטָּרוֹת מְשַׁמְּשׁוֹת תְּרוּמוֹתֵינוּ, וְהַאִם בֶּאֱמֶת מְשַׁמְּשִׁים אָנוּ כְּמוֹשָׁב לְטָהֳרָה וְלֹא חָלִילָה לְטֻמְאַת הַזָּב הַחֲמוּרָה?! וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהִמָּנוֹת עַל תּוֹמְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהֵיכָלֶיהָ, וּלְשַׁמֵּשׁ וּלְסַיֵּעַ בִּידֵי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְלִדְבֹק בָּהֶם וּבְמַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁנֶּחְשָׁב לוֹ הַדָּבָר כְּאִלּוּ דָּבַק בַּשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁהכן נאמר בכתובות (קי"א ע"ב). , וְהַמְחַבֵּר לַטָּהוֹר - טָהוֹרבבא קמא (צ"ב ע"ב). .

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

בַּמִּשְׁנָה נִתְבָּאֲר שִׁשְׁבָּעָה דְּבָרִים חִיצוֹנִיִּים עֲלוּלִים לְגָרֵם לְאָדָם לִזִּיבָה: **אֲכִילָה גַּסָּה, וּשְׁתִיָּה מְרֻבָּה, וּנְשִׂיאַת מַשָּׂא כָּבֵד, וּקְפִיצָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וָחֳלִי הַגּוּף, וּרְאִיַּת אִשָּׁה, וְהַרְהוּרֵי בְּעִילָה.**

וְאִם קָדַם אֶחָד מֵאֵלּוּ בְּסָמוּךְ לְזִיבָתוֹ בְּתוֹךְ מֵעֵת לְעֵת תּוֹלִים שֶׁמֵּחֲמַת כֵּן זָב בְּשָׁרוֹ, וְלָכֵן אֵין זוֹ זִיבָה הַמְטַמְּאָהכריתות (ח' ע"ב) ורמב"ם הלכות מחוסרי כפרה (פרק ב' הלכה ב'). .

וּמִכָּל מָקוֹם עַל אַף שֶׁרְאִיּוֹת כְּגוֹן אֵלּוּ אֵינָן מְטַמְּאוֹת, מִכָּל מָקוֹם מִצְטָרְפוֹת הֵן לִרְאִיּוֹת רְגִילוֹת שֶׁלֹּא מֵחֲמַת גּוֹרֶם חִיצוֹנִי, כְּגוֹן שֶׁרָאָה רְאִיָּה אַחַת מֵחֲמַת חֹלִי וּרְאִיָּה שְׁנִיָּה שֶׁלֹּא מֵחֲמַת חֹלִי – הֲרֵי זֶה טָמֵא, וְכֵן אִם רָאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת רְגִילוּת וּרְאִיָּה שְׁלִישִׁית מֵחֲמַת חֹלִי - בְּכָל זֹאת הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבָּן, הוֹאִיל וּכְבָר נִזְקַק לְטֻמְאָה לָכֵן נִתְחַיֵּב בְּקָרְבָּנ[משנה זבים (פרק ב') ורמב"ם (שם). .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן טֻמְאַת הַזָּב עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**אִמְרַת הַצְּרוּפָה**"בבאורו למצוה קע"ט. שֶׁכָּתַב שֶׁבְּחֵטְא אָדָם וְחַוָּה הֵטִיל הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי אֶת זֻהֲמָתוֹ בְּחַוָּה, שֶׁהִיא **הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד**, וּכְפִי שֶׁנִּרְמַז בַּכְּתוּבִים "וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה (- זוֹ הַקִּנְאָה)... וְכִי תַאֲוָה (- זוֹ הַתַּאֲוָה)... וְהִייתֶם כֵּאלֹקִים (- זֶה הַכָּבוֹד)", וְלָכֵן מֵאָז הָאָדָם רוֹדֵף אַחַר הַדְּבָרִים הַלָּלוּ וּמִתְאַוֶּה אֲלֵיהֶם.

וּשְׁלוֹשְׁתָּם יוֹצְאִים מִגּוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם בִּשְׁלוֹשָׁה מִינֵי טֻמְאוֹת, וְהֵם **קֶרִי וְזִיבָה וְנִדָּה**: הַקֶּרִי הַבָּא מִן הַקִּנְאָה שֶׁכֵּן מְקוֹרוֹ מֵהַיְסוֹד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יוֹס"ף הָעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן קִנְאָ"ה, וְהַנִּדּוּת הַבָּאָה מֵחֲמַת הַתַּאֲוָה כְּאוֹמְרָם ז"ל שֶׁמֵּחֲמַת חֲמוּד רוֹאָה הָאִשָּׁה דָּמִים, וְהַזִּיבָה הַבָּאָה מֵרְדִיפַת הַכָּבוֹד וְהַגַּאֲוָה שֶׁכֵּן גַּאֲוָ"ה עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן זוֹ"ב.

וְלָכֵן אָמְרוּ חֲזַ"ל "הַקְּנָאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד מוֹצִיאִים אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם"אימרת רבי אלעזר הקפר באבות (פרק ד' משנה כ"א). , שֶׁכֵּן אָדָם הָרִאשׁוֹן גֹּרַשׁ מִמְּקוֹמוֹ לְאַחַר שֶׁנִּדְבְּקוּ בּוֹ הַטֻּמְאוֹת הַלָּלוּ, וְהָבֵן.

מצוה קע"ט: קרבן הזב

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְכִי יִטְהַר... וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח לוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וּבָא לִפְנֵי ה' אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּנְתָנָם אֶל הַכֹּהֵן, וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי ה' מִזּוֹבוֹ"ויקרא ט"ו, י"ג – ט"ו. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה בְּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם עַל הַזָּב שֶׁרָאָה **שָׁלוֹשׁ** רְאִיּוֹת לְהָבִיא קָרְבָּן לְאַחַר שֶׁיִּטְהַר מִטֻּמְאָתוֹ, דְּהַיְנוּ לְאַחַר שֶׁיִּסְפֹּר שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים בָּהֶם לֹא רָאָה שׁוּם זִיבָה נוֹסֶפֶת, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי טוֹבֵל בְּמִקְוֶה טָהֳרָה, וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי מַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ שְׁנֵי תֹּרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה, הָאֶחָד לְחַטָּאת וְהָאֶחָד לְעוֹלָהמפורש בכתובים, והובא ברמב"ם הלכות מחוסרי כפרה (פרק א'). . וְאִם רָאָה אֲפִלּוּ זִיבָה אַחַת בְּתוֹךְ יְמֵי סְפִירָתוֹ חוֹזֵר לִסְפֹּר שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים מֵהָחָדָשׁמשנה בזבים (פרק א') ורמב"ם (שם ריש פרק ג'). ואם ראה קרי באחד מימים אלו אינו סותר אלא את אותו היום בלבד, שאינו מצטרף למניין שבעה נקיים, אבל שאר הימים אינם נופלים, כמבואר שם. .

וְעַל אַף שֶׁנִּטְהַר הַזָּב מִטֻּמְאָתוֹ, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ הֲרֵי הוּא "**מְחֻסַּר כַּפָּרָה**" וְאָסוּר בְּבִיאַת הַמִּקְדָּשׁ וּבַאֲכִילַת הַקֳּדָשִׁים עַד שֶׁיַּקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹמשנה בכריתות (ח' ע"ב) ורמב"ם הלכות מחוסרי כפרה (ריש פרק א'). . וּמִכָּל מָקוֹם הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ לְהָבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ עַל יְדֵי אַחֵר, וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא מִידִיעַת הַזָּב כְּגוֹן קָטָן שֶׁזָּב הֲרֵי שֶׁאָבִיו מֵבִיא עָלָיו קָרְבָּן שֶׁלֹּא בִּידִיעָתוֹ וּלְאַחַר מִכֵּן מַאֲכִילוֹ מִן הַקֳּדָשִׁיםמשנה סוף מסכת נגעים, ורמב"ם שם (פרק א' הלכה ה'). .

וְהַזָּב שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּקָרְבָּן וְלֹא הֵבִיאוֹ הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, וְהִנּוֹ מְחֻסַּר כַּפָּרָה כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר.

רָמֵז הַכָּתוּב – מַכַּת חֲשְׁמַל

בְּעָסְקֵנוּ בְּמִצְוַת הֲבָאַת קָרְבַּן הַזָּב, חִפַּשְׂנוּ אַחַר טַעַם לְכָךְ שֶׁחִיְּבָה הַתּוֹרָה אֶת הַזָּב בְּקָרְבָּן, מֵאַחַר וּכְבָר נִתְבָּאֵר לְעֵילבבאור המצוה הקודמת, בחלק הפשט. שֶׁהַזִּיבָה אֵינָהּ בָּאָה לָאָדָם

מֵחֲמַת **הִרְהוּר** אוֹ **מַחֲשָׁבָה אֲסוּרָה**, וְלֹא מִשּׁוּם אֵיזֶה גּוֹרֵם חִיצוֹנִי, וְאַף אֵין שׁוּם **תַּאֲוָה** אוֹ **הֲנָאָה** כָּל שֶׁהִיא בַּזִּיבָה עַצְמָהּ, אֶלָּא מִין **חֹלִי** הוּא בְּגוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם. וְאִם כֵּן עַל מָה וְלָמָּה יְחֻיַּב הָאִישׁ הַזֶּה בַּהֲבָאַת קָרְבָּן לְכַפֵּר עַל זוֹבוֹ? וַהֲרֵי לִכְאוֹרָה אֵין שׁוּם עָוֹל בְּכַפָּיו?

וְהִנֵּה הִקְרָה ה' לְעֵינֵינוּ אֶת דְּבָרָיו הַקְּצָרִים וְהַקּוֹלְעִים שֶׁל רַבֵּנוּ **הָאִבֶּן עֶזְרָא** זַצַ"ל, שֶׁכָּתַב בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: "**וְהַקָּרְבָּן עוֹלָה וְחַטָּאת הוּא בַּעֲבוּר כִּי הַזּוֹב הוּא מוֹסֶר עַל עָוֹן**"ראה בפירושו על התורה על פסוק זה. . דְּהַיְנוּ שֶׁאָמְנָם בְּעֵינַיִם גַּשְׁמִיּוּת הַחֹלִי הַזֶּה אֵינוֹ אֶלָּא תּוֹפָעָה טִבְעִית הָעֲלוּלָה לְהוֹפִיעַ בְּאַקְרַאי אֵצֶל כָּל אֶחָד, אַךְ בָּעֵינַיִם הָרוּחָנִיּוֹת מֵעֵבֶר לַעֲצָמִים וּלְחָמְרִיּוּת נִתַּן לְזֹהוֹת כִּי אֵין חֹלִי זֶה אוֹ אַחֵר בָּא לְאָדָם אֶלָּא כְּמוּסָר וּכְ"**מַכַּת חַשְׁמַל**" שֶׁמַּטָּרָתָהּ לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם עַל עֲוֹנוֹתָיו, וּלְהוֹרוֹת לוֹ לְשַׁנּוֹת אֶת דְּרָכָיו וּמַעֲלָלָיו.

כְּךְ כּוֹתֵב **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה בִּתְהִלִּים: "אֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ, אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי"תהלים ל"ח, ד'. , וּבֵאֲרוּ הַמְפָרְשִׁים שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ מוֹדִיעַ בִּדְבָרָיו בִּפְנֵי בּוֹרְאוֹ שֶׁכָּל מַסֶּכֶת הַיִּסּוּרִין הָעוֹבֶרֶת עָלָיו מִבַּיִת וּמִחוּץ, בַּגּוּף וּבַנֶּפֶשׁ, אֵינָהּ אֶלָּא **מוּסָר וְתוֹכָחָה** עַל עֲוֹנוֹתָיו. וְכָךְ לִמְּדוּנוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל **בַּתַּלְמוּד** שֶׁאֵין יִסּוּרִין בְּלֹא עָוֹוןשבת (נ"ה ע"א). , וְאִם רוֹאֶה אָדָם שֶׁיִּסּוּרִין בָּאִים עָלָיו יְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיוברכות (ה' ע"א). , שֶׁלֹּא בִּכְדֵי פּוֹקֵד אֶת הָאָדָם חֹלִי כָּזֶה אוֹ אַחֵר, אֶלָּא חֶלְיֵי **הַגּוּף** הוּא תּוֹצָאָה יְשִׁירָה שֶׁל חֶלְיֵי **הַנֶּפֶשׁ**. לָכֵן נִשְׁתַּרְבְּבָה **לְשׁוֹנָם** שֶׁל הַמְרַגְּלִיםכך הובא בסוטה (ל"ה ע"א) בשם רבי שילא שהמרגלים על שהוציאו דיבה על ארץ הקודש נשתרבבה לשונם עד טבורם, והיו תולעים יוצאות ונכנסות בפיהם, עד שמתו מכך. , וְלָכֵן לָקָה שִׁמְשׁוֹן **בְּעֵינָיו**ראה סוטה (ט' ע"ב) במשנה שאמרו: "שמשון הלך אחר עיניו לפיכך נקרו פלישתים את עיניו". ועיין שם שהובאו עוד דוגמאות לדבר. , וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ.

לְפִי זֶה נוּכַל לְהָבִין מַדּוּעַ אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁשְּׁנֵי דְּבָרִים אֵינָם תְּלוּיִים בִּגְזֵרַת שָׁמַיִם, אֶלָּא הֵם בְּיָדָיו שֶׁל הָאָדָם בְּלִבַּד: **יִרְאַת שָׁמַיִם וְצִנְעַ פַּחִים** (חֹלִי קֹר וְחֹם)כתובות (ל' ע"א) וכפירוש רש"י ז"ל שם. , וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁיִּרְאַת הַשָּׁמַיִם שֶׁל הָאָדָם הִיא בְּחִירָתוֹ שֶׁל הָאָדָם אִם לַחֲטֹא אוֹ לֹא, וּמִמֵּילָא חֲלָאֵי הַגּוּף הֵם תּוֹצָאָה שֶׁל בְּחִירָתוֹ בַּטּוֹב אוֹ בָּרַע, שֶׁאִם בָּחַר לַחֲטֹא וְלִפְגֹּם – מִמֵּילָא בָּחַר גַּם בָּחֳלָאִים, וְאִם בָּחַר לַעֲבֹד אֶת בּוֹרְאוֹ נֶאֱמָנָה – מִמֵּילָא אֵין סִבָּה שֶׁיִּפְקְדוּהוּ חֳלָאִים כְּאֵלּוּ וַאֲחֵרִים. מִטַּעַם זֶה גַּם אָמְרוּ **רַבּוֹתֵינוּ** שֶׁאֵין הַחוֹלֶה עוֹמֵד מֵחָלְיוֹ עַד שֶׁמּוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיואימרת רבי חייא בר אבא בנדרים (מ"א ע"א), ונלמד מהכתוב בתהלים (ק"ג, ג'): "הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי". , וּפֵרוּשׁ הַדְּבָרִים הוּא שֶׁבְּהִיוֹת שֶׁלֹּא בָּאִים הֶחֳלָאִים עַל הָאָדָם אֶלָּא כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ עַל עֲוֹנוֹתָיו, מִמֵּילָא כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר וְעוֹשֶׂה עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה לְפִי דַּרְגָּתוֹ מִיָּד נִמְחָלִין לוֹ עֲוֹנוֹתָיו, וְשָׁב הַחוֹלֶה לְאֵיתָנוֹ.

בְּנֵי הָאָדָם רְגִילִים לַחֲשֹׁב שֶׁאִם נִסְתָּם חָלִילָה אֵיזֶה עוֹרֶק אוֹ צִנּוֹר בְּגוּף הָאָדָם – אֲזַי מִתְפַּתַּחַת בָּעָיָה בְּאוֹתוֹ אֵיבָר, וְשֶׁאִם נִתָּקֵף אָדָם בְּאֵיזֶה חַיְדַק - מַיָּד נֶחְלָשׁ וְנוֹפֵל לְמִשְׁכָּב, אַךְ הָאֱמֶת הִיא שֶׁסֵּדֶר הַדְּבָרִים הוּא **הֲפוּךְ**: כְּשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם עַל יְדֵי חֹלִי מְסֻיָּם – פָּשׁוּט מַמְצִיא לוֹ אֵיזוֹ דֶּרֶךְ לִלְקוֹת וְלַחֲלוֹת, נִמְצָא שֶׁהַמַּכָּה אֵינָהּ **הַסִּבָּה** אֶלָּא **הָאֶמְצָעִי וְהַכְּלִי** הַמְשַׁמֵּשׁ לַסִּבָּה הָאֲמִתִּית, שֶׁהִיא עֲוֹונוֹתָיו וַחֲטָאָיו. וְאִם רַק נַשְׂכִּיל וְנִזְכֹּר זֹאת כָּל יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ עֲלֵי אֲדָמוֹת, נוּכַל לִהְיוֹת הַ"**דּוֹקְטוֹרִים**" שֶׁל עַצְמֵנוּ, וְהָ"**רוֹקְחִים**" לְמַחֲלוֹתֵינוּ, עַל יְדֵי שֶׁנְּרַפֵּא אֶת נַפְשֵׁנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ, וּמִמֵּילָא תָּסוּר כָּל מַחֲלָה מִקִּרְבֵּנוּ.

טָעוּת שֶׁל רַבִּים מֵאִתָּנוּ הִיא שֶׁבִּמְקוֹם לְהִתְעַסֵּק וּלְהִסְתַּדֵּר עִם זֶה שֶׁשּׁוֹלֵחַ אֶת הַיִּסּוּרִים וְהֶחֱלָאִים, מִתְמַקְּדִים אָנוּ בְּהִתְמוֹדְדוּת מוּל הַיִּסּוּרִים עַצְמָם. אַךְ כְּמוֹ שֶׁחוֹב לְחֶבְרַת הַחַשְׁמַל לֹא יִמָּחֵק בְּכָךְ שֶׁנַּשְׁלִיךְ אֶת סֶפַח הַתַּשְׁלוּם לַפַּח מִבְּלִי לְשַׁלְּמוֹ, וּרְטִיבוּת שֶׁבְּתִקְרַת הַבַּיִת לֹא תֵּעָלֵם בְּכָךְ שֶׁנְּצַבַּע אֶת הַתִּקְרָה מִבְּלִי לְעָצֹר אֶת חֲדִירַת הַמַּיִם, כָּךְ גַּם בְּעָיּוֹתָיו וְצָרוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם לֹא יִפָּתְרוּ בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיַּעֲמֹד וְיִפְתְּרֵם מוּל בּוֹרֵא עוֹלָם. כָּךְ מְסֻפָּר בַּתַּלְמוּד (פסחים נ"ז ע"א – ע"ב). עַל **יְשַׁשכָר אִישׁ כְּפַר בַּרְקַאי** שֶׁהָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל הַמְשֻׁרֶת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא שֶׁהָיָה מְבַזֶּה אֶת הַמִּקְדָּשׁ וְקָדְשָׁיו בְּכָךְ שֶׁהָיָה עוֹבֵד עִם כְּפָפוֹת לְיָדָיו. מַה גָּמַל לוֹ הַקָּבָ"ה עַל כָּךְ? שֶׁבְּיוֹם מִן הַיָּמִים הִתְוַכְּחוּ הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה אֵיזֶה בָּשָׂר יוֹתֵר מְשֻׁבָּח: הַמֶּלֶךְ אָמַר שֶׁבְּשַׂר **הַגְּדִי** מְשֻׁבָּח יוֹתֵר, וְאִלּוּ הַמַּלְכָּה אָמְרָה שֶׁבְּשַׂר **הַכֶּבֶשׂ** מְשֻׁבָּח יוֹתֵר. אָמְרוּ מִי יַכְרִיעַ בֵּינֵינוּ? הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁעוֹסֵק כָּל הַיּוֹם בְּקָרְבָּנוֹת. הֵבִיאוּ אֶת אוֹתוֹ יִשָּׁשכָר אִישׁ כְּפַר בַּרְקַאי וְשָׁאֲלוּ לְדַעְתּוֹ בָּעִנְיָן, וְהַלָּה הֵנִיף יָדוֹ בְּזִלְזוּל וְאָמַר: אִם הָיָה הַגְּדִי עָדִיף – הָיוּ מַקְרִיבִים מִמֶּנּוּ אֶת קָרְבַּן הַתָּמִיד! מַיָּד צִוָּה הַמֶּלֶךְ לִקְצֹץ אֶת יַד יְמִינוֹ עַל שֶׁזִּלְזֵל בַּמַּלְכוּת, אַךְ הַלָּה נִסָּה לְהִתְחַכֵּם וְשִׁחֵד אֶת הַחַיָּלִים כְּדֵי שֶׁיְּקַצְּצוּ אֶת יָד שְׂמֹאלוֹ בִּמְקוֹם אֶת יַד יְמִינוֹ. לְאַחַר זְמַן שָׁמַע זֹאת הַמֶּלֶךְ וְצִוָּה לִקְצֹץ גַּם אֶת יַד יְמִינוֹ, וְכָךְ נוֹתַר עָרֹם בְּלֹא שְׁתֵּי יָדָיו...!

וְכָעֵת נִתְבּוֹנֵן: הֲרֵי אוֹתוֹ יִשָּׁשכָר עָשָׂה הִשְׁתַּדְּלוּת נוֹרְמָלִית כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת יָדוֹ, וּבְכָל זֹאת לֹא הִצְלִיחַ, מַדּוּעַ? כֵּיוָן שֶׁלֹּא **הַמֶּלֶךְ** הָיָה הַגּוֹרֵם, וְלֹא **הַחַיָּלִים**, הֵם הָיוּ רַק **שְׁלִיחִים**. אֶלָּא **הָעֲבֵרוֹת שֶׁבְּיָדוֹ** הֵן שֶׁהִטִּילוּ עָלָיו אֶת הָעֹנֶשׁ הַזֶּה, וְרַק עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה הָיָה יָכוֹל לְבַטֵּל מֵעָלָיו אֶת הַגְּזֵרָה. אַךְ בִּמְקוֹם לְנַסּוֹת לְהִסְתַּדֵּר עִם בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁמַּעֲנִישׁוֹ, הוּא נִסָּה לְהִתְחַמֵּק מֵהַגְּזֵרָה שֶׁנִּגְזְרָה עָלָיו, מַה שָּׁרַק סִבֵּךְ אוֹתוֹ עוֹד יוֹתֵר!

כָּךְ מוֹדִיעַ הַנָּבִיא וְאוֹמֵר: "**וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב – וְרָפָא לוֹ**"(ישעיה ו', י'.), שֶׁאִם אָדָם רַק יָבִין מַהִי סִבַּת הַחֹלִי הָאֲמִתִּית, וְיַחְזֹר בּוֹ מִדְּרָכָיו הָרָעִים וְיִקַּבֵּל עַל עַצְמוֹ דֶּרֶךְ חֲדָשָׁה וּנְכוֹנָה,

מִמֵּילָא מַבְטִיחַ הַנָּבִיא שֶׁיַּעֲמֹד וְיִתְרַפֵּא מֵחֳלָיוֹ, וְיִתְקַיֵּם בּוֹ הַפָּסוּק "שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבָבִים **אֶרְפָּה** מְשׁוּבֹתֵיכֶם"ירמיה ג', כ"ב. .

וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁחִיְּבָה הַתּוֹרָה אֶת הַזָּב קָרְבַּן כַּפָּרָה עַל זוֹבוֹ, לַמְרוֹת שֶׁבַּזּוֹב עַצְמוֹ אֵין שׁוּם חֵטְא אוֹ פְּגָם, הוֹאִיל וְהַזּוֹב אֵינוֹ **סִבָּה וְתַכְלִית** אֶלָּא רַק **אֶמְצָעִי** לְהַבִּיעַ אֶת הַסִּבָּה הָאֱמִתִּית לְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְהִיא חֲטָאָיו וּפְגָמָיו שֶׁל זֶה. וּמִכָּאן בָּנָה בִּנְיַן אָב לְכָל חֹלִי שֶׁלֹּא יָבוֹא עַל הָאָדָם, שֶׁלֹּא יִתְלֶה אָדָם אֶת חֳלָאָיו וּמַכְאוֹבָיו בְּסִבּוֹת גַּשְׁמִיּוֹת מְדֻמּוֹת כָּאֵלּוּ וַאֲחֵרוֹת, אֶלָּא אַךְ וְרַק בְּגִזְרַת שָׁמַיִם שֶׁנִּגְזְרָה בְּמַטָּרָה לְעוֹרְרוֹ וּלְיַשְּׁרוֹ, כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב ה' יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת בֵּן יִרְצֶהמשלי ג', י"ב. .

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁלֹּא מִתְחַיֵּב הַזָּב בְּקָרְבָּן אֶלָּא אִם כֵּן רָאָה **שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת רְצוּפוֹת**, בְּלֹא הֶפְסֵק שֶׁל יְמָמָה שְׁלֵמָה בֵּין רְאִיָּה לִרְאִיָּה. וּבְמִשְׁנָה הָעֲלָתָה הַשְּׁאֵלָה מַה יִּהְיֶה דִּינוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁרָאָה שְׁתֵּי זִיבוֹת בְּיוֹם, וּרְאִיָּה שְׁלִישִׁית רָאָה **בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת** שֶׁל הַיּוֹם שֶׁלְּמָחֳרַת (כְּגוֹן שֶׁבְּיוֹם רִאשׁוֹן בַּבֹּקֶר רָאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, וּבְיוֹם שֵׁנִי בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת רָאָה רְאִיָּה נוֹסֶפֶת), הַאִם מִצְטָרְפוֹת הָרְאִיּוֹת הַלָּלוּ לְחַיְּבוֹ קָרְבָּן אוֹ לֹא?

וְהִשִּׁיבוּ שָׁם שֶׁזֶּהוּ **סָפֵק לְקָרְבָּן**, וְלָכֵן יֵשׁ לַזָּב הַזֶּה לְהָבִיא קָרְבָּן וּלְהַקְרִיבוֹ מִסָּפֵק, אוּלָם אֵינוֹ רַשַּׁאי לְאָכְלוֹ שֶׁמָּא אֵינוֹ אֶלָּא בְּשַׂר חֻלִּין שֶׁקָּרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁאָסוּר בָּאֲכִילָהראה מסכת זבים (פרק א' משנה ו'), ובפירוש רבינו עובדיה מברטנורא שם. . וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיובהלכות מחוסרי כפרה (פרק ב'), ועיין שם עוד כמה אופנים בהם עלולים להתעורר ספיקות לגבי הטומאה והקרבן, ואכמ"ל. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן קָרְבַּן הַזָּב עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב הָרַב **רַבִּי מְנַחֵם הַבַּבְלִי** זִיע"א בְּסִפְרוֹ "**טַעֲמֵי מִצְוֹות**"בבאורו למצוה פ"ו. שֶׁבְּהֶיוֹת שֶׁהַזִּיבָה בָּאָה לוֹ לָאָדָם בְּעִקְבוֹת רִבּוּי הָאֲכִילָה וּרְדִיפַת הַתַּאֲווֹת, וְהַלְלוּ טִבְעָן לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מֵהַבּוֹרֵא וּלְהַשְׁכִּיחוֹ חְלִילָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ כָּשִׂיתָ וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹהַּ עָשָׂהוּ"דברים ל"ב, ט"ו. , לָכֵן תִּקּוּן הַמַּעֲוֶת הוּא בְּכָךְ שֶׁיִּגְדֹּר הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ מִן הַתַּאֲוָה, וַיַּקְרִיב אֶת מַאֲכָלוֹ וּמַמוֹנוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

וְהוֹסִיף שָׁם שֶׁכַּיּוֹם שֶׁבַּעֲווֹנוֹתֵינוּ חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֵין בְּאֶפְשָׁרוּתֵנוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן, רָאוּי לָאָדָם שֶׁיִּתְעַנֶּה וִימַעֵט קְצָת מֵאֲכִילָתוֹ, שֶׁהַתַּעֲנִית מְשַׁבֶּרֶת אֶת הַתַּאֲוָה שֶׁבָּאָדָם, וּמַרְחִיקָתוֹ מֵרְדִיפַת הַמּוֹתָרוֹת וְהַתַּעֲנוּגִים.

מצוה ק"פ: ענין טמאת שכבת זרע

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאִישׁ כִּי תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד הָעָרֶב"ויקרא ט"ו, ט"ז. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לִנְהֹג בְּדִינֵי הַטֻּמְאָה שֶׁל שִׁכְבַת זֶרַע, וְעִנְיָנָהּ הוּא שֶׁאִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיָּצְאָה מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זֶרַע בְּהֶתֵּר אוֹ בְּאִסּוּר הֲרֵי הוּא טָמֵא מִן הַתּוֹרָה, וְכֵן אָדָם אוֹ כְּלִי שֶׁנָּגַע בְּשִׁכְבַת זֶרַע נִטְמָא מִן הַתּוֹרָה, וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁשִּׁמְּשָׁה עִם הָאִישׁ נִטְמְאָה מִן הַתּוֹרָהכל זה מבואר בפסוקים, ובתלמוד במסכת נדה (פרק יוצא דופן). . וְכָל אֵלּוּ מְטַמְּאִים בְּמַגָּע, וְאֶת כְּלֵי הַחֶרֶס מְטַמְּאִים אַף בְּהִכָּנְסָם בַּאֲוִירוֹרמב"ם הלכות שאר אבות הטומאות (ריש פרק ה'). , עַד שֶׁיִּטַּהֲרוּ.

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גָּזְרוּ שֶׁאַף הַמַּטִּיל מַיִם עֲכוּרִים הֲרֵי זֶה טָמֵא מִדִּבְרֵיהֶם, וְדָוְקָא שֶׁנִּתְעַכְּרוּ בְּאֶמְצָעָם אוֹ בְּסוֹפָם. וּבַמֶּה כָּל הַדְּבָרִים אֲמוּרִים – בְּשִׁכְבַת זֶרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל שֶׁל הַגּוֹי לְעוֹלָם אֵינָהּ מְטַמְּאָה, לֹא מִדְּאוֹרַיְתָא וְלֹא מִדְּרַבָּנָן[משנה במסכת מקואות (פרק ח') ורמב"ם (שם הלכה ו'). . וְגַם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא מְטַמְּאָה אֶלָּא בְּשֶׁהָיָה מֵעַל גִּיל **תֵּשַׁע**, אֲבָל מִתַּחַת לְגִיל תֵּשַׁע אֵינָהּ מְטַמְּאָה כְּלָלמקורו בתורת כהנים, וכן למדו חז"ל בנדה (ל"ב ע"ב) מיתור הלשון "ואיש". .

וְאִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנִּטְמָא בְּאֶחָד מֵהָאָבוֹת הַנִּזְכָּרִים וְלֹא נָהַג בְּדִינֵי הַטֻּמְאָה הַלָּלוּ, הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – קְדֻשַּׁת הַיְסוֹד

תַּפְקִיד נַעֲלֶה הֶעֱנִיק בּוֹרֵא הָעוֹלָם לִבְרִיּוֹתָיו, וְהוּא הַזְּכוּת לְהִשְׁתַּתֵּף בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם בְּתוֹלְדוֹת וּבְהַבְטָחַת קִיּוּמָהּ וְהֶמְשֵׁכִיּוּתָהּ שֶׁל הַבְּרִיאָה. מַה שֶּׁלְּכְאוֹרָה הָיָה רָאוּי לְהִשָּׁאֵר מֻפְקָד בְּיָדָיו שֶׁל הַבּוֹרֵא, וּבְכָל זֹאת מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנָכוֹן לְשַׁתֵּף אֶת בְּרִיּוֹתָיו בְּדָבָר עָצוּם זֶה. אָמְנָם כְּפִי גֹּדֶל **מַעֲלַת וַחֲשִׁיבוּת** הַדָּבָר – כָּךְ גַּם גֹּדֶל **חֲמְרַת הַמּוֹעֵל** בְּתַפְקִידוֹ. שֶׁכֵּן פִּקָּדוֹן יָקָר וְאֵיכוּתִי כְּמוֹ זֶרַע הַיְלוּדָה הִנּוֹ כָּל כָּךְ בַּעַל עֵרֶךְ, עַד שֶׁמִּי שֶׁמְּאַבְּדוֹ חָלִילָה לְבַטָּלָה – הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁשּׁוֹרֵף מָמוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ וּמוֹעֵל בִּשְׁלִיחוּתוֹ, וְאֵין לְךָ קָשֶׁה וְחָמוּר מִכָּךְ.

מִי שֶׁשֵּׂרַת בְּמִסְגֶּרֶת צְבָאִית יוֹדֵעַ שֶׁבַּצָּבָא יֶשְׁנָה עֲבֵרָה חֲמוּרָה בְּיוֹתֵר עָלֶיהָ עָלוּל אָדָם לְהֵעָנֵשׁ בְּשֶׁבַע שָׁנוֹת מַאֲסָר, וְהִיא "**הַפְקָרַת נֶשֶׁק צְבָאִי**". בִּידֵי כָּל חַיָּל מֻפְקָד כְּלִי נֶשֶׁק מְסֻכָּן וְקַטְלָנִי הַמִּיעָד לִשְׁמֹר וּלְהָגֵן עַל חַיֵּיהֶם שֶׁל הַתּוֹשָׁבִים, אוּלָם עַל יְדֵי שִׁמּוּשׁ לֹא נָכוֹן

בִּכְלִי זֶה עֲלוּלִים בְּנֵי אָדָם רַבִּים לְקַפֵּחַ אֶת חַיֵּיהֶם. וְחֵיל שֶׁקִּבֵּל נָשָׁק לְיָדָיו וְלֹא שְׁמָרוֹ כָּרָאוּי, וּשְׁכָחוֹ אוֹ אִבְּדוֹ מִכָּל סִבָּה שֶׁתִּהֵא – נוֹהֲגִים עִמּוֹ **בְּמִלּוֹא חֲמַרְתְּ הַדִּין**. וְאִם גַּם הִגִּיעַ הַכְּלִי לִידֵי הָאוֹיֵב – עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁחָמוּר הוּא דִּינוֹ שֶׁל זֶה. כָּךְ גַּם הַדָּבָר כְּלַפֵּי **זַרְעוֹ** שֶׁל הָאָדָם, שֶׁאִם לֹא שׁוֹמְרוֹ הָאָדָם כָּרָאוּי וּמַפְקִירוֹ וּמְאַבְּדוֹ לְבַטָּלָה, וְכָל שֶׁכֵּן אִם מוֹסְרוֹ וּמַעֲנִיקוֹ לְמְקוֹמוֹת שֶׁאֵינָם רְאוּיִיםכגון להביא בן מהגויה, או להביא ממזר מאשת איש, בר מינן. – אֲזַי חֲלִילָה עָנְשׁוֹ שֶׁל זוֹ הוּא **רַע וָמַר**.

הָרה"ק **רַבִּי אֱלִיָּהוּ דִּי וִידָאשׁ** זַצ"ל בְּסִפְרוֹ הַנּוֹרָא "**רֵאשִׁית חָכְמָה**" מְבָאֵר שֶׁעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁלָּנוּ הִנּוֹ הַגְּשָׁמָה וְתַרְגּוּם שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְכָל פְּעֻלָּה גַּשְׁמִית כָּאן לְמַטָּה פּוֹעֶלֶת וּמַשְׁפִּיעָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְאָדָם שֶׁחֲלִילָה מַפְקִיר אֶת זַרְעוֹ לְרִיק וּלְבַטָּלָה הֲרֵי זֶה נוֹתְנוֹ בְּעֶצֶם לְסִטְרָא אַחֲרָא הִיא לִילִי"ת הַמִּתְעַבֶּרֶת מִמֶּנּוּ וּמוֹלִידָה מִמֶּנּוּ שֵׁדִים וְרוּחוֹת רָעוֹת לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת, הָעוֹמְדִים וּמַזִּיקִים וּמְיַסְּרִים אֶת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם **עִקַּר הַכִּשְׁלוֹנוֹת וְהָאַכְזָבוֹת** שֶׁל הָאָדָם עֲלֵי אֲדָמוֹת. שֶׁכְּשֶׁשֵּׁם שֶׁזֶּה הוֹצִיא אֶת כֹּחוֹ וְחֵילוֹ לְרִיק – כָּךְ גַּם אוֹתָם שֵׁדִים מְיַגְּעִים אוֹתוֹ לְרִיק וּלְבֶהָלָה, וְכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה אֵינוֹ מַצְלִיחַ, וְאֵינוֹ רוֹאֶה סִימָן בְּרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו.

וְרַבֵּנוּ **הָרמ"ק הַקָּדוֹשׁ** זִיע"א בְּסִפְרוֹ "**אֵילְמָה רַבָּתִי**" כָּתַב לְבָאֵר מַדּוּעַ חָמוּר מַעֲשֶׂה זֶה יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַחַטָּאִים, בִּהְיוֹת שֶׁשֹּׁרֶשׁ וּמָקוֹר כָּל הַפְּגָמִים וְהַחֲטָאִים שֶׁל הָאָדָם הוּא **בַּלֵּב**, שָׁם מִשְׁכַּן הַתַּאֲוֹת וְהַיְצָרִים שֶׁל הָאָדָם כמו שכתוב (בראשית ו', ה') "וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום", וכן אמרו חז"ל (ברכות ס"א ע"א) שהיצר הרע שוכן בלבו של האדם, וכן אמרו (מדרש רבה במדבר י"ז) שהלב והעינים הם סרסורי העבירה, וכן על זו הדרך. , **וְלָכֵן גַּם** הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הָאָדָם מִן הָעֲבֵרוֹת עִקָּרָהּ וְשָׁרְשָׁהּ הוּא **בַּלֵּב**וכמו שכתוב (ישעיה ו', י') "ולבבו יבין ושב ורפא לו". ובמצות התשובה כתוב (דברים ל',י') "כי תשוב אל ה"א בכל לבבך" וכתוב (שם פסוק י"ד) "בפיך ובלבבך לעשותו". וכן כתב הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א בספרו "צדקת הצדיק" (אות קס"ח) שהתשובה מקומה בלב, ע"ש. . **אוּלָם חֶטְאוֹ שֶׁל הַמֵּרִיק זַרְעוֹ לְבַטָּלָה שָׁרְשׁוֹ אֵינוֹ מִן הַלֵּב אֶלָּא מִן הַמֹּחַ**כן תדע שהרי הרהור ומחשבה רעה במוחו של האדם הם המביאים ליציאת הזרע מגופו, וכמו שאמרה התורה (דברים כ"ג, י') "ונשמרת מכל דבר רע" ופירשו חז"ל (כתובות מ"ו ע"א) שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה. ואף חקי הרפואה מורים כי דיכוי כח המחשבה של האדם גורם לדיכוי כח הילודה. , **שָׁם**

הוּא מְקוֹר הַטִּפָּה הָרִאשׁוֹנָה הַיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְיוֹרֶדֶת דֶּרֶךְ עַמּוּד הַשִּׁדְרָה שֶׁל הָאָדָם עַד שֶׁיּוֹצֵאת מִבְּרִית הַמָּעוֹר. וּבְהֵיוֹת שֶׁמְּקוֹם הַמֹּחַ הוּא **גָּבוֹהַּ וּמְרוֹמָם** יוֹתֵר מִן הַלֵּבהן מההיבט הרוחני – שהלב הוא מבחינת הבינה ואילו המח הוא מבחינת החכמה שהיא למעלה מהבינה, כמבואר בתיקוני הזהר (קט"ו ע"א) ובדברי הרמ"ק הנ"ל, והן מההיבט הגשמי – שמקום המח באדם הוא גבוה מעל כל האיברים, מה שמעיד על רוממותו ומעלתו. , לְפִיכָךְ גַּם חֲמָרַת הֶעָוון הַזֶּה הִיא גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה, וְלָכֵן גַּם הַתְּשׁוּבָה מִמֶּנּוּ הִיא קָשָׁה יוֹתֵר וּמְקוֹמָהּ בַּמֹּחַ, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁיםעיין בזהר הקדוש (פרשת ויקהל) ובספרי התיקונים. .

הַמִּתְבּוֹנֵן בְּעָמְקָן שֶׁל מִצְווֹת הָעֲשֵׂה וְהַלֹּא תַּעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה, יִמְצָא הֶבְדֵּל יְסוֹדִי וּבָרוּר בֵּין הַמִּצְווֹת לַעֲבֵרוֹת. שֶׁכֵּן כָּל **מִצְווֹת** הַתּוֹרָה עִנְיָנָן וּמַהוּתָן **מִלּוּי וְהוֹסָפָה וּנְשִׂיאָה בָּעֹל**: נְטִילַת הַלּוּלָב, וּקְשִׁירַת הַתְּפִלִּין, וַהֲשָׁבַת הָאֲבֵדָה לִבְעָלֶיהָ, כָּל אֵלּוּ וְעוֹד עִנְיָנָן **לְמַלְּאוֹת אֶת הֶחָסֵר** וּלְהוֹסִיף עַל הַקַּיָּם. לְעֻמַּת זֹאת **הָעֲבֵרוֹת** בִּפְנִימִיּוּתָן הֵן **הוֹצָאָה וְרִקּוּן וּפְרִיקַת עֹל**: חִלּוּל הַשַּׁבָּתוֹת וְהַמּוֹעֲדִים, וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, וְגִלּוּי הָעֲרָיוֹת הָאֲסוּרוֹת, וְהוֹצָאַת שֵׁם רַע, כָּל אֵלּוּ וְעוֹד הֵן פְּעֻלּוֹת שֶׁל שְׁבִירַת הַגְּבוּלוֹת וְהַמַּסְכָּמוֹת וּפְרִיקַת הַיְצָרִים וְהַמַּחְשָׁבוֹת הַזְּדוֹנִיּוֹת שֶׁבָּאָדָם. וְלָכֵן מַעֲשֵׂי הַמִּצְווֹת תָּמִיד יְעוֹרְרוּ בָּאָדָם תְּחוּשַׁת **מִלּוּי וְסִפּוּק**, וְאִלּוּ הָעֲבֵרוֹת לְעוֹלָם מְבִיאוֹת אֶת הָאָדָם לִתְחוּשַׁת **רֵיקָנוּת** וְחֹסֶר עֵרֶךְ עַצְמִיולכן מצוה היא מלשון "מיצוי" שפירושו מילוי, ואילו "חטא" הוא מלשון החטאה וחיסרון. . כָּךְ גַּם הוֹצָאַת זֶרַע קֹדֶשׁ שֶׁלֹּא בָּאֹפֶן וּבַמָּקוֹם הַמּוֹעִיל כָּל מַהוּתָהּ הִיא **רִקּוּן וּפְרִיקָה**, וְלָכֵן בְּהֶכְרֵחַ הוּא שֶׁתָּבִיא בְּעִקְבוֹתֶיהָ תְּחוּשַׁת רֵיקָנוּת וְתִסְכּוּל, וְחֹסֶר סִפּוּק עַצְמִי. וְזֶהוּ עִמְקָ דִּבְרֵי **חֲכָמֵינוּ** זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: "אֵבֶר קָטָן יֵשׁ לוֹ לָאָדָם: מַרְעִיבוֹ שָׂבֵעַ, מַשְׂבִּיעוֹ רָעֵב", רָצוּ לוֹמַר שֶׁלֹּא תִּטְעֶה לַחֲשֹׁב שֶׁסִּפּוּק יִצְרוֹ וְתַאֲוָתוֹ תְּבִיאֵהוּ עַל סִפּוּקוֹ, אֶלָּא אַדְרַבָּה כְּכָל שֶׁתַּרְבֶּה לְהַשְׂבִּיעוֹ כָּךְ רַק **יִגְדַּל חֶסְרוֹנוֹ וְרַעֲבוֹנוֹ**. כִּי מַעֲבֵרָה נוֹצֶרֶ רַק חִסָּרוֹן וְרֵיקָנוּת.

יָדוּעַ הַדָּבָר בְּקֶרֶב חַכְמֵי הַנֶּפֶשׁ וְהָרְפוּאָה, שֶׁרוֹב **הַדְּכָאוֹנוֹת וְהָעַצְבֵיוּת** הַפּוֹקְדוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם מְקוֹרָן מֵהָעֲדֶר הַקְּדֻשָּׁה, בְּהֵיוֹת הָאָדָם שָׁטוּף בְּתַאֲווֹת וּבְיִצְרֵי לִבּוֹ, וְלָכֵן מְקוֹנֶנֶת בְּתוֹכוֹ תְּחוּשַׁת רֵיקָנוּת וְחֹסֶר תְּמִידִית. וּמִטַּעַם זֶה תִּמְצָא שֶׁרַבִּים מֵאַנְשֵׁי דּוֹרֵנוּ לוֹקִים בְּנַפְשָׁם וְסוֹבְלִים **מֵחֲרָדוֹת** וּשְׁאָר תַּסְמִינִים שֶׁכָּאֵלּוּ, שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּרוֹב הַמִּקְרִים מִפְּרִיצַת גְּבוּלוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמּוֹרָה לָנוּ תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה.

לְעֻמַּת זֹאת, אָדָם הַמְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ וְשׁוֹמֵר אֶת אוֹרְחוֹתָיו, וּמִתְרַחֵק מִכָּל דָּבָר הֶעָלוּל לְהוֹבִילוֹ חָלִילָה לְמִכְשׁוֹל, הֲרֵי זֶה הוֹפֵךְ לִהְיוֹת **תַּשְׁמִישׁ קְדֻשָּׁה** מַמָּשׁ, כְּדֶגְמַת הַתְּפִלִּין

וְסֵפֶר הַתּוֹרָה. וּכְשֵׁם שֶׁבְּנֵי הָאָדָם שׁוֹמְרִים וּמְיַקְּרִים אֶת תַּשְׁמִישֵׁי הַקְּדֻשָּׁה כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר וּמְיַקֵּר אֶת הַמַּקְפִּיד עַל קְדֻשַּׁת אֵיבָרָיו. וְעָלָיו אָמַר דָּוִד **הַמֶּלֶךְ** ע"ה "יְהַלְלוּ שְׁמוֹ **בְּמָחוֹל**"תהלים קמ"ט, ג'. – "**בְּמָחוֹל**" אוֹתִיּוֹת "**מֹחַ וָלֵב**", שֶׁאִם הָאָדָם מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת מֹחוֹ וְאֶת לִבּוֹ אָז מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת קָרוֹב לַה' יִתְבָּרַךְ, וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה ה' יַצְלִיחַ בְּיָדוֹ.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

כַּיּוֹם שֶׁדִּינֵי הַטֻּמְאָה וְהַטָּהֳרָה בְּרֻבָּם אֵינָם מַעֲשִׂיִּים בִּהְיוֹת שֶׁעֲדַיִן אֵין לָנוּ מִקְדָּשׁ וְקָדָשִׁים, וְגַם כֻּלָּנוּ טְמֵאִים בְּטֻמְאַת מֵת הַחֲמוּרָה וְאֵין בְּיָדֵינוּ הָאֶפְשָׁרוּת לְהִטָּהֵר מִכָּךְ, כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁאֵין אָנוּ מְחֻיָּבִים מֵהַתּוֹרָה לְהִזָּהֵר בְּדִינֵי טֻמְאָה זוֹ.

וּבַתַּלְמוּד מוּבָא **שֶׁעָזְרָא הַסּוֹפֵר** ע"ה תִּקֵּן טְבִילָה לְבַעֲלֵי קְרִיָּן מִדִּבְרֵיהֶם, וְאָסַר עֲלֵיהֶם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבִתְפִלָּה עַד שֶׁיִּטְבְּלוּ, בְּכְדֵי לְהַרְבּוֹת אֶת הַטָּהֳרָה בְּיִשְׂרָאֵלבבא קמא (פ"ב ע"ב). . אוּלָם **חָכְמֵינוּ** ז"ל בִּטְּלוּ אֶת הַתַּקָּנָה כַּמְבֹאָר בַּתַּלְמוּד, וְלָכֵן כַּיּוֹם הַכֹּל מֻתָּרִים בַּתּוֹרָה וּבִתְפִלָּה, וּבִלְבַד שֶׁיִּרְחַץ וְיָסִיר כָּל לְכְלוּךְ מֵעָלָיובורכות (כ' ע"ב), ועיין בבעלי התוספות (בבא קמא שם, בד"ה "אתא") מה שכתבו בזה, והובא בשלחן ערוך אורח חיים (סימן פ"ח). .

וּמִכָּל מָקוֹם כָּתְבוּ רַבּוֹתֵינוּ הַפּוֹסְקִים וּבַעֲלֵי חֲסִידוּת שֶׁגַּם כַּיּוֹם הַנִּזְהָר לִטְבֹּל לְקֶרְיוֹ לְתוֹסֶפֶת טָהֳרָה הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח, וְקָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹכן מבואר בברכות (כ"ב ע"א) שבשכר זה מאריכים לאדם ימיו ושנותיו, וברבינו יונה (שם) הביא שהרמב"ם ז"ל מימיו לא ביטל טבילה זו, ועוד עיין בספר "מקוה ישראל" על ענייני הטבילה ובספר "כתונת פסים" (ח"ב בסופו) מש"כ ממעלת הטבילה במקוה. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן טֻמְאַת הַשִּׁכְבַת זֶרַע עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת**" מֵרַבֵּנוּ **הָאֲרִ"י** זַ"לבשער הכוונות דרושי הלילה (דרוש ז'). שֶׁבְּחֻטְא הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה בַּר מִינָן גּוֹרֵם הוּא שֶׁיִּתְלַבְּשׁוּ הַקְּלִפּוֹת בְּאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת, וְיִבָּרְאוּ לָהֶם גּוּפִים מְזִיקִים וּמַשְׁחִיתִים לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת הָעוֹמְדִים וּמְקַטְרְגִים עַל הָאָדָם, וּמוֹנְעִים אֶת עֶלְיַת הַנְּשָׁמָה בַּלַּיְלָה אֶל אֱדוֹנֶיהָ, וְלָכֵן גָּדוֹל עֲוֹונוֹ וְעָנְשׁוֹ לְאֵין קֵץ.

וְהִנֵּה מִלְּבַד **הַתְּשׁוּבָה הַתַּקִּיפָה** הַנִּצְרֶכֶת לוֹ, **וְהַתִּקּוּן** הַמּוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁיםראה בשער רוח הקודש (תיקון המוציא שז"ל). , מוּטָל עָלָיו גַּם לְהָמִית אֶת אוֹתָם גּוּפִים טְמֵאִים שֶׁנִּבְרְאוּ וּלְהָשִׁיב אֶת אוֹתָן נְשָׁמוֹת עֲשׁוּקוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּעִקַּר עַל יְדֵי **קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל**

הַמַּטָּה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, מַה שֶּׁמְּסֻגָּל לַהֲרֹג וּלְהָמִית עַד **אֶלֶף וְקכ"ה** מַזִּיקִים בְּפַעַם אַחַת. וְזֶהוּ סוֹד הַפָּסוּק "לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף"במדבר כ"ג, כ"ד. הָרוֹמֵז לְקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, שֶׁבְּכֹחָהּ טוֹרֵף וְחוֹטֵף בַּחֲזָרָה אֶת אוֹתָן נְשָׁמוֹת עֲשׁוּקוֹת הַשְּׁבוּיוֹת בִּידֵי הַסִּטְרָא אַחֲרָאורמוז בפסוק "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" שבחטא הוז"ל ב"מ מוריד שמות ע"ב רי"ו העולים כמנין "רפ"ח" אל תוך הקליפה הנקראת "מת", וזה מה שכתוב "מרחפת", ולכן ע"י הקריאת שמע בכוונה גדולה מוציא את הרפ"ח מהמ"ת בבחינת "טרף (בגי' רפ"ח עה"כ) נתן ליראיו". וד"ל. . וְלָכֵן צָרִיךְ לוֹמַר לְאַחַר מִכֵּן אֶת מִזְמוֹר "יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן"תהלים צ"א, ונקרא "שיר של פגעים" המסוגל ביותר לשמור ולהציל את האדם מן המזיקים, כמבואר בספרי קבלה. , וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לַמִּלִּים "יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ" יְכַוֵּן לַהֲרֹג וּלְהָמִית בְּקְרִיאָתוֹ אֶת כָּל אוֹתָם הַמַּזִּיקִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִמַּעֲשָׂיו. עכתד"ק.

מצוה קפ"א: ענין טמאת הנדה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה... וְכָל הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא... וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו וְכוּ'"ויקרא ט"ו, י"ט – כ"ד. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מְצַוַּת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לִנְהֹג בְּדִינֵי הַטֻּמְאָה שֶׁל הַנִּדָּה, וְעִנְיָנָהּ הוּא שֶׁכָּל אִשָּׁה בְּעֵת שֶׁתִּרְאֶה דָּם שֶׁמּוֹצָאוֹ מִן הָרֶחֶם וְתַרְגִּישׁ בִּיצִיאָתוֹ הֲרֵי הִיא נִדָּה וּטְמֵאָה מִן הַתּוֹרָה, וּמְטַמְּאָה כֵּלִים בְּמַגָּע, וְכֵן מְטַמְּאָה בְּנֵי אָדָם בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, וְכֵן כָּל מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחְתֶּיהָכלים (פרק א') ורמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב (פרק א'). . וְלֹא תָּסוּר טֻמְאָה זוֹ מִמֶּנָּה עַד שֶׁתִּטְבֹּל לְטָהֳרָתָהּ כַּדִּין, וַאֲפִלּוּ יַחְלְפוּ כַּמָּה שָׁנִים עֲדַיִן נִדָּתָהּ עָלֶיהָשבת (ס"ד ע"ב) ורמב"ם שם (ריש פרק ה'). .

גַּם דַּם הַנִּדּוּת עַצְמוֹ מְטַמֵּא מִן הַתּוֹרָה בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, וַאֲפִלּוּ בְּכָל שֶׁהוּא, בֵּין שֶׁהָיָה לַח וּבֵין שֶׁנִּתְיַבֵּשׁ. אָמְנָם מִדִּין תּוֹרָה לֹא טְמֵאָה וְלֹא מְטַמְּאָה הַנִּדָּה אֶלָּא **בְּיִשְׂרְאֵלִית**, אוּלָם גּוֹיָה נִדָּה אֵינָהּ מְטַמְּאָה, אֲבָל **חֲכָמֵינוּ** זַ"ל גָּזְרוּ עַל כָּל הַגּוֹיִים וְדַם נִדּוּתָם לִהְיוֹת טְמֵאִים וּמְטַמְּאִים מִדִּבְרֵיהֶם בְּכְדֵי לְהַרְחִיק אֶת יִשְׂרָאֵל מִקִּרְבָתָםנדה (ל"ד ע"א) ורמב"ם שם (פרק א' הלכה י'). .

כְּמוֹ כֵן, אָמְרָה הַתּוֹרָה **שֶׁהַבּוֹעֵל** אֶת הַנִּדָּה הֲרֵי הוּא טָמֵא מִן הַתּוֹרָה, וּמְטַמֵּא כֵּלִים בְּמַגָּע וְאָדָם בְּמַשָּׂא וּבְמַגָּע וּמְטַמֵּא בְּהֶסֵּט וּמְטַמֵּא מִשְׁכָּב וּמֶרְכָּב כְּמוֹ הַנִּדָּה עַצְמָהרמב"ם (שם פרק ג'). .

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נָהֲגוּ בְּדִינֵי הַטֻּמְאָה הַלָּלוּ בְּטֻלוּ מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, וְזֶה מְלֻבָּד אִסּוּרִים נוֹסָפִים מֵהַתּוֹרָה וּמִדְּרַבָּנָן שֶׁכְּרוּכִים בַּדָּבָר, שֶׁיְּבֹאֲרוּ אי"ה בִּמְקוֹמָם.

רָמַז הַכָּתוּב – תִּקּוּן הָאִשָּׁה

מִבֵּין כָּל סוּגֵי הַטֻּמְאוֹת הַקַּיָּמוֹת בָּעוֹלָם, **טֻמְאַת הַנִּדָּה** הִיא הַטֻּמְאָה הַמַּשְׁפִּיעָה בְּיוֹתֵר עַל הָאָדָם מִבְּחִינַת הַהֶזֵּק הָרוּחָנִי שֶׁנִּגְרָם מִמֶּנָּה, וּכְפִי שֶׁיְּבֹאַר בְּחֵלֶק הַסּוֹד שֶׁל מִצְוָה זוֹ. וְהַמְעַיֵּן יִמְצָא שֶׁמִּכָּל הַבְּחִינוֹת וְהַהֶבְטִים, טֻמְאַת הַנִּדָּה קָשָׁה וּמַזִּיקָה בְּרָמוֹת בִּלְתִּי נִתְפָּסוֹת, לְכָל אֲשֶׁר בָּא בְּקֶשֶׁר אוֹ בְּמַגָּע עִם זוֹ הַטֻּמְאָה, וּכְפִי שֶׁנָּבִיא מְעַט מִזְּעֵיר בַּשּׁוּרוֹת הַבָּאוֹת.

עוֹד מִימֵי קֶדֶם, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם וְחַוָּה אָכְלוּ מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע, גָּזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָאִשָּׁה "הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ"בראשית ג', ט"ז. , וּפֵרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁזֶּהוּ עֹנֶשׁ דַּם הַנִּדּוּת שֶׁנִּגְזַר עַל הָאִשָּׁה לַחֲוֹוֹת מִידֵי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹראה עירובין (ק' ע"ב) ובפירוש הספורנו ובעל הטורים עה"ת שם. . וּמֵאָז וְעַד הַיּוֹם כָּל אִשָּׁה נוֹשֵׂאת מֵעֵט מִזְּעֵיר מֵחֶטְאָהּ שֶׁל חַוָּה בַּדָּבָר הַזֶּה, כָּל אַחַת לְפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתָהּ, כְּשֶׁבְּכָל פַּעַם עָלֶיהָ לָשׁוּב וּלְטַהֵר אֶת עַצְמָהּ מֵחָדָשׁ מֵאוֹתָם דָּמִים וּמֵאוֹתָהּ טֻמְאָה, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף מְסַיֶּמֶת אֶת תִּקּוּן חֶלְקָהּ בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, וּמִנִּי אָז הִיא נַעֲשֵׂית מְסֻלֶּקֶת מִדָּמִים אֵלּוּ. וּבְכָל אוֹתוֹ הַזְּמַן וְאוֹתָם הַיָּמִים בָּהֶם הִיא עוֹסֶקֶת בְּתִקּוּן אוֹתוֹ הַחֵטְא, שׁוֹרָה עָלֶיהָ טֻמְאַת הַנִּדָּה הַחֲמוּרָה שֶׁרַבּוֹת הַשְׁלָכוֹתֶיהָ הֵן עַל הָאִשָּׁה עַצְמָהּ וְהֵן עַל כָּל גֶּבֶר אֲשֶׁר יִקְרַב אֵלֶיהָ.

בְּעִקְבוֹת הַטֻּמְאָה הָרוּחָנִית שֶׁיּוֹצֵר דָּם הַנִּדּוּת, עוֹלוֹת תּוֹפָעוֹת נוֹסָפוֹת וְהַשְׁלָכוֹת רַבּוֹת בְּטֶבַע הָאִשָּׁה בְּאוֹתָם יָמִים. הַמְּציאוּת מַרְאָה כִּי הָאִשָּׁה בִּימֵי נִדָּתָהּ עוֹבֶרֶת תַּהֲלִיךְ שֶׁל **מַשְׁבַּר פְּנִימִי** בַּגּוּפָהּ, מַה שֶּׁמֵּבִיא עִמּוֹ **מַצַּבֵי רוּחַ** בִּלְתִּי שִׁגְרָתִיִּים, **עַצְבִיּוּת וּכְעָסִים** בִּלְתִּי מוּבָנִים, וְעוֹד תּוֹפָעוֹת שׁוֹנוֹת הַמַּעֲרִעְרוֹת אֶת שַׁלְוַת הָאִשָּׁה בְּאוֹתָם יָמִים. כְּמוֹ כֵן, חֲכְמֵי הַמֶּחְקָר מָצְאוּ כִּי אֶפְלוּ הַסְּבִיבָה בָּהּ נִמְצֵאת אִשָּׁה בִּימֵי נִדָּתָהּ סוֹפֶגֶת אֶת אוֹתָהּ טֻמְאָה, מַה שֶּׁיָּכוֹל לְהִתְבַּטֵּא **בִּפְרָחִים שֶׁיִּנְבְּלוּ** וְיִכְמְשׁוּ, **בְּמַרְאָה שֶׁתִּכְהֶה** מֵהְסְתַּכְּלוּת הַנִּדָּה בָּהֶכן כתב הרמב"ן ז"ל בפירושו על התורה (ויקרא י"ח, י"ט) שריבוי הסתכלות הנדה במראה תוליד כתמים במראה, כדוגמת האפעה הממית בהבטתו. , וְכֵן עוֹד תּוֹפָעוֹת שׁוֹנוֹת הַמְּעִידוֹת עַל כֹּחַ הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל אוֹתָהּ הַטֻּמְאָה.

כֵּן כָּתַב **רַבֵּנוּ בְּחַיֵּי** זָ"לבפירושו על התורה. שֶׁכָּל יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הִתְהַוּוּת הַחֹלִי הַזֶּה בְּגוּף הָאִשָּׁה הוּא מֵחֶטְאָהּ שֶׁל חַוָּה שֶׁאָכְלָה מֵעֵץ הַדַּעַת, וּמִטַּעַם זֶה לֹא נִמְצָא טֶבַע דַּם הַנִּדּוּת אֶלָּא בָּאִשָּׁה, וְלֹא בַּגֶּבֶרועל אף שהגבר גם כן השתתף בזה החטא, מכל מקום כבר קיבל את ענשו בדרך

הראויה לו. אמנם עיין במדרש תנחומא (פרשת מצורע) שקודם רחל אמנו ע"ה גם האנשים היו רואים דם וסת, עד שבאה רחל ואמרה "כי דרך נשים לי" וניתן לנשים בלבד. ומרן החיד"א זצ"ל בספרו מדבר קדמות (מערכת נ' אות ט"ו) העיד על איש אחד בימיו שהיה לו וסת בכל חודש והיה רואה דם כדרך הנשים, ואף ראה במו עיניו את זה האיש וסח עמו, עיין שם. וְלֹא בְּשְׁאָר בַּעֲלֵי הַחַיִּים, לְפִי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּתְּפוּ בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. וְלָכֵן גַּם כֵּן לָקְתָה הָאִשָּׁה דַּוְקָא בִּיצִיאַת הַדָּמִים מִגּוּפָהּ, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה כְּמוֹ שֶׁגָּרְמָה לְאִישׁ מִיתָה וְשָׁפְכָה אֶת דָּמוֹ מִמֵּילָא שׁוֹפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ, וְנִגְזַר עָלֶיהָ לַעֲבֹר אֶת צַעַר דַּם הַנִּדּוּתתראה מדרש תנחומא (פרשת נח). .

לֹא לְחִנָּם אָמְרָה הַתּוֹרָה "**וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלֶיהָ**" – מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ כִּי טֻמְאַת הַנִּדָּה מַמָּשׁ **שׁוֹרָה וְדוֹבֶקֶת** עַל כָּל הַבָּא עִמָּהּ בְּמַגָּע כָּזֶה אוֹ אַחֵר. וְלָכֵן חוֹבַת הָרְחוּק מִמַּגָּע בְּאִשָּׁה נִדָּה בִּכְלָל, וּמֵאִשְׁתּוֹ הַנִּדָּה בִּפְרָט, הִיא מֵהַחֲמוּרוֹת שֶׁבְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה. וּכְדֵי לְהָבִין אֶת חֻמְרַת הַדָּבָר, מְסַפְּרִים חֲכָמֵינוּ זִ"ל **בַּתַּלְמוּד** מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בְּתַלְמִיד אֶחָד שֶׁעָסַק רַבּוֹת בַּתּוֹרָה וְנִפְטַר ל"ע בַּחֲצִי יָמָיו, וְהָיְתָה אִשְׁתּוֹ נוֹטֶלֶת אֶת תְּפִלָּיו וּמְחַזֶּרֶת בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְשׁוֹאֶלֶת אֶת הַחֲכָמִים: כָּתוּב בַּתּוֹרָה "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ", אִם כֵּן בַּעֲלִי שֶׁעָסַק בַּתּוֹרָה רַבּוֹת מִפְּנֵי מָה מֵת בַּחֲצִי יָמָיו? וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיִּשִׁיבֶנָּה דָּבָר. עַד שֶׁפַּעַם אַחַת נִזְדַּמֵּן אֵלֶיהָ **אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא** וְשָׁאַל אוֹתָהּ: בֵּיתִי, בֵּימֵי נִדּוּתֵךְ כֵּיצַד נְהַגְתֶּם? וְאָמְרָה לוֹ חַס שָׁלוֹם, אֲפִלּוּ בְּאֶצְבְּעִי הַקְּטַנָּה לֹא נָגַע! חָזַר וּשְׁאָלָהּ: וּבֵימֵי לִבּוּנֵךְ כֵּיצַד נְהַגְתֶּם? וְאָמְרָה לוֹ שֶׁאָכֵן נָגַע בָּהּ בְּאוֹתָם הַיָּמִים. אָמַר לָהּ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא: **בָּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁהָרָגוֹ!** שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה אָמְרָה "וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב" עַד כֵּן הַמַּעֲשֶׂהראה כולו כלשונו בשבת (י"ג ע"ב). . וּמִמַּעֲשֶׂה מַבְהִיל זֶה נִלְמַד עַד כַּמָּה חֲמוּרִים הֵם הַדְּבָרִים.

בְּנוֹסָף עַל כָּךְ כּוֹתְבִים **רַבּוֹתֵינוּ** שֶׁהֶזֵּק דָּם הַנִּדּוּת עָלוּל לִפְעֹל לֹא רַק עַל הַקְּרוֹבִים עַצְמָם, אֶלָּא גַּם עַל **הַוָּלָד** שֶׁיִּוָּלֵד בְּטֻמְאַת נִדָּה רוֹבֶצֶת רוּחַ רָעָה מְסֻיֶּמֶת שֶׁתַּפְרִיעַ לוֹ בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו בַּמִּישׁוֹרִים הָרוּחָנִיִּים וְהַגַּשְׁמִיִּים כְּאֶחָד, וּפְעָמִים שֶׁאַף תּוֹלִיד בּוֹ פְּגָמִים שׁוֹנִים בְּגוּפּוֹ אוֹ בְּנַפְשׁוֹ, וְכָל זֶה בִּגְלַל הוֹרָיו שֶׁלֹּא הִשְׁכִּילוּ לִשְׁמֹר אֶת חֻקֵּי הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ בְּדִינֵי טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָהראה בדברי הרמב"ן ז"ל הנזכר לעיל, ובשלחן ערוך אבן העזר (סימן ו'). ובשו"ת תשובות והנהגות להג"ר משה שטרנבוך שליט"א (חלק א' סימן תשל"ב) דן האם יש להמנע מהשתדך עם בן או בת הנדה, והביא ששמע מרבינו החזון איש זצ"ל שעל ידי תשובה ויראת שמים חזקה ניתן לבטל את החיסרון הנ"ל, עיין שם. .

אַתָּה הָרֹאֶת לָדַעַת, כִּי חֻקֵּי וּמִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה הֵם כֻּלָּם רַחֲמִים וְחֶסֶד וְשָׁלוֹם בָּעוֹלָם**לשון הזהב** של רבינו הרמב"ם ז"ל בהלכות שבת (פרק ב' הלכה ג'). , וְכָל מִצְוָה שֶׁנִּצְטַוָּינוּ בָּהּ אֵינָהּ אֶלָּא לְטוֹבָתֵנוּ הַשְׁלֵמָה בָּרוּחַ וּבַגּוּף, וְכָל הַדָּבֵק בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ הֲרֵי זֶה דָּבֵק בְּעֵץ הַחַיִּים,

וְכָל הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה הֲרֵי זֶה כְּפוֹרֵשׁ מִן הַחַיִּים. וְאַל יַטְעֶה אוֹתְךָ יִצְרְךָ לוֹמַר אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת[ישעיה כ"ב, י"ג. וראה תענית (י"א ע"א).](#) , כִּי עַל הַכֹּל יָבִיא הָאֱלֹקִים בְּחֶשְׁבּוֹן, וְאֵין שִׂכְחָה מִתַּחַת כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

חַכְמֵי הַתַּלְמוּד לָמְדוּ מִלְּשׁוֹן הַכָּתוּב "כִּי **יָזוּב** זוֹב דָּמָהּ" שֶׁטֻּמְאַת הַנִּדָּה חָלָה עַל הָאִשָּׁה בֵּין כְּשֶׁזָּב מִמֶּנָּה דָּם **מֵאֵלָיו**, וּבֵין כְּשֶׁזָּב מֵחֲמַת אֵיזֶה **גּוֹרֵם חִיצוֹנִי** שֶׁגָּרַם לִיצִיאַת דָּם מִמְּקוֹרָהּ, כְּגוֹן מֵחֲמַת **בֶּהָלָה** אוֹ **קְפִיצָה** וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה[הראה נדה (ל"ו).](#) . וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו[ראה רמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ה' הלכה א').](#) .

וּבְסֵפֶר "**אַבְנֵי שֹׁהַם**" דָּן בְּמִקְרֶה שֶׁזָּב מֵהָאִשָּׁה דָּם קֹדֶם זְמַנָּהּ, וְיָדוּעַ לָנוּ שֶׁהַדָּם זָב מֵחֲמַת חֻלְשַׁת הָרֶחֶם שֶׁל הָאִשָּׁה, אוֹ בְּעִקְבּוֹת תּוֹפָעוֹת טִבְעִיּוֹת מְסֻיָּמוֹת הַקַּיָּמוֹת בַּגּוּפָהּ, הַאִם גַּם אָז יֵשׁ לָנוּ לְטַמְּאָהּ כְּנִדָּה אוֹ לֹא?

וְהֶעֱלָה בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים שֶׁכָּל שֶׁיֵּשְׁנָהּ סְבִירוּת שֶׁהַדָּם מְקוֹרוֹ מֵהָרֶחֶם יֵשׁ לְאָסְרָהּ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַקֵּל בְּדִינָהּ מִצַּד שֶׁהָאִשָּׁה בְּחֶזְקַת טְהֵרָה עוֹמֶדֶת, אֶלָּא אִם כֵּן יְהִיוּ לָנוּ רְאָיוֹת וְהוֹכָחוֹת לְכָךְ שֶׁהַדָּם אֵינוֹ מַגִּיעַ מֵרֶחֶם הָאִשָּׁה[כן הביא שם משו"ת "נודע ביהודה" (תניינא, סימן קי"ד) ומספר נשמת אברהם (ח"ה עמוד ע"ג).](#) .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר חֶמְרַת טֻמְאַת הַנִּדָּה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיעָ"א **בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ**שמות (ג' ע"ב). שֶׁטֻּמְאַת הַנִּדָּה הִיא הַטֻּמְאָה הַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר הַקַּיֶּמֶת בָּעוֹלָם, וְאֵין לְךָ עוֹד טֻמְאָה קָשָׁה וּגְדוֹלָה כָּמוֹהָ, הַמַּזִּיקָה וּמַשְׁפִּיעָה עַל הָאָדָם.

וְלֹא רַק זֹאת, אֶלָּא אַף כָּל הַקָּרֵב וְדָבֵק בַּנִּדָּה מִיָּד הוּא נִטְמָא וְנַעֲשֶׂה כָּמוֹהָ, וְאַף כָּל הַקְּרֵבִים אֵלָיו מִיָּד נִטְמְאִים גַּם הֵם עִמּוֹ וְנַעֲשִׂים כָּמוֹהוּ, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהֵם הוֹלְכִים מִיָּד הַשְּׁכִינָה נִדְחֵית מִפְּנֵיהֶם. וְהַנִּטְמָא בְּטֻמְאָה נוֹרָאָה זוֹ גּוֹרֵם לְהָבִיא צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת עַל עַצְמוֹ וְעַל הַוָּלָד שֶׁחָלִילָה יִוָּלֵד בְּטֻמְאָה זוֹ, שֶׁנִּדְבָּקֶת בּוֹ וְהוֹלֶכֶת עִמּוֹ לְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו"[ויקרא ט"ו, כ"ד.](#) .

מצוה קפ"ב: ענין טמאת הזבה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים... טְמֵאָה הִיא, כָּל הַמִּשְׁכָּב...

וְכָל הַנֹּגֵעַ וְכוּ'"[ויקרא ט"ו, כ"ה – כ"ז.](#) .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לִנְהֹג בְּדִינֵי הַטֻּמְאָה שֶׁל **הַזָּבָה**, וְהִיא אִשָּׁה שֶׁעָבְרוּ עָלֶיהָ שִׁבְעַת יְמֵי נִדּוּת כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בַּמִּצְוָה הַקּוֹדֶמֶת, וּבְתוֹךְ הָאַחַד עָשָׂר יוֹם שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן חָזְרָה וְרָאֲתָה דָּם שֶׁלֹּא מֵחֲמַת לֵדָה וְלֹא מִסִּבָּה חִיצוֹנִית– הֲרֵי הִיא נִקְרֵאת "**זָבָה**"נדה (ל"ה ע"ב), והובא ברמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ו'). ושם (בפרק ז') נתבאר חז"ל דרשו מלשון הכתוב "כי יזוב זוב דמה" – כשזב מאיליו, ולא מחמת אונס או לידה, שלא כמו נדה שנטמאת אפילו באונס ובלידה. .

וּשְׁנֵי סוּגֵי זָבָה יֵשׁ: זָבָה **קְטַנָּה**, וְזָבָה **גְּדוֹלָה**. שֶׁאִם בְּאוֹתָם אַחַד עָשָׂר יוֹם רָאֲתָה דָּם בְּמֶשֶׁךְ **יוֹם אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם** הֲרֵי זוֹ זָבָה **קְטַנָּה** שֶׁסּוֹפֶרֶת יוֹם אֶחָד בְּטָהֳרָה וְטוֹבֶלֶת לְטָהֳרָתָהּ, אוּלָם אִם רָאֲתָה בְּאוֹתָם אַחַד עָשָׂר יוֹם דָּם לְמֶשֶׁךְ **שְׁלֹשָׁה יָמִים** הֲרֵי זוֹ זָבָה **גְּדוֹלָה** שֶׁדִּינָהּ לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים שְׁלֵמִים וְאַחֲרֵי כֵּן תִּטְבֹּל לְטָהֳרָתָהּמסכת זבים וספר החינוך (בבאור מצוה זו) ורמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב (פרק א') , וְאַחַר כָּךְ צְרִיכָה לְהָבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ כְּפִי שֶׁיִּתְבָּאֵר אי"ה לְהַלָּן בַּמִּצְוָה הַבָּאָה.

רַבּוֹתֵינוּ **הָרִאשׁוֹנִים** נָחְלְקוּ בְּאֹפֶן חִשּׁוּב יְמֵי הַנִּדּוּת וִימֵי הַזִּיבָה כֵּיצַד לִמְנוֹתָם, אַךְ מִכָּל מָקוֹם לְמַעֲשֶׂה נִתְבָּאֵר בַּתַּלְמוּד שֶׁבִּימֵי חַכְמֵי הַגְּמָרָא נִתְעוֹרְרוּ סְפֵקוֹת רַבִּים בְּחִשּׁוּבֵי הַוְסָתוֹת וּבְדִינֵי מַרְאוֹת הַדָּמִים, וְלָכֵן גָּזְרוּ שֶׁכָּל דָּם שֶׁתִּרְאֶה הָאִשָּׁה תִּהְיֶה סָפֵק זָבָהראה ברמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ו' סעיף ו') ובמגיד משנה שם שהביא את דברי הרמב"ן ז"ל, ובפרק י"א הביא את גזירת חכמי הגמרא שכל הנדות כיום הרי הן ספק זבות. .

וּמֵרַגַּע שֶׁנֶּעֶשְׂתָה הָאִשָּׁה זָבָה הֲרֵי הִיא טְמֵאָה מִן הַתּוֹרָה, וּמְטַמְּאָה בְּנֵי אָדָם וְכֵלִים וּמְשָׁכָב וּמוֹשָׁב כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּטֻמְאַת הַנִּדָּה. וְעַד שֶׁלֹּא תִּסְפֹּר וְתִטְבֹּל לְטָהֳרָתָהּ לֹא תָּסוּר מִמֶּנָּה טֻמְאָתָהּ, וַאֲפִלּוּ לְאַחַר שְׁנִים רַבּוֹתכפי שהבאנו לעיל גבי טומאת הנדה, ופשוט. .

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נָהֲגוּ בְּדִינֵי הַטֻּמְאָה הַלָּלוּ בִּטְלוּ מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, וְזֶה מִלְּבַד אִסּוּרִים נוֹסָפִים מֵהַתּוֹרָה וּמִדִּרַבָּנָן הַכְּרוּכִים בַּדָּבָר, שֶׁיִּבֹּאֲרוּ אי"ה בִּמְקוֹמָם.

רָמַז הַכָּתוּב – הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם

עִנְיַן הַזִּיבָה בָּאִשָּׁה הִנּוֹ תּוֹפָעָה פִּתְאוֹמִית וּבִלְתִּי צְפוּיָה הַמַּגַּעַת לְפֶתַע מִבְּלִי שׂוּם הוֹדָעָה מֻקְדֶּמֶת. שׂוּם סַמָּן אוֹ אִיתּוּת לֹא נִתַּן לָכָךְ, וְאַף רוֹפֵא לֹא הָיָה יָכוֹל לִצְפּוֹת תּוֹפָעָה זוֹ מִלְּכַתְּחִלָּה. וְיֶתֶר עַל כֵּן: זִיבַת הָאִשָּׁה הָיְתָה מַגִּיעָה דַּוְקָא בַּיָּמִים בָּהֶם הָיְתָה אֲמוּרָה לְטָהֵר לְבַעֲלָהּ, מַה שֶּׁמַּגְדִּיל אֶת הַחֲשָׁשׁ מִמֶּנָּה וּמַגְדִּיל בְּקֶרֶב הָאָדָם אֶת הַשְּׁאֵלָה: "מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֵד יוֹם"!

וּמִמְּצָוָה זוֹ לָמַדְנוּ לְעַצְמֵנוּ כַּמָּה אָסוּר לָאָדָם לִבְטֹחַ בְּיוֹם הַמָּחָר, שֶׁאֵין אָדָם יוֹדֵעַ מַה יָּבִיא עִמּוֹ הַזְּמַן. וְכֵן כָּתַב לָנוּ פַּעַם בְּאִגֶּרֶת הַגה"צ **רַבִּי מֵאִיר מָאזוּז** שֶׁלִּיט"א בְּשֵׁם **אֲבִיו** זַצ"ל הַי"ד שֶׁאָמַר לוֹ: "**שְׁלֹשָׁה אֵין בָּהֶם אֱמוּן – הָאָדָם וְהַיָּם וְהַזְּמַן**", כִּי **הַיָּם** גַּם אִם נִרְאֶה שָׁקֵט כָּרֶגַע – תּוֹךְ שְׁנִיּוֹת סְפוּרוֹת יָכוֹל לַהֲפֹךְ לְרוֹעֵשׁ וְגוֹעֵשׁ וְאֵין מִיָּדוֹ מַצִּיל, **וְהָאָדָם** גַּם אִם כַּיּוֹם הוּא אוֹהֵבְךָ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר – עָלוּל לַהֲפֹךְ בְּרִבּוֹת הַיָּמִים לְשׂוֹנְאֲךָ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, **וְהַזְּמַן** גַּם אִם מַבְטִיחַ לְךָ טוֹבוֹת רַבּוֹת וּנְצוּרוֹת – אֵין אָדָם יוֹדֵעַ אֶת יוֹמוֹ וְאֶת עֲתִידוֹ, וּמִי יוֹדֵעַ אִם תַּסְפִּיק לַהֲנוֹת מִכָּךְ. וּשְׂפָתַיִם יִשַּׁק.

בְּנֵי הָאָדָם מִטִּבְעָם עוֹסְקִים רוֹב יְמֵיהֶם בִּבְנְיַת הֶעָתִיד וְהַמָּחָר: לְמוּדִים וְקָרְיֶרָה בְּטוּחָה, תְּכְנִיּוֹת חִסָּכוֹן לְיִלְדִים וּפֶנְסְיָה לִימֵי הַזִּקְנָה, וְאָמְנָם תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה גַּם כֵּן דּוֹרֶשֶׁת מֵהָאָדָם לִהְיוֹת חָכָם הֲרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד(תמיד (ל"ב ע"א). , וְלָשִׂים כָּל מְגַמָּתוֹ לְהַצְלִיחַ וְלֹא לַהֲנוֹת לְפִי שָׁעָה מְעַט וּלְהַפְסִיד בְּכָךְ הַרְבֵּהלשון הזהב של רבינו הרמב"ם ז"ל בהלכות דעות (פרק ה' הלכה י"ב). , אוּלָם אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁיְּחַיֶּה הָאָדָם אֶת הַמָּחָר, וְיֹאבֵד אֶת כָּל זְמַנּוֹ וְחַיּוּתוֹ בְּמַחְשָׁבָה עַל יוֹם הַמָּחָר. כִּי מַה יּוֹעִיל אִם כָּל יָמֶיךָ תַּעֲמֹל עַל **הֶעָתִיד**? אֵימָתַי תַּסְפִּיק לַהֲנוֹת מִן **הַהוֹוֶה**?!

יֶשְׁנָם הַטּוֹעִים לַחֲשֹׁב שֶׁדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הִיא לַחֲשֹׁב רַק עַל הֶעָתִיד, וְעַל הָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא לְחָיּוֹת אֶת הָרֶגַע, וְאִלּוּ דֶּרֶךְ ה"חָפְשִׁיִּים" הִיא לַהֲנוֹת וְלִחְיוֹת אֶת הָרֶגַע. אַךְ הַחַי חַיֵּי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים יוֹדֵעַ שֶׁדַּוְקָא **הַהֶפֶךְ הוּא הַנָּכוֹן**: תּוֹרָתֵנוּ דּוֹגֶלֶת שֶׁאִם עָבַר עָלֶיךָ יוֹמְךָ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים – הֲרֵי שֶׁנִּצַּלְתָּ אֶת **הַיּוֹם** כָּרְאוּי, וְהֵפַקְתָּ מִמֶּנּוּ אֶת הַמֵּרַב שֶׁנִּתַּן, וְלָכֵן לְעוֹלָם לֹא תִּתְחָרֵט עָלָיו. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם עָסַקְתָּ כָּל יָמֶיךָ בִּרְדִיפָה אַחַר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה, הַכָּבוֹד וְהַתְּהִלָּה, מִי יוֹדֵעַ אִם תַּסְפִּיק לַהֲנוֹת מִכָּךְ? וְגַם אִם כֵּן – הֲרֵי הַכֹּל הָיָה רַק אֶמְצָעִי לְהַשָּׂגַת הַתַּכְלִית שֶׁלְּךָ, אִם כֵּן אוֹתָן שָׁעוֹת שֶׁל עָמָל לֹא נָצְלוּ בֶּאֱמֶת **כְּתַכְלִית** אֶלָּא **כְּאֶמְצָעִי**, נִמְצָא שֶׁלֹּא כָּל יָמָיו נָצְלוּ לַתַּכְלִית הָאֲמִתִּית. מִכָּאן לָמַדְתָּ שֶׁדַּוְקָא הַתּוֹרָה הִיא זוֹ שֶׁמְּלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ לִחְיוֹת אֶת הַהוֹוֶה, וּלְנַצֵּל כָּל יוֹם בְּמִלּוֹאוֹ עַד כַּמָּה שֶׁיָּדֵנוּ יְכוֹלָה וּמַשֶּׂגֶת.

כְּךָ אָמַר **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל** בַּתַּלְמוּד: "כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּת בְּסַלּוֹ וְאוֹמֵר מֶה אֹכַל לְמָחָר אֵינוֹ אֶלָּא מִקְטַנֵּי אֲמָנָה"סוטה (מ"ח ע"ב). , שֶׁכֵּן מֵילָא אִם כְּבָר אָכַלְתָּ אֶת מַה שֶּׁבְּרִשׁוּתְךָ וְלֹא נוֹתְרָה לְךָ עוֹד פַּת בַּסָּל, אָכֵן חוֹבָה עָלֶיךָ לִדְאֹג לְעַצְמְךָ וְלִבְנֵי בֵּיתְךָ לְמָחָר, אֲבָל אִם עֲדַיִן יֵשׁ לְךָ פַּת בַּסָּל מְמֻנָּה תּוֹכַל לְהִתְפָּרְנֵס כָּרֶגַע, וּבְכָל זֹאת אַתָּה דּוֹאֵג עַל הַמָּחָר וְשׁוֹאֵל "מָה אֹכַל מָחָר?" וּ"מַה יִּהְיֶה בְּעוֹד שָׁנָה?" וְאֵינְךָ מַאֲמִין שֶׁמִּי שֶׁזִּמֵּן לְךָ פַּרְנָסָה **הַיּוֹם** יְזַמֵּן

לְךָ גַּם **מָחָר** – כַּנִּרְאֶה שֶׁפְּשׁוּט הִנְּךָ קָטָן אֱמָנָה, וְלָכֵן כָּל מַעֲיָנֶיךָ הֵם עַל הַמָּחָר, וְאַף פַּעַם אֵינְךָ נֶהֱנָה מִמַּה שֶׁבִּרְשׁוּתְךָ הַיּוֹם.

כָּךְ הוּא טִבְעָם שֶׁל אַנְשֵׁי הַחֹמֶר הַמְנֻתָּקִים מִן הָרוּחַ, לִהְיוֹת תָּמִיד דְּאוּגִים וּטְרוּדִים מִיּוֹם הַמָּחָר, וּכְשֶׁיֵּשׁ לָהֶם מָנָה הֵם רוֹצִים מָאתַיִם, וּכְשֶׁיֵּשׁ לָהֶם מָאתַיִם רוֹצִים אַרְבַּע מֵאוֹתמדרש רבה קהלת (א', ל"ד). , וְאַף פַּעַם אֵינָם שְׂמֵחִים וְנֶהֱנִים מִמַּה שֶׁיֵּשׁ כָּעֵת בִּרְשׁוּתָם. עַל כָּךְ אוֹמֵר **הֶחָכָם בָּאָדָם**: "אַל תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר, כִּי לֹא תֵדַע מַה יֵּלֵד יוֹם", וְכַמָּה פְּעָמִים אָדָם דּוֹאֵג עַל דָּבָר שֶׁבְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר כְּלָל לֹא מֵגִיעַ, וְנִמְצָא מֵצַר עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ. וּמִי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן בַּדְּבָרִים בְּעַיִן חַדָּה יִמְצָא שֶׁאֵין דָּבָר בָּעוֹלָם שֶׁרָאוּי וְהָגוּן לִדְאֹג וּלְהֵצֵר עָלָיו, שֶׁכֵּן אִם בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר אָכֵן הוּא יָבוֹא – מַה הוֹעִילָה דַּאֲגָתְךָ? וְאִם לֹא יָבוֹא – נִמְצָא שֶׁדַּאֲגָתְךָ עַל חִנָּם, אִם כֵּן מָה הַמָּקוֹם לִדְאָגָה?! וְעַל כָּךְ אָמַר אַחַד הַחֲכָמִים: "הֶעָבָר אַיִן, וְהֶעָתִיד עֲדַיִן, וְהַהֹוֶה כְּהֶרֶף עַיִן, אִם כֵּן דְּאָגָה מִנַּיִן?".

יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁכָּל חַיֵּיהֶם הֵם עֲסוּקִים בַּמָּחָר, חוֹשְׁבִים וּמְתַכְנְנִים וּבוֹנִים מְגַדְּלִים פּוֹרְחִים בָּאֲוִיר, עַד שֶׁמֵּרוֹב תִּקְווֹת וְצִפִּיּוֹת מֵהֶעָתִיד הֵם מִתְנַפְּחִים וְנַעֲשִׂים כְּמוֹ **בָּלוֹן גָּדוֹל**. אַךְ כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים מַה קּוֹרֶה לְבָלוֹן שֶׁמִּתְנַפֵּחַ יוֹתֵר מִדַּי: נִגְיעָה קְטַנָּה וְהוּא מִתְפּוֹצֵץ וְנִזְרָק לְפֵךְ הָאַשְׁפָּה! אָדָם צָרִיךְ לְהָבִין שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַעַת, וְלֹא כָּל דָּבָר אֶפְשָׁר לְתַכְנֵן, כִּי לֹא הַכֹּל תָּלוּי בָּנוּ. וּלְיֶתֶר דִּיּוּק: **שׂוּם דָּבָר אֵינוֹ תָּלוּי בָּנוּ!** אֵינֶנּוּ אָמוּרִים לַחֲשֹׁב עַל הַכֹּל, רַק לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁבִּיכְלָתֵנוּ, וְלִבְטֹחַ בָּהּ' שֶׁיַּשְׂרֶה אֶת הַבְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂי יָדֵינוּ.

לָכֵן יֵשׁ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְפַתֵּחַ תִּקְווֹת חֲזָקוֹת מִדַּי עַל דְּבָרִים שֶׁלֹּא מֻבְטָח לָנוּ שֶׁיִּסְתַּדְּרוּ וְיֵצְאוּ לַפֹּעַל: **הָעֵסֶק** הַמַּזְהִיר, **וְהַשִּׁדּוּךְ** הַמֻּצְלָח, **וְהַיְלָדִים** הַמְחוֹנָנִים – ?אַל תִּקַּח שׁוּם דָּבָר כְּבָטוּחַ. כִּי אִם חָלִילָה יִשְׁתַּבְּשׁוּ הַדְּבָרִים וְצִפִּיּוֹתֶיךָ לֹא יִתְגַּשְּׁמוּ – אַתָּה עָלוּל לְהִשָּׁאֵר עִם צַלֶּקֶת שֶׁל אַכְזָבָה קָשָׁה שֶׁתְּלַוֶּה אוֹתְךָ לְמֶשֶׁךְ כָּל הַחַיִּים. וּכְפִי שֶׁרָגִילִים הָעוֹלָם לוֹמַר: "אִם אֵין צִפִּיּוֹת – אֵין אַכְזָבוֹת"! כָּךְ מְסֻפָּר עַל הַגָּאוֹן **רַבִּי חַיִּים מִוואלאז'ין** זַצַ"ל שֶׁבִּקֵּשׁ לְיַסֵּד וּלְהָקִים אֶת יְשִׁיבַת וואלאז'ין הַמְפֻרְסֶמֶת שֶׁמִּמֶּנָּה יָצְאוּ גְּדוֹלֵי וּמְאוֹרֵי עוֹלָם, וּבְטֶרֶם הֵחֵל בַּמְּלָאכָה נִגַּשׁ לְמוֹרוֹ וְרַבּוֹ **הַגָּאוֹן מִווילְנָא** זַצַ"ל לְהוֹעֵץ עִמּוֹ עַל הַדָּבָר. שָׁמַע הַגָּאוֹן אֶת לַהַט דְּבָרָיו וְאָמַר לוֹ: אִם תִּהְיֶה מְסֻגָּל בְּיוֹם מִן הַיָּמִים לִסְגֹּר אֶת הַיְשִׁיבָה לְאַחַר הֲקָמָתָהּ – לֵךְ וְתִפְתַּח, אַךְ אִם לֹא תִּהְיֶה מְסֻגָּל לְכָךְ – אֲזַי מוּטָב שֶׁל תִּפְתַּח כְּלָלוראה בספר "עובדות והנהגות לבית בריסק" (ח"ג עמוד מ"ג) מה עלה בגורלה של ישיבת וולאז'ין ומדוע, ובכך תבין את עומק דבריו של הגר"א הנ"ל, ואכמ"ל. ! וְדֵי לַמֵּבִין בְּזֶה.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד נִתְבָּאֵר שֶׁמִּדִּין תּוֹרָה אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דָּם בִּימֵי זִיבָתָהּ לְיוֹם אוֹ יוֹמַיִם צְרִיכָה לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּסְתַּיֵּם אוֹתוֹ הַיּוֹם, וּמֵהַשְׁקִיעָה אִם יוֹתֵר לֹא רָאֲתָה מַמְתִּינָה לְמָחָר **בַּבֹּקֶר** וְטוֹבֶלֶת, וּמִיָּד הִיא נֶחְשֶׁבֶת לִטְהוֹרָה. אֶלָּא שֶׁאִם תִּרְאֶה שׁוּב בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם - הֲרֵי שֶׁתִּטַּמֵּא לְמַפְרֵעַ אֶת כָּל מַה שֶּׁנָּגְעָה בּוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְאִם שִׁמְּשָׁה – שִׁמְּשָׁה בְּאִסּוּר.

וּבְכֵדֵי לְמְנֹעַ מִכְּשׁוֹל, גָּזְרוּ חֲכָמִים שֶׁתִּטְבֹּל רַק לְאַחַר **הַשְּׁקִיעָה** שֶׁל לְמָחֳרָת, כְּדֵי שֶׁגַּם אִם תַּחְזֹר לָזוּב אַחֲרֵי כֵן – לֹא תִּטַּמֵּא לְמַפְרֵעַ אֶלָּא מֵאוֹתָהּ שָׁעָה בִּלְבַד. וְכָךְ הוּא הַדִּין גַּם בְּזָבָה גְּדוֹלָה שֶׁהִצְרִיכוּהָ לְהַמְתִּין עַד שְׁקִיעַת הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי(ראה כל זאת בסוף מסכת נדה (ע"ב ע"א) וברמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ו' הלכה י"ג). .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן טֻמְאַת הַזָּבָה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **הָרה"ק מִקָּאמַארְנָא** זִיע"א בְּסִפְרוֹ "**אוֹצַר הַחַיִּים**"בפירושו על מצוה זו. שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּא הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי עַל חַוָּה וְהִטִּיל בָּהּ אֶת זֹהַמְתּוֹ מִיָּד נִתְעָרְבוּ וְנִטְמְעוּ הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בַּטֻּמְאָה וּבַקְּלִפָּה, וְגַם הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה כִּבְיָכוֹל נִכְנְסָה עִמָּהֶם בְּסוֹד "בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר" בְּמַטָּרָה לְהוֹצִיאָם וּלְחַלְּצָם מִן הַטֻּמְאָה, וּמֵאָז יוֹנֶקֶת הַטֻּמְאָה מֵהַחִיּוּת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וּמְקַבֶּלֶת מִמֶּנָּה מָזוֹן וְכֹחַ, עַד שֶׁתִּפָּרֵד מִמֶּנָּה לְגַמְרֵי. **וִימֵי הַנִּדּוּת** שֶׁל הָאִשָּׁה הֵם כְּנֶגֶד יְמֵי הַחֹרֶבָן הַלָּלוּ בָּהֶם יוֹנֶקֶת הַטֻּמְאָה מֵהַקְּדֻשָּׁה, **וִימֵי הַלִּבּוּן** הֵם תְּקוּפַת הַגְּלוּת בָּהּ הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה מְבַקֶּשֶׁת לַעֲלוֹת וּלְפָדוֹת אֶת הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִתּוֹכֵי הַקְּלִפָּה, אֶלָּא שֶׁגַּם בְּתוֹךְ יְמֵי הַלִּבּוּן עַצְמָם פְּעָמִים שֶׁבָּאָה **הַזִּיבָה** הַמְסַמֶּלֶת אֶת הַחַטָּאִים וְהַפְּגָמִים שֶׁעוֹשִׂים חֲלִילָה יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָם, וּבְכָךְ מְעַכְּבִים אֶת הַגְּאֻלָּה הַמְיֻחֶלֶת כְּדֶגְמַת הַזִּיבָה הַמְעַכֶּבֶת אֶת הַטָּהֳרָה שֶׁל הָאִשָּׁה לְבַעְלָהּ.

וּכְשֵׁם שֶׁבָּאִשָּׁה יֵשׁ זִיבָה **קְטַנָּה** וְיֵשׁ זִיבָה **גְּדוֹלָה** - כְּךָ גַּם בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ שֶׁנַּעֲשִׂים פְּגָמִים **קְטַנִּים** וְיֵשׁ שֶׁנַּעֲשִׂים **פְּגָמִים** גְּדוֹלִים, וְכָל אֶחָד מֵהֶם מַשְׁפִּיעַ בְּהֶתְאֵם. וְאִם לֹא הָיִינוּ פּוֹגְמִים בְּמֶשֶׁךְ הַדּוֹרוֹת כְּבָר מִמְּזַמֵּן הָיְתָה מִסְתַּיֶּמֶת הַסְּפִירָה וְהָיִינוּ נִתְקָנִים וְנִגָּאָלִים, אֶלָּא שֶׁהַפְּגָמִים וְהַחֲטָאִים הֵם הַגּוֹרְמִים לְסִתְירַת הַסְּפִירָה וּלְהִתְחַלָּתָהּ מֵחָדָשׁ, כְּדֶגְמַת הַזִּיבָה. עכת"ד.

מצוה קפ"ג: קרבן הזבה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאִם טְהֲרָה מִזּוֹבָהּ... וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִּקַּח לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה... וְעָשָׂה הַכֹּהֵן... וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי ה' מִזּוֹב טֻמְאָתָהּ"ויקרא ט"ו, כ"ח – ל'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם עַל הַזָּבָה הַגְּדוֹלָה לְאַחַר שֶׁיִּפְסֹק זוֹבָהּ וְתִטְהַר בְּסִפִּירַת שִׁבְעָה וּבְטְבִילָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁתָּבִיא בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי אֶת קָרְבָּנָהּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְהוּא שְׁתֵּי תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה מֵהֶם יַקְרִיב הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעוֹלָה, וּבְכָךְ יְתַכַּפֵּר לָהּ מִזּוֹבָהּ(רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה (פרק א')). .

וּכְמוֹ בְּדִין הַזָּב, כָּךְ גַּם הַזָּבָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִקְרִיבָה אֶת קָרְבָּנָהּ הֲרֵי הִיא "מְחֻסֶּרֶת כַּפָּרָה" וַאֲסוּרָה בְּבִיאַת הַמִּקְדָּשׁ וּבַאֲכִילַת הַקָּדָשִׁים עַד שֶׁתַּקְרִיב אֶת קָרְבָּנָהּ. וּמִכָּל מָקוֹם רַשָּׁאִית לְהָבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ עַל יְדֵי אַחֵר, וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא מִידִיעָתָהּ, כְּפִי שֶׁנִּזְכַּר לְעֵיל בְּדִין קָרְבַּן הַזָּבראה לעיל בבאור מצוה קע"ט, ושם נתבאר. .

וְהַזָּבָה שֶׁנִּתְחַיְּבָה בְּקָרְבָּן וְלֹא הֵבִיאָתוּ הֲרֵי זוֹ בִּטְלָה מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, וְהִנָּהּ מְחֻסֶּרֶת כַּפָּרָה כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר.

רָמַז הַכָּתוּב – כַּת הַנִּרְדָּפִים

בַּתּוֹרָה מְבֹאָר שֶׁקָּרְבַּן הַזָּב וְהַזָּבָה הוּא **שְׁנֵי תּוֹרִים** אוֹ **שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה**, אוֹתָם מַקְרִיב הַכֹּהֵן לְכַפָּרַת הַבָּעָלִים הָאֶחָד לְחַטָּאת וְהָאֶחָד לְעוֹלָה. וְרַבּוֹתֵינוּ בַּתַּלְמוּד שָׁאֲלוּ מַה נִּשְׁתַּנּוּ הַתּוֹרִים וּבְנֵי הַיּוֹנָה מִשְּׁאָר הָעוֹפוֹת, שֶׁדַּוְקָא הַלָּלוּ הֻכְשְׁרוּ לִיקָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ? וְהֵשִׁיבוּ שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁהַמִּינִים הַלָּלוּ מִטֶּבַע בְּרִיָּתָם לִהְיוֹת **חֲלוּשִׁים וְחַסְרֵי כֹּחַ**, וְאֵין בְּיָדָם אֶת הַכֹּחַ וְהָאֶמְצָעִים לְהָשִׁיב מִלְחָמָה לְרוֹדְפֵיהֶם, מִמֵּילָא הֵם **רְדוּפִים וּמֻתְקָפִים** כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם עַל יְדֵי שְׁאָר הַנִּבְרָאִים. וּבִהְיוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַבֵּב וּמְקָרֵב אֶת הָרְדוּפִים וְהַמֻּשְׁפָּלִים, לָכֵן הִכְשִׁירָם הַכָּתוּב לַעֲלוֹת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְלָכֵן לִמְּדוּ **חֲכָמֵינוּ** ז"ל לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם מִן הַנִּרְדָּפִים וְלֹא מִן הָרוֹדְפִים, וּבְכָךְ יִזְכֶּה לְקָרְבָּתוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְראה בבא קמא (צ"ג ע"א). .

הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא מֵיטִיב שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל הֶטְבָה מִשּׁוּם גּוֹרֵם, וְכָל הֲוָיָתוֹ וּמַהוּתוֹ הִיא לְהֵיטִיב וּלְסַיֵּעַ לַחֲלָשִׁים מִמֶּנּוּ. וְלָכֵן הַנְהָגָתוֹ עִם הַבְּרִיּוֹת הִיא שֶׁכְּכָל שֶׁהַנִּבְרָא **יוֹתֵר תְּלוּתִי** וְזָקוּק לוֹ - כָּךְ הַקְּרָבָה שֶׁלּוֹ לַבּוֹרֵא הִיא **אַמִּיצָה** וַחֲזָקָה יוֹתֵר, וּכְכָל שֶׁהַנִּבְרָא **אֵינוֹ תְּלוּתִי** וְהִנּוֹ בַּעַל חֹסֶן עַצְמִי – כָּךְ **פְּחוּתָה קִרְבָתוֹ** לַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּאכן כותב שלמה המלך בקהלת (ט', י"א) "לא לחכמים לחם" ופירש השרף מקאצק זיע"א שמי שחושב את עצמו לחכם הקדוש ברוך הוא אינו עוזרו, ואומר לו: "אם חכם אתה, בא נראה אותך מסתדר לבד"... והרה"ק בעל התפארת שמואל מאלכסנדר זיע"א פירש על זו הדרך את הכתוב בתהלים (י"ג, ב'-ג') "עד אנה תסתיר פניך ממני עד אנה אשית עצות בנפשי" שכל עוד יש לאדם עצות ותחבולות איך להצליח בכחות עצמו לא מובטח שהקב"ה יעזרו, ורק כשנתלה האדם כל כולו על השי"ת אזי מובטח לו שהקב"ה יושיעו. . כָּךְ מָצִינוּ

כַּאֲשֶׁר הֶחֱטִיא הַנָּחָשׁ אֶת חַוָּה בְּעֵץ הַדַּעַת, וּבִקֵּשׁ הַקָּבָ"ה לְהַעֲנִישׁוֹ וּלְהַרְחִיקוֹ – עָמַד וְגָזַר עָלָיו שֶׁיִּהְיוּ מְזוֹנוֹתָיו מְצוּיִים לוֹ בְּכָל מָקוֹם: עוֹלֶה לַגַּג – מְזוֹנוֹתָיו עִמּוֹ, יוֹרֵד לְמַטָּה –מְזוֹנוֹתָיו עִמּוֹ. וְלִכְאוֹרָה מָה הָעֹנֶשׁ בְּכָךְ שֶׁמְּזוֹנוֹתָיו מְצוּיִים לוֹ? אֶלָּא שֶׁבְּכָךְ שֶׁעָשָׂאוֹ **עַצְמַאי וּבִלְתִּי תְּלוּתִי** מִמֶּיל"א הִרְחִיקוֹ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לְךָ עֹנֶשׁ גָּדוֹל יוֹתֵר מִלִּהְיוֹת מְרֻחָק מִבּוֹרֵא כָּל הָעוֹלָמִים!

מֵאִידָךְ גִּיסָא מְצִינוּ שֶׁדָּוִקָא אוֹתָם שֶׁהֵם חֲלוּשִׁים וְחַסְרֵי כֹּחַ – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקָרְבָם וּמְחַבְּבָם: הֶעָנִי וְהַגֵּר, הַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָהשכן עליהם הוזהרנו ביותר שלא לצערם, ולהרבות באהבתם ובטובתם, כמבואר רבות בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה. , דַּוְקָא עֲלֵיהֶם הַבּוֹרֵא נָתַן אֶת עֵינָיו וְלִבּוֹ, וְדַאֲגַ לָהֶם לְכָל צָרְכֵיהֶם וּמַחְסוֹרָם, וְהִזְהִיר אוֹתָנוּ עַל אַהֲבָתָם וְקִרוּבָם וּמִלּוּי חֶסְרוֹנָם. וְזֶה לֹא בְּגָלַל צִדְקוּתָם אוֹ גַּדְלוּתָם, אֶלָּא כִּי עַל פִּי רוֹב הָאֲנָשִׁים הַלָּלוּ הֵם חַסְרֵי תְּמִיכָה וּמִשְׁעָן, בּוֹדְדִים וְחַסְרֵי יֵשַׁע וּמָגֵן, וְלָכֵן רַבִּים עֲלוּבִים לְנַצֵּל אֶת חֻלְשָׁתָם וּלְעָשְׁקָם, לָכֵן בָּחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׁמֵּשׁ לָהֶם לְמָגֵן וּלְצִנָּהוראה בזהר הקדוש (פרשת בלק) שהקדוש ברוך הוא מחבב את תפילת העני יותר מכל התפילות, וכמו שכתוב (תהלים ק"ב, א') "תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו". .

כָּךְ אוֹמֵר **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ** בְּסִפְרוֹ: "וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת הַנִּרְדָּף"קהלת ג', ט"ו. , וּפֵרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהַנְּהָגָתוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ תָּמִיד לִדְאֹג וּלְסַיֵּעַ לַנִּרְדָּף, וַאֲפִלּוּ אִם יַעֲמֹד **צַדִּיק** וְיִרְדֹּף אֶת **הָרָשָׁע** – עִם כָּל זֹאת הָאֱלֹקִים יְבַקֵּשׁ וִיסַיֵּעַ לַנִּרְדָּףמדרש קהלת רבה (פרק ג'). . וְלָכֵן הִזְהִירוּ חֲזַ"ל לְאָדָם שֶׁגַּם אִם נוֹהֲגִים עִמּוֹ בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא כַּדִּין, וּמְצַעֲרִים וּמְבַזִּים אוֹתוֹ עַל לֹא עָוֶל בְּכַפָּיו - עִם כָּל זֹאת יִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִצְעֹק עַל כָּךְ לַה', שֶׁכֵּן מִן הַשָּׁמַיִם מְמַהֲרִים לִפְרַע מִן הַצּוֹעֵק יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר מִן הַנִּצְעָקראה בבא קמא (צ"ג ע"א) שאמר רבי חנינא כל המוסר דין על חבירו הוא נענש תחילה, שכן שרה אמנו אמרה לאברהם (בראשית ט"ז, ה') "ישפוט ה' ביני וביניך" וזמן קצר לאחר מכן נפטרה. , וְדַוְקָא זֶה שֶׁנִּרְדָּף וְקָרוֹב עַתָּה לַה' עָלוּל לַהֲפֹךְ בֵּין רֶגַע לְרוֹדֵף, וּלְאַבֵּד אֶת קָרְבָתוֹ לַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְומכל מקום מבואר בתלמוד (שם) שכל זה דוקא כשנעשה בעבורו דין בארץ, מה שאין כן אם אין לאדם את האפשרות להציל את עצמו בדיני הארץ אזי מותר לו לצעוק על כך לה'. עיין שם. . נִמְצָא, שֶׁהָאָדָם הוּא זֶה הַקּוֹבֵעַ אֶת מַעֲמָדוֹ בְּעֵינֵי ה' עַל פִּי מַעֲשָׂיו וַהֲלִיכוֹתָיו, וְאִם רַק יַשְׂכִּיל הָאָדָם לִדְבֹּק בְּמִדַּת הַנֶּעֱלָבִים וְאֵינָם עוֹלְבִים, וְהַשּׁוֹמְעִים חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים – אֲזַי יִתְקַיֵּם בּוֹ הַפָּסוּק "וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ"ראה שבת (פ"ח ע"ב). .

כָּךְ מְסֻפָּר עַל הָאַדְמוֹ"ר הַקָּדוֹשׁ בַּעַל **הַחִדּוּשֵׁי הָרִי"ם מִגּוּר** זִיע"א שֶׁבִּקֵּשׁ מִמְּשַׁמְּשׁוֹ לֶאֱסֹף מִנְיָן לִתְפִלַּת עַרְבִית בְּחַדְרוֹ, וְאַחַד הַחֲסִידִים נִסָּה לְהַדְּחֵף וּלְהִכָּנֵס אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה, אַךְ הַמְשַׁמֵּשׁ סֵרֵב בְּכָל תֹּקֶף, וּמִשֶּׁהִתְעַקֵּשׁ הַ"מִּסְתַּנֵּן" עַל כָּךְ – סָטַר לוֹ הַמְשַׁמֵּשׁ עַל פָּנָיו וְסָנַר

אֶת הַדֶּלֶת עַל פָּנָיו. הָאַדְמוֹ"ר הִסְתַּכֵּל עַל הַנּוֹכְחִים בַּחֶדֶר וְשָׁאַל: "הֲלֹא יֵשׁ כָּאן **תִּשְׁעָה**, וּמַדּוּעַ לֹא הִכְנַסְתָּ עוֹד אֶחָד עֲשִׂירִי?" מָנָה הַמְשַׁמֵּשׁ בְּעֵינָיו אֶת הַנּוֹכְחִים וְשָׁאַל אֶת הָרַבִּי בִּפְלִיאָה: וַהֲרֵי עֲשָׂרָה בְּדִיּוּק אֲנַחְנוּ?! אָמַר לוֹ הָרַבִּי: "לֹא, אַתָּה הֵרַמְתָּ יָד וּבִזֵּיתָ יְהוּדִי, וְאִם כֵּן אֵינְךָ מִצְטָרֵף לְמִנְיָן(כן הובא בהגהת הרמ"א על השלחן ערוך חלק חושן משפט (סימן ת"כ סעיף א') שיש חרם קדמונים על המכה את חבירו ואינו מצטרף למנין. עיין שם. , וּמִמֵּילָא אֲנַחְנוּ כָּאן רַק תִּשְׁעָה. לָכֵן מַהֵר וּבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתוֹ שֶׁל זֶה שֶׁבִּיַּשְׁתָּ אוֹ שֶׁתַּכְנִיס אָדָם נוֹסָף לְמִנְיָן!".

פְּעָמִים שֶׁאָדָם עוֹבֵר מַסֶּכֶת יְסוּרִים שֶׁל רְדִיפָה מֵאֲחֵרִים, הַשְׁפָּלָה וּבְזָיוֹנוֹת וּרְגָעִים בִּלְתִּי נְעִימִים שֶׁל פְּגִיעוֹת וְעֶלְבּוֹנוֹת, וּבְאוֹתָם זְמַנִּים עֲלוּלָה לְהִתְעוֹרֵר בָּאָדָם בְּכִיָּה מִתּוֹךְ הַצַּעַר וְעָגְמַת הַנֶּפֶשׁ הַגְּדוֹלָה שֶׁעוֹבֵר, אַךְ חוֹבָה עָלָיו לְדַעַת שֶׁאוֹתָם רְגָעִים הֵם רִגְעֵי קְרָבָה גְּדוֹלָה לַה', וַדַּוְקָא אָז יָכוֹל הוּא לְהַשִּׂיג דְּבָרִים רַבִּים אוֹתָם לֹא הִצְלִיחַ לְהַשִּׂיג בִּזְמַנִּים אֲחֵרִים. וְחָשַׁבְנוּ לִרְמֹז זֹאת בַּמִּלָּה "**בְּכִיָּה**" הַטּוֹמֶנֶת בְּתוֹכָהּ אֶת הַמִּלִּים "**בְּךָ** – **יָהּ**", שֶׁדַּוְקָא בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם בּוֹכֶה וּמוֹרִיד דְּמָעוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס אֶל לִבּוֹ וּמִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ בְּצַעֲרוֹ, וְכִלְשׁוֹן הַכָּתוּב "קָרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ"תהלים ל"ד, י"ט. . וְלָכֵן בַּמִּלָּה "**בּוֹדֵד**" תִּמְצָא שֶׁיֵּשׁ רַק אוֹתִיּוֹת **זוּגִיּוֹת**, לְרָמֹז לָאָדָם שֶׁדַּוְקָא בַּמַּצָּבִים בָּהֶם הוּא מַרְגִּישׁ בּוֹדֵד וְנִלְמוּד – דַּוְקָא אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְחַבֵּר אֵלָיו בְּיוֹתֵר, וְאֵינֶנּוּ בֶּאֱמֶת לְבַד.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה אוֹמֵר בְּסִפְרוֹ "אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ"תהלים כ"ז, ג'. . וּפֵרְשׁוּ בַּעֲלֵי חֲסִידוּת שֶׁאִם רוֹאֶה אָדָם שֶׁקָּמִים עָלָיו אוֹיְבִים וְשׂוֹנְאִים עַל חִנָּם, וְרוֹדְפִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא בְּצֶדֶק – יֵדַע נֶאֱמָנָה שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ הַנְּכוֹנָה. כִּי כְּשֶׁרוֹצִים מְשַׁמְּמִים לְרוֹמֵם אֶת הָאָדָם וּלְנַשְּׂאוֹ, אֲזַי מַעֲמִידִים עָלָיו חוֹלְקִים שֶׁיְּחַרְפּוּהוּ וִיבַזּוּהוּ, וְאִם מַשְׂכִּיל הוּא לִשְׁתֹּק וְלֹא לְהָשִׁיב לִמְחָרְפָיו דָּבָר אֲזַי מִן הַשָּׁמַיִם מְגַדְּלִים וּמְנַשְּׂאִים אוֹתוֹ עַל כָּךְ. לָכֵן אֵין לְהִבָּהֵל מִכָּל רוֹדֵף וּמֵצִיק, וְאִם קָמִים עָלֶיךָ אִינְשֵׁי דְּלָא מַעֲלֵי וּמַתְקִיפִים אוֹתְךָ בְּבִזְיוֹנוֹת וּבְהַשְׁמָצוֹת - אַל תְּנַסֶּה אֲפִלּוּ לְהִשְׁתַּיֵּקֵם, אֶלָּא דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ, וְהוּא כְּבָר יַפִּילֵם לְךָ חֲלָלִים חֲלָלִיסגיטין (ז' ע"א). .

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּמִּשְׁנָה נִתְבָּאֵר שֶׁאִשָּׁה שֶׁנִּצְטַבְּרוּ אֶצְלָהּ כַּמָּה חִיּוּבֵי קָרְבָּן זָבָה – דַּי שֶׁתָּבִיא קָרְבָּן אֶחָד, וּבְכָךְ כְּבָר נִתְכַּפְּרָה לְעִנְיַן שֶׁמֻּתֶּרֶת בִּכְנִיסָה לְמִקְדָּשׁ וּבַאֲכִילָה מִן הַקֳּדָשִׁים, רַק שֶׁחוֹבָה מוּטָל עָלֶיהָ לְהָבִיא אֶת יֶתֶר קָרְבְּנוֹתֶיהָכריתות (ח' ע"א). .

וְשָׁם הוּבָא **מַעֲשֶׂה** שֶׁהָיָה שֶׁנִּתְיַקֵּר מְחִיר קָרְבָּן הַזָּבָה לִשְׁוִי דִּינָר זָהָב, **וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל** עָמַד וְהוֹרָה שֶׁהַמְּחֻיֶּבֶת כַּמָּה קָרְבָּנוֹת זָבָה דַּי לָהּ שֶׁתַּקְרִיב קָרְבָּן אֶחָד **וְאֵין עָלֶיהָ**

חוֹב לְהָבִיא אֶת הַשְּׂאָר כֻּלָּל, וּמִיָּד יָרְדוּ מְחִירֵי הַקְּרָבָּן. וְנֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ **הָרִאשׁוֹנִים** בְּהוֹרָאַת רַשְׁבַּ"ג זוֹ לְמָתַי הִיא תְּקֻפָּה:

לְדַעַת **הָרַמְבַּ"ם** זְ"ל לֹא הָיְתָה זוֹ אֶלָּא **הוֹרָאַת שָׁעָה** בִּלְבַד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ הַנָּשִׁים לֶאֱכֹל מִן הַקֳּדָשִׁים בְּטֻמְאָתָן, אַךְ בִּסְתָם מְחֻיֶּבֶת הַזָּבָה לְהָבִיא כְּמִסְפַּר קְרְבְּנוֹתֶיהָ שֶׁנִּתְחַיְּבָה, כַּנִּזְכָּר לְעֵילּראה רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה (פרק א' הלכה י"). .

אוּלָם לְדַעַת **הָרַאֲבַ"ד** זְ"ל הוֹרָאַת רַשְׁבַּ"ג הִיא הָעִקָּר לַהֲלָכָה, שֶׁזּוֹהִי **הוֹרָאָה לְדוֹרוֹת** שֶׁאִשָּׁה שֶׁנִּתְחַיְּבָה כַּמָּה קְרְבְּנוֹת זָבָה אֵינָהּ צְרִיכָה לְהָבִיא אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד בִּלְבַד, וּמִכָּל מָקוֹם נִסְתַּפֵּק הָרַאֲבַ"ד אִם זֶה דַּוְקָא בְּשֶׁנִּתְעַבְּטָה מִלַּהֲבִיאָם מֵאֵנֶס, אוֹ אֲפִלּוּ אִם עָשְׂתָה כֵּן מֵרָצוֹן.השגות על הרמב"ם (שם). וראה בכסף משנה שם מה שכתב בבאור יסוד מחלוקתם. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר חִיּוּב הַקְּרָבָּן לְזָבָה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב הָרַב **רַבִּי מְנַחֵם הַבַּבְלִי** זְ"לבבאורו על תרי"ג מצוות, והביאו גם כן בעל ה"ילקוט יצחק" זאלר. שֶׁזִּיבָה בְּאִשָּׁה מְעִידָה עַל **פְּגָמִים בְּנַפְשָׁהּ** שֶׁל הָאִשָּׁה, שֶׁהִרְהֲרָה וְחָשְׁבָה בִּדְבָרִים אֲסוּרִים וְזֶה מַה שֶּׁגָּרַם לָהּ לִזִּיבָתָהּ. וְהָרְאָיָה לְכָךְ הִיא שֶׁבְּשׁוֹנָה מִדַּם הַנִּדּוּת בּוֹ נִטְמֵאת הָאִשָּׁה מִכָּל סְ?בָּה שֶׁתְּהֵא כְּגוֹן אֹנֶס אוֹ לֵדָה, הַזָּבָה לְעֻמַּת זֹאת אֵינָהּ נִטְמֵאת כְּשֶׁזָּב דָּמָהּ מֵחֲמַת אֹנֶס חִיצוֹנִי אוֹ מֵחֲמַת לֵדָה, אֶלָּא רַק כְּשֶׁלִּפְתַע הֵחֵלָה לָזוּב דָּם מֵאֵלֶיהָ – וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁזּוֹהִי עֲדוּת גְּמוּרָה עַל מַחֲשָׁבוֹת הָאָוֶן שֶׁלָּהּ שֶׁפָּעֲלוּ בְּנַפְשָׁהּ וְגָרְמוּ לְזִיבָה.

וְעַל כֵּן חִיְּבָה הַתּוֹרָה אֶת הַזָּבָה בַּהֲבָאַת קָרְבָּן לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְתִקּוּן נַפְשָׁהּ וּלְכַפֶּרֶת מַעֲשֶׂיהָ, וְעַד שֶׁלֹּא תַּקְרִיב אֶת קָרְבָּנָהּ הֲרֵי הִיא מְחֻסֶּרֶת כַּפָּרָה, כְּפִי שֶׁכָּבָר נִתְבָּאֵר.

מצוה קפ"ד: שלא יכנסו הכהנים בכל עת אל הקדש

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ"ויקרא ט"ז, ב'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֲנִים שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצוּ אֶל הֵיכַל הַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא רַק בָּעֵת הָרְאוּיָה לָהֶם, דְּהַיְנוּ לְצֹרֶךְ עֲבוֹדָתָם. וּבִכְלַל הָאִסּוּר שֶׁאַף **הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל** הַנִּכְנָס בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אֶל בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים לֹא יִכָּנֵס אֶלָּא לְצֹרֶךְ עֲבוֹדָתוֹ שָׁם, וְלֹא מֵעֵבֶר לְכָךְמשנה בכלים (פרק א' משנה ט'), והובא ברמב"ם הלכות ביאת המקדש (ריש פרק ב'). . וְזֶה

מִפְּאַת כְּבוֹד הַמִּקְדָּשׁ וּגְדֻלָּתוֹ שֶׁאֵין זֶה מִן הָרָאוּי שֶׁיִּכָּנֵס בּוֹ כָּל אֶחָד וּבְכָל עֵת שֶׁיַּחְפֹּץ, אֶלָּא רַק בָּעִתִּים הַנִּצְרָכוֹת וְהַמֻּתָּרוֹתכן כתב הרמב"ם ז"ל בספר המצוות (לאוין מצוה ס"ח). .

וְנָחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ **הָרִאשׁוֹנִים** הַאִם מֻתָּר לַכֹּהֵן לְהִכָּנֵס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְצֹרֶךְ הִשְׁתַּחֲוָיָה גְּרִידָא מִבְּלִי לַעֲבֹד שׁוּם עֲבוֹדָהכן כתבו בעלי התוספות (מנחות כ"ז ע"ב בד"ה "להיכל") בשם רבינו תם, והביאם הכסף משנה על הרמב"ם בהלכות ביאת המקדש. וכן למד ספר החינוך (מצוה קפ"ד) בדעת הרמב"ן ז"ל בספר המצוות שלו. , אוֹ שֶׁמָּא גַּם דָּבָר זֶה אָסוּר כָּל שֶׁאֵין צֹרֶךְ גָּמוּר בִּכְנִיסָתוֹ כְּגוֹן לְטוֹבַת הַקְּרָבָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶהכן כתב הסמ"ג (מצוה ש"ג) שכל ביאה שאינה לצורך עבודה ממש אסורה, ורק בגמר עבודה היו הכהנים משתחוים ויוצאים. וכן למדו המפרשים בדעת הרמב"ם (שם הלכה ד'). .

וְכָל כֹּהֵן שֶׁעָבַר וְנִכְנַס אֶל תּוֹךְ הַהֵיכָל שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ עֲבוֹדָתוֹ הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מַלְקוֹת, וְאִם נִכְנַס אֶל בֵּית קְדָשֵׁי הַקָּדָשִׁים שֶׁלֹּא כַּדִּין הֲרֵי זֶה חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם כן נאמר בספרי, ובמנחות (כ"ז ע"ב), והובא להלכה ברמב"ם שם (הלכה ג'). .

רָמַז הַכָּתוּב – כָּל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ

זְכוּת נִפְלָאָה נָפְלָה בְּחֶלְקָם שֶׁל הַכֹּהֲנִים, לַעֲמֹד וּלְשָׁרֵת אֶת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּבֵית מִקְדָּשׁוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ, כְּשֶׁקְּדֻשָּׁה עִלָּאִית אוֹפֶפֶת אֶת הַמָּקוֹם וְאֶת הַנּוֹכְחִים בּוֹ וּמַשְׁרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ טָהֳרָה מִמָּרוֹם. אַךְ בְּתוֹךְ הַמַּעֲלָה הַיְקָרָה הַזּוֹ הֻזְהֲרוּ הַכֹּהֲנִים בְּאַזְהָרָה חֲמוּרָה: "וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ", וּפְעָמִים שֶׁהָיָה הַדָּבָר גּוֹבֵל אַף בְּמִיתָה מִן הַשָּׁמַיִם ה' יַצִּילֵנוּ. וְאַזְהָרָה זוֹ מְעוֹרֶרֶת בְּלֵב כֻּלָּנוּ אֶת הַתְּמִיהָה: מַדּוּעַ?? וְכִי מַה יּוֹתֵר טוֹב וּמוֹעִיל לָאָדָם מִלַּחֲסוֹת לְמֶשֶׁךְ כָּל הַיּוֹם בְּצִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא? וְאִם לֹא כָּל הַיּוֹם – אֲז לָמָּה שֶׁלֹּא נָרְשֶׁה לְהִכָּנֵס בְּכָל עֵת שֶׁנַּחְפֹּץ לִסְפֹּג וְלִקְלֹט מִקְּדֻשַּׁת הַמָּקוֹם? וַהֲרֵי כָּל הַמַּרְבֶּה הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח?! עַל שְׁאֵלָה זוֹ מֵשִׁיב **הָגַ"ר חַיִּים שְׁמוּאֵלֵביץ** זַצַ"ל בְּאָמְרוֹ כִּי טֶבַע הַהֶרְגֵּל שֶׁבָּאָדָם הוּא כָּל כָּךְ חָזָק, עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַמּוּרָם מִכֹּל, בְּהִכָּנְסוֹ לַמָּקוֹם הַמְקֻדָּשׁ וְהַמְּרוֹמָם מִכֹּל, אִם יַרְבֶּה וְיִתְמִיד בִּכְנִיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ מִשָּׁם בְּלֹא שׁוּם מְגַבָּלָה - יָבוֹא לְבַסּוֹף לְקוּץ וּלְזַלְזֵל בַּמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, וְלִרְאוֹת בּוֹ חֲלִילָה כְּעֹל וּכְמַשָּׂא כָּבֵד. לָכֵן הִגְבִּילָה הַתּוֹרָה אֶת כְּנִיסַת הָעָם וְהַכֹּהֲנִים לַמִּקְדָּשׁ, בִּכְדֵי לְהַבְטִיחַ אֶת שְׁמִירַת מַעֲלָתוֹ וְיִקְרָתוֹ בְּעֵינֵיהֶם. וְדָבָר זֶה נִלְמַד מִדִּבְרֵי הֶחָסִיד **הַיַּעַבֵּ**"ץ זִיע"א הַכּוֹתֵב כִּי טִבְעָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם הוּא לָקוּץ וְלִמְאֹס בַּדְּבָרִים הַמְצוּיִים אֶצְלָם בִּתְמִידוּת, וַאֲפִלּוּ הַדָּבָר הַמְקֻדָּשׁ וְהַנַּעֲלֶה בְּיוֹתֵר אִם יִהְיֶה נָגִישׁ

וּמָצוּי לְאָדָם רַבּוֹת - לְאַחַר זְמַן מָה יְאַבֵּד אֶת עֶרְכּוֹ וּמַעֲלָתוֹ בְּעֵינָיו(ראה פירוש היעב"ץ על מסכת אבות (פרק א' משנה ד'). .

כָּךְ אוֹמְרִים לָנוּ **חֲכָמֵינוּ** זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: "לְמָה דּוֹמֶה **תַּלְמִיד חָכָם** בְּפָנֵי עַם הָאָרֶץ? בְּתְחִלָּה דּוֹמֶה בְּעֵינָיו לְקִיתוֹן שֶׁל **זָהָב**, דִּבֵּר עִמּוֹ – לְקִיתוֹן שֶׁל **כֶּסֶף**, נֶהֱנָה מִמֶּנּוּ – לְכְלִי שֶׁל **חֶרֶס**"סנהדרין (נ"ב ע"ב). . שֶׁכְּכָל שֶׁתִּרְבֶּה הַשְׁהִיָּה בִּמְחִצָּתוֹ כָּךְ יִמְעַט עֶרְכּוֹ בְּעֵינֵיהֶם וְתִבָּטֵל הַכְּמִיהָה וְהַהִתְבַּטְּלוּת כְּלַפָּיו. לְלַמֵּד הֵן אֶת הֶחָכָם וְהֵן אֶת תַּלְמִידָיו שֶׁבִּכְדֵי לְשַׁמֵּר אֶת הַיְחָסִים הַבְּרִיאִים שֶׁבֵּינֵיהֶם חוֹבָה שֶׁתִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם שְׁמִירַת מֶרְחָק מְסֻיָּמֶת, שֶׁתְּשַׁמֵּר אֶת רִגְשׁוֹתֵיהֶם אֶחָד כְּלַפֵּי הַשֵּׁנִי וְתִמָּנַע בְּעָיוֹת וְתַקָּלוֹת בְּהֶמְשֵׁךְ הַדֶּרֶךְ.

יֶשְׁנָם הַטּוֹעִים לַחֲשֹׁב שֶׁעֲנָוָה טְהוֹרָה שֶׁל רַב בְּיִשְׂרָאֵל פְּרוּשָׁה **שֶׁיִּתְעָרְבֵב וְיִתְרוֹעֵעַ** עִם שׁוֹמְעֵי לִקְחוֹ בְּכָל עֵת, **יֵשֵׁב** בִּמְחִצָּתָם **וְיֹאכַל** מִמַּאֲכָלָם וְיִהְיֶה מָצוּי לָהֶם **בְּכָל רָגַע**, וְאִם לֹא עוֹשֶׂה כֵּן סִימָן שֶׁחֲלִילָה גַּאֲוָתוֹ שְׁחָקִיםוישנם שאף מגדילים להרע ומדברים בגנותם של גדולי ישראל וצדיקי הדור על שאינם זמינים לעם בכל עת, ועל שלא ניתן לשאול אותם שאלות בכל עת, אך כבר הורו חכמינו ז"ל "אל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו", ואם כן היאך הם מעיזים לדון תלמידי חכמים גדולי ישראל שעול רב על צוארם, בעוד שהם אינם אלא עמי ארצות חסרי דעת נסיון ותבונה?! אתמהה!!! . אַךְ הָאֱמֶת אֵינָהּ כֵּן, כִּי אִם יִנְהַג כֵּן הֶחָכָם אַל יִתְפַּלֵּא שֶׁבְּתוֹךְ זְמַן קָצָר יָבוֹאוּ תַּלְמִידָיו לְזַלְזֵל בּוֹ, וְתוֹכַחְתּוֹ לֹא תִּתְקַבֵּל עֲלֵיהֶם, וַיַּהַפְכוּ הֵם לְשׁוֹפְטָיו וּלְשׁוֹטְרָיו, וְיִחְסָיו עִמָּהֶם יֹאבְדוּ כָּל טַעַם טוֹב. גַּם **הָאֲתְרוֹג** הַמָּשׁוּל לְחָכָם מִתְחַבֵּר עִם יֶתֶר הַמִּינִים רַק לְדַקּוֹת סְפוּרוֹת וּמֵיָּד לְאַחַר מִכֵּן נָעֲלָם מֵעֵינֵיהֶם, וְגַם **מֹשֶׁה רַבֵּנוּ** ע"ה שֶׁהָיָה רַבָּם הַנֶּעֱרָץ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל לֹא נָטָה אֶת אָהֳלוֹ בֵּין אָהֳלֵי הָעָם אֶלָּא מִחוּץ לַמַּחֲנֶהוראה בדברי היעב"ץ הנ"ל שכתב שזה היה הדבר שגרם לחטא העגל שבתחילה היה אהלו של משה מצוי ומזומן אצל מחנה ישראל עד שמרוב המצאותו מאסו בו וביקשו "עשה לנו אלהים", ולכן לאחר מכן נטה משה רבינו את אהלו מחוץ למחנה ישראל. . שֶׁכֵּן הִיא הַנְּהָגַת הֶחָכָם הַנְּכוֹנָה כַּמְבֹאָר **בָּרַמְבַּ"ם** ז"ל בְּהִלְכוֹתָיוהלכות דעות פרק ה'. , וְדוֹ"ק.

וְדָבָר זֶה רָמַז הַכָּתוּב בְּאָמְרוֹ "וְכָל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה אֹהֵב אֶת דָּוִד כִּי הוּא יוֹצֵא וָבָא לִפְנֵיהֶם"שמואל א' י"ח, ט"ז. – שֶׁדְּוָקָא מִתּוֹךְ שֶׁלֹּא הָיָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ מָצוּי אֵצֶל הָעָם תָּמִיד, אֶלָּא "**יוֹצֵא וּבָא**" - פַּעַם נִמְצָא וּפַעַם לֹא, לָכֵן הָיוּ הַכֹּל אוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּמִיַּחֲלִים לִרְאוֹתוֹ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה מְזֻמָּן לָהֶם תָּמִיד. וְכֵן חָשַׁבְנוּ בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא לְפָרֵשׁ אֶת הַכָּתוּב בַּנָּבִיא "וְלֹא יָסֵף עוֹד מַלְאַךְ ה' לְהֵרָאֹה אֶל מָנוֹחַ וְאֶל אִשְׁתּוֹ אָז יָדַע מָנוֹחַ כִּי מַלְאַךְ ה' הוּא"שופטים י"ג, כ"א. שֶׁלִּכְאוֹרָה הֲרֵי כְּבָר בָּעֲלוֹת הַמַּלְאָךְ עַל לַהַב הַמִּזְבֵּחַ הָיָה לָהֶם לְהָבִין כִּי אֵינוֹ בָּשָׂר וָדָם אֶלָּא מַלְאַךְ ה' הוּא?! אֶלָּא שֶׁבְּהִיוֹת שֶׁנִּגְלָה לָהֶם הַמַּלְאָךְ זֶה כַּמָּה פְּעָמִים מִמֵּילָא

נִתְרַגְּלוּ לְחֶבְרָתוֹ וְנֶחְלְשָׁה הִתְפַּעֲלוּתָם מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן הִתְקַשּׁוּ לְהַאֲמִין כִּי מַלְאָךְ הוּא, וְרַק לְאַחַר שֶׁנֶּעֱלַם מֵעֵינֵיהֶם וְלֹא יָסַף עוֹד לְהֵרָאוֹת אֲלֵיהֶם אָז נִתְעוֹרְרוּ לְהָבִין כִּי הָיָה זֶה מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת.וכך לצערנו טבע העולם שבדרך כלל בני האדם אינם מעריכים ומחשיבים זה את זה כראוי, עד שחלילה מסתלק האדם מן העולם, ואז הכל נזכרים לומר "כמה הוא חסר", ו"חבל שלא ניצלנו" וכן על זו הדרך. .

גַּם בִּיחָסִים שֶׁבֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ לִמְּדוּנוּ חֲכָמֵינוּ לִשְׁמֹר עַל רִחוּק וּמִגְבָּלָה מְסֻיֶּמֶת, כְּמַאֲמַר **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ** ע"ה "הקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ"משלי כ"ה, י"ז. , וְכָתַב **הָרַלְבַּ"ג** זָ"ל שָׁם בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: "שֶׁלֹּא תַּתְמִיד לָבוֹא בְּבֵיתוֹ יוֹתֵר מִן הָרָאוּי, כִּי **זֶה יִהְיֶה סִבָּה שֶׁיִּשְׂבָּעֲךָ וְתָסוּר אַהֲבָתוֹ מִמְּךָ**, כִּי מַה שֶּׁיִּשְׁקֹד אָדָם בּוֹ לֹא יִהְיֶה חָשׁוּב בְּעֵינָיו אֶלָּא אִם יִהְיֶה לְעִתִּים רְחוֹקוֹת בְּלִבַּד" עכל"ק. גַּם עִם **הַיְדִיד הָאָהוּב וְהַנֶּאֱמָן** עָלֶיךָ שְׁמֹר עַל מָרְחָק מְסֻיָּם, וְגַם אֶת **קְרוֹבֶיךָ** שֶׁמִּמְּצָוָה לְקָרְבָם אַל תְּקָרֵב יֶתֶר עַל הַמִּדָּהכך אומרים חז"ל כי מטבע הבן לירא מן האב יותר מאשר מן האם, וסיבת הדבר היא בהיות שהבן מצוי יותר עם אמו מאשר עם אביו, וקרבת היתר לאמו היא זו המולידה את חסר המורא כלפיה. וכן פעמים שקירבת יתר והענקה ללא גבול של הורה לילדו מולידה דוקא חוסר הערכה וזילזול כלפי ההורה, כפי שהמציאות מראה פעמים רבות ביחסי הורים וילדיהם. , וַאֲפִלּוּ עִם **אִשְׁתְּךָ** שׁוֹכֶבֶת חֵיקֶךָ אַל תַּתְמִיד לְהִתְרוֹעֵעַכפי שציוותה התורה הקדושה במצוות טהרת המשפחה, וכצוואת רבי יוסי בן יוחנן באבות (פרק א' משנה ה') "אל תרבה שיחה עם האישה – באשתו אמרו", וכהוראת הרמב"ם ז"ל בהלכות דעות (פרק ה' הלכה ד') "לא יהא מצוי אצל אשתו כתרנגול". , שֶׁאִם כֵּן לְבַסּוֹף תֵּהָפֵךְ **הָאַהֲבָה לְאֵיבָה**, וְתִגְרֹם **הַקִּרְבָה לְחֶרְבָּה**, וּמִכָּל הַמְּצִיאוּת הַיָּפָה יִוָּתְרוּ אַךְ זִכְרוֹנוֹת מְתוּקִים מֵהֶעָבָר שֶׁהָיָה וְאֵינֶנּוּ.

אָדָם צָרִיךְ לְהָבִין שֶׁכָּל דָּבָר טוֹב יֵשׁ לוֹ **גְּבוּל**, וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא חָצִיתָ אֶת הַגְּבוּל עֲדַיִן הוּא בְּגֶדֶר **טוֹב**, אַךְ מִשֶּׁתָּחֲצָה אֶת אוֹתוֹ הַגְּבוּל מִיָּד יֵהָפֵךְ הַטּוֹב **לְרַע** וְהַמָּתוֹק **לְמַר**. כָּךְ קוֹבְעִים חֲכָמֵינוּ זָ"ל בַּתַּלְמוּדחולין (נ"ח ע"ב), והובא להלכה בשלחן ערוך חלק יורה דעה (סימן נ"ה סעיף ד'), עיין שם בחילוקי הדינים בזה. כִּי בְּהֵמָה בַּעֲלַת **חָמֵשׁ** רַגְלַיִם הֲרֵי הִיא **טְרֵפָה**, וְזֶה עַל פִּי הַכְּלָל הַהֶלְכָתִי "כָּל יֶתֶר כְּנָטוּל דָּמֵי" הָאוֹמֵר שֶׁכָּל דָּבָר הַקַּיָּם אוֹ נַעֲשֶׂה יֶתֶר עַל הַמִּדָּה אֵינוֹ אֶלָּא לְמִגְרַעַת. כָּךְ גַּם כָּל קִרְבַת יֶתֶר בֵּין אָדָם לְמִשְׁנֵהוּ סוֹפָהּ הֶרֶס וְחֻרְבָּן.

כָּךְ מָצִינוּ בַּנָּבִיא אוֹדוֹת **אַמְנוֹן** בְּנוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה שֶׁאָהַב אֶת אֲחוֹתוֹ **תָּמָר** אַהֲבָה גְּדוֹלָה, אֶלָּא שֶׁאַהֲבָתוֹ אֵלֶיהָ לֹא יָדְעָה שִׂבְעָה עַד שֶׁבִּקֵּשׁ לַחֲצוֹת אֶת גְּבוּלוֹת הַהֶתֵּר וְלִשְׁכַּב עִמָּהּ, בְּחָשְׁבוֹ שֶׁבְּכָךְ יְמַלֵּא אֶת אַהֲבָתוֹ וְיסַפֵּק אֶת יִצְרוֹ. אַךְ מִשֶּׁנִּתְקָרֵב אֵלֶיהָ אַמְנוֹן יֶתֶר עַל הַמִּדָּה מִיָּד נִתְהַפְּכָה הָאַהֲבָה לְשִׂנְאָה, עַד שֶׁהֵעִיד עָלָיו הַכָּתוּב "וַיִּשְׂנָאֶהָ אַמְנוֹן שִׂנְאָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי גְדוֹלָה הַשִּׂנְאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָהּ מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ"שמואל ב' י"ג, ט"ו. . זֶהוּ סוֹפָהּ שֶׁל אַהֲבָה שֶׁאֵינָהּ יוֹדַעַת **גְּבוּלוֹת**, וְזֶהוּ גּוֹרָלוֹ שֶׁל כָּל קֶשֶׁר שֶׁלֹּא הֻצְּבוּ לוֹ **מַעֲצוֹרִים**.

מִטַּעַם זֶה הִזְהִירָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה עַל **הָעֲרָיוֹת**, וְאָסְרָה לָנוּ אֶת **הָאֲרוּסוֹת**, וְהִתִּירָה לָנוּ אֶת הַנְּשׂוּאוֹת לָנוּ **בִּימֵי טָהֳרָתָן**, הַכֹּל בְּמַטָּרָה לְהַרְגִּילֵנוּ שֶׁלְּכָל קֶשֶׁר וְאַהֲבָה מֻכְרָחִים לִהְיוֹת **מַעֲצוֹרִים וּמֻגְבָּלִיוֹת**, וְהֵם אֵלּוּ שֶׁיִּשְׁמְרוּ אֶת טִיב הַקֶּשֶׁר וְהַתְמָדַת קִיּוּמוֹ. וְדַי בָּזֶה.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

רַבּוֹתֵינוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה לָמְדוּ מֵהַפָּסוּק "וַהֲשְׁמוֹתֶי אֶת מִקְדְּשֵׁיכֶם"ויקרא כ"ו, ל"א. ולמדו כן מכך שלא כתוב "ואת מקדשכם אשימם" אלא "והשמותי את מקדשכם" לומר שגם לאחר השממה עדין נקראים הם "מקדש". שֶׁקְּדֻשַּׁת מָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ עוֹמֶדֶת וְקַיֶּמֶת אַף לְאַחַר חָרְבָּנוֹ בִּהְיוֹתוֹ שׁוֹמֵם, וְעַל כֵּן יֵשׁ לְהִזָּהֵר בְּכָל הָאֶזְהָרוֹת שֶׁהֶזְהִירָנוּ עַל שְׁמִירַת הַמִּקְדָּשׁ גַּם לְאַחַר חָרְבָּנוֹמגילה (כ"ח ע"א) והובא בסמ"ג (עשין י"ט) וברמב"ם הלכות תפילה (פרק י"א הלכה י"א). .

לְאוֹר זֹאת כָּתְבוּ **הַפּוֹסְקִים** שֶׁגַּם בְּיָמֵינוּ שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים חָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה, חָל הָאִסּוּר לְהִכָּנֵס לְמָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ הָעֲבוֹדָהראה ספר החינוך בבאורו למצוה זו שכתב כן. וזה כמובן מלבד האיסור להכנס לשטח המקדש שלא בטהרה, שהוא איסור בפני עצמו כידוע. . וּבִכְלַל הַדְּבָרִים שֶׁנִּנְהַג כָּבוֹד וְקְדֻשָּׁה בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּמִדְרָשׁוֹת הַנִּקְרָאִים "**בֵּית מִקְדָּשׁ מְעַט**" וְאַף לְאַחַר חָרְבָּנָם, וְלֹא נִנְהַג בְּמָקוֹמָם בְּמִנְהָג מְבֻזֶּה. לְפִיכָךְ אֵין עוֹשִׂים בָּהֶם תַּשְׁמִישׁ חֹל, וְאֵין מְקַצְּרִים אֶת הַדֶּרֶךְ דַּרְכָּם, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ כַּמְבֹאָר בְּסִפְרֵי הַהֲלָכָהראה שלחן ערוך אורח חיים (סימן קנ"א סעיף י') ובאחרונים. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אַזְהָרַת "אַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ" עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיע"א **בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ**פרשת ויקרא (דף נ"ח ע"ב) כִּי יֶשְׁנָם עִתִּים וּזְמַנִּים טוֹבִים וּרְצוּיִים בָּעֶלְיוֹנִים בָּהֶם זוֹרְמִים נְחָלִים שֶׁל שֶׁפַע וּבְרָכָה לָעוֹלָם, וּבְאוֹתָהּ הָעֵת מַה שֶּׁיְּבַקֵּשׁ הָאָדָם יֵעָנֶה וְיִקַּבֵּל, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב "וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ ה' **עֵת רָצוֹן**"תהלים ס"ט, י"ד. , וּ"קָרְאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ **קָרוֹב**"ישעיה נ"ה, ו'. . אֲבָל יֶשְׁנָם עִתִּים בָּהֶם לֹא יוֹרְדִים אוֹתָם הַנְּחָלִים לָעוֹלָם, וְאָז יוֹרְדִים חֲלִילָה נְחָלִים שֶׁל דִּינִים קָשִׁים וּגְזֵרוֹת קָשׁוֹת, וְלָכֵן לֹא רָאוּי לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹת בְּאוֹתָם הַזְּמַנִּים, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב "לָמָּה ה' תַּעֲמֹד **בָּרָחוֹק** תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה"תהלים י', א'. , וּ"**מֵרָחוֹק** ה' נִרְאָה לִי"ירמיה ל"א, ב'. .

וְלָכֵן הִזְהִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַכֹּהֲנִים הַמְבַקְּשִׁים בְּעַד עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא רַק בְּאוֹתָם עִתִּים הָרְאוּיִים לְקַבּוּל הַבַּקָּשׁוֹת וְהַתְּפִלּוֹת, כְּדֵי שֶׁתִּתְפַּלְּלָתָם וַעֲבוֹדָתָם תִּקָּבֵלְנָה בְּרָצוֹן וְתֵעָנֶה עֲתִירָתָם.

וּגְדוֹלֵי **הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים** בְּרוֹב קְדֻשָּׁתָם יוֹדְעִים לְהַכִּיר וּלְזַהוֹת אֵלּוּ הֵן הַשָּׁעוֹת הָרְצוּיוֹת וְהַמְסֻגָּלוֹת וְאֵלּוּ לֹא, וּלְפִיהֶן יָדְעוּ אֵימָתַי לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם וְאֵימָתַי לֹא, וְלָכֵן מְסֻגֶּלֶת בִּרְכָתָם וּמְקֻבֶּלֶת תְּפִלָּתָם בְּיוֹתֵר.

מצוה קפ"ה: עבודת יום הכפורים

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ... וְהָיְתָה זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וְכוּ'"ויקרא ט"ז, ב' – ל"ד. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַמְשֻׁחַת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְקַיֵּם אֶת מִכְלוֹל הָעֲבוֹדוֹת אוֹתָן נִצְטַוָּה לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּהַקְרֵבַת הַקָּרְבָּנוֹת וְסֵדֶר הַוִּדּוּיִים וְשִׁלּוּחַ הַשָּׂעִיר לַעֲזָאזֵל וְהַקְטָרַת הַקְּטֹרֶת וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ בִּשְׁאָר עֲבוֹדוֹת הַיּוֹם.

חֲמֵשׁ טְבִילוֹת הָיָה טוֹבֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְעֶשֶׂר פְּעָמִים הָיָה מְקֻדָּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו. כְּשֶׁהֵלֶךְ מֵהָעֲבוֹדוֹת הָיָה מְקַיֵּם בְּבִגְדֵי **לָבָן**, וְחֵלֶק בְּבִגְדֵי **זָהָב**, הַכֹּל כְּפִי הַמְּבֹאָר בְּאֹרֶךְ בַּכְּתוּבִים וּבַתַּלְמוּדולכך יוחדה מסכת שלמה הנקראת "יומא" העוסקת ברובה בעבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים. והובאו הדינים ברמב"ם ז"ל הלכות עבודת יום הכיפורים. .

וּבִזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עוֹמֵד עַל מְכוֹנוֹ, אִם נִמְנַע הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מִלַּעֲסֹק וּלְהַשְׁלִים מְלֶאכָה נִשְׂגְּבָה וְרוֹמֵמָה זוֹ, אוֹ שֶׁהִקְדִּים אוֹ אֵחֵר מַעֲשֶׂה אֶחָד לְמִשְׁנֵהוּ - הֲרֵי זֶה לֹא עָשָׂה כְּלוּם, וּבְטֵל מִצְוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָהיומא (ס' ע"א) ורמב"ם (שם פרק ה'). .

רָמַז הַכָּתוּב – שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּמִצְוַת עֲשֵׂה זוֹ נִצְטַוֵּינוּ לְקַיֵּם אֶת עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. וְאָמְנָם גַּם בְּיָמֵינוּ אֵלּוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לִבְנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, עִם כָּל זֹאת מִצְוָה עָלֵינוּ לְקַיֵּם אֶת סֵדֶר יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּפִי שֶׁמְּצִוָּה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה בְּעִנְוּי הַנֶּפֶשׁ וּבְסִדְרֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁתִּתְּקָנוּ וְיִסְּדוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּנֶגֶד קָרְבְּנוֹת הַיּוֹם. וְהִנֵּה תַּכְלִית הַיּוֹם הַנִּשְׂגָּב וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, וּמַטָּרַת הָעֲבוֹדָה הַכְּלוּלָה בּוֹ, הֲרֵי הִיא מְפֹרֶשֶׁת בַּתּוֹרָה כַּכָּתוּב: "**לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה**".

אַךְ הַפֶּלֶא הַגָּדוֹל הוּא שֶׁתּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה רוֹאָה אֶת הַדָּבָר כַּמּוּבָן מֵאֵלָיו שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יַחְטְאוּ בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנָה חֲטָאִים כָּאֵלּוּ וַאֲחֵרִים הַמַּצְרִיכִים אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם, מַה שֶּׁלִּכְאוֹרָה לֹא מוּבָן: וְכִי מִצְוָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה בְּמִצְוֹת שֶׁבָּרוּר שֶׁנִּכָּשֵׁל בָּהֶן וְנִתְחַיֵּב

עֲלֵיהֶן תְּשׁוּבָה וְכַפָּרָה?! וְיוֹתֵר תִּגְדֹּל הַתְּמִיהָה כְּשֶׁנִּמְצָא זֹאת מְפֹרָשׁ בַּכְּתוּבִים "כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא"קהלת ז', כ'. וכן דרשו על הפסוק (ויקרא ד', כ"ב) "אשר נשיא יחטא" שלא נאמר בו "אם יחטא" אלא "אשר", לומר שודאי הוא הדבר שיחטא. וְכִי יִתָּכֵן לוֹמַר שֶׁהַחֵטְא בָּאָדָם הִנּוֹ מְחֻיָּב וּמֻכְרָח? וְאִם כֵּן אָז הֵיאַךְ מִסְתַּדְּרִים הַדְּבָרִים עִם אֱמוּנָתֵנוּ הַשְּׁלֵמָה בְּרִשׁוּת הָאָדָם לְהַבְדִּיל וְלִבְחֹר בֵּטוֹב אוֹ בָּרַע, וְכִלְשׁוֹן הַתּוֹרָה "הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה **וּבָחַרְתָּ** בַּחַיִּים"?

מַעֲנֶה לִשְׁאֵלוֹת אֵלּוּ נוֹכַל לִלְמֹד בְּעֶזְרַת ה' מִדִּבְרֵי חֲזַ"ל הַקְּדוֹשִׁים **בַּתַּלְמוּד**, שָׁם אָמְרוּ **שֶׁשִּׁבְעָה** דְּבָרִים נִבְרְאוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְאֶחָד מֵהֶם הוּא: **הַתְּשׁוּבָה**ראה פסחים (נ"ד ע"א), שם למדו זאת מלשון הכתוב בתהלים (פרק צ') "בטרם הרים יולדו... תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם". . וְצָרִיךְ לְהָבִין: וְכִי מַה יֵּשׁ "**לִבְרֹא**" אֶת הַתְּשׁוּבָה? וְכִי זוֹ אֵיזוֹ מְצִיאוּת אוֹ עֶשְׂיָה הַקַּיֶּמֶת בִּפְנֵי עַצְמָהּ? וַהֲרֵי לְכְאוֹרָה הַתְּשׁוּבָה אֵינָהּ אֶלָּא מְחִיקַת הֶעָבָר וּבְטוּל מַעֲשִׂים שֶׁאֵינָם רְצוּיִים, וְאֵינָהּ בְּרִיאָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ?! אֶלָּא שֶׁמִּכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁהָאֱמֶת הִיא כִּי הַתְּשׁוּבָה אֵינָהּ בְּטוּל הֶעָבָר וְהַשְׁלָמַת הֶחָסֵר גָּרְדָה, אֶלָּא זוֹ **יְצִירָה חֲדָשָׁה** חִיּוּבִית וּמֻכְרַחַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וּמִין תּוֹסֶפֶת וְעֶלְיָה יְחוּדִית **שֶׁבִּלְעֲדֶיהָ הָאָדָם חָסֵר בְּנַפְשׁוֹ**, וַאֲפִלּוּ אִם לֹא חָטָא וּמְמֵילָא לֹא שָׁב בִּתְשׁוּבָה.

בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת הַתְּשׁוּבָה אֵינָהּ אֵיזֶה **אֶמְצָעִי** אוֹ **בְּרֵרַת מֶחְדָּל** הַנִּדְרֶשֶׁת לְתִקּוּן הֶעָבָר, אֶלָּא הִיא תַּכְלִית נִשְׂגָּבָה וְרוֹמֵמָה שֶׁאֵינָהּ מְנַת חֶלְקוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד, אֶלָּא רַק יְחִידֵי סְגֻלָּה בֶּאֱמֶת זוֹכִים לָהּראה מדרש תנחומא (פרשת האזינו) שאין תשובה אלא לישראל, אבל לאומות העולם לא מועילה התשובה. וכן הובא בספר עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו זיע"א ובספר "נחלת אבות לר"י אברבנאל זיע"א. . וְזֶהוּ עִקַּר מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ בַּתַּלְמוּד "מָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי **תְּשׁוּבָה** עוֹמְדִים **צַדִּיקִים גְּמוּרִים** אֵינָם עוֹמְדִים"אימרת רבי אבהו בברכות (ל"ד ע"ב), ולמד כן מהפסוק (ישעיה נ"ז, י"ט) "שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה'" – בתחילה לרחוק ולאחר מכן לקרוב. ואמנם רבי יוחנן חולק שם על דבריו וסובר להיפך, אך אין זה המקום לעמוד ולבאר את יסוד מחלוקתם, ועיין ספר אור תורה להרה"ק ממעזריטש זיע"א (פרשת תולדות אות ל"ו) ועוד חזון למועד בע"ה. , רָצָה לוֹמַר שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה מַשִּׂיגִים תַּכְלִית גְּבוֹהָה וּמְעֻלֶּה יוֹתֵר מִן הַצַּדִּיקִים הַגְּמוּרִים שֶׁלֹּא חָטְאוּ מִיָּמֵיהֶם. מִמֵּילָא מוּבָן מַדּוּעַ נִצְטַוֵּינוּ עַל יוֹם הַכִּפּוּרִים לְכַפֶּרֶת חֲטָאוֹתֵינוּ, עַל מְנַת שֶׁנָּשׁוּב מֵהֶם בְּיוֹם הַמֻּסְגָּל הַזֶּה וְנִזְכֶּה לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגוֹת חֲדָשׁוֹת וְנַעֲלוֹת אֲלֵיהֶן עָדַיִן לֹא זָכִינוּ לְהַגִּיעַ. וְלָכֵן "אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא", כִּי אָדָם שֶׁהִגִּיעַ לְדַרְגַּת "**צַדִּיק**" בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּנָּתֵן לוֹ הָאֶפְשָׁרוּת וְהַהִזְדַּמְנוּת לְהַעְפִּיל לְדַרְגָּה גְּבוֹהָה יוֹתֵר שֶׁל "**בַּעַל תְּשׁוּבָה**", וְזֶה

יִתְּכֵן אַךְ וְרַק עַל יְדֵי שֶׁיֶּחְטָא בְּשׁוֹגֵג אוֹ בְּמֵזִיד, מֵרָצוֹן אוֹ מֵאוֹנֶס, וּמִתּוֹךְ כָּךְ יוּכַל לְעָלוֹת וְלַעֲמֹד בִּמְקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה עוֹמְדִים. וְזֶה נִפְלָא.

לְאוֹר זֹאת נוּכַל לְהָבִין בע"ה מַאֲמָר נוֹסָף שֶׁל חֲזַ"ל הַמְסַפֵּר כִּי שָׁאֲלוּ **לַחָכְמָה** הַחוֹטֵא מָה עָנְשׁוֹ? אָמְרָה **חַטָּאִים תְּרַדֵּף רָעָה**, שָׁאֲלוּ **לַנְּבוּאָה** הַחוֹטֵא מָה עָנְשׁוֹ? אָמְרָה **הַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת הִיא תָּמוּת**, שָׁאֲלוּ **לַתּוֹרָה** הַחוֹטֵא מָה עָנְשׁוֹ? אָמְרָה **יָבִיא אָשָׁם וְיִתְכַּפֵּר לוֹ**, שָׁאֲלוּ **לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** הַחוֹטֵא מָה עָנְשׁוֹ? אָמַר **יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיִתְכַּפֵּר לוֹ**, וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב "טוֹב וְיָשָׁר ה' עַל כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ" עכל"קראה ירושלמי מכות (ב', ו'). . וְהַבֵּאוּר בָּזֶה הוּא כִּי גַּם הַחָכְמָה וְהַנְּבוּאָה וְהַתּוֹרָה לֹא מַסְפִּיקִים כְּדֵי לְהָבִיא אֶת הָאָדָם לַדַּרְגָּה הַגְּבוֹהָה הַזּוֹ הַנִּקְרֵאת "**תְּשׁוּבָה**", אֶלָּא רַק הַקָּבָ"ה **בִּכְבוֹדוֹ** הוּא הַמּוֹרֶה אֶת הַחַטָּאִים בַּדֶּרֶךְ הַמַּפְלָאָה שֶׁנִּבְרְאָה קֹדֶם בְּרִיאַת הָעוֹלָם וּשְׁמָהּ "**תְּשׁוּבָה**". וְלָכֵן אָמְרוּ שֶׁגְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁנֶּאֱמַר "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל **עַד ה' אֱלֹהֶיךָ**"אימרת רבי לוי ביומא (פ"ו ע"א) על פי הכתוב בהושע (י"ד, ב'). ולכן מובא בספרים הקדושים שהתשובה היא בבחינת אות ה', המרמזת לשם ה', שכן התשובה מקומה כביכול הוא אצל ה' יתברך בלבד, שזהו המקום הגבוה ביותר שיש. , שֶׁהַקָּבָ"ה הוּא הַמְקַבֵּל אֶת תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל הָאָדָם וּמַעֲלֵהוּ אֵלָיו לְדַרְגָּה גְּבוֹהָה בְּיוֹתֵרובסיעתא דשמיא מצאנו און וחיל לדברינו מהרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א בספרו "צדקת הצדיק" (אות קס"ד) שביאר את הדברים על הדרך בה ביארנו אנו, והכל בעמקות גדולה ובמתיקות מופלאה, אלא מחמת שדבריו הינם גבוהים ונשגבים ביותר ויתכן שאינם ראויים להראות לכל, לכן לא הבאנום כאן בכתובים, ומי שלבו באמת חפץ לראותם יעיין שם וירווה נחת גדולה. .

וּבֵאֵר הָרה"ק **רַבִּי אֶלְעָזָר אֶזְכָּרִי** זיע"א בְּסִפֶּר "**הַחֲרֵדִים**"בפרק ס"ט, בבאור מעלות השב מאהבה. מַדּוּעַ בָּאֱמֶת בַּעַל תְּשׁוּבָה מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה מֵהַצַּדִּיק הַגָּמוּר? וַהֲרֵי אֶפְלּוּ אִם נֹאמַר שֶׁכָּל זְדוֹנוֹתָיו הוֹפְכִים לוֹ לִזְכֻיּוֹת, וְכִי הַצַּדִּיק אֵינוֹ יָכוֹל לְסַגֵּל לְעַצְמוֹ זְכֻיּוֹת רַבּוֹת וּגְדוֹלוֹת מִמֶּנּוּ?! **אֲבָל** בֵּאֵר שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּמוּר בְּכֹחַ צִדְקוּתוֹ יָכוֹל לְכָל הַיּוֹתֵר לְכַבֵּשׁ אֶת יִצְרוֹ הָרַע **וּלְבַטְּלוֹ**, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "**לִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי**"תהלים ק"ט, כ"ב. וראה ברכות (ס"א ע"ב) שרבי יוסי הגלילי דרש מכך שצדיקים היצר הטוב שופטם, ופירש רש"י ז"ל במקום: "לבי חלל בקרבי - יצר הרע הרי הוא כמת בקרבי, שיש בידי לכופו". , אַךְ הַבַּעַל תְּשׁוּבָה בְּכֹחַ תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית מֵאַהֲבָה וּמֵעֻמְקָא דִּלְבָּא אֵינוֹ **מְבַטֵּל** אֶת יִצְרוֹ הָרַע, אֶלָּא **הוֹפְכוֹ לְיֵצֶר טוֹב מַמָּשׁ** הַמְסַיְּעוֹ וּמַדְרִיכוֹ לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ הַיֹּשֶׁר וְהַצֶּדֶק, וְהַמַּעֲלָה הַזּוֹ לְעוֹלָם לֹא תִּהְיֶה בִּידֵי הַצַּדִּיק הַגָּמוּר. וְרָמַז זֹאת הַכָּתוּב בְּאָמְרוֹ בְּמִצְוַת הַתְּשׁוּבָה "וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל **לְבָבֶךָ** כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים"דברים ד', ל"ט. וראה בפירוש רבינו אור החיים הקדוש זיע"א על פסוק זה שרמז גם כן כעין דבריו של ספר החרדים הנ"ל. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל כִּי כְּשֶׁאוֹמֵר הַכָּתוּב "**לִבְבְךָ**" כַּוָּנָתוֹ לִשְׁנֵי הַיְצָרִים – **הַיֵּצֶר הַטּוֹב וְהַיֵּצֶר הָרַע**כן דרשו בברכות (נ"ד ע"א)

על הפסוק (דברים ו', ה') "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך" – בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. , וְלָכֵן בְּבַעַל הַתְּשׁוּבָה נֶאֱמַר "**לְבָבְךָ**" – לְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵי הַיְצָרִים, הַטּוֹב וְהָרַע, שְׁנֵיהֶם יֵדְעוּ וְיוֹדִיעוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִיםוראה בזהר הקדוש (פרשת תרומה) שכתב גם כן כעין זה, ואכמ"ל. . וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

יְתֵרָה מִזֹּאת אָנוּ מוֹצְאִים בְּדִבְרֵי הָרה"ק **רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב** זִיע"א הַכּוֹתֵב שֶׁדָּוְקָא אָדָם שֶׁיָּרַד וְשָׁקַע בַּמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים וְהָרְחוֹקִים מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ, מְצוּיָה אֶצְלוֹ קְרֻבָּה גְּדוֹלָה מְאֹד הַמְכֻנָּה "**סִתְרֵי תּוֹרָה**" הַיְנוּ דֵּעוֹת אֱמִתִּיּוֹת מִן הַתּוֹרָה שֶׁהֵן עֲלוּמוֹת וְאֵינָן יְדוּעוֹת לִבְנֵי אָדָם, וְאִם מִשָּׁם עָלָה וְנִתְעַלֶּה בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה – הֲרֵי שֶׁדָּוְקָא עַל יָדוֹ יוּכְלוּ לְהִתְגַּלּוֹת אוֹתָם סִתְרֵי תּוֹרָה. לָכֵן דַּוְקָא הַתְּשׁוּבָה הַגְּדוֹלָה זוֹהִי הָעֻדּוּת הַגְּמוּרָה שֶׁנִּשְׁמָתוֹ הִיא **נִשְׁמָה גְּדוֹלָה וְנִשְׂגָּבָה**, שֶׁנִּבְחֶרָה מִמְּרוֹמִים לָרֶדֶת וְלִלְקֹט וְלֶאֱסֹף אֶת אוֹתָהּ קְדֻשָּׁה עֲלוּמָה וּלְהַעֲלוֹתָהּ וּלְגַלּוֹתָהּ בָּעוֹלָםראה בעצות המבוארות (ערך התחזקות אות י"ג) שכתב כן. . וּפְעָמִים שֶׁאַף מַפִּילִים וּמַכְשִׁילִים אֶת הָאָדָם מִן הַשָּׁמַיִם, בְּמַטָּרָה וּבְתַכְלִית שֶׁמִּתּוֹךְ יְרִידָתוֹ לְאוֹתָן מַדְרֵגוֹת נְמוּכוֹת יַעֲלֶה בַּחֲזָרָה לְמַעְלָה וְיַעֲלֶה יַחַד אִתּוֹ נְשָׁמוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁשָּׁקְעוּ מִכְּבָר בְּטִיט הַיָּוֵן, וְלָזֶה רַק נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְיֻחָדוֹת מְסֻגָּלוֹת. וְלָכֵן דַּוְקָא מִי שֶׁבְּהִיוֹתוֹ בְּצַד הַטֻּמְאָה הָיָה נֶחְשָׁב לַגָּדוֹל וּלְאָדוּק בַּעֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת בְּיוֹתֵר ל"ע – דַּוְקָא זֶה יֵשׁ בּוֹ אֶת הַמְּסֻגָּלוֹת עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית וַחֲזָקָה לְהַעְפִּיל וְלַעֲלוֹת לְדַרְגוֹת גְּבוֹהוֹת וְנִשְׂגָּבוֹת יוֹתֵר מִכָּל אָדָם אַחֵר. וּבִינוּ נָא זֹאת כִּי נוֹרָא הוּא!

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד מְבֹאָר שֶׁדְּבָרִים רַבִּים הָיוּ עוֹשִׂים לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּכְדֵי שֶׁלֹּא יִבָּצֵר מִמֶּנּוּ מִלַּעֲבֹד אֶת עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים. קַבָּלָה מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הִיא **שִׁשְׁבָּעָה יָמִים** קֹדֶם יוה"כ כְּבָר יֵשׁ לְהַפְרִישׁ אֶת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מִבֵּיתוֹ וּלְהַנִּיחוֹ בְּלִשְׁכָּתוֹ שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ, עַל מְנָת **לַהֲכִינוֹ** לִקְרַאת עֲבוֹדַת הַיּוֹם הַקָּדוֹשׁ, וּמֵאָז הָיָה גַּם **פּוֹרֵשׁ** מֵאִשְׁתּוֹ בִּכְדֵי לִמְנֹעַ סִכּוּי שֶׁמָּא יִטָּמֵא מֵאִשְׁתּוֹ הַנִּדָּה וְנִמְצָא שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲבֹד בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּבְאוֹתָם הַיָּמִים הָיוּ מַרְבִּים **לְהוֹכִיחוֹ וּלְטַהֲרוֹ** מִכָּל שֶׁמֶץ שֶׁל טֻמְאָה, **וּמְאַמְּנִים** אוֹתוֹ בָּעֲבוֹדוֹת הַיּוֹם. וּבְמַהֲלַךְ כָּל יוֹם הַכִּפּוּרִים עִצְמוֹ הָיוּ מוֹנְעִים שֵׁנָה מֵעֵינָיו בְּכָל דֶּרֶךְ אֶפְשָׁרִית, בִּכְדֵי לְשָׁמְרוֹ בְּטָהֳרָתוֹ.

כְּמוֹ כֵן הָיוּ מַתְקִינִים לוֹ **כֹּהֵן גָּדוֹל חִלּוּפִי**, שֶׁבְּאֹם חָלִילָה יֵאָרַע בּוֹ פְּסוּל כָּל שֶׁהוּא מִיָּד יַעֲמֹד הַשֵּׁנִי תַּחְתָּיו וְיִמְשׁוֹךְ אֶת עֲבוֹדָתוֹ, וּלְאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים נֶחְלְקוּ הַתַּנָּאִים כֵּיצַד נוֹהֲגִים בְּמַחְלִיפוֹ:

לְדַעַת **רַבִּי מֵאִיר** הָרִאשׁוֹן חוֹזֵר לְתַפְקִידוֹ כְּכֹהֵן גָּדוֹל, וְהַשֵּׁנִי גַּם כֵּן כָּל מִצְווֹת וְדִינֵי כְּהֻנָּה גְּדוֹלָה עָלָיו.

וּלְדַעַת **רַבִּי יוֹסֵי** הָרִאשׁוֹן חוֹזֵר לְתַפְקִידוֹ כְּכֹהֵן גָּדוֹל, אוּלָם הַשֵּׁנִי אֵינוֹ רָאוּי לְשַׁמֵּשׁ לֹא כְּכֹהֵן גָּדוֹל (מִשּׁוּם אֵיבָה וְתַחֲרוּת בֵּין שְׁנֵי הַכֹּהֲנִים), וְלֹא כְּכֹהֵן הֶדְיוֹט (מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲלִים בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִים). וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּהִלְכוֹתָיו[ראה כל זאת ביומא (י"ב ע"ב) וברמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים (פרק א' הלכה ג'). וראה שם בכסף משנה שביאר את דברי הרמב"ם בטוב טעם ודעת, ואכמ"ל. .

בְּסוֹד עֶבְדֶּיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן שֹׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיעָ"א **בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ**שמות (קפ"ד ע"ב). שֶׁאוֹתוֹ שֹׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה הוּא חֵלֶק שֶׁנִּתָּן בְּמַתָּנָה לַסִּטְרָא אַחֲרָא כְּדֵי שֶׁתִּהֵא עֲסוּקָה בּוֹ וְלֹא תְּקַטְרֵג עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה גּוֹרָלִית.

וְעוֹד הוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁשִּׁלּוּחַ הַשֹּׁעִיר לַעֲזָאזֵל בָּא לְהַזְכִּיר אֶת מַעֲשֵׂה הַמַּלְאָכִים **עֻזָּא וַעֲזָאֵל** שֶׁבָּאוּ עַל בְּנוֹת הָאָדָם, וּבְכָךְ לְעוֹרֵר סַנֵּגוֹרְיָה וְרַחֲמֵי שָׁמַיִם עַל עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁאִם **מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן** שֶׁרַק יָרְדוּ לָעוֹלָם הַזֶּה מִיָּד נִכְשְׁלוּ בְּדָבָר עֲבֵרָה, אָז מַה יַּעֲשֶׂה יְצִיר חֹמֶר הֶעָשׁוּי מִטִּפָּה סְרוּחָה?!וראה בפירוש הרב רבי מנחם הבבלי זיע"א.

וּבְנוֹסָף עַל כָּךְ, שֶׁעַל יְדֵי הַמִּנְחָה שֶׁנּוֹתְנִים לַסִּטְרָא אַחֲרָא מִיָּד **הִיא מִתְהַפֶּכֶת** וּמַתְחִילָה לְסַנְגֵּר וּלְלַמֵּד זְכוּת עַל עַם יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת "זֹרֵק עֻצֶם לַכֶּלֶב וְיִלַּקֵּק עָפָר רַגְלֶיךָ"רעיא מהימנא (פרשת אחרי מות). .

מצוה קפ"ו: שלא לשחט קדשים חוץ לעזרה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז... וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ... וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵקֶרֶב עַמּוֹ"ויקרא י"ז, ג' – ד'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לִשְׁחֹט וְשֶׁלֹּא וּלְהַקְרִיב קָדָשִׁים מִחוּץ לְעֶזְרָה, בֵּין כְּשֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וּבֵין כְּשֶׁאֵינוֹ, שֶׁאֵין לָנוּ רְשׁוּת לִשְׁחֹט וּלְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת מִן הַחַי אוֹ מִן הַצּוֹמֵחַ אֶלָּא **בְּבֵית הַבְּחִירָה** בִּלְבַדזבחים (ק"ז ע"ב) ורמב"ם הלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ח). והעושה כן גם ביטל מצות עשה, כפי שיתבאר אי"ה במקומו. .

בְּכָלַל הָאִסּוּר שֶׁלֹּא לִזְרֹק דָּם וְלֹא לְהַקְטִיר קְטֹרֶת וְלֹא לְנַסֵּךְ יַיִן מִחוּץ לְמִקְדָּשׁ, שֶׁכָּל אֵלּוּ הֵם דְּבָרִים הַנַּעֲשִׂים בִּפְנִים וְלָכֵן אֵין לַעֲשׂוֹתָם בַּחוּץזבחים (ק"ט ע"ב) וברמב"ם שם (פרק י"ט הלכה ג'). וזה לאפוקי הנפה או קמיצה או קבלת הדם וכיוב"ז שאין חייבים עליהם מחוץ למקדש, כמבואר שם. . וּמִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אִם כֵּן הִקְרִיב **עַל מִזְבַּח וּלְשֵׁם ה'**, אֲבָל אִם הִקְרִיב עַל גַּבֵּי סֶלַע שֶׁלֹּא לְשֵׁם ה' אֵינוֹ חַיָּב עַל כָּךְכן למדו בזבחים (ק"ח) ממה שכתוב בנח (בראשית ח', כ') "ויבן נח מזבח", וממה שכתוב (ויקרא י"ז, ט') "לעשות אותו לה'". עיין שם. .

כְּמוֹ כֵן אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא כְּשֶׁשָּׁחַט אוֹ הִקְרִיב דָּבָר הָרָאוּי לִקָּרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם שָׁחַט אוֹ הִקְרִיב דָּבָר הַפָּסוּל מִלַּעֲלוֹת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַכגון חטאת מתה וכיוצא בזה. , אוֹ דָּבָר שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִשָּׁחֵטכגון בהמה תוך שבעת ימי לידתה, או תורים שלא הגיע זמנם, וכן באם עדין לא השלים ימי נזירותו או ספירתו וכיוצא בזה. , וְכֵן עַל זוֹ הַדָּרֶךְ כָּל שֶׁלֹּא הָיָה רָאוּי לַעֲלוֹת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וּשְׁחָטוֹ אוֹ הִקְרִיבוֹ בַּחוּץ הֲרֵי זֶה פָּטוּרזבחים (קי"ב ע"א) ורמב"ם שם (פרק י"ח הלכה ו'). .

וְאָדָם שֶׁעָבַר וְשָׁחַט אוֹ הִקְרִיב קָדָשִׁים מִחוּץ לָעֲזָרָה בְּמֵזִיד הֲרֵי זֶה חַיָּב כָּרֵת, וְאִם בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבַּן חַטָּאת קְבוּעָהמשנה בראש מסכת כריתות, ובזבחים (ק"ו ע"א). . וְאִם גַּם שָׁחַט וְגַם הִקְרִיב בַּחוּץ הֲרֵי זֶה חַיָּב שְׁתַּיִם, וְכֵן עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה.

רָמַז הַכָּתוּב – דָּבָר בְּעִתּוֹ מַה טּוֹב

עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת הִיא אַחַת מֵהַדְּרָכִים הַמְסֻגָּלוֹת בְּיוֹתֵר לְחַבֵּר אֶת הָאָדָם וּלְקָרְבוֹ לַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. לֹא לְחִנָּם נִקְרָא הוּא "**קָרְבָּן**" – עַל שֵׁם שֶׁמְּקָרֵב וּמְקַשֵּׁר אֶת הָאָדָם לָזֶה שֶׁבַּעֲבוּרוֹ הִקְרִיבוּ. וּבָכָל זֹאת, הַגְּבִילָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְהַקְרִיב אֶת קָרְבְּנוֹתֵינוּ אֶלָּא בְּשֶׁטַח הָעֲזָרָה שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּלְבַד וְלֹא מִחוּצָה לוֹ. וּמִי שֶׁעָבַר וְהִקְרִיב מִחוּץ לַגְּבוּלוֹת הַמֻּתָּרִים אָזַי לֹא רַק שֶׁלֹּא עָלָה לוֹ הַקָּרְבָּן לְרָצוֹן, אֶלָּא אַף נִתְחַיֵּב בְּעֹנֶשׁ כָּרֵת שֶׁהוּא מֵהַחֲמוּרִים שֶׁבְּעָנְשֵׁי הַתּוֹרָה. וְלִכְאוֹרָה מַה כְּבָר עָשָׂה אוֹתוֹ אָדָם? וְכִי סָגַד אוֹ עָבַד לְאֵל אַחֵר? אוֹ חָלִילָה נָטָה אַחַר יִצְרֵי לִבּוֹ וְתַאֲוֹתָיו? וַהֲרֵי בְּסֵדֶר הַכֹּל רָצָה לַעֲשׂוֹת טוֹב וּלְהִתְקָרֵב לְבוֹרֵא עוֹלָם! אַךְ גַּם אִם לֹא עָשָׂה זֹאת בַּמָּקוֹם הָרָאוּי אוֹ בְּאֹפֶן הַנָּכוֹן, מִכָּל מָקוֹם לָמָּה הֶחְמִירוּ בְּדִינוֹ כָּל כָּךְ כְּמִי שֶׁעָבַר עַל הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה?!

וְהַנִּרְאֶה לוֹמַר בְּעֶזְרַ ה' שֶׁרְצָתָה הַתּוֹרָה לְלַמְּדֵנוּ שֶׁכְּשֶׁבָּאִים לַעֲשׂוֹת דָּבָר בַּחַיִּים – צָרִיךְ לְדַעַת **מָתַי וְאֵיךְ וּבְאֵיזוֹ מִדָּה** לַעֲשׂוֹתוֹ. לֹא תָּמִיד נָכוֹן לַעֲשׂוֹת, וְלֹא בְּכָל מָקוֹם צָרִיךְ לִפְעֹל, וְלֹא כָּל דָּבָר רָאוּי לוֹמַר. פְּעָמִים שֶׁצָּרִיךְ **לִדְרֹשׁ** וּפְעָמִים שֶׁצָּרִיךְ **לִפְרֹשׁ**כפי שאמר שמעון העמסוני לתלמידיו (פסחים כ"ב ע"ב) "כשם שקיבלתי שכר על הדרישה כך אני מקבל שכר

על הפרישה". , עֵת **לִקְרֹעַ** וְעֵת **לִתְפֹּר** עֵת **לַחֲשׁוֹת** וְעֵת **לְדַבֵּר**קהלת ג', ז'. , לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם.קהלת ג', א'. . וְאִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ לְהַבְדִּיל מָתַי כֵּן וּמָתַי לֹא, הֵיכָן נָכוֹן וְהֵיכָן לֹא נָכוֹן – אָז טוֹב אֲשֶׁר שֶׁלֹּא תִּדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְּשַׁלֵּם!קהלת ה', ד'. מִי הִתִּיר לְךָ **לְהָזִיז** דָּבָר אִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ מָתַי **לַעֲצֹר**? מִי בִּקֵּשׁ מִמְּךָ **לְדַבֵּר** אִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ מָה **אָסוּר לוֹמַר**? אִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ לוֹמַר "**לֹא**" אָז בְּעֶצֶם מֵעוֹלָם לֹא אָמַרְתָּ "**כֵּן**", כִּי אִם לֹא תֵּדַע מָתַי לְהַפְסִיק סוֹפְךָ לְהַגִּיעַ לִמְקוֹמוֹת בִּלְתִּי רְצוּיִים. אֶת זֶה לִמַּדְתָּנוּ הַתּוֹרָה בְּאָמְרָהּ עַל הַמַּקְרִיב קָרְבָּן שֶׁלֹּא בַּמָּקוֹם הָרָאוּי "וְנִכְרֵת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ"!

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה קָבְעוּ **בַּתַּלְמוּד** שֶׁבְּהַקְרֵבַת קָרְבַּן הַפֶּסַח אָסוּר לַעֲשׂוֹת חֲבוּרָה שֶׁכֻּלָּהּ **גֵּרִים**פסחים (צ"א ע"ב). . וְלִכְאוֹרָה לָמָּה? הֲרֵי כָּל מִצְוָה שֶׁהֶחְזִיקוּ בָּהּ גֵּרִים הַרְבֵּה מְדַקְדְּקִים בָּהּ יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל?חולין (ד' ע"א). ועיין בתוספות בפסחים שם מה שהביאו מהירושלמי, ואכמ"ל. אֶלָּא חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא יְדַקְדְּקוּ בּוֹ **יוֹתֵר מִדַּי**, וְיִבִיאוּהוּ לִידֵי פְּסוּל! לְלַמֶּדְךָ שֶׁגַּם לְדַקְדֵּק וּלְהַחְמִיר סְתָם בְּלִי מַחֲשָׁבָה זֶה לֹא טוֹב, וְאִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ מָתַי יֵשׁ **לְהַחְמִיר** וּמָתַי יֵשׁ **לְהָקֵל** אָסוּר לְךָ לְהַחְלִיט לְבַד, וַאֲפִלּוּ לֹא לְהַחְמִיר! כִּי בְּכָל דָּבָר וְעִנְיָן צָרִיךְ לְדַעַת אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַנָּכוֹן וְהַמַּתְאִים בְּמְיֻחָד אֵלָיו.

כָּךְ לָמַד הָאָמוֹרָא **רַבָּה בַּר אֲבוּהּ** מִלְּשׁוֹן הַכָּתוּב "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ"ויקרא י"ט, י"ח. שֶׁאִם עָבַר חֲלִילָה אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עֲבֵרָה חֲמוּרָה וְנִדּוֹן עָלֶיהָ לְמִיתָה ל"ע, עִם כָּל זֹאת חוֹבָה עָלֵינוּ "לְבָרֵר לוֹ **מִיתָה יָפָה**", דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לְצַעֲרוֹ בְּמִיתָתוֹ יֶתֶר עַל הַמִּדָּה, וְשֶׁלֹּא לְבַיְּשׁוֹ מְעֻבָּר לְמַה שֶּׁנִּדְרַשׁ, הַכֹּל בְּמִדָּה וּבְמִשׁוּרָה כְּפִי שֶׁמּוֹרָה לָנוּ הַתּוֹרָה בְּחֻקֶּיהָ וּבְמִשְׁפָּטֶיהָ, וְזֶה עַל אַף שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים **בַּהֲרִיגָתוֹ**! לְלַמֶּדְךָ שֶׁגַּם עֹנֶשׁ מָוֶת שֶׁל הַתּוֹרָה אֵינָהּ אַכְזָרִיּוּת וּנְקָמָה חֲלִילָה, אֶלָּא יֹשֶׁר וְצֶדֶק וּמִשְׁפָּט, וְלֹא הֻתְּרָה לָנוּ הָרְצִיעָה לְנָהֹג בּוֹ בְּמִנְהָג הֶפְקֵר.

גַּם **חָכְמָה וּלְמִידָה יִתָּרָה** עֲלוּלָה לְפָעֳמִים לְהַהֵפֵךְ לָאָדָם לְרוֹעַ, וּכְפִי שֶׁיְּדוּעַ לְכֻלָּנוּ שֶׁכָּל **גָּאוֹן** עַל יֵשׁ בּוֹ מַשֶּׁהוּ שֶׁל **שִׁגָּעוֹן**... כִּי פְּעָמִים שֶׁחָכְמַת יֶתֶר אֵינָהּ אֶלָּא חִסָּרוֹן, וּכְפִי שֶׁשֹּׁחַ פַּעַם בְּפָנֵינוּ אֶחָד מִשּׁוֹמְעֵי לִקְחֵנוּ שֶׁעָבַד מִסְפַּר שָׁנִים בְּמִשְׂרָה בְּכִירָה בְּתִחוּם **הַהַיי-טֶק**, וּלְיָמִים פֻּטַּר מֵעֲבוֹדָתוֹ וְנוֹתַר מֻבְטָל, בַּצַּר לוֹ הֵחֵל לִשְׁלֹחַ קוֹרוֹת חַיִּים לְכָל מִינֵי מִשְׂרוֹת שׁוֹנוֹת וּמְשֻׁנּוֹת, בֵּיניֵהֶן כָּאֵלּוּ שֶׁאֵינָן מַצְרִיכוֹת שׁוּם יְדַע וְהַשְׂכָּלָה בְּסִיסִית, אֶלָּא שֶׁלְּתַדְהֵמָתוֹ נִתְקַל בְּסֵרוּב מִצַּדָּם בְּטַעֲנָה שֶׁאֵינוֹ תּוֹאֵם לַתַּפְקִיד בְּעִקְבוֹת... **הַשְׂכָּלַת יֶתֶר**!!! אַתָּה חָכָם מִדַּי, לְכֵן אֵינְךָ מַתְאִים לַתַּפְקִיד! הָא לָמַדְתָּ שֶׁגַּם לְדַעַת יוֹתֵר מִדַּי יָכוֹל לִהְיוֹת חִסָּרוֹן.

וְאָכֵן כָּךְ קָרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי שָׁנִים עִם הַקַּבָּ"רקב"ר הוא קצין בינה רישתית, דהיינו מחבר פיסות מידע מודיעיני בצה"ל. **עָמוֹס לַוִּינְבֶּרְג** שֶׁבְּמַהֲלַךְ מִלְחֶמֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים נָפַל בִּשְׁבִי

וְעֲנָה בְּעִנּוּיִים קְשִׁים עַל יְדֵי הָאוֹיֵב, וּבְלִית בְּרֵרָה מָסַר מֵידָע רַב לָאוֹיֵב שֶׁגָּרַם נֵזֶק גָּדוֹל לְעַם יִשְׂרָאֵל. לְאַחַר הַתַּקְרִית הַזּוֹ יָשְׁבוּ מְפַקְּדֵי הַיְחִידָה וְדָנוּ עַל תּוֹצָאוֹתֶיהָ וְעַל הַלְקָחִים הַמּוּפָקִים מִמֶּנָּה, וְהִגִּיעוּ לַמַּסְקָנָה שֶׁמִּכְשָׁלָה זוֹ נָבְעָה מִכָּךְ שֶׁלֹּא הָיְתָה **הַפְרָדָה וְהַגְבָּלָה** בַּמֵּידָע בְּקֶרֶב הַחַיָּלִים עַצְמָם, וּמֵאָז הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת סִוּוּג וְהַפְרָדָה בַּמֵּידָע כָּךְ שֶׁכָּל חַיָּל מוֹדִיעִינִי יֵדַע רַק **חֵלֶק** מֵהַמֵּידָע, וְרַק אֶת מַה **שֶּׁמַּכְרָח** לוֹ לָדַעַת, וְלֹא אֶת כָּל הַמֵּידָע כֻּלּוֹ, וּבְכָךְ רָמַת הַסִּכּוּן פָּחֲתָה בְּהַרְבֵּה. וּמִמַּעֲשֶׂה אֲמִתִּי זֶה לָמַדְנוּ אָנוּ שֶׁגַּם לְדַעַת צָרִיךְ רַק אֶת מַה שֶּׁנִּצְרָךְ וְחָשׁוּב לְךָ, וְשֶׁגַּם אִם צָרִיךְ אַתָּה לְסַפֵּר דָּבָר לְזוּלָתְךָ – אַל תְּסַפֵּר אֶלָּא אֶת מַה שֶּׁצָּרִיךְ וּמַכְרָח.

בַּמִּדְרָשׁ מוּבָא שֶׁבִּשְׁעָה שֶׁנִּצְטַוָּה **אַבְרָהָם אָבִינוּ** ע"ה לַעֲקֹד אֶת בְּנוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, הָלַךְ בְּלֵב שָׁלֵם וְשָׂמַח לְקַיֵּם גְּזֵרַת בּוֹרְאוֹ בְּמְסִירוּת. אַךְ מִשֶּׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנַּעַר וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה" הִתְחִיל אַבְרָהָם אָבִינוּ לְתְמֹהַּ: אֶתְמוֹל אָמַרְתָּ לִי "כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע", לְאַחַר מִכֵּן חָזַרְתָּ וְאָמַרְתָּ לִי "קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת יִצְחָק וְהַעֲלֵהוּ לִי לְעֹלָה", וְכָעֵת אַתָּה אוֹמֵר לִי "אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנַּעַר"?! אֶתְמְהָה!! אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: לֹא אָחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה! כְּשֶׁאָמַרְתִּי לְךָ "קַח נָא אֶת בִּנְךָ" לֹא אָמַרְתִּי לְךָ "**שְׁחָטֵהוּ**" אֶלָּא "**הַעֲלֵהוּ**", וְאָכֵן קִיַּמְתָּ אֶת דְּבָרַי. כְּעֵת אוֹמֵר אֲנִי לְךָ **הוֹרִידֵהוּ**!מדרש רבה בראשית (פרק נ"ו אות ח'). וּמִדְּבָרִים מְפֻלָּאִים אֵלּוּ אָנוּ לְמֵדִים שֶׁפְּעָמִים שֶׁהַקָּבָ"ה מְבַקֵּשׁ מֵאִתָּנוּ מְסִירוּת נֶפֶשׁ **לַעֲשׂוֹת** דָּבָר מְסֻיָּם, וּפְעָמִים שֶׁמְּבַקֵּשׁ מֵאִתָּנוּ דַּוְקָא **לֹא לַעֲשׂוֹת**, וְזוֹ תִּהְיֶה הַמְּסִירוּת הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מִצִּדֵּנוּ לַבּוֹרֵא עוֹלָם. וְחוֹבַת הָאָדָם הִיא לְהַטּוֹת אָזֶן בְּכָל עֵת וּלְהַקְשִׁיב מַהוּ רְצוֹן הַבּוֹרֵא בְּרֶגַע זֶה, וּלְקַיְּמוֹ מִבְּלִי לְהַפְעִיל שׂוּם שִׁקּוּל דַּעַת עַצְמִי.

כָּךְ הָיָה אוֹמֵר הָרה"ק **רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב** זיע"א שֶׁעִקַּר הַגְּדֻלָּה הִיא לִהְיוֹת דַּוְקָא אָדָם **פָּשׁוּט**, הָעוֹבֵד אֶת אֱלֹקִים מִבְּלִי שִׁקּוּלִים אִישִׁיִּים וּמִבְּלִי נְגִיעוֹת אִישִׁיּוֹת, רַק כְּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר הָעוֹשֶׂה אֶת הַמֻּבָקָשׁ מִמֶּנּוּ וּמְמַלֵּא אֶת תַּפְקִידוֹ בֶּנֱאֶמָנוּת, בַּמָּקוֹם וּבַזְּמַן וּבְאֹפֶן שֶׁנִּדְרָשׁ מִמֶּנּוּ. וְזוֹ הִיא הַחָכְמָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל הַחָכְמוֹת שֶׁלֹּא לִהְיוֹת חָכָם כְּלָלכן מובא רבות בכתבי מוהרנ"ת זצוק"ל, וראה בליקוטי מוהר"ן (תנינא, תורה י"ט ותורה מ"ד). . הָא לָמַדְתָּ, כִּי דַּוְקָא הָאָדָם **הַפָּשׁוּט** הוּא הָאָדָם **הַמַּבְחָר** שֶׁבַּאֲנָשִׁים, שֶׁכֵּן פָּשׁוּט הוּא מִלְּשׁוֹן **יָשָׁר וּמְיֻשָּׁר**, וְלָכֵן מַעֲלָתוֹ הִיא מַעַל לְכָל תֹּאַר וְשֶׁבַח אַחֵר. וּכְפִי שֶׁמְּסֻפָּר עַל **הַשָּׂרָף מִקְאַצְק** זיע"א שֶׁפַּעַם בָּא אֵלָיו אִישׁ אֶחָד מִנֹּעַר מִן הַמְּצוּוֹת שֶׁלָּמַד עִמּוֹ בְּיַלְדוּתוֹ בַּחֶדֶר, וּשְׁאָלוֹ: הַאִם רַבֵּנוּ זוֹכֵר שֶׁלָּמְדוּ בְּצַעִירוּתֵנוּ יַחַד, וְהִנֵּה כְּבוֹדוֹ נַעֲשָׂה לְרַבִּי גָּדוֹל וְאִלּוּ אֲנִי הִנְנִי אִישׁ פָּשׁוּט! הֶשִׁיבוֹ הָרַבִּי: **וְכִי אִישׁ פָּשׁוּט אַתָּה**?! **אַתָּה הִנְּךָ עָקֹם, וְאִלּוּ אֲנִי הוּא הַפָּשׁוּט**!!!

הובא בספר "אמת ואמונה" (אות תתמ"ה). ועיין לקמן בבאור מצוה קצ"ב (חלק הרמז) מה שכתבנו בס"ד עוד מענין זה.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

מַה דִּינוֹ שֶׁל אָדָם הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹת מִחוּץ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ **בַּזְּמַן הַזֶּה**, שֶׁבַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים חָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ? הַאִם גַּם כֵּן יְהֵא חַיָּב עַל כְּךָ כָּרֵת אוֹ לֹא?

חַכְמֵי הַתַּלְמוּד נָחְלְקוּ בְּדִין הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹת בַּחוּץ בַּזְּמַן הַזֶּה:

לְדַעַת **רֵישׁ לָקִישׁ** הוּא פָּטוּר, בְּהֵיוֹת שֶׁכָּל אִסּוּר הַקָּרְבָּה מִחוּץ לְמִקְדָּשׁ הוּא רַק מִשָּׁעָה שֶׁקִּדְּשׁוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם לְהַקְרֵבַת קָרְבָּנוֹת וְנֶאֶסְרוּ כָּל יֶתֶר הַבָּמוֹת, וְלְדַעַת רֵישׁ לָקִישׁ מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ פָּקְעָה לָהּ הַקִּדֻּשָּׁה שֶׁקִּדְּשׁוּהָ עַם יִשְׂרָאֵל לְעִנְיַן הַהַקְרָבָה, וְאֵין יוֹתֵר דִּין הַקָּרְבָּה בִּירוּשָׁלַיִם, וּמִמֵּילָא חָזַר הֶיתֵּר הַבָּמוֹת בְּכָל מָקוֹם.

וְאִלּוּ לְדַעַת **רַבִּי יוֹחָנָן** הוּא חַיָּב, הוֹאִיל וְסוֹבֵר הוּא שֶׁהַקִּדֻּשָּׁה שֶׁקִּדְּשׁוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַם יִשְׂרָאֵל הִיא קִדֻּשָּׁה לְעוֹלָמִים, וְאַף לְאַחַר שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ עֲדַיִן נִשְׁאֲרָה קְדֻשָּׁתָהּ לְהַקְרָבָה, וְלָכֵן עֲדַיִן קַיָּם אִסּוּר הַהַקְרָבָה מִחוּץ לְמָקוֹם הָעֲזָרָה(ראה כל זאת בזבחים (ק"ז ע"ב). . וְכֵן נִפְסַק לַהֲלָכָה(ראה ברמב"ם ז"ל הלכות מעשה הקרבנות (פרק י"ט הלכה ט"ו). .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר הַקְרָבַת הַקָּרְבָּנוֹת מִחוּץ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְהָרַה"ק מִקָּאמַארְנָא** זִיע"א בְּסִפְרוֹ "**הֵיכַל הַבְּרָכָה**"בבאורו "אוצר החיים" למצוה קפ"ז. שֶׁכָּתַב שֶׁבְּמִלֹּאכֶת הַקְרָבַת הַקָּרְבָּנוֹת נִקְשָׁרוֹת כָּל הַמַּעֲרָכוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת מִסִּטְרָא דִּקְדֻשָּׁה לְזֶה הַקָּרְבָּן, שֶׁהוּא גִּלְגּוּל נִשְׁמוֹת רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי שֶׁקָּרֵב הַקָּרְבָּן בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וּבְסַכִּין קְדוּשָׁה, מִבְּלִי שֶׁתִּהְיֶה שׁוּם יְנִיקָה לַקְּלִפָּה, מִמֵּילָא נִתְקָנֶת אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה בְּשִׁלֻּמוּתָהּ, וּבְכָךְ נַעֲשֵׂית עֶלְיָה וְכַפָּרָה לְעַם יִשְׂרָאֵל.

אוּלָם אִם חָלִילָה מְפַגֵּל הַמַּקְרִיב אֶת הַקָּרְבָּן עַל יְדֵי מַחְשֶׁבֶת חוּץ אוֹ בְּהַקְרָבָתוֹ מִחוּץ לָעֲזָרָה, אֲזַי מִתְעָרֶבֶת הַקְּלִפָּה בַּקָּרְבָּן וְיוֹנֶקֶת מִמֶּנּוּ, וּמִמֵּילָא נִפְסָל הַקָּרְבָּן וְאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה לֹא בָּאָה עַל תִּקּוּנָהּ, וְלָכֵן אָמְרָה הַתּוֹרָה עַל הָעוֹשֶׂה כֵּן "דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ"ויקרא י"ז, ד'. , בְּכָךְ שֶׁגָּרַם צַעַר מִיתָה לַנֶּפֶשׁ הַזּוֹ עַל חִנָּם מִבְּלִי לְתַקְּנָהּ.

מצוה קפ"ז: כסוי הדם

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אֲשֶׁר יָצוּד צַיִד חַיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְשָׁפַךְ אֶת דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר"ויקרא י"ז, י"ג. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל הַשּׁוֹחֵט חַיָּה אוֹ עוֹף מֵהַמִּינִים הַטְּהוֹרִים, שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן יְכַסֶּה אֶת דָּמוֹ שֶׁנִּשְׁפַּךְ בְּעָפָר. וְדַוְקָא כְּשֶׁשּׁוֹחֵט לְחֻלִּין, אֲבָל הַשּׁוֹחֵט חַיָּה אוֹ עוֹף מִן **הַקֳּדָשִׁים** לְמִינֵיהֶם אֵינוֹ צָרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת דָּמוֹ. וְכֵן אִם **נִתְנַבְּלָה** הַחַיָּה בְּשֶׁחִיטָתָהּ אוֹ שֶׁנִּמְצְאָה **טְרֵפָה** פָּטוּר מִלְּכַסּוֹת אֶת דָּמָהכן נתבאר במסכת חולין פרק כסוי הדם, והובא להלכה ברמב"ם הלכות שחיטה (פרק י"ד) ובשלחן ערוך יורה דעה (סימן כ"ח). ושם נתבאר שלכן צריך לבדוק החיה והסכין קודם הכסוי, כדי לוודא שאכן מחוייב הוא בכסוי הדם ולא יברך ברכה לבטלה. ועיין שם מה דין הכוי שהוא ספק חיה. .

מִצְוַת כִּסּוּי הַדָּם חָלָה כָּל שֶׁנִּבְּכַר הַדָּם שֶׁנִּשְׁפַּךְ, כְּגוֹן שֶׁלֹּא נִבְלַע לְגַמְרֵי בַּקַּרְקַע, אוֹ שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמַיִם וְיֵשׁ בּוֹ מַרְאֵה דָּם, אֲבָל אִם נִבְלַע לְגַמְרֵי אֵין חִיּוּב שֶׁל כִּסּוּי הַדָּם. כְּמוֹ כֵן, אִם נִתְכַּסָּה הַדָּם מֵאֵלָיו כְּגוֹן עַל יְדֵי רוּחַ שֶׁכִּסְּתָתְהוּ אֵין צָרִיךְ לְכַסּוֹתוֹ, אוּלָם אִם חָזַר וְנִתְגַּלָּה חָזַר הַחִיּוּב לְכַסּוֹתוֹ. וְאִם כִּסָּהוּ בְּעַצְמוֹ וְחָזַר וְנִתְגַּלָּה אֵינוֹ צָרִיךְ לְכַסּוֹתוֹ, שֶׁכְּבָר נִתְקַיְּמָה הַמִּצְוָההחולין (פ"ז ע"ב) ורמב"ם (שם הלכה ו' – ז'). .

מִצְוַת הַכִּסּוּי הִיא דַּוְקָא **בָּעָפָר הַמַּצְמִיחַ** בִּלְבַד אוֹ בְּדוֹמֶה לוֹ, כְּגוֹן בַּזֶּבֶל הַדַּק וּבָאֵפֶר וּבְשׁוֹחִיקַת הַחֲרָסִים, וְכֵן בִּשְׁחִיקַת הַזָּהָב וּבַשֶּׁלֶגחולין (פ"ח ע"א) ורמב"ם (שם הלכה י"א והלאה) ושלחן ערוך (שם בסוף הסימן), ולמדו כן מהפסוקים. . וּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא גַּם **מִתַּחַת** לַדָּם עָפָר, אֶלָּא אִם כֵּן אִי אֶפְשָׁרכן למדו בגמרא (שם פ"ג ע"ב) מלשון הפסוק "וכסהו בעפר" שיהא מכוסה מכל צדדיו בעפר, והובא להלכה ברמב"ם ז"ל ובשלחן ערוך שם. . וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאֵין לְאָדָם לְכַסּוֹת הַדָּם **בְּרַגְלוֹ** מִשּׁוּם בִּזּוּי הַמִּצְוָה, אֶלָּא בְּיָדוֹ אוֹ בִּכְלִי דֶּרֶךְ כְּבוֹדכן למדו בברייתא (שם) מסמיכות הכתובים "ושחט" "וכסה" – במה ששחט בו יכסה. .

וְאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁחַט כַּנִּזְכָּר וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם וְלֹא כִסָּהוּ, הֲרֵי זֶה בִּטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה.

רָמַז הַכָּתוּב – הִתְכַּבְּדוּ מְכֻבָּדִים

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְגַלִּים לָנוּ מַדּוּעַ דַּוְקָא הָעוֹפוֹת וְהַחַיּוֹת זָכוּ לְמִצְוַת כִּסּוּי הַדָּם, וּמְסַפְּרִים שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל לֹא יָדַע מַה לַּעֲשׂוֹת בְּגוּפָתוֹ, עַד שֶׁבָּאוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם וְהַחַיּוֹת הַטְּהוֹרוֹת וּקְבָרוּהוּ בָּאֲדָמָה, לָכֵן נָתַן לָהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַתָּנָה אֶת מִצְוַת כִּסּוּי הַדָּם בְּעָפָרמדרש רבה בראשית (כ"ב, ח'). . וְדָבָר זֶה מְלַמְּדֵנוּ עַד כַּמָּה חָשׁוּב וְיָקָר הוּא כְּבוֹדָם שֶׁל הַנִּבְרָאִים בְּעֵינֵי הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכֵּן עַל אַף שֶׁהַתּוֹר לִבְנֵי הָאָדָם לֶאֱכֹל מִבַּעֲלֵי הַחַיִּים לְצָרְכֵי קִיּוּמָם וּמִחְיָתָם, מִכָּל מָקוֹם לֹא הֻתַּר לָהֶם לְצַעֲרָם אוֹ לְבַזּוֹתָם עַל

חִנָּם, וְיֶתֶר עַל כֵּן הֱזָהֲרוּ בִּכְבוֹדָם לְכַסּוֹת אֶת דָּמָם לְאַחַר שְׁחִיטָתָם שֶׁלֹּא יְהֵא שָׁפוּךְ עַל הָאָרֶץ בְּבַזָּיוֹן, וְזֶה בִּתְמוּרָה לַמַּעֲשֶׂה הַנַּעֲלֶה שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּזְהֲרוּ בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הֶבֶל.

וְעֹמֶק הָעִנְיָן הוּא בִּהְיוֹת שֶׁכָּל נִבְרָא בַּבְּרִיאָה יֵשׁ בּוֹ חֵלֶק **אֱלֹקִי** הַמְחַיֵּהוּ וּמְקַיְּמוֹ, וּמִמֵּילָא הַמַּבֵּזֶה וּמְזַלְזֵל בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל **הַנִּבְרָא** – הֲרֵי זֶה נִמְצָא מְבַזֶּה אֶת **בּוֹרְאוֹ וְיוֹצְרוֹ**. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה: לְאָדָם שֶׁנָּתַן לְרֵעֵהוּ בְּמַתָּנָה כְּלִי יָקָר וְחָשׁוּב, וְהַלָּה נְטָלוֹ וְהִשְׁלִיכוֹ בְּבִזָּיוֹן בְּפֶתַח בֵּיתוֹ. כֵּיצַד יַרְגִּישׁ נוֹתֵן הַמַּתָּנָה בְּלִבּוֹ? וַדַּאי יִכְאַב וְיִדְאַב עַל הַזִּלְזוּל בְּמַתְּנָתוֹ, וּלְהַבָּא יַחְשֹׁב פְּעָמִים אִם לִיתֵּן לְאוֹתוֹ יָדִיד שׁוּב מַתָּנָה. כְּךָ גַּם כָּל נִבְרְאֵי הָעוֹלָם אֵינָם אֶלָּא **מַתָּנוֹת וְכֵלִים נִפְלָאִים** שֶׁהֶעֱנִיק הַבּוֹרֵא לָאָדָם, בְּמַטָּרָה שֶׁיֵּעָזֵר בָּהֶם וְיֵהָנֶה מֵהֶם כִּרְצוֹנוֹ, רַק הַזְּהִיר הַקָּבָּ"ה לָאָדָם שֶׁלֹּא לִנְהֹג בָּהֶם בְּמִנְהָג בִּזָּיוֹן וכן הובא במדרש רבה (קהלת פרשה ז'): "בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו: ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הם, וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קילקלת אין מי שיתקן אחריך". .

בַּתַּלְמוּד מְסֻפָּר עַל **רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן** שֶׁהָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר וְהָיָה שָׂמֵחַ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל שֶׁלָּמַד תּוֹרָה הַרְבֵּה, וּלְפֶתַע נִזְדַּמֵּן לוֹ אָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה מְכֹעָר בְּיוֹתֵר. נִתְפַּלֵּא רַבִּי אֶלְעָזָר עַל גֹּדֶל הַכִּעוּר שֶׁל זֶה וּשְׁאָלוֹ: "כְּלוּם כָּל בְּנֵי עִירְךָ מְכֹעָרִים כְּמוֹתְךָ?!", הֶשִּׁיבוֹ אוֹתוֹ אָדָם "אֵינִי יוֹדֵעַ, אֶלָּא לֵךְ וֶאֱמֹר לְאוּמָן שֶׁעָשָׂאַנִי כַּמָּה מְכֹעָר כְּלִי זֶה שֶׁעָשִׂיתָ". מִיָּד הֵבִין רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁטָּעָה וְחָטָא בִּדְבָרָיו, וְיָרַד מִן הַחֲמוֹר וְנִשְׁתַּטַּח לְפָנָיו וְאָמַר נַעֲנֵיתִי לְךָ מְחֹל לִי, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף נִתְפַּיֵּס זֶה וּמְחָלוֹראה כל המעשה בתענית (כ' ע"א-ע"ב), וראה ברש"י ז"ל שם שהביא שיש אומרים שאותו אדם היה אליהו הנביא ז"ל, ובא אליו במיוחד במטרה להוכיחו ולעוררו על טעותו, וכדלקמן. .

וּשְׁתֵּי תְּמִיהוֹת יֵשׁ לְתָמֹהַּ כָּאן: א- אֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁרַבִּי אֶלְעָזָר הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ דִּבֵּר בְּצוּרָה שֶׁכָּזוֹ כְּלַפֵּי אָדָם? ב- מַה כְּבָר חִדֵּשׁ לְרַבִּי אֶלְעָזָר אוֹתוֹ אָדָם בִּתְשׁוּבָתוֹ שֶׁלֹּא יָדַע רַבִּי אֶלְעָזָר לִפְנֵי כֵן? וּמַה גָּרַם לוֹ לְהָבִין שֶׁטָּעָה וּלְבַקֵּשׁ אֶת מְחִילָתוֹ?

וְהַנִּרְאֶה הוּא שֶׁבִּתְחִלָּה סָבַר רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁאִם מְכַבֵּד אֲנִי אָדָם אוֹ מְחַסֵּר מִכְּבוֹדוֹ – הֲרֵי זֶה **אֲנִי מוּלוֹ** בִּלְבַד, וּמִמֵּילָא אִם אֵינוֹ רָאוּי לְכָבוֹד מְסֻיָּם בִּהְיוֹתוֹ מְכֹעָר אוֹ בַּעַל חִסָּרוֹן אַחֵר מִמֵּילָא לָמָּה שֶׁאֲכַבְּדוֹ בְּמַה שֶׁאֵין בּוֹ?! לָכֵן אָמַר מַה שֶׁאָמַר. אוּלָם אוֹתוֹ אָדָם הֶעִירוֹ שֶׁכְּבוֹד הַזּוּלַת פֵּרוּשׁוֹ **כְּבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ**, וְאִם מְבַזֶּה אַתָּה אֶת אֶחָד מִן הַנִּבְרָאִים הֲרֵי שֶׁמְּבַזֶּה אַתָּה בְּעֶצֶם אֶת הַבּוֹרֵא בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ, וּכְפִי שֶׁאָמַר לוֹ "לֵךְ וֶאֱמֹר לְאוּמָן שֶׁעָשָׂאַנִי כַּמָּה מְכֹעָר כְּלִי זֶה שֶׁעָשִׂיתָ", שֶׁבְּעֶצֶם הַכָּבוֹד וְהַזִּלְזוּל אֵינוֹ מָפְנֶה כְּלַפֵּי אֶלָּא כְּלַפֵּי הַבּוֹרֵא הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, וּמִכָּךְ נִתְעוֹרֵר וְהֵבִין רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁיֵּשׁ לְהַזְהֵר בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הָאָדָם לֹא רַק אִם הוּא

רָאוּי וּמַגִּיעַ לוֹ, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ רָאוּי לוֹ וְאֵינוֹ מַגִּיעוֹ כְּלָל עִם כָּל זֹאת חוֹבָה עָלַי לְכַבְּדוֹ וּלְיַקְּרוֹ עַל עֶצֶם הֱיוֹתוֹ נִבְרָא שֶׁל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן חָזַר בּוֹ מִדְּבָרָיו וּבִקֵּשׁ אֶת מְחִילָתוֹ! חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה פּוֹסְקִים בְּהֲלָכוֹת עֵדוּת שֶׁבְּנֵי אָדָם **הַבְּזוּיִים** שֶׁאֵינָם חָסִים עַל כְּבוֹד עַצְמָם וְאֵינָם מִתְבַּיְּשִׁים לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים מְבִישִׁים בִּפְנֵי הַבְּרִיּוֹת הֲרֵי הֵם פְּסוּלִים לְעֵדוּת מִדְּרַבָּנָן, וְאֵין לִפְסֹק שׁוּם דִּין עַל פִּי עֵדוּתָם(ראה שלחן ערוך חלק חושן משפט (סימן ל"ד סעיף י"ח). . וְטַעַם הַדָּבָר הוּא שֶׁאִם אֵינָם חָסִים עַל **כְּבוֹד עַצְמָם** מִמֵּילָא לֹא תִּהְיֶה לָהֶם שׁוּם מְנִיעָה מִלְּשַׁקֵּר בְּעֵדוּתָם. כִּי אָדָם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְכַבֵּד אֶת עַצְמוֹ – חֲזָקָה עָלָיו שֶׁחַיָּיו חַיֵּי הֶפְקֵרוּת כְּחַיַּת הַשָּׂדֶה, וְאֵין עָלָיו תֹּאַר אוֹ שֵׁם שֶׁל אָדָם כְּלָל. וְאִם חֹסֶר כָּבוֹד וְהַעֲרָכָה **עַצְמִית** הִיא פְּסוּלָה בְּעֵינֵי חֲכָמֵינוּ, כָּל שֶׁכֵּן וְקַל וָחֹמֶר אָדָם הַמַּמְעִיט מִכְּבוֹדָם שֶׁל הַבְּרִיּוֹת וּמְזַלְזֵל בְּעֶרְכָּם וַדַּאי שֶׁמַּצְבּוֹ וּמַעֲמָדוֹ מַחְפִּיר בְּכָפֶל כְּפָלַיִם!

הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל **אַבְרָהָם אָבִינוּ** בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִילָתוֹ, שֶׁבִּקֵּשׁ לְהַחֲזִיק בְּמִנְהָגוֹ וּלְהַכְנִיס אוֹרְחִים לְבֵיתוֹ, וְאָכֵן "וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם". וַחֲזַ"ל בַּמִּדְרָשׁ עוֹמְדִים עַל מִילַּת "**וַיַּרְא**" שֶׁנִּכְפְּלָה בַּפָּסוּק וּמְבָאֲרִים שֶׁכְּבָר מֵרָחוֹק רָאָה עֲלֵיהֶם שֶׁשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, אַךְ עֲדַיִן נִמְנַע מִלְּהַכְנִיסָם לְבֵיתוֹ בְּאָמְרוֹ "אִם אֲנִי רוֹאֶה שְׁכִינָה מִמַּתְּנַת עֲלֵיהֶם אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם גְּדוֹלִים, וְאִם אֲנִי רוֹאֶה אוֹתָם חוֹלְקִים כָּבוֹד זֶה לָזֶה אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם מְהֻגָּנִים", וְכֵיוָן שֶׁרָאָם חוֹלְקִים כָּבוֹד זֶה לָזֶה – מִיָּד הִכְנִיסָם(מדרש רבה (פרשה מ"ח אות ט'). . הָא לְמַדְתָּ, שֶׁעַל אַף שֶׁשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל הָאָדָם וּקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה נְסוּכָה עַל פָּנָיו – עֲדַיִן אֵין זֶה אוֹמֵר שֶׁקִּרְבָתוֹ רְצוּיָה, וְרַק אִם רָאִיתָ שֶׁנּוֹהֵג כָּבוֹד בַּזּוּלָת – רַשַּׁאי אַתָּה לִשְׁהוֹת בְּמְחִצָּתוֹ.

מִדִּינֵי הַתּוֹרָה שֶׁאִשָּׁה הַיּוֹלֶדֶת צְרִיכָה לְהָבִיא קָרְבַּן חַטָּאת לְאַחַר טָהֳרָתָהּ, וְהוּא בֶּן יוֹנָה אוֹ תּוֹרכן כתוב בספר ויקרא (י"ב, ו'): "ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת אל פתח אהל מועד אל הכהן". . **וְרַבֵּנוּ יַעֲקֹב בַּעַל הַטּוּרִים** זַ"ל תָּמַהּ בְּמָקוֹם עַל סֵדֶר הַפָּסוּק שֶׁאָמַר בְּתְחִלָּה **יוֹנָה** וּלְאַחַר מִכֵּן **תּוֹר**, בְּעוֹד שֶׁבְּכָל שְׁאָר הַמְּקוֹמוֹת בַּתּוֹרָה מַזְכִּירִים תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה **כְּשֶׁהַתּוֹרִים** הֵם בָּרִאשׁוֹנָה(ראה ויקרא א', י"ד. ויקרא ה', ז'. במדבר ו', י'. , וְלִכְאוֹרָה מַה נִּשְׁתַּנָּה מָקוֹם זֶה מִשְּׁאָר הַמְּקוֹמוֹת? וּבֵאֵר שֶׁבְּמָכָן הִקְדִּימָה כָּאן הַתּוֹרָה אֶת הַיּוֹנָה, לְהוֹרוֹת לַיּוֹלֶדֶת שֶׁתַּעֲדִיף לְיקֵּר יוֹנָה לְפָנֵי תּוֹר, וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁהַתּוֹר מִטְבָּעוֹ אִם מְאַבֵּד אֶת בֶּן זוּגוֹ אֵינוֹ מִזְדַּוֵּג לְתוֹר אַחֵר לְעוֹלָם, וְלָכֵן חָסָה הַתּוֹרָה עַל כְּבוֹדוֹ וְצִעֲרוֹ וְהוֹרְתָה לְהַעֲדִיף לְיקֵּר יוֹנָה עַל תּוֹר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר הַמְּקוֹמוֹת בַּתּוֹרָה בָּהֶם לוֹקְחִים שְׁנַיִם וּמְמֵילָא אֵין בָּזֶה הֶבְדֵּל בֵּין יוֹנָה לְתוֹר. אַתָּה הָרְאֵתָ לְדַעַת עַד כַּמָּה הַתּוֹרָה

הַקְּדוֹשָׁה יְרֻדָּה לִפְרָטֵי הַפְּרָטִים בִּכְבוֹד הַבְּרִיּוֹת כֻּלָּן, מֵהַגָּדוֹל וְעַד הַקָּטָן, וְעַל כֻּלָּן חָסָה הַתּוֹרָה וְדָאֲגָה לִכְבוֹדָן וְרִגְשׁוֹתֵיהֶן.

עַל הַגָּאוֹן בַּעַל "**בֵּית הַלֵּוִי**" מִבְּרִיסְק זַצַ"ל מְסֻפָּר שֶׁפַּעַם אַחַת בְּעֵת הִכָּנְסוֹ לְבֵיתוֹ יַחַד עִם סֶגֶל תַּלְמִידָיו קָלְטָה זְוִית עֵינוֹ גַּנָּב שֶׁהִתְגַּנֵּב לַבַּיִת וּבְיָדוֹ זוּג פָּמוֹטֵי הַכֶּסֶף שֶׁל הָרַבָּנִית. הִרְגִּישׁ הָרַב בַּמְּבוּכָה הָעוֹמֶדֶת לִפּוֹל עַל הַגַּנָּב, וּמִיָּד פָּתַח וְאָמַר: "הַאַתָּה הוּא זֶה שֶׁמְּקַשֵּׁשׁ לְקַבֵּל הַלְוָאָה? אִם כֵּן זֶהוּ וַדַּאי הַמַּשְׁכוֹן שֶׁמְּקַשְּׁתְּ לְהָנִיחַ אֶצְלִי, וּבְכֵן הַנִּיחֵהוּ כָּאן לְעֵת עַתָּה, וּלְמָחָר תָּבוֹא לְקַבֵּל הַהַלְוָאָה! מִיָּד הֵנִיחַ הַגַּנָּב אֶת הַפָּמוֹטִים וְיָצָא כָּל עוֹד נַפְשׁוֹ בּוֹ... אֵיזוֹ זְהִירוּת מֻפְלֶגֶת נָהֲגוּ גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל בִּבְנֵי אָדָם!

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד נִתְבָּאֵר, שֶׁאִם שׁוֹחֵט אָדָם כַּמָּה וְכַמָּה חַיּוֹת וְעוֹפוֹת בְּמָקוֹם אֶחָד הֲרֵי זֶה מְכַסֶּה אֶת דָּמָן פַּעַם אַחַת בְּסוֹף שְׁחִיטָתוֹ, מַה שֶּׁעוֹלֶה לְכִסּוּי הַדָּם לְכֻלָּן(ראה חולין (פ"ו ע"ב). . וְכֵן פָּסְקוּ הַטּוּר וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ(ראה שלחן ערוך יורה דעה (סימן כ"ח סעיף ט"). .

וּמִכָּל מָקוֹם, כָּתְבוּ **הָאַחֲרוֹנִים** שֶׁאִם חָפֵץ הַשּׁוֹחֵט לְכַבֵּד כַּמָּה אֲנָשִׁים נוֹסְפִים בְּמִצְוַת כִּסּוּי הַדָּם וּבְבָרְכָתָהּ הֲרֵי זֶה רַשַּׁאי, וְאַחַר כָּל שְׁחִיטָה וּשְׁחִיטָה יְבָרֵךְ אֶחָד וְיִכַּסֶּה. וְאֵין בָּכָךְ חֲשָׁשׁ שֶׁל בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, הוֹאִיל וְלֹא אָדָם אֶחָד מְבָרֵךְ כַּמָּה בְּרָכוֹת, וְלֹא עַל מִצְוָה אַחַת מְבָרְכִים כַּמָּה בְּרָכוֹת, אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְבָרֵךְ בִּפְנֵי עַצְמוֹ עַל מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וּבְאֹפֶן שֶׁכָּזֶה אֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ שֶׁל בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָהכן כתב המטה אפריים (הלכות ערב יום הכיפורים סעיף קטן ז'), וכן הכריע בשו"ת רב פעלים (חלק ב' סימן ב') והביא דבריו גם בספרו "בן איש חי" (פרשת וילך סעיף ג'). . וְכֵן עִקָּרראה בספר ילקוט יוסף להראשל"צ הגר"י יוסף שליט"א שהביא את דברי הפוסקים הנ"ל והכריע למעשה כמותם. ועוד עיין שם שדן אימתי רשאי אדם לכבד את השני במצות כיסוי הדם. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר טַעַם מִצְוַת כִּסּוּי הַדָּם עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב הַגה"ק **רַבִּי דָּוִד בֶּן זִמְרָא** זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ "**מְצוּדַת דָּוִד**"בבאורו למצוה ר"ד. כִּי נַפְשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת מְקוֹרָן הוּא מִן הָרוּחוֹת הַשָּׁטוֹת בָּאֲוִיר הָעוֹלָם, וּמֵהֶן מִתְהַוּוֹת הַחַיּוֹת בְּהִכָּנֵס אוֹתָן הָרוּחוֹת בְּדַם הַחַי. וְלָכֵן הֶזְהִרְנוּ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אֶת **הַדָּם** שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, וְלָכֵן בָּא דָּוִקָא דָּמָן שֶׁל הַבְּהֵמוֹת עַל **הַמִּזְבֵּחַ** לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּהֵא דָּם תַּחַת דָּם וְנֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ, וּבְכָךְ גַּם נִתְקֶנֶת הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית שֶׁל הַבְּהֵמָה.

אֲבָל דַּם הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא בָּא עַל תִּקּוּנוֹ, בִּזְמַן שֶׁהוּא נִשְׁפָּךְ עַל הָאָרֶץ מִיָּד בָּאִים הַשֵּׁדִים וְכָל רוּחִין וּמַרְעִין בִּישִׁין וּמִתְקַבְּצִים סְבִיבוֹ וּמְבַקְּשִׁים לִינֹק מִמֶּנּוּ חַיּוּת בִּהְיוֹת שֶׁגַּם הוּא מְקוֹרוֹ מֵהֶם כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְלָכֵן צִוָּה הַכָּתוּב לְכַסּוֹתוֹ בְּקִבּוּרָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִינָקוּ הַחִיצוֹנִים מִמֶּנּוּ. זֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב "וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִם"ויקרא י"ז, ז'. שֶׁאֵלּוּ אוֹתָם חִיצוֹנִים הַמְבַקְּשִׁים לִינֹק מִדַּם הַשְּׁחוּטָה.

מצוה קפ"ח: שלא לקרב אל העריות

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה"ויקרא י"ח, ו'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לִקְרֵב אֶל אַחַת מִן הָעֲרָיוֹת שֶׁהִזְהִירָה אוֹתָנוּ עֲלֵיהֶן, וּבְכָלָן כָּל אֵלּוּ שֶׁבִּיאָתָן נֶאֱסָרָה עַל הָאָדָם בְּכָרֵת וְהַוָּלָד הַנּוֹלָד מֵהֶן הוּא מַמְזֵר, וְנוֹסָף עֲלֵיהֶן גַּם **הַנִּדָּה** שֶׁעַל אַף שֶׁאֵין וָלָד מַמְזֵר עִם כָּל זֹאת הִיא נִקְרֵאת "עֶרְוָה"כן דרשו בתורת כהנים על הפסוק "לא תקרבו לגלות ערוה", ואזהרה זו נכפלה בכמה לשונות ובכמה מקומות בתורה כגון מה שנאמר (שמות כ', י"ב) "לא תנאף" וכן נאמר (ויקרא י"ח, ל') "לבלתי עשות מחקות התועבת" ועוד, וכולם מכנה משותף להם של קרבה אל אחת מן העריות, ומכל אזהרה למדו רבותינו איזה חידוש ואזהרה, כפי שיבואר אי"ה כל אחד במקומו. .

וְכָל קִרְבָה שֶׁהִיא דֶּרֶךְ חִבָּה, כְּגוֹן **הַחִבּוּק** אוֹ **הַנְּשִׁיקָה** אוֹ **הַנְּגִיעָה** הֲרֵי הִיא בִּכְלָל הָאַזְהָרָה הַנַּ"ל וַאֲסוּרָה מִן הַתּוֹרָה. וְעַל אַף שֶׁעַל גִּלּוּי עֶרְוָה דֶּרֶךְ **בִּיאָה** יֶשְׁנוֹ לָאו בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כְּפִי שֶׁיִּתְבָּאֵר עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִן הָעֲרָיוֹת, כָּאן הוֹסִיפָה הַתּוֹרָה לָאו נוֹסָף עַל **כָּל קִרְבָה** אַף שֶׁאֵינָהּ שֶׁל בִּיאָה, שֶׁגַּם הִיא אֲסוּרָה מִן הַתּוֹרָהכן מבואר בספרא (פרשת אחרי) שכל קרבה אסורה מן התורה, וקרבה דרך ביאה היא בכרת. וכן דעת הסמ"ג והמאירי ורבינו יונה ורוב הראשונים, וכן כתב הרמב"ם ז"ל ביד החזקה הלכות איסורי ביאה (פרק כ"א) שכל קרבה של תאוה או חיבה אל אחת מן העריות היא אסורה מן התורה, ולא רק הביאה עצמה. וכן פסק מרן השלחן ערוך באבן העזר (סימן כ' סעיף א'), וכן עיקר. וזה שלא כדעת הרמב"ן ז"ל בספר המצוות שלו (לא תעשה שנ"ג) שלא כלל באיסור התורה אלא את הביאה עצמה, ואילו שאר קרבות לדעתו אינן אסורות אלא מדבריהם. .

וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הוֹסִיפוּ גָּדֵר לַדָּבָר שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה **הַמַּרְגִּיל לְעֶרְוָה** הֲרֵי הוּא אָסוּר מִדִּבְרֵיהֶם, כְּגוֹן **לִקְרֹץ וְלִרְמֹז** לְאַחַת מִן הָעֲרָיוֹת אוֹ **לִשְׂחֹק** אוֹ **לְהָקֵל רֹאשׁ** עִמָּהּ, וְכֵן אָסוּר

לִשְׁמֹעַ קוֹל **זִמְרָתָהּ** וְלִרְאוֹת **שַׂעֲרָה** וּלְהָרִיחַ **בְּשָׂמִים שָׂעָלֶיהָ**. וְכֵן אֵין נָעֱזָרִים בְּאִשָּׁה עֵזֶר הַמֵּבִיא לְקָרוּב, וְאֵין שׁוֹאֲלִים בִּשְׁלוֹמָהּ וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי שָׁלִיחַ. וְכָל אִשָּׁה שֶׁהִיא אֲסוּרָה עַל הָאָדָם אָסוּר לִנְהֹג בָּהּ אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, וְהָעוֹשֶׂה כֵּן מַכִּים אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּתכן מבואר בסנהדרין (כ"ו ע"ב) ובשבת (ס"ב ע"ב) ובברכות (כ"ד) ובקידושין (ע') ובעוד כמה מקומות בתלמוד, וקובצו להלכה ברמב"ם (שם) ובשלחן ערוך (שם סימן כ"א) ובספרי האחרונים. .

יֶתֶר עַל כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁאַף קִרְבָה שֶׁאֵין בָּהּ תַּאֲוָה כְּלָל, כְּגוֹן הַמְחַבֵּק וְהַמְנַשֵּׁק אֶת אֲחוֹתוֹ וְכַדּוֹמֶה, דְּבָר אָסוּר הוּא וּמַעֲשֵׂה טִפְּשִׁים, מִלְּבַד קִרְבַת הָאָב וְהָאֵם לְיַלְדֵיהֶם שֶׁלֹּא בָּגְרוּ שֶׁמֻּתָּרֶתשבת (י"ג ע"א), שם אמר עולא "לך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב". והובא ברמב"ם (שם הלכה ו' – ז') ובשלחן ערוך (שם סעיף ז'). . וְכָל זֶה כַּמּוּבָן מִלְּבַד אִסּוּרִים נוֹסָפִים שֶׁעָלוּלִים לְהִתְלַוּוֹת לָכֶ֫ךכגון איסור ההרהור בעריות, והסתכלות בעריות, והוצאת זרע לבטלה ועוד. , חֶלְקָם אִסּוּרֵי תּוֹרָה וְחֶלְקָם אִסּוּרִים מִדִּבְרֵיהֶם, וְיִתְבָּאֲרוּ אי"ה כָּל אֶחָד בִּמְקוֹמוֹ.

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁקֵּרֵב בְּאַחַת מִן הַקְּרֵבוֹת הָאֲסוּרוֹת מִן הַתּוֹרָה הַלָּלוּ, הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מַלְקוֹת.

רָמַז הַכָּתוּב – הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת

בְּמִסְגֶּרֶת הַנִּשּׂוּאִין שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, קִבְּעָה תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה חִלּוּק וְהֶבְדֵּל תְּהוֹמִי בֵּין נִשּׂוּאֵי **הֶתֵּר** לְבֵין נִשּׂוּאֵי **אִסּוּר**. שֶׁכֵּן אָדָם הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה הַמֻּתֶּרֶת וּרְאוּיָה לוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם הֲרֵי זֶה זוֹכֶה **שֶׁכָּל עֲוֹונוֹתָיו נִמְחָלִים** לוֹ מֵיְרוּשלמי ביכורים (פרק ג' הלכה ג'), ועוד עיין בפירוש רש"י ז"ל עה"ת (בראשית ל"ו, ג'). , וְנִקְרָא **קָדוֹשׁ** וּמֻחְזָק שֶׁלֹּא יֶחֱטָאראה יומא (ע"ב ע"ב) שדרש רבי חנינא את הפסוק (תהלים י"ט, י') "יראת ה' טהורה עומדת לעד" על הנושא אשה ואחר כך לומד תורה. ועוד עיין בקידושין (כ"ט ע"ב) מה שנאמר על הנושא אשה בצעירותו. , וְנֶחְשָׁב **מִמְיַשְּׁבֵי הָעוֹלָם** וְנַעֲשֶׂה **שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁיתשכן למדו רבותינו שעיקר מטרת האדם בעולם היא ליישבו, בהבאת בנים ובנות, וכמו שכתוב (ישעיה מ"ה, י"ח) "לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ". וממילא על ידי כן נעשה שותף להקב"ה בישוב העולם ובקיומו. , וְסוֹפוֹ שֶׁיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ בָּנִים **שֶׁיּוֹשִׁיעוּ** אֶת עַם יִשְׂרָאֵל וְיַרְבּוּ תּוֹרָה וּמִצְוֹותמסכת דרך ארץ זוטא (פרק י') ותנא דבי אליהו (זוטא, פרק ג'). . לְעֻמַּת זֹאת הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ הֲרֵי שֶׁאֵלְיָהוּ הַנָּבִיא **כּוֹפְתוֹ** וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא **רוֹצְעוֹ**קידושין (ע' ע"א). , וּמַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ **חָרַשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְזָרַע מָלַח**כן למד רבה בר בר חנה בקידושין (שם) ממה שכתוב בעזרא (ב', נ"ט) "אלה העולים מתל מלח תל חרשא...ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם". , וְעָלָיו נֶאֱמַר "**בַּהּ**'

בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ"כן דרשו במסכת דרך ארץ זוטא (פרק י') מהפסוק הנ"ל המופיע בספר הושע (ה', ז'). .

וּבִהְיוֹת שֶׁעִנְיַן הַנִּשּׂוּאִין וְהַיְלוּדָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל הוּא עִנְיָן חָשׁוּב וְיסוֹדִי, וְהִנּוֹ מֵעִקְרֵי הַדָּת וּמֵעַמּוּדֵי הַתָּוֶךְ שֶׁל הֶמְשֵׁךְ קִיּוּמָם וְשִׁמּוּר יִחוּסָם שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, לָכֵן הִקְפִּידָה הַתּוֹרָה בְּיֶתֶר מִדָּה עַל מַעֲרֶכֶת הַנִּשּׂוּאִין שֶׁל הָאָדָם שֶׁתִּהְיֶה שְׁמוּרָה וּקְדוֹשָׁה, מִתּוֹךְ כַּוָּנוֹת טְהוֹרוֹת וּמַטָּרוֹת נַעֲלוֹת, עַל מְנָת לִמְנֹעַ צְעָדִים שְׁגוּיִים הָעֲלוּלִים לַעֲלוֹת בְּיֹקֶר לֹא רַק לְאוֹתוֹ אָדָם בִּלְבַד, אֶלָּא לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל כֻּלּוֹ. וְלָכֵן הוֹסִיפוּ וְאָמְרוּ שֶׁאָדָם הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם אֶלָּא לְשֵׁם הֲנָאָה אִישִׁית כָּל שֶׁהִיא אוֹ מִתּוֹךְ מֵנִיעַ גַּשְׁמִי כָּל שֶׁהוּא – סוֹפוֹ שֶׁלֹּא יְקַבֵּל אֶת אוֹתָהּ הֲנָאָה. כִּי מַעֲרֶכֶת הַנִּשּׂוּאִין מֻכְרַחַת לִהְיוֹת קְדוֹשָׁה וְנַעֲלִית, מִבְּלִי שׁוּם אִינְטֶרֶס אִישִׁי כָּאָמוּר. לְפִיכָךְ אִם נָשָׂא אִשָּׁה לְשֵׁם **מָמוֹן** – סוֹפוֹ שֶׁבָּנָיו לֹא יִירְשׁוּהוּמסכת דרך ארץ זוטא (פרק י'). ובקידושין (ע' ע"א) אמרו שעתידים לצאת ממנו בנים שאינם הגונים. וראה בליקוטי מוהר"ן (תורה ס"ט) שכתב שהעושה כן הרי זה נקרא שוטה וכסיל ופוגם, ומאבד את הדעת שלו בבחינת (קהלת י', ב') "לב כסיל לשמאלו". עיין שם בדבריו ותהנה. , וְאִם נָשָׂא אִשָּׁה לְשֵׁם **גְּדֻלָּה** – סוֹפוֹ שֶׁיּוֹרִידוּהוּ מִגְּדֻלָּתוֹשם. , וְאִם נָשָׂא אִשָּׁה עַל מְנָת **לִירָשָׁהּ** – סוֹפוֹ שֶׁיְּקַבְּרוּהוּ בְּחַיֶּיהָאבות דרבי נתן (ג', ג'). , כִּי בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין הַכַּוָּנָה הַטְּהוֹרָה לְשֵׁם שָׁמַיִם הִיא הַמְשַׁמֶּרֶת אֶת הַקֶּן הַמִּשְׁפַּחְתִּי וְאֶת הַצֶּלָחָתוֹ.

כָּךְ כּוֹתֵב הַגָּאוֹן **רַבִּי שִׁמְשׁוֹן רָפָאֵל הִירְשׁ** זַצ"ל: "בְּבָחְרְךָ רַעֲיָה לִהְיוֹת חֲבֶרְתְּךָ וְאֵשֶׁת בְּרִיתְךָ, חָלִילָה לְךָ לָשִׂים מַעֲיָנֶיךָ בָּהוֹן וּבִיפִי הַגּוּף אוֹ בְּחֶלְקַת הַלָּשׁוֹן וְנִיב הַשְּׂפָתַיִם, רַק שִׂים עֵינֶיךָ וְלִבְּךָ אִם תּוּכַל בָּאֵמֶת לִהְיוֹת חֲבֶרְתְּךָ בְּחַיֶּיךָ, לִהְיוֹת עֵזֶר כְּנֶגְדְּךָ לִבְנוֹת יַחַד עִמָּהּ אֶת בֵּיתְךָ, וּלְהָבִיא לִידֵי שְׁלֵמוּת אֶת תְּעוּדַת חַיֶּיךָ, בִּהְיוֹת בָּהּ חָכְמַת נָשִׁים וְנָפֶשׁ יְקָרָה וַעֲדִינָה" עכת"ד. וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר **אוֹרְחוֹת צַדִּיקִים** שֶׁהַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה יְכַוֵּן בָּזֶה לְשֵׁם מְצָוֹת פְּרוּ וּרְבוּ, וּלְשֵׁם הַעֲמָדַת זֶרַע עוֹבְדֵי ה' הָעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹםראה שם ב"שער האהבה" שכתב כעין זה. . לְלַמֶּדְךָ עַד כַּמָּה הַכַּוָּנָה הַטְּהוֹרָה מַשְׁפִּיעָה וּמוֹעֶלֶת בִּבְחִירַת בַּת הַזּוּג בַּחַיִּים.

חֲזַ"ל מְסַפְּרִים עַל **מִרְיָם** אֲחוֹת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁבִּימֵי נְעוּרֶיהָ הָיְתָה נַעֲרָה חוֹלָנִית מְאֹד, מִבְּלִי שׁוּם תֹּאַר וְאַדְמוּמִיּוּת עַל פָּנֶיהָ, וְהָיוּ נִמְנָעִים כָּל בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּישָׂאֲנָהּ עַד שֶׁקָּרָאָהּ הַכָּתוּב "**עֲזוּבָה**", עַד שֶׁבָּא **כָּלֵב בֶּן יְפוּנֶּה** וּבָדַק בְּאַחֶיהָ אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וּמָצָאָם צַדִּיקִים, וְהֶחְלִיט לִשְׂאֲנָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, בִּהְיוֹת שֶׁרוֹב הַבָּנִים דּוֹמִים לַאֲחֵי הָאֵם. וּמִשֶּׁנִּשְׂאָהּ הָיְתָה מִתְעַסֶּקֶת כָּל הַזְּמַן בִּרְפוּאָתָהּ וּבִמְזוֹנוֹתֶיהָ, עַד שֶׁקָּרָאוֹ הַכָּתוּב "**אֲבִיהָ**" וְהַכֹּל לְשֵׁם שָׁמַיִם. וּלְמָה זָכָה בִּשְׂכַר זֹאת? רֵאשִׁית זָכָה שֶׁנִּתְרַפְּאָה מֵחָלְיָהּ וְנַעֲשְׂתָה כְּנַעֲרָה צְעִירָה וְיָפָה שֶׁהָיוּ הַכֹּל מִתְקַנְּאִים בְּיָפְיָהּ, וְעוֹד שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ נִצַּל מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים וְלֹא הוֹצִיא דִּבָּה עַל הָאָרֶץ,

וְזָכָה לְהִכָּנֵס לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁראה כל המעשה והראיות במסכת סוטה (י"ב ע"א), ושם מוכח שבזכות מסירות זו לישא את מרים ניצל מעצת המרגלים, ודו"ק. . לְלַמֶּדְךָ שֶׁמִּנְּשׂוּאִין לְשֵׁם שָׁמַיִם לֹא מַפְסִידִים, וְאַדְרַבָּה מַה שֶּׁוּתַּרְתָּ עָלָיו יִנָּתֵן לְךָ, וְאֶת מַה שֶּׁהִתְמַסַּרְתָּ עָלָיו תְּקַבֵּל.

מִטַּעַם זֶה, הָיָה אוֹמֵר **הַשְׁרָף מִקְּאצְק** זיע"א, בָּחֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ בִּלְשׁוֹן "הֵרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי" עַל אַף שֶׁלְּשׁוֹן "**מְקֻדֶּשֶׁת**" אֵינוֹ מֻזְכָּר כְּלָל בַּכְּתוּבִים, וְלֹא בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת הַמֻּזְכָּרִים בַּכְּתוּבִים כְּגוֹן "אֵרוּסָתִי" אוֹ "לְקוּחָתִי", וְזֶה כְּדֵי לְהוֹרוֹת וּלְרַמֵּז לָאָדָם שֶׁבְּבוֹאוֹ לִשָּׂא אִשָּׁה יִזְכּוֹר שֶׁעִקַּר מַטָּרַת נִשּׂוּאֵיהֶם הִיא **לְהִתְקַדֵּשׁ** יַחְדָּיו, וּלְהִתְעַלּוֹת בְּרָמַת הַקְּדֻשָּׁה וְהַצְנִיעוּת, וְאִם לְאוֹ חָלִילָה הַשְׁאוֹל וְהָאֲבַדּוֹן אֵינָם דַּי לוֹהובא בספר "אמת ואמונה" קאצק (אות י"א). . וְאָכֵן רַבִּים הֵם הַטּוֹעִים לַחֲשֹׁב שֶׁבְּנִשּׂוּאֵיהֶם יָסוּר הַיֵּצֶר הָרַע מֵעֲלֵיהֶם וְהַקְּדֻשָּׁה תִּהְיֶה נַחֲלָתָם, וּמִכָּאן וְהָלְאָה הַנִּסְיוֹנוֹת יֵעָלְמוּ כְּלֹא הָיוּ וְחַיֵּיהֶם יַהֲפְכוּ לְקַלִּים וְנִנּוֹחִים, אַךְ דָּוְקָא הַהֶפֶךְ הוּא הַנָּכוֹן, כִּי אִם עַד עַתָּה הָיָה לוֹ יֵצֶר הָרַע **אֶחָד** וְלֹה הָיָה יֵצֶר הָרַע **אֶחָד**, הֲרֵי שֶׁעַתָּה יֵשׁ לִשְׁנֵיהֶם **שְׁנֵי** יְצָרִים רָעִים הַמְקַשִּׁים עֲלֵיהֶם בְּדַרְכָּם וּמְתַעְתְּעִים אוֹתָם בַּחֲשִׁיבָתָם.

אַךְ בְּשָׁעָה שֶׁהָאִישׁ וְהָאִשָּׁה (**שֶׁהֵם** 2) מַכְנִיסִים בְּתוֹכָם אֶת שֵׁם הַוָּיָ"ה בָּרוּךְ הוּא (**שֶׁהוּא** 26) נַעֲשֶׂה כֹּחַ (28) גָּדוֹל שֶׁאֵין שׁוּם בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְעַכֵּב, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר "**יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ**"תהלים צ"ו, י"א. וראשי תיבות של פסוק זה הוא שם הוי"ה ברוך הוא, וכדלקמן. שֶׁיֵּשׁ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה גַּם בָּעֶלְיוֹנִים וְגַם בַּתַּחְתּוֹנִים עַל שֶׁשֵּׁם הַוָּיָ"ה בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּרֹאשָׁם וְלֹא שׁוּם דָּבָר אַחֵר, וְטוֹב לָהֶם בָּזֶה וּבַבָּא. וְהַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע מַה נֶּאֱמַר **בְּתָנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ** זָכוּר לַטּוֹב שֶׁכָּל הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה לְשֵׁם שָׁמַיִם, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: "בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה, בָּרוּךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ, שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ, בָּרוּךְ טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ, בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ"תנא דבי אליהו (פרק ט"ז), וצוטט מספר דברים (כ"ח, ג'). אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

הַאִם יֵשׁ מָקוֹם לְהַתִּיר לְגֶבֶר לִלְחֹץ יָד שֶׁל אִשָּׁה?

בְּסֵפֶר **חֲסִידִים**סימן תתר"ץ. כָּתַב שֶׁלִּחִיצַת יָד לְאִשָּׁה אֲסוּרָה **מִן הַתּוֹרָה**, וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי הֶפְסֵק מַפָּה אֵין מָקוֹם לְהַתִּיר, וְהוֹסִיפוּ נוֹשְׁאֵי כֵּלָיו שֶׁל **הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ**ראה עזר מקודש על השלחן ערוך אבן העזר (סימן כ' סעיף א') שכתב לאסור את הדבר, ואפילו במקום חשש פיקוח נפש מסתפק אם להתיר, ע"ש באורך. שֶׁגַּם נְגִיעָה שֶׁלֹּא לְשֵׁם תַּאֲוָה יֵשׁ לֶאֱסֹר, וַאֲפִלּוּ אִם יֹאמַר אָדָם שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה מִמֶּנָּה כְּלָל.

וְכֵן כָּתַב הַגה"ק **רַבִּי חַיִּים פָּאלָאגִ'י** זִיע"א בְּשׁוּ"ת לֵב חַיִּיםחלק ב' סימן ד'. שֶׁכָּל קִרְבָה שֶׁל חִבָּה הִיא אֲסוּרָה מִן הַתּוֹרָה, וּכְשֶׁאֵינָהּ שֶׁל קִרְבָה כְּלָל (מַה שֶּׁכְּמַעַט וְאֵינוֹ בַּנִּמְצָא) אֲסוּרָה מִכָּל מָקוֹם מִדִּבְרֵיהֶם, וְזֶה בֵּין בְּרוּקָה וּבֵין בִּנְשׁוּאָה. וְהֵבִיא שָׁם אֶת דִּבְרֵי **הַמִּדְרָשׁ**מדרש שמות רבה (סוף פרשת בשלח). שֶׁכָּל הַנּוֹגֵעַ בְּאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ מֵבִיא **מִיתָה** עַל עַצְמוֹ בַּר מִינָן. וְכֵן הֶעֱלָה **הָגַ"ר יוֹסֵף חַיִּים** זִיע"א בְּסִפְרוֹ **עוֹד יוֹסֵף חַי**חלק ההלכות (שנה א' פרשת שופטים סעיף י"ד), והובא גם כן בספרו "מקבציאל". לֶאֱסֹר אֶת הַדָּבָר מִכָּל וָכֹל. וְכֵן כָּתַב הַגה"ק **רַבִּי חִזְקִיָּה מְדִינִי** זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ **"שְׂדֵי חֶמֶד"**בכללים (מערכת ק' אות ז'). וז"ל: "וְכָל נְגִיעָה בְּבְשַׂר אִשָּׁה אֲפִלּוּ נְגִיעָה כָּל שֶׁהִיא וַאֲפִלּוּ הוּא עִוֵּר - אֲסוּרָה". וּבְמָקוֹם אַחֵר כָּתַב שֶׁתִּקְיַעַת כַּף יָד אֶל יָד הֲרֵי זֶה מִגּוּפֵי עֲבֵרָה וְאָסוּר, וְיָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם**ראה** מערכת חו"כ סימן י"ב. . **וְהַגַ"ר יְהוֹנָתָן אַיְבְּשִׁיץ** זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ **"יַעֲרוֹת דְּבַשׁ"**דף כ"א ע"א. כָּתַב בְּזֶה"ל: "וְהָעוֹבֵר עַל זֶה הוּא מִתְעָב וּבְחֻזְקַת שׁוֹטֶה וּכְסִיל, וְכִי יֵשׁ חִלּוּק בֵּין אִשְׁתּוֹ נִדָּה לְבֵין נַעֲרָה פְּנוּיָה?! הֲלֹא הַכֹּל בְּאִסּוּר כָּרֵת בְּלִי הֶבְדֵּל! וְאִם יֹאמְרוּ לָאָדָם לְחַבֵּק וּלְנַשֵּׁק לְנַעֲרָה אוֹ לְהֶהָרֵג הֲרֵי זֶה חַיָּב לְהֶהָרֵג, כִּי הוּא בְּכְלַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת! וְהַמְקֻלָּל וּמְפַקְפֵּק בָּזֶה הֲרֵי הוּא רָשָׁע וְאֶפִּיקוֹרוֹס וְדָבָר ה' בָּזֶה"ועוד עיין בספר בית שערים (יורה דעה סימן ע"ד) ובשו"ת ישכיל עבדי ח"ד (אבהע"ז סימן ב') וח"ז (אבהע"ז סימן ח') ובפרי דעה (יורה דעה סימן קצ"ה) ובשו"ת דברי יהושע (חלק ג' סימן י"ט) ובשו"ת יפה מראה (סימן כ"ה) ודו"ק ואכמ"ל. . וְלָכֵן אֵין שׁוּם מָקוֹם לְהָקֵל בְּדָבָר, וּפֹרֶץ גָּדֵר יִשְׁכָּנּוּ נָחָשׁ.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר טַעַם אִסּוּר הִקְרִיבָה אֶל הָעֲרָיוֹת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב רַבֵּנוּ **הָרַקָּנָאטִי** זָ"לבבאורו על מצוה זו. כִּי הִתְהַוּוּת הָאָדָם וְהוּלַדְתּוֹ הִיא כְּדֶגֶמֶת **אִילָן** שֶׁתְּחִלָּתוֹ מִגֶּזַע אֶחָד הַהוֹלֵךְ וּמִתְפָּרֵד לְכַמָּה וְכַמָּה עֲנָפִים, וּמֵהֶם לְעַנְפֵי עֲנָפִים, וּכְשֵׁם שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁעָנָף אֶחָד לֹא יִתְחַבֵּר אֶל זוּלָתוֹ אֶלָּא יִפְנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֵילֵךְ וְאֵילָךְ לְכִוּוּן אֲחֵר לְהַרְחֶבֶת גְּבוּלוֹ, כָּךְ גַּם הָאָדָם הַמָּשׁוּל לְעֵץ הַשָּׂדֶה נִצְטַוָּה שֶׁלֹּא לְהִתְחַבֵּר עִם קְרוֹבָיו, וְשֶׁלֹּא לִיקָרֵב אֶל אַחַת מִקְּרוֹבוֹתָיו, אֶלָּא לִפְנוֹת לְכִוּוּנִים וְלַאֲפִיקִים אֲחֵרִים לְשֵׁם הַרְחֶבֶת גְּבוּלוֹ.

וְהַקָּרֵב אֶל אַחַת מִן הָעֲרָיוֹת שֶׁהֶזְהִירָנוּ עֲלֵיהֶן הֲרֵי זֶה כְּמְשַׁנֶּה מִמַּעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וּמְמַעֵט מִיְּשׁוּבוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, וְלָכֵן גָּדוֹל עֲוֹונוֹ מִנְּשׁוֹא.

מצוה קפ"ט: שלא לגלות ערות אביו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת אָבִיךָ... לֹא תְגַלֶּה"ויקרא י"ח, ז'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עֶרְוַת אָבִיו, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתוֹ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה. וְזֹאת מִלְבַד אַזְהָרַת מִשְׁכַּב זָכוּר הַכּוֹלֶלֶת אֶת כָּל הַזְּכָרִים, שֶׁחַיָּב זֶה גַּם עֲלֵיהֶסנהדרין (נ"ד ע"א) וספר המצוות להרמב"ם (מצוה שנ"א). וביבמות (נ"ג ע"ב) נתבאר שבכל העריות החיוב הוא בהכנסת העטרה, מלבד בבא על השפחה שהחיוב בה הוא בגמר הביאה. .

וְהַחִיּוּב עַל הָעוֹבֵר כֵּן אֶחָד הַשּׁוֹכֵב וְאֶחָד הַנִּשְׁכָּב בְּמַזִּיד וּבְהַתְרַאת שְׁנֵי עֵדִים הוּא מָוֶת בְּסֵקִילָה, וְהָעוֹבֵר כֵּן בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זֶה חַיָּב שְׁתֵּי חַטָּאוֹת: אַחַת מִשּׁוּם הַזָּכוּר, וְאַחַת מִשּׁוּם אָבִיוסנהדרין (שם) ורמב"ם הלכות שגגות (פרק ד' הלכה א'). .

רָמַז הַכָּתוּב – אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ

בְּאַזְהָרָה זוֹ הוֹסִיפָה תּוֹרָתֵנוּ אִסּוּר מְיֻחָד עַל גִּלּוּי עֶרְוַת הָאָב יֶתֶר עַל שְׁאָר הָאֲנָשִׁים, בִּהְיוֹת שֶׁהָאָדָם מֻזְהָר עַל מוֹרָא אָבִיו וּכְבוֹדוֹ, מַה שֶּׁמַּגְדִּיל אֶת הֶעָווֹן וּמוֹסִיף חֵטְא עַל פִּשְׁעוֹ. לְלַמֶּדְךָ כַּמָּה עַד מַקְפֶּדֶת הַתּוֹרָה עַל הַזְּהִירוּת בַּיְחָסִים שֶׁבֵּין הַהוֹרֶה לִילָדָיו, וְדוֹרֶשֶׁת מֵהֶם לִבְנוֹת קֶשֶׁר נָכוֹן וְרָאוּי זֶה עִם זֶה. וּכְמוֹ כָּל מַעֲרֶכֶת יְחָסִים בֵּין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, גַּם מַעֲרֶכֶת הַיְחָסִים שֶׁבֵּין הוֹרֶה לִילָדָיו וּבֵין יְלָדִים לְהוֹרֵיהֶם דּוֹרֶשֶׁת הַגְדָּרָה בְּרוּרָה מָהֵם הַגְּבוּלוֹת הַנְּכוֹנִים וְאָפְנֵי הַתְּקָשְׁרוּת הָרְאוּיִים שֶׁמּוֹרָה לָנוּ הַתּוֹרָה לִנְקֹט בָּהֶם. לֹא יִתָּכֵן שֶׁבֵּן יִנְהַג כְּלַפֵּי אָבִיו כְּאִישׁ אֶל **רֵעֵהוּ**, אַף גַּם לֹא **כְּעֶבֶד** אֶל אֲדוֹנוֹ, שֶׁכֵּן קִרְבַת הַדָּם וְרֹמַת הַנְּתִינָה שֶׁבֵּינֵיהֶם מְחַיֶּבֶת הַגְדָּרָה מְיֻחֶדֶת לְקֶשֶׁר מְיֻחָד זֶה, מַה שֶּׁלֹּא יִמָּצֵא בֵּין שְׁאָר בְּנֵי הָאָדָם. וְאָכֵן לְמָדָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה פְּרָקִים מְאֻלְפִים עַל כָּךְ, מֵהֶם נִשְׁאָב בְּעָזְרַת ה' חָכְמָה וְדֵעָה וְהַשְׂכֵּל לָנוּ וּלְבָנֵינוּ וּלְצֶאֱצָאֵינוּ:במצוה זו נעמוד בעזרת ה' על יחסי הילדים כלפי אביהם בדרך התורה, ואי"ה לקמן בבאור מצוה קצ"ג נעמוד על יחסי ההורה כלפי ילדיו בדרך התורה.

תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה מְצַוָּה כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לְכַבֵּד וְלִירָא אֶת הוֹרֵיהֶם, וּמִצְוָה זוֹ הִיא מִצְוָה שִׂכְלִית הַמּוּבָנֶת לְכָל בַּר דַּעַת. אֶלָּא שֶׁבִּשּׁוֹנָה מִשֶּׂכֶל אֱנוֹשׁ – הַשֶּׂכֶל הָאֱלֹקִי נוֹתֵן הַגְּדֵרוֹת אֱלֹקִיּוֹת שֶׁלֹּא תָּמִיד עוֹלוֹת בְּקֶנֶה אֶחָד עִם שִׂכְלֵנוּ. **לְדֻגְמָא**: גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר הֲרֵי הוּא כְּיִשְׂרָאֵל גָּמוּר, וְדִינוֹ שָׁוֶה לְיִשְׂרָאֵל כְּמַעַט לְכָל מִצְוֹות הַתּוֹרָה, אַף מַה דִּינָם שֶׁל אָב וּבֵן גּוֹיִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ, הַאִם גַּם בְּמִקְרֶה שֶׁכָּזֶה הַבֵּן מְחֻיָּב בְּכִבּוּד אָבִיו? הַשֶּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי וְהָרֶגֶשׁ הַמַּצְפּוּנִי אוֹמֵר וַדַּאי שֶׁכֵּן, אַךְ תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה אוֹמֶרֶת **שֶׁלֹּא**על פי הכלל (יבמות כ"ב ע"א) האומר שגר שנתגייר הרי הוא כתינוק שנולד, ואין לו שום ייחוס כלפני הוריו. ומכל מקום לדעת רוב הראשונים מדרבנן יש לו לנהוג בהוריו מעט כבוד משום הכרת הטוב ושלא להכותם, שלא יאמרו שבא מקדושה חמורה לקדושה קלה. ראה מה שכתב הראשל"צ הגר"י יוסף שליט"א בספרו "ילקוט

יוסף" הלכות כיבוד אב ואם (חלק א' פרק ו' סעיף ט"ז) מענין זה באורך, ואכמ"ל. . וּמַדּוּעַ? כֵּיוָן שֶׁכְּבוֹד הַבֵּן לְאָבִיו וְאִמּוֹ אֵינוֹ נוֹבֵעַ יְשִׁירוֹת **מֵהַבֵּן לְהוֹרָיו**, אֶלָּא כָּל אָדָם עָלֵי אֲדָמוֹת מְחֻיָּב בִּכְבוֹד **הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ** שֶׁהוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וְקִיּוּם רְצוֹנוֹ וְצִוּוּיוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא זֶהוּ כִּבּוּדוֹ, לָכֵן כְּשֶׁמְּכַבֵּד הַבֵּן אֶת **הוֹרָיו** הֲרֵי זֶה מְכַבֵּד אֶת **הַבּוֹרֵא** וּמִצְוָה בְּיָדוֹ. אוּלָם בְּמִקְרִים בָּהֶם לֹא דָּרַשׁ הַבּוֹרֵא לְכַבְּדָם – מִמֵּילָא אֵין בְּכָךְ שׁוּם מִצְוָה. לָכֵן גַּם הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר אֵינוֹ מְחֻיָּב בִּכְבוֹד הוֹרָיו, כִּי אֵין זֶה צִוּוּי ה' וּדְרִישָׁתוֹ.

וּמִכְּךָ נִשְׁכָּיל וְנָבִין, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁכִּבּוּד הַהוֹרִים גּוֹבֵל בְּזִלְזוּל וּבְפִחוּת כְּבוֹד שָׁמַיִם – מִמֵּילָא אֵין זוֹ **מִצְוָה** אֶלָּא **עֲבֵרָה**, וְאֵינָהּ הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה לְאָדָם. מִטַּעַם זֶה הַהֲלָכָה אוֹמֶרֶת שֶׁבֵּן שֶׁאָמְרוּ לוֹ אָבִיו אוֹ אִמּוֹ לַעֲבֹר עַל אַחַת מִמִּצְוֹות הַתּוֹרָה לֹא יִשְׁמַע לָהֶם, בְּהָיוֹת שֶׁהוּא וְהוֹרָיו חַיָּבִים בִּכְבוֹד הַבּוֹרֵא – דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל כִּבּוּד הָאָב וְהָאֵם אֵינוֹ אֶלָּא מִכֹּחַ הַבּוֹרֵא, וּמִמֵּילָא לֹא שַׁיָּךְ לְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ עַל חֶשְׁבּוֹן כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא!בבא מציעא (ל"ב ע"א) ויבמות (ו' ע"ב), והובא בשלחן ערוך יורה דעה (סימן ר"מ הלכה ט"ו). כָּךְ דָּרְשׁוּ **חֲכָמֵינוּ** זַ"ל אֶת הַפָּסוּק "נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס"תהלים ט"ו, ד'. זֶהוּ **חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה**, שֶׁאָבִיו אָחָז הָיָה מֶלֶךְ רָשָׁע שֶׁהָלַךְ בִּדְרָכִים עֲקַלְקַלּוֹת וְחָטָא וְהֶחֱטִיא, בְּעוֹד שֶׁהוּא הָיָה צַדִּיק וְזַךְ וְיָשָׁרכמבואר באורך בדברי הימים ב' (פרק כ"ח-כ"ט). , וְלִכְשֶׁנִּפְטַר אָבִיו לְקָחוֹ חִזְקִיָּה בְּנוֹ וּגְרָרוֹ לִקְבוּרָה בְּמִטָּה שֶׁל חֲבָלִים בִּמְקוֹם בְּמִטָּה מְכֻבָּדֶת, וְזֶה כְּדֵי לְכַפֵּר לוֹ עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים שֶׁעָשָׂה בְּחַיָּיו, וּלְמַעַן יִרְאוּ הָעָם וְיִירָאוּמכות (כ"ד ע"א) ובפירוש רש"י ז"ל שם. וראה בפסחים (נ"ו ע"א) שאף חכמי דורו הסכימו עמו על מעשהו. . לְלַמֶּדְךָ שֶׁחִבַּת הַבֵּן כְּלַפֵּי אָבִיו צְרִיכָה לִהְיוֹת מִכֹּחַ צִוּוּי רָצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בִּלְבַד, וּכְשֶׁרְצוֹנוֹ הוּא אַחֶרֶת מִמֵּילָא יֵשׁ לִנְהֹג כְּפִי הַנִּדְרָשׁ.

וְלֹא רַק לְמִגְרַעַת נֶאֱמַר הַדָּבָר, אֶלָּא גַּם לְטוֹבָה נֶאֱמַר שֶׁחַיָּב אָדָם בִּכְבוֹד אָבִיו, שֶׁכֵּן נִפְסַק **בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ** שֶׁאֲפִלּוּ הָיָה אָדָם לָבוּשׁ בִּגְדֵי חֲמוּדוֹת וְיוֹשֵׁב בְּרֹאשׁ הַקָּהָל, וּבָאוּ אָבִיו וְאִמּוֹ וְקָרְעוּ בְּגָדָיו וְהִכּוּהוּ עַל רֹאשׁוֹ וְיָרְקוּ בְּפָנָיו, עִם כָּל זֹאת לֹא יַכְלִימֵם, רַק יִשְׁתֹּק וְיִירָא מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים שֶׁצִּוָּהוּ בְּכָךְשלחן ערוך יורה דעה (סימן ר"מ הלכה ג'), ונלמד מהמעשה בקידושין (ל"א ע"א), עיין שם. . לְלַמֶּדְךָ, שֶׁגַּם כְּשֶׁלֹּא מִסְתַּבֵּר עַל פִּי הַהֶגְיוֹן לְכַבֵּד אֶת הַהוֹרִים וְלִירָא מֵהֶם מִצַּד מַעֲשֵׂיהֶם – עִם כָּל זֹאת מְחֻיָּבִים אָנוּ בִּכְבוֹדָם מִשּׁוּם צִוּוּי הַבּוֹרֵא שֶׁקָּיִם עָלֵינוּ. כִּי כְּבוֹד הָאָב וְהָאֵם הוּא כְּבוֹד ה', וּמוֹרָאָם הוּא מוֹרָא שָׁמַיִם, וּבְשָׁעָה שֶׁאָדָם מְזַלְזֵל בִּכְבוֹד הוֹרָיו וּבְמוֹרָאָם הֲרֵי זֶה בְּעֶצֶם מְזַלְזֵל בִּכְבוֹד ה' וּבְיִרְאָתוֹוכפי שאמרו בקידושין (ל"א ע"א): "בזמן שאדם מצער את אביו ואת אמו אמר הקב"ה יפה עשיתי שלא דרתי ביניהם, שאלמלי דרתי ביניהם ציערוני". .

אַחַד הַדְּבָרִים הַגּוֹרְמִים לְתִקְשֹׁרֶת כּוֹשֶׁלֶת בֵּין בֵּן אוֹ בַּת לְהוֹרֵיהֶם הוּא הַטָּעוּת שֶׁנִּתְאַזְּרָחָה בְּלִבָּם שֶׁל אֲנָשִׁים הַחוֹשְׁבִים לְתָמָּם כִּי הוֹרֵיהֶם **מְחַיְּבִים** לְסַפֵּק לָהֶם אֶת כָּל צָרְכֵיהֶם, וּלְמַלֵּא אֶת כָּל מְבֻקָּשָׁם, וְאִם יְחַסְּרוּ מֵהֶם אֵיזֶה דָּבָר כָּל שֶׁהוּא הֲרֵי הֵם גּוֹזְלִים מֵהֶם אֶת שֶׁלָּהֶם וְאֵינָם הוֹרִים נֶאֱמָנִים. אַךְ **רַבּוֹתֵינוּ** מְלַמְּדִים לָאָדָם שֶׁאֵין הַהוֹרִים מְחַיָּבִים לָזוּז וּלְפָרְנֵס אֶת יַלְדֵיהֶם אֶלָּא עַד גִּיל **שֵׁשׁ** בִּלְבַד, וּמִכָּאן וָהָלְאָה כָּל מַה שֶׁיַּעֲנִיקוּ וְיִתְּנוּ לָהֶם הוּא בְּגֶדֶר **צְדָקָה וָחֶסֶד** בִּלְבַד, מִטּוּב לִבָּם וְלִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין(ראה כתובות (נ' ע"א), והובא להלכה בשלחן ערוך יורה דעה (סימן רנ"א הלכה ג') ובשפתי כהן (שם ס"ק ד'). . הָאָב אֵינוֹ **בַּנָּק** וְהָאִמָּא אֵינָהּ **כַּסְפּוֹמָט**, וּלְךָ אֵין שׁוּם תְּכְנִית חִסָּכוֹן אֲצֶל הוֹרֶיךָ. כָּל מַה שֶׁיִּתְּנוּ מֵעַצְמָם – תַּגִּיד תּוֹדָה, אֲבָל לִדְרֹשׁ וּלְבַקֵּשׁ – זוֹ לֹא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה! וְאִם יָבִין וְיַפְנִים זֹאת הַבֵּן מִמֵּילָא יִפְחֲתוּ אֶצְלוֹ הַצִּפִּיּוֹת, וּכְשֶׁאֵין צִפִּיּוֹת מִמֵּילָא אֵין אַכְזָבוֹת, וְהַתִּקְשֹׁרֶת בֵּין הַהוֹרִים וְיַלְדֵיהֶם תִּשְׁתַּפֵּר וְתִתְיַעֵל. וּמִכָּאן שֶׁגַּם הַהוֹרִים חוֹבָתָם שֶׁלֹּא לְהַרְגִּיל אֶת יַלְדֵיהֶם **בְּתַפְנוּקִים וּבְמוֹתְרוֹת** יֶתֶר עַל הַמִּדָּה, מַה שֶּׁעָלוּל לְהַכְשִׁילָם לֶעָתִיד לָבֹא בְּהֶרְגֵּלִים מְגֻנִּים וּבְצִפִּיּוֹת מְרֻבּוֹת, וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים לַהֲרֹס חָלִילָה אֶת הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּין הַהוֹרֶה וִילָדָיו.

נְקֻדָּה נוֹסֶפֶת עֲלֶיהָ יֵשׁ לְעוֹרֵר הִיא הַיַּחַס וְהַקֶּשֶׁר שֶׁל יֶלֶד כְּלַפֵּי הוֹרָיו **הַמְבֻגָּרִים**: מִטֶּבַע הָעוֹלָם הוּא שֶׁבְּרֵאשִׁית דַּרְכּוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא זֶה הַמַּחֲזִיק אֶת יְלָדָיו וְסוֹעֲדָם וּמְגַדְּלָם, וְהֵם הַתְּלוּיִים בּוֹ וּמְכָרְכְּרִים סְבִיבוֹ. וְאִלּוּ בְּאַחֲרִית יָמָיו **מִתְהַפֶּכֶת הַמְּצִיאוּת** וְהוֹפְכִים הַיְלָדִים לִהְיוֹת לְהוֹרֵיהֶם לְמִשְׁעֶנֶת וּלְסַעַד, וְהַהוֹרִים הוֹפְכִים לִתְלוּתִיִּים וּלְנִצְרָכִים לָהֶם. וְכַמָּה מְרַגֶּשֶׁת וּמוּבֶנֶת הִיא תְּפִלַּת **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה בִּתְהִלִּים "אַל תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה, כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל תַּעַזְבֵנִי"תהלים ע"א, ט'. הַמְבַקֵּשׁ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁלֹּא יְהֵא נִשְׁכָּח מִלֵּב הַבּוֹרֵא וּמֹלֵב יְלָדָיו בְּאוֹתָם הַיָּמִים, וְשֶׁיַּשְׂכִּילוּ יְלָדָיו לְטַפֵּל בּוֹ וְלִדְאֹג לוֹ כְּשֵׁם שֶׁיָּדַע הוּא לְמַלְּאוֹת אֶת צָרְכֵיהֶם וְחֶסְרוֹנָם בְּיָנְקוּתָם. וְלָכֵן עַל כָּל בֵּן וּבַת לְהָבִין שֶׁעֵינֵי הוֹרֵיהֶם נְשׂוּאוֹת אֲלֵיהֶם, לְקַבֵּל מֵהֶם אֶת הַיַּחַס וְהַכָּבוֹד הָרָאוּי לָהֶם, וְהַחֹם וְהַחִבָּה שֶׁאוֹתָם לֹא יְקַבְּלוּ מִשּׁוּם מָקוֹם אַחֵר – כָּל זֶה מַגִּיעַ לַהוֹרִים **בְּדִין**, וְהַגּוֹזֵל זֹאת מֵהֶם דִּינוֹ חָמוּר בְּיוֹתֵר. לָכֵן חוֹבַת הַיֶּלֶד לְשַׂמֵּחַ אֶת הוֹרָיו בְּמַעֲשִׂים וּבְדִבְּרִים, וְאַף לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁעוֹדָנוּ תְּלוּתִי וְנִצְרָךְ אֲלֵיהֶם בְּעֵצָה וּבְהַכְוָנָה, וּבְכָךְ יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָמשלי כ"ג, כ"ה. , וְכַאֲשֶׁר עָשִׂיתָ אַתָּה לְהוֹרֶיךָ כֵּן יַעֲשׂוּ לְךָ יְלָדֶיךָ.

דְּרוֹשׁ וְחַדּוֹשׁ

בַּתַּלְמוּד נִתְבָּאֵר שֶׁאָסוּר לְאָדָם **לְרַחֵץ** עִם אֲבִיו בְּבֵית הַמֶּרְחָץ אוֹ בַּנָּהָר כְּשֶׁעֲרָוַת אָבִיו מְגֻלָּה, וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁרוֹאֵהוּ וְנִזְכָּר שֶׁמִּשָּׁם יָצָא נוֹתֵן לִבּוֹ לְהַרְהֵרפסחים (נ"א ע"א),

וכפירוש רש"י ז"ל שם. . וְכֵן פָּסַק **הָרַמָ"א** בְּהַגָּהָתוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְחלק אבן העזר (סימן כ"ג סעיף ו'). , וְכֵן הִסְכִּימוּ **הָאַחֲרוֹנִים**פתחי תשובה (שם ס"ק ה) ושו"ת שבט הלוי (ואזנר ח"ז סימן ר"ב). ובספר חוט שני להגר"נ קרליץ שליט"א כתב שהאיסור הוא מגיל 12, ובשם הגרי"ש אליישיב זצ"ל מובא מגיל עשר, והכל לפי פיקחותו של הנער. .

וְלָכֵן כַּיּוֹם שֶׁרוֹחֲצִים גְּלוּיֵי עֶרְוָה בְּבֵית הַמֶּרְחָץ, יֵשׁ לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ אָב וּבְנוֹ **יַחְדָּו** לְבֵית הַמֶּרְחָץ אוֹ לְמִקְוֶה הַטָּהֳרָה, אֶלָּא אִם כֵּן מְכַסֶּה הָאָב אֶת עֶרְוָתוֹ בְּכָל עֵת וְאֵין חֲשָׁשׁ שֶׁיִּרְאֶהוּ בְּנוֹ. וְהוּא הַדִּין עִם **אָחִיו** וְעִם **חוֹתְנוֹ** אוֹ **גִּיסוֹ**וראה בשו"ת שבט הלוי (ואזנר ח"ח סימן ער"ב) שכתב להתיר באופנים מסויימים לבן לרחוץ את אביו הסיעודי, וע"ע בשו"ת בארו של אברהם (ח"ב סימן ס"ו) ובשו"ת אגרות משה (ח"ב יו"ד סימן קמ"ז). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר חוֹבַת הַצְּנִיעוּת בְּבֵית הַמֶּרְחָץ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**הַחֲרֵדִים**" **לְרַבִּי אֶלְעָזָר אָזִכְּרִי** זִיע"א שֶׁכָּתַבבפרק מ"ה אות ד', ועיין בהערות שם. בְּחָמְרָה רַבָּה עַל הַמִּסְתַּכֵּל בִּבְרִית הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ אוֹ שֶׁל אֲחֵרִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב **הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ**פרשת בשלח (דף ס"ו ע"ב). שֶׁיֶּשְׁנָן שִׁתֵּי קְשָׁתוֹת בָּעוֹלָם: קֶשֶׁת שֶׁלְּמַעְלָה – זוֹ הַקֶּשֶׁת בְּגָוְנֶיהָ, וְקֶשֶׁת שֶׁלְּמַטָּה – זוֹ בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְכָל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאַחַת מֵהֶן הֲרֵי זֶה חִלִּילָה עוֹשֶׂה קָלוֹן לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה.

וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁעָנְשׁוֹ שֶׁל זֶה שֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּעֶרְוָה שֶׁלּוֹ אוֹ שֶׁל זוּלָתוֹ הוּא שֶׁמְּאַבֵּד אֶת **כֹּחַ הַיְלוּדָה** ל"עעל פי המובא בסנהדרין (צ"ב ע"א): "אמר רבי אלעזר כל המסתכל בערותו קשתו ננערת" – כן גרסת הרא"ש בפסקים שלו ובעל ספר החרדים (שם). , וְעָוֹן חָמוּר הוּא מְאֹד שֶׁעָלוּל לַהֲבִיאוֹ לִפְגָמִים וְלַחֲטָאִים קָשִׁים וְנוֹרָאִים ה' יִשְׁמְרֵנוּ וְיַצִּילֵנוּועוד עיין בהגהות בעל כנסת הגדולה על השלחן ערוך אבן העזר (סימן כ"ג) מה שכתב בזה. .

מצוה ק"צ: שלא לגלות ערות אמו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ"ויקרא י"ח, ז'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עֶרְוַת אִמּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וְאַזְהָרָה זוֹ הִיא אֲפִלּוּ אִם לֹא הָיְתָה זוֹ **אֵשֶׁת** אָבִיו, אֶלָּא **אֲנוּסָתוֹ** אוֹ כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, אֲבָל אִם הָיְתָה זוֹ גַּם אֵשֶׁת אָבִיו – הֲרֵי זֶה חַיָּב גַּם מִשּׁוּם אַזְהָרַת "עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה"סנהדרין (נ"ג) וספר המצוות להרמב"ם (מצוה ש"ל), והובא להלכה ביד החזקה הלכות איסורי ביאה (פרק ב'

הלכה ב') ובמפרשים שם. . וְאִם אָבִיו הָיָה עוֹד בַּחַיִּים הֲרֵי זֶה חַיָּב גַּם מִשּׁוּם אַזְהָרַת "אֵשֶׁת אִישׁ"כן כתבו המשנה למלך על הרמב"ם (שם) ובשו"ת הרדב"ז ועוד, דלא כהפני משה על הירושלמי (סנהדרין פ"ז הלכה י') שכתב שאיסור אשת איש לא חל על האדם כלפי אמו, ע"ש טעמו. .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אִמּוֹ הֲרֵי שְׁנֵיהֶם חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים דִּינָם מָוֶת בִּסְקִילָה, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִים חַטָּאת אַחַת. וְאִם הָיְתָה זוֹ אִמּוֹ שֶׁהִיא גַּם אֵשֶׁת אָבִיו הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִים שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת, כַּנִּזְכָּרסנהדרין (שם) ויבמות (ל"ב) ורמב"ם שם (הלכה א'). .

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הוֹסִיפוּ גָּדֵר לַדָּבָר וְאָסְרוּ עַל הָאָדָם אֶת **אֵם אִמּוֹ**, וְכֵן אֶת **אֵם זְקֵנָתּוֹ** וְעוֹד לְמַעְלָה. כְּמוֹ כֵן אָסְרוּ עַל הָאָדָם אֶת **אֵם אָבִיו** וְאֶת זְקֵנוֹתֶיהָ, וְכָל אֵלּוּ נִקְרָאוֹת בְּשֵׁם "**שְׁנִיּוֹת לָעֲרָיוֹת**" וַאֲסוּרוֹת מִדִּבְרֵיהֶם עַל הָאָדָם, וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אַחַת מֵאֵלּוּ בְּמֵזִיד מַכִּים אוֹתוֹ וְאוֹתָהּ מַכַּת מַרְדּוּתיבמות (כ"א ע"א) ורמב"ם הלכות אישות (פרק א' הלכה ו'). .

רָמֵז הַכָּתוּב – גָּדוֹל עָלַי

תּוֹרָתֵנוּ מְזַהִירָה לָאָדָם שֶׁלֹּא לִקְרַב קְרֻבַת אִישׁוּת לְאִמּוֹ, מַה שֶּׁמּוּבָן לְכָל שֵׂכֶל אֱנוֹשׁ וְאַף טֶבַע הַגּוּף מֵבִין וְדוֹרֵשׁ זֹאת. וְלָכֵן תַּרְנוּ וְחִפַּשְׂנוּ מַה מִּסְתַּתֵּר **מֵאֲחוֹרֵי** צִוּוּי רָחוֹק זֶה, וּבַמֶּה הַדְּבָרִים אֲמוּרִים לְרוֹב הָעוֹלָם שֶׁלִּכְאוֹרָה אֵינָם זְקוּקִים לְאַזְהָרָה זוֹ עַל מְנָת לְקַיְּמָהּ. וּמַה שֶּׁעָלָה בְּעֵזֶר ה' בְּדַעְתֵּנוּ הוּא שֶׁעָנְיַן קִרְבַת אִישׁוּת בְּתוֹרַת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּטִוּי שֶׁל **קִנְיָן וּבַעֲלוּת**, וּכְפִי שֶׁאָמַר הַכָּתוּב "**כִּי יִקַּח** אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ"דברים כ"ד, א'. , וְכֵן לִמְּדוּנוּ **חֲכָמֵינוּ** זַ"ל שֶׁאֶחָד מֵאָפְנֵי **קִנְיַת** הָאִשָּׁה הוּא **בִּבְיאָה**משנה ריש מסכת קידושין. . וְהִנֵּה אִמּוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא מְחוֹלַלְתּוֹ וְיוֹלַדְתּוֹ, הִיא גִּדַּלְתּוֹ וְרוֹמַמְתּוּ, וְלָכֵן רָמַז לָנוּ כָּאן הַכָּתוּב לֹא שַׁיָּךְ שֶׁאָדָם יִתְנַשֵּׂא וְיִתְרַבְרֵב עָלֶיהָ, וְיִנְהַג מִנְהַג שִׁלְטוֹן וְעֶלְיוֹנוּת עַל מִי שֶׁיְּצָרוֹ וַעֲשָׂאוֹ. כִּי מִי שֶׁיְּצַר אוֹתְךָ וַעֲשָׂאֲךָ, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה יוֹתֵר מִמְּךָ, וְגַם אִם אַתָּה נִתְעַלֵּיתָ וְהֶחְכַּמְתָּ **יוֹתֵר מִמֶּנּוּ** – עִם כָּל זֹאת **בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה מְסֻיֶּמֶת** שֶׁנָּטַע בְּךָ תָּמִיד יְהֵא הוּא מֵעָלֶיךָ, וְלָכֵן אָסוּר לְךָ לְהַרְאוֹת עֶלְיוֹנוּת עָלָיווואחר זמן מצאנו בספה"ק "אמרת הצרופה" (מצוה קצ"א) שכתב כעין טעם זה בשם הרמב"ם ז"ל, אך לא מצאנו מקורו. .

מִטַּעַם זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאָסוּר לָאָדָם לַחְלֹק עַל אָבִיו וְאִמּוֹ, וּלְתַקְּנָם בְּדִבְרֵיהֶם וּבְמַעֲשֵׂיהֶם כמבואר באורך בשלחן ערוך יורה דעה (סימן ר"מ). , שֶׁאֵיךְ תַּרְאֶה שֶׁמְּעֻלֶּה אַתָּה מֵהֶם וְגָדוֹל בְּמַעֲלָה בִּפְנֵי אֵלּוּ שֶׁיְּלָדוּךָ וְגִדְּלוּךָ בְּבֶחְינַת "קֶם הַגֹּלֶם עַל יוֹצְרוֹ"? וְגַם אִם רוֹאֶה אוֹתָם טוֹעִים בְּדָבָר הֲלָכָה לֹא יְעִירֵם אֶלָּא בִּרְמִיזָה וּבְבוּשָׁה דֶּרֶךְ עֲנָוָה וְכָבוֹד, כְּדֵי לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת שָׁמַיִם וּלְהַצִּילָם מִן הָעֲבֵרָה. אַךְ מֵעֲבֵר לְכָךְ אֵיךְ תַּעֲז פָּנֶיךָ בִּפְנֵי אֵלּוּ שֶׁעָשָׂאוּךָ?!

כְּךָ הַדְּבָרִים גַּם בֵּין הַתַּלְמִיד לְרַב, שֶׁאֵין לְתַלְמִיד רְשׁוּת לַחְלֹק עַל רַבּוֹ וּלְהוֹרוֹת הוֹרָאָה בְּפָנָיו, וְזֶה גַּם כֵּן מֵהַטַּעַם הַנַּ"ל שֶׁלֹּא יָאֶה לַתַּלְמִיד לְהַפְגִּין נְשִׂיאוּתוֹ וְגַדְלוּתוֹ בְּפָנֵי זֶה שֶׁלִּמְּדוֹ תּוֹרָה, וְלָנְהֹג בִּשְׁוָרָה וּבְרַבָּנוּת בְּפָנֵי מוֹרוֹ וְרַבּוֹ. וְאִם עָשָׂה כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁחַיָּב מִיתָה עִם כָּל גַּדְלוּתוֹ וְצִדְקָתוֹ(וראה ברכות (ל"א ע"ב) ששמואל הורה הלכה בפני עלי הכהן שהיה רבו המובהק, ולכן נתחייב מיתה לשמים. ובעירובין (ס"ג ע"א) נאמר שבני אהרן לא מתו עד שהורו הלכה בפני משה רבם, ועיין שם במעשה ברבי אליעזר ותלמידו. והובא להלכה בשלחן ערוך יורה דעה (סימן רמ"ב הלכה ד' והלאה), עיין שם כל חילוקי הדינים בדבר. , כִּי אֵיךְ נִסְתָּ לְהַרְאוֹת עֶלְיוֹנוּת וְחָכְמָה בְּפָנֵי מִי שֶׁנָּטַע בְּךָ אֶת אוֹתָהּ הַחָכְמָה?! וְאַף אִם רוֹאֶה הַתַּלְמִיד אֶת רַבּוֹ עוֹבֵר עַל דְּבַר תּוֹרָה אוֹ הֲלָכָה לֹא יָעִיר לוֹ בְּעַזּוּת וּבְנַאֲוָה, אֶלָּא בְּיִרְאָה וּבִלְשׁוֹן עֲנָוָה, וְיֹאמַר לוֹ: לְמַדְתָּנִי רַבֵּנוּ כָּךְ וְכָךְ(שלחן ערוך יורה דעה (שם הלכה כ"ב). . וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַרְאוֹת גְּדֻלָּתוֹ בְּפָנֵי מִי שֶׁלִּמְּדוֹ(וראה בסוכה (נ"ג ע"א) שבשעה שכרה דוד המלך את מי השיטין צפו מי התהום ועמדו לשטוף את כל העולם כולו, ודוד המלך שידע שמותר למחוק את שם ה' כדי להציל את כל העולם כולו, עם כל זאת לא רצה להורות זאת בהיות שעמד בפני אחתופל רבו, ולכן שאל וחיכה עד שרבו יורה כן. הא למדת עד כמה גדולה וחמורה היא אזהרה זו. .

הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל **מֹשֶׁה רַבֵּנוּ** ע"ה שֶׁנִּדְרַשׁ מֵאֵת ה' לָלֶכֶת וְלִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל, אַף מֹשֶׁה סֵרֵב לְכָךְ בְּאָמְרוֹ "שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח"שמות ד', י"ג. . וּבֵאֲרוּ מְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁסִּבַּת סֵרוּבוֹ הָיְתָה בְּהִיוֹת שֶׁלֹּא רָצָה לְהַרְאוֹת שְׂרָרָה וּגְדוֹלָה בְּפָנֵי **אַהֲרֹן**, שֶׁהָיָה אָחִיו הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּכן מפורש בדברי הספורנו ז"ל שם, ונרמז בפירוש רש"י ז"ל שם. ועיין ברמב"ן ז"ל שם שפירש יותר מכך: שמשה רבינו לא רצה לנהוג במנהגי כבוד ושררה בפני פרעה, בהיות שהיה מלך. והדברים מבהילים! . וְהִנֵּה וַדַּאי יָדַע מֹשֶׁה אֵיזוֹ זְכוּת גְּדוֹלָה הִיא לִהְיוֹת גּוֹאֲלָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמוֹרִיד הַתּוֹרָה לְעוֹלָם, וּבְפֶרֶט שֶׁכְּבָר אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "אִם אֵין אַתָּה גּוֹאֲלָם אֵין אַחֵר גּוֹאֲלָם"מדרש רבה ויקרא (פרשה א'). , וְעִם כָּל זֹאת סֵרֵב מֹשֶׁה לַשְּׁלִיחוּת בִּהְיוֹת שֶׁלֹּא הָיָה מְסֻגָּל לִנְהֹג נְשִׂיאוּת בְּפָנֵי אָחִיו הַגָּדוֹל, עַד שֶׁהִבְטִיחוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ"שמות ד', י"ד. וראה בפירוש רש"י ז"ל במקום. .

גַּם בַּנָּבִיא מְסֻפָּר שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעָמַד **גָּלְיַת הַפְּלִשְׁתִּי** וְחֵרֵף מַעַרְכוֹת אֱלֹקִים חַיִּים, בִּקֵּשׁ שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ אִישׁ גִּבּוֹר שֶׁיַּעֲמֹד לְהִלָּחֵם מוּלוֹ וְלַהֲבִיסוֹ. וּכְשֶׁהוּבָא הַנַּעַר **דָּוִד** בְּפָנָיו הִלְבִּישׁוֹ שָׁאוּל אֶת מַדָּיו הַמַּלְכוּתִיִּים וְנַעֲשָׂה נֶס וְנֶהֱפְכוּ הַמַּדִּים לִהְיוֹת תּוֹאֲמִים לְמִדַּת דָּוִד הַקָּטָן, מַה שֶּׁהֵעִיד עַל רוּחַ ה' שֶׁשָּׁרְתָה עַל דָּוִד. אַךְ לְפֶתַע אָמַר דָּוִד לְשָׁאוּל "לֹא אוּכַל לָלֶכֶת בָּאֵלֶּה כִּי לֹא נִסִּיתִי"שמואל א' י"ז, ל"ט. וֶהֱסִירָם מֵיָּד מֵעָלָיו. וְרַבּוֹתֵינוּ בַּמִּדְרָשׁ מְבָאֲרִים שֶׁבֶּאֱמֶת כֵּן יָכוֹל הָיָה דָּוִד לְלָבְשָׁם, אֶלָּא בִּהְיוֹת שֶׁרָאָה בְּשָׁאוּל הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּתְבַּיֵּשׁ עַל שֶׁמַּדָּיו הַמַּלְכוּתִיִּים

תּוֹאֲמִים לְמִדָּתוֹ, לָכֵן לֹא רָצָה לְהִתְהַדֵּר בְּכָךְ בְּפָנָיו, וְלָכֵן הָיָה מוּכָן לְסַכֵּן אֶת עַצְמוֹ וּלְהָלָחֵם לְלֹא אֵפוֹד מָגֵן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא לְהִתְהַדֵּר בִּפְנֵי הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ(ראה מדרש רבה ויקרא (פרשה כ"ו אות ט'). .

וְכַמָּה מוּסָר יֵשׁ לָנוּ לִלְמֹד מִמַּעֲשֶׂה נִפְלָא זֶה זֶה שֶׁלֹּא "לִגְנֹב אֶת הַהַצָּנָה" שֶׁל אָדָם אַחֵר, וְאִם לְמָאן דְּהוּא יֶשְׁנָהּ שְׂרָרָה אוֹ מַעֲלָה מְסֻיֶּמֶת לֹא לְחַפֵּשׂ לְהִתְהַדֵּר בָּהּ גַּם אָנוּ, וְלֹא לְהַרְאוֹת אֶת חֲשִׁיבוּתֵנוּ בִּפְנֵי גְּדוֹלִים מֵאִתָּנוּ, וְאִם מִישֶׁהוּ אוֹמֵר חִדּוּשׁ לֹא לְקַפֵּץ וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת דְּבָרָיו, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ.

וְכָךְ אָמַר **הֶחָכָם בָּאָדָם**: "אַל תִּתְהַדַּר לִפְנֵי מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל תַּעֲמֹד"(משלי כ"ה, ו'. – אִם נִמְצָא אַתָּה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מֶלֶךְ, אָזַי גַּם אִם אַתָּה מֶלֶךְ בִּפְנֵי עַצְמְךָ אַל תֵּרָאֶה וְתַפְגִּין זֹאת. וְאִם נִמְצָא אַתָּה בְּמָקוֹם שֶׁל גָּדוֹל אַחֵר – אָזַי אַף אִם גָּדוֹל וְחָשׁוּב אַתָּה עִם כָּל זֹאת אַל תַּעֲמֹד וְתַבְלִיט אֶת עַצְמְךָשלא כמו כאלו שלצערנו דוקא במקומם של אחרים מחפשים להבליט את כבודם ואת מעמדם של עצמם, ואף אם זה ימעט מכבודו של בעל המקום אותם זה לא מעניין, העיקר שהם יבלטו ויראו, ה' יצילנו. . כִּי כְּבוֹדוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא חֵלֶק מִנַּפְשׁוֹ, וְאִם נָטַלְתָּ מֵאָדָם אֶת כְּבוֹדוֹ הִמַּגִּיעַ לוֹ הֲרֵי זֶה כְּאִלּוּ פָּגַעְתָּ בְּנַפְשׁוֹ וְנָזַלְתָּ חֵלֶק מִנִּשְׁמָתוֹ, וּכְפִי שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּתַּלְמוּד שֶׁמִּי שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ שָׁלוֹם וְאֵינוֹ מַחְזִיר שָׁלוֹם בַּחֲזָרָה הֲרֵי זֶה גַּזְלָנכן הובא בברכות (ו' ע"ב) בשם רב הונא שדרש מהפסוק (ישעיה ג', י"ד) "גזלת העני בבתיכם". , שֶׁהֲרֵי כְּשֵׁם שֶׁכְּבָדְךָ חֲבֵרְךָ בְּבִרְכַּת שָׁלוֹם כָּךְ מִצַּפֶּה הוּא לְקַבְּלוֹ מִמְּךָ בַּחֲזָרָה, וְאִם מָנַעְתָּ מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּרָכָה וְהִיְחַס הַזֶּה הֲרֵי שֶׁגָּזַלְתָּ מִמֶּנּוּ אֶת הָרָאוּי וְהִמְגַּיעַ לוֹ! וְדַי לַמֵּבִין בָּזֶהוראה לעיל בבאור מצוה ק"מ (חלק הרמז) מה שכתבנו עוד מענין זה ויערב לך. .

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

שְׁאֵלָה: מִדִּינֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁאֵין אָנוּ מַחְזִיקִים דָּבָר לְנָכוֹן אֶלָּא עַל פִּי עֵדוּת שֶׁל **שְׁנֵי עֵדִים כְּשֵׁרִים**. הַאִם דִּין זֶה נָכוֹן גַּם כֵּן לְגַבֵּי **יְחוּס הַבֵּן לְאִמּוֹ**, לְהַצְרִיךְ שְׁנֵי עֵדִים שֶׁיְּעִידוּ שֶׁרָאוּהָ יוֹלֶדֶת אֶת בְּנָהּ בְּכְדֵי לְחַיֵּב אֶת הַבֵּן עַל אִסּוּר גִּלּוּי עֲרָיוֹת עִם אִמּוֹ?

תְּשׁוּבָה: בַּתַּלְמוּד מַסֶּכֶת קִדּוּשִׁין נֶאֱמַר "מַלְקִים עַל הַחֲזָקוֹת, וְסוֹקְלִים וְשׂוֹרְפִים עַל הַחֲזָקוֹת"קידושין (פ' ע"א). . דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל דָּבָר **הַמֻּחְזָק** אֲצָלֵנוּ יֵשׁ לְהוֹצִיא דִּינוֹ לַפֹּעַל עַל סְמַךְ אוֹתָהּ הַחֲזָקָה, עַל אַף שֶׁאֵין לָנוּ עֵדִים בְּרוּרִים לְדַבֵּר. וּכְמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁבָּאָה לִירוּשָׁלַיִם וְתִינוֹק הָיָה מֻרְכָּב לָהּ עַל כְּתֵפָהּ וְנִדְלְתוֹ וּבָא עָלֶיהָ, וֶהֱבִיאוּם לְבֵית הַדִּין וּסְקָלוּם, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּנָהּ וַדַּאי, אֶלָּא מִפְּנֵי **שָׁפְרוּחַ אַחֲרֶיהָ**. וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיוהלכות איסורי ביאה (פרק א' הלכה כ'). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר הָעִנְיָן עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה מַה שֶּׁכָּתַב **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיע"א **בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ**שמות, דף ק"א ע"א. עַל דִּבְרֵי חֲזַ"ל בַּתַּלְמוּד "הַבָּא עַל אִמּוֹ בַּחֲלוֹם יְצַפֶּה לְבִינָה"ברכות (נ"ז ע"א). , וְלָמְדוּ כֵּן מִמַּה שֶּׁכָּתוּב "כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא"משלי ב', ג'. , וְלִכְאוֹרָה אִם רָצוּ לוֹמַר שֶׁהָאִם רוֹמֶזֶת לַבִּינָה, מַדּוּעַ לֹא אָמְרוּ "**הָרוֹאֶה** אֶת אִמּוֹ בַּחֲלוֹם יְצַפֶּה לְבִינָה"?! וּמַה הַצָּרִךְ לוֹמַר דָּוְקָא "**הַבָּא** עַל אִמּוֹ בַּחֲלוֹם" שֶׁהוּא דָּבָר רָחוֹק וְתָמוּהַּ?!

וּבֵאַר שֶׁכָּל בֵּן בִּתְחִלָּה הוּא **מִתְאַחֵת** לְאִמּוֹ, וְתָלוּי בָּהּ וּבְחַסְדָּהּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ"תהלים ב', ז'. . אוּלָם מִשֶּׁעוֹלֶה הַבֵּן וּמִתְעַלֶּה הוֹפֵךְ הוּא לִהְיוֹת הַשּׁוֹלֵט עָלֶיהָ, שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת "**הַבָּא עַל אִמּוֹ**" דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּינָה, אֶלָּא שֶׁהוּא מַמָּשׁ שׁוֹלֵט עָלֶיהָ וְזוֹכֶה לְהָבִיא מִמֶּנָּה תּוֹלָדוֹת. עכת"ד.

מצוה קצ"א: שלא לגלות ערות אשת אביו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת אָבִיךָ הִוא"ויקרא י"ח, ח'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרְאֵל עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיו, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וְאַזְהָרָה זוֹ הִיא אֲפִלּוּ אִם לֹא הָיְתָה זוֹ **אִמּוֹ יוֹלַדְתּוֹ**, אֶלָּא אֵשֶׁת אָבִיו בִּלְבַד. אָבָל אִם הָיְתָה זוֹ גַּם אִמּוֹ – הֲרֵי זֶה חַיָּב גַּם מִשּׁוּם אַזְהָרַת "עֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה" הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל, וְאִם אָבִיו הָיָה עוֹד בַּחַיִּים הֲרֵי זֶה חַיָּב גַּם מִשּׁוּם אַזְהָרַת "אֵשֶׁת אִישׁ" כַּנִּזְכָּרהרמב"ם בספר המצוות (מצוה של"א) ובהלכות איסורי ביאה (ריש פרק ב'). .

אִסּוּר עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיו חָל מִן הַתּוֹרָה בֵּין מִן הַקִּדּוּשִׁין וּבֵין מִן הַנִּשּׂוּאִין, וַאֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁאָבִיו גֵּרְשָׁהּ וְאַף לְאַחַר מוֹתוֹבמות (כ"א ע"א) ורמב"ם (שם) ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה ה'). .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אֵשֶׁת אָבִיו הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים דִּינָם מָוֶת בְּסֵקִילָה, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִים חַטָּאת אַחַת. וְאִם הָיְתָה זוֹ אֵשֶׁת אָבִיו שֶׁהִיא גַּם אִמּוֹ הֲרֵי הֵם חַיָּבִים שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת, כַּנִּזְכָּר לְעֵילראה לעיל בבאור הפשט מצוה ק"צ, ואכמ"ל. .

רָמַז הַכָּתוּב – עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי

בְּחֵלֶק הַפְּשָׁט נִתְבָּאֵר שֶׁאִסּוּר הַקִּרְבָה לְאֵשֶׁת הָאָב הוּא לֹא רַק בְּחַיֵּי הָאָב, אֶלָּא אַף לְאַחַר פְּטִירָתוֹ עֲדַיִן חָל אִסּוּר עַל הַבֵּן לִיקָרֵב אֶל אוֹתָהּ הָאִשָּׁה, בִּהְיוֹת שֶׁהָיְתָה אֵשֶׁת אָבִיו בְּחַיֵּי חַיּוּתוֹ. וְעַל אַף שֶׁלַּבֵּן עַצְמוֹ אֵין שׁוּם **קֶשֶׁר אִישִׁי** כְּלַפֵּי אוֹתָהּ אִשָּׁה, וְאָבִיו שֶׁהוּא הַמְסוֹבָב לְהֶאְסְרוּתָהּ כְּבָר נִפְטַר, עִם כָּל זֹאת הָאִסּוּר לְעוֹלָם בְּעֵינוֹ עוֹמֵד, כִּי הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָאָב בְּחַיֵּי חַיּוּתוֹ מַשְׁפִּיעִים וּמוֹלִידִים הַשְׁלָכוֹת גַּם לְאַחַר פְּטִירָתוֹ. וּמִדָּבָר זֶה אָנוּ לְמֵדִים יְסוֹד גָּדוֹל בַּיְהַדּוּת הַקּוֹבֵעַ כִּי כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּמֶשֶׁךְ חַיָּיוֹתוֹ עֲלֵי אֲדָמוֹת הִנּוֹ בַּעַל הַשְׁפָּעָה גַּם לְאַחַר פְּטִירָתוֹ, וְיֵצִיאַת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם אֵינָהּ עוֹצֶרֶת אֶת הַשְׁפָּעַת פְּעֻלּוֹתָיו עַל הָעוֹלָם וְעַל הָאָדָם, אֶלָּא "שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ"קידושין (מ"א ע"ב), ראה שם מניין למדו חכמינו כלל זה. וַהֲרֵי הֵם כִּמְמַלְאֵי מְקוֹמוֹ שֶׁל הָאָדָם בָּעוֹלָם, וְכָל תּוֹלְדוֹתֵיהֶם נִזְקָפִים וְנֶחְשָׁבִים לִזְכוּתוֹ אוֹ לְחוֹבָתוֹ שֶׁל עוֹשָׂם.

כָּל אָדָם הוּא כְּדֶגֶמֶת **אִילָן** הַמֵּנִיב **פֵּרוֹת**, וּפֵרוֹת אֵלּוּ גַּם הֵם עֲתִידִים בִּרְבוֹת הַיָּמִים לְהַזְרִיעַ וּלְהַצְמִיחַ פֵּרֵי פֵּרוֹת כְּמוֹתָם. וּכְפִי מַה שֶּׁיָּנִיב הָאִילָן הָרִאשׁוֹן– כָּךְ יָנִיבוּ גַּם כֵּן פֵּרוֹתָיו, שֶׁכֵּן מְגַרְעִינֵי **תַּפּוּחַ** לְעוֹלָם לֹא תִּצְמַח **עֲגָבְנִיָּה**, וְעֵץ **אַפְרֵסֶק** לְעוֹלָם לֹא יַצְמִיחַ **מְלָפְפוֹן**. מַה שֶּׁהֶּ?עֱבִיר הָאִילָן לְפִרְיוֹ **בְּטָבְעָיו** – זֶה מַה שֶּׁיָּנִיבוּ הַפֵּרִי וְתוֹלְדוֹתָיו. כָּךְ גַּם הָאָדָם מֵנִיב פֵּרוֹת וְנֶאֱסָף מִן הָעוֹלָם, וּפֵרוֹתָיו הֵם אֵלּוּ הַנִּשְׁאָרִים וּמַבְטִיחִים אֶת הֶמְשֵׁכְיוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְאִם לֹא יִדְאַג הָאָדָם לְהוֹתִיר בָּעוֹלָם פֵּרוֹת טוֹבִים, אֶלָּא כָּל כֻּלּוֹ יִהְיֶה שׁוֹרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָהדברים כ"ט, י"ז. , אֲזַי אַל לוֹ לְהִתְפַּלֵּא אִם פֵּרוֹתָיו יוֹצִיאוּ פֵּרוֹת בְּאוּשִׁים וּמְקֻלְקָלִים כְּמוֹהוּ, וְיִגְרְמוּ לְנֶזֶק גָּדוֹל בָּעוֹלָם, וְהַכֹּל יָזֵקֶף לְחוֹבָתוֹ.

כָּךְ נֶאֱמַר בַּתַּלְמוּד: **יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת**, שֶׁכֵּן אָמַר הַפָּסוּק "וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל, כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם"ירמיה ל', י'. – מַה זַּרְעוֹ בַּחַיִּים אַף הוּא בַּחַיִּיםתענית (ה' ע"ב). . וְעִמֶּק הַדְּבָרִים הוּא כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה הִתְעַסֵּק כָּל יָמָיו בְּמַטָּרָה אַחַת עִקָּרִית, וְהִיא הַעֲמָדַת עַם יִשְׂרָאֵל עַם הַקֹּדֶשׁ, וְאָכֵן זֶהוּ הָרֹשֶׁם וְהַפֹּעַל אוֹתוֹ הוֹתִיר בָּעוֹלָם גַּם לְאַחַר פְּטִירָתוֹ. וּבִהְיוֹת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מֻבְטָחִים לִהְיוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים לַנֶּצַח, מִמֵּילָא מַעֲשָׂיו שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ הֵם חַיִּים וְנִצְחִיִּים, וְלָכֵן אַף הוּא – לַמְרוֹת שֶׁסְּפָדוּהוּ הַסּוֹפְדִים, וַחֲנָטוּהוּ הַחוֹנְטִים, וּקְבָרוּהוּ הַקּוֹבְרִים, עִם כָּל זֹאת הוּא עֲדַיִן נִקְרָא חַי וְקַיָּם. כִּי הַמַּעֲשִׂים וְהָרְשָׁמִים שֶׁהִשְׁאִיר בָּעוֹלָם הֵם רְשָׁמִים שֶׁל נִצְחִיּוּת וְחַיִּים.

מִטַּעַם זֶה אוֹמְרִים רַבּוֹתֵינוּ, כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים הֵם **מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים**ראה פירוש רש"י ז"ל עה"ת (בראשית ו', ט'). , שֶׁכֵּן כָּל אָדָם מֵבִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְמַן מֻגְבָּל וְקָצוּב לִשְׁהוֹת

בְּזֶה הָעוֹלָם, וְרַק תּוֹלְדוֹתָיו אַחֲרָיו הֵם אֵלּוּ שֶׁיַּמְשִׁיכוּ אוֹתוֹ לְאַחַר פְּטִירָתוֹ. וְלָכֵן הַצַּדִּיקִים תּוֹלִים אֶת כָּל תִּקְוָתָם בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, וְיוֹדְעִים שֶׁהֵם יִהְיוּ אֵלּוּ שֶׁיַּמְשִׁיכוּ אוֹתָם לְאַחַר פְּטִירָתָם, עַל יְדֵי הַמִּפְעָלִים הַטּוֹבִים שֶׁהוֹתִירוּ, וְהַתַּלְמִידִים שֶׁהֶעֱמִידוּ, וְהַתּוֹרָה שֶׁלִּמְּדוּ לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הֵם נֶחְשָׁבִים לָהֶם כְּתוֹלְדוֹתֵיהֶם. וְזֶהוּ סוֹד "**צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם קְרוּיִים חַיִּים**"אימרת רבי חייא בברכות (י"ח ע"א), ראה שם שלמד כן מהכתוב בבניהו בן יהוידע (שמואל ב' כ"ג, כ') "בן איש חי". ועיין עוד בשבת (קנ"ב ע"ב) המעשה ברב נחמן ורב אחאי בר יאשיה ותבין. שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים מַמְשִׁיכִים אֶת דַּרְכָּם לְהַרְבּוֹת חַיִּים בָּעוֹלָם, לָכֵן אַף הֵם עַצְמָם נֶחְשָׁבִים לְחַיִּים וְקַיָּמִים כָּל זְמַן שֶׁרְשָׁם מַעֲשֵׂיהֶם קַיָּם בָּעוֹלָם.

מֵאִידָךְ גִּיסָא, הָרָשָׁע שֶׁטָּרוּד כָּל יָמָיו בָּעֲבֵרָה, וּבְעֵת הֱיוֹתוֹ עֲלֵי אֲדָמוֹת הֶעֱמִיד תּוֹלְדוֹת רַבִּים לַיֵּצֶר הָרַע וּלְחֵילוֹתָיו, מִמֵּילָא גַּם לְאַחַר פְּטִירָתוֹ מַמְשִׁיכִים תּוֹלְדוֹתָיו אֶת דַּרְכּוֹ לְהַגְדִּיל פֶּשַׁע וּלְהַרְבּוֹת רֶשַׁע, וְהַכֹּל נִזְקָף לְרֹאשׁ הַשּׁוֹשֶׁלֶת הַמְכֹעֶרֶת הַלֵּזוּ שֶׁמַּמְשֶׁכֶת אֶת מְסֹרֶת אֲבוֹתֶיהָ, וְנֶחְשָׁב לוֹ מַמָּשׁ כְּאִלּוּ הוּא עוֹדֶנּוּ קַיָּם בָּעוֹלָם וְעוֹשֶׂה אֶת אוֹתָם מַעֲשִׂים מְקֻלְקָלִים, וְעָתִיד הוּא לִיתֵּן אֶת הַדִּין עֲלֵיהֶם.

וּמִטַּעַם זֶה אוֹמְרִים אָנוּ בִּתְפִלַּת הַמּוּסָף שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה "סִפְרֵי **חַיִּים וּמֵתִים** נִפְתָּחִים לְפָנֶיךָ הַיּוֹם" וְלִכְאוֹרָה מַה יֵּשׁ לִפְתֹּחַ מִידֵי שָׁנָה אֶת סִפְרֵי **הַמֵּתִים** מֵחָדָשׁ? וַהֲרֵי כְּבָר נִדּוֹנוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם וְנִגְזַר דִּינָם, וְאִם כֵּן לְשֵׁם מָה חוֹזְרִים וּפוֹתְחִים אֶת סִפְרֵיהֶם? וּבֵאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמּוּסָר שֶׁהַדִּין מֵחָדָשׁ הוּא עַל **מַמְשִׁיכֵי דַּרְכָּם** שֶׁהוֹתִירוּ בָּעוֹלָם שֶׁכָּל מַעֲשֵׂיהֶם נִזְקָפִים לִזְכוּתָם אוֹ לְחוֹבָתָם. וְכָךְ פֵּרְשׁוּ אֶת הַפְּסוּק בִּתְהִלִּים "הָאוֹיֵב תַּמּוּ - חֳרָבוֹת לָנֶצַח"תהלים ט', ז'. שֶׁאָמְנָם **הָרְשָׁעִים** בְּשֶׁלֶב מְסַיָּם תְּמִים וְחוֹלְפִים מִן הָעוֹלָם, אַךְ **חָרְבוֹתֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים** נִשְׁאָרִים וּמַשְׁפִּיעִים עַל הָעוֹלָם וַעֲלֵיהֶם לְנַצַּחפירוש נאה זה הובא בספר "אמרי יחזקאל" מעגל החיים (עניין הקדיש), ודברי פי חכם חן. .

אִם כֵּן כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לִהְיוֹת זָהִיר וְלָשִׂים לֵב עַל מַעֲשָׂיו, שֶׁכֵּן פְּעָמִים שֶׁהַתּוֹעֶלֶת אוֹ הַהֶזֵּק הֵם **נִצְחִיִּים**, וְכָךְ גַּם שְׁכָרָם אוֹ עָנְשָׁם. וּבִפְרָט בְּכָל הַקָּשׁוּר **לְבָנָיו וְלִבְנוֹתָיו** יוֹצְאֵי חֲלָצָיו, שֶׁהֵם רַגְלָיו שֶׁל הָאָדָם לְאַחַר פְּטִירָתוֹראה עירובין (ע' ע"ב) ובתוספות עמ"ס יבמות (ג' ע"א) בד"ה "מקמי". , וּלְהֵיכָן שֶׁהֵם הוֹלְכִים נֶחְשָׁב לָאָב וְלָאֵם כְּאִלּוּ הָלְכוּ גַּם הֵם בְּעַצְמָם. וְאֵיךְ תִּהְיֶה מְנוּחָה לַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר לְאַחַר פְּטִירָתוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁחֲלִילָה "יוֹלִיכוּהוּ רַגְלָיו" בְּעַל כָּרְחוֹ שֶׁלֹּא מִרְצוֹנוֹ לְכָל מִינֵי מְקוֹמוֹת לֹא רְאוּיִים, וְאַף יִצְטָרֵךְ לִיתֵּן אֶת הַדִּין עַל כָּךְ?! לָכֵן יַעֲשֶׂה אָדָם כָּל אֲשֶׁר בְּיִכְלְתּוֹ לְהַשְׁאִיר רְשָׁמִים טוֹבִים בְּזֶה הָעוֹלָם, בְּהַעֲמָדַת צֶאֱצָאִים זֶרַע קֹדֶשׁ יִרְאֵי אֱלֹקִים, וּבְזִכּוּי הָרַבִּים וְקֵרוּב הָרְחוֹקִים, וּבִיסּוּד מִפְעָלֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וָחֶסֶד, וְיִהְיוּ

אֵלּוּ נֵר לְרַגְלוֹ וְאוֹר לִנְתִיבָתוֹ לְאַחַר פְּטִירָתוֹ בִּבְחִינַת "בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וְהָקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ"משלי ו', כ"ב. .

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד מְבֹאָר שֶׁחַיָּבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין אֵינָם מוּמָתִים אֶלָּא אִם כֵּן הִתְרוּ בִּפְנֵיהֶם בְּטֶרֶם שֶׁעָשׂוּ אֶת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁמַּעֲשֶׂה זֶה הוּא אָסוּר וּמַהוּ הָעֹנֶשׁ הַמֻּטָּל עַל הָעוֹשֵׂהוּ. וְנֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ **הַתַּנָּאִים** הַאִם **תַּלְמִיד חָכָם** שֶׁעָבַר עֲבֵרָה גַּם כֵּן צָרִיךְ הַתְרָאָה לִפְנֵי כֵן כְּדֵי לַהֲמִיתוֹ, אוֹ שֶׁמָּא בִּהְיוֹת שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם יֵשׁ לִתְלוֹת שֶׁוַּדַּאי יָדוּעַ לוֹ הָאִסּוּר וְעָנְשׁוֹ, וּמִמֵּילָא יֵשׁ לַהֲמִיתוֹ גַּם בְּלֹא הַתְרָאָה לִפְנֵי כֵן?

לְדַעַת **רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה** תַּלְמִיד חָכָם אֵינוֹ צָרִיךְ הַתְרָאָה, בִּהְיוֹת שֶׁלֹּא נִצְרְכָה הַהַתְרָאָה אֶלָּא בִּכְדֵי לְהַבְחִין בֵּין עוֹבֵר עֲבֵרָה בְּשׁוֹגֵג לְעוֹבֵר בְּמֵזִיד, וְאִלּוּ תַּלְמִיד חָכָם לְעוֹלָם יָדוּעַ לוֹ הָאִסּוּר וְעָנְשׁוֹ וּמִמֵּילָא אִי אֶפְשָׁר לְדוּנוֹ כְּשׁוֹגֵג.

אוּלָם לְדַעַת **חֲכָמִים** גַּם תַּלְמִיד חָכָם צָרִיךְ שֶׁיַּתְרוּהוּ קֹדֶם הַמַּעֲשֶׂה, לַמְרוֹת שֶׁבְּוַדַּאי מֵזִיד הוּא לְגַבֵּי הָאִסּוּר וְעָנְשׁוֹ, אֶלָּא שֶׁאוּלַי לֹא יוֹדֵעַ שֶׁזּוֹהִי עֲרָוָתוֹ אוֹ כָּל טָעוּת כַּיּוֹב"ז, לָכֵן גַּם תַּלְמִיד חָכָם אֵין לְהָמִית אֶלָּא אִם כֵּן קָדְמָה הַתְרָאָה לְמַעֲשֵׂהוּראה כל זאת במסכת מכות (ו' ע"ב). . וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיוהלכות איסורי ביאה (פרק א' הלכה ג'), וראה במגיד משנה שם מה שיישב את הקושי שבלשון הרמב"ם. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר חֲמֻרַת פְּגַם הָעֲרָיוֹת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה לְהַגָּאוֹן **רַבִּי יִצְחָק זְאלָר** זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ "**יַלְקוּט יִצְחָק**"חלק ב', בבאור ענייני הערויות. שֶׁהֵבִיא שֶׁאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ נִקְרֵאתָ "**שְׁאֵר**" עַל שֵׁם שֶׁעַל יָדָהּ יֵשׁ לָאָדָם שְׁאֵרִית בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְקִיּוּם בָּעוֹלָם הַבָּא.

וְזֶהוּ מַה שֶּׁמְּבָרְכִים בְּעֵת הַמִּילָה "חֹק **בִּשְׁאֵרוֹ** שָׂם... לְהַצִּיל יְדִידוּת זֶרַע קֹדֶשׁ שְׁאֵרֵנוּ מְשַׁחֵת" **ח"ק** בְּגִימַטְרִיָּא עוֹלָה כְּמִנְיַן **גֵּיהִנּ"ם**, שֶׁאֵת דִּין הַגֵּיהִנּם תָּלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ שְׁאֵר שֶׁהוּא **הַבְּרִית קֹדֶשׁ**, שֶׁאִם שְׁמָרוֹ אָדָם בַּקְּדֻשָּׁה נִצָּל מִן הַגֵּיהִנּם וְזוֹכֶה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְאִם חָלִילָה הִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בִּזְנוּת וַעֲבֵרָה יוֹרֵשׁ גֵּיהִנּם וְיוֹרֵד לִבְאֵר שַׁחַת. וְלָכֵן **שְׁאֵ"ר** בְּגִימַטְרִיָּא עוֹלָה כְּמִנְיַן **חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאֶחָד**, שֶׁכֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מַהֲלוֹכוֹ **חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה**, אִם כֵּן הַשְּׁאֵ"ר שֶׁהוּא אֶחָד יוֹתֵר הוּא בִּבְחִינַת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁשָּׁם יֵשׁ הִשְׁאָרוּת אֲמִתִּית.

מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם חָלִילָה קָרֵב לְעֶרְוָה אֲזַי הוּא בְּעֶצֶם מְקָרֵב וּמְחַבֵּר בֵּין הַסִּטְרָא אַחֲרָא הַנִּקְרֵאת **ר"ע**, לְבֵין הַקְּדֻשָּׁה הַנִּקְרֵאת **ו"ה**, וּמְחַבֵּר הָרַע עִם הַטּוֹב עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית **עֶרְוָ"ה**.

מצוה קצ"ב: שלא לגלות ערות אחותו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַּת אָבִיךָ אוֹ בַת אִמֶּךָ מוֹלֶדֶת בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן"ויקרא י"ח, ט'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִישְׁרְאֵל עֶרְוַת אֲחוֹתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה. וְאַזְהָרָה זוֹ הִיא אֲפִלּוּ אִם לֹא הָיְתָה זוֹ אֲחוֹתוֹ **מִשְּׁנֵי** הוֹרָיו, אֶלָּא רַק מִצַּד **אָבִיו** אוֹ רַק מִצַּד **אִמּוֹ**.

כְּמוֹ כֵן לִמְּדוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאַזְהָרָה זוֹ מְדַבֶּרֶת בַּאֲחוֹתוֹ שֶׁנּוֹלְדָה שֶׁלֹּא מַאֲשֶׁת אָבִיו שֶׁהָיְתָה נְשׂוּאָה לוֹ, אֶלָּא מֵאָנוּסָתוֹ אוֹ מִן הַזְּנוּת, אֲבָל אִם הָיְתָה זוֹ אֲחוֹתוֹ שֶׁנּוֹלְדָה מַאֲשֶׁת אָבִיו חָל עָלָיו אִסּוּר נוֹסָף מִשּׁוּם "עֶרְוַת בַּת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה"ויקרא י"ח, י"א, ויתבאר אי"ה לקמן במצוה קצ"ו. , וְנִמְצָא שֶׁיִּהְיֶה חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם שְׁנֵי אַזְהָרוֹתיבמות (כ"ב ע"ב) ורמב"ם בספר המצוות (לא תעשה של"ג). .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אֲחוֹתוֹ הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הֵם חַיָּבִים מַלְקוּת, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי הֵם חַיָּבִים חַטָּאת אַחַת. וְאִם הָיְתָה זוֹ אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא גַּם בַּת אֵשֶׁת אָבִיו הֲרֵי הֵם חַיָּבִים שְׁתֵּי חַטָּאוֹת, כַּנִּזְכָּריבמות (כ"ב ע"ב) ורמב"ם שם (הלכה ד'). .

רָמַז הַכָּתוּב – חָכְמַת הַנִּסְתָּר

מֵאַזְהָרַת "עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ... לֹא תְגַלֶּה" נִתַּן לִלְמֹד בְּרֶמֶז עַל **חָכְמָתוֹ** שֶׁל הָאָדָם שֶׁנִּמְשְׁלָה בַּכְּתוּבִים **לַאֲחוֹת**, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֱמֹר **לַחָכְמָה אֲחֹתִי** אָתְּ"משלי ז', ד'. , וּבְמִצְוָה זוֹ מַזְהִירָה הַתּוֹרָה לָאָדָם שֶׁאֶת הַחָכְמָה אוֹתָהּ סִגֵּל וְרָכַשׁ לְעַצְמוֹ בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו יִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם בְּשַׁעַר בַּת רַבִּים קֶבֶל עַם וְעֵדָה, אֶלָּא "נָעִים כִּי תִשְׁמְרֵם **בְּבִטְנֶךָ**"משלי כ"ב, י"ח. , וּכְמוֹ שֶׁאֲחוֹתוֹ שֶׁל הָאָדָם דָּוְקָא בִּגְלַל קִרְבָתוֹ הַגְּדוֹלָה אֵלֶיהָ הוּא אֵינוֹ מְגַלֶּה בָּהּ יֶתֶר עַל הַמִּדָּה, כָּךְ גַּם הַחָכְמָה שֶׁל הָאָדָם מַעֲלָתָהּ כְּשֶׁהִיא נְצוּרָה וּשְׁמוּרָה בְּתוֹכוֹ וְאֵינָהּ מִתְנוֹסֶסֶת לָהּ בְּהֲרֵי יְהוּדָה וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלַיִם.

כְּךָ אוֹמֵר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: "אֶת **צְנוּעִים** חָכְמָה"משלי י"א, ב'. - שֶׁדַּוְקָא אֶל הַצְּנוּעִים הַמַּסְתִּירִים אֶת עַצְמָם מֵרוֹב עַנְוְתָנוּתָם בָּאָה הַחָכְמָה וְשׁוֹרָה בְּתוֹכָם, שֶׁכֵּן מִטִּבְעָהּ שֶׁל הַחָכְמָה הוּא לְהִסְתַּתֵּר וּלְהַצְטַנֵּעַ, וְלָכֵן תָּמִיד הִיא מְחַפֶּשֶׂת לָהּ אָדָם שֶׁכָּזֶה בּוֹ תּוּכַל לִשְׁכֹּן בְּכָבוֹד מִבְּלִי לַחְשֹׁשׁ שֶׁיְּגַלֶּנָּה וִיפַרְסְמֶנָּה. אַךְ אִם רוֹאָה הַחָכְמָה אָדָם הַמְחַפֵּשׂ כָּל הַזְּמַן לְהַרְאוֹת אֶת יְדִיעוֹתָיו, וּבְכָל הִזְדַּמְנוּת שֶׁבָּאָה לְיָדוֹ מִיָּד הוּא מְגַלֶּה וּמַפְגִּין אֶת חָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה וְאֶת רוֹב בְּקִיאוּתוֹ וּגְאוֹנִיּוּתוֹ – מִיָּד בּוֹרַחַת לָהּ הַחָכְמָה מִמֶּנּוּ וּמְמָאֶנֶת לְקַבֵּעַ אֶת מוֹשָׁבָהּ בְּלִבּוֹ שֶׁל זֶהוכן כתב הגה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א ב"ליקוטי תורה" (פרשת בהר) כי גסות הרוח היא שורש כל הרע, והיא אחד המונעים לגילוי האלהות. .

מִסַּעַם זֶה אָמְרוּ **רַבּוֹתֵינוּ** זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה "כָּל **הַמִּתְיַהֵר** אִם חָכָם הוּא **חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת** הֵימֶנּוּ"פסחים (ס"ו ע"ב). וראה למרן החיד"א זיע"א בספרו "דבש לפי" (אות ג') מה שכתב בענין זה. , וְכֵן אָמְרוּ "מְשֻׁרְבּוּ **הַיְהִירִים** נִתְמַעֲטוּ **הַתַּלְמִידִים**"סוטה (מ"ז ע"ב). ובקידושין (מ"ט ע"ב) נאמר "סימן לגסות הרוח - עניות של תורה". וְלִכְאוֹרָה מָה הַקֶּשֶׁר? וְכִי בְּגָלַל שֶׁהוּא גֶּבֶר יָהִיר וְלֹא יְנֻוֶּהחבקוק ב', ה'. וראה בסוטה (שם) מה שדרשו על פסוק זה. זֶה אוֹמֵר שֶׁאָסוּר לוֹ לִהְיוֹת חָכָם וְלַמְּדָן? אֶלָּא כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ בס"ד **שֶׁהַחָכְמָה מִצְּדָהּ** אֵינֶנָּה מוּכָנָה לִשְׁכֹּן בְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁטִּבְעוֹ לְהִתְגָּאוֹת וּלְפַרְסְמָהּ, וְלָכֵן בְּרֹבוֹת הַיָּמִים הִיא פּוֹרַחַת וּמִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ.

כְּךָ מְסֻפָּר בַּתַּלְמוּד עַל **רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא** שֶׁגָּזַר עַל הַתַּלְמִידִים שֶׁלֹּא יְשַׁנְּנוּ אֶת לְמוּדָם בַּשּׁוּק אֶלָּא בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ בִּלְבַד, וְזֶה לָמָּה? בִּהְיוֹת שֶׁהַכָּתוּב אוֹמֵר "חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים"שיר השירים ז', ב'. – לְלַמֶּדְךָ שֶׁכְּשֵׁם שֶׁיְּרֵכוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא מְסֻתֶּרֶת וּמְצֻנַעַת, כָּךְ גַּם חָכְמַת הַתּוֹרָה נִתְּנָה לְהִלָּמֵד בְּהֶצְנֵעַ וּבְהֶסְתֵּר. וְאִם תַּקְשֶׁה מִמַּה שֶׁכָּתוּב "חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה, בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ, בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמַר"משלי א', כ'-כ"א. – אֵין זוֹ קֻשְׁיָה, שֶׁשָּׁם מְדֻבָּר בָּאָדָם הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מִבִּפְנִים, דְּהַיְנוּ בְּצִנְעָה, שֶׁאָז מֻבְטָח לוֹ שֶׁתּוֹרָתוֹ תַּעֲמֹד וְתַכְרִיז עָלָיו מִבַּחוּץמועד קטן (ט"ז), ראה שם כל המעשה עם רבי יהודה הנשיא ורבי חייא.ועיין בפירושו הזך של רבינו הגאון מוילנא זצ"ל על ספר משלי, שם ביאר את הדברים בדרך אחרת: שכידוע ישנם ארבעה רבדים בחכמת התורה והם: פשט, רמז, דרש וסוד, כשעיקר החכמה הוא בפנימיות ובסוד שבה, וכנגדן אמר שלמה המלך ארבע מקומות – כל אחד יותר מוצנע ומסוגר מקודמו: בחוץ, וברחובות, ובפתחי שערים, ובתוך העיר. וככל שהאדם יותר נכנס פנימה ומצטנע כך התורה יותר מתגלה ומאירה לו. וגם זה עולה בס"ד כדברינו כנ"ל. .

וְאִם נְבַקֵּשׁ **לְהַעֲמִיק** יוֹתֵר בַּדָּבָר וּלְהָבִין מַדּוּעַ הַחָכְמָה טִבְעָהּ לִהְיוֹת מֻצְנַעַת וּגְלוּמָה, וְלֹא מְפֻרְסֶמֶת וִידוּעָה? הִנֵּה מְבָאֲרִים **רַבּוֹתֵינוּ** כִּי הַחָכְמָה שָׁרְשָׁהּ וּמְקוֹרָהּ **מֵהַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא**, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת "אַנְתְּ חַכִּים וְלָאו בְּחָכְמָה יְדִיעָא"מתוך "פתח אליהו" המופיע בהקדמה

לתיקוני הזהר. וראה עוד בספר "דעת תבונות" לרמח"ל הקדוש זיע"א (אות ל"ד) מה שכתב בענין זה. , דְּהַיְנוּ הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹר הַחָכְמָה, אַךְ לֹא רִבּוּי הַחָכְמָה וְהַיְדִיעָה הִיא זוֹ שֶׁתְּבִיא אוֹתְךָ לְהַשִּׂיגוֹ, אֶלָּא דַּוְקָא לְהֵפֶךְ - **הָאֵי יְדִיעָה** הִיא זוֹ שֶׁתְּבִיאֲךָ לְהַשָּׂגָתוֹ בְּבְחִינַת "וְהַחָכְמָה **מֵאַיִן** תִּמָּצֵא"איוב כ"ח, י"ב. וכן דרשו בפסיקתא זוטרתא (דברים ל', י"ב) פסוק זה. – דַּוְקָא מִתּוֹךְ הָאֵין וְהָאֵי יְדִיעָה מַגִּיעִים לַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָהובספר "שיחת מלאכי השרת" כתוב בזו הלשון: בחכמת ה' יתברך הנסתרות נגלות והנגלות נסתרות , כי המעשה הוא דמיון באמת, והנסתר הוא הבלתי דמיוני. ולכן לימוד המתייחס אל המח והלב הוא בכתב, ולימוד המתייחס אל המעשים הוא בעל פה". עכל"ק, והבן. . וְכַמָּה שֶׁהָאָדָם יוֹתֵר יֵדַע וְיָבִין **שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ** - כָּךְ יִזְכֶּה יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב אֶל הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְומטעם זה החכמה היותר עמוקה הנקראת "נבואה" מתגלה דוקא בשוטים, שהם חסרי ידיעה לגמרי. ראה ספר "ישראל קדושים" (ס"ו ע"ב). , אֶלָּא שֶׁכְּדֵי **לָדַעַת שֶׁאֵינֶנּוּ יוֹדְעִים** – צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהַחְכִּים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּמִתּוֹךְ כָּךְ נַגִּיעַ יוֹתֵר לַהֲבָנָה כַּמָּה אֵינֶנּוּ יוֹדְעִים, כִּי נִרְאֶה וְנָבִין יוֹתֵר כַּמָּה עֲמֻקָּה הִיא הַחָכְמָה וַאֲנַחְנוּ אַל נֶדַע, וּמִמֵּילָא עַל יְדֵי שֶׁנֵּדַע שֶׁאֵינֶנּוּ יוֹדְעִים וְאֵינֶנּוּ חֲכָמִים, מִתּוֹךְ כָּךְ נַגִּיעַ וְנִתְקָרֵב יוֹתֵר וְיוֹתֵר לַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה בִּבְחִינַת "וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא" כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. וְלָכֵן כָּל מַהוּת הַחָכְמָה וְעִנְיָנָהּ הוּא לֹא הַחֵלֶק **הַיָּדוּעַ וְהַגָּלוּי** שֶׁבָּהּ, אֶלָּא דַּוְקָא הַחֵלֶק **שֶׁאֵינֶנּוּ יָדוּעַ בָּהּ**, וְלָכֵן כְּכָל שֶׁחָכְמָתֵנוּ יוֹתֵר תִּפָּרֵסַם וְתִתְגַּלֶּה עַל יָדֵינוּ כָּךְ תֵּרַחַק וְתֵּפָסֵד מֵאִתָּנוּ בְּחִינַת הָ"אִי יְדִיעָה", שֶׁהִיא עִקַּר הַשָּׂגַת חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְבאור נפלא ועמוק זה מקורו בספה"ק "ערבי נחל" (פרשת וישלח), ועיין עוד בספה"ק "באר מים חיים" (פרשת קרח) שכתב גם כן כעין זה, ושפתיים ישק. .

וּכְלָל זֶה הִטְמִינוּ **חֲכָמֵינוּ** ז"ל בְּמַאֲמָרָם "סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה"אימרת רבי עקיבא במסכת אבות (פרק ג' משנה י"ג). שֶׁכֵּן הַסְּיָג הוּא הַדָּבָר הַסּוֹבֵב וְעוֹטֵף מִבַּחוּץ אֶת הַדָּבָר הָעִקָּרִי וְהַפְּנִימִי, וְשׁוֹמְרוֹ שֶׁלֹּא יֹאבַד וְלֹא יִנָּזֵק, כָּךְ הַחָכְמָה הִיא פְּנִימִיּוּת עֲצוּמָה הַנִּמְצֵאת בַּמַּחְשָׁבָה, וְהַסְּיָג הַשּׁוֹמֵר אוֹתָהּ לְבִלְתִּי תֹּאבַד הוּא **הַשְׁתִיקָה** הַמַּקִּיפָה אוֹתָהּ מִבַּחוּץ בְּמַעֲשֶׂהכך ביאר בספר "בית ישראל" להרה"ק מהוסיאטין זצ"ל (אות ה'). ונלע"ד להוסיף שזהו גם כן עומק דברי חז"ל "איזהו חכם הרואה את הנולד" לומר שמדת החכמה היא לראות את מה שלא נראה, ולשמוע את מה שלא נשמע, ולדעת את מה שעדין לא קרה, וכדוגמת התינוק שבטרם נולד כבר רואהו. וזהו החכם האמיתי שאינו צריך את החיצוניות וההתגשמות של הדבר כדי לדעתו. . לָכֵן יַשְׂכִּיל אָדָם וְיֵדַע שֶׁלֹּא כָּל מַה שֶּׁיּוֹדְעִים צָרִיךְ לוֹמַר, וְלָכֵן נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם שְׁתֵּי עֵינַיִם וּשְׁתֵּי אָזְנַיִם וְרַק פֶּה אֶחָד – לְרָמֵז לוֹ שֶׁמַּה שֶּׁשָּׁמַעְתָּ וּמַה שֶּׁרָאִיתָ תְּדַבֵּר רַק חֲצִיכן שמענו מהגר"י מוגרבי שליט"א ראש קהילת "מקור חיים" בחולון בשם הגה"ק רבי מנצור בן שמעון זצ"ל. , וּכְלָל גָּדוֹל הוּא שֶׁמִּי שֶׁיּוֹדֵעַ - אֵינוֹ אוֹמֵר, וּמִי שֶׁאוֹמֵר – אֵינוֹ יוֹדֵעַ...וכפי שמפורש בפסוק (משלי י"ז, כ"ז):

"חושך אמריו יודע דעת, יקר רוח איש תבונה", ופירש רש"י ז"ל שם "מי שהוא יודע דעת אינו מרבה בדברים". ובספר "בוצינא דנהורא" (עמוד ק"ע) הובא מהרה"ק ממעז'בוז' זיע"א שאמר בזו הלשון: "אין תשובה - זו התשובה", רצה לומר שרק לכשיבין אדם שאין לו תשובה וידיעה – רק אז הגיע לתכלית הידיעה האמיתית, ודו"ק.

מִטַּעַם זֶה חָכְמַת הַתּוֹרָה נִקְרֵאת "**חָכְמָה פְּנִימִית**", וְאִלּוּ חָכְמוֹת הָעוֹלָם נִקְרָאוֹת "**חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת**", הוֹאִיל וְאִפְּיָן וְטִבְעָן שֶׁל הַחָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת שֶׁאֵין שָׂרְשָׁן בַּקְּדֻשָּׁה לִשְׁכֹּן גַּם בַּאֲנָשִׁים מֻחְצָנִים, הַיְנוּ בְּגַסֵּי הָרוּחַ וּבְגַאֲוָתָנִים הַמְפָרְסְמִים אֶת חָכְמָתָם בְּהִתְנַשְּׂאוּת וּבְיָהֳרָה, לָכֵן חָכְמָה זוֹ נִקְרֵאת "חָכְמָה חִיצוֹנִית", מַה שֶּׁאֵין כֵּן חָכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׂרְשָׁהּ וּמְקוֹרָהּ בַּחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְזוֹ אֵינָהּ שׁוֹכֶנֶת אֶלָּא בִּנְמוּכֵי הָרוּחַ וּבַשְּׁפָלִים הַמַּנְמִיכִים אֶת עַצְמָם וּמַסְתִּירִים אֶת יְדִיעוֹתֵיהֶם מֵעֵין כֹּל, לָכֵן חָכְמָה זוֹ נִקְרֵאת "חָכְמָה פְּנִימִית"ראה בספר הקדוש "אגרא דכלה" (פרשת ואתחנן) מה שכתב בזה. . וְלָכֵן אָמְרוּ **חֲכָמֵינוּ** זָ"ל "חָכְמָה בַּגּוֹיִם תַּאֲמִין, תּוֹרָה בַּגּוֹיִם אַל תַּאֲמִין"מדרש רבה איכה (ב', י"ז). וְלִכְאוֹרָה הַהֶגְיוֹן אוֹמֵר שֶׁמִּי שֶׁיָּכוֹל לְסַגֵּל לְעַצְמוֹ חָכְמָה לְמָה שֶׁלֹּא יוּכַל לְסַגֵּל לְעַצְמוֹ תּוֹרָה?! אַךְ לְפִי הָאֱמוּר מוּבָן: שֶׁהַגּוֹיִים שֶׁכָּל עִנְיָנָם הוּא חִיצוֹנִיּוּת וְלֹא פְּנִימִיּוּת, מִמֵּילָא אֵין בְּאֶפְשָׁרוּתָם לְרַכֵּשׁ אֶלָּא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן חָכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא חָכְמָה פְּנִימִית, חָכְמָה זוֹ אֵינָהּ נִרְכֶּשֶׁת לִבְנֵי אָדָם מֻחְצָנִים שֶׁכְּמוֹתָם!

וּבְסַיְמֵנוּ לְבָאֵר יְסוֹד יָקָר וְזֶה, רְאֵינוּ לְהָבִיא אֶת דְּבָרָיו הַמַּפְלִאִים שֶׁל רַבֵּנוּ **אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ** זִיעַ"אהובא בריש פרשת אחרי מות (ויקרא ט"ז, א') גבי מעלת שני בני אהרן שמתו מרוב קרבתם ודבקותם בה'. בְּעִנְיָן מַעֲלַת הַמַּכִּיר בְּחֶסְרוֹן חָכְמָתוֹ, וְזוֹ לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ הַמַּפְלָאָה: "**וְאוֹדִיעַ לַמִּתְבּוֹנֵן בִּפְנִימִיּוּת הַשִּׂכְלַת הַמַּשְׂכֵּל, שֶׁהַשִּׂכְלַת הַהַשְׂכֵּל תַּשְׂכִּיל הַהַשְׂכֵּלוֹת, וּבְהַשְׂכֵּל הַשְּׂכָלָתוֹ יַשְׂכִּיל, שֶׁמַּשְׂכֵּל מֵשְׂכֵּל הַהַשְׂכֵּל, וּכְשֶׁיַּשְׂכִּיל בְּהֶעָרַת עַצְמוֹ, וְלֹא עַצְמוֹ יַשְׂכִּיל, שֶׁהַמַּשְׂכֵּל מֵשְׂכֵּל מִמַּשְׂכֵּל, בִּלְתִּי מֵשְׂכֵּל מֵהַשֵּׂכֶל, וְהִשְׂכִּילוּ לַמַּשְׂכִּילִים בְּיִחוּד, הַשְּׂכָלָתוֹ בְּסוֹד נִשְׁמָה לְנִשְׁמָתוֹ**" עכל"ק. וְהַמִּתְבּוֹנֵן יִמְצָא שֶׁכָּל דְּבָרֵינוּ כְּלוּלִים בְּדִבְרֵי קָדְשׁוֹ, וְדוֹ"ק.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

שְׁאֵלָה: הַאִם מֻתָּר אָדָם בַּאֲחוֹתוֹ שֶׁנּוֹלְדָה לְאָבִיו מִן **הַגּוֹיָה**?

תְּשׁוּבָה: בַּתַּלְמוּד מְבֹאָר שֶׁזֶּרַע הַנּוֹלֵד לְאִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל מִן הַשִּׁפְחָה אוֹ מִן הַגּוֹיָה אֵינוֹ מְיֻחָס אֶל הָאָב כְּלָל, וּמִמֵּילָא אִם נוֹלְדָה בַּת אֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת בַּת לְאָבִיהָ וְלֹא אָחוֹת לִבְנֵי אֲבִיהָיבמות (כ"א – כ"ג). . וּמִזֶּה לָמְדוּ **רוֹב הָרִאשׁוֹנִים** שֶׁאָדָם מֻתָּר בַּאֲחוֹתוֹ מִן הַשִּׁפְחָה אוֹ מִן הַגּוֹיָהכן

דעת הרשב"א ז"ל, ועוד עיין בבית יוסף (אבן העזר סימן ט"ו). , וְכֵן פָּסַק **הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ** לְהַתִּירַאבן העזר (סימן ט"ו הלכה י'). וגבי אחותו שנולדה משפחתו של אביו ראה שם מחלוקת ראשונים. .

אוּלָם יֵשׁ מֵהָרִאשׁוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ שֶׁמִּכָּל מָקוֹם מִדְּרַבָּנָן עֲשָׂאוּהָ כַּאֲחוֹתוֹ, וְלָכֵן אָסוּר לוֹ לִשָּׂאֶנָּהכן כתב בדרכי משה (סימן קנ"ו) בשם האור זרוע בריש יבמות, ועוד עיין בחכמת שלמה שלמד כן בשיטת רש"י בקידושין (ס"ח). . וְכֵן פָּסַק **הָרַמ"א** זָ"ל לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּהבהגהתו על השלחן ערוך שם. ועיין בלבוש ובשאר האחרונים שתמהו על דברי הרמ"א שהרי בין כה הנערה היא שפחה ואסורה בלא גיור, ואם תתגייר הרי היא כתינוק שנולד ומותרת לו לכתחילה?! וצ"ע. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר אַזְהָרַת הַקְּרִיבָה אֶל אֲחוֹתוֹ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב בְּסִפֶּר "**יַלְקוּט דָּוִד**"לרבי חיים דוב בריש פרידברג זצ"ל, בפרשת ויחי. לְבָאֵר אֶת דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הָאוֹמֵר כִּי הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים לִקְּחוּ אֶת **תְּאוֹמוֹתֵיהֶם** לְנָשִׁיםראה מדרש רבה בראשית (פ"ד, י"ט) שלדעת רבי יהודה תאומות נולדו עם השבטים ואותן נשאו לנשים. , וְכֵיצַד יִתָּכֵן לוֹמַר עַל הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלִּקְּחוּ אֶת אַחְיוֹתֵיהֶן שֶׁהֵן עֲרָיוֹת לָהֶן וְעַל כְּךְ כְּבָר הֻזְהַר אָדָם הָרִאשׁוֹן?

וְכָתַב לְבָאֵר שֶׁכְּלַל בְּנֵי הָאָדָם, בְּהְיוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ הַקְּדְמוֹנִי, לָכֵן נוֹלְדִים הֵם לְתִשְׁעָה חֳדָשִׁים שֶׁהֵם **ר"ע** יָמִים, שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת הַפּוֹגֵם בִּבְרִיתוֹ שֶׁנִּקְרָא "**רַע** בְּעֵינֵי ה'", וּכְשֶׁמִּתְחַבֵּר **ר"ע** עִם **ו"ה** שֶׁל שֵׁם **הַוָיָ"ה** בָּרוּךְ הוּא עוֹלֶה "**עָרְוָה**". מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים, בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה שֶׁתִּקֵּן אֶת חֶלְקוֹ בְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְהֵסִיר מֵעָלָיו אֶת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּכָךְ שֶׁלֹּא פָּגַם בִּבְרִיתוֹ מֵעוֹלָם, לָכֵן בָּנָיו הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים נוֹלְדוּ כֻּלָּם **לְשִׁבְעָה** חֳדָשִׁים, וְנוֹלְדוּ כֻּלָּם כְּשֶׁהֵם **מְהוּלִים**, הוֹאִיל וְלֹא הָיָה בָּהֶם מְאוּמָה מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ הַנִּמְצֵאת בָּעֲרְלָה. וּמִטַּעַם זֶה הֻתְּרוּ גַּם כֵּן לִשְׂא אֶת אַחְיוֹתֵיהֶן, בִּהְיוֹת שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם שׁוּם חֵלֶק בְּזֻהֲמַת הַנָּחָשׁ וּמִמֵּילָא לֹא נֶאֱסַר עֲלֵיהֶם הַדָּבָר.

מצוה קצ"ג: שלא לגלות ערות בת בנו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת בַּת בִּנְךָ... לֹא תְגַלֶּה"ויקרא י"ח, י'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עֶרְוַת בַּת בְּנוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וְאַזְהָרָה זוֹ הִיא בֵּין שֶׁהָיָה אָבִיהָ בְּנוֹ שֶׁל הַבּוֹעֵל **מֵאִשְׁתּוֹ**, וּבֵין שֶׁהָיָה בְּנוֹ **מֵאֲנוּסָתוֹ** – בְּכָל מִקְרֶה בַּת הַבֵּן אֲסוּרָה עָלָיו מִשּׁוּם גִּלּוּי עֶרְיוֹתראה בסנהדרין (ע"ו ע"א) שפירשו שבבת הבן מאנוסתו הכתוב מדבר, ואת חיוב בת בנו מאשתו למדו מאזהרת ערות אשה ובתה. .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל בַּת בְּנוֹ הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרַאת שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הֵם חַיָּבִים מִיתָה בִּשְׁרֵפָה, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי הֵם חַיָּבִים קָרְבַּן חַטָּאתכן מבואר בתלמוד ריש מסכת כריתות, ובסנהדרין (ע"ה ע"א), והובא ברמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א') ובשלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה י"ב). .

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הוֹסִיפוּ גָּדֵר לַדָּבָר וְאָסְרוּ עַל הָאָדָם אֶת **בַּת בַּת בְּנוֹ**, וְאֶת **בַּת בֵּן בְּנוֹ**, וְאִם עָבַר וּבָא אֶל אַחַת מֵאֵלּוּ הֲרֵי הֵם חַיָּבִים מַכַּת מַרְדּוּת מִדְּרַבָּנָן[במות (כ"ב) ורמב"ם הלכות אישות (פרק א' הלכה ו') ושלחן ערוך (שם), וראה שם שנחלקו הראשונים אם גזרו גם על בנותיהן הלאה או לא. .

רָמַז הַכָּתוּב – בְּנִי חֲבִיבִי

אַזְהָרַת הַתּוֹרָה עַל הָאָדָם שֶׁלֹּא לִקְרַב קִרְבַת עֶרְוָה לְיוֹצְאֵי חֲלָצָיו, מַה שֶּׁלֹּא הֻזְהַרְנוּ כְּלַפֵּי זָרִים, וְדָבָר זֶה בָּא לְהוֹרוֹת לָנוּ עַל הַיְחָסִים הַנֹּאוֹתִים וְהָרְאוּיִים שֶׁהַתּוֹרָה מְצַפָּה **מֵהָאָב** כְּלַפֵּי **יְלָדָיו**, מָתַי לְקָרְבָם וּמָתַי לְרַחֲקָם, וְכֵיצַד לִנְהֹג כְּלַפֵּיהֶם בְּתוֹר אָבִיהֶם, עַל פִּי דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל סַבָּא. וְאָכֵן בְּהִתְבּוֹנְנוּת מַעֲמִיקָה בְּדִבְרֵי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה נִתָּן לְקַבֵּל הוֹרָאוֹת בְּרוּרוֹת וְהַנְחָיוֹת מְדֻיָּקוֹת מַהוּ הַיַּחַס הַנָּכוֹן לַהוֹרִים לִנְהֹג כְּלַפֵּי יְלָדֵיהֶם, עַל מְנָת שֶׁנִּזְכֶּה לִרְאוֹת נַחַת יְהוּדִית מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ.

הַדְּמוּת הָרִאשׁוֹנָה בְּתוֹלְדוֹת עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁזְּכְתָה שֶׁכָּל בָּנֶיהָ הָיוּ זֶרַע בָּרוּךְ ה' הַהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה הִיא **יַעֲקֹב אָבִינוּ** ע"ה, עָלָיו נֶאֱמַר שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בִּשְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי-יָהּ שֶׁהֶעֱמִיד, שֶׁהָלְכוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל סַבָּא וְהֶעֱמִידוּ אֶת כֻּלָּל עַם יִשְׂרָאֵל. לֹא פָּשׁוּט לִהְיוֹת **הַסַּבָּא** שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְיוֹתֵר לֹא פָּשׁוּט לִהְיוֹת **בָּנָיו** שֶׁל הַבָּחִיר שֶׁבָּאָבוֹת. וְהִנֵּה מָצִינוּ שֶׁכְּשֶׁבִּקֵּשׁ יַעֲקֹב לִרְאוֹת אֶת בֶּן זְקוּנָיו הָאָהוּב עָלָיו כְּנַפְשׁוֹ לְאַחַר עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה שֶׁלֹּא רָאָהוּ, יָרַד מִצַּרְיְמָה יַחַד עִם כָּל יוֹצְאֵי יְרֵכוֹ וּרְכוּשׁוֹ, וְהַכֹּל בְּמַטָּרָה לִרְאוֹת אֶת בְּנוֹ יַקִּירוֹ בְּטֶרֶם יָמוּת. וְהִנֵּה, לִכְשֶׁהִגִּיעַ הָרֶגַע הַנִּכְסָף בּוֹ נִפְגְּשׁוּ הָאָב וּבְנוֹ, מְסַפֶּרֶת הַתּוֹרָה "וַיֶּאְסֹר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גֹּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָיו וַיֵּבְךְּ עַל צַוָּארָיו עוֹד"בראשית מ"ו, כ"ט. . וְדִיְּקוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁרַק **יוֹסֵף** בָּכָה עַל צַוְּארֵי אָבִיו וּנְשָׁקוֹ, אוּלָם **יַעֲקֹב** לֹא בָּכָה עַל צַוְּארֵי בְּנוֹ וְלֹא נְשָׁקוֹ, וּמַדּוּעַ? אוֹמְרִים רַבּוֹתֵינוּ מִפְּנֵי שֶׁהָיָה **קוֹרֵא אֶת שְׁמַע**כן הובא בפירוש רש"י ז"ל שם. .

וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ: וְכִי זוֹ הָעֵת לִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע? וְכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁיַּעֲקֹב "**בְּדִיּוּק נִזְכַּר**" שֶׁעוֹמֵד לַעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע?! וְהֲרֵי כָּל כָּךְ צִפָּה יַעֲקֹב לָרֶגַע הַזֶּה, אִם כֵּן אֵיךְ לֹא הִתְפָּרֵץ בֶּרֶגֶשׁ וּבְבְכִי לִפּוֹל עַל צַוְארֵי בְּנוֹ אֲהוּבוֹ לְחַבְּקוֹ וּלְנַשְּׁקוֹ? **אֶלָּא** בְּמִכְוָן הָיָה הַדָּבָר, כִּי כַּוָּנַת יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּמַעֲשֶׂה זֶה הָיְתָה לִכְבֹּשׁ אֶת רִגְשֵׁי אַהֲבָתוֹ הָעַזִּים שֶׁחָשׁ כְּלַפֵּי בְּנוֹ, וּלְהַטּוֹת אֶת כָּל אוֹתָן הִרְגָּשׁוֹת כְּלַפֵּי הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא. וּבְכָךְ גַּם לְהַרְאוֹת לְיוֹסֵף שֶׁאַהֲבָתוֹ לַשָּׁמַיִם גְּדוֹלָה מֵאַהֲבָתוֹ אֵלָיו. כָּךְ אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ לִכְבֹּשׁ אֶת אַהֲבָתוֹ לְבָנָיו, וּלְקָבְעָהּ אַךְ וְרַק לְאַחַר אַהֲבָתוֹ לַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְלֹא לְפָנָיהָ, הֲרֵי זֶה זוֹכֶה לִבְנוֹת אֶת יְחָסָיו עִם בָּנָיו בְּצוּרָה נְכוֹנָה וּנְאוֹתָה.

גַּם כְּשֶׁבִּקֵּשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהַבְטִיחַ אֶת קִבּוּרָתוֹ בְּקֶבֶר אֲבוֹתָיו, קָרָא לְיוֹסֵף בְּנוֹ זְקוּנָיו הֶחָבִיב עָלָיו וּבִקְּשׁוֹ עַל כָּךְ, וְאָכֵן הִבְטִיחוֹ יוֹסֵף "אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה כִּדְבָרְךָ". אַךְ מִשּׁוּם מַה יַעֲקֹב אָבִינוּ **לֹא סָמַךְ** עַל הַבְטָחַת בְּנוֹ הַנֶּאֱמָן, וְהוֹסִיף וּבִקְּשׁוֹ: "**הִשָּׁבְעָה לִּי!**" וְאָכֵן נִשְׁבַּע לוֹ בְּנוֹראה כל זאת ברישׁ פרשת ויחי (בראשית, סוף פרק מ"ז). . וְגַם כָּאן לְמָדָנוּ יַעֲקֹב אָבִינוּ פֶּרֶק בְּהַנְהָגַת הָאָב עִם בָּנָיו, שֶׁלֹּא יִסְמֹךְ אָדָם עַל בָּנָיו לִהְיוֹת **תָּלוּי וְזָקוּק** לָהֶם וּלְחַסְדֵיהֶם, אֶלָּא יִשְׁתַּדֵּל לְהַבְטִיחַ אֶת קִיּוּם רְצוֹנוֹתָיו בְּאֵילּוּ אֲפָנִים שֶׁנִּתָּן, וְלֹא שֶׁבָּנָיו אַחֲרָיו הֵם אֵלּוּ שֶׁיַּחְלִיטוּ בִּשְׁבִילוֹ מַה כֵּן וּמַה לֹא. מִטַּעַם זֶה הִזְהִירוּ **חֲכָמֵינוּ** ז"ל לְאָדָם שֶׁלֹּא יִכְתֹּב אֶת נְכָסָיו לְבָנָיו בְּחַיָּיוובא מציעא (ע"ה ע"ב), ואמרו שם שהעושה כן אין בית דין נזקקים לעזור לו, ועוד עיין בספרנו "דובב שפתי ישנים" עה"ת (פרשת בהר) מה שכתבנו על כך בס"ד. , כִּי לָמָּה תִּתְלֶה אֶת גּוֹרָלְךָ וַעֲתִידְךָ בַּאֲחֵרִים? וְאַף אִם הֵם בָּנֶיךָ – עִם כָּל זֹאת אַל תִּתְלֶה עֲלֵיהֶם וְעַל טוֹבָתָם. אְסוּר לְאָדָם לְהַשְׁעִן עַל שׁוּם אָדָם בָּעוֹלָם בְּאֹפֶן שֶׁבִּלְעָדָיו יַעֲצְרוּ חַיָּיו, וַאֲפִלּוּ עַל בָּנָיו וּבְנוֹתָיו. וּכְכָל שֶׁתִּגְדַּל הַתְּלוּת שֶׁלְּךָ בָּהֶם – כָּךְ יֹאבַד עֶרְכְּךָ בְּעֵינֵיהֶם.

וְכָךְ כָּתַב רַבֵּנוּ **הַשָּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ** זיע"א כִּי הַנּוֹתֵן כָּל מָמוֹנוֹ לְבָנָיו וּבְנוֹתָיו, וְאֵינוֹ מֵנִיחַ לְעַצְמוֹ לְעֵת זִקְנוּתוֹ רַק כְּדֵי חַיָּיו - **אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ!** כִּי סוֹפוֹ שֶׁל זֶה שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְזַרְעוֹ שֶׁיְּפַרְנְסוּהוּ לְעֵת זִקְנוּתוֹ, וּכְבָר אָמְרוּ שֶׁאָב אֶחָד יוּכַל לְשַׂא אֶת עֶשֶׂרֶת בָּנָיו בְּאַהֲבָה וּבְחִבָּה, וְאִלּוּ עֲשָׂרָה בָּנִים לֹא יוּכְלוּ לְשָׂא אֶת אֲבִיהֶם אֲפִלּוּ בְּאֵיבָה וּבְשִׂנְאָה! וּבְדֶרֶךְ הֲלָצָה פֵּרֵשׁ אֶת דִּבְרֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה לְיוֹסֵף בְּנוֹ: "אְמוּתָה הַפַּעַם אַחֲרֵי רְאוֹתִי אֶת פָּנֶיךָ"בראשית מ"ו, ל'. שֶׁמִּשֶּׁרְאָה יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁיּוֹסֵף הוּא זֶה שֶׁמְּכַלְכֵּל אֶת כָּל מִצְרַיִם, וְאִם כֵּן כָּעֵת יִצְטָרֵךְ אַף הוּא לְהִתְפָּרְנֵס עַל יְדֵי בְּנוֹ, אָמַר "**אְמוּתָה הַפַּעַם**" וְאַל אֶצְטָרֵךְ לְהִתְפָּרְנֵס עַל יְדֵי בְּנִי, עִם כָּל צַדְקוּתוֹ וְאַהֲבָתוֹראה ספר "ארץ החיים" (ליבערזון). .

וְאַף לְאַחַר אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים, כְּשֶׁתֵּלֵךְ אֶל בֵּית עוֹלָמְךָ - אַל תְּהֵא נָתוּן לְחַסְדֵי אֲחֵרִים לְהַזְכִּירְךָ וּלְהֵיטִיב עִם נִשְׁמָתְךָ, כִּי מִי אָמַר שֶׁבָּנֶיךָ בֶּאֱמֶת יִדְאֲגוּ לְךָ אַחֲרֵי פְּטִירָתְךָ

כָּרְאוּי? וְאֵיךְ תִּקַּח אֶת הַסִּכּוּן לִהְיוֹת נָתוּן לְחַסְדָּם שֶׁל אֲחֵרִים בְּעוֹלָם הַנִּצַּח שֶׁאֵין לוֹ קֵץ וְתִכְלָה? אֶלָּא "כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ שָׁמָּה"קהלת ט', י'. . וְעוֹד זֹאת רְאֵה לְצַוּוֹת אֶת יוֹצְאֵי חֲלָצֶיךָ **בְּצַוָּאָה בְּרוּרָה וּמְסֻדֶּרֶת** כֵּיצַד לִנְהֹג בְּקִבּוּרָתְךָ וּבְאַזְכָּרָתְךָ וּבִירֻשָּׁתְךָ, וּבָכָךְ תִּמְנַע֫ם מִן הַקִּנְאָה וְהַשִּׂנְאָה וְהַמַּחְלֹקֶת.

לֹא רַק **מִגְּדֻלָּתָם** שֶׁל הָאָבוֹת לְמֵדִים רַבּוֹתֵינוּ עֻצָּה וְתוּשִׁיָּה, אֶלָּא גַּם **מִטָּעֲיוֹתֵיהֶם** נִתָּן לְהָפִיק לְקָחִים חֲשׁוּבִים, וּכְפִי שֶׁהִזְהִירוּנוּ חַז"ל **בַּתַּלְמוּד** "לְעוֹלָם אַל יִשְׁנֶה אָדָם בְּנוֹ בֵּין הַבָּנִים, שֶׁבִּשְׁבִיל מִשְׁקַל שְׁנֵי סְלָעִים מִילַּת שֶׁנָּתַן יַעֲקֹב לְיוֹסֵף יוֹתֵר מִשְּׁאָר בָּנָיו נִתְקַנְּאוּ בּוֹ אֶחָיו וְנִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר וְיָרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם"אימרת רב במסכת שבת (י' ע"ב). . שֶׁכָּל **אַפְלָיָה** וְהַבְדָּלָה בֵּין הַיְלָדִים, וְאַף אִם הִיא הַקְּטַנָּה וְהַמַּצְדֶּקֶת בְּיוֹתֵר – עֲלוּלָה לְהוֹבִיל חָלִילָה לְקִנְאַת וְשִׂנְאַת אַחִים, וּלְפֵרוּד לְבָבוֹת שֶׁאֵין כְּדֶגְמָתוֹ. וְגַם אִם כְּבָר נִתְגַּלְּעָה לָהּ חָלִילָה מְרִיבָה בֵּין יְלָדֶיךָ, רְאֵה מֵיָּד לְהַשְׁכִּין שָׁלוֹם וְאַחֲוָה בֵּינֵיהֶם, וּכְפִי שֶׁהוֹכִיחַ יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף בְּרֶמֶז "הֲךָ נָא רְאֵה אֶת **שְׁלוֹם** אַחֶיךָ" – אֶת **הַשְׁלֵמוּת וְהַטּוֹב** שֶׁבָּהֶם‏בראשית ל"ז, י"ד. וכן פירש הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זיע"א את הפסוק. , כִּי אַחֶיךָ וּבְשָׂרֶךָ הֵם, וְאֵין לְךָ עוֹד אַחִים אֲחֵרִים בָּעוֹלָם מִבִּלְעֲדֵיהֶם, וּכְשֶׁאָח נֶגֶד אָח – **הַמְנַצֵּחַ** תָּמִיד **מַפְסִיד!**

עוֹד מוֹצְאִים אָנוּ בְּשָׁעָה שֶׁבִּקֵּשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה לַעֲשׂוֹת "**הָסְכֵּם שָׁלוֹם**" עִם לָבָן וּלְכָרֹת עִמּוֹ בְּרִית, כָּתוּב "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב **לְאֶחָיו** לִקְטוּ אֲבָנִים"בראשית ל"א, מ"ו. וְרַבּוֹתֵינוּ בַּמִּדְרָשׁ תַּמֵּהִים: וְכִי כַּמָּה אַחִים הָיוּ לוֹ לְיַעֲקֹב? אֶחָד, וְאַף הוּא הַלְוַאי וְלֹא הָיָה, אִם כֵּן לְמִי קָרָא יַעֲקֹב בְּשֵׁם "אֶחָיו"?! אֶלָּא הָיוּ אֵלּוּ **בָּנָיו** שֶׁהָיָה קוֹרֵא לָהֶם "**אַחַי**" וְנוֹהֵג בָּהֶם מִנְהַג אַהֲבָה וְאַחְוָה. לְלַמֵּד שֶׁחוֹבָתָם שֶׁל הַהוֹרִים לִשְׁמֹר עַל כְּבוֹדָם וּמַעֲמָדָם שֶׁל יְלָדֵיהֶם, וּלְהַכִּיר בָּהֶם **כְּאִישִׁיּוּת** בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וּכְבַעֲלֵי **רְצוֹנוֹת** מִשֶּׁלָּהֶם **וְדֵעוֹת** מִשֶּׁלָּהֶם, **וְקַו חֲשִׁיבָה** מִשֶּׁלָּהֶם, וְאָנוּ בִּיכָלְתֵּנוּ רַק **לְסַיֵּעַ** לָהֶם לְנַתֵּב אֶת עַצְמָם בַּשְּׁבִילִים הַנְּכוֹנִים, אַךְ לֹא לְכוֹפֵף אוֹתָם

תַּחְתֵּינוּ כְּעֶבֶד נִרְצָעשכן יש כידוע שתי בחינות השונות זו מזו: "אם כבנים, אם כעבדים", משמע מכך שהבנים אינם עבדים, והאב אינו מלך, מלבד הקדוש ברוך הוא שהוא גם אבינו וגם מלכנו, ואנו גם בניו וגם עבדיו, ובינו נא זאת! וּכְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ.

אַךְ יֶשְׁנָם הוֹרִים הַמְמָאֲנִים לְקַבֵּל זֹאת, וְגַם לְאַחַר שֶׁכְּבָר בָּגְרוּ יְלָדֵיהֶם, עֲדַיִן רְגִילִים הֵם לִרְאוֹתָם בְּתוֹר "יְלָדֵיהֶם הַקְּטַנִּים", וּמְסַרְבִים לְדַבֵּר עִמָּהֶם "בְּגֹבַהּ הָעֵינַיִם", וּמְמַיְּלְא מְעִירִים לָהֶם כָּל מִינֵי הֶעָרוֹת קַטְנוּנִיּוֹת, וּמְבַקְּשִׁים לְקַבֵּעַ לָהֶם אֶת אֹפֶן הִתְנַהֲלוּתָם וְאֶת אֹרַח חַיֵּיהֶם, וּבְרֹב הַפְּעָמִים גִּישָׁה זוֹ מוֹבִילָה **לְרִחוּק גָּדוֹל** בֵּין הַיֶּלֶד לְאָבִיו, עַד שֶׁהַיֶּלֶד נִסְגָּר כְּלַפֵּי אָבִיו וְאֵינוֹ מְשַׁתֵּף בְּהֵלֶךְ מַחְשְׁבוֹתָיו וּבִרְגְשׁוֹתָיו, וְהָאָב לְתָמֵהּ שׁוֹאֵל: "**מַדּוּעַ**

הוּא לֹא מְשַׁתֵּף אוֹתִי?! וַהֲרֵי רַק רָצִיתִי לַעְזֹר?!" וְאֵינוֹ מֵבִין שֶׁבְּנוֹ אֵינוֹ זָקוּק עוֹד לְגַנֶּנֶת אֶלָּא **לְיָדִיד**, וְאִם רַק יַשְׂכִּיל לְשַׁנּוֹת אֶת גִּישָׁתוֹ כְּלַפָּיו אָכֵן יִזְכֶּה לִרְכֹּשׁ אֶת קִרְבָתוֹ וְלִהְיוֹת לוֹ **לְיָדִיד נֶאֱמָן וּלְאִישׁ סוֹדוֹ**. וּכְפִי שֶׁנָּהַג יַעֲקֹב אָבִינוּ עִם יוֹסֵף בְּנוֹ בְּעֵת שֶׁהֵבִיא בְּפָנָיו אֶת **מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם** לְהִתְבָּרֵךְ עַל בִּרְכָּיו, וְהַסַּבָּא שֹׂכֵל אֶת יָדָיו, וְלִכְשֶׁהֵעִיר לוֹ בְּנוֹ עַל הַדָּבָר לֹא הֵשִׁיב לוֹ אָבִיו בְּזִלְזוּל אוֹ בְּקַפְּדָה, אֶלָּא בִּלְשׁוֹן "**יָדַעְתִּי בְנִי יָדַעְתִּי**"בראשית מ"ח, י"ט. , רָצָה לוֹמַר אֱמֶת צַדִּקוּ דְּבָרֶיךָ שֶׁמְּנַשֶּׁה הוּא הַבְּכוֹר, אַף גַּם לְדִבְרֵי יֵשׁ טַעַם וְסִבָּה, וּבְכָךְ לֹא פָּגַע בְּרִגְשׁוֹת בְּנוֹ, וְגַם הִבְהִיר אֶת צִדְקַת מַעֲשָׂיווראה עוד בספרנו "דובב שפתי ישנים" עה"ת (פרשת ויחי) שם הבאנו בס"ד כמה רעיונות נוספים בענין חינוך הבנים, ויערב לך. .

בְּנוֹסָף לְכָךְ עַל הַהוֹרִים לְהָבִין שֶׁתַּפְקִיד רָם וְנַעֲלֶה הוּטַל עַל כְּתֵפֵיהֶם, לְדַאֹג לְהַצְלַחַת יַלְדֵיהֶם וּלְטוֹבָתָם, וּלְהִשְׁתַּדֵּל **לְהַעֲמִידָם עַל רַגְלֵיהֶם** בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת עַד שֶׁיִּהְיוּ בִּבְחִינַת "**חַי הַנּוֹשֵׁא אֶת עַצְמוֹ**"שבת צ"ד ע"א. . וּכְשֵׁם שֶׁזָּרְעוּ וְשָׁתְלוּ לְמַעֲנֵנוּ אֲבוֹתֵינוּ - כָּךְ אָנוּ נִזְרַע וְנִשָּׁתֵל לְמַעַן יְלָדֵינוּראה בתענית (כ"ג ע"א) המעשה בחוני המעגל שראה זקן ששתל לבניו עץ חרובים. . וְעַל יְדֵי הַהֶטְבָה שֶׁנֵּטִיב עִם יְלָדֵינוּ נְחַזֵּק וְנַאֲמֵץ אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּינוֹתֵינוּואל יטעה אדם לומר "וכי רק בכסף ובמתנות אוהבים אותי ילדיי?!", כי הנתינה והקבלה היא אחד מהאמצעים שהעניק הבורא לברואיו כדי לחזק ולשפר את היחסים שביניהם, וכל זמן שהדבר אינו עיקר ביסוס הקשר אלא כמסייע לכך – הרי זה נכון ורצוי. , וְנִזְכֶּה שֶׁגַּם בָּנֵינוּ יוֹקִירוּ אוֹתָנוּ בְּאַחֲרִיתֵנוּ, וְיֵיטִיבוּ עִמָּנוּ בְּעֵת הִצְטָרְכוּתֵנוּ.

וּכְשֶׁהַהוֹרִים יוֹדְעִים לִנְהֹג עִם יַלְדֵיהֶם בִּתְבוּנָה, לְקָרְבָם קִרְבָה שֶׁל **חִבָּה** תּוֹךְ שְׁמִירַת גְּבוּלוֹת שֶׁל **מוֹרָא**, אֲזַי מֻבְטָח לָהֶם שֶׁה' יִהְיֶה בְּעֶזְרָם, וְיַעֲרֶה עַל יַלְדֵיהֶם רוּחַ טְהָרָה מִמָּרוֹם, וְיִזְכּוּ לִרְווֹת נַחַת דְּקֻדְשָׁה מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵיהֶם, שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' בְּחַצְרוֹת אֱלֹקֵינוּ יַפְרִיחוּתהלים צ"ב, י"ד. , אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

הַאִם אֲזֹהֲרַת "עֶרְוַת בַּת בִּנְךָ וּבַת בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה" תְּקֻפָּה גַּם כְּלַפֵּי בַּת בְּנוֹ אוֹ בַּת בִּתּוֹ **הַמַּמְזֵרִים** אוֹ לֹא?

בְּסֵפֶר הַחִנּוּךְ כָּתַב עַל כָּךְ בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: "וּלְפִי הַדּוֹמֶה הוּא כִּי הָאִסּוּר הוּא בֵּין שֶׁהַבֵּן הוּא כָּשֵׁר אוֹ אֻפְלּוּ מַמְזֵר, בְּנוֹ הוּא מִכָּל מָקוֹם. וּבֵין שֶׁבַּת הַבֵּן גַּם כֵּן כְּשֵׁרָה אוֹ אֻפְלּוּ מַמְזֶרֶת". עכ"לראה בבאורו למצוה קצ"ג. .

וְהַגָּאוֹן **רַבִּי יוֹסֵף בַּאֲבָ**"**ד** זַצַ"ל בַּעַל הַ"**מִנְחַת חִנּוּךְ**" הֵעִיר בַּמָּקוֹם עַל דְּבָרָיו הַנַּ"ל שֶׁלְּכְאוֹרָה מִשְׁנָה מְפֹרֶשֶׁת הִיא, שֶׁכֵּן שָׁנִינוּ בְּמַסֶּכֶת יְבָמוֹת: "מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּן **מִכָּל מָקוֹם** פּוֹטֵר אֵשֶׁת

אֲבִיו מִן הַיִּבּוּם, וְחַיָּב עַל מַכָּתוֹ וְעַל קִלְלָתוֹ, **וּבְנוֹ לְכָל דָּבָר**, חוּץ מִמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּן מִן הַשִּׁפְחָה וּמִן הָעוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים"ראה יבמות (כ"ב ע"א). . מַשְׁמַע מִכָּךְ שֶׁאֲפִלּוּ בֵּן מַמְזֵר נֶחְשָׁב לִבְנוֹ לְכָל עִנְיָן, וְאַף לְעִנְיַן עֲרָיוֹת הֶחָמוּר. וְכֵן מְבֹאָר מִדִּבְרֵי **הָרַמְבַּ"ם** זָ"ל בְּהִלְכוֹתָיופרק י"ב מאיסורי ביאה הלכה ז'.

בְּסוֹד עֶבֶדֶיךָ

בְּבֵאוּר חֶמְרַת עָוֹון הָעֲרָיוֹת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** זִיע"א **בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ** שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק לֹא נִקְרָא **צַדִּיק** אֶלָּא לְאַחַר שֶׁעָמַד בְּנִסָּיוֹן **הָעֲרָיוֹת** עִם אֵשֶׁת פּוֹטִיפַר, וּמֵאָז זָכָה לַתֹּאַר "**צַדִּיק**"זהר הקדוש פרשת מקץ (בראשית דף קצ"ד). .

וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁהַצַּדִּיק הוּא **הַיְסוֹד** שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "**וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם**"משלי י', כ"ה. , וּבְרִית הַקֹּדֶשׁ שֶׁבָּאָדָם הִיא בִּבְחִינַת **הַיְסוֹד** כַּיָּדוּעַ, לָכֵן דַּוְקָא זֶה שֶׁשָּׁמוּר בִּבְרִית קָדְשׁוֹ וְעָמַד בְּנִסָּיוֹן הָעֲרָיוֹת הוּא הָרָאוּי לְהִקָּרֵא בְּשֵׁם "**צַדִּיק**". וּבְשָׂכָר שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ זוֹכֶה לְהִקָּרֵא שָׁלֵם, וְלִשְׁלֹט בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְיוֹרֵשׁ שְׁנֵי עוֹלָמוֹתזהר הקדוש ויקרא (דף י"ד). .

מצוה קצ"ד: שלא לגלות ערות בת בתו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת... בַּת בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה"ויקרא י"ח, י'. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עֶרְוַת בַּת בִּתּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וְאַזְהָרָה זוֹ הִיא בֵּין שֶׁהָיְתָה אִמָּהּ בִּתּוֹ שֶׁל הַבּוֹעֵל **מֵאִשְׁתּוֹ**, וּבֵין שֶׁהָיְתָה בִּתּוֹ **מֵאֲנוּסָתוֹ** – בְּכָל מִקְרֶה בַּת הַבַּת אֶסוּרָה עָלָיו מִשּׁוּם גִּלּוּי עֶרְיוֹת. וְכֵן אִם נוֹלְדָה הַבַּת מִבִּתּוֹ **הַמַּמְזֶרֶת** גַּם כֵּן הִיא אֲסוּרָה עָלָיו מִשּׁוּם כָּךְכפי שנתבאר לעיל במצוה הקודמת גבי בת הבן, עיין שם. .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל בַּת בִּתּוֹ הֲרֵי הֵם חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הֵם חַיָּבִים מִיתָה בְּשֹׂרָפָה, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי הֵם חַיָּבִים קָרְבַּן חַטָּאתכן מבואר בתלמוד ריש מסכת כריתות, ובסנהדרין (ע"ה ע"א), והובא ברמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א') ובשלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה י"ב). .

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הוֹסִיפוּ גָּדֵר לַדָּבָר וְאָסְרוּ עַל הָאָדָם אֶת **בַּת בַּת בִּתּוֹ**, וְאֶת **בַּת בֶּן בִּתּוֹ**, וְאִם עָבַר וּבָא עַל אַחַת מֵאֵלּוּ הֲרֵי הֵם חַיָּבִים מַכַּת מַרְדּוּת מִדְּרַבָּנָן‏ובמות (כ"ב) ורמב"ם הלכות אישות (פרק א' הלכה ו') ושלחן ערוך (שם), וראה שם שנחלקו הראשונים אם גזרו גם על בנותיהן הלאה או לא. .

רָמַז הַכָּתוּב – אֵין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס לָעֲרָיוֹת

בְּאַזְהָרַת "עֶרְוַת בַּת בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה" מוֹצְאִים אָנוּ שֶׁלֹּא אָסְרָה הַתּוֹרָה עַל הָאָדָם אֶלָּא אֶת **בַּת בִּתּוֹ**, אֲבָל **בַּת בַּת בִּתּוֹ** וָהָלְאָה לֹא נֶאֶסְרוּ. וּבְכָל זֹאת חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הוֹסִיפוּ גְּזֵרָה מִדִּבְרֵיהֶם שֶׁלֹּא יִקְרַב גַּם אֶל בַּת בַּת בִּתּוֹ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁגַּם עַל הַדּוֹרוֹת הָלְאָה גָּזְרוּ. וְכָאן מִתְעוֹרֶרֶת לִהּ תְּמִיהָה רַבָּתִי: וְכִי מַה יֵּשׁ לִגְזֹר עַל הָאָדָם שֶׁלֹּא יְגַלֶּה עֶרְוַת בַּת בַּת בִּתּוֹ? וַהֲרֵי הַמְּצִיאוּת לְכָךְ הִיא כָּל כָּךְ רְחוֹקָה מִן הַהֶגְיוֹן וּמִן הַמְּצִיאוּת, וְגַם לוּ יְצַיֵּר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם בְּדוֹר אֶחָד וַדַּאי שֶׁהֶפְרְשֵׁי הַגְּיִלִּים שֶׁבֵּינֵיהֶם לֹא יְאַפְשְׁרוּ אֶת הַדָּבָר בְּפֹעַל, וְאִם כֵּן לָמָּה מָצְאוּ חֲכָמֵינוּ לְנָכוֹן לִגְזֹר גְּזֵרָה שֶׁכָּזוֹ?! וּבִפְרָט שֶׁיֵּשׁ הַסּוֹבְרִים שֶׁגַּם עַל הַדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרֵי כֵן נִגְזְרָה גְּזֵרָה, גְּדֵלָה הַתְּמִיהָה פִּי כַּמָּה וְכַמָּה!!!

אַךְ הָאֱמֶת הִיא כִּי מֻסָּר עָצוּם וּמוּסָר הַשֵּׂכֶל גָּדוֹל נִתָּן לִלְמֹד כָּאן: שֶׁבְּכָל הַקְּשׁוּר לָעֲרָיוֹת – **אֵין צָרֵךְ כְּלָל בְּהֶגְיוֹן**, וְאַף **הַבִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי** פְּעָמִים שֶׁנֶּהֱפַךְ **לְאֶפְשָׁרִי**. כִּי אֵין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס לָעֲרָיוֹתכתובות (י"ג ע"ב). , וְיֵצֶר לֵב הָאָדָם בְּכֹחוֹ לַהֲפֹךְ אֶת **הָרַע לְטוֹב** וְאֶת **הַמַּר לְמָתוֹק**, אֶת **הָאוֹר לְחֹשֶׁךְ** וְאֶת **הַמָּוֶת לְחַיִּים**, הַכֹּל מִשְׁתַּנֶּה מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה בְּשָׁעָה שֶׁיֵּצֶר הָעֲרָיוֹת נִכְנָס בַּתְּמוּנָה. וְלָכֵן מָצְאוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל לְנָכוֹן **לְהוֹסִיף וְלִגְזֹר וּלְהַרְחִיק** אֶת הָאָדָם מִן הָעֲרָיוֹת אֲפִלּוּ בִּדְבָרִים הָרְחוֹקִים לְגַמְרֵי מִן הַשֵּׂכֶל וְהַמְּצִיאוּת, וְזֶה עַל מְנָת לְהַבְהִיר לָאָדָם אֶת חֲמְרַת הֶעָוֹן, וְאֶת גֹּדֶל הַסַּכָּנָה הָאוֹרֶבֶת בְּאַמְתַּחְתּוֹ, וְעַל יְדֵי כֵּן אוּלַי יִזְהֵר מִלִּפּוֹל בְּרֶשֶׁת הַיֵּצֶר הָאוֹרֵב לוֹ בְּכָל זְוִית וּפִנָּה.

בַּמִּשְׁנָה מְבֹאָר שֶׁאָסוּר לְחָכָם לִדְרֹשׁ בְּסִתְרֵי עֲרָיוֹת אֶלָּא בִּפְנֵי **שְׁנֵי** תַּלְמִידִים בִּלְבַד, אֲבָל בִּפְנֵי **שִׁלְשָׁה** לֹאחגיגה (י"א ע"ב). וראה בפירוש רש"י ז"ל שם מהם "סתרי עריות" האמורים. . וְטַעַם הַדָּבָר הוּא בְּהֵיוֹת שֶׁיֵּצֶר הָעֲרָיוֹת הוּא גָּדוֹל וְחָזָק, וְנַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם חוֹמֶדֶת אֶת הַדָּבָר וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת נִסָּיוֹןראה מכות (כ"ג ע"ב) שגזל ועריות אלו דברים שנפשו של אדם מתאווה אליהם ומחמדתן. , וְלָכֵן טֶבַע הָאָדָם הוּא לְחַפֵּשׂ תָּמִיד אֵיךְ לְהַתִּיר לְעַצְמוֹ בְּכָל הַקְּשׁוּר לָעֲרָיוֹת. וְלָכֵן חָשְׁשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁאִם יִדְרֹשׁ הֶחָכָם בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה וְאֶחָד מֵהֶם לֹא יָבִין אֶת הַדְּבָרִים - יַעְצֹר הֶחָכָם לַחֲזֹר וּלְהַסְבִּיר לְאוֹתוֹ אֶחָד, וּבֵינְתַיִם יַמְשִׁיכוּ הַשְּׁנַיִם לָדוּן וְלִלְמֹד בֵּינֵיהֶם בְּלִי לִשְׁמֹעַ מֵרַבָּם, וְיָבוֹאוּ לְהַתִּיר דְּבָרִים שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ מִפִּי רַבָּם. רוֹאִים מִכָּךְ עַד כַּמָּה גָּדוֹל הוּא יֵצֶר הָעֲרָיוֹת, שֶׁאֲפִלּוּ **תַּלְמִידֵי חֲכָמִים** לְיֵד **רַבָּם** וְתוֹךְ כְּדֵי **לִמּוּד תּוֹרָה** עֲלוּלִים לְהִגָּרֵר וּלְהַתִּיר אֶת הָאָסוּר, וְכָל זֶה מֵחֲמַת הַיֵּצֶר הַגָּדוֹל שֶׁבְּדָבָר!

וּמִטַּעַם זֶה אָסְרוּ חֲכָמֵינוּ עַל אָדָם שֶׁאֵינוֹ נָשׂוּי לַעֲסֹק **בְּלִמּוּד יְלָדִים**, בִּהְיוֹת שֶׁהַמְּצִיאוּת הָרִוַּוחַת הִיא שֶׁהָאֻמָּהוֹת הֵן אֵלּוּ הַמְּבִיאוֹת אֶת הַיְלָדִים לְבֵית הַסֵּפֶר, וַעֲלוּלִים לְהִוָּצֵר מִכְשׁוֹלוֹת שֶׁל עֲרָיוֹת בֵּין הַמְלַמֵּד לָאֻמָּהוֹתראה קידושין (פ"ב ע"א), והובא להלכה בשלחן

ערוך חלק יורה דעה (סימן רמ"ה הלכה כ'). . וּבַעֲלֵי **הַתּוֹסְפוֹת** הֵבִיאוּ מַעֲשֶׂה נוֹרָא וּמַבְהִיל עַד כַּמָּה יֵצֶר הָעֲרָיוֹת עָלוּל לִהְיוֹת חָזָק וְנוֹגֵד כָּל שֵׂכֶל וְהֶגְיוֹן: שֶׁפַּעַם אַחַת הָיְתָה אִשָּׁה שֶׁבַּעֲלָהּ נִפְטַר, וְהִגִּיעָה בְּאִישׁוֹן לַיְלָה לְבֵית הַקְּבָרוֹת לִבְכּוֹת עַל קִבְרוֹ, וְהָיָה נִשְׁמַע קוֹלָהּ עַד לְשׁוֹמֵר בֵּית הַקְּבָרוֹת. כְּשֶׁהִגִּיעַ הַשּׁוֹמֵר לְקוֹל בְּכְיָתָהּ רָאָה אוֹתָהּ וּפִתָּה אוֹתָהּ לְדַבֵּר עֲבֵרָה וְנִתְפַּתְּתָה, וּלְאַחַר מַעֲשֶׂה שָׁב הַשּׁוֹמֵר לִמְקוֹמוֹ וְרָאָה שֶׁהַמֵּת שֶׁהָיָה תְּלוּי אֶצְלוֹ בַּמִּשְׁמָר נִגְנַב. סִפֵּר לְאִשָּׁה וְאָמַר שֶׁחוֹשֵׁשׁ לְחַיָּיו, מִיָּד אָמְרָה לוֹ הָאִשָּׁה **שֶׁיִּקַּח אֶת גּוּפַת בַּעֲלָהּ וְיִתְלָנֶהָ בִּמְקוֹם הַתָּלוּי**, וְכֵן עָשׂוּכן הובא בדברי התוספות על מסכת קידושין (פ' ע"ב). וראה עוד בספר "ויען שמואל" שהביא בשם רבינו האריז"ל שאין לאשה להכנס לבית הקברות מחשש שמא תהא שם איזו נפש רשע שהיה פרוץ בעריות בחיותו, ועלולה אותה הנפש לבוא ולידבק באותה האשה!!! ללמדך שגם לאחר המיתה יצר העריות עלול להמשיך לפעול! . מַבְהִיל הָרַעְיוֹן עַד כַּמָּה יֵצֶר הָעֲרָיוֹת הוּא גָּדוֹל, וְעַד כַּמָּה בְּכֹחוֹ לְטַמְטֵם אֶת לֵב הָאָדָם וּלְסַמֵּא אֶת עֵינָיו כָּלִיל!!! עוֹד מְסֻפָּר **בַּתַּלְמוּד** שֶׁחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רָאוּ בְּאוֹתָם יָמִים שֶׁרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל נוֹטִים אַחַר הָאֱלִילִים, וְעוֹבְדִים אֱלֹהִים שֶׁאֵין בָּהֶם מַמָּשׁ, אַךְ כָּל זֶה לֹא מִפְּנֵי שֶׁהֶאֱמִינוּ בָּהֶם בֶּאֱמֶת, שֶׁכֵּן יָדְעוּ שֶׁאֵין בָּעֲבוֹדָה זָרָה שׁוּם מַמָּשׁ, אֶלָּא דְּבָקוּ בָּהּ כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲבֹר גַּם עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת בְּפַרְהֶסְיָה מִבְּלִי שֶׁיּוֹכִיחוּם!אימרת רב בסנהדרין (ס"ג ע"ב), וכפירוש רש"י ז"ל שם. מַה שֶּׁמַּרְאֵנוּ עַד הֵיכָן מְסֻגָּל אָדָם לְהַגִּיעַ וּבִלְבַד שֶׁיּוּכַל לְסַפֵּק אֶת יֵצֶר הָעֲרָיוֹת שֶׁבּוֹ! **וּבָרִאשׁוֹנִים** מְבֹאָר שֶׁפְּעָמִים שֶׁיֵּצֶר הָעֲרָיוֹת הוּא כָּל כָּךְ גָּדוֹל, עַד שֶׁנֶּחְשָׁב הַדָּבָר **לְאֹנֶס וְלֹא לְמַזִּיד**!!!ראה תוספות בסנהדרין (ט' ע"ב) בד"ה "לרצונו", ועיין שם באיזה ענין נאמר כך. מִטַּעַם זֶה בִּיקְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל לְבַטֵּל אֶת יֵצֶר הָעֲרָיוֹת וּלְאַבְּדוֹ מִן הָעוֹלָם, אֶלָּא שֶׁמִּשֶּׁכִּבְשׁוּהוּ רָאוּ שֶׁאֵין הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם בִּלְעָדָיו, בְּהְיוֹת שֶׁבְּנֵי הָאָדָם וּבַעֲלֵי הַחַיִּים הָיוּ נִמְנָעִים מִלְּפְרוֹת וְלִרְבּוֹת מֵחֲסָרוֹן תַּאֲוָתָם, וְלָכֵן הֶחֱזִירוּ אֶת יֵצֶר הָעֲרָיוֹת לָעוֹלָם, רַק סִמְּאוּ אֶת עֵינָיו וְהֶחְלִישׁוּ אֶת כֹּחוֹ שֶׁלֹּא יִפְעַל בְּמִלּוֹא הָעֲצָמָהכן הובא בסנהדרין (ס"ד ע"א), ועיין בפירוש רש"י ז"ל שם שפירש שהחלישו את היצר של האדם כלפי קרובותיו, אך היצר לאשת איש ולנדה נשאר בעינו. .

בַּתּוֹרָה מוּבָא שֶׁאֵשֶׁת אִישׁ שֶׁקִּנֵּא לָהּ בַּעְלָהּ עַל אִישׁ פְּלוֹנִי וּבָכָל זֹאת נִסְתְּרָה עִמּוֹ בְּחֶדֶר, יֵשׁ לְהָבִיאָהּ לְ?בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּלְהַשְׁקוֹתָהּ אֶת מֵי הַסּוֹטָה עַל מְנָת לְבָדְקָהּ אִם אָכֵן נִטְמְאָה אוֹ לֹאראה חומש במדבר (פרק ה'). . וּבַתַּלְמוּד מְבֹאָר שֶׁחֲכָמֵינוּ זַ"ל הֶעֱלוּ חֲשָׁשׁ שֶׁאוֹתָהּ אִשָּׁה תִּסְטֶה וְתִזָּנֶה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַצְמוֹ, וְלָכֵן צִוּוּ לְהַעֲמִיד לָהּ מִפְּרְחֵי כְהֻנָּה שֶׁיִּשְׁמְרוּהָ. אַךְ אוֹמְרִים חֲז"ל שֶׁבְּכָל זֹאת עֲלוּלָה הִיא לִזָּנוֹת: אִם בְּעֵת שֶׁתִּכָּנֵס לְרֶגַע לְבֵית הַכִּסֵּא, וְאִם יַחַד עִם פְּרְחֵי הַכְּהֻנָּה בְּעַצְמָם!!!ראה כל זאת ועוד במסכת סוטה (ו' ע"ב). לְלַמֶּדְךָ עַד כַּמָּה

יֵצֶר הָעֲרָיוֹת הוּא חָזָק וּבוֹעֵר בָּאָדָם, שֶׁאֲפִלּוּ **אֲנָשִׁים קְדוֹשִׁים בְּמָקוֹם מְקֻדָּשׁ** עֲלוּלִים לִפּוֹל בָּרֶשֶׁת הַנּוֹרָאָה הַזּוֹ! וּמִטַּעַם זֶה הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ לָאָדָם שֶׁלֹּא יְמַנֶּה אַפּוֹטְרוֹפּוֹס בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ לְזַאֵּת לְצָרְכֵי הַבַּיִת וּלְאַחְזָקָתוֹ, בִּהְיוֹת שֶׁהָאִשָּׁה עַל פִּי רֹב מְצוּיָה בַּבַּיִת, וְקִרְבָה יְתֵרָה שֶׁכָּזוֹ עֲלוּלָה לְהָבִיא אֶת הַשְּׁנַיִם לִידֵי מִכְשׁוֹל!אימרת רבי יהודה הנשיא בברכות (ס"ג ע"א). וְלָכֵן חוֹבָה קְדוֹשָׁה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה לְפַקֵּחַ זוֹג עֵינַיִם עַל בַּת אוֹ בֶּן זוּגָם, וּלְוַדֵּא וּלְהַבְטִיחַ אֶת נֶאֱמָנוּתָם וְצִדְקוּתָם בְּכָל מִינֵי דְּרָכִים וָאֶפְנַיִם, וְאַשְׁרֵי הַמְדַבֵּר עַל אֹזֶן שׁוֹמַעַת!

סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע, שֶׁבְּכָל הַנּוֹגֵעַ לְיֵצֶר הָעֲרָיוֹת לֹא יִסְמֹךְ אָדָם לֹא עַצְמוֹ וְלֹא עַל אֲחֵרִים, וְיַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי הַרְחָקוֹת מִכָּל הַקָּשׁוּר לְכָךְ, וְיִרְבֶּה לִגְדֹּר אֶת עַצְמוֹ וְאֶת קְרוֹבָיו בְּכָל מִינֵי גְּדֵרוֹת וּסְיָגִים וְהַרְחָקוֹת בִּבְחִינַת "קַדֵּשׁ עַצְמְךָ בַּמֻּתָּר לָךְ"כפירוש הרמב"ן ז"ל בריש פרשת קדושים (ויקרא י"ט, ב'). , כִּי דַּוְקָא הָאָדָם שֶׁיִּצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם אימרת ריש לקיש בסוכה (נ"ב ע"ב). עָלָיו לְהִתְקַדֵּשׁ וְלִגְדֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹזכן הובא בספר "מראש אמנה" (פרשת קדושים) מהגאון רבי אליעזר מן שך זצ"ל שביאר את דברי המדרש רבה על הפסוק (ויקרא כ', ז') "והתקדשתם והייתם קדושים" האומר כי המלאכים שאין בהם יצר הרע מספיק להם שיאמרו קדושה אחת, ואילו התחתונים שיש בהם יצר הרע צריכים שתי קדושות, והסביר: שחובת האדם לגדור את עצמו בגדר על גדר, ובסייג על סייג, בכדי שאם חלילה יפילו יצרו באחד – עדין תהיה לו הגדר האחרת למשמרת. , וּמוּטָב לָאָדָם שֶׁיִּפְרֹשׁ וְיִרְחַק מִשִּׁבְעִים שְׁעָרִים שֶׁל הֶתֵּר וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּשַׁעַר אֶחָד שֶׁל אִסּוּרהחסיד רבינו בחיי ז"ל ב"חובות הלבבות" (שער התשובה פרק ה'). , וְחָכָם יַרְא וְסָר מֵרָע וּכְסִיל מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַמשלי י"ד, ט"ז. .

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

הַאִם מֻתָּר לָאָדָם לְחַבֵּק אוֹ לְנַשֵּׁק אֶת **נָכְדָתוֹ**? וְהַאִם מֻתָּר לָהֶם **לְהִתְיַחֵד** בְּמָקוֹם סָגוּר? מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** ז"ל נִרְאֶה שֶׁאוֹסֵר כָּל נְגִיעָה שֶׁל חִבָּה בְּנָכְדָּהראה בפירוש המשניות עמ"ס סנהדרין (פרק ז'), וכן כתב הר"ן בחידושיו (סוף קידושין). . אוּלָם הַכְּרָעַת **הַפּוֹסְקִים** לַהֲלָכָה שֶׁמֻּתָּר מִן הַדִּין לָאָדָם לְחַבֵּק וּלְנַשֵּׁק אֶת נָכְדוֹתָיו וַאֲפִלּוּ הַגְּדוֹלוֹת, וְכֵן מֻתָּר לְאִשָּׁה לְחַבֵּק וּלְנַשֵּׁק אֶת נְכָדֶיהָ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא גּוֹרֵם לָהֶם הַדָּבָר לְהִרְהוּרכן כתב הבית חדש על אבן העזר (סימן כ"א), וכן הובא להלכה בספר "והצנע לכת" בשם האחרונים. ובערוך השלחן (אבהע"ז סימן כ"א סעיף י') כתב להתיר רק אם זה לא להנאת עצמו, אלא כדי לשמח את ילדיו וכיוב"ז. .

וְגַבֵּי **יְחוּד** עִם הַנֶּכֶד אוֹ הַנֶּכְדָּה בְּשׁוּ"ת **נוֹדַע בִּיהוּדָה**תניינא סימן י"ח. כָּתַב לְאֶסֹר יְחוּד עִם נָכְדָּתוֹ הַנְּשׂוּאָה, וְכֵן כָּתַב בְּשׁוּ"ת **חֲבָלִים בַּנְּעִימִים**אבן העזר סימן פ"ג, פ"ד. . אוּלָם בְּשׁוּ"ת **מַהַרְשָׁ"ם**אבן העזר סימן ע"ו. כָּתַב לְהַתִּיר בְּכָל אֹפֶן, וְכֵן כָּתַב מָרָן **הַחִיד"א** זִיע"א בִּבְרֵכִי יוֹסֵףאבן העזר סימן כ"א. וְהַגַּ"ר **יוֹסֵף חַיִּים** זִיע"א בְּסִפְרוֹ עוֹד יוֹסֵף חַיפרשת שופטים אות

ג'. ועוד עיין בספר נטעי גבריאל (ציננער הלכות יחוד פרק ב') מה שכתב בענין זה, ואכמ"ל. , וְכֵן עִקָּר לַהֲלָכָה.

בְּסוֹד עֶבְדֵּיךְ

בְּבֵאוּר אַזְהָרַת "עֶרְוַת בַּת בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה" עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד הִנֵּה רוֹאִים אָנוּ פְּעָמִים שֶׁאָדָם מִתְעַכֵּב רַבּוֹת בְּזִוּוּגוֹ עַד שֶׁבְּגִיל מְבֻגָּר נוֹשֵׂא הוּא אִשָּׁה הַצְּעִירָה מִמֶּנּוּ בְּשָׁנִים, וְזֶה מֵהַשְׁגָּחַת הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא שֶׁיָּדַע שֶׁזִּוּוּגוֹ עֲדַיִן לֹא רָאוּי לְנִשּׂוּאִין, וְלָכֵן עִכְּבוֹ מִן הַשָּׁמַיִם בְּכָל מִינֵי עִכּוּבִים עַד שֶׁתַּגִּיעַ הָעֵת בָּהּ יִקַּח אֶת בַּת זוּגוֹ הַהוֹגֶנֶת לוֹ.

וּבְסוֹד הַדְּבָרִים כָּתַב **רַבֵּנוּ מְנַחֵם רֶקָנָאטִי** זַצַ"לדף י"ז ע"ב. כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת בְּעֵת שֶׁנֶּחְצָבוֹת מִן הָעֶלְיוֹנִים יוֹצְאוֹת בְּזוּגוֹת זוּגוֹת, אֶלָּא שֶׁמִּשָּׁם נִמְסָרוֹת הֵן לִידֵי הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הַהֶרְיוֹן, וּפְעָמִים שֶׁהוּא מַקְדִּים וּמְאַחֵר אֶת יְרִידַת אַחַת מֵהֶן לְעוֹלָם מִסִּבּוֹת מְסֻיָּמוֹת, וְרַק לְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים יוֹרֵד זִוּוּגוֹ שֶׁל הָאָדָם לָעוֹלָם, וְלָכֵן תִּמְצָא שֶׁפְּעָמִים גָּדוֹל נוֹשֵׂא קְטַנָּה אוֹ קָטָן נוֹשֵׂא גְּדוֹלָה.

מצוה קצ"ה: שלא לגלות ערות בתו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת בַּת בִּנְךָ אוֹ בַת בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן כִּי עֶרְוָתְךָ הֵנָּה"ויקרא י"ח, י'. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עֶרְוַת בִּתּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁהשלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה י"ב). .

וְאַזְהָרָה זוֹ לֹא נִכְתְּבָה בְּמִפְרָשׁ בְּפָסוּק, אֶלָּא נִלְמְדָה **בִּגְזֵרָה שָׁוָה** מֵאַזְהָרַת "עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֶּה", וּבְקַל וָחוֹמֶר מֵאַזְהָרַת "עֶרְוַת... בַּת בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה"ראה סנהדרין (ע"ו ע"א) ויבמות (ג' ע"א). .

וְלִמְּדוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ חַכְמֵי הַתַּלְמוּד שֶׁאַזְהָרָה זוֹ מְדַבֶּרֶת בְּבָא עַל בִּתּוֹ **מֵאֲנוּסָתוֹ**, אֲבָל הַבָּא עַל בִּתּוֹ **מֵאִשְׁתּוֹ** בְּנוֹסָף לְאַזְהָרָה זוֹ הֲרֵי זֶה חַיָּב גַּם כֵּן מִשּׁוּם אַזְהָרַת "עֶרְוַת **אִשָּׁה וּבִתָּהּ** לֹא תְגַלֶּה"כן למדו ביבמות (שם). וראה ברמב"ם ז"ל בספר המצוות שלו (לאוין, של"ו) מה שכתב על זה. .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל בִּתּוֹ הֲרֵי הֵם חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הֵם חַיָּבִים מִיתָה בְּשְׂרֵפָה, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי הֵם חַיָּבִים קָרְבַּן חַטָּאתכן מבואר בתלמוד ריש מסכת כריתות, ובסנהדרין (ע"ה ע"א), וגבי החטאות אם זו בתו מאנוסתו חייב חטאת אחת, ואם זו בתו מנשואתו חייב שתי חטאות, כפי שנתבאר. .

רָמַז הַכָּתוּב – כִּפְיָה דָּתִית

אַזְהָרַת הַתּוֹרָה עַל הָאָב שֶׁלֹּא יִקְרַב אֶל בִּתּוֹ קִרְבַת אִישׁוּת, וּכְבָר הִזְכִּירָנוּ לְעֵיל שֶׁעִנְיַן הָאִישׁוּת מַשְׁמָעוּתוֹ **קִנְיָן וּבַעֲלוּת** שֶׁל הַבּוֹעֵל עַל הַנִּבְעָל. וְרֶמֶז נָאֶה יֵשׁ לִלְמֹד מֵאַזְהָרָה זוֹ שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁבְּתּוֹ שֶׁל הָאָדָם בִּרְשׁוּתוֹ וְתַחַת חָסוּתוֹ, לָכֵן עָלוּל הוּא לַחֲשֹׁב שֶׁהֲרֵי הִיא שֶׁלּוֹ כָּל יָמֶיהָ וְשֶׁזְּכוּתוֹ לִכְפּוֹת עָלֶיהָ אֶת דַּעְתּוֹ וְשֶׁחוֹבָתָהּ לְהִתְבַּטֵּל אֵלָיו בְּכָל עִנְיָנֶיהָ, לָכֵן רָמְזָה הַתּוֹרָה בְּאַזְהָרָה זוֹ שֶׁלֹּא יִכְפֶּה אָדָם אֶת עַצְמוֹ עַל בִּתּוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן עַל אֲחֵרִים, כִּי לְאַף אָדָם אֵין זְכֻיּוֹת אוֹ עֶלְיוֹנוּת עַל רֵעֵהוּ, וְלָכֵן אֵינוֹ יָכוֹל לִכְפּוֹת אֶת דֵּעוֹתָיו אוֹ רְצוֹנוֹתָיו עַל הַזּוּלָת. מִשָּׁבַע הַבְּרִיאָה הוּא שֶׁבְּנֵי הָאָדָם שׁוֹנִים אִישׁ מֵרֵעֵהוּ בְּטִבְעֵיהֶם וּבְמִדּוֹתָם, וְאַף בְּמַרְאֵיהֶם אֵינָם שָׁוִים זֶה לָזֶה. וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַבְהִירִים שֶׁ"כְּשֵׁם שֶׁאֵין פַּרְצוּפֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם שָׁוִים כָּךְ גַּם דֵּעוֹתֵיהֶם אֵינָן שָׁווֹת"מדרש תנחומא (פרשת פנחס אות י'), והובא גם כן בברכות (נ"ח ע"א). וכן כתב בתרגום יונתן על הפסוק (משלי כ"ז, ב') "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" שכשם שפניהם של בני האדם אינם שוים זה לזה כך לבם אינו שוה בכולם. וְרָצוּ לוֹמַר שֶׁכְּשֵׁם שֶׁעַל שֹׁנִי **בַּחֲזוּתוֹ וּבְמַרְאֵהוּ** שֶׁל הַזּוּלָת אֵינְךָ בָּא אֵלָיו בִּטְרוּנְיָה אוֹ בְּתִבְיָעָה לְהִשְׁתַּנּוֹת וּלְהֵרָאוֹת כָּמוֹךָ, כָּךְ גַּם **בְּדֵעוֹתָיו** אֵין לְךָ מַה לְדָרֹשׁ מִמֶּנּוּ לַחֲשֹׁב אוֹ לִסְבֹּר כָּמוֹךָ. כִּי הָעוֹלָם הוּא עָגֹל וְכָל אָדָם רוֹאֵהוּ **מִזְוִית שׁוֹנָה**, וּמִמֵּילָא לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת הִגִּישָׁה שֶׁלּוֹ לְמִלּוּי חוֹבָתוֹ וְיִעוּדוֹ בָּעוֹלָם, וּלְשׁוּם אָדָם אֵין זְכוּת לִכְפּוֹת אֶת דַּרְכּוֹ וְדַעְתּוֹ שֶׁלּוֹ עַל הַשֵּׁנִיוכך ראינו פעם שביארו את מאמר רבי אלעזר בסוף מסכת תענית (ל"א ע"א) "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קיוינו לו וכו'" ופירש רש"י "מחול" היינו מסביב, רצו לומר שלמרות שלכל צדיק וצדיק יש את הדרך שלו ואת השיטה שלו איך לעבוד את ה', מכל מקום לעתיד לבוא ישבו כל הצדיקים סביב הקב"ה כך של אחד יראהו מכיון אחר ומזוית אחרת וממילא כל אחד יראהו אחרת, ובכל זאת כל אחד ואחד יאמר "זה ה' קיוינו לו" שזהו באמת האלקים אותו התכוון לעבוד, נמצא שכל אחד רואה את הבורא בצורה אחרת, אבל כולם עובדים לאותו האלקים ואלו ואלו דברי אלקים חיים. ושפתיים ישק. .

תּוֹרָתֵנוּ מוֹרָה לָנוּ עַל **הֶבְדֵּלֵי מַעֲמָדוֹת** בֵּין הַבְּרִיּוֹת, אֵלּוּ לְמַעְלָה מֵאֵלּוּ, וּלְכָל אֶחָד וְאֶחָד יְעוּד מִשֶּׁלּוֹ בָּעוֹלָם: **בַּעֲלֵי הַחַיִּים** לֹא נִדְרְשׁוּ לְקַיֵּם שׁוּם חֹק אוֹ מִשְׁפָּט, **וְהַגּוֹיִים** נִתְבְּעוּ לְקַיֵּם שֶׁבַע מִצְוֹת בְּנֵי נֹחַ בִּלְבַד, וְעַם **יִשְׂרָאֵל** חֻיְּבוּ בְּתַרְיַ"ג מִצְוֹת כְּשֶׁגַּם אֵלּוּ מִסְתַּוְּגִים לְפִי הַקִּבּוּצָה אֲלֶיהָ הַיְהוּדִי שַׁיָּךְ: **כֹּהֵן**, **לֵוִי** אוֹ **יִשְׂרָאֵל**, **אִישׁ** אוֹ **אִשָּׁה**, **עָשִׁיר** אוֹ **עָנִי**, **בְּרִיא** אוֹ **חוֹלֶה**, וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. וּמִכֹּל אֶחָד יֶשְׁנָה תְּבִיעָה שׁוֹנָה וּמְחֻיָּבוּת מִשֶּׁלּוֹ, שֶׁכֵּן לֹא דְּרִשָׁה הַתּוֹרָה מֵהַגּוֹי מַה שֶּׁדּוֹרֶשֶׁת מֵהַיְּהוּדִי, וְלֹא מֵהָאִשָּׁה מַה שֶּׁדּוֹרֶשֶׁת מֵהָאִישׁ, וְלָכֵן גַּם אַתָּה לֹא תּוּכַל לִכְפּוֹת אֶת דַּעְתְּךָ וְדַרְכְּךָ עַל אֲחֵרִים וְלוֹמַר "קַבְּלוּ דַּעְתִּי"כצוואת חכמינו ז"ל באבות

(פרק ד' משנה ח') "אל תאמר קבלו דעתי". , כִּי מִי אָמַר שֶׁהַשְּׁבִיל שֶׁלְּךָ וְהַשְּׁבִיל שֶׁלָּהֶם הוּא אוֹתוֹ הַשְּׁבִיל?!

גַּם מִצְוַת הַתּוֹכָחָה, הַכּוֹלֶלֶת בְּתוֹכָהּ לְיַסֵּר אֶת הָרְשָׁעִים וּלְהַעֲנִישׁ אֶת הָעוֹבְרִים עַל מִצְוֹות הַתּוֹרָה, לֹא נִתְּנָה אֶלָּא לַחֲכָמִים הַשְּׁלֵמִים, שֶׁכָּל דַּרְכֵיהֶם מְיֻשָּׁרִים וּמְתֻקָּנִים וּמְנֻקִּים בְּי"ג נְפוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, לְלֹא שׁוּם כָּחָל וּלְלֹא שׁוּם סָרָק. וְעוֹד מִדּוֹר הָאֲמוֹרָאִים כְּבָר לֹא בַּנִּמְצָא מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ עַל נָכוֹן, וְלֹא בַּנִּמְצָא מִי שֶׁיְּקַבֵּל אֶת הַתּוֹכָחָה בְּרָצוֹן, וְלָכֵן אֵינָהּ מִתְקַיֶּמֶת בִּמְלֹאָהּ בְּדוֹרוֹת חֲסֵרִים שֶׁכַּאֲלוּאימרת רבי טרפון ורבי אלעזר בן עזריה בערכין (ט"ז ע"ב). . קַל וְחֹמֶר בְּדָבָרִים שֶׁאֵינָם מֵעִקְרֵי הַדָּת וּמִיסוֹדֵי הָאֱמוּנָה הַיְדוּעִים וְהַמֻּסְכָּמִים לַכֹּל, שֶׁאֵין רְשׁוּת לְאָדָם לוֹמַר "אֵין עוֹד מִלְּבַדִּי וְאֶפֶס זוּלָתִי", וְרַק אֲנִי הָאֱמֶת וְכָל הַשְּׁאָר טוֹעִים וּמַטְעִים, כִּי שִׁבְעִים פָּנִים לְתוֹרָה וְלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה, וּלְכָל אָדָם הַדֶּרֶךְ שֶׁלּוֹ לְהַגִּיעַ לַמְצוּי הָעֶצְמִי שֶׁלּוֹ עַל פִּי שׂוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְאַף אִם בְּעֵינַי טוֹעֶה פְּלוֹנִי בְּדַרְכּוֹ וּבְשִׁיטָתוֹ – אֵין זֶה אוֹמֵר שֶׁמֻּתָּר לִי לִכְפּוֹת עָלָיו אֶת שִׁיטָתִי, אוֹ לְזַלְזֵל חָלִילָה בְּהַשְׁקָפָתוֹ וּבְדַעְתּוֹ.

כָּךְ אוֹמְרִים רַבּוֹתֵינוּ עַל **בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל** שֶׁמִּרְבִּית יְמֵיהֶם הָיוּ חֲלוּקִים בְּדֵעוֹתֵיהֶם, וְהַדָּבָר נָבַע **מֵהֶבְדֵּל מַהוּתִי וְעֶקְרוֹנִי** בְּשִׁיטַת הַפִּסְיקָה שֶׁלָּהֶם וּבְצוּרַת הַהֶבֵט שֶׁלָּהֶם עַל חֻקֵּי הַתּוֹרָה, וְעִם כָּל זֹאת נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם "אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים"עירובין (י"ג ע"ב). , וּמֵעוֹלָם לֹא נִמְנְעוּ בֵּית שַׁמַּאי מִלִּשָּׂא נָשִׁים מִבֵּית הִלֵּל, וְלֹא בֵּית הִלֵּל מִלִּשָּׂא נָשִׁים מִבֵּית שַׁמַּאיבמות (י"ד ע"א). . כֵּיוָן שֶׁהֵבִינוּ שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה נְחָלִים יֵשׁ בָּעוֹלָם וְכָל הַנְּחָלִים זוֹרְמִים אֶל הַיָּסקהלת א', ז'. , וְלַתּוֹרָה נִתַּן לְהַגִּיעַ לֹא רַק בְּדֶרֶךְ אַחַת אֶלָּא בְּכַמָּה וְכַמָּה דְּרָכִים כַּכָּתוּב "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם"משלי ג', י"ז. , וְכָל עוֹד הַדֶּרֶךְ הִיא דֶּרֶךְ שֶׁל תּוֹרָה - לֹא בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתְּהֵא חוֹפֶפֶת וְזֵהָה לַדֶּרֶךְ שֶׁלְּיוֹבספר "ליקוטי יצחק" (לוינגר) הביא בשם רבינו החתם סופר זי"א פירוש מתוק מדבש על מאמר חז"ל (ראש השנה כ"ה ע"ב) "אפילו קל שבקלים ונתמנה פרנס על הציבור הרי הוא כאביר שבאבירים", שלכאורה איך יתכן להשוות אדם קל דעת לגדולים ולחכמים? אלא פירש שכוונת "קל שבקלים" היא שאפילו אם הוא מיקל מאוד בפסיקותיו - עם כל זאת אל תזלזל בו ואל תמעיט מערכו, שאלו ואלו דברי אלקים חיים. .

חַכְמֵי הַנֶּפֶשׁ כּוֹתְבִים כִּי הַתִּינוֹק בְּעֵת צֵאתוֹ מִבֶּטֶן אִמּוֹ הִנּוֹ הַיְצוּר **הָאֲנֹכִי** בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם. הוּא אֵינוֹ מַכִּיר אַף אֶחָד מִלְּבַדּוֹ, וְכֻלָּם בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים לְגַבָּיו, וּמִבְּחִינָתוֹ רַק הוּא קַיָּם בָּעוֹלָם וְכָל הַיֶּתֶר לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא כְּדֵי לְשַׁמְּשׁוֹ. וְלָכֵן כְּשֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת מְבֻקָּשׁוֹ מִיָּד פּוֹרֵץ הוּא בִּבְכִי, כִּי לֹא מִתְקַבֵּל עַל דַּעְתּוֹ שֶׁחֻפְצוֹ לֹא יֻשְׁלַם. אַךְ מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵרֶגַע לְרֶגַע מַשְׂכִּיל וּמֵבִין הוּא כִּי אֵיננוּ יְחִידִי בָּעוֹלָם, וְכִי יֶשְׁנָם עוֹד אֲנָשִׁים בַּעֲלֵי זְכֻיּוֹת וְדֵעָה כָּמוֹהוּ, וְלֹא כָּל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּקַבֵּל, וְכָךְ הוֹלֶכֶת וּמִתְרַחֶבֶת דַּעְתּוֹ כְּלַפֵּי שְׁאָר

הַנִּבְרָאִים. מִמֵּילָא נִלְמַד שֶׁאָדָם שֶׁאֵינוֹ מְסֻגָּל לְקַבֵּל דֵּעוֹת וְשִׁיטוֹת שֶׁל אֲחֵרִים – כָּמוֹהוּ כְּמוֹ **תִּינוֹק מֻגָּדָל** שֶׁלֹּא הִתְבַּגֵּר, וַעֲדַיִן נִשְׁאַר אֱנוֹכִי וַחֲסַר רֶגֶשׁ כְּלַפֵּי הַזּוּלָת כְּבַתְּחִלָּה, וְיֵשׁ רַק לְרַחֵם עָלָיו עַל שֶׁלֹּא זָכָה לְהַגְדִּיל וּלְהַרְחִיב אֶת דַּעְתּוֹ.

כָּךְ הֵעִידוּ תַּלְמִידֵי **הַגְּרָ"א מִוִּילְנָא** זִיע"א עַל רַבָּם הַנֶּעֱרָץ, שֶׁעִם כָּל גְּדֻלּוּתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ תַּקִּיפוּתוֹ וּמַעֲמָדוֹ, מֵעוֹדוֹ אָחַז דַּרְכּוֹ שֶׁלֹּא לְהַעֲמִיס עַל הַסְּרִים לְמִשְׁמַעְתּוֹ לוֹמַר לָהֶם "זוֹ הַדֶּרֶךְ לְכוּ בָּהּ וְלֹא אַחֶרֶת", וּמֵעוֹלָם לֹא הִקְפִּיד עַל הָעוֹשִׂים שֶׁלֹּא כְּדַעְתּוֹ וּכְשִׁיטָתוֹ כָּל עוֹד לֹא עָשׂוּ זֹאת בְּפָנָיוכך הובא בהקדמה לספר "מעשה רב". . שֶׁכֵּן אָדָם **קָטָן** בְּיִכְלָתוֹ לִרְאוֹת רַק מִזְּוִית הָרְאִיָּה שֶׁל **עַצְמוֹ**, וְאִלּוּ אָדָם **גָּדוֹל** בַּעַל דַּרְגָּה בְּיִכְלָתוֹ לִרְאוֹת גַּם זְוִיּוֹת רְאִיָּה וּנְקֻדּוֹת מַבָּט שֶׁל **אֲחֵרִים**, מַה שֶּׁמַּעִיד רוּם מַעֲלָתוֹ. וְלָכֵן גַּם אִם אָדָם הִנּוֹ בַּעַל שְׂרָרָה אוֹ סָמְכוּת, מַעֲמָד אוֹ רַבָּנוּת, עִם כָּל זֹאת יִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִכְפּוֹת דַּעְתּוֹ עַל אֲחֵרִים וְלֹא לְזַלְזֵל בְּשִׁיטוֹת שׁוֹנוֹת מִמֶּנּוּ, רַק יָנִיחַ דְּבָרָיו בְּקֶרֶן זָוִית וְכָל הָרוֹצֶה לִטּוֹל יָבוֹא וְיִטָּלוראה ב"קובץ אגרות" מרבינו החזון איש זצוק"ל (חלק ב' איגרת ט"ו) שהשיב על חידוש תורה שנשלח אליו ולא התקבל על דעתו בזו הלשון: "שמחתי לקרוא דבריהם היקרים. מטבע השכלים להוסיף מבועם, וחובתנו לשמש בשכלנו עד כמה שידנו משגת, ולבקש את היותר מוכרע לפי שיקול דעתנו, ואין אדם רשאי לומר קבלו דעתי, אבל אנו לעצמנו אנו משועבדים לחלק הניתן לנו" עכל"ק. הבט נא וראה למופת הדור גאון שבגאונים אביר הרועים שסברת זולתו אינה מתיישבת על דעתו, איך משיב הוא ברוך ובעדינות נפש שכל אדם משועבד ומחוייב להבנת שכלו שלו, ולכן אתה השאר בהבנתך ובדעתך, אך אני דעתי סוברת אחרת. ועל כגון זה נאמר (ירושלמי ברכות ב', ח') "מי מביא לנו חליפתו, מי מביא לנו תמורתו"! .

אָדָם הַכּוֹפֶה אֶת דֵּעוֹתָיו עַל הַזּוּלַת מֵעִיד עַל **נְקֻדַּת חֻלְשָׁה וְחִסָּר בִּטָּחוֹן** בְּדְבָרָיו, וּכְמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בְּעֶגְלוֹן פָּשׁוּט וְרָחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁבְּיוֹם מִן הַיָּמִים נִזְדַּמֵּן לוֹ לְהַסִּיעַ אֵיזֶה **כֹּמֶר**, וְהַלָּה הֵחֵל לְפַתּוֹת אוֹתוֹ וּלְשַׁכְנְעוֹ לְהָמִיר אֶת דָּתוֹ מֵהַיַּהֲדוּת לְנַצְרוּת, וּבְתַמּוּרָה הִבְטִיחַ לְשַׁלֵּם לוֹ טָבִין וְתַקְּילִין. אַךְ לְתַדְהֵמַת הַכֹּמֶר, סֵרֵב הָעֶגְלוֹן בְּכָל תֹּקֶף בְּאָמְרוֹ: אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ אִם הַדָּת שֶׁלִּי טוֹבָה אוֹ לֹא, אַךְ אָבִי הָעֶגְלוֹן לִמְּדַנִי בִּצְעִירוּתִי דָּבָר אֶחָד בָּרוּר: שֶׁאִם יִרְצֶה מָאן דְּהוּא לְמַכֵּר לְךָ סוּס בְּתַמּוּרָה לַסּוּס שֶׁלְּךָ, וְיַצִּיעַ לְךָ תּוֹסֶפֶת כֶּסֶף בִּתְמוּרָה לַהֶחְלָפָה – דַּע לְךָ נֶאֱמָנָה שֶׁהַסּוּס שֶׁלּוֹ הוּא חוֹלֶה וְרָצוּץ, וְכָל הָעִסְקָה אֵיננָּה שָׁוָה כְּלָל. כָּךְ אָמַר לוֹ הָעֶגְלוֹן לַכֹּמֶר אִם אַתָּה מַצִּיעַ לִי לְהַחְלִיף אֶת יַהֲדוּתִי בְּדָתְךָ וְאַף מוֹסִיף לִי תַּשְׁלוּם עַל כָּךְ – הֲרֵי זֶה סִימָן מֻבְהָק שֶׁדָּתְךָ אֵיננָּה שָׁוָה כְּלָל! וְכָךְ הַדְּבָרִים גַּם לְעִנְיָנֵנוּ: אִם צָרִיךְ אָדָם **לְכְפּוֹת** עַל אֲחֵרִים אֶת דַּעְתּוֹ, **וּלְאַלְּצָם** לְקַבֵּל אֶת שִׁיטָתוֹ, וְלֹא נוֹתֵן לָהֶם אֶת הָאֶפְשָׁרוּת לִבְחֹר בָּהּ **בְּעַצְמָם** – הֲרֵי זֶה אוֹת וּמוֹפֵת שֶׁאַף הוּא אֵינוֹ מַחֲזִיק בֶּאֱמֶת מִדַּרְכּוֹ כְּדֶרֶךְ טוֹבָה וְיִשָּׁרָה.

יֶשְׁנָם הַמּוֹנְעִים מִבְּנֵיהֶם אוֹ מִתַּלְמִידֵיהֶם מִלִּשְׁמֹעַ שִׁיטוֹת וְדֵעוֹת שׁוֹנוֹת, בְּטַעֲנָה שֶׁכָּתוּב "עֲשֵׂה לְךָ **רַב**" וְלֹא רַבָּנִים, וְשֶׁרַב פְּלוֹנִי אֵינוֹ הוֹלֵךְ בַּהַשְׁקָפָה שֶׁלָּנוּ, וְעוֹד כָּל מִינֵי טְעָנוֹת. הַאִם יֵשׁ אֱמֶת וְצֶדֶק בְּדִבְרֵיהֶם? אוּלַי בֶּאֱמֶת עָדִיף לִדְבֹּק **בְּרַב אֶחָד** וְלֹא לְהִתְבַּלְבֵּל, אוֹ שֶׁמָּא כָּל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִים לוֹ? וּבְכֵן **בַּתַּלְמוּד** מְסֻפָּר עַל **רַב חִסְדָּא** שֶׁהָיוּ לוֹ תַּלְמִידִים, וְיוֹם אֶחָד פָּנָה אֲלֵיהֶם וְאָמַר: "רְצוֹנִי לוֹמַר לָכֶם דָּבָר, אֶלָּא שֶׁחוֹשֵׁשׁ אֲנִי שֶׁמָּא תַּעַזְבוּנִי וְתֵלְכוּ, וְהוּא: כָּל הַלּוֹמֵד תּוֹרָה מֵרַב אֶחָד אֵינוֹ רוֹאֶה סִימָן בְּרָכָה לְעוֹלָם". הַתַּלְמִידִים מִשֶּׁשָּׁמְעוּ זֹאת אָכֵן קָמוּ וַעֲזָבוּהוּ וְהָלְכוּ לִלְמֹד לִפְנֵי רַבָּא, אַךְ רַבָּא מִשֶּׁשָּׁמַע זֹאת אָמַר לָהֶם: אֱמֶת שֶׁלִּחְדּוּד וְלַחֲרִיפוּת הַלֵּב טוֹב שֶׁתִּשְׁמְעוּ מֵחֲכָמִים נוֹסָפִים, אַךְ אֶת עִקְּרֵי הַפְּסִיקָה וְהַהַשְׁקָפָה שֶׁלָּכֶם עָדִיף שֶׁתִּלְמְדוּ רַק מֵרַב אֶחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּבֵּשׁ וְתִתְבַּלְבֵּל דַּיְקָתְכֶם(מסכת עבודה זרה (י"ט) ובפירוש רש"י ז"ל שם. וראה עוד בתוספות בעירובין (נ"ג ע"א בד"ה "דגמרי"). .

וּכְשֶׁקָּרָאנוּ מַעֲשֶׂה מֻפְלָא זֶה תָּמַהְנוּ לְעַצְמֵנוּ: אִם בֶּאֱמֶת חֲשַׁשׁ רַב חִסְדָּא שֶׁיַּעַזְבוּהוּ תַּלְמִידָיו שֶׁלֹּא בְּצֶדֶק – **אֲז לָמָּה בִּכְלָל אָמַר לָהֶם זֹאת**? וְאִם הֵבִין שֶׁחוֹבָתוֹ לוֹמַר – אֲז לָמָּה אָמַר לָהֶם "חוֹשְׁשַׁנִי שֶׁתַּעַזְבוּנִי"? זֶה סְתָם מְיֻתָּר! וְיֶתֶר עַל כֵּן: מַדּוּעַ לֹא אָמַר לָהֶם כְּמוֹ רַבָּא שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בְּדָבָר בֵּין חִדּוּד לִפְסִיקָה, וְכָךְ אוּלַי לֹא הָיוּ עוֹזְבִים אוֹתוֹ מִלְּכַתְּחִלָּה?!

אַךְ **חָכְמָה גְּדוֹלָה** טְמוּנָה כָּאן, מֻסָּר חָשׁוּב לְכָל מִי שֶׁעָתִיד לַעֲמֹד בְּמַצָּב דּוֹמֶה לְשֶׁל רַב חִסְדָּא: רַב חִסְדָּא **יָדַע** שֶׁתַּלְמִידָיו יַעַזְבוּהוּ בְּעִקְבוֹת הַמַּאֲמָר, **וְיָדַע** גַּם אֶת הַחִלּוּק בֵּין לִמּוּד לְחִדּוּד. אַךְ הֵבִין שֶׁאִם יַסְתִּיר מֵהֶם אֶת הַכְּלָל הַזֶּה לְגַמְרֵי - הֲרֵי זֶה מוֹעֵל בְּתַפְקִידוֹ וּבֶאֱמוּנָם, וְיָבוֹא הַיּוֹם וְיִגְלוּ זֹאת בְּעַצְמָם וְיַעַזְבוּהוּ לִצְמִיתוּת, וְלוֹמַר לָהֶם אֶת הַחִלּוּק גַּם לֹא רָצָה כִּי מִי אָמַר שֶׁיַּאֲמִינוּהוּ בְּדָבָר הַנּוֹגֵעַ אֵלָיו?! לָכֵן אָמַר לָהֶם דְּעוּ לָכֶם שֶׁבְּרוּר לִי שֶׁתֵּלְכוּ, אַךְ אִם אֹמַר לָכֶם לְפָחוֹת בָּרוּר לִי שֶׁעוֹד תַּחְזְרוּ, וּמִיָּד אָמַר לָהֶם אֶת הַדָּבָר. וּמִשֶּׁהָלְכוּ וְהֵבִינוּ אֶת הַחִלּוּק בְּעַצְמָם - שָׁבוּ בִּמְהֵרָה לַחֲסוֹת תַּחַת רַבָּם הַנֶּעֱרָץ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן. זֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין מִי **שֶׁכּוֹפֶה** עַל תַּלְמִידָיו אֶת דַּעְתּוֹ, לְבֵין מִי שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם אֶת הָאֶפְשָׁרוּת **לְהָבִין** אֶת צִדְקוּתוֹ וְיַשְׁרוּתוֹאמנם הכל תלוי מיהו הרב ומיהם התלמידים ומיהם הרבנים אליהם הם חפצים ללכת, שלא כל האצבעות שוות, וכל מקרה לגופו. . וּמִי הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֵן אֶת זֹאת!ירמיה ט', י"א.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

שְׁאֵלָה: הַאִם **הַגּוֹי** מֻתָּר בִּבְתוֹ? וּמַה דִּינָם אִם **נִתְגַּיְּרוּ**?

תְּשׁוּבָה: נֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ **הָאֲמוֹרָאִים** בַּתַּלְמוּד הַאִם הַגּוֹי מֻתָּר בִּבְתּוֹ אוֹ לֹא, וְהֵבִיאוּ רְאָיָה לֶאֱסֹר **מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן** שֶׁלֹּא נָשָׂא אֶת בִּתּוֹ, אוּלָם דָּחוּ זֹאת בְּאָמְרָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָסַר עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן אֶת בִּתּוֹ בְּמַטָּרָה לִגְמֹל חֶסֶד עִם בְּנוֹ קַיִן שֶׁיִּשָּׂאֶנָּה וְיִבְנֶה אֶת הָעוֹלָם,

מַה שֶּׁאֵין כֵּן סְתָם גּוֹי שֶׁמַּתָּר בְּבִתּוֹ. וְכֵן פָּסְקוּ **הָרִאשׁוֹנִים**ראה סנהדרין (נ"ח ע"ב) שתי לשונות בשם רב הונא, והובא להלכה ברמב"ם הלכות מלכים (פרק ט' הלכה ה'). .

וְהוּא הַדִּין אִם נִתְגַּיְּרוּ הָאָב וּבִתּוֹ וְרָצוּ לִנָּשֵׂא זֶה לְזוֹ הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִים, בְּהֵיוֹת שֶׁבְּגֵרוּתָם בָּטֵל הַקֶּשֶׁר הַמִּשְׁפַּחְתִּי וְהַיִּחוּס שֶׁבֵּינֵיהֶם כן אמרו ביבמות (כ"ב ע"א) "גר שנתגייר כתינוק שנולד". , **וְלֹא גָּזְרוּ עַל כָּךְ רַבּוֹתֵינוּ שׁוּם** הַרְחָקָה רמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק י"ד הלכה י"ג). ולמרות שבתלמוד ובהלכה (שם) נתבאר גבי אמו של הגוי שבגויותם הם אסורים, ולכשנתגיירו הרי הם מותרים זה בזה מן התורה בהיות שהם כקטן שנולד ואין להם יחוס, ורק מדרבנן אסרום חכמים כדי שלא יאמרו "באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה", מכל מקום כאן גבי אב ובתו שגם בגויותם היו מותרים זה בזו בהיות שאין ביניהם שום יחוס וקשר לפי ההלכה, לכן גם לאחר התגיירותם אין שום סיבה לאוסרם זה בזו. .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן אִסּוּר הָעֲרָיוֹת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד הוּבָא בְּסֵפֶר "**לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת**"הלכות גיטין הלכה ג' אות י"ז. ועוד עיין שם שמבאר לפי זה את ענין יבום אשת האח, ואכמ"ל. מֵהָרה"ק **רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב** זִיעַ"א שֶׁעִקַּר פְּעֻלַּת מִצְוֹת הַנִּשּׂוּאִין וּמִצְוֹת הַפְּרִיָּה וּרְבִיָּה הִיא **הַמְתָּקַת הַצִּמְצוּם** בָּעוֹלָם, **וְרִבּוּי הַכֵּלִים לְקַבָּלַת הַשֵּׂכֶל** שֶׁעַל יָדוֹ נִתָּן יְהִיָּה לְהַשִּׂיג אֶת אֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁכָּל הַשָּׂרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שָׁרוּי בְּלֹא **תּוֹרָה** וּבְלֹא **שִׂמְחָה** וְאֵינוֹ קָרוּי אָדָם וְכוּ'יבמות (ס"ב ע"ב). כִּיוָן שֶׁבִּלְעֲדֵי אִשָּׁה אֵין בְּיָדוֹ אֶת הַכֵּלִים הַנִּצְרָכִים לוֹ לְהַגִּיעַ לְכָל הַהַשָּׂגוֹת הַלָּלוּ.

וְעַל כֵּן אָסַר לָנוּ הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעֲרָיוֹת שֶׁהֵן הַקְּרוֹבוֹת שֶׁל הָאָדָם, בְּהֵיוֹת שֶׁהַזִּוּוּג עִמָּהֶן גּוֹרֵם **לְרִבּוּי אוֹר יֶתֶר עַל הַמִּדָּה** בִּבְחִינַת "רִבּוּי הַשֶּׂמֶן הַגּוֹרֵם לִכְבּוּי הַנֵּר", וְלֹא יִהְיֶה נִתָּן לְהַשִּׂיג אֶת הַהַשָּׂגוֹת הָרְאוּיוֹת לוֹ עַל יְדֵי זִ?וּוּג זֶה, אֶלָּא עִקַּר הַהַשָּׂגָה בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בָּאָה דַּוְקָא **מֵרָחוֹק** בִּבְחִינַת "**מִמֶּרְחָק** תָּבִיא לַחְמָהּ"משלי ל"א, י"ד. וּ"**מֵרָחוֹק** ה' נִרְאָה לִי"ירמיה ל"א, ב'. , וְדָבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עִם קִרְבּוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם. עכת"ד.

מצוה קצ"ו: שלא לגלות ערות אחותו מאשת אביו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת בַּת אֵשֶׁת אָבִיךָ מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ"ויקרא י"ח, י"א. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עֶרְוַת אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא בַּת אֵשֶׁת אָבִיו, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וְאַזְהָרָה זוֹ הִיא אֶפִלּוּ אִם לֹא הָיְתָה זוֹ אֲחוֹתוֹ מִשְּׁנֵי הוֹרָיו, אֶלָּא רַק מִצַּד אָבִיו אוֹ רַק מִצַּד אִמּוֹרמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה ג') ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה י'). .

כְּמוֹ כֵן לִמְּדוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאַזְהָרָה זוֹ מְדַבֶּרֶת בַּאֲחוֹתוֹ שֶׁנּוֹלְדָה דֶּוְקָא מֵאֵשֶׁת אָבִיו שֶׁהָיְתָה **נִשּׂוּאָה** לוֹ, וּבְאֹפֶן שֶׁכְּזֶה חַיָּב הוּא גַּם כֵּן מִשּׁוּם אַזְהָרַת "עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ... לֹא תְגַלֶּה"ויקרא י"ח, ט'. הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵילכן נתבאר ביבמות (כ"ב ע"ב), וראה לעיל בבאור מצוה קצ"ב. . אֲבָל אִם הָיְתָה זוֹ אֲחוֹתוֹ **מֵאֻנּוּסַת** אָבִיו אוֹ מִן **הַזְּנוּת** וּבָא עָלֶיהָ – אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם אַזְהָרַת "עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ" הַנַּ"ל.

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אֲחוֹתוֹ מִנְּשׂוּאַת אָבִיו הֲרֵי הֵם חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הֵם חַיָּבִים פַּעֲמַיִם מַלְקוֹת, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי הֵם חַיָּבִים שְׁתֵּי חַטָּאוֹת, כַּנִּזְכָּררמב"ם שם (פרק ב' הלכה ה'). .

רָמַז הַכָּתוּב – תַּעְתּוּעֵי הַיֵּצֶר

בַּנָּבִיא מוּבָא מַעֲשֶׂה **אַמְנוֹן וְתָמָר**, שֶׁהָיוּ אַחִים מֵאָב אֶחָד – הֲלֹא הוּא **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה, וְאִמָּם אָמְנָם הָיְתָה אַחַת – הִיא **מַעֲכָה בַּת מֶלֶךְ גְּשׁוּר**, אֶלָּא שֶׁאֵת תָּמָר הִיא יָלְדָה **בְּטֶרֶם** נִתְגָּרָה, וְאִלּוּ אֶת אַמְנוֹן **יָלְדָה** לְאַחַר גִּיּוּרָיהָ. וּבְהָיוֹת שֶׁזֶּרַע הַנּוֹלָד לְיִשְׂרָאֵל מִן הָעַכּוּ"ם אֵינוֹ נֶחְשָׁב לְזַרְעוֹ, וְזֶרַע הַנּוֹלָד לְגִיּוֹרֶת לְאַחַר גִּיּוּרֶיהָ אֵינוֹ קָרוֹב לַנּוֹלָד לָהּ לִפְנֵי גִּיּוּרֶיהָ, לָכֵן הַדִּין הָיָה שֶׁאַמְנוֹן וְתָמָר **מֻתָּרִים זֶה לָזוֹ** בְּתַכְלִית הַהֶתֵּר, וְלֹא הָיְתָה שׁוּם מְנִיעָה הִלְכָתִית שֶׁאַמְנוֹן יִשָּׂאֶנָּה לְאִשָּׁהראה כל המעשה ופרטיו בספר שמואל ב' (פרק י"ג) ובמפרשים שם. .

אוּלָם הַנָּבִיא מְסַפֵּר שֶׁמֵּרוֹב יָפְיָהּ וּצְנִיעוּתָהּ שֶׁל תָּמָר חָשַׁק בָּהּ אַמְנוֹן בְּיוֹתֵר, וְחָשַׁשׁ מִלְּבַקֵּשׁ מֵאָבִיו לִשְׂאֶנָּה שֶׁמָּא יְסָרֵב לַדָּבָר, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה **חוֹלֶה** וְנָפַל לְמִשְׁכָּבראה במפרשים שם שנחלקו האם באמת נעשה חולה מרוב אהבתו אליה, או שרק עשה את עצמו כחולה בכדי להשיגה. . וְאָז בָּאוֹתָהּ הָעֵת קָרָא אֵלֶיהָ לְמִטָּת חָלְיוֹ וּבִקֵּשׁ שֶׁתִּסְעָדֶנּוּ, עַד שֶׁגָּבַר עָלָיו יִצְרוֹ וְהֶחֱזִיקָהּ לְשַׁדְּלָהּ לַעֲבֵרָה, וְכַמָּה שֶׁנִּסְּתָה לְהָנִיאוֹ מִכָּךְ בְּאָמְרָה לוֹ שֶׁיִּהְיֶה כְּאַחַד הַנְּבָלִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, וְשֶׁיּוּכַל לְבַקֵּשׁ מֵאָבִיו וּלְקַבְּלָהּ בְּהֶתֵּרכפי שכתוב בנביא (שם פסוק י"ג) שאמרה לו "ואתה תהיה כאחד הנבלים בישראל, ועתה דבר נא אל המלך כי לא ימנעני ממך". , לֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ לָהּ וּתְפָסָהּ בְּכֹחַ וְהִפִּיק אֶת זְמָמוֹ. וּמֵאוֹתוֹ הָרֶגַע שֶׁמִּלֵּא אֶת תַּאֲוָתוֹ וּפָרַק אֶת יִצְרוֹ לְפֶתַע נִתְהַפְּכָה הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ, וּכְפִי שֶׁמֵּעִיד הַנָּבִיא "**וַיִּשְׂנָאֶהָ אַמְנוֹן שִׂנְאָה גְּדוֹלָה מְאֹד**,

כִּי גְדוֹלָה הַשִּׂנְאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָהּ מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ, וַיֹּאמֶר לָהּ אַמְנוֹן קוּמִי לֵכִי"שם (פסוק ט"ו). , וְלֹא קָרֵב אֵלֶיהָ אַמְנוֹן עוֹד, וְכַחֲלוֹף שְׁנָתַיִם יָמִים קִפֵּחַ אֶת חַיָּיו עַל הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה.

מַעֲשֶׂה מְזַעְזֵעַ זֶה מְלַמֵּד אֶת כֻּלָּנוּ לֶקַח **חַד וּבָרוּר** מַהוּ סוֹפוֹ שֶׁל הַהוֹלֵךְ שׁוֹלָל אַחַר יִצְרוֹ וְתַאֲוָתוֹ. שֶׁכֵּן אַמְנוֹן לֹא חָסַר לוֹ מְאוּמָה: **כֶּסֶף וְכָבוֹד** כְּחוֹל הַיָּם, **כֵּס הַמְלוּכָה** הָיָה מְעֻתָּד בְּיָדוֹכן כתב הרלב"ג (שם פסוק כ"ד) שאמנון היה הבן הבכור של דוד והיה ראוי למלוך אחריו. , וְאַף אֶת אוֹתָהּ תַּאֲוָה שֶׁבְּקֶשֶׁ יָכוֹל הָיָה לְקַבֵּל **בְּהֶתֵּר**. אַךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הִיא לְהַמְתִּיק אֶת הָעֲבֵרָה וּלְיַפּוֹת אֶת הָאִסּוּר, עַד שֶׁנִּדְמֶה לָאָדָם שֶׁאִם יִקָּחֶנּוּ **בְּהֶתֵּר** לֹא יֵהָנֶה מִמֶּנּוּ כְּמוֹ אִם יִקָּחֶנּוּ **בְּאִסּוּר!** כְּךְ כּוֹתֵב **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ**: "מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם"משלי ט', י"ז. וּפֵרְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים שֶׁמַּיִם גְּנוּבִים יוֹתֵר יִמְתָּקוּ מִשֶּׁאֵינָם גְּנוּבִים, וְלֶחֶם גְּנוּב הַנֶּאֱכָל בַּמִּסְתָּר לְמֵאד יִנְעַם, **שֶׁאֵין טַעַם בִּיאַת פְּנוּיָה כְּטַעַם אֵשֶׁת אִישׁ**כן פירשו רש"י והמצודת דוד ז"ל במקום. . מַה שֶּׁמַּרְאִנוּ **שֶׁכֹּחַ מְיֻחָד** נִתָּן בְּיַד הַיֵּצֶר הָרַע לְתַעְתֵּעַ בָּאָדָם וּלְהַנְעִים וּלְהַמְתִּיק לוֹ אֶת הַדָּבָר הָאָסוּר, כְּדֵי שֶׁיִּנָּטֶה אַחֲרָיו יוֹתֵר מֵאַחֲרֵי הַהֶתֵּר. אַךְ מִיָּד לְאַחַר עֲשִׂיַּת הָעֲבֵרָה נֶהְפַּךְ הַמְתוֹק לְמַר, וְנוֹתָר הָאָדָם קָרֵחַ מִכָּאן וּמִכָּאן מִבְּלִי שׂוּם טַעַם טוֹב, וְעִם מִטְעָן גָּדוֹל שֶׁל פְּגָמִים וְיִסּוּרֵי מַצְפּוּן, וְרַע לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא.

מִטַּעַם זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִ"ל שֶׁגְּדוֹל שְׂכָרוֹ שֶׁל הַמִּצְוָּה עַל דָּבָר וְעוֹשֶׂהוּ מִשְּׂכָרוֹ שֶׁל שֶׁאֵינוֹ מִצְוָּה עַל דָּבָר וְעוֹשֶׂהוּ, הוֹאִיל וְלִמְצְוָּה יֵשׁ יֵצֶר גָּדוֹל וְחִזֵּק שֶׁנִּלְחָם בּוֹ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר, וּמִיַּפָּה בְּעֵינָיו אֶת הַחֵטְא וְהָעֲבֵרָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן זֶה שֶׁאֵינוֹ מִצְוָּה וְעוֹשֶׂה שֶׁאֵינוֹ נֶאֱבָק כָּל כָּךְ עִם יִצְרוֹ כִּי לֹא נֶאֱסַר עָלָיו הַדָּבָרמסכת עבודה זרה (ג' ע"א) וכפירוש בעלי התוספות ז"ל שם (בד"ה "גדול"). ועיין בפירוש רש"י ז"ל (קידושין ל"א ע"א בד"ה "גדול המצווה ועושה") שפירש קצת אחרת. . וּלְפִי זֶה מְבָאֵר **הַמַּהַר"ל מִפְּרָאג** זִיע"א מַדּוּעַ דָּוִקָא **גֶּזֶל וַעֲרָיוֹת** נַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם מְחַמַּדְתָּן וּמִתְאַוָּה לָהֶם**חגיגה** (י"א ע"ב). ? בִּהְיוֹת שֶׁהֵם **הַגְּבוּלוֹת** שֶׁקְּבַע הַבּוֹרֵא בֵּין בְּנֵי הָאָדָם שֶׁלֹּא יֶחֱצוּ וְיַעַבְרוּ אוֹתָם, וּכְשֶׁמַּגְבִּילִים אֶת הָאָדָם וְאוֹסְרִים עָלָיו דָּבָר מְסֻיָּם – מִיָּד מִתְעוֹרֵר בּוֹ יֵצֶר שֶׁל **הִתְמָרְדוּת** לַעֲבֹר אֶת הַגְּבוּל וְלָקַחַת אֶת הָאָסוּרכן כתב בהקדמתו לספרו "גבורות ישראל". .

וְזֶהוּ שֹׁרֶשׁ **חֵטְא עֵץ הַדַּעַת** שֶׁנִּכְשַׁל בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה בִּתְחִלָּה מֻפְשָׁט מִכָּל גּוּף וְצוּרָה, וְכָל כֻּלּוֹ הָיָה יְשׁוּת רוּחָנִיּוּת בִּלְתִּי מֻגְבָּלֶת, וּמִמֵּילָא לֹא הָיָה בְּמַה לְהַגְבִּילוֹ, לָכֵן בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עֲצֵי הַגָּן וְצִוָּהוּ "מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל"בראשית ב', ט"ז-י"ז. – לֹא כִּי הוּא שׁוֹנֶה מִשְּׁאָר הָעֵצִים, וְלֹא כִּי לֹא רָצָה שֶׁיֹּאכַל מִמֶּנּוּ, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְאָדָם מַשֶּׁהוּ שֶׁעָלָיו הוּא מְזַהֵר וּמֻגְבָּל. וּמִשֶּׁנֶּאֱסַר עָלָיו הָעֵץ מִיָּד

בָּא הַנָּחָשׁ הוּא הַיֵּצֶר הָרַע וְהֵחֵל בְּפִתּוּיִים וּבְתַעְתּוּעִים "כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל"בראשית ג', ו'. . וְרַבּוֹתֵינוּ פֵּרְשָׁנֵי הַתּוֹרָה מְגַלִּים לָנוּ שֶׁחֵטְא עֵץ הַדַּעַת הָיָה **שָׂעָה אַחַת** קֹדֶם כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְאִם רַק הָיָה מַמְתִּין הָאָדָם שָׁעָה אַחַת כְּבָר הָיָה מֻתָּר בַּאֲכִילַת הָעֵץ וְהָיָה חַי לְעוֹלָם, וְעִם כָּל זֹאת בָּחַר לְאָכְלוֹ בְּאִסּוּר, וְנִתְמַעֵט וְנֶעֱנַשׁ בָּעֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים שֶׁעַד הַיּוֹם מִתְקַיְּמִים בְּכֻלָּנוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ.

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְלַמְּדִים כִּי **שִׁמְשׁוֹן** נֶעֱנַשׁ שֶׁנִּקְרוּ הַפְּלִשְׁתִּים אֶת עֵינָיו בְּגִלַּל שֶׁהָלַךְ אַחַר מַרְאֵה עֵינָיו בְּאָמְרוֹ לְאָבִיו "אוֹתָהּ קַח לִי כִּי הִיא **יָשְׁרָה** בְעֵינָי"שופטים י"ד, ג'. . וְעַל אַף **שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם** הָיְתָה מְיֻעֶדֶת לוֹ כְּדֵי לְהִתְנַגְּרוֹת בַּפְּלִשְׁתִּים וּלְהַכּוֹתָם כפי שכתוב בנביא (שם) "ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא". , מִכָּל מָקוֹם בִּהְיוֹת שֶׁהוּא לְקָחָהּ מִתּוֹךְ תַּאֲוַת לִבּוֹ וּרְאִיַּת עֵינָיו לָכֵן נֶעֱנַשׁ בְּעִנָּשׁ קָשֶׁה שֶׁכָּזֶהכן נאמר בסוטה (ט' ע"ב), ראה שם כל הסוגייה באורך. . מַה שֶּׁמִּלַּמְּדֵנוּ שֶׁאִלּוּ לֹא הָיָה מִתְפַּתֶּה שִׁמְשׁוֹן אַחַר מַרְאֵה עֵינָיו הָיָה מְקַבְּלָהּ בְּדֶרֶךְ אֲחֶרֶת, וְלֹא הָיָה מְאַבֵּד אֶת רְאִיָּתוֹ. אַךְ בִּהְיוֹת שֶׁלְּקָחָהּ בְּדֶרֶךְ אִסּוּר לָכֵן נֶאֱלָץ לְשֵׁאת בָּעִנָּשׁ הַמַּר הַזֶּה. אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת שֶׁמִּי שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר יִצְרוֹ לְעוֹלָם לֹא יַרְוִיחַ מֵהַדָּבָר, וְאַדְרַבָּה גַּם אֶת מַה שֶּׁיָּכוֹל הָיָה לְקַבֵּל יַפְסִיד.

מֵאִידָךְ גִּיסָא אוֹמְרִים חֲז"ל שֶׁאִם אָדָם אֵינוֹ מִתְפַּשֵּׁר, וּמִתְעַקֵּשׁ תָּמִיד לִמְצֹא אֶת מְבֻקָּשׁוֹ אַךְ וְרַק בְּהֶתֵּר – אֲזַי כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יְקַבֵּל בְּהֶתֵּר, וְאַף יְזֻכֶּה לֶהָנוֹת מִמֶּנּוּ. שֶׁכָּל מַה שֶּׁאָסַר לָנוּ הַבּוֹרֵא עָשָׂה כְּמוֹהוּ **בְּהֶתֵּר**: אָסַר לָנוּ אֶת **הַדָּם** – הִתִּיר לָנוּ אֶת **הַכָּבֵד**, אָסַר אֶת דַּם **הַנִּדָּה** – הִתִּיר אֶת דַּם **הַטְּהָרָה**, אָסַר אֶת הַחֲזִיר – הִתִּיר אֶת מֹחַ **הַשִּׁבּוּטָא**, אָסַר אֶת **הַבָּשָׂר בְּחָלָב** – הִתִּיר אֶת **הַכָּחָל**, אָסַר אֶת **אֵשֶׁת הָאִישׁ**- הִתִּיר אֶת **הַגְּרוּשָׁה בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ**חולין (ק"ט ע"ב).

וראה עוד בספר "בוצינא דנהורא (עמוד ק"פ) שכתב מהרה"ק ממעז'בוז' זיע"א שכל תאוות העולם הזה שורשן ומקורן הוא מאיזה ניצוץ קדושה התקוע בבר ההוא, ואפילו הנואף אשר יתאווה לנאוף מקור תאוותו הוא מאותו ניצוץ של קדושה, אלא שהדרך להוציא את אותו ניצוץ צריכה להיות דוקא בדרך המותרת ולא בדרך האסורה, ואם רק ישכיל יוכל למלאות את תאוותו ולהוציא את אותו ניצוץ בדרך המותרת ולא בדרך האסורה. . וּכְפִי שֶׁמּוּבָא בַּתַּלְמוּד מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁנִּתְאַוָּה לַעֲבֵרָה עִם אִשָּׁה יָפָה שֶׁהָיְתָה בְּאֶרֶץ מֶרְחָקֶת, וְשִׂגֵּר לָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת זְהוּבִים לְעֲבֵרָה, וּכְשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ הִגִּיעַ אֵלֶיהָ וְהִצִּיעָה לוֹ מַצָּעוֹת שֶׁל זָהָב וְכֶסֶף. אַךְ בְּטֶרֶם נִכְשַׁל עִמָּהּ בַּעֲבֵרָה טָפְחוּ לוֹ צִיצִיּוֹת בִּגְדּוֹ עַל פָּנָיו, וּלְפֶתַע נִתְעוֹרֵר וְנִזְכַּר שֶׁיֵּשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן וּפָרַשׁ מִן הָעֲבֵרָה וְשָׁב לְעִירוֹ. לְיָמִים נִתְגַּיְּרָה אוֹתָהּ אִשָּׁה וּבָאָה לְעִירוֹ וְנִשְׂאָה לוֹ, וְאוֹתָן מַצָּעוֹת שֶׁהִצִּיעָה לוֹ אָז **בְּאִסּוּר** - הִצִּיעָה לוֹ כָּעֵת **בְּהֶתֵּר**ראה כל המעשה במנחות (מ"ד ע"א). וראה בספר ראשית חכמה (פרק דרך ארץ) שכתב על כך בזו הלשון: "עיניך שלא ניתנו בממון שאינו שלך – הם יאירו באישון

חושך ואפילה, אזניך שלא שמעת בהם דברים בטלים – הם ישיבו לך שלום, פיך שלא דיבר לשון הרע – יזכה לספר בשבחו של הקדוש ברוך הוא לתחיית המתים". . בָּרוּךְ הַמְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו!

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

הַאִם מֻתָּר לְאָדָם לִשְׂא אֶת אֲחוֹתוֹ **הַחוֹרֶגֶת**, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹלְדָה לְאֵשֶׁת אָבִיו שֶׁאֵינָהּ אִמּוֹ מֵאָדָם אַחֵר?

בַּתַּלְמוּד הַבַּבְלִי הוּבְאוּ דִּבְרֵי **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב** הָאוֹסֵר לָאָדָם לִשָּׂא אֶת אֲחוֹתוֹ הַחוֹרֶגֶת שֶׁגָּדְלָה עִמּוֹ בַּבַּיִת, מִשּׁוּם **מַרְאִית הָעַיִן** שֶׁעֲלוּלִים לַחְשֹׁד בּוֹ שֶׁנָּשָׂא אֶת אֲחוֹתוֹ. אוּלָם מִיָּד נִדְחוּ דְּבָרָיו בְּטַעֲנָה שֶׁלְּדָבָר זֶה יֵשׁ קוֹל בָּעוֹלָם וְהַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁאֵין זוֹ אֲחוֹתוֹ כְּלָלראה סוטה (מ"ג ע"א). .

אוּלָם בַּתַּלְמוּד הַיְרוּשַׁלְמִי הוּבָא בְּשֵׁם **רַבִּי חֲנִינָא בֶּן יוּדָן** שֶׁאֵין לָאָדָם לִשָּׂא אֶת אֲחוֹתוֹ הַחוֹרֶגֶת שֶׁגָּדְלָה עִמּוֹ אֶלָּא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁלֹּא מַכִּירִים אוֹתָם כְּאַחִים, אֲבָל בְּמָקוֹם מְגוּרֵיהֶם אָסוּר עֲלֵיהֶם הַדָּבָר מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן(ועיין בדברי התוספות ביבמות (כ"א ע"א) בד"ה "ומותר" מה שכתבו בזה. .

וְלַהֲלָכָה פָּסְקוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל **וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ** כְּהַתַּלְמוּד הַבַּבְלִי לְהַתִּירָם בְּכָל אֹפֶן לְכַתְּחִלָּה, וְכֵן עִקַּרראה רמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה ג') ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה י"א). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עָנְשׁוֹ שֶׁל הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ מֵאָבִיו אוֹ מֵאִמּוֹ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְרַבֵּנוּ חַיִּים וִיטָאל** זִיעַ"א בְּסִפְרוֹ "**שַׁעַר הַגִּלְגּוּלִים**"סוף הקדמה כ"ב, **ראה שם שכתב כן בשם הר"א הלוי** ז"ל. שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַמְקֻבָּלִים שֶׁעָנְשׁוֹ שֶׁל הָעוֹשֶׂה כֵּן הוּא לִבְוֹא בְּגִלְגּוּל שֶׁל **חֲסִידָה**, וּבְזִמַּן הֱיוֹתוֹ מְגֻלְגָּל בָּהּ יַהֲרְגוּהָ חַבְרוֹתֶיהָ. וְזֶהוּ סוֹד הַפָּסוּק "וְאִישׁ כִּי יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַּת אִמּוֹ **חֶסֶד** הוּא"ויקרא כ', י"ז. .

וְעוֹד כָּתַב שֶׁכָּל זְמַן שֶׁנִּשְׁמָתוֹ מְגֻלְגֶּלֶת בְּאוֹתוֹ הַגִּלְגּוּל יֶשְׁנוֹ כָּרוּז אֶחָד בַּשָּׁמַיִם שֶׁמַּכְרִיז בְּכָל עֵת עַל חֶטְאוֹ שֶׁל זֶה וְעָנְשׁוֹ, וְאֵינוֹ מָשׁ מִמֶּנּוּ עַד שֶׁמְּסַיֵּם זֶה לְרַצּוֹת אֶת עָנְשׁוֹ וּמְתַקֵּן אֶת חֶטְאוֹ בִּשְׁלֵמוּתוֹ.

מצוה קצ"ז: שלא לגלות ערות אחות אביו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת אֲחוֹת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה שְׁאֵר אָבִיךָ הוּא"ויקרא י"ח, י"ב. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יָגַלֶּה אָדָם מִישְׁרָאֵל עֶרְוַת אֲחוֹת אָבִיו, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וְאַזְהָרָה זוֹ הִיא בֵּין שֶׁהָיְתָה אֲחוֹת אָבִיו מִצַּד **אִמּוֹ** שֶׁל אָבִיו, וּבֵין מִצַּד **אָבִיו** שֶׁל אָבִיו, וְכָל שֶׁכֵּן מִשְּׁנֵיהֶם. וְכֵן חַיָּב בֵּין שֶׁהָיְתָה אֲחוֹת אָבִיו **מֵאִשְׁתּוֹ** אוֹ **מֵאֲנוּסְתּוֹ**, בְּכָל מְקֹרֶה חַיָּב זֶה הַבָּא עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֲחוֹת אָבִיוּבמות (נ"ד ע"ב) ורמב"ם בספר המצוות (לא תעשה ש"מ) ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה ט"ז). .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אֲחוֹת אָבִיו הֲרֵי הֵם חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הֵם חַיָּבִים מַלְקוֹת, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי הֵם חַיָּבִים קָרְבָּן חַטָּאתרמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א'). .

רָמַז הַכָּתוּב – נִצַּר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ

עַם יִשְׂרָאֵל הֶזְהֲרוּ שֶׁלֹּא לִקְרַב קְרֵבַת אֵישׁוּת אֶל אֲחוֹת הָאָב, הִיא דּוֹדָתוֹ. וְהָעוֹבֵר וְעוֹשֶׂה כֵּן הֲרֵי זֶה עָבַר עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת שֶׁהִיא מֵהָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר "יֵהָרֵג וְלֹא יַעֲבֹר"ראה רמב"ם הלכות יסודי התורה (פרק ה'). . אַךְ מֵאִידָךְ גִּיסָא, מוֹצְאִים אָנוּ שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָה לָאָדָם לִשָּׂא אֶת בַּת אֲחוֹתוֹ אוֹ אֶת בַּת אֲחִיוסנהדרין (ע"ו ע"ב) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה י"ד). אמנם לדעת רש"י ז"ל (שם) לא הותרה אלא בת אחותו שמחבבה ביותר, אבל בת אחיו לא. ועיין בברכי יוסף (אבן העזר סימן ב' אות ה') שדן בזה באורך. ועוד עיין למרן הגר"ע יוסף זצ"ל בספרו "הליכות עולם" (חלק ז' עמוד רכ"ב) מהי ההוראה כיום לאדם החפץ לישא אחת מקרובותיו המותרות לו. , שֶׁהוּא בְּעֶצֶם דּוֹדָהּ, וְאַף הוֹסִיפוּ חֲכָמֵינוּ **שֶׁמְּצָוָה** לְשָׂאֶנָּה מִשּׁוּם "מִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם"ישעיה נ"ח, ז'. , וְעָלָיו נֶאֱמַר "אָז תִּקְרָא וְהֹ' יַעֲנֶה"שם (פסוק ט'). . וְהַשְׁאֵלָה כָּאן מִתְבַּקֶּשֶׁת מֵאֵלֶיהָ: וְכִי מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין דּוֹד וּבַת אָחִיו שֶׁמֻּתָּרִים וּמְצֻוֶּה לְהִנָּשֵׂא, לְבֵין דּוֹדָה וּבֶן אָחִיהָ שֶׁאֲסוּרִים בְּאִסּוּר חָמוּר לְהִנָּשֵׂא?! הֲרֵי בִּשְׁנֵי הַמִּקְרִים יֶשְׁנָה אוֹתָהּ **קִרְבַת דָּם**, וְאוֹתוֹ אָדָם אֶמְצָעִי הַמְקַשֵּׁר בֵּינֵיהֶם, אִם כֵּן מָה רָאָתָה הַתּוֹרָה לְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם הֶבְדֵּל כֹּה גָּדוֹל וּתְהוֹמִי?

וּבֵאֲרוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁטַּעַם הַדָּבָר הוּא בְּהֶיוֹת שֶׁהָאִישׁ הוּא זֶה הַמְצֻוֶּה עַל נְשִׂיאַת אִשָּׁה וּמְצֻוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, וּמִמֵּילָא אִם יִקַּח אָדָם אֶת בַּת אָחִיו אוֹ אֶת בַּת אֲחוֹתוֹ - מִטְּבַע הַדְּבָרִים הוּא שֶׁיַּרְגִּישׁ **בְּגְרוּת וְאַחֲרָיוּת וּמְחֻיָּבוּת** כְּלַפֶּיהָ, וּמִמֵּילָא יֶאֱהָבֶהָ וְיִדְאַג לְסַפֵּק לָהּ אֶת כָּל צָרְכֶיהָ, וְלֹא יַחְסִיר מִמֶּנָּה דָּבָר, לָכֵן הִתִּירָה לוֹ הַתּוֹרָה לִשָּׂאֶנָּה. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אָדָם כְּלַפֵּי דּוֹדָתוֹ שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ כְּלַפֶּיהָ מְחֻיָּבוּת מְיֻחֶדֶת שֶׁל **נְתִינָה** כְּלַפֶּיהָ, אֶלָּא אַדְרַבָּה

מִשֶּׁבַּע הַדְּבָרִים הוּא שֶׁיּוֹתֵר **יְקַבֵּל** מִמֶּנּוּ, מִמֵּילָא לֹא תּוֹעִיל קִרְבָתָם לְמַלְּאוֹת אֶת חוֹבָתוֹ כְּלַפָּיהָ, לָכֵן לֹא הִתִּירָה הַתּוֹרָה אֶת הַדָּבָרכן עולה מדברי רש"י ז"ל ביבמות (ס"ב ע"ב בד"ה "והנושא") שכתב שמתוך כך מחבב את אשתו, וכן מדברי רבינו תם (בתוספות שם בד"ה "והנושא") שכתב הטעם משום שהיא בת מזלו וטבעיהם דומים זה לזו, וכן מדברי רבינו טודרוס הלוי (בן אחיו של הרמ"ה) בעליות יבמות (פרק הבא על יבמתו) שכתב הטעם שמא אין לה ממון להנשא. . וְלָכֵן דָּרְשׁוּ עַל הַנּוֹשֵׂא אֶת בַּת אָחִיו אוֹ בַּת אֲחוֹתוֹ אֶת הַפָּסוּק "**מִבְּשָׂרְךָ** לֹא תִתְעַלָּם" שֶׁמַּשְׁמָעוּתוֹ שֶׁיָּבִין הָאָדָם שֶׁאִשְׁתּוֹ הִיא **בָּשָׂר מִבְּשָׂרוֹ** וְלֹא יִתְעַלֵּם מִצָּרָכֶיהָ, וְיֶאֱהֲבֶהָ כְּגוּפוֹ **וִיכַבְּדֶנָּה** יוֹתֵר מִגּוּפוֹ כָּרָאוּי וְכַיָּאֱהכן כתב רבינו הרמב"ם ז"ל בהלכות אישות (פרק ט"ו הלכה י"ט), עיין שם בדבריו. , וּמִתּוֹךְ כָּךְ יִרְבֶּה הַשָּׁלוֹם בֵּינֵיהֶם.

שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ ע"ה מְלַמְּדֵנוּ בְּסִפְרוֹ כִּי "נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ"משלי כ"ז, י"ח. . וְהִנֵּה גַּם **אִשְׁתּוֹ** שֶׁל הָאָדָם הִיא כְּדֶגֶמֶת עֵץ הַתְּאֵנָה הַמֵּנִיב פֵּרוֹת מְתוּקִים וּמְשֻׁבָּחִים, הַמְעַנְּגִים אֶת הַנֶּפֶשׁ וְעֲרֵבִים לַחֵךְ. אַךְ בִּהְיוֹת שֶׁעֵץ הַתְּאֵנָה אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת פֵּרוֹתָיו בְּבַת אַחַת אֶלָּא לְאַט לְאַט, לָכֵן צָרִיךְ לִשְׁמֹרוֹ **תָּמִיד**. וְאִם לֹא יַשְׁכִּיל בַּעַל הַתְּאֵנָה לְשָׁמְרָהּ כָּרָאוּי, דְּהַיְנוּ לְהַשְׁקוֹתָהּ כְּפִי צָרְכָּהּ וּלְנָדְרָהּ מִפְּנֵי הַגַּנָּבִים, וּלְהַרְחִיק מֵעָלֶיהָ כָּל מִינֵי חָרָקִים וּמַזִּיקִים – לֹא יִזְכֶּה זֶה לֵיהָנוֹת מִדֶּבְשָׁהּ, כִּי פֵּרוֹתֶיהָ יִלָּקוּ אוֹ יִקָּטְפוּ עַל יְדֵי זָרִים, וּבִרְבוֹת הַיָּמִים תֵּחָלֵשׁ הַתְּאֵנָה וּתְאַבֵּד כֻּלָּהּ, וּמְיֻדָּעֵנוּ יְוֹתֵר עֵרֶם וְעֶרְיָה מִבְּלִי הֶמְשֵׁךְ לְבָנָיו אַחֲרָיו. כָּךְ גַּם אִשְׁתּוֹ שֶׁל הָאָדָם חוֹבָתוֹ לְמַלְּאוֹת כָּל צָרְכֶיהָ, לִשְׁמֹר אֶת בְּרִיאוּתָהּ וּלְהַרְבּוֹת בְּטוּבוֹתֶיהָ, לְגָדְרָהּ בְּגֶדֶר הַצְּנִיעוּת וּלְהַרְחִיק כָּל מַזִּיק וּמְאֻיָּם מֵעָלֶיהָ, וּבְכָךְ יִתְקַיֵּם בּוֹ הַפָּסוּק "יְהִי מְקוֹרְךָ בָרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶךָ"משלי ה', י"ח. ורעיון זה אמר לנו פעם הג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א, ואנו רק הרחבנו את הירעה. .

מַתָּנוֹת רַבּוֹת מַעֲנִיק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל אָדָם בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו. חֶלְקָן **רוּחָנִיּוֹת** וְחֶלְקָן **חֳמָרִיּוֹת**, חֶלְקָן **נִגְלוֹת** וְחֶלְקָן **נִסְתָּרוֹת**, אַךְ עַל מַתָּנָה אַחַתאמנם גם על השבת אמר הקב"ה "מתנה טובה יש לי בבית גנזיי ושבת שמה", אולם זו ניתנת לכל אשר יחפוץ, מה שאין כן אשה טובה עליה אומרים רבותינו שרק בחיק ירא אלקים תנתן. אוֹמְרִים חֲז"ל כִּי הִיא **מַתָּנָה טוֹבָה**: אִשָּׁה טוֹבָה – מַתָּנָה טוֹבָהכן הובא ביבמות (ס"ג ע"ב) בשם בן סירא. ובספר "טובה תוכחת" לרבי יצחק חי בוכובזה צ"ל רמז את הדבר בפסוק (משלי ה', י"ט) "אהבים ויעלת חן דדיה" סופי תיבות "מתנה". ודפח"ח. . וְכָךְ דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּתַּלְמוּד אֶת דִּבְרֵי **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ** ע"ה: "כָּל יְמֵי עָנִי רָעִים" – זֶה מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה רָעָה, "וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד"משלי ט"ו, ט"ו. – זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה טוֹבָה! דרשת רב בסנהדרין (ק' ע"ב). ובמדרש שוחר טוב (נ"ט, ב') נאמר "אשה טובה אין סוף לטובתה". לְלַמֶּדְךָ שֶׁאִם זָכִיתָ לְאִשָּׁה טוֹבָה הֲרֵי זוֹ מַתָּנָה נִפְלָאָה שֶׁקִּבֵּלְתָּ מִבּוֹרֵא עוֹלָם, לָכֵן חָלִילָה

לְךָ לְזַלְזֵל בָּהּ אוֹ לְמַעֵט בְּעֶרְכָּהּ וַחֲשִׁיבוּתָהּ. כִּי לַכֹּל יֵשׁ תְּמוּרָה חוּץ מֵאֵשֶׁת נְעוּרִים אימרת רב שמואל בר נחמן בסנהדרין (כ"ב ע"א). , וְאִם אָדָם עוֹד מְנַעֲוֻרָיו לֹא הִשְׂכִּיל לִשְׁמֹר עַל הַמַּתָּנָה שֶׁקִּבֵּל – אַל יִתְפַּלֵּא אִם בְּרִבּוֹת הַיָּמִים חָלִילָה תִּלָּקַח מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ מַתָּנָה, וְאוּלַי אֲפִלּוּ תִּנָּתֵן לְאִישׁ אַחֵר הַטּוֹב וְרָאוּי מִמֶּנּוּ. וְלָכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאֵין אִשָּׁה מֵתָה אֶלָּא לְבַעֲלָהּ סנהדרין (כ"ב ע"ב). , כִּי הוּא זֶה שֶׁיִּרְגִּישׁ בְּיוֹתֵר בְּחֶסְרוֹנָהּ, וּבְהִלָּקְחָהּ לֹא יָשׁוּב עוֹד לִהְיוֹת וְלִחְיוֹת כְּבַחַיֶּיהָ, לָכֵן יַעֲשֶׂה כָּל אֲשֶׁר בְּכֹחוֹ לְהַרְבּוֹת בְּטוֹבָתָהּ כָּל הַיָּמִים, וּבְזֹאת כְּךָ יִתְקַיֵּם בּוֹ הַפָּסוּק "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ" קהלת ט', ט'. .

הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל **אַבְרָהָם אָבִינוּ** ע"ה בְּשָׁעָה שֶׁבִּקֵּשׁ לִמְצֹא אִשָּׁה לְיִצְחָק בְּנוֹ, קָרָא לֶאֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ הַנֶּאֱמָן וְצִוָּהוּ "וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי לְיִצְחָק" בראשית כ"ד, ד'. . וְרָאִינוּ פַּעַם דְּרוּשׁ נָאֶה עַל כָּךְ שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּכָפֶל דְּבָרָיו "**לִבְנִי לְיִצְחָק**" בְּקֵשׁ לְהַדְגִּישׁ לִשְׁלוּחוֹ שֶׁיְּחַפֵּשׂ אֶת טוֹבָתוֹ שֶׁל **הַבָּחוּר** בְּדַוְקָא, וְלֹא יַפְעִיל שִׁקּוּלִים שֶׁל **הַמִּשְׁפָּחָה וְהַסְּבִיבָה**, אֶלָּא אַךְ וְרַק לְפִי טוֹבָתוֹ שֶׁל הֶחָתָן הַמְיֻעָד. לְלַמֵּד לְכָל בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל הַמַּגִּיעַ לְפֶרֶק הַנִּשּׂוּאִין שֶׁלֹּא יִתְיַחֵס לְצִפִּיּוֹתֵיהֶם שֶׁל **יְדִידָיו וְרֵעָיו**, וְאַף לֹא לִרְצוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל **הוֹרָיו וּקְרוֹבָיו**, אֶלָּא אַךְ וְרַק לְטוֹבָתוֹ הָרוּחָנִית וְהַגַּשְׁמִית **שֶׁלּוֹ**. וְלֹא יָחוּשׁ לְמַה שֶׁיֹּאמְרוּ הַסּוֹבְבִים אוֹתוֹ, כִּי לֹא עִמָּם הוּא עָתִיד לַחְלֹק אֶת מַרְבִּית שְׁנוֹת חַיָּיו, וְלֹא הֵם אֵלּוּ שֶׁיִּנְעִימוּ וְיַצְלִיחוּ אֶת מַעֲרֶכֶת הַיְחָסִים שֶׁלּוֹ עִם רַעְיָתוֹ לֶעָתִיד אמנם אין זה שולל את הכלל של "אין חכם כבעל הנסיון", ו"תשועה ברוב יועץ", שודאי יש לקבל עצה מן הגדולים ממנו, אלא שכשיועציו מעלים שיקולים שאינם נכונים – כאן אין לו לחוש ולהתייחס לדבריהם, אלא יראה רק את טובתו האמיתית שלו. .

אַחַת **הַחוֹבוֹת** שֶׁל הָאָדָם כְּלַפֵּי אִשְׁתּוֹ הִיא **לְאָהֲבָהּ**. כְּךָ אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ עַל הַפָּסוּק "עֵזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה" שיר השירים ח', ו'. – זוֹ הָאַהֲבָה שֶׁאוֹהֵב הָאִישׁ לְאִשְׁתּוֹ מדרש רבה שיר השירים (פרשה ח'). , שֶׁהָרֵי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל שֶׁאִשְׁתּוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא מַמָּשׁ כְּגוּפוֹ בכורות (ל"ה ע"ב). ובסנהדרין (כ"ח ע"ב) נאמר: "אשה כבעלה". וראה עוד בזהר הקדוש (שמות קי"ז ע"ב) מה שכתב בזה. , וְאֵשֶׁת הֶחָבֵר הֲרֵי הִיא כְּחָבֵר שבועות (ל' ע"ב). ובירושלמי מסכת כתובות (ב', ט') נאמר "אשת ליסטים כליסטים". , אִם כֵּן כְּשֵׁם שֶׁהָאָדָם אוֹהֵב אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת וּבְכָל מָצָב - כָּךְ אָמוּר הַבַּעַל לֶאֱהֹב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ בְּכָל עֵת וּבְכָל מָצָב. וְחֵפֶץ ה' הוּא שֶׁיֹּאהַב הָאָדָם אֶת אִשְׁתּוֹ וְיִשְׂמַח בָּהּ, שֶׁעַל יְדֵי כֵּן מְקַיְּם מִצְוַת "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" שֶׁבָּהּ נִכְלֶלֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְזוֹכֶה לְהַשְׁלִים תִּקּוּן נִשְׁמָתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְיִזְכֶּה וְיִירַשׁ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּאכאן כתב רבינו המהרח"ו זיע"א בספר הליקוטים (פרשת עקב) בדרוש על הפסוק "לא על הלחם לבדו יחיה האדם". עיין שם ותהנה. , וְעָלָיו אוֹמֵר הַכָּתוּב "וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא"כן דרשו בסנהדרין (ע"ו ע"ב) על פסוק זה המופיע באיוב (ה', כ"ד). .

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעָבַר וְנָשָׂא אַחַת מִן הָעֲרָיוֹת הָאֲסוּרוֹת עָלָיו מִן הַתּוֹרָה אוֹ מִדְּרַבָּנָן, הַאִם יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ **בְּגֵט** אוֹ **בְּלֹא גֵּט**?

בַּמִּשְׁנָה מְבֹאָר שֶׁהַמְקַדֵּשׁ אַחַת מִן הָעֲרָיוֹת לֹא עָשָׂה כְּלוּם, שֶׁאֵין הַקִּדּוּשִׁין תּוֹפְסִים לְעֶרְוָה מִלְּבַד הַנִּדָּה, וְלָכֵן אֵינוֹ צָרִיךְ לִיתֵּן לָהּ גֵּט כְּלָלקידושין (ס"ו ע"א). .

אָמְנָם כָּל זֶה נָכוֹן רַק לְגַבֵּי הָעֲרָיוֹת הָאֲסוּרוֹת עַל הָאָדָם מִן **הַתּוֹרָה**, כְּגוֹן אִמּוֹ אוֹ אֲחוֹתוֹ אוֹ בַּת בִּתּוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַשְּׁנִיּוֹת לָעֲרָיוֹת שֶׁאֲסוּרוֹת עַל הָאָדָם **מִדְּרַבָּנָן**, כְּגוֹן בַּת בַּת בִּתּוֹ וְאֵם אִמּוֹ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁקִּדּוּשֵׁיהֶן חָלִים, וְלָכֵן בְּאֹפֶן שֶׁכָּזֶה יִהְיֶה עָלָיו לְהוֹצִיאָהּ בְּגֵט. וְכֵן פָּסְקוּ **הָרַמְבַּ"ם** זְ"לבהלכות אישות (פרק ד' הלכות י"ב, י"ד). **וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ**באבן העזר (סימן ט"ו הלכה א'). .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר חֶמְרַת הַקִּרְבָה אֶל הָעֲרָיוֹת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **בְּסֵפֶר הַיְצִירָה**פרק א' מאמר ג'. שֶׁהוּבָא כִּי **בְּרִית הַלָּשׁוֹן** מְכֻוָּנֶת כְּנֶגֶד **בְּרִית הַמָּעוֹר**, וּבֵאֵר הָרה"ק **רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ מִדִּינוֹב** זִיעַ"א שֶׁכְּשֵׁם שֶׁבִּבְרִית הַמָּעוֹר יֶשְׁנָם שְׁנֵי צְנוֹרוֹת שֶׁהָאֶחָד מַשְׁפִּיעַ **בַּקְּדֻשָּׁה** לְהוֹלִיד וְהַשֵּׁנִי מַשְׁפִּיעַ **בַּטֻּמְאָה** לִיתֵּן הַמּוֹתָרוֹת אֶל הַחִיצוֹנִים, כָּךְ גַּם בִּבְרִית הַלָּשׁוֹן יֶשְׁנָם שְׁנֵי צְנוֹרוֹת – **הַקָּנֶה וְהַוֵּשֶׁט**, וְיָכוֹל לְדַבֵּר וְלֶאֱכֹל בְּפִיו דִּבְרֵי תּוֹרָה וּקְדֻשָּׁה אוֹ חָלִילָה לְהֵפֶךְ דְּבָרִים אֲסוּרִים וּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹתראה מה שכתב באורך בספרו "בני יששכר" חודש ניסן (מאמר ד') מחומרת הדיבור בלשון לעז. .

וְלָכֵן אִם מְדַבֵּר דִּבּוּרִים אֲסוּרִים הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁמּוֹצִיא זַרְעוֹ לְבַטָּלָה חָלִילָה, וְגָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשׁוֹא. שֶׁכְּשֵׁם **שֶׁהַזֶּרַע** שֶׁל הָאָדָם הוּא קֹדֶשׁ וְהוּא כֹּחוֹ וְחַיּוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם וְצָרִיךְ לְשָׁמְרוֹ, כָּךְ גַּם **הַדִּבּוּר** הוּא חֵלֶק מִנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם וְחַיּוּתוֹ וְצָרִיךְ לְשָׁמְרוֹ בַּקְּדֻשָּׁה. וְלָכֵן אָמְרוּ אַל תַּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁהאימרת רבי יוסי בן יוחנן באבות (פרק א' משנה ה'). שֶׁהוּא בִּכְלָל אֲבִיזָרְיֵיהוּ דְּגִלּוּי עֲרָיוֹת, וְעָתִיד לִיתֵּן אֶת הַדִּין עַל כָּל שִׂיחָה יְתֵרָה שֶׁשָּׂחראה חגיגה (ה' ע"ב) שרב דרש כן על הפסוק (עמוס ד', י"ג) "ומגיד לאדם מה שיחו". .

מצוה קצ"ח: שלא לגלות ערות אחות אמו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת אֲחוֹת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה כִּי שְׁאֵר אִמְּךָ הִוא"ויקרא י"ח, י"ג. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עֶרְוַת אֲחוֹת אִמּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וְאַזְהָרָה זוֹ הִיא בֵּין שֶׁהָיְתָה אֲחוֹת אִמּוֹ מִצַּד **הָאֵם**, וּבֵין מִצַּד **הָאָב**, וְכָל שֶׁכֵּן מִשְּׁנֵיהֶם[יבמות (נ"ד ע"ב) ורמב"ם בספר המצוות (לא תעשה שמ"א) ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה ט"ז).] .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אֲחוֹת אָבִיו הֲרֵי הֵם חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הֵם חַיָּבִים מַלְקוֹת, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי הֵם חַיָּבִים קָרְבַּן חַטָּאתרמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א').] .

רָמַז הַכָּתוּב – אֵם לַמָּסֹרֶת

אִסּוּר גִּלּוּי עֲרָיוֹת הוּא אֶחָד מִשְּׁלוֹשׁ הָעֲבֵרוֹת עֲלֵיהֶן נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל לְהֵהָרֵג וְלֹא לַעֲבֹר. שֶׁאִם יֹאמְרוּ לְאִישׁ אוֹ לְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, אוֹ לְגַלּוֹת עֲרָיוֹת, אוֹ לִשְׁפֹּךְ דָּם נָקִי – חוֹבָה עֲלֵיהֶם לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם עַל הַדָּבָר וְלָמוּת וְלֹא לַעֲבֹר. מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָר הָעֲבֵרוֹת שֶׁעֲלֵיהֶן אָמְנָם הֻזְהַרְנוּ לְקַיְּמָן בְּחֵרוּף נָפֶשׁ, אָמְנָם לֹא נִצְטַוֵּינוּ לִמְסֹר נַפְשֵׁנוּ עֲלֵיהֶן, וְאִם הֻכְרַחְנוּ לַעֲבֹר עֲלֵיהֶן לְמַעַן הַצָּלַת נַפְשֵׁנוּ הוֹרָאַת הַתּוֹרָה הִיא לַעֲבֹר עֲלֵיהֶן וְלֹא לְהֵהָרֵגראה כל זאת בתוספת הפרטים וחילוקי הדינים ברמב"ם הלכות יסודי התורה (פרק ה').] .

וּמִדָּבָר זֶה לְמֵדִים אָנוּ שֶׁדְּרִישַׁת הַתּוֹרָה מֵאִתָּנוּ הִיא **לְהִתְאַמֵּץ וּלְהִתְמַסֵּר** עַל מִצְוֹתֶיהָ, אִם **בְּמָמוֹן** וְאִם **בְּגוּף** וְאִם **בְּנֶפֶשׁ**, וְלֹא דַּי שֶׁנִּהְיֶה מְמֻקְיָמֶיהָ וּמְשׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּטֶיהָ אַךְ וְרַק כְּשֶׁנּוֹחַ וּמִסְתַּדֵּר. כִּי מִי שֶׁמְּמַלֵּא אֶת בַּקָּשַׁת זוּלָתוֹ מִבְּלִי שׂוּם קֹשִׁי אוֹ מֵאֵמָץ עֲדַיִן לֹא הוֹכִיחַ לוֹ בֶּאֱמֶת אֶת אַהֲבָתוֹ, אֶלָּא רַק לִכְשֶׁיְּחֻרַּף נַפְשׁוֹ עַל הַדָּבָר, וְלַמְרוֹת כָּל הַמְּנִיעוֹת יִתְמַסֵּר לְמִלּוּי בַּקָּשָׁתוֹ - הֲרֵי זֶה לְאוֹת וּלְמוֹפֵת שֶׁגְּדוֹלָה אַהֲבָתוֹ כְּלַפָּיו, וְכֵנָה יְדִידוּתוֹ עִמּוֹ. כָּךְ גַּם כְּלַפֵּי הַבּוֹרֵא נִצְטַוֵּינוּ כֻּלָּנוּ לֶאֱהֹב אֶת ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא כַּכָּתוּב "וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ"דברים ו', ה'. , אַךְ כֵּיצַד נָאֻמַּת וְנוֹכִיחַ אֶת אַהֲבָתֵנוּ כְּלַפֵּי הַשֵּׁם? מַמְשִׁיךְ הַפָּסוּק וְאוֹמֵר "בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ" וּבֵאֲרוּ חֲכָמֵינוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם נוֹטְלִים מִמְּךָ אֶת **רְכוּשְׁךָ** אוֹ אֶת **מָמוֹנְךָ** אוֹ אֶת **נַפְשְׁךָ** – עֲדַיִן תְּאַהֲבֵהוּ וּתְקַיֵּם מִצְוֹתָיו – זוֹהִי הַהוֹכָחָה הַחוֹתֶכֶת שֶׁאָכֵן הִנְּךָ אוֹהֲבוֹ וּמְכַבְּדוֹראה ברכות (ס"א ע"ב).] .

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָסְרוּ בְּיָדֵינוּ כְּלָל וְיסוֹד גָּדוֹל בַּחַיִּים: כָּל דָּבָר שֶׁנּוֹתְנִים בֵּית דִּין נַפְשָׁם עָלָיו – סוֹפוֹ לְהִתְקַיֵּם בְּיָדָם[ירושלמי שבת (פרק א' הלכה ד'). ובמכילתא (פרשת כי תשא) נאמר "כל דבר שנתנו ישראל נפשם עליו כגון שבת, מילה, תלמוד תורה וטבילה – הרי אלו נתקיימו בידם".] . שֶׁכֵּן הַתְּנַאי לְהַשָּׂגַת דָּבָר וּלְהַגְשָׁמַת חֲלוֹם הוּא **הַהִתְמַסְּרוּת** אֵלָיו. כִּי עִקַּר

הַהַצְלָחָה שֶׁל הָאָדָם אֵינָהּ תְּלוּיָה כְּלָל **בְּכִשְׁרוֹנוֹ** אוֹ **בְּמַעֲשָׂיו**, אֶלָּא **בִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא** בִּלְבַד, וּכְשֶׁהַבּוֹרֵא אָכֵן חָפֵץ בְּהַצְלָחַת דָּבָר מְיֻד הוּא מְעוֹרֵר בָּאָדָם רָצוֹן עַז לְכָךְ וְהַלָּה הוֹלֵךְ וּמְקַיְּמוֹ. לָכֵן אִם אָדָם מוּכָן לִמְסֹר נַפְשׁוֹ וּלְהִתְאַמֵּץ בְּיוֹתֵר עַל דָּבָר מְסֻיָּם - הֲרֵי זֶה סִימָן שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ כָּאן רָצוֹן אֱלֹקִי, וּמִמֵּילָא מֻבְטָח לוֹ שֶׁיַּצְלִיחַ. וְאִם לֹא הִצְלִיחַ בְּדָבָר אָז כַּנִּרְאֶה שֶׁלֹּא הָיָה כָּאן רָצוֹן אֱמִתִּי, וְזֶה בְּהֶיוֹת שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לֹא רָצָה בְּכָךְ[וראה בספרנו "דובב שפתי ישנים" עה"ת (פרשת תרומה) מה שהבאנו מהרה"ק בעל ה"נר ישראל" מרוז'ין זיע"א שמשמיים לא מעוררים באדם רצון אמיתי ופנימי אלא לדבר שהוא מתאים וראוי לו, וכפי שאמרו חז"ל (קהלת רבה א', י"ג) "יש לו מנה רוצה מאתיים" ולא אמרו שרוצה שלוש מאות וכיוב"ז, כי לדבר לא מציאותי אין רצון אמיתי. ולכן אם יש באדם רצון חזק ואמיתי לדבר מסויים – אזי בודאי ישיגנו, ואם לא השיגו – כנראה שהרצון לא היה אמיתי. וזהו עומק מה שאמרו "אין דבר העומד בפני הרצון". ודפח"ח. . וְלָכֵן אִם בֵּית דִּין מְבַקְּשִׁים לְתַקֵּן דָּבָר אוֹ לְקַבֵּעַ דִּין מְסֻיָּם וּרְצוֹנָם שֶׁהַדָּבָר יִתְקַיֵּם לְאֹרֶךְ זְמַן – חוֹבָה עֲלֵיהֶם לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם עַל קִיּוּמוֹ, וְזֶה מַה שֶּׁיַּבְטִיחַ אֶת עֲמִידָתוֹ לְעוֹלָמִים.

תּוֹרָתֵנוּ מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ שֶׁצָּרִיךְ **סַבְלָנוּת** בַּחַיִּים. לְכָל דָּבָר יֵשׁ אֶת הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם שֶׁלּוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַקְדִּים אֶת הַמְאֻחָר. אַף כְּמוֹ שֶׁלְּכָל כְּלָל יֵשׁ יוֹצֵא מִן הַכְּלָל – כָּךְ גַּם לְכָלָל זֶה יֵשׁ יוֹצֵא דֹּפֶן, שֶׁבְּעֶזְרָתוֹ נִתָּן **לַעֲקֹף אֶת הַזְּמַן** וְלִפְסֹחַ עַל תְּנָאֵי הַסַּבְלָנוּת וְהַהַמְתָּנָה, וּלְהַשִּׂיג אֶת מְבֻקָּשָׁם כָּאן, מְיֻד וְעַכְשָׁו: עַל יְדֵי **מְסִירוּת נֶפֶשׁ**. כִּי מִי שֶׁעוֹשֶׂה מְסִירוּת נֶפֶשׁ עַל דָּבָר מְסֻיָּם אֲזַי גַּם אִם לֹא מַגִּיעַ לוֹ, וְגַם אִם הוּא אֵינוֹ רָאוּי לָכָךְ – עִם כָּל זֹאת פּוֹתְחִים אֶת הַשְּׁעָרִים וּמַעֲנִיקִים לוֹ, כֵּיוָן שֶׁמּוּל מְסִירוּת נֶפֶשׁ שׁוּם מְנִיעָה לֹא יְכוֹלָה לַעֲמֹד. כָּךְ רָאִינוּ בְּכַמָּה וְכַמָּה הִזְדַּמְּנֻיּוֹת בְּחַיֵּינוּ כְּשֶׁהָיְתָה מְסִירוּת נֶפֶשׁ גְּדוֹלָה עַל מַצָּוָה מְסֻיֶּמֶת אוֹ עַל עִקָּרוֹן כָּל שֶׁהוּא בַּיַּהֲדוּת – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִדֵּר אֶת הַדְּבָרִים נֶגֶד הַטֶּבַע וְהַהֶגְיוֹן, וְכָל הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּעָיוֹת נֶעֱלְמוּ כְּלֹא הָיוּ. וּמְשָׁלוּ אֶת הַדָּבָר לְבִנְיָן גָּבוֹהַּ גּוֹרֵד שְׁחָקִים שֶׁהָעֲלִיָּה אֵלָיו אוֹרֶכֶת כַּמָּה וְכַמָּה שָׁעוֹת, וְגַם זֶה בְּקֹשִׁי וּבְיֶזַע רַב, וְהִנֵּה בָּא אֶחָד וּבְתוֹךְ דַּקָּה אוֹ שְׁתַּיִם הִגִּיעַ מִלְמַטָּה אֶל הַקּוֹמָה הָעֶלְיוֹנָה. אֵיךְ? עַל יְדֵי **מַעֲלִית**! הַמַּעֲלִית מַעֲלָה פִּי כַּמָּה מַהֵר וְקַל מִבָּרֶגֶל, וְכָךְ גַּם מְסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁל הָאָדָם פּוֹתַחַת לוֹ בַּחַיִּים דְּלָתוֹת וּשְׁעָרִים שֶׁעַל פִּי הַטֶּבַע וְהַהֶגְיוֹן לְעוֹלָם לֹא הָיוּ נִפְתָּחִים בְּפָנָיו[משל נפלא שמענו מהגה"צ רבי יאשיהו פינטו שליט"א. וראה בספר "מכתב מאליהו" להג"ר אליהו דסלר זצ"ל (חלק ד' עמוד 267) שכתב בזה"ל: "יש סדק קטן בחומת הטבע שאינו נראה לעין, ודרכו הנס נכנס. הסדק הזה הוא – הנכונות למסירות נפש". עכל"ק. .

מָצִינוּ בַּתַּלְמוּד מַחְלֹקֶת בֵּין הַתַּנָּאִים בְּאֹפֶן דְּרִישַׁת פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה: הַאִם יֵשׁ לִדְרֹשׁ עַל פִּי "**אִם לַמִּקְרָא**" שֶׁזּוֹהִי צוּרַת **הַכְּתִיבָה** שֶׁל הַמִּקְרָאוֹת, אוֹ שֶׁמָּא יֵשׁ לִדְרֹשׁ עַל פִּי "**אִם**

לַמָּסֹרֶת" שֶׁזּוֹהִי צוּרַת **הַקְּרִיאָה** הַמְנֻקֶּדֶת שֶׁל הַמִּקְרָאוֹת, כְּפִי שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּמָסֹרֶת מֵאֲבוֹתֵינוּ? וְנִקְבְּעָה הַהֲלָכָה **שֶׁהָאֵם לַמָּסֹרֶת** הִנָּהּ חֲזָקָה וּמְבֻסֶּסֶת יוֹתֵר מֵהָאֵם לְמִקְרָא, וְלָכֵן יֵשׁ לְהַעֲדִיפָהּ וּלְהַקְדִּימָהּ(ראה סוכה (ו' ע"ב) ומכות (ז' ע"ב) ובראשונים שם. . וְחָשַׁבְנוּ לוֹמַר שֶׁטַּעַם הַדָּבָר הוּא בִּהְיוֹת שֶׁעִקַּר זְכוּתֵנוּ בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹותֶיהָ אֵינוֹ אֶלָּא בְּכָךְ **שֶׁמָּסְרוּ נַפְשֵׁנוּ** עָלֶיהָ: אִם זֶה **מֹשֶׁה רַבֵּנוּ** ע"ה שֶׁאַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה(שמות ל"ד, כ"ח. כְּדֵי לְקַבְּלָהּ מֵה', וּלְאַחַר מִכֵּן "**מְסָרָהּ** לִיהוֹשֻׁעַ" דְּהַיְנוּ הֶעֱבִיר וְהוֹרִישׁ אֶת מִדַּת הַהִתְמַסְּרוּת עָלֶיהָ לִיהוֹשֻׁעַאבות (פרק א' משנה א'), וכן פירש האדמו"ר רבי יוסף יצחק מליובאוויץ' זצוק"ל, הובא בספר "מעיינות הנצח" על פרקי אבות. , וְכֵן הָלְאָה עַד לְדוֹרֵנוּ זֶה לֹא עָבְרָה הַתּוֹרָה אֶלָּא בְּ"**מָסֹרֶת**" דְּהַיְנוּ בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה, וְלָכֵן זָכִינוּ שֶׁתִּתְקַיֵּם בְּיָדֵינוּ. וּמִטַּעַם זֶה גַּם כֵּן נִקְבְּעָה הַהֲלָכָה עַל פִּי הָאֵם **לַמָּסֹרֶת**, שֶׁהִיא מְסַמֶּלֶת אֶת מְסִירוּת נַפְשֵׁנוּ עַל הַתּוֹרָה וּמִשְׁפָּטֶיהָ.

יֶתֶר עַל כֵּן מְסֻפָּר בְּתַלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי שֶׁבִּשְׁעַת מְסִירַת הַלּוּחוֹת מֵהַקָּבָ"ה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל הַר סִינַי, הָיוּ עַם יִשְׂרָאֵל מִתְכּוֹנְנִים לְחֵטְא הָעֶגֶל, וּמְתָאֵר הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁבְּאוֹתָם רְגָעִים הָיוּ הַלּוּחוֹת כְּבָיְכוֹל מֻחְזָקִים מִצַּד אֶחָד בִּידֵי **ה' יִתְבָּרַךְ**, וּמִצַּד שֵׁנִי בִּידֵי **מֹשֶׁה רַבֵּנוּ**, וּמִשֶּׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת עֶגֶל הַזָּהָב בְּקֶשֶׁ הַקָּבָ"ה לְחָטְפָם וְלִיקָחֶם בַּחֲזָרָה אֵלָיו, אַךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ "**קָדַם וַחֲטָפָם**" מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְשׁוֹאֵל עַל כָּךְ הַמַּהַר"ל מִפְּרָאג זִיעַ"א: וְכִי כֵּיצַד יִתָּכֵן לוֹמַר עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֶעָנָו שֶׁבַּנִּבְרָאִים, זֶה שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר "מֹשֶׁה עֶבֶד ה'"דברים ל"ד, ה'. , הוּא **יַחְטֹף** אֶת הַלּוּחוֹת מִיָּדָיו שֶׁל אָדוֹן כָּל הָעוֹלָמִים?! וְכִי נָאֶה וְכִי יָאֶה לִנְהֹג כָּךְ כְּלַפֵּי הַשֵּׁם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא?! וּמְבָאֵר שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הֵבִין שֶׁאִם עַכְשָׁו הַקָּבָ"ה לֹא יִתֵּן לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה – מִי יוֹדֵעַ מָתַי תִּהְיֶה הַהִזְדַּמְנוּת הַבָּאָה שֶׁלָּנוּ לְקַבְּלָהּ, וְאִם בִּכְלָל!! לָכֵן מָסַר נַפְשׁוֹ עַל עַם יִשְׂרָאֵל וְכִבְיָכוֹל "קָדַם וַחֲטָפָם" מִיָּדָיו שֶׁל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לַמְרוֹת הַסַּכָּנָה הַכְּרוּכָה בְּדָבָר, כִּי מִי יוֹדֵעַ אִם תִּהְיֶה לָנוּ עוֹד הִזְדַּמְנוּת נוֹסֶפֶת. אַתָּה הָרְאֵתָ לְדַעַת שֶׁכְּבָר מֵרֵגַע מְסִירַת הַתּוֹרָה הָיָה הַדָּבָר בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה מִיָּד מְקַבְּלֶיהָ, וְלָכֵן זוֹכִים אָנוּ לְכָךְ שֶׁעֲדַיִן מִתְקַיֶּמֶת וְתִתְקַיֵּם הַתּוֹרָה בְּיָדֵינוּ.

מִטַּעַם זֶה גַּם כֵּן יֶשְׁנָהּ הֲלָכָה שֶׁעָלֶיהָ אַף אֶחָד לֹא יָכוֹל לַחְלֹק וּלְהִתְוַכֵּחַ: "הֲלָכָה **לְמֹשֶׁה מִסִּינַי**"מנחות (כ"ט ע"ב) במעשה ברבי עקיבא, וראה בסוטה (ט"ז ע"א) ובפירוש רש"י ז"ל שם שפעמים שאפילו פסוק מפורש עוקרת ההלכה למשה מסיני. – שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מָסַר נַפְשׁוֹ בְּעֵת "מְסִירַת הַתּוֹרָה", לָכֵן כָּל הֲלָכָה הַמַּחֲזֶקֶת בְּיָדֵינוּ שֶׁהִיא "הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי" אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְעָרְעֵר וְלַחְלֹק עָלֶיהָ!

דּוֹרֵנוּ הוּא דּוֹר מְשֻׁפָּע בִּבְרָכוֹת רוּחָנִיּוֹת וְגַשְׁמִיּוֹת כְּאֶחָד: שִׁיבָתֵנוּ לְאַדְמָתֵנוּ אֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ לְאַחַר אַלְפֵי שָׁנוֹת גָּלוּת, קִבּוּץ וְאִחוּד הַגָּלֻיּוֹת מִכָּל קַצְוֵי תֵּבֵל לְאַחַר פֵּרוּד וְנִתּוּק, הַרְחָבַת עוֹלַם הַתּוֹרָה וּמַעְגָּל לוֹמְדֶיהָ בִּמְמַדִּים עֲצוּמִים, לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ חָזְרָה לִהְיוֹת מְדֻבֶּרֶת לְאַחַר שָׁנִים רַבּוֹת שֶׁכִּמְעַט וְנִגְזָה – אִי אֶפְשָׁר לְהִתְעַלֵּם מֵהַמַּתָּנוֹת הַנִּפְלָאוֹת הַלָּלוּ, לַמְרוֹת הַחֶסְרוֹנוֹת וְהַמֻּחְדָּלִים שֶׁלְּצַעֲרֵנוּ עֲדַיִן קַיְמִים. עַל מָה וְלָמָּה זָכָה דּוֹרֵנוּ לְכָךְ? וְכִי בְּשִׁבְעִים הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת רָאִינוּ אֵיזוֹ הִתְקָרְבוּת מְיֻחֶדֶת מִצִּדֵּנוּ לְבוֹרְאֵנוּ?! אֵיזוֹ זְכוּת מְיֻחֶדֶת הָיְתָה בְּמַעֲשֵׂינוּ שֶׁתְּזַכֶּה אוֹתָנוּ לְכָל זֹאת?! אַדְרַבָּה: הֲרֵי רוֹב הַדּוֹר שָׁעָמַד בְּאוֹתָם יָמִים בְּשַׁעֲרֵי אַרְצֵנוּ הָיָה דּוֹר **הַמִּנְעָר** מִכָּל תֹּכֶן, **מִתְכַּחֵשׁ וּמְשֻׁלָּל** כָּל שֹׁרָשִׁים, לֹא הַתּוֹרָה עֶמְדָה בְּרֹאשׁ מַעֲיָנָיו אֶלָּא "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי" רָקַם אֶת הַ"הִמְנוֹן" שֶׁל אוֹתָם יָמִים, אִם כֵּן בְּאֵיזוֹ זְכוּת קִבֵּל דּוֹר שֶׁכָּזֶה אֶת כָּל הַמַּתָּנוֹת הַנִּפְלָאוֹת הַלָּלוּ? הַתְּשׁוּבָה הִיא בְּרוּרָה כַּשֶּׁמֶשׁ: "**בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים** וְתָבִיא גְּאֻלָּה לִבְנֵי בְּנֵיהֶם"מתוך פיוט "יום ליבשה" לרבי יהודה הלוי, הנאמר בסעודת הברית. – הָאָבוֹת מָסְרוּ נַפְשָׁם עַל הַזָּקֵן וְהַפָּאוֹת בְּתָאֵי הַגְּזִים, הָאֻמָּהוֹת קָפְצוּ לְכִבְשַׁן הָאֵשׁ תּוֹךְ כְּדֵי סְדִיר כְּסוּיֵי רֹאשָׁן, בְּתוּלוֹת יִשְׂרָאֵל קִפְּחוּ אֶת חַיֵּיהֶן עַל מִנַת שֶׁלֹּא לְהִטָּמֵא לָעֲרָלִים, בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל נוֹרוּ לַמָּוֶת עַל לִמּוּד הַגְּמָרָא בַּסֵּתֶר, תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן נָפְחוּ אֶת נִשְׁמָתָם עִם צַעֲקַת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" – עַל מְסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁכָּזוֹ לֹא פָּלָא שֶׁקִּבְּלוּנוּ אָנוּ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה מַתָּנוֹת, וּכְלָל לֹא בִּזְכוּת עַצְמֵנוּ... רְאוּ נָא מַה בְּכֹחָהּ שֶׁל מְסִירוּת נֶפֶשׁ לְחוֹלֵל!

גַּם כַּיּוֹם נִדְרֶשֶׁת מִכָּל אֶחָד וְאַחַת מֵאִתָּנוּ מְסִירוּת נֶפֶשׁ גְּדוֹלָה וְעִלָּאִית: אֲחִיזָה בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה מִבְּלִי שׁוּם פְּשָׁרוֹת, הִתְמַסְּרוּת עַל קִיּוּם הַמִּצְווֹת לַמְרוֹת כָּל הַהַפְרָעוֹת, הֲקָמַת בָּתִּים כְּשֵׁרִים וְהַעֲמָדַת דּוֹרוֹת יְשָׁרִים עַל טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ, הִתְרַחֲקוּת וְהִתְנַתְּקוּת מִכָּל מִינֵי מִדּוֹת פְּסוּלוֹת וַאֲסוּרוֹת, עַל כָּל זֹאת וְעוֹד נִדְרֶשֶׁת מֵאִתָּנוּ מְסִירוּת נֶפֶשׁ מֻפְלָאָה, מַמָּשׁ כְּדֶגֶמֶת "יֵהָרֵג וְלֹא יַעֲבֹר". וּמִי יוֹדֵעַ אִם דַּוְקָא בִּזְכוּת מְסִירוּתֵנוּ זֹאת, נָבִיא בִּמְהֵרָה אֶת הַגְּאֻלָּה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה, בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

שְׁאֵלָה: מִי **שֶׁאֲנָסוּהוּ** לָבוֹא עַל הָעֶרְוָה, הַאִם מִתְחַיֵּב בְּעוֹנְשִׁין כְּמוֹ הַמֵּזִיד אוֹ לֹא?

תְּשׁוּבָה: בַּתַּ"ל מְבֹאָר שֶׁגִּלּוּי עֲרָיוֹת הִיא אַחַת מִן הָעֲבֵרוֹת עֲלֵיהֶן נִצְטַוֵּינוּ לְהֵהָרֵג וְלֹא לַעֲבֹרסנהדרין (ע"ד ע"א) ורמב"ם הלכות יסודי התורה (פרק ה'). , וְאַף אִם אָנְסוּ אָדָם בְּכֹחַ לָבוֹא עַל אַחַת מִן הָעֲרָיוֹת, מְבֹאָר בַּתַּלְמוּד שֶׁבְּכָל זֹאת הוּא חַיָּב מִיתָה אוֹ מַלְקוֹת לְפִי סוּג

הָעֶרְוָה, וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁאֵין קִשּׁוּי אֶלָּא לְדַעַת, וְאִם עָבַר וּבַעַל בְּוַדַּאי נִתְרַצָּה לְדָבָר[יבמות (נ"ג ע"ב) ורמב"ם הלכות סנהדרין (פרק כ' הלכה ג')]. ועיין בכסף משנה שם מה שכתב על זה. .

אוּלָם כָּל זֶה נֶאֱמַר דַּוְקָא **בְּאִישׁ**, אֲבָל **הָאִשָּׁה** שֶׁנִּבְעֲלָה בְּאֹנֶס הֲרֵי זוֹ פְּטוּרָה מִכָּל עִנָּשׁ וּמֻתֶּרֶת לְבַעֲלָהּ, מִלְּבַד אִם הָיָה כֹּהֵן שֶׁנֶּאֱסֶרֶת עָלָיו אֲפִלּוּ בְּאוֹנֶס[כתובות (נ"א ע"ב) וברמב"ם (שם)]. ושם נתבאר שאם תחילתה היתה באונס אזי אפילו אם אחר כך אמרה "הניחו לו" עם כל זאת היא נידונת כאנוסה ופטורה. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד בְּעִנְיַן וָלָד הַנּוֹלָד מִן הָעֲרָיוֹת שֶׁהוּא מַמְזֵר, לְכְאוֹרָה מַה חָטָא וּמָה אָשַׁם זֶה שֶׁהוֹרָיו חָטְאוּ בְּחֵטְא הָעֲרָיוֹת וְהוּא צָרִיךְ לִסְבֹּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם?!

וּבֵאֵר הַגה"ק **רַבִּי דָּוִד בֶּן זִמְרָא** זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ **"מְצוּדַת דָּוִד"**[בבאור מצוה קס"ז. עיין שם מה שכתב בשורש נשמת הממזר, ואכמ"ל. כִּי פְּעָמִים שֶׁיִּשָּׁנָם אֲנָשִׁים שֶׁחָטְאוּ בְּחֵטְא הַמְחַיֵּב אוֹתָם לְהִכָּרֵת מִתּוֹךְ הַקָּהָל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ אֶת נִשְׁמָתָם לָעוֹלָם בְּגִלְגּוּל שֶׁל אוֹתוֹ יֶלֶד מַמְזֵר שֶׁמֻּרְחָק וּמֻבְדָּל מֵהַקָּהָל, וּבְכָךְ מְרַצֶּה הוּא אֶת עֲנָשׁוֹ מִגִּלְגּוּלִים שֶׁעָבְרוּ.

וְהַגה"צ **רַבִּי שִׁמְעוֹן חִירָארִי** זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ **"שִׁמְחַת לִבּוֹ"**[חלק אבן העזר סימן א'. כָּתַב בְּשֵׁם הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאוֹתוֹ וָלָד מַמְזֵר בְּגִלְגּוּל שֶׁעָבַר אַף הוּא נִכְשַׁל בַּעֲרָיוֹת וְהוֹלִיד וָלָד מַמְזֵר, וְעַל כֵּן נִגְזַר עָלָיו לְהִתְגַּלְגֵּל בְּיֶלֶד מַמְזֵר עַל מְנַת לְסַבֵּל וּלְהִתְיַסֵּר בְּמַה שֶׁגָּרַם לַאֲחֵרִים לְהִתְיַסֵּר. וְעַל יְדֵי צַעֲרוֹ וּדְמָעוֹת שֶׁיּוֹרִיד עַל כָּךְ יִתְכַּפֵּר לוֹ חֶטְאוֹ מִגִּלְגּוּל שֶׁעָבַר וְיָבוֹא עַל תִּקּוּנוֹ]ועוד עיין בשו"ת "משנה הלכות" (חלק ז' סימן רט"ז) מה שכתב לבאר בענין זה. .

מצוה קצ"ט: שלא לגלות ערות אחי אביו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה"[ויקרא י"ח, י"ד. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרְאֵל עֶרְוַת אֲחִי אָבִיו, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתוֹ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה. וְזֹאת מִלְּבַד אַזְהָרַת מִשְׁכַּב זְכוּר הַכּוֹלֶלֶת אֶת כָּל הַזְּכָרִים, שֶׁחַיָּב זֶה גַּם עָלֶיהָ[סנהדרין (נ"ד ע"א) וספר המצוות להרמב"ם (מצוה שנ"ב). .

אַזְהָרָה זוֹ חָלָה בְּשֶׁהָיָה זֶה אָחִי אָבִיו בֵּין מִן **הָאָב** וּבֵין מִן **הָאֵם**, וְכֵן בְּשֶׁהָיָה זֶה אָחִי אָבִיו בֵּין מִן **הַנָּשׂוֹאִין** וּבֵין מִן **הַזְּנוּת**[ספר החינוך. .

וְהַחִיּוּב עַל הָעוֹבֵר כֵּן שְׁנֵיהֶם בְּכָרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הֵם מוּמָתִים בְּסְקִילָה, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זֶה חַיָּב שְׁתֵּי חַטָּאוֹת: אַחַת מִשּׁוּם הַזְּכוּר, וְאַחַת מִשּׁוּם

אֲחִי אָבִיו סנהדרין (שם) ורמב"ם הלכות שגגות (פרק ד' הלכה א'). אמנם בשוגג רק הבן יתחייב שתי חטאות, ואילו אחי האב יתחייב חטאת אחת. .

רָמַז הַכָּתוּב – עֵצוֹ לְהִתְבּוֹנְנוּת

בֵּין תֵּרֵי"ג הַמִּצְוּוֹת עֲלֵיהֶן נִצְטַוֵּינוּ בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מוֹצְאִים אָנוּ אַזְהָרוֹת מְשֻׁנּוֹת בְּיוֹתֵר הַנִּרְאוֹת רְחוֹקוֹת מִן הַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי. וּמִיָּד תְּמִיהָה גְּדוֹלָה עוֹלָה בְּלִבֵּנוּ: וְכִי עַל זֹאת צְרִיכָה תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה לְצַוּוֹת וּלְהַזְהִיר?! עַל שְׁפִלוּת וּבַהֲמִיוּת שֶׁאֵין כְּדֻגְמָתָהּ?! הֲלֹא כָּל אֱשֶׁר צֶלֶם אֱנוֹשׁ עָלָיו יִסְלַד וְיִרְחִיק דַּעְתּוֹ מִמַּעֲשִׂים כְּגוֹן אֵלּוּ, וְאִם כֵּן לְשֵׁם מָה צָרִיךְ לְהַזְהִיר וּלְצַוּוֹת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים עַל דְּבָרִים שֶׁכְּאֵלּוּ?! וְאָכֵן גַּם עַל אַזְהָרָה זוֹ מִתְעוֹרֶרֶת שְׁאֵלָה שֶׁכָּזוֹ, וְעַל כְּךְ נָשִׁיב אי"ה בַּשּׁוּרוֹת הַבָּאוֹת.

תּוֹרָתֵנוּ מְלַמְּדָתְנוּ שֶׁכָּל אָדָם הִגִּיעַ לָעוֹלָם עִם **תַּכְלִית וּמַטָּרָה**. לֹא לְחִנָּם יָרְדָה נְשָׁמָה לְמַטָּה, אֶלָּא יְרִידָה לְצֹרֶךְ עֲלִיָּה. וְאָדָם שֶׁלֹּא מַתְמִיד לָתוּר וּלְחַפֵּשׂ אַחַר תַּכְלִית חַיָּיו, וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּדַרְכּוֹ מִפַּעַם לְפַעַם אִם אָכֵן הִיא מוֹבִילָה אוֹתוֹ אֶל אוֹתָהּ הַמַּטָּרָה – אֲזַי קָרוֹב לְוַדַּאי שֶׁיִּתְעֶה בְּדַרְכּוֹ בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו, וְיִסְטֶה מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְיִפֹּל לְבוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים, וְיַגִּיעַ לְמָקוֹמוֹת שֶׁאַף אֶחָד לֹא הָיָה חוֹשֵׁב לְהַגִּיעַ. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה: לְאָדָם שֶׁעָלָה עַל רִכְבּוֹ לִנְסֹעַ לַעֲבוֹדָתוֹ, אַךְ בְּרֶגַע שֶׁדֶּרֶךְ עַל דַּוְשַׁת הַגָּז נִתְקְעָה הַדַּוְשָׁה וְרִכְבּוֹ לֹא פָּסַק מִלִּנְסֹעַ. מֵרֶגַע זֶה הַנְּסִיעָה לֹא תּוּכַל עוֹד לְהֵעָצֵר, רַק מוּטָל עַל הַנֶּהָג לִהְיוֹת עֵירָנִי וּלְהַקְפִּיד שֶׁלֹּא לִסְטוֹת מִנְּתִיב הַנְּסִיעָה הַמְפֻתָּל. וְאִם לְרֶגַע אֶחָד יִשְׁכַּח אוֹ יֵרָדֵם – מִיָּד יִסְטֶה רִכְבּוֹ מֵהַכְּבִישׁ וְיֵלֵךְ וְיִתְדַּרְדֵּר יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְלֹא מַעֲצוֹרִים, עַד שֶׁיַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹת וְלִיעָדִים שֶׁעָלָיו הֵם לֹא חָלַם. כְּךְ הֵם גַּם יָמָיו שֶׁל הָאָדָם עֲלֵי אֲדָמוֹת כִּנְסִיעָה בְּמֵרוֹץ הַזְּמַן **שֶׁלְּעוֹלָם אֵינוֹ עוֹצֵר**, וְאִם לֹא מִתְעוֹרֵר הָאָדָם לְפַלֵּס אֶת הֲלִיכָתוֹ בְּדַרְכּוֹ נְכוֹחָה - לֹא יִרְחַק הַיּוֹם וְיִמְצָא אֶת עַצְמוֹ מִתְבּוֹסֵס בַּעֲבֵרוֹת וּבַחֲטָאִים גְּדוֹלִים, עַד שֶׁכָּל רוֹאֵהוּ יִתְמַהּ וְיִשְׁאַל: "**הֲזֹאת נָעֳמִי**?!"מגילת רות א', י"ט. .

רַבֵּנוּ אַבְרָהָם בֶּן הָרַמְבַּ"ם זְ"ל כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "**הַמַּסְפִּיק לְעוֹבְדֵי ה'**" שֶׁרוֹב רֻבָּם שֶׁל הָאֲבוֹת וְהַצַּדִּיקִים הַקְּדָמוֹנִים הָיוּ עוֹסְקִים **בִּרְעִיַּת הַצֹּאן**. וְלָאו דַּוְקָא בְּגָלַל שֶׁזּוֹ הַמִּשְׂרָה שֶׁהַצָּעָה לָהֶם בְּחָבְרַת "כֹּחַ אָדָם", אֶלָּא בִּהְיוֹת שֶׁמְּלָאכָה זוֹ עִקָּרוֹהּ בַּשָּׂדוֹת וּבַמֶּרְחָבִים, הָרְחֵק מִיְּשׁוּב בְּנֵי אָדָם, מְקוֹמוֹת בָּהֶם יָכוֹל אָדָם לְהִתְנַתֵּק מִמֵּרוֹץ הַחַיִּים וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּעַצְמוֹ וּבְמַעֲשָׂיו הַאִם אָכֵן דַּרְכּוֹ נְכוֹנָה. וְלָכֵן הֶעֱדִיפוּ הָאָבוֹת עִסּוּקִים אֵלּוּ לְפַרְנָסָתָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ פְּנוּיִים לְהִתְבּוֹנְנוּת מַתְמֶדֶת בְּדַרְכָּם וּבְחַיֵּיהֶם. וּמִכָּךְ נִלְמַד גַּם אָנוּ שֶׁאָמְנָם לֹא נוּכַל לִהְיוֹת רוֹעֵי צֹאן, אַךְ לְכָל הַפָּחוֹת אֶת הַדְּקוֹת הַבּוֹדְדוֹת בָּהֶן אָנוּ נִמְצָאִים לְבַד עִם עַצְמֵנוּ - כְּגוֹן **בְּדַרְכֵּנוּ**

לַעֲבוֹדָה, אוֹ **בַּחֲזָרָתֵנוּ** מִשִּׁעוּר הַתּוֹרָה וְכַיּוֹב"ז, נֵדַע לְנַצְּלָן לַעֲשִׂיַּת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וְלִ"סְפִירַת מְלַאי" שֶׁל מַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים וְהָרָעִים, וּבְכָךְ נִנְצֵל מִטָּעֲיוֹת בְּדַרְכֵּנוּ וּמִשְּׁגִיאוֹת בְּמַעֲשֵׂינוּ. **יִרְמְיָה הַנָּבִיא** בְּתוֹכְחוֹתָיו הַנּוֹקְבוֹת לְיִשְׂרָאֵל זוֹעֵק מִקִּירוֹת לִבּוֹ וְאוֹמֵר: "הִקְשַׁבְתִּי וָאֶשְׁמָע לוֹא כֵן יְדַבֵּרוּ, **אֵין אִישׁ נִחָם עַל רָעָתוֹ** לֵאמֹר מֶה עָשִׂיתִי, כֻּלֹּה שָׁב בְּמֵרוֹצָתָם **כְּסוּס שׁוֹטֵף בַּמִּלְחָמָה**"ירמיה ח', ו. . הַנָּבִיא אֵינוֹ כּוֹאֵב עַל עֲוֹונוֹתֵיהֶם, הוֹאִיל וְאֶת הַנַּעֲשֶׂה אֵין לְהָשִׁיב, אֶלָּא כָּל הַתְּבִיעָה הִיא עַל שֶׁאֵינָם מִתְנַחֲמִים וּמִתְחָרְטִים עַל רִחוּקָם וְשִׁפְלוּתָם. וּמַהוּ הַגּוֹרֵם לְכָךְ? "בְּמֵרוֹצָתָם כְּסוּס שׁוֹטֵף בַּמִּלְחָמָה" – הַסּוּס, לוֹחֵם גָּדוֹל הוּא, אַךְ חִסָּרוֹן אֶחָד יֵשׁ בּוֹ: בְּעֵת מֵרוֹצָתוֹ בַּמִּלְחָמָה, דּוֹקְרִים בּוֹ אוֹיְבָיו בַּחֲנִיתוֹתֵיהֶם, וְהוּא כְּלֹל אֵינוֹ מִתְיַחֵס, לֹא עוֹצֵר לָנוּחַ וּלְהִתְרַפֵּא, רַק מַמְשִׁיךְ לָרוּץ וְלָרוּץ מִבְּלִי שׂוּם עֲצִירָה. עַד שֶׁלְּפֶתַע אוֹזְלִים לוֹ כָּל כֹּחוֹתָיו, וּבֵין רֶגַע נוֹפֵל שָׂדוּד וּנְטוּל כֹּחַ וּמִתְבּוֹסֵס בְּדָמוֹ עַד שֶׁמֵּת. כָּךְ יֶשְׁנָם בְּנֵי אָדָם הָרָצִים אֶת מֵרוֹץ חַיֵּיהֶם בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים, וְאֵינָם "**עוֹצְרִים לְהִתְרַעֲנְנוּת**" כְּפִי שֶׁהַחֹק אוֹמֵר, וְלֹא מַרְגִּישִׁים אֶת הַחֲנִיתוֹת וְהַפְּגָמִים הַמַּכִּים אֶת נִשְׁמָתָם שׁוּב וְשׁוּב, עַד שֶׁכָּהָה עֵינָם וְנָס לֵחָם, וּבְיוֹם אֶחָד בָּהִיר קוֹרְסִים וְנוֹפְלִים בִּדְמֵי חַיֵּיהֶם. לֹא כֵּן הֶחָכָם הַמַּשְׂכִּיל לַעֲשׂוֹת, עוֹצֵר מִפַּעַם לְפַעַם וְשׂוֹאֵל וְחוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ אִם אָכֵן הוּא צוֹדֵק אֶת וְשִׁלֵּם בְּדַרְכּוֹ, וּבְכָךְ זוֹכֶה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, וִילַוֶּה אֵלָיו הַשָּׁלוֹם וְעַל מִשְׁכָּבוֹ יִהְיֶה שָׁלוֹם**וּבספר** "אור הגנוז" (עמוד נ"ט) הובא מהרה"ק ממעז'בוז' זיע"א שאמר פעם: "בשלשה דברים עזר לי השם יתברך: א-שתמיד הייתי שונא את עצמי, ב-שתמיד הייתי רודף את עצמי, ג-כשעשיתי עבירה מחלתי לי בעצמי תיכף". עכל"ק, ודפח"ח. .

אָדָם שֶׁאֵינוֹ פּוֹקֵחַ עֵינָיו עַל דְּרָכָיו, עָלוּל מִבְּלִי לָשִׂים לֵב לְפַסְפֵּס וּלְהַחֲמִיץ **הִזְדַּמְנֻיּוֹת פָּז** בְּחַיָּיו, וְסָפֵק גָּדוֹל אִם יַחְזְרוּ בְּיוֹם מִן הַיָּמִים. כָּךְ מְסֻפָּר בְּדֶרֶךְ צַחוּת עַל אָדָם אֶחָד שֶׁיָּשַׁב עַל שְׂפַת הָאֲגַם וְדָג דָּגִים, וּלְפֶתַע נִתְפַּס בְּחַכָּתוֹ דָּג גָּדוֹל וְשָׁמֵן. שָׂמַח הַלָּה עַל הַדָּבָר כְּמוֹצֵא שָׁלָל רַב, וְהֵחֵל לְמָשְׁכוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מֵהַמַּיִם. וְהִנֵּה מִשֶּׁיָּצָא הַדָּג מֵהַמַּיִם **פָּתַח לְפֶתַע הַדָּג אֶת פִּיו** וְאָמַר לַדַּיָּג: שָׁלֹשׁ בַּקָּשׁוֹת תּוּכַל לְבַקֵּשׁ, וְכֻלָּן יִתְגַּשְּׁמוּ בִּמְלוֹאָן. חָשַׁב רַבּוֹת הַדַּיָּג וְאָמַר: מְבַקֵּשׁ אֲנִי מְכוֹנִית סוּבָּארוֹ, וְעוֹד מְכוֹנִית סוּבָּארוֹ, וְעוֹד מְכוֹנִית סוּבָּארוֹ. אָמַר לוֹ הַדָּג: אֶת מְבֻקָּשְׁךָ – קִבַּלְתָּ, אַךְ אֱמֹר נָא לִי יְדִידִי: **מַה יֵּשׁ לְךָ מִסּוּבָּארוֹ**?! הֻשִׁיבוֹ הָאִישׁ: הֵאֵינְךָ מֵבִין?! אֶקַּח אֶת שְׁלוֹשׁ מְכוֹנִיּוֹת הַסּוּבָּארוֹ וְאֶמְכְּרָן, וְאֶקְנֶה בַּכֶּסֶף מְכוֹנִית **מֶרְצֶדֶס**!!! וְאָנוּ צוֹחֲקִים... כָּךְ לָאָדָם נִתְּנוֹת הִזְדַּמְנֻיּוֹת יְקָרוֹת עֵרֶךְ בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו, לְתַקֵּן אֶת הֶעָבָר וּלְשַׁפֵּר אֶת הֶעָתִיד, לְיַשֵּׁר קַו עִם בּוֹרֵא עוֹלָם וּלְהַתְחִיל הַתְחָלָה חֲדָשָׁה וְטוֹבָה יוֹתֵר. אַךְ אִם אֵינוֹ פּוֹקֵחַ אֶת עֵינָיו בַּדֶּרֶךְ – לְעוֹלָם לֹא יַבְחִין בְּהִזְדַּמְנֻיּוֹת אֵלֶּה, וּמִמֵּילָא לֹא יַשְׂכִּיל לְנַצְּלָן.

וּמִי שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁלִּדְבֹּק בְּתַכְלִית הַחַיִּים זֶה דָּבָר קַל – טָעוּת חֲמוּרָה בְּיָדוֹ. כָּךְ מְסַפֵּר בַּמִּדְרָשׁ עַל **מֹשֶׁה רַבֵּנוּ** ע"ה שֶׁבִּקֵּשׁ הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם יָצָא לְחַפֵּשׂ אֶת אֲרוֹנוֹ שֶׁל **יוֹסֵף הַצַּדִּיק** לְהוֹלִיכוֹ לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, אַךְ הִנֵּה חָלְפוּ לָהֶם שִׁלְשָׁה יָמִים וְלֵילוֹת רְצוּפִים שֶׁל חִפּוּשִׂים מְרֻבִּים וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עֲדַיִן לֹא מָצָא אֶת הָאָרוֹן. "**מִשֶּׁנִּתְיַגֵּעַ הָרְבֵּה**" – כִּלְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ, בָּאָה סְגֻלָּה (זוֹ סֶרַח בַּת אָשֵׁר שֶׁזִּכְתָה לַאֲרִיכוּת יָמִים מַפְלֶגֶת) וְהֶרְאָתָה לוֹ אֶת מְקוֹם הָאָרוֹן(ראה מדרש רבה דברים (פרשה י"א). . **וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ**: גְּדוֹל הַדּוֹר מוֹשִׁיעָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁוַּדַּאי "כִּכֵּב בַּכּוֹתָרוֹת" בְּאוֹתָם יָמִים, תֹּר וּמְחַפֵּשׂ שִׁלְשָׁה יָמִים אֶת אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, וְסֶרַח בַּת אָשֵׁר לֹא חָשְׁבָה לָבוֹא וּלְהוֹדִיעוֹ עַל כָּךְ?! מַדּוּעַ חִכְּתָה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה זְמַן?! וְהַתְּשׁוּבָה טְמוּנָה בִּלְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ: "**מִשֶּׁנִּתְיַגֵּעַ הָרְבֵּה**" – כְּדֵי לִדְבֹּק בְּתַכְלִית צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ הַרְבֵּה. דָּבָר זֶה לֹא בָּא בְּקַלּוּת.

בְּמִדְרַשׁ פְּלִיאָה נֶאֱמַר: "אָדָם הָרִאשׁוֹן מִפְּנֵי מָה חָטָא? מִפְּנֵי שֶׁנִּסְתַּכֵּל **בְּשִׁתִּים** וְלֹא **בְּשֶׁלֹשׁ**". וּבֵאֲרוּ הַמְפָרְשִׁים עַל פִּי דִּבְרֵי הַתַּנָּא בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת: "הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְאֵי אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה: דַּע מֵאַיִן בָּאתָ – **מִטִּפָּה סְרוּחָה**, וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ - לִמְקוֹם **עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה**, וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִיתֵּן דִּין חֶשְׁבּוֹן – לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים **הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא**"אימרת עקביא בן מהללאל באבות (פרק ג' משנה א'). , וְרָצוּ לוֹמַר שֶׁהַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, בֶּעָבָר וּבַהוֹוֶה וּבֶעָתִיד שֶׁל חַיָּיו – זוֹהִי הָעֲרֵבָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר לְהַנָּצֵל מִן הַחֵטְא. וְהִנֵּה אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה יְצִיר כַּפָּיו שֶׁל הַקָּבָ"ה יָכֹל הָיָה לְהִתְבּוֹנֵן אַךְ וְרַק בִּשְׁתֵּי נְקֻדּוֹת מְעוֹרְרוֹת: **לְאָן** הוּא הוֹלֵךְ, **וְלִפְנֵי מִי** הוּא עָתִיד לִיתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, אֲבָל **מֵאַיִן בָּא** – זֶה לֹא הָיָה בְּיָדוֹ לְהִתְבּוֹנֵן, בִּהְיוֹת שֶׁהַקָּבָ"ה בִּכְבוֹדוֹ יְצָרוֹ! וּמֵחֹסֶר הִתְבּוֹנְנוּת שֶׁכָּזוֹ כְּבָר עָלוּל לְהַגִּיעַ גַּם הַמֻּבְחָר שֶׁבַּנִּבְרָאִים לִידֵי חֵטְא! מַבְהִיל הָרַעְיוֹן!

לְעֻמַּת זֹאת, אָדָם הַמִּתְבּוֹנֵן עַל דְּרָכָיו וּבוֹחֵן אֶת מַצְעָדָיו אִם הֵם מְיֻשָּׁרִים וּמְתֻקָּנִים – זוֹכֶה לְדְבָרִים הַרְבֵּה. כָּךְ אוֹמְרִים רַבּוֹתֵינוּ בַּתַּלְמוּד: "כָּל הַשֵּׁם אַרְחוֹתָיו זוֹכֶה וְרוֹאֶה בִּישׁוּעָתוֹ שֶׁל הַקָּבָ"ה"כן למד רבי יהודע בן לוי במסכת מועד קטן (ה' ע"א) מהפסוק (תהלים נ', כ"ג) "ושם דרך אראנו בישע אלקים", ופירש רש"י ז"ל "ושם דרך - שעושין סימן באיזה דרך ילכו". . וּמַהִי אוֹתָהּ יְשׁוּעָה? הַקָּבָ"ה בְּעַצְמוֹ – שֶׁזּוֹכֶה לְלֶכֶת בִּדְרָכִים יְשָׁרוֹת וְלִדְבֹּק בַּתַּכְלִית וּבְהַקָּבָ"ה! כִּי מִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בְּמַהֲלְכֵי חַיָּיו רוֹאֶה שֶׁהַקָּבָ"ה נִמְצָא אִתּוֹ בְּכָל צַעַד וְשַׁעַל, כִּלְשׁוֹן הַפְּסוּק "ה' צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ"תהלים קכ"א, ה'. , וּמִכָּל מָאוֹרָע וְתַקְרִית בְּחַיָּיו הוּא לָמֵד מוּסָר לְחַיִּים. כָּךְ מְסַפֵּר עַל **רַבִּי יוֹחָנָן** שֶׁנִּקְלַע לְחוֹבוֹת גְּדוֹלִים וְנֶאֱלַץ לִמְכֹּר אֶת עַצְמוֹ לַלּוּדִיִּים, שֶׁהָיוּ **אוֹכְלֵי אָדָם** הַקּוֹנִים בְּנֵי אָדָם לְמַאֲכָלָם. הַלָּלוּ לָקְחוּ אֶת רַבִּי יוֹחָנָן וּפִטְּמוּ אוֹתוֹ יָמִים רַבִּים, עַד שֶׁהִגִּיעָה הָעֵת שֶׁהֶחְלִיטוּ לְאָכְלוֹ. וּכְמִנְהָג הָרְשָׁעִים, נָתְנוּ לוֹ אֶת הָאֶפְשָׁרוּת לְבַקֵּשׁ

בַּקָּשָׁה אַחֲרוֹנָה בְּטֶרֶם יַהֲרְגוּהוּ. אָמַר לָהֶם רַבִּי יוֹחָנָן: רְצוֹנִי לְקַשֵּׁר אֶתְכֶם וּלְהַכּוֹת כָּל אֶחָד מִכֶּם עַל רֹאשׁוֹ. קָשַׁר אֶת הַקְּבוּצָה **וַהֲרָגָם** וְחָזַר לְבֵיתוֹ בָּרִיא וְשָׁלֵם. **וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה רַבִּי יוֹחָנָן חַי מִמַּה שֶּׁבְּיָדוֹ מִבִּלְי לַחֲסֹךְ לְמָחָר מְאוּמָה, וּבְשָׁעַת פְּטִירָתוֹ הוֹתִיר שַׁקִּית קְטַנָּה שֶׁל תַּבְלִין וְקָרָא עַל עַצְמוֹ אֶת הַפָּסוּק "וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם"**.

וּבַעֲלֵי הַמּוּסָר תְּמֵהִים: מַה קָּרָה לְרַבִּי יוֹחָנָן? מַה גָּרַם לוֹ לְשַׁנּוֹת זֶה בְּחַיָּיו? וּמְבָאֲרִים שֶׁהַלּוּדִיִּים הֵם **בַּעֲלֵי הַתַּאֲוָה** הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ. גַּם אוֹכְלֵי הַשְּׁפָנִים וְהַשְּׁקָצִים לְמִינֵיהֶם אֵינָם מַעֲלִים עַל דַּעְתָּם לֶאֱכֹל בְּנֵי אָדָם, וְהַלּוּדִים תְּאֵבִים לְדָבָר זֶה, מַה שֶּׁמַּעִיד עַל הֱיוֹתָם אֲדוּקִים וּרְדוּפִים אַחַר תַּאֲוָתָם. וְרַבִּי יוֹחָנָן הִתְבּוֹנֵן וְרָאָה שֶׁגַּם הַלּוּדִים שֶׁכָּל כָּךְ רָדְפוּ אַחַר תַּאֲוָתָם סוֹפָם שֶׁיִּצְאוּ מִן הָעוֹלָם לְלֹא מְבֻקָּשָׁם. אָמַר אִם כָּכָה, אֲנִי לְמָה אֶתְאַמֵּץ עַל עוֹלָם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלִּי?! וּמֵאָז פָּסַק מִלַּחְשֹׁב עַל יוֹם הַמָּחָר!

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה דָּנִים בַּתַּלְמוּד עַל מִין אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיבְרֵי זְכָרוּת וְנְקֵבוּת יַחַד, וּמְכֻנֶּה בְּשֵׁם "**אַנְדְּרוֹגִינוֹס**" – הַאִם יֵשׁ לְהַחְשִׁיבוֹ לְעִנְיְנֵי אִישׁוּת **כְּזָכָר** אוֹ **כְּנְקֵבָה** אוֹ **כִּבְרִיָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ**?

וּמַסְקָנַת הַדְּבָרִים הִיא שֶׁאָדָם זֶה הוּא **בְּרִיָּה מְיֻחֶדֶת בִּפְנֵי עַצְמָהּ**, וּמִכָּל מָקוֹם הַתּוֹרָה הִתִּירָה לוֹ לִשָּׂא אִשָּׁה, לְמִרּוֹת שֶׁקִּדּוּשָׁיו אֵינָם וַדָּאִיִּיםיבמות (פ"א ע"א) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א' הלכה ט"ו) והלכות אישות (פרק ד'), ועיין שם מדוע לא אסרוהו מספק באשה. . כְּמוֹ כֵן, מֻזְהָר הוּא מִן הַתּוֹרָה עַל הַמִּשְׁכָּב עִם הַזָּכוּר, וְעָנְשׁוֹ עַל כָּךְ הוּא בִּסְקִילָהיבמות (פ"ג ע"ב) וכדעת רבי אליעזר שם שלמד מגזירת הכתוב לחייבו, ומכל מקום זה דווקא כשבא עליו זכר דרך זכרותו, אך דרך נקבותו אינו חייב מן התורה. . וְכֵן פָּסַק רַבֵּנוּ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיוראה רמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א' הלכה ט"ו). .

בְּסוֹד עֵבֶדְיךָ

בְּבֵאוּר אַזְהָרָה זוֹ עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **רַבֵּנוּ דָּוִד בֶּן זִמְרָא** זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ "**מְצוּדַת דָּוִד**"בבאור מצוה קנ"ז. כִּי זִוּוּג הָאִישׁ עִם בַּת זוּגוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה רוֹמֵז **לַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן**, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד הַמַּשְׁפִּיעַ עַל הַנִּשְׁפָּע מִבִּלְי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כְּלָל.

וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר נַעֲשָׂה חִבּוּר שֶׁל שְׁנֵי זְכָרִים הֲרֵי זֶה גּוֹרֵם בְּמַעֲשָׂיו לְהַרְאוֹת כְּאִלּוּ יֶשְׁנָן **שְׁנֵי רָשׁוּיוֹת** חֲלִילָה, וְהוֹפֵךְ אֶת **הַמַּשְׁפִּיעַ** הָעֶלְיוֹן לִהְיוֹת **כִּמְקַבֵּל**, וְנִמְצָא זֶה בְּמַעֲשָׂיו מְשַׁנֶּה וּמְעַקֵּם אֶת כָּל סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית הֵן בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהֵן בָּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, וְלָכֵן גָּדוֹל עֲוֹונוֹ מִנְּשׂוֹא.

@ מִצְוָה ר': שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת עֶרְוַת אֵשֶׁת אָחִי אָבִיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה אֶל אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרָב דֹּדָתְךָ הִוא"ויקרא י"ח, י"ד. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרְאֵל עֶרְוַת אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וּבֶאֱרוּ רַבּוֹתֵינוּ זָ"ל שֶׁאַזְהָרָה זוֹ מִתְיַחֶסֶת דַּוְקָא כְּלַפֵּי אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו מִן **הָאָב**, אֲבָל אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו מִן **הָאֵם** אֵינוֹ מֻזְהָר עָלֶיהָ מִן הַתּוֹרָה, אוּלָם חֲכָמֵינוּ זָ"ל גָּדְרוּ וַאֲסָרוּהָ עָלָיו. כְּמוֹ כֵן אֵשֶׁת אֲחִי אִמּוֹ לֹא נֶאֱסְרָה עָלָיו מִן הַתּוֹרָה, אוּלָם חֲכָמֵינוּ זָ"ל גָּדְרוּ וַאֲסָרוּהָ עָלָיוביבמות (כ"ב ע"א) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה ב') ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה י"ח). .

כְּמוֹ כֵן לִמְּדוּנוּ חֲכָמֵי הַתַּלְמוּד שֶׁאַזְהָרָה זוֹ הִיא אֲפִלּוּ אִם רַק **נִתְקַדְּשָׁה** לַאֲחִי אָבִיו, וְכָל שֶׁכֵּן אִם גַּם **נִשֵּׂאָה** לוֹ. וְחָל אִסּוּרוֹ בֵּין בְּחַיֵּי דּוֹדוֹ וּבֵין לְאַחַר פְּטִירָתוֹ, וַאֲפִלּוּ גֵּרְשָׁהּ עִם כָּל זֹאת מֻזְהָר הַבֵּן עַל אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו. וְזֶה מִלְּבַד אַזְהָרַת אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁחַיָּב גַּם עָלֶיהָ אִם הָיְתָה עֲדַיִן נְשׂוּאָה לוֹסנהדרין (נ"ד ע"א) ויבמות (ל"ב ע"א) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (שם הלכה א'). .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו שְׁנֵיהֶם בְּכָרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הֵם חַיָּבִים מַלְקוֹת, וְאִם הָיְתָה זוֹ נְשׂוּאָה מוּמָתִים שְׁנֵיהֶם בְּחֶנֶק. וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי הֵם חַיָּבִים חַטָּאת אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֲרמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א'). .

רָמֵז הַכָּתוּב – רְגִישׁוּת

הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּבוֹאָהּ לְהַזְהִיר אֶת הָאָדָם עַל אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו אוֹמֶרֶת: "עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה". וְצָרִיךְ לְהָבִין וּלְהִתְבּוֹנֵן בַּדָּבָר, שֶׁהֲרֵי עֶצֶם הַמַּעֲשֶׂה וְהָאַזְהָרָה מֻפְנִים כְּלַפֵּי **אֵשֶׁת** דּוֹדוֹ וְלֹא כְּלַפֵּי דּוֹדוֹ עַצְמוֹ, וְאִם כֵּן מַדּוּעַ נָקְטָה הַתּוֹרָה בִּלְשׁוֹן "עֶרְוַת **אֲחִי אָבִיךָ**" כְּאִלּוּ חֶטְאוֹ הוּא כְּלַפֵּי אֲחִי אָבִיו?! **אֶלָּא** מִלְּשׁוֹן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לָמַדְנוּ שֶׁכְּדֵי לַחֲטֹא כְּלַפֵּי אָדָם לֹא בְּהֶכְרֵחַ לִפְגֹּעַ בּוֹ יְשִׁירוֹת, אֶלָּא כָּל פְּגִיעָה בַּקָּשׁוּר אֵלָיו אוֹ לְהַצְלָחוֹתָיו הֲרֵי זוֹ כִּפְגִיעָה יְשִׁירָה בּוֹ מַמָּשׁ. וְכָל פְּגִיעָה בַּזּוֹלֶת, בֵּין בַּעֲקִיפִין וּבֵין בְּמֵישָׁרִין, יוֹצֶרֶת שְׁרִיטָה עֲמֻקָּה וּכְאֵב בִּלְתִּי נִתְפָּס בְּנֶפֶשׁ הַנִּפְגָּע, וּפְעָמִים שֶׁלְּעוֹלָם לֹא תַּעֲלֶה עוֹד אֲרוּכָה.

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אוֹמְרִים שֶׁהַמְצַעֵר אֶת חֲבֵרוֹ נֶחְשָׁב לוֹ הַדָּבָר כְּאִלּוּ צִעֵר אֶת **כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ**כן הובא בספר חסידים (סימן מ"ד) בשם הירושלמי. . וְטַעַם הַדָּבָר הוּא שֶׁהֲרֵי כָּל אָדָם הוּא **עוֹלָם קָטָן** שֶׁבּוֹ טְמוּנִים וּגְנוּזִים כָּל הַנִּבְרָאִים כֻּלָּם: יֵשׁ בּוֹ **אוֹר** וְיֵשׁ בּוֹ **חֹשֶׁךְ**, כָּל

אַרְבַּעַת הַיְסוֹדוֹת קַיָּמִים בְּתוֹכוֹ, **פְּרִיחָה וְשַׁלֶּכֶת** נוֹהֲגִים בּוֹ, **הָרִים וַעֲמָקִים** חֲבוּיִים בּוֹ, כָּל טִבְעֵי **בַּעֲלֵי הַחַיִּים** נִתָּן לִמְצֹא בּוֹ, וְאַף חֵלֶק **אֱלוֹהַּ מִמַּעַל** מִתְנוֹצֵץ בּוֹ. נִמְצָא שֶׁהַמְצַעֵר אָדָם אֶחָד צוֹעֵר בְּעֶצֶם אֶת הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ, וְלָכֵן גָּדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשׂוֹא.

עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבְדוּ בְּמִצְרַיִם בַּעֲבוֹדַת פֶּרֶךְ וְסָבְלוּ מֵהַמִּצְרִים סֵבֶל רַב וּמְרוֹרוֹת. וְאַף בְּשָׁעָה שֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם עֲדַיִן הִקְשׁוּ הַמִּצְרִים אֶת עָרְפָּם וְרָדְפוּ אַחַר יִשְׂרָאֵל לַהֲשִׁיבָם מִצְרַיְמָה, עַד שֶׁעָשָׂה לָנוּ ה' נֵס וְקָרַע אֶת יַם סוּף וְאֶת הַמִּצְרִים שִׁקַּע בַּיָּם. קִדּוּשׁ ה' גָּדוֹל נַעֲשָׂה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁכָּל הָעַמִּים רָאוּ אֶת יַד ה' הַחֲזָקָה, וְאַף מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִגֹּדֶל הִתְרַגְּשׁוּתָם בִּקְּשׁוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' עַל הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה. אַךְ כְּאן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָצַרְ בְּטַעֲנָה: "מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִים בַּיָּם וְאַתֶּם מְבַקְּשִׁים לוֹמַר שִׁירָה?!"מגילה (י' ע"ב).

וְאוֹמְרִים אָנוּ נִיחָא בְּאוֹתָם רְגָעִים אָסוּר לִשְׂמֹחַ בִּנְפִילַת אוֹיְבֵךְ, אֲבָל כַּיּוֹם לְאַחַר אַלְפֵי שָׁנִים רְצוֹנֵנוּ לוֹמַר הַלֵּל שָׁלֵם בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח? וְרַבּוֹתֵינוּ אוֹמְרִים: לֹא! כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת כֻּלָּם יֹאמְרוּ רַק הַלֵּל **מָדֻלָּג**, בְּלֹא בְּרָכָה, וּבְעִקְבוֹת כָּךְ גַּם בִּשְׁאָר יְמוֹת חֹל הַמּוֹעֵד יֹאמְרוּ רַק הַלֵּל בְּדִלּוּג, וְהַכֹּל בִּגְלַל אֵיזֶה צַעַר מֻצְדָּק שֶׁל כַּמָּה עֲרָבִים... מַהִי הַמַּשְׁמָעוּת שֶׁל צְעוּר הַזּוֹלְת!!!

כְּךָ מָצִינוּ מְקוֹמוֹת רַבִּים בַּתָּנַ"ךְ בָּהֶם הָעֲנִישׁ הַקָּבָ"ה בְּנֵי אָדָם שֶׁצִּעֲרוּ אֶת הַזּוֹלָת, וַאֲפִלּוּ שֶׁצָּדְקוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם: **שָׂרָה אִמֵּנוּ** ע"ה בִּקְּשָׁה לְהַצִּיל אֶת חַיֶּיהָ מֵאֲבִימֶלֶךְ, וְלָכֵן הִסְתִּירָה אֶת הָעֲבָדָה שֶׁהִיא אֵשֶׁת אַבְרָהָם, וְנִתְקַלְּלָה מִפִּיהוּ "הִנֵּה הוּא לָךְ **כְּסוּת עֵינַיִם**"בראשית כ', ט"ז. וְאָכֵן נִתְקַיְּמָה הַקְּלָלָה בְּיִצְחָק **שָׁכֲהוּ עֵינָיו**בבא קמא (צ"ג ע"א). . **יַעֲקֹב אָבִינוּ** ע"ה נָטַל מֵאָחִיו הָרָשָׁע אֶת הַבְּרָכָה בְּחָכְמָה עַל פִּי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל אִמּוֹ, וְגָרַם לוֹ לִצְעֹק **צְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה**כמו שכתוב (בראשית כ"ז, ל"ד): "כשמוע עשיו את דברי אביו ויצעק צעקה גדולה ומרה". , וְהִנֵּה לְאַחַר אַלְפֵי שָׁנִים נֶעֱנַשׁ מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה מִזַּרְעוֹ בְּ"וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה **וּמָרָה**"אסתר ד', א'. , כְּתִקּוּן עַל אוֹתָהּ צְעָקָה שֶׁגָּרַם לְעֵשָׂו לִצְעֹקאימרת רבי חנין במדרש רבה (אסתר פרשה ח'). . גַּם עַל **שָׁלֹשׁ דְּמָעוֹת** קְטַנּוֹת שֶׁגָּרַם לְאוֹתוֹ רָשָׁע לְהוֹרִיד בְּאוֹתָהּ הָעֵת לָקוּ עַם יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת שֶׁל אַלְפֵי שָׁנִים כַּכָּתוּב "וַתַּשְׁקֵמוֹ **בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ**"כן נאמר בילקוט שמעוני (פרשת תולדות). ובזוהר הקדוש כתב שלא תסתיים הגלות עד שיגמרו אותן שלש דמעות. .

בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ נֶחֱרַב עַל צַעֲרוֹ שֶׁל **בַּר קַמְצָא**ראה כל המעשה בגיטין (נ"ה ע"ב – נ"ו ע"א). , וְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אֶלֶף תַּנָּאִים קְדוֹשִׁים נִקְטְפוּ מִן הָעוֹלָם בִּדְמֵי יְמֵיהֶם עַל **חֹסֶר כָּבוֹד** הֲדָדִיראה יבמות (ס"ב ע"ב). , וְאַף כַּת הַנַּצְרוּת לֹא קָמָה אֶלָּא מֵחֶסְרוֹן הָאֲרַת פָּנִים שֶׁל **רַב לְתַלְמִידוֹ**ראה כל המעשה בסוטה (מ"ז ע"א). . לְלַמְּדֵנוּ עַד כַּמָּה חֲמוּרָה הִיא הַפְּגִיעָה

בְּרְגִשׁוֹת הַזּוּלָת, שֶׁאַף לְאַחַר שָׁנִים רַבּוֹת עֲלוּלִים עוֹד לְשַׁלֵּם וּלְכַפֵּר עַל צַעַר קָטָן שֶׁנַּעֲשָׂה לְמִישֶׁהוּ בֶּעָבָר.

מִצַּד שֵׁנִי שָׂכָר גָּדוֹל מֻבְטָח לַנִּזְהָר בְּרְגִשׁוֹת הַזּוּלָת. כָּךְ תְּלָה **רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה** אֶת סִבַּת אֲרִיכוּת יָמָיו בָּעֲבְדָה שֶׁמִּימָיו לֹא נִתְכַּבֵּד בְּקָ?לוֹן חֲבֵרוֹ, **וְרַבִּי זַבַּאי** תְּלָה בְּכָךְ שֶׁלֹּא כָּנָה שֵׁם גְּנַאי לַחֲבֵרוֹ, **וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן שַׁמּוּעַ** תְּלָה בְּכָךְ שֶׁלֹּא פָּסַע מֵעַל רֹאשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ בִּזָּיוֹן, **וְרַבִּי זֵירָא** תְּלָה בְּכָךְ שֶׁלֹּא שָׁשׂ בְּתַקָּלַת חֲבֵרוֹכן הובא במגילה (כ"ז ע"ב – כ"ח ע"א). .

וְהַפְּלִיאָה עֲצוּמָה: וְכִי אַף אֶחָד מֵהֶם לֹא מָצָא לְנָכוֹן לִתְלוֹת אֶת אֲרִיכוּת יָמָיו בִּזְכוּת **תּוֹרָתוֹ** אוֹ **תְּפִלָּתוֹ**, **קְדֻשָּׁתוֹ** אוֹ **צִדְקָתוֹ**?! וַהֲרֵי דָּוְקָא עַל אֵלּוּ נֶאֱמַר "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ"דברים ל', כ'. וראה מדרש תנחומא (פרשת בהעלותך). , וְאִם כֵּן מַדּוּעַ תָּלוּ כָּל הַחֲכָמִים אֶת הַדָּבָר דַּוְקָא בִּזְהִירוּתָם בִּכְבוֹד הַזּוּלָת?! אֶלָּא וַדַּאי הֵבִינוּ שֶׁעִם כָּל הַזְּכֻיּוֹת וְהַמַּעֲלוֹת, וְתוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, דַּי בְּפַעַם אַחַת שֶׁיְּצַעֲרוּ אֶת הַזּוּלָת כְּדֵי לְאַבֵּד חֲלִילָה אֶת כָּל עוֹלָמָם.

תּוֹרָתֵנוּ מְחַנֶּכֶת אוֹתָנוּ **לָחוּשׁ אֶת רְגָשׁוֹת הַזּוּלָת** כְּאִלּוּ הָיוּ הֵם שֶׁלָּנוּ. לָכֵן נִדְרַשְׁנוּ לְהִצְטַעֵר בְּצַעֲרָם שֶׁל אֲחֵרִים וְלָחוּשׁ אֶת כְּאֵבָם, וְיֶתֶר עַל כֵּן גַּם לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָתָם וְלַחְפֹּץ בְּהַצְלָחָתָם. כָּךְ הָיָה **הָגָ"ר אֱלִיָּהוּ לוּפְיָאן** זַצַ"ל אוֹמֵר כִּי אָדָם הַיּוֹדֵעַ **לְכָאֵב וּלְהִצְטַעֵר** בְּצַעַר הַזּוּלָת הֲרֵי זֶה נִקְרָא "**אָדָם**", וְאִלּוּ אָדָם הַיּוֹדֵעַ **לִרְצוֹת וְלִשְׂמֹחַ** בְּשִׂמְחַת הַזּוּלָת הֲרֵי זֶה נִקְרָא "**מַלְאָךְ**"! כִּי מִטֶּבַע הָאָדָם לִרְצוֹת תָּמִיד לִהְיוֹת **מֵעַל** הַזּוּלָת, וּכְשֶׁהַשֵּׁנִי כּוֹאֵב וְעָצוּב מִמֵּילָא הוּא מִתַּחְתֵּי וְנָקֵל לְאָדָם לְהִזְדַּהוֹת עִמּוֹ וּלְכַבְּדוֹ, אַךְ בְּשָׁעָה שֶׁהַשֵּׁנִי מַצְלִיחַ וּמִתְעַלֶּה יוֹתֵר מִמֶּנִּי כָּאן הָאֱנוֹכְיוּת הַטִּבְעִית שֶׁל הָאָדָם מוֹנַעַת אוֹתוֹ מִלִּשְׂמֹחַ בֶּאֱמֶת בְּהַצְלָחָתוֹ, וְאִם בְּכָל זֹאת מִתְעַלֶּה הָאָדָם עַל עַצְמוֹ וְשָׂמֵחַ בְּשִׂמְחַת זוּלָתוֹ אֵין לְךָ גָּדוֹל וְנַעֲלֶה מִכָּךְראה יבמות (ס"ב ע"ב) ובספרנו "דובב שפתי ישנים" עה"ת (ריש פרשת מקץ) משל"כ בזה בס"ד. .

כָּךְ מוֹצְאִים אָנוּ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל אַהֲרֹן אָחִיו "וְרָאֲךָ וְשָׂמַח **בְּלִבּוֹ**"שמות ד', י"ד. , וּבֵאֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכִי רַק בְּלִבּוֹ יִשְׂמַח וְלֹא בְּפִיו? אֶלָּא שֶׁכָּל כָּךְ יִשְׂמַח בְּהַצְלָחָתְךָ עַד שֶׁלֹּא יוּכַל לְפָרֵשׁ וּלְתָאֵר בְּפִיו אֶת גֹּדֶל שִׂמְחָתוֹ בְּהִבָּחֲרוּתְךָ לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל, עַל אַף שֶׁהוּא הַגָּדוֹל מִבֵּינֵיכֶם כן הובא בילקוט שמעוני שם. ! רְאוּ לְאֵיזוֹ דַּרְגָּה מַפְלָאָה הִגִּיעַ אַהֲרֹן קְדוֹשׁ ה' בְּמִדַּת הַשִּׂמְחָה בְּשִׂמְחַת הַזּוּלָת! וְרַק אִם יְפַתֵּחַ אָדָם בְּתוֹכוֹ אֶת הָרְגִישׁוּת לַזּוּלָת וְלִסְבִיבָה יוּכַל לְהִנָּצֵל מִמִּדּוֹת רָעוֹת וּמִמַּעֲשִׂים חֲמוּרִים, וְיִזְכֶּה בְּעֶזְרַת ה' לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בְּשוּ"ת "קְדֻשַּׁת בֵּית יִשְׂרָאֵל" לַג"ר יִשְׂרָאֵל אַבְרָהָם אַבָּא זַצַ"לסימן ז'. דָּן גַּבֵּי בָּחוּר שֶׁנָּשָׂא אִשָּׁה, וּלְאַחַר שֶׁנִּשְׂאָהּ נוֹדַע לוֹ שֶׁהָיְתָה זוֹ נְשׂוּאָה בֶּעָבָר לְאָחִי אִמּוֹ וְלֹא גִּלְתָה לוֹ, מַה שֶּׁאוֹסֵר אוֹתָם בִּנְשׂוּאִין מִדְּרַבָּנָן, הַאִם צָרִיךְ לִיתֵּן לָהּ גֵּט אוֹ לֹא?
וּלְאַחַר שֶׁנָּשָׂא וְנָתַן בַּדָּבָר בַּאֲרִיכוּת גְּדוֹלָה, הֶעֱלָה שָׁם לְמַסְקְנָה שֶׁאִם הִקְפִּיד הֶחָתָן לְבָרֵר שֶׁאִשָּׁה זוֹ מֻתֶּרֶת לוֹ, וּבְכָל זֹאת נִתְבָּרֵר לְבַסּוֹף שֶׁהִיא אֲסוּרָה מִשּׁוּם קִרְבַת שְׁנִיּוֹת לָעֲרָיוֹת - הֲרֵי זֶה מִקַּח טָעוּת, שֶׁעַל דַּעַת כֵּן לֹא קִדֵּשׁ, וְהַקִּדּוּשִׁין אֵינָם חָלִים וּבִיאָתוֹ בִּיאַת זְנוּת, וְלָכֵן הֲרֵי זוֹ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ בְּלֹא גֵּט. אוּלָם אִם הוּא לֹא הִקְפִּיד כָּל כָּךְ עַל הַדָּבָר, וְיֵשׁ צַד לוֹמַר שֶׁלְּאַחַר שֶׁנּוֹדַע לוֹ הַדָּבָר נִתְרַצָּה בְּלִבּוֹ וְנִתְכַּוֵּן בְּכָל זֹאת לִקְנוֹתָהּ - אֲזַי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיאָהּ בְּגֵט. כְּדִין הַמְקֻדָּשׁ אִשָּׁה הָאֲסוּרָה עָלָיו מִשּׁוּם שְׁנִיָּה לָעֲרָיוֹת שֶׁחַיָּב לְהוֹצִיאָהּ בְּגֵט.

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן עֹנֶשׁ הַכָּרֵת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב רַבֵּנוּ הָרַמְבַּ"ן זָ"ל בְּבֵאוּרוֹ עַל הַתּוֹרָהויקרא י"ח, כ"ט, והביא דבריו מהסיפרא (פרשת אמור) ומעוד כמה מקורות בתלמוד, עיין שם. שֶׁיֶּשְׁנָם כַּמָּה סוּגִים שֶׁל כְּרִיתֻיּוֹת:
כָּרֵת לַגּוּף – שֶׁהוּא מִיתָה בְּקִצּוּר שָׁנִים דְּהַיְנוּ קֹדֶם גִּיל שִׁשִּׁים, וְנִתָּן לְמִי שֶׁזִּכְיוֹתָיו מְרֻבּוֹת מֵעֲוֹונוֹתָיו אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ עָוֹון כָּרֵת וְלָכֵן מְרַצֶּה אֶת דִּינוֹ בְּכָךְ שֶׁמֵּת בַּחֲצִי יָמָיו אימרת רבה במועד קטן (כ"ח ע"ב), וכן הובא שם מרב יוסף שמשעבר את גיל ששים עשה סעודת הודיה לחכמים על שניצל מכרת של שנים, למרות שעדין לא ניצל מכרת של ימים. עיין שם. . וְאִם כְּבָר עָבַר אֶת חֲצִי יָמָיו עָנְשׁוֹ בְּכָרֵת שֶׁל יָמִים דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יְמַלֵּא אֶת יָמָיו הַקְּצוּבִים לוֹובירושלמי שאלו ומי מודיע שבמיתת כרת מת זה שהאריך ימים? והשיבו שאם מת לג' ימים מחוליו הרי זו מיתת כרת. .
כָּרֵת לַנֶּפֶשׁ – שֶׁהוּא לְאַחַר שֶׁנִּפְרֶדֶת נִשְׁמָתוֹ מִן הַגּוּף וְעוֹלָה הִיא נִכְרֶתֶת מֵחַיֵּי עוֹלָם הַנִּשְׁמוֹת, וְנִתָּן לְמִי שֶׁעֲוֹונוֹתָיו מְרֻבִּים מִזְּכִיּוֹתָיו וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶן גַּם כֵּן עָוֹון שֶׁעָנְשׁוֹ כָּרֵת. וּפְעָמִים שֶׁיִּחְיֶה זֶה יָמִים רַבִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּהַשְׁקֵט וּבְשַׁלְוָה, אֶלָּא שֶׁעָנְשׁוֹ שָׁמוּר לוֹ לֶעָתִיד לָבוֹאוזהו מה שכתוב "ונכרתה הנפש ההיא מלפני" דהיינו מעולם הנשמות. וראה ראש השנה (י"ז ע"א) שעניינו הוא שלאחר שנידונת הנשמה י"ב חודש בגיהנם שורפים אותה ורוח מפזרתה תחת כפות רגלי הצדיקים. .
כָּרֵת לִשְׁנֵיהֶם – שֶׁהוּא הֶחְמוּר שֶׁמִּתְקַיֵּים בּוֹ כָּרֵת גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְגַם בָּעוֹלָם הַבָּא, וְנִתָּן לְעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעָלָיו כָּתוּב "הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא" וּפֵרֵשׁ?וּ חֲכָמֵינוּ

זָ"ל "הִכָּרַת – בָּעוֹלָם הַזֶּה, תִּכָּרֵת – בָּעוֹלָם **הַבָּא**"סנהדרין (ס"ד ע"ב). וראה שם (צ"ט ע"א) מי עוד נידון בכרת זה. .

וְכָרֵת שֶׁל עֲרִירִי - שֶׁנִּכְרָת זַרְעוֹ, וְהוּא כָּרֵת מְיֻחָד הַבָּא רַק עַל עֲבֵרוֹת שֶׁעֲלֵיהֶן כָּתוּב "**עֲרִירִים**", כְּגוֹן הַבָּא עַל אֵשֶׁת אָחִי אָבִיועל כך כתוב (ויקרא כ', כ') "ואיש אשר ישכב את דדתו...ערירים ימותו". .

מצוה ר"א: שלא לגלות ערות אשת בנו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֶּה אֵשֶׁת בִּנְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ"ויקרא י"ח, ט"ו. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִישְׁרְאֵל עֶרְוַת אֵשֶׁת בְּנוֹ הַמְכֻנָּה "**כַּלָּתוֹ**", דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה. וְזֶה מִלְּבַד אִזְהֲרַת אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁחַיָּב גַּם עָלֶיהָ אִם הָיְתָה נְשׂוּאָה.

אִזְהָרָה זוֹ חָלְקָה אֲפִלּוּ רַק **נִתְקַדְּשָׁה** לִבְנוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן אִם גַּם **נִשְּׂאָה** לוֹ. וְזֶה בֵּין שֶׁהָיָה הַבֵּן בַּחַיִּים, וּבֵין שֶׁנִּפְטַר, וּבֵין בְּעוֹדוֹ נָשׂוּי לָהּ וּבֵין לְאַחַר שֶׁגֵּרְשָׁהּ, בְּכָל הַמִּקְרִים הַלָּלוּ אִם בָּא עָלֶיהָ אָבִיו הֲרֵי זֶה חַיָּבסנהדרין (מ"ט ע"ב) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א' הלכה ד') ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה י"ט). . כְּמוֹ כֵן, אַף אִם הָיָה הַבֵּן מַמְזֵר וְלָקַח אִשָּׁה בְּכָל זֹאת מֻזְהָר אָבִיו עָלֶיהָכן כתב בספר החינוך בבאורו על מצוה זו. .

וּבַתַּלְמוּד מְבֹאָר שֶׁחָכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עָשׂוּ גָּדֵר לַדָּבָר, וְאָסְרוּ עַל הָאָדָם אַף אֶת כַּלַּת בְּנוֹ וּבֶן בְּנוֹ עַד סוֹף הָעוֹלָם, וְכֵן אָסְרוּ אֶת כַּלַּת בִּתּוֹבמות (כ"א ע"ב) ורמב"ם הלכות אישות (פרק א' הלכה ו'). .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אֵשֶׁת בְּנוֹ שְׁנֵיהֶם בְּכָרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים מוּמָתִים שְׁנֵיהֶם בְּחֶנֶק, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זֶה חַיָּב חַטָּאת אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵררמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א'). .

רָמַז הַכָּתוּב – בּוֹאִי כַלָּה

בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים מְבֹאָר כִּי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה מְכֻנֶּית בַּתֹּאַר "כַּלָּה"כן כתב בזוהר הקדוש פרשת שמות (דף ה' ע"ב) שהשכינה נקראת כלה, עיין שם. , וּבְדֶרֶךְ רֶמֶז חָשַׁבְנוּ לְפָרֵשׁ שֶׁאִזְהֲרַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לָאָדָם שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד הוּא לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה בִּתְפִלָּה, שֶׁלֹּא יְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ וּקְלוֹנָהּ בְּחָשְׁבוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּבְהִתְעַסְּקוּת בְּעִנְיָנִיו הַגַּשְׁמִיִּים בְּעוֹדוֹ עוֹמֵד לִפְנֵי ה' בִּתְפִלָּה. כִּי בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד אָדָם וּמִתְפַּלֵּל מִיָּד בָּאָה הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וְשׁוֹ?רָה עָלָיו,

וּמַקְשִׁיבָה לְבַקָּשָׁתוֹ וְשׁוֹמַעַת אֶת עֲתִירָתוֹ, וְאִם מַטָּה אָדָם אֶת לִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן לִדְבָרִים אֲחֵרִים הֲרֵי זֶה מְבַזֶּה אֶת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּמְחָרְפָהּ, בְּכָךְ שֶׁמַּרְאֶה שֶׁאֵינָהּ חֲשׁוּבָה וּרְצוּיָה בְּעֵינָיו, וְשֶׁכָּל מַעֲשָׂיו הֵם רַק מִן הַשָּׂפָה וְלַחוּץ. עַל כָּךְ אוֹמֵר הַכָּתוּב: "יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה **בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו** כִּבְּדוּנִי **וְלִבּוֹ** רִחַק מִמֶּנִּי"ישעיה כ"ט, י"ג. שֶׁאָמְנָם בְּגוּפָם וּבְפִיהֶם הֵם קוֹרְאִים לִי בִּתְפִלָּתָם לְכַבְּדֵנִי, אַךְ מִשֶּׁשּׁוֹרָה שְׁכִינָתִי עֲלֵיהֶם מִתְבָּרֵר שֶׁלִּבָּם רָחוֹק וּמְרֻחָק מִמֶּנִּי.

עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה הִיא מֵהָרְגָעִים הַמְּרוֹמָמִים בְּיוֹתֵר בְּחַיָּיו שֶׁל הָאִישׁ הַיְּהוּדִי. אִי אֶפְשָׁר לְתָאֵר בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשׁ אֶת הַקִּרְבָה וְהִדָּבְקוּת הָעֲצוּמָה הַנּוֹצֶרֶת בְּרִגְעִים בָּהֶם פּוֹתֵחַ אָדָם אֶת פִּיו וְאוֹמֵר "ה' שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ". וְכָךְ כּוֹתֵב **הָאַדְמוֹ"ר הַקָּדוֹשׁ מִפִּיאַצְנָה** זַצוּק"ל הי"ד: "הַאִם יֵשׁ לְךָ אוֹהֵב וְרֵעַ כְּאָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם?! מִי יָבִין אֶת הֶגְיוֹן לִבְּךָ, וּמִי יְרַפֵּא לְךָ אֶת נַפְשְׁךָ כָּמוֹהוּ יִתְבָּרַךְ? לָכֵן הָסֵב פָּנֶיךָ אֶל הַקִּיר, וְצַיֵּר בְּמַחְשַׁבְתְּךָ שֶׁאַתָּה עוֹמֵד לִפְנֵי כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַתָּה שׁוֹפֵךְ אֶת לִבְּךָ בִּתְפִלָּה, כְּפִי שֶׁעוֹלֶה עַל לִבְּךָ וּבְכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ"כן הובא בספרו "חובת התלמידים" (עמוד קל"ט). . וְרַבֵּנוּ **הַחָזוֹן אִישׁ** זַצוּק"ל כָּתַב: "וּמַה נִּפְלָא הַדָּבָר, כִּי בִּיכֹלֶת הָאָדָם לְהַשִּׂיחַ דַּאֲגוֹתָיו לִפְנֵי אֲדוֹן עוֹלָם יִתְבָּרַךְ, כַּאֲשֶׁר הוּא מֵשִׂיחַ אֶל רֵעֵהוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְכַנֵּהוּ יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים"ראה ספר "ארחות איש" למרן החזון איש זצוק"ל. .

וְהִנֵּה דַּוְקָא בְּאוֹתָם רְגָעִים יְקָרִים וְעִלָּאִיִּים, מִתְנַגְּבוֹת וְחוֹדְרוֹת לְתוֹךְ לֵב הָאָדָם מַחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים זָרִים הַמְבַקְשִׁים לַהֲרֹס וּלְנַתֵּק אֶת הַחִבּוּר הַמְיֻחָד וְהַמְסֻגָּל הַזֶּה, אֲשֶׁר בְּכֹחוֹ לְהָנִיב פֵּרוֹת טוֹבִים וּלְהַדֵּק אֶת קִרְבָתֵנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. לָכֵן חֲמָרָה רַבָּה רָאוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּמִי שֶׁמְּהַרְהֵר בִּדְבָרִים זָרִים בִּתְפִלָּתוֹ, וְהַתְּבִיעָה עָלָיו הִיא גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה. כִּי מִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי **אֲרִי** – לֹא יִתָּכֵן שֶׁיִּתְיָרֵא מִפְּנֵי **חָתוּל**, וְאִם בְּכָל זֹאת מַסַּחַת דַּעְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם בִּתְפִלָּה לְעִנְיָנִים אֲחֵרִים הֲרֵי זֶה אוֹת בָּרוּר מִי נֶחְשָׁב בְּעֵינָיו לַאֲרִי וּמִי לֶחָתוּל...

הַנָּבִיא קוֹרֵא לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר: "**שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ** נֹכַח פְּנֵי ה'"איכה ב', י"ט. , וְחָשַׁבְנוּ פַּעַם מָה הָעִנְיָן שֶׁל "**שִׁפְכִי כַמַּיִם**" דַּוְקָא? מַדּוּעַ לֹא אָמַר "**פִּתְחִי לִבֵּךְ**" אוֹ "**הַטִּי לִבֵּךְ**"? אֶלָּא הַמַּיִם טִבְעָם הוּא לְהִתְפָּרֵץ מִיָּד לְכָל עֵבֶר, וּלְהִשְׁפֵּךְ הַחוּצָה בְּטִבְעִיּוּת מִבְּלִי כָּל מַאֲמָץ אוֹ דָּבָר שֶׁיְּדָחֲפֵם. וְאֶת זֹאת לִמֵּד הַנָּבִיא בִּדְבָרָיו שֶׁלִּבּוֹ שֶׁל הָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת מוּל ה' בִּבְחִינַת **מַיִם** שֶׁמִּיָּד כְּשֶׁיִּפְתַּח אֶת פִּיו יִתְפָּרֵץ לִבּוֹ מֵאֵלָיו מִבְּלִי שׁוּם צֹרֶךְ לְעוֹרֵר אֶת הַלֵּב אוֹ אֶת הָרֶגֶשׁ וְהַכַּוָּנָה, אֶלָּא תִּפְלָתוֹ "**תִּשָּׁפֵךְ**" מִלִּבּוֹ מֵאֵלֶיהָ לְלֹא כָּל מַאֲמָץ. זֶהוּ לֵב בָּרִיא, וְזוֹהִי הַרְגָּשָׁה תַּקִּינָה שֶׁל אָדָם לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ. וְכָל עוֹד הָאָדָם זָקוּק לְמַעֲשִׂים שֶׁיְּעוֹרְרוּ אֶת לִבּוֹ

בִּתְפִלָּה, וְלִדְבָרִים שֶׁיִּפְתְּחוּ אֶת לִבּוֹ לַדָּבָר – עֲדַיִן הוּא רָחוֹק מִלְּהַרְגִּישׁ אֶת הַרְגָּשַׁת "**נֹכַח פְּנֵי ה'**".

כָּל מַעֲשֶׂה בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא דּוֹרֵשׁ כַּוָּנָה, וּבִלְעָדֶיהָ פּוֹחֶתֶת מַעֲלָתוֹ בַּעֲשֶׂרֶת מוֹנִיםכפי שכתב בספר הכוזרי (מאמר ה' אות כ"ז): "מעשה בלעדי כוונה או כוונה בלתי מעשה תאבד התוחלת". ולכן נפסק בשלחן ערוך אורח חיים (סימן א' הלכה ד') שטוב מעט בתחנונים מהרבות בלא כוונה, עיין שם באחרונים. . אַךְ **בִּתְפִלָּה** הָעִנְיָן הוּא אַחֶרֶת לְגַמְרֵי: תְּפִלָּה בְּלֹא כַוָּנָה – **כְּגוּף בְּלֹא נְשָׁמָה**לשון רבינו האברבנאל זצ"ל בפירושו על מסכת אבות (פרק ב' משנה י"ג). וראה עוד מזה בספר פלא יועץ ערך "כוונה". . מָה הַפְּרוּשׁ? נְדַמְיֵן לְעַצְמֵנוּ מָה עוֹלֶה בְּגוֹרָלוֹ שֶׁל **פֶּגֶר מֵת** לְאַחַר זְמַן מָה: מַעֲלֶה צַחֲנָה וּמַסְרִיחַ! כָּךְ תְּפִלָּה הַיּוֹצֵאת מִן הַשָּׂפָה וְלַחוּץ עֲלוּלָה לְהִכָּנֵס חָלִילָה בְּגֶדֶר שֶׁל "דְּבַר שְׂפָתַיִם **אַךְ לְמַחְסוֹר**"משלי י"ד, כ"ג. . לָכֵן עִקַּר עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה אֵצֶל הָאָדָם צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּהִתְעוֹרְרוּת וּבְכַוָּנַת הַלֵּבולהוי ידוע שכוונת התפילה מקומה בלב ולא במח, וכמו שכתוב "ועבדו בכל לבבכם" ואמרו חז"ל שזו התפילה. ואכן פעם אחת הגיע יהודי לשרף מקאצק זיע"א והתלונן בפניו שמחשבות זרות מטרידות אותו בעת תפילתו, השיבו הרה"ק: וכי מה עניינה של תפילה לראש? התפילה צריכה לצאת מהלב! , בְּתַחֲנוּנִים וּכְמוֹנָה מָעוֹתברכות (כ"ח ע"ב) ומשנה ברורה (סימן נ"א ס"ק כ'). ובספר "עובדות והנהגות לבית בריסק" (חלק ג' עמוד קס"ד) הובא שהגר"ח מבריסק זצ"ל היה נוהג להתפלל במהירות גדולה, ופעם שאלו אותו על כך שהרי בפוסקים מבואר שיש להתפלל במתינות כמונה מעות?! והשיב הגר"ח בבדיחותא, כי אכן דרכו גם כשהוא מונה מעות למנותן במהירות שכזו... , וּבְכָךְ יִנָּצֵל מִבְּזוּי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּתְקֻבַּל תְּפִלָּתוֹ וְתַעֲנֶה עֲתִירָתוֹ לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּאובמדרש תנחומא (ריש פרשת וירא) נאמר: "אמר הקב"ה הוו זהירים בתפילה, שאין לך מדה יפה ממנה, ואפילו אין אדם כדאי לענות לו חסד אני עושה עמו ועונה לו, שכל דרכי חסד!". . בְּכָלַל הַזְּהִירוּת בִּתְפִלָּה, שֶׁיַּעֲמֹד בִּתְפִלָּה לִפְנֵי ה' לֹא פָּחוֹת מִכְּעוֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, דְּהַיְנוּ בְּגוּף נָקִי וְרָחוּץשכן צואה על גופו מעכבת בכל שהוא, ורחיצת הידיים לפני כל תפילה היא כמעט בגדר חיוב. ראה שלחן ערוך אורח חיים (סימן צ"ב). , וּבְבָגָדִים נְקִיִּים וּמְסֻדָּרִים, וּבְמַנְעָלַיִם סְגוּרִים, וְהַמְהַדְּרִין אַף מַקְפִּידִים לִהְיוֹת מְעֻטָּפִים בְּבֶגֶד עֶלְיוֹן וּבְכוֹבַע לְרֹאשָׁםראה שלחן ערוך אורח חיים (סימן צ"א) ובדברי האחרונים. ובספר "דעת נוטה" (ע' רס"א) הובא בשם הגר"ח

קנייבסקי שליט"א שפעמים שיש להורות לבחור ישיבה להתפלל ביחידות עם כובע לראשו ולא בצבור בלא כובע, עיין שם. . מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם יִגַּשׁ אָדָם לִתְפִלָּה מִתּוֹךְ עֶסְקָיו וְדִבּוּרָיו לְלֹא שׂוּם הֶכָנָה לִפְנֵי כֵן, הֲרֵי זֶה מַרְאֶה שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא לְמַשָּׂאוּי עָלָיו, וְשֶׁמְּחַפֵּשׂ הוּא רַק לִפְרֹק עָלָיו מֵעָלָיו וּ"לְהַפְטֵר" מֵחִיּוּבָהּ, וְאִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ?!מלאכי א', ח'. וּמָה הַפֶּלֶא שֶׁזֶּה זְמַן רַב שֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל עַל דָּבָר וְאֵינְךָ נַעֲנֶה? הֲרֵי אֶת **הַכָּבוֹד הַמִּינִימָלִי** שֶׁמַּגִּיעַ לֹא נָתַתָּ, אָז לָמָּה שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת בַּקָּשָׁתְךָ וִימַהֲרוּ לְיַשְּׁמָהּ?! אֶתְמְהָה!!!

עַל הָרה"ק **רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵרוֹז'ִין** זִיע"א מְסֻפָּר שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל אֶת תְּפִלָּתוֹ בִּדְבֵקוּת עֲצוּמָה וּבְאֵימָה גְּדוֹלָה, מִבְּלִי לְהָזִיז אֶת גּוּפוֹ כְּלָל, מִמָּשׁ בַּהֲבָנָה שֶׁעוֹמֵד הוּא לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהִנֵּה שָׁנָה אַחַת בִּתְפִלַּת נְעִילָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה הָרה"ק עוֹמֵד בִּתְפִלָּתוֹ מִבְּלִי לָזוּז, וְהֶאֱרִיךְ בָּהּ מְאֹד עַד שֶׁכְּבָר הֶחְשִׁיךְ וְנַעֲשָׂה מְאֻחָר. עַד שֶׁלִּפְתַע נִגַּשׁ בְּנוֹ וְהֶעֱבִיר אֶת הַדַּף בְּסִדּוּרוֹ, וּלְאַחַר זְמַן קָצָר סִיֵּם הָרַבִּי אֶת תְּפִלָּתוֹ. וְסִבַּת הַדָּבָר הָיְתָה בַּהְיוֹת שֶׁהָיָה שָׁרוּי בְּכַמָּה וּבְאֵימָה כֹּה גְּדוֹלָה מֵהֲדַר גְּאוֹן עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁלֹּא יָכֹל לְהָזִיז אֶת יָדוֹ לְהָפֹךְ אֶת הַדַּף בַּסִּדּוּר, וּמִצַּד שֶׁנִּי לֹא רָצָה לְהִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא מִתּוֹךְ הַכְּתָב, לָכֵן רַק לְאַחַר שֶׁהֶעֱבִירוּ לוֹ אֶת הַדַּף יָכֹל לְהַמְשִׁיךְ וּלְסַיֵּם אֶת תְּפִלָּתוֹ!כן הובא בספר "חסדי אבות" (חלק א' עמוד קכ"א). וְכָזֶה רְאֵה וְקַדֵּשׁ.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

חֲכָמֵי הַתַּלְמוּד הִתְעַכְּבוּ עַל שִׁנּוּי הַלָּשׁוֹן בַּפָּסוּק "עֶרְוַת **כַּלָּתְךָ** לֹא תְגַלֶּה אֵשֶׁת בִּנְךָ הִיא" שֶׁפַּעַם קָרְאָה לָהּ הַתּוֹרָה "**כַּלָּתְךָ**", וּפַעַם קָרְאָה לָהּ "**אֵשֶׁת בִּנְךָ**", וּבֵאֲרוּ שֶׁבֶּאֱמֶת שְׁתֵּיהֶן אַחַת הֵן, אֶלָּא שֶׁבָּאָה הַתּוֹרָה לְרַבּוֹת שֶׁגַּם לְאַחַר **מִיתַת הַבַּעַל** עֲדַיִן הִיא נֶחְשֶׁבֶת לְאֵשֶׁת הַבֵּן וַאֲסוּרָה עַל הָאָב מִן הַתּוֹרָהראה סנהדרין (נ"ד ע"א) ובפירוש רש"י וז"ל ובעלי התוספות במקום. . וּמִכָּךְ לָמַד **הַגְּ"ר יוֹסֵף בָּאֲבָ"ד** זַצַ"ל בַּעַל הַ"**מִּנְחַת** חִנּוּךְ" שֶׁלְּאַחַר מִיתַת הַבֵּן כְּבָר אֵינָהּ נִקְרֵאת זוֹ "כַּלָּתוֹ" שֶׁל הָאָב, אֶלָּא רַק "אֵשֶׁת בְּנוֹ", וְנִפְקָא מִינָהּ לְעִנְיַן **הַתְּרָאָה** שֶׁאִם נִפְטַר הַבֵּן וְהָאָב בָּא לִקְרַב לְאֵשֶׁת הַבֵּן, וְהִתְרוּ בּוֹ בְּלָשׁוֹן "**כַּלָּתוֹ**" – זוֹ אֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת כְּלָל לְהַתְרָאָה, וּמִמֵּילָא אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲנִישׁוֹכן מבואר בשבועות (כ' ע"ב) ובפירוש רש"י ז"ל שם. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן זִוּוּגוֹ שֶׁל הָאָדָם עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **רַבֵּנוּ מְנַחֵם רֵקָנָאטִי** זַצַ"לדף צ' ע"א. לְבָאֵר אֶת הַפָּסוּק "אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה, מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת, אַךְ סוֹרְרִים שָׁכְנוּ

צְחִיחָה"תהלים ס"ח, ז'. וראה סוטה (ב' ע"א) שם דרשו רבותינו פסוק זה על זיווגו של האדם. שֶׁבָּא לְרָמֵז עַל **שִׁלּשָׁה** סוּגִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם:

הַזּוֹכֶה **מִיָּד** לְשָׁא אֶת בַּת זוּגוֹ הָאֱמִתִּית מְשֹׁרָשׁ נִשְׁמָתוֹ עָלָיו נֶאֱמַר "אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בֵּיתָה", שֶׁזָּכָה לְיַשֵּׁב אֶת בֵּיתוֹ עִם זִוּוּגוֹ הָאֲמִתִּי הַשַּׁיָּךְ וְהָרָאוּי לוֹ.

וְאִם חָלִילָה לֹא זָכָה וְנִשְׂאָה בַּת זוּגוֹ לְאַחֵר, **וְאַחַר זְמַן** מֵת זֶה הָאַחֵר אוֹ שֶׁגֵּרְשָׁהּ וְנִשְׂאָה לְזִוּוּגָהּ הָאֱמִתִּי אֲזַי נֶאֱמַר בָּהֶם "הַמּוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת" שֶׁהָיְתָה זוֹ אֲסִירָה בִּידֵי הָאַחֵר, וְכָעֵת יָצְאָה וְנִכְנְסָה לְזֶה הָרָאוּי לָהּ כְּשֶׁהִיא בּוֹכָה עַל הָרִאשׁוֹן וּמְשׁוֹרֶרֶת לַשֵּׁנִי.

וְאִם חָלִילָה **אַבַּד** לְגַמְרֵי אֶת זִוּוּגוֹ עָלָיו נֶאֱמַר "סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה" שֶׁבַּעֲבוּר שֶׁסָּרַר בְּמַעֲשָׂיו בְּגִלְגּוּל זֶה אוֹ בְּגִלְגּוּל שֶׁעָבַר, לָכֵן שׁוֹכֵן לְבַדּוֹ כָּל יָמָיו בְּלֹא אִשָּׁה, ה' יַצִּילֵנוּ.

מצוה ר"ב: שלא לגלות ערות אשת אחיו

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת אֵשֶׁת אָחִיךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוַת אָחִיךָ הִוא"ויקרא י"ח, ט"ז. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרְאֵל עֶרְוַת אֵשֶׁת אָחִיו, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וְאַזְהָרָה זוֹ חָלָה אֲפִלּוּ רַק **נִתְקַדְּשָׁה** לְאָחִיו, וְכָל שֶׁכֵּן אִם גַּם **נִשְּׂאָה** לוֹ. וְזֶה בֵּין שֶׁהָיָה אָחִיו מִן הָאָב אוֹ מִן הָאֵם אוֹ מִשְּׁנֵיהֶם, בֵּין מִן הַנִּשּׂוּאִין וּבֵין מִן הַזִּנּוּת, בְּכָל אֵלּוּ נֶחְשַׁב זֶה לְאֶחָיו וְאִשְׁתּוֹ אֲסוּרָה לוֹסנהדרין (נ"ד ע"א) ויבמות (ל"ב ע"א), והובא ברמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ב') ובשלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה כ"ב). .

וְכָל זְמַן שֶׁהִיא נְשׂוּאָה לְאָחִיו אוֹ שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִמֶּנּוּ הֲרֵי הִיא אֲסוּרָה לוֹ מִן הַתּוֹרָה, וַאֲפִלּוּ אִם אַחַר גֵּרוּשֶׁיהָ אָחִיו נִפְטַר. וְאִם נִתְאַלְמְנָה מֵאָחִיו אֲזַי אִם הֵנִיחַ בֵּן הֲרֵי הִיא נִשְׁאֶרֶת בְּאִסּוּרָהּ כְּלַפָּיו, וְאִם לֹא הֵנִיחַ בֵּן אֲזַי נִצְטַוְּתָה זֶה הָאָח לְיַבְּמָהּ, כְּפִי שֶׁיִּתְבָּאֵר אי"ה בְּמִצְוַת יְבוּםמצוה תקצ"ח. .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אֵשֶׁת אָחִיו שְׁנֵיהֶם בְּכָרֵת, וְאִם הָיָה בְּמַזִּיד וּבְהַתְרָאַת שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הֵם חַיָּבִים מַלְקוּת, וְאִם הָיְתָה זוֹ נְשׂוּאָה מוּמָתִים שְׁנֵיהֶם בְּחֶנֶק כְּדִין הַבָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ. וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי הֵם חַ?יָּבִים חַטָּאת אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֲררמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א'). .

רָמַז הַכָּתוּב – עֲשֵׂה זֹאת בְּעַצְמֶךָ

אִשָּׁה הָאַח נֶאֱסָרָה עַל הָאָדָם לְעוֹלָם, בֵּין בְּחַיֵּי אָחִיו וּבֵין לְאַחַר מוֹתוֹ, מִלְּבַד מִבְּמִקְרֶה שֶׁל יִבּוּם, מַה שֶּׁבָּא לְהַחְדִּיר בְּלִבֵּנוּ וּלְהַטְבִּיעַ בְּנַפְשֵׁנוּ אֶת הַתּוֹבָנָה שֶׁאֵין לָאָדָם לְבַקֵּשׁ וּלְהִזְדַּקֵּק לְזוּלָת, אֶלָּא יַעֲמֹל וְיִתְיַגֵּעַ בְּעַצְמוֹ לְהַשִּׂיג אֶת מְבֻקָּשׁוֹ מִבְּלִי לְהִצְטָרֵךְ לְעֶזְרָתָם וּלְטוֹבָתָם שֶׁל אֲחֵרִים.

כְּךָ הֵעִידוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל עַל **רַבִּי פִּינְחָס בֶּן יָאִיר** שֶׁמִּימָיו לֹא בָּצַע עַל פְּרוּסָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ, וְשֶׁמִּיּוֹם שֶׁעָמַד עַל דַּעְתּוֹ לֹא נֶהֱנָה אַף מִסְּעוּדַת אֲבִיוחולין ז' ע"ב. . וְנִרְאֶה שֶׁרְבּוֹתֵינוּ הֵעִידוּ בְּדָוְקָא עַל שְׁנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ, הַמְלַמְּדִים כִּי רַבִּי פִּינְחָס בֶּן יָאִיר הֵבִין שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לְהִסְתַּדֵּר בְּכֹחוֹת עַצְמוֹ אָסוּר לוֹ לְהִתָּלוֹת וּלְהִשָּׁעֵן עַל אֲחֵרִים, וַאֲפִלּוּ בַּדָּבָר הַקָּטָן וְהַשּׁוּלִי בְּיוֹתֵר כְּמוֹ **פְּרוּסַת לֶחֶם**, וַאֲפִלּוּ בְּמַעֲרֶכֶת הַיְחָסִים הַקְּרוֹבָה וְהַדּוֹאֶגֶת בְּיוֹתֵר כְּמוֹ **הָאָב לִבְנוֹ**. גַּם בְּמַצָּבִים שֶׁכְּאֵלּוּ אֵין לָאָדָם לְהִתָּלוֹת עַל הַזּוּלָת כָּל עוֹד יֵשׁ בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לְהִסְתַּדֵּר לְבַדּוֹ.

אָדָם שֶׁרָגִיל לְבַקֵּשׁ טוֹבוֹת מֵהַזּוּלָת בְּלִי גְּבוּל – סוֹף שֶׁיִּמָּאֵס וְיֹאבַד אֶת עֶרְכּוֹ. כִּי אֵין מִצְוָה לַעְזֹר וּלְסַיֵּעַ לְמִי שֶׁאֵינוֹ עוֹזֵר לְעַצְמוֹ, וּבְרֹב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל פַּשַׁעמשלי י', י"ט. , וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים יָקוּצוּ חֲבֵרָיו בְּבַקָּשׁוֹתָיו וּבְטֹרַח חֻפָּצָיו וְאַט אַט יַרְחִיקוּ אֶת עַצְמָם מֵחֲבָרְתּוֹ וְיִמָּנְעוּ מִלְּדָרֹשׁ בִּשְׁלוֹמוֹ וּבְטוּבָתוֹ. וְרַבֵּנוּ **הַחָזוֹן אִישׁ** זצוק"ל הֵיטִיב לְהַבִּיעַ זֹאת בְּאַחַת מֵאִגְרוֹתָיו בְּאָמְרוֹ: "אִם רְצוֹנְךָ לְבַקֵּשׁ דָּבָר מֵאֵת רֵעֲךָ, שְׁקֹל בַּפֶּלֶס אִם תָּפִיק בַּקָּשָׁתְךָ. וְאַל תֹּאמַר: מַה מִּנִּי יֶהֱלַךְ אִם אֶשְׁאֲלֶהוּ וְיִמָּנַע מִבַּקָּשְׁתִי? דַּע, כִּי הַרְבֵּה הִפְסַדְתָּ בְּמַעֲשֶׂיךָ, כִּי אֵינְךָ בָּטוּחַ בְּעַצְמְךָ מֵהֶעָרַת כַּעַס הַלֵּב עַל מֵאוּן אָחִיךָ, וְגַם בְּלֵב רֵעֲךָ מִתְגַּנֵּב כִּי לִבְּךָ עָלָיו, וְאַתָּה בֵּין אַחִים הִפְרַדְתָּ, וְהִרְבֵּיתָ שִׂנְאַת חִנָּם. **וּמִי שֶׁדְּבָרָיו קַלִּים וְרָגִיל בְּבַקָּשׁוֹת – הוּא שׁוֹנֵא וְשָׁנְאוּי!**"קובץ אגרות מרבינו החזון איש זצוק"ל (חלק ג' עמוד קנ"ג). עכל"ק.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר בְּסִפְרוֹ: "כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם וְכָעָשָׁן לָעֵינַיִם כֵּן הֶעָצֵל לְשֹׁלְחָיו"משלי י', כ"ו. . וּבֵאֵר **הַגָּאוֹן מִוִּילְנָא** זִיע"א שֶׁאָדָם הַמְבַקֵּשׁ לִפְתֹּחַ אֶת הַתֵּאָבוֹן אִם יִשְׁתֶּה **חֹמֶץ** אֲזַי לֹא רַק שֶׁלֹּא יִתְאַוֶּה לַאֲכִילָה, אֶלָּא אַף לֹא יוּכַל לֶאֱכֹל כְּלָל מֵחֲמַת קְהוּי הַשִּׁנַּיִם. וְאָדָם הֶחָפֵץ לִרְאוֹת הֵיטֵב וְיַדְלִיק מְדוּרָה שֶׁתָּאִיר לוֹ אִם יַדְלִיקֶנָּה מֵעֵצִים לַחִים הַמַּעֲלִים **עָשָׁן** לֹא רַק שֶׁלֹּא תָּאִיר לוֹ, אֶלָּא גַּם תִּכְהֶה וְתַחְלִישׁ אֶת רְאִיָּתוֹ שֶׁהָיְתָה לוֹ מִלִּפְנֵי כֵן. כְּךָ גַּם הַשּׁוֹלֵחַ **שָׁלִיחַ** לַעֲשׂוֹת דָּבָר בִּמְקוֹמוֹ לְעוֹלָם לֹא יַעֲשֶׂה הַשָּׁלִיחַ אֶת הַדָּבָר כְּמוֹתְךָ, וְלֹא יִשְׁתַּדֵּל עַל הַצְלָחַת הָעִנְיָן כְּמוֹתְךָ, וְיִתְמַהְמַהּ בִּשְׁלִיחוּתוֹ וּבָא לְתַקֵּן וְנִמְצָא מְקַלְקֵל, לָכֵן אִם יָכוֹל אַתָּה לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר בְּעַצְמְךָ לָמָּה תְּבַקְּשֵׁהוּ מִזּוּלָתְךָ?!

חַכְמֵי הַתַּלְמוּד זָ"ל הֶעֱנִיקוּ לָנוּ עֵצוֹת רַבּוֹת לַחַיִּים, וּבְאַחַד הַמְּקוֹמוֹת אָמְרוּ שֶׁמּוּטָב לָאָדָם לַעֲסֹק בְּהַפְשָׁטַת עוֹרוֹת וְלֹא לְהִצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת, וּכְשֶׁתֵּצֵא לַדֶּרֶךְ אֲפִלּוּ הִיא קְרוֹבָה קַח מְזוֹנוֹתֶיךָ עִמְּךָ, וַאֲפִלּוּ הַמְּזוֹנוֹת בְּזוֹל עִם כָּל זֹאת קָחֶם עִמְּךָ, וְאַל תְּהֵא רָגִיל לִשְׁתּוֹת סַמִּים הַמְמַכְּרִיפסחים (קי"ג ע"א). . וְנִרְאֶה מִדִּבְרֵיהֶם שֶׁלְּכָל הָעֵצוֹת הַלָּלוּ מְכַנֶּה אֶחָד מְשֻׁתָּף וְהוּא שֶׁתַּעֲשֶׂה הַכֹּל עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּצְטָרֵךְ לְבַקֵּשׁ טוֹבָה מֵהַזּוּלָת, וְשֶׁלֹּא תְּהֵא תָּלוּי וְצָרִיךְ לְעֶזְרָתָם! וְעַל זוֹ הַדֶּרֶךְ נִתַּן לְפָרֵשׁ בְּדֶרֶךְ צַחוּת אֶת מַאֲמַר חָז"ל "**חֲי הַנּוֹשֵׁא אֶת עַצְמוֹ**"שבת (צ"ד ע"א). דְּהַיְנוּ אָדָם חַי הוּא אָדָם **שֶׁנּוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ** וְאֵינוֹ נִשְׁעָן וְנִסְמָךְ עַל אֲחֵרִים. כִּי אָדָם שֶׁאֵינוֹ פּוֹעֵל וְעוֹשֶׂה לְמַעַן עַצְמוֹ מְמֵילָא מְאַבֵּד אֶת הָאִישִׁיּוּת וְאֶת ה"**אֲנִי**" שֶׁלּוֹ, וּמְמֵילָא לֹא יִהְיוּ לוֹ שׁוּם סִפּוּק וְהֶנְאָה מֵעַצְמוֹ וּמֵחַיָּיו. וּכְפִי שֶׁלִּמְּדָנוּ **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה "יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ"תהלים קכ"ח, ב'. שֶׁאַשְׁרֶיךָ וְטוֹב **אֲמִתִּי** זֶה רַק כְּשֶׁאָדָם מִתְיַגֵּעַ וְעוֹשֶׂה **בְּעַצְמוֹ**. וְלָכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זָ"ל שֶׁרוֹצֶה אָדָם בְּקַב אֶחָד **שֶׁלּוֹ** יוֹתֵר מִבְּתִשְׁעָה קַבִּין **שֶׁל חֲבֵרוֹ**אימרת רב כהנא בבבא מציעא (ל"ח ע"א). וכן אמר שלמה המלך בקהלת (ה', י"א) "מתוקה שינת העובד", וכנ"ל. , לְלַמֶּדְךָ שֶׁגְּדוֹלָה וְרַבָּה הִיא שַׂלְוָתוֹ וְשִׂמְחָתוֹ שֶׁל זֶה הַמְמַלֵּא אֶת צָרְכָיו בְּכֹחוֹת עַצְמוֹ.

בַּמִּדְרָשׁ מְסֻפָּר עַל **רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא** שֶׁבִּקֵּשׁ לְנַדֵּב דָּבָר לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. יָצָא לַמִּדְבָּר וּמָצָא אֶבֶן גְּדוֹלָה, סְתָתָהּ וְשִׁיְּפָהּ וּמֵרְקָהּ, וּבִקֵּשׁ לִשְׁכֹּר סַבָּלִים שֶׁיַּעֲלוּהָ בַּעֲבוּרוֹ לִירוּשָׁלַיִם. נִזְדַּמְּנוּ לוֹ חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וּבִקְּשָׁם אִם יוּכְלוּ לְהַעֲלוֹת לוֹ אֶת הָאֶבֶן לִירוּשָׁלַיִם, אַךְ הַלָּלוּ דָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ חֲמִשָּׁה סְלָעִים וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ, וְלָכֵן פָּטְרוּהוּ וְהָלְכוּ. זִמֵּן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֲמִשָּׁה מַלְאָכִים בְּדִמּוּת בְּנֵי אָדָם וּבִקְּשָׁם שֶׁיַּעֲלוּ לוֹ אֶת הָאֶבֶן לִירוּשָׁלַיִם, אָמְרוּ לוֹ תֵּן לָנוּ חֲמִשָּׁה סְלָעִים וְאָנוּ מַעֲלִים אוֹתָהּ עֲבוּרְךָ לִירוּשָׁלַיִם, וּבִלְבַד שֶׁתִּתֵּן אֶצְבַּעֲךָ עִמָּנוּ. נָתַן אֶצְבָּעוֹ עִמָּהֶם וּלְפֶתַע נִמְצְאוּ עוֹמְדִים בִּירוּשָׁלַיִם. בִּקֵּשׁ לִיתֵּן לָהֶם שְׂכָרָם וְלֹא מָצָאם, נִכְנַס לִלְשְׁכַּת הַגָּזִית וְשָׁאַל עַל זֹאת, אָמְרוּ לוֹ כִּמְדֻמֶּה **שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת** הֶעֱלוּ אַבְנְךָ לְכָאןמעשה זה הובא במדרש רבה קהלת (פרק א'). . עכ"ל הַמִּדְרָשׁ. **וּשְׁתֵּי שְׁאֵלוֹת** יֵשׁ לִשְׁאֹל בַּדָּבָר:

א – הֲרֵי לְרַבִּי חֲנִינָא לֹא הָיוּ מְצוּיִים מָעוֹת לְשַׁלֵּם, וְלָכֵן הָרִאשׁוֹנִים לֹא לָקְחוּ אֶת אַבְנוֹ, וְאִם כֵּן הֵיאַךְ הִסְכִּים לְאַחֲרוֹנִים שֶׁגַּם כֵּן דָּרְשׁוּ אֶת אוֹתוֹ הַתַּשְׁלוּם בִּזְמַן שֶׁלֹּא הָיָה הַדָּבָר בְּיָדוֹ?

ב – מַה צֹּרֶךְ הָיָה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְבַקֵּשׁ מֵרַבִּי חֲנִינָא שֶׁיִּתֵּן אֶצְבָּעוֹ עִמָּהֶם? וְכִי זֶה מַה שֶּׁעָזַר לָהֶם לְהוֹבִיל אֶת הָאֶבֶן לִירוּשָׁלַיִם בְּקִפִּיצַת הַדֶּרֶךְ?!

וְהַתְּשׁוּבָה לִשְׁתֵּי הַתְּמִיהוֹת הַלָּלוּ הִיא שֶׁכָּל דָּבָר בַּחַיִּים דּוֹרֵשׁ **מַאֲמַץ אִישִׁי** שֶׁל הָאָדָם עַצְמוֹ, וּבִלְעֲדֵי כֵּן לֹא יַצְלִיחַ הָאָדָם בְּשׁוּם דָּבָר בַּחַיִּים. וְאֶת הַכְּלָל הַזֶּה יְדָעוּ גַּם **רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא** וְגַם **מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת**. וְלָכֵן כְּשֶׁבִּקְּשׁוּ הָרִאשׁוֹנִים שָׂכָר שֶׁלֹּא הָיָה בְּיָדוֹ יָדַע

רַבִּי חֲנִינָא שֶׁלֹּא מֵהֶם תֵּצֵא הַיְשׁוּעָה, כֵּיוָן לֹא הָיָה לוֹ מִמַּה לְשַׁלֵּם וְאִם כֵּן בְּמַה יֵצֵא יְדֵי חוֹבַת הִשְׁתַּדְּלוּת? לָכֵן הֶעְדִּיף שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל עִמָּהֶם כְּלָל. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּאֲחֵרוֹנִים שֶׁבִּקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ גַּם לִיתֵּן **אֶצְבָּעוֹ** – אֶת זֶה יָכֹל רַבִּי חֲנִינָא לַעֲשׂוֹת, וְלָכֵן הֵחֵל עִמָּהֶם בְּמִלְאכָה וְהֶאֱמִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַשְׁלִימֶנָּה לוֹ. וְאָכֵן בְּכֹחַ אוֹתָהּ הִשְׁתַּדְּלוּת עַצְמִית שֶׁל רַבִּי חֲנִינָא נֶעֶשְׂתָה לוֹ קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ, וְאַף שֶׂכַר לְאוֹתָם הַמַּלְאָכִים לֹא הָיָה צָרִיךְ הוּא לְשַׁלֵּם. לְלַמֶּדְךָ שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם בַּעֲבוּר עַצְמוֹ הִיא הַמּוֹעֶלֶת וְהַמְסֻגֶּלֶת בְּיוֹתֵר, וְשִׂמַּע לְעֵצָה חָכָםמשלי י"ב, ט"ו.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

אַף עַל פִּי שֶׁאִסְרָה הַתּוֹרָה עַל הָאָדָם לִשָּׂא אֶת אֵשֶׁת אָחִיו, מִכָּל מָקוֹם אֶת **בַּת אֲחוֹתוֹ** הַתּוֹרָה הִתִּירָה לְאָדָם לִשָּׂא. וְיֵתֶר עַל כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה **שֶׁמִּצְוָה** לְאָדָם לִשָּׂא אֶת בַּת אֲחוֹתוֹ, וְעָלָיו דָּרְשׁוּ אֶת הַפָּסוּק "וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם"ישעיה נ"ח, ז'. שֶׁזֶּהוּ הַנּוֹשֵׂא אֶת בַּת אֲחוֹתוֹסנהדרין (ע"ו ע"ב).

וְנֶחְלְקוּ רַבּוֹתֵינוּ **הָרִאשׁוֹנִים** הַאִם גַּם נְשׂוּאֵי **בַּת אָחִיו** נֶחְשָׁבִים לְמִצְוָה:

לְדַעַת **רַשְׁ"י** זַ"ל לֹא נֶאֱמְרָה דְּרָשַׁת חֲזַ"ל אֶלָּא עַל הַנּוֹשֵׂא אֶת בַּת אֲחוֹתוֹ בְּדָוְקָא, בִּהְיוֹת שֶׁמִּטֶּבַע הָעוֹלָם שֶׁגַּעְגּוּעֵי וְאַהֲבַת אָדָם לַאֲחוֹתוֹ הֵם גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר, וּמִתּוֹךְ כָּךְ חֲזָקָה עָלָיו שֶׁיְּחַבֵּב וְיֹאהַב גַּם כֵּן אֶת בִּתָּהּ וְיִחְיֶה עִמָּהּ בְּאַהֲבָה וּבְשָׁלוֹם. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אָחִיו שֶׁאֵין בּוֹ כָּל כָּךְ אֶת הַמַּעֲלָה הַזּוֹ וּמִמֵּילָא אֵין מִצְוָה לְאָדָם לִשָּׂא אֶת בִּתּוֹכֵן כתב בפירושו שם. .

וְאִלּוּ לְדַעַת **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל כָּל הַמַּעֲלָה בְּנִשּׂוּאֵי בַּת בִּתּוֹ הִיא מִצַּד שֶׁלּוֹקֵחַ הוּא אֶת קִרוֹבָתוֹ הַמֻּתֶּרֶת לוֹ, וְדוֹאֵג לְמַלְאוֹת לָהּ אֶת כָּל חֶסְרוֹנָהּ וּצְרָכֶיהָ, וְעַל כָּךְ שִׁבְּחוּהוּ חֲכָמֵינוּ עַל שֶׁמְּקָרֵב אֶת קִרוֹבָיו. וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין לְבַת אָחִיו, שֶׁגַּם כֵּן תִּהְיֶה מִצְוָה עָלָיו לְקָחְתָּהּ וּלְקָרְבָהּ, וּוַדַּאי שֶׁגַּם אוֹתוֹ יְשַׁבְּחוּ חֲכָמִיםכן כתב בהלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה י"ד), וראה במגיד משנה שם שביאר את מחלוקתם כנ"ל בטוטו"ד. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר חֲמֶרֶת חֵטְא הַבָּא עַל אֵשֶׁת אָחִיו עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד, כָּתַב **רַבֵּנוּ יוֹסֵף חַיִּים** זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ "**לְשׁוֹן חֲכָמִים**"חלק ב' סימן מ"ג. וכמובן שיש לו להיוועץ עם רבו קודם לכן, לקבלת ההדרכה וההנהגה הנכונה בדבר למעשה. שֶׁהַנִּכְשָׁל בְּאֵשֶׁת אָחִיו שֶׁנִּפְטַר ל"ע וְכָעֵת מִתְחָרֶטֶת עַל מַעֲשָׂיו וְרוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, תִּקּוּנוֹ הוּא שֶׁיִּתְעַנֶּה תְּחִלָּה יוֹם אֶחָד וְיִטְבֹּל בּוֹ שֶׁבַע טְבִילוֹת וְיִלְקֶה חֲמִשִּׁים מַלְקִיּוֹת, לְאַחַר מִכֵּן יְפָרִישׁ סַךְ מְסֻיָּם לְפִדְיוֹן תַּעֲנִיּוֹתָיו כַּמְבֹאָר שָׁם, וְיִקָּרֵא

בְּפָרָשַׁת תּוֹלְדוֹת מֵהַפְּסוּק "וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִיא וְכוּ'" וְעַד "וַיַּעַל מִשָּׁם בְּאֵר שָׁבַע" שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, וְיַעֲרֹךְ סֵדֶר הַהַקְפוֹת סְבִיב הַתֵּבָה כַּנִּזְכָּר שָׁם, וַיַּדְלִיק שֶׁבַע נֵרוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּנֶגֶד חג"ת נהי"ם.

לְאַחַר מִכֵּן יִקַּח תַּרְנְגוֹל חַי וִיסוֹבְבֶנּוּ סְבִיב רֹאשׁוֹ ג' פְּעָמִים, וְאַחַר כָּל סִיבּוּב יֹאמַר "מָצָאתִי כּוֹפֶר", וְיִשְׁחַט הַתַּרְנְגוֹל לְכַפָּרָתוֹ וְיַעֲשֶׂה הוּא כְּסוּי הַדָּם לַתַּרְנְגוֹל. אַחֲרֵי כֵן יַעֲשֶׂה תִּקּוּן כָּרֵת לְנַדֵּד שֵׁנָה מֵעֵינָיו וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּיו לַיְלָה שָׁלֵם עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה אֲסוּרָה, וּבְצֵרוּף וְדוּי וַחֲרָטָה וְקַבָּלָה לֶעָתִיד יוֹעִיל לוֹ הַדָּבָר לִרְפוּאַת נַפְשׁוֹ הַפְּגוּמָה, וְסָר עֲוֹנוֹ וְחַטָּאתוֹ תְּכֻפָּר.

מצוה ר"ג: שלא לגלות ערות אשה ובתה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֶּה"ויקרא י"ח, י"ז. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרְאֵל עֶרְוַת אִשָּׁה וְאִמָּהּ אוֹ בִּתָּהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וּבֵאֲרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא נֶאֱמְרָה אַזְהָרָה זוֹ אֶלָּא בְּאֹפֶן **שֶׁקִּדֵּשׁ** אֶת הָאַחַת, שֶׁאָז מֻזְהָר הוּא שֶׁלֹּא לִקְרַב אֶל **אִמָּהּ** אוֹ אֶל **בִּתָּהּ** שֶׁל זוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר גֵּרַשׁ אֶת הָרִאשׁוֹנָה, אוֹ שֶׁמֵּתָה. אֲבָל אִם קָרַב אֶל שְׁתֵּיהֶן **בְּלֹא קִדּוּשִׁין** לֹא עָבַר עַל אַזְהָרַת "אִשָּׁה וּבִתָּהּ"סנהדרין (ע"ו ע"ב) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה ז'). .

וּמִכָּל מָקוֹם, גַּם אִם עָבַר אָדָם וְנָאַף עִם אַחַת מֵהָעֲרָיוֹת הַלָּלוּ, עִם כָּל זֹאת לֹא נֶאֱסְרָה עָלָיו אִשְׁתּוֹ עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה זֶהכן מסקנת הגמרא ביבמות (צ"ה ע"א) והובא ברמב"ם הלכות איסורי ביאה (שם הלכה י'). .

כְּמוֹ כֵן, אִם קָרַב אָדָם אֶל אִשָּׁה בְּדֶרֶךְ זְנוּת בְּלֹא קִדּוּשִׁין - לֹא נֶאֱסַר עָלָיו מִדִּין תּוֹרָה לִשָּׂא אֶת אִמָּהּ אוֹ אֶת בִּתָּהּ, אוּלָם רַבּוֹתֵינוּ גָּזְרוּ וְאָסְרוּ עָלָיו לִשָּׂא אֶת אַחַת מֵהֶן כָּל זְמַן שֶׁאוֹתָהּ הָאִשָּׁה קַיֶּמֶת, בְּהֶיוֹת שֶׁלִּבּוֹ גַּס בָּהּ וְעָלוּל הוּא לְהִכָּשֵׁל בָּהּ בְּאִסּוּר עֲרָיוֹת הֶחָמוּרִיבמות (צ"ז ע"א) ורמב"ם (שם הלכה י"א) ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו הלכה י"ג), ועיין שם שאם כבר נשא לא יוציא. .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל בַּת אִשְׁתּוֹ אוֹ עַל אִמָּהּ בְּחַיֶּיהָ הֲרֵי שְׁנֵיהֶם חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד בְּעֵדִים וּבְהַתְרָאָה מוּמָתִים שְׁנֵיהֶם בְּשֹׂרָפָה, וְאִם בְּשׁוֹגֵג חַיָּבִים קָרְבַּן חַטָּאת. וְאִם הָיָה הַדָּבָר לְאַחַר מִיתַת אִשְׁתּוֹ הֲרֵי שְׁנֵיהֶם בְּכָרֵת בִּלְבַדסנהדרין (ע"ו ע"ב) כדעת רבי עקיבא שסבר שלאחר מיתת אשתו אין עונש מיתת בית דין, וכן למד הרמב"ם ז"ל (שם הלכה ח') שלדעת רבי

עקיבא חייב כרת, ושלא כדעת הרמב"ן והרשב"א ז"ל שלמדו שלדעת רבי עקיבא אין אלא חיוב לאו באופן שכזה. .

רָמַז הַכָּתוּב – קַדֵּשׁ עַצְמְךָ בַּמֻּתָּר לְךָ

בְּחֵלֶק הַפְּשָׁט נִתְבָּאֵר, שֶׁכְּמוֹ בְּמִצְוֹות וּבְאִסּוּרִים רַבִּים אֲחֵרִים גַּם כָּאן מָצְאוּ חֲכָמִים לְנָכוֹן לְגַדֵּר וְלֶאֱסֹר עַל הָאָדָם אֶת הַמֻּתָּר, וְלָכֵן אָמְרוּ שֶׁאִם קָרֵב אֶל אִשָּׁה לְלֹא קִדּוּשִׁין נֶאֱסְרוּ עָלָיו אִמָּהּ וּבִתָּהּ מִדְּרַבָּנָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא חָלִילָה לִידֵי מִכְשׁוֹל. וְדָבָר זֶה מְלַמְּדֵנוּ פֶּרֶק חָשׁוּב עַל קַו הַחֲשִׁיבָה שֶׁל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵבִינוּ שֶׁגַּם דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה לָנוּ הַתּוֹרָה לֹא תָּמִיד צָרִיךְ לַעֲשׂוֹתָם, וְשֶׁיְּשָׁנָן פְּעָמִים שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לֶאֱסֹר וְלִגְדֹּר וּלְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ יוֹתֵר מִדִּין הַתּוֹרָה, עַל מְנָת לִמְנֹעַ מַכְשֵׁלָה גְּדוֹלָה אוֹ כְּדֵי לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֲבֵרָה וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ.

אַף אֶחָד מֵאִתָּנוּ לֹא מַעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ לִשְׁאֹל: "וַהֲרֵי הַתּוֹרָה הִתִּירָה לְטַלְטֵל מֻקְצֶה בְּשַׁבָּת, וְלֶאֱכֹל בָּשָׂר עִם עוֹף, וּלְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ לְלֹא שִׁבְעַת יְמֵי לִבּוּן, אָז לָמָּה לְהַחְמִיר יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁנִּצְטַוֵּינוּ?!" – וַדַּאי שֶׁכֻּלָּנוּ מְבִינִים הֵיטֵב שֶׁמָּקוֹם הִנִּיחָה הַתּוֹרָה לְחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל לְהִתְגַּדֵּר בּוֹ (חולין ז' ע"א). , וְלַעֲשׂוֹת מִשְׁמֶרֶת לְמִשְׁמֶרֶת ה'כפי שנצטוינו בתורה (ויקרא י"ח, ל'): "ושמרתם את משמרתי" ופירשו חז"ל (יבמות כ"א ע"א) "עשו משמרת למשמרתי". ועיין בגמרא שם שמטעם זה גזרו חכמינו ז"ל על השניות לערלות ועוד, ע"ש באורך. , וּלְהַרְחִיק אֶת הָאָם מִן הָעֲבֵרָהברכות (ד' ע"ב). . מִמֵּילָא יֵשׁ לְהָבִין שֶׁגַּם לָנוּ הַקְּטַנִּים הִנִּיחוּ חֲכָמֵינוּ מָקוֹם לְהִתְגַּדֵּר בּוֹ, וְלֶאֱסֹר אִיסָר עַל נַפְשֵׁנוּ וּלְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמֵנוּ בַּמֻּתָּר לָנוּאימרת רבא ביבמות (כ"א ע"א), ועוד עיין בדברי הרמב"ן ז"ל על הפסוק (ויקרא י"ט, ב') "קדושים תהיו...". , וּלְהַחְמִיר בְּדָבָר הָרְשׁוּת וּבְדָבָר הַשָּׁנוּי בְּמַחְלֹקֶת, עַל מְנָת שֶׁנִּרְחַק מִן הַכִּעוּר וּמִן הַדּוֹמֶה לוֹחולין (מ"ד ע"ב). , וְלֹא נַגִּיעַ אֲפִלּוּ לְסָפֵק אִסּוּר קַל שֶׁל דִּבְרֵיהֶם.

רַבִּים הֵם הַטּוֹעִים לַחֲשֹׁב שֶׁ"**עִקַּר הַדִּין**" זוֹ **שִׁיטָה** אוֹ **תַּכְלִית** בַּעֲבוּדַת הַבּוֹרֵא. אַךְ רַבּוֹתֵינוּ חַכְמֵי **הַתַּלְמוּד** מְלַמְּדִים שֶׁ"עִקַּר הַדִּין" אֵינָהּ שִׁיטָה וְדֶרֶךְ, אֶלָּא רַק **נְקֻדַּת מוֹצָא** שֶׁמִּמֶּנָּה אָדָם צָרִיךְ **לְהַתְחִיל** אֶת דַּרְכּוֹ אֶל הַבּוֹרֵא. כָּךְ מְבָאֲרִים חֲז"ל אֶת הַפָּסוּק "וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן"שמות י"ח, כ'. – אֶת **הַמַּעֲשֶׂה** זֶה **הַדִּין**, אֲשֶׁר **יַעֲשׂוּן** זֶה **לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין**בבא מציעא (ל' ע"ב). . שֶׁאָמְנָם אָדָם צָרִיךְ לִלְמֹד וְלָדַעַת אֶת עִקַּר הַהֲלָכָה וְהַדִּין, אַךְ זוֹ אֵינָהּ **הַתַּכְלִית וְהַמַּטָּרָה** בַּתּוֹרָה, אֶלָּא סַךְ הַכֹּל קַו **הַזְּנוּק** מִמֶּנּוּ מַתְחִיל הָאָדָם לָלֶכֶת וְלִצְעֹד וּלְהִתְקַדֵּם בַּעֲשִׂיָּה וּבְהַנְהָגָה שֶׁל **לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין**.

דּוֹרֵנוּ הוּא דּוֹר מְיֻחָד בְּמִינוֹ, בּוֹ זָכִינוּ לְהִתְנוֹצְצוּת אוֹרוֹת שֶׁל תְּשׁוּבָה בְּקֶרֶב רַבִּים מֵעַם יִשְׂרָאֵל הַזּוֹנְחִים אֶת הַבְּלֵי הָעוֹלָם הַכּוֹזֵב וְשָׁבִים אֶל צוּר מַחֲצַבְתָּם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל סַבָּא. וּכְשֶׁמְּבַקֵּשׁ אָדָם לְהִשְׁתַּחְרֵר מִכַּבְלֵי הַיֵּצֶר הַצּוֹרֵר, וְלַעֲבֹר לַמַּחֲנֶה שֶׁל סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, אָכֵן צָרִיךְ לִנְהֹג עִמּוֹ בִּזְהִירוּת וּבַעֲדִינוּת, עַל הַדֶּרֶךְ הַקַּלָּה וְהַנּוֹחָה בְּיוֹתֵר עַל מְנָת שֶׁלֹּא לִיצֹ?

ר הִתְנַגְּדוּת וּכְבֵדוּת יֶתֶר עַל הָאָדָם. אוּלָם מִשָּׁעָה שֶׁנִּכְנַס אָדָם בְּגֶדֶר שֶׁל "**שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות**", וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ אֶת ה' וְאֶת תּוֹרָתוֹ עִם כָּל הַמַּשְׁתַּמֵּעַ מִכְּךָ, מַה לּוֹ לְהַמְשִׁיךְ וּלְחַפֵּשׂ כָּל הַזְּמַן אֶת "**עִקַּר הַדִּין**" וְאֶת הַ"**יֵּשׁ מַתִּירִים**" שֶׁבַּהֲלָכָה? וְכִי בִּשְׁבִיל אֶחָד שֶׁכְּמוֹתוֹ נִתְּנוּ הֶתֵּרִים אֵלּוּ? וְאִם כֵּן – אָז לְפָחוֹת שֶׁיְּגַדִּיר אֶת עַצְמוֹ כְּמִי שֶׁנִּמְצָא עֲדַיִן בִּתְחִלַּת דַּרְכּוֹ...

פְּעָמִים שֶׁאָדָם נוֹחַ לוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצִטּוּט שֶׁל "**כֹּחָא דְּהֵיתֵּירָא**", וּבְכָךְ חוֹשֵׁב שֶׁפּוֹרֵק הוּא מֵעַל עַצְמוֹ עֹל גָּדוֹל וְכָבֵד שֶׁל חֻמְרוֹת וּגְדֵרִיםשכן מה שאמרו חז"ל (ביצה ב' ע"ב) "כח דהיתירא עדיף" אינו אלא ברובד הפסיקה, שמי שמונח היטב בלימודו יודע למצוא את הפתח להתיר ואינו נצרך להחמיר ולאסור מספק, אך במעשה ודאי שהמחמיר במקום שצריך תבוא עליו הברכה. . אַךְ לֹא מֵבִין הוּא שֶׁבְּכָךְ **מַקְטִין** הוּא אֶת עֶרְכּוֹ וּמַעֲמָדוֹ בְּעֵינֵי אֱלֹקִים, בְּאָמְרוֹ "עֲדַיִן קָטָן אֲנִי וְצָעִיר, גּוֹזָל קָטָן וְרַךְ שֶׁרַק בָּקַע מִבֵּיצָתוֹ". וְעַל כָּךְ אוֹמֵר הָרה"ק **רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ מִדִּינוֹב** זִיע"א שֶׁהַזְּהִירָה הַתּוֹרָה לָאָדָם: "כַּרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל"ויקרא י"ט, י'. , דְּהַיְנוּ אַל תַּעֲשֶׂה אֶת עֲבוֹדַת ה' שֶׁלְּךָ כְּשֶׁל **עוֹלָל וְתִינוֹק** שֶׁרַק בְּתְחִלַּת דַּרְכּוֹוראה בספר הקדוש "אגרא דפרקא" (אות קל"ז). .

אַתָּה כְּבָר יֶלֶד גָּדוֹל, עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹות רַבּוֹת בַּשָּׁנִים, רָגִיל וְדָבֵק בְּקִיּוּם הַהֲלָכָה, אָז לָמָּה שֶׁלֹּא תִּתְקַדֵּם בַּחַיִּים?! וְכִי רָאִיתָ אָדָם שֶׁמַּמְשִׁיךְ לִנְסֹעַ עַל **תִּלַּת אוֹפַן וְחִתּוּל** גַּם לַעֲבוֹדָתוֹ?! הֲלֹא כָּל רוֹאָיו יַלְעִיגוּ לוֹ! אִם כֵּן מַדּוּעַ בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא כְּבָר שָׁנִים רַבּוֹת שֶׁעֲדַיִן עוֹמֵד אַתָּה עַל קַו הַזִּנּוּק וְאֵינְךָ מְזַנֵּק?! **אֶתְמְהָה!!**

אֱמֶת שֶׁאָסוּר לָנוּ לְהַחְמִיר עַל אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְכָךְוראה עוד מה שכתב בשו"ת "יביע אומר" (חלק א' יו"ד סימן י"א). ובספר "דרך שיחה" להגר"ח קנייבסקי שליט"א (עמוד תל"א) הביא שפעמים שחומרה נובעת דוקא מחולשה שלא במקומה, עיין שם. , וְשֶׁעָלֵינוּ לְדַעַת אֶת עִקַּר הַדִּין וְאֶת הַדֵּעוֹת הַמְּקֻלּוֹת לִשְׁעַת הַצֹּרֶךְ וּלְמַקְרִים מְיֻחָדִים. אַךְ מֵעֵבֶר לְכָךְ מַה לּוֹ לָאָדָם לְהִתָּקַע כָּל יָמָיו כַּדֵּעוֹת הַמְּקֻלּוֹת בְּכָל דָּבָר?! גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת יָדְעוּ לְהָקֵל לָאֲחֵרִים כְּשֶׁצָּרִיךְ, אַךְ לְעַצְמָם תָּמִיד הֶחְמִירוּ וְחָשְׁשׁוּ וְלוּ בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה חָשָׁשׁ קַל שֶׁבַּקַּלִּים. וְגַם אִם פְּעָמִים שֶׁהֵקֵלּוּ לְעַצְמָם - טַעֲמָם וְנִמּוּקָם עִמָּם כְּגוֹן בִּכְדֵי לְחַזֵּק אֶת הַהֶתֵּר אוֹ מִשְּׁקוּלִים אֲחֵרִים הַמְּסוּרִים לְמוֹרֵי הַהוֹרָאוֹת וּלְמַנְהִיגֵי הָעָם, אַךְ **כְּדֶרֶךְ וְכִכְלָל** כָּל יְהוּדִי אָמוּר לְהִתְקַדֵּם בַּחַיִּים וּלְהִתְחַשֵּׁב עִם קוֹנוֹ בְּהַנְהָגָה בְּרוּרָה שֶׁל "לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין".

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְגַלִּים שֶׁלֹּא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא עַל שֶׁהֶעֱמִידוּ דִּינֵיהֶם עַל דִּין תּוֹרָה וְלֹא עָשׂוּ **לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין**בבא מציעא (שם). – וְכִי אֶפְשָׁר לִתְבֹּעַ וּלְהַעֲנִישׁ אָדָם אוֹ חֶבְרָה עַל שֶׁלֹּא הֶחְמִירוּ עַל עַצְמָם?! אֶלָּא מִכָּאן לָמַדְתָּ שֶׁאָדָם שֶׁהִגִּיעַ לְדַרְגָּה שֶׁל קִיּוּם "עִקֵּר הַדִּין" כָּרָאוּי - מְחֻיָּב מִכָּאן וָהָלְאָה לְהַמְשִׁיךְ וּלְהִתְקַדֵּם לְדַרְגַּת "לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין", וְאִם לֹא יַעֲשֶׂה כֵּן אֲזַי יִתְבַּע קְשׁוֹת עַל קִצֵּר מַעֲשָׂיו.

הַנָּבִיא אוֹמֵר "וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה **מִשְׁפָּט וּצְדָקָה** לְכָל עַמּוֹ"שמואל ב' ח', ט"ו. . וְרַבּוֹתֵינוּ בַּתַּלְמוּד תְּמֵהִים וְשׁוֹאֲלִים: וַהֲלֹא כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ **מִשְׁפָּט** - אֵין **צְדָקָה**, וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ **צְדָקָה** - אֵין **מִשְׁפָּט**?! וּמְשִׁיבִים שֶׁכְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה יוֹשֵׁב לְדוֹן שְׁנַיִם בְּדִינֵיהֶם הָיָה תְּחִלָּה מְחַיֵּב אֶת הַחַיָּב וּמְזַכֶּה אֶת הַזַּכַּאי כְּעִקַּר דִּין הַתּוֹרָה, מִבְּלִי לְהִתְיַחֵס כְּלָל בְּמַצָּבָם הַכַּלְכָּלִי, וּלְאַחַר מִכֵּן אִם הָיָה רוֹאֶה שֶׁהַחַיָּב הוּא עָנִי – הָיָה מוֹצִיא מָמוֹן **מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ** וְנוֹתֵן לוֹ כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לוֹ בְּמַה לְשַׁלֵּם(ראה סנהדרין (ו' ע"ב). . לְלַמֶּדְךָ, שֶׁגַּם אִם עוֹשֶׂה אַתָּה כְּדִינָהּ שֶׁל תּוֹרָה – אֵין זֶה שׁוֹלֵל שֶׁתּוֹסִיף וְתִתְקַדֵּם וְתַעֲפִיל לְדַרְגּוֹת נַעֲלוֹת וּגְבוֹהוֹת יוֹתֵר.

תּוֹרָתֵנוּ מַבְהֶרֶת: "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם"!דברים י"ד, א'. שֶׁאֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁחָלִילָה אֵינֶנּוּ עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַמָּקוֹם – עֲדַיִן בָּנָיו אָנוּ, וְלֹא יֹאבַד מִמֶּנּוּ תֹּאַר זֶה לְעוֹלָם. זוֹ לֹא מַעֲרֶכֶת יְחָסִים שֶׁל **עֶבֶד** אוֹ **פּוֹעֵל** גָּרִידָא, אֶלָּא קֶשֶׁר הַרְבֵּה יוֹתֵר עָמֹק, שֶׁל **אָב וּבֵן** – שֶׁאַהֲבָתָם זֶה לָזֶה הִיא אַהֲבָה עַצְמִית וְלֹא רְצוֹנִיתפירוש שאינם אוהבים זה לזה בגלל מעשיהם או בגלל טובת הנאה כל שהיא, אלא מטבעם וממהותם אוהבים הם זה לזה. וזוהי אהבה הרבה יותר חזקה, שאינה פוסקת לעולם. . וְאִם כֵּן אֵיךְ מִתְבַּטֵּאת אַהֲבָתֵנוּ לַה'? בְּכָךְ שֶׁמְּמַלְּאִים אָנוּ אֶת מְבֻקָּשׁוֹ?! וְכִי בֵּן שֶׁאָבִיו בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ כּוֹס מַיִם וְהֵבִיא לוֹ זוֹ רְאָיָה שֶׁהִנּוֹ אוֹהֵב אֶת אָבִיו?! אוּלַי אוֹהֵב הוּא אֶת **הַיְרֻשָּׁה** שֶׁמְּחַכָּה לוֹ, אוֹ אֶת **הַמָּדוֹר וְהָאֲמַצְעִים** שֶׁאָבִיו מַעֲנִיקוֹ? וְאוּלַי פָּשׁוּט נֹחַ לוֹ לְהָבִיא לוֹ כּוֹס מַיִם כְּדֵי **לְהַרְגִּישׁ טוֹב** וְנָעִים עִם עַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ כְּפוּי טוֹבָה? עֲדַיִן אֵין זֶה אוֹמֵר שֶׁהַבֵּן בֶּאֱמֶת אוֹהֵב אֶת אָבִיו. אָז מָתַי כֵּן? כְּשֶׁהַבֵּן מֵבִיא לְאָבִיו כּוֹס מַיִם **מִבְּלִי שֶׁיְּבַקֵּשׁ** – פָּשׁוּט רָאָה אוֹתוֹ חוֹזֵר עָיֵף וְיָגֵעַ מֵהָעֲבוֹדָה, וְהִרְגִּישׁ אֶת הַצָּמָא שֶׁבְּגְרוֹן אָבִיו כְּאִלּוּ הָיָה זֶה בִּגְרוֹנוֹ שֶׁלּוֹ – זֶהוּ אוֹת וּמוֹפֵת לְבֵן מָסוּר וְנֶאֱמָן. וְכָךְ הֵם הַדְּבָרִים גַּם לְגַבֵּינוּ כְּלַפֵּי הַבּוֹרֵא: אֵימָתַי תְּוּכַח אַהֲבָתֵנוּ לַבּוֹרֵא בֶּאֱמֶת? בַּהֲלִיכָה לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין בְּמַה שֶׁאֵינֶנּוּ מְחֻיָּבִים, וּבִזְהִירוּת וּבְהַרְחָקָה מִכָּל נִדְנוּד שֶׁל עֲבֵרָה בֵּין מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וּבֵין מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים!

כְּךָ אָמַר לָנוּ כ"ק **הָאֲדְמוֹ"ר מִמּוֹרְנ'וֹ"ע** שְׁלִיט"א בְּאַחַת הַהִזְדַּמְּנֻיּוֹת בְּשֵׁם זְקֵנוֹ בַּעַל הַ"**אִמְרֵי אֵשׁ**" זַצוּק"ל שֶׁפֵּרֵשׁ אֶת הַמִּשְׁנָה בְּאָבוֹת "הֱוֵה זְהִירִין בָּרְשׁוּת שֶׁאֵין מְקָרְבִין לוֹ לְאָדָם אֶלָּא לְצֹרֶךְ עַצְמָן, נִרְאִין כְּאוֹהֲבִין בִּשְׁעַת הֲנָאָתָן וְאֵין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם בִּשְׁעַת דָּחֳקוֹ"אבות פרק ב'

משנה ג'. וְרָצוּ לוֹמַר שֶׁתִּהְיוּ זְהִירִים בְּדָבָר הָרְשׁוּת, הַיְנוּ בִּדְבָרִים הַמֻּתָּרִים שֶׁאֵינָם אֲסוּרִים מִן הַדִּין, שֶׁאֵין מְקָרְבִים אֶת הָאָדָם אֶלָּא לְצָרְךָ עַצְמָם – דְּהַיְנוּ **לְעֻצָּם הָאִסּוּר וְהָעֲבֵרָה**, וּכְמַאֲמַר חֲזַ"ל "סְחוֹר סְחוֹר אָמְרִינַן לְנָזִירָא לְכַרְמָא לֹא תִקְרַב"שבת (י"ג ע"א). . וְאָמְנָם נָעִים וּמְקֻרָב לַעֲשׂוֹתָם וּלְנֶהֱנָם, אַךְ זֶה רַק בִּשְׁעַת הַהֲנָאָה עַצְמָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בּוֹ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדוּן אֶת הָאָדָם עַל מַה שֶּׁיָּכוֹל הָיָה לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר וְלֹא עָשָׂה, שֶׁאָז לֹא יַעַמְדוּ לוֹ כָּל אוֹתָם הַהֶתֵּרִים וְהָרְשָׁיוֹת.

וּבְסֵפֶר "**שַׁעַר הַגִּלְגּוּלִים**" כָּתַב מֹרֵנוּ **הָאֲרִיזַ"ל** שֶׁבִּשְׁעָה שֶׁמַּעֲלִים אֶת הָאָדָם בְּמַעֲלוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא, דָּנִים אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לְפִי הַמַּדְרֵגָה בָּהּ הוּא נִמְצָא כָּעֵת, עַד שֶׁנִּדּוֹן וּמְזֻדָּכֶּךְ אַף עַל דִּקְדּוּקֵי מִצְוֹות כְּחוּט הַשַּׁעֲרָהכן הביא ברית הקדמה כ"ב. . וְהַגה"ק בַּעַל "**כַּף הַחַיִּים**" (סוֹפֶר) זצוק"ל הוֹסִיף עַל כָּךְ שֶׁלְּכֶן הַחֲסִידִים נִזְהָרִים תָּמִיד לֵילֵךְ אַחַר דִּבְרֵי הַמַּחְמִיר, אַף עַל גַּב שֶׁמִּן הַדִּין הַדָּבָר מֻתָּר, וְהוּא מִפְּנֵי שֶׁבְּעֵת הָעֲלִיּוֹת מְדַקְדְּקִים עִם הָאָדָם כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה, וְכָל אִישׁ כְּפִי גְּבוּרָתוֹ. **וְכָל אֲשֶׁר נִשְׁמָתוֹ זַכָּה בְּיוֹתֵר תְּאַוֶּה נַפְשׁוֹ לַעֲשׂוֹת חֲמֻרוֹת וַחֲסִידוּת בְּיוֹתֵר, וְכָל אֲשֶׁר אֵין נִשְׁמָתוֹ מְתֻקֶּנֶת כָּל כָּךְ תְּאַוֶּה נַפְשׁוֹ לֵילֵךְ אַחַר הַקּוּלוֹת.** וְסִימָנְךָ: "בְּתַר עַנְיָא אָזְלָא עַנְיוּתָא"בבא קמא (צ"ב ע"א), והמבין יבין. . וּבָזֶה יוּכַל הָאָדָם לְהַבְחִין וּלְהַכִּיר אֶת עַצְמוֹכן כתב בהלכות נטילת ידים (סימן קנ"ח אות כ"ח). . **עכד"ק**.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד הוּבָא מַעֲשֶׂה בֶּחָתָן שֶׁנֶּחְשַׁד בְּנַאוּף עִם חֲמוֹתוֹ, וְעַל כֵּן הִרְחִיקוּהוּ מִשְׁכּוֹנָתָהּ. וּפַעַם אַחַת שֶׁרָאוּהוּ עוֹבֵר בְּקִרְבַת בֵּיתָהּ הוֹרָה רַב שֵׁשֶׁת לְתָפְסוֹ וּלְהַכּוֹתוֹ מַכַּת מָרְדּוּתמִדְּבָרַיהֶם ראה קידושין (י"ב ע"ב). .

וּמִמַּעֲשֶׂה זֶה פָּסַק **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיו שֶׁכָּל מִי **שֶׁנִּטְעַן** עַל אַחַת מִן הָעֲרָיוֹת אוֹ שֶׁיָּצָא לוֹ **שֵׁם רַע** עִמָּהּ לֹא יָדוּר עִמָּהּ בְּמָבוֹי אֶחָד, וְלֹא יִכָּנֵס לְאוֹתָהּ הַשְּׁכוּנָהכן כתב בהלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה י"ב). וראה במגיד משנה שם שסמך דברי הרמב"ם על דרשת חז"ל (עבודה זרה י"ז) על הפסוק "אל תקרב אל פתח ביתה" שרב חסדא למד שיש להרחיק ארבע אמות מביתה של הפרוצה, קל וחומר מן העריות החמורות. .

אוּלָם **הָרַאֲבַ"ד** זַ"ל בְּהַשָּׂגוֹתָיו תָּמַהּ עַל דְּבָרָיו, וְכָתַב שֶׁאֵין לִלְמֹד מֵחֲמוֹתוֹ שֶׁדַּעְתָּהּ קַלָּה עִמּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהוּא חָתָנָהּ, לְשְׁאָר הָעֲרָיוֹת שֶׁלֹּא חוֹשְׁשִׁים כָּל כָּךְ לְקַלְקָלָתָם, וְלָכֵן אֵין לֶאֱסֹר עָלָיו לָדוּר בִּשְׁכוּנַת זוֹ שֶׁנֶּחְשַׁד בָּהּהשכן מצינו שהזהירו חז"ל (פסחים קי"ג ע"א) "הוי זהיר באשתך משום חתנה הראשון", וכתב רש"י (בבא בתרא צ"ח ע"ב בד"ה "בי חמוה") שהוא הדין מכל החתנים, אלא שמהראשון יש להזהר ביותר. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר הַקִּרְבָּה אֶל הָעֲרָיוֹת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתְבוּ **רַבּוֹתֵינוּ הַמְקֻבָּלִים** זִיע"א כִּי עִקַּר מַטָּרַת הַנִּשּׂוּאִין וְהַזִּוּוּג בָּאָדָם הִיא עַל מְנָת לְהַרְחִיב אֶת הָעוֹלָם שֶׁיָּצָא מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד, כְּדֶגְמַת **הַגֶּזַע** שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים הָעֲנָפִים הָרַבִּים, וּכְשֵׁם שֶׁעַנְפֵי הָאִילָן הוֹלְכִים וּמִתְפַּשְּׁטִים חוּצָה וְאֵינָם מִשְׁתָּרְשִׁים וּמִתְחַבְּרִים זֶה בָּזֶה, כָּךְ גַּם הָאָדָם חוֹבָתוֹ לְהִתְפַּשֵּׁט לְמִחוֹזוֹת אֲחֵרִים וְלֹא לִקְרַב אֶל קְרוֹבוֹתָיו, מַה שֶּׁעָלוּל לְגָרֵם חֲלִילָה לִיבּוּשׁ הֶעָנָף וְלִקְמִילָתוֹ.

וּכְמוֹ **מְנוֹרַת הַזָּהָב** שֶׁקָּנֶיהָ יוֹצְאִים וְנִפְרָדִים זֶה מִזֶּה כָּךְ גַּם בְּנֵי הָאָדָם שֶׁיָּצְאוּ כֻּלָּם מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד עֲלֵיהֶם לְהִתְרַחֵק מִקְּרוֹבוֹתֵיהֶם וְלִשְׁאָ נָשִׁים אֲחֵרוֹת מִשָּׁרָשִׁים אֲחֵרִים, עַל מְנָת לְהַרְחִיב אֶת יִשּׁוּב הָעוֹלָם וְלַהֲבִיאוֹ בְּמְהֵרָה עַל תִּקּוּנוֹ כָּרָאוּי[ראה כל זאת ועוד בפירוש הרקנאטי על התורה, ובספר "אורות המצוות" על תרי"ג מצוות. .

מצוה ר"ד: שלא לגלות ערות אשה ובת בנה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אֶת בַּת בִּנָּהּ... לֹא תְגַלֶּה לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שַׁאֲרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא"[ויקרא י"ח, י"ז. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יִגַּלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עֶרְוַת אִשָּׁה וּבַת בִּנָּהּ אוֹ אֵם אָבִיהָ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וּכְפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ בַּמִּצְוָה הַקּוֹדֶמֶת, גַּם כָּאן לֹא נֶאֱמְרָה אַזְהָרָה זוֹ אֶלָּא בְּאוֹפֶן **שֶׁקִּדֵּשׁ** אֶת הָאִשָּׁה וּמֵאָז נֶאֱסָר עָלָיו לִקְרַב אֶל בַּת בִּנָּהּ אוֹ אֶל אֵם אָבִיהָ. אוּלָם אִם לֹא קִדְּשָׁהּ אֶלָּא קָרַב אֵלֶיהָ בְּלֹא קִדּוּשִׁין לֹא נֶאֱסְרוּ עָלָיו מִדִּין תּוֹרָה הַקְּרוֹבוֹת הַנַּ"ל, אֶלָּא שֶׁחָכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גָּדְרוּ וְאָסְרוּ עָלָיו לִשָּׂא אֶת קְרוֹבוֹתֶיהָ הַלָּלוּ כָּל זְמַן שֶׁהִיא קַיֶּמֶת, בְּהִיוֹת שֶׁלִּבּוֹ גַּם בָּהּ וּמִתּוֹךְ שֶׁיִּהְיֶה מָצוּי בְּסִבִּיבָתָהּ עָלוּל הוּא לְהִכָּשֵׁל בָּהּ בְּאִסּוּר עֲרָיוֹת הֶחָמוּר[במות (צ"ז ע"א) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה י"א). .

עוֹד גָּדְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל וְאָסְרוּ עַל הָאָדָם לִשָּׂא אֶת **בַּת בֵּן בִּתָּהּ** שֶׁל אִשְׁתּוֹ וְאֶת **אֵם אָבִי** אִשְׁתּוֹ, וְאִם עָבַר אָדָם וּנְשָׂאָן הֲרֵי זֶה חַיָּב מַכַּת מַרְדּוּת מִדִּבְרֵיהֶם[במות (כ"א ע"א) ורמב"ם הלכות אישות (פרק א' הלכה ו') ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו), עיין שם שלדעת השלחן ערוך אין להן הפסק, שלא כדעת הרמב"ם. .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל בִּתּוֹ שֶׁל בֵּן אִשְׁתּוֹ אוֹ עַל אֵם אָבִיהָ בְּחַיֵּיהֶ הֲרֵי שְׁנֵיהֶם חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד בְּעֵדִים וּבְהַתְרָאָה מוּמָתִים שְׁנֵיהֶם בשריפה, וְאִם בְּשׁוֹגֵג חַיָּבִים קָרְבַּן חַטָּאת.

וְאִם הָיָה הַדָּבָר לְאַחַר מִיתַת אִשְׁתּוֹ הֲרֵי שְׁנֵיהֶם בְּכָרֵת בִּלְבַד סנהדרין (ע"ה ע"א) ורמב"ם (שם פרק א' הלכה ה' ופרק ב' הלכה ז' – ח'). .

רָמַז הַכָּתוּב – פִּצְעֵי אוֹהֵב

עֻנָּשִׁים חֲמוּרִים הֵשִׁיתָה הַתּוֹרָה עַל הָעוֹבֵר עַל מִצְוֹותֶיהָ, הֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהֵן בָּעוֹלָם הַבָּא, וְאַף טָרְחָה לְיַדְּעֵנוּ וּלְבַשְּׂרֵנוּ עֲלֵיהֶם, לְמַעַן יִרְאוּ וְיִרָאוּ מַהוּ סוֹפוֹ שֶׁל הָעוֹבֵר עַל הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים שֶׁקָּבַע בּוֹרֵא הָעוֹלָם. וְגַם כָּאן כְּמוֹ בְּרוֹב אִסּוּרֵי הָעֲרָיוֹת הַחֲמוּרִים הִטִּילָה הַתּוֹרָה עַל הַנּוֹאָפִים בְּמִזִּיד עֹנֶשׁ מָוֶת בִּשְׂרֵפָה, עַל יְדֵי יְצִיקַת עוֹפֶרֶת רוֹתַחַת אֶל תּוֹךְ פִּיו הַיּוֹרֶדֶת וְשׂוֹרֶפֶת אֶת בְּנֵי מֵעָיוסנהדרין (נ"ב ע"א) ורמב"ם הלכות סנהדרין (פרק ט"ו הלכה ג'). .

וְאִם מִסִּבָּה כָּל שֶׁהִיא לֹא רָצָה הַלָּה אֶת עָנְשׁוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה – הֲרֵי זֶה נִכְרַת מֵחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא ל"ע וְיוֹרֵד שְׁאוֹלָה לְדִרְאוֹן עוֹלָם. וְהִנֵּה הַשּׁוֹמֵעַ עֻנָּשִׁים נוֹרָאִיִּים וְקָשִׁים אֵלּוּ עָלוּל לְהִתְעוֹרֵר וְלִשְׁאֹל: וְכִי זוֹהִי מִדָּתוֹ שֶׁל הָאֵל הָרַחוּם וְהַחַנּוּן?! וַהֲלֹא טוֹב ה' לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו?!תהלים קמ"ה, ט'. וְהוּא בְּכָבוֹדוֹ צִוָּנוּ **לִגְמֹל חֶסֶד** עִם הַבְּרִיּוֹת וְלִנְהֹג עִמָּהֶם **לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין**, וְלֹא לִנְקֹם וְלֹא לְהַשִּׁיב רָעָה אֲפִלּוּ לָרָעִים עִמָּנוּ, וְאִם כֵּן הֵיאַךְ הוּא בְּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ מַעֲנִישׁ וּמַכֶּה מַכּוֹת אַכְזָרִיּוֹת וְנֶאֱמָנוֹת שֶׁכָּאֵלּוּ?!

וְהַתְּשׁוּבָה לִשְׁאֵלָה זוֹ הִיא שֶׁשְּׁנֵי סוּגֵי מַכּוֹת וְעֻנָּשִׁים יֵשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה: יֵשׁ הַמַּכֶּה אֶת זוּלָתוֹ **מַכַּת אַכְזָרִי** הֵינוּ שֶׁכָּל מַטָּרָתוֹ הִיא לְהַכְאִיב לוֹ וּלְיַסְּרוֹ, וְעֶצֶם הַהַכָּאָה הִיא כָּל תַּכְלִית מַעֲשָׂיו, וְיֵשׁ הַמַּכֶּה אֶת זוּלָתוֹ **מַכַּת רוֹפֵא** הֵינוּ שֶׁעִקַּר מַטָּרָתוֹ בְּהַכּוֹתוֹ הִיא לְהֵיטִיב עִם הַשֵּׁנִי וּלְרַפְאוֹתוֹ, אֶלָּא שֶׁלְּשֵׁם כָּךְ חַיָּב הוּא לְהַכְאִיב לוֹ אוֹ לִכְרֹת לוֹ אֵיבָר וְכַדּוֹמֶה עַל מְנָת לְהַצִּילוֹ מִמַּכּוֹת קָשׁוֹת וּגְדוֹלוֹת מִזּוֹ. וּשְׁנֵי סוּגֵי מַכּוֹת אֵלּוּ **אֵינָן שַׁיָּכוֹת בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כְּלָל!** כְּךְ אוֹמְרִים רַבּוֹתֵינוּ עַל הַפָּסוּק "**וּמַכַּת אֹיֵב אַכְזָרִי**"ירמיה ל', י"ז. שֶׁאֵין מִדָּתוֹ שֶׁל הַקָּבָ"ה כְּמִדַּת בָּשָׂר וָדָם, כִּי מִדַּת בָּשָׂר וָדָם שֶׁהוּא מַכֶּה **בְּאִיזְמֶל** וּמְרַפֵּא **בִּרְטִיָּה**, אֲבָל הַקָּבָ"ה **בַּמָּה שֶׁהוּא מַכֶּה בּוֹ הוּא מְרַפֵּא**"מדרש רבה שמות (פרשה נ'). . דְּהַיְנוּ שֶׁאֵצֶל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ **עֶצֶם הַמַּכָּה** הִיא הָרְפוּאָה, וּבְתוֹךְ עִמְקֵי הָעֹנֶשׁ וְהַיִּסּוּרִים נִתָּן לְזַהּוֹת וְלִמְצֹא אֶת **הָרַחוּם וְהַחַנּוּן** שֶׁל הַבּוֹרֵא. כִּי לְהַקָּבָ"ה אֵין מַעְצוֹר מִלְּהוֹשִׁיעַ, וְאֵין הוּא תָּלוּי בְּשׁוּם תְּנַאי אוֹ אֶמְצָעִי בִּכְדֵי לְהֵיטִיב עִמָּנוּ, וּבִרְצוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ יֵיטִיב עִמּוֹ אֲפִלּוּ **בָּרָעָה וּבַמָּכָה עַצְמָהּ**.

כָּךְ מְסֻפָּר עַל אִישׁ כַּפְרִי פָּשׁוּט שֶׁהָיָה חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ בְּבוֹרֵא עוֹלָם, וְיוֹם אֶחָד בֵּרַח לוֹ סוּסוֹ יְחִידוֹ שֶׁהָיָה כָּל מְקוֹר פַּרְנָסָתוֹ וְכַלְכָּלָתוֹ, וְהָיוּ קְרוֹבָיו בּוֹכִים וּמְצַרִים עַל הָאֲבֵדָה, אַךְ הוּא נִשְׁאַר אֵיתָן בֶּאֱמוּנָתוֹ שֶׁמִּפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵּצֵא הָרָעוֹתאיכה ג', ל"ח. וּבָטַח בַּה' שֶׁגַּם הָרָעָה הַזֹּאת הִיא בֶּאֱמֶת טוֹבָה, וְאָכֵן אוֹתוֹ הַסּוּס בָּרַח אֶל אַחַד הַיְּעָרוֹת וְהִתְחַבֵּר עִם קְבוּצַת

סוּסִים נוֹסָפִים, וּלְאַחַר כַּמָּה שָׁבוּעוֹת שָׁב בַּחֲזָרָה לְאַרְוָתוֹ וְיַחַד עִמּוֹ בָּאוּ גַּם יֶתֶר הַסּוּסִים. אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ לְקָרוֹבָיו: הַרְאִיתֶם?! וַהֲלֹא אָמַרְתִּי לָכֶם שֶׁהַקָּבָ"ה בְּמַה שֶׁהוּא מַכָּה בּוֹ הוּא מְרַפֵּא, וְשֶׁגַּם הָרָעָה שֶׁל הַבּוֹרֵא הִיא בֶּאֱמֶת טוֹבָה!מעשה זה הובא בספר "חזון יאשיהו" להגה"צ רבי יאשיהו פינטו שליט"א.

בַּתַּלְמוּד מְסֻפָּר עַל **נַחוּם אִישׁ גַּם זוּ** שֶׁהָיָה בַּעַל אֱמוּנָה גָּדוֹל, וְעַל כָּל גַּל וּמַשְׁבֵּר שֶׁהָיָה פּוֹקֵד אוֹתוֹ בְּחַיָּיו הָיָה מַאֲמִין וְאוֹמֵר שֶׁוַּדַּאי **גַּם זוּ לְטוֹבָה**ראה תענית (כ"א ע"א). . אֶחָד מִתַּלְמִידָיו הַהוֹלְכִים בְּדַרְכָיו הָיָה **רַבִּי עֲקִיבָא** ע"ה, שֶׁאַף הוּא דָּבַק בְּמִסֹּרֶת רַבּוֹתֵינוּ וְעַל כָּל צָרָה שֶׁהָיְתָה נוֹחֶתֶת עָלָיו הָיָה אוֹמֵר **כָּל דַּעֲבִיד רַחֲמָנָא לְטָב עֲבִידְ**ברכות (ס' ע"ב). ותרגומו: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא - לטובה הוא עושה. . וּבְאֶרוּ בַּעֲלֵי הַמּוּסָר שֶׁאָמְנָם שְׁנֵי הַתַּנָּאִים הַלָּלוּ הָיוּ מְצֻיָּנִים בֶּאֱמוּנָתָם וּבְבִטָּחוֹנָם, אַךְ הֶפְרֵשׁ הָיָה בֵּין הָרַב לְתַלְמִידוֹ: שֶׁכֵּן **רַבִּי עֲקִיבָא** הָיָה מַאֲמִין וְאוֹמֵר שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא **בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר** הוּא לְטוֹבָה, וּוַדַּאי שֶׁתִּצְמַח מֵהָרָעָה הַלָּזוֹ אֵיזוֹ טוֹבָה **אַחֶרֶת**. לְעֻמַּת זֹאת **נַחוּם אִישׁ גַּם זוּ** הָיָה מַאֲמִין שֶׁגַּם זוּ **הַמַּכָּה בְּעַצְמָהּ** הִיא טוֹבָה בְּמַהוּתָהּ וּבְתַכְלִיתָהּ, וְלֹא רַק שֶׁמִּמֶּנָּה תִּצְמַח אֵיזוֹ טוֹבָה אַחֶרֶת, אֶלָּא **הִיא עַצְמָהּ** הַטּוֹבָה וְהַמּוֹעִילָה. וְזוֹהִי דַּרְגַּת הָאֱמוּנָה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר.

בֵּין הַקְּלָלוֹת הָרַבּוֹת וְהַמַּבְהִילוֹת הַמּוּבָאוֹת בַּתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי מוֹצְאִים אָנוּ אֶת הַקְּלָלָה: "וְנָסַתֶּם וְאֵין רֹדֵף אֶתְכֶם"ויקרא כ"ו, י"ז. . וְצָרִיךְ לְהָבִין לִכְאוֹרָה וְכִי אֵיזוֹ קְלָלָה הִיא זוֹ שֶׁנָּנוּס וְלֹא בֶּאֱמֶת יִרְדְּפוּנוּ?! וְכִי הָיָה עָדִיף לוֹ לָאָדָם שֶׁבֶּאֱמֶת יִרְדְּפוּהוּ לְהָרְגוֹ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר לְגַלּוֹת לְבַסּוֹף שֶׁלֹּא הָיָה זֶה אֶלָּא פְּרִי הַדִּמְיוֹן? וַהֲרֵי אִם בֶּאֱמֶת יִרְדְּפוּהוּ זוֹהִי קְלָלָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה!! אֶלָּא **מָסָר גָּדוֹל** הֶעֱבִירָה לָנוּ הַתּוֹרָה בְּמִלִּים אֵלּוּ, שֶׁכֵּן פְּעָמִים שֶׁאָדָם עוֹבֵר תְּקוּפָה קָשָׁה וּרְצוּפָה שֶׁל נִסְיוֹנוֹת וּבְעָיוֹת בִּבְרִיאוּת אוֹ בְּפַרְנָסָה וְכַדּוֹמֶה ל"ע, עַד שֶׁמַּתְחִיל לְתְהוֹת לְעַצְמוֹ: "וְכִי לָמָּה הַקָּבָ"ה רוֹדֵף אוֹתִי? וְכִי אֵינוֹ חָפֵץ בִּי וּבְמַעֲשַׂי?!" וְעַל כָּךְ וְעַל זֶה בָּאָה הַתּוֹרָה וּמַבְהֶרֶת לָנוּ: "וְנָסַתֶּם **וְאֵין רֹדֵף אֶתְכֶם**" – אַל תַּחְשֹׁב שֶׁמִּישֶׁהוּ רוֹדֵף אוֹתְךָ אוֹ מְבַקֵּשׁ בְּרָעָתְךָ! חָלִילָה! אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁאַתָּה עוֹבֵר אֵינוֹ אֶלָּא **לְטוֹבָתְךָ וּלְרָוְחָתְךָ**, וְאִם רַק תַּאֲמִין וְתִתְחַזֵּק אָזַי תִּזְכֶּה גַּם לִרְאוֹת אֵיךְ הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְךָ לְבַסּוֹף לְטוֹבָה, וּכְפִי שֶׁאָמַר יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְאֶחָיו: "אַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי **רָעָה** אֱלֹקִים חֲשָׁבָהּ **לְטֹבָה**"בראשית נ', כ'. .

כְּךָ כּוֹתֵב הָרה"ק **מוֹהָר"ן מִבְּרֶסְלֶב** זיע"א עַל הַפָּסוּק "וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים"שמות כ', י"ח. שֶׁמֹּשֶׁה הוּא **עֶבֶד ה' הָאֱמֶתִי** וְהוּא אֵינוֹ מְפַחֵד לָגֶשֶׁת בְּעַצְמוֹ אֶל הָקֹשִׁי וְהָעֲרָפֶל, כִּי יוֹדֵעַ הוּא שֶׁדְּוָקָא שָׁם נִמְצָא הָאֱלֹקִים, וְדַוְקָא מִתּוֹךְ הַצָּרוֹת וְהַקְּשָׁיִים נִתָּן לִמְצֹא וּלְהִתְקָרֵב אֶל ה'עיין שם בתורה קט"ו מה שכתב בזה דברים נפלאים. . וְזֶהוּ עֹמֶק

הַפָּסוּק "צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מְמְצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי"תהלים כ"ה, י"ז. בּוֹ אוֹמֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה שֶׁדַּוְקָא **הַצָּרוֹת וְהָעֲנָשִׁים** שֶׁשּׁוֹלֵחַ לָנוּ הַבּוֹרֵא הֵם אֵלּוּ **שֶׁמַּרְחִיבִים וּפוֹתְחִים** אֶת לִבֵּנוּ אֲלָיו, וְדַוְקָא מֵאוֹתָם דִּינִים וְיִסּוּרִים עוֹמֶדֶת וְצוֹמַחַת לָהּ הַיְשׁוּעָה שֶׁל הָאָדָם כן פירש הרה"ק רבי נחומק'ה מהורדנקא זצ"ל. וחתנו הג"ר זלמן מרגליות זצ"ל העיד עליו שאף היה מקיים פירוש זה בעצמו בפועל, וכל ימיו היה מהלך בהרגשה ברורה וחדה שהקב"ה מתהלך עמו בכל צעד ושעל. .

בַּתַּלְמוּד מְסֻפָּר **שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי** פָּגַשׁ פַּעַם אֶת **אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא** עַל פֶּתַח מְעָרַת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, וּשְׁאָלוֹ עַל הַמָּשִׁיחַ הֵיכָן הוּא יוֹשֵׁב. אָמַר לוֹ אֵלִיָּהוּ שֶׁהַמָּשִׁיחַ יוֹשֵׁב בֵּין הָעֲנִיִּים וְסוֹבְלֵי הֶחֳלָאִים, וּבְעוֹד שֶׁכֻּלָּם מוֹצִיאִים אֶת כָּל רְטִיּוֹתֵיהֶם **בְּבַת אַחַת** וּלְאַחַר מִכֵּן חוֹבְשִׁים אֶת כָּל מַכּוֹתָם מֵחָדָשׁ – הַמָּשִׁיחַ מוֹצִיא רַק **אַחַת** וְחוֹבֵשׁ, וְשׁוּב מוֹצִיא עוֹד **אַחַת** וְחוֹבֵשׁ, שֶׁמָּא יִקָּרֵאוּהוּ לְפֶתַע לָבוֹא וְלִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל וְיִצְטָרֵךְ לְהִתְעַכֵּבראה כל המעשה בשלמותו בסנהדרין (צ"ח ע"א). . וּבְקָרְאֵנוּ מַעֲשֶׂה זֶה עוֹלוֹת כַּמָּה שְׁאֵלוֹת: א - וְכִי מַה מְּעַנְיֵן אוֹתָנוּ שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פָּגַשׁ אֶת אֵלִיָּהוּ דַּוְקָא עַל מְעָרַת רַבִּי שִׁמְעוֹן? ב – מַדּוּעַ הַמָּשִׁיחַ חוֹלֶה וּמְיֻסָּר? ג - מַה מְּעַנְיֵן אוֹתָנוּ הֵיאַךְ הוּא חוֹבֵשׁ אֶת פְּצָעָיו?

וּבְאָרוּ הַמּוּסָר שֶׁמְּעָרַת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי מְסַמֶּלֶת בִּפְנִימִיּוּתָהּ אֶת **הַקְּשָׁי וְהַיְסוּרִים** שֶׁעֹבֶד ה' עוֹבֵר בָּעוֹלָם עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹותֶיהָ, כְּמוֹ רַשְׁבּ"י ע"ה שֶׁנִּתְחַבֵּא בַּמְּעָרָה וְלָמַד בָּהּ תּוֹרָה מִתּוֹךְ דֹּחַק וְעֹנִי. וְהַמָּשִׁיחַ מְסַמֵּל אֶת **הַגְּאֻלָּה הַכְּלָלִית** שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל וְאֶת **הַגְּאֻלָּה הַפְּרָטִית** שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּלְכָךְ רָמְזוּ חֲז"ל בְּאָמְרָם שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פָּגַשׁ אֶת אֵלִיָּהוּ בַּמְּעָרָה הַיְנוּ שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נִפְגַּשׁ עִם אֵלִיָּהוּ וְנוֹעַץ עִמּוֹ עַל צָרוֹתֵיהֶם וּקְשָׁיֵיהֶם הָרַבִּים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, וּשְׁאָלוֹ מַה יְּהֵא בְּאַחֲרִיתָם וּמָתַי תַּגִּיעַ גְּאֻלָּתָם. וְעַל כְּךְ הֶשִׁיבוֹ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא ז"ל שֶׁהַיְשׁוּעָה וְהַגְּאֻלָּה נִמְצֵאת דַּוְקָא שָׁם, בְּיִסּוּרִים וּבֶחֳלָאִים, וְרַק מִשָּׁם יְכוֹלָה בֶּאֱמֶת לִצְמֹחַ הַיְשׁוּעָה לָאָדָם. וְלָכֵן בְּעוֹד שֶׁכֻּלָּם מִתְיָאֲשִׁים מֵהַקְּשָׁיִים הַפּוֹקְדִים אוֹתָם וּמַחְלִיפִים אֶת רְטִיּוֹתֵיהֶם בְּשַׁאֲנָנוּת, הַמָּשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ יוֹדֵעַ שֶׁדַּוְקָא אֵלּוּ הֵם סִימָנֵי הַגְּאֻלָּה וְהַיְשׁוּעָה, וְשֶׁרְאָיָה בְּרוּרָה הִיא זוֹ שֶׁקְּרוֹבָה הַיְשׁוּעָה לָבוֹא, לָכֵן נִשְׁאַר הוּא בְּעֵת שֶׁכָּזוֹ דָּרוּךְ בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז לִקְרַאת הַגְּאֻלָּה. לְלַמְּדֵנוּ שֶׁבַּדָּבָר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכֶּה - בּוֹ הוּא מַרְפֵּא, וְכַנִּזְכָּר.

לְפִיכָךְ חַיָּבִים אֲנַחְנוּ לְהַפְנִים וְלִזְכֹּר בְּכָל עֵת שֶׁכָּל אוֹתָם עֲנָשִׁים וְיִסּוּרִים הַנִּזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר אֵינָם חָלִילָה לְרָעָתֵנוּ, אֶלָּא אַדְרַבָּה דַּוְקָא מִתּוֹכָם צוֹמַחַת וּמַגַּעַת לָאָדָם הַיְשׁוּעָה, וְחוֹבָתֵנוּ הִיא לְהַמְתִּין בְּסַבְלָנוּת וְלִרְאוֹת אֶת יְשׁוּעַת ה' עַיִן בְּעַיִן, וּכְפִי שֶׁאוֹמְרִים הָעוֹלָם בְּדֶרֶךְ צַחוּת: "הַמְהַמֵּר אֵינוֹ סוֹפֵר אֶת רְוָחָיו עַל שֻׁלְחַן הַהִמּוּרִים, אֶלָּא רַק לְאַחַר יְצִיאָתוֹ מִבֵּית הַהִמּוּרִים..." וְדַי לְחַכִּימָא בְּרַמְיָא.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר שֶׁמִּן הַתּוֹרָה לֹא נֶאֶסְרוּת קְרוֹבוֹת הָאִשָּׁה עַל הָאָדָם אֶלָּא כְּשֶׁנִּשְׂאָה כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם רַק חַי עִמּוֹ בְּלֹא חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין אֲזַי מֻתָּר הוּא מִן הַתּוֹרָה בִּקְרוֹבוֹתֶיהָ, רַק שֶׁחֲכָמֵינוּ עָשׂוּ הַרְחָקָה לַדָּבָר. וְיֵשׁ לָדוּן בְּאוֹפֶן שֶׁאָדָם קִדֵּשׁ אִשָּׁה **בְּנִשּׂוּאִין אֲזָרְחַיִּים** אֲצֶל הַמְמֻשָּׁל, הַאִם קִדּוּשִׁין אֵלּוּ יֵשׁ בָּהֶם מַמָּשׁוּת, וְהֵאֵם נֶאֶסְרוּת עָלָיו בְּכָךְ קְרוֹבוֹתֶיהָ?

וְהִנֵּה בְּשׁוּ"ת **הָרִיבָ"שׁ** כָּתַב גַּבֵּי מוּמָרִים שֶׁנִּשְׂאוּ כְּחֻקּוֹת הַגּוֹיִים וְחָיוּ יַחַד, שֶׁאֵין בָּזֶה שׁוּם חֲשַׁשׁ קִדּוּשִׁין, וְאֵין צָרִךְ בְּגֵט, וְכֵן פָּסַק **הָרַמָ"א** בְּהַגָּהָתוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְראה שו"ת הריב"ש (סימן ו') ותרומת הדשן (סימן ר"ט), והובא להלכה בהגהת הרמ"א על השלחן ערוך (סימן כ"ו הלכה א'). .

וּלְפִי זֶה כָּתְבוּ אַחֲרוֹנִים רַבִּים שֶׁמַּעֲקַר הַדִּין אֵין נִשּׂוּאִין אֶזְרָחִיִּים חִלִּים, וְאֵין צָרִךְ בִּנְתִינַת גֵּט כְּדֵי לְהַתִּירָהּ לָאֲחֵרִיסכן פסקו המהר"ם שיק (אהע"ז סימן כ"א) והאגרות משה (אהע"ז ח"א סימן ע"ה) וציץ אליעזר (ח"ב סימן י"ט) והיביע אומר (ח"ו אהע"ז סימן א'). .

אוּלָם יֶשְׁנָם אֲחֲרוֹנִים הַסּוֹבְרִים שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁהָיוּ חַיִּים חַיֵּי אִישׁוּת וּמִשְׁפָּחָה מִשֶּׁתְּפִים יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא נִתְכַּוְּנוּ בְּבִיאוֹתָיו לְשֵׁם קִדּוּשִׁין, וְלָכֵן הִצְרִיכוּ נְתִינַת גֵּט מִסָּפֵקכן פסקו הגאון הרוגצ'ובר ב"צפנת פענח" (סימן כ"ו – כ"ז) ובשו"ת אהל אברהם (סימן ק"ג) ובשו"ת מערכי לב (סימן פ"ז). .

וּלְמַעֲשֶׂה נָכוֹן לָחוּשׁ לְאִסּוּר אֵשֶׁת אִישׁ הֶחָמוּר וּלְהַצְרִיךְ גֵּט מִסָּפֵק, וּבִפְרָט בְּמִקְרֶה שֶׁחָיוּ חַיֵּי מִשְׁפָּחָה מְשֻׁתָּפִים לְגַמְרֵי בְּכַלְכָּלַת הַבַּיִת וּבְיַלְדִים מְשֻׁתָּפִים. וְכֵן לְעִנְיַן אִסּוּר קְרִיבָה אֶל הָעֲרָיוֹת שֶׁהִיא מִן הַתּוֹרָה וַדַּאי שֶׁיֵּשׁ לִמְנֹעַ מֵהָאִישׁ מִלִּשְׁא אֶת אַחַת מִקְּרוֹבוֹתֶיהָ שֶׁל זוֹ שֶׁחַי עִמָּהּ בֶּעָבָר, וּבִפְרָט שֶׁאַף אִם לֹא חָלוּ אוֹתָם קִדּוּשִׁין בְּכָל זֹאת אֲסוּרוֹת עָלָיו קְרוֹבוֹתֶיהָ מִדִּבְרֵי חֲכָמִים.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הַבָּא עַל בַּת בְּנוֹ בִּשְׁרָפָה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה **לְהָרה"ק מִקָּאמַארְנָא** זִיע"א בְּחִבּוּרוֹ "**אוֹצַר הַחַיִּים**"בבאור מצוה רס"ב. שֶׁכָּתַב שֶׁעִנְיַן הָעִנְּשׁ עַל רוֹב סוּגֵי הָעֲרָיוֹת **בִּשְׂרֵפָה** הוּא בִּהְיוֹת שֶׁעַל יְדֵי הַחֵטְא שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ אָדָם וְקָרַב אֶל הָעֲרָיוֹת הָאֲסוּרוֹת עָלָיו מְמַיֵּלָא הִדְלִיק אֶת **אֵשׁ הַטֻּמְאָה** וְנָתַן כֹּחַ וְחַיִל לַסִּטְרָא אַחֲרָא לִדְבֹּק בּוֹ, וּבְכָךְ נִתְעָרְבָה בְּנַפְשׁוֹ מִזֶּהֲמַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי.

וְהִנֵּה אוֹתָהּ טֻמְאָה חֲמוּרָה לֹא נִתַּן לְהַפְרִידָהּ וְלְהַסִירָהּ מִמֶּנּוּ אֶלָּא עַל יְדֵי **אֵשׁ הַקְּדֵשָׁה** שֶׁמַּבְעִירִים אוֹתוֹ בְּתוֹכָהּ וְשׂוֹרְפִים אוֹתוֹ בָּהּ, וְאוֹתָהּ הָאֵשׁ שׂוֹרֶפֶת מִיָּד אֶת כָּל הָרֶפֶשׁ וְהַזֻּהֲמָא שֶׁל הַנָּחָשׁ שֶׁדָּבְקוּ בּוֹ עַד שֶׁנִּטְהַר לְגַמְרֵי וְנִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ כָּל הַזֻּהֲמָה. אֲבָל אֶת חֵלֶק הַקְּדֵשָׁה שֶׁבּוֹ אֵין הָאֵשׁ שׂוֹרֶפֶת אוֹ מְכַלָּה כְּלָל, וּכְדֻגְמַת הַסְּנֶה שֶׁהָיָה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ וּבְכָל זֹאת אֵינֶנּוּ אֻכָּל.

מצוה ר"ה: שלא לגלות ערות אשה ובת בתה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"אֶת בַּת בִּתָּהּ לֹא תְגַלֵּה לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שַׁאֲרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא"ויקרא י"ח, י"ז. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרְאֵל עֶרְוַת אִשָּׁה וּבַת בִּתָּהּ אוֹ אֵם אִמָּהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וּכְפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ בַּמִּצְוָה הַקּוֹדֶמֶת, גַּם כָּאן לֹא נֶאֱמְרָה אַזְהָרָה זוֹ אֶלָּא בְּאֹפֶן **שֶׁקִּדֵּשׁ** אֶת הָאִשָּׁה וּמֵאָז נֶאֱסַר עָלָיו לִקְרַב אֶל בַּת בִּתָּהּ אוֹ אֶל אֵם אִמָּהּ. אוּלָם אִם לֹא קִדְּשָׁהּ אֶלָּא קָרַב אֵלֶיהָ בְּלֹא קִדּוּשִׁין לֹא נֶאֶסְרוּ עָלָיו מִדִּין תּוֹרָה הַקְּרוֹבוֹת הַנַּ"ל, אֶלָּא שֶׁחָכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גָּזְרוּ וְאָסְרוּ עָלָיו לִשָּׂאוֹתָהּ אִשָּׁה קַיֶּמֶת, בִּהְיוֹת שֶׁלִּבּוֹ גַּס בָּהּ וְעָלוּל הוּא לְהִכָּשֵׁל בָּהּ בְּאִסּוּר עֲרָיוֹת הֶחָמוּרִיבמות (צ"ז ע"א) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה י"א). .

עוֹד גָּזְרוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל וְאָסְרוּ עַל הָאָדָם לִשָּׂא אֶת **בַּת בַּת בִּתָּהּ** שֶׁל אִשְׁתּוֹ וְאֶת **אֵם אֵם** אִשְׁתּוֹ, וְאִם עָבַר אָדָם וּנְשָׂאָן הֲרֵי זֶה חַיָּב מַכַּת מַרְדּוּת מִדִּבְרֵיהֶםיבמות (כ"א ע"א) ורמב"ם הלכות אישות (פרק א' הלכה ו') ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו), עיין שם שלדעת השלחן ערוך אין להזן הפסק, שלא כדעת הרמב"ם. .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל בִּתָּהּ שֶׁל בַּת אִשְׁתּוֹ אוֹ עַל אֵם אִמָּהּ בְּחַיֶּיהָ הֲרֵי שְׁנֵיהֶם חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד בְּעֵדִים וּבְהַתְרָאָה מוּמָתִים שְׁנֵיהֶם בְּשֹׂרֵפָה, וְאִם בְּשׁוֹגֵג חַיָּבִים קָרְבַּן חַטָּאת. וְאִם הָיָה הַדָּבָר לְאַחַר מִיתַת אִשְׁתּוֹ הֲרֵי שְׁנֵיהֶם בְּכָרֵת בַּלְבַדסנהדרין (ע"ה ע"א) ורמב"ם (שם פרק א' הלכה ה' ופרק ב' הלכה ז' – ח'). .

רָמַז הַכָּתוּב – כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל

דִּין תּוֹרָה הוּא שֶׁהַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, מִיָּד נֶאֱסַר הוּא בִּקְרוֹבוֹתֶיהָ. וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁנִּשְׂאָה לְאִישׁ מִיָּד נֶאֱסֶרֶת בִּקְרוֹבָיו, וּבְרוֹב הַמְּקֹרִים נוֹתֵר הָאִסּוּר בְּעֵינוֹ אַף לְאַחַר פְּטִירַת אֶחָד מִבְּנֵי הַזּוּג. מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ עַל מְסֻגֶּרֶת הַנִּשּׂוּאִין בְּעַם יִשְׂרָאֵל עַד כַּמָּה הִיא **מְחַיֶּבֶת**

וּמַגְבָּלָת אֶת שְׁנֵי בְּנֵי הַזּוּג אֶחָד כְּלַפֵּי הַשְּׁנִיָּה וְאַחַת כְּלַפֵּי הַשֵּׁנִי. שֶׁכֵּן רַבִּים הֵם הַחוֹשְׁבִים שֶׁמַּעֲרֶכֶת הַנִּשּׂוּאִין הִיא אֵיזוֹ **מְצִיאוּת מְרַתֶּקֶת** הַפּוֹתַחַת בִּפְנֵי הָאָדָם שְׁעָרִים סְגוּרִים וּנְתִיבִים שֶׁעַד הַיּוֹם הָיוּ נְעוּלִים בְּפָנָיו, וּמְזַכָּה אוֹתוֹ אוֹ אוֹתָהּ בְּכָל מִינֵי זְכֻיּוֹת וַהֲטָבוֹת רוּחָנִיּוֹת וְגַשְׁמִיּוֹת. אַךְ שׁוֹכְחִים הֵם כִּי מֵאִידָךְ גִּיסָא יֶשְׁנָן גַּם **מִגְבָּלוֹת וּמְחַיְּבִיּוֹת** לֹא מְעַטּוֹת שֶׁעֲלֵיהֶן הַזְהַרְנוּ וְנִצְטַוֵּינוּ בְּהִכָּנְסֵנוּ תַּחַת הַחֻפָּה, וְאִם חָלִילָה לֹא נְמַלְּאֵן כָּרָאוּי אָזַי מְעַלְנוּ בַּשֶּׁתְּפוּת לֹא רַק עִם בֶּן אוֹ בַּת הַזּוּג, אֶלָּא גַּם עִם **הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה** שֶׁנִּמְצֵאת בֵּינֵיהֶם.

כְּךָ דָּרְשׁוּ דּוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת עַל הַמִּשְׁפָּט הַיָּדוּעַ שֶׁכָּל חָתָן מִתְאַמֵּן עָלָיו רַבּוֹת קֹדֶם יוֹם חֻפָּתוֹ: "הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּטַבַּעַת זוֹ **כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל**"ראה בבא בתרא (מ"ח ע"ב) ובפירוש רש"י ז"ל שם, ובהגהת הרמ"א על השלחן ערוך אבן העזר (סימן כ"ז סעיף א'). – וְלִכְאוֹרָה מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁל מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל לְכָאן? וְכִי לֹא הָיָה מַתְאִים יוֹתֵר לוֹמַר "**כְּדִין הַתּוֹרָה**" אוֹ "**כַּהֲלָכָה**" וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה?! וּבֵאֲרוּ שֶׁבְּמִלִּים אֵלּוּ רוֹמְזִים בְּנֵי הַזּוּג זֶה לְזוֹ שֶׁכְּמוֹ **שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ** כָּל אוֹתָן הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה עִם יִשְׂרָאֵל סָפַג מֵהֶם עֶלְבּוֹנוֹת וַחֲשָׁדוֹת, טְעָנוֹת וּמַעֲנוֹת, מְרִיבוֹת וּמַחְלוֹקוֹת, וְעִם כָּל זֹאת מֵעוֹלָם לֹא עָזָבָם וְלוּ לְרֶגַע, אֶלָּא אַדְרַבָּה גַּם בַּזְּמַנִּים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר מָסַר נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם בְּאָמְרוֹ "וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ"שמות ל"ב, ל"ב. , כָּךְ גַּם **בְּנֵי הַזּוּג** הַנִּשָּׂאִים בְּרֶגַע זֶה מְקַבְּלִים עַל עַצְמָם לִהְיוֹת יַחַד זֶה עִם זוֹ בָּאֹשֶׁר וּבַמַּזִּים בְּכָל עֵת וּבְכָל מָצָב, וְלִשְׂאֵת בְּעֻלּוֹ שֶׁל הַשֵּׁנִי לְמַרּוֹת כָּל חֶסְרוֹנוֹתָיו וּמִגְרָעוֹתָיו.

בְּרִית הַנִּשּׂוּאִין מַשְׁמָעוּתָהּ **נְטִילַת וְקַבָּלַת אַחֲרָיוּת**. אִם עַד הַיּוֹם אַתָּה הָיִיתָ אַחְרַאי רַק עַל **עַצְמְךָ** – הֲרֵי שֶׁמֵּהַיּוֹם וְהָלְאָה גְּדֵלָה אַחֲרָיוּתְךָ **פִּי שְׁנַיִם**ראה בספר "שיחות מוסר" להגר"ח שמואלביץ ז"ל (סוף מאמר כ"ג) מה שכתב בענין זה. . וְאִם עַד עַכְשָׁו אַתְּ הָיִית מְחֻיֶּבֶת רַק כְּלַפֵּי **בּוֹרְאֵךְ** – הֲרֵי שֶׁכָּעֵת נַעֲשֵׂית מְחֻיֶּבֶת גַּם כְּלַפֵּי **בַּעֲלֵךְ**. יוֹתֵר אֵינְכֶם לְבַד, וּכְבָר אֵינְכֶם בִּרְשׁוּת עַצְמְכֶם, כָּל אֶחָד מְחֻיָּב לְדָאֹג לְזוּלָתוֹ לְכָל הַפָּחוֹת כְּמוֹ לְעַצְמוֹ. וְאִם אָדָם לֹא יְקַבֵּל וְיַפְנִים אֶת מְצִיאוּת זוֹ בְּמִסְגֶּרֶת נִשּׂוּאָיו אָזַי מֻבְטָח לוֹ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ זוּגִיּוּת כּוֹשֶׁלֶת וּכְאוּבָה, רְצוּפָה מְרִיבוֹת וּמַעֲנוֹת וּמְכֻשּׁוֹלִים.

כְּךָ מְסַפֶּרֶת הַתּוֹרָה עַל **אַבְרָהָם אָבִינוּ**: "וַיִּעְתֵּק מִשָּׁם הָהָרָה מִקֶּדֶם לְבֵית אֵל וַיֵּט אָהֳלֹה"בראשית י"ב, ח'. וּבֵאֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁתְּחִלָּה דָּאַג לְאָהֳלֹה שֶׁל **שָׂרָה**, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן דָּאַג לְאָהֳלוֹ **שֶׁלּוֹ**מדרש רבה בראשית (פרק ל"ט). ועיין בדברינו בספר "דובב שפתי ישנים" פרשת לך לך. . שֶׁכֵּן לִמְּדוּנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל שְׁחוּבָתוֹ שֶׁל הָאָדָם כְּלַפֵּי אִשְׁתּוֹ **שֶׁיְּאַהֲבֶנָּה** כְּפִי שֶׁאוֹהֵב הוּא אֶת עַצְמוֹ, **וְשֶׁיְּכַבְּדֶנָּה** יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁמְּכַבֵּד אֶת עַצְמוֹיבמות (ס"ב ע"ב) ורמב"ם הלכות אישות (פרק ט"ו הלכה י"ט). . כִּי כְּבוֹדָהּ שֶׁל **הָאִשָּׁה** הוּא כְּבוֹדוֹ שֶׁל **הַבַּעַל**, וּמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁמֹר עַל כְּבוֹדָהּ וְיִקְרָתָהּ שֶׁל אִשְׁתּוֹ – אֵין שׁוּם עֵרֶךְ וּמַעֲלָה גַּם לִכְבוֹדוֹ שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן

יְעָצוּנוּ חַכְמֵי הַתַּלְמוּד "לְעוֹלָם יֹאכַל אָדָם וְיִשְׂתֶּה **פָּחוֹת** מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, וְיִתְכַּסֶּה **בְּמַה** שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, וְיכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו **יוֹתֵר** מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ. שֶׁהֵן תְּלוּיִים בּוֹ, וְהוּא תָּלוּי בְּמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם"חולין (פ"ד ע"ב). רָצוּ לוֹמַר שֶׁבְּהֶיוֹת שֶׁקִּבַּלְתָּ אַחֲרָיוּת עֲלֵיהֶם – לָכֵן חוֹבָתְךָ לְזָאֹג שֶׁלֹּא יֶחְסַר לָהֶם מְאוּמָה, וְאִם חָלִילָה גָּרַעְתָּ מֵהֶם אֲפִלּוּ טִפַּת הָעֲרָכָה אוֹ קֶרְטוֹב שֶׁל כָּבוֹד הֵרֵי שֶׁכָּשַׁלְתָּ בְּתַפְקִידְךָ וְהִפְקַרְתָּ אֶת צֹאנְךָ בְּחֹסֶר אַחֲרָיוּת.

לָכֵן הוֹרוּ רַבּוֹתֵינוּ לָאָדָם: אִיתְתָךְ גּוּצָא – גָּחִין לָחִישׁ לָהּ (תַּרְגּוּם: אִם אִשְׁתְּךָ קְטַנָּה – כְּפֹף עַצְמְךָ וּשְׁמַע דְּבָרֶיהָ)בבא מציעא (נ"ט ע"א) ובפירוש רש"י ז"ל שם. וראה שם בגמרא שחילקו על אילו דברים נאמר דבר זה. , רָצוּ לוֹמַר שֶׁאִם אִשְׁתְּךָ שׁוֹנָה מִמְּךָ בְּטִבְעֶיהָ – אַל תְּנַסֶּה **לְשַׁנּוֹת** אוֹתָהּ **וּלְהַתְאִים** אוֹתָהּ אֵלֶיךָ, אֶלָּא כְּפֹף אֶת עַצְמְךָ לִטְבָעֶיהָ וּלְמִנְהָגֶיהָ, וְהִתְאֵם אַתָּה אֶת עַצְמְךָ אֵלֶיהָ. כִּי יוֹתֵר מִמַּה **שֶּׁהִיא** מְחֻיֶּבֶת כְּלַפֶּיךָ – **אַתָּה** מְחֻיָּב כְּלַפֶּיהָ. וְכָל תֵּרוּצִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יוֹעִילוּ לוֹ לָאָדָם כְּשֶׁיִּשָּׁאֵל מַדּוּעַ לַחֲבֵרָיו דָּאַג וְהֶעָנִיק, וְאֶת שְׁכֵנָיו כִּבֵּד וְהֶעֱרִיךְ, וְרַק בְּמַעֲלַת אִשְׁתּוֹ זָלְזֵל וְהִמְעִיט, וְלֹא הֶעָנִיק לָהּ דֵּי מַחְסוֹרָהּ אֲשֶׁר חָסֵר לָהּ.

גַּם **הָאִשָּׁה** מְחֻיֶּבֶת לְמַלְּאוֹת אֶת חֶלְקָהּ בַּמַּעֲרָכָה. כָּךְ מְתָאֶרֶת הַתּוֹרָה אֶת יַחֲסֵי הָאִשָּׁה כְּלַפֵּי בַּעְלָהּ: "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, אֶעֱשֶׂה לוֹ **עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ**"בראשית ב', כ'. , וּמִכָּאן אָמְרוּ **רַבּוֹתֵינוּ** ז"ל שֶׁכָּל הַשְּׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שָׁרוּי בְּלֹא **טוֹבָה** וּבְלֹא **חוֹמָה** וּבְלֹא **שִׂמְחָה** וּבְלֹא **בְּרָכָה**יבמות (ס"ב ע"ב). . כִּי הָאִשָּׁה אֲמוּרָה לְשַׁמֵּשׁ לְבַעְלָהּ **לְמִשְׁעֶנֶת וּלְמַגֵּן**, לִתְמֹךְ בּוֹ בְּעֵת צָרָה וְלִשְׂמֹחַ עִמּוֹ בְּשִׂעַת שִׂמְחָה, וּבְלָעֲדֶיהָ הָאִישׁ הוּא כְּיצוּר חָסֵר חוּט שִׁדְרָה שֶׁפְּגִיעוּתוֹ רַבָּה וּנְפִילָתוֹ קְרוֹבָה. וְעַל כֵּן זָכְתָה הָאִשָּׁה בְּעֵם יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת הַמְיֻחָד "עֲקֶרֶת **הַבַּיִת**"ראה סוטה (מ"ד ע"א) ובפירוש המהרש"א שם. , דְּהַיְנוּ שֶׁהִיא **עִקָּרוֹ** שֶׁל הַבַּיִת וְהִיא זוֹ הַמְעַצֶּבֶת אֶת אָפְיוֹ. וּכְמַאֲמַר הַכָּתוּב: "אֵשֶׁת חַיִל תִּתְמֹךְ כָּבוֹד"משלי י"א, ט"ז. שֶׁאִשָּׁה בַּעֲלַת כִּשְׁרוֹן וָחֵן יוֹדַעַת **לִשְׁמֹר עַל כְּבוֹד בֵּיתָהּ**, וְעַל רָמַת וְסִגְנוֹן הַחַיִּים שֶׁל קְרוֹבֶיהָ. וּבְמָקוֹם אַחֵר אָמַר הַכָּתוּב: "חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֲּהָרְסֶנּוּ"משלי י"ד, א'. לְלַמֶּדְךָ שֶׁהַכֹּל נָתוּן בִּידֵי הָאִשָּׁה: לִבְנוֹת אוֹ לַהֲרֹס, לְהַעֲלוֹת אוֹ לְהוֹרִיד - הַכֹּל תָּלוּי בַּעֲקֶרֶת הַבַּיִת. וְלָכֵן נִקְרֵאת אִשְׁתּוֹ שֶׁל הָאָדָם "**בֵּיתוֹ**"ראה יומא (ב' ע"א) ש"ביתו" זו אשתו, ובשבת (קי"ח ע"ב) אמר רבי יוסי מימי לא קראתי לאשתי אשתי אלא ביתי. , לוֹמַר שֶׁלֹּא מְשַׁנֶּה אִם הָאִישׁ מִטִּבְעוֹ הוּא מְסַדֵּר אוֹ מְבֻלְגָּן, קַמְצָן אוֹ פַּזְרָן, שָׂמֵחַ אוֹ דְּכְאוֹנִי – לְעוֹלָם אָפְיָם וְהֶלֶךְ רוּחָם שֶׁל הָאִישׁ וְהַיְלָדִים יִקָּבַע לְפִי **הָאִשָּׁה**ולכן תמצא שגם יהדותו של האדם נקבעת דוקא על פי אמו ולא על פי אביו, וזה גם כן כנ"ל. . וְכָךְ אָמַר אֶחָד מִן הַחֲכָמִים: "הַטּוֹב שֶׁבָּעוֹזְרִים לְקִיּוּם הַדָּת הוּא הָאִשָּׁה הַטּוֹבָה"ראה ספר "מאזני צדק" (עמוד 121). , שֶׁהָאִשָּׁה הַכְּשֵׁרָה מְשַׁדֶּלֶת

וּמְדַרְבֶּנֶת אֶת בַּעֲלָהּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת, וּפִיהָ וְלִבָּהּ שָׁוִים בִּתְפִלָּה זַכָּה עַל בַּעֲלָהּ וּבָנֶיהָ שֶׁיֵּלְכוּ בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים, וְתוֹמֶכֶת וּמְעוֹדֶדֶת אוֹתָם בְּכָל הָעִתִּים הַקָּשִׁים.

הַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת עַל בְּרִיאַת הָאִשָּׁה: "וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה, וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם"בראשית ב', כ"א-כ"ב. . וְרַבּוֹתֵינוּ אוֹמְרִים שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁנִּבְרְאָה הָאִשָּׁה מִן **הַצֵּלָע** שֶׁהִיא קָשֶׁה לָכֵן הָאִשָּׁה מִטְבָּעָהּ **קָשָׁה לְפִיּוּס** וְאֵינָהּ מְמַהֶרֶת לְהִתְרַצּוֹתנדה (ל"א ע"ב). . וְחִשַּׁבְנוּ לוֹמַר שֶׁלֹּא לְחִנָּם בָּרָאָהּ הַקָּבָ"ה דַּוְקָא מִן הַצֵּלַע וְלֹא מֵהַבָּשָׂר אוֹ מִכָּל דָּבָר אַחֵר, אֶלָּא שֶׁכְּשֶׁם שֶׁהַצֵּלַע הִיא קָשָׁה וּבְכָךְ **מְגִנָּה** עַל אֵיבָרָיו הַפְּנִימִיִּים שֶׁל הָאָדָם, כָּךְ גַּם הָאִשָּׁה בְּקַשְׁיוּתָהּ **שׁוֹמֶרֶת** עַל כְּבוֹד בֵּיתָהּ וּמְסַיַּעַת בְּיַד בַּעֲלָהּ בְּבִינָתָהּ הַיְתֵרָה. וְלָכֵן בְּמִצְוַת הֲיִבּוּם וְהַחֲלִיצָה צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁאִם מֵסָרֵב הָאָח לְיַבֵּם אֶת אֵשֶׁת אָחִיו שֶׁנִּפְטַר אֲזַי תַּחְלֹץ לוֹ הָאִשָּׁה אֶת **מִנְעָלוֹ**, וְזֶה בִּהְיוֹת שֶׁהָאִשָּׁה הִיא כְּדֶגֶמֶת מִנְעָלָיו שֶׁל הָאָדָם הַמּוֹלִיכוֹת אוֹתוֹ בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים אוֹ חָלִילָה לְהֵפֶךְ, לָכֵן זֶה שֶׁפֵּרֵב לִשְׂא אֶת אֵשֶׁת אָחִיו יַחְלֹץ אֶת מִנְעָלוֹכן כתב בעל הריקנאטי זצ"ל בפירושו על התורה (בראשית ל"ח). .

סִכּוּמָם שֶׁל דְּבָרִים הוּא שֶׁמַּעֲרֶכֶת הַנִּשּׂוּאִין הִיא קֶשֶׁר **מְזַכֶּה** אַךְ גַּם **מְחַיֵּב**. כְּשֶׁכָּל אֶחָד מַשְׁלִים אֶת הַשֵּׁנִי בְּמַה שֶׁחָסֵר לוֹ. וְכָךְ כּוֹתְבִים בַּעֲלֵי תּוֹרַת הַנֶּפֶשׁ כִּי הָאִישׁ – **פְּשׁוּטוֹ** שֶׁל עוֹלָם, וְהָאִשָּׁה – **סוֹדוֹ**. הָאִישׁ – **כּוֹבֵשׁ**, וְהָאִשָּׁה – נוֹתֶנֶת לוֹ אֶת **הַכֹּחַ לִכְבּשׁ**. הָאִישׁ – **גֶּזַע** אִילָן גָּדוֹל, וְהָאִשָּׁה – **מַעְיָן** הַזּוֹרֵם תַּחְתָּיו וּמַשְׁקֶהוּ לְבִלְתִּי יִיבַשׁ. לְלַמֶּדְךָ שֶׁהָאִישׁ וְהָאִשָּׁה הֵם קֶשֶׁר בִּלְתִּי פּוֹסֵק שֶׁל נְתִינָה וְהַעֲנָקָה וְהַשְׁלָמַת הַזּוּלַת, וְעַל כָּל אֶחָד לְמַלְאוֹת אֶת מְחֻיְּבוּתוֹ כְּלַפֵּי הַשֵּׁנִי, וְכִלְשׁוֹן חֲכָמֵינוּ זַ"ל: "לֹא אִישׁ בִּלְאֹ אִשָּׁה, וְלֹא אִשָּׁה בִּלְאֹ אִישׁ, וְלֹא שְׁנֵיהֶם בִּלְאֹ שְׁכִינָה"!מדרש רבה (בראשית ה', ט').

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁמִּשָּׁעָה שֶׁנִּשָּׂא אָדָם אִשָּׁה מִיָּד נֶאֱסְרוּ עָלָיו אִמָּהּ (חֲמוֹתוֹ) וְאֵם אִמָּהּ (אֵם חֲמוֹתוֹ) וְאֵם אָבִיהָ (אֵם חָמִיו), וְאִם בָּא עֲלֵיהֶן בְּשׁוֹגֵג חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת קָרְבַּן חַטָּאת. אָמְנָם רַבּוֹתֵינוּ חֲכָמֵי הַמִּשְׁנָה חִדְּשׁוּ שֶׁבְּאֹפֶן שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בְּאִשָּׁה אַחַת שִׁלְשֶׁת הַתְּאָרִים הַלָּלוּ יַחַד – לֹא יִתְחַיֵּב אוֹתוֹ הַבָּא עָלֶיהָ אֶלָּא קָרְבַּן חַטָּאת **אֶחָד** בִּלְבַד. הֱכֵיצַד? כְּגוֹן שֶׁנָּשָׂא אָדָם שִׁלֹּשׁ נָשִׁים, וּבָא עַל אִמָּהּ שֶׁל אַחַת מֵהֶן (חֲמוֹתוֹ) שֶׁהִיא גַּם אֵם אִמָּהּ שֶׁל הַשֵּׁנִיָּה (אֵם חֲמוֹתוֹ), שֶׁהִיא גַּם אֵם אָבִיהָ שֶׁל הַשְּׁלִישִׁית (אֵם חָמִיו) – הֲרֵי שֶׁנִּתְקַיְּמוּ בָּהּ שִׁלְשֶׁת תָּאֲרֵי הָעֲרָיוֹת יַחַד, וְעִם כָּל זֹאת לֹא יִתְחַיֵּב עָלֶיהָ אֶלָּא קָרְבַּן חַטָּאת **אֶחָד**כן מובא

במשנה בכריתות (י"ג ע"א), ובגמרא שם ביארו שהמדובר הוא באופן שנשא אדם אשה ובת אחיה ובת אחותה. .

וְזֶה בִּהְיוֹת שָׁעַל שְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ אָמַר הַכָּתוּב "שַׁאֲרָה הֵנָּה זִמָּה הִיא"ויקרא י"ח, י"ז. , הֲרֵי שֶׁעָשָׂאן הַכָּתוּב **כְּגוּף אֶחָד**, וְלָכֵן יֵחָשְׁבוּ שְׁלָשְׁתָּן כְּחִיּוּב אֶחָד. וְכֵן פָּסַק **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל בְּהִלְכוֹתָיוהלכות שגגות (פרק ד' הלכה ד'). .

בְּסוֹד עֶבְדֶּיךָ

בְּבֵאוּר יֵצֶר הָעֲרָיוֹת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב הָרה"ק **רַבִּי צָדוֹק הַכֹּהֵן מִלּוּבְּלִין** זִיע"א בְּסִפְרוֹ "**צִדְקַת הַצַּדִּיק**"אות קי"ב. שֶׁעִקַּר יֵצֶר הַתַּאֲוָה שֶׁל הָאָדָם אֶל הָעֲרָיוֹת הוּא מִתִּקֻּף הַתַּאֲוָה שֶׁל אָבִיו וְאִמּוֹ בְּתְקוּפַת הֵרְיוֹנוֹ. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה בַּמִּזְמוֹר הַמְדַבֵּר עַל עִנְיַן בַּת שֶׁבַע "הֵן **בָּעָוֹן** חוֹלָלְתִּי **וּבְחֵטְא** יֶחֱמַתְנִי אִמִּי"תהלים נ"א, ז'. שֶׁמַּחֲמַת כֵּן נִכְשַׁל בְּבַת שֶׁבַע. וְלָכֵן אָמְרוּ שֶׁכָּל הַמְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ - אֵין לוֹ לְהִתְיָרֵא עַל בָּנָיו מִיֵּצֶר הָעֲרָיוֹתמדרש הנעלם (פרשת וירא). .

וְזֶהוּ שֶׁכָּתְבָה הַתּוֹרָה "וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף"ויקרא כ"א, ט'. שֶׁמִּמַּעֲשֶׂיהָ מִתְגַּלִּים מַעֲשֵׂי אֲבִיהָ, וְלָכֵן אַף הוּא נֶעֱנַשׁ עַל מַה שֶּׁעוֹשִׂים בָּנָיו וּבְנוֹתָיו. וְעַל כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁהָאָב זוֹכֶה לִבְנוֹ **בְּחָכְמָה**עדיות (פרק ב' משנה ט'). , וְשֶׁאֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנְסָה בּוֹ רוּחַ **שְׁטוּת**סוטה (ג' ע"א). וידוע שסתם "עבירה" רומזת על יצר הערוות. , הַיְנוּ שֶׁאִם הַהוֹרִים לֹא קִדְּשׁוּ אֶת עַצְמָם בְּתְקוּפַת הַהֵרָיוֹן מִמֵּילָא לֹא זָכוּ לְיַלְּדָם שׁוּם חָכְמָה, וַעֲלוּלָה לְהִכָּנֵס בּוֹ אוֹתָהּ רוּחַ שְׁטוּת וּלְהַחְטִיאוֹ.

מצוה ר"ו: שלא לגלות ערות אשה ואחותה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ לֹא תִקַּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ"ויקרא י"ח, י"ח. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצַּוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יְגַלֶּה אָדָם מִיִּשְׂרְאֵל עֶרְוַת אִשָּׁה וַאֲחוֹתָהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב אוֹתָהּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה.

וּכְפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ בַּמִּצְוָה הַקּוֹדֶמֶת, גַּם כָּאן לֹא נֶאֱמְרָה אַזְהָרָה זוֹ אֶלָּא בְּאֹפֶן **שֶׁקִּדֵּשׁ** אֶת הָאַחַת וּמֵאָז נֶאֱסַר עָלָיו לִקְרַב אֶל אֲחוֹתָהּ בֵּין שֶׁהִיא אֲחוֹתָהּ מִן הָאָב וּבֵין מִן הָאֵם, בֵּין מִנִּשּׂוּאֵי הוֹרֶיהָ וּבֵין מִן הַזְּנוּתבמות (צ"ו ע"א)(ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה ט') ושלחן ערוך

אבן העזר (סימן ט"ו הלכה כ"ו). . אוּלָם אִם לֹא קִדֵּשׁ כְּלָל אֶלָּא קָרַב אֶל הָאַחַת **בִּלֹּא קִדּוּשִׁין** לֹא נֶאְסְרָה עָלָיו אֲחוֹתָהּ מִדִּין תּוֹרָה, אֶלָּא שֶׁחָכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה גָּזְרוּ וְאָסְרוּ עָלָיו לְשָׁאֲנָה כָּל זְמַן שֶׁאֲחוֹתָהּ קַיֶּמֶת, בְּהְיוֹת שֶׁלִּבּוֹ גַּס בָּהּ וְעָלוּל הוּא לְהִכָּשֵׁל בָּהּ בְּאִסּוּר עֲרָיוֹת הֶחָמוּרִיבמות (צ"ז ע"א) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (שם הלכה י"א). .

וּבָאַזְהָרָה זוֹ מְבֹאָר בַּכְּתוּבִים שֶׁלֹּא נֶאְסְרָה עָלָיו אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא **בְּחַיֶּיהָ**, בֵּין בְּעוֹדָהּ תַּחְתָּיו וּבֵין שֶׁגֵּרְשָׁהּ, אֲבָל לְאַחַר מִיתָתָהּ מֻתָּר הַבַּעַל לִשָּׂא אֶת אֲחוֹתָהּכלשון הפסוק "לא תקח...בחייה". והובא ברמב"ם (שם הלכה ט'). .

חֲכָמֵינוּ ז"ל עָשׂוּ גָּדֵר בַּדָּבָר וְאָסְרוּ עַל הָאָדָם לִשָּׂא אֶת **אֲחוֹת חֲלוּצָתוֹ**, וְכֵן אָסְרוּ לִשָּׂא אֶת **אֲחוֹת זְקוּקָתוֹ**, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא עָשָׂה בָּהֶן מַעֲשֶׂה קִדּוּשִׁין מֵעוֹלָם. וְאִם עָבַר אָדָם וּנְשָׂאָן הֲרֵי זֶה חַיָּב מַכַּת מַרְדּוּת מִדִּבְרֵיהֶם־יבמות (מ' - מ"א) ורמב"ם הלכות אישות (פרק א' הלכה ו') ושלחן ערוך אבן העזר (סימן ט"ו), עיין שם שלדעת השלחן ערוך אין להן הפסק, שלא כדעת הרמב"ם. .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ בְּחַיֶּיהָ הֲרֵי זֶה חַיָּב כָּרֵת, וְאִם הָיָה בְּמֵזִיד בְּעֵדִים וּבְהַתְרָאָה הֲרֵי זֶה לוֹקֶה, וְאִם בְּשׁוֹגֵג מֵבִיא קָרְבַּן חַטָּאתספר החינוך וברמב"ם (שם). .

רָמַז הַכָּתוּב – רֵעִים אֲהוּבִים

בְּשׁוֹנָה מִיֶּתֶר הָעֲרָיוֹת עֲלֵיהֶן הַזְהִירָנוּ, אִסּוּר קִרְבָה לַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ אֵינוֹ אֶלָּא כְּשֶׁאִשְׁתּוֹ עֲדַיִן **בַּחַיִּים**, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְאַחַר פְּטִירָתָהּ שֶׁמֻּתָּר לְאָדָם לִשָּׂא אֶת אֲחוֹתָהּ. וְכָתַב **הָרַמְבַּ**"ן זְ"ל שֶׁהַטַּעַם הוּא בִּהְיוֹת שְׁאִסּוּר לְקִירַת שְׁתֵּי אֲחָיוֹת אֵינוֹ מֻחְמָת שְׁאֵר בָּשָׂר אוֹ קִרְבָה, שֶׁהֲרֵי הָאֲחָיוֹת הַלָּלוּ אֵינָן שְׁאֵר אַחַת שֶׁל הַשְּׁנִיָּה כְּמוֹ אִם וּבְתָהּ, אֶלָּא כָּל אַחַת הִיא בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְאִם כֵּן אֵין טַעַם מִצַּד קִרְבָתָן לֶאֱסֹר לִשָּׂא אֶת שְׁתֵּיהֶן. אֶלָּא הַטַּעַם הוּא בִּהְיוֹת שֶׁהָאֲחָיוֹת מִטְּבָעָן רְאוּיוֹת לִהְיוֹת אוֹהֲבוֹת זוֹ לְזוֹ וְלֹא שֶׁיִּהְיוּ צָרוֹת אַחַת לַשְּׁנִיָּה, וּבִהְיוֹת שֶׁשְּׁתֵּי נָשִׁים הַנִּשְׂאוֹת לְאִישׁ אֶחָד טִבְעָן לִהְיוֹת צָרוֹת זוֹ לְזוֹ, לָכֵן אֵין זֶה מִן הָרָאוּי שֶׁיַּטִּיל אֶת **הַקִּנְאָה וְהַתַּחֲרוּת** בֵּינֵיהֶן־כן הובא בפירוש הרמב"ן על התורה באזהרה זו. .

הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְוָה בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ הֵם מֵהַדְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. כָּךְ לִמְּדָנוּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא **שֶׁעִקֵּם** אֶת הַכָּתוּב וְכָתַב בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה פָּסוּק שֶׁאֵינוֹ תּוֹאֵם לַמְּצִיאוּת הָאֱמִתִּית, וְזֶה רַק בִּשְׁבִיל לְהַטִּיל שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹכן למדו במסכת בבא מציעא (פ"ז ע"א) ממה שאמר הקב"ה לאברהם (בראשית י"ח, י"ג) "ואני זקנתי" במקום "ואדוני זקן", ובמדרש רבה (פרשת ויחי) למדו כן מהשבטים שאמרו ליוסף (בראשית נ', ט"ז) "אביך צוה לפני מותו וכו'" למרות שיעקב לא ציוה על כך. . גַּם אֶת שֵׁם ה' הַמְפֹרָשׁ הִתִּירָה הַתּוֹרָה **לִמְחֹק** בְּמוֹ יָדֵינוּ, וְזֶה בִּכְדֵי לִמְנֹעַ אֶת הַקִּנְאָה וְהַפֵּרוּד בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹמדרש רבה (דברים פרשה ה') ומסכת

סוכה (נ"ג ע"ב). . וְאִם כֵּן כַּמָּה חָמוּר דִּינוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁלֹּא רַק שֶׁאֵינוֹ מַטִּיל שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ רֵעֵהוּ, אֶלָּא אַף מְעוֹרֵר בֵּינֵיהֶם קִנְאָה וְשִׂנְאָה וְתַחֲרוּת בֵּין אֲנָשִׁים.

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְגַלִּים שֶׁאָמְנָם שִׂכַר מִצְוֹות בָּעוֹלָם הַזֶּה אֵינחולין (קמ"ב ע"א). , אוּלָם יֶשְׁנָן כַּמָּה מִצְוֹות בּוֹדְדוֹת שֶׁהַמְקַיְמָן זוֹכֶה לֶאֱכֹל מִפֵּירוֹתֵיהֶן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, וְאַחַת מֵהֶן הִיא מִצְוַת **הֲטָלַת שָׁלוֹם** בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּמשנה בפאה (פרק א' משנה א'). . כִּי בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת מַחְלֹקֶת וְנִפְרָדִים לִבָּב?וֹת יִשְׂרָאֵל אִישׁ מֵרֵעֵהוּ כְּבָיְכוֹל הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה נִדְחֶקֶת לַפִּנָּה וּמִצְטַמְצֶמֶת, מַה שֶּׁגּוֹרֵם לְהֶרֶס וּלְצַעַר עָצוּם בָּעוֹלְמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְלָכֵן הַמַּטִּיל שָׁלוֹם בֵּין שְׁנַיִם וּמְאַחֵד אֶת הַמְפֹרָדִים הֲרֵי זֶה מַשְׁרֶה אֶת הַשְׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן רָאוּי הוּא לְבוֹא עַל שְׂכָרוֹ גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהַקֶּרֶן תְּהֵא קַיֶּמֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. וּמִכָּךְ נִלְמַד גַּם לְהֵפֶךְ, שֶׁהַמְעוֹרֵר מַחְלֹקֶת בֵּין שְׁנֵי יְדִידִים אוֹ קְרוֹבִים הַקָּשׁוּרִים זֶה לָזֶה בַּעֲבוֹתוֹת שֶׁל אַהֲבָה, וּמְנַתֵּק אֶת הַחֶבֶל הַמְקַשֵּׁר בֵּינֵיהֶם וּמְעוֹרֵר בֵּינֵיהֶם קִנְאָה וְשִׂנְאָה וְתַחֲרוּת - גָּדוֹל עֲוֹונוֹ מִנְּשׂוֹא, וְרָאוּי הוּא לְבוֹא עַל עָנְשׁוֹ גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְגַם בָּעוֹלָם הַבָּא. אַחַד הָאִסּוּרִים הַיּוֹתֵר חֲמוּרִים הַנִּזְכָּרִים בַּתּוֹרָה הוּא אִסּוּר הַזְּכָרַת שֵׁם ה' לְבַטָּלָה, שֶׁעָלָיו נִזְדַּעֲזַע כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ "וְנֹקֵב לֹא יְנַקֶּה", וְנִפְרָעִים עָלָיו מִמֶּנּוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתּוֹראה שבועות (ל"ט ע"א). . וְעִם כָּל זֹאת מָצְאוּ חֲכָמֵינוּ לְנָכוֹן לְתַקֵּן תַּקָּנָה עַל דַּעַת עַצְמָם שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ **בְּשֵׁם ה'** כִּפְי שֶׁנֶּאֱמַר בְּבִלְעָז "וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים **ה'** עִמָּכֶם"ראה ברכות (נ"ד ע"א). ובמכות (כ"ג ע"ב) שאף בית דין של מעלה הסכימו על כך. , וְאַף בְּאֶמְצַע תְּפִלָּה הֻתַּר לְהָשִׁיב שָׁלוֹםכמבואר בברכות (י"ג ע"א) ובשלחן ערוך אורח חיים (סימן ס"ו). , וְזֶה בְּכְדֵי לְהַרְבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם בֵּין הַבְּרִיּוֹת. וְלֹא רַק כְּלַפֵּי בָּשָׂר וָדָם נֶאֱמַר הַדָּבָר, אֶלָּא אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִקְפִּיד עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה לַמָּרוֹם וְלֹא נָתַן לוֹ שָׁלוֹם, וְאָמַר לוֹ: "מֹשֶׁה, אֵין שָׁלוֹם בְּעִירְךָ?"שבת (פ"ט ע"א). וראה בספר החרדים שכתב שהקדמת שלום לזולת היא מצוות עשה מסדברי סופרים. .

כָּךְ מְיַשְּׁבִים חַז"ל אֶת הַפְּלִיאָה הַגְּדוֹלָה עַל כָּךְ **שְׁדוֹר הַפַּלָּנָה** הַקָּבָ"ה הִשְׁאִיר מֵהֶם פְּלֵטָה, עַל אַף שֶׁכָּפְרוּ בָּעִקָּר וְאָמְרוּ "נַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה עִמּוֹ מִלְחָמָה", וּמַדּוּעַ? וּבֵאֲרוּ שֶׁבְּהֶיוֹת שֶׁהָיוּ אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה וּמְאֻחָדִים אִישׁ עִם רֵעֵהוּ כַּכָּתוּב "וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת", לְפִיכָךְ לֹא נִמְחֲקוּ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה!כן נאמר מדרש רבה (פרק ל"ח). וראה עוד מעניין זה בספר "בין אדם לבין אדם" ותהנה. מֵאִידָךְ גִּיסָא עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אֶלֶף תַּנָּאִים קְדוֹשִׁים תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא ע"ה נִסְפּוּ כֻּלָּם עַד הָאַחֲרוֹן שֶׁבָּהֶם מִבְּלִי הִשְׁאִיר לָהֶם שָׂרִיד וּפְלֵיט בַּעֲבוּר פֵּרוּד הַלְּבָבוֹת שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם, וְכָל תּוֹרָתָם וּקְדֻשָּׁתָם וּזְכוּת רַבָּם הַנֶּעֱרָץ לֹא עָמְדוּ לָהֶם בְּמַאוּמָהיבמות (ס"ב ע"ב). . לְלַמֶּדְךָ עַד כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחוֹ שֶׁל הָאַהֲבָה וְהָרֵעוּת בֵּין בְּנֵי הָאָדָם,

שֶׁהַקָּבָ"ה כְּבָיְכוֹל מַבְלִיג וְשׁוֹתֵק וְסוֹלֵחַ לָרָשָׁע הַמַּטִּיל אַחְוָה וְשָׁלוֹם ראה מדרש רבה במדבר (פרשה י"א) שאפילו עם ישראל עובדים עבודה זרה אם שלום ביניהם אין לשטן רשות לגעת בהם שנאמר (הושע ד') "חבור עצבים אפרים – הנח לו". ועוד עיין בספר "מכתב מאליהו" להגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל (חלק ד' עמוד 244) שביאר ענין "המעביר על מדותיו מעבירים לו על כל פשעיו" בהיות שהחטאים עניינם פירוד, והמעביר על מדותיו גורם לאיחוד, ובכך מתקן הוא את חטאיו. ע"ש באורך. , וְעַד כַּמָּה קָשֶׁה הִיא הַשִּׂנְאָה וְהַתַּחֲרוּת שֶׁעָלֶיהָ הַקָּבָ"ה מַקְפִּיד וּמְיַסֵּר וּמַעֲנִישׁ אַף אֶת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים.

כַּמָּה זְהִירוּת עָלֵינוּ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא תֵּצֵא חֲלִילָה תַּקָּלָה עַל יָדֵינוּ, וְלֹא נָהֵא שְׁלוּחִים שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְפַגֵּל בֵּין אוֹהֲבִים וּלְרַחֵק בֵּין יְדִידִים. וְאִם שָׁמַע אָדָם דִּבְרֵי גְּנַאי מִפְּלוֹנִי עַל אַלְמוֹנִי לֹא יָרוּץ לְסַפֵּר לַמְדֻבָּר אֶת הַדְּבָרִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַצִּית אֶת אֵשׁ הַמַּחְלֹקֶת וְהַשִּׂנְאָה, אֶלָּא אַדְרַבָּה יְהֵא מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן הָאוֹהֵבִים אֶת הַשָּׁלוֹם וּמְקָרְבִים אֶת הַבְּרִיּוֹת אימרת הלל הזקן במסכת אבות (פרק א' משנה י"ב). . כְּמוֹ כֵן יִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְעוֹרֵר קִנְאָה בֵּין שְׁנֵי **סוֹחֲרִים** וְלֹא יֵלֵךְ מֵאַחַד לְמִשְׁנֵהוּ לְסַפֵּר לוֹ עַל הַקּוֹרוֹת אֵצֶל בֶּן אוּמָנוּתוֹ וְעַל סוּגֵי הַסְּחוֹרוֹת שֶׁמּוֹכֵר וּמְחִירֵיהֶם, מַה שֶּׁמַּגְדִּיל אֶת הַתַּחֲרוּת בֵּינֵיהֶם וּמַרְבֶּה שִׂנְאָה בָּעוֹלָם. וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁלֹּא יֵלֵךְ רָכִיל לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים מִזֶּה וְלִלְכָּת וּלְסַפְּרָם לָזֶה בְּכַוָּנָה לְעוֹרֵר קִנְאָה וְשִׂנְאָה וְתַחֲרוּת בֵּין יְדִידִים, שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ מוֹצִיאִים אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּאכמובא באבות (פרק ב' משנה י"א, ופרק ד' משנה כ"א) שדברים אלו מוציאים את האדם מן העולם. . וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁמִּשָּׁעָה שֶׁקִּדֵּשׁ אָדָם אִשָּׁה נֶאֱסָרוֹת עָלָיו **שֵׁשׁ** נָשִׁים מִקְרוֹבוֹתֶיהָ, וְאַחַת מֵהֶן זוֹ **אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ**. וְחַכְמֵי הַתַּלְמוּד הִסְתַּפְּקוּ בְּמִקְרֶה שֶׁעָבַר אָדָם וְנָאַף עִם אַחַת מֵהַלָּלוּ הַאִם נֶאֱסֶרֶת עָלָיו אִשְׁתּוֹ בְּכָךְ אוֹ לֹא?

וְהֶעֱלוּ לַהֲלָכָה שֶׁגַּם אִם עָבַר וְנָאַף עִם אַחַת מֵהַלָּלוּ מִכָּל מָקוֹם לֹא נֶאֱסֶרֶת עָלָיו אִשְׁתּוֹראה יבמות (צ"ח ע"א) שם למדו כן ממה שכתוב גבי אשה סוטה (במדבר ה', י"ג) "ושכב איש אותה" – אותה שכיבתה אוסרתה, ואין שכיבת אחותה אוסרתה. , מִלְּבַד אֹפֶן אֶחָד בּוֹ קִדֵּשׁ אָדָם אִשָּׁה וְהָלְכָה לְמִדִינַת הַיָּם, וְאַחַר זְמַן הֵעִידוּ בְּפָנָיו שֶׁמֵּתָה וְנָשָׂא אֶת אֲחוֹתָהּ, וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע שֶׁכְּלָל לֹא מֵתָה – אָז אָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁעָלָיו לְהוֹצִיא אֶת שְׁתֵּיהֶן בְּגֵט: לַאֲחוֹת אָרוּסְתּוֹ הִצְרִיכוּהוּ לִיתֵּן גֵּט שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁתְּנַאי הָיָה בְּקִדּוּשֵׁי הָרִאשׁוֹנָה וְכַדָּת נָשָׂא אֶת אֲחוֹתָהּ, וְלַאֲרוּסְתּוֹ הִצְרִיכוּהוּ לִיתֵּן גֵּט שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁנִּשָּׂא אֶת אֲחוֹת גְּרוּשָׁתוֹ. וְהוּבָא לַהֲלָכָה **בָּרַמְבָּ"ם** ז"להלכות גרושין (פרק י' הלכה ח' – י') והלכות איסורי ביאה (פרק ב' הלכה י'). וזה דווקא

בשקידש את הראשונה וקידש את השניה, אבל אם נשא את הראשונה או שהיה עם השניה בלא קידושין הרי אשתו מותרת לו. **וּבַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ**חלק אבן העזר (סימן ט"ו הלכה כ"ז). .

בְּסוֹד עֻבָּדֶיךָ

בְּבֵאוּר אִסּוּר קְרִיבָה אֶל שְׁתֵּי אֲחָיוֹת עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב בְּסֵפֶר "**יַלְקוּט דָּוִד**"להג"ר חיים דוב בריש פרידברג זצ"ל, בפרשת ויחי. לְבָאֵר בְּשֵׁם **הַמְקֻבָּלִים** כִּי שֹׁרֶשׁ אִסּוּר הַקְּרִיבָה אֶל הַקְּרוֹבִים הוּא מִכֹּחַ חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, בִּהְיוֹת שֶׁהָאָדָם הָרִאשׁוֹן נִבְרָא בְּדִיּוּקָן שֶׁל מַעְלָה, וּלְמַעְלָה הַכֹּל הוּא בְּאַחְדוּת גְּמוּרָה בִּבְחִינַת אֶחָד בְּאֶחָד יִגְּשׁוּ וְרוּחַ לֹא יָבוֹא בֵּינֵיהֶם"איוב מ"א, ח'. , וּבְעֵת שֶׁחָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְנָרַם לְפֵרוּד בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הֶזְהֵר עַל הָעֲרָיוֹת שֶׁלֹּא לִדְבֹּק בָּהֶן.

וְיַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה שֶׁזָּכָה לְתַקֵּן אֶת חֶלְקוֹ בְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, וְלֹא הוֹצִיא מֵעוֹלָם טִפַּת קֶרִי אַחַת לְבַטָּלָה וְהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה – לָכֵן הֻתַּר לוֹ לָקַחַת **שְׁתֵּי אֲחָיוֹת**, בִּהְיוֹת שֶׁזָּכָה וְהִשְׁלִים אֶת תִּקּוּן חֶלְקוֹ בְּאוֹתוֹ הַחֵטְא.

מצוה ר"ז: שלא לקרב אל אשה נדה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ"ויקרא י"ח, י"ט. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לִיקָרֵב אֶל אִשָּׁה בִּהְיוֹתָהּ טְמֵאָה בְּטֻמְאַת נִדָּה, עַד שֶׁיִּפְסֹק לָזוּב דָּמָהּ וּתְטַהֵר אֶת עַצְמָהּ כְּדִין הַתּוֹרָהיבמות (נ"ד ע"א) ונדה (ע" ע"א) ושבת (ס"ד ע"ב), והובא ברמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק ג' הלכה ד"). .

וְכָל קִרְבָה שֶׁהִיא שֶׁל חִבָּה הֲרֵי הִיא אֲסוּרָה מִן הַתּוֹרָה כָּל זְמַן שֶׁהָאִשָּׁה טְמֵאָה בְּטֻמְאַת נִדָּה, בֵּין קִרְבָה שֶׁל גִּלּוּי עֶרְוָה וּבֵין חִבּוּק אוֹ נְשִׁיקָה אוֹ נְגִיעָה שֶׁל חִבָּה, הַכֹּל הוּא בְּכְלַל אַזְהָרַת הַתּוֹרָה "לֹא תִקְרַב"רמב"ם בספר המצוות שלו (מצוה שנ"ג) ובהלכות איסורי ביאה (פרק כ"א הלכה א'). וזה שלא כדעת הרמב"ן בספר המצוות (לא תעשה שנ"ג) ששאר קריבות אסורות מדבריהם, או לכל היותר מהתורה מדין חצי שיעור, ע"ש בדבריו. . אֶלָּא שֶׁחִיּוּב כָּרֵת אֵינוֹ חָל אֶלָּא עַל הַשּׁוֹכֵב עִם הַנִּדָּה מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה וּמִיָּד מִשֶּׁהֶעֱרָה בָּהּ הֲרֵי שְׁנֵיהֶם חַיָּבִים כָּרֵת, וְאִם הָיָה הַדָּבָר בְּמֵזִיד וּבְהַתְרָאָה וּבְעֵדִים הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִים מַלְקוֹת, וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג אָזַי חַיָּבִים קָרְבָּן חַטָּאתרמב"ם הלכות איסורי ביאה (שם). .

וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עָשׂוּ גְּדֵר לַדָּבָר, וְתִקְּנוּ הַרְחָקוֹת מְסֻיָּמוֹת בֵּין בַּעַל לְאִשְׁתּוֹ, עַל מְנָת לְהַרְחִיקָם מֵאִסּוּר נִדָּה הֶחָמוּר. וּכְפִי שֶׁמְּבֹאָר בְּאֹרֶךְ בְּסִפְרֵי הַהֲלָכָהראה בשלחן ערוך יורה דעה (סימן קצ"ה). .

רָמֵז הַכָּתוּב – זוּגִיוּת מֻצְלַחַת

כְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵילּראה בבאור הרמז למצוה קפ"א. מַהוּ שֹׁרֶשׁ טֻמְאַת הַנִּדָּה וְגֹדֶל חֻמְרָתָהּ וְהַשְׁלָכוֹתֶיהָ, וּבְמַאֲמָר זֶה נַעֲמֹד בְּעִזָּר ה' עַל הַפָּן הַשֵּׁנִי שֶׁבְּמַטְבֵּעַ, וְהוּא **הַמַּתָּנָה הַטּוֹבָה וְהַמֻּפְלָאָה** שֶׁהֶעֱנִיק בּוֹרֵא הָעוֹלָם לַחֲסִידָיו שׁוֹמְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁשָּׁמָּהּ "**מִצְוֹת טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה**".

נֶאֱמַר בַּתַּלְמוּד: "**רַבִּי מֵאִיר** אוֹמֵר: מִפְּנֵי מָה אָמְרָה הַתּוֹרָה נִדָּה טְמֵאָה לִשְׁבָעָה? מִפְּנֵי שֶׁרְגִיל וְקַל בְּהּ, לָכֵן אָמְרָה הַתּוֹרָה שֶׁתְּהֵא טְמֵאָה שִׁבְעַת יָמִים כְּדֵי שֶׁתְּהֵא חֲבִיבָה עַל בַּעֲלָהּ כְּשִׁבְעַת כְּנִיסָתָהּ לַחֻפָּה"נדה (ל"א ע"ב). ומדברי רבי מאיר משמע שזהו הטעם העיקרי למצוה זו, ומכאן ילמד אדם עד כמה מצוות ה' הן לטובת האדם ולהנאתו, וכפי שיבואר בהמשך. . וּבְאֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ חַכְמֵי הַנֶּפֶשׁ כִּי בְּכָל אָדָם קַיָּם טֶבַע מְיֻחָד הַנִּקְרָא "**מִדַּת הַהִסְתַּגְּלוּת**", שֶׁבִּגְלָלוֹ כָּל דָּבָר חָדָשׁ מְאַבֵּד אֶת יָפְיוֹ וְחִנּוֹ בְּעֵינֵי בְּעָלָיו, עַד שֶׁגַּם הַדָּבָר **הַמְבֻקָּשׁ וְהַדָּרוּשׁ** בְּיוֹתֵר יֶהֱפַךְ בְּרֹבוֹת הַיָּמִים **לְמְיֻתָּר וְטָפֵל**, וְאַף **לְמָאוּס וּמְעִיק**, מֻחָמַת רִבּוּי הַשִּׁמּוּשׁ בּוֹראה בדברי הגר"ח שמואלביץ זצ"ל בספרו "שיחות מוסר" (מאמר "מדת ההסתגלות") מה שכתב בזה, ואכמ"ל. .

מִטַּעַם זֶה אָמַר הַכָּתוּב "הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ"משלי כ"ה, י"ז. , שֶׁרִבּוּי הַהִתְרוֹעֲעוּת עִם הָאָדָם הָאָהוּב וְהֶחָבִיב עָלֶיךָ בְּיוֹתֵר עָלוּל לְהָפְכוֹ לְמָאוּס וּלְדָחוּי בְּעֵינֶיךָ, כְּדֶגֶמֶת הָאֲכִילָה הַגַּסָּה וְהַמְרֻבָּה שֶׁמְּעוֹרֶרֶת בָּאָדָם רִגְשׁוֹת בְּחִילָה וּסְלִידָה.

כָּךְ הֵם הַדְּבָרִים גַּם **בְּמַעֲרֶכֶת הַנִּשּׂוּאִין** שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, אֲשֶׁר בְּתְחִלַּת דַּרְכָּם הִנָּהּ סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, חֲדָשָׁה וּמְרַתֶּקֶת, מְסַקְרֶנֶת וּמְמַתֶּקֶת, אַךְ בְּרֹבוֹת הַיָּמִים שֶׁכְּבָר נִמְצָאִים הֵם כְּבָר זְמַן רַב בְּיַחַד, וּמִתְרַגְּלִים בְּנֵי הַזּוּג זֶה בְּזוֹ וְרֶגֶשׁ הַהִתְחַדְּשׁוּת הוֹלֵךְ וְדוֹעֵךְ – מִנַּי אָז נִכְנֶסֶת בֵּינֵיהֶם הַקְּרִירוּת וְהָאֲדִישׁוּת, וְאֵט אֵט נַעֲשִׂים חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין לְהֶרְגֵּל, וְאַחֲרֵי כֵן לְעֹל וּלְמַשָּׂא כָּבֵד, עַד שֶׁקָּצִים הֵם אֶחָד בְּשִׁנְיָה וּמַפְנִים אֶת רֹאשָׁם לְבַחוּץ. הוּא כְּבָר אֵינוֹ מוֹצֵא דָּבָר מְיֻחָד בְּאִשְׁתּוֹ וְאֵינוֹ מִשְׁתּוֹקֵק וּמְצַפֶּה לְחֶבְרָתָהּ, וְהִיא כְּבָר מִצְּתָהּ אֶת מֵרַב טוּבוֹ וְיַחַסּוֹ וְכָהֲתָה בָּהּ תְּחוּשַׁת הַהִתְרַגְּשׁוּת מֵהַמָּצְאוּתוֹ, וְכָךְ מַתְחִילִים בֵּינֵיהֶם הָרִיבִים וְהַמַּחֲלוֹקוֹת הַתִּסְכּוֹלִים וְהַפְּזִילוֹת, וְאִם רִסְנֵי הַתּוֹרָה אֵינָם חֲזָקִים דַּיָּם אָזַי מַגִּיעוֹת ל"ע גַּם הַנְּפִילוֹת וְהַמְכֻשׁוֹלוֹת. זוֹהִי הַסִּבָּה הָעִקָּרִית לְחֻרְבָּן הַשָּׁלוֹם בַּיִת בְּדוֹרֵנוּ, וּלְרִבּוּי הַבִּגּוּדוֹת וְהַגֵּרוּשִׁין בְּעוֹלָמֵנוּ, כְּשֶׁפָּשׁוּט **מִצּוּ בְּנֵי הַזּוּג זֶה אֶת זוֹ** וּפוֹנִים הֵם לְחַפֵּשׂ אֶתְגָּרִים וְסִ?פּוּקִים חֲדָשִׁים.

אַךְ כְּמוֹ לְכָל צָרָה וּבְעָיָה שֶׁבָּעוֹלָם, גַּם לִבְעָיָה זוֹ נָתְנָה תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל אֶת הַפִּתָּרוֹן הַמֻּשְׁלָם, הַמַּבְטִיחַ בע"ה אֶת הַבְּרָכָה **הַטִּבְעִית** וְ**הַסְּגֻלִּית** לִשְׁלוֹם הַבַּיִת וּלְשִׁמּוּר רִגְשֵׁי הָאַהֲבָה, וּמַעֲנִיק לִבְנֵי הַזּוּג אֶת מִלּוֹא הָאֶמְצָעִים הַדְּרוּשִׁים לְחִדּוּשׁ וּלְרַעֲנוּן הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם, וּלְפִתּוּחַ הַכְּמִיהָה וְהַגַּעְגּוּעִים שֶׁל בְּנֵי הַזּוּג זֶה לְזוֹ. וְזֶהוּ סוֹד "**טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה**".

עַל יְדֵי שֶׁנִּמְנָעִים בְּנֵי הַזּוּג מִכָּל **קִרְבָה גּוּפָנִית** בֵּינֵיהֶם לְיָמִים סְפוּרִים, אֲשֶׁר עַל פִּי רוֹב אֵינָם בְּרוּרִים וּקְבוּעִים, וְשׁוֹמְרִים בָּהֶם אֶת כָּל דִּינֵי **הַפְּרִישָׁה וְהַהַרְחָקָה** זֶה מִזּוֹ בִּבְחִינַת "הֶרְאִיתִיךָ בְעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר"דברים ל"ד, ד'. , וְכָךְ בְּמַהֲלַךְ אוֹתָם יְמֵי הַהַרְחָקָה מִתְעוֹרֶרֶת בְּלִבָּם מֵחָדָשׁ הַצִּפִּיָּה וְהַתְּשׁוּקָה זֶה לְזוֹ וְזוֹ לָזֶה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, עַד שֶׁנּוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָרְשׁוּת בִּטְבִילַת הָאִשָּׁה מִטַּמְאָתָהּ וּמֵיָּד שָׁבִים הַשְּׁנַיִם לִהְיוֹת כִּבִימֵי נְעוּרֵיהֶם, **כֻּלָּךְ יָפָה** הָעוֹמְדִים בְּיוֹם חֻתָּנָתָם וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבָּם.

אֶת **סוֹד הַהַצְלָחָה** הַזֶּה רָמַז לָנוּ הֶחָכָם בָּאָדָם בְּאָמְרוֹ: "מָצָאתִ דְּבַשׁ - אֱכֹל דַּיֶּךָּ, פֶּן תִּשְׂבָּעֶנּוּ וְהַקַּאתוֹ"משלי כ"ה, ט"ז. , וְרָמְזוּ בְּכָךְ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁמִּלַּת "**דְּבַשׁ**" עוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן "**אִשָּׁה**"כן הביא הגר"י זילברשטיין בשם חמיו הגרי"ש אליישיב זצ"ל. , לִרְמֹז לָאָדָם שֶׁהַדְּבַשׁ הוּא אָמְנָם הַמַּאֲכָל הַמְּתוּק בְּיוֹתֵר בָּעוֹלָם, אַךְ מֵחֲמַת הֱיוֹתוֹ כָּל כָּךְ מָתוֹק לָכֵן רִבּוּי אֲכִילָתוֹ עָלוּל לְהָבִיא אֶת הָאָדָם בִּמְהֵרָה לְמַצָּב שֶׁיִּקּוּץ בּוֹ וְיִקְיָאֶנּוּ, וְאָז נִמְצָא שֶׁלֹּא רַק שֶׁלֹּא יַמְשִׁיךְ לֵיהָנוֹת מִדְּבָשׁוֹ וּמְתִיקוּתוֹ, אֶלָּא אַף מַה שֶּׁכְּבָר נֶהֱנָה מִמֶּנּוּ בֶּעָבָר יֵהָפֵךְ לוֹ מִמָּתוֹק לְמַר וּמְנֻעָים לְכוֹאֵב וְיִתְחָרֵט עַל הֲרֶגֶל שֶׁבּוֹ מָצָאוֹ וּטָעָמוֹ, לָכֵן חוֹבָה עָלָיו לַדַּעַת לַעֲצֹר אֶת עַצְמוֹ מִתַּאֲוָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּשְׂאַר בְּפִיו הַטַּעַם הַטּוֹב, וְכָךְ הֵם הַדְּבָרִים גַּם בַּיְחָסִים שֶׁבֵּין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה שֶׁאִם לֹא יֵדְעוּ לְהַצִּיב בֵּינֵיהֶם גְּבוּלוֹת וְהֶפְסֵקִים, פְּרִישׁוֹת וּרְוָחִים, כְּפִי שֶׁהוֹרְתָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה - בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּגִּיעוּ לְמַצָּב בּוֹ יִשְׁבְּעוּ זֶה מִזּוֹ וְיָקִיאוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בְּצוּרָה נוֹרָאָה וְכוֹאֶבֶת.

וְאִם אָמוֹר יֹאמַר הָעֵבֶד "אִם כֵּן אֶבְחַר אֲנִי אֶת הַגְּבוּלוֹת וְהָרְוָחִים, וְנַחְלִיט אֲנִי וְאִשְׁתִּי אֵימָתַי כֵּן וּבְאֵילוּ זְמַנִּים", כָּאן נִכְנֶסֶת לַתְּמוּנָה **סְגֻלּוּת וּקְדֻשַּׁת הַמִּצְוָה וְחוֹבַת שְׁמִירָתָהּ**, שֶׁבִּלְעֲדֶיהָ כָּל חָכְמָתָם לֹא תִצְלַח אֶלָּא רַק תִּסְרַח, וּכְשֵׁם שֶׁלֹּא יוּכַל אָדָם לִקְבֹּעַ לְעַצְמוֹ אֶת הוֹרָאוֹת הַשִּׁמּוּשׁ בְּמִכּוֹנַת הַכְּבִיסָה הַחֲדָשָׁה שֶׁרָכַשׁ, כָּךְ לֹא יוּכַל לִקְבֹּעַ בְּעַצְמוֹ מֵהֶם הַגְּבוּלוֹת הַנְּכוֹנִים לְהַצִּיב בְּעִנְיָן זֶה מִבְּלִי לִדְבֹּק בִּכְלָלֵי הַתּוֹרָה וַחֲכָמֶיהָ, וּבְכָךְ רַק יַהֲרֹס וְיַזִּיק לְמַעֲרֶכֶת הַיְחָסִים שֶׁלּוֹ וְשֶׁל אִשְׁתּוֹ, וְזֶה מִלְּבַד הָאִסּוּרִים הַגְּדוֹלִים וְהַחֲמוּרִים הַכְּרוּכִים בְּדָבָר.

יְהוּדִים רַבִּים בְּרַחֲבֵי הָעוֹלָם אֲשֶׁר אֵינָם נִמְנִים לְצַעֲרֵנוּ עַל שׁוֹמְרֵי הַתּוֹרָה וּמִצְוֹותֶיהָ נֶחְשְׁפוּ לְעֵצָה מֻפְלָאָה זוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְהֶחְלִיטוּ לְטָעֲמָהּ וּלְנַסּוֹתָהּ, וְאָכֵן נוֹכְחוּ לְהַצְלָחָתָהּ וְלַאֲמִתּוּתָהּ.

וּמֵאָז דְּבֵקִים הֵם בְּקִיּוּמָהּ מִבְּלִי לִגְרֹעַ שׁוּם פְּרָט וְסָעִיף מֵהֲלָכוֹתֶיהָ, וּבְכָךְ זוֹכִים הֵם לִרְאוֹת אֶת הַבְּרָכָה בְּבֵיתָם וְאֶת הַפְּרִיחָה בְּזוּגִיּוּתָם, וְנֶהֱנִים מֵעֲצַת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּאואוכן מכירים אנו זוגות רבים שאמנם רחוקים הם משמירת תורה ומצוות, ואף לצערנו מחללים את השבת וכדומה, אך משנוכחו לראות את התועלת הגדולה שבמצוות טהרת המשפחה לזוגיותם – דבקו בה במסירות ובהתמדה. וה' יערה על כולנו רוח טהרה במהרה אמן. . וְלֹא רַק יְהוּדִים, אֶלָּא אַף מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם יֶשְׁנָם שֶׁזָּכוּ לְגַלּוֹת סוֹד זֶה שֶׁדַּלָּף לִסְבִיבָתָם, וְאַף נִסּוּהוּ וְעָשׂוּהוּ בְּאֹפֶן הַמַּגְבִּיל שֶׁהָיָה בְּיָדָם וְאָכֵן מַלְאָךְ רַע בָּעַל כָּרְחוֹ עָנָה אָמֵן וְאָמַר "מֹשֶׁה אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת וַאֲנַחְנוּ הַבַּדָּאִים"כן הובא בחוברת הנפלאה "הטהרה בהלכה ובאגדה" (עמוד 16-17) על שני מדענים אמריקאים ד"ר מסטר וד"ר ג'ונסון שלאחר מחקרים וניסויים על זוגות הגיעו למסקנה שזוהי הנוסחא להצלחת הנישואין ולשימור האהבה בין בני הזוג. וברוך אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת. .

רַבִּים הֵם הָאֲנָשִׁים הָרוֹאִים אֶת **הַחֲמָרָה** שֶׁבְּאִסּוּר הַקִּרְבָה אֶל הַנִּדָּה, וְאֶת **הַנְּזָקִים** הַנִּגְרָמִים לַגּוּף וְלַנְּשָׁמָה בְּעִקְבוֹתֶיהָ כָּךְ, אַךְ לֹא רַבִּים שָׂמִים לֵב אֵיזוֹ **מַתָּנָה נִפְלָאָה** קִבַּלְנוּ בְּטֶבַע זֶה שֶׁבָּאִשָּׁה, הַמַּבְטִיחַ אֶת שִׁמּוּר הָאַהֲבָה בֵּין בְּנֵי הַזּוּג וְאֶת הַחֵן הֶחָדָשׁ הָעוֹלֶה עַל הָאִשָּׁה בְּעֵינֵי בַּעְלָהּ בִּזְכוּת מִצְוָה נִפְלָאָה זוֹ. וְהָאֱמֶת חַיֶּבֶת לְהֵאָמֵר שֶׁכָּל מִצְוָה מִמִּצְווֹת הַתּוֹרָה, בֵּין מִצְוַת עֲשֵׂה וּבֵין מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה, כֻּלָּן הֵן **עֲצוֹת נִפְלָאוֹת** מִבּוֹרֵא כָּל הָעוֹלָמִים לְאִישׁ הַיְּהוּדִי כֵּיצַד לִזְכּוֹת לֹא רַק **לָעוֹלָם הַבָּא** מֻשְׁלָם, אֶלָּא אַף **לָעוֹלָם הַזֶּה** מְתֻקָּן, וּבִלְעֲדֵיהֶן לֹא יִתָּכֵן לְאָדָם לִזְכּוֹת לְשַׁלְוַת נֶפֶשׁ וּלְאֹשֶׁר אֲמִתִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלִמְנוּחַת נִשְׁמָתוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא. לָכֵן חוֹבָתֵנוּ לְהַאֲמִין שֶׁכָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, בֵּין שֶׁמּוּבָנֶת לָנוּ וּבֵין שֶׁאֵינָהּ מוּבָנֶת לָנוּ טוֹמֶנֶת בְּתוֹכָהּ תּוֹעֶלֶת עֲצוּמָה וּמְרֻבָּה לָאָדָם, וּכְמַאֲמַר הַכָּתוּב "שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע"קהלת ח', ה'. שֶׁמִּקְיוּם מִצְוָה כַּהֲלָכָה יָכוֹל לְצֵאת **רַק טוֹב**, וּלְעוֹלָם אֵין אָדָם נִזּוֹק מִקִּיּוּם רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

שְׁאֵלָה: מֶהֶם גּוֹנֵי הַדְּמִים הָאוֹסְרִים אֶת הָאִשָּׁה מִשּׁוּם טֻמְאַת נִדָּה?

תְּשׁוּבָה: מִדִּין תּוֹרָה יֶשְׁנָם **חֲמִשָּׁה גְּוָנִים** מְסֻיָּמִים שֶׁל דָּם הַמְטַמְּאִים אֶת הָאִשָּׁה מִשּׁוּם טֻמְאַת נִדָּה. **וּבַתַּלְמוּד** מְבֹאָר שֶׁאַרְבָּעָה נִלְמְדוּ מִן הַכְּתוּבִים, וְהַחֲמִישִׁי הוּא גּוֹן הַשָּׁחֹר שֶׁגַּם הוּא מְטַמֵּא אֶת הָאִשָּׁה, בִּהְיוֹת שֶׁהָיָה אָדֹם מִמְּקוֹרוֹ, אֶלָּא שֶׁלָּקָה בְּמַרְאֵהוּ וְהִשְׁחִירנדה (י"ט ע"א), ובמפרשים שם. ונחלקו הראשונים האם מראה שחור הוא אסור מן התורה או מדבריהם. .

וּשְׁאָר גְּוָנִים הַיּוֹצְאִים מִן הַמָּקוֹר טְהוֹרִים הֵם, וּכְפִי שֶׁכָּתוּב: "כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר בֵּין דָּם לְדָם" – הֲרֵי שֶׁיֵּשׁ דָּם **טָהוֹר** וְיֵשׁ דָּם **טָמֵא**דברים י"ז, ח', ובגמרא שם. .

אוּלָם מִזְּמַן **הָאֲמוֹרָאִים** נִתְמַעֲטָה הַבְּקִיאוּת בְּמַרְאוֹת הַדָּמִים, וְלָכֵן מֵאָז אָנוּ מְטַמְּאִים כָּל מַרְאֶה **הַנּוֹטֶה לְאַדְמִימוּת**, בֵּין אִם הוּא **כֵּהֶה** וּבֵין אִם הוּא **בָּהִיר**, וְכֵן כָּל מַרְאֶה **שָׁחֹר**. וְאֵין אָנוּ מְטַהֲרִים אֶלָּא מַרְאֶה **לָבָן**, **יָרֹק**, **שַׂעֲוָה**, **זָהֹב** וְדוֹמֵיהֶם(בתלמוד (שם) והובא בשלחן ערוך יורה דעה (סימן קפ"ח). . וְגַם בְּמִינֵי הַגְּוָנִים הַכְּלוּלִים בְּתוֹךְ הַמַּרְאוֹת הַלָּלוּ יֶשְׁנָן דֵּעוֹת שׁוֹנוֹת בְּקֶרֶב הַפּוֹסְקִים אֵילּוּ מֵהֶם טְהוֹרִים וְאִלּוּ מֵהֶם טְמֵאִים, כַּמּוּבָא רַבּוֹת בְּסִפְרֵי הָאַחֲרוֹנִיםראה ספר "טהרת הבית" למרן הגר"ע יוסף זצ"ל, וספר "אבני שהם" להג"ר משה פנירי שליט"א. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר אָסוּר הַקְּרָבָה אֶל הַנִּדָּה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב בְּ"**שַׁעַר הַמִּצְוֹות**"בריש פרשת אחרי מות. מֵרַבֵּנוּ **הָאֲרִיזַ"ל** שֶׁמִּלַּת "**נִדָּה**" הִיא מִלְּשׁוֹן "**נֶד**– **ה**"" לְרָמֹז שֶׁגּוֹרָם בַּעֲוֹון חָמוּר זֶה לְהַפְרִיד אֶת ה' מִשֵּׁם הֲוָיְ"ה בָּרוּךְ הוּא וּלְהוֹרִידוֹ כְּבְיָכוֹל לַגָּלוּת לִהְיוֹת נָע וָנָד.

וְלָכֵן הַתִּקּוּן עַל עָוֹון זֶה הוּא לְהִתְעַנּוֹת נ"**ט** יָמִים כְּמִנְיָן "**נִדָּה**", וּבְכָל יוֹם וְיוֹם מֵימֵי תַּעֲנִיּוֹתָיו יִטְבֹּל עַצְמוֹ בְּמִקְוֶה טָהֳרָה וְיִלְקֶה מַלְקִיּוֹת עַל עֲוֹונוֹ, וּבְכָל אוֹתָם הַלֵּילוֹת יִשְׁכַּב בֶּעָפָר וְיִרְחַק מִלְּשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ מִלְּבַד בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁיסכן הביא בשער רוח הקודש תקון י"ז. ולאחר מכן הביא תיקון אחר, עיין שם ואכמ"ל. , וְכוּלֵּי הָאי וְאוּלַי. וּלְעִנְיַן מַעֲשֶׂה יֵשׁ לָאָדָם לִפְנוֹת לְמוֹרֶה הוֹרָאָה מֻבְהָק שֶׁיּוֹרֶה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה.

מצוה ר"ח : שלא ליתן מזרענו למלך

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וּמִזַּרְעֲךָ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ"ויקרא י"ח, כ"א. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לְבַל יִמְסְרוּ מִזַּרְעָםבין זכר ובין נקבה, מילדיו או מנכדיו או משאר יוצאי יוצאי חלציו, ואפילו מזרע פסול. אבל המעביר את אחיו או את עצמו וכיוב"ז הרי זה פטור. רמב"ם הלכות עכו"ם (פרק ו' הלכה ה'). לַעֲבוֹדָה זָרָה הַנִּקְרֵאת "**מֹלֶךְ**", שֶׁבָּהּ הָיָה הָאָב מוֹסֵר אֶת אֶחָד מִילָדָיו לַכֹּמֶר, וְהַלָּה הָיָה מְבִיאוֹ לִפְנֵי הַמֹּלֶךְ לְשֵׁם קָרְבָּן, וְשׁוּב הָיָה מַחְזִירוֹ לִידֵי אָבִיו שֶׁנִּדְרַשׁ לְהַעֲבִיר בְּעַצְמוֹ אֶת בְּנוֹ בְּתוֹךְ אֵשׁ גְּדוֹלָה שֶׁהֻדְלְקָה בִּפְנֵי הַמֹּלֶךְ. יֵשׁ מֵרַבּוֹתֵינוּ הַסּוֹבְרִים שֶׁרַק הָיָה מַעֲבִירוֹ בָּאֵשׁ מִבְּלִי לְהָרְגוֹכן פירש רש"י ז"ל

בסנהדרין (ס"ד ע"ב בד"ה "שרגא") וכן כתב הרמב"ם ז"ל (שם הלכה ג'). , וְיֵשׁ הַסּוֹבְרִים שֶׁהָיָה מַעֲבִירוֹ בְּלַהַב עַד שֶׁהָיְתָה יוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹכן כתב הרמב"ן ז"ל בפירושו על התורה (ויקרא י"ח, כ"א), עיין שם בראיותיו לכך. .

מֵחֹק עֲבוֹדָתָם שֶׁל הַלָּלוּ הוּא שֶׁלֹּא הָיוּ מַעֲבִירִים אֶלָּא **מִקְצָת** מִיַּלְדֵיהֶם וְלֹא אֶת כֻּלָּם, וְלָכֵן אִם הֶעֱבִיר אָדָם אֶת **כָּל** זַרְעוֹ לַמֹּלֶךְ הֲרֵי זֶה פָּטוּר מֵאַזְהָרָה זוֹ, בִּהְיוֹת שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּדֶרֶךְ עֲבוֹדָתָם. כְּמוֹ כֵן אֵינוֹ מִתְחַיֵּב אֶלָּא בְּשֶׁקִּיֵּם אֶת כָּל הַטֶּקֶס בְּמִלּוֹאוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּסָרוֹ לַמֹּלֶךְ וְלְאַחַר מִכֵּן הֶעֱבִירוֹ בָּאֵשׁ בְּעַצְמוֹכן דעת הרמב"ם ז"ל בהלכותיו (שם) שהאב הוא זה שהיה מעביר את בנו באש, אולם לדעת רש"י ז"ל בפירושו על התורה (שם) הכמרים היו עושים זאת. , אֲבָל אִם עָשָׂה רַק **חֵלֶק** מֵהַדָּבָר אוֹ **שֶׁשִּׁנָּה** מֵאֹפֶן עֲשִׂיָּתוֹ הֲרֵי זֶה פָּטוּר מֵאַזְהָרָה זוֹמשנה בסנהדרין (ס"ד ע"א) והרמב"ם בהלכותיו (שם הלכה ד'). .

וְהָעוֹבֵר וְנוֹתֵן מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ כְּדֶרֶךְ עֲבוֹדָתָם הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּ?ב כָּרֵת, וְאִם הָיָה הַדָּבָר בְּמֵזִיד בְּהַתְרָאָה וְעֵדִים הֲרֵי זֶה חַיָּב סְקִילָהכן למדו ממה שכתוב לקמן (ויקרא כ', ב') "אשר יתן מזרעו למלך מות יומת". , וְאִם הָיָה בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבַּן חַטָּאתכריתות (ב' ע"א) ורמב"ם (שם הלכה ג'). .

רָמַז הַכָּתוּב – שׁוֹחֲטֵי הַיְלָדִים

בְּקָרְאֵנוּ אֶת בֵּאוּר אַזְהָרַת "מִזַּרְעֲךָ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ" מִיָּד מְרִימִים אָנוּ גַּבָּה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם וְשׁוֹאֲלִים בְּתִמְיָהָה: "וְכִי חָשׁוּד אֲנִי בְּעֵינֶיךָ שֶׁאֶמְסֹר אֶת בְּנֵי יַקִּירִי לְאֵיזֶה בּוּדָהָה מְשֻׁגָּע שֶׁיַּעֲבִיר אוֹתוֹ בָּאֵשׁ?! **לֹא יָקוּם וְלֹא יִהְיֶה!!**" וּבְכָךְ מַשְׁקִיטִים אָנוּ אֶת מַצְפּוּנֵנוּ וּמוֹסִיפִים אֶת אַזְהָרָה זוֹ לִרְשִׁימַת הַמִּצְוֹוֹת אוֹתָן אָנוּ מְקַיְּמִים לְמֵהַדְּרִין מִן הַמְּהַדְּרִין. אַךְ לֹא כֵן בְּנִי, הַסְכֵּת וּשְׁמַע עַד כַּמָּה עֲבֵרָה זוֹ לְצַעֲרֵנוּ **מְצוּיָה בֵּינוֹתֵינוּ**, וְכַמָּה פְּעָמִים גַּם **אֲנַשִׁים שֶׁכְּמוֹתֵנוּ** עֲלוּלִים לִפּוֹל בְּרֶשֶׁת הַמֹּלֶךְ הַזֶּה הַמְבַקֵּשׁ לִשְׁרֹף וּלְאַבֵּד חֲלִילָה אֶת נִשְׁמוֹת יְלָדֵינוּ. הִכּוֹן הָכֵן וָצֵא:

כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ בְּעֵזֶר ה' לִפְרִי בֶּטֶן, בָּנִים וּבָנוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים, לָקְחוּ עַל עַצְמָם **אַחֲרָיוּת גְּדוֹלָה** לִהְיוֹת שׁוֹמְרֵי שָׁכָר עַל פִּקָּדוֹן יָקָר וְחָשׁוּב שֶׁל בּוֹרֵא כָּל הָעוֹלָמִים, אוֹצָר בָּלוּם הַמַּבְחָר שֶׁנִּבְרָאִים: **נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה וּטְהוֹרָה** חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל – הַנְּתוּנָה כָּרֵגַע לְחַסְדֵיהֶם שֶׁל הַהוֹרִים. לֹא נִתַּן לְהָבִין אֵיךְ מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנָכוֹן לְהַפְקִיד נְשָׁמוֹת יְקָרוֹת שֶׁכָּאֵלּוּ בִּידֵי בָּשָׂר וָדָם, אַךְ זוֹהִי הַמְצִיאוּת וְאֵלֶיהָ לֹא נִתָּן לְהִתְכַּחֵשׁ. וּמֵהֶרֶגַע בּוֹ הוּנַח הַיָּלְד בִּזְרוֹעוֹת הוֹרָיו - כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁיַּעֲשׂוּ עִמּוֹ, וְכָל חִנּוּךְ וְהַנְהָגָה שֶׁיְּעַנִּיקוּ לוֹ, אִם יַרְחִיק וְיַפְרִיד אֶת הַפִּקָּדוֹן מִבְּעָלָיו הֲרֵי זֶה כְּמוֹסְרוֹ לַמֹּלֶךְ לִשְׂרֹפוֹ בְּאֵשׁ הַטֻּמְאָה,

וְאַף יוֹתֵר. כִּי **אִבּוּד הַגּוּף הַנַּשְׁמִי** אָמְנָם חָמוּר הוּא בְּיוֹתֵר, אַךְ כְּבָר לִמְּדוּנוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל שֶׁגָּדוֹל **הַמַּחְטִיאוֹ** יוֹתֵר **מֵהַהוֹרְגוֹ**ספרי (כ"ג, קי"ז). , וְאִם מוֹעֲלִים הַהוֹרִים בִּשְׁמִירָתָם וּפוֹשְׁעִים בְּפִקָּדוֹנָם אֲזַי זֶהֶה הוּא דִּינָם לְמִי שֶׁהֶעֱבִיר ל"ע אֶת זַרְעוֹ לַמֹּלֶךְ וְאַף יוֹתֵר מִזֶּה, וְאִם כֵּן לֹא נִפְלֵאת הִיא מִמְּךָ וְלֹא רְחוֹקָה הִיא...

מַאֲכָל קָטָן שֶׁאֵינוֹ בַּכַּשְׁרוּת הַמַּתְאִימָהכן דרשו חז"ל במדרש רבה (שמות פרשה א') על הפסוק (ישעיה כ"ח, ט') "את מי יורה דעה את מי יבין שמועה גמולי חלב עתיקי משדים" זה משה רבינו ע"ה שלא ינק מחלב המצריות, שאמר הקב"ה "פה שעתיד לדבר עמי יינק דבר טמא?!", ומי אינו חפץ שלבניו ובנותיו יהיה שיג ושיח עם קונם?! ועוד עיין בספר "עלינו לשבח" מהגר"י זילברשטיין שליט"א שהביא מעשה אמיתי מתינוק שמסיבות בריאותיות נאלץ לשתות רק חלב אתון, ולכשהגדיל נעשה בעל טבעים של חמור – עקשן כפרד וגס שכל. , **מַרְאֶה** אֶחָד אָסוּר שֶׁפּוֹגֵם בַּנְּשָׁמָהכך מובא בספרים מהסטייפלער הקדוש זצ"ל שאמר שמראה לא צנוע שהילד רואה בינקותו עתיד להתעורר לו בזכרונו ולהופיע לו על דף הגמרא, ה' יצילנו. , **חֲבָרָה** יְרוּדָה וּקְלוֹקֶלֶת הַמּוֹשֶׁכֶת אֶת נִשְׁמַת הַנַּעַר לַעֲבֵרָהשכן אין לך דבר קשה יותר לילד כמו החברה הרעה שסוחפת אותו אחריה בעל כרחו שלא מרצונו, וכך המציאות מראה שעיקר בעיית הנשירה בקרב נוער שומר התורה והמצוות היא בעקבות חברה לא מבוקרת. – כָּל אֵלּוּ הֵם לֶהָבוֹת קְטַנּוֹת שֶׁל הַמֹּלֶךְ. וּמִיהוּ **הַכֹּמֶר הַשּׁוֹרֵף**? **הַהוֹרִים בְּעַצְמָם וּבְכָבוֹדָם**!! לֹא עַל יְדֵי שָׂרָף, וְלֹא עַל יְדֵי מַלְאָךְ, אֶלָּא הֵם בְּכָבוֹדָם וּבְעַצְמָם מוֹסְרִים אֶת בְּנָם לַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְאַחַר כָּךְ הֹלֵךְ יֶלֶךְ וּבָכֹה מַדּוּעַ הַיֶּלֶד הִדְרְדֵּר וְיָצָא לְתַרְבּוּת רָעָה. בְּתוֹר הוֹרִים עֲלֵינוּ לְהָבִין שֶׁיֶּלֶד אֵינוֹ פּוֹרֵק עֹל **בְּרֵנַע**, זוֹ אֵינָהּ תּוֹצָאָה שֶׁל אֵיזֶה צוֹרֶךְ רִגְעִי אוֹ שֶׁל טָעוּת קְצָרַת טָוְח, אֶלָּא בְּטִוּי שֶׁל **מִטְעָן רִגְשִׁי מִתְמַשֵּׁךְ** הֶעָמוּס בַּפְּגָמִים קְטַנִּים שֶׁהָלְכוּ וְהִצְטַבְּרוּ לָהֶם בְּנַפְשׁוֹ, עַד שֶׁהִגִּיעַ הַקֵּשׁ שֶׁשָּׁבַר אֶת גַּב הַגָּמָל וְשָׁפַךְ אֶת הַכֹּל הַחוּצָה. וְאִם לֹא יִזָּהֲרוּ הַהוֹרִים בַּדְּבָרִים הַקְּטַנִּים וְהַשּׁוּלַיִּים, וְלֹא יִמְנְעוּ אֶת יַלְדָּם מִדְּרָכִים עֲקַלְקַלּוֹת – סוֹפָם שֶׁיִּמְצְאוּהוּ מִתְבּוֹסֵס בְּדָמוֹ מִפְּצָעָיו וּמִפְּגָמָיו שֶׁנָּתְנוּ בּוֹ הֵם בְּעַצְמָם.

כָּךְ לִמְּדָנוּ **רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי** אוֹדוֹת בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה שֶׁדִּינוֹ לְהִסָּקֵל: "וְכִי מִפְּנֵי שֶׁאָכַל זֶה תַּרְטֵימַר בָּשָׂר וְשָׁתָה חֲצִי לוֹג יַיִן הָאִיטַלְקִי יֵצֵא לְבֵית דִּין לְהִסָּקֵל?! אֶלָּא הִגִּיעָה הַתּוֹרָה לְסוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה שֶׁסּוֹפוֹ שֶׁמְּכַלֶּה אֶת מָמוֹן אָבִיו, וּמְבַקֵּשׁ אֶת לְמוּדוֹ וְאֵינוֹ מוֹצֵא, וְיוֹצֵא לְפָרָשַׁת דְּרָכִים וּמְלַסְטֵם אֶת הַבְּרִיּוֹת, לָכֵן אָמְרָה הַתּוֹרָה יָמוּת זַכַּאי וְאַל יָמוּת חַיָּב"סנהדרין (ע"ב ע"א). . רָצָה לְלַמְּדֵנוּ שֶׁמִּי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן קְדִימָה וְרוֹאֶה אֶת הַנּ?וֹלָד, מֵבִין שֶׁאוֹתָם דְּבָרִים וּמַעֲשִׂים קַלִּים וּקְטַנִּים שֶׁאֲלֵיהֶם רַבִּים אֵינָם מְיַ?חֲסִים שׁוּם חֲמָרָה אוֹ חֲשִׁיבוּת – סוֹפָם שֶׁל אֵלּוּ לְהַכְרִיעַ אֶת כַּף הַמֹּאזְנַיִם לְרָעָה וּלְהַטּוֹת אֶת הַנַּעַר חָלִילָה

לִזְרָכִים עֲקַלְקַלּוֹת, עַד שֶׁמּוּטָב לַעֲצֹר אֶת הַתַּהֲלִיךְ כְּבָר מֵהַהַתְחָלָה מֵאֲשֶׁר לְחַכּוֹת וְלִרְאוֹת אֶת הַבִּלְתִּי נִמְנָע מַגִּיעַ. וּבִינוּ נָא זֹאת!

טָעוּת נוֹשָׁנָה הִיא בְּקֶרֶב הוֹרִים עֲצֵלִים לִזְרֹק מִשְׁפָּטִים מוּזָרִים כְּמוֹ: "הוּא קָטָן מֵתָּר לוֹ לִרְאוֹת" אוֹ "הִיא יַלְדָּה קְטַנָּה לֹא צָרִיךְ לְהַדֵּר בְּכַשְׁרוּת", וְשָׁאֲלָה לִי אֲלֵיכֶם עֵדָה קְדוֹשָׁה: וְכִי לְמִי נוֹתְנִים מַיִם מְזֻכָּכִים וּמֻרְתָּחִים? לְגָדוֹל אוֹ לְקָטָן?! וְאֶת מִי קוֹשְׁרִים בָּרֶכֶב הָדֵק הֵיטֵב הֵיטֵב הָדֵק? אֶת הַמְבֻגָּרִים אוֹ אֶת הַיְלָדִים?! אָז לָמָּה לַיֶּלֶד לְהָקֵל בִּדְבָרִים הַנֶּחְרָטִים עַל נַפְשׁוֹ וַעֲתִידִים לְהַשְׁפִּיעַ עַל יַהֲדוּתוֹ?! הֲרֵי כֻּלָּנוּ מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים שֶׁמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת **מְטַמְטְמִים** אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּמַרְאוֹת אֲסוּרִים **מְטַמְּאִים** אֶת הַמַּחְשָׁבָה, אָז אֵיךְ נִתְּנֵם לִילָדֵינוּ בְּמוֹ יָדֵינוּ?! וְאָמְנָם יֶשְׁנָם דְּבָרִים שֶׁלֹּא דּוֹרְשִׁים מִיֶּלֶד וְלֹא מְצַפִּים מִקְּטַנִּים, אַךְ לְהַאֲכִילָם בְּיָדַיִם אֲפִלּוּ אִסּוּרֵי שְׁבוּת הַקַּלִּים אָסוּר, וַאֲפִלּוּ לַאֲחֵרִים אָסוּר לִתֵּן לָהֶם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהוֹרֵיהֶם הַבִּיּוֹלוֹגִיִּים מְחֻיָּבִים לְהַרְחִיק אֶת יַלְדֵיהֶם מִכָּל הֶזֵּק רוּחָנִי כָּזֶה אוֹ אַחֵרכמבואר ברמב"ם ז"ל הלכות מאכלות אסורות (פרק י"ז הלכה כ"ז). וראה שם (בהלכה כ"ח) שכתב בזו הלשון: "מצוה על אביו לגעור בו ולהפרישו כדי לחנכו בקדושה" – ומכלל כך אתה שומע שאם אינו מרחיקו מדבר איסור הרי זה מחנכו בטומאה... ה' יצילנו. .

אִם לְעַצְמְךָ אַתָּה מֵקֵל בְּאַבְקַת חָלָב נָכְרִי – לָמָּה לֹא תָּחוּס עַל נֶפֶשׁ יַלְדְּךָ הָעֲדִינָה? וְאִם אֶת עֵינֶיךָ בָּחַרְתָּ "לִשְׁטֹחַ" בְּמַרְאוֹת מְפֻקְפָּקִים – לָמָּה תַּכְנִיס אֶת בָּנֶיךָ הַקְּטַנִּים אֶל תּוֹךְ לֹעַ הָאֲרִי וְתִתְפַּגֵּם אֶת נִשְׁמָתָם? וְאִם אַתָּה אֵינְךָ חָפֵץ לְקַבֵּעַ עִתִּים לְתוֹרָה כָּרָאוּי לָמָּה תִּגְרֹר וּתְבַטֵּל גַּם אֶת יַלְדֶּיךָ אַחֲרֶיךָ? וּמַדּוּעַ לַחְשֹׁךְ אוֹתָם לְמַכְשִׁירִים טְמֵאִים וּפְסוּלִים הָעֲלוּלִים לְשַׁמֵּשׁ אוֹתָם בְּעָתִיד לִנְפִילָה בִּתְהוֹמוֹת עֲמֻקִּים וַאֲפֵלִים שֶׁכָּל בָּאֵיהֶם לֹא יְשׁוּבוּן? כָּל אוֹתָם דְּבָרִים הַנִּרְאִים כְּשׁוּלַיִּים וּמְיֻתָּרִים, קִיצוֹנְיִים וּמַחְמִירִים – הֵם אֲלוּ שֶׁמַּעֲצִבִים אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד וּמַכְרִיעִים אֶת הַכַּוּוֹן בּוֹ יִבְחַר בְּהַגִּיעוֹ לְגִיל הַנַּעֲוּרִים, וְאָז כְּבָר לֹא יוֹעִילוּ לַהוֹרִים כָּל הַחֲרָטוֹת וְהַשְּׁנוּיִים.

רַבּוֹתֵינוּ מְלַמְּדִים שֶׁאָדָם שֶׁחָנַן אוֹתוֹ ה' בְּבָנִים וְאֵינוֹ מְגַדְּלָם בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה – הֲרֵי זֶה נִקְרָא "**עַם הָאָרֶץ**" הֶחָשׁוּד עַל כַּשְׁרוּת הַמַּאֲכָלִים וּמֻחְזָקִים כָּל כֵּלָיו לִהְיוֹת טְמֵאִיםאימרת רבי יונתן בן יוסף בסוטה (כ"ב ע"א). . כֵּיוָן שֶׁאִם אֵינוֹ מִתְיַחֵס **לַחוֹבָה הַיְסוֹדִית** שֶׁל כָּל הוֹרֶה לְגַדֵּל אֶת יְלָדָיו בְּדֶרֶךְ ה' – אָז וַדַּאי שֶׁאֵינוֹ מְיַחֵס חֲשִׁיבוּת נְאוֹתָה גַּם לְיֶתֶר הַמִּצְוֹוֹת וְהַדִּינִים. כִּי חִנּוּךְ הַיְלָדִים הוּא **מַעֲקֶרֶי הַיַּהֲדוּת** שֶׁבִּלְעָדָיו חָלִילָה אֵין הֶמְשֵׁכִיּוּת לְאוֹתָהּ הַמִּשְׁפָּחָה וְלִכְלַל יִשְׂרָאֵל, וּכְפִי שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ: "אִם אֵין גְּדֵיִים אֵין תְּיָשִׁים, וְאִם אֵין תְּיָשִׁים אֵין צֹאן"ירושלמי סנהדרין (פרק י' הלכה ב'). , לָכֵן חֲשִׁיבוּת גְּדוֹלָה יֵשׁ לְטִפּוּחַ צְעִירֵי הַצֹּאן וּלְגִדּוּלָם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר עַל מְנָת לְהַבְטִיחַ בע"ה אֶת דּוֹר הַהֶמְשֵׁךְ.

כְּךָ דָּרְשׁוּ בַּתַּלְמוּד עַל תְּפִלַּת **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה "אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ"תהלים קמ"ד, י"ד. – שֶׁלֹּא יְהֵא לָנוּ בֵּן אוֹ תַּלְמִיד שֶׁמַּקְדִּימַ תַּבְשִׁילוֹ בָּרַבִּיםברכות (י"ז ע"ב). . וְחָשַׁבְנוּ לוֹמַר שֶׁבְּתוֹךְ בַּקָּשָׁתוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ טָמוּנָה גַּם כֵּן אֶת הָעֲצָה וְהַפִּתָּרוֹן לְכָךְ: שֶׁאִם **אֵין פֶּרֶץ** – הַיְנוּ פִּרְצוֹת בְּחוֹמַת הַדָּת וְהַקְּדֻשָּׁה, **וְאֵין יוֹצֵאת** – הַיְנוּ יְצִיאָה מִחוּץ לְעוֹלַם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות לִמְקוֹמוֹת מְפֻקְפָּקִים, אָז **אֵין צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ** – נִזְכֶּה בע"ה לְהִנָּצֵל שֶׁבָּנֵינוּ וְתַלְמִידֵינוּ יִגְדְּלוּ יָשָׁר בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה וְלֹא יִסְטוּ חָלִילָה לְדָרְכִים עֲקַלְקַלּוֹת וּמְקֻלְקָלוֹת ה' יִשְׁמְרֵנוּ וְיַצִּילֵנוּ.

וּכְמוֹ שֶׁכָּל שְׁתִיל קָטָן חַיָּב **גַּנָּן** שֶׁיְּשַׁקֶּה וִיסַקֵּל, יְגֹזֵם וְיַיֵּשֵׁר – כָּךְ גַּם כָּל יֶלֶד וְיַלְדָּה חַיָּבִים **הוֹרִים** שֶׁיְּחַנְּכוּם וְיוֹלִיכוּם בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה עַל פִּי רוּחַ יִשְׂרָאֵל סַבָּא, וּבִזְכוּת כָּךְ נִזְכֶּה כֻּלָּנוּ בְּעֶזְרַת ה' לִרְאוֹת נַחַת יְהוּדִית מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ אָמֵן.

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

בְּאַזְהָרַת "מִזַּרְעֲךָ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ" לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא הֶזְהִירָנוּ אֶלָּא בְּעוֹשֶׂה כְּמַעֲשֵׂה הַמֶּלֶךְ **מַמָּשׁ**, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲבִירוֹ וְגַם מוֹסְרוֹ, וְדַוְקָא לַמֹּלֶךְ וְלֹא לַעֲבוֹדָה זָרָה אַחֶרֶת וְכוּ'. וּבְעֵקְבוֹת כָּךְ נִסְתַּפֵּק **רַב אַשֵׁי** בַּתַּלְמוּדראה סנהדרין (ס"ד ע"ב) כמה ספקות שהעלה רב אשי וחלקן נפשטו וחלקן לא. מַה יְהֵא הַדִּין בְּמִי שֶׁהֶעֱבִיר אֶת בְּנוֹ **הַסּוּמָא** לַמֹּלֶךְ, אוֹ שֶׁהֶעֱבִירוֹ בְּהֶיּוֹתוֹ **יָשָׁן**, הַאִם נֹאמַר שֶׁבְּהֶיּוֹת שֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה הַבֵּן לַעֲבֹר בְּכֹחוֹת עַצְמוֹ מִמֵּילָא לֹא חָלָה הָאַזְהָרָה עַל הָאָב, אוֹ שֶׁמָּא נֹאמַר שֶׁבְּכָל זֹאת בְּהֶיּוֹת שֶׁסּוֹף סוֹף הֶעֱבִירוֹ הֲרֵי זֶה חַיָּב? אָמְנָם סָפֵק זֶה לֹא נִפְשַׁט בַּתַּלְמוּד, וְלֹא הֻכְרְעָה הֲלָכָה, וְלָכֵן הָלַךְ רַבֵּנוּ **הָרַמְבַּ"ם** זַ"ל עַל פִּי הַכְּלָל שֶׁל "סָפֵק נְפָשׁוֹת לְהָקֵל" וּפָסַק בְּהִלְכוֹתָיו שֶׁהַמַּעֲבִיר אֶת בְּנוֹ בְּאֹפֶן שֶׁכָּזֶה הֲרֵי זֶה **אָסוּר**, אוּלָם **פָּטוּר** הוּא מִסְּקִילָהראה רמב"ם הלכות עכו"ם (פרק ו' הלכה ה'). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עִנְיַן הַיֵּצֶר לַעֲבוֹדָה זָרָה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**מִכְתָּב מֵאֵלִיָּהוּ**"חלק ג' (עמוד 277). שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם **מוהרצ"ה מִלּוּבְּלִין** זִיע"א שֶׁכָּתַב שֶׁבֶּעָבָר הָיָה יֵצֶר הָרַע שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה כָּל כָּךְ גָּדוֹל, עַד שֶׁהָעוֹבֵד לָהּ הָיָה מְקַבֵּל מֵאָתָּהּ כֹּחוֹת גְּדוֹלִים וְעִלְּאִיִּים, וְהָיוּ מִתְמַלְּאוֹת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹוכפי שאמר מנשה לרב אשי בחלומו שאם היה בדורו היה מרים את שיפולי גלימתו ורץ אחר העבודה זרה לעובדה. ראה סנהדרין (ק"ב ע"ב). . וְזֶה בְּהֶיּוֹת שֶׁבְּאוֹתָם יָמִים הָיְתָה הַנְּבוּאָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל וְהָיוּ נַעֲשִׂים לָהֶם נִסִּים גְּלוּיִים כַּיָּדוּעַ, לָכֵן הָיָה

צֹרֶךְ **לְאַזֵּן** אֶת מִשְׁקַל הַנְּסָיוֹן וּלְהַשְׁוֹוֹת בֵּין כֹּחוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְהַטֻּמְאָה, כְּדֵי שֶׁתִּשָּׁאֵר בָּאָדָם הַבְּחִירָה הַחָפְשִׁית לִבְחֹר בֵּין טוֹב לְרָע.

אַךְ מִתְּחִלַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי שֶׁגָּבַר כֹּחַ הָעֲבוֹדָה זָרָה וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹבְדִים לָהּ, בִּקְּשׁוּ חֲכָמֵינוּ לְבַטֵּל אֶת הַיֵּצֶר שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְאָכֵן הִצְלִיחוּ, אַךְ מִנַּי אָז פָּסְקָה גַּם רוּחַ הַנְּבוּאָה מִיִּשְׂרָאֵל וְנִתְמַעֲטוּ הַנִּסִּים הַגְּלוּיִים וְהַחֵלָה תְּקוּפַת הַהַסְתָּרָה בְּיִשְׂרָאֵל, הוֹאִיל וְנֶחְלַשׁ כֹּחָהּ שֶׁל הָעֲבוֹדָה הַזָּרָה לָכֵן גַּם כֹּחַ הַקְּדוֹשָׁה נִתְמַעֵט וְנַעֲשָׂה מֻסְתָּר בָּעוֹלָם.

מצוה ר"ט: שלא לשכב עם הזכר

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא"ויקרא י"ח, כ"ב. .

לְפִשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב עִם הַזָּכָר מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה, וְאֶחָד הַשּׁוֹכֵב וְאֶחָד הַנִּשְׁכָּב בִּכְלָל אַזְהָרָה זוֹ. וְזֶה מִלְּבַד אַזְהָרַת "לֹא יִהְיֶה קָדֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל"דברים כ"ג, י"ח. שֶׁעִנְיָנָהּ גַּם כֵּן כְּאַזְהָרָה זוֹסנהדרין (נ"ד ע"ב), וכן פירש הרמב"ם ז"ל שאזהרה זו גם כן באה על אותו העניין, ושלא כתרגום אונקלוס שפירש הפסוק על הנושא שפחה כנענית. .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל הַזָּכָר הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב כָּרֵת אֶחָד הַשּׁוֹכֵב וְאֶחָד הַנִּשְׁכָּב, וְאִם הָיָה הַדָּבָר בְּמֵזִיד בְּהַתְרָאָה וּבְעֵדִים שְׁנֵיהֶם נִסְקָלִים, וְאִם בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי הֵם חַיָּבִים קָרְבַּן חַטָּאתרמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א' הלכה י"ד), ועיין שם שכבר מהכנסת העטרה מתחייב, ועוד עיין שם מה הדין בקטן. .

רָמַז הַכָּתוּב – מִי אֲנִי וּמַה שְּׁמִי?

רַבּוֹתֵינוּ הַמְקֻבָּלִים בְּבָאָרָם אַזְהָרָה זוֹ אוֹמְרִים כִּי כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֻשְׁתֶּתֶת עַל הַנְּהָגָה שֶׁל **מַשְׁפִּיעַ וְנִשְׁפָּע**, **וְנוֹתֵן וּמְקַבֵּל**, כְּשֶׁלְּכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת הַתַּפְקִיד וְהַיִּעוּד שֶׁלּוֹ בַּבְּרִיאָה לִהְיוֹת מְקַבֵּל מֵהָאֶחָד וְנוֹתֵן לְמִשְׁנֵהוּ. כָּךְ הַיּוֹם לוֹוֶה בְּתְחִלָּתוֹ מֵהַלַּיְלָה וְהַלַּיְלָה מֵהַיּוֹם, הָאוֹר מֵהַחֹשֶׁךְ וְהַחֹשֶׁךְ מֵהָאוֹר, הַחַי מֵהַצּוֹמֵחַ וְהַצּוֹמֵחַ מֵהַחַי, הֶעָנִי מֵהָעָשִׁיר וְהָעָשִׁיר מֵהֶעָנִי, הָאִישׁ מֵהָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה מֵהָאִישׁכן כתב המהר"ל מפראג זיע"א, ועיין לעיל בבאור מצוה ק"מ (חלק הרמז) מה שכתבנו על כך. . כָּל אֶחָד בִּמְקוֹמוֹ וּבִזְמַנּוֹ מוּטָל עָלָיו לִהְיוֹת אוֹ **נוֹתֵן** אוֹ **מְקַבֵּל**, וְאִם יַהֲפֹךְ מָאן דְּהוּא אֶת יְעוּדוֹ וְיִשַּׁנֶּה מִתַּפְקִידוֹ נִמְצָא זֶה חֹלֵילָה מַפְסִיק אֶת שַׁרְשֶׁרֶת הַבְּרִיאָה וּמַחֲרִיב אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

וּבִהְיוֹת שֶׁבְּמַעֲשֶׂה הַזִּוּוּג תַּפְקִיד הָאִישׁ הוּא לִהְיוֹת **הַנּוֹתֵן** לָאִשָּׁה אֶת זֶרַע הַיְלוּדָה עַל מְנָת שֶׁנִּפְרֶה וְנִרְבֶּה בָּאָרֶץ, לָכֵן אָסְרָה הַתּוֹרָה אֶת מִשְׁכַּב הַזָּכוּר אֲשֶׁר בּוֹ הָאִישׁ שֶׁתַּפְקִידוֹ לִהְיוֹת **מַשְׁפִּיעַ וְנוֹתֵן** הוֹפֵךְ לִהְיוֹת **כִּמְקַבֵּל**, מַה שֶּׁסּוֹתֵר אֶת מַעֲשֵׂה הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וְאֶת תַּכְלִית הָאָדָם וְיעוּדוֹ. מַה שֶּׁמְּלַמְּדֵנוּ כַּמָּה עָלֵינוּ לְהִזָּהֵר לֹא לְקַבֵּל בְּמָקוֹם בּוֹ עָלֵינוּ לִיתֵּן, וְלֹא לִיתֵּן בְּמָקוֹם בּוֹ עָלֵינוּ לְקַבֵּל, אֶלָּא אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל דִּגְלוֹ יִרְאֶה לְמַלְאוֹת אֶת חוֹבָתוֹ עֲלֵי אֲדָמוֹת כִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וּבָזֶה יִזְכֶּה לְהַשְׁלִים אֶת תִּקּוּן נַפְשׁוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם.

נָדַמְיֵן לְעַצְמֵנוּ אִם **הֶעָשִׁיר** שֶׁאָמוּר לְחַלֵּק צְדָקוֹת בְּמָקוֹם זֹאת יִתְנַהֵג **כְּקַבָּצָן** וִיבַקֵּשׁ כָּל הַיּוֹם נְדָבוֹת – כַּמָּה עֲנִיִּים יָמוּתוּ בְּרָעָב, וְאִם **הֶעָנִי** שֶׁתִּקּוּנוֹ וּלְקַבֵּץ נְדָבוֹת יַתְחִיל **לְפַזֵּר** אֶת הַמֵּעַט שֶׁיֵּשׁ לוֹ – הֵיאַךְ יִסְתַּכְּלוּ עַל אֶחָד שֶׁכָּזֶה בַּשָּׁמַיִם? אִם **הַהוֹרִים** שֶׁנּוֹעֲדוּ לְחַנֵּךְ אֶת יַלְדֵיהֶם יִתְבַּטְּלוּ בְּפָנֵיהֶם וְיִתְכּוֹפְפוּ לְדַעְתָּם, **וְהַיְלָדִים** הָרַכִּים יַנְהִיגוּ אֶת הוֹרֵיהֶם – הֵיאַךְ יֵרָאֶה עוֹלָמֵנוּ?!וכפי שניבאו חכמינו ז"ל בתלמוד (סוטה מ"ז ע"ב) על דור עיכבתא דמשיחא שבו העולם יהיה הפוך לגמרי: בן קם באביו, וכלה בחמותה, נערים פני זקנים ילבינו, יראי חטא ימאסו, ועוד תהפוכות ותחלופות תפקידים ומעמדות הנראים לנגד עינינו היטב בדורנו זה. וְאָכֵן זוֹהִי אַחַת הַסִּבּוֹת הָעִקָּרִיּוֹת לְחֶסְרוֹן שְׁלוֹם הַבַּיִת הָרִוּוּחַ בְּדוֹרֵנוּ, בִּהְיוֹת שֶׁהָפַךְ הַכּוֹשִׁי אֶת עוֹרוֹ וְהַנְּמֵר אֶת חֲבַרְ?בֶּרוֹתָיו, וְהָאִשָּׁה שֶׁיְּעוּדָהּ לְיַשֵּׁב בֵּיְרכְתֵי בַּיִת **וּלְקַבֵּל** מְבַעֲלָהּ הָפְכָה לִהְיוֹת **מְפַרְנֶסֶת וְנוֹתֶנֶת**, וְהָאִישׁ שֶׁאָפְיוֹ וְטִבְעוֹ לִהְיוֹת **מוֹשֵׁל וּמַנְהִיג** הָפַךְ לִהְיוֹת **מָשׁוּל וּמֻנְהָג** הַהוֹלֵךְ אַחַר עֶצַת אִשְׁתּוֹ וְעַל כָּךְ עָתִיד לִפּוֹל בַּגֵּיהִנֹּסכאימרת רב (בבא מציעא נ"ט ע"א) "כל ההולך בעצת אשתו נופל בגיהנם". ועוד אמרו רבותינו (ביצה ל"ב ע"א) שמי שאשתו מושלת בו חייו אינם חיים, ולפי האמור מובן היטב. . כְּשֶׁלֹּא מוֹשִׁיבִים כָּל אֶחָד בַּכִּסֵּא הָרָאוּי וְהַמִּיעָד **לוֹ** – לְכֻלָּם לֹא נוֹחַ, גַּם לַגָּדוֹל וְגַם לְקָטָן. כִּי כָּל הַנּוֹעֵל נַעַל שֶׁאֵינָהּ תּוֹאֶמֶת אֶת מִדָּתוֹ – בֵּין אִם הִיא **קְטַנָּה** מִדַּי וּבֵין אִם הִיא **גְּדוֹלָה** – לֹא תּוֹעִיל לוֹ בַּהֲלִיכָתוֹ, רַק תַּכְשִׁיל וְתַפִּיל אוֹתוֹ, וְתַקְשֶׁה עָלָיו לְהַגִּיעַ אֶל הַמָּקוֹם אֲלָיו הוּא אָמוּר לְהַגִּיעַ.

מִטַּעַם זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁעֲבוֹדַת הַפָּרֶךְ הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁהָיוּ הַמִּצְרִים מַעֲבִידִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁהֶחְלִיפוּ אֶת מְלֶאכֶת **הָאֲנָשִׁים לָנָשִׁים** וְאֶת מְלֶאכֶת **הַנָּשִׁים לָאֲנָשִׁים**כך דרש רבי יונתן בסוטה (י"א ע"ב). . וְלִכְאוֹרָה מַה כָּל כָּךְ קָשֶׁה לָאִישׁ לִסְרֹג אוֹ לִתְפֹּר? וְאִם יֵשׁ אִשָּׁה חֲזָקָה לְמָה שֶׁלֹּא תִּבְנֶה בִּנְיָנִים?! אֶלָּא כְּאָמוּר שֶׁכְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִיּעָד וְרָאוּי לוֹ, אֲזַי גַּם אִם הוּא קַל וְנָעִים בְּיוֹתֵר עִם כָּל זֹאת יִהְיֶה לוֹ הַדָּבָר קָשֶׁה וּמְפָרֵךְ, **כִּי זֶה לֹא הוּא**. וּמִטַּעַם זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם לַעֲסֹק דַּוְקָא בְּמִקְצוֹעַ שֶׁהוּא **נֶהֱנֶה** מְמֶּנּוּכן למדו בפסחים (ק"ז ע"ב) מהפסוק (ירמיה ד') "נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים"

וכפירוש רש"י ורשב"ם שם. , וְלִלְמֹד דַּוְקָא בְּמָקוֹם **שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ**אימרת רבא במסכת עבודה זרה (י"ט ע"א). , כִּי אִם יַעֲשֶׂה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ תּוֹאֵם לְרוּחוֹ וּלְיִעוּדוֹ לֹא יִרְאֶה בּוֹ לְעוֹלָם שׁוּם בְּרָכָה אוֹ הַצְלָחָה.

בַּתַּלְמוּד מוּבָא שֶׁבְּמַעֲשֵׂה הַבְּרִיאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה לָאֵילָנוֹת לִהְיוֹת "עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי **לְמִינוֹ**"בראשית א', י"א. , הָיִינוּ שֶׁכָּל אִילָן יִגְדַּל **בְּרִחוּק וּבְהֶבְדֵּל** מִזּוּלָתוֹ וְלֹא יִתְעָרְבוּ הָאִילָנוֹת זֶה בָּזֶה, אֶלָּא כָּל אֶחָד יִפְרַח וְיָנִיב אֶת הַפֵּרוֹת הַנְּכוֹנִים וְהַמַּתְאִימִים לוֹ. וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ זֹאת הַדְּשָׁאִים נָשְׂאוּ קֹל וְחֹמֶר בְּעַצְמָם וְאָמְרוּ אִם כָּךְ צִוָּה ה' לָאִילָנוֹת סִימָן שֶׁזֶּהוּ רְצוֹנוֹ מִכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כָּל שֶׁכֵּן מֵאִתָּנוּ שֶׁאָנוּ קְרוֹבִים זֶה לָזֶה וַעֲלוּלִים לְהִתְעָרְבֵב וּלְהִתְחַלֵּף זֶה בָּזֶה, לָכֵן מִיָּד כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵצֵא לְמִינוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע **לְמִינֵהוּ**"שם, פסוק י"ב. . וְעַל כָּךְ נֶאֱמַר "יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו"תהלים ק"ד, ל"ב. שֶׁהַקָּבָ"ה שָׂמֵחַ לִרְאוֹת שֶׁכֻּלָּם זְהִירִים וַחֲפֵצִים בְּמִצְוֹתָיו‏וראה כל זאת בחולין (ס' ע"א) ובפירוש רש"י ז"ל שם. . וּמִמַּעֲשֶׂה נִפְלָא זֶה עַל כֻּלָּנוּ לִלְמֹד שֶׁאֵין לָנוּ לְהִתְחַקּוֹת אַחַר מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁאֵינָם תּוֹאֲמִים לָנוּ, וְשֶׁאָסוּר לָנוּ לְשַׁנּוֹת אֶת תַּפְקִידֵנוּ וְיִעוּדֵנוּ, אֶלָּא לִדְבֹּק אִישׁ אִישׁ בַּתַּכְלִית וּבַמַּטָּרָה שֶׁלּוֹ, כְּפִי מַה שֶּׁקִּבַּע הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ לְכָל אֶחָד וְאַחַת.

מִטַּעַם זֶה **בַּתְיָה בַּת פַּרְעֹה** בְּשָׁעָה שֶׁמָּשְׁתָה אֶת מֹשֶׁה מִן הַיְאוֹר קָרָאתוֹ "**מֹשֶׁה**", עַל אַף שֶׁבְּמִצְיאוּת הָיָה הוּא "**מָשׁוּי**" עַל יְדֵי אֲחֵרִים וְלֹא מֹשֶׁה אֶת אֲחֵרִים בְּעַצְמוֹ, וְזֶה בִּגְלַל שֶׁרְצָתָה לְהַבְהִיר לוֹ שֶׁאֵין יִעוּדוֹ בָּעוֹלָם **לְהַעֲזֹר וּלְהוֹשִׁיעַ** עַל אֲחֵרִים, אֶלָּא אַדְרַבָּה **לְמָשׁוֹת וּלְהוֹשִׁיעַ** אֶת כֻּלָּל יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְלִיתֵּן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה, לָכֵן קָרָאתוֹ כָּךְ שֶׁיִּזָּכֵר כָּל יָמָיו לִהְיוֹת "מֹשֶׁה" וְלֹא "מָשׁוּי". וְכָךְ כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ לְאֵל יָדוֹ לְסַיֵּעַ בְּיַד אֲחֵרִים, וּבְכָל זֹאת מִתְכַּחֵשׁ לִיעוּדוֹ וּבִמְקוֹם לִהְיוֹת חוֹנֵן וּמַלְוֶה רַק אוֹסֵף וְלוֹקֵחַ – הֲרֵי זֶה סוֹטֶה מִדַּרְכּוֹ וּמִתַּכְלִיתוֹ, וְסוֹפוֹ לְהַגִּיעַ לְמָבוֹי סָתוּם וּלְדֶרֶךְ לְלֹא מוֹצָא. וּכְפִי שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּתַּלְמוּד: "כָּל הַמְקַבֵּל צְדָקָה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לָכָךְ סוֹפוֹ שֶׁיָּבוֹא לִידֵי כָּךְ"כתובות (ס"ח ע"א). .

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ: "הַפַּכְפֵּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וְזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ"משלי כ"א, ח'. . וּפֵרֵשׁ **רַשְׁ"י** ז"ל בְּמָקוֹם שְׁמִי שֶׁהוּא בְּגֶדֶר "**אִישׁ**" דְּהַיְנוּ דָּבֵק בַּה' וּבְתוֹרָתוֹ, וּמְנַסֶּה לַעֲשׂוֹת אֶת עַצְמוֹ **לָזָר** וְסָר מִן הַמִּצְוֹת – לֹא יִמְצָא מְנוּחָה בְּדַרְכּוֹ הַקְּלוֹקֶלֶת, בִּהְיוֹת שֶׁזֶּה לֹא בֶּאֱמֶת הוּא, וּבְטִבְעוֹ וּבִפְנִימְיוּתוֹ קָשׁוּר הוּא לַתּוֹרָה וְלַמִּצְוֹת, לָכֵן לְעוֹלָם לֹא יִהְיֶה לוֹ טוֹב בְּדַרְכּוֹ זוֹ וְלִבּוֹ יֶהֱפַךְ בְּקִרְבּוֹ. וְחָשַׁבְנוּ לוֹמַר בְּעֶזְרַת ה' שֶׁזּוֹהִי גַּם כֵּן כַּוָּנַת חַז"ל בְּאָמְרָם שֶׁאָדָם שֶׁשָּׁנָה וּפֵרֵשׁ קָשֶׁה יוֹתֵר מִכֻּלָּם, הַיְנוּ שֶׁקָּשֶׁה לוֹ יוֹתֵר מִלְּכָל הָאֲחֵרִים, וְלָכֵן שׂוֹנֵא הוּא אֶת הַתּוֹרָה וַחֲכָמֶיהָ יוֹתֵר מִכָּל אֶחָד אַחֵרפסחים (מ"ט ע"ב). , בִּהְיוֹת שֶׁבְּתוֹךְ תּוֹכוֹ יוֹדֵעַ

הוּא שֶׁזּוֹהִי הָאֱמֶת וְשֶׁאַף הוּא אָמוּר לִהְיוֹת כָּזֶה, אֶלָּא שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְלַחֲזֹר בּוֹ מִטָּעוּתוֹ, לָכֵן גְּדוֹלָה שִׂנְאָתוֹ כְּלַפֵּיהֶם בְּיוֹתֵר וּלְעוֹלָם לֹא יִמְצָא אֹשֶׁר בְּדַרְכּוֹ הָרָעָה.
הַמּוּרָם מִכָּל הָאָמוּר, שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לְדַבֵּק בְּכָל כֹּחוֹ בַּתַּפְקִידִים וּבַיְעוּדִים שֶׁהֻצְבוּ וְשֶׁנִּקְבְּעוּ לוֹ, וְלֹא יְבַקֵּשׁ לִהְיוֹת מַה שֶּׁאֵינוֹ אוֹ לְשַׁנּוֹת אֶת מְקוֹמוֹ וּמַעֲמָדוֹ, וְעַל יְדֵי כֵּן יִזְכֶּה בְּעֶזְרַ ה' לְמַלְּאוֹת אֶת חוֹבָתוֹ בְּעוֹלָמוֹ וּלְהָשִׁיב אֶת נִשְׁמָתוֹ לְבוֹרְאוֹ מְתֻקֶּנֶת וּשְׁלֵמָה מִבְּלִי שׁוּם פְּגָם אוֹ חִסָּרוֹן חָלִילָה.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בַּתַּלְמוּד מְבֹאָר שֶׁבְּשׁוֹנָה מִן הַגּוֹיִים, עִם יִשְׂרָאֵל לֹא נָחְשְׁדוּ עַל מִשְׁ?כַּב זָכוּר, וְלָכֵן אֵין אִסּוּר לְאִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל לְהִתְיַחֵד עִם הַזָּכָר בְּחֶדֶר סָגוּרראה חולין (צ"ב ע"ב), ולדעת הטור והרמב"ם חשודים הגויים אף על רביעת בהמה, אך לדעת רבינו תם לא נחשדו על הבהמה. . וְכֵן פָּסְקוּ **הָרַמְבַּ"ם** זְ"להלכות איסורי ביאה (פרק כ"ב הלכה ב'). **וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ**חלק אבן העזר (סימן כ"ד הלכה א'). , אָמְנָם הוֹסִיפוּ בְּדִבְרֵיהֶם שֶׁמַּמְרִחִיק עַצְמוֹ מִכָּךְ הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. וּמִכָּל מָקוֹם עִם הַפְּרוּצִים וְהַשְּׁטוּפִים בַּעֲרָיוֹת בְּוַדַּאי שֶׁיֵּשׁ לְהִמָּנַע מִלְּהִתְיַחֵדכן כתב בשלחן ערוך (שם), ועיין עוד בספר נטעי גבריאל להג"ר גבריאל צינענר שליט"א (הלכות יחוד פרק מ"ח) משכ"כ בזה. .
כְּמוֹ כֵן, כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁאָסוּר לְשַׁנֵּי בַּחוּרִים לִישֵׁן בְּמִטָּה אַחַת, מֵחֹסֶר צְנִיעוּת. וְכֵן רָאוּי לְמָנֹעַ שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ שְׁנֵי בַּחוּרִים בְּחֶדֶר נָעוּל וַאֲפִלּוּ בְּמִטּוֹת נִפְרָדוֹתחלקת מחוקק ובית שמואל על השלחן ערוך (שם), ובחכמת אדם (סימן קכ"ו סעיף י"ד). ועוד עיין בספר "והצנע לכת" (פרק א' סוף סעיף ה') מה שכתב בעניין. .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר עֲוֹון מִשְׁכַּב הַזָּכוּר עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**שַׁעַר רוּחַ הַקֹּדֶשׁ**"תיקון כ"ב, כ"ג, כ"ד. שֶׁכָּתַב מֹרֵנוּ **הָאֲרִיזַ"ל** שֶׁהַחוֹטֵא בַּחֵטְא הַנַּ"ל גּוֹרֵם שְׁנֵי מִינֵי פְּגָמִים: הָאֶחָד הוּא שֶׁמּוֹנֵעַ אֶת הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן, וְהַשֵּׁנִי הוּא שֶׁמּוֹרִיד אֶת הַבְּחִינוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת עַד לְסִיּוּם רַגְלֵי הַז"א מַמָּשׁ שָׁוֶה בְּשָׁוֶה.
וְלָכֵן תִּקּוּנוֹ הוּא **בְּרָ"ג**ל תַּעֲנִיּוֹת שֶׁהֵם כְּמִנְיַן **זָכוּ"ר**, עִם הַכַּוָּנוֹת וְיִחוּדֵי הַשֵּׁמוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם, וְכֵן צָרִיךְ שֶׁיִּטְבֹּל אֶת כָּל גּוּפוֹ בְּשֶׁלֶג לְמִחְיַקת הֶעָוון וּלְכַפָּרָתוֹ.

מצוה ר"י: שלא לשכב עם הבהמה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:
"וּבְכָל בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְטָמְאָה בָהּ"ויקרא י"ח, כ"ג. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב עִם אֶחָד מִבַּעֲלֵי הַחַיִּים מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה, וְאֶחָד הַשּׁוֹכֵב וְאֶחָד הַנִּשְׁכָּב בִּכְלַל אַזְהָרָה זוֹמסכת עבודה זרה (כ"ב) וסנהדרין (נ"ד ע"ב) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א' הלכה ט"ז). .

וְהָעוֹבֵר וּבָא עַל הַבְּהֵמָה אוֹ עַל הַחַיָּה אוֹ שֶׁהֶבִיאָן עָלָיו הֲרֵי זֶה עָבַר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב כָּרֵת, וְאִם הָיָה הַדָּבָר בְּמֻזְמָד בְּהַתְרָאָה וּבְעֵדִים שְׁנֵיהֶם נִסְקָלִים הָאִישׁ וְהַבְּהֵמָה, וְאִם בִּשּׁוֹגֵג הֲרֵי זֶה חַיָּב קָרְבַּן חַטָּאתרמב"ם (שם), ועיין שם שכבר מהכנסת העטרה מתחייב, ועוד עיין שם מה הדין בקטן. .

רָמַז הַכָּתוּב – אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'

אַזְהָרָה זוֹ הִיא מֵהָאַזְהָרוֹת הָרְחוֹקוֹת בְּיוֹתֵר מִן הַשֵּׂכֶל וְהַהִגָּיוֹן הָאֱנוֹשִׁי, שֶׁכָּל אֲשֶׁר אָדָם יִקְרָא יִסְלֹד רַק מֵהַמַּחֲשָׁבָה עַל הַשִּׁפְלוּת שֶׁל מַעֲשִׂים שֶׁכְּאֵלּוּ שֶׁאֵין הַדַּעַת סוֹבְלָתָם. אַךְ עִם כָּל זֹאת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה מָצְאָה לְנָכוֹן לְהַזְהִירֵנוּ עַל כָּךְ, מַה שֶּׁמְּחַיֵּב אוֹתָנוּ לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהָבִין מַהוּ הַפֶּגֶם **הַמּוּסָרִי** הַטָּמוּן בְּאַזְהָרָה זוֹ, וּבַמֶּה הַדְּבָרִים נוֹגְעִים אֵלֵינוּ בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם לְמַעֲשֶׂה.

וְהִנֵּה כַּיָּדוּעַ כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ בָּרָאוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה דְּרָגוֹת שֶׁל נִבְרָאִים, הֲלֹא הֵמָּה **הַדּוֹמֵם**, **צוֹמֵחַ**, **חַי וּמְדַבֵּר**, כְּשֶׁהַמֻּבְחָר שֶׁבָּהֶם הוּא הָאָדָם שֶׁנִּתַּן בְּדַעַת וּבְבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל לְהַבְחִין בֵּין טוֹב לְרָע, וּבַיְכֹלֶת לִבְחֹר בַּטּוֹב וְלִמְאֹס בָּרָע, וּמִמֵּילָא עָתִיד הוּא לְקַבֵּל שָׂכָר עַל מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְעֹנֶשׁ עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים. מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת שֶׁהֵם בְּדַרְגָּה שֶׁתַּחְתָּיו אֵין בָּהֶן דַּעַת וּתְבוּנָה, וּמִמֵּילָא לֹא נִטְבָּע בָּהֶן כֹּחַ הַהַבְדָּלָה וְיִכֹלֶת הַבְּחִירָה, וְלָכֵן גַּם לֹא שַׁיָּךְ בָּהֶן מֻשָּׂג שֶׁל קִבּוּל שָׂכָר אוֹ עֹנֶשׁ. וְזֶהוּ בְּעֶצֶם הַהֶבְדֵּל הָעִקָּרִי שֶׁבֵּין שְׁנֵי נִבְרָאִים אֵלּוּ, וּלְפִיו נִתַּן לִקְבּוֹעַ קִבּוּצָה מֵהַשְּׁנַיִם שַׁיָּךְ אוֹתוֹ נִבְרָא.

וְהִנֵּה בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים מוּבָא שֶׁהַמַּשְׁמָעוּת הָרוּחָנִית שֶׁל פְּעֻלַּת הַזִּוּוּג הִנָּהּ **חִבּוּר הַדַּעַת** שֶׁל הַבּוֹעֵל וְהַנִּבְעָל, וְכֹלְשׁוֹן הַתּוֹרָה "וְהָאָדָם **יָדַע** אֶת חַוָּה"בראשית ד', א'. וְכֵן כָּתוּב "**וַיֵּדַע** קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ"שם פסוק י"ז. , וּלְכָךְ רָמְזָה הַתּוֹרָה לָאָדָם בְּאַזְהָרָה הַנּוֹכְחִית שֶׁיְּזַהֵר שֶׁלֹּא לְקַבֵּל אֶת הַדַּעַת הַבַּהֲמִית שֶׁל הַבְּהֵמָה וְשֶׁלֹּא לְהִתְמַזֵּג עִם טָבְעָיָהּ, מַה שֶּׁבָּא לִידֵי בִּטּוּי בָּאָדָם בְּהִתְנַהֲגוּת בְּהֶמְתִּית חַסְרַת מַחֲשָׁבָה רוּחָנִית וּמַצְפּוּן, וּבִנְהִירָה אַחַר תַּאֲוֹתָיו וְיִצָּרָיו הַחַיָּתִיִּיםולכן בלעם הרשע היה מזדווג עם בהמתו, מה שמעיד על גודל רשעותו ושפלותו שנתמזג עם בהמתו ונעשה כמוה. . כִּי אָדָם שֶׁמַּעֲשָׂיו כִּבְהֵמָה גָּרִידָא – אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה כַּבְּהֵמָה וּפָרֶה וְרָבֶה כִּבְהֵמָה וּמוֹצִיא רֵעִי כִּבְהֵמָהכמאמר חז"ל בחגיגה (ט"ז ע"א) שבשלשה דברים הללו נדמה האדם

להבהמה. , וּמֵעֵבֶר לְכָךְ אֵין לוֹ שׁוּם עֶלְיוֹנוּת עָלֶיהָ בְּכֹחַ הַהֲבָדְלָה וְהַבְּחִירָה שֶׁנִּתַּן בּוֹ הָאָדָם – הֲרֵי שֶׁיְּצוּר זֶה אֵינוֹ נִכְלָל בְּגֶדֶר "**אָדָם**", אֶלָּא הֲרֵי הוּא כִּבְהֵמָה הַמְהַלֶּכֶת עַל שְׁתַּיִם! אָדָם שֶׁאֵין לוֹ **מַטָּרָה וְתַכְלִית רוּחָנִית** בְּחַיָּיו – כָּמוֹהוּ כְּמוֹ בְּהֵמָה. כִּי גַּם הַבְּהֵמָה חַסְרַת הַדַּעַת יוֹדַעַת שֶׁלֹּא לִקְפֹּץ לְתוֹךְ הָאֵשׁ, וְשֶׁאִם תֹּאכַל אֲבָנִים וְקוֹצִים תְּסַכֵּן אֶת חַיֶּיהָ, אִם כֵּן בְּמַה מְעֻלֶּה הָאָדָם עַל הַבְּהֵמָה? אֶלָּא וַדַּאי שֶׁעֶלְיוֹנוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא רַק בַּדַּעַת **הָרוּחָנִית** הַקַּיֶּמֶת בּוֹ, שֶׁאוֹתָהּ שׁוּם בְּהֵמָה אוֹ חַיָּה לֹא תּוּכַל לְהַכִּיל וּלְהַשִּׂיג. וְלָכֵן גַּם אִם יִהְיֶה הָאָדָם עֲרָכִי וּמוּסָרִי בְּיוֹתֵר, וּבַעַל מִדּוֹת טוֹבוֹת וְאַהֲבַת חֶסֶד וְשָׁלוֹם, עֲדַיִן אֵין זֶה מוֹצִיאוֹ מִגְּדֶר בְּהֵמָה לְהִקָּרֵא "אָדָם", בְּהֵיוֹת שֶׁיִּתְּכֵן שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן רַק כִּי מֵבִין שֶׁזֶּה מַה שֶּׁיֵּיטִיב עִמּוֹ בְּחַיָּיו, וּכְמוֹ שֶׁהַבְּהֵמָה מִשְׁתַּדֶּלֶת בִּשְׁמִירַת חַיֶּיהָ כָּךְ גַּם הוּא עוֹשֶׂה זֹאת, רַק בְּצוּרָה שׁוֹנָהכן כתב בספר "נועם המדות" (אות ט') שכל התחבולות והמלאכות שעושה האדם נלמדו דוקא מבעלי החיים, כגון האריגה והמצודה מהעכביש, והבנין מהדבורה, וכן על זו הדרך. ורק החכמה האלקית היא זו שרכש האדם בעצמו על ידי הכלים שחננו הבורא יתברך, ורק בדבר הזה האדם נבדל משאר בעלי החיים. עכת"ד. . וְרַק אִם יֵשׁ לָאָדָם **תּוֹכֶנָה רוּחָנִית** עִילָּאִית וּשְׁמֵימִית זוֹ הִיא הוֹכָחָה לְעֶלְיוֹנוּתוֹ עַל בַּעֲלֵי הַחַיִּים הַמַּעֲנִיקָה לוֹ אֶת הַתֹּאַר הַנִּכְסָף וּמְזַכָּה אוֹתוֹ לְהִקָּרֵא בְּשֵׁם "**אָדָם**"ראה בפירוש המלבי"ם על התהלים (ל"ו, ז') שכתב כן, וכן כתב בספה"ק "אגרא דכלה" (פרשת מטות) שהן האדם והן הבהמה מולידים רוח בגוף הנולד, ורק התורה והמצוות הם המבדילים ביניהם. .

בַּמִּזְרָח הָרָחוֹק קַיָּמִים אֲנָשִׁים רַבִּים הַמַּאֲמִינִים בְּקִדֻּשַּׁת **הַבְּהֵמוֹת** – הַפָּרָה וְהַחֲמוֹר וְהַסּוּס, וְכֵן כָּל בַּעַל חַי הָעוֹבֵד וּפוֹעֵל לְמַעַן הָאָדָם מַחְזִיקִים הֵם מִמֶּנּוּ כְּקָדוֹשׁ וְעֶלְיוֹן. וְהֶסְבֵּרָם הוּא שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁהַלָּלוּ עוֹבְדִים וּמוֹעִילִים – מִמֵּילָא אָסוּר לִפְגֹּעַ בָּהֶם אוֹ לְהָרְגָם, כִּי בְּמַה בְּנֵי הָאָדָם טוֹבִים וּמְעֻלִּים מֵהֶם?! וְאָכֵן דִּבְרֵיהֶם צוֹדְקִים וּמְיֻשָּׁרִים, אַךְ רַק **לַאֲנָשִׁים שֶׁכְּמוֹתָם**!! אֲנָשִׁים שֶׁאֵין לָהֶם שִׂיג וְשִׂיחַ בִּתְפִלָּה, עָמָל וְעֵסֶק בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, דִּין וּדְבָרִים בַּהֲלָכָה הַצְּרוּפָה – אֲנָשִׁים שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם קֶשֶׁר רוּחָנִי אֲמִתִּי בַּבְּרִיאָה – אָכֵן מְנוּעִים הֵם מִלִּפְגֹּעַ בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת, בְּהֵיוֹת שֶׁאֵינָם טוֹבִים וּמְעֻלִּים מֵהֶם, וּמִי יוֹדֵעַ אִם בַּהֲמוֹתֵיהֶם אַף לֹא טוֹבוֹת יוֹתֵר מֵהֶם! מַה שֶּׁאֵין כֵּן **עַם יִשְׂרָאֵל** הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים, שֶׁהֲוָיָתָם הִיא כְּסֶלֶם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה – הַלָּלוּ וַדַּאי שֶׁעֶלְיוֹנִים מֵעַל כָּל בַּעֲלֵי הַחַיִּים, וּזְכוּתָם הִיא לִמְשֹׁל וְלִרְדּוֹת בָּהֶם כְּפִי צָרְכָּם.

קְבוּצָה נוֹסֶפֶת הַנּוֹהֶגֶת כִּבְהֵמוֹת הִיא "**כַּת הַצַּמְחוֹנִים**", הַנִּמְנָעִים מֵאֲכִילַת בְּשַׂר בְּהֵמָה וְעוֹף וּמִסְתַּפְּקִים כָּל יְמֵיהֶם בְּמַאֲכָלִים מִן הַצּוֹמֵחַ, בְּאָמְרָם שֶׁאֵין לָאָדָם אֶת הַזְּכוּת לִשְׁחֹט וּלְקַפֵּחַ אֶת חַיֵּיהֶם שֶׁל יְצוּרִים חַסְרֵי יֶשַׁע כְּמוֹ הַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת. וּבֶאֱמֶת מְלַבֵּב הַדָּבָר לִרְאוֹת אֵיךְ הֵם "דּוֹאֲגִים" לְאוֹתָם בַּעֲלֵי חַיִּים, רַק מַדּוּעַ אֵינָם טוֹרְחִים וַעֲמַלִּים גַּם לְטוֹבָתָם

שֶׁל בְּנֵי אָדָם עֲנִיִּים וּמְדֻכָּאִים הַקַּיְמִים בְּיָמֵינוּ לְרוֹב?! אֶתְמְהָה! אֲבָל גַּם כָּאן יֵשׁ לְהָבִין שֶׁאָכֵן צָדְקוּ דִּבְרֵיהֶם שֶׁבִּסְתָם אֵין לָאָדָם רְשׁוּת לִשְׁחֹט בָּשָׂר וּלְאָכְלוֹ, שֶׁכֵּן גַּם הוּא יְצִיר כַּפָּיו שֶׁל הַבּוֹרֵא כָּמוֹהוּ וְלָמָּה יִתְנַשֵּׂא עַל מִי שֶׁאֵינוֹ פָּחוּת מִמֶּנּוּ? וְרַק אִם אָדָם זֶה עוֹבֵד אֶת ה' בֶּאֱמֶת וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹות אָזַי מֻתָּר וְאַף מְצֻוֶּה עָלָיו לֶאֱכֹל מֵהַבָּשָׂר, כֵּיוָן שֶׁבְּכָךְ מַעֲלֶה הוּא אֶת דַּרְגָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חַי וּמְקָרְבוֹ יוֹתֵר אֶל הָאֱלֹקִים, וּמְבִיאוֹ עַל תִּקּוּנוֹ וְתַכְלִיתוֹ כָּרָאוּיכמבואר בפסחים (מ"ט ע"ב) שעם הארץ שאינו בתורה ובמצוות אסור באכילת בשר, עיין שם ובמפרשים טעם הדבר. .

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם אָמַר לָאָדָם וּלְחַוָּה: "רְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל הָאָרֶץ"בראשית א', כ"ח. . וּפֵרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁרְשׁוּת נִתְּנָה בָּזֶה לָאָדָם לִרְדּוֹת וְלִשְׁלֹט בְּבַעֲלֵי הַחַיִּים לְכָל צָרְכָיו, וּכְפִי שֶׁאָמַר **דָּוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה: "תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ... גַּם בַּהֲמוֹת שָׂדָי, צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם"תהלים ח', ז' - ט'. . אַךְ כָּל זֶה נָכוֹן רַק בִּזְמַן שֶׁמְּמַלְּאִים בְּנֵי הָאָדָם אֶת חוֹבָתָם כְּלַפֵּי בּוֹרְאָם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם אֵינָם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ ה' אָזַי יוֹרְדִים בְּנֵי הָאָדָם לִהְיוֹת תַּחַת בַּעֲלֵי הַחַיִּים וְנִמְשָׁלִים עַל יָדָם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל : "אֵין חַיָּה שׁוֹלֶטֶת בָּאָדָם אֶלָּא אִם כֵּן **נִדְמֶה לָהּ כִּבְהֵמָה**"אימרת רמי בר אבא בשבת (קנ"א ע"ב), שלמד כן מהכתוב (תהלים מ"ט, י"ג) "נמשל – כבהמות נדמו". וראה עוד בספה"ק "ישמח משה" (פרשת וישב) מה שכתב במתק לשונו מענין זה. .

צְאוּ נָא לְרְחוֹבוֹת הָעִיר וּרְאוּ מִי מוֹשֵׁל כַּיּוֹם בְּמִי: הָאָדָם בַּחַיָּה אוֹ הַחַיָּה בָּאָדָם? כְּשֶׁכָּל אָדָם שְׁלִישִׁי מְטַפֵּל וּמִתְמַסֵּר לֹא לְבָנוֹ וְלֹא לְבִתּוֹ, אֶלָּא לְכַלְבְּלָב כָּזֶה אוֹ אַחֵר, קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּאאיוב ג', י"ט. , מְשֻׁלָּם עָלָיו אֶת הַמַּשְׁכַּנְתָּא וְהָאֹכֶל הַמְּזֻמָּן וְהַמְיֻחָד, מִטָּה מְרֻפֶּדֶת וּבִגְדֵי יֶקֶרָה, הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר מְעוֹרֵר הוּא אֶת הַשַּׁחַר לְלֶכֶת אַחַר כְּלְבּוֹ כְּעֶבֶד אַחַר אֲדוֹנוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת צָרְכָיו, וּמִי יְנַקֶּה אַחֲרָיו? הָאָדָם כַּמּוּבָן... יוֹם לוֹקְחוֹ לַמִּסְפָּרָה וְיוֹם לְקָנוֹת לוֹ בְּגָדִים, וְאַף בֵּית הַבְּרָאָה חֲמִשָּׁה כּוֹכָבִים מַגִּיעַ לוֹ מִידֵי פַּעַם עַל חֶשְׁבּוֹן "בַּעַל הַבַּיִת". אֲז מִי הוּא הַמּוֹשֵׁל בְּמִי? הָאָדָם בַּחַיָּה אוֹ הַחַיָּה בָּאָדָם?!

בַּתַּלְמוּד מוּבָא שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: "מִימַי לֹא רָאִיתִי צְבִי קַיִץ, וְלֹא אֲרִי סַבָּל, וְלֹא שׁוּעָל חֲנָוָנִי, וְהֵם לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא לְשַׁמְּשֵׁנִי וּמִתְפַּרְנְסִים שֶׁלֹּא בְּצַעַר, וַאֲנִי שֶׁנִּבְרֵאתִי לְשַׁמֵּשׁ אֶת קוֹנִי אֵינוֹ דִּין שֶׁאֶתְפַּרְנֵס שֶׁלֹּא בְּצַעַר? אֶלָּא שֶׁהֲרֵעוֹתִי אֶת מַעֲשַׂי וְקִפַּחְתִּי אֶת פַּרְנָסָתִי"קידושין (פ"ב ע"ב). . וְעִמֹּק דְּבָרָיו שֶׁל הַתַּנָּא הוּא שֶׁאִם הָאָדָם מַשְׂכִּיל לְמַלֵּא אֶת תַּפְקִידוֹ וְיִעוּדוֹ בָּעוֹלָם בְּתוֹר "**אָדָם**", בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹות וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֲזַי הַקָּבָּ"ה גַּם הוּא מְמַלֵּא אֶת חֶלְקוֹ לְפַרְנֵס אֶת הָאָדָם בְּרֶוַח וּלְכַלְכְּלוֹ בְּנַחַת, וְשׁוֹלֵחַ לוֹ אֶת **הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת** שֶׁיַּעַבְדוּ בִּשְׁבִילוֹ. אֲבָל אִם הָאָדָם עוֹשֶׂה אֶת עַצְמוֹ **כִּבְהֵמָה**, וּפוֹרֵק מֵעָלָיו אֶת

עֹל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, אֲזַי הַקָּבָ"ה נוֹטֵל מִמֶּנּוּ אֶת שַׂרְבִּיט הַמְּלוּכָה וְהוֹפֵךְ אֶת הַבְּהֵמָה לְשׁוֹלֶטֶת, וְאָז הָאָדָם הוּא זֶה שֶׁצָּרִיךְ לְעָמֹד בְּפָנֶיהָ וּלְפַרְנְסָהּ וּלְכַלְכְּלָהּוזהו גם כן מה שאמר רבי שמעון בר יוחאי זיע"א (ברכות ל"ה ע"ב) "בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתם נעשית על ידי אחרים, ובזמן שאינם עושים רצונו של מקום מלאכתם נעשית על ידי עצמם, ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידם". שמעשיו של האדם הם הקובעים אם יתייחסו אליו כאל אדם או כאל בהמה. ודי למבין. .

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר בְּתְהִלִּים: "אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'"תהלים ל"ו, ז'. , וּפֵרְשׁוּ שֶׁהַכַּוָּנָה הִיא שֶׁפְּעָמִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשִׁיעַ אֶת הָאָדָם לֹא בִּזְכוּת **עַצְמוֹ**, אֶלָּא רַק בִּשְׁבִיל וּבִזְכוּת **בְּהֶמְתּוֹ**. וְזֶה כְּשֶׁהָאָדָם עוֹבֵר עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם וְאֵינוֹ רָאוּי מִצַּד עַצְמוֹ לִישׁוּעָה וּלְחַיִּים, אֶלָּא שֶׁבִּהְיוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּרְשׁוּתוֹ בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת שֶׁאֵינָן רְאוּיוֹת לְצַעַר אוֹ לְיִסּוּרִין, לָכֵן מַעֲבִיר הַקָּבָ"ה עַל פְּשָׁעָיו שֶׁל זֶה וּמוֹשִׁיעוֹ לֹא בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל בְּהֶמְתּוֹ! כִּי הַבְּהֵמָה אָמְנָם לֹא יְכוֹלָה לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת, אֲבָל גַּם אֵינָהּ יְכוֹלָה לְקַלְקֵל וְלָרֶדֶת. מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲלִיּוֹת וּמוֹרָדוֹת, מַעֲשִׂים טוֹבִים וְרָעִים, עָלוּל הוּא לָרֶדֶת עַד לַדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה לְדַרְגַּת בְּהֵמָה וַאֲפִלּוּ לְפָחוֹת מִכָּךְ. לָכֵן יְזַהֵר אָדָם שֶׁלֹּא לְהִתְמַזֵּג עִם הַחֵלֶק הַבַּהֲמִי שֶׁבּוֹ, וְיַשְׂכִּיל לְפַתֵּחַ אֶת הַחֵלֶק הָרוּחָנִי וְהָאֱלֹקִי שֶׁבּוֹ, וּבִזְכוּת כָּךְ יִזְכֶּה לִהְיוֹת מֶלֶךְ בַּתַּחְתּוֹנִים.

דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ

בְּכָלַל הָאַזְהָרוֹת שֶׁהוֹרוּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעִנְיְנֵי הַקְּדֻשָּׁה, נֶאֱמַר שֶׁאָסוּר לָאָדָם לִרְכֹּב עַל בְּהֵמָה בְּלִי אֻכָּף, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ בֶּגֶד הַמַּפְסִיק, מִפְּנֵי שֶׁהַדָּבָר עָלוּל לִגְרֹם לְחִכּוּךְ בַּמְּקוֹמוֹת הַצְּנוּעִים וּלְהָבִיא אֶת הָאָדָם לִידֵי מִכְשׁוֹל חָלִילָה. וְהָעוֹשֶׂה כֵּן קָרֵאוּהוּ חֲכָמֵינוּ **רָשָׁע**, בַּר מִינָן(נדה (י"ד ע"א) ושלחן ערוך אבן העזר (סימן כ"ג הלכה ו'). .

וּלְאוֹר זֹאת כָּתַב הַגה"ק **רַבִּי חַיִּים** פָּאלָאגִ'י זיע"א שֶׁאֵין לְהַרְכִּיב אֶת חֲבֵרוֹ עַל כְּתֵפָיו מִפְּנֵי שֶׁהַדָּבָר עָלוּל לִגְרֹם גַּם כֵּן לְמִכְשׁוֹל כַּנַּ"לכן כתב בחלק אורח חיים (תרח"ס, ח') , וְלַמּוֹכִיחִים יִנָּעֵם.

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר חֲמֶרֶת הַבָּא עַל הַבְּהֵמָה עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד כָּתַב **רַבֵּנוּ דָּוִד בֶּן זִמְרָא** בְּסִפְרוֹ "**מְצוּדַת דָּוִד**"בבאור מצוה קנ"ו. כִּי הָאָדָם מְעֹרָב בּוֹ צֶלֶם קָדוֹשׁ מִן הָאֱלֹקִים, וְאִלּוּ הַבְּהֵמָה אֵין בָּהּ אֶלָּא צֶלֶם חֹל. וְהַבָּא עַל הַבְּהֵמָה מַסִּיר מֵעָלָיו אֶת רוּחַ הָאֱלֹקִים שֶׁבּוֹ, וּבִמְקוֹם זֹאת נִכְנֶסֶת בּוֹ רוּחַ הַבְּהֵמָה וְהַטֻּמְאָה, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה אַף הוּא כְּמוֹתָהּ.

וְזוֹהִי גַּם כֵּן פְּעֻלַּת הַקּוֹסְמִים וְהַמְכַשְּׁפִים הַמִּשְׁתַּמְּשִׁים בְּכֹחוֹת הַטֻּמְאָה לִפְעֹל וְלַעֲשׂוֹת דְּבָרִים מֵעַל הַטֶּבַע, וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁמּוֹשְׁכִים עַל עַצְמָם מִטֻּמְאַת הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת כְּדֵי שֶׁרוּחַ הַטֻּמְאָה תִּשְׁרֶה עֲלֵיהֶם וּתְסַיַּע לָהֶם בְּמַעֲשֵׂיהֶם. וְלָכֵן **בִּלְעָם הָרָשָׁע** הָיָה בּוֹעֵל אֶת אֲתוֹנוֹ, עַל מְנָת לִמְשֹׁךְ עָלָיו מֵאוֹתָהּ טֻמְאָה חֲמוּרָה כַּיָּדוּעַ.

מצוה רי"א: שלא תשכבנה הנשים עם הבהמות

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"וְאִשָּׁה לֹא תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָהּ תֶּבֶל הוּא"ויקרא י"ח, כ"ג. .

לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא

מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה עַל כָּל אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא תָּבִיא אֶחָד מִבַּעֲלֵי הַחַיִּים עָלֶיהָ בְּמִשְׁכְּבֵי אִשָּׁהמסכת עבודה זרה (כ"ב) וסנהדרין (נ"ד ע"ב) ורמב"ם הלכות איסורי ביאה (פרק א' הלכה ט"ז). .

תֹּקֶף אַזְהָרָה זוֹ הוּא מִהְיוֹת הָאִשָּׁה בַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, אַךְ אִם הָיְתָה הָאִשָּׁה פְּחוּתָה מִכָּךְ אֲזַי הַבְּהֵמָה נִסְקֶלֶת וְהָאִשָּׁה פְּטוּרָה, רַק רָאוּי לְיַסְּרָהּ עַל הַדָּבָר. וְאִם הָיְתָה פְּחוּתָה מִשָּׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד אֲזַי אֲפִלּוּ אֶת הַבְּהֵמָה לֹא סוֹקְלִים, שֶׁאֵין הַדָּבָר נֶחְשָׁב לְבִיאָה כְּלָל. וּבַבְּהֵמָה לֹא חִלֵּק הַכָּתוּב בֵּין קְטַנָּה לִגְדוֹלָהסנהדרין (נ"ה ע"א) ורמב"ם (שם). .

וְהָעוֹבֶרֶת וְהַבִּיאָה עָלֶיהָ מִן הַבְּהֵמָה אוֹ מִן הַחַיָּה הֲרֵי זוֹ עֲבֵרָה עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה וְחַיֶּבֶת כָּרֵת, וְאִם הָיָה הַדָּבָר בְּמֵזִיד בְּהַתְרָאָה וּבְעֵדִים שְׁנֵיהֶם נִסְקָלִים הָאִשָּׁה וְהַבְּהֵמָה, וְאִם בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זוֹ חַיֶּבֶת קָרְבַּן חַטָּאתרמב"ם (שם), ועיין שם שכבר מהכנסת העטרה מתחייב, ועוד עיין שם מה הדין בקטנה. .

רָמַז הַכָּתוּב – אֵשֶׁת חַיִל

אַזְהָרָה זוֹ עַל הַנָּשִׁים נֶחְשֶׁבֶת לְאַזְהָרָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, עַל אַף שֶׁבְּמַהוּתָהּ כְּלוּלָה הִיא כְּבָר בְּאַזְהָרָה הַקּוֹדֶמֶת הַכּוֹלֶלֶת אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים. וּמִדָּבָר זֶה לָמַדְנוּ שֶׁחֲשִׁיבוּת מְיֻחֶדֶת וּרְצִינוּת רַבָּה יֵשׁ לְהַעֲנִיק **לִרוּחָנִיּוּת שֶׁל הָאִשָּׁה** וְלַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהּ עִם בּוֹרֵא הָעוֹלָם וְתוֹרָתוֹ, בְּהָיוֹתָהּ **יְסוֹד הָעוֹלָם וְעִקַּר הַבַּיִת הַיְּהוּדִי**כן הובא בספה"ק "דברי יואל" (חלק א', ל"ב) שהנחש בקדמוני בשעה שביקש להחטיא את האדם לא פנה אליו אלא אל האשה, בהיותו יודע שהיא עקרת הבית ויסוד הבנין, ובנפול היסוד ח"ו יפול כל הבנין. , וּבִנְפֹל הָאוֹזֶר כָּשֵׁל הָאָזוּר, וּבְשֶׁעָה שֶׁהַיְסוֹד הוּא חָלוּשׁ וְרָעוּעַ אֲזַי כָּל הַבִּנְיָן נִמְצָא בְּסַכָּנָה. לָכֵן חֲשִׁיבוּת גְּדוֹלָה מְיֻחֶסֶת הַתּוֹרָה לִכְבוֹד הָאִשָּׁה וּלְיַצִּיבוּתָהּ, מַה שֶּׁמְּחַזֵּק וּמְחַסֵּן אֶת מַעֲמַד הָאֵמָּה כֻּלָּהּ.

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְגַלִּים בַּמִּדְרָשׁ כִּי הַנָּשִׁים מִדָּתָן לִהְיוֹת **זְרִיזוֹת וְרוֹדְפוֹת אַחַר הַמִּצְווֹת** יוֹתֵר מֵהַגְּבָרִיםמדרש רבה שמות (פרק כ"ח). וראה עוד בפסחים (מ"ח ע"ב). ובמדרש תנחומא (פרשת בשלח) הובא שבשירת הים היו אלו הנשים שפתחו בשירה ראשונות, ורק אחר כך נצטרפו אליהן הגברים. , בְּהֵיוֹת לִבָּן רַךְ וְרָגִישׁ וּפָתוּחַ לְקִיּוּם רְצוֹן הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּאבבא מציעא (נ"ט ע"א). , וְלָכֵן דַּוְקָא הַנָּשִׁים הָיוּ אֵלּוּ **שֶׁזָּרְזוּ** אֶת גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְהוֹצָאָתָם מֵעַבְדוּת לְחֵרוּתכמבואר במסכת סוטה (י"א ע"ב), עיין שם. ואף לעתיד לבוא אומרים רבותינו שתבוא הגאולה בזכות הנשים, וכל האבות והנביאים לא יצליחו לפייס את הקב"ה רק רחל אמנו ע"ה. , וְכֵן כְּשֶׁבִּקְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת אֶת עֶגֶל הַזָּהָב הָיוּ אֵלּוּ הַנָּשִׁים **שֶׁהִתְנַּדְּבוּ** לַדָּבָר מִגֹּדֶל יִרְאַת וְאַהֲבַת ה' שֶׁהָיְתָה בְּלִבָּן כן הובא בפירוש רש"י ז"ל במגילה (כ"ב ע"ב, בד"ה "ראשי חדשים") בשם ברייתא דרבי אלעזר, וכן הובא בתוספות בראש השנה (כ"ג ע"א, בד"ה "משום"), ורק הערב רב היו אלו שבאו ותלשו מהנשים את תכשיטיהן בעל כרחן כמו שכתוב "ויבואו האנשים על הנשים". , וְאַף לַעֲצַת הַמְרַגְּלִים שֶׁהוֹצִיאוּ דִּבָּה עַל אֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ **לֹא הִקְשִׁיבוּ** וְסֵרְבוּ לְהַאֲמִין לְדִבְרֵיהֶם מִגֹּדֶל אַהֲבָתָן וְחִבָּתָן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵלמדרש תנחומא (פרשת פנחס), ולכן גם לא נענשו הנשים בעונש שהוטל על אותו הדור שלא להכנס לארץ ישראל. . וְלָכֵן גַּם **הַקָּדִימָן** הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַתַּן תּוֹרָה וְנָתַן לָהֶן אֶת הַתּוֹרָה **לִפְנֵי הַגְּבָרִים**, בִּהְיוֹתָן רְאוּיוֹת לְקַבֵּל אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בְּנַחַת וּבְלֵב שָׁלֵם יוֹתֵר מֵהַגְּבָרִיםכמבואר במדרש רבה (במדבר, פרשה ט') ובדברי מרן החיד"א זצ"ל בספרו "חומת אנך". . בְּנוֹסָף לְכָךְ חָז"ל הַקְּדוֹשִׁים מְלַמְּדִים כִּי הַנָּשִׁים נֶחֱנוּ **בִּבִינָה יְתֵרָה** יוֹתֵר מֵהָאִישׁכן למדו בנדה (מ"ה ע"ב) מהפסוק "ויבן ה' אלקים את הצלע". וראה בספר "אור מאיר" להגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל שביאר שאדם הראשון נברא מן העפר, ואילו האשה נבראה מן האדם, לכן ברייתה היתה יותר משובחת ומשכלת. , וְלָכֵן חָכְמָתָן זוֹ עוֹמֶדֶת לָהֶן בִּמְקוֹמוֹת וּבְמִקְרִים רַבִּים לְהַצִּיל אֶת עַצְמָן וְאֶת בְּנֵי בֵּיתָן מֵרֶדֶת שַׁחַת, וּכְפִי שֶׁמְּסַפְּרִים חֲכָמֵינוּ זָ"ל בַּמִּדְרָשׁ עַל **חָסִיד** אֶחָד שֶׁהָיָה נָשׂוּי **לַחֲסִידָה** וְשָׁנִים רַבּוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם יְלָדִים, עַד שֶׁעָמַד הֶחָסִיד וְגֵרַשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהָלַךְ וְנָשָׂא רִשְׁעָה אַחַת, וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים עָשְׂתָה אוֹתוֹ לְרִשְׁע כָּמוֹהָ, וְאוֹתָהּ הַחֲסִידָה הָלְכָה וְנִשְׂאָה לְרִשְׁע אֶחָד וְעָשְׂתָה אוֹתוֹ לְצַדִּיק וְחָסִיד כָּמוֹהָ. הֲוֵי לְמֵד מִכָּךְ, שֶׁהַכֹּל הוּא מִן הָאִשָּׁהמדרש רבה (בראשית פרק י"ז). וראה בספר "חכמת התורה" להג"ר שלמה קלוגר זצ"ל שביאר סיבת הדבר בהיות שהאשה אין לה תורה ומצוות כמו הגבר, וממילא היצר הרע שלה הוא פחות כפי שאמרו חז"ל "כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו", ולכן נקל לה לאשה להיות עושה רצונו של מקום יותר מהאיש, ואף לשומרו ולסייעו מול יצרו הרע. , וּכְמַאֲמַר **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ** ע"ה: "חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֲהָרְסֶנּוּ"משלי י"ד, א'. .

עַל אַף שֶׁהַגֶּבֶר הוּא הַדְּמוּת הַמְפֻרְנֶסֶת בַּבַּיִת הַיְּהוּדִי, עִם כָּל זֹאת אוֹמְרִים רַבּוֹתֵינוּ כִּי עִקַּר **הַבְּרָכָה** בְּמִלְאֶכֶת הָאִישׁ נִשְׁאֶבֶת מִן הָאִשָּׁה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ ע"ה: "וּלְאַבְרָם

הֵיטֵיב **בַּעֲבוּרָהּ**"בראשית י"ב, ט"ז. . וּמִטַּעַם זֶה הָיָה מוֹרֶה **רַבָּא** לְשׁוֹמְעֵי לִקְחוֹ "אוֹקִירוּ נְשַׁיְיכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ"בבא מציעא (נ"ט ע"א). ותרגום הדברים: כבדו את נשותיכם כדי שתתעשרו. , וְכָךְ מוּבָא בָּרֵאשׁוֹנִים **שֶׁמִּשֶּׁה רַבֵּנוּ** ע"ה לֹא רָצָה לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּאָמְרוֹ **שֶׁכָּל עֲשִׁירוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ** לֹא בָּאָה לוֹ אֶלָּא בַּעֲבוּרָהּ וּבִזְכוּתָהּכן מובא ב"מושב זקנים" המיוחס לבעלי התוספות ז"ל. . וְלֹא רַק **בְּגַשְׁמִיּוּת** מַשְׁפִּיעָה הָאִשָּׁה עַל הָאִישׁ, **אֶלָּא גַּם** בְּרוּחָנִיּוּת אוֹמְרִים חֲזַ"ל שֶׁהַשְּׂרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שָׂרוּי בְּלֹא תּוֹרָה, וּבְלֹא חוֹמָה הַמְּגִנָּה מִפְּנֵי הַיֵּצֶר הָרַעיבמות (ס"ב ע"ב). , וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נָשָׂא אָדָם אִשָּׁה אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו וְלֹא עַל מַעֲשֵׂי יָדָיו"נוצר חסד" על פרקי אבות (פרק ו' משנה ב'), ועיין עוד בספה"ק "תומר דבורה" להרמ"ק זיע"א שכתב כעין זה. .

בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאִשָּׁה, אוֹמְרִים חֲזַ"ל שֶׁדִּקְדֵּק לְבָרְאָהּ דַּוְקָא מִן **הַצֶּלַע** שֶׁהִיא אֲבָר **חָזָק וּמְכֻסֶּה**ראה מדרש רבה בראשית (פרק י"ח). , וְזֶה בְּכְדֵי לְהַטְבִּיעַ בָּאִשָּׁה אֶת הַטֶּבַע לִהְיוֹת **יַצִּיבָה וּצְנוּעָה**, שֶׁאֲלוּ שְׁתֵּי הַמִּדּוֹת הַדְּרוּשׁוֹת לָהּ לְהַחְזָקַת הַבַּיִת וּלְהַעֲמָדָתוֹ. כִּי אִם הָאִשָּׁה לֹא תִּהְיֶה **חֲזָקָה בְּדַעְתָּהּ וּבְמַעֲשֶׂיהָ** לִשְׁמֹר עַל בַּעֲלָהּ וּלְחַנֵּךְ אֶת יְלָדֶיהָ, לְכַלְכֵּל בְּמִשְׁפָּט אֶת בֵּיתָהּ וּלְחַשֵּׁב אֶת צְעָדֶיהָ – לֹא יַחֲזִיק הַבַּיִת הַזֶּה לְאֹרֶךְ זְמַן, וְהַפֵּרוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ לֹא יִהְיוּ רְאוּיִים לְהִקָּרֵא עַם ה'. וְכֵן אִם לֹא תִּהְיֶה הָאִשָּׁה **צְנוּעָה בַּהֲלִיכוֹתֶיהָ** – סוֹף שֶׁתִּכָּנֵס הַפְּרִיצוּת בְּבֵיתָהּ וּתְכַרְסֵם וּתְכַלֶּה אֶת הַכֹּל כְּמוֹ הַתּוֹלַעַתאימרת רב חסדא במסכת סוטה (ג' ע"ב). . לָכֵן חַיֶּבֶת זוֹ לְחַזֵּק אֶת רוּחָנִיּוּתָהּ בְּכָל מִינֵי דְּרָכִים, וְלַעֲלוֹת בְּדַרְגוֹת וּבְמַעֲלוֹת בֶּאֱמוּנָה וּבְיִרְאַת ה' טְהוֹרָה, וּכְשֵׁם שֶׁהָאִישׁ נִדְרָשׁ לְהִתְקַדֵּם בְּרוּחָנִיּוּתוֹ וּלְהִתְקַדֵּשׁ כָּךְ גַּם הָאִשָּׁה מְחֻיֶּבֶת לְחַזֵּק וּלְהַדֵּק אֶת הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהּ עִם בּוֹרְאָהּ.

כָּךְ כָּתַב רַבֵּנוּ הָ"**אִבְּן עֶזְרָא**" זַצ"ל גַּבֵּי **הַמַּרְאוֹת הַצּוֹבְאוֹת** שֶׁנִּדְבּוּ הַנָּשִׁים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: "דֶּרֶךְ הַנָּשִׁים לִרְאוֹת פְּנֵיהֶן בְּכָל בֹּקֶר בַּמַּרְאָה לְהִתְיַפּוֹת וּלְתַקֵּן עַצְמָן בָּהֶן, וּבְדוֹר הַמִּדְבָּר הָיוּ נָשִׁים עוֹבְדוֹת ה' שֶׁפָּרוּ מִתַּאֲוֹוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וְנָתְנוּ מַרְאוֹתֵיהֶן נְדָבָה לַה', כִּי לֹא בִּקְּשׁוּ עוֹד לְהִתְיַפּוֹת רַק הָיוּ בָּאוֹת יוֹם יוֹם אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לְהִתְפַּלֵּל וְלִשְׁמֹעַ אֶת דִּבְרֵי הַמְצוֹוֹת מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ ע"ה"שמות ל"ח , ח'. . וְכָזֶה רְאֵה וְקַדֵּשׁ!

יָדוּעַ הַמַּעֲשֶׂה **בְּדָוִד הַמֶּלֶךְ** ע"ה שֶׁלִּחַם בְּגָלְיָת הַפְּלִישְׁתִּי וְהֵבִיסוֹ נֶגֶד כָּל הַסִּכּוּיִים, וְהִצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד אוֹיְבֵיהֶם. וּבַמִּדְרָשׁ מוּבָא כִּי לְאַחַר שֶׁנִּצַּח דָּוִד אֶת גָּלְיָת בְּקֶשׁ דָּוִד לַעֲרֹף אֶת רֹאשׁוֹ בַּחֶרֶב, אֶלָּא שֶׁמֵּרוֹב כְּבֵדוּתָהּ לֹא הִצְלִיחַ לְשָׁלְפָהּ, וְלָכֵן בִּקֵּשׁ מֵהַנַּעַר הַגּוֹי נוֹשֵׂא הַכֵּלִים שֶׁיִּשְׁלְפֶנָּה בַּעֲבוּרוֹ. הַנַּעַר נִצֵּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת וּבִקֵּשׁ בִּתְמוּרָה לְהִתְגַּיֵּר וּלְקַבֵּל בַּת יִשְׂרָאֵל, וְאָכֵן דָּוִד הִסְכִּים לְכָךְ. אַךְ הַקָּבָּ"ה לֹא רָאָה זֹאת בְּעֵין יָפָה וּשְׁאָלוֹ: "דָּוִד! **וְכִי סוֹחֵר אַתָּה בְּבַת יִשְׂרָאֵל**?! חַיֶּיךָ שֶׁאַתָּה שֶׁלְּךָ אַתָּה נוֹתְנָן!". וְאָכֵן אוֹתוֹ גּוֹי הָיָה **אוּרִיָּה הַחִתִּי**, וְאֶת

מִי נָשָׂא? אֶת **בַּת שָׁבַע**, זוֹ שֶׁלִּימִּים נֶעֱשְׂתָה אֵשֶׁת דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה. לְלַמֶּדְךָ עַד כַּמָּה הַקָּבָ"ה מַחְשִׁיב אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וּמְשַׁמֵּר אֶת כְּבוֹדָן וּמַעֲמָדָן.

רַבִּים הֵם הַטּוֹעִים בַּהֲבָנָתָם אֶת בְּרִכַּת "**שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה**" שֶׁנִּתְקָנָה לָנוּ בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ הָאִשָּׁה נְחוּתָה אוֹ מֻשְׁפֶּלֶת בְּעֵינֵי הַתּוֹרָה וַחֲכָמֶיהָ, אַךְ **יוֹדְעֵי דָּבָר** מְבִינִים שֶׁמַּשְׁמָעוּת הַבְּרָכָה הַזּוֹ הִנָּהּ אַחֶרֶת לְגַמְרֵי. שֶׁכֵּן מַטָּלוֹת רַבּוֹת מֻנָּחוֹת עַל כְּתֵפֶיהָ שֶׁל הָאִשָּׁה בַּיַּהֲדוּת, תַּפְקִידִים גְּדוֹלִים וּבְכִירִים שֶׁשּׁוּם גֶּבֶר בָּעוֹלָם לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד בָּהֶםכך מובא בשם המהר"ל מפראג זיע"א שמלאכת איש על אשה אפשר, אבל מלאכת אשה על איש אי אפשר. וכן אמרו חז"ל שקשה טלטלת הגבר יותר מטלטלת האשה. . וּלְצַרֵּךְ כָּךְ נִתְּנוּ לָאִשָּׁה כֹּחוֹת עִלְּאִיִּים כְּפִי שֶׁכְּבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל, בְּאֶמְצָעוּתָם מַצְלִיחָה הָאִשָּׁה לְמַלֵּא אֶת יְעוּדָהּ וְתַפְקִידָהּ בַּיַּהֲדוּת. מִטַּעַם זֶה מְבָרֵךְ הַגֶּבֶר "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה" לְהוֹדוֹת לַה' עַל שֶׁלֹּא הֵטִיל עָלָיו אֶת אוֹתָם תַּפְקִידִים כַּבִּירִים שֶׁוַּדַּאי לֹא הָיָה בְּכֹחוֹ לְקַיְּמָם, וְאִלּוּ הָאִשָּׁה מְבָרֶכֶת "בָּרוּךְ שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ" כְּחַיָּל נֶאֱמָן הַמְקַיֵּם אֶת הוֹרָאַת מְפַקְּדוֹ. וּבִינוּ נָא זֹאת!

דְּרוֹשׁ וְחִדּוּשׁ

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ **חַכְמֵי הַתַּלְמוּד** שֶׁאָסוּר לְאִשָּׁה אַלְמָנָה לְגַדֵּל כֶּלֶב בְּבֵיתָהּ, וְזֶה מִפְּנֵי הַחֶשְׁד שֶׁמָּא יֹאמְרוּ שֶׁהִיא עוֹשָׂה עִמּוֹ עֲבֵרָהבבא מציעא (ע"א ע"א). ורש"י ז"ל פירש שם (בד"ה "לא תרבי") שהאיסור הוא מחשש שמא תקלקל עמו, אולם התוספות כתבו שלא נחשדו ישראל על הבהמה, וכל האיסור הוא משום מראית העין ולזות שפתים בעלמא. וכן נראה מלשון הרמב"ם והשלחן ערוך. . וְכֵן פָּסְקוּ לַהֲלָכָה **הָרַמְבַּ"ם** ז"לבהלכות איסורי ביאה (פרק כ"ב הלכה ט"ז). **וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ**באבן העזר (סימן כ"ב הלכה י"ח). .

וּמִכָּל מָקוֹם בִּמְקוֹם צָרֶךְ, כְּגוֹן שֶׁצְּרִיכָה לְהַחֲזִיק כֶּלֶב בְּבֵיתָהּ לִשְׁמִירָה מִפְּנֵי הַגַּנָּבִים אוֹ כַּיּוֹצֵא בָּזֶה הֲרֵי זֶה מֻתָּר, וּלְכַתְּחִלָּה תִּקָּנָה דָּוְקָא כַּלְבָּה **נְקֵבָה**דבר הלכה (סימן ט"ו בהוספות), והובא להלכה בספר נטעי גבריאל להג"ר גבריאל צינענער שליט"א (הלכות יחוד פרק נ"א סעיף ה'). .

בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ

בְּבֵאוּר נִשְׁמוֹת הַנָּשִׁים עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד רְאֵה בְּסֵפֶר "**שַׁעַר הַגִּלְגּוּלִים**"בהקדמה ט'. מֵרַבֵּנוּ **הָאֲרִיזַ**"**ל** שֶׁכָּתַב שֶׁרַק **הַזָּכָר** יָכוֹל לָבוֹא בְּגִלְגּוּל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן **הַנָּשִׁים** שֶׁאֵינָן מִתְגַּלְגְּלוֹת שׁוּב בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ סוֹד הַפָּסוּק "דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמָדֶת"קהלת א', ד'.

שֶׁהַזְּכָרִים הֵם בִּבְחִינַת **דּוֹר** הַהוֹלֵךְ וּבָא בְּגִלְגּוּל, וְאִלּוּ הָאִשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת **אֶרֶץ** כַּיָּדוּעַ שֶׁלְּעוֹלָם הִיא עוֹמֶדֶת וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת בְּגִלְגּוּל.

אָמְנָם עַל אַף שֶׁאֵין הָאִשָּׁה שָׁבָה בְּגִלְגּוּל שָׁלֵם, מִכָּל מָקוֹם פְּעָמִים שֶׁתָּשׁוּב הָאִשָּׁה לְעוֹלָם **בְּסוֹד הָעִבּוּר**, דְּהַיְנוּ שֶׁלְּכְשֶׁתֵּרֵד נִשְׁמַת אֵיזוֹ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לְעוֹלָם תִּצְטָרֵף זוֹ גַּם כֵּן אֵלֶיהָ וְתִתְעַבֵּר בָּהּ. וְאִם אוֹתָהּ הָאִשָּׁה תֵּלֵד בַּת יִתָּכֵן גַּם שֶׁתִּתְגַּלְגֵּל אוֹתָהּ נְשָׁמָה מְעֻבֶּרֶת בְּבַת וְתִכָּנֵס בָּהּ לְבַדָּהּ בִּבְחִינַת גִּלְגּוּל גָּמוּר. עכתד"ק.